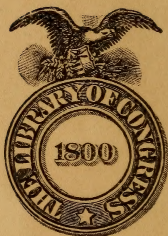

THE LIBRARY OF CONGRESS
1800

NOVUM TESTAMENTUM GRAECE.

Bible. N.T. Greek. 1875.

Η ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ.

NOVUM TESTAMENTUM GRAECE.

RECENSUIT
INQUE USUM ACADEMICUM
OMNI MODO INSTRUXIT

CONSTANT. DE TISCHENDORF.

EDITIO ACADEMICA
OCTAVA
AD ED. VIII. CRITICAM MAIOREM CONFORMATA.
CUM TABULA DUPLICI TERRAE SANCTAE.

LIPSIAE:
HERMANN MENDELSSOHN.

LONDINI: D. NUTT, 270 Strand.
NEW YORK: L. W. SCHMIDT, 24 Barclay Str.

MDCCCLXXV.

PROLEGOMENA.

Ars typographica iam per longam annorum seriem ad litteras sacras Hebraice, Latine, Germanice vulgandas adhibita erat [1], antequam Novum Testamentum eo sermone quo ipsi olim apostoli scripserunt edi coeptum est. Parata autem est prima textus Graeci Novi Testamenti editio auctore Francisco Ximenes de Cisneros archiepiscopo Toletano. Inserendum enim curavit illum textum una cum interpretatione Latina vulgata editioni Bibliorum polyglottae Complutensi. Ipsum Novum Testamentum, quinta eius editionis pars, prelo exiit ineunte anno 1514; intra triennium secutae sunt quinque partes reliquae; sed anno demum 1520, ipso editore iam pridem defuncto, Leonis X. litteris permissum est

[1] Primum Biblia edita sunt Latine: sed quae editionum Latinarum revera prima fuerit (circa annum 1452), difficile dictu est; earum quae annum notatum habent princeps est editio Moguntina anni 1462. Quo eodem anno in eadem urbe Moguntii Germanica Biblia primum edita sunt. Hebraica vero primum integra prodierunt Bononiae a. 1488, psalterio iam anno 1477 Hebraice edito.

ut totum opus in lucem ederetur, neque id fere ante annum 1522, quo primo Erasmus vidit, revera factum est. Hinc editio Novi Testamenti Graeca et Latina, quae Erasmo auctore ex officina Frobenii anno 1516 Basileae prodiit, principis editionis laudem iure sibi vindicat. Quam editionem repetiit Erasmus annis 1519. 1522. 1527. 1535. Complutensis editio unde fluxerit, non satis constat; haud dubie tamen, ut ipso textu probatur, ad codices aliquot recentiores instituta est indolis eiusdem qua sunt superstitum plurimi; neque est quod horum numero eximantur quae in praefatione laudantur exemplaria «antiquissima emendatissimaque ac tantae praeterea vetustatis ut fidem eis abrogare nefas videatur.» Frustra enim creditum est a Leone X. codicem «eximiae vetustatis spectataeque fidei» ad Novum edendum Testamentum ad Ximenium missum esse: ut enim fieri vix potuit ut Leo X. m. Martio a. 1513 Papa factus Novo Testamento Complutensi, quod teste subscriptione a. 1514 m. Ianuar. die 10. absolutum est, codicibus mittendis consuleret, ita nuperrime Carolus Vercellone ex actis ipsius bibliothecae Vaticanae docuit duo tantum eosque Veteris Testamenti codices Leonis mandato Complutum missos esse. Ac-

cessit autem ad fundamenti iniquitatem non tam quod editores Graeca ad Latinum textum vulgatum, quem maximi fecerunt[1], aliquoties corrigenda duxerunt[2], quam quod non eam quae in tanto opere decebat diligentiam adhibuerunt[3]. Hac vero diligentia nec magnus ille Erasmus Complutenses editores antecessit. Adhibuit is codices paucos maximeque Basileenses recentiore textu Byzantino conscriptos.

---

[1] Cf. verba editorum in prologo ad lectorem (de Vetere Testamento) scripta: «Mediam Latinam B. Hieronymi translationem velut inter Synagogam et Orientalem ecclesiam posuimus, tamquam duos hinc inde latrones, medium autem Iesum i. e. Romanam sive Latinam ecclesiam collocantes.»

[2] Wetstenius quidem hoc nomine plura immerito taxavit; recte vero Latinas duorum nominum formas notavit auctoritate Graeca prorsus destitutas: βεελζεβούβ Matth. 10, 25 (postea et iam Mt. 12, 24 recte βεελζεβούλ) et βελίαλ 2 Cor. 6, 15, quod posterius ex incredibili errore denuo a Lachmanno receptum est. Etiam 1 Ioh. 5, 7 ad Latinum illos textum accommodasse perquam probabile est.

[3] Cf. Wetsten. prolegg. N. T. p. 117 sq. Luculentissimum indiligentiae exemplum habetur Hebr. 7, 3 ubi post verba μένει ἱε ρεὺς εἰς τὸ διηνεκές hanc Euthaliani capituli partem: ἐν ᾧ, ὅτι καὶ τοῦ Ἀβραὰμ προετιμήθη, (ex margine) in textum inrepere passi sunt.

Vestigia summae festinationis in prima editione adhibitae nec plane exstincta sunt in reliquis, maximeque deformant (ut nuper luculenter Franc. Delitzsch docuit) apocalypsin, quamvis quarta passim ad Complutensem emendata sit. Verba illa celeberrima 1 Ioh. 5, 7 sq. postquam iure abfuerunt ab edd. 1 et 2., Erasmus in tertiam et seqq. ex codice «Britannico» (Montfortiano) saeculi XVI. recepit propter «adversariorum clamores».

Nihilominus quum Complutensem tum Erasmicam textus Novi Testamenti Graeci conformationem per longum tempus ubique terrarum repetere placuit, mutatis plerumque paucissimis, saepe vero alterius lectionibus alteri immixtis. Hunc in modum comparatae sunt etiam Roberti Stephani docti typographi Regii Parisiensis editiones, quarum ille tertiam, quae anno 1550 prodibat, fere totam conformavit ad Erasmi quintam, exceptis multis apocalypsis locis in quibus Complutensem sequi malebat. Hanc Roberti Stephani editionem, nomine Regiae claram, perpaucis ad codices ab Henrico Stephano conlatos mutatis secutus est Theodorus Beza inde ab anno 1565, rursusque Bezae editiones secuti sunt Elzevirii typographi Leidenses, qui inde ab anno 1624 Novo Testamento

Graeco edendo operam navarunt. Qui quidem quum secundam editionem, quae anno 1633 prodibat, praepositis verbis his: *Textum ergo habes nunc ab omnibus receptum*, commendassent, factum est ut *textus recepti* nomen mox in omnium consuetudinem abiret. Idem est quo ad hunc usque diem viri docti utuntur ad significandum textum eum qui per haec ultima duo saecula ex Elzeviriis saepissime repetitus est, quamquam in re critica vel in pristino ipsorum apostolorum textu indagando perexiguam auctoritatem, passim adeo nullam, nusquam certe maiorem habet quam qui in plerisque codicibus recentiore aetate scriptis invenitur, quippe a quibus Erasmus, primus et principalis rationis Elzevirianae auctor, totus pependerit.

Dum vero haec Novi Testamenti Graeci ratio, sive Erasmi sive Stephani sive Bezae sive Elzeviriorum mavis dicere, in communi hominum doctorum usu erat, non deerat industria adeundi fontes antiquioris rationis in variis terris et nationibus propagatae. Hinc sensim ortus est apparatus Novi Testamenti criticus, in quo ad singulas textus partes ac verba testimonia codicum Graecorum et vetustiorum et recentiorum, item antiquarum versionum vel orientis vel oc-

cidentis, item scriptorum veterum, qui vel ipsum textum exscripserunt vel docte explicuerunt, tanquam in thesauro reponebantur: unde non modo textus sacri historia sed etiam emendandi textus plerumque editi et caussa et ratio disci poterant, praesertim quum simul ars critica excoli coepta esset. Horum studiorum nomine inclaruerunt opera trium Anglorum: Briani Walton (anno 1657), Iohannis Fell (anno 1675), Iohannis Mill (anno 1707). Haec vero omnia superavit editio Ioh. Iac. Wetstenii Basileensis, quae Amstelodami anno 1751 et 1752 voluminibus duobus prodiit. Cuius operis opes criticas, post inprimis auctas ab Altero Vindobonensi, Birchio Havniensi et Matthaeio Thuringo, professore diu Mosquensi, mox exstitit qui ad rem criticam promovendam ipsumque textum emendandum docta ratione converteret. Ioh. Iac. Griesbachium Ienensem dico, qui vestigiis insistens Bengelii et Semleri testibus antiquis inter se assidue conlatis docuit, tres olim institutas esse textus Novi Testamenti recensiones, occidentalem interpretandi maxime studiosam, Alexandrinam grammatices vindicem, et mixtis priorum studiis Byzantinam. A qua ratione, frustra Matthaeii probris impugnata, subinde

vero etiam Hugii et Eichhornii studiis exculta, proficiscens copiam immensam variantium lectionum in ordinem quendam redegit, additisque certis quum de auctoritate testium tum de probabilitate lectionum legibus hoc egit, ut textum receptum sive Elzevirianum multis locis corrigeret. Editio Novi Testamenti Griesbachiana (prodiit secundum 1796 tomo I., 1806 tomo altero) magna aequalium laude ornata multumque propagata est. Priorem partem quae evangelia complectitur novis curis auxit Dav. Schulzius anno 1827. Plures alii, ut Knappius, Schottus, Vaterus, Theilius, Hahnius, crisi Griesbachii ita usi sunt ut Elzevirianum textum probatissimis Griesbachii lectionibus mutatum ederent.

Brevi post editio prodiit Augustini Scholz (vol. I. 1830; vol. II. 1836). Quo ille opere ut apparatum criticum allata plurimorum codicum ubique terrarum latentium notitia multisque lectionibus inde notatis vel confirmatis auxit, ita gravi detrimento eo affecit quod in adhibendis quum suis tum aliorum collectionibus criticis maxima usus est levitate atque socordia[1]; praeterea quum

[1] Ea de re pluribus disserui in prolegg. ed. 8. crit. mai. et iam N.T. 1859 p. XCIX sqq.

codices recentiores Asiaticos antiquioribus Alexandrinis praestare contenderet — quod quam male fecerit alibi demonstravi [1] — ipsum textum imprudenter ad Griesbachii rationes multo magis quam ad suas conformavit.

Mutata res est editionibus Lachmanni et meis. Uterque enim Elzeviriano textu misso facto ad ipsos reversi sumus antiquos testes, a quibus solis textum peteremus in locum Elzeviriani substituendum.[2] Sed satis diversa ratione usi sumus. Ac primum quidem de Lachmanno videamus. Prodiit editio eius prima eaque stereotypa 1831; secuta est editionis maioris[3] pars prior 1842, posterior 1850. Daturum se professus est in Theologicis Studiis et Criticis 1830 p. 817—845 [4] textum Novi Testamenti saeculo quarto

[1] Cf. N. T. ed. VII. crit. mai. p. LXIX, item prolegg. N. T. mei 1841 pag. V sqq. ubi est dissertatio: De recensionibus quas dicunt textus Novi Testamenti, ratione potissimum habita Scholzii.

[2] Simile quid sed parum recte iam 1776 temptaverat Harwood.

[3] Titulus est: Nov. Test. Graece et Latine. Carolus Lachmannus recensuit, Philippus Buttmannus Ph. F. Graecae lectionis auctoritates apposuit.

[4] Cf. etiam ibidem 1835 p. 570 sqq., item prolegg. ed. maioris.

in oriente vulgatum vel potius vulgatissimum, cf. l. l. p. 822, p. 826, p. 833.[1] Hunc ita inveniendum duxit ut quaereret quid probatissimum esset codicibus «orientalibus» A B C, consultis etiam fragmentis P Q T Z evangeliorum et H epistularum, item de patribus Origene. Quibus discrepantibus adeundos esse «occidentales» testes ex eorumque auctoritate dirimendam illorum dissensionem. Occidentales vero testes admisit Graecolatinos D evangeliorum atque actuum, E actuum, D G epistularum; item Latinos evangeliorum a b c et epistularum e (Sangermanensem), in apocalypsi Primasium, praetereaque editionem vulgatam Hieronymi cum patribus Irenaeo, Cypriano, Hilario, Lucifero.

Hac in re Lachmannus classes testium orientalem et occidentalem cum Griesbachio adscivit, sed nullo modo quo id iure faceret probavit, neque magis religioni habuit quod Griesbachius in singulis partibus ipsius codicis A, item B codicis, diversitatem recensionis invenisse sibi visus est; nihilominus tota Lachmanni ratio ab his classibus recte con-

[1] Hos locos omnes cum reliquis qui in censum veniunt exscriptos habes in proll. N. T. ed. VII. mai. p. CII sq. min. p. LXVII sqq., item in Prolegg. ed. VIII. crit. mai.

stitutis vel maxime pendet.' Hoc etiam inde clarum fit quod occidentales codices ad tollendam orientalium discrepantiam adhibentur. Quae quidem res rursus mirum hoc habet quod, quum occidentalium codicum dissentientibus eis qui creduntur orientis testibus tanta sit auctoritas ut suo testimonio ad orientalem veritatem perducant, iidem nullo plane numero sunt ubi orientalium duorum aut trium (vide infra) consensio est. Cf. l. l. p. 827. Inprimis vero quaerendum est an omnino fieri possit pro testium numero ut textus apud Christianos terrarum orientalium saeculo quarto vulgatissimus mathematica quam dicunt via constituatur. Hoc Lachmannus quum toto opere suo ponere deberet, ingenue tamen ipse negavit. Ait enim: «In maxima Novi Testamenti parte codices A et B conferre possumus, sed non ubique. Per magnam partem Matthaei et aliquam Iohannis, item 2 Cor. 4, 13 usque 12, 6. orientalium codicum non habemus nisi B, rursusque inde ab epist. ad Hebr. 9, 14. unum A, accedente modo passim incerta codicis C auctoritate.» (Cf. l. l. p. 832.) Hoc quale sit in promtu est, atque ipse addit: «Certum est igitur in his partibus» (i. e. quarta fere totius Novi Testamenti parte) «saepe lectionem

parum vulgatam pro unica venditari.» Sed etiam locis eis ubi non eandem testium paucitatem habet mathematica Lachmannus ratione abuti videtur. Quo enim tandem iure pro certo ponitur, tres codices superstites, alterum quarti fere alteros quinti saeculi, consentientes textum saeculi quarti probatissimum tradere? Textus vero qui an id ipsum sit quod se esse profitetur, i. e. orientalis textus quarti saeculi, perquam dubium est, quale si solus per se sumitur inveniendi textus primi saeculi fundamentum esse poterit? Testes Lachmanno unice probati omnino maximi faciundi sunt non modo quarti sed etiam secundi et primi saeculi lectionem quaerentibus, sed textum ex Lachmanni testium computationibus quamvis negotii diligentiae subtilitatis plenis petitum, nisi apponatur commentarius, non idoneum puto qui in communem usum edatur, quemadmodum multis plus fuci quam lucis fecit.

Atque haec quidem de Lachmanni principiis. Iam his quo ille modo satisfecerit quaerendum est. Qua de re uberius exponens in prolegg. N. T. mei 1859 p. CVII sqq. (rursus in prolegg. ed. 8. crit. maior.) probavi, eum leges suas non raro deseruisse et quum arbitrium excludi vellet arbitrio usum esse, ap-

positis insuper exemplis plurimis vitiorum commentarii. Illud vero maxime planum feci et aegerrime tuli, Lachmannum circa testes ipsius eius textus novi quem quaerebat principales, codices B et C, quibus etiam addendi sunt D Claromontanus et Amiatinus codex, mira suaque persona indigna socordia fuisse cum maximo operis sui detrimento.

Nihilominus libenter agnoscimus Lachmanni opus utut imperfectum rem criticam iuvisse nobisque ipsis aliisque ut perfectiora quaereremus incitamento fuisse. Ac quum per ultima haec tempora mirabili modo gravissima critices sacrae subsidia tantopere aucta sint ut ipsi Lachmanno, si adhuc in vivis esset, commentarius totus de integro instaurandus esset, accidit ut quam ille viam insistens Richardi Bentleji vestigiis in re critica ineundam censuit, ea nunc demum ad bonum eventum sit perductura.

Equidem ex anno 1840 rei Novi Testamenti criticae assiduum studium impendi. Eodem anno exeunte prodiit prima mea Novi Testamenti editio, in qua, ut in titulo inest, «textum ad fidem antiquorum testium recensui, brevem apparatum criticum una cum variis lectionibus Elzeviriorum, Knappii, Scholzii Lachmanni subiunxi, argumenta et locos

parallelos indicavi, commentationem isagogicam notatis propriis lectionibus editionum Stephanicae tertiae atque Millianae, Matthaeianae, Griesbachianae praemisi.» Prolegomenis inserta est dissertatio uberior de recensionibus quas dicunt textus Novi Test. ratione potissimum habita Scholzii.[1] Quam editionem dum

[1] Huius editionis Lipsiensis textum, evangeliorum potissimum recognitione facta, repetii in ed. Parisiensi anno 1842. Quam quum erroribus multis deformatam vidissem — qui quomodo in textum a me non correctum inrepere potuerint, in ipsius editionis prolegg. p. XIII. indicatum est — exemplar emendatum postea ad typos corrigendos Parisios misi. Eodem anno Parisiis prodiit altera editio hoc titulo: Nov. Test. Graece et Latine. In antiquis testibus textum versionis vulgatae Latinae indagavit lectionesque variantes Stephani et Griesbachii notavit, viro S. V. Jager in consilium adhibito, C. T. Parata est eum in finem ut «primum faceret ad studium Graeci textus suscitandum alendum fovendum apud eos quibus Latinus prae ceteris commendatus et sancitus est» (catholicos Franciae et Italiae theologos spectabam), tum «adiuvaret atque inlustraret versionis vulgatae usum criticum»; denique «ingenia et pia et strenua ad novas excitaret lucubrationes quibus ad veritatis lucem magis magisque perveniretur.» Omnibus igitur quae Latina

parabam, intellexi quot quantosque labores critica sacra postularet ut litteris, ecclesiae, sibi ipsi satisfaceret. Hos quantum possem in me ipsum suscipere apud animum meum constituebam.[1] Ante omnia vero illud faciendum existimavi ut nova studia conferrentur ad testes

non tangunt ad meum conformatis textum opera data est ut in Graecis testibus, a quibus nunquam discessum est, ille quaereretur textus quem Latinus interpres transtulisse videretur. Qua in re etsi clarissimum erat, multo graviorem textum esse vetustissimorum codicum Latinorum quam Romanae editionis vulgatae (id quod in prolegg. exposui), tamen hanc et ipsam pro universa textus indole ab apostolica veritate non remotiorem quam Elzevirianum textum habebam. Non poterat autem editio Graeca scriptum potius quam editum textum Latinum sequi, quin a proposito aberraret. Quem laborem in censuram iniquam incursurum praevideram; illud vero doleo quod «ingenia pia et strenua» quae pergerent nondum quod sciam inventa sunt. Ceterum postea in repetitione textus mei Graeci absque Latina interpretatione mira fraude factum est quod in ipso titulo pro meo nomine substituerunt nomen Iageri, cuius nullae in labore partes fuerunt, meque ipsum „in consilium adhibitum“ dixerunt.

[1] Primum ea de re exposui in Theol. Stud. et Crit. 1842 p. 499 sqq.

omnes eos quorum summa in re critica auctoritas esset, vel ut accuratius dicam, ut Graeci codices antiquissimi omnes, uncialibus illi litteris scripti, denuo diligentissime excuterentur ipsique si fieri posset summa cum accuratione ederentur, nec minus in antiquissimis interpretationibus et gravissimis patrum operibus recte ad rem criticam convertendis novae curae ponerentur. In haec igitur intendens inde ab auctumno anni 1840, absoluta mense Octobr. prima Ni. Ti. editione, plura per Germaniam, Franciam, Angliam, Hollandiam, Helvetiam, Italiam, Russiam terrasque orientales itinera feci ac repetii, ita ut intra triginta annos plus octo in perquirendis bibliothecarum libris scriptis antiquissimis consumerem. Unde ad augendum corrigendumque apparatum criticum plurimum conferre contigit, codicibus Graecis gravissimis omnibus una cum Latinis aliquot, exceptis dudum editis, vel mea manu transcriptis vel accuratissime conlatis, additis insuper multis summae antiquitatis monumentis quae eo usque tenebris sepulta iacuerant.[1] Ad istos vero itinerum

[1] Cf. infra subsidiorum criticorum indicem. Mea opera detecti sunt: ℵ G^{act} I N^{paul} O^{act} O^{paul} T^{b} T^{d} Γ Θ^{a} Θ^{b} Θ^{c} Θ^{d} Λ II. Item evangelistarium palimps. saec.

labores accesserunt domestici circa interpretationes antiquas, patrum opera, criticos aliorum labores, recensiones quas vocant textus antiquas, scriptorum Novi Testamenti dialectum, inprimis circa

---

octavi vel noni. (cod. Tisch. V. bibl. Paul. Lips.) cum variis lectionariorum fragmentis. Minusculis codd. addidi Tischendorfianum IV. bibl. Paul. Lips. saec. decimi, insignem actorum codicem anni 1044 (nunc Musei Brit.), alia Petropolitana. Primum a me in usum criticum conversi: F^{a} (pleraque fragmenta) I^{b} N (pleraque fragm.) N^{paul} O^{abcdef} $P^{act\ pau\ cath\ apoc}$ Q^{paul} R T^{a} (pars) T^{c} W^{b} W^{c} W^{d} W^{e} Θ^{e} Θ^{f} Θ^{g} Θ^{h}. Editi a me B B^{apoc} C D^{paul} E^{act} L^{evv} M^{paul} N (pars pridem nota) P^{evv} $P^{paul\ et\ ca}$ $P^{act\ apo}$ Q^{evv} W^{a} Y, item qui iam primo vel secundo loco notati sunt ℵ F^{a} I I^{b} N (pars ante iam nota) O^{a} P^{paul} et ^{cath} P^{act} et ^{apoc} R W^{c} Θ^{a}. Proximae editioni destinati ac praeparati: G^{act} N^{evv} (recens inventa) N^{paul} O^{paul} Q^{paul} T^{a} lucana T^{b} T^{c} T^{d} Θ^{b} Θ^{c} Θ^{d} Θ^{e} Θ^{f} Θ^{g} Θ^{h}. Descripti toti vel accuratissime conlati: E^{evv} G^{evv} H^{evv} H^{act} K^{evv} $L^{act\ pau\ ca}$ M^{evv} O^{evv} S U X Γ Λ Π. Italae et Vulgatae codices quos edidi vel primum adhibui et ad edendum praeparavi vide infra ubi de versionibus antiquis explicatur. Syriaca et Arabica quae in Europam perferre mihi contigit (cf. infra), maiorem partem nondum in rem criticam conversa sunt, nec magis fragmenta Sahidica cum similibus.

leges verba apostolorum ad auctoritatem testium recensendi et ad pristinam integritatem revocandi. Quae pleraque uberius exposita sunt in prolegomenis editionis octavae criticae maioris, quae tertio volumine continentur. In eadem editione uberrimum apparatum criticum quem dicunt dedi, omnibus quae dei gratia orbi Christiano impertiit subsidiis maxima cura adhibitis. Leges autem in constituendo ipso sacro textu has mihi scripsi.

Discrepantibus antiquis testibus, a quibus scilicet omnis conformatio critica proficisci debet et nostrae editiones posthabita Elzeviriana profectae sunt, primo loco habenda sunt quae tuentur codices Graeci antiquissimi a quarto inde usque ad nonum fere saeculum scripti. In his rursus qui antiquitate antecellunt iidem auctoritate praevalent. Quae auctoritas ut magnopere augetur si aliqua interpretationum veterrimarum atque patrum testimonia accedunt, ita non superatur plurimorum vel etiam omnium recentiorum testium dissensione, quippe qui ut tantopere concordarent publico ecclesiae Byzantinae usu factum est. Neque tamen quae pro documentorum aetate recentior nobis lectio est non potest nisi ab arbitrio aut usu posterioris

aevi derivari: multae enim lectiones recentiorum codicum iam apud Chrysostomum aliosque saeculorum IV. exeuntis et V. ineuntis testes atque item in celeberrimis Gothicae versionis membranis rescriptis inveniuntur; quemadmodum fit ut lectionem vetustissimorum auctoritate codicum destitutam ipsius secundi tertiique saeculi testis unus vel alter (ut Syra interpretatio Peschittho) confirmet. Unde sequitur, codicum nostrorum antiquissimorum lectionibus non unis et solis, sed tantum prae ceteris laudem antiquitatis inesse. Quae quidem laus permagni faciunda est, quamvis nullum documentorum nostrorum eam superet aetatem ubi universa quaedam textus sacri varietas ac depravatio iam invaluerat, cuius rei testes luculentissimi sunt Origenes et Tertullianus. Nec vero obliviscendum illud est, ipsos antiquissimos codices Graecos nostros, quorum principes omnino sunt Sinaiticus et Vaticanus, pro ea quae Alexandrinis calligraphis erat sermonis Graeci ignoratione, non tam suae sequi aetatis consuetudinem quam longe antiquiora exempla plerumque fideliter quamvis passim vitiose repetere. Quod ne ex opinionis arbitrio dictum videatur, vetat insignis consensio quae multis locis inter Sinaiticam lectionem

Graecam et vetustissimam Latinam invitis plerisque reliquis testibus esse deprehenditur, accedente passim antiquissimo evangeliorum interprete Syro, quem Nitriensem vel Curetorianum diximus, vel etiam alio secundi saeculi teste. Atque ita fit ut sequentes prae ceteris omnibus codicum Sinaitici et Vaticani similiumque auctoritatem, si non ipsorum apostolorum scripturam, certe plerumque eam quae secundo saeculo apud homines Christianos pro apostolica habebatur, restituisse nobis videamur. Certum vero est probatissimam secundi saeculi rationem multo propius ad ipsam accedere veritatem quam quae posterioribus saeculis in ecclesia circumferebatur. Quod dum statuimus, non excludimus de singulis lectionibus iudicium quibus locis ipsi antiquissimi testes nostri inter se discordant, probabilitatem ita definientes ut pro suspectis habeamus quum quae uni vel alteri testium prorsus peculiaria sunt vel certam indolem ab homine docto profectam redolent, ut arceamus quae quamvis pluribus probata testibus ex errore librariorum orta esse manifestum vel maxime probabile est, ut eam lectionem reliquis anteponamus quae reliquarum ansam dedisse vel earum elementa in se continere videtur, ut studiose ea

teneamus quae a ratione sermonis Graeci auctoribus Novi Testamenti proprii neque minus a consuetudine uniuscuiusque horum scriptorum commendantur. Quibus regulis accedit ut locis geminis quum Veteris tum Novi Testamenti maximeque evangeliorum synopticorum, ad quos inter se exaequandos priscorum hominum praecipuam curam pertinuisse certum est, testibus qui consensum praebent praeferendos ducamus eos qui dissensionem testantur, nisi gravis caussa aliud suadeat. Sed ista omnia non eam vim habent ut non in maximo errore eos versari dicamus qui arbitrium suum auctoritati testium, non numero illi quidem sed antiquitate et gravitate aestimandae, anteponant.

His pauca adscribamus de universa Novi Testamenti dialecto, quam et ipsam vel maxime ex antiquissimis codicibus hauriendam ducimus. Errasse enim eos existimamus qui ab his sacris libris quaecumque Alexandrinae dialecti plerumque dicuntur studiose prohibenda duxerunt vel certe non tolerarunt nisi pauca quae ipsis dudum non alienissima videbantur a vulgari sermone Graeco. Nimirum quae eiusmodi multa in vetustis codicibus scripta compererant, ea non deberi nisi librariis Alexandrinis opi-

nabantur. Qua in re mirum hoc erat, quod qui Novo Testamento Alexandrinas formas abiudicarunt, eas libenter addixerunt Alexandrinis Veteris Testamenti interpretibus, nixi illi quidem vulgatis utriusque Testamenti editionibus. Quamvis autem nemo negaverit Alexandrinum dicendi scribendique genus Alexandrinis hominibus proximum fuisse, una concedendum est quum omnes Iudaeos illo tempore Graece loquentes tum scriptores sacros vel maxime pependisse a Septuaginta virorum interpretatione. Quid quod ex hac tot Novi Testamenti locis allata legimus invitis vel certe neglectis Hebraeis verbis. Accedit quod dialectus Alexandrina non Iudaeis modo, sed omnibus qui per Aegyptum, Palaestinam, Syriam, Asiam minorem et quae circumiacent Graeco eoque vulgari sermone circa aetatem Christi utebantur, communis fuisse videtur: id quod multis eiusdem fere cum Novo Testamento antiquitatis monumentis, ut papyris et inscriptionibus nuper in lucem protractis, probari potest. Quod vero ab editis libris sacris argumentum sumpserunt, id in magno errore positum est. Cur enim dudum Vetus Testamentum tot Alexandrina, non item Novum Testamentum habuit? Propterea quod illud ex Vaticano potis-

simum codice, etsi Romani editores multa aspernati sunt indolis Alexandrinae constanter in eo posita, hoc vero e recentissimis Erasmi codicibus editum est. Adhibito enim diligenter Veteris Testamenti apparatu critico quum Holmesiano tum aliunde locupletato satis edoctus sum, quod dudum suspicabar, plerasque formas de quibus agitur in Sinaitico Vaticano similibusque tantae antiquitatis codicibus servatas similiter in Vetere atque in Novo Testamento ex recentioribus codicibus expulsas esse, licet plus studii ad Novum quam ad Vetus Testamentum usui Graecorum accommodandum pertinuisse facile intellegatur. Quos autem testes in Vetere sequimur, eosdem in Novo Testamento sequi tutum videtur. Ceterum si grammatici Alexandrini potissimum hoc egisse putandi essent, ut quae aliunde accepissent scripta ad suam ipsorum consuetudinem transformarent, profecto mirum esset quod non Platonem vel Aristotelem vel tot alios aeque ac sacros scriptores reddiderunt Aegyptios. Si vero quaeritur quomodo Alexandrina illa, ab ipsis sacris scriptoribus profecta, in recentioribus codicibus fere penitus interierint, nihil facilius dictu est. Hos enim, in quos sensim tot novae lectiones maioris momenti transierunt, an summa fide ea quae gram-

maticam spectant conservasse credibile est? Circumferebantur atque adhibebantur hi codices in ecclesia Graeca: ibi ut videtur fieri ne potuit quidem quin viri docti qui in describendis codicibus suas partes habebant barbara id genus amoverent. Ad orthographicam quidem partem quod attinet, inprimis vexatam illam a doctis recepti textus defensoribus, grave est quod recentiorum codicum ipsi ii qui universam textus recensionem cum codicibus ℵ A B C D sociisque communem habent, orthographiam tamen mutatam habent.

Quibus expositis non offendent lectores formis λήμψεται, ἀναλημφθῆναι: συνζήσομεν, συνζητεῖν, σύνζυγος, συνσταυροῦν συνκληρονόμοι: ἐκχυννόμενον, ἀποκτέννειν: τέσσερα, τεσσεράκοντα: ἐξολεθρευθήσεται, κράβαττον, ἔσθων, γυμνιτεύομεν, εἰδέα: κατασκηνοῖν, παρεδίδετο, πῖν: μαχαίρῃ, ὄρθρου βαθέως, εἱλκωμένος, ἐπροφήτευσαν: Καφαρναούμ, item οὕτως et ν ἐφελκυστικῷ ante consonam, et si qua alia huius generis sunt: haec enim omnia ex usu antiquissimorum codicum constanti recipienda erant; nonnulla alia simili sed non eadem auctoritate gaudent.[1]

---

[1] Huc confer quae in utraque editione nostra anni 1873 circa easdem similesque formas scripta sunt.

Disseruimus olim h. l. etiam de antiquis textus Novi Testamenti quas vocant recensionibus in hunc fere modum.[1] Omnino distinguendas esse quasdam testium classes, in evangeliis quidem maxime, multo minus in apocalypsi quam in reliquis libris, magis etiam in Pauli epistulis et in actibus quam in catholicis epistulis. Quas si Alexandrinae et Latinae, Asiaticae et Byzantinae nominibus insignire placuerit, ut non tam quattuor singulae quam duo paria ponantur, multa posse ex testibus peti quae quam id recte fiat ostendant. Alexandrinam autem inter Christianos inque primis Iudaeochristianos Aegypti regionumque adiacentium celebratam esse, quorum ut ipsorum apostolorum sermo Graecus maxime penderet a versione LXX interpretum; Latinam porro a Latinis adhibitam, sive Latina sive Graeca potissimum lingua uterentur; Asiaticam potissimum Graecis sive per Asiam sive in ipsa patria degentibus probatam, Byzantinam denique ab ecclesia per By-

---

[1] Bengelii, Semleri, Griesbachii, Hugii, Eichhornii, Scholzii rationes uberius expositae sunt in prolegomenis editionis meae a. 1841; rursus breviter in proll. edd. posteriorum.

zantinum regnum diffusa acceptam sensimque, quo arctiore sensim singulae ecclesiae partes vinculo coniungerentur, ad publicam quandam unitatem perductam. Qua in re per se clarum esse diximus qui factum sit ut Byzantina exemplaria Asiaticam sive Graecorum maxime rationem reciperent; Alexandrina vero et Latina quo vinculo coniunctae fuerint, ad originem Latinarum interpretationum Africanam iudicandum esse. Quarum classium originem indaganti cum diversitate regionum, per quas textus propagabatur, coniuncta ponenda esse certa emendandi studia, etsi quorum fuerint nunquam definiri possit. Maximi vero momenti illud esse significavimus, Byzantinam quidem recensionem in recentiorum codicum Graecorum ingenti copia conspicuam esse, item Latinam in Latinis atque per evangelia actus epistulas Paulinas etiam in Graecolatinis documentis, quamquam et ipsam magna lectionis varietate laborantem, Alexandrinam vero et Asiaticam unde inprimis petas pauca documenta superesse, unde illibatam sumas, nulla. Inde conclusimus, exercenti rem criticam summa opus esse cautione in adhibenda classium sive recensionum distinctione, ut summam normam aut fundamentum eam poni sine temeritate non

non posse. In eo tamen omnia quae cum aliqua probabilitate doceri queant convenire, in textu ad pristinam integritatem revocando primo loco habendos esse Alexandrinos, eosdem fere superstitum antiquissimos, ultimo Byzantinos, quippe qui textum ex antiquioribus classibus multifariam mixtum prae se ferant.

Qua de re quod conclusionis caussa dixi, etiamnum inprimis urgendum ac tenendum censeo.

In ordine singulorum librorum ab edd. meis annorum 1849. 1859. 1873. hac editione eo recessum est quod post actus non catholicae sed Pauli epistulae collocatae sunt. Cuius rei nulla alia caussa erat quam quod in editione nostra triglotta stereotypa, cuius haec Graeca editio academica prima pars est, Graeca cum Latinis et Germanicis coniunctim edenda sunt eaque in coniunctione rectius Latinis accommodari poterant Graeca quam Graecis illa. Hunc enim ordinem, ex quo Pauli epistulae actus excipiunt, non modo tota Latina ecclesia inde ab Hieronymi temporibus, sed etiam Eusebius adscivit; alter, ex quo catholicae epistulae actus sequuntur, invenitur apud Athanasium, Cyrillum Hierosolymitanum, in codicibus ℵ A B C P aliisque Graecis codicibus plurimis. Pro-

pter eandem caussam etiam epistula ad Hebraeos in hac editione locum suum post Paulinas retinuit, in octava vero crit. mai. eisque quae inde derivatae sunt reliquis ex usu codicum Graecorum ℵ A B C H P alteram ad Thess. epistulam excipit.

Illud vero lectoribus gratum me fecisse arbitror, quod capitula Ammonii cum canonibus Eusebianis orationi evangeliorum inserui. Occupavit ea distinctio codices fere omnes inde a quarto saeculo usque ad decimum sextum scriptos. Utilitatem autem hanc habet quod legentes primo obtutu docet quae evangelistarum cuique sint propria, quae cum aliis et cum quibus communia. Est igitur ex mente certe veteris ecclesiae harmonia sive synopsis quaedam evangelica. Cui rei ne quid deesset, dedimus etiam tabulas Eusebii, praemissa eius ad Carpianum epistula.

In adnotatione critica huius editionis satis habuimus lectiones Elzeviriorum et Stephanicae editionis tertiae notare. Ex quibus vero documentis omnis textus sacri conformatio pendeat, ex criticorum subsidiorum notitia intellegetur.

Lipsiae m. Octobr. a 1872.

BREVIS SUBSIDIORUM CRITICORUM NOTITIA.[1]

I. CODICES GRAECI IIQUE UNCIALIBUS LITTEIRS SCRIPTI A SAECULO IV. USQUE AD X.[2]

†† א: hoc siglo insignire placuit codicem Sinaiticum, quem annis 1844 (plura Veteris Test. fragmenta, ex quibus anno 1846 codex Frid.-Augustanus prodiit) et 1859 (reliqua Vet. Test. fragmenta et totum Nov. Test. cum Barnaba et fragmentis Pastoris) in monasterio S. Catharinae Sinaitico deteximus. Praeter multos Vet. Test. libros Novum Testamentum continet totum, nulla lacuna deformatum, auctum vero etiam epistula Barnabae (cuius pars prior Graece deperdita erat) ac priore Pastoris parte. Saeculo eum quarto eoque fere medio scriptum esse argumentis idoneis tantopere probatur ut diligenter eis perpensis dubitaturum neminem putem nisi

---

[1] Plura quaerenti satis facient editiones meae nuperrimae, quarum alteram octavam criticam maiorem, alteram 8. critic. minorem diximus.

[2] Insignitos † signo ediderunt alii, †† ipse edidi, ‡† transscripsi vel contuli, ⁰ ad edendum praeparavi.

quem ignorantia indocilis aut temeraria obloquendi cupido vetet verum sentire. Eadem fere aetate Vaticanum esse postquam dudum cum Hugio statui, repetito nuper ipsius codicis examine mirum in modum confirmatum est. Qua de re vide post sub B. Accedit autem ad tantae antiquitatis laudem textus talis, qualem ipsis primis post Christum saeculis vulgatum fuisse demonstrari potest. Ut miro saepe modo cum Vaticano consentit eoque omnium Graecorum codicum solo, accedente passim interpretum vel patrum testimonio, ita etiam invito illo haud raro, accedentibus plerumque nonnullis ex reliquis nobilissimis codicibus, rectum tenere omnino videtur vel certe consentientes habet antiquissimos patres atque interpretes. Quid quod etiam fit ut discedentibus testibus nostris ceteris omnibus maxima probabilitate valeat. Antiquissima saeculi quarti scriptura identidem ac plurimis locis correcta vel potius mutata est, post diorthotam quem dicunt saeculis fere sexto, septimo et postea. Edidi textum Ni. Ti. Sinaiticum ter. Primum prodiit: Bibliorum codex Sinaiticus Petropolitanus. Auspiciis augustissimis imp. Alexandri II. etc. 1862. Tum: Novum Test. Sinaiticum etc. 1863. Tertium: Novum Test. Graece. Ex Sinaitico cod. omnium

antiquissimo Vaticana itemque Elzeviriana lectione notata etc. 1865. Ad usum eorum potissimum qui hac ed. acad. similibusque utuntur anno 1868 prodiit: Conlatio critica codicis Sinaitici cum textu Elz.

† A codex Alexandrinus ex donatione patriarchae Cyrilli Lucaris anno 1628 Musei Britannici factus. Incipit Matth. 25, 6. Praeterea hiat Ioh. 6, 50—8, 52. 2 Cor. 4, 13—12, 6. Passim etiam in marginum extremitate litterarum nonnihil abscissum est. Novum Testamentum, quod una cum Vetere paucis exceptis integro (ed. Baber Lond. 1816—28) complectitur, ad ipsius codicis similitudinem editum est cura Woidii Londini 1786. Inde excerptas lectiones quae ab ed. Steph. III (1550) differunt edidit Spohn in Notitia codicis Alexandrini 1788. Rursus anno 1860 prodiit N. T. Graece ex antiquissimo codice Alexandrino a C. G. Woide olim descriptum: ad fidem ipsius codicis denuo accuratius edidit B. M. Cowper. Scriptus videtur post med. saec. V.

† et †† B codex Vaticanus signatus numero 1209. Utrumque Testamentum continet: in Vetere desunt tota fere Genesis, psalmi triginta tres et omnes Maccabaeorum libri; Novum vero deficit inde ab Hebr. 9, 14, ita ut desiderentur praeter extremum huius epist. partem epistulae

ad Timotheum utraque, ad Titum, ad Philemonem et apocalypsis. Conlationes superiore aetate inprimis tres institutae sunt: prima studio Bartoloccii anno 1669, servata in bibl. Imp. Parisiensi; altera a Birchio, edita in Variis lectionibus Havniae 1798. 1800. 1801; tertia a Micone abbate Italo sumptibus Richardi Bentleii, circa annum 1725. Hanc transscripsit Woidius transscriptamque edidit Henricus Ford in Appendice ad editionem Ni. Ti. e cod. ms. Alexandrino 1799. Tertiae supplementum de locis secunda manu tractatis curavit Rulotta, quod anno 1862 in Bentleii criticis sacris edidit Arth. Ayr. Ellis. Praeterea a me (1843), a Tregellesio (1845), ab Alb. Dressel (1855 sqq.) selectis locis vera codicis lectio prolata est.[1] Ineunte vero anno 1858 codicis editio ex anno 1828 ab Ang. Maio suscepta Romae prodiit, emendata curis Caroli Vercellone. Quam a perfectiore forma perquam alienam esse facile appa-

[1] De editione quam «ad fidem codicis principis Vaticani» a se institutam dixit Ed. de Muralto, cf. N. T. meum Lips. 1849. prolegg. p. XLVII sqq. (1859. p. CXII sq.), item de «Recensu locorum, quibus editio cod. Vat. Romana ab A. Mai. praeparata et Hamb. annorum 1847 et 1848 inter se differunt» Novi Test. Sinaitici mei prolegg. p. XXVII sq.

rebat; neque multo praestantior erat quae anno post ipsius Maii curis adornata editio Ni. Ti. Vaticani manualis prodiit. Nihilominus ad Maii exemplum ediderunt alii: Londini (ex officina Lips. Teubneriana 1859), Lugduni Batavorum a. 1860 A. Kuenen et C. G. Cobet, a. 1862 Val. Loch Ratisbonae et Phil. Buttmannus Berolini. Anno denique 1866 ego adsequutus sum quod tam diu desideraveram. Romae enim mihi concessum est ut magnam Novi Test. perscrutarer, reliquam certe percurrerem. Qua re contigit innumeros quum Maii tum aliorum errores corrigere et quae ratio atque aetas correctionum per codicem frequentissimarum esset perspicere. Una illud intellexi, unum ex scriptoribus Sinaitici codicis scripsisse videri etiam N. T. Vaticanum. Hinc anno 1867 mea cura prodiit Nov. Test. Vaticanum, quod ipso titulo «post imperfectos Maii aliorumque labores ex ipso codice editum» dixi. Accessit autem a. 1869 Appendix meae editionis cum emendationibus et supplementis, addita insuper eius editionis censura, quae nuperrime Romae auspiciis Pii IX. typis Sinaiticis exscribi coepta est. Denique huc spectant «Responsa ad calumnias Romanas», quae 1870. edidi.

†† B ad apocalypsin, codex Vat. nr. 2066,

olim monachorum Basilianorum in urbe nr. 105. Huius prima notitia a Blanchino ad viros doctos perlata est, conlatio vero quamvis imperfectissima, intercedente Quirinio cardinali, missa ad Wetstenium. Mihi aestate anni 1843 variantes lectiones editioni meae Lipsiensi I. adscribere licuit, unde edidi in Monumentis sacr. ineditis p. 407—432. Inseruit vero etiam eiusdem codicis verba A. Maius editioni suae Bibliorum Vaticanorum et quae inde derivata est editioni Ni Ti manuali. Postquam vero a. 1866 mihi contigit editiones et meam et Maianas ad ipsum codicem corrigere, rursus edidi in Appendice Novi Test. Vaticani anno 1869. Scriptus videtur octavo saeculo exeunte.

†† C codex Ephraemi Syri rescriptus in bibl. Imp. Paris. nr. 9. Fragmenta continet evangeliorum, actuum, epistularum, apocalypsis, quae plus dimidiam totius Novi Testamenti partem efficiunt. Scriptum puto ante med. saec. V. (c*), uno fere saeculo post primum correctum (c**), secundum correctum et ad usum ecclesiasticum instructum saeculo fere nono (c***). Denique saeculo XII. scripturis antiquis spongia deletis suprascripti sunt tractatus Ephraemi Syri Graece versi. Postquam in eruendis antiquis fragmentis per annos 1840—1842 Parisiis indefessa studia

posui, Lipsiae prodierunt fragmenta Novi Testamenti 1843 et fragmenta Veteris Test. anno 1845.

† D codex Bezae Cantabrigiensis. Textum evangeliorum una cum actibus apostolorum Graecum et Latinum continet, in evangeliis Matthaei et Iohannis et in actibus passim mutilum, aliquoties etiam posterioribus curis suppletum. Scriptum existimo circa med. saec. VI. Splendide edidit Kipling Cantabrigiae 1793; rursus anno 1864 emendatius edidit F. H. Scrivener.

†† D ad epistulas Pauli, codex Claromontanus a Beza possessore dictus, nunc in bibl. Imp. Paris. nr. 107. signatus. Continet Graece et Latine epistulas Pauli omnes quattuordecim, paucis versibus exceptis. Scriptus videtur saeculo sexto medio; postea, inprimis saeculis ut videtur septimo et nono, a pluribus viris doctis ad varios codd. et Graecos et Latinos correctus est. Duo folia deletis Euripideis rescripta. Singulorum correctorum quae sint, saepe difficile dictu est. Utrumque textum, ex Euthalii instituto per versus scriptum, una cum lectionibus variorum correctorum plus mille accurate edidi anno 1852.

††† E ad evangelia, codex Basileensis K IV. 35. Evangelia habet integra,

nisi quod quinque Lucae folia perierunt, quorum tria minutis litteris suppleta sunt. Scriptus videtur saec. VIII. medio.

† et °E ad actus apostolorum, codex Laudianus dicitur in bibl. Bodleiana Oxoniensi. Graecis adiuncta est Latina vetus versio. Postquam e Sardinia in Angliam pervenit, iam a Beda Venerabili (obiit 735) ad commentarios adhibitus est. Hiat 26, 29—28, 26. Post editionem Thomae Hearne perquam vitiosam, quam perperam etiam Ed. Hansell ad N. T. suum integris antiquissimorum codicum scripturis compositum adhibuit, nuper ipse edidi in Monum. sacr. volumine 9.

E ad Pauli epistulas, codex Sangermanensis, post incendium abbatiae S. Germani Parisiis a Dubrowskio comparatus indeque postea Petropolitanus factus. Is per totam partem Graecam nil est nisi Claromontani codicis identidem iam correcti apographum idque satis vitiosum. Ad Latina vero, quae et ipsa passim ineptissime ex Claromontano transscripta sunt, simul alius codex adhibitus est. Cf. Codicis Clarom. mei prolegg. p. xxv sq. Passim hiat. Pro scripturae similitudine eiusdem cum codice evv. Δ, cdd. epp. Paul. F et G aetatis ac patriae videtur esse. Nuper Petropoli multos locos dubios examinari.

† F ad evangelia, codex Boreeli, nunc Rheno-Traiectinus. Continet evangelia, sed folia permulta periere, quorum nonnihil Wetstenii tempore nondum avulsum erat. Lectiones variantes a Mtth. 7, 6 usque Luc. 11. Wetstenius suis inseruit commentariis. Anno vero 1843. H. E. Vinke edidit Iodoci Heringa disputationem de codice Boreeliano, ad criticum usum ita comparatam ut editionis ipsius codicis locum teneat. Adscribendus est saeculo p. Chr. nono.

†† F[a] codex Coislinianus Parisiensis. Pauca evangeliorum, actuum et epistularum fragmenta in Octateuchi margine citata. Edidi in Monumentis sacris ineditis Lips. 1846. p. 400 sqq. Scripta sunt saeculo fere ineunte septimo.

† F ad Pauli epistulas, a monasterio Augiae Maioris in Helvetia codex Augiensis dictus est, post a Rich. Bentleio emptus atque a filio fratris eius collegio Cantabrigiensi S. Trinitatis donatus. Continet inde a Rom. 3, 19 Graece et Latine epistulas Pauli tredecim, lacunis paucis, item ad Hebraeos epistulam Latine. Hic codex et Boernerianus Dresdensis ad idem exemplar Graecum conformati sunt, etsi passim differunt. Latina ab interpretatione Hieronymi multo magis quam ab Italo textu pendent. Accurate post im-

perfectissimum Wetstenii laborem contuli 1842. Utrumque vero textum Frid. Henr. Scrivener accuratissime edidit Cantabrigiae 1859. Circa finem noni saeculi scriptus videtur.

††† G ad evangelia, codex Andreae Seidelii, qui cum codice H ex oriente attulit, nunc Harleianus 5684. Musei Britannici. IV evangelia continet, locis multis mutilus, passim minutis litteris suppletus. Decimum saeculum non antecedere videtur.

°G ad actus apostolorum, fragmentum Petropolitanum ex collectione mea orientali anni 1859. Continet Act. 2, 45 usque 3, 8. Saeculi VII.

† G ad epistulas Pauli, codex Boernerianus bibl. Reg. Dresdensis. Graecus epistularum tredecim textus, quem paucis deperditis continet, ex eodem fonte cum codice Augiensi (F) haustus est, Latina vero versio interlinearis non Hieronymi sed Itala est. Totum typis exscribendum curavit Chr. Fr. Matthaei Misenae 1791. Saeculo nono exeunte scriptus videtur.

††† H ad evangelia, codex Andr. Seidelii, nunc Hamburgensis bibliothecae publicae. Textum IV evangeliorum continet, sed multis locis mutilum. Post Christophor. Wolfium (in Anecdotis Graecis

1723.) a. 1850 accurate contulit S. P. Tregelles; post eum anno 1854 et ipse examinavi et passim contuli. Eiusdem cum G aetatis.

††† H ad actus apostolorum, codex est Mutinensis nr. 196. Plura desiderantur, quorum partem supplevit antiquus corrector, partem alius satis recens. Prima huius codicis notitia debetur Scholzio. Saeculi fere noni est.

† et °H ad epistulas Pauli, cod. Coislin. nr. 202. in bibl. Imp. Paris. Sunt folia 14, quorum duo ex sexaginta annis Petropoli habentur, olim tegumento alius codicis agglutinata et ex Atho monte Parisios translata. Continent fragmenta epistularum ad Corinthios prioris, ad Galatas, prioris ad Timotheum, ad Titum, ad Hebraeos. Edidit, neglectis et erratis paucis, Montefalconius in Bibliotheca Coislin. p. 251. Videntur sexti saeculi esse. His accedunt ex collectionibus Porfirii episcopi et Antonii archimandritae folia quattuor, quae in Monumentis meis sacris ineditis prodibunt. Ad eundem vero codicem pertinent etiam fragmenta epistulae ad Hebraeos (10, 1—7. 32—38) Mosquensia, de quibus olim a Matthaeio ad Hebr. 10, 1 explicitum ac nuper in Speciminibus palaeographicis episcopi Sabas accuratius relatum est.

†† I: codex bibl. Imp. Petropolitanae, ad quam nuper ex collectionibus meis transiit. Folia sunt palimpsesta 28, septem antiquissimorum codicum reliquiae, quorum tres saeculo quinto, duo sexto, duo alteri septimo scripti videntur. Fragmenta continent quattuor evangeliorum librique actorum, item epistularum ad Corinthios prioris et ad Titum. Edidi in Monumentorum Sacror. nova collectione, vol. I. anno 1855.[1]

†† I[b] fragmenta palimpsesta evangelii Iohannis (capitum XIII et XVI) saeculo fere ineunte quinto scripta. Continet haec fragmenta codex Syriacus hymnorum Severi in Museo Britannico num. 17,136 insignitus. Edidi in Monumentor. sacr. ined. nova collect. vol. II.

††† K ad evangelia, codex bibl. Imp. Parisiensis nr. 63., ab insula unde anno 1673 in bibliothecam Colbertinam pervenit plerumque Cyprius dictus. Continet evangelia IV integra. Scriptus videtur saeculo nono medio vel exeunte.

K ad epistulas catholicas et Paulinas, codex Mosquensis S. Synodi nr. 98. ex

[1] Folia ea quattuor quae antea siglo J notari solebant, cum reliquis eiusdem codicis fragmentis coniuncta ad N siglum transtulimus.

Atho monte petitus. Continet omnes Novi Test. epistulas exceptis aliquot capitibus. Contulit Chr. Fr. Matthaei, accurateque descripsit in ed. epp. Pauli ad Romanos, ad Titum et ad Philemonem Rigae 1782. p. 265 sqq. facsimili praemisso editioni epp. catholic. Rigae 1782. Noni saeculi esse videtur. (Apud Matthaeium est codex g.) Etiam ipse inspexi.

†† L ad evangelia, codex Imp. Paris. nr. 62. Textum evangeliorum integrum praebet exceptis locis quinque. Anno 1846 totum inserui meis Monumentis sacris ineditis p. 57—399. Scriptus saeculo fere VIII.

††† L ad actus et epistulas, codex bibl. Romanae Angelicae (monachorum ordinis S. Augustini) A 2. 15, antea Passionei cardinalis. Incipit Act. 8, 10 et deficit Hebr. 13, 10. Videtur exeunte fere nono saec. scriptus esse. (In ed. mea Novi Test. VII. ad actus et cathol. epp. notatus est siglo G, ut iam ante usu venerat.)

††† M codex Imp. Paris. signatus numero 48, olim abbatis Des Camps. Evangeliorum textum integrum habet. Exaratus est post med. saec. IX.

†† M ad epp. Pauli: fragmenta duo, altera Hamburgensia (ex ep. ad Hebr.) altera Londinensia (ex epp. ad Cor.).

Edidi in Anecdotis sacr. et prof. 1855. pag. 174 sqq. (Editione 1861 repetita correcta sunt quae quattuor locis vitiose typis exscripta erant.) Saeculi ut videtur noni.

†† et °N: sunt tria eiusdem codicis purpurei auroque et argento scripti fragmenta, primum foliorum duorum Vindobonae, alterum (antea J evv.) quattuor foliorum Londini, tertium (antea Γ evv.) sex foliorum Romae servatorum. Desumpta sunt ex evv. Matthaei, Lucae et Iohannis, scriptis sexto ut videtur saeculo. Edidi a. 1846 in Monumentis sacr. ined. p. 10—36. Nuperrime vero eiusdem codicis folia 33 ex evang. Marci (inde a 6, 53—15, 23) desumpta in insula Patmo Iohannes Sakkelion vir clarissimus invenit accurateque descripta ad me misit. Prodibunt proxime in Monumentorum meorum volumine 8. Accedunt insuper ex collectionibus Porfirii episcopi duo fragmenta brevia codicis simillimi, e cap. nono ev. Marci desumpta.

°N ad epistulas Paulinas: hoc siglo duo folia Petropolitana, alterum epistulae ad Galatas (5, 12—6, 4), alterum ad Hebraeos epistulae (5, 8—6, 10) notare placet. Saeculi videntur IX.

† et ⁎⁎⁎ O codex Mosquensis S. Synodi nr. 120. Sunt folia octo ex Atho monte ad-

vecta, a bibliopego codici homiliarum Chrysostomi agglutinata. Continent fragmenta evangelii Iohannis cum scholiis. Edidit Chr. Fr. Matthaei, cui est codex 15., in editione epp. Pauli ad Thess. et ad Timoth. Gr. et Lat. Rigae 1785. p. 258—260. Noni videntur esse saeculi.[1]

O^a O^b O^c O^d O^e: his siglis insignivimus quae hymnorum a Luca evangelista traditorum (1, 46 sqq. 68 sqq. 2, 29 sqq.) exempla habentur in cdd. uncialibus Guelferbytano (s. IX.), Bodleiano (s. IX.), Veronensi (s. VI), Turicensi (s. VII.), Sangallensi (s. IX.). O^a edidi in Anecd. sacr. et prof. pag. 206 sqq. O^d locum habet in Monumentorum meorum vol. quarto. O^c Blanchinus edidit in psalterio duplici quod adiunxit Vindiciis canonic. scripturar. Romae 1740. Accedunt nunc siglo O^f iidem hymni ex psalterio Abrahami de Noroff viri de promovendis litteris apud Russos meritissimi Petropoli a me hausti.

°O siglo ad epistulas Pauli diximus folium duplex saeculi fere VI., quo continetur 2 Cor. 1, 20—2, 12. ex oriente mea opera anno 1859 Petropolin perla-

---

[1] Wetstenius siglo O insigniverat fragmentum evangelistarii, quod huc non pertinet.

tum. Cf. Notitiam meam ed. cod. bibl. Sinaitici etc. p. 50.

‡ O^b ad epp. Pauli folium diximus saeculi VI., quod a. 1868. Mosquae vidimus. Continet Eph. 4, 1—18, nisi quod passim nonnihil desideratur.

† et °P codex Guelferbytanus rescriptus, cuius antiqua sacri textus scriptura saeculi fere sexti superscriptum habet textum Latinum Isidori Hispalensis. Quae legere poterat edidit Franc. Ant. Knittel in Ulfilae versione Gothica nonnullorum capp. ep. Paul. ad Rom. etc. Brunsvic. (1762.) p. 55—100. Sed multo plura Knittelio ipse erui, eaque continet, quod anno 1869 prodiit, Monumentorum meorum vol. VI. Fragmenta multa sunt Lucae, aliqua Matthaei, pauca Marci et Iohannis.

Idem siglum P ad actus epistulasque catholicas, item ad Pauli epp. et ad apocalypsin codici palimpsesto dedimus a Porfirio episcopo ex oriente Petropolin perlato. Quem librum, quas pretiosas textus sacri reliquias contineret quum perspexissem, Porfirius pro magna erga me benevolentia litterarumque sacrarum cura exeunte anno 1862 mihi tradidit ut evanidas scripturas eruerem. Scriptus est ineunte fere IX. saeculo; textus vero quem per epp. quum Pauli

tum catholicas, item in apocalypsi praebet, prope ad optimos accedit testes quibus litterae sacrae gaudent. Alteram partem edidi in Monumentorum volumine quinto, alteram ibidem anno 1869 volumine VI.

†† Q codex Guelferbytanus rescriptus. Sunt fragmenta evv. Lucae et Iohannis in eodem atque P codice Isidori reperta, saeculo fere fragmentis P priora. Post imperfectam Knittelii editionem edidi in Monumentorum meorum volumine III.

°Q ad epp. Pauli significat fragmenta aliquot epistulae prioris ad Corinthios, quae e foliis papyraceis quinti fere saeculi a Porphyrio in oriente repertis eruere mihi contigit.

†† R codex rescriptus Musei Britannici ex monasterio Coptico deserti Nitriensis allatus. Continet sub textu Syriaco uberrima evangelii Lucae fragmenta saeculo VI. scripta. Edidi 1857 in Monum. sacr. vol. II. pag. 1 usque 92. Addam ibidem volumine 8. nonnihil supplendi et corrigendi caussa. [1]

---

[1] Folium Tubingense siglo R apud Griesbachium notatum fragmentum evangelistarii est. De Neapolitano vero codice rescripto, quem eodem siglo ipse insignivi in ed. mea N. T. 1894, vide infra sub W^b.

††‡ S. codex Vaticanus nr. 354. Evangelia quattuor integra habet. «Bis diligenter» se contulisse affirmavit Birchius, sed permulta anno demum 1866. a me ex ipso codice correcta sunt. Exaratus est anno 949.

† et ⁰ T[a] cod. Borgianus 1, in collegio Romano pro propaganda fide depositus. Continet capitum 6. 7. 8. evangelii Iohannis fragmenta, quae ad latus habent versionem Coptam Thebaicam. Edidit Aug. Ant. Georgi in Fragmento evang. S. Iohann. Graeco-copto-thebaico etc. Romae 1789. Non dubito quin ad quintum sint saeculum referenda. Accesserunt autem nuper duo fragmenta Sahidica Graeca, quae olim Woidius possedit et in conlationibus suis fragmentorum Sahidicorum excerpsit. Quo loco postquam editores Ni. Ti. diu latuerunt, nuper altera: Lc. 12, 15—13, 32. primus animadvertit S. P. Tregelles, altera: Ioh. 8, 33—42. ipse primus vidi. Praeterea accedunt Luc. 22, 20—23, 20, quae fragmenta postea quam Bradley H. Alford in usum fratris Henrici clarissimi contulit, nuper ipse Romae descripsi et ad edendum praeparavi. Plura etiam in editione Georgiana ex schedis meis corrigenda sunt.

⁰ T[b] diximus fragmenta evangelii Iohannis Petropolitana nuper a me inventa

quae etsi VI. potius quam V. saeculo scripta esse videntur, magnam cum Borgianis similitudinem habent. Cf. Notitiam editionis cod. bibl. Sinait. etc. pag. 50. ubi foliis sex contineri docui 1, 25—42. 2, 9—4, 14. 4, 34—50. Foras dabo in Monum. vol. 8.

°T[c] significat plura fragmenta capitum 14 et 15 evangelii Matthaei, pro scriptura et textu cum fragmentis T[a] et T[b] cognata. In oriente invenit Porphyrius archimandrita.

°T[d] significat nonnulla evangeliorum Matthaei Marci et Iohannis fragmenta, quae in nupero itinere Romano ex membranis Borgianis Sahidicis Graecis protraxi. Eis quae T[a] diximus aliquanto recentiora sunt.

††† U codex Venetus Marcianus class. I. nr. VIII. olim Nanianus. Sunt evangelia IV integra. Saeculi est IX vel X.

V codex Mosquensis S. Synodi. IV evv. continet saeculo fere nono scripta usque Ioh. 7, 39, a quo inde loco manus recentior saeculi fere XIII. litteris minutis scripsit. Praeterea desideratur nonnihil in Matthaeo. Chr. Frid. Matthaei «bis diligentissime» contulit.

†† W[a] codex Imp. Paris. nr. 314. Sunt duo fragmenta capitum 9 et 10. evangelii Lucae, octavo fere saeculo scripta. Integra

edidi 1846 in Monumentis sacr. ineditis p. 51—56.

‡ W^b codex Neapolitanus rescriptus foliorum 14, quorum unum anno 1843 legi, in quo est Marc. 14, 32—39. Haec edidi in annalibus Vindob. 1847. Reliqua fragmenta: Mt. 19, 14—28. 20, 23—21, 2. 26, 52—27, 1. Mc. 13, 21—14, 67. Lc. 3, 1—4, 20. anno 1866 legi. Eiusdem cum W^a et aetatis et indolis sunt.

†† W^c: folia tria Sangallensia, quibus quae olim Marci et Lucae fragmenta scripta erant (Mc. 2, 8 — 16. Lc. 1, 20—32. 64 — 79), ad librorum palimpsestorum modum fere deleta sunt. Quae inde eruere contigit edidi in Monumentorum meorum volumine III. Saeculo IX. adscribenda duxi.

W^d: hoc siglo insignire placet fragmenta trium capitum (7. 8. 9.) evangelii Marci saeculo fere nono scripta, quae anno 1862 in collegio S. Trin. Cantabrigiensi vir clarissimus Bradshaw in membranis detexit, quibus liber Gregorii Nazianzeni compactus erat.

†† X codex bibliothecae universitatis Monacensis. Sunt fragmenta plurima IV evangeliorum, quorum textui additi, passim interiecti sunt complurium patrum inprimis Chrysostomi commentarii, scripti illi minutis litteris antiquissimae formae.

Exeunte nono vel ineunte decimo saeculo exaratus est.

†† Y codex bibliothecae principalis Barberinae nr. 225. Sunt fragmenta evang. Iohannis: 16, 3—19, 41. Edidi in Monumentis sacr. 1846. p. 37—50. Incidit ut videtur in octavum p. Chr. saeculum.

† Z codex Dublinensis collegii S. Trin. rescriptus. Insunt plurima ev. Matthaei fragmenta, sexto fere saeculo scripta. Haec omnia sed locis haud paucis mutila edidit Io. Barrett Dublinii 1801. Postea retractavit emendavitque S. P. Tregelles.

††† Γ codex quattuor evangeliorum ex oriente a me allatus, magna codicis Cyprii i. e. K evangeliorum similitudine conspicuus. Lucae textus integer superest, item Marci exceptis 3, 35—6, 20. Accedunt fragmenta ex 10 capp. Matthaei et 8 Iohannis capitibus. Quae quidem quum anno 1855 ex collectionibus meis ad bibl. Bodlei. Oxoniensem transissent, anno 1859 contigit ut omnia fere reliqua eiusdem evangeliorum codicis fragmenta ex orientis latebris protraherem. Hinc Petropolitana facta sunt fragmenta haec: Mt. 1, 1—5, 31. 9, 6—12, 18. 14, 15—20, 25. 23, 13 usque finem. Ioh. 1, 1—6, 13. 8, 3—15, 24. 19, 6 usque finem. Additis ad haec foliis Oxoniensibus Iohannes superest integer; de Matthaeo

desiderantur 5, 32—6, 16. 6, 30—7, 25. 21, 20—22, 24. Singulare autem folia Petropolitana ornamentum a subscriptione habent, ad finem ev. Ioh. inventa, qua annus Christi 844. notatus videtur. Cf. Notitiam meam ed. cod. bibl. Sinait. etc. pag. 53.[1]

† Δ codex Sangallensis cum versione Latina interlineari. Quattuor evv. habet integra praeter Ioh. 19, 17—35. Noni saeculi. Ad similitudinem ipsius libri scripti edidit H. Ch. Mich. Rettig Turici 1836.

†† Θ^a codex Tischendorfianus I. bibliothecae universitatis Lipsiensis. Sunt folia quattuor, quorum tertium fere periit Matthaei fragmentis completa. Edidi in Monumentis sacr. ined. pag. 1—10. Saeculi est septimi fere medii. Post accesserunt fragmenta aliquot de Mt. 12, 17—19. 23—25 decerpta. Haec edita sunt in Monumentor. nov. collect. vol. II. p. 321.

Θ^b Θ^c Θ^d: his siglis in numerum codicum evangeliorum nuper recepimus varias librorum antiquissimorum reliquias, quas cum tot aliis monumentis ex nupero itinere meo orientali bibliotheca Imp. Petropolitana habet, ita ut Θ^b signi-

[1] De fragmentis Vaticanis antea siglo Γ insignitis vide supra N.

ficet folia sex VII. fere saeculi, quibus varia Matthaei et Marci fragmenta supersunt: Θ^c folium unum saeculi VI., in quo est Mt. 21, 19—24, item alterum Porfirii, in quo est Iohann. 18, 29—35: Θ^d folium dimidium cum fragmentis cap. XI. ev. Lucae saeculi fere VIII. Praeterea ex Porfirii collectionibus accesserunt: Θ^e cum fragmento ev. Matthaei (26, 2 sqq.) saeculi fere VI; Θ^f cum fragmentis evangeliorum Matthaei (capp. 26. 27.) et Marci (capp. 1. 2.) eiusdem saeculi; Θ^g cum fragmento ev. Ioh. (6, 13 sqq.) simili epistularum Paul. codici O (saec. VI.); Θ^h cum fragmentis ev. Matth. (cap. 25) quae adiectam habent versionem Arabicam, saeculi IX. De his omnibus vide Prolegom. ed. mai. VIII. crit. Omnia vero propediem in Monumentor. meorum nova collectione, volumine VIII. edentur.

⁂ Λ codex evangeliorum Lucae et Iohannis integer, noni potius quam octavi saeculi. Antea meus, nunc Bodleianus Oxoniensis. Huc confer quae in Notitia ed. cod. bibl. Sinait. etc. p. 58 sq. notata sunt de alteris quasi eiusdem evv. codicis partibus minusculo litterarum genere scriptis.

Ξ: hoc siglo S. P. Tregelles designavit fragmenta evangelii Lucae palimpsesta

ex evangelistario saec. XIII, quod ex insula Zacynthi in bibliothecam societatis biblicae Londinensis (British and Foreign Bible Society) dudum pervenit, a se eruta et anno 1861 Londini accuratissime edita. Scriptura horum fragmentorum Lucae (ex capp. prioribus undecim) octavum saeculum prodit, textus vero plerumque cum ℵBCDL consentit praetereaque eadem cum codice Vaticano capitulorum notatione insignis est.

II: hoc denique siglum dare placuit codici quattuor evv. noni saeculi, quem quum a. 1859 apud Smyrnenses invenissem, possessoris (Parodi) nomine venerationis testificandae caussa imperatori Alexandro II. obtuli. Descripsi in Notitia editionis cod. biblior. Sinait. etc. p. 51 sq. additis pluribus scripturae egregiae exemplis.

Ad haec et antiquissima et gravissima documenta Graeci Novi Testamenti accedunt codices minusculis litteris inde a saec. nono exeunte usque ad saec. 16. scripti, qui quum maximo sint numero, exigua tamen auctoritate sunt. Longe enim plurimi magna insignes consensione eam exhibent formam quae per regnum Byzantinum communi usu recepta erat. Tamen sunt etiam haud pauci in quibus antiquioris lectionis vestigia super-

sunt. Evangeliorum codices minusculi innotuerunt plus 500, insuper evangelistaria, i. e. libri liturgici lectionibus evangelicis compositi, plus 200, quorum fere 60 uncialibus litteris sed maximam partem saeculis demum 10. 11. 12. scripta sunt. Actus apostolorum et epistulas catholicas minusculorum codicum plus 200 continent, item Paulinas epistulas plus 300, apocalypsin plus 100. Praeterea lectionaria quae lectiones ecclesiasticas ex actibus et epistulis continent plus 60 reperta sunt. Post alios de excutiendis huiusmodi documentis nuper egregie promeruit Frid. Henr. Scrivener.

II. VERSIONES ANTIQUAE.

A Graecis codicibus, qui primum merito in subsidiis criticis locum obtinent, ad antiquas versiones, alteram horum subsidiorum classem, pergendum est. Harum septem: Aegyptiaca, Aethiopica, Arabica, Armenica, Georgiana, Persica, Syriaca, ad orientem pertinent, quinque: Latina, Gothica, Slavonica, Anglosaxonica, Francica ad occidentem. Quae omnes ut gravissima sunt monumenta fidei Christianae per terrarum orbem manantis, ita textus sacri historiam inlustrant et studia adiuvant eiusdem textus ad pristinam integritatem revocandi. Non omnes vero

eadem auctoritate critica sunt, quae ex tribus potissimum rebus pendet. Quaeritur enim primum an interpres ex ipso Graeco fonte hauserit; tum qua fide, qua dexteritate Graecum reddiderit, tertium an ipsius interpretationis textum antiqua fideque digna monumenta conservaverint. His diligenter perpensis sequitur, quattuor inprimis, alteras duas orientis, alteras occidentis, ad rem criticam valere, Syriacam et Aegyptiacam, Latinam et Gothicam.

Aethiopica versio magnam antiquitatis laudem habet, etsi antiqua monumenta desunt. Quae supersunt nuper accuratius excuti coepta sunt. Post ed. princ. Rom. anni 1548 ediderunt Bode 1753 et Th. P. Platt 1830. Arabici textus non modo magna varietas est, sed etiam de aetate, origine et fatis satis ambigitur. Edita ab Erpenio 1616. et in Bibliis polyglottis Parisiens. et Londinens. Nuper evangeliorum codicem Vindobonensem ed. P. de Lagarde.[1] Armenicae versionis quinto saeculo factae tres inprimis editiones habentur: Amstelodamensis 1666;

[1]. Codicem epistularum Paulinarum, qui annum 892. subscriptum habet, a. 1859 ex oriente Petropolin attuli, insigne litterarum Arabicarum monumentum itemque grave rei criticae subsidium. Sed nondum inventus est qui in usum criticum converteret.

Zohrabi 1789; Veneta 1805. Georgiana sive Iberica, saeculo fere Armenica posterior, edita est Mosquae 1743. et 1816. Persice evangelia tantum edita sunt, eaque duplici textu; alter (in polyglott. Lond.) e Syra simplici fluxit, alterius (a Wheloc et Pierson 1657. editi) fontes qui fuerint non satis liquet. Porro occitendales versiones Anglosaxonica et Slavonica non antecedunt octavum et nonum saeculum; prioris e Latino potius quam e Graeco haustae evangelia tantum supersunt, edita a Iunio 1644, a Thorpio 1842. Posterior, cuius de emendationibus ad Latinum factis dubitatur, admodum varia ad haec tempora pervenit. Prae ceteris laudatur vulgaris textus editio Mosquensis a. 1751. De excutiendis libris mss. inprimis promeruit Dobrowsky. His accedit Francica evangelii Matthaei versio, instituta saec. IX, anno 1827 curis Andreae Schmeller edita.

Versiones igitur istae omnes etsi multa sunt quae impediunt quominus ad rem criticam fidenter et cum auctoritate adhiberi queant, tamen virorum doctorum studia hucusque in eis tractandis consumpta non sine fructu manserunt. Quae pleraque iam ad apparatum editionis nostrae criticae maioris octavae accuratius quam a quopiam antea adhibita sunt.

Restat ut de gravioribus breviter dicamus. Aegyptiacae tertio saeculo adscriptae distinguuntur dialecti tres, Memphitica, Sahidica, Basmurica. Duarum posteriorum nonnisi fragmenta sed maximam partem in antiquissimis membranis et papyris reperta sunt. Eminet Coptica versio magna fide qua Graecum textum eumque in summa antiquitate vulgatum exprimit. Ad Sahidica, quae dimidiam fere partem totius Novi Testamenti complectuntur, potissimum Woidius studium contulit (cf. Append. ad ed. Ni. Ti. e cod. ms. Alex. Oxonii 1799.), ad Basmurica epistularum Pauli et evangelii Iohannis fragmenta post alios Engelbrethus (Havniae 1811.). Memphitici textus editionem post Wilkinsium (1716.) suscepit Schwartzius. Evangeliis diligentissime ab eo editis (Lips. 1846. 1847.) textum actuum et epistularum addidit P. Boetticher (Halae Saxon. 1851. 1852.). Codices quidem his laboribus adhibiti parum valent antiquitatis laude.

Syriacam versionem, quam secundo iam saeculo institutam esse non dubito, quarto saeculo dudum exstitisse et quasi usu receptam fuisse certum est. Rationem eam quae Peschittho i. e. simplicis nomen habet, post ed. princ. Vindob. a. 1555 aliasque ediderunt curis coniunctis Leus-

den et Schaaf Lugd. Bat. 1709. (et 1717.) item Londini 1816. Sam. Lee et 1828. Guil. Greenfield. Quinque libros: 2 Pet. 2 et 3 Ioh. Iud. et apoc., primam Syrorum totius Novi Testamenti versionem non habuisse tantum non certum est. (Ediderunt primi Pococke et de Dieu.) Altera ad Monophysitarum usum suadente Philoxeno a Polycarpo ineunte sexto saeculo facta est, quae Graecam litteram multo pressius redderet. Eandem rursus anno 616 Thomas Charklensis ad codices Graecos Alexandrinos recognovit et asteriscis obelis notisque exegeticis instruxit. Haec postrema ratio ex codd. egregiis edita est a Iosepho White, excepta apocalypsi, 1778. 1799. 1803. (Evang. Ioh. rursus a G. H. Bernstein 1853.) Praeterea evangeliarium quod Hierosolymitanum nuncupant, Romae manu scriptum servatum, ab Adlero Havniae 1789 inlustratum, anno vero 1861 (vel potius 1865) integrum a comite Franc. Miniscalchi-Erizzo editum, ad antiquum textum Graecum Palaestinensium cognoscendum facit. Cui rationi similis videtur ea quam habet liber palimpsestus antiquissimus, mea opera ex oriente Petropolin advectus. (Cf. praeter editionem Ni. Ti. meam maiorem Notitiam ed. cod. biblior. Sin. p. 49.) Denique vero a Guil.

Cureton ex libris Musei Brit. Nitriensibus protractus et addita interpretatione editus (a. 1858.) est codex evv. saeculi quinti, qui textum ab editis reliquis satis diversum inque primis cum cdd. Graecis antiquissimis consentientem praebet. Hic dubium non est quin praecesserit ipsum eum quem Peschittho nuncupant. Curetonianum opus nuperrime (1872) retractavit J. R. Crowfoot.

Gothica versio ex ipso Graeco accurate saeculo quarto fere medio ab Ulfila facta est. In codicibus summae antiquitatis, quorum tres palimpsesti sunt, fragmenta plurima evangeliorum et epistularum Pauli, excepta ad Hebraeos epistula, inventa sunt. Inde Knittelii, Zahnii, Angeli Maii maximeque Castillionaei operibus usi omnium eorum quae supersunt egregiam editionem paravere de Gabelentz et Loebe, Lipsiae 1836. Praeterea nuper omnium fragmentorum editionem Massmannus instituit, item codicis Upsalensis purpurei A. Uppström.

Latina denique versio in re critica omnium princeps est. Distinguendum est inter Vulgatam et Italam. Vulgata est ea quae Damaso pontifice Romano rogante ab Hieronymo anno 383 et sqq. Romae ita facta est, ut exemplarium Latinorum quae tum circumferebantur cum codi-

cibus Graecis «sed veteribus nec qui multum a lectionis Latinae consuetudine discreparent» conlatione instituta textum magna cum cautione emendatum proderet. Quae quidem Hieronymi editio mox revera in communem usum recepta ac fere inde a Gregorii Magni aetate merito vulgatae nomine nuncupata est. Publica catholicae ecclesiae auctoritate donata est editio Clementis VIII. primum anno 1592 publicata, a qua passim differt Sixtina a. 1590. Utramque vero ab ipsius Hieronymianae editionis veritate multum abesse, probatur codicibus eiusdem versionis veterrimis, quorum praestantissimi et antiquissimi sunt Amiatinus, annis 1850 et 1854 a me editus, et Fuldensis, post Lachmanni conlationem curis Ernesti Ranke viri clarissimi a. 1868 egregie editus. Horum maxime auxilio usi sumus ad restaurandum Hieronymi textum, ad quem vide quae praefati sumus. Itala vero Latina interpretatio dicitur ea quae primis p. Chr. saeculis apud Latinos in usu erat. Eam secundo iam saeculo et quidem in Africa prodisse certum est. Postea multis modis variisque temporibus mutata est; inque primis duae differunt rationes, iam ab Augustino observatae. Is enim distinxit, ut nuper a pluribus probabiliter

ostensum est, inter Italum i. e. Italicum et Africanum versionis genus, sive inter codices ex Italia in Africam advectos et Africanos non ad Italica exemplaria exactos, quorum alteros non emendatos dicebat. Emendata enimvero exemplaria Augustino erant ab Afris ad Italos advecta ab eisque ad Graecos codd. in Italia usitatos ipsiusque Latini sermonis normam correcta, non emendata ea quibus ratio Africana illibata inerat. Quae si ad codices etiamnum superstites transferimus, videndum est ne systematicam quandam rationem magis quam ipsam veritatem curemus. Quemadmodum enim per se clarum est, quum codices Italicos non pari modo omnes ab Afra simplicitate discessisse, tum facile utrumque genus iteratis curis confundi potuisse; ita documenta nostra ita comparata sunt ut quae Africana habeamus ab Italicis non prorsus abhorreant, rursusque Italica locis multis ad Africana accedant. Inde sequitur, ubi de usu codicum Latinorum antiquorum ad restituendam ipsius Graeci textus veritatem agitur, quicquid ex utroque quod diximus genere aetatem tulit accurate et caute adhibendum esse.

Huius antiquissimae versionis Italae, quo nomine utrumque codicum genus dici consuevit, supersunt multi codices,

evangelici potissimum textus, iique summa antiquitatis laude conspicui. Praestantissimi evangeliorum codices sunt Vercellensis, Veronensis, Brixianus (hos tres edidit Blanchinus 1749.), Palatinus (a me editus 1847.), Cantabrigiensis (Latina versio codicis D. Edidit Kipling 1793, item Scrivener 1864.), Monacensis (cuius editionem propediem dabo), Vindobonensis (edidit Alter in Pauli Memorabilibus), Colbertinus (edidit Sabatier 1751; is codex fere solus recentioribus temporibus debetur, tamen vero excellit lectionis antiquitate), Bobbiensis nunc Taurinensis (edidi in annalibus Vindob. 1847.), Claromontanus Vaticanus (ed. Ang. Mai 1828.), Sangallensis (editionis caussa a me descriptus), Rehdigeranus (edidit nuper libellis academicis H. G. F. C. Haase Vratislaviae). Actus, nisi quod plures ultimorum capitum versus ubique desiderantur, inveniuntur in Cantabrigiensi, una cum evv., in Laudiano Oxoniensi (post Hearnium a me publicato) et in fragmentis aliquot palimpsestis ex Bobbiensi monasterio Vindobonam translatis (plura inde edidi in annalibus Vindob. 1847). De catholicis epistulis perierunt, paucis exceptis, epp. Iohannis et Iudae cum maxima parte epistularum Petri; Iacobi vero epistulam exhibet codex Corbeiensis (a Martianaeo

et Sabatario editus), item eiusdem epistulae et prioris Petri fragmenta codex Bobbiensis nunc Vindobonensis (edidi partem a me erutam in annalib. Vind. 1847.). Pauli epistulae reperiuntur in praestantissimo codice Claromontano (is est codex epp. D a me 1852. editus), item in Sangermanensi (a Sabatario edito) et in Boerneriano (is est epistularum codex G a Matthaeio publicatus); accedunt aliquot epistulae ad Rom. fragmenta ex cod. Guelferbytano post Knittelium in Anecdotis meis sacr. et prof. edita. His addam proxime fragmenta epp. ad Cor. utriusque, ad Philipp., ad Thess. ex cod. Monac. V. fere saec. nuper a me eruta. Apocalypsis codex nondum inventus est. Ceterum horum codicum supplementa ex patribus Latinis eis qui eadem veter versione in operibus suis usi sunt peti possunt et iam sunt petita.

III. SCRIPTORES ECCLESIASTICI.

Patrum testimonia de textu sacro, quemadmodum suo illi tempore ante oculos habebant, si certa sunt, magna auctoritate propterea valent, quod plura aetatem omnium codicum nostrorum superant. Sed usus eorum criticus hanc difficultatem habet quod plurimorum patrum opera, eis maxime locis ubi scripturam sacram

citant, nondum eam qua opus est editorum diligentiam nacta sunt. Vereor quidem ne quorum scripta ex recentioribus tantum codicibus haurire licet, nunquam ita edi queant ut philologicis rationibus satisfiat, ad editiones vero corrigendas ex antiquis monumentis certe multa peti possunt. Iam ii qui media aetate describebant codices locos sacros a patribus laudatos minore fide transscripsisse videntur. Accedit difficultatis illud quod ipsi scriptores veteres multos eiusmodi locos parum accurate citant. Quapropter caute distinguendum est inter ea quae revera illi testantur, cuius generis maxime sunt quae uberius tractant vel commentario inlustrant, et ea quae tantummodo videntur testari, atque ea denique quae vix ullam possunt auctoritatem habere. Inprimis autem in censum veniunt, vel pro multitudine locorum quos afferunt, vel pro accuratione qua id faciunt, scriptores hi:

1. Graeci, a) secundi, tertii, quarti saeculi: Marcion (ex Tertulliano, Epiphnio, aliis), Irenaeus, Clemens Alexandrinus, Origenes, Hippolytus, auctor dialogi contra Marcionitas, Methodius, Eusebius, Athanasius, Epiphanius, Ephraem Syrus (Graece versus), Chrysostomus, Basilius Magnus, Cyrillus Hierosolymitanus,

Macarius, Didymus; b) quinti saeculi et posteriores: Theodoretus, Cyrillus Alexandrinus, Iohannes Damascenus, Andreas Cappadox, Arethas. Parum auctoritatis habent qui saeculi X. sunt eoque posteriores, quamvis plurima afferant, Oecumenius, Theophylactus, Euthymius Zigabenus.

2. Latini, a) secundi, tertii, quarti saeculi: Tertullianus, Cyprianus, Lucifer, Hilarius Pictavensis, Hilarius diaconus (qui Ambrosiaster dici solet); Hieronymus, Augustinus, Ambrosius, Victorinus, Tichonius, Primasius, b) quinti saeculi et posteriores: Rufinus, Fulgentius, Sedulius, Vigilius, Cassiodorus, Beda.

DE COMMENTARIO.

Lectio sub textu absque signo exhibita lectio est editionum Elzevirianae 1624 et Stephanicae tertiae 1550. Quae ubi differunt, ς significat Stephani editionem, $ς^e$ Elzevirianam.

Εὐσέβιος Καρπιανῷ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ ἐν κυρίῳ χαίρειν. [1])

Ἀμμώνιος μὲν ὁ Ἀλεξανδρεὺς πολλὴν ὡς εἰκὸς φιλοπονίαν καὶ σπουδὴν εἰσαγηοχὼς τὸ διὰ τεσσάρων ἡμῖν καταλέλοιπεν εὐαγγέλιον, τῷ κατὰ Ματθαῖον τὰς ὁμοφώνους τῶν λοιπῶν εὐαγγελιστῶν περικοπὰς παραθείς, ὡς ἐξ ἀνάγκης συμβῆναι τὸν τῆς ἀκολουθίας εἱρμὸν τῶν τριῶν διαφθαρῆναι ὅσον ἐπὶ τῷ ὕφει τῆς ἀναγνώσεως· ἵνα δὲ σωζομένου καὶ τοῦ τῶν λοιπῶν δι' ὅλου σώματός τε καὶ εἱρμοῦ εἰδέναι ἔχοις τοὺς οἰκείους ἑκάστου εὐαγγελιστοῦ τόπους, ἐν οἷς κατὰ τῶν αὐτῶν ἠνέχθησαν φιλαλήθως εἰπεῖν, ἐκ τοῦ πονήματος τοῦ προειρημένου ἀνδρὸς εἰληφὼς ἀφορμὰς καθ' ἑτέραν μέθοδον κανόνας δέκα τὸν ἀριθμὸν διεχάραξά σοι τοὺς ὑποτεταγμένους. ὧν ὁ

[1]) Textum saepe ab aliis (etiam a Lachmanno in ed. maj. 1842.) editum recensui ad plures codd. mss., inprimis codicem evangg. M (saec. 9.) et codicem Tischend. IV. in bibl. univ. Lips. (saec. 10.).

μὲν πρῶτος περιέχει ἀριθμοὺς ἐν οἷς τὰ παραπλήσια εἰρήκασιν οἱ τέσσαρες, Ματθαῖος Μάρκος Λουκᾶς Ἰωάννης· ὁ δεύτερος, ἐν ᾧ οἱ τρεῖς, Ματθαῖος Μάρκος Λουκᾶς· ὁ τρίτος, ἐν ᾧ οἱ τρεῖς, Ματθαῖος Λουκᾶς Ἰωάννης· ὁ τέταρτος, ἐν ᾧ οἱ τρεῖς, Ματθαῖος Μάρκος Ἰωάννης· ὁ πέμπτος, ἐν ᾧ οἱ δύο, Ματθαῖος Λουκᾶς· ὁ ἕκτος, ἐν ᾧ οἱ δύο, Ματθαῖος Μάρκος· ὁ ἕβδομος, ἐν ᾧ οἱ δύο, Ματθαῖος Ἰωάννης· ὁ ὄγδοος ἐν ᾧ οἱ δύο, Λουκᾶς Μάρκος· ὁ ἔνατος, ἐν ᾧ οἱ δύο, Λουκᾶς Ἰωάννης· ὁ δέκατος, ἐν ᾧ ἕκαστος αὐτῶν περί τινων [1]) ἰδίως ἀνέγραψεν. αὕτη μὲν οὖν ἡ τῶν ὑποτεταγμένων κανόνων ὑπόθεσις, ἡ δὲ σαφὴς αὐτῶν διήγησίς ἐστιν [2]) ἥδε. ἐφ' ἑκάστῳ τῶν τεσσάρων εὐαγγελίων ἀριθμός τις πρόκειται, κατὰ μέρος ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ πρώτου, εἶτα δευτέρου καὶ τρίτου, καὶ καθεξῆς προϊὼν δι' ὅλου μέχρι τοῦ τέλους τῶν βιβλίων [3])· καθ' ἕκαστον δὲ ἀριθμὸν ὑποσημείωσις πρόκειται διὰ κινναβάρεως, δηλοῦσα ἐν ποίῳ τῶν δέκα κανόνων κείμενος ὁ ἀριθμὸς τυγχάνει. οἷον εἰ μὲν α, δῆλον ὡς ἐν τῷ πρώτῳ· εἰ δὲ β', ἐν τῷ δευτέρῳ· καὶ οὕτως [4]) μέχρι τῶν δέκα. εἰ οὖν ανα-

[1]) Alii περὶ τίνων ἕκαστος αὐτῶν
[2]) Cod. Tisch. ἐστιν omittit.
[3]) Alii τοῦ βιβλίου
[4]) Alii οὕτω καθεξῆς

πτύξας ἕν τι τῶν τεσσάρων εὐαγγελίων ὁποιονδήποτε βουληθείης ἐπιστῆσαί[1]) τινι ᾧ βούλει κεφαλαίῳ, καὶ γνῶναι τίνες τὰ παραπλήσια εἰρήκασιν, καὶ τοὺς οἰκείους ἐν ἑκάστῳ[2]) τόπους εὑρεῖν, ἐν οἷς κατὰ τῶν αὐτῶν ἠνέχθησαν, ἧς ἐπέχεις περικοπῆς ἀναλαβὼν τὸν προκείμενον ἀριθμόν, ἐπιζητήσας τε αὐτὸν ἔνδον ἐν τῷ κανόνι ὃν ἡ διὰ τοῦ κινναβάρεως ὑποσημείωσις ὑποβέβληκεν, εἴσῃ μὲν εὐθὺς ἐκ τῶν ἐπὶ μετώπου τοῦ κανόνος προγραφῶν ὁπόσοι τε[3]) καὶ τίνες περὶ οὗ ζητεῖς[4]) εἰρήκασιν· ἐπιστήσας δὲ καὶ τοῖς τῶν λοιπῶν εὐαγγελίων ἀριθμοῖς τοῖς ἐν τῷ κανόνι ᾧ ἐπέχεις ἀριθμῷ παρακειμένοις, ἐπιζητήσας τε αὐτοὺς ἔνδον ἐν τοῖς οἰκείοις ἑκάστου εὐαγγελίου τόποις, τὰ παραπλήσια λέγοντας αὐτοὺς[5]) εὑρήσεις[6]).

---

[1]) Alii ἐπιστῆναι
[2]) Cod. Tisch. οἰκείους ἑκάστου
[3]) Alii τε omittunt.
[4]) Alii τίνες τὰ παραπλήσια εἰρήκασιν
[5]) Alii omittunt αὐτούς.
[6]) Codd. addunt ἔρρωσο ἐν κυρίῳ.

CANON I, IN QUO QUATTUOR

Mt	Mc	Lc	Ioh
8	2	7	10
11	4	10	6
11	4	10	12
11	4	10	14
11	4	10	28
14	5	13	15
23	27	17	46
23	27	34	46
23	27	45	46
70	20	37	38
87	139	250	141
87	139	250	146
98	96	116	40
98	96	116	111
98	96	116	120
98	96	116	129
98	96	116	131
98	96	116	144
133	37	77	109
141	50	19	59
142	51	21	35
147	64	93	49
166	82	94	17
166	82	94	74
209	119	234	100
211	121	238	21
220	122	239	77
220	129	242	85
220	129	261	88
244	139	250	141
244	139	250	146
274	156	260	20
274	156	260	48
274	156	260	96
276	158	74	98
280	162	269	122
284	165	266	55
284	165	266	63
284	165	266	65
284	165	266	67
289	170	275	126
291	172	279	156
294	175	281	161
295	176	282	42
295	176	282	57
300	181	285	79
300	181	285	158
302	183	287	160
304	184	289	170
306	187	290	162
306	187	290	174
310	191	297	69
313	194	294	172
314	195	291	166
314	195	291	168
315	196	292	175
318	199	300	176
320	200	302	178
320	200	302	180
325	204	310	184
326	205	311	188
326	205	313	194
328	206	314	196
331	209	315	197
332	210	318	197
334	212	321	201
335	214	324	199
336	215	317	198
336	215	319	198
343	223	329	204

Mt	Mc	Lc	Ioh
348	227	332	206
349	228	333	208
352	231	336	209
352	231	336	211

CANON II, IN QUO TRES

Mt	Mc	Lc
15	6	15
21	10	32
31	102	185
32	39	79
32	39	133
50	41	56
62	13	4
62	13	24
63	18	33
67	15	26
69	47	83
71	21	38
72	22	39
72	22	186
73	23	40
74	49	85
76	52	169
79	29	86
80	30	44
82	53	87
82	53	110
83	54	87
83	54	112
85	55	88
85	55	114
88	141	148
88	141	251
92	40	80

Mt	Mc	Lc
94	86	97
94	86	146
103	1	70
114	24	41
116	25	42
116	25	165
116	25	177
121	32	127
122	33	129
123	34	147
130	35	82
131	36	76
135	38	78
137	44	167
143	57	90
144	59	12
149	66	35
149	66	43
153	69	36
164	79	144
168	83	95
168	83	206
170	85	96
172	87	98
174	91	99
176	93	101
178	95	102
178	95	217
179	99	197
190	105	195
192	106	216
193	107	121
193	107	218
194	108	152
194	108	219
195	109	220

Mt	Mc	Lc
198	110	221
199	111	173
201	112	222
203	114	270
205	116	224
206	117	232
208	118	233
217	127	240
219	128	241
223	130	243
225	134	245
226	133	244
229	135	137
229	135	246
242	137	237
242	137	248
243	138	249
248	143	209
248	143	253
249	144	254
251	146	255
253	148	204
258	150	257
259	151	258
264	155	156
269	154	228
271	42	230
278	160	263
281	163	268
285	166	265
285	166	267
296	177	280
296	177	284
301	182	286
308	189	305
312	193	299

Mt	Mc	Lc
316	197	293
317	198	295
322	202	309
338	218	322
339	219	325
340	220	327
342	222	323
344	224	328
346	225	330
353	232	337
354	233	338

CANON III, IN QUO TRES

Mt	Lc	Ioh
1	14	1
1	14	3
1	14	5
7	6	2
7	6	25
59	63	116
64	65	37
90	58	118
90	58	139
97	211	105
111	119	30
111	119	114
111	119	148
112	119	8
112	119	44
112	119	61
112	119	76
112	119	87
112	119	90
112	119	142
112	119	154
116	92	47

CANON IIII, IN QUO TRES

Mt	Mc	Ioh
18	8	26
117	26	93
117	26	95
150	67	51
161	77	23
161	77	53
204	115	91
204	115	135
216	125	128
216	125	133
216	125	137
216	125	150
277	159	98
279	161	72
279	161	121
287	168	152
293	174	107
297	178	70
299	180	103
307	188	164
321	201	192
323	203	183
329	207	185
329	207	187
333	211	203

CANON V, IN QUO DUO

Mt	Lc
3	2
10	8
12	11
16	16
25	46
27	48
28	47
30	49
34	194
36	162
38	53
40	52
41	55
43	123
46	153
47	134
48	191
49	150
51	59
53	125
54	54
55	170
57	61
58	60
60	171
61	64
65	172
66	66
68	105
78	108
84	111
86	109
93	145
95	160
96	182
96	184
102	69
104	71
105	193
107	73
108	115
110	118
119	126
125	62
127	128
128	132
129	130
132	81
134	120
138	168
156	57
158	226
162	161
175	200
182	187
182	189
183	198
187	199
197	272.
213	235
221	181
228	139
231	176
231	215
232	142
234	136
236	135
237	138
238	140
240	141
241	175
255	202
256	205
257	213
261	207
262	212
265	157

Mt	Lc
266	155
266	157
267	158
270	229
272	231

CANON VI,
IN QUO DUO

Mt	Mc
9	3
17	7
20	9
22	11
44	126
77	63
100	98
139	45
145	60
148	65
152	68
154	71
157	72
159	73
160	76
163	78
165	80
169	84
173	89
180	100
189	103
202	113
214	120
215	124
224	131
246	140
247	142

Mt	Mc
250	145
252	147
254	149
260	152
263	153
275	157
282	164
286	167
288	169
290	171
292	173
298	179
305	185
309	190
311	192
330	208
337	217
341	221
347	226
350	229

CANON VII,
IN QUO DUO

Mt	Ioh
5	83
19	19
19	32
19	34
120	82
185	215
207	101

CANON VIII,
IN QUO DUO

Lc	Mc
23	12
25	14

Lc	Mc
27	16
27	28
28	17
84	48
89	56
91	61
100	75
103	97
247	136
277	216
335	230

CANON IX,
IN QUO DUO

Lc	Ioh
30	219
30	222
262	113
262	124
274	227
274	229
274	231
303	182
303	186
303	190
307	182
307	186
307	190
312	182
312	186
312	190
340	213
340	217
341	221
341	223
341	225

CANON X, IN QUO MATTH. PROPRIE.

2	81	167	230
4	89	171	233
6	91	177	236
13	99	181	239
24	101	184	245
26	106	186	268
29	109	188	273
33	113	191	283
35	115	196	303
37	118	200	319
39	124	210	324
42	126	212	327
45	136	218	345
52	140	222	351
56	151	227	355
75	155		

CANON X, IN QUO MARC. PROPRIE.

19	62	90	123
31	70	92	132
43	74	94	186
46	81	101	213
58	88	104	

CANON XI, IN QUO LUC. PROPRIE.

1	22	68	113
3	29	72	117
5	31	75	122
9	50	104	124
18	51	106	131
20	67	107	143

149	188	236	298
151	190	252	301
154	192	256	304
159	196	259	306
163	201	264	308
164	203	271	316
166	208	273	320
174	210	276	326
176	214	278	331
178	223	283	334
180	225	288	339
183	227	296	342

CANON X, IN QUO IOH. PROPRIE.

4	54	97	140	189
7	56	99	143	191
9	58	102	145	193
11	60	104	147	195
13	62	106	149	200
16	64	108	151	202
18	66	110	153	205
22	68	112	155	207
24	71	115	157	210
27	73	117	159	212
29	75	119	163	214
31	78	123	165	216
33	80	125	167	218
36	81	127	169	220
39	84	130	171	224
41	86	132	173	226
43	89	134	177	228
45	92	136	179	230
50	94	138	181	232
52				

ΚΑΤΑ ΜΑΘΘΑΙΟΝ.

I.

Christi genealogia, nuntiatio, ortus.

1 [1,3] Βίβλοσ γενέσεωσ Ἰησοῦ Χριστοῦ
υἱοῦ Δαυεὶδ υἱοῦ Ἀβραάμ. 2 Ἀβραὰμ ἐγέν-
νησεν τὸν Ἰσαάκ, Ἰσαὰκ δὲ ἐγέννησεν τὸν
Ἰακώβ, Ἰακὼβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰούδαν
καὶ τοὺσ ἀδελφοὺσ αὐτοῦ, 3 Ἰούδασ δὲ
ἐγέννησεν τὸν Φαρὲσ καὶ τὸν Ζαρὰ ἐκ τῆσ
Θάμαρ, Φαρὲσ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἑσρώμ,
Ἑσρὼμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀράμ, 4 Ἀρὰμ
δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀμιναδάβ, Ἀμιναδὰβ δὲ
ἐγέννησεν τὸν Ναασσών, Ναασσὼν δὲ ἐγέν-
νησεν τὸν Σαλμών, 5 Σαλμὼν δὲ ἐγέννησεν
τὸν Βοὲσ ἐκ τῆσ Ῥαχάβ, Βοὲσ δὲ ἐγέννησεν
τὸν Ἰωβὴδ ἐκ τῆσ Ῥούθ, Ἰωβὴδ δὲ ἐγέννησεν
τὸν Ἰεσσαί, 6 Ἰεσσαὶ δὲ ἐγέννησεν τὸν Δαυεὶδ
τὸν βασιλέα. Δαυεὶδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Σολο-
μῶνα ἐκ τῆσ τοῦ Οὐρίου, 7 Σολομὼν δὲ ἐγέν-
νησεν τὸν Ῥοβοάμ, Ῥοβοὰμ δέ ἐγέννησεν τὸν
Ἀβιά, Ἀβιὰ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀσάφ, 8 Ἀσὰφ
δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσαφάτ, Ἰωσαφὰτ δὲ
ἐγέννησεν τὸν Ἰωράμ, Ἰωρὰμ δὲ ἐγέννησεν

*ς το κατα ματθαιον αγιον (ς[e] om) ευαγγελιον.
I. 1. δαβιδ 5. βοοζ | ωβηδ 6. δαβιδ | δαβιδ δε ο βασιλευς | σολομωντα 7. τον ασα 8. ασα | οζιαν

I. 1 ss. Lc 3, 23—38. 2—6 1 Chr 2, 1—15. 3—6 Ruth 4, 18 ss. 3 Gen 38, 16 ss. 5 Ios 2, 1. Ruth 4, 13. 6 2 Sam 12, 24. 7—12 1 Chr 3, 10 ss.

τὸν Ὀζείαν, 9 Ὀζείασ δὲ ἐγέννησεν τὸν
Ἰωάθαμ, Ἰωάθαμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἄχαζ,
Ἄχαζ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐζεκίαν, 10 Ἐζεκίασ
δὲ ἐγέννησεν τὸν Μανασσῆ, Μανασσῆσ δὲ
ἐγέννησεν τὸν Ἀμώσ, Ἀμὼσ δὲ ἐγέννησεν
τὸν Ἰωσείαν, 11 Ἰωσείασ δὲ ἐγέννησεν τὸν
Ἰεχονίαν καὶ τοὺσ ἀδελφοὺσ αὐτοῦ ἐπὶ τῆσ
μετοικεσίασ Βαβυλῶνοσ. 12 μετὰ δὲ τὴν με-
τοικεσίαν Βαβυλῶνοσ Ἰεχονίασ ἐγέννησεν τὸν
Σαλαθιήλ, Σαλαθιὴλ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ζορο-
βάβελ, 13 Ζοροβάβελ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀβιούδ,
Ἀβιοὺδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλιακείμ, Ἐλιακεὶμ
δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀζώρ, 14 Ἀζὼρ δὲ ἐγέν-
νησεν τὸν Σαδώκ, Σαδὼκ δὲ ἐγέννησεν τὸν
Ἀχείμ, Ἀχεὶμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλιούδ,
15 Ἐλιοὺδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλεάζαρ, Ἐλεά-
ζαρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Μαθθάν, Μαθθὰν δὲ
ἐγέννησεν τὸν Ἰακώβ, 16 Ἰακὼβ δὲ ἐγέν-
νησεν τὸν Ἰωσὴφ τὸν ἄνδρα Μαρίασ, ἐξ
ἧσ ἐγεννήθη Ἰησοῦσ ὁ λεγόμενοσ Χριστόσ.
17 [2,10] Πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ Ἀβραὰμ ἕωσ
Δαυεὶδ γενεαὶ δεκατέσσαρεσ, καὶ ἀπὸ Δαυεὶδ
ἕωσ τῆσ μετοικεσίασ Βαβυλῶνοσ γενεαὶ δε-
κατέσσαρεσ, καὶ ἀπὸ τῆσ μετοικεσίασ Βαβυ-
λῶνοσ ἕωσ τοῦ Χριστοῦ γενεαὶ δεκατέσσαρεσ.
18 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ γένεσισ οὕτωσ
ἦν. [3,5] μνηστευθείσησ τῆσ μητρὸσ αὐτοῦ

---

9. οζιας 10. τον αμων· αμων δε | ιωσιαν 11. ιωσιασ 15. ματθαν bis 17. δαβιδ bis 18. η γεννησισ | μνηστευθεισησ γαρ

---

12 Esr 3, 2.

Μαρίας τῷ Ἰωσήφ, πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτοὺς
εὑρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ πνεύματος ἁγίου.
19 [4,10] Ἰωσὴφ δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, δίκαιος ὢν
καὶ μὴ θέλων αὐτὴν δειγματίσαι, ἐβουλήθη
λάθρα ἀπολῦσαι αὐτήν. **20** ταῦτα δὲ αὐτοῦ
ἐνθυμηθέντος, ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου κατ᾽ ὄναρ
ἐφάνη αὐτῷ λέγων· Ἰωσὴφ υἱὸς Δαυείδ, μὴ
φοβηθῇς παραλαβεῖν Μαριὰμ τὴν γυναῖκά
σου· τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ πνεύματός
ἐστιν ἁγίου. **21** τέξεται δὲ υἱόν, καὶ καλέσεις
τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν· αὐτὸς γὰρ σώσει
τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν.
22 τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν ἵνα πληρωθῇ τὸ
ῥηθὲν ὑπὸ κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος·
23 ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει καὶ τέξε-
ται υἱόν, καὶ καλέσουσιν τὸ ὄνομα αὐτοῦ
Ἐμμανουήλ, ὅ ἐστιν μεθερμηνευόμενον μεθ᾽
ἡμῶν ὁ θεός. **24** ἐγερθεὶς δὲ Ἰωσὴφ ἀπὸ τοῦ
ὕπνου ἐποίησεν ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγε-
λος κυρίου, καὶ παρέλαβεν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ·
25 καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτὴν ἕως οὗ ἔτεκεν
υἱόν, καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν.

II.

Magi ex oriente. Fuga in Aegyptum. Caedes Bethlehemitica. Reditus ex Aegypto.

1 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεὲμ

19. παραδειγματισαι 20. δαβιδ 22. υπο του κυριου
24. διεγερθεις δε ο ιωσηφ 25. ετεκε τον υιον αυτης
τον πρωτοτοκον

21 Lc 2, 21. **23** Es 7, 14. **25** Lc 2, 7. 21.

τῆσ Ἰουδαίασ ἐν ἡμέραισ Ἡρώδου τοῦ βασι-
λέωσ, ἰδοὺ μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο
εἰσ Ἱεροσόλυμα 2 λέγοντεσ· ποῦ ἐστὶν ὁ
τεχθεὶσ βασιλεὺσ τῶν Ἰουδαίων; εἴδομεν γὰρ
αὐτοῦ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ, καὶ ἤλθομεν
προσκυνῆσαι αὐτῷ. 3 ἀκούσασ δὲ ὁ βασιλεὺσ
Ἡρώδησ ἐταράχθη, καὶ πᾶσα Ἱεροσόλυμα
μετ' αὐτοῦ, 4 καὶ συναγαγὼν πάντασ τοὺσ
ἀρχιερεῖσ καὶ γραμματεῖσ τοῦ λαοῦ ἐπυν-
θάνετο παρ' αὐτῶν ποῦ ὁ Χριστὸσ γεννᾶται.
5 [6,7] οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· ἐν Βηθλεὲμ τῆσ
Ἰουδαίασ· οὕτωσ γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προ-
φήτου· 6 καὶ σὺ Βηθλεέμ, γῆ Ἰούδα, οὐδα-
μῶσ ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖσ ἡγεμόσιν Ἰούδα· ἐκ
σοῦ γὰρ ἐξελεύσεται ἡγούμενοσ, ὅστισ ποι-
μανεῖ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραήλ. 7 [6,10] τότε
Ἡρώδησ λάθρα καλέσασ τοὺσ μάγουσ ἠκρί-
βωσεν παρ' αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου
ἀστέροσ, 8 καὶ πέμψασ αὐτοὺσ εἰσ Βηθλεὲμ
εἶπεν· πορευθέντεσ ἐξετάσατε ἀκριβῶσ περὶ
τοῦ παιδίου· ἐπὰν δὲ εὕρητε, ἀπαγγείλατέ
μοι, ὅπωσ κἀγὼ ἐλθὼν προσκυνήσω αὐτῷ.
9 οἱ δὲ ἀκούσαντεσ τοῦ βασιλέωσ ἐπορεύθη-
σαν· καὶ ἰδοὺ ὁ ἀστήρ, ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνα-
τολῇ, προῆγεν αὐτοὺσ ἕωσ ἐλθὼν ἐστάθη
ἐπάνω οὗ ἦν τὸ παιδίον. 10 ἰδόντεσ δὲ τὸν
ἀστέρα ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα.

II. 3. ηρωδησ ο βασιλ. 5. ειπον 8. ακριβωσ εξε-
τασατε 9. εστη

II. 2 (Num 24, 17.) 6 Mich 5, 1. Io 7, 42.

11 καὶ ἐλθόντεσ εἰσ τὴν οἰκίαν εἶδον τὸ παι-
δίον μετὰ Μαρίασ τῆσ μητρὸσ αὐτοῦ, καὶ
πεσόντεσ προσεκύνησαν αὐτῷ, καὶ ἀνοίξαντεσ
τοὺσ θησαυροὺσ αὐτῶν προσήνεγκαν αὐτῷ
δῶρα, χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν. 12 καὶ
χρηματισθέντεσ κατ' ὄναρ μὴ ἀνακάμψαι
πρὸσ Ἡρώδην, δι' ἄλλησ ὁδοῦ ἀνεχώρησαν
εἰσ τὴν χώραν αὐτῶν.

13 Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν, ἰδοὺ ἄγγελοσ
κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσὴφ λέγων·
ἐγερθεὶσ παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα
αὐτοῦ, καὶ φεῦγε εἰσ Αἴγυπτον, καὶ ἴσθι ἐκεῖ
ἕωσ ἂν εἴπω σοι· μέλλει γὰρ Ἡρώδησ ζητεῖν
τὸ παιδίον τοῦ ἀπολέσαι αὐτό. 14 ὁ δὲ
ἐγερθεὶσ παρέλαβεν τὸ παιδίον καὶ τὴν μη-
τέρα αὐτοῦ νυκτόσ, καὶ ἀνεχώρησεν εἰσ
Αἴγυπτον, 15 καὶ ἦν ἐκεῖ ἕωσ τῆσ τελευτῆσ
Ἡρώδου· ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ κυρίου
διὰ τοῦ προφήτου λέγοντοσ· ἐξ Αἰγύπτου
ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου.

16 Τότε Ἡρώδησ ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ
τῶν μάγων, ἐθυμώθη λίαν, καὶ ἀποστείλασ
ἀνεῖλεν πάντασ τοὺσ παῖδασ τοὺσ ἐν Βηθλεὲμ
καὶ ἐν πᾶσι τοῖσ ὁρίοισ αὐτῆσ ἀπὸ διετοῦσ
καὶ κατωτέρω, κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἠκρίβωσεν
παρὰ τῶν μάγων. 17 τότε ἐπληρώθη τὸ
ῥηθὲν διὰ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου λέγοντοσ·

11. ειδον: ευρον 15. υπο του κυριου 17. δια: υπο

11 (Es 60, 6.) 15 Hos 11, 1.

18 φωνὴ ἐν Ῥαμὰ ἠκούσθη, κλαυθμὸς καὶ
ὀδυρμὸς πολύς, Ῥαχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα
αὐτῆς, καὶ οὐκ ἤθελεν παρακληθῆναι, ὅτι
οὐκ εἰσίν.

19 Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἡρώδου, ἰδοὺ
ἄγγελος κυρίου φαίνεται κατ᾽ ὄναρ τῷ Ἰωσὴφ
ἐν Αἰγύπτῳ 20 λέγων· ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ
παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ πορεύου
εἰς γῆν Ἰσραήλ· τεθνήκασιν γὰρ οἱ ζητοῦντες
τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου. 21 ὁ δὲ ἐγερθεὶς
παρέλαβεν τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ,
καὶ εἰσῆλθεν εἰς γῆν Ἰσραήλ. 22 ἀκούσας
δὲ ὅτι Ἀρχέλαος βασιλεύει τῆς Ἰουδαίας ἀντὶ
τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἡρώδου, ἐφοβήθη ἐκεῖ
ἀπελθεῖν· χρηματισθεὶς δὲ κατ᾽ ὄναρ ἀνεχώ-
ρησεν εἰς τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας. 23 καὶ
ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς πόλιν λεγομένην Ναζα-
ρέθ· ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τῶν προ-
φητῶν ὅτι Ναζωραῖος κληθήσεται.

III.

Iohannes baptista in deserto. Iesus a Iohanne baptizatur.

1 [7,3] Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παρα-
γίνεται Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς κηρύσσων ἐν

18. κλαυθμος: θρηνος και κλαυθμ. 19. κατ οναρ φαινεται 21. ηλθεν 22. βασιλ. επι της | ηρωδ. του πατρ. αυτ. 23. ναζαρετ

18 Ier 31, 15. 20 (Ex 4, 19.) 23 (Es 11, 1.)
III. 1—12 Lc 3, 1—18. Mc 1, 1—8. Io 1, 6 ss.

τῇ ἐρήμῳ τῆσ Ἰουδαίασ, **2** λέγων· μετα-
νοεῖτε· ἤγγικεν γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.
3 [8,1] οὗτοσ γάρ ἐστιν ὁ ῥηθεὶσ διὰ Ἡσαΐου
τοῦ προφήτου λέγοντοσ· φωνὴ βοῶντοσ ἐν τῇ
ἐρήμῳ· ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείασ
ποιεῖτε τὰσ τρίβουσ αὐτοῦ. **4** [9,6] αὐτὸσ δὲ
ὁ Ἰωάννησ εἶχεν τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν
καμήλου καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν
ὀσφυν αὐτοῦ· ἡ δὲ τροφὴ ἦν αὐτοῦ ἀκρίδεσ
καὶ μέλι ἄγριον. **5** τότε ἐξεπορεύετο πρὸσ
αὐτὸν Ἱεροσόλυμα καὶ πᾶσα ἡ Ἰουδαία καὶ
πᾶσα ἡ περίχωροσ τοῦ Ἰορδάνου, **6** καὶ
ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ὑπ'
αὐτοῦ ἐξομολογούμενοι τὰσ ἁμαρτίασ αὐτῶν.
7 [10,5] ἰδὼν δὲ πολλοὺσ τῶν Φαρισαίων καὶ
Σαδδουκαίων ἐρχομένουσ ἐπὶ τὸ βάπτισμα
εἶπεν αὐτοῖσ· γεννήματα ἐχιδνῶν, τίσ ὑπέ-
δειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆσ μελλούσησ ὀργῆσ;
8 ποιήσατε οὖν καρπὸν ἄξιον τῆσ μετανοίασ,
9 καὶ μὴ δόξητε λέγειν ἐν ἑαυτοῖσ· πατέρα
ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ· λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι δύνα-
ται ὁ θεὸσ ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα
τῷ Ἀβραάμ. **10** ἤδη δὲ ἡ ἀξίνη πρὸσ τὴν
ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον
μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰσ
πῦρ βάλλεται. **11** [11,1] ἐγὼ μὲν ὑμᾶσ βαπτίζω

III. 2. και λεγων 3. δια: υπο 4. ην αυτου: αυτ. ην 6. om ποταμω 7. επι το βαπτ. αυτου 8. καρπους αξιους 10. ηδη δε και 11. βαπτιζω υμας

---

2 4, 17. **3** Es 40, 3. **9** Io. 8, 39. **10** 7, 19.

ἐν ὕδατι εἰσ μετάνοιαν· ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχό-
μενοσ ἰσχυρότερόσ μου ἐστίν, οὗ οὐκ εἰμὶ
ἱκανὸσ τὰ ὑποδήματα βαστάσαι· αὐτὸσ ὑμᾶσ
βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί. **12** [12,5] οὗ
τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ
τὴν ἅλωνα αὐτοῦ, καὶ συνάξει τὸν σῖτον αὐτοῦ
εἰσ τὴν ἀποθήκην, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει
πυρὶ ἀσβέστῳ.

13 [13,10] Τότε παραγίνεται ὁ Ἰησοῦσ ἀπὸ
τῆσ Γαλιλαίασ ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην πρὸσ τὸν
Ἰωάννην τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ᾽ αὐτοῦ. **14** ὁ δὲ
διεκώλυεν αὐτὸν λέγων· ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ
σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρὸσ μέ;
15 ἀποκριθεὶσ δὲ ὁ Ἰησοῦσ εἶπεν πρὸσ αὐτόν·
ἄφεσ ἄρτι· οὕτωσ γὰρ πρέπον ἐστὶν ἡμῖν
πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. τότε ἀφίησιν
αὐτόν. **16** [14,1] βαπτισθεὶσ δὲ ὁ Ἰησοῦσ εὐθὺσ
ἀνέβη ἀπὸ τοῦ ὕδατοσ· καὶ ἰδοὺ ἀνεῴχθησαν
οἱ οὐρανοί, καὶ εἶδεν πνεῦμα θεοῦ κατα-
βαῖνον ὡσεὶ περιστεράν, ἐρχόμενον ἐπ᾽ αὐτόν.
17 καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν λέγουσα·
οὗτόσ ἐστιν ὁ υἱόσ μου ὁ ἀγαπητόσ, ἐν ᾧ
ηὐδόκησα.

IV.

Temptatur ter a diabolo. Nazaretho Capharnaumum migrat. Vocat duo piscatorum paria. Peragrat Galilaeam.

1 [15,2] Τότε ὁ Ἰησοῦσ ἀνήχθη εἰσ τὴν

---

14. ο δε: add ιωαννησ 16. βαπτ. δε: και βαπτ. | ανεβη ευθυσ 16. ανεωχθησαν: add αυτω | το πνευμα του θεου | και ερχομενον 17. ευδοκησα

---

13 Mc 1, 9—11. Lc 3, 21 s. **17** (Ps 2, 7. Es 42, 1.)
IV. 1—11 Lc 4, 1—13. Mc 1, 12 s.

ἔρημον ὑπὸ τοῦ πνεύματοσ, πειρασθῆναι ὑπὸ
τοῦ διαβόλου. **2** 16,5 καὶ νηστεύσασ ἡμέρασ
τεσσεράκοντα καὶ τεσσεράκοντα νύκτασ, ὕστε-
ρον ἐπείνασεν. **3** καὶ προσελθὼν ὁ πειράζων
εἶπεν αὐτῷ· εἰ υἱὸσ εἶ τοῦ θεοῦ, εἰπὲ ἵνα οἱ
λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται. **4** ὁ δὲ ἀποκριθεὶσ
εἶπεν· γέγραπται· οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσε-
ται ὁ ἄνθρωποσ, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι
ἐκπορευομένῳ διὰ στόματοσ θεοῦ. **5** τότε
παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολοσ εἰσ τὴν ἁγίαν
πόλιν, καὶ ἔστησεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον
τοῦ ἱεροῦ, **6** καὶ λέγει αὐτῷ· εἰ υἱὸσ εἶ τοῦ
θεοῦ, βάλε σεαυτὸν κάτω· γέγραπται γὰρ ὅτι
τοῖσ ἀγγέλοισ αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ καὶ
ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσίν σε, μήποτε προσκόψῃσ
πρὸσ λίθον τὸν πόδα σου. **7** ἔφη αὐτῷ ὁ
Ἰησοῦσ· πάλιν γέγραπται· οὐκ ἐκπειράσεισ
κύριον τὸν θεόν σου. **8** πάλιν παραλαμβάνει
αὐτὸν ὁ διάβολοσ εἰσ ὄροσ ὑψηλὸν λίαν καὶ
δείκνυσιν αὐτῷ πάσασ τὰσ βασιλείασ τοῦ
κόσμου καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν, **9** καὶ εἶπεν
αὐτῷ· ταῦτά σοι πάντα δώσω, ἐὰν πεσὼν
προσκυνήσῃσ μοι. **10** τότε λέγει αὐτῷ ὁ
Ἰησοῦσ· ὕπαγε σατανᾶ· γέγραπται γάρ·
κύριον τὸν θεόν σου προσκυνήσεισ καὶ αὐτῷ
μόνῳ λατρεύσεισ. **11** 17,6 τότε ἀφίησιν αὐτὸν

IV. 2. τεσσαρακοντα bis | και νυκτασ τεσσαραχ. 3. προσελθων αυτω ο πειραζ. ειπεν· 4. ο ανθρ.: om ο 5. ιστησιν 9. ειπεν: λεγει | ταυτα παντα σοι

---

4 Deut 8, 3. **6** Ps 91, 11. **7** Deut 6, 16. **10** Deut 6, 13.

ὁ διάβολοσ, καὶ ἰδοὺ ἄγγελοι προσῆλθον καὶ
διηκόνουν αὐτῷ.
12 [18,4] Ἀκούσασ δὲ ὅτι Ἰωάννησ παρεδόθη,
ἀνεχώρησεν εἰσ τὴν Γαλιλαίαν. 13 [19,7] καὶ
καταλιπὼν τὴν Ναζαρὰ ἐλθὼν κατῴκησεν εἰσ
Καφαρναοὺμ τὴν παραθαλασσίαν ἐν ὁρίοισ
Ζαβουλὼν καὶ Νεφθαλείμ, 14 ἵνα πληρωθῇ
τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντοσ·
15 γῆ Ζαβουλὼν καὶ γῆ Νεφθαλείμ, ὁδὸν
θαλάσσησ, πέραν τοῦ Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν
ἐθνῶν, 16 ὁ λαὸσ ὁ καθήμενοσ ἐν σκότει φῶσ
εἶδεν μέγα, καὶ τοῖσ καθημένοισ ἐν χώρᾳ
καὶ σκιᾷ θανάτου φῶσ ἀνέτειλεν αὐτοῖσ.
17 [20,6] Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦσ κηρύσσειν
καὶ λέγειν· μετανοεῖτε· ἤγγικεν γὰρ ἡ βασι-
λεία τῶν οὐρανῶν.
18 Περιπατῶν δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆσ
Γαλιλαίασ εἶδεν δύο ἀδελφούσ, Σίμωνα τὸν
λεγόμενον Πέτρον καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν
αὐτοῦ, βάλλοντασ ἀμφίβληστρον εἰσ τὴν θά-
λασσαν· ἦσαν γὰρ ἁλεεῖσ. 19 [21,2] καὶ λέγει
αὐτοῖσ· δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶσ
ἁλεεῖσ ἀνθρώπων. 20 οἱ δὲ εὐθέωσ ἀφέντεσ
τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ. 21 [22,6] Καὶ
προβὰσ ἐκεῖθεν εἶδεν ἄλλουσ δύο ἀδελφούσ,
Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν

12. ακουσ. δε: add ο ιησουσ 13. ναζαρετ | καπερναουμ 16. ειδε φωσ μεγα 18. περιπατ. δε ο ιησουσ | αλιεισ 19. αλιεισ

12 ss. Mc 1, 14 s. Lc 4, 14 s. **13** Lc 4, 31. **15** Es 9, 1 s. **17** 3, 2. **18—22** Mc 1, 16—20. Lc 5, 1—11. Io 1, 35—43.

ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ Ζεβεδαίου
τοῦ πατρὸς αὐτῶν καταρτίζοντας τὰ δίκτυα
αὐτῶν· καὶ ἐκάλεσεν αὐτούς. **22** οἱ δὲ
εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ τὸν πατέρα
αὐτῶν ἠκολούθησαν αὐτῷ.

23 [23,1] Καὶ περιῆγεν ἐν ὅλῃ τῇ Γαλιλαίᾳ,
διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ
κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας καὶ
θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν
ἐν τῷ λαῷ. **24** καὶ ἀπῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ
εἰς ὅλην τὴν Συρίαν· καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ
πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ποικίλαις νόσοις
καὶ βασάνοις συνεχομένους καὶ δαιμονιζο-
μένους καὶ σεληνιαζομένους καὶ παραλυτι-
κούς, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. **25** καὶ
ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἀπὸ τῆς
Γαλιλαίας καὶ Δεκαπόλεως καὶ Ἱεροσολύμων
καὶ Ἰουδαίας καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου.

V.

In monte orationem habet. Christianorum beatitudines. Discipuli sal terrae et lumen mundi. Legis divinae vera ratio. De homicidio, reconciliatione, adulterio, divortio, iureiurando, talione, amore mutuo.

1 [24,10] Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους ἀνέβη
εἰς τὸ ὄρος· καὶ καθίσαντος αὐτοῦ προσ-
ῆλθαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. **2** [25,5] καὶ

23. εν ολ. τη γαλιλαια: ολην την γαλιλαιαν ο ιησους
V. 1. προσηλθον

23 Mc 1, 39. Lc 4, 44. **24** Mc 1, 28. **25** Mc 3, 7 s. Lc 6, 17.
V. **1** ss. Lc 6, 17 ss.

ἀνοίξασ τὸ στόμα αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτοὺσ
λέγων· 3 μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύ-
ματι, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν
οὐρανῶν. 4 [26,10] μακάριοι οἱ πραεῖσ, ὅτι
αὐτοὶ κληρονομήσουσιν τὴν γῆν. 5 [27,5] μα-
κάριοι οἱ πενθοῦντεσ, ὅτι αὐτοὶ παρακληθή-
σονται. 6 [28,5] μακάριοι οἱ πεινῶντεσ καὶ
διψῶντεσ τὴν δικαιοσύνην, ὅτι αὐτοὶ χορ-
τασθήσονται. 7 [29,10] μακάριοι οἱ ἐλεήμονεσ,
ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται. 8 μακάριοι οἱ καθα-
ροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν θεὸν ὄψονται.
9 μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί, ὅτι υἱοὶ θεοῦ κληθή-
σονται. 10 μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν
δικαιοσύνησ, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν
οὐρανῶν. 11 [30,5] μακάριοί ἐστε ὅταν ὀνει-
δίσωσιν ὑμᾶσ καὶ διώξουσιν καὶ εἴπωσιν πᾶν
πονηρὸν καθ' ὑμῶν ψευδόμενοι ἕνεκεν ἐμοῦ.
12 χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸσ
ὑμῶν πολὺσ ἐν τοῖσ οὐρανοῖσ· οὕτωσ γὰρ
ἐδίωξαν τοὺσ προφήτασ τοὺσ πρὸ ὑμῶν.
13 [31,2] Ὑμεῖσ ἐστὲ τὸ ἅλα τῆσ γῆσ· ἐὰν δὲ
τὸ ἅλα μωρανθῇ, ἐν τίνι ἁλισθήσεται; εἰσ
οὐδὲν ἰσχύει ἔτι εἰ μὴ βληθὲν ἔξω κατα-
πατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. 14 [32,2] Ὑμεῖσ
ἐστὲ τὸ φῶσ τοῦ κόσμου. οὐ δύναται πόλισ
κρυβῆναι ἐπάνω ὄρουσ κειμένη· 15 οὐδὲ

---

4 et 5. μακαρ. οι πενθ. etc ante μακαρ. οι πραεισ etc pon 9. οτι: add αυτοι 11. διωξωσι | πονηρον: add ρημα 13. αλασ bis | βληθηναι εξω και καταπατ.

3—6 Lc 6, 20 s. **11—12** Lc 6, 22 s. **13** Lc 14, 34 s. Mc 9, 50. **15** Lc 11, 33. 8, 16. Mc 4, 21.

καίουσιν λύχνον καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν
μόδιον, ἀλλ᾽ ἐπὶ τὴν λυχνίαν, καὶ λάμπει
πᾶσιν τοῖσ ἐν τῇ οἰκίᾳ. **16** οὕτωσ λαμψάτω
τὸ φῶσ ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπωσ
ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα καὶ δοξάσωσιν τὸν
πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖσ οὐρανοῖσ. **17** [33,10] Μὴ
νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον ἢ
τοὺσ προφήτασ· οὐκ ἦλθον καταλῦσαι ἀλλὰ
πληρῶσαι. **18** [34,5] ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἕωσ
ἂν παρέλθῃ ὁ οὐρανὸσ καὶ ἡ γῆ, ἰῶτα ἓν ἢ
μία κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου,
ἕωσ ἂν πάντα γένηται. **19** [35,10] ὃσ ἐὰν οὖν
λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων
καὶ διδάξῃ οὕτωσ τοὺσ ἀνθρώπουσ, ἐλάχιστοσ
κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· ὃσ
δ᾽ ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτοσ μέγασ κληθή-
σεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. **20** λέγω
γὰρ ὑμῖν ὅτι ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ὑμῶν ἡ
δικαιοσύνη πλεῖον τῶν γραμματέων καὶ Φαρι-
σαίων, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰσ τὴν βασιλείαν τῶν
οὐρανῶν. **21** Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖσ
ἀρχαίοισ· οὐ φονεύσεισ· ὃσ δ᾽ ἂν φονεύσῃ,
ἔνοχοσ ἔσται τῇ κρίσει. **22** ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν
ὅτι πᾶσ ὁ ὀργιζόμενοσ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ
ἔνοχοσ ἔσται τῇ κρίσει· ὃσ δ᾽ ἂν εἴπῃ τῷ
ἀδελφῷ αὐτοῦ ῥαχά, ἔνοχοσ ἔσται τῷ συνεδρίῳ·
ὃσ δ᾽ ἂν εἴπῃ μωρέ, ἔνοχοσ ἔσται εἰσ τὴν
γέενναν τοῦ πυρόσ. **23** ἐὰν οὖν προσφέρῃσ

---

20. η δικαιοσυνη υμων 22. οργιζομ. τω αδελφω αυτου: add εικη | ρακα

---

18 Lc 16, 17. **21** Ex 20, 13.

τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κἀκεῖ
μνησθῇσ ὅτι ὁ ἀδελφόσ σου ἔχει τι κατὰ σοῦ,
24 ἄφεσ ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου ἔμπροσθεν τοῦ
θυσιαστηρίου καὶ ὕπαγε πρῶτον διαλλάγηθι
τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἐλθὼν πρόσφερε τὸ
δῶρόν σου. **25** [36,5] ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ
σου ταχὺ ἕωσ ὅτου εἶ μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ·
μήποτέ σε παραδῷ ὁ ἀντίδικοσ τῷ κριτῇ
καὶ ὁ κριτὴσ τῷ ὑπηρέτῃ, καὶ εἰσ φυλακὴν
βληθήσῃ. **26** ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃσ
ἐκεῖθεν ἕωσ ἂν ἀποδῷσ τὸν ἔσχατον κοδράν-
την. **27** [36,10] Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη· οὐ μοι-
χεύσεισ. **28** ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶσ ὁ
βλέπων γυναῖκα πρὸσ τὸ ἐπιθυμῆσαι ἤδη
ἐμοίχευσεν αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. **29** εἰ
δὲ ὁ ὀφθαλμόσ σου ὁ δεξιὸσ σκανδαλίζει σε,
ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ
σοι ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σου καὶ μὴ
ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰσ γέενναν. **30** καὶ
εἰ ἡ δεξιά σου χεὶρ σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον
αὐτὴν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι
ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σου καὶ μὴ ὅλον
τὸ σῶμά σου εἰσ γέενναν ἀπέλθῃ. **31** Ἐρρέθη
δέ· ὃσ ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, δότω

25. ει εν τη οδ. μετ αυτου | ο κριτησ: add σε παραδω 27. ερρεθη: add τοισ αρχαιοισ 28. επιθυμησαι: add αυτησ 30. εισ γε. απελθη: βληθη εισ γεενν. 31. ερρ. δε οτι οσ

25 s. Lc 12, 58 s. **27** Ex 20, 14. **29** 18, 9. Mc 9, 47. **30** 18, 8. Mc 9, 43. **31** Deut 24, 1.

αὐτῇ ἀποστάσιον. 32 ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι
πᾶσ ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ παρεκτὸσ
λόγου πορνείασ, ποιεῖ αὐτὴν μοιχευθῆναι, καὶ
ὃσ ἐὰν ἀπολελυμένην γαμήσῃ, μοιχᾶται.
33 Πάλιν ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖσ ἀρχαίοισ·
οὐκ ἐπιορκήσεισ, ἀποδώσεισ δὲ τῷ κυρίῳ
τοὺσ ὅρκουσ σου. 34 ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν
μὴ ὀμόσαι ὅλωσ· μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ, ὅτι
θρόνοσ ἐστὶν τοῦ θεοῦ· 35 μήτε ἐν τῇ
γῇ, ὅτι ὑποπόδιόν ἐστιν τῶν ποδῶν αὐτοῦ·
μήτε εἰσ Ἱεροσόλυμα, ὅτι πόλισ ἐστὶν τοῦ
μεγάλου βασιλέωσ· 36 μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ
σου ὀμόσῃσ, ὅτι οὐ δύνασαι μίαν τρίχα λευ-
κὴν ποιῆσαι ἢ μέλαιναν. 37 ἔστω δὲ ὁ λόγοσ
ὑμῶν ναὶ ναί, οὒ οὔ· τὸ δὲ περισσὸν τούτων
ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστίν. 38 Ἠκούσατε ὅτι
ἐρρέθη· ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ καὶ ὀδόντα
ἀντὶ ὀδόντοσ. 39 ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ἀν-
τιστῆναι τῷ πονηρῷ· [38,5] ἀλλ᾽ ὅστισ σε ῥαπίζει
εἰσ τὴν δεξιὰν σιαγόνα, στρέψον αὐτῷ καὶ
τὴν ἄλλην· 40 καὶ τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι
καὶ τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν, ἄφεσ αὐτῷ καὶ τὸ
ἱμάτιον· 41 [39,10] καὶ ὅστισ σε ἀγγαρεύσει
μίλιον ἕν, ὕπαγε μετ᾽ αὐτοῦ δύο. 42 τῷ
αἰτοῦντί σε δόσ, καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ

---

32. πασ ο απολ.: οσ αν απολυσῃ | μοιχασθαι 36. μιαν τρι. λευ. η μελαι. ποιησαι 39. ραπισει επι την δεξ. σου σιαγ. 42. δοσ: διδου

---

32 19, 9. Mc 10, 11 s. Lc 16, 18. 33 Lev 19, 12. Deut 23, 21. 37 Iac 5, 12. 38 Ex 21, 24. 39 Lc 6, 29. 42 Lc 6, 30.

δανίσασθαι μὴ ἀποστραφῆσ. 43 [40,5] Ἠκού-
σατε ὅτι ἐρρέθη· ἀγαπήσεισ τὸν πλησίον σου
καὶ μισήσεισ τὸν ἐχθρόν σου. 44 ἐγὼ δὲ
λέγω ὑμῖν, ἀγαπᾶτε τοὺσ ἐχθροὺσ ὑμῶν καὶ
προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν διωκόντων ὑμᾶσ·
45 ὅπωσ γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸσ ὑμῶν τοῦ
ἐν οὐρανοῖσ, ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει
ἐπὶ πονηροὺσ καὶ ἀγαθοὺσ καὶ βρέχει ἐπὶ
δικαίουσ καὶ ἀδίκουσ. 46 [41,5] ἐὰν γὰρ ἀγα-
πήσητε τοὺσ ἀγαπῶντασ ὑμᾶσ, τίνα μισθὸν
ἔχετε; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν;
47 καὶ ἐὰν ἀσπάσησθε τοὺσ ἀδελφοὺσ ὑμῶν
μόνον, τί περισσὸν ποιεῖτε; οὐχὶ καὶ οἱ ἐθνικοὶ
τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν; 48 ἔσεσθε οὖν ὑμεῖσ τέλειοι
ὡσ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιοσ τέλειόσ ἐστιν.

VI.

Pergit in oratione montana. De erogatione stipis, de precatione. Oratio dominica. De ieiunio, de divitiis veris vanisque curis.

1 [42,10] Προσέχετε δὲ τὴν δικαιοσύνην
ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων
πρὸσ τὸ θεαθῆναι αὐτοῖσ· εἰ δὲ μήγε, μισθὸν
οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν οὐρα-
νοῖσ· 2 ὅταν οὖν ποιῇσ ἐλεημοσύνην, μὴ
σαλπίσῃσ ἔμπροσθέν σου, ὥσπερ οἱ ὑπο-

42. δανεισασθαι 44. τ. εχθρουσ υμων: add ευλογειτε τουσ καταρωμενουσ υμασ, καλωσ ποιειτε τουσ μισουντασ υμασ, και προσευχ. υπ. των επηρεαζοντων υμασ και διωκ. υμ. 47. εθνικοι: τελωναι | το αυτο: ουτω 48. ωσ: ωσπερ | ουρανιοσ: εν τοισ ουρανοισ

VI. 1. δε pri: om | δικαιοσυνην: ελεημοσυνην | εν τοισ ουρανοισ

43 Lev 19, 18. **44** Lc 6, 27 s. **45** ss. Lc 6, 32 ss.
48 Deut 18, 13.

κριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖσ συναγωγαῖσ καὶ ἐν
ταῖσ ῥύμαισ, ὅπωσ δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν
ἀνθρώπων· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσιν τὸν
μισθὸν αὐτῶν. **3** σοῦ δὲ ποιοῦντοσ ἐλεη-
μοσύνην μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ
ἡ δεξιά σου, **4** ὅπωσ ἡ σοῦ ἐλεημοσύνη ᾖ
ἐν τῷ κρυπτῷ, καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων
ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι. **5** καὶ ὅταν
προσεύχησθε, οὐκ ἔσεσθε ὡσ οἱ ὑποκριταί·
ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖσ συναγωγαῖσ καὶ ἐν ταῖσ
γωνίαισ τῶν πλατειῶν ἑστῶτεσ προσεύχεσθαι,
ὅπωσ φανῶσιν τοῖσ ἀνθρώποισ. ἀμὴν λέγω
ὑμῖν, ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν. **6** σὺ δὲ
ὅταν προσεύχῃ, εἴσελθε εἰσ τὸ ταμεῖόν σου
καὶ κλείσασ τὴν θύραν σου πρόσευξαι τῷ
πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ, καὶ ὁ πατήρ
σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι.
7 [43,5] Προσευχόμενοι δὲ μὴ βατταλογήσητε
ὥσπερ οἱ ἐθνικοί· δοκοῦσιν γὰρ ὅτι ἐν τῇ
πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσακουσθήσονται. **8** μὴ
οὖν ὁμοιωθῆτε αὐτοῖσ· οἶδεν γὰρ ὁ πατὴρ
ὑμῶν ὧν χρείαν ἔχετε πρὸ τοῦ ὑμᾶσ αἰτῆ-
σαι αὐτόν. **9** οὕτωσ οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖσ·
πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖσ οὐρανοῖσ, ἁγιασθήτω
τὸ ὄνομά σου· **10** ἐλθάτω ἡ βασιλεία σου·
γενηθήτω τὸ θέλημά σου ὡσ ἐν οὐρανῷ καὶ
ἐπὶ γῆσ· **11** τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον

4. ᾖ σου ἡ ἐλεημοσύνη | αυτοσ αποδωσει σοι εν τω φανερω 5. προσευχη, ουκ εση ωσπερ | οπωσ: add αν | οτι απεχουσι 6. ταμιειον | αποδ. σοι: add εν τω φανερω 7. βαττολογησητε 10. ελθετω | επι τησ γησ

VI. 9 ss. Lc 11, 2–4.

δὸσ ἡμῖν σήμερον· 12 καὶ ἄφεσ ἡμῖν τὰ
ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡσ καὶ ἡμεῖσ ἀφήκαμεν
τοῖσ ὀφειλέταισ ἡμῶν· 13 καὶ μὴ εἰσενέγκῃσ
ἡμᾶσ εἰσ πειρασμόν, ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶσ ἀπὸ
τοῦ πονηροῦ. 14 [44,6] Ἐὰν γὰρ ἀφῆτε τοῖσ
ἀνθρώποισ τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει
καὶ ὑμῖν ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιοσ· 15 ἐὰν
δὲ μὴ ἀφῆτε τοῖσ ἀνθρώποισ, οὐδὲ ὁ πα-
τὴρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν.
16 [45,10] Ὅταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε
ὡσ οἱ ὑποκριταὶ σκυθρωποί· ἀφανίζουσιν
γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὅπωσ φανῶσιν τοῖσ
ἀνθρώποισ νηστεύοντεσ· ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν. 17 σὺ δὲ
νηστεύων ἄλειψαί σου τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ
πρόσωπόν σου νίψαι, 18 ὅπωσ μὴ φανῇσ
τοῖσ ἀνθρώποισ νηστεύων ἀλλὰ τῷ πατρί
σου τῷ ἐν τῷ κρυφαίῳ, καὶ ὁ πατήρ σου
ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυφαίῳ ἀποδώσει σοι.
19 Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺσ ἐπὶ τῆσ
γῆσ, ὅπου σὴσ καὶ βρῶσισ ἀφανίζει, καὶ
ὅπου κλέπται διορύσσουσιν καὶ κλέπτουσιν·
20 [46,5] θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺσ ἐν
οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σὴσ οὔτε βρῶσισ ἀφανίζει,
καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν οὐδὲ κλέ-
πτουσιν. 21 ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρόσ σου,

12. αφιεμεν 13. πονηρου: add οτι σου εστιν η βασιλεια και η δυναμισ και η δοξα εισ τουσ αιωνασ. αμην. 15. ανθρωποισ: add τα παραπτωματα αυτων 16. ωσπερ οι | οτι απεχουσι 18. κρυφαιω bis: κρυπτω | αποδ. σοι: add εν τω φανερω 21. σου bis: υμων

14 18, 33. Mc 11, 26. **20** s. Lc 12, 33 s.

ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδία σου. **22** [47,5] Ὁ
λύχνοσ τοῦ σώματόσ ἐστιν ὁ ὀφθαλμόσ. ἐὰν
ᾖ ὁ ὀφθαλμόσ σου ἁπλοῦσ, ὅλον τὸ σῶμά
σου φωτεινὸν ἔσται· **23** ἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλμόσ
σου πονηρὸσ ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν
ἔσται. εἰ οὖν τὸ φῶσ τὸ ἐν σοὶ σκότοσ
ἐστίν, τὸ σκότοσ πόσον. **24** [48,5] Οὐδεὶσ
δύναται δυσὶ κυρίοισ δουλεύειν· ἢ γὰρ τον
ἕνα μισήσει καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει, ἢ ἑνὸσ
ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει.
οὐ δύνασθε θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ.
25 [49,5] Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, μὴ μεριμνᾶτε
τῇ ψυχῇ ὑμῶν τί φάγητε, μηδὲ τῷ σώματι
ὑμῶν τί ἐνδύσησθε. οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλεῖόν
ἐστιν τῆσ τροφῆσ καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύ-
ματοσ; **26** ἐμβλέψατε εἰσ τὰ πετεινὰ τοῦ
οὐρανοῦ, ὅτι οὐ σπείρουσιν οὐδὲ θερίζουσιν
οὐδὲ συνάγουσιν εἰσ ἀποθήκασ, καὶ ὁ πατὴρ
ὑμῶν ὁ οὐράνιοσ τρέφει αὐτά· οὐχ ὑμεῖσ
μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν; **27** τίσ δὲ ἐξ ὑμῶν
μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν
αὐτοῦ πῆχυν ἕνα; **28** καὶ περὶ ἐνδύματοσ
τί μεριμνᾶτε; καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ
ἀγροῦ πῶσ αὐξάνουσιν· οὐ κοπιῶσιν οὐδὲ
νήθουσιν. **29** λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι οὐδὲ Σολο-
μὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο

---

22. εαν: add ουν | ῇ: post απλουσ pon 24. μαμμωνα 25. τι φαγητε: add και τι πιητε 28. αυξανει· ου κοπια ουδ. νηθει

---

22 s. Lc 11, 34—36. **24** Lc 16, 13. **25—33** Lc 12, 22—31. **26** 10, 31.

ὡσ ἓν τούτων. **30** εἰ δὲ τὸν χόρτον τοῦ
ἀγροῦ σήμερον ὄντα καὶ αὔριον εἰσ κλίβανον
βαλλόμενον ὁ θεὸσ οὕτωσ ἀμφιέννυσιν, οὐ
πολλῷ μᾶλλον ὑμᾶσ, ὀλιγόπιστοι; **31** μὴ
οὖν μεριμνήσητε λέγοντεσ· τί φάγωμεν ἢ
τί πίωμεν ἢ τί περιβαλώμεθα; **32** πάντα
γὰρ ταῦτα τὰ ἔθνη ἐπιζητοῦσιν· οἶδεν γὰρ
ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιοσ ὅτι χρῄζετε τού-
των ἁπάντων. **33** ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν
βασιλείαν καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ
ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. **34** μὴ
οὖν μεριμνήσητε εἰσ τὴν αὔριον· ἡ γὰρ
αὔριον μεριμνήσει ἑαυτῆσ. ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ
ἡ κακία αὐτῆσ.

VII.

Oratio montana finitur. A iudicando et obtrudendo abstinendum. Precandum cum plena fiducia. Via salutis et perniciei. Cavendum a falsis doctoribus. Sapientia audiendi.

1 50,2 Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε. **2** ἐν
ᾧ γὰρ κρίματι κρίνετε κριθήσεσθε, καὶ
ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε μετρηθήσεται ὑμῖν.
3 51,5 τί δὲ βλέπεισ τὸ κάρφοσ τὸ ἐν τῷ
ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ ἐν τῷ
σῷ ὀφθαλμῷ δοκὸν οὐ κατανοεῖσ; **4** ἢ πῶσ
ἐρεῖσ τῷ ἀδελφῷ σου· ἄφεσ ἐκβάλω τὸ κάρφοσ
ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ ἰδοὺ ἡ δοκὸσ ἐν

32. επιζητει 33. την βασιλειαν: add του θεου
34. μερ. τα εαυτησ
VII. 2. αντιμετρηθησεται 4. εκ: απο

VII. **1** s. Lc 6, 37 s. **3—5** Lc 6, 41 s.

τῷ ὀφθαλμῷ σοῦ. 5 ὑποκριτά, ἔκβαλε
πρῶτον ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σοῦ τὴν δοκόν,
καὶ τότε διαβλέψεισ ἐκβαλεῖν τὸ κάρφοσ ἐκ
τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου. 6 [52,10] Μὴ
δῶτε τὸ ἅγιον τοῖσ κυσίν, μηδὲ βάλητε
τοὺσ μαργαρίτασ ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων,
μήποτε καταπατήσουσιν αὐτοὺσ ἐν τοῖσ
ποσὶν αὐτῶν καὶ στραφέντεσ ῥήξωσιν ὑμᾶσ.
7 [53,5] Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε,
καὶ εὑρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται
ὑμῖν. 8 πᾶσ γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ
ζητῶν εὑρίσκει, καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσε-
ται. 9 ἢ τίσ ἐστιν ἐξ ὑμῶν ἄνθρωποσ, ὃν
αἰτήσει ὁ υἱὸσ αὐτοῦ ἄρτον, μὴ λίθον ἐπι-
δώσει αὐτῷ; 10 ἢ καὶ ἰχθὺν αἰτήσει, μὴ
ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; 11 εἰ οὖν ὑμεῖσ πονη-
ροὶ ὄντεσ οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι
τοῖσ τέκνοισ ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ
ὑμῶν ὁ ἐν τοῖσ οὐρανοῖσ δώσει ἀγαθὰ τοῖσ
αἰτοῦσιν αὐτόν. 12 [54,5] πάντα οὖν ὅσα ἐὰν
θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτωσ
καὶ ὑμεῖσ ποιεῖτε αὐτοῖσ· οὗτοσ γάρ ἐστιν
ὁ νόμοσ καὶ οἱ προφῆται. 13 [55,5] εἰσέλθατε
διὰ τῆσ στενῆσ πύλησ· ὅτι πλατεῖα [ἡ πύλη]
καὶ εὐρύχωροσ ἡ ὁδὸσ ἡ ἀπάγουσα εἰσ
τὴν ἀπώλειαν, καὶ πολλοί εἰσιν οἱ εἰσ-
ερχόμενοι δι' αὐτῆσ· 14 ὅτι στενὴ [ἡ πύλη]

5. την δοκ. εκ τ. οφθ. σου 6. καταπατησωσιν 9. ον εαν αιτηση 10. η και: και εαν | αιτηση 12. εαν: αν 13. εισελθετε | [η πυλ.]: η πυλη 14. [η πυλ.]: η πυλη

7—11 Lc 11, 9—13. **12** Lc 6, 31. **13** Lc 13, 24.

καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸσ ἡ ἀπάγουσα εἰσ
τὴν ζωήν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὑρίσκοντεσ
αὐτήν. 15 [56,10] Προσέχετε ἀπὸ τῶν ψευδο-
προφητῶν, οἵτινεσ ἔρχονται πρὸσ ὑμᾶσ ἐν
ἐνδύμασιν προβάτων, ἔσωθεν δέ εἰσιν λύκοι
ἅρπαγεσ. 16 ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπι-
γνώσεσθε αὐτούσ. [57,5] μήτι συλλέγουσιν
ἀπὸ ἀκανθῶν σταφυλὰσ ἢ ἀπὸ τριβόλων
σῦκα; 17 [58,5] οὕτωσ πᾶν δένδρον ἀγαθὸν
καρποὺσ καλοὺσ ποιεῖ, τὸ δὲ σαπρὸν δέν-
δρον καρποὺσ πονηροὺσ ποιεῖ. 18 οὐ δύνα-
ται δένδρον ἀγαθὸν καρποὺσ πονηροὺσ
ἐνεγκεῖν, οὐδὲ δένδρον σαπρὸν καρποὺσ
καλοὺσ ἐνεγκεῖν. 19 πᾶν δένδρον μὴ ποιοῦν
καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰσ πῦρ βάλ-
λεται. 20 ἄραγε ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν
ἐπιγνώσεσθε αὐτούσ. 21 [59,3] Οὐ πᾶσ ὁ
λέγων μοι κύριε κύριε, εἰσελεύσεται εἰσ τὴν
βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ
θέλημα τοῦ πατρόσ μου τοῦ ἐν τοῖσ οὐρανοῖσ.
22 [60,5] πολλοὶ ἐροῦσίν μοι ἐν ἐκείνῃ τῇ
ἡμέρᾳ· κύριε κύριε, οὐ τῷ σῷ ὀνόματι
ἐπροφητεύσαμεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δαι-
μόνια ἐξεβάλομεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δυνά-
μεισ πολλὰσ ἐποιήσαμεν; 23 καὶ τότε ὁμο-
λογήσω αὐτοῖσ ὅτι οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶσ,
ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν
ἀνομίαν. 24 [61,5] Πᾶσ οὖν ὅστισ ἀκούει

15. προσεχ. δε 16. σταφυλην 18. ενεγκειν bis: ποιειν
21. τοισ: om 22. προεφητευσαμεν

16—21 Lc 6, 43—46. 17 12, 33. 19 3, 10. 22 s.
Lc 13, 25—27. 24—27 Lc 6, 47 ss.

μου τοὺσ λόγουσ τούτουσ καὶ ποιεῖ αὐτοὺσ
ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ φρονίμῳ, ὅστισ ᾠκοδό-
μησεν αὐτοῦ τὴν οἰκίαν ἐπὶ τὴν πέτραν.
25 καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ πο-
ταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι καὶ προσ-
έπεσαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἔπεσεν·
τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν. 26 καὶ
πᾶσ ὁ ἀκούων μου τοὺσ λόγουσ τούτουσ καὶ
μὴ ποιῶν αὐτοὺσ ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ μωρῷ,
ὅστισ ᾠκοδόμησεν αὐτοῦ τὴν οἰκίαν ἐπὶ τὴν
ἄμμον. 27 καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον
οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι καὶ
προσέκοψαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔπεσεν,
καὶ ἦν ἡ πτῶσισ αὐτῆσ μεγάλη.

28 [62,2] Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦσ
τοὺσ λόγουσ τούτουσ, ἐξεπλήσσοντο οἱ ὄχλοι
ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· 29 ἦν γὰρ διδάσκων
αὐτοὺσ ὡσ ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡσ οἱ
γραμματεῖσ αὐτῶν.

VIII.

Sanat leprosum, paralyticum centurionis servum, socrum Petri aliosque. Praecipit ipsum sectari volentibus. Sedat tempestatem. Sanat Gadarenos daemoniacos.

1 [63,2] Καταβάντι δὲ αὐτῷ ἀπὸ τοῦ ὄρουσ,
ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί. 2 καὶ ἰδοὺ
λεπρὸσ προσελθὼν προσεκύνει αὐτῷ λέγων·

24. ομοιωθησεται: ομοιωσω αυτον | την οικ. αυτου
25 προσεπεσον 26. την οικ. αυτου 28. συνετελεσεν
29. om αυτων
VIII. 2. ελθων

28 Mc 1, 22. Lc 4, 32.
VIII. 1—4 Mc 1, 40—44. Lc 5, 12—14.

κύριε, ἐὰν θέλῃσ, δύνασαί με καθαρίσαι.
3 καὶ ἐκτείνασ τὴν χεῖρα ἥψατο αὐτοῦ
λέγων· θέλω, καθαρίσθητι. καὶ εὐθέωσ
ἐκαθερίσθη αὐτοῦ ἡ λέπρα. **4** καὶ λέγει
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦσ· ὅρα μηδενὶ εἴπῃσ, ἀλλὰ
ὕπαγε σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ καὶ προσ-
ένεγκον τὸ δῶρον ὃ προσέταξεν Μωϋσῆσ,
εἰσ μαρτύριον αὐτοῖσ.
5 [64,3] Εἰσελθόντοσ δὲ αὐτοῦ εἰσ Καφαρ-
ναούμ, προσῆλθεν αὐτῷ ἑκατοντάρχησ παρα-
καλῶν αὐτὸν **6** καὶ λέγων· κύριε, ὁ παῖσ
μου βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ παραλυτικόσ,
δεινῶσ βασανιζόμενοσ. **7** λέγει αὐτῷ· ἐγὼ
ἐλθὼν θεραπεύσω αὐτόν. **8** ἀποκριθεὶσ δὲ
ὁ ἑκατοντάρχησ ἔφη· κύριε, οὐκ εἰμὶ ἱκανὸσ
ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃσ· ἀλλὰ
μόνον εἰπὲ λόγῳ, καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖσ μου.
9 καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπόσ εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν,
ἔχων ὑπʼ ἐμαυτὸν στρατιώτασ, καὶ λέγω
τούτῳ· πορεύθητι, καὶ πορεύεται, καὶ ἄλλῳ·
ἔρχου, καὶ ἔρχεται, καὶ τῷ δούλῳ μου·
ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. **10** ἀκούσασ δὲ
ὁ Ἰησοῦσ ἐθαύμασεν καὶ εἶπεν τοῖσ ἀκο-
λουθοῦσιν· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδὲ ἐν τῷ
Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὗρον. **11** [65,5] λέγω
δὲ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν
ἥξουσιν καὶ ἀνακλιθήσονται μετὰ Ἀβραὰμ

3. ηψ. αυτου: add ο ιησουσ | εκαθαρισθη | ς (non $ς^{e}$) αλλ | προσενεγκε | μωσησ 5. εισελθοντι δε τω ιησου | καπερναουμ | εκατονταρχοσ (item v. 8.) 7. και λεγει | αυτω: add ο ιησουσ 8. και αποκριθ. | λογον

4 Lev 14, 2. **5—13** Lc 7, 1—10. **11** s. Lc 13, 28 s.

καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν
οὐρανῶν· 12 οἱ δὲ υἱοὶ τῆσ βασιλείασ ἐξε-
λεύσονται εἰσ τὸ σκότοσ τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ
ἔσται ὁ κλαυθμὸσ καὶ ὁ βρυγμὸσ τῶν ὀδόν-
των. 13 [66,5] καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦσ τῷ ἑκα-
τοντάρχῃ· ὕπαγε, ὡσ ἐπίστευσασ γενηθήτω
σοι. καὶ ἰάθη ὁ παῖσ ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ.

14 [67,2] Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦσ εἰσ τὴν
οἰκίαν Πέτρου εἶδεν τὴν πενθερὰν αὐτοῦ
βεβλημένην καὶ πυρέσσουσαν. 15 καὶ ἥψατο
τῆσ χειρὸσ αὐτῆσ, καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ
πυρετόσ· καὶ ἠγέρθη, καὶ διηκόνει αὐτῷ.
16 ὀψίασ δὲ γενομένησ προσήνεγκαν αὐτῷ
δαιμονιζομένουσ πολλούσ· καὶ ἐξέβαλεν τὰ
πνεύματα λόγῳ, καὶ πάντασ τοὺσ κακῶσ
ἔχοντασ ἐθεράπευσεν, 17 ὅπωσ πληρωθῇ τὸ
ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντοσ·
αὐτὸσ τὰσ ἀσθενείασ ἡμῶν ἔλαβεν καὶ τὰσ
νόσουσ ἐβάστασεν.

18 Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦσ πολλοὺσ ὄχλουσ
περὶ αὐτὸν ἐκέλευσεν ἀπελθεῖν εἰσ τὸ πέραν.
19 [68,5] καὶ προσελθὼν εἷσ γραμματεὺσ εἶπεν
αὐτῷ· διδάσκαλε, ἀκολουθήσω σοι ὅπου
ἐὰν ἀπέρχῃ. 20 καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦσ·
αἱ ἀλώπεκεσ φωλεοὺσ ἔχουσιν καὶ τὰ πετεινὰ
τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεισ, ὁ δὲ υἱὸσ τοῦ
ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ.

---

12. εξελευσοντ.: εκβληθησονται 13. εκατονταρχω | υπαγ. και ωσ | ο παισ: add αυτου | 15. αυτω: αυτοισ

14—17 Mc 1, 29—34. Lc 4, 38—41. **17** Es 53, 4. **18** Mc 4, 35. Lc 8, 22. **19—22** Lc 9, 57—60.

21 ἕτεροσ δὲ τῶν μαθητῶν εἶπεν αὐτῷ·
κύριε, ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθεῖν καὶ
θάψαι τὸν πατέρα μου. **22** ὁ δὲ λέγει
αὐτῷ· ἀκολούθει μοι, καὶ ἄφεσ τοὺσ νεκροὺσ
θάψαι τοὺσ ἑαυτῶν νεκρούσ.

23 [69,2] Καὶ ἐμβάντι αὐτῷ εἰσ τὸ πλοῖον,
ἠκολούθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. **24** καὶ
ἰδοὺ σεισμὸσ μέγασ ἐγένετο ἐν τῇ θαλάσσῃ,
ὥστε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι ὑπὸ τῶν κυμά-
των· αὐτὸσ δὲ ἐκάθευδεν. **25** καὶ προσ-
ελθόντεσ ἤγειραν αὐτὸν λέγοντεσ· κύριε σῶ-
σον, ἀπολλύμεθα. **26** καὶ λέγει αὐτοῖσ· τί
δειλοί ἐστε, ὀλιγόπιστοι; τότε ἐγερθεὶσ ἐπε-
τίμησεν τοῖσ ἀνέμοισ καὶ τῇ θαλάσσῃ, καὶ
ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. **27** οἱ δὲ ἄνθρω-
ποι ἐθαύμασαν λέγοντεσ· ποταπόσ ἐστιν
οὗτοσ, ὅτι καὶ οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ θάλασσα
αὐτῷ ὑπακούουσιν;

28 Καὶ ἐλθόντοσ αὐτοῦ εἰσ τὸ πέραν εἰσ
τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν, ὑπήντησαν αὐτῷ
δύο δαιμονιζόμενοι ἐκ τῶν μνημείων ἐξερ-
χόμενοι, χαλεποὶ λίαν, ὥστε μὴ ἰσχύειν τινὰ
παρελθεῖν διὰ τῆσ ὁδοῦ ἐκείνησ. **29** καὶ
ἰδοὺ ἔκραξαν λέγοντεσ· τί ἡμῖν καὶ σοί,
υἱὲ τοῦ θεοῦ; ἦλθεσ ὧδε πρὸ καιροῦ βα-

---

21. μαθητων: add αυτου 22. ο δε: add ιησουσ | λεγει: ειπεν 25. προσελθ.: add οι μαθηται αυτου | σωσον: add ημασ 27. υπακου. αυτω 28. ελθοντι αυτω | γεργεσηνων 29. υιε: praem ιησου

23—27 Mc 4, 33—41. Lc 8, 22—25. **28—34** Mc 5, 1—17. Lc 8, 26—37.

σανίσαι ἡμᾶσ; 30 ἦν δὲ μακρὰν ἀπ᾽ αὐτῶν
ἀγέλη χοίρων πολλῶν βοσκομένη. 31 οἱ δὲ
δαίμονεσ παρεκάλουν αὐτὸν λέγοντεσ· εἰ ἐκ-
βάλλεισ ἡμᾶσ, ἀπόστειλον ἡμᾶσ εἰσ τὴν
ἀγέλην τῶν χοίρων. 32 καὶ εἶπεν αὐτοῖσ·
ὑπάγετε. οἱ δὲ ἐξελθόντεσ ἀπῆλθον εἰσ τοὺσ
χοίρουσ· καὶ ἰδοὺ ὥρμησεν πᾶσα ἡ ἀγέλη
κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰσ τὴν θάλασσαν, καὶ
ἀπέθανον ἐν τοῖσ ὕδασιν. 33 οἱ δὲ βόσκον-
τεσ ἔφυγον, καὶ ἀπελθόντεσ εἰσ τὴν πόλιν
ἀπήγγειλαν πάντα καὶ τὰ τῶν δαιμονιζο-
μένων. 34 καὶ ἰδοὺ πᾶσα ἡ πόλισ ἐξῆλθεν
εἰσ ὑπάντησιν τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἰδόντεσ αὐτὸν
παρεκάλεσαν ὅπωσ μεταβῇ ἀπὸ τῶν ὁρίων
αὐτῶν.

IX.

Sanatur paralyticus Capharnaumi. Vocatur Matthaeus. Discipuli Iesu non ieiunantes. Filia Iairi rediviva et mulier sanguine fluens. Duo caeci et mutus. Messis multa et messorum paucitas.

1 [70,1] Καὶ ἐμβὰσ εἰσ πλοῖον διεπέρασεν,
καὶ ἦλθεν εἰσ τὴν ἰδίαν πόλιν. 2 καὶ ἰδοὺ
προσέφερον αὐτῷ παραλυτικὸν ἐπὶ κλίνησ
βεβλημένον, καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦσ τὴν πίστιν
αὐτῶν εἶπεν τῷ παραλυτικῷ· θάρσει τέκνον,
ἀφίενταί σου αἱ ἁμαρτίαι. 3 καὶ ἰδοὺ τινὲσ
τῶν γραμματέων εἶπον ἐν ἑαυτοῖσ· οὗτοσ
βλασφημεῖ. 4 καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦσ τὰσ

31. αποστ. ημασ: επιτρεψον ημιν απελθειν 32. απηλθ. εισ την αγελην των χοιρων | πα. η αγελη: add των χοιρων 34. συναντησιν | τω ιησου
IX. 1. το πλοιον 2. αφεωνται | σοι αι αμαρτ. σου

IX. 1—8 Mc 2, 3—12. Lc 5, 18—26.

ἐνθυμήσεισ αὐτῶν εἶπεν· ἱνατί ἐνθυμεῖσθε
πονηρὰ ἐν ταῖσ καρδίαισ ὑμῶν; **5** τί γάρ
ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν· ἀφίενταί σου αἱ
ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν· ἔγειρε καὶ περιπάτει;
6 ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸσ
τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆσ γῆσ ἀφιέναι ἁμαρ-
τίασ, τότε λέγει τῷ παραλυτικῷ· ἐγερθεὶσ
ἆρόν σου τὴν κλίνην καὶ ὕπαγε εἰσ τὸν οἶκόν
σου. **7** καὶ ἐγερθεὶσ ἀπῆλθεν εἰσ τὸν οἶκον
αὐτοῦ. **8** ἰδόντεσ δὲ οἱ ὄχλοι ἐφοβήθησαν
καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν τὸν δόντα ἐξουσίαν
τοιαύτην τοῖσ ἀνθρώποισ.

9 [71,2] Καὶ παράγων ὁ Ἰησοῦσ ἐκεῖθεν
εἶδεν ἄνθρωπον καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον,
Μαθθαῖον λεγόμενον, καὶ λέγει αὐτῷ· ἀκο-
λούθει μοι. καὶ ἀναστὰσ ἠκολούθει αὐτῷ.
10 [72,2] καὶ ἐγένετο αὐτοῦ ἀνακειμένου ἐν
τῇ οἰκίᾳ, ἰδοὺ πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ
ἐλθόντεσ συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖσ
μαθηταῖσ αὐτοῦ. **11** καὶ ἰδόντεσ οἱ Φαρι-
σαῖοι ἔλεγον τοῖσ μαθηταῖσ αὐτοῦ· διατί
μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει ὁ
διδάσκαλοσ ὑμῶν; **12** [73,2] ὁ δὲ ἀκούσασ
εἶπεν· οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντεσ ἰατροῦ
ἀλλ' οἱ κακῶσ ἔχοντεσ. **13** πορευθέντεσ δὲ
μάθετε τί ἐστιν· ἔλεοσ θέλω καὶ οὐ θυσίαν.

4. ινατι: add υμεισ 5. αφεωνται | σοι αι αμαρτ. | εγειραι 8. εφοβ.: εθαυμασαν 9. ματθαιον | ηκολουθησεν 10. και ιδου 11. ελεγ.: ειπον 12. ο δε: add ιησουσ | ειπεν αυτοισ | ελεον

9—13 Mc 2, 14—17. Lc 5, 27—32. **13** Hos 6, 6.

οὐ γὰρ ἦλθον καλέσαι δικαίουσ ἀλλὰ ἁμαρ-
τωλούσ.
14 Τότε προσέρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ
Ἰωάννου λέγοντεσ· διατί ἡμεῖσ καὶ οἱ Φαρι-
σαῖοι νηστεύομεν, οἱ δὲ μαθηταί σου οὐ
νηστεύουσιν; **15** καὶ εἶπεν αὐτοῖσ ὁ Ἰη-
σοῦσ· μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνοσ
πενθεῖν ἐφ᾽ ὅσον μετ᾽ αὐτῶν ἐστὶν ὁ νυμφίοσ;
ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ᾽
αὐτῶν ὁ νυμφίοσ, καὶ τότε νηστεύσουσιν.
16 οὐδεὶσ δὲ ἐπιβάλλει ἐπίβλημα ῥάκουσ
ἀγνάφου ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ· αἴρει γὰρ τὸ
πλήρωμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἱματίου, καὶ χεῖρον
σχίσμα γίνεται. **17** οὐδὲ βάλλουσιν οἶνον
νέον εἰσ ἀσκοὺσ παλαιούσ· εἰ δὲ μήγε,
ῥήγνυνται οἱ ἀσκοί, καὶ ὁ οἶνοσ ἐκχεῖται
καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπόλλυνται· ἀλλὰ βάλλουσιν
οἶνον νέον εἰσ ἀσκοὺσ καινούσ, καὶ ἀμφότε-
ροι συντηροῦνται.
18 [74,2] Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντοσ αὐτοῖσ,
ἰδοὺ ἄρχων εἰσελθὼν προσεκύνει αὐτῷ, λέ-
γων· ἡ θυγάτηρ μου ἄρτι ἐτελεύτησεν, ἀλλὰ
ἐλθὼν ἐπίθεσ τὴν χεῖρά σου ἐπ᾽ αὐτήν, καὶ
ζήσεται. **19** καὶ ἐγερθεὶσ ὁ Ἰησοῦσ ἠκο-
λούθει αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. **20** καὶ
ἰδοὺ γυνὴ αἱμορροοῦσα δώδεκα ἔτη προσ-
ελθοῦσα ὄπισθεν ἥψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ

13. αλλ αμαρτ. εισ μετανοιαν 14. νηστευομεν πολλα 17. απολουνται | αμφοτερα 18. ελθων | λεγων: add οτι 19. ηκολουθησεν

14—17 Mc 2, 18—22. Lc 5, 33—38. **18—26** Mc 5, 22—43. Lc 8, 41—56.

ἱματίου αὐτοῦ· 21 ἔλεγεν γὰρ ἐν ἑαυτῇ·
ἐὰν μόνον ἅψωμαι τοῦ ἱματίου αὐτοῦ,
σωθήσομαι. 22 ὁ δὲ στραφεὶσ καὶ ἰδὼν
αὐτὴν εἶπεν· θάρσει θύγατερ, ἡ πίστισ σου
σέσωκέν σε. καὶ ἐσώθη ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆσ
ὥρασ ἐκείνησ. 23 καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦσ εἰσ
τὴν οἰκίαν τοῦ ἄρχοντοσ καὶ ἰδὼν τοὺσ
αὐλητὰσ καὶ τον ὄχλον θορυβούμενον ἔλεγεν·
24 ἀναχωρεῖτε· οὐ γὰρ ἀπέθανεν τὸ κορά-
σιον ἀλλὰ καθεύδει. καὶ κατεγέλων αὐτοῦ.
25 ὅτε δὲ ἐξεβλήθη ὁ ὄχλοσ, εἰσελθων
ἐκράτησεν τῆσ χειρὸσ αὐτῆσ, καὶ ἠγέρθη τὸ
κοράσιον. 26 καὶ ἐξῆλθεν ἡ φήμη αὕτη
εἰσ ὅλην τὴν γῆν ἐκείνην.

27 75,10 Καὶ παράγοντι ἐκεῖθεν τῷ Ἰησοῦ,
ἠκολούθησαν αὐτῷ δύο τυφλοὶ κράζοντεσ
καὶ λέγοντεσ· ἐλέησον ἡμᾶσ, υἱὸσ Δαυείδ.
28 ἐλθόντι δὲ εἰσ τὴν οἰκίαν προσῆλθον
αὐτῷ οἱ τυφλοί, καὶ λέγει αὐτεῖσ ὁ Ἰησοῦσ·
πιστεύετε ὅτι δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι; λέγου-
σιν αὐτῷ· ναί, κύριε. 29 τότε ἥψατο τῶν
ὀφθαλμῶν αὐτῶν λέγων· κατὰ τὴν πίστιν
ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν. 30 καὶ ἀνεῴχθησαν
αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί. καὶ ἐνεβριμήθη αὐτοῖσ
ὁ Ἰησοῦσ λέγων· ὁρᾶτε, μηδεὶσ γινωσκέτω.
31 οἱ δὲ ἐξελθόντεσ διεφήμισαν αὐτὸν ἐν
ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ.

32 Αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων, ἰδοὺ προσ-

22. ο δε: add ιησουσ | επιστραφεισ 23. ελεγεν: λεγει αυτοισ 27. υιε | δαβιδ 30. ενεβριμησατο

26 Lc 7, 17. 32—34 12, 22 ss. Lc 11, 14 s.

ἤνεγκαν αὐτῷ ἄνθρωπον κωφὸν δαιμονιζό-
μενον. 33 καὶ ἐκβληθέντος τοῦ δαιμονίου
ἐλάλησεν ὁ κωφός. καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι
λέγοντες· οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ
Ἰσραήλ. 34 οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἔλεγον· ἐν τῷ
ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.
35 76,2 Καὶ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς
πόλεις πάσας καὶ τὰς κώμας, διδάσκων
ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ κηρύσσων
τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας καὶ θεραπεύων
πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν. 36 77,6 ἰδὼν
δὲ τοὺς ὄχλους ἐσπλαγχνίσθη περὶ αὐτῶν,
ὅτι ἦσαν ἐσκυλμένοι καὶ ἐριμμένοι ὡσεὶ πρό-
βατα μὴ ἔχοντα ποιμένα. 37 78,5 τότε λέγει
τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ὁ μὲν θερισμὸς πο-
λύς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι· 38 δεήθητε οὖν
τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ ὅπως ἐκβάλῃ
ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ.

X.

Apostolorum duodecim institutio et legatio, futurae calamitates et praemia.

1 79,2 Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς δώδεκα
μαθητὰς αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν
πνευμάτων ἀκαθάρτων, ὥστε ἐκβάλλειν αὐτὰ

33. λεγοντες: add οτι | μαλακιαν: add εν τω λαω
36. εκλελυμενοι κ. ερριμμενοι

35 Mc 6, 6. 36 Mc 6, 34. 1 Pe 2, 25. Num 27, 17.
38 Lc 10, 2.
X. 1 Mc 3, 14 s. 6, 7. Lc 9, 1.

καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μα-
λακίαν.
2 [80,2] Τῶν δὲ δώδεκα ἀποστόλων τὰ
ὀνόματά ἐστιν ταῦτα· πρῶτοσ Cίμων ὁ λεγό-
μενοσ Πέτροσ καὶ Ἀνδρέασ ὁ ἀδελφὸσ αὐτοῦ,
καὶ Ἰάκωβοσ ὁ τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννησ
ὁ ἀδελφὸσ αὐτοῦ, **3** Φίλιπποσ καὶ Βαρθο-
λομαῖοσ, Θωμᾶσ καὶ Μαθθαῖοσ ὁ τελώνησ,
Ἰάκωβοσ ὁ τοῦ Ἀλφαίου καὶ Λεββαῖοσ,
4 Cίμων ὁ Καναναῖοσ καὶ Ἰούδασ ὁ Ἰσκα-
ριώτησ ὁ καὶ παραδοὺσ αὐτόν.
5 [81,10] Τούτουσ τοὺσ δώδεκα ἀπέστειλεν
ὁ Ἰησοῦσ παραγγείλασ αὐτοῖσ λέγων· εἰσ
ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε, καὶ εἰσ πόλιν
Cαμαριτῶν μὴ εἰσέλθητε· **6** πορεύεσθε δὲ
μᾶλλον πρὸσ τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα
οἴκου Ἰσραήλ. **7** [82,2] πορευόμενοι δὲ κηρύσ-
σετε λέγοντεσ ὅτι ἤγγικεν ἡ βασιλεία τῶν
οὐρανῶν. **8** ἀσθενοῦντασ θεραπεύετε, νεκροὺσ
ἐγείρετε, λεπροὺσ καθαρίζετε, δαιμόνια ἐκ-
βάλλετε· δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε.
9 μὴ κτήσησθε χρυσὸν μηδὲ ἄργυρον μηδὲ
χαλκὸν εἰσ τὰσ ζώνασ ὑμῶν, **10** μὴ πήραν
εἰσ ὁδὸν μηδὲ δύο χιτῶνασ μηδὲ ὑποδή-
ματα μηδὲ ῥάβδον· ἄξιοσ γὰρ ὁ ἐργάτησ

X. 2. om και ante ιακωβοσ 3. ματθαιοσ | κ. λεββ. ο επικληθεισ θαδδαιοσ 4. ο χανανιτησ | ο ισκαρ.: ϛ (non ϛ[e]) om ο 5. σαμαρειτων 8. νεκρ. εγειρ. pon ante δαιμ. εκβ. 10. αὐτου: add εστιν

2—4 Mc 3, 16—19. Lc 6, 14—16. Act 1, 13. **6** 15, 24. **7** s. Lc 9, 2. 10, 9. **8** 11, 5. **9—15** Mc 6, 8—11. Lc 10, 4—12. 9, 3 ss.

τῆσ τροφῆσ αὐτοῦ. **11** [83,2] εἰσ ἣν δ' ἂν
πόλιν ἢ κώμην εἰσέλθητε, ἐξετάσατε τίσ ἐν
αὐτῇ ἄξιόσ ἐστιν· κἀκεῖ μείνατε ἕωσ ἂν
ἐξέλθητε. **12** [84,5] εἰσερχόμενοι δὲ εἰσ τὴν
οἰκίαν ἀσπάσασθε αὐτήν. **13** καὶ ἐὰν μὲν
ᾖ ἡ οἰκία ἀξία, ἐλθάτω ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐπ'
αὐτήν· ἐὰν δὲ μὴ ᾖ ἀξία, ἡ εἰρήνη ὑμῶν
πρὸσ ὑμᾶσ ἐπιστραφήτω. **14** [85,2] καὶ ὃσ
ἂν μὴ δέξηται ὑμᾶσ μηδὲ ἀκούσῃ τοὺσ
λόγουσ ὑμῶν, ἐξερχόμενοι ἔξω τῆσ οἰκίασ
ἢ τῆσ πόλεωσ ἐκείνησ ἐκτινάξατε τὸν κονιορ-
τὸν ἐκ τῶν ποδῶν ὑμῶν. **15** ἀμὴν λέγω
ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται γῇ Coδόμων καὶ
Γομόρρων ἐν ἡμέρᾳ κρίσεωσ ἢ τῇ πόλει
ἐκείνῃ. **16** [86,5] Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶσ
ὡσ πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων· γίνεσθε οὖν
φρόνιμοι ὡσ οἱ ὄφεισ καὶ ἀκέραιοι ωσ αἱ
περιστεραί. **17** [87,1] προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν
ἀνθρώπων· παραδώσουσιν γὰρ ὑμᾶσ εἰσ
συνέδρια, καὶ ἐν ταῖσ συναγωγαῖσ αὐτῶν
μαστιγώσουσιν ὑμᾶσ· **18** καὶ ἐπὶ ἡγεμόνασ
δὲ καὶ βασιλεῖσ ἀχθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ,
εἰσ μαρτύριον αὐτοῖσ καὶ τοῖσ ἔθνεσιν.
19 [88,2] ὅταν δὲ παραδῶσιν ὑμᾶσ, μὴ μερι-
μνήσητε πῶσ ἢ τί λαλήσητε· δοθήσεται
γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τί λαλήσητε·

---

13. ελθετω 14. om εξω | om εκ 19. παραδιδωσιν | λαλησετε pri loc

---

15 11, 24. **16** Lc 10, 3. **17—22** Mc 13, 9—13. Lc 21, 12—17. **19** Lc 12, 11 s.

20 οὐ γὰρ ὑμεῖσ ἐστὲ οἱ λαλοῦντεσ, ἀλλὰ
τὸ πνεῦμα τοῦ πατρὸσ ὑμῶν τὸ λαλοῦν ἐν
ὑμῖν. 21 παραδώσει δὲ ἀδελφὸσ ἀδελφὸν
εἰσ θάνατον καὶ πατὴρ τέκνον, καὶ ἐπα-
ναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖσ καὶ θανατώ-
σουσιν αὐτούσ. 22 καὶ ἔσεσθε μισούμενοι
ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ δὲ
ὑπομείνασ εἰσ τέλοσ, οὗτοσ σωθήσεται.
23 [89,10] ὅταν δὲ διώκωσιν ὑμᾶσ ἐν τῇ πόλει
ταύτῃ, φεύγετε εἰσ τὴν ἑτέραν· ἀμὴν γὰρ
λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ τελέσητε τὰσ πόλεισ τοῦ
Ἰσραὴλ ἕωσ ἔλθῃ ὁ υἱὸσ τοῦ ἀνθρώπου.
24 [90,3] Οὐκ ἔστιν μαθητὴσ ὑπὲρ τὸν διδά-
σκαλον, οὐδὲ δοῦλοσ ὑπὲρ τὸν κύριον αὐτοῦ.
25 ἀρκετὸν τῷ μαθητῇ ἵνα γένηται ὡσ ὁ
διδάσκαλοσ αὐτοῦ, καὶ ὁ δοῦλοσ ὡσ ὁ
κύριοσ αὐτοῦ. [91,10] εἰ τὸν οἰκοδεσπότην
Βεελζεβοὺλ ἐπεκάλεσαν, πόσῳ μᾶλλον τοὺσ
οἰκιακοὺσ αὐτοῦ. 26 μὴ οὖν φοβηθῆτε
αὐτούσ· [92,1] οὐδὲν γάρ ἐστιν κεκαλυμμένον
ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται, καὶ κρυπτὸν ὃ οὐ
γνωσθήσεται. 27 [93,5] ὃ λέγω ὑμῖν ἐν τῇ
σκοτίᾳ, εἴπατε ἐν τῷ φωτί· καὶ ὃ εἰσ τὸ
οὖσ ἀκούετε, κηρύξατε ἐπὶ τῶν δωμάτων.
28 καὶ μὴ φοβεῖσθε ἀπὸ τῶν ἀποκτεννόν-
των τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων

23. ετεραν: αλλην | εωσ αν 24. εκαλεσαν 28. και μη φοβηθητε | αποκτεινοντων

22 24, 9. 13. 24 Lc 6, 40. Io 13, 16. 26—33 Lc 12, 2—9. 26 Mc 4, 22. Lc 8, 17.

ἀποκτεῖναι· φοβεῖσθε δὲ μᾶλλον τὸν δυνά-
μενον καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα ἀπολέσαι ἐν
γεέννῃ. **29** οὐχὶ δύο στρουθία ἀσσαρίου
πωλεῖται; καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται ἐπὶ
τὴν γῆν ἄνευ τοῦ πατρὸσ ὑμῶν. **30** ὑμῶν
δὲ καὶ αἱ τρίχεσ τῆσ κεφαλῆσ πᾶσαι
ἠριθμημέναι εἰσίν. **31** μὴ οὖν φοβεῖσθε·
πολλῶν στρουθίων διαφέρετε ὑμεῖσ. **32** Πᾶσ
οὖν ὅστισ ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν
τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω κἀγὼ ἐν αὐτῷ
ἔμπροσθεν τοῦ πατρόσ μου τοῦ ἐν οὐρανοῖσ·
33 [94,2] ὅστισ δ' ἂν ἀρνήσηταί με ἔμπροσθεν
τῶν ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι κἀγὼ αὐτὸν ἔμ-
προσθεν τοῦ πατρόσ μου τοῦ ἐν οὐρανοῖσ.
34 [95,5] Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην
ἐπὶ τὴν γῆν· οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἀλλὰ
μάχαιραν. **35** ἦλθον γὰρ διχάσαι ἄνθρωπον
κατὰ τοῦ πατρὸσ αὐτοῦ καὶ θυγατέρα κατὰ
τῆσ μητρὸσ αὐτῆσ καὶ νύμφην κατὰ τῆσ
πενθερᾶσ αὐτῆσ, **36** καὶ ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώ-
που οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ. **37** [96,5] Ὁ φιλῶν
πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστιν μου
ἄξιοσ, καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ θυγατέρα ὑπὲρ
ἐμὲ οὐκ ἔστιν μου ἄξιοσ, **38** καὶ ὃσ οὐ
λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖ
ὀπίσω μου, οὐκ ἔστιν μου ἄξιοσ. **39** [97,3] ὁ

---

28. φοβηθητε δε 31. φοβηθητε 33. αυτον καγω

---

31 6, 26. **34—36** Lc 12, 51—53. **35** Mich 7, 6. **37** Lc 14, 26 s. **38** s. 16, 24 s. **39** Lc 17, 33. Io 12, 25.

εὑρὼν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσει αὐτήν,
καὶ ὁ ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν
ἐμοῦ εὑρήσει αὐτήν. **40** [98,1] Ὁ δεχό-
μενος ὑμᾶς ἐμὲ δέχεται, καὶ ὁ ἐμὲ δε-
χόμενος δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με.
41 [99,10] ὁ δεχόμενος προφήτην εἰς ὄνομα
προφήτου μισθὸν προφήτου λήμψεται, καὶ
ὁ δεχόμενος δίκαιον εἰς ὄνομα δικαίου
μισθὸν δικαίου λήμψεται. **42** [100,6] καὶ ὃς
ἐὰν ποτίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων ποτήριον
ψυχροῦ μόνον εἰς ὄνομα μαθητοῦ, ἀμὴν
λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ.

XI.

Discipuli Iohannis ad Christum legati. Iesus de Iohanne exponens comparat Iudaeos pueris in foro sedentibus. Urbes non paenitentes castigat. Patrem celebrat, afflictos ad se vocat.

1 [101,10] Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰη-
σοῦς διατάσσων τοῖς δώδεκα μαθηταῖς
αὐτοῦ, μετέβη ἐκεῖθεν τοῦ διδάσκειν καὶ
κηρύσσειν ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν.

2 [102,5] Ὁ δὲ Ἰωάννης ἀκούσας ἐν τῷ
δεσμωτηρίῳ τὰ ἔργα τοῦ Χριστοῦ, πέμψας
διὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ **3** εἶπεν αὐτῷ·
σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν;
4 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς·
πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννῃ ἃ ἀκούετε
καὶ βλέπετε· **5** τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν καὶ

41. ληψεται
XI. 2. δια: δυο

40 Lc 10, 16. Io 13, 20. **42** Mc 9, 41.
XI. **2—6** Lc 7, 18—23. **3** Deut 18, 15.

χωλοὶ περιπατοῦσιν, λεπροὶ καθαρίζονται
καὶ κωφοὶ ἀκούουσιν, καὶ νεκροὶ ἐγείρονται
καὶ πτωχοὶ εὐαγγελίζονται· 6 καὶ μακάριόσ
ἐστιν ὃσ ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί.
7 Τούτων δὲ πορευομένων ἤρξατο ὁ Ἰησοῦσ
λέγειν τοῖσ ὄχλοισ περὶ Ἰωάννου· τί ἐξήλθατε
εἰσ τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ
ἀνέμου σαλευόμενον; 8 ἀλλὰ τί ἐξήλθατε;
ἄνθρωπον ἰδεῖν ἐν μαλακοῖσ ἠμφιεσμένον;
ἰδοὺ οἱ τὰ μαλακὰ φοροῦντεσ ἐν τοῖσ οἴκοισ
τῶν βασιλέων. 9 ἀλλὰ τί ἐξήλθατε; προ-
φήτην ἰδεῖν; ναὶ λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότε-
ρον προφήτου. 10 [103,2] οὗτόσ ἐστιν περὶ
οὗ γέγραπται· ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν
ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃσ κα-
τασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου.
11 [104,5] ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἐγήγερται
ἐν γεννητοῖσ γυναικῶν μείζων Ἰωάννου τοῦ
βαπτιστοῦ· ὁ δὲ μικρότεροσ ἐν τῇ βασιλείᾳ
τῶν οὐρανῶν μείζων αὐτοῦ ἐστίν. 12 [105,5] ἀπὸ
δὲ τῶν ἡμερῶν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ
ἕωσ ἄρτι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται,
καὶ βιασταὶ ἁρπάζουσιν αὐτήν. 13 [106,10] πάν-
τεσ γὰρ οἱ προφῆται καὶ ὁ νόμοσ ἕωσ

---

5. om και ante νεκρ. 7. εξηλθετε 8. εξηλθετε | ιδειν; ανθρωπον | μαλακοισ: add ιματιοισ | βασιλεων: add εισιν 9. εξηλθετε | ιδειν; προφητην 10. ουτοσ γαρ

7—11 Lc 7, 24—28. 10 Mal 3, 1. Mc 1, 2. 12 s. Lc 16, 16.

Ἰωάννου ἐπροφήτευσαν, **14** καὶ εἰ θέλετε
δέξασθαι, αὐτόσ ἐστιν Ἡλείασ ὁ μέλ-
λων ἔρχεσθαι. **15** ὁ ἔχων ὦτα ἀκουέτω.
16 [107,5] Τίνι δὲ ὁμοιώσω τὴν γενεὰν ταύ-
την; ὁμοία ἐστὶν παιδίοισ καθημένοισ ἐν
ταῖσ ἀγοραῖσ, ἃ προσφωνοῦντα τοῖσ ἑτέροισ
17 λέγουσιν· ηὐλήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρ-
χήσασθε· ἐθρηνήσαμεν, καὶ οὐκ ἐκόψασθε.
18 ἦλθεν γὰρ Ἰωάννησ μήτε ἐσθίων μήτε
πίνων, καὶ λέγουσιν· δαιμόνιον ἔχει. **19** ἦλθεν
ὁ υἱὸσ τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ
λέγουσιν· ἰδοὺ ἄνθρωποσ φάγοσ καὶ οἰνο-
πότησ, τελωνῶν φίλοσ καὶ ἁμαρτωλῶν. καὶ
ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτῆσ
20 [108,5] Τότε ἤρξατο ὀνειδίζειν τὰσ πόλεισ
ἐν αἷσ ἐγένοντο αἱ πλεῖσται δυνάμεισ αὐτοῦ,
ὅτι οὐ μετενόησαν· **21** οὐαί σοι Χοραζείν,
οὐαί σοι Βηθσαϊδάν, ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ
Cιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεισ αἱ γενόμεναι
ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ
μετενόησαν. **22** πλὴν λέγω ὑμῖν, Τύρῳ καὶ
Cιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεωσ
ἢ ὑμῖν. **23** καὶ σὺ Καφαρναούμ, μὴ ἕωσ
οὐρανοῦ ὑψωθήσῃ; ἕωσ ᾅδου καταβιβασθήσῃ,
[109,10] ὅτι εἰ ἐν Cοδόμοισ ἐγενήθησαν αἱ

---

13. προεφητευσαν 14. ηλιασ 15. ωτα: add ακουειν 16. παιδαριοισ εν αγορ. καθημ. και προσφωνουσι τοισ εταιροισ αυτων 17. και λεγουσιν | εθρην. υμιν 19. εργων: τεκνων 21. χοραζιν 23. καπερναουμ | η εωσ του ουρ. υψωθεισα | εγενοντο

---

14 Mal 3, 23. **16–19** Lc 7, 31–35. **18** Io 10, 20. **21–23** Lc 10, 13–15.

δυνάμεισ αἱ γενόμεναι ἐν σοί, ἔμεινεν ἂν
μέχρι τῆσ σήμερον. **24** πλὴν λέγω ὑμῖν
ὅτι γῇ Σοδόμων ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ
κρίσεωσ ἢ σοί.

25 [110,5] Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀποκριθεὶσ
ὁ Ἰησοῦσ εἶπεν· ἐξομολογοῦμαί σοι πάτερ,
κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆσ γῆσ, ὅτι ἔκρυψασ
ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκά-
λυψασ αὐτὰ νηπίοισ· **26** ναὶ ὁ πατήρ, ὅτι
οὕτωσ εὐδοκία ἐγένετο ἔμπροσθέν σου.
27 [111,3] Πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πα-
τρόσ μου, [112,3] καὶ οὐδεὶσ ἐπιγινώσκει τὸν
υἱὸν εἰ μὴ ὁ πατήρ, οὐδὲ τὸν πατέρα τισ
ἐπιγινώσκει εἰ μὴ ὁ υἱὸσ καὶ ᾧ ἐὰν βούλη-
ται ὁ υἱὸσ ἀποκαλύψαι. **28** [113,10] Δεῦτε
πρόσ με πάντεσ οἱ κοπιῶντεσ καὶ πεφορ-
τισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶσ. **29** ἄρατε
τὸν ζυγόν μου ἐφ' ὑμᾶσ καὶ μάθετε ἀπ'
ἐμοῦ, ὅτι πραΰσ εἰμι καὶ ταπεινὸσ τῇ
καρδίᾳ, καὶ εὑρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖσ ψυχαῖσ
ὑμῶν. **30** ὁ γὰρ ζυγόσ μου χρηστὸσ καὶ
τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστιν.

XII.

Sabbato discipuli spicas vellunt et arida manus sanatur. Sanatoris mansuetudo. Sanatur daemoniacus coram Pharisaeis. Peccatum in spiritum sanctum.

---

23. εμειναν 25. απεκρυψασ 26. εγεν. ευδοκ. 29. πραοσ

---

24 10, 15. Lc 10, 12. **25–27** Lc 10, 21 s.

Typus Ionae. Exempla reginae austri et daemoniaci.
Matris fratrumque interpellatio.

1 [114,2] Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἐπορεύθη
ὁ Ἰησοῦσ τοῖσ σάββασιν διὰ τῶν σπορίμων·
οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπείνασαν, καὶ ἤρξαντο
τίλλειν στάχυασ καὶ ἐσθίειν. 2 οἱ δὲ Φαρι-
σαῖοι ἰδόντεσ εἶπαν αὐτῷ· ἰδοὺ οἱ μαθηταί
σου ποιοῦσιν ὃ οὐκ ἔξεστιν ποιεῖν ἐν σαβ-
βάτῳ. 3 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖσ· οὐκ ἀνέγνωτε
τί ἐποίησεν Δαυείδ, ὅτε ἐπείνασεν καὶ οἱ
μετ᾽ αὐτοῦ; 4 πῶσ εἰσῆλθεν εἰσ τὸν οἶκον
τοῦ θεοῦ καὶ τοὺσ ἄρτουσ τῆσ προθέσεωσ
ἔφαγον, ὃ οὐκ ἐξὸν ἦν αὐτῷ φαγεῖν οὐδὲ
τοῖσ μετ᾽ αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖσ ἱερεῦσιν μόνοισ;
5 [115,10] ἢ οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῷ νόμῳ ὅτι
τοῖσ σάββασιν οἱ ἱερεῖσ ἐν τῷ ἱερῷ τὸ
σάββατον βεβηλοῦσιν καὶ ἀναίτιοί εἰσιν;
6 λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι τοῦ ἱεροῦ μεῖζόν ἐστιν
ὧδε. 7 εἰ δὲ ἐγνώκειτε τί ἐστιν· ἔλεοσ
θέλω καὶ οὐ θυσίαν, οὐκ ἂν κατεδικάσατε
τοὺσ ἀναιτίουσ. 8 κύριοσ γάρ ἐστιν τοῦ
σαββάτου ὁ υἱὸσ τοῦ ἀνθρώπου.

9 [116,2] Καὶ μεταβὰσ ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰσ
τὴν συναγωγὴν αὐτῶν. 10 καὶ ἰδοὺ ἄνθρω-
ποσ χεῖρα ἔχων ξηράν· καὶ ἐπηρώτησαν

XII. 2. ειπον 3. δαβιδ | επεινασεν: add αυτοσ
4. εφαγεν | ο ουκ: ουσ ουκ 6. μειζων 7. ελεον
8. εστι και του 10. ανθρ. ην την χειρ.

XII. 1—8 Mc 2, 23—28. Lc 6, 1—5. 2 Deut 23,
25. Ex 20, 10. 3 s. 1 Sam 21, 6. 4 Ex 29, 33.
5 Num 28, 9 s. 7 9, 13. Hos 6, 6. 9—14 Mc 3,
1—6. Lc 6, 6—11.

αὐτὸν λέγοντεσ· εἰ ἔξεστιν τοῖσ σάββασιν
θεραπεῦσαι; ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. 11 ὁ
δὲ εἶπεν αὐτοῖσ· τίσ ἔσται ἐξ ὑμῶν ἄνθρω-
ποσ ὃσ ἕξει πρόβατον ἕν, καὶ ἐὰν ἐμπέσῃ
τοῦτο τοῖσ σάββασιν εἰσ βόθυνον, οὐχὶ κρα-
τήσει αὐτὸ καὶ ἐγερεῖ; 12 πόσῳ οὖν δια-
φέρει ἄνθρωποσ προβάτου· ὥστε ἔξεστιν
τοῖσ σάββασιν καλῶσ ποιεῖν. 13 τότε λέγει
τῷ ἀνθρώπῳ· ἔκτεινόν σου τὴν χεῖρα. καὶ
ἐξέτεινεν, καὶ ἀπεκατεστάθη ὑγιὴσ ὡσ ἡ
ἄλλη. 14 [117,4] ἐξελθόντεσ δὲ οἱ Φαρισαῖοι
συμβούλιον ἔλαβον κατ᾽ αὐτοῦ, ὅπωσ αὐτὸν
ἀπολέσωσιν.

15 [118,10] Ὁ δὲ Ἰησοῦσ γνοὺσ ἀνεχώρησεν
ἐκεῖθεν. καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ πολλοί, καὶ
ἐθεράπευσεν αὐτοὺσ πάντασ, 16 καὶ ἐπετίμη-
σεν αὐτοῖσ ἵνα μὴ φανερὸν αὐτὸν ποιήσωσιν·
17 ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ
προφήτου λέγοντοσ· 18 ἰδοὺ ὁ παῖσ μου
ὃν ᾑρέτισα, ὁ ἀγαπητόσ μου ὃν ηὐδόκησεν
ἡ ψυχή μου· θήσω τὸ πνεῦμά μου ἐπ᾽
αὐτόν, καὶ κρίσιν τοῖσ ἔθνεσιν ἀπαγγελεῖ.
19 οὐκ ἐρίσει οὐδὲ κραυγάσει, οὐδὲ ἀκούσει
τισ ἐν ταῖσ πλατείαισ τὴν φωνὴν αὐτοῦ.
20 κάλαμον συντετριμμένον οὐ κατεάξει καὶ
λίνον τυφόμενον οὐ σβέσει, ἕωσ ἂν ἐκβάλῃ

---

10. θεραπευειν 13. την χειρ σου | αποκατεσταθη 14. οι δε φαρι. συμβ. ελαβ. κατ αυτ. εξελθ. 15. οχλοι πολλοι 17. ινα: οπωσ 18. ον: εισ ον | ευδοκησεν

---

11 Lc 14, 5. 18—21 Es 42, 1—4.

εἰσ νῖκοσ τὴν κρίσιν. **21** καὶ τῷ ὀνόματι
αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιοῦσιν.

22 [119,5] Τότε προσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζό-
μενοσ τυφλὸσ καὶ κωφόσ· καὶ ἐθεράπευσεν
αὐτόν, ὥστε τὸν κωφὸν λαλεῖν καὶ βλέπειν.
23 [120,7] καὶ ἐξίσταντο πάντεσ οἱ ὄχλοι καὶ
ἔλεγον· μήτι οὗτόσ ἐστιν ὁ υἱὸσ Δαυείδ;
24 [121,2] οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντεσ εἶπον·
οὗτοσ οὐκ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια εἰ μὴ
ἐν τῷ Βεελζεβοὺλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων.
25 [122,2] εἰδὼσ δὲ τὰσ ἐνθυμήσεισ αὐτῶν εἶπεν
αὐτοῖσ· πᾶσα βασιλεία μερισθεῖσα καθ’ ἑαυ-
τῆσ ἐρημοῦται, καὶ πᾶσα πόλισ ἢ οἰκία με-
ρισθεῖσα καθ’ ἑαυτῆσ οὐ σταθήσεται. **26** καὶ
εἰ ὁ σατανᾶσ τὸν σατανᾶν ἐκβάλλει, ἐφ’ ἑαυτὸν
ἐμερίσθη· πῶσ οὖν σταθήσεται ἡ βασιλεία
αὐτοῦ; **27** καὶ εἰ ἐγὼ ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκ-
βάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι
ἐκβάλλουσιν; διὰ τοῦτο αὐτοὶ κριταὶ ἔσονται
ὑμῶν. **28** εἰ δὲ ἐν πνεύματι θεοῦ ἐγὼ ἐκ-
βάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ’ ὑμᾶσ
ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. **29** ἢ πῶσ δύναταί
τισ εἰσελθεῖν εἰσ τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ καὶ
τὰ σκεύη αὐτοῦ ἁρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον
δήσῃ τὸν ἰσχυρόν, καὶ τότε τὴν οἰκίαν
αὐτοῦ διαρπάσῃ; **30** ὁ μὴ ὢν μετ’ ἐμοῦ

---

21. εν τω ονομ. 22. ωστε τον τυφλον και κωφον και λαλ. 23. δαβιδ 25. ειδωσ: add ο ιησουσ 27. υμων εσοντ. κριτ. 28. εγω εν πνευμ. θε. 29. διαρπασαι | διαρπασει

---

22 ss. Lc 11, 14—23. **24** ss. Mc 3, 22—39.
24 9, 34.

κατ᾽ ἐμοῦ ἐστίν, καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ᾽
ἐμοῦ σκορπίζει. **31** [123,2] Διὰ τοῦτο λέγω
ὑμῖν, πᾶσα ἁμαρτία καὶ βλασφημία ἀφεθή-
σεται τοῖσ ἀνθρώποισ, ἡ δὲ τοῦ πνεύματοσ
βλασφημία οὐκ ἀφεθήσεται. **32** καὶ ὃσ
ἐὰν εἴπῃ λόγον κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώ-
που, ἀφεθήσεται αὐτῷ· ὃσ δ᾽ ἂν εἴπῃ κατὰ
τοῦ πνεύματοσ τοῦ ἁγίου, οὐκ ἀφεθήσεται
αὐτῷ οὔτε ἐν τούτῳ τῷ αἰῶνι οὔτε ἐν τῷ
μέλλοντι. **33** [124,10] Ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον
καλὸν καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ καλόν, ἢ ποιή-
σατε τὸ δένδρον σαπρὸν καὶ τὸν καρπὸν
αὐτοῦ σαπρόν· ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὸ δέν-
δρον γινώσκεται. **34** γεννήματα ἐχιδνῶν,
πῶσ δύνασθε ἀγαθὰ λαλεῖν πονηροὶ ὄντεσ;
ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματοσ τῆσ καρδίασ τὸ
στόμα λαλεῖ. **35** [125,5] ὁ ἀγαθὸσ ἄνθρωποσ
ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει τὰ ἀγαθά,
καὶ ὁ πονηρὸσ ἄνθρωποσ ἐκ τοῦ πονηροῦ
θησαυροῦ ἐκβάλλει πονηρά. **36** [126,10] λέγω
δὲ ὑμῖν ὅτι πᾶν ῥῆμα ἀργὸν ὃ λαλήσουσιν
οἱ ἄνθρωποι, ἀποδώσουσιν περὶ αὐτοῦ λόγον
ἐν ἡμέρᾳ κρίσεωσ. **37** ἐκ γὰρ τῶν λόγων
σου δικαιωθήσῃ, καὶ ἐκ τῶν λόγων σου
καταδικασθήσῃ.

38 [127,5] Τότε ἀπεκρίθησαν αὐτῷ τινὲσ
τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων λέγοντεσ·

---

31. ουχ αφεθησ. τοισ ανθρωποισ 32. οσ αν 35. αγαθ. θησαυρ.: add τησ καρδιασ 36. ο εαν λαλησωσιν 38. αυτω: om

---

32 Lc 12, 10. **33—35** Mc 7, 16—18. Lc 6, 43—45. **38—42** Lc 11, 16. 29—32.

διδάσκαλε, θέλομεν ἀπὸ σοῦ σημεῖον ἰδεῖν.
39 [128,5] ὁ δὲ ἀποκριθεὶσ εἶπεν αὐτοῖσ·
γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶσ σημεῖον ἐπιζη-
τεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ
εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου.
40 ὥσπερ γὰρ ἦν Ἰωνᾶσ ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ
κήτουσ τρεῖσ ἡμέρασ καὶ τρεῖσ νύκτασ,
οὕτωσ ἔσται ὁ υἱὸσ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ
καρδίᾳ τῆσ γῆσ τρεῖσ ἡμέρασ καὶ τρεῖσ
νύκτασ. **41** ἄνδρεσ Νινευεῖται ἀναστήσον-
ται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆσ γενεᾶσ ταύτησ
καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν, ὅτι μετενόησαν
εἰσ τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ, καὶ ἰδοὺ πλεῖον
Ἰωνᾶ ὧδε. **42** βασίλισσα νότου ἐγερθήσε-
ται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆσ γενεᾶσ ταύτησ
καὶ κατακρινεῖ αὐτήν, ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν
περάτων τῆσ γῆσ ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολο-
μῶνοσ, καὶ ἰδοὺ πλεῖον Σολομῶνοσ ὧδε.
43 [129,5] Ὅταν δὲ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα
ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι'
ἀνύδρων τόπων ζητοῦν ἀνάπαυσιν, καὶ οὐχ
εὑρίσκει. **44** τότε λέγει· εἰσ τὸν οἶκόν μου
ἐπιστρέψω ὅθεν ἐξῆλθον. καὶ ἐλθὸν εὑρίσκει
σχολάζοντα καὶ σεσαρωμένον καὶ κεκοσμη-
μένον. **45** τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει
μεθ' ἑαυτοῦ ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα πονηρότερα

---

41. νινευιται 42. σολομωντοσ 44. επιστρ. εισ τ. οικ. μου | om και ante σεσαρ.

---

39 16, 4. **40** Ion 2, 1. **41** Ion 3, 5. **42** 1 Reg 10, 1. **43—45** Lc 11, 24—26.

ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ, καὶ
γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου
χείρονα τῶν πρώτων. οὕτωσ ἔσται καὶ τῇ
γενεᾷ ταύτῃ τῇ πονηρᾷ.
46 130,2 Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντοσ τοῖσ ὄχλοισ,
ἰδοὺ ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ
εἱστήκεισαν ἔξω ζητοῦντεσ αὐτῷ λαλῆσαι.
[47 εἶπεν δέ τισ αὐτῷ· ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου
καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω ἑστήκασιν ζητοῦν-
τέσ σοι λαλῆσαι.] 48 ὁ δὲ ἀποκριθεὶσ εἶπεν
τῷ λέγοντι αὐτῷ· τίσ ἐστιν ἡ μήτηρ μου,
καὶ τίνεσ εἰσὶν οἱ ἀδελφοί μου; 49 καὶ ἐκ-
τείνασ τὴν χεῖρα ἐπὶ τοὺσ μαθητὰσ αὐτοῦ
εἶπεν· ἰδοὺ ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί
μου· 50 ὅστισ γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα
τοῦ πατρόσ μου τοῦ ἐν οὐρανοῖσ, αὐτόσ μου
ἀδελφὸσ καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν.

XIII.

Parabola de seminatore et vario agro. Parabolicae institutionis caussa. Parabolae de bono semine et zizaniis, de grano sinapis, de fermento, de thesauro, de margarita, de verriculo. Propheta domi contemptus.

1 131,2 Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξελθὼν ὁ
Ἰησοῦσ ἐκ τῆσ οἰκίασ ἐκάθητο παρὰ τὴν
θάλασσαν. 2 καὶ συνήχθησαν πρὸσ αὐτὸν
ὄχλοι πολλοί, ὥστε αὐτὸν εἰσ πλοῖον ἐμ-
βάντα καθῆσθαι, καὶ πᾶσ ὁ ὄχλοσ ἐπὶ τὸν

46. ετι δι αυτου 48. λεγοντι: ειποντι 49. τ. χειρ. αυτου
XIII. 1. Εν δε τη | εκ: απο 2. το πλοιον

46—50 Mc 3, 31—35. Lc 8, 19—21.
XIII. **1—9** Mc 4, 1—9. Lc 8, 4—8.

αἰγιαλὸν εἱστήκει. 3 καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖσ
πολλὰ ἐν παραβολαῖσ, λέγων· ἰδοὺ ἐξῆλθεν
ὁ σπείρων τοῦ σπείρειν. 4 καὶ ἐν τῷ σπείρειν
αὐτὸν ἃ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ
ἦλθεν τὰ πετεινὰ καὶ κατέφαγεν αὐτά.
5 ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ πετρώδη ὅπου
οὐκ εἶχεν γῆν πολλήν, καὶ εὐθέωσ ἐξανέ-
τειλεν διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθοσ γῆσ·
6 ἡλίου δὲ ἀνατείλαντοσ ἐκαυματίσθη,
καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν ἐξηράνθη.
7 ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰσ ἀκάνθασ, καὶ
ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι καὶ ἔπνιξαν αὐτά.
8 ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν
καὶ ἐδίδου καρπόν, ὃ μὲν ἑκατόν, ὃ δὲ
ἑξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα. 9 ὁ ἔχων ὦτα
ἀκουέτω.

10 Καὶ προσελθόντεσ οἱ μαθηταὶ εἶπαν
αὐτῷ· διατί ἐν παραβολαῖσ λαλεῖσ αὐτοῖσ;
11 ὁ δὲ ἀποκριθεὶσ εἶπεν· ὅτι ὑμῖν δέδοται
γνῶναι τὰ μυστήρια τῆσ βασιλείασ τῶν οὐρα-
νῶν, ἐκείνοισ δὲ οὐ δέδοται. 12 [132,5] ὅστισ
γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ καὶ περισσευθή-
σεται· ὅστισ δὲ οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθή-
σεται ἀπ' αὐτοῦ. 13 [133,1] διὰ τοῦτο ἐν
παραβολαῖσ αὐτοῖσ λαλῶ, ὅτι βλέποντεσ οὐ
βλέπουσιν καὶ ἀκούοντεσ οὐκ ἀκούουσιν οὐδὲ

7. απεπνιξαν 9. ωτα: add ακουειν 10. ειπον 11. ειπεν αυτοισ

10–17 Mc 4, 10–12. Lc 8, 9 s. 12 25, 29. Lc 8, 18.

συνιοῦσιν. **14** καὶ ἀναπληροῦται αὐτοῖσ ἡ
προφητεία Ἡσαΐου ἡ λέγουσα· ἀκοῇ ἀκού-
σετε καὶ οὐ μὴ συνῆτε, καὶ βλέποντεσ
βλέψετε καὶ οὐ μὴ ἴδητε. **15** ἐπαχύνθη
γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖσ
ὠσὶν βαρέωσ ἤκουσαν, καὶ τοὺσ ὀφθαλμοὺσ
αὐτῶν ἐκάμμυσαν, μήποτε ἴδωσιν τοῖσ
ὀφθαλμοῖσ καὶ τοῖσ ὠσὶν ἀκούσωσιν καὶ τῇ
καρδίᾳ συνῶσιν καὶ ἐπιστρέψωσιν, καὶ
ἰάσομαι αὐτούσ. **16** [134,5] ὑμῶν δὲ μακά-
ριοι οἱ ὀφθαλμοὶ ὅτι βλέπουσιν, καὶ τὰ ὦτα
ὑμῶν ὅτι ἀκούουσιν. **17** ἀμὴν λέγω ὑμῖν
ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ δίκαιοι ἐπεθύμησαν
ἰδεῖν ἃ βλέπετε, καὶ οὐκ ἴδαν, καὶ ἀκοῦσαι
ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν. **18** [135,2] ὑμεῖσ
οὖν ἀκούσατε τὴν παραβολὴν τοῦ σπείραν-
τοσ. **19** παντὸσ ἀκούοντοσ τὸν λόγον τῆσ
βασιλείασ καὶ μὴ συνιέντοσ, ἔρχεται ὁ πο-
νηρὸσ καὶ ἁρπάζει τὸ ἐσπαρμένον ἐν τῇ
καρδίᾳ αὐτοῦ· οὗτόσ ἐστιν ὁ παρὰ τὴν ὁδὸν
σπαρείσ. **20** ὁ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπαρείσ,
οὗτόσ ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ εὐθὺσ
μετὰ χαρᾶσ λαμβάνων αὐτόν· **21** οὐκ ἔχει
δὲ ῥίζαν ἐν ἑαυτῷ ἀλλὰ πρόσκαιρόσ ἐστιν,
γενομένησ δὲ θλίψεωσ ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν

---

14. αναπλ. επ αυτοισ 15. ς^e 1656 sqq συνιωσι | ιασωμαι 16. ακουει 17. αμην γαρ | ειδαν 18. του σπειροντοσ

---

14 s. Es 6, 9 s. Io 12, 40. Act 28, 26 s. **16** s. Lc 10, 23 s. **18—23** Mc 4, 13—20. Lc 8, 11—15.

λόγον εὐθὺσ σκανδαλίζεται. 22 ὁ δὲ εἰσ
τὰσ ἀκάνθασ σπαρείσ, οὗτόσ ἐστιν ὁ τὸν
λόγον ἀκούων, καὶ ἡ μέριμνα τοῦ αἰῶνοσ
καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου συνπνίγει τὸν
λόγον, καὶ ἄκαρποσ γίνεται. 23 ὁ δὲ ἐπὶ
τὴν καλὴν γῆν σπαρείσ, οὗτόσ ἐστιν ὁ τὸν
λόγον ἀκούων καὶ συνιείσ, ὃσ δὴ καρποφορεῖ
καὶ ποιεῖ ὃ μὲν ἑκατόν, ὃ δὲ ἑξήκοντα, ὃ
δὲ τριάκοντα.

24 [136,10] Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν
αὐτοῖσ λέγων· ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν
οὐρανῶν ἀνθρώπῳ σπείραντι καλὸν σπέρμα
ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ. 25 ἐν δὲ τῷ καθεύδειν
τοὺσ ἀνθρώπουσ ἦλθεν αὐτοῦ ὁ ἐχθρὸσ καὶ
ἐπέσπειρεν ζιζάνια ἀνὰ μέσον τοῦ σίτου καὶ
ἀπῆλθεν. 26 ὅτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ χόρτοσ
καὶ καρπὸν ἐποίησεν, τότε ἐφάνη καὶ τὰ
ζιζάνια. 27 προσελθόντεσ δὲ οἱ δοῦλοι τοῦ
οἰκοδεσπότου εἶπον αὐτῷ· κύριε, οὐχὶ καλὸν
σπέρμα ἔσπειρασ ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ; πόθεν
οὖν ἔχει ζιζάνια; 28 ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖσ·
ἐχθρὸσ ἄνθρωποσ τοῦτο ἐποίησεν. οἱ δὲ
δοῦλοι λέγουσίν αὐτῷ· θέλεισ οὖν ἀπελθόν-
τεσ συλλέξωμεν αὐτά; 29 ὁ δὲ φησίν· οὔ,
μήποτε συλλέγοντεσ τὰ ζιζάνια ἐκριζώσητε
ἅμα αὐτοῖσ τὸν σῖτον. 30 ἄφετε συν-
αυξάνεσθαι ἀμφότερα μέχρι τοῦ θερισμοῦ,
καὶ ἐν καιρῷ τοῦ θερισμοῦ ἐρῶ τοῖσ θερι-

---

22. του αιων. τουτου | συμπνιγ. 23. την γην την καλην | συνιων 24. σπειροντι 25. εσπειρε 27. τα ζιζαν. 28. ειπον αυτω 29. ο δε εφη 30. εν τω καιρω

σταῖσ· συλλέξατε πρῶτον τὰ ζιζάνια καὶ
δήσατε αὐτὰ εἰσ δεσμὰσ πρὸσ τὸ κατα-
καῦσαι αὐτά, τὸν δὲ σῖτον συναγάγετε εἰσ
τὴν ἀποθήκην μου. **31** [137,2] Ἄλλην παρα-
βολὴν παρέθηκεν αὐτοῖσ λέγων· ὁμοία ἐστὶν
ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκῳ σινάπεωσ,
ὃν λαβὼν ἄνθρωποσ ἔσπειρεν ἐν τῷ ἀγρῷ
αὐτοῦ· **32** ὃ μικρότερον μέν ἐστιν πάντων
τῶν σπερμάτων, ὅταν δὲ αὐξηθῇ, μεῖζον
τῶν λαχάνων ἐστὶν καὶ γίνεται δένδρον,
ὥστε ἐλθεῖν τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατα-
σκηνοῖν ἐν τοῖσ κλάδοισ αὐτοῦ. **33** [138,5] Ἄλλην
παραβολὴν ἐλάλησεν αὐτοῖσ· ὁμοία ἐστὶν ἡ
βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα
γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰσ ἀλεύρου σάτα τρία, ἕωσ
οὗ ἐζυμώθη ὅλον.

34 [139,6] Ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦσ
ἐν παραβολαῖσ τοῖσ ὄχλοισ, καὶ χωρὶσ πα-
ραβολῆσ οὐδὲν ἐλάλει αὐτοῖσ, **35** ὅπωσ πλη-
ρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου
λέγοντοσ· ἀνοίξω ἐν παραβολαῖσ τὸ στόμα
μου, ἐρεύξομαι κεκρυμμένα ἀπὸ καταβολῆσ.

36 [140,10] Τότε ἀφεὶσ τοὺσ ὄχλουσ ἦλθεν
εἰσ τὴν οἰκίαν. καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντεσ· φράσον ἡμῖν τὴν
παραβολὴν τῶν ζιζανίων τοῦ ἀγροῦ. **37** ὁ

---

32. κατασκηνουν 34. ουδεν: ουκ 35. om ησαιου | καταβολησ: add κοσμου 36. οικιαν: add ο ιησουσ

---

31 s. Mc 4, 31 s. Lc 13, 19. **33** Lc 13, 21. **34** s. Mc 4, 33 s. **35** Ps 78, 2.

δὲ ἀποκριθεὶσ εἶπεν· ὁ σπείρων τὸ καλὸν
σπέρμα ἐστὶν ὁ υἱὸσ τοῦ ἀνθρώπου, **38** ὁ
δὲ ἀγρόσ ἐστιν ὁ κόσμοσ· τὸ δὲ καλὸν
σπέρμα, οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆσ βασιλείασ·
τὰ δὲ ζιζάνιά εἰσιν οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ,
39 ὁ δὲ ἐχθρὸσ ὁ σπείρασ αὐτά ἐστιν ὁ
διάβολοσ· ὁ δὲ θερισμὸσ συντέλεια αἰῶνόσ
ἐστιν, οἱ δὲ θερισταὶ ἄγγελοί εἰσιν. **40** ὥσπερ
οὖν συλλέγεται τὰ ζιζάνια καὶ πυρὶ κατα-
καίεται, οὕτωσ ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ
αἰῶνοσ. **41** ἀποστελεῖ ὁ υἱὸσ τοῦ ἀνθρώπου
τοὺσ ἀγγέλουσ αὐτοῦ, καὶ συλλέξουσιν ἐκ
τῆσ βασιλείασ αὐτοῦ πάντα τὰ σκάνδαλα
καὶ τοὺσ ποιοῦντασ τὴν ἀνομίαν, **42** καὶ
βαλοῦσιν αὐτοὺσ εἰσ τὴν κάμινον τοῦ πυρόσ·
ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸσ καὶ ὁ βρυγμὸσ τῶν
ὀδόντων. **43** τότε οἱ δίκαιοι ἐκλάμψουσιν
ὡσ ὁ ἥλιοσ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸσ
αὐτῶν. ὁ ἔχων ὦτα ἀκουέτω. **44** Ὁμοία
ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν θησαυρῷ
κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὃν εὑρὼν ἄνθρω-
ποσ ἔκρυψεν, καὶ ἀπὸ τῆσ χαρᾶσ αὐτοῦ
ὑπάγει καὶ πωλεῖ πάντα ὅσα ἔχει καὶ
ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον. **45** Πάλιν ὁμοία
ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ ἐμ-
πόρῳ ζητοῦντι καλοὺσ μαργαρίτασ· **46** εὑρὼν
δὲ ἕνα πολύτιμον μαργαρίτην ἀπελθὼν πέ-
πρακεν πάντα ὅσα εἶχεν καὶ ἠγόρασεν αὐτόν.

37. ειπεν αυτοισ 39. του αιωνοσ 40. του αιων. τουτου 43. ωτα: add ακουειν 44. παλιν ομοια | παντ. οσα εχει πωλ. 46. οσ ευρων ενα

47 Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρα-
νῶν σαγήνῃ βληθείσῃ εἰσ τὴν θάλασσαν καὶ
ἐκ παντὸσ γένουσ συναγαγούσῃ· **48** ἣν ὅτε
ἐπληρώθη ἀναβιβάσαντεσ ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν
καὶ καθίσαντεσ συνέλεξαν τὰ καλὰ εἰσ ἄγγη,
τὰ δὲ σαπρὰ ἔξω ἔβαλον. **49** οὕτωσ ἔσται
ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνοσ· ἐξελεύσονται
οἱ ἄγγελοι καὶ ἀφοριοῦσιν τοὺσ πονηροὺσ
ἐκ μέσου τῶν δικαίων, **50** καὶ βαλοῦσιν
αὐτοὺσ εἰσ τὴν κάμινον τοῦ πυρόσ· ἐκεῖ
ἔσται ὁ κλαυθμὸσ καὶ ὁ βρυγμὸσ τῶν ὀδόν-
των. **51** συνήκατε ταῦτα πάντα; λέγουσιν
αὐτῷ· ναί. **52** ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖσ· δια
τοῦτο πᾶσ γραμματεὺσ μαθητευθεὶσ τῇ
βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν ὅμοιόσ ἐστιν ἀνθρώπῳ
οἰκοδεσπότῃ, ὅστισ ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυ-
ροῦ αὐτοῦ καινὰ καὶ παλαιά.

53 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦσ
τὰσ παραβολὰσ ταύτασ, μετῆρεν ἐκεῖθεν.
54 [141,1] καὶ ἐλθὼν εἰσ τὴν πατρίδα αὐτοῦ
ἐδίδασκεν αὐτοὺσ ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν,
ὥστε ἐκπλήσσεσθαι αὐτοὺσ καὶ λέγειν·
πόθεν τούτῳ ἡ σοφία αὕτη καὶ αἱ δυνάμεισ;
55 οὐχ οὗτόσ ἐστιν ὁ τοῦ τέκτονοσ υἱόσ; οὐχ ἡ
μήτηρ αὐτοῦ λέγεται Μαριὰμ καὶ οἱ ἀδελφοὶ

---

48. αγγεια 51. συνηκατε: praem λεγει αυτοισ ο ιησουσ | ναι, κυριε 52. μαθητ. εισ την βασιλειαν 54. εκπληττεσθ. 55. ουχι η μητ.

54–58 Mc 6, 1–6.

αὐτοῦ Ἰάκωβοσ καὶ Ἰωσὴφ καὶ Cίμων καὶ
Ἰούδασ; **56** καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ οὐχὶ
πᾶσαι πρὸσ ἡμᾶσ εἰσίν; πόθεν οὖν τούτῳ
ταῦτα πάντα; **57** καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν
αὐτῷ. [142,1] ὁ δὲ Ἰησοῦσ εἶπεν αὐτοῖσ·
οὐκ ἔστιν προφήτησ ἄτιμοσ εἰ μὴ ἐν τῇ
ἰδίᾳ πατρίδι καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. **58** καὶ
οὐκ ἐποίησεν ἐκεῖ δυνάμεισ πολλὰσ διὰ τὴν
ἀπιστίαν αὐτῶν.

XIV.

Caedes Iohannis baptistae. Quinque hominum milia satiantur. Iesus cum Petro super mare incedens. Aegroti tactu sanati.

1 [143,2] Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν
Ἡρώδησ ὁ τετραάρχησ τὴν ἀκοὴν Ἰησοῦ,
2 καὶ εἶπεν τοῖσ παισὶν αὐτοῦ· οὗτόσ ἐστιν
Ἰωάννησ ὁ βαπτιστήσ· αὐτὸσ ἠγέρθη ἀπὸ
τῶν νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο αἱ δυνάμεισ
ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ. **3** [144,2] ὁ γὰρ Ἡρώδησ
κρατήσασ τὸν Ἰωάννην ἔδησεν καὶ ἐν φυ-
λακῇ ἀπέθετο διὰ Ἡρωδιάδα τὴν γυναῖκα
[Φιλίππου] τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. **4** ἔλεγεν
γὰρ Ἰωάννησ αὐτῷ· οὐκ ἔξεστίν σοι ἔχειν
αὐτήν. **5** καὶ θέλων αὐτὸν ἀποκτεῖναι ἐφο-
βήθη τὸν ὄχλον, ὅτι ὡσ προφήτην αὐτὸν
εἶχον. **6** [145,6] γενεσίοισ δὲ γενομένοισ τοῦ

---

55. ιωσηφ: ιωσησ 57. εν τη πατριδ. αυτου
XIV. 1. τετραρχησ 3. εδησεν αυτον και εθετο εν φυλακ. 4. ο ιωαννησ | αυτω: post γαρ pon

---

57 Lc 4, 24. Io 4, 44.
XIV. **1** s. Mc 6, 14 ss. Lc 9, 7 ss. **3—5** Mc 6, 17 ss. Lc 3, 19 s. **5** 21, 26. **6—12** Mc 6 21—29.

῾Ηρώδου ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τῆσ ῾Ηρωδιά-
δοσ ἐν τῷ μέσῳ καὶ ἤρεσεν τῷ ῾Ηρώδῃ, 7 ὅθεν
μεθ᾽ ὅρκου ὡμολόγησεν αὐτῇ δοῦναι ὃ ἐὰν
αἰτήσηται. 8 ἡ δὲ προβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆσ
μητρὸσ αὐτῆσ· δόσ μοι, φησίν, ὧδε ἐπὶ
πίνακι τὴν κεφαλὴν ᾽Ιωάννου τοῦ βαπτιστοῦ.
9 καὶ λυπηθεὶσ ὁ βασιλεὺσ διὰ τοὺσ ὅρκουσ
καὶ τοὺσ συνανακειμένουσ ἐκέλευσεν δοθῆναι,
10 καὶ πέμψασ ἀπεκεφάλισεν ᾽Ιωάννην ἐν
τῇ φυλακῇ. 11 καὶ ἠνέχθη ἡ κεφαλὴ
αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι καὶ ἐδόθη τῷ κορασίῳ,
καὶ ἤνεγκεν τῇ μητρὶ αὐτῆσ. 12 καὶ προσ-
ελθόντεσ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦραν τὸ πτῶμα
καὶ ἔθαψαν αὐτόν, καὶ ἐλθόντεσ ἀπήγγειλαν
τῷ ᾽Ιησοῦ. 13 [146,3] ἀκούσασ δὲ ὁ ᾽Ιησοῦσ
ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ἐν πλοίῳ εἰσ ἔρημον
τόπον κατ᾽ ἰδίαν· καὶ ἀκούσαντεσ οἱ ὄχλοι
ἠκολούθησαν αὐτῷ πεζοὶ ἀπὸ τῶν πόλεων.
14 Καὶ ἐξελθὼν εἶδεν πολὺν ὄχλον, καὶ
ἐσπλαγχνίσθη ἐπ᾽ αὐτοῖσ καὶ ἐθεράπευσεν
τοὺσ ἀρρώστουσ αὐτῶν. 15 [147,1] ὀψίασ δὲ
γενομένησ προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ λέ-
γοντεσ· ἔρημόσ ἐστιν ὁ τόποσ καὶ ἡ ὥρα
παρῆλθεν ἤδη· ἀπόλυσον οὖν τοὺσ ὄχλουσ,
ἵνα ἀπελθόντεσ εἰσ τὰσ κώμασ ἀγοράσωσιν

---

9. ελυπηθη et δια δε 10. τον ιωαννην 12. πτωμα: σωμα | εθαψ. αυτο 13. και ακουσασ | πεζη 14. εξελθων: add ο ιησουσ | επ αυτουσ 15. οι μαθητ. αυτου | ηδη παρηλθ. | ουν: om

---

13 Mc 6, 32 s. Lc 9, 10 s. **14—21** Mc 6, 34—44. Lc 9, 12—17. Io 6, 1—13.

ἑαυτοῖσ βρώματα. **16** ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖσ·
οὐ χρείαν ἔχουσιν ἀπελθεῖν· δότε αὐτοῖσ
ὑμεῖσ φαγεῖν. **17** οἱ δὲ λέγουσιν αὐτῷ·
οὐκ ἔχομεν ὧδε εἰ μὴ πέντε ἄρτουσ καὶ
δύο ἰχθύασ. **18** ὁ δὲ εἶπεν· φέρετέ μοι
ὧδε αὐτούσ. **19** καὶ κελεύσασ τοὺσ ὄχλουσ
ἀνακλιθῆναι ἐπὶ τοῦ χόρτου, λαβὼν τοὺσ
πέντε ἄρτουσ καὶ τοὺσ δύο ἰχθύασ ἀναβλέψασ
εἰσ τὸν οὐρανὸν εὐλόγησεν, καὶ κλάσασ
ἔδωκεν τοῖσ μαθηταῖσ τοὺσ ἄρτουσ, οἱ δὲ
μαθηταὶ τοῖσ ὄχλοισ. **20** καὶ ἔφαγον πάν-
τεσ καὶ ἐχορτάσθησαν, καὶ ἦραν τὸ περισ-
σεῦον τῶν κλασμάτων δώδεκα κοφίνουσ
πλήρεισ. **21** οἱ δὲ ἐσθίοντεσ ἦσαν ἄνδρεσ
ὡσεὶ πεντακισχίλιοι χωρὶσ γυναικῶν καὶ
παιδίων.

22 148,6 Καὶ ἠνάγκασεν τοὺσ μαθητὰσ
ἐμβῆναι εἰσ τὸ πλοῖον καὶ προάγειν αὐτὸν
εἰσ τὸ πέραν, ἕωσ οὗ ἀπολύσῃ τοὺσ ὄχλουσ.
23 149,2 καὶ ἀπολύσασ τοὺσ ὄχλουσ ἀνέβη
εἰσ τὸ ὄροσ κατ᾽ ἰδίαν προσεύξασθαι.
150,4 ὀψίασ δὲ γενομένησ μόνοσ ἦν ἐκεῖ.
24 τὸ δὲ πλοῖον ἤδη μέσον τῆσ θαλάσσησ
ἦν βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων· ἦν γὰρ
ἐναντίοσ ὁ ἄνεμοσ. **25** τετάρτῃ δὲ φυλακῇ
τῆσ νυκτὸσ ἦλθεν πρὸσ αὐτοὺσ περιπατῶν
ἐπὶ τὴν θάλασσαν. **26** ἰδόντεσ δὲ αὐτὸν

16. ο δε ιησουσ 17. αρτουσ ει μη πεντ. 18. αυτουσ ωδε 19. επι τουσ χορτουσ | και λαβων 22. Και ευθεωσ ηναγκ. ο ιησουσ τ. μαθητ. αυτου 25. απηλθε πρ. αυτ. ο ιησουσ | επι τησ θαλασσησ 26. και ιδοντεσ αυτον οι μαθηται

22—23 Mc 6, 45—52. Io 6, 15—21.

ἐπὶ τῆσ θαλάσσησ περιπατοῦντα ἐταράχθη-
σαν, λέγοντεσ ὅτι φάντασμά ἐστιν, καὶ ἀπὸ
τοῦ φόβου ἔκραξαν. **27** εὐθὺσ δὲ ἐλάλησεν
αὐτοῖσ λέγων· θαρσεῖτε, ἐγώ εἰμι· μὴ φο-
βεῖσθε. **28** [151,10] ἀποκριθεὶσ δὲ αὐτῷ ὁ
Πέτροσ εἶπεν· κύριε, εἰ σὺ εἶ, κέλευσόν με
ἐλθεῖν πρόσ σε ἐπὶ τὰ ὕδατα. **29** ὁ δὲ
εἶπεν· ἐλθέ. καὶ καταβὰσ ἀπὸ τοῦ πλοίου
Πέτροσ περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα καὶ
ἦλθεν πρὸσ τὸν Ἰησοῦν. **30** βλέπων δὲ τὸν
ἄνεμον ἐφοβήθη, καὶ ἀρξάμενοσ καταπον-
τίζεσθαι ἔκραξεν λέγων· κύριε, σῶσόν με.
31 εὐθέωσ δὲ ὁ Ἰησοῦσ ἐκτείνασ τὴν χεῖρα
ἐπελάβετο αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτῷ· ὀλιγόπιστε,
εἰσ τί ἐδίστασασ; **32** [152,6] καὶ ἀναβάντων
αὐτῶν εἰσ τὸ πλοῖον ἐκόπασεν ὁ ἄνεμοσ.
33 οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ προσεκύνησαν αὐτῷ
λέγοντεσ· ἀληθῶσ θεοῦ υἱὸσ εἶ.

34 [153,2] Καὶ διαπεράσαντεσ ἦλθον ἐπὶ
τὴν γῆν εἰσ Γεννησαρέτ. **35** καὶ ἐπιγνόντεσ
αὐτὸν οἱ ἄνδρεσ τοῦ τόπου ἐκείνου ἀπέστει-
λαν εἰσ ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην, καὶ
προσήνεγκαν αὐτῷ πάντασ τοὺσ κακῶσ
ἔχοντασ, **36** καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα μόνον

---

26. επι την θαλασσαν 27. ευθεωσ | ελαλ. αυτ. ο ιησουσ 28. προσ σε ελθειν 29. ο πετροσ | και ηλθεν: ελθειν 30. ανεμον: add ισχυρον 32. εμβαντων 33. πλοιω: add ελθοντεσ 34. εισ την γην γεννη.

34—36 Mc 6, 53—56.

ἅψωνται τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ·
καὶ ὅσοι ἥψαντο διεσώθησαν.

XV.

De manuum lotione, traditionis abusu veraque contaminatione. Mulieris Chananaeae filia aliique aegroti sanantur. Quattuor hominum milia cibantur.

1 154,6 Τότε προσέρχονται τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ
Ἱεροσολύμων Φαρισαῖοι καὶ γραμματεῖσ λέ-
γοντεσ· 2 διατί οἱ μαθηταί σου παρα-
βαίνουσιν τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων;
οὐ γὰρ νίπτονται τὰσ χεῖρασ ὅταν ἄρτον
ἐσθίωσιν. 3 ὁ δὲ ἀποκριθεὶσ εἶπεν αὐτοῖσ·
διατί καὶ ὑμεῖσ παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν
τοῦ θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν; 4 ὁ γὰρ
θεὸσ ἐνετείλατο λέγων· τίμα τὸν πατέρα
καὶ τὴν μητέρα, καὶ ὁ κακολογῶν πατέρα
ἢ μητέρα θανάτῳ τελευτάτω. 5 ὑμεῖσ δὲ
λέγετε· ὃσ ἂν εἴπῃ τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρί·
δῶρον ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῇσ, οὐ μὴ
τιμήσει τὸν πατέρα αὐτοῦ ἢ τὴν μητέρα
αὐτοῦ. 6 καὶ ἠκυρώσατε τὸν νόμον τοῦ
θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν. 7 ὑποκριταί,
καλῶσ ἐπροφήτευσεν περὶ ὑμῶν Ἡσαΐασ
λέγων· 8 ὁ λαὸσ οὗτοσ τοῖσ χείλεσίν με

XV. 1. οι απο ιερ. γραμμ. και φαρι. 2. τασ χειρ. αυτων 4. πατερα: add σου 5. και ου μη | τιμηση 6. τον νομον: την εντολην 7. προεφητευσε 8. εγγιζει μοι ο λαοσ ουτοσ τω στοματι αυτων και τοισ χειλ. με

XV. 1—20 Mc 7, 1—23. 4 Ex 20, 12. 21, 17. 8 Es 29, 13.

τιμᾷ, ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει
ἀπ' ἐμοῦ· 9 μάτην δὲ σέβονταί με διδάσκον-
τεσ διδασκαλίασ ἐντάλματα ἀνθρώπων.
10 Καὶ προσκαλεσάμενοσ τὸν ὄχλον εἶπεν
αὐτοῖσ· ἀκούετε καὶ συνίετε· 11 οὐ τὸ
εἰσερχόμενον εἰσ τὸ στόμα κοινοῖ τὸν
ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ
στόματοσ, τοῦτο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.
12 [155,10] τότε προσελθόντεσ οἱ μαθηταὶ
λέγουσιν αὐτῷ· οἶδασ ὅτι οἱ Φαρισαῖοι
ἀκούσαντεσ τὸν λόγον ἐσκανδαλίσθησαν;
13 ὁ δὲ ἀποκριθεὶσ εἶπεν· πᾶσα φυτεία
ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιοσ
ἐκριζωθήσεται. 14 [156,5] ἄφετε αὐτούσ
ὁδηγοί εἰσιν τυφλοὶ τυφλῶν· τυφλὸσ δὲ
τυφλὸν ἐὰν ὁδηγῇ, ἀμφότεροι εἰσ βόθυνον
πεσοῦνται. 15 [157,6] ἀποκριθεὶσ δὲ ὁ Πέ-
τροσ εἶπεν αὐτῷ· φράσον ἡμῖν τὴν παρα-
βολήν. 16 ὁ δὲ εἶπεν· ἀκμὴν καὶ ὑμεῖσ
ἀσύνετοί ἐστε; 17 οὐ νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ
εἰσπορευόμενον εἰσ τὸ στόμα εἰσ τὴν κοιλίαν
χωρεῖ καὶ εἰσ ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται; 18 τὰ
δὲ ἐκπορευόμενα ἐκ τοῦ στόματοσ ἐκ τῆσ
καρδίασ ἐξέρχεται, κἀκεῖνα κοινοῖ τὸν ἄν-
θρωπον. 19 ἐκ γὰρ τῆσ καρδίασ ἐξέρχον-
ται διαλογισμοὶ πονηροί, φόνοι, μοιχεῖαι,

---

12. οι μαθητ. αυτου | λεγουσιν: ειπον 15. την παραβ. ταυτην 16. ο δε ιησουσ 17. ου: ουπω

---

14 Lc 6, 39.

πορνεῖαι, κλοπαί, ψευδομαρτυρίαι, βλασφη-
μίαι. **20** ταῦτά ἐστιν τὰ κοινοῦντα τὸν
ἄνθρωπον· τὸ δὲ ἀνίπτοισ χερσὶν φαγεῖν οὐ
κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

21 Καὶ ἐξελθὼν ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦσ ἀνεχώ-
ρησεν εἰσ τὰ μέρη Τύρου καὶ Cιδῶνοσ.
22 καὶ ἰδοὺ γυνὴ Χαναναία ἀπὸ τῶν ὁρίων
ἐκείνων ἐξελθοῦσα ἔκραξεν λέγουσα· ἐλέησόν
με, κύριε υἱὸσ Δαυείδ· ἡ θυγάτηρ μου
κακῶσ δαιμονίζεται. **23** ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη
αὐτῇ λόγον. καὶ προσελθόντεσ οἱ μαθηταὶ
αὐτοῦ ἠρώτουν αὐτὸν λέγοντεσ· ἀπόλυσον
αὐτήν, ὅτι κράζει ὄπισθεν ἡμῶν. **24** [158,5] ὁ
δὲ ἀποκριθεὶσ εἶπεν· οὐκ ἀπεστάλην εἰ μὴ
εἰσ τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ.
25 [159,6] ἡ δὲ ἐλθοῦσα προσεκύνει αὐτῷ
λέγουσα· κύριε, βοήθει μοι. **26** ὁ δὲ ἀπο-
κριθεὶσ εἶπεν· οὐκ ἔξεστιν λαβεῖν τὸν ἄρτον
τῶν τέκνων καὶ βαλεῖν τοῖσ κυναρίοισ.
27 ἡ δὲ εἶπεν· ναί, κύριε· καὶ γὰρ τὰ
κυνάρια ἐσθίει ᾽πὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόν-
των ἀπὸ τῆσ τραπέζησ τῶν κυρίων αὐτῶν.
28 τότε ἀποκριθεὶσ ὁ Ἰησοῦσ εἶπεν αὐτῇ·
ὦ γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστισ· γενηθήτω
σοι ὡσ θέλεισ. καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆσ
ἀπὸ τῆσ ὥρασ ἐκείνησ.

29 [160,6] Καὶ μεταβὰσ ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦσ

22. εκραυγασεν | λεγουσα: praem αυτω | υιε | δαβιδ
23. ηρωτων 26. εξεστιν: εστι καλον

21–28 Mc 7, 24–30. **24** 10, 6. **29–31** Mc 7, 31–37.

ἦλθεν παρὰ τὴν θάλασσαν τῆσ Γαλιλαίασ,
καὶ ἀναβὰσ εἰσ τὸ ὄροσ ἐκάθητο ἐκεῖ.
30 καὶ προσῆλθον αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἔχον-
τεσ μεθ' ἑαυτῶν χωλοὺσ τυφλοὺσ κωφοὺσ
κυλλοὺσ καὶ ἑτέρουσ πολλούσ, καὶ ἔριψαν
αὐτοὺσ παρὰ τοὺσ πόδασ αὐτοῦ· καὶ ἐθερά-
πευσεν αὐτούσ, **31** ὥστε τὸν ὄχλον θαυμά-
σαι βλέποντασ κωφοὺσ λαλοῦντασ, κυλλοὺσ
ὑγιεῖσ καὶ χωλοὺσ περιπατοῦντασ καὶ τυφλοὺσ
βλέποντασ· καὶ ἐδόξαζον τὸν θεὸν Ἰσραήλ.
32 Ὁ δὲ Ἰησοῦσ προσκαλεσάμενοσ τοὺσ
μαθητὰσ αὐτοῦ εἶπεν· σπλαγχνίζομαι ἐπὶ
τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέραι τρεῖσ προσ-
μένουσίν μοι καὶ οὐκ ἔχουσιν τί φάγωσιν·
καὶ ἀπολῦσαι αὐτοὺσ νήστισ οὐ θέλω,
μήποτε ἐκλυθῶσιν ἐν τῇ ὁδῷ. **33** καὶ
λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί· πόθεν ἡμῖν ἐν
ἐρημίᾳ ἄρτοι τοσοῦτοι ὥστε χορτάσαι ὄχλον
τοσοῦτον; **34** καὶ λέγει αὐτοῖσ ὁ Ἰησοῦσ·
πόσουσ ἄρτουσ ἔχετε; οἱ δὲ εἶπον· ἑπτά,
καὶ ὀλίγα ἰχθύδια. **35** καὶ παραγγείλασ
τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τὴν γῆν, **36** ἔλαβεν
τοὺσ ἑπτὰ ἄρτουσ καὶ τοὺσ ἰχθύασ καὶ
εὐχαριστήσασ ἔκλασεν καὶ ἐδίδου τοῖσ μαθη-
ταῖσ, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖσ ὄχλοισ. **37** καὶ
ἔφαγον πάντεσ καὶ ἐχορτάσθησαν, καὶ τὸ

30. ερριψαν | αυτου: του ιησου 31. τουσ οχλουσ | και χωλουσ: om και | εδοξασαν 32. ημερασ τρ. | νηστεισ 33. οι μαθητ. αυτου 35 sq εκελευσε et και λαβων 35. τοισ οχλοισ 36. om και ante ευχαριστ. | εδωκε | τοισ μαθητ. αυτου | τω οχλω

32—39 Mc 8, 1—10.

περισσεῦον τῶν κλασμάτων ἦραν ἑπτὰ σπυρί-
δασ πλήρεισ. **38** οἱ δὲ ἐσθίοντεσ ἦσαν
τετρακισχίλιοι ἄνδρεσ χωρὶσ παιδίων καὶ
γυναικῶν. **39** καὶ ἀπολύσασ τοὺσ ὄχλουσ
ἐνέβη εἰσ τὸ πλοῖον, καὶ ἦλθεν εἰσ τὰ ὅρια
Μαγαδάν.

XVI.

Signa temporum. Fermentum Pharisaeorum. Varia de Iesu iudicia et Petri confessio. Petri claves. Christus mortem suam praedicit. Veri discipuli verae vitae compotes.

1 [161,4] Καὶ προσελθόντεσ οἱ Φαρισαῖοι
καὶ Σαδδουκαῖοι πειράζοντεσ ἐπηρώτων
αὐτὸν σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπιδεῖξαι
αὐτοῖσ. **2** [162,5] ὁ δὲ ἀποκριθεὶσ εἶπεν αὐ-
τοῖσ· [ὀψίασ γενομένησ λέγετε· εὐδία, πυρ-
ράζει γὰρ ὁ οὐρανόσ· **3** καὶ πρωΐ· σήμερον
χειμών, πυρράζει γὰρ στυγνάζων ὁ οὐρανόσ.
τὸ μὲν πρόσωπον τοῦ οὐρανοῦ γινώσκετε
διακρίνειν, τὰ δὲ σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ
δύνασθε;] **4** [163,6] γενεὰ πονηρὰ καὶ μοι-
χαλὶσ σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ
δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ.
καὶ καταλιπὼν αὐτοὺσ ἀπῆλθεν.

5 Καὶ ἐλθόντεσ οἱ μαθηταὶ εἰσ τὸ πέραν
ἐπελάθοντο ἄρτουσ λαβεῖν. **6** [164,2] ὁ δὲ
Ἰησοῦσ εἶπεν αὐτοῖσ· ὁρᾶτε καὶ προσέχετε

---

37. ηραν το περ. των κλασματ. 38. γυναικ. κ. παιδ.
39. μαγαδαν: μαγδαλα
XVI. 1. επηρωτησαν 3. το μεν: praem υποκριται
4. ιωνα: add του προφητου 5. οι μαθητ. αυτου

XVI. **1—4** Mc 8, 11—13. Lc 12, 54—56. **4** 12, 39.
5—12 Mc 8, 14—21. **6** Lc 12, 1.

ἀπὸ τῆσ ζύμησ τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδ-
δουκαίων. **7** [165,6] οἱ δὲ διελογίζοντο ἐν
ἑαυτοῖσ λέγοντεσ ὅτι ἄρτουσ οὐκ ἐλάβομεν.
8 γνοὺσ δὲ ὁ Ἰησοῦσ εἶπεν· τί διαλογίζεσθε
ἐν ἑαυτοῖσ, ὀλιγόπιστοι, ὅτι ἄρτουσ οὐκ
ἐλάβετε; **9** οὔπω νοεῖτε, οὐδὲ μνημονεύετε
τοὺσ πέντε ἄρτουσ τῶν πεντακισχιλίων καὶ
πόσουσ κοφίνουσ ἐλάβετε; **10** οὐδὲ τοὺσ
ἑπτὰ ἄρτουσ τῶν τετρακισχιλίων καὶ πόσασ
σπυρίδασ ἐλάβετε; **11** πῶσ οὐ νοεῖτε ὅτι
οὐ περὶ ἄρτων εἶπον ὑμῖν; προσέχετε δὲ
ἀπὸ τῆσ ζύμησ τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδ-
δουκαίων. **12** τότε συνῆκαν ὅτι οὐκ εἶπεν
προσέχειν ἀπὸ τῆσ ζύμησ τῶν Φαρισαίων
καὶ Σαδδουκαίων, ἀλλὰ ἀπὸ τῆσ διδαχῆσ
τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων.

13 [166,1] Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἰησοῦσ εἰσ τὰ μέρη
Καισαρίασ τῆσ Φιλίππου ἠρώτα τοὺσ μαθη-
τὰσ αὐτοῦ λέγων· τίνα λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι
εἶναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; **14** οἱ δὲ
εἶπαν· οἱ μὲν Ἰωάννην τὸν βαπτιστήν,
ἄλλοι δὲ Ἡλείαν, ἕτεροι δὲ Ἱερεμίαν ἢ
ἕνα τῶν προφητῶν. **15** λέγει αὐτοῖσ· ὑμεῖσ
δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; **16** ἀποκριθεὶσ δὲ
Σίμων Πέτροσ εἶπεν· σὺ εἶ ὁ Χριστὸσ ὁ
υἱὸσ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντοσ. **17** [167,10] ἀπο-

---

8. ειπεν αυτοισ 11. περι αρτου ειπ. υμ. προσεχειν απο 12. απο τ. ζυμησ του αρτου, αλλ απο 13. καισαρειασ | τινα: add με 14. ειπον | ηλιαν 17. και αποκρ. ο ιησ.

13–20 Mc 8, 27—30. Lc 9, 18—21. **16** Io 6, 69.

κριθεὶσ δὲ ὁ Ἰησοῦσ εἶπεν αὐτῷ· μακάριοσ
εἶ, Cίμων Βαριωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ
ἀπεκάλυψέν σοι ἀλλ᾽ ὁ πατήρ μου ὁ ἐν τοῖσ
οὐρανοῖσ. **18** κἀγὼ δέ σοι λέγω ὅτι σὺ εἶ
Πέτροσ, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω
μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ᾅδου οὐ κατι-
σχύσουσιν αὐτῆσ. **19** δώσω σοι τὰσ κλεῖδασ
τῆσ βασιλείασ τῶν οὐρανῶν, καὶ ὃ ἐὰν
δήσῃσ ἐπὶ τῆσ γῆσ ἔσται δεδεμένον ἐν
τοῖσ οὐρανοῖσ, καὶ ὃ ἐὰν λύσῃσ ἐπὶ τῆσ
γῆσ ἔσται λελυμένον ἐν τοῖσ οὐρανοῖσ.
20 [168,2] τότε διεστείλατο τοῖσ μαθηταῖσ
ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν ὅτι αὐτόσ ἐστιν ὁ
Χριστόσ.

21 Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦσ δεικνύειν
τοῖσ μαθηταῖσ αὐτοῦ ὅτι δεῖ αὐτὸν εἰσ
Ἱεροσόλυμα ἀπελθεῖν καὶ πολλὰ παθεῖν ἀπὸ
τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμ-
ματέων καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ
ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι. **22** [169,6] καὶ προσλαβόμε-
νοσ αὐτὸν ὁ Πέτροσ ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ
λέγων· ἵλεώσ σοι, κύριε· οὐ μὴ ἔσται σοι
τοῦτο. **23** ὁ δὲ στραφεὶσ εἶπεν τῷ Πέτρῳ·
ὕπαγε ὀπίσω μου, σατανᾶ· σκάνδαλον εἶ
ἐμοῦ, ὅτι οὐ φρονεῖσ τὰ τοῦ θεοῦ ἀλλὰ τὰ
τῶν ἀνθρώπων.

---

17. βάρ ἰωνᾶ 19. και δωσω σοι τασ κλεισ 20. τ. μαθητ. αυτου | ιησουσ ο χριστ. 21. απελθ. εισ ιεροσολ. 23. ει εμου: μου ει

---

19 18, 18. **21—23** Mc 8, 31—33. Lc 9, 22.

24 [170,2] Τότε ὁ Ἰησοῦσ εἶπεν τοῖσ μαθη-
ταῖσ αὐτοῦ· εἴ τισ θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν,
ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυ-
ρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι. 25 ὃσ
γὰρ ἐὰν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπο-
λέσει αὐτήν· ὃσ δ᾽ ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν
αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, εὑρήσει αὐτήν. 26 τί
γὰρ ὠφεληθήσεται ἄνθρωποσ ἐὰν τὸν κόσμον
ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ;
ἢ τί δώσει ἄνθρωποσ ἀντάλλαγμα τῆσ
ψυχῆσ αὐτοῦ; 27 [171,10] μέλλει γὰρ ὁ υἱὸσ
τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ
πατρὸσ αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ,
καὶ τότε ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὴν πρᾶξιν
αὐτοῦ. 28 [172,2] ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰσίν
τινεσ τῶν ὧδε ἑστώτων οἵτινεσ οὐ μὴ
γεύσωνται θανάτου ἕωσ ἂν ἴδωσιν τὸν υἱὸν
τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ
αὐτοῦ.

XVII.

Transfiguratio in monte. Iohannes alter Elias. Sanatio lunatici apostolorumque diffidentia. Stater ex pisce.

1 Καὶ μεθ᾽ ἡμέρασ ἓξ παραλαμβάνει ὁ
Ἰησοῦσ τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάν-
νην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺσ
εἰσ ὄροσ ὑψηλὸν κατ᾽ ἰδίαν. 2 καὶ μετε-

25. γαρ αν 26. ωφελειται 28. οτι: om | εστηκοτων

24—28 Mc 8, 34—9, 1. Lc 9, 23—27. 25 10, 39. Lc 17, 33. Io 12, 25.
XVII. 1—9 Mc 9, 2—10. Lc 9, 28—36.

μορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ἔλαμψεν
τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡσ ὁ ἥλιοσ, τὰ δὲ
ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο λευκὰ ὡσ τὸ φῶσ.
3 καὶ ἰδοὺ ὤφθη αὐτοῖσ Μωϋσῆσ καὶ
Ἡλείασ συνλαλοῦντεσ μετ' αὐτοῦ. **4** ἀπο-
κριθεὶσ δὲ ὁ Πέτροσ εἶπεν τῷ Ἰησοῦ·
κύριε, καλόν ἐστιν ἡμᾶσ ὧδε εἶναι· εἰ
θέλεισ, ποιήσω ὧδε τρεῖσ σκηνάσ, σοὶ μίαν
καὶ Μωϋσεῖ μίαν καὶ Ἡλείᾳ μίαν. **5** ἔτι
αὐτοῦ λαλοῦντοσ, ἰδοὺ νεφέλη φωτεινὴ
ἐπεσκίασεν αὐτούσ, καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῆσ
νεφέλησ λέγουσα· οὗτόσ ἐστιν ὁ υἱόσ μου
ὁ ἀγαπητόσ, ἐν ᾧ εὐδόκησα· ἀκούετε
αὐτοῦ. **6** καὶ ἀκούσαντεσ οἱ μαθηταὶ ἔπε-
σαν ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν καὶ ἐφοβήθησαν
σφόδρα. **7** καὶ προσῆλθεν ὁ Ἰησοῦσ καὶ
ἁψάμενοσ αὐτῶν εἶπεν· ἐγέρθητε καὶ μὴ
φοβεῖσθε. **8** ἐπάραντεσ δὲ τοὺσ ὀφθαλμοὺσ
αὐτῶν οὐδένα εἶδον εἰ μὴ τὸν Ἰησοῦν μόνον.
9 καὶ καταβαινόντων ἐκ τοῦ ὄρουσ ἐνετεί-
λατο αὐτοῖσ ὁ Ἰησοῦσ λέγων· μηδενὶ εἴπητε
τὸ ὅραμα ἕωσ οὗ ὁ υἱὸσ τοῦ ἀνθρώπου ἐκ
νεκρῶν ἐγερθῇ. **10** 173,6 Καὶ ἐπηρώτησαν
αὐτὸν οἱ μαθηταὶ λέγοντεσ· τί οὖν οἱ γραμ-
ματεῖσ λέγουσιν ὅτι Ἡλείαν δεῖ ἐλθεῖν
πρῶτον; **11** ὁ δὲ ἀποκριθεὶσ εἶπεν· Ἡλείασ

XVII. 3. ωφθησὰν | μωσησ | ηλιασ | μετ. αυτ. συλλαλουντ. 4. ποιησωμεν | μωση | μιαν ηλια 5. αυτ. ακου. 6. επεσον 7. και προσελθων ο ιησ. ηψατο αυτ. και ειπ. 9. εκ: απο | εγερθη: αναστη 10. οι μαθητ. αυτου | ηλιαν 11. ο δε ιησουσ | ειπεν: add αυτοισ | ηλιασ

5 3, 17. 2 Pe 1, 17. **10—13** Mc 9, 11—13.

μὲν ἔρχεται καὶ ἀποκαταστήσει πάντα.
12 λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι Ἡλείας ἤδη ἦλθεν,
καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν αὐτόν, ἀλλ' ἐποίησαν ἐν
αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν. οὕτως καὶ ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου μέλλει πάσχειν ὑπ' αὐτῶν. 13 τότε
συνῆκαν οἱ μαθηταὶ ὅτι περὶ Ἰωάννου τοῦ
βαπτιστοῦ εἶπεν αὐτοῖς.

14 [174,2] Καὶ ἐλθόντων πρὸς τὸν ὄχλον
προσῆλθεν αὐτῷ ἄνθρωπος γονυπετῶν αὐτὸν
15 καὶ λέγων· κύριε, ἐλέησόν μου τὸν υἱόν,
ὅτι σεληνιάζεται καὶ κακῶς πάσχει· πολ-
λάκις γὰρ πίπτει εἰς τὸ πῦρ καὶ πολλάκις
εἰς τὸ ὕδωρ. 16 καὶ προσήνεγκα αὐτὸν τοῖς
μαθηταῖς σου, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτὸν
θεραπεῦσαι. 17 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς
εἶπεν· ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη,
ἕως πότε μεθ' ὑμῶν ἔσομαι; ἕως πότε
ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετέ μοι αὐτὸν ὧδε.
18 καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ
ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον, καὶ ἐθερα-
πεύθη ὁ παῖς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.
19 [175,5] Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ τῷ
Ἰησοῦ κατ' ἰδίαν εἶπον· διατί ἡμεῖς οὐκ
ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; 20 ὁ δὲ λέγει
αὐτοῖς· διὰ τὴν ὀλιγοπιστίαν ὑμῶν· ἀμὴν
γὰρ λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον

---

11. ερχεται πρωτον 12. ηλιας 14. ελθοντων αυτων | γονυπετ. αυτω 17. εσομ. μεθ υμων 20. ο δε ιησους ειπεν αυτ. | δια την απιστιαν

14—20 Mc 9, 14—29. Lc 9, 37—42.

σινάπεωσ, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ· μετάβα
ἔνθεν ἐκεῖ, καὶ μεταβήσεται, καὶ οὐδὲν
ἀδυνατήσει ὑμῖν.

22 [176,2] Συστρεφομένων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ
Γαλιλαίᾳ εἶπεν αὐτοῖσ ὁ Ἰησοῦσ· μέλλει ὁ
υἱὸσ τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοσθαι εἰσ χεῖρασ
ἀνθρώπων, **23** καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ
τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται. καὶ ἐλυπήθη-
σαν σφόδρα.

24 [177,10] Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν εἰσ Καφαρ-
ναοὺμ προσῆλθον οἱ τὰ δίδραχμα λαμβά-
νοντεσ τῷ Πέτρῳ καὶ εἶπαν· ὁ διδάσκαλοσ
ὑμῶν οὐ τελεῖ δίδραχμα; **25** λέγει· ναί.
καὶ εἰσελθόντα εἰσ τὴν οἰκίαν προέφθασεν
αὐτὸν ὁ Ἰησοῦσ λέγων· τί σοι δοκεῖ, Σίμων;
οἱ βασιλεῖσ τῆσ γῆσ ἀπὸ τίνων λαμβάνουσιν
τέλη ἢ κῆνσον; ἀπὸ τῶν υἱῶν αὐτῶν ἢ
ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων; **26** εἰπόντοσ δέ· ἀπὸ
τῶν ἀλλοτρίων, ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦσ· ἄραγε
ἐλεύθεροί εἰσιν οἱ υἱοί. **27** ἵνα δὲ μὴ
σκανδαλίζωμεν αὐτούσ, πορευθεὶσ εἰσ θάλασ-
σαν βάλε ἄγκιστρον καὶ τὸν ἀναβάντα πρῶ-
τον ἰχθὺν ἆρον, καὶ ἀνοίξασ τὸ στόμα αὐτοῦ
εὑρήσεισ στατῆρα· ἐκεῖνον λαβὼν δὸσ αὐτοῖσ
ἀντὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ.

---

20. μεταβηθι εντευθεν 21. τουτο δε το γενοσ ουκ εκπορευεται ει μη εν προσευχη και νηστεια 22. αναστρεφομενων 24. καπερναουμ | ειπον | ου τελει τα διδραχμ. 25. εισελθοντα: οτε εισηλθεν 26. ειποντοσ δε: λεγει αυτω ο πετροσ 27. σκανδαλισωμεν | εισ την θαλασσαν

---

22 s. Mc 9, 30—32. Lc 9, 43—45. **24** Mc 9, 33.

XVIII.

Cavenda ambitio et offensio. Parabola de ove perdita. De peccante fratre. Ius ligandi et solvendi. Quoties sit ignoscendum. Parabola de computantibus rege et servo.

1 [178,2] Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ προσῆλθον οἱ
μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ λέγοντεσ· τίσ ἄρα
μείζων ἐστὶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν;
2 καὶ προσκαλεσάμενοσ παιδίον ἔστησεν
αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν 3 καὶ εἶπεν· ἀμὴν
λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ στραφῆτε καὶ γένησθε
ὡσ τὰ παιδία, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰσ τὴν
βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. 4 ὅστισ οὖν ταπεινώσει
ἑαυτὸν ὡσ τὸ παιδίον τοῦτο, οὗτόσ
ἐστιν ὁ μείζων ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.
5 καὶ ὃσ ἐὰν δέξηται ἓν παιδίον τοιοῦτο
ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται. 6 [179,2] ὃσ
δ᾽ ἂν σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων
τῶν πιστευόντων εἰσ ἐμέ, συμφέρει αὐτῷ
ἵνα κρεμασθῇ μύλοσ ὀνικὸσ περὶ τὸν τράχηλον
αὐτοῦ καὶ καταποντισθῇ ἐν τῷ
πελάγει τῆσ θαλάσσησ. 7 Οὐαὶ τῷ κόσμῳ
ἀπὸ τῶν σκανδάλων· ἀνάγκη γάρ ἐστιν
ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα, πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ
δι᾽ οὗ τὸ σκάνδαλον ἔρχεται. 8 [180,6] εἰ δὲ
ἡ χείρ σου ἢ ὁ πούσ σου σκανδαλίζει σε,

XVIII. 2. προσκαλεσ.: add ο ιησουσ 4. ταπεινωση 5. παιδ. τοιουτον εν 6. περι: επι 7. ανθρωπω: add εκεινω

XVIII. **1—5** Mc 9, 33—37. Lc 9, 46—48. **6** Mc 9, 42. Lc 17, 2. **7** Lc 17, 1. **8** 5, 29. Mc 9, 43. 45.

ἔκκοψον αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· καλόν
σοί ἐστιν εἰσελθεῖν εἰσ τὴν ζωὴν κυλλὸν ἢ
χωλόν, ἢ δύο χεῖρασ ἢ δύο πόδασ ἔχοντα
βληθῆναι εἰσ τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον. **9** καὶ εἰ
ὁ ὀφθαλμόσ σου σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν
καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· καλόν σοί ἐστιν μονόφθαλ-
μον εἰσ τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ δύο ὀφθαλ-
μοὺσ ἔχοντα βληθῆναι εἰσ τὴν γέενναν τοῦ
πυρόσ. **10** [181,10] Ὁρᾶτε μὴ καταφρονήσητε
ἑνὸσ τῶν μικρῶν τούτων· λέγω γὰρ ὑμῖν
ὅτι οἱ ἄγγελοι αὐτῶν ἐν οὐρανοῖσ διὰ παν-
τὸσ βλέπουσιν τὸ πρόσωπον τοῦ πατρόσ μου
τοῦ ἐν οὐρανοῖσ. **12** [182,5] Τί ὑμῖν δοκεῖ;
ἐὰν γένηταί τινι ἀνθρώπῳ ἑκατὸν πρόβατα
καὶ πλανηθῇ ἓν ἐξ αὐτῶν, οὐχὶ ἀφεὶσ τὰ
ἐνενήκοντα ἐννέα ἐπὶ τὰ ὄρη πορευθεὶσ
ζητεῖ τὸ πλανώμενον; **13** καὶ ἐὰν γένηται
εὑρεῖν αὐτό, ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι χαίρει ἐπ'
αὐτῷ μᾶλλον ἢ ἐπὶ τοῖσ ἐνενήκοντα ἐννέα
τοῖσ μὴ πεπλανημένοισ. **14** οὕτωσ οὐκ
ἔστιν θέλημα ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸσ ὑμῶν
τοῦ ἐν οὐρανοῖσ ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μικρῶν
τούτων. **15** [183,5] Ἐὰν δὲ ἁμαρτήσῃ ὁ
ἀδελφόσ σου, ὕπαγε ἔλεγξον αὐτὸν μεταξὺ
σοῦ καὶ αὐτοῦ μόνου· ἐάν σου ἀκούσῃ,
ἐκέρδησασ τὸν ἀδελφόν σου. **16** [184,10] ἐὰν

8. αυτον: αυτα | χωλον η κυλλον **11.** ῾ηλθε γαρ ο υιοσ του ανθρωπου σωσαι το απολωλοσ **12.** εννενηκοντα (etiam v. 13) **14.** εν των: εισ των **15.** αμαρτηση: add εισ σε | υπαγε και

9 5, 29. Mc 9, 47. **12—14** Lc 15, 4—7. **16** Deut 19, 15. 2 Co 13, 1.

δὲ μὴ ἀκούσῃ, παράλαβε μετὰ σεαυτοῦ ἔτι
ἕνα ἢ δύο, ἵνα ἐπὶ στόματοσ δύο μαρτύρων
ἢ τριῶν σταθῇ πᾶν ῥῆμα. **17** ἐὰν δὲ πα-
ρακούσῃ αὐτῶν, εἰπὸν τῇ ἐκκλησίᾳ· ἐὰν δὲ
καὶ τῆσ ἐκκλησίασ παρακούσῃ, ἔστω σοι
ὥσπερ ὁ ἐθνικὸσ καὶ ὁ τελώνησ. **18** [185,7] Ἀμὴν
λέγω ὑμῖν, ὅσα ἐὰν δήσητε ἐπὶ τῆσ γῆσ
ἔσται δεδεμένα ἐν οὐρανῷ, καὶ ὅσα ἐὰν
λύσητε ἐπὶ τῆσ γῆσ ἔσται λελυμένα ἐν
οὐρανῷ. **19** [186,10] Πάλιν λέγω ὑμῖν ὅτι
ἐὰν δύο συμφωνήσουσιν ἐξ ὑμῶν ἐπὶ τῆσ
γῆσ περὶ παντὸσ πράγματοσ οὗ ἐὰν αἰτή-
σωνται, γενήσεται αὐτοῖσ παρὰ τοῦ πατρόσ
μου τοῦ ἐν οὐρανοῖσ. **20** οὗ γάρ εἰσιν δύο
ἢ τρεῖσ συνηγμένοι εἰσ τὸ ἐμὸν ὄνομα, ἐκεῖ
εἰμὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν.

21 [187,5] Τότε προσελθὼν ὁ Πέτροσ εἶπεν
αὐτῷ· κύριε, ποσάκισ ἁμαρτήσει εἰσ ἐμὲ ὁ
ἀδελφόσ μου καὶ ἀφήσω αὐτῷ; ἕωσ ἑπτά-
κισ; **22** λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦσ· οὐ λέγω
σοι ἕωσ ἑπτάκισ, ἀλλὰ ἕωσ ἑβδομηκοντάκισ
ἑπτά. **23** [188,10] διὰ τοῦτο ὡμοιώθη ἡ βα-
σιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὃσ
ἠθέλησεν συνᾶραι λόγον μετὰ τῶν δούλων
αὐτοῦ. **24** ἀρξαμένου δὲ αὐτοῦ συναίρειν,
προσηνέχθη εἶσ αὐτῷ ὀφειλέτησ μυρίων
ταλάντων. **25** μὴ ἔχοντοσ δὲ αὐτοῦ ἀπο-

---

16. μετα σου 17. ειπον: ειπε 18. εν τω ουρανω bis 19. δυο υμων συμφωνησωσιν επι 21. προσελθ. αυτω ο πετρ. ειπ. 22. αλλ 24. αυτω εισ

---

18 16, 19. **21** s. Lc 17, 3 s.

δοῦναι, ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ κύριοσ πραθῆναι
καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα καὶ πάντα
ὅσα εἶχεν, καὶ ἀποδοθῆναι. **26** πεσὼν οὖν
ὁ δοῦλοσ ἐκεῖνοσ προσεκύνει αὐτῷ λέγων·
μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί, καὶ πάντα ἀπο-
δώσω σοι. **27** σπλαγχνισθεὶσ δὲ ὁ κύριοσ
τοῦ δούλου ἐκείνου ἀπέλυσεν αὐτόν, καὶ τὸ
δάνειον ἀφῆκεν αὐτῷ. **28** ἐξελθὼν δὲ ὁ
δοῦλοσ ἐκεῖνοσ εὗρεν ἕνα τῶν συνδούλων
αὐτοῦ, ὃσ ὤφειλεν αὐτῷ ἑκατὸν δηνάρια,
καὶ κρατήσασ αὐτὸν ἔπνιγεν λέγων· ἀπόδοσ
εἴ τι ὀφείλεισ. **29** πεσὼν οὖν ὁ σύνδουλοσ
αὐτοῦ παρεκάλει αὐτὸν λέγων· μακροθύμη-
σον ἐπ' ἐμοί, καὶ ἀποδώσω σοι. **30** ὁ δὲ
οὐκ ἤθελεν, ἀλλὰ ἀπελθὼν ἔβαλεν αὐτὸν
εἰσ φυλακὴν ἕωσ ἀποδῷ τὸ ὀφειλόμενον.
31 ἰδόντεσ οὖν οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ τὰ γινό-
μενα ἐλυπήθησαν σφόδρα, καὶ ἐλθόντεσ
διεσάφησαν τῷ κυρίῳ ἑαυτῶν πάντα τὰ
γενόμενα. **32** τότε προσκαλεσάμενοσ αὐτὸν
ὁ κύριοσ αὐτοῦ λέγει αὐτῷ· δοῦλε πονηρέ,
πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην ἀφῆκά σοι,
ἐπεὶ παρεκάλεσάσ με· **33** οὐκ ἔδει καὶ σὲ
ἐλεῆσαι τὸν σύνδουλόν σου, ὡσ κἀγὼ σὲ
ἠλέησα; **34** καὶ ὀργισθεὶσ ὁ κύριοσ αὐτοῦ
παρέδωκεν αὐτὸν τοῖσ βασανισταῖσ ἕωσ οὗ

---

25. ο κυριοσ: add αυτου | γυναικα: add αυτου
26. εκεινοσ: om | λεγων: add κυριε | σοι αποδωσω
28. αποδοσ: add μοι | ει τι: ο,τι 29. ο συνδ. αυτου:
add εισ τουσ ποδασ αυτου | και παντα αποδωσω σοι
30. $ς^{e}$ (non ς) αλλ | εωσ ου 31. ουν: δε | τα γενο-
μενα | εαυτων: αὑτων 33. και εγω

ἀποδῷ πᾶν τὸ ὀφειλόμενον αὐτῷ. **35** οὕτωσ
καὶ ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιοσ ποιήσει ὑμῖν,
ἐὰν μὴ ἀφῆτε ἕκαστοσ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ
ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν.

XIX.

Responsio de repudio et eunuchis. Manus infantibus impositae. Iuvenis dives. Divitiarum pericula. Futura discipulorum praemia.

1 189,6 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦσ
τοὺσ λόγουσ τούτουσ, μετῆρεν ἀπὸ τῆσ
Γαλιλαίασ καὶ ἦλθεν εἰσ τὰ ὅρια τῆσ Ἰου-
δαίασ πέραν τοῦ Ἰορδάνου. **2** καὶ ἠκολούθη-
σαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν
αὐτοὺσ ἐκεῖ.

3 Καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι
πειράζοντεσ αὐτὸν καὶ λέγοντεσ· εἰ ἔξεστιν
ἀπολῦσαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν
αἰτίαν; **4** ὁ δὲ ἀποκριθεὶσ εἶπεν· οὐκ
ἀνέγνωτε ὅτι ὁ ποιήσασ ἀπ' ἀρχῆσ ἄρσεν
καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούσ; **5** καὶ εἶπεν·
ἕνεκα τούτου καταλείψει ἄνθρωποσ τὸν πα-
τέρα καὶ τὴν μητέρα καὶ κολληθήσεται τῇ
γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰσ σάρκα
μίαν. **6** ὥστε οὐκέτι εἰσὶν δύο ἀλλὰ σὰρξ
μία. ὃ οὖν ὁ θεὸσ συνέζευξεν, ἄνθρωποσ
μὴ χωριζέτω. **7** λέγουσιν αὐτῷ· τί οὖν
Μωϋσῆσ ἐνετείλατο δοῦναι βιβλίον ἀποστα-

35. επουρανιοσ | καρδιων υμων: add τα παραπτωματα αυτων

XIX. 1. τησ pri: ς[e] male om 3. λεγοντεσ αυτω | εξεστιν: add ανθρωπω 4. ειπεν: add αυτω 5. ενεχεν | προσκολληθησεται 7. μωσησ. Item v. sq.

XIX. **1** Mc 10, 1. **3—9** Mc 10, 2—12. **4** Gen 1, 27. **5** s. Gen 2, 24. **7** 5, 31. Deut 24, 1.

σίου καὶ ἀπολῦσαι; **8** λέγει αὐτοῖσ· ὅτι
Μωϋσῆσ πρὸσ τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν
ἐπέτρεψεν ὑμῖν ἀπολῦσαι τὰσ γυναῖκασ
ὑμῶν· ἀπ' ἀρχῆσ δὲ οὐ γέγονεν οὕτωσ.
9 [190,2] λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι ὃσ ἂν ἀπολύσῃ
τὴν γυναῖκα αὐτοῦ μὴ ἐπὶ πορνείᾳ καὶ
γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶται. **10** [191,10] λέγου-
σιν αὐτῷ οἱ μαθηταί· εἰ οὕτωσ ἐστὶν ἡ
αἰτία τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τῆσ γυναικόσ,
οὐ συμφέρει γαμῆσαι. **11** ὁ δὲ εἶπεν
αὐτοῖσ· οὐ πάντεσ χωροῦσιν τὸν λόγον τοῦ-
τον, ἀλλ' οἷσ δέδοται. **12** εἰσὶν γὰρ εὐνοῦχοι
οἵτινεσ ἐκ κοιλίασ μητρὸσ ἐγεννήθησαν
οὕτωσ, καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι οἵτινεσ εὐνου-
χίσθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, καὶ εἰσὶν
εὐνοῦχοι οἵτινεσ εὐνούχισαν ἑαυτοὺσ διὰ
τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ὁ δυνάμενοσ
χωρεῖν χωρείτω.
13 [192,2] Τότε προσηνέχθησαν αὐτῷ παιδία,
ἵνα τὰσ χεῖρασ ἐπιθῇ αὐτοῖσ καὶ προσεύξη-
ται· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖσ.
14 ὁ δὲ Ἰησοῦσ εἶπεν αὐτοῖσ· ἄφετε τὰ
παιδία καὶ μὴ κωλύετε αὐτὰ ἐλθεῖν πρὸσ
ἐμέ· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία
τῶν οὐρανῶν. **15** καὶ ἐπιθεὶσ τὰσ χεῖρασ
αὐτοῖσ ἐπορεύθη ἐκεῖθεν.

---

7. απολυσαι: add αυτην 9. ει μη επι πορνεια | ad finem add και ο απολελυμενην γαμησασ μοιχαται 10. οι μαθητ. αυτου 13. προσηνεχθη 14. αυτοισ: om | προσ με 15. αυτοισ τασ χειρ.

---

9 5, 32. **13—15** Mc 10, 13—16. Lc 18, 15—17.

16 [193,2] Καὶ ἰδοὺ εἷσ προσελθὼν αὐτῷ
εἶπεν· διδάσκαλε, τί ἀγαθὸν ποιήσω ἵνα
σχῶ ζωὴν αἰώνιον; 17 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ·
τί με ἐρωτᾷσ περὶ τοῦ ἀγαθοῦ; εἷσ ἐστὶν
ὁ ἀγαθόσ. εἰ δὲ θέλεισ εἰσ τὴν ζωὴν εἰσ-
ελθεῖν, τήρησον τὰσ ἐντολάσ. 18 ποίασ;
φησίν. ὁ δὲ Ἰησοῦσ εἶπεν· τὸ οὐ φονεύσεισ,
οὐ μοιχεύσεισ, οὐ κλέψεισ, οὐ ψευδομαρτυ-
ρήσεισ, 19 τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα,
καὶ ἀγαπήσεισ τὸν πλησίον σου ὡσ σεαυτόν.
20 λέγει αὐτῷ ὁ νεανίσκοσ· πάντα ταῦτα
ἐφύλαξα· τί ἔτι ὑστερῶ; 21 [194,2] ἔφη αὐτῷ
ὁ Ἰησοῦσ· εἰ θέλεισ τέλειοσ εἶναι, ὕπαγε
πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα καὶ δὸσ πτω-
χοῖσ, καὶ ἕξεισ θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ, καὶ
δεῦρο ἀκολούθει μοι. 22 [195,2] ἀκούσασ δὲ
ὁ νεανίσκοσ ἀπῆλθεν λυπούμενοσ· ἦν γὰρ
ἔχων κτήματα πολλά.

23 Ὁ δὲ Ἰησοῦσ εἶπεν τοῖσ μαθηταῖσ
αὐτοῦ· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πλούσιοσ δυσκό-
λωσ εἰσελεύσεται εἰσ τὴν βασιλείαν τῶν
οὐρανῶν. 24 πάλιν δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι εὐκο-
πώτερόν ἐστιν κάμηλον διὰ τρυπήματοσ

---

16. προσελθ. ειπ. αυτ. | διδασκ.: add αγαθε | εχω 17. τι με ερωτασ etc: τι με λεγεισ αγαθον | εισ εστ. etc: ουδεισ αγαθοσ ει μη εισ ο θεοσ | εισελθειν εισ την ζωην 18. ποιασ; φησιν: λεγει αυτω· ποιασ; 19. πατερα: add σου 20. εφυλαξαμην εκ νεοτητοσ μου 22. ο νεανισκ. τον λογον 23. δυσκολ. πλουσ. 24. οτι: om

---

16—22 Mc 10, 17—22. Lc 18, 18—23. 23—26 Mc 10, 23—27. Lc 18, 24—27.

ῥαφίδοσ εἰσελθεῖν ἢ πλούσιον εἰσ τὴν βασι-
λείαν τῶν οὐρανῶν. **25** ἀκούσαντεσ δὲ οἱ
μαθηταὶ ἐξεπλήσσοντο σφόδρα λέγοντεσ·
τίσ ἄρα δύναται σωθῆναι; **26** ἐμβλέψασ δὲ
ὁ Ἰησοῦσ εἶπεν αὐτοῖσ· παρὰ ἀνθρώποισ
τοῦτο ἀδύνατόν ἐστιν, παρὰ δὲ θεῷ δυνατὰ
πάντα.

27 Τότε ἀποκριθεὶσ ὁ Πέτροσ εἶπεν
αὐτῷ· ἰδοὺ ἡμεῖσ ἀφήκαμεν πάντα καὶ
ἠκολουθήσαμέν σοι· τί ἄρα ἔσται ἡμῖν;
28 [196,10] ὁ δὲ Ἰησοῦσ εἶπεν αὐτοῖσ· ἀμὴν
λέγω ὑμῖν ὅτι ὑμεῖσ οἱ ἀκολουθήσαντέσ
μοι, ἐν τῇ παλινγενεσίᾳ, ὅταν καθίσῃ ὁ υἱὸσ
τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ θρόνου δόξησ αὐτοῦ,
[197,5] καθίσεσθε καὶ αὐτοὶ ἐπὶ δώδεκα
θρόνουσ κρίνοντεσ τὰσ δώδεκα φυλὰσ τοῦ
Ἰσραήλ. **29** [198,2] καὶ πᾶσ ὅστισ ἀφῆκεν
ἀδελφοὺσ ἢ ἀδελφὰσ ἢ πατέρα ἢ μητέρα
ἢ τέκνα ἢ ἀγροὺσ ἢ οἰκίασ ἕνεκα τοῦ ἐμοῦ
ὀνόματοσ, πολλαπλασίονα λήμψεται καὶ ζωὴν
αἰώνιον κληρονομήσει. **30** [199,2] πολλοὶ δὲ
ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι καὶ ἔσχατοι πρῶτοι.

XX.

Parabola de mercede operariorum. Iesus iterum mortem suam praedicit. Mater filiorum Zebedaei. Caeci Hierichuntini.

1 [200,10] Ὁμοία γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν

24. εισελθειν: διελθειν | των ουρανων: του θεου. Praeterea add εισελθειν 25. οι μαθητ. αυτου 26. παντα δυνατ. εστι 28. παλιγγενεσια | και αυτοι: και υμεισ 29. οστισ: οσ | μητερα: add η γυναικα | η οικιασ: οικιασ η post αφηκ. | ενεκεν | του ονομ. μου | εκατονταπλασιονα | ληψεται

27—30 Mc 10, 28—31. Lc 18, 28—30. **28** Lc 22, 30.

οὐρανῶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, ὅστισ ἐξῆλθεν
ἅμα πρωῒ μισθώσασθαι ἐργάτασ εἰσ τὸν
ἀμπελῶνα αὐτοῦ. 2 συμφωνήσασ δὲ μετὰ
τῶν ἐργατῶν ἐκ δηναρίου τὴν ἡμέραν
ἀπέστειλεν αὐτοὺσ εἰσ τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ.
3 καὶ ἐξελθὼν περὶ τρίτην ὥραν εἶδεν
ἄλλουσ ἑστῶτασ ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀργούσ,
4 καὶ ἐκείνοισ εἶπεν· ὑπάγετε καὶ ὑμεῖσ
εἰσ τὸν ἀμπελῶνα, καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον
δώσω ὑμῖν. 5 οἱ δὲ ἀπῆλθον. πάλιν δὲ
ἐξελθὼν περὶ ἕκτην καὶ ἐνάτην ὥραν ἐποίησεν
ὡσαύτωσ. 6 περὶ δὲ τὴν ἑνδεκάτην ἐξελθὼν
εὗρεν ἄλλουσ ἑστῶτασ, καὶ λέγει αὐτοῖσ·
τί ὧδε ἑστήκατε ὅλην τὴν ἡμέραν ἀργοί;
7 λέγουσιν αὐτῷ· ὅτι οὐδεὶσ ἡμᾶσ ἐμισθώ-
σατο. λέγει αὐτοῖσ· ὑπάγετε καὶ ὑμεῖσ εἰσ
τὸν ἀμπελῶνα. 8 ὀψίασ δὲ γενομένησ λέγει
ὁ κύριοσ τοῦ ἀμπελῶνοσ τῷ ἐπιτρόπῳ
αὐτοῦ· κάλεσον τοὺσ ἐργάτασ καὶ ἀπόδοσ
τὸν μισθόν, ἀρξάμενοσ ἀπὸ τῶν ἐσχάτων
ἕωσ τῶν πρώτων. 9 καὶ ἐλθόντεσ οἱ περὶ
τὴν ἑνδεκάτην ὥραν ἔλαβον ἀνὰ δηνάριον.
10 ἐλθόντεσ δὲ οἱ πρῶτοι ἐνόμισαν ὅτι
πλείονα λήμψονται· καὶ ἔλαβον τὸ ἀνὰ
δηνάριον καὶ αὐτοί. 11 λαβόντεσ δὲ ἐγόγ-
γυζον κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότου 12 λέγοντεσ·
οὗτοι οἱ ἔσχατοι μίαν ὥραν ἐποίησαν, καὶ

XX. 3. περι την τριτ. 4. κακεινοισ 5. παλ. δε: om δε | εννατην 6. ενδεκατην: adu ωραν | εστωτασ; add αργουσ 7. αμπελωνα: add και ο εαν η δικαιον ληψεσθε 8. αποδοσ: add αυτοισ 9. ελθοντεσ δε 10. ληψονται | το ανα: om το | και αυτοι: post ελαβον pon 12. λεγοντεσ: add οτι

ἴσουσ αὐτοὺσ ἡμῖν ἐποίησασ τοῖσ βαστά-
σασι τὸ βάροσ τῆσ ἡμέρασ καὶ τὸν καύσωνα.
13 ὁ δὲ ἀποκριθεὶσ ἑνὶ αὐτῶν εἶπεν· ἑταῖρε,
οὐκ ἀδικῶ σε· οὐχὶ δηναρίου συνεφώνησάσ
μοι; **14** ἆρον τὸ σὸν καὶ ὕπαγε. θέλω δὲ
τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ δοῦναι ὡσ καὶ σοί·
15 ἢ οὐκ ἔξεστίν μοι ὃ θέλω ποιῆσαι ἐν
τοῖσ ἐμοῖσ; ἢ ὁ ὀφθαλμόσ σου πονηρόσ
ἐστιν ὅτι ἐγὼ ἀγαθόσ εἰμι; **16** οὕτωσ ἔσον-
ται οἱ ἔσχατοι πρῶτοι καὶ οἱ πρῶτοι ἔσχατοι.

17 [201,2] Καὶ ἀναβαίνων ὁ Ἰησοῦσ εἰσ
Ἱεροσόλυμα παρέλαβεν τοὺσ δώδεκα κατ᾽
ἰδίαν, καὶ ἐν τῇ ὁδῷ εἶπεν αὐτοῖσ· **18** ἰδου
ἀναβαίνομεν εἰσ Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸσ
τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖσ ἀρχιε-
ρεῦσιν καὶ γραμματεῦσιν, καὶ κατακρινοῦσιν
αὐτὸν εἰσ θάνατον. **19** καὶ παραδώσουσιν
αὐτὸν τοῖσ ἔθνεσιν εἰσ τὸ ἐμπαῖξαι καὶ
μαστιγῶσαι καὶ σταυρῶσαι, καὶ τῇ τρίτῃ
ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται.

20 [202,6] Τότε προσῆλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ
τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῆσ,
προσκυνοῦσα καὶ αἰτοῦσά τι παρ᾽ αὐτοῦ.
21 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· τί θέλεισ; λέγει αὐτῷ·
εἰπὲ ἵνα καθίσωσιν οὗτοι οἱ δύο υἱοί μου

---

12. ημιν αυτουσ 13. ειπ. ενι αυτ. 15. ποιησαι ο θελω | ς (non ς^{e}) ει ο οφθ. 16. οι πρω. εσχατοι: add πολλοι γαρ εισι κλητοι, ολιγοι δε εκλεκτοι 17. τ. δωδεκα: add μαθητασ | και εν τ. οδ.: εν τ. οδ. και 18. θανατω 19. εγερθ.: αναστησεται

XX. **17—19** Mc 10, 32—34. Lc 18, 31—33. **20—28** Mc 10, 35—45.

εἷσ ἐκ δεξιῶν καὶ εἷσ ἐξ εὐωνύμων σου ἐν
τῇ βασιλείᾳ σου. **22** ἀποκριθεὶσ δὲ ὁ
Ἰησοῦσ εἶπεν· οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε.
δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ μέλλω
πίνειν; λέγουσιν αὐτῷ· δυνάμεθα. **23** λέγει
αὐτοῖσ· τὸ μὲν ποτήριόν μου πίεσθε, τὸ δὲ
καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων,
οὐκ ἔστιν ἐμὸν τοῦτο δοῦναι, ἀλλ᾽ οἷσ ἡτοί-
μασται ὑπὸ τοῦ πατρόσ μου. **24** [203,2] ἀκού-
σαντεσ δὲ οἱ δέκα ἠγανάκτησαν περὶ τῶν
δύο ἀδελφῶν. **25** ὁ δὲ Ἰησοῦσ προσκα-
λεσάμενοσ αὐτοὺσ εἶπεν· οἴδατε ὅτι οἱ
ἄρχοντεσ τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν
καὶ οἱ μεγάλοι κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν.
26 οὐχ οὕτωσ ἔσται ἐν ὑμῖν· ἀλλ᾽ ὃσ ἐὰν
θέλῃ ἐν ὑμῖν μέγασ γενέσθαι, ἔσται ὑμῶν
διάκονοσ, **27** καὶ ὃσ ἂν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι
πρῶτοσ, ἔσται ὑμῶν δοῦλοσ· **28** [204,4] ὥσπερ
ὁ υἱὸσ τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθεν διακονηθῆναι,
ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν
αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

29 [205,2] Καὶ ἐκπορευομένων αὐτῶν ἀπὸ
Ἱερειχὼ ἠκολούθησεν αὐτῷ ὄχλοσ πολύσ.
30 καὶ ἰδοὺ δύο τυφλοὶ καθήμενοι παρὰ

---

21. δεξιων: add σου | om σου post ευων. 22. πινειν: add και το βαπτισμα ο εγω βαπτιζομαι βαπτισθηναι 23. και λεγει | πιεσθε: add και το βαπτισμα ο εγω βαπτιζομαι βαπτισθησεσθε | ευων.: add σου | τουτο: om 24. και ακουσαντ. 26. ουχ ουτω δε | εσται sec.: εστω 27. οσ εαν | εσται: εστω 29. ιεριχω

---

24 ss. Lc 22, 25—27. **27** 23, 11. Mc 9, 35. **29—34** Mc 10, 46—52. Lc 18, 33—43.

τὴν ὁδόν, ἀκούσαντεσ ὅτι Ἰησοῦσ παράγει,
ἔκραξαν λέγοντεσ· ἐλέησον ἡμᾶσ, υἱὲ Δαυείδ.
31 ὁ δὲ ὄχλοσ ἐπετίμησεν αὐτοῖσ ἵνα σιω-
πήσωσιν· οἱ δὲ μεῖζον ἔκραξαν λέγοντεσ·
κύριε, ἐλέησον ἡμᾶσ, υἱὲ Δαυείδ. **32** καὶ
στὰσ ὁ Ἰησοῦσ ἐφώνησεν αὐτοὺσ καὶ εἶπεν·
τί θέλετε ποιήσω ὑμῖν; **33** λέγουσιν αὐτῷ·
κύριε, ἵνα ἀνοιγῶσιν οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν.
34 σπλαγχνισθεὶσ δὲ ὁ Ἰησοῦσ ἥψατο τῶν
ὀμμάτων αὐτῶν, καὶ εὐθέωσ ἀνέβλεψαν,
καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ.

XXI.

Asina cum pullo. Ingressio urbis. Templi purgatio. Ficus. De Iohannis baptismate. Parabolae de duobus filiis in vineam missis et de vinitoribus heredem necantibus. Lapis angularis.

1 [206,2] Καὶ ὅτε ἤγγισαν εἰσ Ἱεροσόλυμα
καὶ ἦλθον εἰσ Βηθφαγὴ εἰσ τὸ ὄροσ τῶν
ἐλαιῶν, τότε Ἰησοῦσ ἀπέστειλεν δύο μαθη-
τὰσ **2** λέγων αὐτοῖσ· πορεύεσθε εἰσ τὴν
κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν, καὶ εὐθὺσ
εὑρήσετε ὄνον δεδεμένην καὶ πῶλον μετ᾽
αὐτῆσ· λύσαντεσ ἀγάγετέ μοι. **3** καὶ ἐάν
τισ ὑμῖν εἴπῃ τι, ἐρεῖτε ὅτι ὁ κύριοσ αὐτῶν
χρείαν ἔχει· εὐθὺσ δὲ ἀποστελεῖ αὐτούσ.
4 [207,7] τοῦτο δὲ γέγονεν ἵνα πληρωθῇ τὸ

---

30. ελεησ. ημασ: add κυριε | υιοσ 31. εκραζον | κυριε: post ημασ | υιοσ 32. ανοιχθωσιν | ημων οι οφθαλμ. 34. ομματ.: οφθαλμων | ανεβλεψαν: add αυτων οι οφθαλμοι

XXI. 1. εισ το: προσ το | ο ιησουσ 2. πορευθητε | απεναντι | ευθεωσ 3. ευθεωσ 4. τουτο δε ολον

XXI. **1—9** Mc 11, 1—10. Lc 19, 29—38. Io 12, 12—15.

ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου λέγοντοσ· **5** εἴπατε
τῇ θυγατρὶ Σιών· ἰδοὺ ὁ βασιλεύσ σου
ἔρχεταί σοι πραῢσ καὶ ἐπιβεβηκὼσ ἐπὶ ὄνον
καὶ ἐπὶ πῶλον υἱὸν ὑποζυγίου. **6** [208,2] πο-
ρευθέντεσ δὲ οἱ μαθηταὶ καὶ ποιήσαντεσ
καθὼσ προσέταξεν αὐτοῖσ ὁ Ἰησοῦσ, **7** ἤγα-
γον τὴν ὄνον καὶ τὸν πῶλον, καὶ ἐπέθηκαν
ἐπ᾽ αὐτῶν τὰ ἱμάτια, καὶ ἐπεκάθισεν ἐπάνω
αὐτῶν. **8** ὁ δὲ πλεῖστοσ ὄχλοσ ἔστρωσαν
ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐν τῇ ὁδῷ, ἄλλοι δὲ
ἔκοπτον κλάδουσ ἀπὸ τῶν δένδρων καὶ
ἔστρωσαν ἐν τῇ ὁδῷ. **9** [209,1] οἱ δὲ ὄχλοι
οἱ προάγοντεσ αὐτὸν καὶ οἱ ἀκολουθοῦντεσ
ἔκραζον λέγοντεσ· ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυείδ,
εὐλογημένοσ ὁ ἐρχόμενοσ ἐν ὀνόματι κυρίου,
ὡσαννὰ ἐν τοῖσ ὑψίστοισ. **10** [210,10] Καὶ
εἰσελθόντοσ αὐτοῦ εἰσ Ἱεροσόλυμα ἐσείσθη
πᾶσα ἡ πόλισ λέγουσα· τίσ ἐστιν οὗτοσ;
11 οἱ δὲ ὄχλοι ἔλεγον· οὗτόσ ἐστιν ὁ προ-
φήτησ Ἰησοῦσ ὁ ἀπὸ Ναζαρὲθ τῆσ Γαλι-
λαίασ.

12 [211,1] Καὶ εἰσῆλθεν Ἰησοῦσ εἰσ τὸ
ἱερὸν τοῦ θεοῦ, καὶ ἐξέβαλεν πάντασ τοὺσ
πωλοῦντασ καὶ ἀγοράζοντασ ἐν τῷ ἱερῷ,

---

5. om επι sec 7. επ αυτων: επανω αυτ. | τα ιματ. αυτων | ς[e] επεκαθισαν 8. και εστρωννυον εν 9. om αυτον | ὡσαννά (item v. 15.) | δαβιδ 11. ιησους ο προφητ. | ς (non ς[e]) ναζαρετ 12. ο ιησους

---

5 Zach 9, 9. **9** Ps 118, 26. **12—13** Mc 11, 15—17 Lc 19, 45 s. Io 2, 15—17.

καὶ τὰσ τραπέζασ τῶν κολλυβιστῶν κατέ-
στρεψεν καὶ τὰσ καθέδρασ τῶν πωλούντων
τὰσ περιστεράσ, **13** καὶ λέγει αὐτοῖσ·
γέγραπται· ὁ οἶκόσ μου οἶκοσ προσευχῆσ
κληθήσεται, ὑμεῖσ δὲ αὐτὸν ποιεῖτε σπήλαιον
λῃστῶν. **14** [212,10] Καὶ προσῆλθον αὐτῷ
τυφλοὶ καὶ χωλοὶ ἐν τῷ ἱερῷ καὶ ἐθερά-
πευσεν αὐτούσ. **15** [213,5] ἰδόντεσ δὲ οἱ
ἀρχιερεῖσ καὶ οἱ γραμματεῖσ τὰ θαυμάσια
ἃ ἐποίησεν καὶ τοὺσ παῖδασ τοὺσ κράζον-
τασ ἐν τῷ ἱερῷ καὶ λέγοντασ· ὡσαννὰ τῷ
υἱῷ Δαυείδ, ἠγανάκτησαν, **16** καὶ εἶπαν
αὐτῷ· ἀκούεισ τί οὗτοι λέγουσιν; ὁ δὲ
Ἰησοῦσ λέγει αὐτοῖσ· ναί· οὐδέποτε ἀνέγνωτε
ὅτι ἐκ στόματοσ νηπίων καὶ θηλαζόντων
κατηρτίσω αἶνον; **17** [214,6] καὶ καταλιπὼν
αὐτοὺσ ἐξῆλθεν ἔξω τῆσ πόλεωσ εἰσ Βηθα-
νίαν, καὶ ηὐλίσθη ἐκεῖ.

18 Πρωῒ δὲ ἐπαναγαγὼν εἰσ τὴν πόλιν
ἐπείνασεν. **19** καὶ ἰδὼν συκῆν μίαν ἐπὶ
τῆσ ὁδοῦ ἦλθεν ἐπ' αὐτήν, καὶ οὐδὲν εὗρεν
ἐν αὐτῇ εἰ μὴ φύλλα μόνον. καὶ λέγει αὐτῇ·
οὐ μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸσ γένηται εἰσ τὸν
αἰῶνα. καὶ ἐξηράνθη παραχρῆμα ἡ συκῆ.
20 καὶ ἰδόντεσ οἱ μαθηταὶ ἐθαύμασαν λέ-
γοντεσ· πῶσ παραχρῆμα ἐξηράνθη ἡ συκῆ;
21 [215,6] ἀποκριθεὶσ δὲ ὁ Ἰησοῦσ εἶπεν
αὐτοῖσ· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν

13. εποιησατε 15. om τουσ sec 16. ειπον 18. πρωϊασ | επαναγων 19. om ου

13 Es 56, 7. Ier 7, 11. **16** Ps 8, 3. **18—22** Mc 11, 12—14. 19—24.

καὶ μὴ διακριθῆτε, οὐ μόνον τὸ τῆσ συκῆσ
ποιήσετε, ἀλλὰ κἂν τῷ ὄρει τούτῳ εἴπητε·
ἄρθητι καὶ βλήθητι εἰσ τὴν θάλασσαν,
γενήσεται· **22** [216,4] καὶ πάντα ὅσα ἂν
αἰτήσητε ἐν τῇ προσευχῇ πιστεύοντεσ
λήμψεσθε.

23 [217,2] Καὶ ἐλθόντοσ αὐτοῦ εἰσ τὸ ἱερόν,
προσῆλθον αὐτῷ διδάσκοντι οἱ ἀρχιερεῖσ
καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ λέγοντεσ· ἐν
ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖσ; καὶ τίσ σοι
ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν ταύτην; **24** ἀποκριθεὶσ
δὲ ὁ Ἰησοῦσ εἶπεν αὐτοῖσ· ἐρωτήσω ὑμᾶσ
κἀγὼ λόγον ἕνα, ὃν ἐὰν εἴπητέ μοι, κἀγὼ
ὑμῖν ἐρῶ ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ·
25 τὸ βάπτισμα τὸ Ἰωάννου πόθεν ἦν; ἐξ
οὐρανοῦ ἢ ἐξ ἀνθρώπων; οἱ δὲ διελογίζοντο
παρ᾽ ἑαυτοῖσ λέγοντεσ· **26** ἐὰν εἴπωμεν·
ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ ἡμῖν· διατί οὖν οὐκ
ἐπιστεύσατε αὐτῷ; ἐὰν δὲ εἴπωμεν· ἐξ
ἀνθρώπων, φοβούμεθα τὸν ὄχλον· πάντεσ
γὰρ ὡσ προφήτην ἔχουσιν τὸν Ἰωάννην.
27 καὶ ἀποκριθέντεσ τῷ Ἰησοῦ εἶπαν· οὐκ
οἴδαμεν. ἔφη αὐτοῖσ καὶ αὐτόσ· οὐδὲ ἐγὼ
λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.
28 [218,10] Τί δὲ ὑμῖν δοκεῖ; ἄνθρωποσ εἶχεν
τέκνα δύο· προσελθὼν τῷ πρώτῳ εἶπεν·

---

22. ληψεσθε 23. ελθοντι αυτω 25. το sec: om | ωσ προφητ.: post τ. ιωανν. 27. ειπον 28. και προσελθων

23—27 Mc 11, 27—33. Lc 20, 1—8.

τέκνον, ὕπαγε σήμερον ἐργάζου ἐν τῷ ἀμ-
πελῶνι. 29 ὁ δὲ ἀποκριθεὶσ εἶπεν· οὐ θέλω,
ὕστερον μεταμεληθεὶσ ἀπῆλθεν. 30 προσ-
ελθὼν δὲ τῷ ἑτέρῳ εἶπεν ὡσαύτωσ. ὁ δὲ
ἀποκριθεὶσ εἶπεν· ἐγὼ κύριε, καὶ οὐκ
ἀπῆλθεν. 31 τίσ ἐκ τῶν δύο ἐποίησεν τὸ
θέλημα τοῦ πατρόσ; λέγουσιν· ὁ πρῶτοσ.
λέγει αὐτοῖσ ὁ Ἰησοῦσ· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι
οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι προάγουσιν ὑμᾶσ
εἰσ τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. 32 ἦλθεν γὰρ
Ἰωάννησ πρὸσ ὑμᾶσ ἐν ὁδῷ δικαιοσύνησ,
καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ· οἱ δὲ τελῶναι
καὶ αἱ πόρναι ἐπίστευσαν αὐτῷ· ὑμεῖσ δὲ
ἰδόντεσ οὐ μετεμελήθητε ὕστερον τοῦ πιστεῦ-
σαι αὐτῷ. 33 [219,2] Ἄλλην παραβολὴν ἀκού-
σατε. ἄνθρωποσ ἦν οἰκοδεσπότησ, ὅστισ
ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ φραγμὸν αὐτῷ
περιέθηκεν καὶ ὤρυξεν ἐν αὐτῷ ληνὸν καὶ
ᾠκοδόμησεν πύργον, καὶ ἐξέδετο αὐτὸν
γεωργοῖσ, καὶ ἀπεδήμησεν. 34 ὅτε δὲ
ἤγγισεν ὁ καιρὸσ τῶν καρπῶν, ἀπέστειλεν
τοὺσ δούλουσ αὐτοῦ πρὸς τοὺσ γεωργοὺσ
λαβεῖν τοὺσ καρποὺσ αὐτοῦ. 35 καὶ λαβόν-
τεσ οἱ γεωργοὶ τοὺσ δούλουσ αὐτοῦ ὃν μὲν
ἔδειραν, ὃν δὲ ἀπέκτειναν, ὃν δὲ ἐλιθοβόλη-

28. αμπελωνι: add μου 29. υστερ. δε 30. και προσ-ελθων | τω δευτερω 31. λεγουσιν αυτω 32. πρ. υμασ: ante ιωανν. 33. ανθρωπ. τισ | εξεδοτο

33—46 Mc 12, 1—12. Lc 20, 9—19. 33 Es 5, 1.

σαν. 36 πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλουσ δούλουσ
πλείονασ τῶν πρώτων, καὶ ἐποίησαν αὐτοῖσ
ὡσαύτωσ. 37 ὕστερον δὲ ἀπέστειλεν πρὸσ
αὐτοὺσ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, λέγων· ἐντραπήσον-
ται τὸν υἱόν μου. 38 οἱ δὲ γεωργοὶ ἰδόν-
τεσ τὸν υἱὸν εἶπον ἐν ἑαυτοῖσ· οὗτόσ ἐστιν
ὁ κληρονόμοσ· δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτὸν
καὶ σχῶμεν τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ. 39 καὶ
λαβόντεσ αὐτὸν ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶ-
νοσ καὶ ἀπέκτειναν. 40 ὅταν οὖν ἔλθῃ ὁ
κύριοσ τοῦ ἀμπελῶνοσ, τί ποιήσει τοῖσ
γεωργοῖσ ἐκείνοισ; 41 λέγουσιν αὐτῷ· κα-
κοὺσ κακῶσ ἀπολέσει αὐτούσ, καὶ τὸν ἀμ-
πελῶνα ἐκδώσεται ἄλλοισ γεωργοῖσ, οἵτινεσ
ἀποδώσουσιν αὐτῷ τοὺσ καρποὺσ ἐν τοῖσ
καιροῖσ αὐτῶν. 42 λέγει αὐτοῖσ ὁ Ἰησοῦσ·
οὐδέποτε ἀνέγνωτε ἐν ταῖσ γραφαῖσ· λίθον
ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντεσ, οὗτοσ
ἐγενήθη εἰσ κεφαλὴν γωνίασ· παρὰ κυρίου
ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστιν θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλ-
μοῖσ ἡμῶν; 43 διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν ὅτι
ἀρθήσεται ἀφ᾽ ὑμῶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ
καὶ δοθήσεται ἔθνει ποιοῦντι τοὺσ καρποὺσ
αὐτῆσ. 45 220,1 ἀκούσαντεσ δὲ οἱ ἀρχιερεῖσ
καὶ οἱ Φαρισαῖοι τὰσ παραβολὰσ αὐτοῦ
ἔγνωσαν ὅτι περὶ αὐτῶν λέγει· 46 καὶ

---

38. κατασχωμεν 41. εκδοσεται 44. και ο πεσων επι τον λιθον τουτον συνθλασθησεται· εφ ον δ αν πεση, λικμησει αυτον 45. και ακουσ. οι

---

42 Ps 118, 22 s.

ζητοῦντες αὐτὸν κρατῆσαι ἐφοβήθησαν τοὺς
ὄχλους, ἐπεὶ εἰς προφήτην αὐτὸν εἶχον.

XXII.

Parabola de nuptiis regiis. De tributo Caesaris; de uxore septem fratrum; de summa lege; de Christo Davidis filio.

1 [221,5] Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς πά-
λιν εἶπεν ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς, λέγων·
2 ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ
βασιλεῖ, ὅστις ἐποίησεν γάμους τῷ υἱῷ
αὐτοῦ. 3 καὶ ἀπέστειλεν τοὺς δούλους
αὐτοῦ καλέσαι τοὺς κεκλημένους εἰς τοὺς
γάμους, καὶ οὐκ ἤθελον ἐλθεῖν. 4 πάλιν
ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους λέγων· εἴπατε
τοῖς κεκλημένοις· ἰδοὺ τὸ ἄριστόν μου
ἡτοίμακα, οἱ ταῦροί μου καὶ τὰ σιτιστὰ
τεθυμένα, καὶ πάντα ἕτοιμα· δεῦτε εἰς τοὺς
γάμους. 5 οἱ δὲ ἀμελήσαντες ἀπῆλθον,
ὃς μὲν εἰς τὸν ἴδιον ἀγρόν, ὃς δὲ ἐπὶ τὴν
ἐμπορίαν αὐτοῦ· 6 οἱ δὲ λοιποὶ κρατήσαν-
τες τοὺς δούλους αὐτοῦ ὕβρισαν καὶ ἀπέκτει-
ναν. 7 ὁ δὲ βασιλεὺς ὠργίσθη, καὶ πέμψας
τὰ στρατεύματα αὐτοῦ ἀπώλεσεν τοὺς φονεῖς
ἐκείνους καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐνέπρησεν.
8 τότε λέγει τοῖς δούλοις αὐτοῦ· ὁ μὲν
γάμος ἕτοιμός ἐστιν, οἱ δὲ κεκλημένοι οὐκ
ἦσαν ἄξιοι. 9 πορεύεσθε οὖν ἐπὶ τὰς

46. επειδη | εις: ως
XXII. 1. αυτοις εν παραβολ. 4. ητοιμασα 5. ο μεν et ο δε | επι την: εις την 7. ακουσας δε ο βασιλ.

XXII. 2—14 Lc 14, 16—24.

διεξόδουσ τῶν ὁδῶν, καὶ ὅσουσ ἐὰν εὕρητε
καλέσατε εἰσ τοὺσ γάμουσ. 10 καὶ ἐξελθόν-
τεσ οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι εἰσ τὰσ ὁδοὺσ συνήγα-
γον πάντασ οὓσ εὗρον, πονηρούσ τε καὶ
ἀγαθούσ, καὶ ἐπλήσθη ὁ νυμφὼν ἀνακει-
μένων. 11 [222,10] εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺσ
θεάσασθαι τοὺσ ἀνακειμένουσ εἶδεν ἐκεῖ
ἄνθρωπον οὐκ ἐνδεδυμένον ἔνδυμα γάμου.
12 καὶ λέγει αὐτῷ· ἑταῖρε, πῶσ εἰσῆλθεσ
ὧδε μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου; ὁ δὲ ἐφιμώθη.
13 τότε ὁ βασιλεὺσ εἶπεν τοῖσ διακόνοισ·
δήσαντεσ αὐτοῦ πόδασ καὶ χεῖρασ ἐκβάλετε
αὐτὸν εἰσ τὸ σκότοσ τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται
ὁ κλαυθμὸσ καὶ ὁ βρυγμὸσ τῶν ὀδόντων.
14 πολλοὶ γάρ εἰσιν κλητοί, ὀλίγοι δὲ
ἐκλεκτοί.

15 [223,2] Τότε πορευθέντεσ οἱ Φαρισαῖοι
συμβούλιον ἔλαβον ὅπωσ αὐτὸν παγιδεύσω-
σιν ἐν λόγῳ. 16 καὶ ἀποστέλλουσιν αὐτῷ
τοὺσ μαθητὰσ αὐτῶν μετὰ τῶν Ἡρωδιανῶν
λέγοντασ· διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴσ
εἶ καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ
διδάσκεισ, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενόσ,
οὐ γὰρ βλέπεισ εἰσ πρόσωπον ἀνθρώπων·
17 εἰπὸν οὖν ἡμῖν, τί σοι δοκεῖ; ἔξεστιν
δοῦναι κῆνσον Καίσαρι ἢ οὔ; 18 γνοὺσ δὲ
ὁ Ἰησοῦσ τὴν πονηρίαν αὐτῶν εἶπεν· τί με

9. οσουσ αν 10. πανταѕ οσουσ | νυμφων: γαμοσ
13. ειπεν ο βασιλ. | εκβ. αυτον: αρατε αυτον και
εκβαλ. 16. λεγοντεσ 17. ειπε ουν

14 [20, 16.] 15—22 Mc 12, 13—17. Lc 20, 20—26.

πειράζετε, ὑποκριταί; 19 ἐπιδείξατέ μοι τὸ
νόμισμα τοῦ κήνσου. οἱ δὲ προσήνεγκαν
αὐτῷ δηνάριον. 20 καὶ λέγει αὐτοῖσ ὁ
Ἰησοῦσ· τίνοσ ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπι-
γραφή; 21 λέγουσιν· Καίσαροσ. τότε λέγει
αὐτοῖσ· ἀπόδοτε οὖν τὰ Καίσαροσ Καίσαρι
καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. 22 καὶ ἀκούσαν-
τεσ ἐθαύμασαν, καὶ ἀφέντεσ αὐτὸν ἀπῆλθαν.
23 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθον αὐτῷ
Σαδδουκαῖοι λέγοντεσ μὴ εἶναι ἀνάστασιν,
καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν 24 λέγοντεσ· διδά-
σκαλε, Μωϋσῆσ εἶπεν· ἐάν τισ ἀποθάνῃ
μὴ ἔχων τέκνα, ἐπιγαμβρεύσει ἀδελφὸσ
αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ ἀναστήσει
σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. 25 ἦσαν δὲ
παρ' ἡμῖν ἑπτὰ ἀδελφοί, καὶ ὁ πρῶτοσ
γήμασ ἐτελεύτησεν, καὶ μὴ ἔχων σπέρμα
ἀφῆκεν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τῷ ἀδελφῷ
αὐτοῦ. 26 ὁμοίωσ καὶ ὁ δεύτεροσ καὶ ὁ
τρίτοσ, ἕωσ τῶν ἑπτά. 27 ὕστερον δὲ πάν-
των ἀπέθανεν ἡ γυνή. 28 ἐν τῇ ἀναστάσει
οὖν τίνοσ τῶν ἑπτὰ ἔσται γυνή; πάντεσ
γὰρ ἔσχον αὐτήν. 29 ἀποκριθεὶσ δὲ ὁ
Ἰησοῦσ εἶπεν αὐτοῖσ· πλανᾶσθε, μὴ εἰδότεσ
τὰσ γραφὰσ μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ.
30 ἐν γὰρ τῇ ἀναστάσει οὔτε γαμοῦσιν οὔτε

20. ο ιησουσ: om 21. λεγουσιν αυτω 22. απηλθον 23. οι λεγοντεσ 24. μωσησ 25. γαμησασ 27. απ. και η γυν. 28. εν τη ουν αναστ.

23–33 Mc 12, 18–27. Lc 20, 27–39. 24 Deut 25, 5.

γαμίζονται, ἀλλ' ὡσ ἄγγελοι θεοῦ ἐν τῷ
οὐρανῷ εἰσίν. **31** περὶ δὲ τῆσ ἀναστάσεωσ
τῶν νεκρῶν οὐκ ἀνέγνωτε τὸ ῥηθὲν ὑμῖν
ὑπὸ τοῦ θεοῦ λέγοντοσ· **32** ἐγώ εἰμι ὁ θεὸσ
Ἀβραὰμ καὶ ὁ θεὸσ Ἰσαὰκ καὶ ὁ θεὸσ
Ἰακώβ; οὐκ ἔστιν θεὸσ νεκρῶν ἀλλὰ ζών-
των. **33** καὶ ἀκούσαντεσ οἱ ὄχλοι ἐξεπλήσ-
σοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.

34 224,6 Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντεσ ὅτι
ἐφίμωσεν τοὺσ Σαδδουκαίουσ, συνήχθησαν
ἐπὶ τὸ αὐτό, **35** καὶ ἐπηρώτησεν εἷσ ἐξ
αὐτῶν νομικὸσ πειράζων αὐτόν· **36** διδά-
σκαλε, ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν τῷ νόμῳ;
37 ὁ δὲ ἔφη αὐτῷ· ἀγαπήσεισ κύριον τὸν
θεόν σου ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου καὶ ἐν ὅλῃ
τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου.
38 αὕτη ἐστὶν ἡ μεγάλη καὶ πρώτη ἐντολή.
39 δευτέρα ὁμοία αὐτῇ· ἀγαπήσεισ τὸν
πλησίον σου ὡσ σεαυτόν. **40** ἐν ταύταισ
ταῖσ δυσὶν ἐντολαῖσ ὅλοσ ὁ νόμοσ κρέμαται
καὶ οἱ προφῆται.

41 225,6 Συνηγμένων δὲ τῶν Φαρισαίων
ἐπηρώτησεν αὐτοὺσ ὁ Ἰησοῦσ **42** λέγων·
τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ Χριστοῦ; τίνοσ υἱόσ
ἐστιν; λέγουσιν αὐτῷ· τοῦ Δαυείδ. **43** λέγει

30. εκγαμιζοντεσ | του θεου | εν ουρανω | εστιν ο θεοσ θεοσ νεκρ. 35. πειραζ. αυτ. και λεγων 37. ο δε ιησουσ ειπεν αυτω 38. εστι πρωτη και μεγαλη 39. δευτερα δε 40. ο νομ. και οι προφ. κρεμανται 42. sqq δαβιδ

32 Ex 3, 6. **34—40** Mc 12, 28—31. Lc 10, 25—27. **37** Deut 6, 5. **39** Lev 19, 18. **41—46** Mc 12, 35—37. Lc 20, 41—44.

αὐτοῖσ· πῶσ οὖν Δαυεὶδ ἐν πνεύματι καλεῖ
κύριον αὐτόν, λέγων· 44 εἶπεν κύριοσ τῷ
κυρίῳ μου· κάθου ἐκ δεξιῶν μου ἕωσ ἂν
θῶ τοὺσ ἐχθρούσ σου ὑποκάτω τῶν ποδῶν
σου. 45 εἰ οὖν Δαυεὶδ καλεῖ αὐτὸν κύριον,
πῶσ υἱὸσ αὐτοῦ ἐστίν; 46 [226,2] καὶ οὐδεὶσ
ἐδύνατο ἀποκριθῆναι αὐτῷ λόγον, οὐδὲ
ἐτόλμησέν τισ ἀπ᾽ ἐκείνησ τῆσ ἡμέρασ
ἐπερωτῆσαι αὐτὸν οὐκέτι.

XXIII.

Castigat Pharisaeorum simulationem, ambitionem, vanas argutias. Hierosolyma prophetarum interfectrix.

1 [227,10] Τότε ὁ Ἰησοῦσ ἐλάλησεν τοῖσ
ὄχλοισ καὶ τοῖσ μαθηταῖσ αὐτοῦ 2 λέγων·
ἐπὶ τῆσ Μωϋσέωσ καθέδρασ ἐκάθισαν οἱ
γραμματεῖσ καὶ οἱ Φαρισαῖοι. 3 πάντα οὖν
ὅσα ἐὰν εἴπωσιν ὑμῖν ποιήσατε καὶ τηρεῖτε,
κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε· λέγουσιν
γὰρ καὶ οὐ ποιοῦσιν. 4 [228,5] δεσμεύουσιν
δὲ φορτία βαρέα καὶ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺσ
ὤμουσ τῶν ἀνθρώπων, αὐτοὶ δὲ τῷ δακτύλῳ
αὐτῶν οὐ θέλουσιν κινῆσαι αὐτά. 5 [229,2] πάντα
δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν ποιοῦσιν πρὸσ τὸ θεαθῆ-
ναι τοῖσ ἀνθρώποισ· πλατύνουσιν γὰρ τὰ

45. κυριον αυτον καλει 44. ο κυριοσ | υποποδιον
46. αυτω αποκριθηναι
XXIII. 2. μωσεωσ 3. οσα αν ειπ. υμιν τηρειν, τηρειτε και ποιειτε 4. δε: γαρ | βαρεα: add και δυσβαστακτα | αυτοι δε τω: τω δε 5. πλατυ. δε

44 Ps 110, 1.
XXIII. 1 Mc 12, 38. Lc 20, 45. 4 Lc 11, 46.

φυλακτήρια αὐτῶν καὶ μεγαλύνουσιν τὰ
κράσπεδα, **6** φιλοῦσιν δὲ τὴν πρωτοκλισίαν
ἐν τοῖσ δείπνοισ καὶ τὰσ πρωτοκαθεδρίασ
ἐν ταῖσ συναγωγαῖσ **7** καὶ τοὺσ ἀσπασμοὺσ
ἐν ταῖσ ἀγοραῖσ καὶ καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν
ἀνθρώπων ῥαββεί. **8** [230,10] ὑμεῖσ δὲ μὴ
κληθῆτε ῥαββεί· εἷσ γάρ ἐστιν ὑμῶν ὁ
διδάσκαλοσ, πάντεσ δὲ ὑμεῖσ ἀδελφοί ἐστε.
9 καὶ πατέρα μὴ καλέσητε ὑμῶν ἐπὶ τῆσ
γῆσ· εἷσ γάρ ἐστιν ὑμῶν ὁ πατὴρ ὁ οὐρά-
νιοσ. **10** μηδὲ κληθῆτε καθηγηταί, ὅτι
καθηγητὴσ ὑμῶν ἐστὶν εἷσ ὁ Χριστόσ.
11 [231,5] ὁ δὲ μείζων ὑμῶν ἔσται ὑμῶν
διάκονοσ. **12** ὅστισ δὲ ὑψώσει ἑαυτὸν τα-
πεινωθήσεται, καὶ ὅστισ ταπεινώσει ἑαυτὸν
ὑψωθήσεται.

13 [232,5] Οὐαὶ δὲ ὑμῖν, γραμματεῖσ καὶ
Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι κλείετε τὴν βασι-
λείαν τῶν οὐρανῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων·
ὑμεῖσ γὰρ οὐκ εἰσέρχεσθε, οὐδὲ τοὺσ εἰσ-
ερχομένουσ ἀφίετε εἰσελθεῖν. **15** [233,10] οὐαὶ
ὑμῖν, γραμματεῖσ καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί,
ὅτι περιάγετε τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν
ποιῆσαι ἕνα προσήλυτον, καὶ ὅταν γένηται,

5. κρασπεδα: add των ιματιων αυτων 6. φιλ. τε την 7. ραββι ραββι 8. ραββι | ο διδασκ.: ο καθηγητησ, additque ο χριστοσ 9. ο πατηρ υμων ο εν τοισ ουρανοισ 10. οτι καθηγ.: εισ γαρ υμων εστιν ο καθηγ. 14. ς^e ουαι υμιν γραμματεισ και φαρισαιοι υποκριται, οτι κατεσθιετε τασ οικιασ των χηρων και προφασει μακρα προσευχομενοι· δια τουτο ληψεσθε περισσοτερον κριμα. Eadem ς ante v. 13. (ex quo tum v. 14. fit) pon, adsumpto δε ex hoc.

6 s. Mc 12, 38 s. Lc 11, 43. 20, 46. **11** 20, 26. **13** Lc 11, 52. [**14** Mc 12, 40. Lc 20, 47.]

ποιεῖτε αὐτὸν υἱὸν γεέννησ διπλότερον ὑμῶν.
16 οὐαὶ ὑμῖν, ὁδηγοὶ τυφλοὶ οἱ λέγοντεσ·
ὃσ ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ ναῷ, οὐδέν ἐστιν· ὃσ
δ' ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ χρυσῷ τοῦ ναοῦ, ὀφείλει.
17 μωροὶ καὶ τυφλοί, τίσ γὰρ μείζων ἐστίν,
ὁ χρυσὸσ ἢ ὁ ναὸσ ὁ ἁγιάσασ τὸν χρυσόν;
18 καί· ὃσ ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ,
οὐδέν ἐστιν· ὃσ δ' ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ δώρῳ
τῷ ἐπάνω αὐτοῦ, ὀφείλει. 19 τυφλοί, τί
γὰρ μεῖζον, τὸ δῶρον ἢ τὸ θυσιαστήριον τὸ
ἁγιάζον τὸ δῶρον; 20 ὁ οὖν ὀμόσασ ἐν τῷ
θυσιαστηρίῳ ὀμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν πᾶσιν
τοῖσ ἐπάνω αὐτοῦ· 21 καὶ ὁ ὀμόσασ ἐν τῷ
ναῷ ὀμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν τῷ κατοικοῦντι
αὐτόν· 22 καὶ ὁ ὀμόσασ ἐν τῷ οὐρανῷ
ὀμνύει ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ θεοῦ καὶ ἐν τῷ
καθημένῳ ἐπάνω αὐτοῦ. 23 [234,5] οὐαὶ
ὑμῖν, γραμματεῖσ καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί,
ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ ἄνηθον
καὶ τὸ κύμινον, καὶ ἀφήκατε τὰ βαρύτερα τοῦ
νόμου, τὴν κρίσιν καὶ τὸ ἔλεοσ καὶ τὴν πίστιν·
ταῦτα ἔδει ποιῆσαι κἀκεῖνα μὴ ἀφεῖναι.
24 [235,10] ὁδηγοὶ τυφλοί, οἱ διϋλίζοντεσ τὸν
κώνωπα, τὴν δὲ κάμηλον καταπίνοντεσ.
25 [236,5] οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖσ καὶ Φαρι-
σαῖοι ὑποκριταί, ὅτι καθαρίζετε τὸ ἔξωθεν

17. αγιαζων 18. οσ εαν 19. τυφλοι: praem μωροι και 23. τον ελεον | αφιεναι

23 Lc 11, 42. 25 Lc 11, 39.

τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἔσωθεν
δὲ γέμουσιν ἐξ ἁρπαγῆς καὶ ἀκρασίας.
26 Φαρισαῖε τυφλέ, καθάρισον πρῶτον τὸ
ἐντὸς τοῦ ποτηρίου, ἵνα γένηται καὶ τὸ
ἐκτὸς αὐτοῦ καθαρόν. **27** [237,5] οὐαὶ ὑμῖν,
γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι
παρομοιάζετε τάφοις κεκονιαμένοις, οἵτινες
ἔξωθεν μὲν φαίνονται ὡραῖοι, ἔσωθεν δὲ
γέμουσιν ὀστέων νεκρῶν καὶ πάσης ἀκαθαρ-
σίας. **28** οὕτως καὶ ὑμεῖς ἔξωθεν μὲν
φαίνεσθε τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι, ἔσωθεν
δέ ἐστε μεστοὶ ὑποκρίσεως καὶ ἀνομίας.
29 [238,5] οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρι-
σαῖοι ὑποκριταί, ὅτι οἰκοδομεῖτε τοὺς τάφους
τῶν προφητῶν καὶ κοσμεῖτε τὰ μνημεῖα
τῶν δικαίων. **30** καὶ λέγετε· εἰ ἤμεθα ἐν
ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν, οὐκ ἂν
ἤμεθα κοινωνοὶ αὐτῶν ἐν τῷ αἵματι τῶν
προφητῶν. **31** ὥστε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς
ὅτι υἱοί ἐστε τῶν φονευσάντων τοὺς προ-
φήτας. **32** [239,10] καὶ ὑμεῖς πληρώσατε τὸ
μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν. **33** ὄφεις, γεν-
νήματα ἐχιδνῶν, πῶς φύγητε ἀπὸ τῆς
κρίσεως τῆς γεέννης; **34** [240,5] διὰ τοῦτο
ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς προφήτας
καὶ σοφοὺς καὶ γραμματεῖς· ἐξ αὐτῶν
ἀποκτενεῖτε καὶ σταυρώσετε, καὶ ἐξ αὐτῶν

26. ποτηριου: add και της παροψιδος | αυτου: αυτων
28. μεστοι εστε 30. ημεν bis 34. εξ pri: praem και

27 (Lc 11, 44.) **29** ss. Lc 11, 47 s. **34—36** Lc 11, 49—51.

μαστιγώσετε ἐν ταῖσ συναγωγαῖσ ὑμῶν καὶ
διώξετε ἀπὸ πόλεωσ εἰσ πόλιν· **35** ὅπωσ
ἔλθῃ ἐφ' ὑμᾶσ πᾶν αἷμα δίκαιον ἐκχυννό-
μενον ἐπὶ τῆσ γῆσ ἀπὸ τοῦ αἵματοσ Ἄβελ
τοῦ δικαίου ἕωσ τοῦ αἵματοσ Ζαχαρίου
υἱοῦ Βαραχίου, ὃν ἐφονεύσατε μεταξὺ τοῦ
ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου. **36** ἀμὴν λέγω
ὑμῖν, ἥξει ταῦτα πάντα ἐπὶ τὴν γενεὰν
ταύτην. **37** [241,5] Ἱερουσαλὴμ Ἱερουσαλήμ,
ἡ ἀποκτείνουσα τοὺσ προφήτασ καὶ λιθοβο-
λοῦσα τοὺσ ἀπεσταλμένουσ πρὸσ αὐτήν,
ποσάκισ ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα
σου, ὃν τρόπον ὄρνισ ἐπισυνάγει τὰ νοσσία
αὐτῆσ ὑπὸ τὰσ πτέρυγασ, καὶ οὐκ ἠθελήσατε.
38 ἰδοὺ ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκοσ ὑμῶν ἔρημοσ.
39 λέγω γὰρ ὑμῖν, οὐ μή με ἴδητε ἀπ' ἄρτι
ἕωσ ἂν εἴπητε· εὐλογημένοσ ὁ ἐρχόμενοσ
ἐν ὀνόματι κυρίου.

XXIV.

De urbis interitu et consummatione saeculi. Signa adventus Christi. Vigilandum esse instar boni servi.

1 [242,2] Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦσ ἀπὸ τοῦ
ἱεροῦ ἐπορεύετο, καὶ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ

---

35. εκχυνομενον 36. οτι ηξει 37. επισυναγει ορνισ : αυτησ: εαυτησ
XXIV. 1. επορευ. απο του ιερ.

37—39 Lc 13, 34 s. **39** 21, 9. Ps 118, 26.
XXIV. **1—9** Mc 13, 1—9. Lc 21, 5—12.

αὐτοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτῷ τὰσ οἰκοδομὰσ τοῦ
ἱεροῦ. **2** ὁ δὲ ἀποκριθεὶσ εἶπεν αὐτοῖσ· οὐ
βλέπετε ταῦτα πάντα; ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ
μὴ ἀφεθῇ ὧδε λίθοσ ἐπὶ λίθον, ὃσ οὐ κατα-
λυθήσεται. **3** [243,2] καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ
τοῦ ὄρουσ τῶν ἐλαιῶν προσῆλθον αὐτῷ οἱ
μαθηταὶ κατ᾽ ἰδίαν λέγοντεσ· εἰπὲ ἡμῖν,
πότε ταῦτα ἔσται, καὶ τί τὸ σημεῖον τῆσ
σῆσ παρουσίασ καὶ συντελείασ τοῦ αἰῶνοσ;
4 καὶ ἀποκριθεὶσ ὁ Ἰησοῦσ εἶπεν αὐτοῖσ·
βλέπετε μή τισ ὑμᾶσ πλανήσῃ. **5** πολλοὶ
γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου λέγον-
τεσ· ἐγώ εἰμι ὁ Χριστόσ, καὶ πολλοὺσ
πλανήσουσιν. **6** μελλήσετε δὲ ἀκούειν πο-
λέμουσ καὶ ἀκοὰσ πολέμων· ὁρᾶτε, μὴ
θροεῖσθε· δεῖ γὰρ γενέσθαι, ἀλλ᾽ οὔπω ἐστὶν
τὸ τέλοσ. **7** ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνοσ ἐπ᾽
ἔθνοσ καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν, καὶ ἔσον-
ται λιμοὶ καὶ σεισμοὶ κατὰ τόπουσ. **8** πάντα
δὲ ταῦτα ἀρχὴ ὠδίνων. **9** [244,1] τότε παρα-
δώσουσιν ὑμᾶσ εἰσ θλίψιν καὶ ἀποκτενοῦσιν
ὑμᾶσ, καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων
τῶν ἐθνῶν διὰ τὸ ὄνομά μου. **10** καὶ τότε
σκανδαλισθήσονται πολλοὶ καὶ ἀλλήλουσ
παραδώσουσιν καὶ μισήσουσιν ἀλλήλουσ.
11 καὶ πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐγερθήσονται

---

2. ο δε ιησουσ ειπ. αυτ. | παντ. ταυτ. | οσ ου: add μη 3. και τησ συντελ. 6. δει γαρ: add παντα 7. επ: επι | λιμοι: add και λοιμοι 9. ς[e] (non ς) om των ante εθνων

---

9 10, 22. Mc 13, 13. Lc 21, 17.

καὶ πλανήσουσιν πολλούσ. **12** καὶ διὰ τὸ
πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν ψυγήσεται ἡ ἀγάπη
τῶν πολλῶν. **13** ὁ δὲ ὑπομείνασ εἰσ τέλοσ,
οὗτοσ σωθήσεται. **14** [246,6] καὶ κηρυχθήσε-
ται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον τῆσ βασιλείασ ἐν
ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ εἰσ μαρτύριον πᾶσιν τοῖσ
ἔθνεσιν, καὶ τότε ἥξει τὸ τέλος. **15** [247,6] Ὅταν
οὖν ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆσ ἐρημώσεωσ τὸ
ῥηθὲν διὰ Δανιὴλ τοῦ προφήτου ἑστὸσ ἐν
τόπῳ ἁγίῳ, ὁ ἀναγινώσκων νοείτω, **16** τότε
οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν ἐπὶ τὰ ὄρη,
17 [248,2] ὁ ἐπὶ τοῦ δώματοσ μὴ καταβάτω
ἆραι τὰ ἐκ τῆσ οἰκίασ αὐτοῦ, **18** καὶ ὁ ἐν
τῷ ἀγρῷ μὴ ἐπιστρεψάτω ὀπίσω ἆραι τὸ
ἱμάτιον αὐτοῦ. **19** [249,2] οὐαὶ δὲ ταῖσ ἐν
γαστρὶ ἐχούσαισ καὶ ταῖσ θηλαζούσαισ ἐν
ἐκείναισ ταῖσ ἡμέραισ. **20** [250,6] προσεύχεσθε
δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνοσ
μηδὲ σαββάτῳ. **21** [251,2] ἔσται γὰρ τότε
θλῖψισ μεγάλη, οἵα οὐκ ἐγένετο ἀπ᾽ ἀρχῆσ
κόσμου ἕωσ τοῦ νῦν οὐδ᾽ οὐ μὴ γένηται.
22 [252,6] καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώθησαν αἱ ἡμέραι
ἐκεῖναι, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ· διὰ δὲ
τοὺσ ἐκλεκτοὺσ κολοβωθήσονται αἱ ἡμέραι
ἐκεῖναι. **23** [253,2] τότε ἐάν τισ ὑμῖν εἴπῃ·

---

15. εστοσ (etiam ς): ςe εστωσ 17. καταβαινετω | τα εκ: τι εκ 18. τα ιματια 20. εν σαββατω 21. οια ου γεγονεν

---

13 10, 22. Mc 13, 13. (Lc 21, 19.) **15—25** Mc 13, 14—23. Lc 21, 20 ss. **15** Dan 9, 27. **17** Lc 17, 31.

ἰδοὺ ὧδε ὁ Χριστόσ, ἢ ὧδε, μὴ πιστεύσητε.
24 [254,6] ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ
ψευδοπροφῆται, καὶ δώσουσιν σημεῖα με-
γάλα καὶ τέρατα, ὥστε πλανηθῆναι, εἰ δυνα-
τόν, καὶ τοὺσ ἐκλεκτούσ. **25** ἰδοὺ προείρηκα
ὑμῖν. **26** [255,5] ἐὰν οὖν εἴπωσιν ὑμῖν· ἰδοὺ
ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐστίν, μὴ ἐξέλθητε· ἰδοὺ ἐν
τοῖσ ταμείοισ, μὴ πιστεύσητε. **27** [256,5] ὥσπερ
γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἐξέρχεται ἀπὸ ἀνατολῶν
καὶ φαίνεται ἕωσ δυσμῶν, οὕτωσ ἔσται ἡ
παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. **28** [257,5]
ὅπου ἐὰν ᾖ τὸ πτῶμα, ἐκεῖ συναχθήσονται
οἱ ἀετοί. **29** [258,2] Εὐθέωσ δὲ μετὰ τὴν
θλίψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων ὁ ἥλιοσ σκο-
τισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ
φέγγοσ αὐτῆσ, καὶ οἱ ἀστέρεσ πεσοῦνται ἐκ
τοῦ οὐρανοῦ, καὶ αἱ δυνάμεισ τῶν οὐρανῶν
σαλευθήσονται. **30** καὶ τότε φανήσεται τὸ
σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν οὐρανῷ,
[259,2] καὶ κόψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆσ γῆσ
καὶ ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχό-
μενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ μετὰ
δυνάμεωσ καὶ δόξησ πολλῆσ. **31** καὶ ἀπο-
στελεῖ τοὺσ ἀγγέλουσ αὐτοῦ μετὰ σάλπιγγοσ
μεγάλησ, καὶ ἐπισυνάξουσιν τοὺσ ἐκλεκτοὺσ
αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων ἀπ᾽ ἄκρων

---

24. πλανησαι 27. εσται και 28. οπου: add γαρ
29. εκ: απο 30. εν τω ουρανω | τοτε κοψονται
31. σαλ. φωνησ μεγαλ.

---

26 s. Lc 17, 23 s. **28** Lc 17, 37. **29—35** Mc 13,
24—31. Lc 21, 25—33. **30** Apoc 1, 7.

οὐρανῶν ἕωσ ἄκρων αὐτῶν. **32** Ἀπὸ δὲ
τῆσ συκῆσ μάθετε τὴν παραβολήν. ὅταν
ἤδη ὁ κλάδοσ αὐτῆσ γένηται ἁπαλὸσ καὶ
τὰ φύλλα ἐκφύῃ, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺσ τὸ
θέροσ· **33** οὕτωσ καὶ ὑμεῖσ ὅταν ἴδητε
ταῦτα πάντα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύσ ἐστιν ἐπὶ
θύραισ. **34** ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ παρέλθῃ
ἡ γενεὰ αὕτη ἕωσ ἂν πάντα ταῦτα γένηται.
35 ὁ οὐρανὸσ καὶ ἡ γῆ παρελεύσεται, οἱ
δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσιν. **36** [260,6] Περὶ
δὲ τῆσ ἡμέρασ ἐκείνησ καὶ ὥρασ οὐδεὶσ
οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν οὐδὲ ὁ
υἱόσ, εἰ μὴ ὁ πατὴρ μόνοσ. **37** [261,5] ὥσπερ
δὲ αἱ ἡμέραι τοῦ Νῶε, οὕτωσ ἔσται ἡ
παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. **38** ὡσ
γὰρ ἦσαν ἐν ταῖσ ἡμέραισ ταῖσ πρὸ τοῦ
κατακλυσμοῦ τρώγοντεσ καὶ πίνοντεσ, γα-
μοῦντεσ καὶ γαμίζοντεσ, ἄχρι ἧσ ἡμέρασ
εἰσῆλθεν Νῶε εἰσ τὴν κιβωτόν, **39** καὶ οὐκ
ἔγνωσαν ἕωσ ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸσ καὶ
ἦρεν ἅπαντασ, οὕτωσ ἔσται καὶ ἡ παρουσία
τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. **40** [262,5] τότε
ἔσονται δύο ἐν τῷ ἀγρῷ, εἶσ παραλαμβάνεται
καὶ εἶσ ἀφίεται· **41** δύο ἀλήθουσαι ἐν τῷ
μύλῳ, μία παραλαμβάνεται καὶ μία ἀφίεται·

---

35. παρελευσονται 36. και τησ ωρασ | ουδε ο υιοσ: om | ο πατηρ: add μου 37. εσται και 38. ωσ: ωσπερ | εκγαμιζοντεσ 40. δυο εσοντ. | ο εισ bis 41. μυλωνι

---

36 Mc 13, 32. **37** ss. Lc 17, 26 s. **40** s. Lc 17, 35 s.

42 [263,6] γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε ποίᾳ
ἡμέρᾳ ὁ κύριοσ ὑμῶν ἔρχεται. **43** [264,2]
Ἐκεῖνο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ᾔδει ὁ οἰκο-
δεσπότησ ποίᾳ φυλακῇ ὁ κλέπτησ ἔρχεται,
ἐγρηγόρησεν ἂν καὶ οὐκ ἂν εἴασεν διο-
ρυχθῆναι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ. **44** διὰ τοῦτο
καὶ ὑμεῖσ γίνεσθε ἕτοιμοι, ὅτι ᾗ οὐ δο-
κεῖτε ὥρᾳ ὁ υἱὸσ τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.
45 [265,5] Τίσ ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸσ δοῦλοσ καὶ
φρόνιμοσ, ὃν κατέστησεν ὁ κύριοσ ἐπὶ τῆσ
οἰκετείασ αὐτοῦ τοῦ δοῦναι αὐτοῖσ τὴν τρο-
φὴν ἐν καιρῷ; **46** [266,5] μακάριοσ ὁ δοῦλοσ
ἐκεῖνοσ ὃν ἐλθὼν ὁ κύριοσ αὐτοῦ εὑρήσει
οὕτωσ ποιοῦντα. **47** ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι
ἐπὶ πᾶσιν τοῖσ ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει
αὐτόν. **48** [267,5] ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ κακὸσ δοῦ-
λοσ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· χρονίζει μου ὁ
κύριοσ, **49** καὶ ἄρξηται τύπτειν τοὺσ συν-
δούλουσ αὐτοῦ, ἐσθίῃ δὲ καὶ πίνῃ μετὰ
τῶν μεθυόντων· **50** ἥξει ὁ κύριοσ τοῦ δού-
λου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ ᾗ οὐ προσδοκᾷ καὶ
ἐν ὥρᾳ ᾗ οὐ γινώσκει, **51** καὶ διχοτομήσει
αὐτόν, καὶ τὸ μέροσ αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑπο-
κριτῶν θήσει· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸσ καὶ
ὁ βρυγμὸσ τῶν ὀδόντων.

---

42. ημερα: ωρα 43. διορυγηναι 44. η ωρα ου δοκειτε 45. ο κυριοσ: add αυτου | οικετειασ: θεραπειασ | του διδοναι 46. ποιουντα ουτωσ 48. ο κακ. δουλοσ: add εκεινοσ | χρο. ο κυρ. μου ελθειν 49. αυτου: om | εσθιειν δε και πινειν

---

42 25, 13. Mc 13, 33. 35. **43** s. Lc 12, 39 s. **45—51** Lc 12, 42—46.

XXV.

Parabolae de decem virginibus et de talentorum usu. De supremo Christi iudicio.

1 [268,10] Τότε ὁμοιωθήσεται ἡ βασιλεία
τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένοισ, αἵτινεσ λα-
βοῦσαι τὰσ λαμπάδασ αὐτῶν ἐξῆλθον εἰσ
ὑπάντησιν τοῦ νυμφίου. 2 πέντε δὲ ἐξ
αὐτῶν ἦσαν μωραὶ καὶ πέντε φρόνιμοι.
3 αἱ γὰρ μωραὶ λαβοῦσαι τὰσ λαμπάδασ
οὐκ ἔλαβον μεθ' ἑαυτῶν ἔλαιον· 4 αἱ δὲ
φρόνιμοι ἔλαβον ἔλαιον ἐν τοῖσ ἀγγείοισ
μετὰ τῶν λαμπάδων ἑαυτῶν. 5 χρονίζον-
τοσ δὲ τοῦ νυμφίου ἐνύσταξαν πᾶσαι καὶ
ἐκάθευδον. 6 μέσησ δὲ νυκτὸσ κραυγὴ
γέγονεν· ἰδοὺ ὁ νυμφίοσ, ἐξέρχεσθε εἰσ
ἀπάντησιν. 7 τότε ἠγέρθησαν πᾶσαι αἱ
παρθένοι ἐκεῖναι καὶ ἐκόσμησαν τὰσ λαμ-
πάδασ ἑαυτῶν. 8 αἱ δὲ μωραὶ ταῖσ φρο-
νίμοισ εἶπαν· δότε ἡμῖν ἐκ τοῦ ἐλαίου
ὑμῶν, ὅτι αἱ λαμπάδεσ ἡμῶν σβέννυνται.
9 ἀπεκρίθησαν δὲ αἱ φρόνιμοι λέγουσαι·
μήποτε οὐκ ἀρκέσῃ ἡμῖν καὶ ὑμῖν· πορεύεσθε
μᾶλλον πρὸσ τοὺσ πωλοῦντασ καὶ ἀγοράσατε
ἑαυταῖσ. 10 ἀπερχομένων δὲ αὐτῶν ἀγο-
ράσαι ἦλθεν ὁ νυμφίοσ, καὶ αἱ ἕτοιμοι
εἰσῆλθον μετ' αὐτοῦ εἰσ τοὺσ γάμουσ, καὶ
ἐκλείσθη ἡ θύρα. 11 ὕστερον δὲ ἔρχονται

XXV. 1. απαντησιν 2. ησαν εξ αυτων | φρονιμοι και αι (ςe om) πεντ. μωραι 3. αι γαρ: αιτινεσ | λαμπαδασ: add εαυτων 4. αγγειοισ: add αυτων | εαυτων: αυτων 6. ο νυμφιοσ: add ερχεται | απαντησιν: add αυτου 7. αυτων 8. ειπον 9. πορευεσθ. δε

καὶ αἱ λοιπαὶ παρθένοι λέγουσαι· κύριε,
κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν. **12** ὁ δὲ ἀποκριθεὶσ
εἶπεν· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶσ.
13 γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν
ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν. **14** [269,2] Ὥσπερ
γὰρ ἄνθρωποσ ἀποδημῶν ἐκάλεσεν τοὺσ
ἰδίουσ δούλουσ καὶ παρέδωκεν αὐτοῖσ τὰ
ὑπάρχοντα αὐτοῦ, **15** [270,5] καὶ ᾧ μὲν ἔδω-
κεν πέντε τάλαντα, ᾧ δὲ δύο, ᾧ δὲ ἕν,
ἑκάστῳ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν, καὶ ἀπε-
δήμησεν. εὐθέωσ **16** πορευθεὶσ ὁ τὰ πέντε
τάλαντα λαβὼν ἠργάσατο ἐν αὐτοῖσ καὶ
ἐποίησεν ἄλλα πέντε τάλαντα. **17** ὡσαύτωσ
ὁ τὰ δύο ἐκέρδησεν ἄλλα δύο. **18** ὁ δὲ
τὸ ἓν λαβὼν ἀπελθὼν ὤρυξεν γῆν καὶ
ἔκρυψεν τὸ ἀργύριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ.
19 μετὰ δὲ πολὺν χρόνον ἔρχεται ὁ κύριοσ
τῶν δούλων ἐκείνων καὶ συναίρει λόγον
μετ᾽ αὐτῶν. **20** καὶ προσελθὼν ὁ τὰ πέντε
τάλαντα λαβὼν προσήνεγκεν ἄλλα πέντε
τάλαντα λέγων· κύριε, πέντε τάλαντά μοι
παρέδωκασ, ἴδε ἄλλα πέντε τάλαντα ἐκέρ-
δησα. **21** ἔφη αὐτῷ ὁ κύριοσ αὐτοῦ· εὖ,
δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἦσ πιστόσ,
ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἴσελθε εἰσ τὴν

13. ωραν: add εν η ο υιοσ του ανθρωπου ερχεται 15. 16. ευθεωσ. πορευθεισ δε 16. ειργασατο 17. ωσαυτωσ: add και | εκερδησεν: add και αυτοσ 18. γην: εν τη γη | απεκρυψε 19. χρονον πολυν | μετ αυτων λογον 20. εκερδησα: add επ αυτοισ 21. εφη δε

XXV. **12** Lc 13, 27. **13** 24, 42. **14—30** Lc 19, 11—27.

χαρὰν τοῦ κυρίου σου. **22** προσελθὼν καὶ
ὁ τὰ δύο τάλαντα εἶπεν· κύριε, δύο τάλαντά
μοι παρέδωκασ, ἴδε ἄλλα δύο τάλαντα ἐκέρ-
δησα. **23** ἔφη αὐτῷ ὁ κύριοσ αὐτοῦ· εὖ,
δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἦσ πιστόσ,
ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἴσελθε εἰσ τὴν
χαρὰν τοῦ κυρίου σου. **24** προσελθὼν δὲ
καὶ ὁ τὸ ἓν τάλαντον εἰληφὼσ εἶπεν· κύριε,
ἔγνων σε ὅτι σκληρὸσ εἶ ἄνθρωποσ, θερίζων
ὅπου οὐκ ἔσπειρασ, καὶ συνάγων ὅθεν οὐ
διεσκόρπισασ· **25** καὶ φοβηθεὶσ ἀπελθὼν
ἔκρυψα τὸ τάλαντόν σου ἐν τῇ γῇ· ἴδε
ἔχεισ τὸ σόν. **26** ἀποκριθεὶσ δὲ ὁ κύριοσ
αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ· πονηρὲ δοῦλε καὶ ὀκνηρέ,
ᾔδεισ ὅτι θερίζω ὅπου οὐκ ἔσπειρα, καὶ
συνάγω ὅθεν οὐ διεσκόρπισα; **27** ἔδει σε
οὖν βαλεῖν τὰ ἀργύριά μου τοῖσ τραπεζείταισ,
καὶ ἐλθὼν ἐγὼ ἐκομισάμην ἂν τὸ ἐμὸν σὺν
τόκῳ. **28** ἄρατε οὖν ἀπ' αὐτοῦ τὸ τάλαν-
τον καὶ δότε τῷ ἔχοντι τὰ δέκα τάλαντα.
29 [271,2] τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ δοθήσεται
καὶ περισσευθήσεται· τοῦ δὲ μὴ ἔχοντοσ,
καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. **30** [272,5] καὶ
τὸν ἀχρεῖον δοῦλον ἐκβάλετε εἰσ τὸ σκότοσ

---

22. προσελθ. δε και | δυο ταλαντα: add λαβων | εκερδησα: add επ αυτοισ 27. εδει ουν σε | το αργυριον | τραπεζιταισ 29. του δε μη: απο δε του μη 30. εκβαλλετε

---

29 13, 12.

τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸσ καὶ
ὁ βρυγμὸσ τῶν ὀδόντων.
31 273,10 Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ υἱὸσ τοῦ ἀνθρώ-
που ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ πάντεσ οἱ ἄγγελοι
μετ᾽ αὐτοῦ, τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξησ
αὐτοῦ· 32 καὶ συναχθήσονται ἔμπροσθεν
αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἀφορίσει αὐτοὺσ
ἀπ᾽ ἀλλήλων, ὥσπερ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ
πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων, 33 καὶ στήσει
τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ
ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων 34 τότε ἐρεῖ ὁ βα-
σιλεὺσ τοῖσ ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ· δεῦτε οἱ
εὐλογημένοι τοῦ πατρόσ μου, κληρονομήσατε
τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ κατα-
βολῆσ κόσμου. 35 ἐπείνασα γὰρ καὶ ἐδώ-
κατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα καὶ ἐποτίσατέ
με, ξένοσ ἤμην καὶ συνηγάγετέ με, 36 γυμνὸσ
καὶ περιεβάλετέ με, ἠσθένησα καὶ ἐπε-
σκέψασθέ με, ἐν φυλακῇ ἤμην καὶ ἤλθατε
πρόσ με. 37 τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ
οἱ δίκαιοι λέγοντεσ· κύριε, πότε σε εἴδομεν
πεινῶντα καὶ ἐθρέψαμεν; ἢ διψῶντα καὶ
ἐποτίσαμεν; 38 πότε δέ σε εἴδομεν ξένον
καὶ συνηγάγομεν; ἢ γυμνὸν καὶ περιεβάλο-
μεν; 39 πότε δέ σε εἴδομεν ἀσθενοῦντα ἢ
ἐν φυλακῇ καὶ ἤλθομεν πρόσ σε; 40 καὶ

---

31. πα. οι αγιοι αγγελ. 32. συναχθησεται | αφοριει
36. ηλθετε 39. ασθενη

ἀποκριθεὶσ ὁ βασιλεὺσ ἐρεῖ αὐτοῖσ· ἀμὴν
λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων
τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ
ἐποιήσατε. 41 τότε ἐρεῖ καὶ τοῖσ ἐξ εὐωνύ-
μων· πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ κατηραμένοι εἰσ
τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον τὸ ἡτοιμασμένον τῷ δια-
βόλῳ καὶ τοῖσ ἀγγέλοισ αὐτοῦ. 42 ἐπείνασα
γὰρ καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα
καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με, 43 ξένοσ ἤμην καὶ
οὐ συνηγάγετέ με, γυμνὸσ καὶ οὐ περιε-
βάλετέ με, ἀσθενὴσ καὶ ἐν φυλακῇ καὶ οὐκ
ἐπεσκέψασθέ με. 44 τότε ἀποκριθήσονται
καὶ αὐτοὶ λέγοντεσ· κύριε, πότε σε εἴδομεν
πεινῶντα ἢ διψῶντα ἢ ξένον ἢ γυμνὸν ἢ
ἀσθενῆ ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ οὐ διηκονήσαμέν
σοι; 45 τότε ἀποκριθήσεται αὐτοῖσ λέγων·
ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον οὐκ ἐποιήσατε
ἑνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ
ἐποιήσατε. 46 καὶ ἀπελεύσονται οὗτοι εἰσ
κόλασιν αἰώνιον, οἱ δὲ δίκαιοι εἰσ ζωὴν
αἰώνιον.

XXVI.

Sacerdotum consilium. Femina ungens. Iudae pactio. Coena ultima. Petri confidentia. Iesu

41. οι κατηραμενοι 42. και εδιψησα 44. αποκριθησοντ. αυτω

anxietas in horto et captio. Iudicium coram Caiapha et illusio. Petri lapsus.

1 [274,1] Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰη-
σοῦσ πάντασ τοὺσ λόγουσ τούτουσ, εἶπεν
τοῖσ μαθηταῖσ αὐτοῦ· 2 οἴδατε ὅτι μετὰ
δύο ἡμέρασ τὸ πάσχα γίνεται, καὶ ὁ υἱὸσ τοῦ
ἀνθρώπου παραδίδοται εἰσ τὸ σταυρωθῆναι.
3 [275,6] Τότε συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖσ
καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ εἰσ τὴν αὐλὴν
τοῦ ἀρχιερέωσ τοῦ λεγομένου Καϊάφα,
4 καὶ συνεβουλεύσαντο ἵνα τὸν Ἰησοῦν δόλῳ
κρατήσωσιν καὶ ἀποκτείνωσιν. 5 ἔλεγον
δέ· μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα μὴ θόρυβοσ
γένηται ἐν τῷ λαῷ.
6 [276,1] Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γενομένου ἐν Βηθανίᾳ
ἐν οἰκίᾳ Σίμωνοσ τοῦ λεπροῦ, 7 προσῆλθεν
αὐτῷ γυνὴ ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου πολυ-
τίμου καὶ κατέχεεν ἐπὶ τῆσ κεφαλῆσ αὐτοῦ
ἀνακειμένου. 8 ἰδόντεσ δὲ οἱ μαθηταὶ
ἠγανάκτησαν λέγοντεσ· εἰσ τί ἡ ἀπώλεια
αὕτη; 9 ἐδύνατο γὰρ τοῦτο πραθῆναι πολ-
λοῦ καὶ δοθῆναι πτωχοῖσ. 10 γνοὺσ δὲ ὁ
Ἰησοῦσ εἶπεν αὐτοῖσ· τί κόπουσ παρέχετε
τῇ γυναικί; ἔργον γὰρ καλὸν ἠργάσατο εἰσ
ἐμέ. 11 πάντοτε γὰρ τοὺσ πτωχοὺσ ἔχετε

XXVI. 3. οι αρχιερ.: add και οι γραμματεισ 4. κρατησ. δολω 7. αλαβαστρ. μυρ. εχ. | βαρυτιμου | επι την κεφαλην 8. οι μαθηται: add αυτου 9. ηδυνατο | τουτο: add το μυρον 10. ειργασατο

XXVI. 2 Mc 14, 1. Lc 22, 1. 3 ss. Mc 14, 1 s. Lc 22, 2. Io 11, 47. 6—13 Mc 14, 3—9. Io 12, 1—8. (Lc 7, 36 ss.)

μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε.
12 [277,4] βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύρον τοῦτο
ἐπὶ τοῦ σώματόσ μου πρὸσ τὸ ἐνταφιάσαι
με ἐποίησεν. **13** ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅπου
ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο ἐν ὅλῳ
τῷ κόσμῳ, λαληθήσεται καὶ ὃ ἐποίησεν
αὕτη εἰσ μνημόσυνον αὐτῆσ.

14 [278,2] Τότε πορευθεὶσ εἷσ τῶν δώδεκα,
ὁ λεγόμενοσ Ἰούδασ Ἰσκαριώτησ, πρὸσ τοὺσ
ἀρχιερεῖσ **15** εἶπεν· τί θέλετέ μοι δοῦναι,
καὶ ἐγὼ ὑμῖν παραδώσω αὐτόν; οἱ δὲ ἔστη-
σαν αὐτῷ τριάκοντα ἀργύρια. **16** καὶ ἀπὸ
τότε ἐζήτει εὐκαιρίαν ἵνα αὐτὸν παραδῷ.

17 Τῇ δὲ πρώτῃ τῶν ἀζύμων προσῆλθον
οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ λέγοντεσ· ποῦ θέλεισ
ἑτοιμάσωμέν σοι φαγεῖν τὸ πάσχα; **18** ὁ δὲ
εἶπεν· ὑπάγετε εἰσ τὴν πόλιν πρὸσ τὸν δεῖνα
καὶ εἴπατε αὐτῷ· ὁ διδάσκαλοσ λέγει· ὁ
καιρόσ μου ἐγγύσ ἐστιν, πρὸσ σὲ ποιῶ τὸ
πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου. **19** καὶ
ἐποίησαν οἱ μαθηταὶ ὡσ συνέταξεν αὐτοῖσ
ὁ Ἰησοῦσ, καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.

20 Ὀψίασ δὲ γενομένησ ἀνέκειτο μετὰ
τῶν δώδεκα μαθητῶν. **21** [279,4] καὶ ἐσθιόν-
των αὐτῶν εἶπεν· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷσ

---

15. κἀγω 17. λεγοντεσ: add αυτω 20. om μαθητων

14—16 Mc 14, 10 s. Lc 22, 3—6. **15** (Zach 11, 12.)
17—19 Mc 14, 12—16. Lc 22, 7—13. **20—29** Mc
14, 17—25. Lc 22, 14—23.

ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. **22** [280,1] καὶ
λυπούμενοι σφόδρα ἤρξαντο λέγειν αὐτῷ εἷσ
ἕκαστοσ· μήτι ἐγώ εἰμι, κύριε; **23** [281,2] ὁ δὲ
ἀποκριθεὶσ εἶπεν· ὁ ἐμβάψασ μετ' ἐμοῦ
τὴν χεῖρα ἐν τῷ τρυβλίῳ, οὗτόσ με παρα-
δώσει. **24** ὁ μὲν υἱὸσ τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει,
καθὼσ γέγραπται περὶ αὐτοῦ. [282,6] οὐαὶ
δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ ὁ υἱὸσ τοῦ
ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν ἦν αὐτῷ
εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωποσ ἐκεῖνοσ.
25 [283,10] ἀποκριθεὶσ δὲ Ἰούδασ ὁ παραδι-
δοὺσ αὐτὸν εἶπεν· μήτι ἐγώ εἰμι, ῥαββεί;
λέγει αὐτῷ· σὺ εἶπασ. **26** [284,1] Ἐσθιόντων
δὲ αὐτῶν λαβὼν ὁ Ἰησοῦσ ἄρτον καὶ
εὐλογήσασ ἔκλασεν καὶ δοὺσ τοῖσ μαθηταῖσ
εἶπεν· λάβετε φάγετε· τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά
μου. **27** [285,2] καὶ λαβὼν ποτήριον καὶ
εὐχαριστήσασ ἔδωκεν αὐτοῖσ λέγων· πίετε
ἐξ αὐτοῦ πάντεσ· **28** τοῦτο γάρ ἐστιν τὸ
αἷμά μου τῆσ διαθήκησ τὸ περὶ πολλῶν
ἐκχυννόμενον εἰσ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. **29** λέγω
δὲ ὑμῖν, οὐ μὴ πίω ἀπ' ἄρτι ἐκ τούτου
τοῦ γενήματοσ τῆσ ἀμπέλου ἕωσ τῆσ ἡμέρασ
ἐκείνησ ὅταν αὐτὸ πίνω μεθ' ὑμῶν καινὸν
ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρόσ μου.

---

22. εισ εκαστ.: εκαστοσ αυτων 23. μετ εμου εν τω τρυβλ. την χειρα 25. ραββι 26. τον αρτον | εδιδου τοισ μαθηταισ και ειπ. 27. το ποτηριον 28. μου το τησ καινησ διαθηκ. | εχχυνομενον 29. οτι ου μη | γεννηματοσ

---

26 ss. 1 Co 11 23—25.

30 [286,6] Καὶ ὑμνήσαντεσ ἐξῆλθον εἰσ τὸ
ὄροσ τῶν ἐλαιῶν. 31 [287,4] τότε λέγει αὐτοῖσ
ὁ Ἰησοῦσ· πάντεσ ὑμεῖσ σκανδαλισθήσεσθε
ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ. [288,6] γέγραπται
γάρ· πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ διασκορ-
πισθήσονται τὰ πρόβατα τῆσ ποίμνησ.
32 μετὰ δὲ τὸ ἐγερθῆναί με προάξω ὑμᾶσ
εἰσ τὴν Γαλιλαίαν. 33 [289,1] ἀποκριθεὶσ δὲ
ὁ Πέτροσ εἶπεν αὐτῷ· εἰ πάντεσ σκανδα-
λισθήσονται ἐν σοί, ἐγὼ οὐδέποτε σκανδα-
λισθήσομαι. 34 ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦσ·
ἀμὴν λέγω σοι ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ νυκτὶ πρὶν
ἀλέκτορα φωνῆσαι τρὶσ ἀπαρνήσῃ με.
35 [290,6] λέγει αὐτῷ ὁ Πέτροσ· κἂν δέῃ με
σὺν σοὶ ἀποθανεῖν, οὐ μή σε ἀπαρνήσομαι.
ὁμοίωσ καὶ πάντεσ οἱ μαθηταὶ εἶπον.

36 [291,1] Τότε ἔρχεται μετ' αὐτῶν ὁ Ἰη-
σοῦσ εἰσ χωρίον λεγόμενον Γεθσημανεί,
[292,6] καὶ λέγει τοῖσ μαθηταῖσ· καθίσατε
αὐτοῦ ἕωσ οὗ ἀπελθὼν ἐκεῖ προσεύξωμαι.
37 καὶ παραλαβὼν τὸν Πέτρον καὶ τοὺσ
δύο υἱοὺσ Ζεβεδαίου ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ
ἀδημονεῖν. 38 [293,4] τότε λέγει αὐτοῖσ·
περίλυπόσ ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕωσ θανάτου·
μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε μετ' ἐμοῦ.

---

31. διασκορπισθησεται 33. ει: add και 36. γεθση-
μανη | προσευξ. εκει

---

30 ss. Mc 14, 26—31. Lc 22, 39. **31** Zach 13, 7.
34 Io 13, 38. Lc 22, 34. **36—41** Mc 14, 32—38.
Lc 22, 40—46. Io 18, 1.

39 [294,1] καὶ προσελθὼν μικρὸν ἔπεσεν ἐπὶ
πρόσωπον αὐτοῦ προσευχόμενοσ καὶ λέγων·
πάτερ, εἰ δυνατόν ἐστιν, παρελθάτω ἀπ'
ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· [295,1] πλὴν οὐχ ὡσ
ἐγὼ θέλω ἀλλ' ὡσ σύ. **40** [296,2] καὶ ἔρχε-
ται πρὸσ τοὺσ μαθητὰσ καὶ εὑρίσκει αὐτοὺσ
καθεύδοντασ, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ· οὕτωσ
οὐκ ἰσχύσατε μίαν ὥραν γρηγορῆσαι μετ'
ἐμοῦ; **41** γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα
μὴ εἰσέλθητε εἰσ πειρασμόν. [297,4] τὸ μὲν
πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενήσ.
42 [298,6] πάλιν ἐκ δευτέρου ἀπελθὼν προσ-
ηύξατο λέγων· πάτερ μου, εἰ οὐ δύναται
τοῦτο παρελθεῖν ἐὰν μὴ αὐτὸ πίω, γενηθήτω
τὸ θέλημά σου. **43** καὶ ἐλθὼν πάλιν εὗρεν
αὐτοὺσ καθεύδοντασ· ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ
ὀφθαλμοὶ βεβαρημένοι. **44** καὶ ἀφεὶσ αὐτοὺσ
πάλιν ἀπελθὼν προσηύξατο ἐκ τρίτου, τὸν
αὐτὸν λόγον εἰπὼν πάλιν. **45** [299,4] τότε
ἔρχεται πρὸσ τοὺσ μαθητὰσ καὶ λέγει αὐτοῖσ·
καθεύδετε τὸ λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε. ἰδοὺ
ἤγγικεν ἡ ὥρα καὶ ὁ υἱὸσ τοῦ ἀνθρώπου
παραδίδοται εἰσ χεῖρασ ἁμαρτωλῶν. **46** ἐγεί-
ρεσθε, ἄγωμεν· ἰδοὺ ἤγγικεν ὁ παραδι-
δούσ με.

47 [300,1] Καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντοσ, ἰδοὺ

---

39. προελθων | πατερ: add μου | παρελθετω 42. τουτο: add το ποτηριον | παρελθειν: add απ εμου 43. παλιν: ante καθευδ. | ευρισκει 44. om παλιν post ειπων 45. μαθητασ: add αυτου | om το

42—46 Mc 14, 39—42. **47—56** Mc 14, 43—50. Lc 22, 47—53. Io 18, 2.

Ἰούδασ εἶσ τῶν δώδεκα ἦλθεν, καὶ μετ᾽
αὐτοῦ ὄχλοσ πολὺσ μετὰ μαχαιρῶν καὶ
ξύλων ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων
τοῦ λαοῦ. **48** [301,2] ὁ δὲ παραδιδοὺσ αὐτὸν
ἔδωκεν αὐτοῖσ σημεῖον λέγων· ὃν ἐὰν φιλήσω,
αὐτόσ ἐστιν· κρατήσατε αὐτόν. **49** καὶ
εὐθέωσ προσελθὼν τῷ Ἰησοῦ εἶπεν· χαῖρε
ῥαββεί, καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. **50** ὁ δὲ
Ἰησοῦσ εἶπεν αὐτῷ· ἑταῖρε, ἐφ᾽ ὃ πάρει;
τότε προσελθόντεσ ἐπέβαλον τὰσ χεῖρασ ἐπὶ
τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. **51** [302,1]
καὶ ἰδοὺ εἷσ τῶν μετὰ Ἰησοῦ ἐκτείνασ τὴν
χεῖρα ἀπέσπασεν τὴν μάχαιραν αὐτοῦ, καὶ
πατάξασ τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέωσ ἀφεῖλεν
αὐτοῦ τὸ ὠτίον. **52** [303,10] τότε λέγει αὐτῷ
ὁ Ἰησοῦσ· ἀπόστρεψον τὴν μάχαιράν σου
εἰσ τὸν τόπον αὐτῆσ· πάντεσ γὰρ οἱ λαβόν-
τεσ μάχαιραν ἐν μαχαίρῃ ἀπολοῦνται. **53** ἢ
δοκεῖσ ὅτι οὐ δύναμαι παρακαλέσαι τὸν
πατέρα μου, καὶ παραστήσει μοι ἄρτι πλείω
δώδεκα λεγιώνων ἀγγέλων; **54** πῶσ οὖν
πληρωθῶσιν αἱ γραφαί, ὅτι οὕτωσ δεῖ
γενέσθαι; **55** [304,1] ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ εἶπεν
ὁ Ἰησοῦσ τοῖσ ὄχλοισ· ὡσ ἐπὶ λῃστὴν
ἐξήλθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλα-
βεῖν με· καθ᾽ ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ ἐκαθεζό-
μην διδάσκων, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με.

---

48. ον αν 49. ραββι 50. εφ ω 52. σου την μαχαιρ. | εν μαχαιρα 53. αρτι: ante παρακαλεσαι | πλειουσ η δωδεκα | λεγεωνασ 55. εξηλθετε | καθ ημεραν: add προσ υμασ | εκαθεζομ. διδασκ. εν τω ιερω

---

51 s. Io 18, 10 s.

56 [305,6] τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν ἵνα πληρωθῶσιν
αἱ γραφαὶ τῶν προφητῶν. τότε οἱ μαθηταὶ
πάντεσ ἀφέντεσ αὐτὸν ἔφυγον.

57 [306,1] Οἱ δὲ κρατήσαντεσ τὸν Ἰησοῦν
ἀπήγαγον πρὸσ Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα, ὅπου
οἱ γραμματεῖσ καὶ οἱ πρεσβύτεροι συνήχθη-
σαν. **58** [307,4] ὁ δὲ Πέτροσ ἠκολούθει αὐτῷ
μακρόθεν ἕωσ τῆσ αὐλῆσ τοῦ ἀρχιερέωσ,
καὶ εἰσελθὼν ἔσω ἐκάθητο μετὰ τῶν ὑπηρε-
τῶν ἰδεῖν τὸ τέλοσ.

59 [308,2] Οἱ δὲ ἀρχιερεῖσ καὶ τὸ συνέδριον
ὅλον ἐζήτουν ψευδομαρτυρίαν κατὰ τοῦ
Ἰησοῦ, ὅπωσ αὐτὸν θανατώσουσιν, **60** καὶ
οὐχ εὗρον πολλῶν προσελθόντων ψευδομαρ-
τύρων. [309,6] ὕστερον δὲ προσελθόντεσ δύο
61 εἶπον· οὗτοσ ἔφη· δύναμαι καταλῦσαι
τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν
αὐτὸν οἰκοδομῆσαι. **62** καὶ ἀναστὰσ ὁ
ἀρχιερεὺσ εἶπεν αὐτῷ· οὐδὲν ἀποκρίνῃ τί
οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν; **63** ὁ δὲ Ἰησοῦσ
ἐσιώπα. καὶ ἀποκριθεὶσ ὁ ἀρχιερεὺσ εἶπεν
αὐτῷ· ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶν-
τοσ, ἵνα ἡμῖν εἴπῃσ εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸσ ὁ
υἱὸσ τοῦ θεοῦ. **64** [310,1] λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦσ·

---

58. απο μακροθεν 59. αρχιερεισ: add και οι πρεσβυτεροι | θανατωσωσι 60. και ουχ ευρον· και πολλων ψευδομαρτυρων προσελθοντων ουχ ευρον | δυο: add ψευδομαρτυρεσ 61. αυτον: post οικοδομησαι 62. αποκρινη; τι

---

57 s. Mc 14, 53 s. Lc 22, 54 s. **59–66** Mc 14, 55–64. Lc 22, 66–71. **61** 27, 40. Io 2, 19.

σὺ εἶπασ· πλὴν λέγω ὑμῖν, ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε
τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν
τῆσ δυνάμεωσ καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφε-
λῶν τοῦ οὐρανοῦ. **65** [311,6] τότε ὁ ἀρχιερεὺσ
διέρρηξεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ λέγων· ἐβλασφή-
μησεν· [312,2] τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτύρων;
ἴδε νῦν ἠκούσατε τὴν βλασφημίαν. **66** τί
ὑμῖν δοκεῖ; οἱ δὲ ἀποκριθέντεσ εἶπον·
ἔνοχοσ θανάτου ἐστίν. **67** [313,1] Τότε ἐνέπτυ-
σαν εἰσ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ἐκολάφισαν
αὐτόν, οἱ δὲ ἐράπισαν **68** λέγοντεσ· προ-
φήτευσον ἡμῖν, Χριστέ, τίσ ἐστιν ὁ παί-
σασ σε;

69 [314,1] Ὁ δὲ Πέτροσ ἐκάθητο ἔξω ἐν
τῇ αὐλῇ· καὶ προσῆλθεν αὐτῷ μία παιδίσκη
λέγουσα· καὶ σὺ ἦσθα μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Γαλι-
λαίου. **70** ὁ δὲ ἠρνήσατο ἔμπροσθεν πάντων
λέγων· οὐκ οἶδα τί λέγεισ. **71** [315,1] ἐξελθόντα
δὲ αὐτὸν εἰσ τὸν πυλῶνα, εἶδεν αὐτὸν ἄλλη
καὶ λέγει τοῖσ ἐκεῖ· οὗτοσ ἦν μετὰ Ἰησοῦ
τοῦ Ναζωραίου. **72** καὶ πάλιν ἠρνήσατο
μετὰ ὅρκου ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον.
73 μετὰ μικρὸν δὲ προσελθόντεσ οἱ ἑστῶτεσ
εἶπον τῷ Πέτρῳ· ἀληθῶσ καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν
εἶ· καὶ γὰρ ἡ λαλιά σου δῆλόν σε ποιεῖ.
74 τότε ἤρξατο καταθεματίζειν καὶ ὀμνύειν

65. την βλασφ. αυτου 67. ερραπισαν 69. εξω εκαθητο | ουτοσ: praem και 72. μεθ ορκου 74. καταναθεματιζ.

67 s. Mc 14, 65. Lc 22, 63 ss. **69–75** Mc 14, 66–72. Lc 22, 55–60. Io 18, 16 ss.

ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον· καὶ εὐθέωσ
ἀλέκτωρ ἐφώνησεν. 75 [316,2] καὶ ἐμνήσθη
ὁ Πέτροσ τοῦ ῥήματοσ Ἰησοῦ εἰρηκότοσ
ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι τρὶσ ἀπαρνήσῃ
με· καὶ ἐξελθὼν ἔξω ἔκλαυσεν πικρῶσ.

XXVII.

Iesus coram Pilato. Iudae sera paenitentia. Iesus Barabbae posthabitus damnatur, illuditur, ducitur, cruci affigitur. Mors cum portentis, sepultura, custodia.

1 [317,2] Πρωΐασ δὲ γενομένησ συμβούλιον
ἔλαβον πάντεσ οἱ ἀρχιερεῖσ καὶ οἱ πρε-
σβύτεροι τοῦ λαοῦ κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὥστε
θανατῶσαι αὐτόν. 2 [318,1] καὶ δήσαντεσ
αὐτὸν ἀπήγαγον καὶ παρέδωκαν Πειλάτῳ
τῷ ἡγεμόνι.
3 [319,10] Τότε ἰδὼν Ἰούδασ ὁ παραδιδοὺσ
αὐτὸν ὅτι κατεκρίθη, μεταμεληθεὶσ ἔστρεψεν
τὰ τριάκοντα ἀργύρια τοῖσ ἀρχιερεῦσιν καὶ
πρεσβυτέροισ 4 λέγων· ἥμαρτον παραδοὺσ
αἷμα ἀθῷον. οἱ δὲ εἶπον· τί πρὸσ ἡμᾶσ;
σὺ ὄψῃ. 5 καὶ ῥίψασ τὰ ἀργύρια εἰσ τὸν
ναὸν ἀνεχώρησεν, καὶ ἀπελθὼν ἀπήγξατο.
6 οἱ δὲ ἀρχιερεῖσ λαβόντεσ τὰ ἀργύρια
εἶπαν· οὐκ ἔξεστιν βαλεῖν αὐτὰ εἰσ τὸν κορ-

---

75. του ιησου ειρηκοτ. αυτω
XXVII. 2. παρεδωκαν: add αυτον | ποντιω πιλατω 3. απεστρεψε | και τοισ πρεσβυτ. 4. οψει 5. εν τω ναω 6. ειπον

XXVII. 1 Mc 15, 1. 2 Lc 23, 1. Io 18, 28. 5 Act 1, 18.

βανᾶν, ἐπεὶ τιμὴ αἵματός ἐστιν. 7 συμ-
βούλιον δὲ λαβόντες ἠγόρασαν ἐξ αὐτῶν τὸν
ἀγρὸν τοῦ κεραμέως εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις.
8 διὸ ἐκλήθη ὁ ἀγρὸς ἐκεῖνος ἀγρὸς αἵμα-
τος ἕως τῆς σήμερον. 9 τότε ἐπληρώθη
τὸ ῥηθὲν διὰ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου λέγον-
τος· καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια, τὴν
τιμὴν τοῦ τετιμημένου ὃν ἐτιμήσαντο ἀπὸ
υἱῶν Ἰσραήλ, 10 καὶ ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν
ἀγρὸν τοῦ κεραμέως, καθὰ συνέταξέν μοι
κύριος.

11 [320,1] Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐστάθη ἔμπροσθεν
τοῦ ἡγεμόνος· καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ
ἡγεμὼν λέγων· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰου-
δαίων; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔφη· σὺ λέγεις.
12 [321,4] καὶ ἐν τῷ κατηγορεῖσθαι αὐτὸν ὑπὸ
τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων οὐδὲν ἀπε-
κρίνατο. 13 τότε λέγει αὐτῷ ὁ Πειλᾶτος·
οὐκ ἀκούεις πόσα σου καταμαρτυροῦσιν;
14 καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ πρὸς οὐδὲ ἓν
ῥῆμα, ὥστε θαυμάζειν τὸν ἡγεμόνα λίαν.
15 [322,5] Κατὰ δὲ ἑορτὴν εἰώθει ὁ ἡγεμὼν
ἀπολύειν ἕνα τῷ ὄχλῳ δέσμιον ὃν ἤθελον.
16 [323,4] εἶχον δὲ τότε δέσμιον ἐπίσημον,
λεγόμενον Βαραββᾶν. 17 συνηγμένων οὖν
αὐτῶν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Πειλᾶτος· τίνα θέλετε

11. εστη | εφη: add αυτω 12. και των πρεσβυτ.
13. πιλατος

8 Act 1, 19. 9 Zach 11, 13. (Ier 18, 1.) 11—14 Mc 15, 2—5. Lc 23, 3. Io 18, 33. 15—26 Mc 15, 6—15. Lc 23, 17—25. Io 18, 39 s.

ἀπολύσω ὑμῖν, Βαραββᾶν ἢ Ἰησοῦν τὸν
λεγόμενον Χριστόν; **18** ᾔδει γὰρ ὅτι διὰ
φθόνον παρέδωκαν αὐτόν. **19** [324,10] καθη-
μένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματοσ ἀπέστειλεν
πρὸσ αὐτὸν ἡ γυνὴ αὐτοῦ λέγουσα· μηδὲν
σοὶ καὶ τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ· πολλὰ γὰρ
ἔπαθον σήμερον κατ᾽ ὄναρ δι᾽ αὐτόν.
20 [325,1] οἱ δὲ ἀρχιερεῖσ καὶ οἱ πρεσβύτεροι
ἔπεισαν τοὺσ ὄχλουσ ἵνα αἰτήσωνται τὸν
Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν ἀπολέσωσιν.
21 ἀποκριθεὶσ δὲ ὁ ἡγεμὼν εἶπεν αὐτοῖσ·
τίνα θέλετε ἀπὸ τῶν δύο ἀπολύσω ὑμῖν;
οἱ δὲ εἶπαν· τὸν Βαραββᾶν. **22** [326,1] λέγει
αὐτοῖσ ὁ Πειλᾶτοσ· τί οὖν ποιήσω Ἰησοῦν
τὸν λεγόμενον Χριστόν; λέγουσιν πάντεσ·
σταυρωθήτω. **23** ὁ δὲ ἔφη· τί γὰρ κακὸν
ἐποίησεν; οἱ δὲ περισσῶσ ἔκραζον λέγον-
τεσ· σταυρωθήτω. **24** [327,10] ἰδὼν δὲ ὁ
Πειλᾶτοσ ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ ἀλλὰ μᾶλλον
θόρυβοσ γίνεται, λαβὼν ὕδωρ ἀπενίψατο
τὰσ χεῖρασ ἀπέναντι τοῦ ὄχλου λέγων·
ἀθῷόσ εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματοσ τούτου· ὑμεῖσ
ὄψεσθε. **25** καὶ ἀποκριθεὶσ πᾶσ ὁ λαὸσ
εἶπεν· τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ᾽ ἡμᾶσ καὶ ἐπὶ τὰ
τέκνα ἡμῶν. **26** [328,1] τότε ἀπέλυσεν αὐτοῖσ

---

21. ειπον | τον: om 22. λεγουσιν: add αυτω 23. ο δε ηγεμων εφη 24. τουτου: add του δικαιου

τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν φραγελλώσασ
παρέδωκεν ἵνα σταυρωθῇ.
27 [329,4] Τότε οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνοσ
παραλαβόντεσ τὸν Ἰησοῦν εἰσ τὸ πραιτώριον
συνήγαγον ἐπ' αὐτὸν ὅλην τὴν σπεῖραν.
28 καὶ ἐκδύσαντεσ αὐτὸν χλαμύδα κοκκίνην
περιέθηκαν αὐτῷ, **29** καὶ πλέξαντεσ στέφα-
νον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν ἐπὶ τῆσ κεφαλῆσ
αὐτοῦ καὶ κάλαμον ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, καὶ
γονυπετήσαντεσ ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἐνέπαιξαν
αὐτῷ λέγοντεσ· χαῖρε ὁ βασιλεὺσ τῶν
Ἰουδαίων, **30** [330,6] καὶ ἐμπτύσαντεσ εἰσ
αὐτὸν ἔλαβον τὸν κάλαμον καὶ ἔτυπτον εἰσ
τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. **31** καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν
αὐτῷ, ἐκδύσαντεσ αὐτὸν τὴν χλαμύδα
ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ
ἀπήγαγον αὐτὸν εἰσ τὸ σταυρῶσαι.
32 [331,1] Ἐξερχόμενοι δὲ εὗρον ἄνθρωπον
Κυρηναῖον, ὀνόματι Σίμωνα· τοῦτον ἠγγά-
ρευσαν ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. **33** [332,1]
καὶ ἐλθόντεσ εἰσ τόπον λεγόμενον Γολγοθᾶ,
ὅ ἐστιν κρανίου τόποσ λεγόμενοσ, **34** [333,4]
ἔδωκαν αὐτῷ πεῖν οἶνον μετὰ χολῆσ με-
μιγμένον· καὶ γευσάμενοσ οὐκ ἠθέλησεν
πεῖν. **35** [334,1] σταυρώσαντεσ δὲ αὐτὸν διε-

---

28. περιεθηκ. αυτ. χλαμ. κοκκιν. 29. επι την κεφαλην | επι την δεξιαν | ενεπαιζον 31. εξεδυσαν αυτ. τ. χλαμ. και ενεδ. 33. οσ εστι λεγομενοσ κραν. τοπ. 34. πιειν bis | οινον: οξοσ | ουκ ηθελε

27—31 Mc 15, 16—20. Io 19, 2 ss. **32—37** Mc 15, 21—26. Lc 23, 26 ss. Io 19, 17 ss. **34** (Ps 69, 22.)

μερίσαντο τὰ ἱμάτια αὐτοῦ βαλόντεσ κλῆρον,
36 καὶ καθήμενοι ἐτήρουν αὐτὸν ἐκεῖ.
37 [335,1] καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω τῆσ κεφαλῆσ
αὐτοῦ τὴν αἰτίαν αὐτοῦ γεγραμμένην· οὗτόσ
ἐστιν Ἰησοῦσ ὁ βασιλεὺσ τῶν Ἰουδαίων.

38 [336,1] Τότε σταυροῦνται σὺν αὐτῷ δύο
λησταί, εἷσ ἐκ δεξιῶν καὶ εἷσ ἐξ εὐωνύμων.
39 [337,3] οἱ δὲ παραπορευόμενοι ἐβλασφή-
μουν αὐτόν, κινοῦντεσ τὰσ κεφαλὰσ αὐτῶν
40 καὶ λέγοντεσ· ὁ καταλύων τὸν ναὸν καὶ
ἐν τρισὶν ἡμέραισ οἰκοδομῶν, σῶσον σεαυ-
τόν, εἰ υἱὸσ εἶ τοῦ θεοῦ, καὶ κατάβηθι ἀπὸ
τοῦ σταυροῦ. **41** [338,2] ὁμοίωσ οἱ ἀρχιερεῖσ
ἐμπαίζοντεσ μετὰ τῶν γραμματέων καὶ
πρεσβυτέρων ἔλεγον· **42** ἄλλουσ ἔσωσεν,
ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι· βασιλεὺσ Ἰσραήλ
ἐστιν, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ καὶ
πιστεύσωμεν ἐπ' αὐτόν· **43** πέποιθεν ἐπὶ
τὸν θεόν, ῥυσάσθω νῦν εἰ θέλει αὐτόν·
εἶπεν γὰρ ὅτι θεοῦ εἰμὶ υἱόσ. **44** [339,2] τὸ
δ' αὐτὸ καὶ οἱ λησταὶ οἱ συνσταυρωθέντεσ
σὺν αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτόν.

---

35. βαλλοντεσ | κληρον: add ινα πληρωθη το ρηθεν υπο του προφητου· διεμερισαντο τα ιματια μου εαυτοισ, και επι τον ιματισμον μου εβαλον κληρον 40. om και ante καταβ. 41. ομοιωσ: add δε και 42. βασιλευσ: praem ει | πιστευσομεν | επ αυτον: αυτω 43. ρυσασθ. νυν: add αυτον 44. συσταυρ. αυτω | ωνειδιζ. αυτω

---

35 Io 19, 24. **38—44** Mc 15, 27—32. Lc 23, 32 ss. Io 19, 18 ss. **43** Ps 22, 7.

45 [340,2] Ἀπὸ δὲ ἕκτησ ὥρασ σκότοσ
ἐγένετο ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἕωσ ὥρασ
ἐνάτησ. **46** [341,6] περὶ δὲ τὴν ἐνάτην ὥραν
ἀνεβόησεν ὁ Ἰησοῦσ φωνῇ μεγάλῃ λέγων·
ἠλεὶ ἠλεὶ λεμὰ σαβαχθανεί; τοῦτ᾽ ἔστιν·
θεέ μου θεέ μου, ἱνατί με ἐγκατέλιπεσ;
47 τινὲσ δὲ τῶν ἐκεῖ ἑστηκότων ἀκούσαν-
τεσ ἔλεγον ὅτι Ἡλείαν φωνεῖ οὗτοσ.
48 [342,2] καὶ εὐθέωσ δραμὼν εἷσ ἐξ αὐτῶν
καὶ λαβὼν σπόγγον πλήσασ τε ὄξουσ καὶ
περιθεὶσ καλάμῳ ἐπότιζεν αὐτόν. **49** οἱ δὲ
λοιποὶ ἔλεγον· ἄφεσ ἴδωμεν εἰ ἔρχεται
Ηλείασ σώσων αὐτόν.

50 [343,1] Ὁ δὲ Ἰησοῦσ πάλιν κράξασ
φωνῇ μεγάλῃ ἀφῆκεν τὸ πνεῦμα. **51** [344,2]
καὶ ἰδοὺ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη
ἄνωθεν ἕωσ κάτω εἰσ δύο, [345,10] καὶ ἡ γῆ
ἐσείσθη, καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν, **52** καὶ
τὰ μνημεῖα ἀνεῴχθησαν καὶ πολλὰ σώματα
τῶν κεκοιμημένων ἁγίων ἠγέρθησαν· **53** καὶ
ἐξελθόντεσ ἐκ τῶν μνημείων μετὰ τὴν
ἔγερσιν αὐτοῦ εἰσῆλθον εἰσ τὴν ἁγίαν πόλιν
καὶ ἐνεφανίσθησαν πολλοῖσ. **54** [346,2] ὁ δὲ
ἑκατοντάρχησ καὶ οἱ μετ᾽ αὐτοῦ τηροῦντεσ

45. εννατησ 46. ηλι bis | λαμα | σαβαχθανι 47. εστωτων | ηλιαν 49. ηλιασ 51. εισ δυο: post εσχισθη | απο ανωθεν 52. ηγερθη 54. εκατονταρχοσ

45—49 Mc 15, 33—36. **45** Lc 23, 44. **46** Ps. 22, 2. **48** Lc 23, 36. Io 19, 29. (Ps. 68, 22.) **50—54** Mc 15, 37—39. Lc 23, 45—47.

τὸν Ἰησοῦν ἰδόντεσ τὸν σεισμὸν καὶ τὰ
γινόμενα ἐφοβήθησαν σφόδρα, λέγοντεσ·
ἀληθῶσ θεοῦ υἱὸσ ἦν οὗτοσ. **55** [347,6] Ἦσαν
δὲ ἐκεῖ γυναῖκεσ πολλαὶ ἀπὸ μακρόθεν
θεωροῦσαι, αἵτινεσ ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ
ἀπὸ τῆσ Γαλιλαίασ διακονοῦσαι αὐτῷ·
56 ἐν αἷσ ἦν Μαρία ἡ Μαγδαληνή, καὶ
Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωσὴφ μήτηρ,
καὶ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου.

57 [348,1] Ὀψίασ δὲ γενομένησ ἦλθεν
ἄνθρωποσ πλούσιοσ ἀπὸ Ἀριμαθαίασ, τοὔ-
νομα Ἰωσήφ, ὃσ καὶ αὐτὸσ ἐμαθητεύθη
τῷ Ἰησοῦ· **58** οὗτοσ προσελθὼν τῷ Πειλάτῳ
ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. τότε ὁ Πειλᾶ-
τοσ ἐκέλευσεν ἀποδοθῆναι. **59** [349,1] καὶ
λαβὼν τὸ σῶμα ὁ Ἰωσὴφ ἐνετύλιξεν αὐτὸ
σινδόνι καθαρᾷ, **60** καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ
καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ, ὃ ἐλατόμησεν ἐν τῇ
πέτρᾳ, καὶ προσκυλίσασ λίθον μέγαν τῇ θύρᾳ
τοῦ μνημείου ἀπῆλθεν. **61** [350,6] ἦν δὲ ἐκεῖ
Μαριὰμ ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη Μαρία,
καθήμεναι ἀπέναντι τοῦ τάφου.

62 [351,10] Τῇ δὲ ἐπαύριον, ἥτισ ἐστὶν
μετὰ τὴν παρασκευήν, συνήχθησαν οἱ
ἀρχιερεῖσ καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸσ Πειλᾶτον
63 λέγοντεσ· κύριε, ἐμνήσθημεν ὅτι ἐκεῖνοσ
ὁ πλάνοσ εἶπεν ἔτι ζῶν· μετὰ τρεῖσ ἡμέρασ

---

54. τα γενομενα 56. ιωσηφ: ιωση 57. εμαθητευσεν
58. πιλατω et πιλατοσ | αποδοθηναι: add το σωμα
61. μαριαμ: μαρια 62. πιλατον

55 s. Mc 15, 40 s. Lc 23, 49. Io 19, 25. **57—61**
Mc 15, 42—47. Lc 23, 50—55. Io 19, 38—42.

ἐγείρομαι. **64** κέλευσον οὖν ἀσφαλισθῆναι
τὸν τάφον ἕωσ τῆσ τρίτησ ἡμέρασ, μήποτε
ἐλθόντεσ οἱ μαθηταὶ κλέψωσιν αὐτὸν καὶ
εἴπωσιν τῷ λαῷ· ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν,
καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη χείρων τῆσ
πρώτησ. **65** ἔφη αὐτοῖσ ὁ Πειλᾶτοσ·
ἔχετε κουστωδίαν· ὑπάγετε ἀσφαλίσασθε
ὡσ οἴδατε. **66** οἱ δὲ πορευθέντεσ ἠσφαλί-
σαντο τὸν τάφον, σφραγίσαντεσ τὸν λίθον
μετὰ τῆσ κουστωδίασ.

XXVIII.

Resurrectio. Angelus et mulieres. Custodes corrupti. Ultima ad discipulos mandata.

1 [352,1] Ὀψὲ δὲ σαββάτων, τῇ ἐπι-
φωσκούσῃ εἰσ μίαν σαββάτων, ἦλθεν Μαριὰμ
ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη Μαρία θεωρῆσαι
τὸν τάφον. **2** καὶ ἰδοὺ σεισμὸσ ἐγένετο
μέγασ· ἄγγελοσ γὰρ κυρίου καταβὰσ ἐξ
οὐρανοῦ καὶ προσελθὼν ἀπεκύλισεν τὸν λίθον
καὶ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ. **3** ἦν δὲ ἡ
εἰδέα αὐτοῦ ὡσ ἀστραπή, καὶ τὸ ἔνδυμα
αὐτοῦ λευκὸν ὡσ χιών. **4** ἀπὸ δὲ τοῦ
φόβου αὐτοῦ ἐσείσθησαν οἱ τηροῦντεσ καὶ
ἐγενήθησαν ὡσ νεκροί. **5** [353,2] ἀποκριθεὶσ
δὲ ὁ ἄγγελοσ εἶπεν ταῖσ γυναιξίν· μὴ
φοβεῖσθε ὑμεῖσ· οἶδα γὰρ ὅτι Ἰησοῦν τὸν
ἐσταυρωμένον ζητεῖτε. **6** οὐκ ἔστιν ὧδε·

---

64. οι μαθητ. αυτου | κλεψωσιν: praem νυκτοσ
65. εφη: add δε
XXVIII. 1. μαριαμ: μαρια 2. και sec: om | λιθον: add απο τησ θυρασ 3. ιδεα | ωσ: ωσει 4. εγενοντο ωσει νεκρ.

---

64 28, 13.
XXVIII. **1—10** Mc 16, 1—8. Lc 24, 1—9.

ἠγέρθη γάρ, καθὼσ εἶπεν· δεῦτε ἴδετε τὸν
τόπον ὅπου ἔκειτο. 7 καὶ ταχὺ πορευθεῖσαι
εἴπατε τοῖσ μαθηταῖσ αὐτοῦ ὅτι ἠγέρθη
ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ ἰδοὺ προάγει ὑμᾶσ
εἰσ τὴν Γαλιλαίαν, ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε.
ἰδοὺ εἶπον ὑμῖν. 8 [354,2] καὶ ἀπελθοῦσαι
ταχὺ ἀπὸ τοῦ μνημείου μετὰ φόβου καὶ
χαρᾶσ μεγάλησ ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι τοῖσ
μαθηταῖσ αὐτοῦ. 9 [355,10] καὶ ἰδοὺ Ἰησοῦσ
ὑπήντησεν αὐταῖσ λέγων· χαίρετε. αἱ δὲ
προσελθοῦσαι ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺσ πόδασ
καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ. 10 τότε λέγει
αὐταῖσ ὁ Ἰησοῦσ· μὴ φοβεῖσθε· ὑπάγετε
ἀπαγγείλατε τοῖσ ἀδελφοῖσ μου ἵνα ἀπέλθω-
σιν εἰσ τὴν Γαλιλαίαν, καὶ ἐκεῖ με ὄψονται.
11 Πορευομένων δὲ αὐτῶν, ἰδού τινὲσ
τῆσ κουστωδίασ ἐλθόντεσ εἰσ τὴν πόλιν
ἀνήγγειλαν τοῖσ ἀρχιερεῦσιν ἅπαντα τὰ
γενόμενα. 12 καὶ συναχθέντεσ μετὰ τῶν
πρεσβυτέρων συμβούλιόν τε λαβόντεσ ἀργύρια
ἱκανὰ ἔδωκαν τοῖσ στρατιώταισ, 13 λέγον-
τεσ· εἴπατε ὅτι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸσ
ἐλθόντεσ ἔκλεψαν αὐτὸν ἡμῶν κοιμωμένων.
14 καὶ ἐὰν ἀκουσθῇ τοῦτο ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνοσ,
ἡμεῖσ πείσομεν καὶ ὑμᾶσ ἀμερίμνουσ ποιήσο-
μεν. 15 οἱ δὲ λαβόντεσ ἀργύρια ἐποίησαν

6. εκειτο: add ο κυριοσ 8. εξελθουσαι 9. και ιδου: ωσ δε επορευοντο απαγγειλαι τοισ μαθηταισ αυτου, και ιδου | ο ιησουσ | απηντησεν 10. κακει 11. απηγγειλαν 14. πεισομεν αυτον 15. τα αργυρια

13 27, 64.

ὡσ ἐδιδάχθησαν· καὶ ἐφημίσθη ὁ λόγοσ
οὗτοσ παρὰ Ἰουδαίοισ μέχρι τῆσ σήμερον.
16 Οἱ δὲ ἕνδεκα μαθηταὶ ἐπορεύθησαν
εἰσ τὴν Γαλιλαίαν, εἰσ τὸ ὄροσ οὗ ἐτάξατο
αὐτοῖσ ὁ Ἰησοῦσ, 17 καὶ ἰδόντεσ αὐτὸν
προσεκύνησαν, οἱ δὲ ἐδίστασαν. 18 καὶ
προσελθὼν ὁ Ἰησοῦσ ἐλάλησεν αὐτοῖσ λέγων·
ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ
γῆσ. 19 πορευθέντεσ μαθητεύσατε πάντα
τὰ ἔθνη, βαπτίζοντεσ αὐτοὺσ εἰσ τὸ ὄνομα
τοῦ πατρὸσ καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου
πνεύματοσ, 20 διδάσκοντεσ αὐτοὺσ τηρεῖν
πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν. καὶ ἰδοὺ ἐγὼ
μεθ' ὑμῶν εἰμὶ πάσασ τὰσ ἡμέρασ ἕωσ
τῆσ συντελείασ τοῦ αἰῶνοσ.

---

15. διεφημισθη | μεχρι: εωσ 17. προσεκυνησαν: add αυτω 19. πορευθεντεσ ουν 20. αιωνοσ: add αμην

---

19 [Mc 16, 15.]

ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ.

I.

Iohannes baptista. Iesus baptizatur, temptatur, quattuor vocat piscatores. Capharnaumi docet, sanatque daemoniacum, socrum Petri, leprosum.

1 [1,2] Ἀρχὴ τοῦ εὐαγγελίου Ἰησοῦ Χριστοῦ,
2 καθὼσ γέγραπται ἐν τῷ Ἡσαΐᾳ τῷ προ-
φήτῃ· ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν
μου πρὸ προσώπου σου, ὃσ κατασκευάσει
τὴν ὁδόν σου· 3 [2,1] φωνὴ βοῶντοσ ἐν τῇ
ἐρήμῳ· ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείασ
ποιεῖτε τὰσ τρίβουσ αὐτοῦ. 4 [3,6] ἐγένετο
Ἰωάννησ ὁ βαπτίζων ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ
κηρύσσων βάπτισμα μετανοίασ εἰσ ἄφεσιν
ἁμαρτιῶν. 5 καὶ ἐξεπορεύετο πρὸσ αὐτὸν
πᾶσα ἡ Ἰουδαία χώρα καὶ οἱ Ἱεροσολυμεῖ-
ται πάντεσ, καὶ ἐβαπτίζοντο ὑπ᾽ αὐτοῦ ἐν
τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ἐξομολογούμενοι τὰσ
ἁμαρτίασ αὐτῶν. 6 καὶ ἦν ὁ Ἰωάννησ
ἐνδεδυμένοσ τρίχασ καμήλου καὶ ζώνην
δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ, καὶ ἔσθων
ἀκρίδασ καὶ μέλι ἄγριον. 7 [4,1] καὶ ἐκήρυσ-

* το κατα μαρκον (ς add αγιον, non item ς[e]) ευαγγελιον

I. 1. χριστου: ς add υιου του θεου | θεου. [2]ωσ - - αυτου. [4]εγενετο 2. ωσ γεγραπτ. εν τοισ προφηταισ | τ. οδον σου: add εμπροσθεν σου 4. ιωαννησ βαπτιζων 5. ιεροσολυμιται | παντεσ: pon post εβαπτιζ. | υπ αυτου: pon post ιορδ. ποταμ. 6. ην δε | om ο ante ιωανν. | εσθιων

I. **2** Mal 3, 1. Mt 11, 10. Lc 7, 27. **3** Es 40, 5. Mt 3, 3. Lc 3, 4. Io 1, 23. **4–8** Mt 3, 1 ss. Lc 3, 2 ss. Io 1, 6 ss.

σεν λέγων· ἔρχεται ὁ ἰσχυρότερόσ μου
ὀπίσω μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸσ κύψασ λῦσαι
τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ. **8** ἐγὼ
ἐβάπτισα ὑμᾶσ ὕδατι, αὐτὸσ δὲ βαπτίσει
ὑμᾶσ ἐν πνεύματι ἁγίῳ. **9** [5,1] Καὶ ἐγένετο
ἐν ἐκείναισ ταῖσ ἡμέραισ ἦλθεν Ἰησοῦσ
ἀπὸ Ναζαρὲτ τῆσ Γαλιλαίασ καὶ ἐβαπτίσθη
εἰσ τὸν Ἰορδάνην ὑπὸ Ἰωάννου. **10** καὶ
εὐθὺσ ἀναβαίνων ἐκ τοῦ ὕδατοσ εἶδεν
σχιζομένουσ τοὺσ οὐρανοὺσ καὶ τὸ πνεῦμα
ὡσ περιστερὰν καταβαῖνον εἰσ αὐτόν. **11** καὶ
φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν· σὺ εἶ ὁ υἱόσ μου
ὁ ἀγαπητόσ, ἐν σοὶ εὐδόκησα.

12 [6,2] Καὶ εὐθὺσ τὸ πνεῦμα αὐτὸν ἐκ-
βάλλει εἰσ τὴν ἔρημον. **13** καὶ ἦν ἐν τῇ
ἐρήμῳ τεσσεράκοντα ἡμέρασ πειραζόμενοσ
ὑπὸ τοῦ σατανᾶ, [7,6] καὶ ἦν μετὰ τῶν
θηρίων, καὶ οἱ ἄγγελοι διηκόνουν αὐτῷ.

14 [8,4] Μετὰ δὲ τὸ παραδοθῆναι τὸν
Ἰωάννην ἦλθεν ὁ Ἰησοῦσ εἰσ τὴν Γαλιλαίαν,
[9,6] κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ, **15** ὅτι
πεπλήρωται ὁ καιρὸσ καὶ ἤγγικεν ἡ βασι-
λεία τοῦ θεοῦ· μετανοεῖτε καὶ πιστεύετε ἐν
τῷ εὐαγγελίῳ.

---

8. εγω: add μεν | εν υδατι 9. ς[e] ναζαρεθ | υπο ιωανν. εισ τ. ιορδ. 10. ευθεωσ | εκ: απο | ωσ: ωσει | καταβ. επ αυτον 11. φωνη: add εγενετο | εν σοι: εν ω 13. εκει εν τ. ερημ. | ημερασ τεσσαρακοντ. 14. του θεου: praem τησ βασιλειασ 15. οτι: praem και λεγων

9—11 Mt 3, 13—17. Lc 3, 21 s. Io 1, 29 ss. **12** s. Mt 4, 1 ss. Lc 4, 1 ss. **14** s. Mt 4, 12. 17. Lc 4, 14 s.

16 Καὶ παράγων παρὰ τὴν θάλασσαν
τῆσ Γαλιλαίασ εἶδεν Cίμωνα καὶ Ἀνδρέαν
τὸν ἀδελφὸν Cίμωνοσ ἀμφιβάλλοντασ ἐν τῇ
θαλάσσῃ· ἦσαν γὰρ ἁλεεῖσ. **17** [10,2] καὶ
εἶπεν αὐτοῖσ ὁ Ἰησοῦσ· δεῦτε ὀπίσω μου,
καὶ ποιήσω ὑμᾶσ γενέσθαι ἁλεεῖσ ἀνθρώπων.
18 καὶ εὐθὺσ ἀφέντεσ τὰ δίκτυα ἠκολούθη-
σαν αὐτῷ. **19** [11,6] καὶ προβὰσ ὀλίγον εἶδεν
Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην
τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ αὐτοὺσ ἐν τῷ πλοίῳ
καταρτίζοντασ τὰ δίκτυα. **20** καὶ εὐθὺσ
ἐκάλεσεν αὐτούσ· καὶ ἀφέντεσ τὸν πατέρα
αὐτῶν Ζεβεδαῖον ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ τῶν
μισθωτῶν ἀπῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ.

21 [12,8] Καὶ εἰσπορεύονται εἰσ Καφαρ-
ναούμ· καὶ εὐθὺσ τοῖσ σάββασιν ἐδίδασκεν
εἰσ τὴν συναγωγήν. **22** [13,2] καὶ ἐξεπλήσ-
σοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· ἦν γὰρ δι-
δάσκων αὐτοὺσ ὡσ ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ
ὡσ οἱ γραμματεῖσ.

23 [14,8] Καὶ εὐθὺσ ἦν ἐν τῇ συναγωγῇ
αὐτῶν ἄνθρωποσ ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ,
καὶ ἀνέκραξεν **24** λέγων· τί ἡμῖν καὶ σοί,
Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἦλθεσ ἀπολέσαι ἡμᾶσ·
οἴδαμέν σε τίσ εἶ, ὁ ἅγιοσ τοῦ θεοῦ. **25** καὶ

---

16. κ. παραγ.: περιπατων δε | σιμωνοσ: αυτου | βαλλοντασ αμφιβληστρον εν | αλιεισ 17. αλιεισ 18. ευθεωσ | τα δικτ. αυτων 19. προβασ εκειθεν ολιγ. 20. ευθεωσ 21. καπερναουμ | ευθεωσ | εδιδασκεν: post συναγωγ. pon | εισ την (ς^{e} om) συναγωγην: praem εισελθων 23. om ευθυσ 24. λεγων: add εα | οιδα

16—20 Mt 4, 18—22. **21** s. Lc 4, 31 s. Mt 7, 28 s. **23—28** Lc 4, 32—37.

ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦσ· φιμώθητι καὶ
ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ. **26** καὶ σπαράξαν αὐτὸν
τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον καὶ φωνῆσαν
φωνῇ μεγάλῃ ἐξῆλθεν ἐξ αὐτοῦ. **27** καὶ
ἐθαμβήθησαν ἅπαντεσ, ὥστε συνζητεῖν
αὐτοὺσ λέγοντασ· τί ἐστιν τοῦτο; διδαχὴ
καινὴ κατ᾽ ἐξουσίαν· καὶ τοῖσ πνεύμασι
τοῖσ ἀκαθάρτοισ ἐπιτάσσει, καὶ ὑπακούουσιν
αὐτῷ. **28** καὶ ἐξῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εὐθὺσ
πανταχοῦ εἰσ ὅλην τὴν περίχωρον τῆσ
Γαλιλαίασ.

29 [15,2] Καὶ εὐθὺσ ἐκ τῆσ συναγωγῆσ
ἐξελθόντεσ ἦλθον εἰσ τὴν οἰκίαν Cίμωνοσ
καὶ Ἀνδρέου μετὰ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου.
30 ἡ δὲ πενθερὰ Cίμωνοσ κατέκειτο πυρέσ-
σουσα, καὶ εὐθὺσ λέγουσιν αὐτῷ περὶ αὐτῆσ.
31 καὶ προσελθὼν ἤγειρεν αὐτὴν κρατήσασ
τῆσ χειρόσ· καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετόσ,
καὶ διηκόνει αὐτοῖσ. **32** Ὀψίασ δὲ γενο-
μένησ, ὅτε ἔδυ ὁ ἥλιοσ, ἔφερον πρὸσ αὐτὸν
πάντασ τοὺσ κακῶσ ἔχοντασ καὶ τοὺσ δαι-
μονιζομένουσ· **33** καὶ ἦν ὅλη ἡ πόλισ ἐπι-
συνηγμένη πρὸσ τὴν θύραν. **34** καὶ ἐθερά-
πευσεν πολλοὺσ κακῶσ ἔχοντασ ποικίλαισ
νόσοισ, καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλεν,

---

25. ο ιησουσ: add λεγων 26. φωνησαν: κραξαν
27. παντεσ | συζητ. | αυτουσ: προσ αὐτουσ | τουτο;
τισ η διδαχη η καινη αυτη; οτι κατ εξουσιαν και
28. εξηλθ. δε | om πανταχου 29. ευθεωσ 30. ευθεωσ
31. τ. χειροσ: add αυτησ | ο πυρετοσ: add ευθεωσ
33. και η πολ. ολη επισυν. ην

---

28 Mt 4, 24. **29—34** Lc 4, 38—41. Mt 8, 14—16.

[16,9] καὶ οὐκ ἤφιεν λαλεῖν τὰ δαιμόνια, ὅτι
ᾔδεισαν αὐτόν.

35 [17,8] Καὶ πρωῒ ἔννυχα λίαν ἀναστὰσ
ἐξῆλθεν καὶ ἀπῆλθεν εἰσ ἔρημον τόπον,
κἀκεῖ προσηύχετο. **36** καὶ κατεδίωξεν
αὐτὸν Σίμων καὶ οἱ μετ᾽ αὐτοῦ, **37** καὶ εὗρον
αὐτόν, καὶ λέγουσιν αὐτῷ ὅτι πάντεσ
ζητοῦσίν σε. **38** καὶ λέγει αὐτοῖσ· ἄγωμεν
ἀλλαχοῦ εἰσ τὰσ ἐχομένασ κωμοπόλεισ, ἵνα
κἀκεῖ κηρύξω· εἰσ τοῦτο γὰρ ἐξῆλθον.
39 καὶ ἦλθεν κηρύσσων εἰσ τὰσ συναγωγὰσ
αὐτῶν εἰσ ὅλην τὴν Γαλιλαίαν καὶ τὰ δαι-
μόνια ἐκβάλλων.

40 [18,2] Καὶ ἔρχεται πρὸσ αὐτὸν λεπρόσ,
παρακαλῶν αὐτὸν καὶ γονυπετῶν λέγων
αὐτῷ ὅτι ἐὰν θέλῃσ δύνασαί με καθαρίσαι.
41 καὶ σπλαγχνισθεὶσ ἐκτείνασ τὴν χεῖρα
αὐτοῦ ἥψατο καὶ λέγει· θέλω, καθαρίσθητι.
42 καὶ εὐθὺσ ἀπῆλθεν ἀπ᾽ αὐτοῦ ἡ λέπρα,
καὶ ἐκαθερίσθη. **43** καὶ ἐμβριμησάμενοσ
αὐτῷ εὐθὺσ ἐξέβαλεν αὐτόν, **44** καὶ λέγει
αὐτῷ· ὅρα μηδενὶ μηδὲν εἴπῃσ, ἀλλὰ ὕπαγε
σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ καὶ προσένεγκε
περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου ἃ προσέταξεν
Μωϋσῆσ εἰσ μαρτύριον αὐτοῖσ. **45** [19,10] ὁ δὲ

35. εννυχον 36. κατεδιωξαν | ο σιμων 37. και ευροντεσ αυτον λεγουσιν αυτ. 38. om αλλαχου | εξεληλυθα 39. ηλθεν: ην | εν ταισ συναγωγαισ 40. και γονυπετ. αυτον | και λεγων 41. ο δε ιησουσ σπλαγχν. | ηψατο αυτου | και λεγει: add αυτω 42. και ειποντοσ αυτου ευθεωσ | εκαθαρισθη 43. ευθεωσ 44. αλλ | μωσησ

35—39 Lc 4, 42—44. **40—45** Lc 5, 12—16. Mt 8, 1—4. **44** Lev 14, 2.

ἐξελθὼν ἤρξατο κηρύσσειν πολλὰ καὶ δια-
φημίζειν τὸν λόγον, ὥστε μηκέτι αὐτὸν
δύνασθαι εἰσ πόλιν φανερῶσ εἰσελθεῖν, ἀλλ'
ἔξω ἐπ' ἐρήμοισ τόποισ ἦν, καὶ ἤρχοντο
πρὸσ αὐτὸν πάντοθεν.

II.

Paralyticus sanatur Capharnaumi. Levi vocatur. Convivium cum portitoribus. Discipuli non ieiunantes et sabbato spicas evellentes.

1 [20,1] Καὶ εἰσελθὼν πάλιν εἰσ Καφαρ-
ναοὺμ δι' ἡμερῶν, ἠκούσθη ὅτι ἐν οἴκῳ
ἐστίν. **2** καὶ συνήχθησαν πολλοί, ὥστε
μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸσ τὴν θύραν,
καὶ ἐλάλει αὐτοῖσ τὸν λόγον. **3** καὶ ἔρχον-
ται φέροντεσ πρὸσ αὐτὸν παραλυτικὸν
αἰρόμενον ὑπὸ τεσσάρων. **4** καὶ μὴ δυνά-
μενοι προσενέγκαι αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον,
ἀπεστέγασαν τὴν στέγην ὅπου ἦν, καὶ
ἐξορύξαντεσ χαλῶσι τὸν κράβαττον ὅπου ὁ
παραλυτικὸσ κατέκειτο. **5** καὶ ἰδὼν ὁ
Ἰησοῦσ τὴν πίστιν αὐτῶν λέγει τῷ παρα-
λυτικῷ· τέκνον, ἀφίενταί σου αἱ ἁμαρτίαι.
6 ἦσαν δέ τινεσ τῶν γραμματέων ἐκεῖ
καθήμενοι καὶ διαλογιζόμενοι ἐν ταῖσ καρ-
δίαισ αὐτῶν· **7** τί οὗτοσ οὕτωσ λαλεῖ;
βλασφημεῖ· τίσ δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίασ

45. φανερ. εισ πολ. εισελθ. | επ: εν | πανταχοθεν
II. 1. Και παλιν εισηλθεν | καπερναουμ | και ηκουσθη | εισ οικον 2. και ευθεωσ συνηχθ. 3. προσ αυτ. παραλυτικ. φεροντ. 4. προσενεγκαι: προσεγγισαι | κραββατον | οπου: εφ ω 5. ιδων δε | αφεωνται | σοι αι αμαρτ. σου 7. λαλει βλασφημιασ· τισ

II. **1—12** Mt 9, 1—8. Lc 5, 17—26.

εἰ μὴ εἷσ ὁ θεόσ; 8 καὶ εὐθὺσ ἐπιγνοὺσ ὁ
Ἰησοῦσ τῷ πνεύματι αὐτοῦ ὅτι οὕτωσ δια-
λογίζονται ἐν ἑαυτοῖσ, λέγει αὐτοῖσ· τί
ταῦτα διαλογίζεσθε ἐν ταῖσ καρδίαισ ὑμῶν;
9 τί ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν τῷ παρα-
λυτικῷ· ἀφίενταί σου αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν·
ἔγειρε καὶ ἆρον τὸν κράβαττόν σου καὶ
ὕπαγε; 10 ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει
ὁ υἱὸσ τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆσ γῆσ ἀφιέναι
ἁμαρτίασ, λέγει τῷ παραλυτικῷ· 11 σοὶ
λέγω, ἔγειρε ἆρον τὸν κράβαττόν σου καὶ
ὕπαγε εἰσ τὸν οἶκόν σου. 12 καὶ ἠγέρθη,
καὶ εὐθὺσ ἄρασ τὸν κράβαττον ἐξῆλθεν
ἔμπροσθεν πάντων, ὥστε ἐξίστασθαι πάντασ
καὶ δοξάζειν τὸν θεὸν λέγοντασ ὅτι οὕτωσ
οὐδέποτε εἴδαμεν.

13 [21,2] Καὶ ἐξῆλθεν πάλιν εἰσ τὴν θάλασ-
σαν· καὶ πᾶσ ὁ ὄχλοσ ἤρχετο πρὸσ αὐτόν,
καὶ ἐδίδασκεν αὐτούσ. 14 καὶ παράγων
εἶδεν Λευεὶν τὸν τοῦ Ἀλφαίου καθήμενον
ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ λέγει αὐτῷ· ἀκολούθει
μοι. καὶ ἀναστὰσ ἠκολούθησεν αὐτῷ.
15 [22,2] καὶ γίνεται κατακεῖσθαι αὐτὸν ἐν
τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τελῶναι καὶ
ἁμαρτωλοὶ συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖσ

---

8. ευθεωσ | λεγει: ειπεν 9. αφεωνται | σοι αι αμαρτιαι | εγειραι | σου τ. κραββατον | υπαγε: περιπατει 10. αφιεν. επι τ. γ. αμαρτ. 11. εγειραι | και αρον | κραββατον 12. κ. εγερθη ευθεωσ και αρ. | κραββατον | εμπροσθ.: εναντιον | ουδεποτ. ουτωσ ειδομεν 13. εισ: παρα 14. λευϊν 13. κ. εγενετο εν τω καταχ. αυτον

13—17 Mt 9, 9—13. Lc 5, 27—32.

μαθηταῖσ αὐτοῦ· ἦσαν γὰρ πολλοί, καὶ
ἠκολούθουν αὐτῷ 16 καὶ γραμματεῖσ τῶν
Φαρισαίων. καὶ ἰδόντεσ ὅτι ἤσθιεν μετὰ
τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἔλεγον τοῖσ
μαθηταῖσ αὐτοῦ· ὅτι μετὰ τῶν τελωνῶν
καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει καὶ πίνει; 17 [23,2] καὶ
ἀκούσασ ὁ Ἰησοῦσ λέγει αὐτοῖσ· οὐ χρείαν
ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντεσ ἰατροῦ ἀλλ' οἱ κακῶσ
ἔχοντεσ· οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίουσ ἀλλὰ
ἁμαρτωλούσ.

18 Καὶ ἦσαν οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ
οἱ Φαρισαῖοι νηστεύοντεσ. καὶ ἔρχονται καὶ
λέγουσιν αὐτῷ· διατί οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου
καὶ οἱ μαθηταὶ τῶν Φαρισαίων νηστεύουσιν,
οἱ δὲ σοὶ μαθηταὶ οὐ νηστεύουσιν; 19 καὶ
εἶπεν αὐτοῖσ ὁ Ἰησοῦσ· μὴ δύνανται οἱ
υἱοὶ τοῦ νυμφῶνοσ ἐν ᾧ ὁ νυμφίοσ μετ'
αὐτῶν ἐστὶν νηστεύειν; ὅσον χρόνον ἔχου-
σιν τὸν νυμφίον μετ' αὐτῶν, οὐ δύνανται
νηστεύειν. 20 ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν
ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίοσ, καὶ τότε
νηστεύσουσιν ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. 21 Οὐδεὶσ
ἐπίβλημα ῥάκουσ ἀγνάφου ἐπιράπτει ἐπὶ
ἱμάτιον παλαιόν· εἰ δὲ μή, αἴρει τὸ πλή-
ρωμα ἀπ' αὐτοῦ τὸ καινὸν τοῦ παλαιοῦ,

15. ηκολουθησαν 16. και οι γραμματεισ και οι φαρισαιοι ιδοντεσ αυτον εσθιοντα | οτι: τι οτι 17. αμαρτωλουσ: add εισ μετανοιαν 18. οι φαρισαιοι: οι των φαρισαιων | οι μαθηται tert: om | οσ. χρ. μεθ εαυτ. εχουσι τον νυμφ. 20. εν εκειναισ ταισ ημεραισ 21. και ουδεισ | επιρραπτει | επι ιματιω παλαιω | το πλ. απ αυτου: om απ

18—22 Mt 9, 14—17. Lc 5, 33—39.

καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται. **22** καὶ οὐδεὶσ
βάλλει οἶνον νέον εἰσ ἀσκοὺσ παλαιούσ· εἰ
δὲ μή, ῥήξει ὁ οἶνοσ τοὺσ ἀσκούσ, καὶ ὁ
οἶνοσ ἀπόλλυται καὶ οἱ ἀσκοί.

23 [24,2] Καὶ ἐγένετο αὐτὸν ἐν τοῖσ σάβ-
βασιν παραπορεύεσθαι διὰ τῶν σπορίμων,
καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἤρξαντο ὁδὸν ποιεῖν
τίλλοντεσ τοὺσ στάχυασ. **24** καὶ οἱ Φαρι-
σαῖοι ἔλεγον αὐτῷ· ἴδε τί ποιοῦσιν τοῖσ
σάββασιν ὃ οὐκ ἔξεστιν; **25** καὶ λέγει
αὐτοῖσ· οὐδέποτε ἀνέγνωτε τί ἐποίησεν
Δαυεὶδ, ὅτε χρείαν ἔσχεν καὶ ἐπείνασεν
αὐτὸσ καὶ οἱ μετ᾽ αὐτοῦ; **26** πῶσ εἰσῆλθεν
εἰσ τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ἐπὶ Ἀβιάθαρ ἀρχιε-
ρέωσ καὶ τοὺσ ἄρτουσ τῆσ προθέσεωσ
ἔφαγεν, οὓσ οὐκ ἔξεστιν φαγεῖν εἰ μὴ τοὺσ
ἱερεῖσ, καὶ ἔδωκεν καὶ τοῖσ σὺν αὐτῷ οὖσιν;
27 [25,2] καὶ ἔλεγεν αὐτοῖσ· τὸ σάββατον διὰ
τὸν ἄνθρωπον ἐγένετο, καὶ οὐχ ὁ ἄνθρωποσ
διὰ τὸ σάββατον· **28** ὥστε κύριόσ ἐστιν ὁ
υἱὸσ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου.

---

22. ρησσει ο οιν. ο νεοσ | απολλυται etc: εκχειται και οι ασκοι απολουνται· αλλα οινον νεον εισ ασκουσ καινουσ βλητεον 23. εγεν. παραπορ. αυτον εν τ. σαββ. | και ηρξαντ. οι μαθ. αυτου 24. εν τοισ σαββ. 25. και αυτοσ ελεγεν αυτοισ | δαβιδ 26. επι του αβι. | ει μη τοισ ιερευσι 27. και ουχ: om και

23—28 Lc 6, 1—5. Mt 12, 1—8. **24** Ex 20, 10.
25 1 Sam 21, 6. **26** Lev 24, 9.

III.

Manus tabida. Confluxus populi et sanationes.
Duodecim apostoli. Peccatum in spiritum sanctum.
Iesu mater et fratres.

1 Καὶ εἰσῆλθεν πάλιν εἰσ συναγωγήν,
καὶ ἦν ἐκεῖ ἄνθρωποσ ἐξηραμμένην ἔχων
τὴν χεῖρα· 2 καὶ παρετήρουν αὐτὸν εἰ ἐν
τοῖσ σάββασιν θεραπεύει αὐτόν, ἵνα κατη-
γορήσωσιν αὐτοῦ. 3 καὶ λέγει τῷ ἀνθρώπῳ
τῷ τὴν ξηρὰν χεῖρα ἔχοντι· ἔγειρε εἰσ τὸ
μέσον. 4 καὶ λέγει αὐτοῖσ· ἔξεστιν τοῖσ
σάββασιν ἀγαθὸν ποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι,
ψυχὴν σῶσαι ἢ ἀποκτεῖναι; οἱ δὲ ἐσιώπων.
5 καὶ περιβλεψάμενοσ αὐτοὺσ μετ᾽ ὀργῆσ,
συνλυπούμενοσ ἐπὶ τῇ πωρώσει τῆσ καρδίασ
αὐτῶν, λέγει τῷ ἀνθρώπῳ· ἔκτεινον τὴν
χεῖρα. καὶ ἐξέτεινεν, καὶ ἀπεκατεστάθη ἡ
χεὶρ αὐτοῦ. 6 [26,4] καὶ ἐξελθόντεσ οἱ Φαρι-
σαῖοι εὐθὺσ μετὰ τῶν Ἡρωδιανῶν συμ-
βούλιον ἐποίησαν κατ᾽ αὐτοῦ, ὅπωσ αὐτὸν
ἀπολέσωσιν.

7 Καὶ ὁ Ἰησοῦσ μετὰ τῶν μαθητῶν
αὐτοῦ ἀνεχώρησεν εἰσ τὴν θάλασσαν, [27,1] καὶ
πολὺ πλῆθοσ ἀπὸ τῆσ Γαλιλαίασ καὶ ἀπὸ
τῆσ Ἰουδαίασ ἠκολούθησαν, 8 καὶ ἀπὸ

III. 1. εισ την συναγωγ. 2. θεραπευσει 3. τω εξηραμμενην εχοντι τ. χειρα | εγειραι 4. αγαθοποιησαι 5. συλλυπουμ. | χειρα: add σου | αποκατεσταθη η χειρ αυτου: add υγιησ ωσ η αλλη 6. ευθεωσ εποιουν 7. ανεχωρ. μετα τ. μαθ. αυτ. | εισ: προσ ηκολουθησαν αυτω και απο τ. ιουδ.

III. 1—6 Mt 12, 9—14. Lc 6, 6—11. 7 ss. Mt 12, 15. Lc 6, 17—19.

Ἱεροσολύμων καὶ ἀπὸ τῆσ Ἰδουμαίασ καὶ
πέραν τοῦ Ἰορδάνου καὶ περὶ Τύρον καὶ
Cιδῶνα, πλῆθοσ πολύ, ἀκούοντεσ ὅσα ἐποίει,
ἦλθον πρὸσ αὐτόν. **9** καὶ εἶπεν τοῖσ μαθη-
ταῖσ αὐτοῦ ἵνα πλοιάριον προσκαρτερῇ αὐτῷ
διὰ τὸν ὄχλον, ἵνα μὴ θλίβωσιν αὐτόν·
10 πολλοὺσ γὰρ ἐθεράπευσεν, ὥστε ἐπι-
πίπτειν αὐτῷ, ἵνα αὐτοῦ ἅψωνται, ὅσοι
εἶχον μάστιγασ. **11** καὶ τὰ πνεύματα τὰ
ἀκάθαρτα, ὅταν αὐτὸν ἐθεώρουν, προσέπιπτον
αὐτῷ [28,2] καὶ ἔκραζον λέγοντεσ ὅτι σὺ εἶ
ὁ υἱὸσ τοῦ θεοῦ. **12** καὶ πολλὰ ἐπετίμα
αὐτοῖσ ἵνα μὴ αὐτὸν φανερὸν ποιῶσιν.
13 [29,2] Καὶ ἀναβαίνει εἰσ τὸ ὄροσ, καὶ
προσκαλεῖται οὓσ ἤθελεν αὐτόσ, καὶ ἀπῆλθον
πρὸσ αὐτόν. **14** καὶ ἐποίησεν δώδεκα ἵνα
ὦσιν μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἵνα ἀποστέλλῃ αὐτοὺσ
κηρύσσειν **15** καὶ ἔχειν ἐξουσίαν ἐκβάλλειν
τὰ δαιμόνια. **16** [30,2] καὶ ἐποίησεν τοὺσ
δώδεκα, καὶ ἐπέθηκεν ὄνομα τῷ Cίμων
Πέτρον· **17** καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβε-
δαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν τοῦ Ἰακώ-
βου, καὶ ἐπέθηκεν αὐτοῖσ ὀνόματα Βοανηργέσ,
ὅ ἐστιν υἱοὶ βροντῆσ· **18** καὶ Ἀνδρέαν καὶ
Φίλιππον καὶ Βαρθολομαῖον καὶ Μαθθαῖον
καὶ Θωμᾶν καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ἀλφαίου

8. και οι περι | ακουσαντεσ 11. εθεωρει | προσεπιπτεν | εκραζε | λεγοντα 12. ποιησωσι 15. εξουσιαν: add θεραπευειν τασ νοσουσ και 16. om και εποι. τ. δωδεκ. | τω σιμωνι ονομα 17. βοανεργεσ 18. ματθαιον

11 Lc 4, 41. **12** Mt 12, 16. **13—19** Lc 6, 12–16. Mt 10, 1—4.

καὶ Θαδδαῖον καὶ Cίμωνα τὸν Καναναῖον
19 καὶ Ἰούδαν Ἰσχαριώθ, ὃσ καὶ παρέδω-
κεν αὐτόν.

[31,10] Καὶ ἔρχεται εἰσ οἶκον· 20 καὶ
συνέρχεται πάλιν ὄχλοσ, ὥστε μὴ δύνασθαι
αὐτοὺσ μήτε ἄρτον φαγεῖν. 21 καὶ ἀκού-
σαντεσ οἱ παρ᾽ αὐτοῦ ἐξῆλθον κρατῆσαι
αὐτόν· ἔλεγον γὰρ ὅτι ἐξέστη. 22 [32,2] καὶ
οἱ γραμματεῖσ οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων κατα-
βάντεσ ἔλεγον ὅτι Βεελζεβοὺλ ἔχει, καὶ ὅτι
ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ
δαιμόνια. 23 [33,2] καὶ προσκαλεσάμενοσ
αὐτοὺσ ἐν παραβολαῖσ ἔλεγεν αὐτοῖσ· πῶσ
δύναται σατανᾶσ σατανᾶν ἐκβάλλειν; 24 καὶ
ἐὰν βασιλεία ἐφ᾽ ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύνα-
ται σταθῆναι ἡ βασιλεία ἐκείνη. 25 καὶ
ἐὰν οἰκία ἐφ᾽ ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δυνήσεται
ἡ οἰκία ἐκείνη σταθῆναι. 26 καὶ εἰ ὁ σα-
τανᾶσ ἀνέστη ἐφ᾽ ἑαυτόν, ἐμερίσθη, καὶ οὐ
δύναται στῆναι ἀλλὰ τέλοσ ἔχει. 27 ἀλλ᾽
οὐ δύναται οὐδεὶσ εἰσ τὴν οἰκίαν τοῦ
ἰσχυροῦ εἰσελθὼν τὰ σκεύη αὐτοῦ διαρ-
πάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον τὸν ἰσχυρὸν δήσῃ,
καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει.
28 [34,2] ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πάντα ἀφε-
θήσεται τοῖσ υἱοῖσ τῶν ἀνθρώπων τὰ

18. χανανιτην 19. ισχαριωτην | ερχονται 25. δυναται | σταθην. η οικ. εκειν. 26. εμερισθη κ. ου: και μεμερισται, ου | σταθηναι 27. αλλ: om | εισ τ. οικιαν etc: τα σκευη του ισχυρου εισελθων εισ τ. οικ. αυτου

22—30 Mt 12, 24—32. Lc 11, 15 ss.

ἁμαρτήματα καὶ αἱ βλασφημίαι, ὅσα ἂν
βλασφημήσωσιν· **29** ὃσ δ᾽ ἂν βλασφημήσῃ
εἰσ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, οὐκ ἔχει ἄφεσιν
εἰσ τὸν αἰῶνα, ἀλλὰ ἔνοχοσ ἔσται αἰωνίου
ἁμαρτήματοσ. **30** ὅτι ἔλεγον· πνεῦμα ἀκά-
θαρτον ἔχει.

31 [35,2] Καὶ ἔρχεται ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ
οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ ἔξω στήκοντεσ ἀπέ-
στειλαν πρὸσ αὐτὸν καλοῦντεσ αὐτόν. **32** καὶ
ἐκάθητο περὶ αὐτὸν ὄχλοσ, καὶ λέγουσιν
αὐτῷ· ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί
σου καὶ αἱ ἀδελφαί σου ἔξω ζητοῦσίν σε.
33 καὶ ἀποκριθεὶσ αὐτοῖσ λέγει· τίσ ἐστιν
ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου; **34** καὶ
περιβλεψάμενοσ τοὺσ περὶ αὐτὸν κύκλῳ
καθημένουσ λέγει· ἴδε ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ
ἀδελφοί μου. **35** ὃσ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα
τοῦ θεοῦ, οὗτοσ ἀδελφόσ μου καὶ ἀδελφὴ
καὶ μήτηρ ἐστίν.

IV.

Parabola de seminatore et vario agro. Parabolicae institutionis caussa. De lucerna; mensura; semine increscente; grano sinapis. Sedatur tempestas.

1 [36,2] Καὶ πάλιν ἤρξατο διδάσκειν παρὰ

28. τα αμαρτ. τοισ υι. των ανθρωπ. | και αι: om αι | οσασ 29. αλλ | εσται: εστιν | αμαρτηματοσ: κρισεωσ 31. ερχονται ουν οι αδελφοι και η μητηρ αυτου | εστωτεσ | φωνουντεσ αυτον 32. οχλ. περι αυτ. | κ. λεγ.: ειπον δε | και αι αδελφαι: om 33. και απεκριθη αυτοισ λεγων | και οι: η οι 34. κυκλω: post περιβλεψαμ. 35. οσ γαρ αν | αδελφη: add μου

31—35 Mt 12, 46—50. Lc 8, 19—21.
IV. **1—9** Mt 13, 1—9. Lc 8, 4—8.

τὴν θάλασσαν. καὶ συνάγεται πρὸσ αὐτὸν
ὄχλοσ πλεῖστοσ, ὥστε αὐτὸν εἰσ πλαῖον
ἐμβάντα καθῆσθαι ἐν τῇ θαλάσσῃ, καὶ πᾶσ
ὁ ὄχλοσ πρὸσ τὴν θάλασσαν ἐπὶ τῆσ γῆσ
ἦσαν. **2** καὶ ἐδίδασκεν αὐτοὺσ ἐν παρα-
βολαῖσ πολλά, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖσ ἐν τῇ
διδαχῇ αὐτοῦ· **3** ἀκούετε. ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ
σπείρων σπεῖραι. **4** καὶ ἐγένετο ἐν τῷ
σπείρειν ὃ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ
ἦλθεν τὰ πετεινὰ καὶ κατέφαγεν αὐτό.
5 καὶ ἄλλο ἔπεσεν ἐπὶ τὸ πετρῶδεσ, ὅπου
οὐκ εἶχεν γῆν πολλήν, καὶ εὐθὺσ ἐξανέτειλεν
διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθοσ γῆσ· **6** καὶ ὅτε
ἀνέτειλεν ὁ ἥλιοσ, ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ τὸ
μὴ ἔχειν ῥίζαν ἐξηράνθη. **7** καὶ ἄλλο
ἔπεσεν εἰσ τὰσ ἀκάνθασ, καὶ ἀνέβησαν αἱ
ἄκανθαι καὶ συνέπνιξαν αὐτό, καὶ καρπὸν
οὐκ ἔδωκεν. **8** καὶ ἄλλα ἔπεσεν εἰσ τὴν
γῆν τὴν καλήν, καὶ ἐδίδου καρπὸν ἀνα-
βαίνοντα καὶ αὐξανόμενον, καὶ ἔφερεν εἰσ
τριάκοντα καὶ εἰσ ἑξήκοντα καὶ εἰσ ἑκατόν.
9 καὶ ἔλεγεν· ὃσ ἔχει ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω.
10 Καὶ ὅτε ἐγένετο κατὰ μόνασ, ἠρώτουν
αὐτὸν οἱ περὶ αὐτὸν σὺν τοῖσ δώδεκα τὰσ
παραβολάσ. **11** καὶ ἔλεγεν αὐτοῖσ· ὑμῖν τὸ

IV. 1. συνηχθη | πλειστ.: πολυσ | εμβαντ. εισ το πλοι. | ησαν: ην 3. του σπειραι 4. τα πετειν. του ουρανου 5. αλλο δε επ. | ευθεωσ 6. και οτε etc: ηλιου δε ανατειλαντοσ 8. και αλλο | αυξανοντα | εισ ter: εν ter 9. ελεγεν: add αυτοισ | οσ εχει: ο εχων 10. οτε δε | ηρωτησαν | την παραβολην

10—20 Mt 13, 10—23. Lc 8, 9—15.

μυστήριον δέδοται τῆσ βασιλείασ τοῦ θεοῦ·
[37,1] ἐκείνοισ δὲ τοῖσ ἔξω ἐν παραβολαῖσ
πάντα γίνεται, **12** ἵνα βλέποντεσ βλέπωσιν
καὶ μὴ ἴδωσιν, καὶ ἀκούοντεσ ἀκούωσιν καὶ
μὴ συνιῶσιν, μήποτε ἐπιστρέψωσιν καὶ
ἀφεθῇ αὐτοῖσ. **13** καὶ λέγει αὐτοῖσ· οὐκ
οἴδατε τὴν παραβολὴν ταύτην, καὶ πῶσ
πάσασ τὰσ παραβολὰσ γνώσεσθε; **14** [38,2] ὁ
σπείρων τὸν λόγον σπείρει. **15** οὗτοι δέ
εἰσιν οἱ παρὰ τὴν ὁδὸν ὅπου σπείρεται ὁ
λόγοσ, καὶ ὅταν ἀκούσωσιν, εὐθὺσ ἔρχεται
ὁ σατανᾶσ καὶ αἴρει τὸν λόγον τὸν ἐσπαρ-
μένον ἐν αὐτοῖσ. **16** καὶ οὗτοι ὁμοίωσ
εἰσὶν οἱ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπειρόμενοι, οἳ
ὅταν ἀκούσωσιν τὸν λόγον εὐθὺσ μετὰ χαρᾶσ
λαμβάνουσιν αὐτόν, **17** καὶ οὐκ ἔχουσιν
ῥίζαν ἐν ἑαυτοῖσ ἀλλὰ πρόσκαιροί εἰσιν,
εἶτα γενομένησ θλίψεωσ ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν
λόγον εὐθὺσ σκανδαλίζονται. **18** καὶ ἄλλοι
εἰσὶν οἱ ἐπὶ τὰσ ἀκάνθασ σπειρόμενοι·
οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν λόγον ἀκούσαντεσ, **19** καὶ
αἱ μέριμναι τοῦ αἰῶνοσ καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ
πλούτου καὶ αἱ περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι
εἰσπορευόμεναι συνπνίγουσιν τὸν λόγον, καὶ
ἄκαρποσ γίνεται. **20** καὶ ἐκεῖνοί εἰσιν οἱ

---

11. δεδοται γνωναι το μυστηρ. | τα παντα 12. αφ. αυτοισ: add τα αμαρτηματα 15. ευθεωσ | εν αυτοισ: εν ταισ καρδιαισ αυτων 16. ουτ. εισιν ομοιωσ | ευθεωσ 17. ευθεωσ 18. αλλοι εισιν: ουτοι εισιν | επι: εισ | ουτοι εισιν: ς[e] 1633. om | ακουοντεσ 19. του αιων. τουτου | συμπνιγ. 20. εκεινοι: ουτοι

---

12 Es 6, 9 s.

ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρέντεσ, οἵτινεσ
ἀκούουσιν τὸν λόγον καὶ παραδέχονται, καὶ
καρποφοροῦσιν ἐν τριάκοντα καὶ ἐν ἑξήκοντα
καὶ ἐν ἑκατόν.

21 [39,2] Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖσ ὅτι μήτι ἔρχε-
ται ὁ λύχνοσ ἵνα ὑπὸ τὸν μόδιον τεθῇ ἢ
ὑπὸ τὴν κλίνην; οὐχ ἵνα ἐπὶ τὴν λυχνίαν
τεθῇ; **22** [40,2] οὐ γάρ ἔστιν τι κρυπτόν,
ἐὰν μὴ ἵνα φανερωθῇ· οὐδὲ ἐγένετο ἀπό-
κρυφον, ἀλλʼ ἵνα ἔλθῃ εἰσ φανερόν. **23** εἴ
τισ ἔχει ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω.

24 [41,2] Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖσ· βλέπετε τί
ἀκούετε. ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε μετρηθήσεται
ὑμῖν, καὶ προστεθήσεται ὑμῖν. **25** [42,2] ὃσ
γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ· καὶ ὃσ οὐκ
ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπʼ αὐτοῦ.

26 [43,10] Καὶ ἔλεγεν· οὕτωσ ἐστὶν ἡ βα-
σιλεία τοῦ θεοῦ, ὡσ ἄνθρωποσ βάλῃ τὸν
σπόρον ἐπὶ τῆσ γῆσ, **27** καὶ καθεύδῃ καὶ
ἐγείρηται νύκτα καὶ ἡμέραν, καὶ ὁ σπόροσ
βλαστᾷ καὶ μηκύνηται, ὡσ οὐκ οἶδεν αὐτόσ.
28 αὐτομάτη ἡ γῆ καρποφορεῖ, πρῶτον
χόρτον, εἶτεν στάχυν, εἶτεν πλήρησ σῖτοσ
ἐν τῷ στάχυϊ. **29** ὅταν δὲ παραδοῖ ὁ καρ-

---

20. ἐν ter: ἓν ter 21. οτι: om | ο λυχν. ερχετ. | τεθη sec: επιτεθη 22. εαν μη ινα: ο εαν μη | εισ φανερ. ελθη 24. προστ. υμιν: add τοισ ακουουσιν 25. εχει pri: αν εχη 26. ωσ εαν ανθρ. 27. βλαστανη 28. αυτοματ. γαρ | ειτεν bis: ειτα | πληρη σιτον 29. παραδω

---

21 Lc 8, 16. 11, 33. Mt 5, 15. **22** Lc 8, 17. 12, 2. Mt 10, 26. **24** Lc 6, 38. Mt 7, 2. **25** Lc 8, 18. 19, 26. Mt 13, 12. 25, 29.

πόσ, εὐθὺσ ἀποστέλλει τὸ δρέπανον, ὅτι
παρέστηκεν ὁ θερισμόσ.
30 [44,2] Καὶ ἔλεγεν· πῶσ ὁμοιώσωμεν τὴν
βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ἢ ἐν τίνι αὐτὴν παρα-
βολῇ θῶμεν; **31** ὡσ κόκκῳ σινάπεωσ, ὃσ
ὅταν σπαρῇ ἐπὶ τῆσ γῆσ, μικρότερον ὂν
πάντων τῶν σπερμάτων τῶν ἐπὶ τῆσ γῆσ,
32 καὶ ὅταν σπαρῇ, ἀναβαίνει καὶ γίνεται
μεῖζον πάντων τῶν λαχάνων, καὶ ποιεῖ
κλάδουσ μεγάλουσ, ὥστε δύνασθαι ὑπὸ τὴν
σκιὰν αὐτοῦ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατα-
σκηνοῦν.
33 [45,6] Καὶ τοιαύταισ παραβολαῖσ πολ-
λαῖσ ἐλάλει αὐτοῖσ τὸν λόγον, καθὼσ ἠδύ-
ναντο ἀκούειν· **34** χωρὶσ δὲ παραβολῆσ
οὐκ ἐλάλει αὐτοῖσ, [46,10] κατ᾽ ἰδίαν δὲ τοῖσ
ἰδίοισ μαθηταῖσ ἐπέλυεν πάντα.
35 [47,2] Καὶ λέγει αὐτοῖσ ἐν ἐκείνῃ τῇ
ἡμέρᾳ ὀψίασ γενομένησ· διέλθωμεν εἰσ τὸ
πέραν. **36** καὶ ἀφέντεσ τὸν ὄχλον παρα-
λαμβάνουσιν αὐτὸν ὡσ ἦν ἐν τῷ πλοίῳ, καὶ
ἄλλα δὲ πλοῖα ἦσαν μετ᾽ αὐτοῦ. **37** καὶ
γίνεται λαῖλαψ μεγάλη ἀνέμου, καὶ τὰ κύ-
ματα ἐπέβαλλεν εἰσ τὸ πλοῖον, ὥστε ἤδη

29. ευθεωσ 30. πωσ: τινι | η εν ποια παραβολη παραβαλωμεν αυτην 31. μικροτεροσ | ον παντων etc: παντων των σπερματ. εστι 32. γιν. παντ. τ. λαχανων μειζων 34. τοισ μαθηταισ αυτου 36. πλοιαρια | ησαν: ην 37. ανεμου μεγαλη | τα δε κυματα | ωστε αυτο ηδη γεμιζεσθ.

30—32 Lc 13, 18 s. Mt 13, 31—33. **33** Mt 13, 34.
35—41 Lc 8, 22—25. Mt 8, 23—27.

γεμίζεσθαι τὸ πλοῖον. **38** καὶ ἦν αὐτὸσ ἐν
τῇ πρύμνῃ ἐπὶ τὸ προσκεφάλαιον καθεύδων·
καὶ ἐγείρουσιν αὐτὸν καὶ λέγουσιν αὐτῷ·
διδάσκαλε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἀπολλύμεθα;
39 καὶ διεγερθεὶσ ἐπετίμησεν τῷ ἀνέμῳ
καὶ εἶπεν τῇ θαλάσσῃ· σιώπα, πεφίμωσο·
καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμοσ, καὶ ἐγένετο γαλήνη
μεγάλη. **40** καὶ εἶπεν αὐτοῖσ· τί δειλοί
ἐστε οὕτωσ; πῶσ οὐκ ἔχετε πίστιν; **41** καὶ
ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν, καὶ ἔλεγον πρὸσ
ἀλλήλουσ· τίσ ἄρα οὗτόσ ἐστιν, ὅτι καὶ ὁ
ἄνεμοσ καὶ ἡ θάλασσα αὐτῷ ὑπακούει;

V.

Gerasenus daemoniacus. Iairi filia rediviva et mulier sanguine fluens.

1 Καὶ ἦλθον εἰσ τὸ πέραν τῆσ θαλάσσησ
εἰσ τὴν χώραν τῶν Γερασηνῶν. **2** καὶ
ἐξελθόντοσ αὐτοῦ ἐκ τοῦ πλοίου, εὐθὺσ
ὑπήντησεν αὐτῷ ἐκ τῶν μνημείων ἄνθρω-
ποσ ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ, **3** ὃσ τὴν
κατοίκησιν εἶχεν ἐν τοῖσ μνήμασιν, καὶ οὐδὲ
ἁλύσει οὐκέτι οὐδεὶσ ἐδύνατο αὐτὸν δῆσαι,
4 διὰ τὸ αὐτὸν πολλάκισ πέδαισ καὶ ἁλύ-
σεσιν δεδέσθαι καὶ διεσπάσθαι ὑπ' αὐτοῦ
τὰσ ἁλύσεισ καὶ τὰσ πέδασ συντετρῖφθαι,

38. εν τη: επι τη | διεγειρουσιν **41.** υπακουουσιν αυτω
V. 1. γαδαρηνων 2. εξελθοντι αυτω | ευθεωσ | απηντησεν 3. εν τοισ μνημειοισ | και ουτε αλυσεσιν | om ουκετι | ηδυνατο

V. **1—20** Mt 8, 28—34. Lc 8, 26—39.

καὶ οὐδεὶσ ἴσχυεν αὐτὸν δαμάσαι, **5** καὶ
διαπαντὸσ νυκτὸσ καὶ ἡμέρασ ἐν τοῖσ
μνήμασιν καὶ ἐν τοῖσ ὄρεσιν ἦν κράζων
καὶ κατακόπτων ἑαυτὸν λίθοισ. **6** καὶ ἰδὼν
τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ μακρόθεν ἔδραμεν καὶ
προσεκύνησεν αὐτῷ, **7** καὶ κράξασ φωνῇ
μεγάλῃ λέγει· τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ υἱὲ
τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου; ὁρκίζω σε τὸν θεόν,
μή με βασανίσῃσ. **8** ἔλεγεν γὰρ αὐτῷ·
ἔξελθε τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον ἐκ τοῦ
ἀνθρώπου. **9** καὶ ἐπηρώτα αὐτόν· τί ὄνομά
σοι; καὶ λέγει αὐτῷ· λεγιὼν ὄνομά μοι,
ὅτι πολλοί ἐσμεν. **10** καὶ παρεκάλει αὐτὸν
πολλὰ ἵνα μὴ αὐτὰ ἀποστείλῃ ἔξω τῆσ
χώρασ. **11** ἦν δὲ ἐκεῖ πρὸσ τῷ ὄρει ἀγέλη
χοίρων μεγάλη βοσκομένη· **12** καὶ παρεκά-
λεσαν αὐτὸν λέγοντεσ· πέμψον ἡμᾶσ εἰσ
τοὺσ χοίρουσ, ἵνα εἰσ αὐτοὺσ εἰσέλθωμεν.
13 καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖσ. καὶ ἐξελθόντα τὰ
πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα εἰσῆλθον εἰσ τοὺσ
χοίρουσ, καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ
κρημνοῦ εἰσ τὴν θάλασσαν, ὡσ δισχίλιοι,
καὶ ἐπνίγοντο ἐν τῇ θαλάσσῃ. **14** καὶ οἱ
βόσκοντεσ αὐτοὺσ ἔφυγον καὶ ἀπήγγειλαν
εἰσ τὴν πόλιν καὶ εἰσ τοὺσ ἀγρούσ· καὶ

---

4. αυτον ισχυεν 5. εν τοισ ορεσι και εν τοισ μνημασιν 6. ιδων δε 7. λεγει: ειπε 9. τι σοι ονομα | λεγ. αυτω: απεκριθη λεγων | λεγεων 10. αυτα: αυτουσ 11. προσ τα ορη 12. λεγοντεσ: praem παντεσ οι δαιμονεσ 13. και επετρ. αυτ. ευθεωσ ο ιησουσ | ησαν δε ωσ δισχ. 14. οι δε βοσκοντ. τουσ χοιρουσ | ανηγγειλαν

ἦλθον ἰδεῖν τί ἐστιν τὸ γεγονόσ. **15** καὶ
ἔρχονται πρὸσ τὸν Ἰησοῦν, καὶ θεωροῦσιν
τὸν δαιμονιζόμενον καθήμενον ἱματισμένον
καὶ σωφρονοῦντα, τὸν ἐσχηκότα τὸν λεγιῶνα,
καὶ ἐφοβήθησαν. **16** καὶ διηγήσαντο αὐτοῖσ
οἱ ἰδόντεσ πῶσ ἐγένετο τῷ δαιμονιζομένῳ
καὶ περὶ τῶν χοίρων. **17** καὶ ἤρξαντο
παρακαλεῖν αὐτὸν ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν ὁρίων
αὐτῶν. **18** [48,8] καὶ ἐμβαίνοντοσ αὐτοῦ εἰσ
τὸ πλοῖον, παρεκάλει αὐτὸν ὁ δαιμονισθεὶσ
ἵνα μετ᾽ αὐτοῦ ᾖ. **19** καὶ οὐκ ἀφῆκεν
αὐτόν, ἀλλὰ λέγει αὐτῷ· ὕπαγε εἰσ τὸν
οἶκόν σου πρὸσ τοὺσ σούσ, καὶ ἀπάγγειλον
αὐτοῖσ ὅσα ὁ κύριόσ σοι πεποίηκεν καὶ
ἠλέησέν σε. **20** καὶ ἀπῆλθεν, καὶ ἤρξατο
κηρύσσειν ἐν τῇ Δεκαπόλει ὅσα ἐποίησεν
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦσ, καὶ πάντεσ ἐθαύμαζον.

21 [49,2] Καὶ διαπεράσαντοσ τοῦ Ἰησοῦ
ἐν τῷ πλοίῳ εἰσ τὸ πέραν πάλιν συνήχθη
ὄχλοσ πολὺσ ἐπ᾽ αὐτόν, καὶ ἦν παρὰ τὴν
θάλασσαν. **22** καὶ ἔρχεται εἷσ τῶν ἀρχι-
συναγώγων, ὀνόματι Ἰάειροσ, καὶ ἰδὼν
αὐτὸν πίπτει πρὸσ τοὺσ πόδασ αὐτοῦ,
23 καὶ παρακαλεῖ αὐτὸν πολλά, λέγων ὅτι
τὸ θυγάτριόν μου ἐσχάτωσ ἔχει, ἵνα ἐλθὼν
ἐπιθῇσ τὰσ χεῖρασ αὐτῇ, ἵνα σωθῇ καὶ ζήσῃ.

---

14. και εξηλθον 15. και ιμάτισμ. | λεγεωνα 18. εμβαντοσ | ινα η μετ αυτου 19. ο δε ιησουσ ουκ αφ. | αναγγειλον | σοι ο κυριοσ | εποιησε 21. παλιν: ante εισ το περ. 22. και ιδου ερχετ. 23. παρεκαλει | αυτη τασ χειρασ | οπωσ σωθη και ζησεται

---

21 Mt 9, 1. Lc 8, 40. **22—43** Lc 8, 41—56. Mt 9, 18—26.

24 καὶ ἀπῆλθεν μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἠκολούθει
αὐτῷ ὄχλοσ πολύσ, καὶ συνέθλιβον αὐτόν.
25 καὶ γυνὴ οὖσα ἐν ῥύσει αἵματοσ δώδεκα
ἔτη, **26** καὶ πολλὰ παθοῦσα ὑπὸ πολλῶν
ἰατρῶν καὶ δαπανήσασα τὰ παρ᾽ ἑαυτῆσ
πάντα, καὶ μηδὲν ὠφεληθεῖσα ἀλλὰ μᾶλλον
εἰσ τὸ χεῖρον ἐλθοῦσα, **27** ἀκούσασα τὰ
περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἐλθοῦσα ἐν τῷ ὄχλῳ
ὄπισθεν ἥψατο τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· **28** ἔλεγεν
γὰρ ὅτι ἐὰν ἅψωμαι κἂν τῶν ἱματίων
αὐτοῦ, σωθήσομαι. **29** καὶ εὐθὺσ ἐξηράνθη
ἡ πηγὴ τοῦ αἵματοσ αὐτῆσ, καὶ ἔγνω τῷ
σώματι ὅτι ἴαται ἀπὸ τῆσ μάστιγοσ.
30 καὶ εὐθὺσ ὁ Ἰησοῦσ ἐπιγνοὺσ ἐν ἑαυτῷ
τὴν ἐξ αὐτοῦ δύναμιν ἐξελθοῦσαν, ἐπι-
στραφεὶσ ἐν τῷ ὄχλῳ ἔλεγεν· τίσ μου
ἥψατο τῶν ἱματίων; **31** καὶ ἔλεγον αὐτῷ
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· βλέπεισ τὸν ὄχλον συνθλί-
βοντά σε, καὶ λέγεισ· τίσ μου ἥψατο;
32 καὶ περιεβλέπετο ἰδεῖν τὴν τοῦτο ποιήσα-
σαν. **33** ἡ δὲ γυνὴ φοβηθεῖσα καὶ τρέμουσα,
εἰδυῖα ὃ γέγονεν αὐτῇ, ἦλθεν καὶ προσέπεσεν
αὐτῷ καὶ εἶπεν αὐτῷ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν.
34 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· θύγατερ, ἡ πίστισ σου
σέσωκέν σε· ὕπαγε εἰσ εἰρήνην, καὶ ἴσθι
ὑγιὴσ ἀπὸ τῆσ μάστιγόσ σου. **35** ἔτι αὐτοῦ
λαλοῦντοσ ἔρχονται ἀπὸ τοῦ ἀρχισυναγώγου

---

25. γυνη τισ | ετη δωδεκ. 27. om τα 28. καν των ιματιων αυτου αψωμαι 29. ευθεωσ 30. ευθεωσ 33. και ειδυια | γεγον. επ αυτη

λέγοντεσ ὅτι ἡ θυγάτηρ σου ἀπέθανεν, τί
ἔτι σκύλλεισ τὸν διδάσκαλον; **36** ὁ δὲ
Ἰησοῦσ παρακούσασ τὸν λόγον λαλούμενον
λέγει τῷ ἀρχισυναγώγῳ· μὴ φοβοῦ, μόνον
πίστευε. **37** καὶ οὐκ ἀφῆκεν οὐδένα μετ᾽
αὐτοῦ συνακολουθῆσαι εἰ μὴ τὸν Πέτρον
καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν
Ἰακώβου. **38** καὶ ἔρχονται εἰσ τὸν οἶκον
τοῦ ἀρχισυναγώγου, καὶ θεωρεῖ θόρυβον καὶ
κλαίοντασ καὶ ἀλαλάζοντασ πολλά, **39** καὶ
εἰσελθὼν λέγει αὐτοῖσ· τί θορυβεῖσθε καὶ
κλαίετε; τὸ παιδίον οὐκ ἀπέθανεν ἀλλὰ
καθεύδει. **40** καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. αὐτὸσ
δὲ ἐκβαλὼν πάντασ παραλαμβάνει τὸν πα-
τέρα τοῦ παιδίου καὶ τὴν μητέρα καὶ τοὺσ
μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ εἰσπορεύεται ὅπου ἦν τὸ
παιδίον. **41** καὶ κρατήσασ τῆσ χειρὸσ τοῦ
παιδίου λέγει αὐτῇ· ταλιθὰ κούμ, ὅ ἐστιν
μεθερμηνευόμενον· τὸ κοράσιον, σοὶ λέγω,
ἔγειρε. **42** καὶ εὐθὺσ ἀνέστη τὸ κοράσιον
καὶ περιεπάτει· ἦν γὰρ ἐτῶν δώδεκα· καὶ
ἐξέστησαν εὐθὺσ ἐκστάσει μεγάλῃ. **43** καὶ
διεστείλατο αὐτοῖσ πολλὰ ἵνα μηδεὶσ γνοῖ
τοῦτο, καὶ εἶπεν δοθῆναι αὐτῇ φαγεῖν.

VI.

Propheta domi contemtus. Legatio XII apostolorum.

36, ο δε ιησ. ευθεωσ ακουσασ 37. ουδενα αυτω συνακολουθησαι | ει μη πετρον 38. ερχεται | om και post θορυβ. 40. αυτ. δε: ο δε | απαντασ | το παιδιον: add ανακειμενον 41. κουμι | εγειραι 42. ευθεωσ | ευθυσ sec: om 43. γνω

Herodes. De caede Iohannis. Quinque milia satiantur. Iesus super mare incedens. Sanationes.

1 [50,1] Καὶ ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ἔρχεται
εἰσ τὴν πατρίδα αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθοῦσιν
αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. 2 καὶ γενομένου
σαββάτου ἤρξατο διδάσκειν ἐν τῇ συναγωγῇ·
καὶ οἱ πολλοὶ ἀκούοντεσ ἐξεπλήσσοντο,
λέγοντεσ· πόθεν τούτῳ ταῦτα, καὶ τίσ ἡ
σοφία ἡ δοθεῖσα τούτῳ; καὶ δυνάμεισ
τοιαῦται διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ γίνονται;
3 οὐχ οὗτόσ ἐστιν ὁ τέκτων, ὁ υἱὸσ τῆσ
Μαρίασ καὶ ἀδελφὸσ Ἰακώβου καὶ Ἰωσῆ-
τοσ καὶ Ἰούδα καὶ Σίμωνοσ; καὶ οὐκ εἰσὶν
αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ ὧδε πρὸσ ἡμᾶσ; καὶ
ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. 4 [51,1] καὶ ἔλεγεν
αὐτοῖσ ὁ Ἰησοῦσ ὅτι οὐκ ἔστιν προφήτησ
ἄτιμοσ εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι ἑαυτοῦ καὶ ἐν
τοῖσ συγγενεῦσιν αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ
αὐτοῦ. 5 καὶ οὐκ ἐδύνατο ἐκεῖ ποιῆσαι
οὐδεμίαν δύναμιν, εἰ μὴ ὀλίγοισ ἀρρώστοισ
ἐπιθεὶσ τὰσ χεῖρασ ἐθεράπευσεν. 6 καὶ
ἐθαύμασεν διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

[52,2] Καὶ περιῆγεν τὰσ κώμασ κύκλῳ
διδάσκων. 7 [53,2] καὶ προσκαλεῖται τοὺσ
δώδεκα, καὶ ἤρξατο αὐτοὺσ ἀποστέλλειν
δύο δύο, καὶ ἐδίδου αὐτοῖσ ἐξουσίαν τῶν

VI. 1. ερχεται: ηλθεν 2. εν τη συναγωγ. διδασκ. | om οι ante πολλ. | η δοθεισ. αυτω | οτι και δυναμ. τοιαυται δια τ. χειρ. αυτ. γινονται 3. om τησ ante μαριασ | και αδ.: αδελφ. δε | ιωση 4. ελεγε δε αυτ. | εαυτου: αυτου | συγγενεσιν omisso αυτου 5. ηδυνατο | ουδεμ. δυναμ. ποιησαι 6. εθαυμαζε

VI. **1—6** Mt 13, 53—58. **4** Lc 4, 24. Io 4, 44. **7—13** Lc 9, 1—6. Mt 10, 1—15.

πνευμάτων τῶν ἀκαθάρτων, **8** καὶ παρήγ-
γειλεν αὐτοῖσ ἵνα μηδὲν αἴρωσιν εἰσ ὁδὸν
εἰ μὴ ῥάβδον μόνον, μὴ ἄρτον, μὴ πήραν,
μὴ εἰσ τὴν ζώνην χαλκόν, **9** ἀλλὰ ὑποδε-
δεμένουσ σανδάλια, καὶ μὴ ἐνδύσησθε δύο
χιτῶνασ. **10** [54,2] καὶ ἔλεγεν αὐτοῖσ· ὅπου
ἐὰν εἰσέλθητε εἰσ οἰκίαν, ἐκεῖ μένετε ἕωσ
ἂν ἐξέλθητε ἐκεῖθεν. **11** [55,2] καὶ ὃσ ἂν
τόποσ μὴ δέξηται ὑμᾶσ μηδὲ ἀκούσωσιν
ὑμῶν, ἐκπορευόμενοι ἐκεῖθεν ἐκτινάξατε τὸν
χοῦν τὸν ὑποκάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν εἰσ
μαρτύριον αὐτοῖσ. **12** [56,8] καὶ ἐξελθόντεσ
ἐκήρυξαν ἵνα μετανοῶσιν, **13** καὶ δαιμόνια
πολλὰ ἐξέβαλλον, καὶ ἤλειφον ἐλαίῳ πολ-
λοὺσ ἀρρώστουσ καὶ ἐθεράπευον.

14 [57,2] Καὶ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺσ Ἡρώδησ,
φανερὸν γὰρ ἐγένετο τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ
ἔλεγεν ὅτι Ἰωάννησ ὁ βαπτίζων ἐγήγερται
ἐκ νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο ἐνεργοῦσιν αἱ
δυνάμεισ ἐν αὐτῷ. **15** ἄλλοι δὲ ἔλεγον ὅτι
Ἡλείασ ἐστίν· ἄλλοι δὲ ἔλεγον ὅτι προφή-
τησ ὡσ εἷσ τῶν προφητῶν. **16** [58,2] ἀκούσασ
δὲ ὁ Ἡρώδησ ἔλεγεν· ὃν ἐγὼ ἀπεκεφάλισα
Ἰωάννην, οὗτοσ ἠγέρθη.

---

8. μη πηρ. μη αρτ. 9. αλλ | ϛ[e] ενδυσασθαι 11. οσ αν τοπ. etc: οσοι αν μη δεξωνται | εισ μαρτ. αυτοισ: add αμην λεγω υμιν, ανεκτοτερον εσται σοδομοισ η γομορροισ εν ημερα κρισεωσ η τη πολει εκεινη 12. εκηρυσσον | μετανοησωσι 14. εκ νεκρ. ηγερθη 15. δε prim: om | ηλιασ | προφητησ: add εστιν | η ωσ εισ 16. ελεγεν: ειπεν οτι | ιωαννην, ουτοσ εστιν· αυτοσ ηγερθη εκ νεκρων

14—16 Lc 9, 7—9. Mt 14, 1 s.

17 [59,2] Αὐτὸσ γὰρ ὁ Ἡρώδησ ἀποστείλασ
ἐκράτησεν τὸν Ἰωάννην καὶ ἔδησεν αὐτὸν
ἐν φυλακῇ διὰ Ἡρωδιάδα τὴν γυναῖκα
Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὅτι αὐτὴν
ἐγάμησεν· **18** ἔλεγεν γὰρ ὁ Ἰωάννησ τῷ
Ἡρώδῃ ὅτι οὐκ ἔξεστίν σοι ἔχειν τὴν
γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου. **19** ἡ δὲ Ἡρωδιὰσ
ἐνεῖχεν αὐτῷ καὶ ἤθελεν αὐτὸν ἀποκτεῖναι,
καὶ οὐκ ἠδύνατο· **20** ὁ γὰρ Ἡρώδησ
ἐφοβεῖτο τὸν Ἰωάννην, εἰδὼσ αὐτὸν ἄνδρα
δίκαιον καὶ ἅγιον, καὶ συνετήρει αὐτόν,
καὶ ἀκούσασ αὐτοῦ πολλὰ ἠπόρει, καὶ
ἡδέωσ αὐτοῦ ἤκουεν. **21** [60,6] καὶ γενο-
μένησ ἡμέρασ εὐκαίρου, ὅτε Ἡρώδησ τοῖσ
γενεσίοισ αὐτοῦ δεῖπνον ἐποίησεν τοῖσ με-
γιστᾶσιν αὐτοῦ καὶ τοῖσ χιλιάρχοισ καὶ
τοῖσ πρώτοισ τῆσ Γαλιλαίασ, **22** καὶ εἰσ-
ελθούσησ τῆσ θυγατρὸσ αὐτῆσ τῆσ Ἡρω-
διάδοσ καὶ ὀρχησαμένησ, ἤρεσεν τῷ Ἡρώδῃ
καὶ τοῖσ συνανακειμένοισ. ὁ δὲ βασιλεὺσ
εἶπεν τῷ κορασίῳ· αἴτησόν με ὃ ἐὰν θέλῃσ,
καὶ δώσω σοι· **23** καὶ ὤμοσεν αὐτῇ ὅτι
ὃ ἐὰν αἰτήσῃσ δώσω σοι ἕωσ ἡμίσουσ τῆσ
βασιλείασ μου. **24** καὶ ἐξελθοῦσα εἶπεν τῇ
μητρὶ αὐτῆσ· τί αἰτήσωμαι; ἡ δὲ εἶπεν·
τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτίζοντοσ.
25 καὶ εἰσελθοῦσα εὐθὺσ μετὰ σπουδῆσ

---

17. εν τη φυλακη 20. ηπορει: εποιει 21. εποιει 22. ηρεσεν: και αρεσασησ | ο δε βασ. ειπεν: ειπ. ο βασ. 23. οτι ο εαν: ο τι εαν | αιτησησ: praem με 24. η δε εξελθουσα | αιτησομαι | του βαπτιστου 25. ευθεωσ

17—29 Mt 14, 3—12. Lc 3, 19 s.

πρὸσ τὸν βασιλέα ᾐτήσατο λέγουσα· θέλω
ἵνα ἐξαυτῆσ δῷσ μοι ἐπὶ πίνακι τὴν κεφα-
λὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. **26** καὶ περί-
λυποσ γενόμενοσ ὁ βασιλεὺσ διὰ τοὺσ ὅρκουσ
καὶ τοὺσ ἀνακειμένουσ οὐκ ἠθέλησεν ἀθετῆ-
σαι αὐτήν. **27** καὶ εὐθὺσ ἀποστείλασ ὁ
βασιλεὺσ σπεκουλάτορα ἐπέταξεν ἐνέγκαι
τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. **28** καὶ ἀπελθὼν ἀπε-
κεφάλισεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ, καὶ ἤνεγκεν
τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι καὶ ἔδωκεν
αὐτὴν τῷ κορασίῳ, καὶ τὸ κοράσιον ἔδωκεν
αὐτὴν τῇ μητρὶ αὐτῆσ. **29** καὶ ἀκούσαν-
τεσ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦλθαν καὶ ἦραν τὸ
πτῶμα αὐτοῦ, καὶ ἔθηκαν αὐτὸν ἐν μνημείῳ.
30 [61,8] Καὶ συνάγονται οἱ ἀπόστολοι
πρὸσ τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ
πάντα ὅσα ἐποίησαν καὶ ἐδίδαξαν. **31** [62,10]
καὶ λέγει αὐτοῖσ· δεῦτε ὑμεῖσ αὐτοὶ κατ'
ἰδίαν εἰσ ἔρημον τόπον καὶ ἀναπαύσασθε
ὀλίγον. ἦσαν γὰρ οἱ ἐρχόμενοι καὶ οἱ ὑπά-
γοντεσ πολλοί, καὶ οὐδὲ φαγεῖν εὐκαίρουν.
32 [63,6] καὶ ἀπῆλθον εἰσ ἔρημον τόπον τῷ
πλοίῳ κατ' ἰδίαν. **33** καὶ εἶδον αὐτοὺσ
ὑπάγοντασ καὶ ἐπέγνωσαν αὐτοὺσ πολλοί,

---

26 συνανακειμενουσ | αυτην αθετησαι 27. ευθεωσ | σπεκουλατωρα | ενεχθηναι 28. ο δε απελθων 29. ηλθον | αυτον: αυτο | εν τω μνημειω 30. παντα και οσα | και οσα εδιδ. 31. λεγει: ειπεν | αναπαυεσθε | ηυκαιρουν 33. υπαγοντασ: add οι οχλοι

30—33 Lc 9, 10 s. Mt 14, 13. Io 6, 1 s.

καὶ πεζῇ ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων συνέδρα-
μον ἐκεῖ καὶ προῆλθον αὐτούσ.
34 Καὶ ἐξελθὼν εἶδεν πολὺν ὄχλον, καὶ
ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτούσ, ὅτι ἦσαν ὡσ
πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα, καὶ ἤρξατο
διδάσκειν αὐτοὺσ πολλά. **35** [64,1] καὶ ἤδη
ὥρασ πολλῆσ γενομένησ προσελθόντεσ οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ ἔλεγον ὅτι ἔρημόσ ἐστιν ὁ
τόποσ, καὶ ἤδη ὥρα πολλή· **36** ἀπόλυσον
αὐτούσ, ἵνα ἀπελθόντεσ εἰσ τοὺσ κύκλῳ
ἀγροὺσ καὶ κώμασ ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖσ τί
φάγωσιν. **37** ὁ δὲ ἀποκριθεὶσ εἶπεν αὐτοῖσ·
δότε αὐτοῖσ ὑμεῖσ φαγεῖν. καὶ λέγουσιν
αὐτῷ· ἀπελθόντεσ ἀγοράσωμεν δηναρίων
διακοσίων ἄρτουσ, καὶ δώσωμεν αὐτοῖσ
φαγεῖν; **38** ὁ δὲ λέγει αὐτοῖσ· πόσουσ
ἄρτουσ ἔχετε; ὑπάγετε ἴδετε. καὶ γνόντεσ
λέγουσιν· πέντε, καὶ δύο ἰχθύασ. **39** καὶ
ἐπέταξεν αὐτοῖσ ἀνακλῖναι πάντασ συμπόσια
συμπόσια ἐπὶ τῷ χλωρῷ χόρτῳ. **40** καὶ
ἀνέπεσαν πρασιαὶ πρασιαί, κατὰ ἑκατὸν
καὶ κατὰ πεντήκοντα. **41** καὶ λαβὼν τοὺσ
πέντε ἄρτουσ καὶ τοὺσ δύο ἰχθύασ ἀνα-
βλέψασ εἰσ τὸν οὐρανὸν εὐλόγησεν, καὶ
κατέκλασεν τοὺσ ἄρτουσ καὶ ἐδίδου τοῖσ

---

33. κ. προηλθ. αυτουσ: add και συνηλθον προσ αυτον 34. ειδεν: add ο ιησουσ | επ αυτοισ 35. γενομενησ | προσελθ. αυτω | λεγουσιν 36. τι φαγωσιν: αρτουσ· τι γαρ φαγωσιν ουκ εχουσιν 37. διακο. δηναρ. | δωμεν 38. και ιδετε 40. ανεπεσον | κατα bis: ανα

34—44 Mt 14, 14—21. (9, 36.) Lc 9, 11—17. Io 6, 5—13. **35** ss. 8, 1 ss.

μαθηταῖσ ἵνα παρατιθῶσιν αὐτοῖσ, καὶ τοὺσ
δύο ἰχθύασ ἐμέρισεν πᾶσιν. **42** καὶ ἔφαγον
πάντεσ καὶ ἐχορτάσθησαν· **43** καὶ ἦραν
κλασμάτων δώδεκα κοφίνων πληρώματα,
καὶ ἀπὸ τῶν ἰχθύων. **44** καὶ ἦσαν οἱ φα-
γόντεσ τοὺσ ἄρτουσ πεντακισχίλιοι ἄνδρεσ.
45 [65,6] Καὶ εὐθὺσ ἠνάγκασεν τοὺσ μαθη-
τὰσ αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰσ τὸ πλοῖον καὶ προάγειν
εἰσ τὸ πέραν πρὸσ Βηθσαϊδάν, ἕωσ αὐτὸσ
ἀπολύει τὸν ὄχλον. **46** [66,2] καὶ ἀποταξά-
μενοσ αὐτοῖσ ἀπῆλθεν εἰσ τὸ ὄροσ προσ-
εύξασθαι. **47** [67,4] καὶ ὀψίασ γενομένησ ἦν
τὸ πλοῖον ἐν μέσῳ τῆσ θαλάσσησ, καὶ
αὐτὸσ μόνοσ ἐπὶ τῆσ γῆσ. **48** καὶ ἰδὼν
αὐτοὺσ βασανιζομένουσ ἐν τῷ ἐλαύνειν, ἦν
γὰρ ὁ ἄνεμοσ ἐναντίοσ αὐτοῖσ, περὶ τετάρ-
την φυλακὴν τῆσ νυκτὸσ ἔρχεται πρὸσ
αὐτοὺσ περιπατῶν ἐπὶ τῆσ θαλάσσησ. καὶ
ἤθελεν παρελθεῖν αὐτούσ· **49** οἱ δὲ ἰδόντεσ
αὐτὸν ἐπὶ τῆσ θαλάσσησ περιπατοῦντα
ἔδοξαν ὅτι φάντασμά ἐστιν, καὶ ἀνέκραξαν·
50 πάντεσ γὰρ αὐτὸν εἶδαν καὶ ἐταράχθη-
σαν. ὁ δὲ εὐθὺσ ἐλάλησεν μετ᾽ αὐτῶν, καὶ
λέγει αὐτοῖσ· θαρσεῖτε, ἐγώ εἰμι, μὴ φο-
βεῖσθε. **51** [68,6] καὶ ἀνέβη πρὸσ αὐτοὺσ
εἰσ τὸ πλοῖον, καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμοσ· καὶ
λίαν ἐκ περισσοῦ ἐν ἑαυτοῖσ ἐξίσταντο.

---

41. τοισ μαθ. αυτου | παραθωσιν 43. κλασματων δωδ. κοφινουσ πληρεισ 44. ωσει πενταχ. 45. ευθεωσ | απολυση 48. και ειδεν et και περι 49. περιπ. επι τ. θαλασσ. | οτι φαντ. εστ.: φαντασμα ειναι 50. ειδον | ο δε etc: και ευθεωσ 51. εξισταντο: add και εθαυμαζον

45—52 Mt 14, 22—33. Io 6, 15—21.

52 οὐ γὰρ συνῆκαν ἐπὶ τοῖσ ἄρτοισ, ἀλλ'
ἦν αὐτῶν ἡ καρδία πεπωρωμένη.
53 [69,2] Καὶ διαπεράσαντεσ ἐπὶ τὴν γῆν
ἦλθον εἰσ Γεννησαρὲτ καὶ προσωρμίσθησαν.
54 καὶ ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ πλοίου
εὐθὺσ ἐπιγνόντεσ αὐτὸν **55** περιέδραμον
ὅλην τὴν χώραν ἐκείνην καὶ ἤρξαντο ἐπὶ
τοῖσ κραβάττοισ τοὺσ κακῶσ ἔχοντασ περι-
φέρειν, ὅπου ἤκουον ὅτι ἐστίν. **56** καὶ ὅπου
ἐὰν εἰσεπορεύετο εἰσ κώμασ ἢ εἰσ πόλεισ ἢ
εἰσ ἀγρούσ, ἐν ταῖσ ἀγοραῖσ ἐτίθεσαν τοὺσ
ἀσθενοῦντασ, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα κἂν
τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ ἅψωνται·
καὶ ὅσοι ἂν ἥψαντο αὐτοῦ ἐσώζοντο.

VII.

De lotione manuum, traditionis abusu veraque contaminatione. Mulier Syra Phoenissa. Auribus et lingua captus.

1 [70,10] Καὶ συνάγονται πρὸσ αὐτὸν οἱ
Φαρισαῖοι καί τινεσ τῶν γραμματέων ἐλθόν-
τεσ ἀπὸ Ἱεροσολύμων. **2** καὶ ἰδόντεσ τινὰσ
τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὅτι κοιναῖσ χερσίν,
τοῦτ' ἔστιν ἀνίπτοισ, ἐσθίουσιν τοὺσ ἄρ-
τουσ, — **3** οἱ γὰρ Φαρισαῖοι καὶ πάντεσ
οἱ Ἰουδαῖοι ἐὰν μὴ πυκνὰ νίψωνται τὰσ

52. αλλ ην: ην γαρ | η καρδ. αυτων 53. διαπερ. ηλθον επι την γην γενησαρετ 54. ευθεωσ 55. περιδραμοντεσ omisso και sq | περιχωρον | κραββατοισ | οτι εκει εστιν 56. οπου αν | om εισ sec et tert | ετιθουν | ηπτοντο
VII. 2. εσθιοντασ omisso οτι | τ. αρτουσ: add εμεμψαντο 3. πυκνα: πυγμη

53—56 Mt 14, 34—36.
VII. **1—16** Mt 15, 1—11.

χεῖρασ οὐκ ἐσθίουσιν, κρατοῦντεσ τὴν πα-
ράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων, **4** καὶ ἀπὸ ἀγο-
ρᾶσ ἐὰν μὴ βαπτίσωνται οὐκ ἐσθίουσιν,
καὶ ἄλλα πολλά ἐστιν ἃ παρέλαβον κρατεῖν,
βαπτισμοὺσ ποτηρίων καὶ ξεστῶν καὶ χαλ-
κίων — **5** 71,6 καὶ ἐπερωτῶσιν αὐτὸν οἱ
Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖσ· διατί οὐ
περιπατοῦσιν οἱ μαθηταί σου κατὰ τὴν
παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων, ἀλλὰ κοιναῖσ
χερσὶν ἐσθίουσιν τὸν ἄρτον; **6** ὁ δὲ εἶπεν
αὐτοῖσ· καλῶσ ἐπροφήτευσεν Ἡσαΐασ περὶ
ὑμῶν τῶν ὑποκριτῶν, ὡσ γέγραπται ὅτι
οὗτοσ ὁ λαὸσ τοῖσ χείλεσίν με τιμᾷ, ἡ δὲ
καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ·
7 μάτην δὲ σέβονταί με διδάσκοντεσ διδα-
σκαλίασ ἐντάλματα ἀνθρώπων. **8** ἀφέντεσ
τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ κρατεῖτε τὴν παρά-
δοσιν τῶν ἀνθρώπων. **9** καὶ ἔλεγεν αὐτοῖσ·
καλῶσ ἀθετεῖτε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ, ἵνα
τὴν παράδοσιν ὑμῶν τηρήσητε. **10** Μωϋσῆσ
γὰρ εἶπεν· τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν
μητέρα σου, καί· ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ
μητέρα θανάτῳ τελευτάτω. **11** ὑμεῖσ δὲ
λέγετε· ἐὰν εἴπῃ ἄνθρωποσ τῷ πατρὶ ἢ
τῇ μητρί· κορβᾶν, ὅ ἐστιν δῶρον, ὃ ἐὰν ἐξ

4. απ αγορασ | χαλκιων: add και κλινων 5. και pri: επειτα | οι μαθ. σου ου περιπατ. | κοιναισ: ανιπτοισ 6. ο δε: add αποκριθεισ | οτι καλωσ | προεφητευσεν | om οτι ante ουτοσ 8. αφεντ. γαρ | ανθρωπων: add βαπτισμουσ ξεστων και ποτηριων και αλλα παρομοια τοιαυτα πολλα ποιειτε 10. μωσησ

6 s. Es 29, 13. **10** Ex 20, 12. 21, 16.

ἐμοῦ ὠφεληθῇσ, **12** οὐκέτι ἀφίετε αὐτὸν
οὐδὲν ποιῆσαι τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρί,
13 ἀκυροῦντεσ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ τῇ πα-
ραδόσει ὑμῶν ᾗ παρεδώκατε. καὶ παρόμοια
τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε. **14** καὶ προσκα-
λεσάμενοσ πάλιν τὸν ὄχλον ἔλεγεν αὐτοῖσ·
ἀκούσατέ μου πάντεσ καὶ σύνετε. **15** οὐδέν
ἐστιν ἔξωθεν τοῦ ἀνθρώπου εἰσπορευόμενον
εἰσ αὐτὸν ὃ δύναται κοινῶσαι αὐτόν· ἀλλὰ
τὰ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενά ἐστιν
τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον. **17** [72,6] Καὶ
ὅτε εἰσῆλθεν εἰσ τὸν οἶκον ἀπὸ τοῦ ὄχλου,
ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὴν
παραβολήν. **18** καὶ λέγει αὐτοῖσ· οὕτωσ
καὶ ὑμεῖσ ἀσύνετοί ἐστε; οὐ νοεῖτε ὅτι
πᾶν τὸ ἔξωθεν εἰσπορευόμενον εἰσ τὸν
ἄνθρωπον οὐ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι, **19** ὅτι
οὐκ εἰσπορεύεται αὐτοῦ εἰσ τὴν καρδίαν,
ἀλλ᾽ εἰσ τὴν κοιλίαν, καὶ εἰσ τὸν ἀφεδρῶνα
ἐκπορεύεται, καθαρίζων πάντα τὰ βρώματα;
20 ἔλεγεν δὲ ὅτι τὸ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκ-
πορευόμενον, ἐκεῖνο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.
21 ἔσωθεν γὰρ ἐκ τῆσ καρδίασ τῶν ἀνθρώ-
πων οἱ διαλογισμοὶ οἱ κακοὶ ἐκπορεύον-
ται, πορνεῖαι, κλοπαί, φόνοι, **22** μοιχεῖαι,
πλεονεξίαι, πονηρίαι, δόλοσ, ἀσέλγεια,

---

12. και ουκετι | τ. πατρι αυτου η τ. μητρ. αυτου 14. παλιν: παντα | ακουετε | συνιετε 15. αυτ. κοιν. | τα εκπορ. απ αυτου | εστ. τα: praem εκεινα. 16. ει τισ εχει ωτα ακουειν ακουετω 17. om τον | περι τησ παραβολησ 19. καθαριζον 21. μοιχειαι πορν. φονοι[22] κλοπαι

17—23 Mt 15, 12—20.

ὀφθαλμὸσ πονηρόσ, βλασφημία, ὑπερηφανία,
ἀφροσύνη· **23** πάντα ταῦτα τὰ πονηρὰ
ἔσωθεν ἐκπορεύεται καὶ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.
24 Ἐκεῖθεν δὲ ἀναστὰσ ἀπῆλθεν εἰσ τὰ
ὅρια Τύρου. καὶ εἰσελθὼν εἰσ οἰκίαν οὐδένα
ἠθέλησεν γνῶναι, καὶ οὐκ ἠδυνάσθη λαθεῖν·
25 ἀλλὰ εὐθὺσ ἀκούσασα γυνὴ περὶ αὐτοῦ,
ἧσ εἶχεν τὸ θυγάτριον αὐτῆσ πνεῦμα ἀκά-
θαρτον, εἰσελθοῦσα προσέπεσεν πρὸσ τοὺσ
πόδασ αὐτοῦ· **26** ἡ δὲ γυνὴ ἦν Ἑλληνίσ,
Συροφοινίκισσα τῷ γένει· [73,6] καὶ ἠρώτα
αὐτὸν ἵνα τὸ δαιμόνιον ἐκβάλῃ ἐκ τῆσ
θυγατρὸσ αὐτῆσ. **27** καὶ ἔλεγεν αὐτῇ·
ἄφεσ πρῶτον χορτασθῆναι τὰ τέκνα· οὐ γάρ
ἐστιν καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων
καὶ τοῖσ κυναρίοισ βαλεῖν. **28** ἡ δὲ ἀπε-
κρίθη καὶ λέγει αὐτῷ· ναί, κύριε· καὶ τὰ
κυνάρια ὑποκάτω τῆσ τραπέζησ ἐσθίουσιν
ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν παιδίων. **29** καὶ εἶπεν
αὐτῇ· διὰ τοῦτον τὸν λόγον ὕπαγε, ἐξελή-
λυθεν ἐκ τῆσ θυγατρόσ σου τὸ δαιμόνιον.
30 καὶ ἀπελθοῦσα εἰσ τὸν οἶκον αὐτῆσ
εὗρεν τὸ παιδίον βεβλημένον ἐπὶ τὴν κλίνην
καὶ τὸ δαιμόνιον ἐξεληλυθόσ.

---

24. και εκειθ. αναστ. | μεθορια | τυρου: add και σιδωνοσ | εισ την οικιαν | ηθελεν | ηδυνηθη 25. αλλα etc: ακουσασα γαρ γυνη | ελθουσα 26. ην δε η γυνη | συροφοινισσα | εκβαλλη 27. κ. ελεγεν: ο δε ιησουσ ειπεν | καλον εστι | βαλειν τ. κυναρ. 28. και γαρ τα κυναρ. | εσθιει 29. το δαιμ. εκ τησ θυγατρ. σου 30. ευρε το δαιμ. εξεληλυθ. και την θυγατερα βεβλημενην επι τησ κλινησ

24—30 Mt 15, 21—28.

31 [74,10] Καὶ πάλιν ἐξελθὼν ἐκ τῶν ὁρίων
Τύρου ἦλθεν διὰ Σιδῶνοσ εἰσ τὴν θάλασ-
σαν τῆσ Γαλιλαίασ ἀνὰ μέσον τῶν ὁρίων
Δεκαπόλεωσ. **32** καὶ φέρουσιν αὐτῷ κωφὸν
καὶ μογιλάλον, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα
ἐπιθῇ αὐτῷ τὴν χεῖρα. **33** καὶ ἀπολαβό-
μενοσ αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὄχλου κατ᾽ ἰδίαν
ἔβαλεν τοὺσ δακτύλουσ εἰσ τὰ ὦτα αὐτοῦ
καὶ πτύσασ ἥψατο τῆσ γλώσσησ αὐτοῦ,
34 καὶ ἀναβλέψασ εἰσ τὸν οὐρανὸν ἐστέναξεν,
καὶ λέγει αὐτῷ· ἐφφαθά, ὅ ἐστιν δια-
νοίχθητι. **35** καὶ ἠνοίγησαν αὐτοῦ αἱ
ἀκοαί, καὶ εὐθὺσ ἐλύθη ὁ δεσμὸσ τῆσ γλώσ-
σησ αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει ὀρθῶσ. **36** καὶ
διεστείλατο αὐτοῖσ ἵνα μηδενὶ λέγωσιν·
[75,8] ὅσον δὲ αὐτοῖσ διεστέλλετο, αὐτοὶ μᾶλ-
λον περισσότερον ἐκήρυσσον. **37** καὶ ὑπερ-
περισσῶσ ἐξεπλήσσοντο λέγοντεσ· [76,6] καλῶσ
πάντα πεποίηκεν, καὶ τοὺσ κωφοὺσ ποιεῖ
ἀκούειν καὶ ἀλάλουσ λαλεῖν.

VIII.

Cibat quattuor milia. Signum caeleste recusat. Fermentum Pharisaeorum. Caecus Bethsaidae. Iudicia de Christo. Imminens Christi mors. Veri discipuli verae vitae compotes.

1 Ἐν ἐκείναισ ταῖσ ἡμέραισ πάλιν πόλ-
λου ὄχλου ὄντοσ καὶ μὴ ἐχόντων τί φάγω-

31. τυρου και σιδωνοσ ηλθε | εισ: προσ 32. κωφον μογιλαλ. 33. κατ ιδι. απο του οχλ. | τουσ δακτ. αυτου 35. και ευθεωσ διηνοιχθησαν | ευθυσ: om 36. λεγωσιν: ειπωσιν | αυτοσ αυτοισ | αυτοι: om 37. και τουσ αλαλ.
VIII. 1. παλιν πολλ.: παμπολλου

31 Mt 15, 29. **37** Mt 15, 30 s.
VIII **1—9** Mt 15, 32—39.

σιν, προσκαλεσάμενοσ τοὺσ μαθητὰσ λέγει
αὐτοῖσ· **2** σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον,
ὅτι ἤδη ἡμέραι τρεῖσ προσμένουσίν μοι καὶ
οὐκ ἔχουσιν τί φάγωσιν. **3** καὶ ἐὰν ἀπο-
λύσω αὐτοὺσ νήστισ εἰσ οἶκον αὐτῶν, ἐκ-
λυθήσονται ἐν τῇ ὁδῷ· καί τινεσ αὐτῶν
ἀπὸ μακρόθεν ἥκασιν. **4** καὶ ἀπεκρίθησαν
αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι πόθεν τούτουσ
δυνήσεταί τισ ὧδε χορτάσαι ἄρτων ἐπ'
ἐρημίασ; **5** καὶ ἠρώτα αὐτούσ· πόσουσ
ἔχετε ἄρτουσ; οἱ δὲ εἶπαν· ἑπτά. **6** καὶ
παραγγέλλει τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τῆσ γῆσ·
καὶ λαβὼν τοὺσ ἑπτὰ ἄρτουσ εὐχαριστήσασ
ἔκλασεν καὶ ἐδίδου τοῖσ μαθηταῖσ αὐτοῦ
ἵνα παρατιθῶσιν· καὶ παρέθηκαν τῷ ὄχλῳ.
7 καὶ εἶχαν ἰχθύδια ὀλίγα· καὶ εὐλογήσασ
αὐτὰ παρέθηκεν. **8** καὶ ἔφαγον καὶ ἐχορ-
τάσθησαν, καὶ ἦραν περισσεύματα κλασμά-
των ἑπτὰ σπυρίδασ. **9** ἦσαν δὲ ὡσ τετρα-
κισχίλιοι· καὶ ἀπέλυσεν αὐτούσ.

10 Καὶ εὐθὺσ ἐμβὰσ εἰσ τὸ πλοῖον μετὰ
τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἦλθεν εἰσ τὰ μέρη
Δαλμανουθά. **11** [77,4] καὶ ἐξῆλθον οἱ Φαρι-
σαῖοι καὶ ἤρξαντο συνζητεῖν αὐτῷ, ζητοῦν-
τεσ παρ' αὐτοῦ σημεῖον ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ

1. προσκαλ. ο ιησουσ τ. μαθ. αυτου 2. ημερασ τρεισ 3. νηστεισ | και τιν.: τιν. γαρ | απο: om | ς[e] ηκουσιν 4. om οτι 5. επηρωτα | ειπον 6. παρηγγειλε | παραθωσι 7. ειχον | αυτα: om | παρεθηκεν: ειπε παραθειναι και αυτα 8. και εφ.: εφ. δε 9. ησαν δε: add οι φαγοντεσ 10. ευθεωσ 11. συζητειν

10 Mt 15, 59. **11—13** Mt 16, 1—4.

πειράζοντεσ αὐτόν. **12** [78,6] καὶ ἀναστενάξασ
τῷ πνεύματι αὐτοῦ λέγει· τί ἡ γενεὰ αὕτη
ζητεῖ σημεῖον; ἀμὴν λέγω ὑμῖν εἰ δοθήσεται
τῇ γενεᾷ ταύτῃ σημεῖον. **13** καὶ ἀφεὶσ
αὐτοὺσ πάλιν ἐμβὰσ ἀπῆλθεν εἰσ τὸ πέραν.
14 Καὶ ἐπελάθοντο λαβεῖν ἄρτουσ, καὶ εἰ
μὴ ἕνα ἄρτον οὐκ εἶχον μεθ' ἑαυτῶν ἐν
τῷ πλοίῳ. **15** [79,2] καὶ διεστέλλετο αὐτοῖσ
λέγων· ὁρᾶτε, βλέπετε ἀπὸ τῆσ ζύμησ
τῶν Φαρισαίων καὶ τῆσ ζύμησ Ἡρώδου.
16 [80,6] καὶ διελογίζοντο πρὸσ ἀλλήλουσ ὅτι
ἄρτουσ οὐκ ἔχομεν. **17** καὶ γνοὺσ λέγει
αὐτοῖσ· τί διαλογίζεσθε ὅτι ἄρτουσ οὐκ
ἔχετε; οὔπω νοεῖτε οὐδὲ συνίετε; πεπωρω-
μένην ἔχετε τὴν καρδίαν ὑμῶν; **18** ὀφθαλ-
μοὺσ ἔχοντεσ οὐ βλέπετε, καὶ ὦτα ἔχοντεσ
οὐκ ἀκούετε, καὶ οὐ μνημονεύετε, **19** ὅτε
τοὺσ πέντε ἄρτουσ ἔκλασα εἰσ τοὺσ πεντα-
κισχιλίουσ, καὶ πόσουσ κοφίνουσ κλασμάτων
πλήρεισ ἤρατε; λέγουσιν αὐτῷ· δώδεκα.
20 ὅτε καὶ τοὺσ ἑπτὰ εἰσ τοὺσ τετρα-
κισχιλίουσ, πόσων σπυρίδων πληρώματα
κλασμάτων ἤρατε; καὶ λέγουσιν· ἑπτά.
21 καὶ ἔλεγεν αὐτοῖσ· οὔπω συνίετε;

---

12. σημει. επιζητει 13. εμβασ παλιν εισ το πλοιον 16. πρ. αλληλουσ: add λεγοντεσ 17. κ. γνουσ: add ο ιησουσ | ετι πεπωρωμ. 18. βλεπετε; - ακουετε, και - μνημονευετε; οτε 19. om και ante ποσουσ | κοφ. πληρεισ κλασμ. 20. οτε και: οτε δε | κ. λεγουσιν: οι δε ειπον 21. ουπω: πωσ ου

14—21 Mt 16, 5—12. Lc 12, 1.

22 [81,10] Καὶ ἔρχονται εἰσ Βηθσαϊδάν.
καὶ φέρουσιν αὐτῷ τυφλόν, καὶ παρακα-
λοῦσιν αὐτὸν ἵνα αὐτοῦ ἅψηται. **23** καὶ
ἐπιλαβόμενοσ τῆσ χειρὸσ τοῦ τυφλοῦ ἐξή-
νεγκεν αὐτὸν ἔξω τῆσ κώμησ, καὶ πτύσασ
εἰσ τὰ ὄμματα αὐτοῦ, ἐπιθεὶσ τὰσ χεῖρασ
αὐτῷ, ἐπηρώτα αὐτὸν εἴ τι βλέπει. **24** καὶ
ἀναβλέψασ ἔλεγεν· βλέπω τοὺσ ἀνθρώπουσ,
ὅτι ὡσ δένδρα ὁρῶ περιπατοῦντασ. **25** εἶτα
πάλιν ἐπέθηκεν τὰσ χεῖρασ ἐπὶ τοὺσ
ὀφθαλμοὺσ αὐτοῦ, καὶ διέβλεψεν καὶ ἀπε-
κατέστη, καὶ ἐνέβλεπεν δηλαυγῶσ ἅπαντα.
26 καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰσ οἶκον αὐτοῦ
λέγων· μὴ εἰσ τὴν κώμην εἰσέλθῃσ.
27 [82,1] Καὶ ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦσ καὶ οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ εἰσ τὰσ κώμασ Καισαρίασ
τῆσ Φιλίππου· καὶ ἐν τῇ ὁδῷ ἐπηρώτα
τοὺσ μαθητὰσ αὐτοῦ λέγων αὐτοῖσ· τίνα
με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι; **28** οἱ δὲ
εἶπαν αὐτῷ λέγοντεσ ὅτι Ἰωάννην τὸν
βαπτιστήν, καὶ ἄλλοι Ἠλείαν, ἄλλοι δὲ ὅτι
εἷσ τῶν προφητῶν. **29** καὶ αὐτὸσ ἐπηρώτα
αὐτούσ· ὑμεῖσ δὲ τίνα με λέγετε εἶναι;
ἀποκριθεὶσ ὁ Πέτροσ λέγει αὐτῷ· σὺ εἶ ὁ
Χριστόσ. **30** [83,2] καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖσ ἵνα

---

22. ερχεται 23. εξηγαγεν 24. οτι ωσ: ς[e] ωσ δενδρα περιπατουντασ 25. κ. διεβλεψεν: και εποιησεν αυτον αναβλεψαι | και ενεβλεψεν | τηλαυγωσ | απαντασ 26. τον οικον | μηδε εισ την κωμην εισελθησ μηδε ειπησ τινι εν τη κωμη 27. καισαρειασ 28. ειπαν: απεκριθησαν | om αυτω λεγοντεσ | om οι pri | ηλιαν | οτι εισ: ενα 29. επηρ. αυτουσ: λεγει αυτοισ | αποκριθ. δε

37—30 Mt 16, 13—20. Lc 9, 18—21.

μηδενὶ λέγωσιν περὶ αὐτοῦ. **31** Καὶ ἤρξατο
διδάσκειν αὐτοὺσ ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀν-
θρώπου πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι
ὑπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν γραμματέων
καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ μετὰ τρεῖσ ἡμέρασ
ἀναστῆναι. **32** καὶ παρρησίᾳ τὸν λόγον
ἐλάλει. [84,6] καὶ προσλαβόμενοσ ὁ Πέτροσ
αὐτὸν ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ. **33** ὁ δὲ
ἐπιστραφεὶσ καὶ ἰδὼν τοὺσ μαθητὰσ αὐτοῦ
ἐπετίμησεν Πέτρῳ καὶ λέγει· ὕπαγε ὀπίσω
μου, σατανᾶ, ὅτι οὐ φρονεῖσ τὰ τοῦ θεοῦ
ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων.

34 [85,2] Καὶ προσκαλεσάμενοσ τὸν ὄχλον
σὺν τοῖσ μαθηταῖσ αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖσ·
ὅστισ θέλει ὀπίσω μου ἀκολουθεῖν, ἀπαρνη-
σάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ,
καὶ ἀκολουθείτω μοι. **35** ὃσ γὰρ ἐὰν θέλῃ
τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν·
ὃσ δ' ἂν ἀπολέσει τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν
ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου, σώσει αὐτήν.
36 τί γὰρ ὠφελεῖ ἄνθρωπον κερδῆσαι τὸν
κόσμον ὅλον καὶ ζημιωθῆναι τὴν ψυχὴν
αὐτοῦ; **37** τί γὰρ δοῖ ἄνθρωποσ ἀντάλλαγμα
τῆσ ψυχῆσ αὐτοῦ; **38** [86,2] ὃσ γὰρ ἐὰν

31. υπο: απο | om των ante αρχιερ. et ante γραμμ. 32. αυτον: ante ο πετρ. pon 33. τω πετρω | και λεγει: λεγων 34. ακολουθ.: ελθειν 35. οσ γαρ αν | απολεση | ουτοσ σωσ. αυτ. 36. ωφελησει | εαν κερδηση, item και ζημιωθη 37. η τι δωσει ανθρ. 38. γαρ αν

31—33 Mt 16, 21—23. Lc 9, 22. **34—38** Mt 16, 24—27. Lc 9, 23—26. **35** Mt 10, 39. Lc 17, 33. **38** Mt 10, 33. Lc 12, 9.

ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺσ ἐμοὺσ λόγουσ ἐν
τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ ἁμαρτωλῷ,
καὶ ὁ υἱὸσ τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται
αὐτόν, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸσ
αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων τῶν ἁγίων.
IX. 1 [87,2] καὶ ἔλεγεν αὐτοῖσ· ἀμὴν λέγω
ὑμῖν ὅτι εἰσίν τινεσ ὧδε τῶν ἑστηκότων
οἵτινεσ οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου ἕωσ ἂν
ἴδωσιν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ἐληλυθυῖαν
ἐν δυνάμει.

IX.

Transfiguratio Christi. De Iohanne altero Elia. Sanatio lunatici apostolorumque diffidentia. Messiae moriendum esse. Discipulorum ambitio. Cavenda offensio. Salitura ignis.

2 Καὶ μετὰ ἡμέρασ ἓξ παραλαμβάνει ὁ
Ἰησοῦσ τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ
τὸν Ἰωάννην, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺσ εἰσ ὄροσ
ὑψηλὸν κατ᾽ ἰδίαν μόνουσ, καὶ μετεμορφώθη
ἔμπροσθεν αὐτῶν, 3 καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ
ἐγένετο στίλβοντα λευκὰ λίαν, οἷα γναφεὺσ
ἐπὶ τῆσ γῆσ οὐ δύναται οὕτωσ λευκᾶναι.
4 καὶ ὤφθη αὐτοῖσ Ἡλείασ σὺν Μωϋσεῖ,
καὶ ἦσαν συνλαλοῦντεσ τῷ Ἰησοῦ. 5 καὶ
ἀποκριθεὶσ ὁ Πέτροσ λέγει τῷ Ἰησοῦ·
ῥαββεί, καλόν ἐστιν ἡμᾶσ ὧδε εἶναι, καὶ
ποιήσωμεν τρεῖσ σκηνάσ, σοὶ μίαν καὶ
Μωϋσεῖ μίαν καὶ Ἡλείᾳ μίαν. 6 οὐ γὰρ

IX. 1. 1. τιν. των ωδε εστηκοτ. 2. μεθ ημερ. 3. εγενοντο | λιαν: add ωσ χιων | om ουτωσ 4. ηλιασ | μωσει | συλλαλουντ. 5. ραββι | σκηνασ τρεισ | μωσει

IX. 1 Mt 16, 28. Lc 9, 27. 2—8 Mt 17, 1—8. Lc 9, 28—36.

ᾔδει τί ἀποκριθῇ· ἔκφοβοι γὰρ ἐγένοντο.
7 καὶ ἐγένετο νεφέλη ἐπισκιάζουσα αὐτοῖς,
καὶ ἐγένετο φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης· οὗτός
ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἀκούετε
αὐτοῦ. **8** καὶ ἐξάπινα περιβλεψάμενοι οὐκέτι
οὐδένα εἶδον ἀλλὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον μεθ᾽
ἑαυτῶν. **9** Καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἀπὸ
τοῦ ὄρους, διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ ἃ
εἶδον διηγήσωνται, εἰ μὴ ὅταν ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ. **10** [88,10] καὶ
τὸν λόγον ἐκράτησαν πρὸς ἑαυτοὺς συνζη-
τοῦντες τί ἐστιν τὸ ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι.
11 [89,6] καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν λέγοντες· ὅτι
λέγουσιν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς
ὅτι Ἡλείαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον; **12** ὁ δὲ ἔφη
αὐτοῖς· Ἡλείας ἐλθὼν πρῶτον ἀποκαθιστάνει
πάντα. καὶ πῶς γέγραπται ἐπὶ τὸν υἱὸν
τοῦ ἀνθρώπου; ἵνα πολλὰ πάθῃ καὶ ἐξου-
θενωθῇ. **13** ἀλλὰ λέγω ὑμῖν ὅτι καὶ Ἡλείας
ἐλήλυθεν, καὶ ἐποίησαν αὐτῷ ὅσα ἤθελον,
καθὼς γέγραπται ἐπ᾽ αὐτόν.

14 [90,10] Καὶ ἐλθόντες πρὸς τοὺς μαθη-
τὰς εἶδον ὄχλον πολὺν περὶ αὐτοὺς καὶ

---

6. αποκριθη: λαληση | ησαν γαρ εκφοβοι 7. ηλθε φωνη | νεφελης: add λεγουσα | αυτου ακουετε 9. καταβαιν. δε | διηγησωντ. α ειδον 10. συζητ. 11. om οι φαρισ. και | ηλιαν 12. εφη: αποκριθεις ειπεν | ηλιας μεν | αποκαθιστα | ανθρωπου, ινα — εξουδενωθη. 13. ηθελησαν 14. ελθων et ειδεν

---

7 2 Pet 1, 17. **9—13** Mt 17, 9—12. **9** Lc 9, 36 s. **11** Mal 4, 4. (3, 22.) **14—29** Mt 17, 14—21. Lc 9 37—42.

γραμματεῖσ συνζητοῦντασ πρὸσ αὐτούσ.
15 καὶ εὐθὺσ πᾶσ ὁ ὄχλοσ ἰδόντεσ αὐτὸν ἐξε-
θαμβήθησαν, καὶ προστρέχοντεσ ἠσπάζοντο
αὐτόν. **16** καὶ ἐπηρώτησεν αὐτούσ· τί
συνζητεῖτε πρὸσ αὐτούσ; **17** [91,2] καὶ ἀπε-
κρίθη αὐτῷ εἶσ ἐκ τοῦ ὄχλου· διδάσκαλε,
ἤνεγκα τὸν υἱόν μου πρόσ σε, ἔχοντα πνεῦμα
ἄλαλον, **18** καὶ ὅπου ἐὰν αὐτὸν καταλάβῃ
ῥήσσει, καὶ ἀφρίζει καὶ τρίζει τοὺσ ὀδόν-
τασ καὶ ξηραίνεται· καὶ εἶπα τοῖσ μαθηταῖσ
σου ἵνα αὐτὸ ἐκβάλωσιν, καὶ οὐκ ἴσχυσαν.
19 ὁ δὲ ἀποκριθεὶσ αὐτοῖσ λέγει· ὦ γενεὰ
ἄπιστοσ, ἕωσ πότε πρὸσ ὑμᾶσ ἔσομαι; ἕωσ
πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετε αὐτὸν πρόσ
με. **20** καὶ ἤνεγκαν αὐτὸν πρὸσ αὐτόν.
καὶ ἰδὼν αὐτόν, τὸ πνεῦμα εὐθὺσ συν-
εσπάραξεν αὐτόν, καὶ πεσὼν ἐπὶ τῆσ γῆσ
ἐκυλίετο ἀφρίζων. **21** καὶ ἐπηρώτησεν τὸν
πατέρα αὐτοῦ· πόσοσ χρόνοσ ἐστὶν ὡσ
τοῦτο γέγονεν αὐτῷ; ὁ δὲ εἶπεν· ἐκ παι-
διόθεν· **22** καὶ πολλάκισ καὶ εἰσ πῦρ αὐτὸν
ἔβαλεν καὶ εἰσ ὕδατα, ἵνα ἀπολέσῃ αὐτόν·
ἀλλὰ εἴ τι δύνῃ, βοήθησον ἡμῖν σπλαγ-
χνισθεὶσ ἐφ᾽ ἡμᾶσ. **23** ὁ δὲ Ἰησοῦσ εἶπεν
αὐτῷ τὸ εἰ δύνῃ; πάντα δυνατὰ τῷ
πιστεύοντι. **24** εὐθὺσ κράξασ ὁ πατὴρ τοῦ

14. συζητ. | πρ. αυτ.: αυτοισ 15. ευθεωσ | ιδων et εξεθαμβηθη 16. αυτουσ: τουσ γραμματεισ 17. και αποκριθεισ εισ εκ τ. οχλ. ειπεν 18. οπου αν | ρησσει αυτον | τουσ οδοντ. αυτου | ειπον 19. αυτοισ: αυτω 20. ευθεωσ idque ante το πνευμ. | εσπαραξεν 21. om εκ 22. αυτον: post πολλακισ | αλλ | δυνασαι 23. ει δυνασαι πιστευσαι 24. και ευθεωσ

παιδίου ἔλεγεν· πιστεύω· βοήθει μου τῇ
ἀπιστίᾳ. **25** ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦσ ὅτι ἐπι-
συντρέχει ὁ ὄχλοσ, ἐπετίμησεν τῷ πνεύματι
τῷ ἀκαθάρτῳ λέγων αὐτῷ· τὸ ἄλαλον καὶ
κωφὸν πνεῦμα, ἐγὼ ἐπιτάσσω σοι, ἔξελθε
ἐξ αὐτοῦ καὶ μηκέτι εἰσέλθῃσ εἰσ αὐτόν.
26 καὶ κράξασ καὶ πολλὰ σπαράξασ ἐξῆλθεν·
καὶ ἐγένετο ὡσεὶ νεκρόσ, ὥστε τοὺσ πολ-
λοὺσ λέγειν ὅτι ἀπέθανεν. **27** ὁ δὲ Ἰησοῦσ
κρατήσασ τῆσ χειρὸσ αὐτοῦ ἤγειρεν αὐτόν,
καὶ ἀνέστη. **28** [92,10] καὶ εἰσελθόντοσ αὐτοῦ
εἰσ οἶκον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ κατ' ἰδίαν
ἐπηρώτων αὐτόν· ὅτι ἡμεῖσ οὐκ ἠδυνήθημεν
ἐκβαλεῖν αὐτό; **29** καὶ εἶπεν αὐτοῖσ· τοῦτο
τὸ γένοσ ἐν οὐδενὶ δύναται ἐξελθεῖν εἰ μὴ
ἐν προσευχῇ.

30 [93,2] Κἀκεῖθεν ἐξελθόντεσ παρεπορεύοντο
διὰ τῆσ Γαλιλαίασ, καὶ οὐκ ἤθελεν ἵνα τισ
γνοῖ· **31** ἐδίδασκεν γὰρ τοὺσ μαθητὰσ
αὐτοῦ, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖσ ὅτι ὁ υἱὸσ τοῦ
ἀνθρώπου παραδίδοται εἰσ χεῖρασ ἀνθρώπων,
καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ ἀποκτανθεὶσ
μετὰ τρεῖσ ἡμέρασ ἀναστήσεται. **32** οἱ δὲ
ἠγνόουν τὸ ῥῆμα, καὶ ἐφοβοῦντο αὐτὸν
ἐπερωτῆσαι.

---

24. μετα δακρυων ελεγε· πιστευω κυριε 25. om ο ante οχλοσ | το πνευμα το αλαλον και κωφον | σοι επιτασσω 26. κραξαν et σπαραξαν αυτον | om τουσ 27. τησ χειρ. αυτου: αυτον τησ χειρ. 28. και εισελθοντα αυτον | επηρωτ. αυτ. κατ ιδιαν 29. εν προσευχη: add και νηστεια 30. και εκειθεν | γνω 31. μετα τρ. ημ.: τη τριτη ημερα

30—32 Mt 17, 22 s. Lc 9, 43—45.

33 [94,10] Καὶ ἦλθον εἰσ Καφαρναούμ.
καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ γενόμενοσ ἐπηρώτα αὐτούσ·
τί ἐν τῇ ὁδῷ διελογίζεσθε; **34** [95,2] οἱ δὲ
ἐσιώπων· πρὸσ ἀλλήλουσ γὰρ διελέχθησαν
ἐν τῇ ὁδῷ τίσ μείζων. **35** καὶ καθίσασ
ἐφώνησεν τοὺσ δώδεκα, καὶ λέγει αὐτοῖσ·
εἴ τισ θέλει πρῶτοσ εἶναι, ἔσται πάντων
ἔσχατοσ καὶ πάντων διάκονοσ. **36** καὶ λα-
βὼν παιδίον ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν,
καὶ ἐναγκαλισάμενοσ αὐτὸ εἶπεν αὐτοῖσ·
37 ὃσ ἂν ἓν τῶν παιδίων τούτων δέξηται
ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· [96,1] καὶ
ὃσ ἂν ἐμὲ δέχηται, οὐκ ἐμὲ δέχεται ἀλλὰ
τὸν ἀποστείλαντά με. **38** [97,8] Ἔφη αὐτῷ
ὁ Ἰωάννησ· διδάσκαλε, εἴδομέν τινα ἐν
τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια, ὃσ
οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν, καὶ ἐκωλύομεν αὐτόν,
ὅτι οὐκ ἠκολούθει ἡμῖν. **39** ὁ δὲ Ἰησοῦσ
εἶπεν· μὴ κωλύετε αὐτόν· οὐδεὶσ γάρ ἐστιν
ὃσ ποιήσει δύναμιν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου
καὶ δυνήσεται ταχὺ κακολογῆσαί με· **40** ὃσ
γὰρ οὐκ ἔστιν καθ᾽ ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν
ἐστίν. **41** [98,6] ὃσ γὰρ ἂν ποτίσῃ ὑμᾶσ
ποτήριον ὕδατοσ ἐν ὀνόματί μου, ὅτι

---

33. ηλθεν | καπερναουμ | προσ εαυτουσ διελογιζεσθε 37. οσ εαν εν των τοιουτ. παιδι. | και οσ εαν | δεξηται 38. εφη: απεκριθη δε | ο ιωαννησ: add λεγων | εν τω: ς (non ς^{e}) om εν | εκωλυσαμεν | οτι ουκ ακολουθει 40. ς (non ς^{e}) υμων υπ. υμων 41. εν τω ονοματι | οτι sec: om

---

33—37 Mt 18, 1—5. Lc 9, 46—48. **35** 10, 43. **37** Mt 10, 40. Io 13, 20. **38—40** Lc 9, 49 s. **41** Mt 10, 42.

Χριστοῦ ἐστέ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ
ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ. **42** [99,2] Καὶ
ὃσ ἂν σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων
τῶν πιστευόντων, καλόν ἐστιν αὐτῷ μᾶλλον
εἰ περίκειται μύλοσ ὀνικὸσ περὶ τὸν τράχη-
λον αὐτοῦ καὶ βέβληται εἰσ τὴν θάλασσαν.
43 [100,6] καὶ ἐὰν σκανδαλίσῃ σε ἡ χείρ σου,
ἀπόκοψον αὐτήν· καλόν ἐστίν σε κυλλὸν
εἰσελθεῖν εἰσ τὴν ζωήν, ἢ τὰσ δύο χεῖρασ
ἔχοντα ἀπελθεῖν εἰσ τὴν γέενναν, εἰσ τὸ
πῦρ τὸ ἄσβεστον. **45** καὶ ἐὰν ὁ πούσ σου
σκανδαλίζῃ σε, ἀπόκοψον αὐτόν· καλόν
ἐστίν σε εἰσελθεῖν εἰσ τὴν ζωὴν χωλόν, ἢ
τοὺσ δύο πόδασ ἔχοντα βληθῆναι εἰσ τὴν
γέενναν. **47** καὶ ἐὰν ὁ ὀφθαλμόσ σου σκαν-
δαλίζῃ σε, ἔκβαλε αὐτόν· καλόν σε ἐστὶν
μονόφθαλμον εἰσελθεῖν εἰσ τὴν βασιλείαν
τοῦ θεοῦ, ἢ δύο ὀφθαλμοὺσ ἔχοντα βληθῆναι
εἰσ τὴν γέενναν, **48** ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν
οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται.
49 πᾶσ γὰρ πυρὶ ἁλισθήσεται. **50** [102,2] καλὸν
τὸ ἅλα· ἐὰν δὲ τὸ ἅλα ἄναλον γένηται, ἐν

---

42. om τουτων | πιστευοντων εισ εμε | λιθοσ μυλικοσ 43. σκανδαλιζη | καλ. σοι εστι | εισ τ. ζω. εισελθ. 44. οπου ο σκωληξ αυτων ου τελευτα και το πυρ ου σβεννυται | καλ. εστι σοι | εισ τ. γεενναν: add εισ το πυρ το ασβεστον 46. οπου ο σκωληξ αυτων ου τελευτα και το πυρ ου σβεννυται 47. καλον σοι εστι | εισ τ. γεενναν: add του πυροσ 49. αλισθησεται: add και πασα θυσια ἁλι αλισθησεται

42—47 Mt 18, 6—9. **42** Lc 17, 2. **43** Mt 5, 30. **47** Mt 5, 29. **48** Es 66, 24. **49** Lev 2, 13. **50** Mt 5, 13. Lc 14, 34.

τίνι αὐτὸ ἀρτύσετε; ἔχετε ἐν ἑαυτοῖσ ἅλα
καὶ εἰρηνεύετε ἐν ἀλλήλοισ.

X.

De repudio. Infantes afferuntur. Iuvenis dives. De discipulorum praemiis. Proxima Christi mors. Filiorum Zebedaei ambitio coercetur. Bartimaeus.

1 103,6 Καὶ ἐκεῖθεν ἀναστὰσ ἔρχεται εἰσ
τὰ ὅρια τῆσ Ἰουδαίασ καὶ πέραν τοῦ
Ἰορδάνου, καὶ συνπορεύονται πάλιν ὄχλοι
πρὸσ αὐτόν, καὶ ὡσ εἰώθει πάλιν ἐδίδασκεν
αὐτούσ. **2** καὶ προσελθόντεσ οἱ Φαρισαῖοι
ἐπηρώτων αὐτὸν εἰ ἔξεστιν ἀνδρὶ γυναῖκα
ἀπολῦσαι, πειράζοντεσ αὐτόν. **3** ὁ δὲ ἀπο-
κριθεὶσ εἶπεν αὐτοῖσ· τί ὑμῖν ἐνετείλατο
Μωϋσῆσ; **4** οἱ δὲ εἶπαν· ἐπέτρεψεν Μωϋσῆσ
βιβλίον ἀποστασίου γράψαι καὶ ἀπολῦσαι.
5 ὁ δὲ Ἰησοῦσ εἶπεν αὐτοῖσ· πρὸσ τὴν
σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἔγραψεν ὑμῖν τὴν
ἐντολὴν ταύτην. **6** ἀπὸ δὲ ἀρχῆσ κτίσεωσ
ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούσ· **7** ἕνεκεν
τούτου καταλείψει ἄνθρωποσ τὸν πατέρα
αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, **8** καὶ ἔσονται
οἱ δύο εἰσ σάρκα μίαν, ὥστε οὐκέτι
εἰσὶν δύο ἀλλὰ μία σάρξ. **9** ὃ οὖν ὁ
θεὸσ συνέζευξεν, ἄνθρωποσ μὴ χωριζέτω.

50. το αλασ ter

X. 1. κακειθεν | και περαν: δια του περ. | συμπορ. 2. επηρωτησαν 3 et 4. μωσησ 4. ειπον | μωσησ επετρεψεν 5. και αποκριθεισ ο ιησουσ 6. επ. αυτουσ ο θεοσ 7. μητερ. αυτου: om αυτου, sed add και προσκολληθησεται προσ την γυναικα αυτου

X. **1—12** Mt 19, 1—9. **4** Deut 24, 1. Mt 5, 31. **6** ss. Gen 1, 27. 2, 24.

10 [104,10] καὶ εἰσ τὴν οἰκίαν πάλιν οἱ
μαθηταὶ περὶ τούτου ἐπηρώτων αὐτόν.
11 [105,2] καὶ λέγει αὐτοῖσ· ὃσ ἂν ἀπολύσῃ
τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμήσῃ ἄλλην,
μοιχᾶται ἐπ᾽ αὐτήν· **12** καὶ ἐὰν αὐτὴ ἀπο-
λύσασα τὸν ἄνδρα αὐτῆσ γαμήσῃ ἄλλον,
μοιχᾶται.

13 [106,2] Καὶ προσέφερον αὐτῷ παιδία
ἵνα ἅψηται αὐτῶν· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμων
τοῖσ προσφέρουσιν. **14** ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦσ
ἠγανάκτησεν καὶ εἶπεν αὐτοῖσ· ἄφετε τὰ
παιδία ἔρχεσθαι πρόσ με, μὴ κωλύετε αὐτά·
τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ
θεοῦ. **15** ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὃσ ἂν μὴ
δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ὡσ παιδίον,
οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰσ αὐτήν. **16** καὶ ἐναγκα-
λισάμενοσ αὐτὰ κατευλόγει, τιθεὶσ τὰσ
χεῖρασ ἐπ᾽ αὐτά.

17 [107,1] Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ εἰσ
ὁδόν, προσδραμὼν εἷσ καὶ γονυπετήσασ
αὐτὸν ἐπηρώτα αὐτόν· διδάσκαλε ἀγαθέ,
τί ποιήσω ἵνα ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω;
18 ὁ δὲ Ἰησοῦσ εἶπεν αὐτῷ· τί με λέγεισ
ἀγαθόν; οὐδεὶσ ἀγαθὸσ εἰ μὴ εἷσ ὁ θεόσ.
19 τὰσ ἐντολὰσ οἶδασ· μὴ μοιχεύσῃσ, μὴ

---

10. εισ etc: εν τη οικια | οι μαθητ. αυτου | περι του αυτου | επηρωτησαν 11. οσ εαν 12. και εαν γυνη απολυση τον ανδρα αυτ. και γαμηθη αλλω 14. και μη 15. οσ εαν 16. κ. εναγκ. αυτ. τιθεισ τασ χειρ. επ αυτα ηυλογει αυτα

---

11 Mt 5, 32. Lc 16, 18. **13—16** Mt 19, 13—15. Lc 18, 15—17. **17—27** Mt 19, 16—26. Lc 18, 18—27. **19** Ex 20, 12—16.

φονεύσῃσ, μὴ κλέψῃσ, μὴ ψευδομαρτυρήσῃσ,
τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου.
20 ὁ δὲ ἔφη αὐτῷ· διδάσκαλε, ταῦτα πάντα
ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητόσ μου. **21** [108,2] ὁ δὲ
Ἰησοῦσ ἐμβλέψασ αὐτῷ ἠγάπησεν αὐτὸν
καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἕν σε ὑστερεῖ· ὕπαγε, ὅσα
ἔχεισ πώλησον καὶ δὸσ τοῖσ πτωχοῖσ, καὶ
ἕξεισ θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ, καὶ δεῦρο ἀκο-
λούθει μοι. **22** [109,2] ὁ δὲ στυγνάσασ ἐπὶ
τῷ λόγῳ ἀπῆλθεν λυπούμενοσ· ἦν γὰρ ἔχων
κτήματα πολλά. **23** καὶ περιβλεψάμενοσ
ὁ Ἰησοῦσ λέγει τοῖσ μαθηταῖσ αὐτοῦ· πῶσ
δυσκόλωσ οἱ τὰ χρήματα ἔχοντεσ εἰσ τὴν
βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελεύσονται. **24** οἱ
δὲ μαθηταὶ ἐθαμβοῦντο ἐπὶ τοῖσ λόγοισ
αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰησοῦσ πάλιν ἀποκριθεὶσ λέγει
αὐτοῖσ· τέκνα, πῶσ δύσκολόν ἐστιν εἰσ τὴν
βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν· **25** εὐκοπώτε-
ρόν ἐστιν κάμηλον διὰ τῆσ τρυμαλιᾶσ τῆσ
ῥαφίδοσ διελθεῖν ἢ πλούσιον εἰσ τὴν βασι-
λείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. **26** οἱ δὲ περισ-
σῶσ ἐξεπλήσσοντο λέγοντεσ πρὸσ ἑαυτούσ·
καὶ τίσ δύναται σωθῆναι; **27** ἐμβλέψασ
αὐτοῖσ ὁ Ἰησοῦσ λέγει· παρὰ ἀνθρώποισ
ἀδύνατον, ἀλλʼ οὐ παρὰ θεῷ· πάντα γὰρ
δυνατὰ παρὰ τῷ θεῷ.

---

19. om σου sec 20. εφη: αποκριθεισ ειπεν 21. εν σοι υστ. | ακολ. μοι: add αρασ τον σταυρον 24. δυσκ. εστιν: add τουσ πεποιθοτασ επι τοισ χρημασιν 27. εμβλεψ. δε | αλλ ου παρ. τω θεω | δυνατα εστι

28 Ἤρξατο λέγειν ὁ Πέτροσ αὐτῷ· ἰδοὺ
ἡμεῖσ ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολουθήκαμέν
σοι. **29** [110,2] ἔφη ὁ Ἰησοῦσ· ἀμὴν λέγω
ὑμῖν, οὐδείσ ἐστιν ὃσ ἀφῆκεν οἰκίαν ἢ
ἀδελφοὺσ ἢ ἀδελφὰσ ἢ μητέρα ἢ πατέρα
ἢ τέκνα ἢ ἀγροὺσ ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ ἕνεκεν
τοῦ εὐαγγελίου, **30** ἐὰν μὴ λάβῃ ἑκατοντα-
πλασίονα νῦν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ οἰκίασ
καὶ ἀδελφοὺσ καὶ ἀδελφὰσ καὶ μητέρασ
καὶ τέκνα καὶ ἀγροὺσ μετὰ διωγμῶν, καὶ
ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον.
31 [111,2] πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι
καὶ οἱ ἔσχατοι πρῶτοι.

32 [112,2] Ἦσαν δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἀναβαίνον-
τεσ εἰσ Ἱεροσόλυμα, καὶ ἦν προάγων
αὐτοὺσ ὁ Ἰησοῦσ, καὶ ἐθαμβοῦντο, οἱ δὲ
ἀκολουθοῦντεσ ἐφοβοῦντο. καὶ παραλαβὼν
πάλιν τοὺσ δώδεκα ἤρξατο αὐτοῖσ λέγειν
τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμβαίνειν, **33** ὅτι ἰδοὺ
ἀναβαίνομεν εἰσ Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸσ
τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖσ ἀρχιε-
ρεῦσιν καὶ τοῖσ γραμματεῦσιν, καὶ κατα-
κρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ καὶ παραδώσουσιν
αὐτὸν τοῖσ ἔθνεσιν, **34** καὶ ἐμπαίξουσιν
αὐτῷ καὶ ἐμπτύσουσιν αὐτῷ καὶ μαστιγώ-

---

28. Και ηρξατο ο πετρ. λεγ. αυτω | ηκολουθησαμεν
29. εφη ο ιησ.: αποκριθεισ ο ιησ. ειπεν | η πατερ. η μητερ. | η τεκνα: praem η γυναικα | ενεκεν sec: om
32. οι δε ακ. εφ.: και ακολουθουντεσ εφοβουντο
34. και εμπτυσουσιν: post κ. μαστιγ. αυτ. pon

28—31 Mt 19, 27—30. Lc 18, 28—30. **32—34** Mt 20, 17—19. Lc 18, 31—33.

σουσιν αὐτὸν καὶ ἀποκτενοῦσιν, καὶ μετὰ
τρεῖσ ἡμέρασ ἀναστήσεται.

35 [113,6] Καὶ προσπορεύονται αὐτῷ Ἰάκω-
βοσ καὶ Ἰωάννησ οἱ υἱοὶ Ζεβεδαίου, λέγον-
τεσ αὐτῷ· διδάσκαλε, θέλομεν ἵνα ὃ ἐὰν
αἰτήσωμέν σε ποιήσῃσ ἡμῖν. **36** ὁ δὲ εἶπεν
αὐτοῖσ· τί θέλετέ με ποιήσω ὑμῖν; **37** οἱ
δὲ εἶπαν αὐτῷ· δὸσ ἡμῖν ἵνα εἷσ σου ἐκ
δεξιῶν καὶ εἷσ σου ἐξ ἀριστερῶν καθίσωμεν
ἐν τῇ δόξῃ σου. **38** ὁ δὲ Ἰησοῦσ εἶπεν
αὐτοῖσ· οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε. δύνασθε πιεῖν
τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω, ἢ τὸ βάπτισμα
ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι; **39** οἱ δὲ
εἶπαν αὐτῷ· δυνάμεθα. ὁ δὲ Ἰησοῦσ εἶπεν
αὐτοῖσ· τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω πίεσθε,
καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτι-
σθήσεσθε· **40** τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου
ἢ ἐξ εὐωνύμων οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι,
ἀλλ᾽ οἷσ ἡτοίμασται.

41 [114,2] Καὶ ἀκούσαντεσ οἱ δέκα ἤρξαντο
ἀγανακτεῖν περὶ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου.
42 καὶ προσκαλεσάμενοσ αὐτοὺσ ὁ Ἰησοῦσ
λέγει αὐτοῖσ· οἴδατε ὅτι οἱ δοκοῦντεσ
ἄρχειν τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν
καὶ οἱ μεγάλοι αὐτῶν κατεξουσιάζουσιν
αὐτῶν. **43** οὐχ οὕτωσ δέ ἐστιν ἐν ὑμῖν·

---

34. κ. αποκτεν. αυτον | τη τριτη ημερα 35. om αυτω post λεγοντ. | σε: om 36. με ποιησω: ποιησαι με 37. ειπον | εκ δεξι. σου | αριστερ.: ευωνυμων 38. η το: και το 39. ειπον | το μεν ποτηρ. 40. η εξ: και εξ | ευωνυμων: add μου 42. ο δε ιησ. προσκαλεσ. αυτ. 43. εστιν: εσται

35—40 Mt 20, 20—23. **41—45** Mt 20, 24—28. Lc 22, 25—27.

ἀλλ᾽ ὃσ ἂν θέλῃ μέγασ γενέσθαι ἐν ὑμῖν,
ἔσται ὑμῶν διάκονοσ, **44** καὶ ὃσ ἂν θέλῃ
ὑμῶν γενέσθαι πρῶτοσ, ἔσται πάντων δοῦ-
λοσ. **45** 115,4 καὶ γὰρ ὁ υἱὸσ τοῦ ἀνθρώπου
οὐκ ἦλθεν διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι
καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ
πολλῶν.

46 116,2 Καὶ ἔρχονται εἰσ Ἱερειχώ. καὶ
ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἀπὸ Ἱερειχὼ καὶ τῶν
μαθητῶν αὐτοῦ καὶ ὄχλου ἱκανοῦ ὁ υἱὸσ
Τιμαίου Βαρτιμαῖοσ, τυφλὸσ προσαίτησ,
ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδόν. **47** καὶ ἀκούσασ
ὅτι Ἰησοῦσ ὁ Ναζαρηνόσ ἐστιν, ἤρξατο
κράζειν καὶ λέγειν· υἱὲ Δαυεὶδ Ἰησοῦ,
ἐλέησόν με. **48** καὶ ἐπετίμων αὐτῷ πολλοὶ
ἵνα σιωπήσῃ· ὁ δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν·
υἱὲ Δαυείδ, ἐλέησόν με. **49** καὶ στὰσ ὁ
Ἰησοῦσ εἶπεν· φωνήσατε αὐτόν. καὶ φωνοῦ-
σιν τὸν τυφλὸν λέγοντεσ αὐτῷ· θάρσει, ἔγειρε,
φωνεῖ σε. **50** ὁ δὲ ἀποβαλὼν τὸ ἱμάτιον
αὐτοῦ ἀναπηδήσασ ἦλθεν πρὸσ τὸν Ἰησοῦν.
51 καὶ ἀποκριθεὶσ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦσ εἶπεν·
τί σοι θέλεισ ποιήσω; ὁ δὲ τυφλὸσ εἶπεν
αὐτῷ· ῥαββουνί, ἵνα ἀναβλέψω. **52** ὁ δὲ
Ἰησοῦσ εἶπεν αὐτῷ· ὕπαγε, ἡ πίστισ σου

43. οσ εαν θελ. γενεσθ. μεγ. εν υμιν | διακο. υμων 46. εισ ιεριχω | om ο ante υιοσ | ο τυφλοσ | προσαιτων idque post οδον 47. ναζωραιοσ | ο υιοσ δαβιδ 48. δαβιδ 49. ειπεν αυτον φωνηθηναι | εγειραι 50. αναπηδ.: αναστασ 51. κ. αποκρ. λεγει αυτω ο ιησ. | τι θελ. ποιησω σοι | ραββονι

46—52 Mt 20, 29—34. Lc 18, 35—43.

σέσωκέν σε. καὶ εὐθὺσ ἀνέβλεψεν, καὶ
ἠκολούθει αὐτῷ ἐν τῇ ὁδῷ.

XI.

Pulli adductio. Solemnis ingressio. Ficus. Templi purgatio. Potestas fidei. De baptismo Iohannis.

1 [117,2] Καὶ ὅτε ἐγγίζουσιν εἰσ Ἱεροσό-
λυμα καὶ εἰσ Βηθανίαν πρὸσ τὸ ὄροσ τῶν
ἐλαιῶν, ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ
2 καὶ λέγει αὐτοῖσ· ὑπάγετε εἰσ τὴν κώμην
τὴν κατέναντι ὑμῶν, καὶ εὐθὺσ εἰσπορευό-
μενοι εἰσ αὐτὴν εὑρήσετε πῶλον δεδεμένον,
ἐφʼ ὃν οὐδεὶσ ἀνθρώπων οὔπω κεκάθικεν·
λύσατε αὐτὸν καὶ φέρετε **3** καὶ ἐάν τισ
ὑμῖν εἴπῃ· τί ποιεῖτε τοῦτο; εἴπατε· ὁ κύριοσ
αὐτοῦ χρείαν ἔχει, καὶ εὐθὺσ αὐτὸν ἀπο-
στέλλει πάλιν ὧδε. **4** [118,2] καὶ ἀπῆλθον καὶ
εὗρον τὸν πῶλον δεδεμένον πρὸσ τὴν θύραν
ἔξω ἐπὶ τοῦ ἀμφόδου, καὶ λύουσιν αὐτόν.
5 καί τινεσ τῶν ἐκεῖ ἑστηκότων ἔλεγον
αὐτοῖσ· τί ποιεῖτε λύοντεσ τὸν πῶλον; **6** οἱ
δὲ εἶπαν αὐτοῖσ καθὼσ εἶπεν ὁ Ἰησοῦσ·
καὶ ἀφῆκαν αὐτούσ. **7** καὶ φέρουσιν τὸν
πῶλον πρὸσ τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐπιβάλλουσιν
αὐτῷ τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ ἐκάθισεν ἐπʼ
αὐτόν. **8** καὶ πολλοὶ τὰ ἱμάτια αὐτῶν

---

52. ευθεωσ | αυτω: τω ιησου
XI. 1. εισ ιερουσαλημ, εισ βηθφαγη και βηθανιαν 2. ευθεωσ | ουδεισ ανθρωπων | λυσαντεσ αυτον αγαγετε 3. ειπατε οτι | ευθεωσ | αποστελει | παλιν: om 4. απηλθον δε 6. ειπον | ειπεν: ενετειλατο 7. φερουσιν: ηγαγον | επεβαλον | επ αυτω 8. πολλοι δε

XI. **1—10** Mt 21, 1—11. Lc 19, 29—38. Io 12, 12—15.

ἔστρωσαν εἰσ τὴν ὁδόν, ἄλλοι δὲ στιβάδασ,
κόψαντεσ ἐκ τῶν ἀγρῶν. **9** [119,1] καὶ οἱ
προάγοντεσ καὶ οἱ ἀκολουθοῦντεσ ἔκραζον·
ὡσαννά, εὐλογημένοσ ὁ ἐρχόμενοσ ἐν ὀνόματι
κυρίου· **10** εὐλογημένη ἡ ἐρχομένη βασιλεία
τοῦ πατρὸσ ἡμῶν Δαυείδ, ὡσαννὰ ἐν τοῖσ
ὑψίστοισ.

11 [120,6] Καὶ εἰσῆλθεν εἰσ Ἱεροσόλυμα
εἰσ τὸ ἱερόν· καὶ περιβλεψάμενοσ πάντα,
ὀψὲ ἤδη οὔσησ τῆσ ὥρασ, ἐξῆλθεν εἰσ
Βηθανίαν μετὰ τῶν δώδεκα.

12 Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξελθόντων αὐτῶν
ἀπὸ Βηθανίασ ἐπείνασεν. **13** καὶ ἰδὼν συκῆν
ἀπὸ μακρόθεν ἔχουσαν φύλλα, ἦλθεν εἰ ἄρα
τι εὑρήσει ἐν αὐτῇ, καὶ ἐλθὼν ἐπ' αὐτὴν
οὐδὲν εὗρεν εἰ μὴ φύλλα· ὁ γὰρ καιρὸσ οὐκ
ἦν σύκων. **14** καὶ ἀποκριθεὶσ εἶπεν αὐτῇ·
μηκέτι εἰσ τὸν αἰῶνα ἐκ σοῦ μηδεὶσ καρ-
πὸν φάγοι. καὶ ἤκουον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

15 Καὶ ἔρχονται εἰσ Ἱεροσόλυμα. [121,1] καὶ
εἰσελθὼν εἰσ τὸ ἱερὸν ἤρξατο ἐκβάλλειν
τοὺσ πωλοῦντασ καὶ τοὺσ ἀγοράζοντασ ἐν
τῷ ἱερῷ, καὶ τὰσ τραπέζασ τῶν κολλυ-
βιστῶν καὶ τὰσ καθέδρασ τῶν πωλούντων

---

8. στοιβαδασ | κοψ. εκ τ. αγρ.: εκοπτον εκ των δενδρων και εστρωννυον εισ την οδον 9. εκραζον: add λεγοντεσ | ὡσαννα 10. βασιλεια: add εν ονοματι κυριου | δαβιδ 11. εισ ιεροσ.: add ο ιησουσ | και εισ το ιερ. | οψιασ 13. om απο | ευρησει τι | ου γαρ ην καιροσ συκων | αποκριθεισ: add ο ιησουσ | εκ σου εισ τον αιωνα | ς[e] ουδεισ 15. και εισελθων: add ο ιησουσ | om τουσ ante αγοραζοντασ

---

11 (Mt 21, 17.) **12—14** Mt 21, 18 ss. **15—18** Mt 21, 12—16. Lc 19, 45—48. Io 2, 14—17.

τὰσ περιστερὰσ κατέστρεψεν, **16** καὶ οὐκ
ἤφιεν ἵνα τισ διενέγκῃ σκεῦοσ διὰ τοῦ
ἱεροῦ, **17** καὶ ἐδίδασκεν καὶ ἔλεγεν αὐτοῖσ
οὐ γέγραπται ὅτι ὁ οἶκόσ μου οἶκοσ προσευ-
χῆσ κληθήσεται πᾶσιν τοῖσ ἔθνεσιν; ὑμεῖσ
δὲ πεποιήκατε αὐτὸν σπήλαιον λῃστῶν.
18 [122,1] καὶ ἤκουσαν οἱ ἀρχιερεῖσ καὶ οἱ
γραμματεῖσ, καὶ ἐζήτουν πῶσ αὐτὸν ἀπο-
λέσωσιν· ἐφοβοῦντο γὰρ αὐτόν, πᾶσ γὰρ ὁ
ὄχλοσ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.
19 [123,10] Καὶ ὅταν ὀψὲ ἐγένετο, ἐξε-
πορεύετο ἔξω τῆσ πόλεωσ.
20 Καὶ παραπορευόμενοι πρωῒ εἶδον τὴν
συκῆν ἐξηραμμένην ἐκ ῥιζῶν. **21** καὶ ἀνα-
μνησθεὶσ ὁ Πέτροσ λέγει αὐτῷ· ῥαββεί,
ἴδε, ἡ συκῆ ἣν κατηράσω ἐξήρανται.
22 [124,6] καὶ ἀποκριθεὶσ ὁ Ἰησοῦσ λέγει
αὐτοῖσ· ἔχετε πίστιν θεοῦ. **23** ἀμὴν λέγω
ὑμῖν ὅτι ὃσ ἂν εἴπῃ τῷ ὄρει τούτῳ·
ἄρθητι καὶ βλήθητι εἰσ τὴν θάλασσαν, καὶ
μὴ διακριθῇ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ
πιστεύῃ ὅτι ὃ λαλεῖ γίνεται, ἔσται αὐτῷ.
24 [125,4] διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, πάντα ὅσα
προσεύχεσθε καὶ αἰτεῖσθε, πιστεύετε ὅτι
ἐλάβετε, καὶ ἔσται ὑμῖν. **25** [126,6] καὶ ὅταν

---

17. κ. ελεγεν: λεγων | εποιησατε **18.** οι γραμμ. και οι αρχιερ. | απολεσουσιν | πασ γαρ: οτι πασ | εξεπλησσετο **19.** οταν: οτε **20.** πρωι παραπορ. **21.** ραββι **22.** om ο ante ιησουσ **23.** αμην γαρ | πιστευση | ο λαλει: α λεγει | εστ. αυτω: add ο εαν ειπη **24.** οσα αν προσευχομενοι αιτ. πιστ. οτι λαμβανετε

---

17 Es 56, 7. Ier 7, 11. **19** (Mt 21, 17.) **20—24** Mt 21, 20—22. **23** (Lc 17, 6.) **25** Mt 6, 14.

στήκετε προσευχόμενοι, ἀφίετε εἴ τι ἔχετε
κατά τινοσ, ἵνα καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν
τοῖσ οὐρανοῖσ ἀφῇ ὑμῖν τὰ παραπτώματα
ὑμῶν.

27 127,2 Καὶ ἔρχονται πάλιν εἰσ Ἱερο-
σόλυμα. καὶ ἐν τῷ ἱερῷ περιπατοῦντοσ
αὐτοῦ ἔρχονται πρὸσ αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖσ καὶ
οἱ γραμματεῖσ καὶ οἱ πρεσβύτεροι, **28** καὶ
ἔλεγον αὐτῷ· ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖσ;
ἢ τίσ σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἔδωκεν ἵνα
ταῦτα ποιῇσ; **29** ὁ δὲ Ἰησοῦσ εἶπεν αὐτοῖσ·
ἐπερωτήσω ὑμᾶσ ἕνα λόγον, καὶ ἀπο-
κρίθητέ μοι, καὶ ἐρῶ ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ
ταῦτα ποιῶ. **30** τὸ βάπτισμα τὸ Ἰωάννου
ἐξ οὐρανοῦ ἦν ἢ ἐξ ἀνθρώπων; ἀποκρίθητέ
μοι. **31** καὶ διελογίζοντο πρὸσ ἑαυτοὺσ
λέγοντεσ· ἐὰν εἴπωμεν· ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ·
διατί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; **32** ἀλλὰ
εἴπωμεν· ἐξ ἀνθρώπων; ἐφοβοῦντο τὸν λαόν·
ἅπαντεσ γὰρ εἶχον τὸν Ἰωάννην ὄντωσ ὅτι
προφήτησ ἦν. **33** καὶ ἀποκριθέντεσ τῷ
Ἰησοῦ λέγουσιν· οὐκ οἴδαμεν. καὶ ὁ Ἰησοῦσ

---

25. στηκητε 26. ει δε υμεισ ουκ αφιετε, ουδε ο πατηρ υμων ο εν τοισ ουρανοισ αφησει τα παραπτωματα υμων 28. λεγουσιν | η τισ: και τισ 29. ο δε ιησουσ: add αποκριθεισ | υμασ καγω 30. om το ante ιωανν. 31. ελογιζοντο 32. αλλ εαν ειπ. | οτι οντωσ προφ. ην 33. λεγουσι τω ιησου | και ο ιησ. αποκριθεισ

[**26** Mt 6, 15.] **27—33** Mt 21, 23—27. Lc 20, 1—8.

λέγει αὐτοῖσ· οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

XII.

Parabola de vinitoribus. Lapis angularis. De censu Caesari solvendo. De resurrectione mortuorum coram Sadducaeis. Summa lex. Filius Davidis. Scribarum ambitio. Viduae munus.

1 [128,2] Καὶ ἤρξατο αὐτοῖσ ἐν παραβολαῖσ
λαλεῖν. ἀμπελῶνα ἄνθρωποσ ἐφύτευσεν, καὶ
περιέθηκεν φραγμὸν καὶ ὤρυξεν ὑπολήνιον
καὶ ᾠκοδόμησεν πύργον, καὶ ἐξέδετο αὐτὸν
γεωργοῖσ, καὶ ἀπεδήμησεν. 2 καὶ ἀπέστει-
λεν πρὸσ τοὺσ γεωργοὺσ τῷ καιρῷ δοῦλον,
ἵνα παρὰ τῶν γεωργῶν λάβῃ ἀπὸ τῶν καρ-
πῶν τοῦ ἀμπελῶνοσ· 3 καὶ λαβόντεσ αὐτὸν
ἔδειραν καὶ ἀπέστειλαν κενόν. 4 καὶ πάλιν
ἀπέστειλεν πρὸσ αὐτοὺσ ἄλλον δοῦλον·
κἀκεῖνον ἐκεφαλίωσαν καὶ ἠτίμασαν. 5 καὶ
ἄλλον ἀπέστειλεν· κἀκεῖνον ἀπέκτειναν, καὶ
πολλοὺσ ἄλλουσ, οὓσ μὲν δέροντεσ, οὓσ δὲ
ἀποκτέννοντεσ. 6 ἔτι ἕνα εἶχεν υἱὸν ἀγα-
πητόν· ἀπέστειλεν αὐτὸν ἔσχατον πρὸσ
αὐτοὺσ λέγων ὅτι ἐντραπήσονται τὸν υἱόν
μου. 7 ἐκεῖνοι δὲ οἱ γεωργοὶ πρὸσ ἑαυ-
τοὺσ εἶπαν ὅτι οὗτόσ ἐστιν ὁ κληρονόμοσ·

XII. 1. λαλειν: λεγειν | αμπελ. εφυτ. ανθρωπ. | εξεδοτο 2. απο του καρπου 3. οι δε λαβοντ. 4. λιθοβολησαντεσ εκεφαλαιωσαν και απεστειλαν ητιμωμενον 5. και παλιν αλλον | τουσ μεν et τουσ δε | αποκτεινοντεσ 6. ετι ουν ενα υιον εχων αγαπητ. αυτου· απεστ. και αυτον πρ. αυτ. εσχατον 7. ειπον προσ εαυτ.

XII. 1—12 Mt 21, 33—46. Lc 20, 9—19.

δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτόν, καὶ ἡμῶν ἔσται
ἡ κληρονομία. 8 καὶ λαβόντεσ ἀπέκτειναν
αὐτόν, καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπε-
λῶνοσ. 9 τί ποιήσει ὁ κύριοσ τοῦ ἀμπε-
λῶνοσ; ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺσ γεωρ-
γούσ, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοισ.
10 οὐδὲ τὴν γραφὴν ταύτην ἀνέγνωτε· λίθον
ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντεσ, οὗτοσ
ἐγενήθη εἰσ κεφαλὴν γωνίασ· 11 παρὰ
κυρίου ἐγένετο αὕτη καὶ ἔστιν θαυμαστὴ ἐν
ὀφθαλμοῖσ ἡμῶν; 12 129,1 καὶ ἐζήτουν
αὐτὸν κρατῆσαι, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν ὄχλον·
ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸσ αὐτοὺσ τὴν παρα-
βολὴν εἶπεν. καὶ ἀφέντεσ αὐτὸν ἀπῆλθον.
13 130,2 Καὶ ἀποστέλλουσιν πρὸσ αὐτὸν
τινὰσ τῶν Φαρισαίων καὶ τῶν Ἡρωδιανῶν,
ἵνα αὐτὸν ἀγρεύσωσιν λόγῳ. 14 καὶ ἐλθόν-
τεσ λέγουσιν αὐτῷ· διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι
ἀληθὴσ εἶ καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενόσ·
οὐ γὰρ βλέπεισ εἰσ πρόσωπον ἀνθρώπων,
ἀλλ᾽ ἐπ᾽ ἀληθείασ τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ
διδάσκεισ· ἔξεστιν κῆνσον Καίσαρι δοῦναι
ἢ οὔ; δῶμεν ἢ μὴ δῶμεν; 15 ὁ δὲ ἰδὼν
αὐτῶν τὴν ὑπόκρισιν εἶπεν αὐτοῖσ· τί με

---

8. αυτ. απεκτ. | om αυτον post εξεβαλ. 9. τι ουν ποιησει 14. οι δε ελθοντ. 15. ιδων: ειδωσ

---

10 ss. Ps 118, 22 ss. 13—17 Mt 22, 16—22. Lc 20, 20—26.

πειράζετε; φέρετέ μοι δηνάριον ἵνα ἴδω.
16 οἱ δὲ ἤνεγκαν. καὶ λέγει αὐτοῖσ· τίνοσ ἡ
εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή; οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ·
Καίσαροσ. **17** ὁ δὲ Ἰησοῦσ εἶπεν αὐτοῖσ·
τὰ Καίσαροσ ἀπόδοτε Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ
θεοῦ τῷ θεῷ. καὶ ἐξεθαύμαζον ἐπ' αὐτῷ.

18 Καὶ ἔρχονται Σαδδουκαῖοι πρὸσ αὐτόν,
οἵτινεσ λέγουσιν ἀνάστασιν μὴ εἶναι, καὶ
ἐπηρώτων αὐτὸν λέγοντεσ· **19** διδάσκαλε,
Μωϋσῆσ ἔγραψεν ἡμῖν ὅτι ἐάν τινοσ ἀδελ-
φὸσ ἀποθάνῃ καὶ καταλίπῃ γυναῖκα καὶ
μὴ ἀφῇ τέκνον, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸσ αὐτοῦ
τὴν γυναῖκα καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ
ἀδελφῷ αὐτοῦ. **20** ἑπτὰ ἀδελφοὶ ἦσαν·
καὶ ὁ πρῶτοσ ἔλαβεν γυναῖκα, καὶ ἀποθνή-
σκων οὐκ ἀφῆκεν σπέρμα. **21** καὶ ὁ δεύ-
τεροσ ἔλαβεν αὐτήν, καὶ ἀπέθανεν μὴ
καταλιπὼν σπέρμα· καὶ ὁ τρίτοσ ὡσαύτωσ·
22 καὶ οἱ ἑπτὰ οὐκ ἀφῆκαν σπέρμα.
ἔσχατον πάντων καὶ ἡ γυνὴ ἀπέθανεν.
23 ἐν τῇ ἀναστάσει, ὅταν ἀναστῶσιν, τίνοσ
αὐτῶν ἔσται γυνή; οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον
αὐτὴν γυναῖκα. **24** ἔφη αὐτοῖσ ὁ Ἰησοῦσ·
οὐ διὰ τοῦτο πλανᾶσθε μὴ εἰδότεσ τὰσ
γραφὰσ μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ;

---

16. ειπον 17. και αποκριθεισ ο ιησουσ | αποδοτ. τα καισ. καισαρι | εθαυμασαν 18. επηρωτησαν 19. μωσησ | τεκνα μη αφη 20. ς[e] επτα ουν αδελφ. ησαν 21. μη κατ. σπερμα: και ουδε αυτοσ αφηκε σπερμ. 22. και ελαβον αυτην οι επτα και ουχ αφηκαν σπερμ. | εσχατη απεθανε και η γυνη 23. εν τη ουν αναστ. 24. και αποκριθεισ ο ιησουσ ειπεν αυτοισ

18—27 Mt 22, 23—33. Lc 20, 27—38. **19** Deut 25, 5.

25 ὅταν γὰρ ἐκ νεκρῶν ἀναστῶσιν, οὔτε
γαμοῦσιν οὔτε γαμίζονται, ἀλλ᾽ εἰσὶν ὡσ
ἄγγελοι ἐν τοῖσ οὐρανοῖσ. **26** περὶ δὲ τῶν
νεκρῶν, ὅτι ἐγείρονται, οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῇ
βίβλῳ Μωϋσέωσ ἐπὶ τοῦ βάτου πῶσ εἶπεν
αὐτῷ ὁ θεὸσ λέγων· ἐγὼ ὁ θεὸσ Ἀβραὰμ
καὶ ὁ θεὸσ Ἰσαὰκ καὶ ὁ θεὸσ Ἰακώβ;
27 οὐκ ἔστιν ὁ θεὸσ νεκρῶν ἀλλὰ ζώντων.
πολὺ πλανᾶσθε.

28 [131,6] Καὶ προσελθὼν εἷσ τῶν γραμ-
ματέων, ἀκούσασ αὐτῶν συνζητούντων, ἰδὼν
ὅτι καλῶσ ἀπεκρίθη αὐτοῖσ, ἐπηρώτησεν
αὐτόν· ποία ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη πάντων;
29 ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦσ ὅτι πρώτη ἐστίν·
ἄκουε Ἰσραήλ, κύριοσ ὁ θεὸσ ἡμῶν κύριοσ
εἷσ ἐστίν, **30** καὶ ἀγαπήσεισ κύριον τὸν
θεόν σου ἐξ ὅλησ τῆσ καρδίασ σου καὶ ἐξ
ὅλησ τῆσ διανοίασ σου καὶ ἐξ ὅλησ τῆσ
ἰσχύοσ σου. **31** δευτέρα αὕτη· ἀγαπήσεισ
τὸν πλησίον σου ὡσ σεαυτόν. μείζων τού-
των ἄλλη ἐντολὴ οὐκ ἔστιν. **32** [132,10] καὶ
εἶπεν αὐτῷ ὁ γραμματεύσ· καλῶσ, διδά-
σκαλε, ἐπ᾽ ἀληθείασ εἶπεσ ὅτι εἷσ ἐστὶν

---

25. γαμισκονται | οι εν τοισ 26. μωσεωσ | τησ βατου | πωσ: ωσ 27. αλλα θεοσ ζωντ. | υμεισ ουν πολυ πλαν. 28. συζητουντ. | ιδων: ειδωσ | αυτοισ απεκριθ. | πρωτη πασων εντολη 29. ο δε ιησ. απεκριθη αυτω οτι πρωτη πασων των εντολων· ακουε | ισχυοσ σου: add αὕτη πρωτη εντολη 31. και δευτερα ομοια αὕτη 32. ειπασ | εισ εστι θεοσ

---

26 Ex 3, 6. **28—34** Mt 22, 35—40. **28** (Lc 20, 39.)
29 s. Deut 6, 4 s. **30** Lc 10, 27. **31** Lev 19, 18.

καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλοσ πλὴν αὐτοῦ. **33** καὶ
τὸ ἀγαπᾶν αὐτὸν ἐξ ὅλησ τῆσ καρδίασ καὶ
ἐξ ὅλησ τῆσ συνέσεωσ καὶ ἐξ ὅλησ τῆσ
ἰσχύοσ, καὶ τὸ ἀγαπᾶν τὸν πλησίον ὡσ
ἑαυτὸν περισσότερόν ἐστιν πάντων τῶν ὁλο-
καυτωμάτων καὶ τῶν θυσιῶν. **34** καὶ ὁ
Ἰησοῦσ, ἰδὼν αὐτὸν ὅτι νουνεχῶσ ἀπεκρίθη,
εἶπεν αὐτῷ· οὐ μακρὰν εἶ ἀπὸ τῆσ βασι-
λείασ τοῦ θεοῦ. [133,2] καὶ οὐδεὶσ οὐκέτι
ἐτόλμα αὐτὸν ἐπερωτῆσαι.

35 [134,2] Καὶ ἀποκριθεὶσ ὁ Ἰησοῦσ ἔλεγεν
διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ· πῶσ λέγουσιν οἱ
γραμματεῖσ ὅτι ὁ Χριστὸσ υἱὸσ Δαυείδ
ἐστιν; **36** αὐτὸσ Δαυεὶδ εἶπεν ἐν τῷ πνεύ-
ματι τῷ ἁγίῳ· εἶπεν ὁ κύριοσ τῷ κυρίῳ
μου· κάθου ἐκ δεξιῶν μου ἕωσ ἂν θῶ τοὺσ
ἐχθροὺσ σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου.
37 αὐτὸσ Δαυεὶδ λέγει αὐτὸν κύριον, καὶ
πόθεν αὐτοῦ ἐστὶν υἱόσ; καὶ ὁ πολὺσ ὄχλοσ
ἤκουεν αὐτοῦ ἡδέωσ.

38 [135,2] Καὶ ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ ἔλεγεν·
βλέπετε ἀπὸ τῶν γραμματέων τῶν θελόν-
των ἐν στολαῖσ περιπατεῖν καὶ ἀσπασμοὺσ
ἐν ταῖσ ἀγοραῖσ **39** καὶ πρωτοκαθεδρίασ ἐν
ταῖσ συναγωγαῖσ καὶ πρωτοκλισίασ ἐν τοῖσ

33. συνεσεωσ: add και εξ ολησ τησ ψυχησ | περισσ.: πλειον 35. εστι δαβιδ 36. αυτοσ γαρ δαβιδ 37. αυτοσ ουν δαβιδ | υιοσ αυτου εστι 38. και ελεγεν αυτοισ εν τη διδαχ. αυτου

34 Mt 22, 46. Lc 20, 40. **35—37** Mt 22, 41—45. Lc 20, 41—44. **36** Ps 110, 1. Act 2, 34. **38—40** Lc 20, 46 s. Mt 23, 6 s. Lc 11, 43.

δείπνοισ· **40** [136,8] οἱ κατεσθίοντεσ τὰσ
οἰκίασ τῶν χηρῶν καὶ προφάσει μακρὰ
προσευχόμενοι, οὗτοι λήμψονται περισσότε-
ρον κρίμα.

41 Καὶ καθίσασ κατέναντι τοῦ γαζοφυ-
λακίου ἐθεώρει πῶσ ὁ ὄχλοσ βάλλει χαλκὸν
εἰσ τὸ γαζοφυλάκιον· καὶ πολλοὶ πλούσιοι
ἔβαλλον πολλά, **42** καὶ ἐλθοῦσα μία χήρα
πτωχὴ ἔβαλεν λεπτὰ δύο, ὅ ἐστιν κοδράν-
τησ. **43** καὶ προσκαλεσάμενοσ τοὺσ μαθη-
τὰσ αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖσ· ἀμὴν λέγω ὑμῖν
ὅτι ἡ χήρα αὕτη ἡ πτωχὴ πλεῖον πάντων
βέβληκεν τῶν βαλλόντων εἰσ τὸ γαζοφυλά-
κιον· **44** πάντεσ γὰρ ἐκ τοῦ περισσεύοντοσ
αὐτοῖσ ἔβαλον, αὕτη δὲ ἐκ τῆσ ὑστερήσεωσ
αὐτῆσ πάντα ὅσα εἶχεν ἔβαλεν, ὅλον τὸν
βίον αὐτῆσ.

XIII.

De interitu Hierosolymae, deque rebus ultimis.
Angustiae, Pseudochristi, signa caelestia,
adventus Christi.

1 [137,2] Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἐκ τοῦ
ἱεροῦ, λέγει αὐτῷ εἷσ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ·
διδάσκαλε, ἴδε ποταποὶ λίθοι καὶ ποταπαὶ
οἰκοδομαί. **2** καὶ ὁ Ἰησοῦσ εἶπεν αὐτῷ·
βλέπεισ ταύτασ τὰσ μεγάλασ οἰκοδομάσ;
οὐ μὴ ἀφεθῇ λίθοσ ἐπὶ λίθον, ὃσ οὐ μὴ

---

40. ληψονται 41. καθισασ: add ο ιησουσ 43. ειπεν: λεγει | των βαλοντων

XIII. 2. Και ο ιησ. αποκριθεισ ειπεν αυτοισ | επι λιθω

---

40 Mt 23, 14. **41—44** Lc 21, 1—4.
XIII. **1—9** Mt 24, 1—8. Lc 21, 5—11.

καταλυθῇ. **3** [138,2] καὶ καθημένου αὐτοῦ
εἰσ τὸ ὄροσ τῶν ἐλαιῶν κατέναντι τοῦ
ἱεροῦ, ἐπηρώτα αὐτὸν κατ᾽ ἰδίαν ὁ Πέτροσ
καὶ Ἰάκωβοσ καὶ Ἰωάννησ καὶ Ἀνδρέασ·
4 εἰπὸν ἡμῖν, πότε ταῦτα ἔσται; καὶ τί τὸ
σημεῖον ὅταν μέλλῃ ταῦτα συντελεῖσθαι
πάντα; **5** ὁ δὲ Ἰησοῦσ ἤρξατο λέγειν
αὐτοῖσ· βλέπετε μή τισ ὑμᾶσ πλανήσῃ.
6 πολλοὶ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου,
λέγοντεσ ὅτι ἐγώ εἰμι, καὶ πολλοὺσ πλανή-
σουσιν. **7** ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμουσ καὶ
ἀκοὰσ πολέμων, μὴ θροεῖσθε· δεῖ γενέσθαι,
ἀλλ᾽ οὔπω τὸ τέλοσ. **8** ἐγερθήσεται γὰρ
ἔθνοσ ἐπ᾽ ἔθνοσ καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν,
ἔσονται σεισμοὶ κατὰ τόπουσ, ἔσονται λιμοί.
9 ἀρχὴ ὠδίνων ταῦτα. [139,1] Βλέπετε δὲ
ὑμεῖσ ἑαυτούσ· παραδώσουσιν ὑμᾶσ εἰσ
συνέδρια καὶ εἰσ συναγωγὰσ δαρήσεσθε
καὶ ἐπὶ ἡγεμόνων καὶ βασιλέων σταθή-
σεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰσ μαρτύριον αὐτοῖσ.
10 [140,6] καὶ εἰσ πάντα τὰ ἔθνη πρῶτον
δεῖ κηρυχθῆναι τὸ εὐαγγέλιον. **11** [141,2]
καὶ ὅταν ἄγωσιν ὑμᾶσ παραδιδόντεσ, μὴ
προμεριμνᾶτε τί λαλήσητε, ἀλλ᾽ ὃ ἐὰν

---

3. επηρωτων | om ο ante πετρ. 4. ειπε | μελλει παντ. ταυτ. συντ. 5. ο δε ιησ. αποκριθεισ αυτ. ηρξατ. λεγ. 6. πολλοι γαρ 7. δει γαρ 8. επι εθν. | και εσοντ. σεισμ. κα. το. και εσοντ. λιμοι και ταραχαι 9. αρχαι | παραδ. γαρ υμασ | ς^e^ συναγωγασ· 10. δει πρωτον 11. οταν δε αγαγωσιν | λαλησητε: add μηδε μελετατε

9—13 Lc 21, 12—19. Mt 10, 17—22. **9** Mt 24, 9. **11** Lc 12, 11 s.

δοθῇ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, τοῦτο λα-
λεῖτε· οὐ γάρ ἐστε ὑμεῖσ οἱ λαλοῦντεσ,
ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. **12** καὶ παρα-
δώσει ἀδελφὸσ ἀδελφὸν εἰσ θάνατον καὶ
πατὴρ τέκνον, καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα
ἐπὶ γονεῖσ καὶ θανατώσουσιν αὐτούσ. **13** καὶ
ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ
ὄνομά μου· ὁ δὲ ὑπομείνασ εἰσ τέλοσ,
οὗτοσ σωθήσεται. **14** [142,6] Ὅταν δὲ ἴδητε
τὸ βδέλυγμα τῆσ ἐρημώσεωσ ἑστηκότα
ὅπου οὐ δεῖ, ὁ ἀναγινώσκων νοείτω,
[143,2] τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν
εἰσ τὰ ὄρη, **15** ὁ δὲ ἐπὶ τοῦ δώματοσ
μὴ καταβάτω μηδὲ εἰσελθάτω ἆραί τι ἐκ
τῆσ οἰκίασ αὐτοῦ, **16** καὶ ὁ εἰσ τὸν ἀγρὸν
μὴ ἐπιστρεψάτω εἰσ τὰ ὀπίσω ἆραι τὸ
ἱμάτιον αὐτοῦ. **17** [144,2] οὐαὶ δὲ ταῖσ ἐν
γαστρὶ ἐχούσαισ καὶ ταῖσ θηλαζούσαισ ἐν
ἐκείναισ ταῖσ ἡμέραισ. **18** [145,6] προσεύχεσθε
δὲ ἵνα μὴ γένηται χειμῶνοσ. **19** [146,2] ἔσον-
ται γὰρ αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι θλίψισ, οἵα οὐ
γέγονεν τοιαύτη ἀπ' ἀρχῆσ κτίσεωσ, ἣν
ἔκτισεν ὁ θεόσ, ἕωσ τοῦ νῦν καὶ οὐ μὴ γένη-
ται. **20** [147,6] καὶ εἰ μὴ ἐκολόβωσεν κύριοσ

12. παραδωσει δε 14. ερημωσεωσ: add το ρηθεν υπο δανιηλ του προφητου | ς εστοσ, ς[e] εστωσ 15. καταβατω: add εισ την οικιαν | εισελθετω 16. αγρον: add ων 18. ινα μη γενηται η φυγη υμων χειμ. 19. ην: ησ 20. κυριοσ εκολοβωσε

13 Mt 24, 9. 13. **14–23** Mt 24, 15–25. Lc 21, 20–24. **14** Dan 9, 27. **15** Lc 17, 31.

τὰσ ἡμέρασ, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ·
ἀλλὰ διὰ τοὺσ ἐκλεκτοὺσ οὓσ ἐξελέξατο
ἐκολόβωσεν τὰσ ἡμέρασ. **21** [148,2] καὶ τότε
ἐάν τισ ὑμῖν εἴπῃ· ἴδε ὧδε ὁ Χριστόσ, ἴδε
ἐκεῖ, μὴ πιστεύετε. **22** [149,6] ἐγερθήσονται
δὲ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται καὶ
ποιήσουσιν σημεῖα καὶ τέρατα πρὸσ τὸ
ἀποπλανᾶν, εἰ δυνατόν, τοὺσ ἐκλεκτούσ.
23 ὑμεῖσ δὲ βλέπετε· προείρηκα ὑμῖν πάντα.
24 [150,2] Ἀλλὰ ἐν ἐκείναισ ταῖσ ἡμέραισ μετὰ
τὴν θλίψιν ἐκείνην ὁ ἥλιοσ σκοτισθήσεται,
καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγοσ αὐτῆσ,
25 καὶ οἱ ἀστέρεσ ἔσονται ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
πίπτοντεσ, καὶ αἱ δυνάμεισ αἱ ἐν τοῖσ
οὐρανοῖσ σαλευθήσονται. **26** [151,2] καὶ τότε
ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν
νεφέλαισ μετὰ δυνάμεωσ πολλῆσ καὶ δόξησ.
27 καὶ τότε ἀποστελεῖ τοὺσ ἀγγέλουσ καὶ
ἐπισυνάξει τοὺσ ἐκλεκτοὺσ ἐκ τῶν τεσσά-
ρων ἀνέμων ἀπʼ ἄκρου γῆσ ἕωσ ἄκρου
οὐρανοῦ. **28** Ἀπὸ δὲ τῆσ συκῆσ μάθετε
τὴν παραβολήν. ὅταν αὐτῆσ ἤδη ὁ κλάδοσ
ἁπαλὸσ γένηται καὶ ἐκφύῃ τὰ φύλλα, γινώ-
σκετε ὅτι ἐγγὺσ τὸ θέροσ ἐστίν· **29** οὕτωσ
καὶ ὑμεῖσ ὅταν ἴδητε ταῦτα γινόμενα,

---

21. ιδου ωδ. ο χρι. η ιδου εκ. | μη πιστευσητε 22. εγερθησ. γαρ | ποιησουσιν: δωσουσι | και τουσ εκλεκτουσ 23. ιδου προειρηκα 24. αλλ 25. οι αστ. του ουρανου εσονται εκπιπτοντεσ 27. τουσ αγγ.: add αυτου | τουσ εκλ.: add αυτου 28. ς (non ς[e]) ἐκφυῇ 29. οτ. ταυτ. ιδητ. γινομενα

---

21 Lc 17, 23. **24—27** Mt 24, 29—31. Lc 21, 25—28. **28—31** Mt 24, 32—35. Lc 21, 29—33.

γινώσκετε ὅτι ἐγγύσ ἐστιν ἐπὶ θύραισ.
30 ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ
γενεὰ αὕτη μέχρισ οὗ ταῦτα πάντα γένηται.
31 ὁ οὐρανὸσ καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται,
οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρελεύσονται.
32 [152,6] Περὶ δὲ τῆσ ἡμέρασ ἐκείνησ ἢ
τῆσ ὥρασ οὐδεὶσ οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι ἐν
οὐρανῷ οὐδὲ ὁ υἱόσ, εἰ μὴ ὁ πατήρ.
33 [153,6] βλέπετε, ἀγρυπνεῖτε· οὐκ οἴδατε
γὰρ πότε ὁ καιρόσ ἐστιν. **34** [154,2] ὡσ
ἄνθρωποσ ἀπόδημοσ ἀφεὶσ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ
καὶ δοὺσ τοῖσ δούλοισ αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν,
ἑκάστῳ τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ τῷ θυρωρῷ
ἐνετείλατο ἵνα γρηγορῇ. **35** [155,2] γρηγορεῖτε
οὖν· οὐκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ κύριοσ τῆσ
οἰκίασ ἔρχεται, ἢ ὀψὲ ἢ μεσονύκτιον ἢ
ἀλεκτοροφωνίασ ἢ πρωΐ· **36** μὴ ἐλθὼν
ἐξαίφνησ εὕρῃ ὑμᾶσ καθεύδοντασ. **37** ὃ δὲ
ὑμῖν λέγω, πᾶσιν λέγω, γρηγορεῖτε.

XIV.

Sacerdotum consilium. Femina ungens. Iudae pactio. Coena ultima. Petri confidentia. Iesu anxietas in horto et captio. Iudicium coram Caiapha et illusio. Petri lapsus.

1 [156,1] Ἦν δὲ τὸ πάσχα καὶ τὰ ἄζυμα
μετὰ δύο ἡμέρασ, [157,6] καὶ ἐζήτουν οἱ

30. παντ. ταυτ. 31. ου μη παρελθωσιν 32. εκεινησ και τησ | οι αγγελ. οι εν 33. αγρυπν.: add και προσευχεσθε 34. και εκαστω 35. om η prim | μεσονυκτιου 37. α δε

32 Mt 24, 36. **33** Mt 25, 13. **34** (Mt 25, 14 ss. Lc 19, 12 ss.) **35** Mt 24, 42. (Lc 21, 34 ss.)
XIV. **1—2** Mt 26, 3—5. Io 11, 47 ss.

ἀρχιερεῖσ καὶ οἱ γραμματεῖσ πῶσ αὐτὸν ἐν
δόλῳ κρατήσαντεσ ἀποκτείνωσιν· **2** ἔλεγον
γάρ· μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, μήποτε ἔσται θόρυ-
βοσ τοῦ λαοῦ.

3 158,1 Καὶ ὄντοσ αὐτοῦ ἐν Βηθανίᾳ ἐν
τῇ οἰκίᾳ Σίμωνοσ τοῦ λεπροῦ, κατακειμένου
αὐτοῦ ἦλθεν γυνὴ ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου
νάρδου πιστικῆσ πολυτελοῦσ· συντρίψασα
τὸν ἀλάβαστρον κατέχεεν αὐτοῦ τῆσ κεφα-
λῆσ. **4** ἦσαν δέ τινεσ ἀγανακτοῦντεσ πρὸσ
ἑαυτούσ· εἰσ τί ἡ ἀπώλεια αὕτη τοῦ μύρου
γέγονεν; **5** ἠδύνατο γὰρ τοῦτο τὸ μύρον
πραθῆναι ἐπάνω δηναρίων τριακοσίων καὶ
δοθῆναι τοῖσ πτωχοῖσ· καὶ ἐνεβριμοῦντο
αὐτῇ. **6** ὁ δὲ Ἰησοῦσ εἶπεν· ἄφετε αὐτήν
τί αὐτῇ κόπουσ παρέχετε; καλὸν ἔργον
ἠργάσατο ἐν ἐμοί. **7** πάντοτε γὰρ τοὺσ
πτωχοὺσ ἔχετε μεθ᾽ ἑαυτῶν καὶ ὅταν θέλητε
δύνασθε εὖ ποιῆσαι, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε
ἔχετε. **8** 159,4 ὃ ἔσχεν ἐποίησεν· προέλαβεν
μυρίσαι μου τὸ σῶμα εἰσ τὸν ἐνταφιασμόν.
9 ἀμὴν δὲ λέγω ὑμῖν, ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ
τὸ εὐαγγέλιον εἰσ ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ὃ
ἐποίησεν αὕτη λαληθήσεται εἰσ μνημόσυνον
αὐτῆσ.

XIV. 2. γαρ: δε | θορυβ. εσται 3. και συντριψασα | το αλαβαστρ. | αυτου κατα τησ κεφ. 4. προσ εαυτουσ: add και λεγοντεσ 5. om το μυρον | τριακ. δηναρ. | ενεβριμωντο 6. ειργασατο εισ εμε 7. δυνασθε: add αυτουσ 8. ειχεν | εποιησεν: praem αὕτη 9. om δε | οπου αν | το ευαγγ. τουτο

3—9 Mt 26, 6—15. Io 12, 1—8. (Lc 7, 36 ss.)

10 [160,2] Καὶ Ἰούδασ Ἰσκαριώθ, ὁ εἷσ
τῶν δώδεκα, ἀπῆλθεν πρὸσ τοὺσ ἀρχιερεῖσ
ἵνα αὐτὸν παραδοῖ αὐτοῖσ. **11** οἱ δὲ ἀκού-
σαντεσ ἐχάρησαν καὶ ἐπηγγείλαντο αὐτῷ
ἀργύριον δοῦναι· καὶ ἐζήτει πῶσ αὐτὸν
εὐκαίρωσ παραδοῖ.

12 Καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν ἀζύμων,
ὅτε τὸ πάσχα ἔθυον, λέγουσιν αὐτῷ οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ· ποῦ θέλεισ ἀπελθόντεσ
ἑτοιμάσωμεν ἵνα φάγῃσ τὸ πάσχα; **13** καὶ
ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ
λέγει αὐτοῖσ· ὑπάγετε εἰσ τὴν πόλιν, καὶ
ἀπαντήσει ὑμῖν ἄνθρωποσ κεράμιον ὕδατοσ
βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ, **14** καὶ
ὅπου ἐὰν εἰσέλθῃ εἴπατε τῷ οἰκοδεσπότῃ
ὅτι ὁ διδάσκαλοσ λέγει· ποῦ ἐστὶν τὸ κατά-
λυμά μου, ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μα-
θητῶν μου φάγω; **15** καὶ αὐτὸσ ὑμῖν δείξει
ἀνάγαιον μέγα ἐστρωμένον ἕτοιμον, κἀκεῖ
ἑτοιμάσατε ἡμῖν. **16** καὶ ἐξῆλθον οἱ μα-
θηταὶ καὶ ἦλθον εἰσ τὴν πόλιν καὶ εὗρον
καθὼσ εἶπεν αὐτοῖσ, καὶ ἡτοίμασαν τὸ
πάσχα.

17 [161,4] Καὶ ὀψίασ γενομένησ ἔρχεται
μετὰ τῶν δώδεκα. **18** καὶ ἀνακειμένων
αὐτῶν καὶ ἐσθιόντων ὁ Ἰησοῦσ εἶπεν· ἀμὴν

---

10. ο ιουδ. ο ισκαριωτησ εισ των | παραδω αυτον 11. ευχαιρ. αυτ. παραδω 14. om μου pri 15. ανωγεον | και εκει 16. οι μαθητ. αυτου 18. ειπεν ο ιησουσ

---

10 s. Mt 26, 14—16. Lc 22, 3—6. **12—16** Lc 22, 7—13. Mt 26, 17—19. **17—21** Mt 26, 20—25. Lc 22, 14. 21—23.

λέγω ὑμῖν ὅτι εἷσ ἐξ ὑμῶν παραδώσει με,
ὁ ἐσθίων μετ᾽ ἐμοῦ. **19** [162,1] ἤρξαντο λυ-
πεῖσθαι καὶ λέγειν αὐτῷ εἷσ κατὰ εἷσ· μήτι
ἐγώ; **20** [163,2] ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖσ· εἷσ τῶν
δώδεκα, ὁ ἐμβαπτόμενοσ μετ᾽ ἐμοῦ εἰσ τὸ
τρύβλιον. **21** ὅτι ὁ μὲν υἱὸσ τοῦ ἀνθρώπου
ὑπάγει, καθὼσ γέγραπται περὶ αὐτοῦ· οὐαὶ
δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι᾽ οὗ ὁ υἱὸσ τοῦ
ἀνθρώπου παραδίδοται· [164,6] καλὸν αὐτῷ εἰ
οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωποσ ἐκεῖνοσ. **22** [165,1]
Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν λαβὼν ἄρτον εὐλογήσασ
ἔκλασεν καὶ ἔδωκεν αὐτοῖσ καὶ εἶπεν·
λάβετε· τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μου. **23** [166,2]
καὶ λαβὼν ποτήριον εὐχαριστήσασ ἔδωκεν
αὐτοῖσ, καὶ ἔπιον ἐξ αὐτοῦ πάντεσ. **24** καὶ
εἶπεν αὐτοῖσ· τοῦτό ἐστιν τὸ αἷμά μου τῆσ
διαθήκησ τὸ ἐκχυννόμενον ὑπὲρ πολλῶν.
25 ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ πίω
ἐκ τοῦ γενήματοσ τῆσ ἀμπέλου ἕωσ τῆσ
ἡμέρασ ἐκείνησ ὅταν αὐτὸ πίνω καινὸν ἐν
τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ.

26 [167,6] Καὶ ὑμνήσαντεσ ἐξῆλθον εἰσ
τὸ ὄροσ τῶν ἐλαιῶν. **27** [168,4] καὶ λέγει

---

19. οι δε ηρξαντο | εισ καθ εισ | μητι εγω: add και αλλοσ· μητι εγω 20. ο δε: add αποκριθεισ | εισ εκ των δωδ. 21. om οτι | καλον: add ην 22. λαβων: add ο ιησουσ | λαβετε: add φαγετε 23. το ποτηριον 24. το αιμ. μου το τησ καινησ διαθ. το περι πολλ. εχχυνομενον 25. γεννηματοσ

22—25 Mt 26, 26—29. Lc 22, 18—20. 1 Cor 11, 23 ss. **26—31** Mt 26, 30—35. **26** Lc 22, 39. **27** Io 16, 32. Zach 13, 7.

αὐτοῖσ ὁ Ἰησοῦσ ὅτι πάντεσ σκανδαλισθή-
σεσθε, ὅτι γέγραπται· πατάξω τὸν ποι-
μένα, καὶ τὰ πρόβατα διασκορπισθήσονται.
28 [169,6] ἀλλὰ μετὰ τὸ ἐγερθῆναί με προάξω
ὑμᾶσ εἰσ τὴν Γαλιλαίαν. **29** [170,1] ὁ δὲ
Πέτροσ ἔφη αὐτῷ· εἰ καὶ πάντεσ σκανδα-
λισθήσονται, ἀλλ᾽ οὐκ ἐγώ. **30** καὶ λέγει
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦσ· ἀμὴν λέγω σοι ὅτι σὺ
σήμερον ταύτῃ τῇ νυκτὶ πρὶν ἢ δὶσ ἀλέκτορα
φωνῆσαι τρίσ με ἀπαρνήσῃ. **31** [171,6] ὁ δὲ
ἐκπερισσῶσ ἐλάλει· ἐάν με δέῃ συναποθανεῖν
σοι, οὐ μή σε ἀπαρνήσωμαι. ὡσαύτωσ δὲ
καὶ πάντεσ ἔλεγον.

32 [172,1] Καὶ ἔρχονται εἰσ χωρίον οὗ τὸ
ὄνομα Γεθσημανεί, [173,6] καὶ λέγει τοῖσ
μαθηταῖσ αὐτοῦ· καθίσατε ὧδε ἕωσ προσ-
εύξωμαι. **33** καὶ παραλαμβάνει τὸν Πέτρον
καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην μετ᾽ αὐτοῦ,
καὶ ἤρξατο ἐκθαμβεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν,
34 [174,4] καὶ λέγει αὐτοῖσ· περίλυπόσ ἐστιν
ἡ ψυχή μου ἕωσ θανάτου· μείνατε ὧδε
καὶ γρηγορεῖτε. **35** [175,1] καὶ προελθὼν
μικρὸν ἔπιπτεν ἐπὶ τῆσ γῆσ, καὶ προσηύχετο
ἵνα εἰ δυνατόν ἐστιν παρέλθῃ ἀπ᾽ αὐτοῦ ἡ

---

27. σκανδαλ.: add εν εμοι εν τη νυκτι ταυτη | διασκορπισθησεται τα προβ. 29. ει και: και ει 30. συ: om | εν τη νυκτι ταυτ. | απαρνηση με 31. εκ περισσου ελεγε μαλλον | απαρνησομαι 32. γεθσημανη 33. τον ιακω. | μεθ εαυτου 35. επεσεν

---

29 ss. Lc 22, 33 s. Io. 13, 36 ss. **30** 14, 72. **32—42** Mt 26, 36—46. Lc 22, 40—46. **32** Io 18, 1.

ὥρα, **36** καὶ ἔλεγεν· ἀββᾶ ὁ πατήρ, πάντα
δυνατά σοι· παρένεγκε τὸ ποτήριον τοῦτο
ἀπ᾽ ἐμοῦ· [176,1] ἀλλ᾽ οὐ τί ἐγὼ θέλω ἀλλὰ
τί σύ. **37** [177,2] καὶ ἔρχεται καὶ εὑρίσκει
αὐτοὺσ καθεύδοντασ, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ·
Cίμων, καθεύδεισ; οὐκ ἴσχυσασ μίαν ὥραν
γρηγορῆσαι; **38** γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε,
ἵνα μὴ ἔλθητε εἰσ πειρασμόν. [178,4] τὸ μὲν
πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενήσ.
39 [179,6] καὶ πάλιν ἀπελθὼν προσηύξατο
τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών. **40** καὶ ὑποστρέψασ
εὗρεν αὐτοὺσ πάλιν καθεύδοντασ· ἦσαν γὰρ
αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ καταβαρυνόμενοι, καὶ
οὐκ ᾔδεισαν τί ἀποκριθῶσιν αὐτῷ. **41** [180,4]
ἔρχεται τὸ τρίτον καὶ λέγει αὐτοῖσ· καθεύ-
δετε τὸ λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε· ἀπέχει·
ἦλθεν ἡ ὥρα, ἰδοὺ παραδίδοται ὁ υἱὸσ τοῦ
ἀνθρώπου εἰσ τὰσ χεῖρασ τῶν ἁμαρτωλῶν.
42 ἐγείρεσθε, ἄγωμεν· ἰδοὺ ὁ παραδιδούσ
με ἤγγισεν.

43 [181,1] Καὶ εὐθὺσ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντοσ
παραγίνεται Ἰούδασ ὁ Ἰσκαριώτησ εἷσ
τῶν δώδεκα, καὶ μετ᾽ αὐτοῦ ὄχλοσ μετὰ
μαχαιρῶν καὶ ξύλων παρὰ τῶν ἀρχιερέων
καὶ τῶν γραμματέων καὶ πρεσβυτέρων.
44 [182,2] δεδώκει δὲ ὁ παραδιδοὺσ αὐτὸν

---

36. το ποτηριον απ εμου τουτο 38. εισελθητε 40. οι οφθαλμ. αυτων | βεβαρημενοι | αυτω αποκριθ. 42. ηγγικεν 43. ευθεωσ | om ο ισκαριωτ. | εισ ων των | οχλοσ πολυσ | και των πρεσβ.

43—50 Mt 26, 47—56. Lc 22, 47—53. Io 18, 1—12.

σύνσημον αὐτοῖσ λέγων· ὃν ἂν φιλήσω,
αὐτόσ ἐστιν· κρατήσατε αὐτὸν καὶ ἀπάγετε
ἀσφαλῶσ. **45** καὶ ἐλθὼν εὐθὺσ προσελθὼν
αὐτῷ λέγει· ῥαββεί, καὶ κατεφίλησεν αὐτόν·
46 οἱ δὲ ἐπέβαλαν τὰσ χεῖρασ αὐτῷ καὶ
ἐκράτησαν αὐτόν. **47** [183,1] εἷσ δέ τισ τῶν
παρεστηκότων σπασάμενοσ τὴν μάχαιραν
ἔπαισεν τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέωσ καὶ
ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ ὠτάριον. **48** [184,1] καὶ
ἀποκριθεὶσ ὁ Ἰησοῦσ εἶπεν αὐτοῖσ· ὡσ ἐπὶ
λῃστὴν ἐξήλθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων
συλλαβεῖν με· **49** καθʼ ἡμέραν ἤμην πρὸσ
ὑμᾶσ ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων, καὶ οὐκ ἐκρα-
τήσατέ με· ἀλλʼ ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαί.
50 [185,6] καὶ ἀφέντεσ αὐτὸν ἔφυγον πάντεσ.

51 [186,10] Καὶ εἷσ τισ νεανίσκοσ συνηκο-
λούθει αὐτῷ περιβεβλημένοσ σινδόνα ἐπὶ
γυμνοῦ, καὶ κρατοῦσιν αὐτόν· **52** ὁ δὲ κατα-
λιπὼν τὴν σινδόνα γυμνὸσ ἔφυγεν.

53 [187,1] Καὶ ἀπήγαγον τὸν Ἰησοῦν πρὸσ
τὸν ἀρχιερέα, καὶ συνέρχονται πάντεσ οἱ
ἀρχιερεῖσ καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ γραμ-
ματεῖσ. **54** [188,4] καὶ ὁ Πέτροσ ἀπὸ μα-

---

44. συσσημον | απαγαγετε 45. ευθεωσ | ραββι ραββι 46. επεβαλον | επ αυτον τασ χει. αυτων 47. ωτιον 48. εξηλθετε 50. παντεσ εφυγον 51. ηκολουθει | κρατ. αυτον: add οι νεανισκοι 52. γυμν. εφυγεν: add απ αυτων 53. συνερχονται: add αυτω

---

53 s. Mt 26, 57 s. Lc 22, 54 s. Io 18, 13 ss.

χρόθεν ἠκολούθησεν αὐτῷ ἕωσ ἔσω εἰσ τὴν
αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέωσ, καὶ ἦν συνκαθήμενοσ
μετὰ τῶν ὑπηρετῶν καὶ θερμαινόμενοσ πρὸσ
τὸ φῶσ.
55 [189,2] Οἱ δὲ ἀρχιερεῖσ καὶ ὅλον τὸ
συνέδριον ἐζήτουν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ μαρτυ-
ρίαν εἰσ τὸ θανατῶσαι αὐτόν, καὶ οὐχ
εὕρισκον· **56** πολλοὶ γὰρ ἐψευδομαρτύρουν
κατ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἴσαι αἱ μαρτυρίαι οὐκ ἦσαν.
57 [190,6] καί τινεσ ἀναστάντεσ ἐψευδομαρ-
τύρουν κατ᾽ αὐτοῦ λέγοντεσ **58** ὅτι ἡμεῖσ
ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντοσ ὅτι ἐγὼ κατα-
λύσω τὸν ναὸν τοῦτον τὸν χειροποίητον καὶ
διὰ τριῶν ἡμερῶν ἄλλον ἀχειροποίητον
οἰκοδομήσω. **59** καὶ οὐδὲ οὕτωσ ἴση ἦν ἡ
μαρτυρία αὐτῶν. **60** καὶ ἀναστὰσ ὁ ἀρχιε-
ρεὺσ εἰσ μέσον ἐπηρώτησεν τὸν Ἰησοῦν
λέγων· οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδὲν τί οὗτοί σου
καταμαρτυροῦσιν; **61** ὁ δὲ ἐσιώπα καὶ οὐκ
ἀπεκρίνατο οὐδέν. πάλιν ὁ ἀρχιερεὺσ ἐπη-
ρώτα αὐτὸν καὶ λέγει αὐτῷ· σὺ εἶ ὁ Χριστὸσ
ὁ υἱὸσ τοῦ εὐλογητοῦ; **62** [191,1] ὁ δὲ Ἰησοῦσ
εἶπεν· ἐγώ εἰμι, καὶ ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ
ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν καθήμενον τῆσ δυνά-
μεωσ καὶ ἐρχόμενον μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ
οὐρανοῦ. **63** [192,6] ὁ δὲ ἀρχιερεὺσ διαρρήξασ

54. συγκαθ. | $ς^{e}$ προσ φωσ 60. εισ το μεσον 61. και ουδεν απεκρινατο 62. καθη. εκ δεξι.

55—64 Mt 26, 59—66. **58** Io 2, 19. **61** ss. Lc 22, 67 ss.

τοὺσ χιτῶνασ αὐτοῦ λέγει· [193,2] τί ἔτι χρείαν
ἔχομεν μαρτύρων; **64** ἠκούσατε τῆσ βλασ-
φημίασ· τί ὑμῖν φαίνεται; οἱ δὲ πάντεσ
κατέκριναν αὐτὸν ἔνοχον εἶναι θανάτου.

65 [194,1] Καὶ ἤρξαντό τινεσ ἐμπτύειν
αὐτῷ καὶ περικαλύπτειν αὐτοῦ τὸ πρόσωπον
καὶ κολαφίζειν αὐτὸν καὶ λέγειν αὐτῷ·
προφήτευσον, καὶ οἱ ὑπηρέται ῥαπίσμασιν
αὐτὸν ἔλαβον.

66 [195,1] Καὶ ὄντοσ τοῦ Πέτρου κάτω ἐν
τῇ αὐλῇ ἔρχεται μία τῶν παιδισκῶν τοῦ
ἀρχιερέωσ, **67** καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον θερ-
μαινόμενον ἐμβλέψασα αὐτῷ λέγει· καὶ σὺ
μετὰ τοῦ Ναζαρηνοῦ ἦσθα τοῦ Ἰησοῦ.
68 ὁ δὲ ἠρνήσατο λέγων· οὔτε οἶδα οὔτε
ἐπίσταμαι σὺ τί λέγεισ. [196,1] καὶ ἐξῆλθεν
ἔξω εἰσ τὸ προαύλιον, καὶ ἀλέκτωρ ἐφώ-
νησεν. **69** καὶ ἡ παιδίσκη ἰδοῦσα αὐτὸν
ἤρξατο πάλιν λέγειν τοῖσ παρεστῶσιν ὅτι
οὗτοσ ἐξ αὐτῶν ἐστίν. **70** ὁ δὲ πάλιν ἠρνεῖτο.
καὶ μετὰ μικρὸν πάλιν οἱ παρεστῶτεσ ἔλεγον
τῷ Πέτρῳ· ἀληθῶσ ἐξ αὐτῶν εἶ· καὶ γὰρ
Γαλιλαῖοσ εἶ. **71** ὁ δὲ ἤρξατο ἀναθεματίζειν
καὶ ὀμνύναι ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον
τοῦτον ὃν λέγετε. **72** καὶ εὐθὺσ ἐκ δευτέρου

---

64. ειναι ενοχον 65. το προσωπ. αυτου | ελαβον: εβαλλον 66. εν τη αυλη κατω 67. μετ. του ναζαρ. ιησου ησθα 68. ουκ οιδα ουδε επισταμ. | τι συ 69. παλιν: post ιδουσα αυτον | παρεστηκοσιν 70. γαλιλ. ει: add και η λαλια σου ομοιαζει 71. ομνυειν 72. om ευθυσ

---

65 Mt 26, 67 s. Lc 22, 63 s. **66—72** Mt 26, 69—75. Lc 22, 54—62. Io 18, 15—18. 25—27. **72** 14, 30.

ἀλέκτωρ ἐφώνησεν. [197,2] καὶ ἀνεμνήσθη ὁ
Πέτροσ τὸ ῥῆμα ὡσ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦσ
ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι δὶσ τρίσ με
ἀπαρνήσῃ. καὶ ἐπιβαλὼν ἔκλαιεν.

XV.

Iesus coram Pilato interrogatur, Barabbae posthabitus damnatur, illuditur, ducitur, cruci affigitur. Mors; portenta; sepultura.

1 [198,2] Καὶ εὐθὺσ πρωΐ συμβούλιον ἑτοι-
μάσαντεσ οἱ ἀρχιερεῖσ μετὰ τῶν πρεσβυτέ-
ρων καὶ τῶν γραμματέων καὶ ὅλον τὸ συν-
έδριον, [199,1] δήσαντεσ τὸν Ἰησοῦν ἀπήνεγκαν
καὶ παρέδωκαν Πειλάτῳ. **2** [200,1] καὶ ἐπη-
ρώτησεν αὐτὸν ὁ Πειλᾶτοσ· σὺ εἶ ὁ βασι-
λεὺσ τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ ἀποκριθεὶσ αὐτῷ
λέγει· σὺ λέγεισ. **3** [201,4] καὶ κατηγόρουν
αὐτοῦ οἱ ἀρχιερεῖσ πολλά. **4** ὁ δὲ Πειλᾶ-
τοσ πάλιν ἐπηρώτα αὐτόν· οὐκ ἀποκρίνῃ
οὐδέν; ἴδε πόσα σου κατηγοροῦσιν. **5** ὁ δὲ
Ἰησοῦσ οὐκέτι οὐδὲν ἀπεκρίθη, ὥστε θαυ-
μάζειν τὸν Πειλᾶτον.

6 [202,2] Κατὰ δὲ ἑορτὴν ἀπέλυεν αὐτοῖσ
ἕνα δέσμιον ὃν παρῃτοῦντο. **7** [203,4] ἦν
δὲ ὁ λεγόμενοσ Βαραββᾶσ μετὰ τῶν στα-
σιαστῶν δεδεμένοσ, οἵτινεσ ἐν τῇ στάσει
φόνον πεποιήκεισαν. **8** καὶ ἀναβὰσ ὁ ὄχλοσ

72. του ρηματοσ ου | απαρν. με τρισ

XV. 1. ευθεωσ | επι το πρωι | ετοιμασαντ.. ποιησαντεσ | om των ante γραμμ. | τω πιλατω 2. πιλατοσ | αυτω λεγει: ειπεν αυτω 4. πιλατοσ | επηρωτησεν | επ. αυτον: add λεγων | κατηγ.: καταμαρτυρουσιν 5. πιλατον 6. ονπερ ητουντο 7. συστασιαστων 8. αναβασ: αναβοησασ

XV. **1—5** Mt 27, 1 s. 11—14. Lc 23, 1 ss. Io 18, 28 ss. **6—15** Mt 27, 15—26 Lc 23, 17—25. Io 18, 39 ss.

ἤρξατο αἰτεῖσθαι καθὼσ ἐποίει αὐτοῖσ.
9 ὁ δὲ Πειλᾶτοσ ἀπεκρίθη αὐτοῖσ λέγων·
θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν τὸν βασιλέα τῶν
Ἰουδαίων; 10 ἐγίνωσκεν γὰρ ὅτι διὰ
φθόνον παραδεδώκεισαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖσ.
11 [204,1] οἱ δὲ ἀρχιερεῖσ ἀνέσεισαν τὸν ὄχλον
ἵνα μᾶλλον τὸν Βαραββᾶν ἀπολύσῃ αὐτοῖσ.
12 [205,1] ὁ δὲ Πειλᾶτοσ πάλιν ἀποκριθεὶσ
ἔλεγεν αὐτοῖσ· τί οὖν θέλετε ποιήσω ὃν
λέγετε τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; 13 οἱ δὲ
πάλιν ἔκραξαν· σταύρωσον αὐτόν. 14 ὁ δὲ
Πειλᾶτοσ ἔλεγεν αὐτοῖσ· τί γὰρ ἐποίησεν
κακόν; οἱ δὲ περισσῶσ ἔκραξαν· σταύρωσον
αὐτόν. 15 [206,1] ὁ δὲ Πειλᾶτοσ βουλόμενοσ
ποιῆσαι τὸ ἱκανὸν τῷ ὄχλῳ ἀπέλυσεν αὐτοῖσ
τὸν Βαραββᾶν, καὶ παρέδωκεν τὸν Ἰησοῦν
φραγελλώσασ ἵνα σταυρωθῇ.

16 [207,4] Οἱ δὲ στρατιῶται ἀπήγαγον
αὐτὸν ἔσω τῆσ αὐλῆσ, ὅ ἐστιν πραιτώριον,
καὶ συνκαλοῦσιν ὅλην τὴν σπεῖραν· 17 καὶ
ἐνδιδύσκουσιν αὐτὸν πορφύραν καὶ περιτι-
θέασιν αὐτῷ πλέξαντεσ ἀκάνθινον στέφανον·
18 καὶ ἤρξαντο ἀσπάζεσθαι αὐτόν· χαῖρε
βασιλεῦ τῶν Ἰουδαίων· 19 καὶ ἔτυπτον
αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν καλάμῳ καὶ ἐνέπτυον
αὐτῷ, καὶ τιθέντεσ τὰ γόνατα προσεκύνουν

8. καθωσ αει 9. πιλατοσ 10. ℵ* εγνωχει 12. παλιν: post αποκριθ. | ειπεν αυτοισ | om τον ante βασιλ. 14. πιλατοσ | κακον εποιησεν | περισσοτερωσ 15. βουλομ. τω οχλω το ικαν. ποιησαι 16. συγκαλ. 17. ενδυουσιν

16—20 Mt 27, 27—31. Io 19, 2 s.

αὐτῷ. **20** [208,6] καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ,
ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν πορφύραν καὶ ἐνέδυσαν
αὐτὸν τὰ ἴδια ἱμάτια αὐτοῦ.

Καὶ ἐξάγουσιν αὐτὸν ἵνα σταυρώσουσιν.
21 [209,1] καὶ ἀγγαρεύουσιν παράγοντά τινα
Cίμωνα Κυρηναῖον, ἐρχόμενον ἀπ' ἀγροῦ,
τὸν πατέρα Ἀλεξάνδρου καὶ Ῥούφου, ἵνα
ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. **22** [210,1] καὶ φέ-
ρουσιν αὐτὸν ἐπὶ τὸν Γολγοθᾶν τόπον, ὅ
ἐστιν μεθερμηνευόμενον κρανίου τόποσ.
23 [211,4] καὶ ἐδίδουν αὐτῷ ἐσμυρνισμένον
οἶνον· ὃσ δὲ οὐκ ἔλαβεν. **24** [212,1] καὶ
σταυροῦσιν αὐτόν, καὶ διαμερίζονται τὰ
ἱμάτια αὐτοῦ, βάλλοντεσ κλῆρον ἐπ' αὐτὰ
τίσ τί ἄρῃ. **25** [213,10] ἦν δὲ ὥρα τρίτη
καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. **26** [214,1] καὶ ἦν ἡ
ἐπιγραφὴ τῆσ αἰτίασ αὐτοῦ ἐπιγεγραμμένη·
ὁ βασιλεὺσ τῶν Ἰουδαίων.

27 [215,1] Καὶ σὺν αὐτῷ σταυροῦσιν δύο
λῃστάσ, ἕνα ἐκ δεξιῶν καὶ ἕνα ἐξ εὐωνύ-
μων αὐτοῦ. **29** [217,6] καὶ οἱ παραπορευό-
μενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν κινοῦντεσ τὰσ
κεφαλὰσ αὐτῶν καὶ λέγοντεσ· οὐᾶ ὁ κατα-
λύων τὸν ναὸν καὶ οἰκοδομῶν τρισὶν ἡμέ-
ραισ, **30** σῶσον σεαυτὸν καταβὰσ ἀπὸ τοῦ

20. τα ιματ. τα ιδια | ινα σταυρωσωσιν αυτον 22. επι τον: om τον | γολγοθα 23. εδιδ. αυτω: add πιειν | ο δε ουκ 24. και σταυρωσαντεσ αυτον διεμεριζον 28. ([216,8]) και επληρωθη η γραφη η λεγουσα· και μετα ανομων ελογισθη 29. και εν τρισιν ημερ. οικοδομ. 30. και καταβα

21—26 Mt 27, 31—37. Lc 23, 26—31. Io 19, 17 ss. **26** Io 19, 19. **27—32** Mt 27, 38—44. Lc 23, 32—43. **27** Io 19, 18.

σταυροῦ. **31** [218,2] ὁμοίωσ καὶ οἱ ἀρχιερεῖσ
ἐμπαίζοντεσ πρὸσ ἀλλήλουσ μετὰ τῶν γραμ-
ματέων ἔλεγον· ἄλλουσ ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ
δύναται σῶσαι· **32** ὁ Χριστὸσ ὁ βασιλεὺσ
Ἰσραήλ, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ,
ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμεν. [219,2] καὶ οἱ
συνεσταυρωμένοι σὺν αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτόν.
33 [220,2] Καὶ γενομένησ ὥρασ ἕκτησ
σκότοσ ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν ἕωσ ὥρασ
ἐνάτησ. **34** [221,6] καὶ τῇ ἐνάτῃ ὥρᾳ ἐβόησεν
ὁ Ἰησοῦσ φωνῇ μεγάλῃ· ἐλωῒ ἐλωῒ λεμὰ σα-
βαχθανεί, ὅ ἐστιν μεθερμηνευόμενον· ὁ θεόσ
μου ὁ θεόσ μου, εἰσ τί ἐγκατέλιπέσ με;
35 καί τινεσ τῶν παρεστώτων ἀκούσαντεσ
ἔλεγον· ἴδε Ἠλείαν φωνεῖ. **36** [222,2] δρα-
μὼν δέ τισ καὶ γεμίσασ σπόγγον ὄξουσ
περιθεὶσ καλάμῳ ἐπότιζεν αὐτόν, λέγων·
ἄφετε ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἠλείασ καθελεῖν
αὐτόν. **37** [223,1] ὁ δὲ Ἰησοῦσ ἀφεὶσ φωνὴν
μεγάλην ἐξέπνευσεν. **38** [224,2] καὶ τὸ κατα-
πέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰσ δύο ἀπὸ ἄνωθεν
ἕωσ κάτω. **39** [225,2] ἰδὼν δὲ ὁ κεντυρίων ὁ
παρεστηκὼσ ἐξ ἐναντίασ αὐτοῦ ὅτι οὕτωσ

---

31. ομοιωσ δε κ. 32. του ισραηλ | om συν 33. Γενομενησ δε | εννατησ 34. τη ωρα τη εννατη | φων. μεγαλη: add λεγων | ἐλωι: ἐλ. | λαμμα | σαβαχθανι | με εγκατελ. 35. παρεστηκοτων | ιδου | ηλιαν 36. τισ: εισ | περιθ. τε | ηλιασ 39. οτι ουτω κραξασ εξεπν.

33—39 Mt 27, 45—54. Lc 23, 44—47. **36** s. Io 19, 29 s.

ἐξέπνευσεν, εἶπεν· ἀληθῶσ οὗτοσ ὁ ἄνθρω-
ποσ υἱὸσ ἦν θεοῦ.

40 [226,6] Ἦσαν δὲ καὶ γυναῖκεσ ἀπὸ μα-
κρόθεν θεωροῦσαι, ἐν αἷσ καὶ Μαρία ἡ
Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ Ἰακώβου τοῦ
μικροῦ καὶ Ἰωσῆτοσ μήτηρ καὶ Σαλώμη,
41 αἳ ὅτε ἦν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ ἠκολούθουν
αὐτῷ καὶ διηκόνουν αὐτῷ, καὶ ἄλλαι πολλαὶ
αἱ συναναβᾶσαι αὐτῷ εἰσ Ἱεροσόλυμα.

42 [227,1] Καὶ ἤδη ὀψίασ γενομένησ, ἐπεὶ
ἦν παρασκευή, ὅ ἐστιν προσάββατον,
43 ἐλθὼν Ἰωσὴφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίασ,
εὐσχήμων βουλευτήσ, ὃσ καὶ αὐτὸσ ἦν
προσδεχόμενοσ τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ,
τολμήσασ εἰσῆλθεν πρὸσ τὸν Πειλᾶτον καὶ
ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. **44** ὁ δὲ
Πειλᾶτοσ ἐθαύμαζεν εἰ ἤδη τέθνηκεν, καὶ
προσκαλεσάμενοσ τὸν κεντυρίωνα ἐπηρώτη-
σεν αὐτὸν εἰ πάλαι ἀπέθανεν· **45** καὶ γνοὺσ
ἀπὸ τοῦ κεντυρίωνοσ ἐδωρήσατο τὸ πτῶμα
τῷ Ἰωσήφ. **46** [228,1] καὶ ἀγοράσασ σιν-
δόνα, καθελὼν αὐτὸν ἐνείλησεν τῇ σινδόνι
καὶ κατέθηκεν αὐτὸν ἐν μνήματι ὃ ἦν
λελατομημένον ἐκ πέτρασ, καὶ προσεκύ-
λισεν λίθον ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνημείου.

---

39. ο ανθρωπ. ουτοσ 40. εν αισ: add ην | μαρια η του ιακω. | ιωση 41. αι: add και 43. ηλθεν | προσ πιλατον 44. πιλατοσ | εθαυμασεν 45. το σωμα 46. και καθελων | εν μνημειω

---

40 s. Mt 27, 55 s. Lc 23, 49. **42—47** Mt 27, 57—61. Lc 23, 50—55. Io 19, 38—42.

47 [229,6] ἡ δὲ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ
Μαρία ἡ Ἰωσῆτοσ ἐθεώρουν ποῦ τέθειται.

XVI.

Mulieres ad sepulcrum Christi redivivi.
[Quibus apparuerit, quae mandaverit ac promiserit.
Sublatio in caelum.]

1 [230,8] Καὶ διαγενομένου τοῦ σαββάτου
Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ Ἰακώ-
βου καὶ Σαλώμη ἠγόρασαν ἀρώματα, ἵνα
ἐλθοῦσαι ἀλείψωσιν αὐτόν. 2 [231,1] καὶ λίαν
πρωῒ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων ἔρχονται ἐπὶ
τὸ μνῆμα, ἀνατείλαντοσ τοῦ ἡλίου. 3 καὶ
ἔλεγον πρὸσ ἑαυτάσ· τίσ ἀποκυλίσει ἡμῖν
τὸν λίθον ἐκ τῆσ θύρασ τοῦ μνημείου; 4 καὶ
ἀναβλέψασαι θεωροῦσιν ὅτι ἀνακεκύλισται
ὁ λίθοσ· ἦν γὰρ μέγασ σφόδρα. 5 καὶ
εἰσελθοῦσαι εἰσ τὸ μνημεῖον εἶδον νεανίσκον
καθήμενον ἐν τοῖσ δεξιοῖσ περιβεβλημένον
στολὴν λευκήν, καὶ ἐξεθαμβήθησαν. 6 [232,2] ὁ
δὲ λέγει αὐταῖσ· μὴ ἐκθαμβεῖσθε. Ἰησοῦν
ζητεῖτε τὸν Ναζαρηνὸν τὸν ἐσταυρωμένον·
ἠγέρθη, οὐκ ἔστιν ὧδε· ἴδε ὁ τόποσ ὅπου
ἔθηκαν αὐτόν. 7 ἀλλὰ ὑπάγετε εἴπατε τοῖσ
μαθηταῖσ αὐτοῦ καὶ τῷ Πέτρῳ ὅτι προάγει
ὑμᾶσ εἰσ τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε,

47. και μαρια ιωση | τιθεται
XVI. 1. η του ιακω 2. τησ μιασ σαββατων | μνημειον 4. αποκεκυλισται 7. αλλ

XVI. 1—8 Mt 28, 1—10. Lc 24, 1—10. 7 14, 28.

καθὼσ εἶπεν ὑμῖν. 8 [233,2] καὶ ἐξελθοῦσαι
ἔφυγον ἀπὸ τοῦ μνημείου· εἶχεν γὰρ αὐτὰσ
τρόμοσ καὶ ἔκστασισ, καὶ οὐδὲν εἶπον·
ἐφοβοῦντο γάρ.

---

8. κ. εξελθ. ταχυ | ειχε δε 9—20 omisimus cum ℵ B κ arm cdd ant aliis. Item praeter alios Eus et Hier testantur „in accuratis libris", „in omnibus paene Graeciae libris" ista defuisse. Sic autem ς:

9 Ἀναστὰσ δὲ πρωῒ πρώτῃ σαββάτου
ἐφάνη πρῶτον Μαρίᾳ τῇ Μαγδαληνῇ, ἀφ᾽
ἧσ ἐκβεβλήκει ἑπτὰ δαιμόνια. (Io 20, 1 ss.)
10 ἐκείνη πορευθεῖσα ἀπήγγειλεν τοῖσ μετ᾽
αὐτοῦ γενομένοισ, πενθοῦσι καὶ κλαίουσι.
11 κἀκεῖνοι, ἀκούσαντεσ ὅτι ζῇ καὶ ἐθεάθη
ὑπ᾽ αὐτῆσ, ἠπίστησαν. (Lc 24, 10 s.) 12 Μετὰ
δὲ ταῦτα δυσὶν ἐξ αὐτῶν περιπατοῦσιν
ἐφανερώθη ἐν ἑτέρᾳ μορφῇ, πορευομένοισ
εἰσ ἀγρόν. (Lc 24, 13 ss.) 13 κἀκεῖνοι ἀπελθόν-
τεσ ἀπήγγειλαν τοῖσ λοιποῖσ· οὐδὲ ἐκείνοισ
ἐπίστευσαν. 14 Ὕστερον ἀνακειμένοισ αὐ-
τοῖσ τοῖσ ἕνδεκα ἐφανερώθη, καὶ ὠνείδισε
τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν καὶ σκληροκαρδίαν,
ὅτι τοῖσ θεασαμένοισ αὐτὸν ἐγηγερμένον
οὐκ ἐπίστευσαν. 15 καὶ εἶπεν αὐτοῖσ· πο-
ρευθέντεσ εἰσ τὸν κόσμον ἅπαντα κηρύξατε τὸ
εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει. 16 ὁ πιστεύσασ
καὶ βαπτισθεὶσ σωθήσεται, ὁ δὲ ἀπιστήσασ

κατακριθήσεται. **17** σημεῖα δὲ τοῖσ πιστεύ-
σασι ταῦτα παρακολουθήσει· ἐν τῷ ὀνόματί
μου δαιμόνια ἐκβαλοῦσι, γλώσσαισ λαλή-
σουσι καιναῖσ, **18** ὄφεισ ἀροῦσι, κἂν θανάσι-
μόν τι πίωσιν οὐ μὴ αὐτοὺσ βλάψει, ἐπὶ
ἀρρώστουσ χεῖρασ ἐπιθήσουσι καὶ καλῶσ
ἕξουσιν. **19** ὁ μὲν οὖν κύριοσ μετὰ τὸ λα-
λῆσαι αὐτοῖσ ἀνελήφθη εἰσ τὸν οὐρανὸν καὶ
ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ· **20** ἐκεῖνοι δὲ
ἐξελθόντεσ ἐκήρυξαν πανταχοῦ, τοῦ κυρίου
συνεργοῦντοσ καὶ τὸν λόγον βεβαιοῦντοσ διὰ
τῶν ἐπακολουθούντων σημείων. (ς, non ς^{e}. add ἀμήν.)

ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ.

I.

Praefatio. Gabrielis nuntius ad Zachariam et ad Mariam. Maria et Elisabet. Mariae hymnus. Iohannes baptista nascitur; Zacharias vaticinatur.

1 [1,10] Ἐπειδήπερ πολλοὶ ἐπεχείρησαν
ἀνατάξασθαι διήγησιν περὶ τῶν πεπληρο-
φορημένων ἐν ἡμῖν πραγμάτων, 2 καθὼσ
παρέδοσαν ἡμῖν οἱ ἀπ᾽ ἀρχῆσ αὐτόπται καὶ
ὑπηρέται γενόμενοι τοῦ λόγου, 3 ἔδοξε
κἀμοὶ παρηκολουθηκότι ἄνωθεν πᾶσιν ἀκρι-
βῶσ καθεξῆσ σοι γράψαι, κράτιστε Θεόφιλε,
4 ἵνα ἐπιγνῷσ περὶ ὧν κατηχήθησ λόγων
τὴν ἀσφάλειαν.

5 Ἐγένετο ἐν ταῖσ ἡμέραισ Ἡρώδου
βασιλέωσ τῆσ Ἰουδαίασ ἱερεύσ τισ ὀνόματι
Ζαχαρίασ ἐξ ἐφημερίασ Ἀβιά, καὶ γυνὴ
αὐτῷ ἐκ τῶν θυγατέρων Ἀαρών, καὶ τὸ
ὄνομα αὐτῆσ Ἐλισάβετ. 6 ἦσαν δὲ δίκαιοι
ἀμφότεροι ἐναντίον τοῦ θεοῦ, πορευόμενοι
ἐν πάσαισ ταῖσ ἐντολαῖσ καὶ δικαιώμασιν
τοῦ κυρίου ἄμεμπτοι. 7 καὶ οὐκ ἦν αὐτοῖσ
τέκνον, καθότι ἦν ἡ Ἐλισάβετ στεῖρα, καὶ
ἀμφότεροι προβεβηκότεσ ἐν ταῖσ ἡμέραισ
αὐτῶν ἦσαν. 8 ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἱερατεύειν
αὐτὸν ἐν τῇ τάξει τῆσ ἐφημερίασ αὐτοῦ

---

* το κατα λουκαν (ς, non ς^e, add αγιον) ευαγγελιον
I. 5. του βασιλεωσ | και η γυνη αυτου 6. ενωπιον τ. θε. 7. καθ. η ελισ. ην

I. 3 Act 1, 1. 5 1 Chr 24, 10.

ἔναντι τοῦ θεοῦ, 9 κατὰ τὸ ἔθοσ τῆσ ἱερα-
τείασ ἔλαχε τοῦ θυμιᾶσαι εἰσελθὼν εἰσ τὸν
ναὸν τοῦ κυρίου, 10 καὶ πᾶν τὸ πλῆθοσ
ἦν τοῦ λαοῦ προσευχόμενον ἔξω τῇ ὥρᾳ
τοῦ θυμιάματοσ. 11 ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγε-
λοσ κυρίου ἑστὼσ ἐκ δεξιῶν τοῦ θυσιαστη-
ρίου τοῦ θυμιάματοσ. 12 καὶ ἐταράχθη
Ζαχαρίασ ἰδών, καὶ φόβοσ ἐπέπεσεν ἐπ'
αὐτόν. 13 εἶπεν δὲ πρὸσ αὐτὸν ὁ ἄγγελοσ·
μὴ φοβοῦ, Ζαχαρία, διότι εἰσηκούσθη ἡ
δέησίσ σου, καὶ ἡ γυνή σου Ἐλισάβετ γεν-
νήσει υἱόν σοι, καὶ καλέσεισ τὸ ὄνομα
αὐτοῦ Ἰωάννην· 14 καὶ ἔσται χαρά σοι
καὶ ἀγαλλίασισ, καὶ πολλοὶ ἐπὶ τῇ γενέσει
αὐτοῦ χαρήσονται. 15 ἔσται γὰρ μέγασ
ἐνώπιον κυρίου, καὶ οἶνον καὶ σίκερα οὐ
μὴ πίῃ, καὶ πνεύματοσ ἁγίου πλησθήσεται
ἔτι ἐκ κοιλίασ μητρὸσ αὐτοῦ, 16 καὶ πολ-
λοὺσ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐπιστρέψει ἐπὶ
κύριον τὸν θεὸν αὐτῶν· 17 καὶ αὐτὸσ
προελεύσεται ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν πνεύματι
καὶ δυνάμει Ἡλεία, ἐπιστρέψαι καρδίασ
πατέρων ἐπὶ τέκνα καὶ ἀπειθεῖσ ἐν φρονήσει
δικαίων, ἑτοιμάσαι κυρίῳ λαὸν κατεσκευασ-
μένον. 18 καὶ εἶπεν Ζαχαρίασ πρὸσ τὸν
ἄγγελον· κατὰ τί γνώσομαι τοῦτο; ἐγὼ
γάρ εἰμι πρεσβύτησ καὶ ἡ γυνή μου προ-
βεβηκυῖα ἐν ταῖσ ἡμέραισ αὐτῆσ. 19 καὶ

10. του λαου ην 14. γεννησει 15. του κυριου
17. ηλιου

17 Mal 4, 5 s.

ἀποκριθεὶσ ὁ ἄγγελοσ εἶπεν αὐτῷ· ἐγώ εἰμι
Γαβριὴλ ὁ παρεστηκὼσ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ,
καὶ ἀπεστάλην λαλῆσαι πρὸσ σὲ καὶ εὐαγ-
γελίσασθαί σοι ταῦτα· **20** καὶ ἰδοὺ ἔσῃ
σιωπῶν καὶ μὴ δυνάμενοσ λαλῆσαι ἄχρι ἧσ
ἡμέρασ γένηται ταῦτα, ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπίστευ-
σασ τοῖσ λόγοισ μου, οἵτινεσ πληρωθήσον-
ται εἰσ τὸν καιρὸν αὐτῶν. **21** καὶ ἦν ὁ
λαὸσ προσδοκῶν τὸν Ζαχαρίαν, καὶ ἐθαύμαζον
ἐν τῷ χρονίζειν αὐτὸν ἐν τῷ ναῷ. **22** ἐξελθὼν
δὲ οὐκ ἐδύνατο λαλῆσαι αὐτοῖσ, καὶ ἐπέ-
γνωσαν ὅτι ὀπτασίαν ἑώρακεν ἐν τῷ ναῷ·
καὶ αὐτὸσ ἦν διανεύων αὐτοῖσ, καὶ διέμενεν
κωφόσ. **23** καὶ ἐγένετο ὡσ ἐπλήσθησαν αἱ
ἡμέραι τῆσ λειτουργίασ αὐτοῦ, ἀπῆλθεν εἰσ
τὸν οἶκον αὐτοῦ. **24** μετὰ δὲ ταύτασ τὰσ
ἡμέρασ συνέλαβεν Ἐλισάβετ ἡ γυνὴ αὐτοῦ,
καὶ περιέκρυβεν ἑαυτὴν μῆνασ πέντε, λέ-
γουσα **25** ὅτι οὕτωσ μοι πεποίηκεν κύριοσ
ἐν ἡμέραισ αἷσ ἐπεῖδεν ἀφελεῖν ὄνειδόσ μου
ἐν ἀνθρώποισ.

26 Ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ ἀπεστάλη ὁ
ἄγγελοσ Γαβριὴλ ἀπὸ τοῦ θεοῦ εἰσ πόλιν
τῆσ Γαλιλαίασ ᾗ ὄνομα Ναζαρέθ, **27** πρὸσ
παρθένον ἐμνηστευμένην ἀνδρὶ ᾧ ὄνομα
Ἰωσήφ, ἐξ οἴκου Δαυείδ, καὶ τὸ ὄνομα
τῆσ παρθένου Μαριάμ. **28** καὶ εἰσελθὼν
πρὸσ αὐτὴν ὁ ἄγγελοσ εἶπεν· χαῖρε κεχαρι-

22. ηδυνατο 25. ο κυριοσ | το ονειδοσ 26. απο: υπο | ς (non ς[e]) ναζαρετ 27. μεμνηστευμενην | δαβιδ 28. ο αγγελοσ: post εισελθων

27 Mt 1, 18 ss.

τωμένη, ὁ κύριοσ μετὰ σοῦ. **29** ἡ δὲ ἐπὶ
τῷ λόγῳ διεταράχθη, καὶ διελογίζετο ποτα-
πὸσ εἴη ὁ ἀσπασμὸσ οὗτοσ. **30** καὶ εἶπεν
ὁ ἄγγελοσ αὐτῇ· μὴ φοβοῦ, Μαριάμ· εὗρεσ
γὰρ χάριν παρὰ τῷ θεῷ. **31** καὶ ἰδοὺ
συλλήμψῃ ἐν γαστρὶ καὶ τέξῃ υἱόν, καὶ
καλέσεισ τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. **32** οὗτοσ
ἔσται μέγασ καὶ υἱὸσ ὑψίστου κληθήσεται,
καὶ δώσει αὐτῷ κύριοσ ὁ θεὸσ τὸν θρόνον
Δαυεὶδ τοῦ πατρὸσ αὐτοῦ, **33** καὶ βασιλεύσει
ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακὼβ εἰσ τοὺσ αἰῶνασ, καὶ
τῆσ βασιλείασ αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλοσ.
34 εἶπεν δὲ Μαριὰμ πρὸσ τὸν ἄγγελον·
πῶσ ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω;
35 καὶ ἀποκριθεὶσ ὁ ἄγγελοσ εἶπεν αὐτῇ·
πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ δύνα-
μισ ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι· διὸ καὶ τὸ
γεννώμενον ἅγιον κληθήσεται υἱὸσ θεοῦ.
36 καὶ ἰδοὺ Ἐλισάβετ ἡ συγγενίσ σου καὶ
αὐτὴ συνειληφυῖα υἱὸν ἐν γήρει αὐτῆσ, καὶ
οὗτοσ μὴν ἕκτοσ ἐστὶν αὐτῇ τῇ καλουμένῃ
στείρᾳ· **37** ὅτι οὐκ ἀδυνατήσει παρὰ τοῦ
θεοῦ πᾶν ῥῆμα. **38** εἶπεν δὲ Μαριάμ· ἰδοὺ
ἡ δούλη κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά
σου. καὶ ἀπῆλθεν ἀπ᾽ αὐτῆσ ὁ ἄγγελοσ.

---

28. μετα σου: add ευλογημενη συ εν γυναιξιν 29. η δε ιδουσα διεταραχθ. επι τω λογ. αυτου 31. συλληψη 32. δαβιδ 36. συγγενησ | γηρα 37. παρα τω θεω

---

31 Es 7, 14. Mt 1, 21 ss. **32** Mich 4, 7.

39 Ἀναστᾶσα δὲ Μαριὰμ ἐν ταῖς ἡμέραις
ταύταις ἐπορεύθη εἰς τὴν ὀρεινὴν μετὰ
σπουδῆς εἰς πόλιν Ἰούδα, **40** καὶ εἰσῆλθεν
εἰς τὸν οἶκον Ζαχαρίου καὶ ἠσπάσατο τὴν
Ἐλισάβετ. **41** καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν τὸν
ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας ἡ Ἐλισάβετ, ἐσκίρ-
τησεν τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς. καὶ
ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου ἡ Ἐλισάβετ,
42 καὶ ἀνεφώνησεν κραυγῇ μεγάλῃ καὶ
εἶπεν· εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν, καὶ
εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου.
43 καὶ πόθεν μοι τοῦτο ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ
τοῦ κυρίου μου πρὸς ἐμέ; **44** ἰδοὺ γὰρ ὡς
ἐγένετο ἡ φωνὴ τοῦ ἀσπασμοῦ σου εἰς τὰ
ὦτά μου, ἐσκίρτησεν ἐν ἀγαλλιάσει τὸ βρέ-
φος ἐν τῇ κοιλίᾳ μου. **45** καὶ μακαρία ἡ
πιστεύσασα ὅτι ἔσται τελείωσις τοῖς λελαλη-
μένοις αὐτῇ παρὰ κυρίου.

46 Καὶ εἶπεν Μαριάμ· μεγαλύνει ἡ ψυχή
μου τὸν κύριον, **47** καὶ ἠγαλλίασεν τὸ
πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ σωτῆρί μου,
48 ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς
δούλης αὐτοῦ. ἰδοὺ γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν μα-
καριοῦσίν με πᾶσαι αἱ γενεαί, **49** ὅτι
ἐποίησέν μοι μεγάλα ὁ δυνατός. καὶ ἅγιον
τὸ ὄνομα αὐτοῦ, **50** καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ
εἰς γενεὰς καὶ γενεὰς τοῖς φοβουμένοις

---

41. η ελισαβ.: post ηκουσεν 42. κραυγη: φωνη 43. προς με 49. μεγαλεια | ο δυνατος, και αγιον το ον. αυτου· (hac interpunctione) 50. και γενεας: γενεων

---

46 ss. 1 Sam 2, 1 ss.

αὐτόν. **51** ἐποίησεν κράτοσ ἐν βραχίονι
αὐτοῦ, διεσκόρπισεν ὑπερηφάνουσ διανοίᾳ
καρδίασ αὐτῶν· **52** καθεῖλεν δυνάστασ ἀπὸ
θρόνων καὶ ὕψωσεν ταπεινούσ, **53** πεινῶν-
τασ ἐνέπλησεν ἀγαθῶν καὶ πλουτοῦντασ
ἐξαπέστειλεν κενούσ. **54** ἀντελάβετο Ἰσραὴλ
παιδὸσ αὐτοῦ, μνησθῆναι ἐλέουσ, **55** καθὼσ
ἐλάλησεν πρὸσ τοὺσ πατέρασ ἡμῶν, τῷ
Ἀβραὰμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ εἰσ τὸν
αἰῶνα.

56 Ἔμεινεν δὲ Μαριὰμ σὺν αὐτῇ ὡσ
μῆνασ τρεῖσ, καὶ ὑπέστρεψεν εἰσ τὸν οἶκον
αὐτῆσ.

57 Τῇ δὲ Ἐλισάβετ ἐπλήσθη ὁ χρόνοσ
τοῦ τεκεῖν αὐτήν, καὶ ἐγέννησεν υἱόν.
58 καὶ ἤκουσαν οἱ περίοικοι καὶ οἱ συγ-
γενεῖσ αὐτῆσ ὅτι ἐμεγάλυνεν κύριοσ τὸ ἔλεοσ
αὐτοῦ μετ᾽ αὐτῆσ, καὶ συνέχαιρον αὐτῇ.
59 καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ
ἦλθον περιτεμεῖν τὸ παιδίον, καὶ ἐκάλουν
αὐτὸ ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸσ αὐτοῦ
Ζαχαρίαν. **60** καὶ ἀποκριθεῖσα ἡ μήτηρ
αὐτοῦ εἶπεν· οὐχί, ἀλλὰ κληθήσεται Ἰωάννησ.
61 καὶ εἶπαν πρὸσ αὐτὴν ὅτι οὐδείσ ἐστιν
ἐκ τῆσ συγγενείασ σου ὃσ καλεῖται τῷ
ὀνόματι τούτῳ. **62** ἐνένευον δὲ τῷ πατρὶ
αὐτοῦ τὸ τί ἂν θέλοι καλεῖσθαι αὐτό. **63** καὶ
αἰτήσασ πινακίδιον ἔγραψεν λέγων· Ἰωάν-
νησ ἐστὶν τὸ ὄνομα αὐτοῦ. καὶ ἐθαύμασαν
πάντεσ. **64** ἀνεῴχθη δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ

56. ωσει 59. εν τη ογδοη ημερα 61. ειπον | εν τη συγγενεια 62. αυτο: αυτον

παραχρῆμα καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει
εὐλογῶν τὸν θεόν. **65** καὶ ἐγένετο ἐπὶ
πάντασ φόβοσ τοὺσ περιοικοῦντασ αὐτούσ,
καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ὀρεινῇ τῆσ Ἰουδαίασ διελα-
λεῖτο πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα, **66** καὶ
ἔθεντο πάντεσ οἱ ἀκούσαντεσ ἐν τῇ καρδίᾳ
αὐτῶν, λέγοντεσ· τί ἄρα τὸ παιδίον τοῦτο
ἔσται; καὶ γὰρ χεὶρ κυρίου ἦν μετ᾽ αὐτοῦ.

67 Καὶ Ζαχαρίασ ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐπλήσθη
πνεύματοσ ἁγίου καὶ ἐπροφήτευσεν λέγων·
68 εὐλογητὸσ κύριοσ ὁ θεὸσ τοῦ Ἰσραήλ,
ὅτι ἐπεσκέψατο καὶ ἐποίησεν λύτρωσιν τῷ
λαῷ αὐτοῦ, **69** καὶ ἤγειρεν κέρασ σωτη-
ρίασ ἡμῖν ἐν οἴκῳ Δαυεὶδ παιδὸσ αὐτοῦ,
70 καθὼσ ἐλάλησεν διὰ στόματοσ τῶν
ἁγίων ἀπ᾽ αἰῶνοσ προφητῶν αὐτοῦ, **71** σω-
τηρίαν ἐξ ἐχθρῶν ἡμῶν καὶ ἐκ χειρὸσ
πάντων τῶν μισούντων ἡμᾶσ, **72** ποιῆσαι
ἔλεοσ μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν καὶ μνησθῆ-
ναι διαθήκησ ἁγίασ αὐτοῦ, **73** ὅρκον ὃν
ὤμοσεν πρὸσ Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν,
τοῦ δοῦναι ἡμῖν **74** ἀφόβωσ ἐκ χειρὸσ
ἐχθρῶν ῥυσθέντασ λατρεύειν αὐτῷ **75** ἐν
ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ ἐνώπιον αὐτοῦ
πάσασ τὰσ ἡμέρασ ἡμῶν. **76** καὶ σὺ δὲ
παιδίον προφήτησ ὑψίστου κληθήσῃ· προ-
πορεύσῃ γὰρ πρὸ προσώπου κυρίου ἑτοι-

---

66. om γαρ 67. προεφητευσε 69. εν τω οικω | δαβιδ | του παιδοσ 70. των αγι. των απ 74. των εχθρων ημων 75. τ. ημ. τησ ζωησ ημ. 76. και συ sine δε

---

70 Act 3, 21. **73** Gen 22, 16.

μάσαι ὁδοὺς αὐτοῦ, 77 τοῦ δοῦναι γνῶσιν
σωτηρίας τῷ λαῷ αὐτοῦ ἐν ἀφέσει ἁμαρ-
τιῶν αὐτῶν 78 διὰ σπλάγχνα ἐλέους θεοῦ
ἡμῶν, ἐν οἷς ἐπεσκέψατο ἡμᾶς ἀνατολὴ
ἐξ ὕψους 79 ἐπιφᾶναι τοῖς ἐν σκότει καὶ
σκιᾷ θανάτου καθημένοις, τοῦ κατευθῦναι
τοὺς πόδας ἡμῶν εἰς ὁδὸν εἰρήνης.

80 Τὸ δὲ παιδίον ηὔξανεν καὶ ἐκρα-
ταιοῦτο πνεύματι, καὶ ἦν ἐν ταῖς ἐρήμοις
ἕως ἡμέρας ἀναδείξεως αὐτοῦ πρὸς τὸν
Ἰσραήλ.

II.

Census. Iesus Bethleemi nascitur. Angeli et pastores. Infans circumciditur et deo sistitur. Symeon et Anna. Puer duodennis in templo.

1 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις
ἐξῆλθεν δόγμα παρὰ Καίσαρος Αὐγούστου
ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην. 2 αὕτη
ἀπογραφὴ ἐγένετο πρώτη ἡγεμονεύοντος
τῆς Συρίας Κυρηνίου. 3 καὶ ἐπορεύοντο
πάντες ἀπογράφεσθαι, ἕκαστος εἰς τὴν
ἑαυτοῦ πόλιν. 4 ἀνέβη δὲ καὶ Ἰωσὴφ ἀπὸ
τῆς Γαλιλαίας ἐκ πόλεως Ναζαρὲθ εἰς τὴν
Ἰουδαίαν εἰς πόλιν Δαυεὶδ ἥτις καλεῖται
Βηθλεέμ, διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν ἐξ οἴκου καὶ
πατριᾶς Δαυείδ, 5 ἀπογράψασθαι σὺν Μα-

II. 2. αυτη η απογρ. | πρωτη εγενετ. 3. εαυτου: ιδιαν 4. ς (non ς^e) ναζαρετ | δαβιδ

80 2, 40.
II. 2 Act 5, 37.

ριὰμ τῇ ἐμνηστευμένῃ αὐτῷ, οὔσῃ ἐγκύῳ.
6 [2,5] Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺσ ἐκεῖ
ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτήν,
7 καὶ ἔτεκεν τὸν υἱὸν αὐτῆσ τὸν πρωτό-
τοκον, καὶ ἐσπαργάνωσεν αὐτὸν καὶ ἀνέκλι-
νεν αὐτὸν ἐν φάτνῃ, διότι οὐκ ἦν αὐτοῖσ
τόποσ ἐν τῷ καταλύματι.

8 [3,10] Καὶ ποιμένεσ ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ
τῇ αὐτῇ ἀγραυλοῦντεσ καὶ φυλάσσοντεσ
φυλακὰσ τῆσ νυκτὸσ ἐπὶ τὴν ποίμνην
αὐτῶν. **9** καὶ ἄγγελοσ κυρίου ἐπέστη αὐτοῖσ
καὶ δόξα κυρίου περιέλαμψεν αὐτούσ, καὶ
ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν. **10** καὶ εἶπεν
αὐτοῖσ ὁ ἄγγελοσ· μὴ φοβεῖσθε· ἰδοὺ γὰρ
εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἥτισ
ἔσται παντὶ τῷ λαῷ, **11** ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν
σήμερον σωτήρ, ὅσ ἐστιν Χριστὸσ κύριοσ,
ἐν πόλει Δαυείδ. **12** καὶ τοῦτο ὑμῖν τὸ
σημεῖον, εὑρήσετε βρέφοσ ἐσπαργανωμένον
ἐν φάτνῃ. **13** καὶ ἐξαίφνησ ἐγένετο σὺν
τῷ ἀγγέλῳ πλῆθοσ στρατιᾶσ οὐρανίου
αἰνούντων τὸν θεὸν καὶ λεγόντων· **14** δόξα
ἐν ὑψίστοισ θεῷ καὶ ἐπὶ γῆσ εἰρήνη ἐν
ἀνθρώποισ εὐδοκίασ. **15** Καὶ ἐγένετο ὡσ
ἀπῆλθον ἀπ᾽ αὐτῶν εἰσ τὸν οὐρανὸν οἱ
ἄγγελοι, οἱ ποιμένεσ ἐλάλουν πρὸσ ἀλλήλουσ·
διέλθωμεν δὴ ἕωσ Βηθλεὲμ καὶ ἴδωμεν τὸ

---

5. μεμνηστευμενη αυτω γυνάικι 7. εν τη φατνη 9. κάι ιδου αγγελ. 11. δαβιδ 12. εσπαργ. κειμενον εν τη φατνη 14. ευδοκια 15. οι ποιμενεσ: praem και οι ανθρωποι | ελαλ.: ειπον

---

6 s. Mt 1, 25 et 2, 1.

ῥῆμα τοῦτο τὸ γεγονὸσ ὃ ὁ κύριοσ ἐγνώρι-
σεν ἡμῖν. **16** καὶ ἦλθαν σπεύσαντεσ, καὶ
ἀνεῦραν τήν τε Μαριὰμ καὶ τὸν Ἰωσὴφ
καὶ τὸ βρέφοσ κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ·
17 ἰδόντεσ δὲ ἐγνώρισαν περὶ τοῦ ῥήματοσ
τοῦ λαληθέντοσ αὐτοῖσ περὶ τοῦ παιδίου
τούτου. **18** καὶ πάντεσ οἱ ἀκούσαντεσ
ἐθαύμασαν περὶ τῶν λαληθέντων ὑπὸ τῶν
ποιμένων πρὸσ αὐτούσ· **19** ἡ δὲ Μαρία
πάντα συνετήρει τὰ ῥήματα ταῦτα συνβάλ-
λουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆσ. **20** καὶ ὑπέ-
στρεψαν οἱ ποιμένεσ, δοξάζοντεσ καὶ αἰνοῦν-
τεσ τὸν θεὸν ἐπὶ πᾶσιν οἷσ ἤκουσαν καὶ
ἴδον καθὼσ ἐλαλήθη πρὸσ αὐτούσ.

21 Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτὼ
τοῦ περιτεμεῖν αὐτόν, καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα
αὐτοῦ Ἰησοῦσ, τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου
πρὸ τοῦ συλλημφθῆναι αὐτὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ.

22 Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ
καθαρισμοῦ αὐτῶν, κατὰ τὸν νόμον Μωϋ-
σέωσ, ἀνήγαγον αὐτὸν εἰσ Ἱεροσόλυμα πα-
ραστῆσαι τῷ κυρίῳ, **23** καθὼσ γέγραπται
ἐν νόμῳ κυρίου ὅτι πᾶν ἄρσεν διανοῖγον
μήτραν ἅγιον τῷ κυρίῳ κληθήσεται, **24** καὶ
τοῦ δοῦναι θυσίαν κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν
τῷ νόμῳ κυρίου, ζεῦγοσ τρυγόνων ἢ δύο
νοσσοὺσ περιστερῶν.

16. ηλθον | ανευρον 17. διεγνωρισαν 19. μαριαμ | συμβαλλ. 20. επεστρεψαν | ειδον 21. αυτον: το παιδιον | συλληφθ. 22. αυτων: ς[e] αυτησ | μωσεωσ 24. εν νομω | νεοσσουσ

21 Lev 12, 3. **22** Lev 12, 4. **23** Ex 13, 2. **24** Lev 12, 8.

25 Καὶ ἰδοὺ ἄνθρωποσ ἦν ἐν Ἱερουσα-
λήμ, ᾧ ὄνομα Συμεών, καὶ ὁ ἄνθρωποσ
οὗτοσ δίκαιοσ καὶ εὐλαβήσ, προσδεχόμενοσ
παράκλησιν τοῦ Ἰσραήλ, καὶ πνεῦμα ἦν
ἅγιον ἐπ᾽ αὐτόν· **26** καὶ ἦν αὐτῷ κεχρη-
ματισμένον ὑπὸ τοῦ πνεύματοσ τοῦ ἁγίου,
μὴ ἰδεῖν θάνατον πρὶν ἢ ἂν ἴδῃ τὸν Χριστὸν
κυρίου. **27** καὶ ἦλθεν ἐν τῷ πνεύματι εἰσ
τὸ ἱερόν· καὶ ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν τοὺσ γονεῖσ
τὸ παιδίον Ἰησοῦν τοῦ ποιῆσαι αὐτοὺσ
κατὰ τὸ εἰθισμένον τοῦ νόμου περὶ αὐτοῦ,
28 καὶ αὐτὸσ ἐδέξατο αὐτὸ εἰσ τὰσ ἀγκά-
λασ καὶ εὐλόγησεν τὸν θεὸν καὶ εἶπεν·
29 νῦν ἀπολύεισ τὸν δοῦλόν σου, δέσποτα,
κατὰ τὸ ῥῆμά σου ἐν εἰρήνῃ, **30** ὅτι εἶδον
οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου, **31** ὃ
ἡτοίμασασ κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν
λαῶν, **32** φῶσ εἰσ ἀποκάλυψιν ἐθνῶν καὶ
δόξαν λαοῦ σου Ἰσραήλ. **33** καὶ ἦν ὁ πα-
τὴρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ θαυμάζοντεσ
ἐπὶ τοῖσ λαλουμένοισ περὶ αὐτοῦ. **34** καὶ
εὐλόγησεν αὐτοὺσ Συμεὼν καὶ εἶπεν πρὸσ
Μαριὰμ τὴν μητέρα αὐτοῦ· ἰδοὺ οὗτοσ
κεῖται εἰσ πτῶσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν
τῷ Ἰσραὴλ καὶ εἰσ σημεῖον ἀντιλεγόμενον.
35 καὶ σοῦ δὲ αὐτῆσ τὴν ψυχὴν διελεύσε-
ται ῥομφαία, ὅπωσ ἂν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ
πολλῶν καρδιῶν διαλογισμοί. **36** Καὶ ἦν
Ἄννα προφῆτισ, θυγάτηρ Φανουήλ, ἐκ φυλῆσ

25. ην ανθρωποσ | αγιον ην 26. πριν η sine αν
28. εισ τασ αγκ. αυτου 33. και ην ιωσηφ και η μη-
τηρ αυτου

Ἀσήρ· αὕτη προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις πολ-
λαῖς, ζήσασα μετὰ ἀνδρὸς ἔτη ἑπτὰ ἀπὸ
τῆς παρθενίας αὐτῆς,
37 καὶ αὐτὴ χήρα
ἕως ἐτῶν ὀγδοήκοντα τεσσάρων, ἣ οὐκ
ἀφίστατο τοῦ ἱεροῦ νηστείαις καὶ δεήσεσι
λατρεύουσα νύκτα καὶ ἡμέραν.
38 καὶ αὐτῇ
τῇ ὥρᾳ ἐπιστᾶσα ἀνθωμολογεῖτο τῷ θεῷ
καὶ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ πᾶσιν τοῖς προσδε-
χομένοις λύτρωσιν Ἱερουσαλήμ.

39 Καὶ ὡς ἐτέλεσαν πάντα κατὰ τὸν
νόμον κυρίου, ἐπέστρεψαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν
εἰς πόλιν ἑαυτῶν Ναζαρέθ.
40 τὸ δὲ
παιδίον ηὔξανεν καὶ ἐκραταιοῦτο πληρού-
μενον σοφίας, καὶ χάρις θεοῦ ἦν ἐπ' αὐτό.

41 Καὶ ἐπορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ'
ἔτος εἰς Ἱερουσαλὴμ τῇ ἑορτῇ τοῦ πάσχα.
42 καὶ ὅτε ἐγένετο ἐτῶν δώδεκα, ἀναβαινόν-
των αὐτῶν μετὰ τὸ ἔθος τῆς ἑορτῆς,
43 καὶ
τελειωσάντων τὰς ἡμέρας, ἐν τῷ ὑπο-
στρέφειν αὐτοὺς ὑπέμεινεν Ἰησοῦς ὁ παῖς
ἐν Ἱερουσαλήμ, καὶ οὐκ ἔγνωσαν οἱ γονεῖς
αὐτοῦ.
44 νομίσαντες δὲ αὐτὸν εἶναι ἐν τῇ
συνοδίᾳ ἦλθον ἡμέρας ὁδὸν καὶ ἀνεζήτουν
αὐτὸν ἐν τοῖς συγγενέσιν καὶ τοῖς γνωστοῖς,
45 καὶ μὴ εὑρόντες ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερου-

36. ετη μετ. ανδρ. επτα 37. και αὕτη | εως: ως 38. και αὕτη αὐτῇ τη ωρα | θεω: κυριω | εν ιερουσαλημ 39. απαντα τα κατα | υπεστρεψαν | εισ την πολιν αὐτων | ς (non ς[e]) ναζαρετ 40. εκραταιουτο: add πνευματι 42. αναβαντων αυτων εισ ιεροσολυμα 43. ουκ εγνω ιωσηφ και η μητηρ αυτου 44. αυτον εν τη συνοδια ειναι | και εν τοις γν. 45. ευροντες: add αυτον

39 Mt 2, 22 s. **40** 1, 80.

σαλὴμ ἀναζητοῦντεσ αὐτόν. **46** καὶ ἐγένετο μετὰ ἡμέρασ τρεῖσ εὗρον αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ καθεζόμενον ἐν μέσῳ τῶν διδασκάλων καὶ ἀκούοντα αὐτῶν καὶ ἐπερωτῶντα αὐτούσ· **47** [4,2] ἐξίσταντο δὲ πάντεσ οἱ ἀκούοντεσ αὐτοῦ ἐπὶ τῇ συνέσει καὶ ταῖσ ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ. **48** καὶ ἰδόντεσ αὐτὸν ἐξεπλάγησαν, [5,10] καὶ εἶπεν πρὸσ αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ· τέκνον, τί ἐποίησασ ἡμῖν οὕτωσ; ἰδοὺ ὁ πατήρ σου κἀγὼ ὀδυνώμενοι ἐζητοῦμέν σε. **49** καὶ εἶπεν πρὸσ αὐτούσ· τί ὅτι ἐζητεῖτέ με; οὐκ ᾔδειτε ὅτι ἐν τοῖσ τοῦ πατρόσ μου δεῖ εἶναί με; **50** καὶ αὐτοὶ οὐ συνῆκαν τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησεν αὐτοῖσ. **51** καὶ κατέβη μετ᾽ αὐτῶν καὶ ἦλθεν εἰσ Ναζαρέθ, καὶ ἦν ὑποτασσόμενοσ αὐτοῖσ. καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ διετήρει πάντα τὰ ῥήματα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆσ. **52** καὶ Ἰησοῦσ προέκοπτεν ἐν τῇ σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ καὶ χάριτι παρὰ θεῷ καὶ ἀνθρώποισ.

III.

Iohannes prodit docens paenitentiam et baptizans; capitur ab Herode. De Iesu baptismo. Genealogia Iesu.

1 [6,3] Ἐν ἔτει δὲ πεντεκαιδεκάτῳ τῆσ ἡγεμονίασ Τιβερίου Καίσαροσ, ἡγεμονεύοντοσ Ποντίου Πειλάτου τῆσ Ἰουδαίασ, καὶ τετρααρχοῦντοσ τῆσ Γαλιλαίασ Ἡρώδου, Φιλίππου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τετρα-

45. ζητουντεσ 46. μεθ ημερ. 48. και προσ αυτ. η μητ. αυτ. ειπεν 51. ς (non ς^e) ναζαρετ | ρηματα: add ταυτα 52. εν τη: om
III. 1. πιλατου | τετραρχουντοσ

αρχοῦντοσ τῆσ Ἰτουραίασ καὶ Τραχωνίτιδοσ
χώρασ, καὶ Λυσανίου τῆσ Ἀβιληνῆσ τετρα-
αρχοῦντοσ, **2** ἐπὶ ἀρχιερέωσ Ἄννα καὶ
Καϊάφα, ἐγένετο ῥῆμα θεοῦ ἐπὶ Ἰωάννην
τὸν Ζαχαρίου υἱὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ, **3** [7,1] καὶ
ἦλθεν εἰσ πᾶσαν τὴν περίχωρον τοῦ Ἰορ-
δάνου κηρύσσων βάπτισμα μετανοίασ εἰσ
ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, **4** ὡσ γέγραπται ἐν βίβλῳ
λόγων Ἡσαΐου τοῦ προφήτου· φωνὴ βοῶντοσ
ἐν τῇ ἐρήμῳ· ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου,
εὐθείασ ποιεῖτε τὰσ τρίβουσ αὐτοῦ· **5** πᾶσα
φάραγξ πληρωθήσεται καὶ πᾶν ὄροσ καὶ
βουνὸσ ταπεινωθήσεται, καὶ ἔσται τὰ σκολιὰ
εἰσ εὐθείασ καὶ αἱ τραχεῖαι εἰσ ὁδοὺσ
λείασ, **6** καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτή-
ριον τοῦ θεοῦ. **7** [8,5] Ἔλεγεν οὖν τοῖσ ἐκ-
πορευομένοισ ὄχλοισ βαπτισθῆναι ὑπ᾽ αὐτοῦ·
γεννήματα ἐχιδνῶν, τίσ ὑπέδειξεν ὑμῖν
φυγεῖν ἀπὸ τῆσ μελλούσησ ὀργῆσ; **8** ποιή-
σατε οὖν καρποὺσ ἀξίουσ τῆσ μετανοίασ,
καὶ μὴ ἄρξησθε λέγειν ἐν ἑαυτοῖσ· πατέρα
ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ· λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι
δύναται ὁ θεὸσ ἐκ τῶν λίθων τούτων
ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. **9** ἤδη δὲ καὶ
ἡ ἀξίνη πρὸσ τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται·

2. επ αρχιερεων | τον του ζαχαριου 4. προφητου: add λεγοντοσ 5. εισ ευθειαν

III. 2 ss. Mt 3, 1 ss. Mc 1, 1 ss. Io 1, 6 ss. **4—6** Es 40, 3—5. **7—9** Mt 3, 7—10.

πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν
ἐκκόπτεται καὶ εἰσ πῦρ βάλλεται. **10** [9,10] Καὶ
ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ ὄχλοι λέγοντεσ· τί οὖν
ποιήσωμεν; **11** ἀποκριθεὶσ δὲ ἔλεγεν αὐ-
τοῖσ· ὁ ἔχων δύο χιτῶνας μεταδότω τῷ
μὴ ἔχοντι, καὶ ὁ ἔχων βρώματα ὁμοίωσ
ποιείτω. **12** ἦλθον δὲ καὶ τελῶναι βαπτι-
σθῆναι καὶ εἶπαν πρὸσ αὐτόν· διδάσκαλε,
τί ποιήσωμεν; **13** ὁ δὲ εἶπεν πρὸσ αὐτούσ·
μηδὲν πλέον παρὰ τὸ διατεταγμένον ὑμῖν
πράσσετε. **14** ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν καὶ
στρατευόμενοι λέγοντεσ· τί ποιήσωμεν καὶ
ἡμεῖσ; καὶ εἶπεν πρὸσ αὐτούσ· μηδένα
διασείσητε, μηδένα συκοφαντήσητε, καὶ
ἀρκεῖσθε τοῖσ ὀψωνίοισ ὑμῶν. **15** Προσδο-
κῶντοσ δὲ τοῦ λαοῦ καὶ διαλογιζομένων
πάντων ἐν ταῖσ καρδίαισ αὐτῶν περὶ τοῦ
Ἰωάννου, μήποτε αὐτὸσ εἴη ὁ Χριστόσ,
16 [10,1] ἀπεκρίνατο λέγων πᾶσιν ὁ Ἰωάννησ·
ἐγὼ μὲν ὕδατι βαπτίζω ὑμᾶσ· ἔρχεται δὲ
ὁ ἰσχυρότερόσ μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸσ λῦσαι
τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ, αὐτὸσ
ὑμᾶσ βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί·
17 [11,5] οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ δια-
καθᾶραι τὴν ἅλωνα αὐτοῦ καὶ συναγαγεῖν
τὸν σῖτον εἰσ τὴν ἀποθήκην αὐτοῦ, τὸ δὲ
ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ.

---

10. ποιησομεν 11. λεγει 12. ειπον | ποιησομεν 14. και ημεισ τι ποιησομεν | μηδε συκοφ. 16. απεκρι. ο ιωαννησ απασι λεγων 17. και διακαθαριει | συναξει

---

15 ss. Io 1, 15 ss. **16** s. Mt 3, 11 s. Mc 1, 7 s.

18 Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἕτερα παρακαλῶν
εὐηγγελίζετο τὸν λαόν· **19** [12,2] ὁ δὲ Ἡρώδησ
ὁ τετραάρχησ, ἐλεγχόμενοσ ὑπʼ αὐτοῦ περὶ
Ἡρωδιάδοσ τῆσ γυναικὸσ τοῦ ἀδελφοῦ
αὐτοῦ καὶ περὶ πάντων ὧν ἐποίησεν πονη-
ρῶν ὁ Ἡρώδησ, **20** προσέθηκεν καὶ τοῦτο
ἐπὶ πᾶσιν, κατέκλεισεν τὸν Ἰωάννην ἐν
φυλακῇ.

21 [13,1] Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ βαπτισθῆναι
ἅπαντα τὸν λαὸν καὶ Ἰησοῦ βαπτισθέντοσ
καὶ προσευχομένου ἀνεῳχθῆναι τὸν οὐρανόν,
22 καὶ καταβῆναι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον σω-
ματικῷ εἴδει ὡσ περιστερὰν ἐπʼ αὐτόν,
καὶ φωνὴν ἐξ οὐρανοῦ γενέσθαι· σὺ εἶ ὁ
υἱόσ μου ὁ ἀγαπητόσ, ἐν σοὶ εὐδόκησα.

23 [14,3] Καὶ αὐτὸσ ἦν Ἰησοῦσ ἀρχόμενοσ
ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα, ὢν υἱόσ, ὡσ ἐνομίζετο,
Ἰωσήφ, τοῦ Ἡλεὶ **24** τοῦ Μαθθὰθ τοῦ
Λευεὶ τοῦ Μελχεὶ τοῦ Ἰανναὶ τοῦ Ἰωσὴφ
25 τοῦ Ματταθίου τοῦ Ἀμὼσ τοῦ Ναοὺμ
τοῦ Ἑσλεὶ τοῦ Ναγγαὶ **26** τοῦ Μαὰθ τοῦ
Ματταθίου τοῦ Σεμεεὶν τοῦ Ἰωσὴχ τοῦ
Ἰωδὰ **27** τοῦ Ἰωανὰν τοῦ Ῥησὰ τοῦ

---

19. τετραρχησ | τ. αδελφ. αυτ.: praem φιλιππου
20. και κατεκλεισε | εν τη φυλακη 22. ωσει περιστερ. | γενεσθαι: add λεγουσαν | ηυδοκησα 23. ο ιησουσ | ωσει ετων τριακ. αρχομενοσ„ ων ωσ ενομιζετο υιοσ | ἡλι 24. ματθατ | λευϊ | μελχι | ιαννα 25. εσλι 26. σεμεϊ | ιωσηφ | ιουδα 27. ιωαννα

---

19 s. Mt 14, 3 ss. Mc 6, 17 ss. **20** Mt 4, 12. Mc 1, 14. **21** s. Mt 3, 13 ss. Mc 1, 9 ss. Io 1, 29 ss. **22** 9, 35. **23** ss. Mt 1, 1—17. **27** 1 Chr 3, 17. Esr 3, 2.

Ζοροβάβελ τοῦ Σαλαθιὴλ τοῦ Νηρεὶ
28 τοῦ Μελχεὶ τοῦ Ἀδδεὶ τοῦ Κωσὰμ
τοῦ Ἐλμαδὰμ τοῦ Ἤρ **29** τοῦ Ἰησοῦ
τοῦ Ἐλιέζερ τοῦ Ἰωρεὶμ τοῦ Μαθθὰθ
τοῦ Λευεὶ **30** τοῦ Συμεὼν τοῦ Ἰούδα
τοῦ Ἰωσὴφ τοῦ Ἰωνὰμ τοῦ Ἐλιακεὶμ
31 τοῦ Μελεὰ τοῦ Μεννὰ τοῦ Ματταθὰ
τοῦ Ναθὰμ τοῦ Δαυεὶδ **32** τοῦ Ἰεσσαὶ
τοῦ Ἰωβὴδ τοῦ Βοὸσ τοῦ Σαλὰ τοῦ
Ναασσὼν **33** τοῦ Ἀμιναδὰβ τοῦ Ἀδμεὶν
τοῦ Ἀρνεὶ τοῦ Ἐσρὼμ τοῦ Φάρεσ τοῦ
Ἰούδα **34** τοῦ Ἰακὼβ τοῦ Ἰσαὰκ τοῦ
Ἀβραὰμ τοῦ Θάρα τοῦ Ναχὼρ **35** τοῦ
Σεροὺχ τοῦ Ῥαγαῦ τοῦ Φαλὲκ τοῦ
Ἔβερ τοῦ Σαλὰ **36** τοῦ Καϊνὰμ τοῦ
Ἀρφαξὰδ τοῦ Σὴμ τοῦ Νῶε τοῦ Λάμεχ
37 τοῦ Μαθουσαλὰ τοῦ Ἐνὼχ τοῦ Ἰάρετ

27. νηρι 28. μελχι | αδδι | ελμωδαμ 29. ιωση | ματθατ | λευϊ 30. ιωναν 31. μεννα: μαϊναν | ναθαν | δαβιδ 32. ωβηδ | βοοζ | σαλα: σαλμων 33. τ. αδμ. τ. αρνει: του αραμ | ϛ^{e} εσρων 35. σαρουχ 36. καϊναν 37. ιαρεδ

31 2 Sam 5, 14. **32** s. Ruth 4, 18–22. **33** 1 Chr 2, 1 ss. **34** s. 1 Chr 17, 24 ss. **36–38** 1 Chr 1–4.

τοῦ Μελελεὴλ τοῦ Καϊνὰμ 38 τοῦ Ἐνὼσ
τοῦ Σὴθ τοῦ Ἀδὰμ τοῦ θεοῦ.

IV.

Iesus a diabolo temptatur. Abit in Galilaeam et docet Nazarethi. Spretus transit Capharnaumum. Docet Capharnaumi et sanat daemoniacum, item socrum Petri et alios.

1 [15,2] Ἰησοῦσ δὲ πλήρησ πνεύματοσ
ἁγίου ὑπέστρεψεν ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου, καὶ
ἤγετο ἐν τῷ πνεύματι ἐν τῇ ἐρήμῳ 2 ἡμέ-
ρασ τεσσεράκοντα πειραζόμενοσ ὑπὸ τοῦ
διαβόλου. [16,5] καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲν ἐν
ταῖσ ἡμέραισ ἐκείναισ, καὶ συντελεσθεισῶν
αὐτῶν ἐπείνασεν. 3 εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ διά-
βολοσ· εἰ υἱὸσ εἶ τοῦ θεοῦ, εἰπὲ τῷ λίθῳ
τούτῳ ἵνα γένηται ἄρτοσ. 4 καὶ ἀπεκρίθη
πρὸσ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦσ· γέγραπται ὅτι οὐκ
ἐπ᾽ ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρωποσ. 5 καὶ
ἀναγαγὼν αὐτὸν ἔδειξεν αὐτῷ πάσασ τὰσ
βασιλείασ τῆσ οἰκουμένησ ἐν στιγμῇ χρό-
νου. 6 καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολοσ· σοὶ
δώσω τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἅπασαν καὶ
τὴν δόξαν αὐτῶν, ὅτι ἐμοὶ παραδέδοται καὶ
ᾧ ἐὰν θέλω δίδωμι αὐτήν· 7 σὺ οὖν ἐὰν
προσκυνήσῃσ ἐνώπιον ἐμοῦ, ἔσται σοῦ

---

37. μαλελεηλ | καϊναν.
IV. 1. πνευματ. αγιου πληρ. | εισ την ερημον 2. τεσσαρακοντα | συντελ. αυτων: add υστερον 3. και ειπεν αυτω 4. απεκρ. ιησουσ προσ αυτ. λεγων | ο ανθρωποσ: add αλλ επι παντι ρηματι θεου 5. αναγαγ. αυτον: add ο διαβολοσ εισ οροσ υψηλον 7. ενωπ. μου

IV. **1—13** Mt 4, 1—11. Mc 1, 12 s. **4** Deut 8, 3.

πᾶσα. **8** καὶ ἀποκριθεὶσ ὁ Ἰησοῦσ εἶπεν
αὐτῷ· γέγραπται· προσκυνήσεισ κύριον τὸν
θεόν σου καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεισ.
9 ἤγαγεν δὲ αὐτὸν εἰσ Ἱερουσαλὴμ καὶ
ἔστησεν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, καὶ
εἶπεν αὐτῷ· εἰ υἱὸσ εἶ τοῦ θεοῦ, βάλε
σεαυτὸν ἐντεῦθεν κάτω· **10** γέγραπται γὰρ
ὅτι τοῖσ ἀγγέλοισ αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ
τοῦ διαφυλάξαι σε, **11** καὶ ὅτι ἐπὶ χειρῶν
ἀροῦσίν σε, μήποτε προσκόψῃσ πρὸσ λίθον
τὸν πόδα σου. **12** καὶ ἀποκριθεὶσ εἶπεν
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦσ ὅτι εἴρηται· οὐκ ἐκπειρά-
σεισ κύριον τὸν θεόν σου. **13** καὶ συντε-
λέσασ πάντα πειρασμὸν ὁ διάβολοσ ἀπέστη
ἀπ᾽ αὐτοῦ ἄχρι καιροῦ.

14 [17,1] Καὶ ὑπέστρεψεν ὁ Ἰησοῦσ ἐν τῇ
δυνάμει τοῦ πνεύματοσ εἰσ τὴν Γαλιλαίαν·
καὶ φήμη ἐξῆλθεν καθ᾽ ὅλησ τῆσ περιχώ-
ρου περὶ αὐτοῦ. **15** καὶ αὐτὸσ ἐδίδασκεν
ἐν ταῖσ συναγωγαῖσ αὐτῶν, δοξαζόμενοσ
ὑπὸ πάντων.

16 [18,10] Καὶ ἦλθεν εἰσ Ναζαρά, οὗ ἦν
ἀνατεθραμμένοσ, καὶ εἰσῆλθεν κατὰ τὸ
εἰωθὸσ αὐτῷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων
εἰσ τὴν συναγωγήν, καὶ ἀνέστη ἀναγνῶναι.
17 καὶ ἐπεδόθη αὐτῷ βιβλίον τοῦ προφήτου

---

7. πασα: παντα 8. και αποκρ. αυτω ειπεν ο ιησουσ· υπαγε οπισω μου σατανα· γεγραπται γαρ 9. και ηγαγεν αυτον | εστησεν: add αυτον | ο υιοσ 16. εισ την ναζαρετ (ς^e-ρεθ) | τεθραμμενοσ 17. βιβλ. ησαϊ. του προφητ.

---

8 Deut 6, 13. **10** s. Ps 91, 11 s. **12** Deut 6, 16. **14** s. Mt 4, 12. 24. Mc 1, 14. **16** ss. (Mt 13, 54 ss. Mc 6, 1 ss.)

Ἠσαΐου, καὶ ἀναπτύξασ τὸ βιβλίον εὗρεν
τόπον οὗ ἦν γεγραμμένον· **18** πνεῦμα κυρίου
ἐπʼ ἐμέ, οὗ εἵνεκεν ἔχρισέν με εὐαγγελί-
σασθαι πτωχοῖσ, ἀπέσταλκέν με **19** κηρῦξαι
αἰχμαλώτοισ ἄφεσιν καὶ τυφλοῖσ ἀνά-
βλεψιν, ἀποστεῖλαι τεθραυσμένουσ ἐν ἀφέσει,
κηρῦξαι ἐνιαυτὸν κυρίου δεκτόν. **20** καὶ
πτύξασ τὸ βιβλίον ἀποδοὺσ τῷ ὑπηρέτῃ
ἐκάθισεν, καὶ πάντων οἱ ὀφθαλμοὶ ἐν τῇ
συναγωγῇ ἦσαν ἀτενίζοντεσ αὐτῷ. **21** ἤρξατο
δὲ λέγειν πρὸσ αὐτοὺσ ὅτι σήμερον πεπλή-
ρωται ἡ γραφὴ αὕτη ἐν τοῖσ ὠσὶν ὑμῶν.
22 [19,1] καὶ πάντεσ ἐμαρτύρουν αὐτῷ καὶ
ἐθαύμαζον ἐπὶ τοῖσ λόγοισ τῆσ χάριτοσ τοῖσ
ἐκπορευομένοισ ἐκ τοῦ στόματοσ αὐτοῦ,
καὶ ἔλεγον· οὐχὶ υἱόσ ἐστιν Ἰωσὴφ οὗτοσ;
23 [20,10] καὶ εἶπεν πρὸσ αὐτούσ· πάντωσ
ἐρεῖτέ μοι τὴν παραβολὴν ταύτην· ἰατρέ,
θεράπευσον σεαυτόν· ὅσα ἠκούσαμεν γενό-
μενα εἰσ τὴν Καφαρναούμ, ποίησον καὶ
ὧδε ἐν τῇ πατρίδι σου. **24** [21,1] εἶπεν δέ·
ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶσ προφήτησ δεκτόσ
ἐστιν ἐν τῇ πατρίδι ἑαυτοῦ. **25** [22,10] ἐπʼ
ἀληθείασ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πολλαὶ χῆραι
ἦσαν ἐν ταῖσ ἡμέραισ Ἡλείου ἐν τῷ Ἰσραήλ,
ὅτε ἐκλείσθη ὁ οὐρανὸσ ἐπὶ ἔτη τρία καὶ

17. τον τοπον 18. ενεκεν | ευαγγελιζεσθαι | απεστ. με: add ιασασθαι τουσ συντετριμμενουσ την καρδιαν 20. παντων εν τ. συνα. οι οφθαλμ. ησαν 22. ουχ ουτοσ εστιν ο υιοσ ιωσηφ 23. εν τη καπερναουμ 24. πατρ. αυτου 25. om οτι | ἡλιου

18 Es 61, 1 s. **24** Io 4, 44. **25** 1 Reg 17, 1. Iac 5, 17.

μῆνασ ἕξ, ὡσ ἐγένετο λιμὸσ μέγασ ἐπὶ
πᾶσαν τὴν γῆν, **26** καὶ πρὸσ οὐδεμίαν
αὐτῶν ἐπέμφθη Ἡλείασ εἰ μὴ εἰσ Σάρεπτα
τῆσ Σιδωνίασ πρὸσ γυναῖκα χήραν. **27** καὶ
πολλοὶ λεπροὶ ἦσαν ἐν τῷ Ἰσραὴλ ἐπὶ
Ἐλισαίου τοῦ προφήτου, καὶ οὐδεὶσ αὐτῶν
ἐκαθαρίσθη εἰ μὴ Ναιμὰν ὁ Σύροσ. **28** καὶ
ἐπλήσθησαν πάντεσ θυμοῦ ἐν τῇ συναγωγῇ
ἀκούοντεσ ταῦτα, **29** καὶ ἀναστάντεσ ἐξέ-
βαλον αὐτὸν ἔξω τῆσ πόλεωσ, καὶ ἤγαγον
αὐτὸν ἕωσ ὀφρύοσ τοῦ ὄρουσ ἐφ᾽ οὗ ἡ
πόλισ ᾠκοδόμητο αὐτῶν, ὥστε κατακρημνί-
σαι αὐτόν· **30** αὐτὸσ δὲ διελθὼν διὰ μέσου
αὐτῶν ἐπορεύετο.

31 [23,8] Καὶ κατῆλθεν εἰσ Καφαρναοὺμ
πόλιν τῆσ Γαλιλαίασ, καὶ ἦν διδάσκων
αὐτοὺσ ἐν τοῖσ σάββασιν· **32** [24,2] καὶ ἐξε-
πλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, ὅτι ἐν
ἐξουσίᾳ ἦν ὁ λόγοσ αὐτοῦ.

33 Καὶ ἐν τῇ συναγωγῇ ἦν ἄνθρωποσ
ἔχων πνεῦμα δαιμονίου ἀκαθάρτου, καὶ
ἀνέκραξεν φωνῇ μεγάλῃ· **34** ἔα, τί ἡμῖν
καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἦλθεσ ἀπολέσαι
ἡμᾶσ; οἶδά σε τίσ εἶ, ὁ ἅγιοσ τοῦ θεοῦ.
35 καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦσ λέγων·
φιμώθητι καὶ ἔξελθε ἀπ᾽ αὐτοῦ. καὶ ῥίψαν
αὐτὸν τὸ δαιμόνιον εἰσ τὸ μέσον ἐξῆλθεν

---

26. ηλιασ | τησ σιδωνοσ 27. εν τω ισρα. post προφητ. pon | ἐλισσαιου | νεεμαν 29. εωσ τησ οφρυοσ | αυτων ωκοδομητο | ωστε: εισ το 31. καπερναουμ 33. μεγαλη: add λεγων 35. εξελθε εξ

---

26 1 Reg 17, 9. **27** 2 Reg 5, 14. **31** s. Mt 7, 28 s. Mc 1, 21 s. **33—37** Mc 1, 23—28.

ἀπʼ αὐτοῦ, μηδὲν βλάψαν αὐτόν. **36** καὶ
ἐγένετο θάμβοσ ἐπὶ πάντασ, καὶ συνελάλουν
πρὸσ ἀλλήλουσ λέγοντεσ· τίσ ὁ λόγοσ οὗτοσ,
ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ καὶ δυνάμει ἐπιτάσσει τοῖσ
ἀκαθάρτοισ πνεύμασιν καὶ ἐξέρχονται;
37 καὶ ἐξεπορεύετο ἦχοσ περὶ αὐτοῦ εἰσ
πάντα τόπον τῆσ περιχώρου.

38 [26,2] Ἀναστὰσ δὲ ἀπὸ τῆσ συναγωγῆσ
εἰσῆλθεν εἰσ τὴν οἰκίαν Σίμωνοσ. πενθερὰ
δὲ τοῦ Σίμωνοσ ἦν συνεχομένη πυρετῷ
μεγάλῳ, καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν περὶ αὐτῆσ.
39 καὶ ἐπιστὰσ ἐπάνω αὐτῆσ ἐπετίμησεν
τῷ πυρετῷ, καὶ ἀφῆκεν αὐτήν· παραχρῆμα
δὲ ἀναστᾶσα διηκόνει αὐτοῖσ.

40 Δύνοντοσ δὲ τοῦ ἡλίου πάντεσ ὅσοι
εἶχον ἀσθενοῦντασ νόσοισ ποικίλαισ ἤγαγον
αὐτοὺσ πρὸσ αὐτόν· ὁ δὲ ἑνὶ ἑκάστῳ αὐτῶν
τὰσ χεῖρασ ἐπιτιθεὶσ ἐθεράπευεν αὐτούσ.
41 [27,8] ἐξήρχοντο δὲ καὶ δαιμόνια ἀπὸ
πολλῶν, κραυγάζοντα καὶ λέγοντα ὅτι σὺ εἶ
ὁ υἱὸσ τοῦ θεοῦ. καὶ ἐπιτιμῶν οὐκ εἴα αὐτὰ
λαλεῖν, ὅτι ᾔδεισαν τὸν Χριστὸν αὐτὸν εἶναι.

42 [28,8] Γενομένησ δὲ ἡμέρασ ἐξελθὼν
ἐπορεύθη εἰσ ἔρημον τόπον, καὶ οἱ ὄχλοι
ἐπεζήτουν αὐτόν· καὶ ἦλθον ἕωσ αὐτοῦ,
καὶ κατεῖχον αὐτὸν τοῦ μὴ πορεύεσθαι ἀπʼ
αὐτῶν. **43** ὁ δὲ εἶπεν πρὸσ αὐτοὺσ ὅτι

---

38. απο: εκ | η πενθερα δε 40. τασ χειρ. επιθεισ | εθεραπευσεν 41. εξηρχετο | κραζοντα | ει ο χριστ. ο υι. τ. θε. 42. εζητουν

---

38 s. Mt 8, 14 s. Mc 1, 29—31. **40** s. Mt 8, 16. Mc 1, 32—34. **42—44** Mc 1, 35—39.

καὶ ταῖσ ἑτέραισ πόλεσιν εὐαγγελίσασθαί
με δεῖ τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ὅτι ἐπὶ
τοῦτο ἀπεστάλην. **44** καὶ ἦν κηρύσσων εἰσ
τὰσ συναγωγὰσ τῆσ Γαλιλαίασ.

V.

Piscatus Petri cum Iacobo et Iohanne. Leprosus. Paralyticus. Levi. Epulum cum portitoribus. De discipulorum ieiunio; de veterum et novorum inconvenientia.

1 [29,10] Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν ὄχλον
ἐπικεῖσθαι αὐτῷ καὶ ἀκούειν τὸν λόγον τοῦ
θεοῦ, καὶ αὐτὸσ ἦν ἑστὼσ παρὰ τὴν λίμνην
Γεννησαρέτ, **2** καὶ ἴδεν δύο πλοιάρια
ἑστῶτα παρὰ τὴν λίμνην· οἱ δὲ ἁλεεῖσ ἀπ᾽
αὐτῶν ἀποβάντεσ ἔπλυναν τὰ δίκτυα. **3** ἐμ-
βὰσ δὲ εἰσ ἓν τῶν πλοίων, ὃ ἦν Σίμωνοσ,
ἠρώτησεν αὐτὸν ἀπὸ τῆσ γῆσ ἐπαναγαγεῖν
ὀλίγον· καθίσασ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ ἐδίδασκεν
τοὺσ ὄχλουσ. **4** [30,9] ὡσ δὲ ἐπαύσατο λα-
λῶν, εἶπεν πρὸσ τὸν Σίμωνα· ἐπανάγαγε
εἰσ τὸ βάθοσ, καὶ χαλάσατε τὰ δίκτυα
ὑμῶν εἰσ ἄγραν. **5** καὶ ἀποκριθεὶσ Σίμων
εἶπεν· ἐπιστάτα, δι᾽ ὅλησ νυκτὸσ κοπιά-
σαντεσ οὐδὲν ἐλάβομεν· ἐπὶ δὲ τῷ ῥήματί
σου χαλάσω τὰ δίκτυα. **6** καὶ τοῦτο
ποιήσαντεσ συνέκλεισαν πλῆθοσ ἰχθύων
πολύ· διερήσσετο δὲ τὰ δίκτυα αὐτῶν.

---

43. εισ τουτο απεσταλμαι **44.** εν ταισ συναγωγαισ

V. 1. και ακου.: του ακου. 2. ειδε | πλοια | αλιεισ | αποβαντεσ απ αυτ. απεπλυναν 3. του σιμωνοσ | και καθισ. εδιδασκ. εκ του πλοιου 5. ο σιμων | ειπεν αυτω | ολησ τησ | το δικτυον 6. ιχθυ. πληθ. πολυ | διερρηγνυτο | το δικτυον

V. **1—11** (Mt 4, 18—22. Mc 1, 16—20.) **6** (Io 21, 6.)

7 καὶ κατένευσαν τοῖσ μετόχοισ ἐν τῷ ἑτέρῳ
πλοίῳ τοῦ ἐλθόντασ συλλαβέσθαι αὐτοῖσ·
καὶ ἦλθαν, καὶ ἔπλησαν ἀμφότερα τὰ πλοῖα,
ὥστε βυθίζεσθαι αὐτά. 8 [31,10] ἰδὼν δὲ
Σίμων Πέτροσ προσέπεσεν τοῖσ γόνασιν
Ἰησοῦ λέγων· ἔξελθε ἀπʼ ἐμοῦ, ὅτι ἀνὴρ
ἁμαρτωλόσ εἰμι, κύριε. 9 θάμβοσ γὰρ
περιέσχεν αὐτὸν καὶ πάντασ τοὺσ σὺν αὐτῷ
ἐπὶ τῇ ἄγρᾳ τῶν ἰχθύων ᾗ συνέλαβον,
10 ὁμοίωσ δὲ καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην
υἱοὺσ Ζεβεδαίου, οἳ ἦσαν κοινωνοὶ τῷ
Σίμωνι. [32,2] καὶ εἶπεν πρὸσ τὸν Σίμωνα
ὁ Ἰησοῦσ· μὴ φοβοῦ· ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώ-
πουσ ἔσῃ ζωγρῶν. 11 καὶ καταγαγόντεσ
τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν, ἀφέντεσ πάντα
ἠκολούθησαν αὐτῷ.

12 [33,2] Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν
ἐν μιᾷ τῶν πόλεων, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ πλήρησ
λέπρασ· ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν, πεσὼν ἐπὶ
πρόσωπον ἐδεήθη αὐτοῦ λέγων· κύριε, ἐὰν
θέλῃσ, δύνασαί με καθαρίσαι. 13 καὶ
ἐκτείνασ τὴν χεῖρα ἥψατο αὐτοῦ εἰπών·
θέλω, καθαρίσθητι. καὶ εὐθέωσ ἡ λέπρα
ἀπῆλθεν ἀπʼ αὐτοῦ. 14 καὶ αὐτὸσ παρήγ-
γειλεν αὐτῷ μηδενὶ εἰπεῖν, ἀλλὰ ἀπελθὼν
δεῖξον σεαυτὸν τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε
περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου καθὼσ προσέταξεν

7. τοισ μετοχ. τοισ | ηλθον 8. του ιησου 11. απαντα
12. και ιδων

12—16 Mt 8, 2—4. Mc 1, 40—45. 14 Lev 14, 2.

Μωϋσῆσ, εἰσ μαρτύριον αὐτοῖσ. **15** [34,1] διήρ-
χετο δὲ μᾶλλον ὁ λόγοσ περὶ αὐτοῦ, καὶ
συνήρχοντο ὄχλοι πολλοὶ ἀκούειν καὶ θερα-
πεύεσθαι ἀπὸ τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν·
16 [35,2] αὐτὸσ δὲ ἦν ὑποχωρῶν ἐν ταῖσ
ἐρήμοισ καὶ προσευχόμενοσ.

17 [36,2] Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν
καὶ αὐτὸσ ἦν διδάσκων, καὶ ἦσαν καθήμενοι
Φαρισαῖοι καὶ νομοδιδάσκαλοι, οἳ ἦσαν
ἐληλυθότεσ ἐκ πάσησ κώμησ τῆσ Γαλιλαίασ
καὶ Ἰουδαίασ καὶ Ἱερουσαλήμ· καὶ δύνα-
μισ κυρίου ἦν εἰσ τὸ ἰᾶσθαι αὐτόν.
18 [37,1] καὶ ἰδοὺ ἄνδρεσ φέροντεσ ἐπὶ
κλίνησ ἄνθρωπον ὃσ ἦν παραλελυμένοσ,
καὶ ἐζήτουν αὐτὸν εἰσενεγκεῖν καὶ θεῖναι
ἐνώπιον αὐτοῦ. **19** καὶ μὴ εὑρόντεσ ποίασ
εἰσενέγκωσιν αὐτὸν διὰ τὸν ὄχλον, ἀναβάν-
τεσ ἐπὶ τὸ δῶμα διὰ τῶν κεράμων καθῆκαν
αὐτὸν σὺν τῷ κλινιδίῳ εἰσ τὸ μέσον
ἔμπροσθεν τοῦ Ἰησοῦ. **20** καὶ ἰδὼν τὴν
πίστιν αὐτῶν εἶπεν· ἄνθρωπε, ἀφέωνταί
σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. **21** καὶ ἤρξαντο δια-
λογίζεσθαι οἱ γραμματεῖσ καὶ οἱ Φαρισαῖοι
λέγοντεσ· τίσ ἐστιν οὗτοσ ὃσ λαλεῖ βλασφη-
μίασ; τίσ δύναται ἁμαρτίασ ἀφεῖναι εἰ μὴ
μόνοσ ὁ θεόσ; **22** ἐπιγνοὺσ δὲ ὁ Ἰησοῦσ
τοὺσ διαλογισμοὺσ αὐτῶν ἀποκριθεὶσ εἶπεν

14. μωσησ 15. θεραπ. υπ αυτου 17. αυτον: αυτουσ
19. δια ποιασ 20. ειπεν: add αυτω 21. αφιεναι αμαρτιασ

17—26 Mt 9, 1—8. Mc 2, 1—12.

πρὸσ αὐτούσ· τί διαλογίζεσθε ἐν ταῖσ καρ-
δίαισ ὑμῶν; **23** τί ἐστιν εὐκοπώτερον,
εἰπεῖν· ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου, ἢ
εἰπεῖν· ἔγειρε καὶ περιπάτει; **24** ἵνα δὲ
εἰδῆτε ὅτι ὁ υἱὸσ τοῦ ἀνθρώπου ἐξουσίαν
ἔχει ἐπὶ τῆσ γῆσ ἀφιέναι ἁμαρτίασ, εἶπεν
τῷ παραλελυμένῳ· σοὶ λέγω, ἔγειρε καὶ
ἄρασ τὸ κλινίδιόν σου πορεύου εἰσ τὸν
οἶκόν σου. **25** καὶ παραχρῆμα ἀναστὰσ
ἐνώπιον αὐτῶν, ἄρασ ἐφ᾽ ὃ κατέκειτο,
ἀπῆλθεν εἰσ τὸν οἶκον αὐτοῦ δοξάζων τὸν
θεόν. **26** καὶ ἔκστασισ ἔλαβεν ἅπαντασ,
καὶ ἐδόξαζον τὸν θεόν, καὶ ἐπλήσθησαν φόβου
λέγοντεσ ὅτι εἴδομεν παράδοξα σήμερον.

27 [38,2] Καὶ μετὰ ταῦτα ἐξῆλθεν, καὶ
ἐθεάσατο τελώνην ὀνόματι Λευεὶν καθήμε-
νον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἀκο-
λούθει μοι. **28** καὶ καταλιπὼν πάντα
ἀναστὰσ ἠκολούθει αὐτῷ. **29** [39,2] καὶ
ἐποίησεν δοχὴν μεγάλην Λευεὶσ αὐτῷ ἐν τῇ
οἰκίᾳ αὐτοῦ· καὶ ἦν ὄχλοσ πολὺσ τελωνῶν
καὶ ἄλλων οἳ ἦσαν μετ᾽ αὐτῶν κατακεί-
μενοι. **30** καὶ ἐγόγγυζον οἱ Φαρισαῖοι καὶ
οἱ γραμματεῖσ αὐτῶν πρὸσ τοὺσ μαθητὰσ
αὐτοῦ λέγοντεσ· διατί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ
ἁμαρτωλῶν ἐσθίετε καὶ πίνετε; **31** [40,2] καὶ
ἀποκριθεὶσ ὁ Ἰησοῦσ εἶπεν πρὸσ αὐτούσ· οὐ

23. εγειραι 24. εξουσ. εχει: post οτι | εγειραι 25. εφ ω 27. λευϊν 28. απαντα | ηκολουθησεν 29. ο λευϊσ | τελωνων πολυσ 30. οι γραμμ. αυτων και οι φαρ. | om των ante τελω.

27—32 Mt 9, 9—15. Mc 2, 15—17.

χρείαν ἔχουσιν οἱ ὑγιαίνοντεσ ἰατροῦ ἀλλὰ
οἱ κακῶσ ἔχοντεσ· **32** οὐκ ἐλήλυθα καλέσαι
δικαίουσ ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺσ εἰσ μετάνοιαν.
33 Οἱ δὲ εἶπαν πρὸσ αὐτόν· οἱ μαθηταὶ
Ἰωάννου νηστεύουσιν πυκνὰ καὶ δεήσεισ
ποιοῦνται, ὁμοίωσ καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων,
οἱ δὲ σοὶ ἐσθίουσιν καὶ πίνουσιν. **34** ὁ δὲ
Ἰησοῦσ εἶπεν πρὸσ αὐτούσ· μὴ δύνασθε
τοὺσ υἱοὺσ τοῦ νυμφῶνοσ, ἐν ᾧ ὁ νυμ-
φίοσ μετ᾽ αὐτῶν ἐστίν, ποιῆσαι νηστεῦσαι;
35 ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, καὶ ὅταν ἀπαρθῇ
ἀπ᾽ αὐτῶν ὁ νυμφίοσ, τότε νηστεύσουσιν ἐν
ἐκείναισ ταῖσ ἡμέραισ. **36** Ἔλεγεν δὲ καὶ
παραβολὴν πρὸσ αὐτοὺσ ὅτι οὐδεὶσ ἐπίβλημα
ἀπὸ ἱματίου καινοῦ σχίσασ ἐπιβάλλει ἐπὶ
ἱμάτιον παλαιόν· εἰ δέ μήγε, καὶ τὸ καινὸν
σχίσει καὶ τῷ παλαιῷ οὐ συμφωνήσει τὸ
ἐπίβλημα τὸ ἀπὸ τοῦ καινοῦ. **37** καὶ οὐδεὶσ
βάλλει οἶνον νέον εἰσ ἀσκοὺσ παλαιούσ· εἰ
δὲ μήγε, ῥήξει ὁ οἶνοσ ὁ νέοσ τοὺσ ἀσκούσ,
καὶ αὐτὸσ ἐκχυθήσεται καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπο-
λοῦνται· **38** ἀλλὰ οἶνον νέον εἰσ ἀσκοὺσ
καινοὺσ βλητέον. **39** καὶ οὐδεὶσ πιὼν πα-
λαιὸν θέλει νέον· λέγει γάρ· ὁ παλαιὸσ
χρηστόσ ἐστιν.

---

31. αλλ οι 33. ειπον | διατι οι μαθ. 34. om ιησουσ | νηστευειν 36. om απο | om σχισασ | σχιζει et συμφωνει | om το ante επιβλ. 37. ο νεοσ οινοσ 38. βλητεον: add και αμφοτεροι συντηρουνται 39. ευθεωσ θελει | χρηστοτεροσ

33—35 Mt 9, 14 s. Mc 2, 18—20. **36—39** Mt 9, 16 s. Mc 2, 21 s.

VI.

Discipuli sabbato spicas vellunt. Manus tabida. Delectis duodecim apostolis Iesus orationem habet ad populos: macarismi; diligendos esse hostes; de caeco duce; de trabe et festuca; de arbore bona; de domo in rupe.

1 [41,2] Ἐγένετο δὲ ἐν σαββάτῳ δευτερο-
πρώτῳ διαπορεύεσθαι αὐτὸν διὰ σπορίμων,
καὶ ἔτιλλον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τοὺσ στάχυασ
καὶ ἤσθιον ψώχοντεσ ταῖσ χερσίν. **2** τινὲσ
δὲ τῶν Φαρισαίων εἶπον· τί ποιεῖτε ὃ οὐκ
ἔξεστιν ποιεῖν τοῖσ σάββασιν; **3** καὶ ἀπο-
κριθεὶσ ὁ Ἰησοῦσ πρὸσ αὐτοὺσ εἶπεν· οὐδὲ
τοῦτο ἀνέγνωτε ὃ ἐποίησεν Δαυείδ, ὁπότε
ἐπείνασεν αὐτὸσ καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ὄντεσ;
4 ὡσ εἰσῆλθεν εἰσ τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ καὶ
τοὺσ ἄρτουσ τῆσ προθέσεωσ ἔλαβεν καὶ
ἔφαγεν καὶ ἔδωκεν καὶ τοῖσ μετ' αὐτοῦ,
οὓσ οὐκ ἔξεστιν φαγεῖν εἰ μὴ μόνουσ τοὺσ
ἱερεῖσ; **5** [42,2] καὶ ἔλεγεν αὐτοῖσ ὅτι κύριόσ
ἐστιν ὁ υἱὸσ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου.
6 Ἐγένετο δὲ ἐν ἑτέρῳ σαββάτῳ εἰσ-
ελθεῖν αὐτὸν εἰσ τὴν συναγωγὴν καὶ δι-
δάσκειν. καὶ ἦν ἄνθρωποσ ἐκεῖ καὶ ἡ χεὶρ
αὐτοῦ ἡ δεξιὰ ἦν ξηρά· **7** παρετηροῦντο
δὲ οἱ γραμματεῖσ καὶ οἱ Φαρισαῖοι εἰ ἐν
τῷ σαββάτῳ θεραπεύει, ἵνα εὕρωσιν κατη-

VI. 1. δια των σποριμ. 2. ειπον: add αυτοισ | εν τοισ σαββ. 3. προσ αυτ. ειπεν ο ιησουσ | δαβιδ 6. εγεν. δε και | εκει ανθρω. 7. παρετηρουν δε αυτον | θεραπευσει | ευρ. κατηγοριαν αυτου

VI. **1—5** Mc 2, 23—28. Mt 12, 1—8. **3** 1 Sam. 21, 6. **6—11** Mc 3, 1—6. Mt 12, 9—14.

γορεῖν αὐτοῦ. 8 αὐτὸσ δὲ ᾔδει τοὺσ δια-
λογισμοὺσ αὐτῶν· εἶπεν δὲ τῷ ἀνδρὶ τῷ
ξηρὰν ἔχοντι τὴν χεῖρα· ἔγειρε καὶ στῆθι
εἰσ τὸ μέσον. καὶ ἀναστὰσ ἔστη. 9 εἶπεν
δὲ ὁ Ἰησοῦσ πρὸσ αὐτούσ· ἐπερωτῶ ὑμᾶσ
εἰ ἔξεστιν τῷ σαββάτῳ ἀγαθοποιῆσαι ἢ
κακοποιῆσαι, ψυχὴν σῶσαι ἢ ἀπολέσαι.
10 καὶ περιβλεψάμενοσ πάντασ αὐτοὺσ
εἶπεν αὐτῷ· ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου. ὁ δὲ
ἐποίησεν, καὶ ἀπεκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ.
11 αὐτοὶ δὲ ἐπλήσθησαν ἀνοίασ, καὶ διε-
λάλουν πρὸσ ἀλλήλουσ τί ἂν ποιήσαιεν τῷ
Ἰησοῦ.

12 43,2 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖσ ἡμέραισ
ταύταισ ἐξελθεῖν αὐτὸν εἰσ τὸ ὄροσ προσεύ-
ξασθαι, καὶ ἦν διανυκτερεύων ἐν τῇ προσ
ευχῇ τοῦ θεοῦ. 13 44,2 καὶ ὅτε ἐγένετο
ἡμέρα, προσεφώνησεν τοὺσ μαθητὰσ αὐτοῦ,
καὶ ἐκλεξάμενοσ ἀπ᾽ αὐτῶν δώδεκα, οὓσ
καὶ ἀποστόλουσ ὠνόμασεν, 14 Cίμωνα, ὃν
καὶ ὠνόμασεν Πέτρον, καὶ Ἀνδρέαν τὸν
ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην
καὶ Φίλιππον καὶ Βαρθολομαῖον 15 καὶ
Μαθθαῖον καὶ Θωμᾶν, καὶ Ἰάκωβον Ἀλ-
φαίου, καὶ Cίμωνα τὸν καλούμενον ζηλωτήν,

8. και ειπε τω ἀνθρωπω | εγειραι | ο δε αναστασ 9. ειπεν ουν | επερωτησω υμασ τι· εξεστ. τοισ σαββασιν 10. αυτω: τω ανθρωπω | εποιησεν ουτω | αποκατεσταθη | η χειρ αυτου: add υγιησ ωσ η αλλη 11. ποιησειαν 12. εξελθειν αυτον: εξηλθεν 14. om και ante ιακω. et ante φιλιππ. 15. om και prim | ματθαιον | om και ante ιακω. | τον του αλφαιου

12 s. Mc 3, 13—15. **14—16** Mc 3, 16—19. Mt 10, 2—4. Act 1, 13.

16 καὶ Ἰούδαν Ἰακώβου, καὶ Ἰούδαν
Ἰσκαριώθ, ὃσ ἐγένετο προδότησ, **17** [45,1] καὶ
καταβὰσ μετ' αὐτῶν ἔστη ἐπὶ τόπου πε-
δινοῦ, καὶ ὄχλοσ πολὺσ μαθητῶν αὐτοῦ,
καὶ πλῆθοσ πολὺ τοῦ λαοῦ ἀπὸ πάσησ τῆσ
Ἰουδαίασ καὶ Ἱερουσαλὴμ καὶ τῆσ παρα-
λίου Τύρου καὶ Σιδῶνοσ, οἳ ἦλθον ἀκοῦσαι
αὐτοῦ καὶ ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν,
18 καὶ οἱ ἐνοχλούμενοι ἀπὸ πνευμάτων
ἀκαθάρτων ἐθεραπεύοντο· **19** καὶ πᾶσ ὁ
ὄχλοσ ἐζήτουν ἅπτεσθαι αὐτοῦ, ὅτι δύναμισ
παρ' αὐτοῦ ἐξήρχετο καὶ ἰᾶτο πάντασ.

20 [46,5] Καὶ αὐτὸσ ἐπάρασ τοὺσ ὀφθαλ-
μοὺσ αὐτοῦ εἰσ τοὺσ μαθητὰσ αὐτοῦ ἔλεγεν·
μακάριοι οἱ πτωχοί, ὅτι ὑμετέρα ἐστὶν ἡ
βασιλεία τοῦ θεοῦ. **21** [47,5] μακάριοι οἱ
πεινῶντεσ νῦν, ὅτι χορτασθήσεσθε. [48,5] μα-
κάριοι οἱ κλαίοντεσ νῦν, ὅτι γελάσετε.
22 [49,5] μακάριοί ἐστε ὅταν μισήσωσιν
ὑμᾶσ οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὅταν ἀφορίσωσιν
ὑμᾶσ καὶ ὀνειδίσωσιν καὶ ἐκβάλωσιν τὸ
ὄνομα ὑμῶν ὡσ πονηρὸν ἕνεκα τοῦ υἱοῦ
τοῦ ἀνθρώπου. **23** χάρητε ἐν ἐκείνῃ τῇ
ἡμέρᾳ καὶ σκιρτήσατε· ἰδοὺ γὰρ ὁ μισθὸσ
ὑμῶν πολὺσ ἐν τῷ οὐρανῷ· κατὰ τὰ αὐτὰ
γὰρ ἐποίουν τοῖσ προφήταισ οἱ πατέρεσ
αὐτῶν. **24** [50,10] Πλὴν οὐαὶ ὑμῖν τοῖσ πλου-

16. om και prim | ισκαριωτην | οσ και εγεν. 17. om πολυσ 18. οχλουμενοι | απο: υπο | και εθεραπ. 19. εζητει 23. χαιρετε | κατα ταυτα

17—19 Mc 3, 7 ss. Mt 4, 24 s. **20** s. Mt 5, 3—6. **22—26** Mt 5, 11 s.

σίοισ, ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλησιν ὑμῶν.
25 [51,10] οὐαὶ ὑμῖν οἱ ἐμπεπλησμένοι νῦν,
ὅτι πεινάσετε. οὐαὶ οἱ γελῶντεσ νῦν, ὅτι
πενθήσετε καὶ κλαύσετε. **26** οὐαὶ ὅταν κα-
λῶσ εἴπωσιν ὑμᾶσ πάντεσ οἱ ἄνθρωποι·
κατὰ τὰ αὐτὰ γὰρ ἐποίουν τοῖσ ψευδοπροφή-
ταισ οἱ πατέρεσ αὐτῶν. **27** [52,5] Ἀλλὰ ὑμῖν
λέγω τοῖσ ἀκούουσιν· ἀγαπᾶτε τοὺσ ἐχθροὺσ
ὑμῶν, καλῶσ ποιεῖτε τοῖσ μισοῦσιν ὑμᾶσ,
28 εὐλογεῖτε τοὺσ καταρωμένουσ ὑμᾶσ,
προσεύχεσθε περὶ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶσ.
29 [53,5] τῷ τύπτοντί σε εἰσ τὴν σιαγόνα
πάρεχε καὶ τὴν ἄλλην, καὶ ἀπὸ τοῦ αἴρον-
τόσ σου τὸ ἱμάτιον καὶ τὸν χιτῶνα μὴ
κωλύσῃσ. **30** παντὶ αἰτοῦντί σε δίδου,
καὶ ἀπὸ τοῦ αἴροντοσ τὰ σὰ μὴ ἀπαίτει.
31 [54,5] καὶ καθὼσ θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν
οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὑμεῖσ ποιεῖτε αὐτοῖσ
ὁμοίωσ. **32** [55,5] καὶ εἰ ἀγαπᾶτε τοὺσ
ἀγαπῶντασ ὑμᾶσ, ποία ὑμῖν χάρισ ἐστίν;
καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺσ ἀγαπῶντασ
αὐτοὺσ ἀγαπῶσιν. **33** καὶ γὰρ ἐὰν ἀγαθο-
ποιῆτε τοὺσ ἀγαθοποιοῦντασ ὑμᾶσ, ποία
ὑμῖν χάρισ ἐστίν; καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ τὸ
αὐτὸ ποιοῦσιν. **34** καὶ ἐὰν δανίσητε παρ'
ὧν ἐλπίζετε λαβεῖν, ποία ὑμῖν χάρισ ἐστίν;

---

25. om νυν pri | ουαι sec: add υμιν 26. ουαι υμιν | καλωσ υμασ ειπωσι | κατα ταῦτα 27. αλλ 28. οι καταρω. υμιν | και προσευχ. υπερ των 29. εισ: επι 30. παντι δε τω 33. om γαρ | και γαρ οι αμ. 34. δανειζητε | ελπ. απολαβειν

27—30 Mt 5, 39—42. **31** Mt 7, 12. **32—36** Mt 5, 44—48.

καὶ ἁμαρτωλοὶ ἁμαρτωλοῖσ δανίζουσιν ἵνα
ἀπολάβωσιν τὰ ἴσα. **35** Πλὴν ἀγαπᾶτε
τοὺσ ἐχθροὺσ ὑμῶν καὶ ἀγαθοποιεῖτε καὶ
δανίζετε μηδένα ἀπελπίζοντεσ· καὶ ἔσται ὁ
μισθὸσ ὑμῶν πολύσ, καὶ ἔσεσθε υἱοὶ
ὑψίστου, ὅτι αὐτὸσ χρηστόσ ἐστιν ἐπὶ τοὺσ
ἀχαρίστουσ καὶ πονηρούσ. **36** γίνεσθε
οἰκτίρμονεσ, καθὼσ ὁ πατὴρ ὑμῶν οἰκτίρ-
μων ἐστίν. **37** [56,2] καὶ μὴ κρίνετε, καὶ
οὐ μὴ κριθῆτε· καὶ μὴ καταδικάζετε, καὶ
οὐ μὴ καταδικασθῆτε. ἀπολύετε, καὶ ἀπο-
λυθήσεσθε· **38** δίδοτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν·
μέτρον καλὸν πεπιεσμένον σεσαλευμένον
ὑπερεκχυννόμενον δώσουσιν εἰσ τὸν κόλπον
ὑμῶν· ᾧ γὰρ μέτρῳ μετρεῖτε ἀντιμετρη-
θήσεται ὑμῖν. **39** [57,5] Εἶπεν δὲ καὶ παρα-
βολὴν αὐτοῖσ. μήτι δύναται τυφλὸσ τυφλὸν
ὁδηγεῖν; οὐχὶ ἀμφότεροι εἰσ βόθυνον ἐμ-
πεσοῦνται; **40** [58,3] οὐκ ἔστιν μαθητὴσ ὑπὲρ
τὸν διδάσκαλον· κατηρτισμένοσ δὲ πᾶσ
ἔσται ὡσ ὁ διδάσκαλοσ αὐτοῦ. **41** [59,5] τί
δὲ βλέπεισ τὸ κάρφοσ τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ
τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ δοκὸν τὴν ἐν
τῷ ἰδίῳ ὀφθαλμῷ οὐ κατανοεῖσ; **42** πῶσ
δύνασαι λέγειν τῷ ἀδελφῷ σου· ἀδελφέ,
ἄφεσ ἐκβάλω τὸ κάρφοσ τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ

34. και γαρ οι αμαρτ. | δανειζουσιν 35. δανειζετε | μηδεν | του υψιστου 36. γινεσθε ουν | καθωσ και 37. om και ante μη καταδικ. 38. πεπιεσμ. και σεσαλευ. και υπερεκχυνομενον | τω γαρ αυτω μετρω ω μετρ. 39. om και | πεσουνται 40. τον διδασκ. αυτου 42. η πωσ

37 s. Mt 7, 1 s. **38** Mc 4, 24. **39** Mt 15, 14. **40** Mt 10, 24. Io 13, 16. 15, 20. **41** s. Mt 7, 3—5.

σου, αὐτὸσ τὴν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σοῦ δοκὸν
οὐ βλέπων; ὑποκριτά, ἔκβαλε πρῶτον τὴν
δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σοῦ, καὶ τότε δια-
βλέψεισ τὸ κάρφοσ τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ
ἀδελφοῦ σου ἐκβαλεῖν. **43** [60,5] Οὐ γάρ
ἐστιν δένδρον καλὸν ποιοῦν καρπὸν σαπρόν,
οὐδὲ πάλιν δένδρον σαπρὸν ποιοῦν καρπὸν
καλόν. **44** ἕκαστον γὰρ δένδρον ἐκ τοῦ
ἰδίου καρποῦ γινώσκεται· [61,5] οὐ γὰρ ἐξ
ἀκανθῶν συλλέγουσιν σῦκα, οὐδὲ ἐκ βάτου
σταφυλὴν τρυγῶσιν. **45** [62,5] ὁ ἀγαθὸσ
ἄνθρωποσ ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆσ
καρδίασ προφέρει τὸ ἀγαθόν, καὶ ὁ πονηρὸσ
ἐκ τοῦ πονηροῦ προφέρει τὸ πονηρόν· ἐκ
γὰρ περισσεύματοσ καρδίασ λαλεῖ τὸ στόμα
αὐτοῦ. **46** [63,3] Τί δέ με καλεῖτε· κύριε
κύριε, καὶ οὐ ποιεῖτε ἃ λέγω; **47** [64,5] πᾶσ
ὁ ἐρχόμενοσ πρόσ με καὶ ἀκούων μου τῶν
λόγων καὶ ποιῶν αὐτούσ, ὑποδείξω ὑμῖν
τίνι ἐστὶν ὅμοιοσ. **48** ὅμοιόσ ἐστιν ἀνθρώπῳ
οἰκοδομοῦντι οἰκίαν, ὃσ ἔσκαψεν καὶ ἐβά-
θυνεν καὶ ἔθηκεν θεμέλιον ἐπὶ τὴν πέτραν·
πλημμύρησ δὲ γενομένησ προσέρηξεν ὁ πο-
ταμὸσ τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἴσχυσεν
σαλεῦσαι αὐτὴν διὰ τὸ καλῶσ οἰκοδομῆσθαι

---

42. εκβαλειν: post διαβλεψ. 43. om παλιν 44. τρυγωσι σταφυλην 45. τησ καρδ. αυτου | πονηροσ: add ανθρωποσ | πονηρου: add θησαυρου τησ καρδιασ αυτου | του περισσευ. τησ καρδ. 48. πλημμυρασ | προσερρηξεν | δια το etc: τεθεμελιωτο γαρ επι την πετραν

---

43 s. Mt 7, 16 s. 12, 33. **45** Mt 12, 34 s. **46** Mt 7, 21. **47—49** Mt 7, 24—27.

αὐτήν. **49** ὁ δὲ ἀκούσασ καὶ μὴ ποιήσασ
ὅμοιόσ ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομήσαντι οἰκίαν
ἐπὶ τὴν γῆν χωρὶσ θεμελίου, ᾗ προσέρηξεν
ὁ ποταμόσ, καὶ εὐθὺσ συνέπεσεν, καὶ ἐγένετο
τὸ ῥῆγμα τῆσ οἰκίασ ἐκείνησ μέγα.

VII.

Centurionis servus Capharnaumi. Iuvenis Nainensis. Legati Iohannis ad Iesum. De Iohanne baptista et aequalibus. Mulier peccatrix Iesum ungens. Parabola de duobus debitoribus.

1 [65,3] Ἐπειδὴ ἐπλήρωσεν πάντα τὰ
ῥήματα αὐτοῦ εἰσ τὰσ ἀκοὰσ τοῦ λαοῦ,
εἰσῆλθεν εἰσ Καφαρναούμ.

2 Ἑκατοντάρχου δέ τινοσ δοῦλοσ κακῶσ
ἔχων ἤμελλεν τελευτᾶν, ὃσ ἦν αὐτῷ ἔντιμοσ.
3 ἀκούσασ δὲ περὶ τοῦ Ἰησοῦ ἀπέστειλεν
πρὸσ αὐτὸν πρεσβυτέρουσ τῶν Ἰουδαίων,
ἐρωτῶν αὐτὸν ὅπωσ ἐλθὼν διασώσῃ τὸν
δοῦλον αὐτοῦ. **4** οἱ δὲ παραγενόμενοι πρὸσ
τὸν Ἰησοῦν ἠρώτων αὐτὸν σπουδαίωσ, λέ-
γοντεσ ὅτι ἄξιόσ ἐστιν ᾧ παρέξῃ τοῦτο·
5 ἀγαπᾷ γὰρ τὸ ἔθνοσ ἡμῶν, καὶ τὴν
συναγωγὴν αὐτὸσ ᾠκοδόμησεν ἡμῖν. **6** ὁ
δὲ Ἰησοῦσ ἐπορεύετο σὺν αὐτοῖσ. ἤδη δὲ
αὐτοῦ οὐ μακρὰν ἀπέχοντοσ τῆσ οἰκίασ,
ἔπεμψεν φίλουσ ὁ ἑκατοντάρχησ λέγων·
κύριε, μὴ σκύλλου· οὐ γὰρ ἱκανόσ εἰμι ἵνα

49. προσερρηξεν | κ. ευθεωσ επεσε
VII. 1. επει δε | καπερναουμ 4. ηρωτων: παρεκα-
λουν | παρεξει 6. απο τησ οικιασ | επεμψε προσ αυτον
ο εκατονταρχοσ φιλ. λεγων αυτω | ειμι ικανοσ

VII. 1 Mt 7, 28. **2—10** Mt 8, 5—13.

ὑπὸ τὴν στέγην μου εἰσέλθησ· 7 διὸ οὐδὲ
ἐμαυτὸν ἠξίωσα πρόσ σε ἐλθεῖν· ἀλλὰ εἰπὲ
λόγῳ, καὶ ἰαθήτω ὁ παῖσ μου. 8 καὶ γὰρ
ἐγὼ ἄνθρωπόσ εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν τασσό-
μενοσ, ἔχων ὑπ᾽ ἐμαυτὸν στρατιώτασ, καὶ
λέγω τούτῳ· πορεύθητι, καὶ πορεύεται, καὶ
ἄλλῳ· ἔρχου, καὶ ἔρχεται, καὶ τῷ δούλῳ
μου· ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. 9 ἀκούσασ
δὲ ταῦτα ὁ Ἰησοῦσ ἐθαύμασεν αὐτόν, καὶ
στραφεὶσ τῷ ἀκολουθοῦντι αὐτῷ ὄχλῳ εἶπεν·
λέγω ὑμῖν, οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην
πίστιν εὗρον. 10 [66,5] καὶ ὑποστρέψαντεσ εἰσ
τὸν οἶκον οἱ πεμφθέντεσ εὗρον τὸν δοῦλον
ὑγιαίνοντα.

11 [67,10] Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἑξῆσ ἐπο-
ρεύθη εἰσ πόλιν καλουμένην Ναΐν, καὶ
συνεπορεύοντο αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἱκανοὶ
καὶ ὄχλοσ πολύσ. 12 ὡσ δὲ ἤγγισεν τῇ
πύλῃ τῆσ πόλεωσ, καὶ ἰδοὺ ἐξεκομίζετο
τεθνηκὼσ μονογενὴσ υἱὸσ τῇ μητρὶ αὐτοῦ,
καὶ αὕτη ἦν χήρα, καὶ ὄχλοσ τῆσ πόλεωσ
ἱκανὸσ ἦν σὺν αὐτῇ. 13 καὶ ἰδὼν αὐτὴν
ὁ κύριοσ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ᾽ αὐτὴν καὶ εἶπεν
αὐτῇ· μὴ κλαῖε. 14 καὶ προσελθὼν ἥψατο
τῆσ σοροῦ, οἱ δὲ βαστάζοντεσ ἔστησαν, καὶ
εἶπεν· νεανίσκε, σοὶ λέγω, ἐγέρθητι. 15 καὶ
ἀνεκάθισεν ὁ νεκρὸσ καὶ ἤρξατο λαλεῖν, καὶ
ἔδωκεν αὐτὸν τῇ μητρὶ αὐτοῦ. 16 ἔλαβεν

---

7. ιαθησεται 10. οι πεμφθ. εισ τον οικον | τον ασθενουντα δουλον 11. επορευετο 12. υιοσ μονογενησ | και αυτη ην: ς[e] om ην | ην συν αυτη: ς (non ς[e]) om ην 13. επ αυτη

δὲ φόβοσ ἅπαντασ, καὶ ἐδόξαζον τὸν θεὸν
λέγοντεσ ὅτι προφήτησ μέγασ ἠγέρθη ἐν
ἡμῖν, καὶ ὅτι ἐπεσκέψατο ὁ θεὸσ τὸν λαὸν
αὐτοῦ. **17** [68,10] καὶ ἐξῆλθεν ὁ λόγοσ οὗτοσ
ἐν ὅλῃ τῇ Ἰουδαίᾳ περὶ αὐτοῦ καὶ πάσῃ
τῇ περιχώρῳ.

18 [69,5] Καὶ ἀπήγγειλαν Ἰωάννει οἱ μαθη-
ταὶ αὐτοῦ περὶ πάντων τούτων. **19** καὶ
προσκαλεσάμενοσ δύο τινὰσ τῶν μαθητῶν
αὐτοῦ ὁ Ἰωάννησ ἔπεμψεν πρὸσ τὸν κύριον
λέγων· σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενοσ, ἢ ἄλλον προσδο-
κῶμεν; **20** παραγενόμενοι δὲ πρὸσ αὐτὸν
οἱ ἄνδρεσ εἶπαν· Ἰωάννησ ὁ βαπτιστὴσ
ἀπέσταλκεν ἡμᾶσ πρόσ σε λέγων· σὺ εἶ ὁ
ἐρχόμενοσ, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν; **21** ἐν
ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐθεράπευσεν πολλοὺσ ἀπὸ
νόσων καὶ μαστίγων καὶ πνευμάτων πονη-
ρῶν, καὶ τυφλοῖσ πολλοῖσ ἐχαρίσατο βλέπειν.
22 καὶ ἀποκριθεὶσ εἶπεν αὐτοῖσ· πορευθέν-
τεσ ἀπαγγείλατε Ἰωάννει ἃ εἴδετε καὶ
ἠκούσατε, ὅτι τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν, χωλοὶ
περιπατοῦσιν, λεπροὶ καθαρίζονται, κωφοὶ
ἀκούουσιν, νεκροὶ ἐγείρονται, πτωχοὶ εὐαγ-
γελίζονται· **23** καὶ μακάριόσ ἐστιν ὃσ ἐὰν
μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί.

24 Ἀπελθόντων δὲ τῶν ἀγγέλων Ἰωάννου

16. εγηγερται 17. και εν παση 18. ιωαννη 19. κυριον: ιησουν 20. ειπον 21. εν αυτη δε τη ωρ. | το βλεπειν 22. αποκριθεισ: add ο ιησουσ | ιωαννη

18—23 Mt 11, 2—6. **19** Deut 18, 15. **22** Es 35, 5 s. **24—35** Mt 11, 7—19.

ἤρξατο λέγειν πρὸσ τοὺσ ὄχλουσ περὶ
Ἰωάννου· τί ἐξεληλύθατε εἰσ τὴν ἔρημον
θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευό-
μενον; **25** ἀλλὰ τί ἐξεληλύθατε ἰδεῖν;
ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖσ ἱματίοισ ἠμφιεσμέ-
νον; ἰδοὺ οἱ ἐν ἱματισμῷ ἐνδόξῳ καὶ
τρυφῇ ὑπάρχοντεσ ἐν τοῖσ βασιλείοισ εἰσίν.
26 ἀλλὰ τί ἐξεληλύθατε ἰδεῖν; προφήτην;
ναὶ λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου.
27 [70,2] οὗτόσ ἐστιν περὶ οὗ γέγραπται·
ἰδοὺ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ
προσώπου σου, ὃσ κατασκευάσει τὴν ὁδόν
σου ἔμπροσθέν σου. **28** [71,5] λέγω ὑμῖν,
μείζων ἐν γεννητοῖσ γυναικῶν προφήτησ
Ἰωάννου οὐδείσ ἐστιν· ὁ δὲ μικρότεροσ ἐν
τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ μείζων αὐτοῦ ἐστίν.
29 [72,10] καὶ πᾶσ ὁ λαὸσ ἀκούσασ καὶ οἱ
τελῶναι ἐδικαίωσαν τὸν θεόν, βαπτισθέντεσ
τὸ βάπτισμα Ἰωάννου· **30** οἱ δὲ Φαρι-
σαῖοι καὶ οἱ νομικοὶ τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ
ἠθέτησαν εἰσ ἑαυτούσ, μὴ βαπτισθέντεσ
ὑπ᾽ αὐτοῦ. **31** [73,5] Τίνι οὖν ὁμοιώσω
τοὺσ ἀνθρώπουσ τῆσ γενεᾶσ ταύτησ, καὶ
τίνι εἰσὶν ὅμοιοι; **32** ὅμοιοί εἰσιν παιδίοισ
τοῖσ ἐν ἀγορᾷ καθημένοισ καὶ προσφωνοῦ-
σιν ἀλλήλοισ λέγοντεσ· ηὐλήσαμεν ὑμῖν καὶ

---

27. ιδου εγω 28. λεγω γαρ | ιωαννου: add του βαπτιστου 31. τινι ουν: praem ειπε δε ο κυριοσ 32. λεγοντεσ: και λεγουσιν

---

27 Mal 3, 1.

οὐκ ὠρχήσασθε, ἐθρηνήσαμεν καὶ οὐκ
ἐκλαύσατε. **33** ἐλήλυθεν γὰρ Ἰωάννησ ὁ
βαπτιστὴσ μὴ ἐσθίων ἄρτον μηδὲ πίνων
οἶνον, καὶ λέγετε· δαιμόνιον ἔχει. **34** ἐλήλυθεν
ὁ υἱὸσ τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ
λέγετε· ἰδοὺ ἄνθρωποσ φάγοσ καὶ οἰνοπότησ,
φίλοσ τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν. **35** καὶ ἐδι-
καιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῆσ πάντων.
36 [74,1] Ἠρώτα δέ τισ αὐτὸν τῶν Φα-
ρισαίων ἵνα φάγῃ μετʼ αὐτοῦ· καὶ εἰσελθὼν
εἰσ τὸν οἶκον τοῦ Φαρισαίου κατεκλίθη.
37 καὶ ἰδοὺ γυνὴ ἥτισ ἦν ἐν τῇ πόλει
ἁμαρτωλόσ, καὶ ἐπιγνοῦσα ὅτι κατάκειται
ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Φαρισαίου, κομίσασα ἀλά-
βαστρον μύρου **38** καὶ στᾶσα ὀπίσω παρὰ
τοὺσ πόδασ αὐτοῦ κλαίουσα τοῖσ δάκρυσιν
ἤρξατο βρέχειν τοὺσ πόδασ αὐτοῦ καὶ ταῖσ
θριξὶν τῆσ κεφαλῆσ αὐτῆσ ἐξέμαξεν, καὶ
κατεφίλει τοὺσ πόδασ αὐτοῦ καὶ ἤλειψεν
τῷ μύρῳ. **39** ἰδὼν δὲ ὁ Φαρισαῖοσ ὁ κα-
λέσασ αὐτὸν εἶπεν ἐν ἑαυτῷ λέγων· οὗτοσ
εἰ ἦν προφήτησ, ἐγίνωσκεν ἂν τίσ καὶ πο-
ταπὴ ἡ γυνὴ ἥτισ ἅπτεται αὐτοῦ, ὅτι
ἁμαρτωλόσ ἐστιν. **40** καὶ ἀποκριθεὶσ ὁ
Ἰησοῦσ εἶπεν πρὸσ αὐτόν· Σίμων, ἔχω σοί
τι εἰπεῖν. ὁ δέ· διδάσκαλε εἰπέ, φησίν.
41 Δύο χρεοφειλέται ἦσαν δανιστῇ τινί·

32. εθρηνησ. υμιν 33. μη et μηδε: μητε et μητε | αρτον εσθ. et οιν. πιν. 34. τελωνων φιλοσ 36. εισ την οικιαν | ανεκλιθη 37. γυν. εν τη πολ. ητισ ην | om και ante επιγν. | ανακειται 38. οπισω: post παρ. τ. ποδ. αυτ. | τοισ δακρ.: post τ. ποδ. αυτ. | εξεμασσεν 40. φησιν: post ο δε 41. χρεωφειλετ. | δανειστη

ὁ εἷσ ὤφειλεν δηνάρια πεντακόσια, ὁ δὲ
ἕτεροσ πεντήκοντα. **42** μὴ ἐχόντων αὐτῶν
ἀποδοῦναι, ἀμφοτέροισ ἐχαρίσατο. τίσ οὖν
αὐτῶν πλεῖον ἀγαπήσει αὐτόν; **43** ἀπο-
κριθεὶσ Σίμων εἶπεν· ὑπολαμβάνω ὅτι ᾧ τὸ
πλεῖον ἐχαρίσατο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· ὀρθῶσ
ἔκρινασ. **44** καὶ στραφεὶσ πρὸσ τὴν γυναῖκα
τῷ Σίμωνι ἔφη· βλέπεισ ταύτην τὴν γυναῖκα;
εἰσῆλθόν σου εἰσ τὴν οἰκίαν, ὕδωρ μου ἐπὶ
τοὺσ πόδασ οὐκ ἔδωκασ· αὕτη δὲ τοῖσ
δάκρυσιν ἔβρεξέν μου τοὺσ πόδασ καὶ ταῖσ
θριξὶν αὐτῆσ ἐξέμαξεν. **45** φίλημά μοι
οὐκ ἔδωκασ· αὕτη δὲ ἀφ᾽ ἧσ εἰσῆλθον οὐ
διέλειπεν καταφιλοῦσά μου τοὺσ πόδασ.
46 ἐλαίῳ τὴν κεφαλήν μου οὐκ ἤλειψασ·
αὕτη δὲ μύρῳ ἤλειψέν μου τοὺσ πόδασ.
47 οὗ χάριν, λέγω σοι, ἀφέωνται αὐτῆσ αἱ
ἁμαρτίαι αἱ πολλαί, ὅτι ἠγάπησεν πολύ·
ᾧ δὲ ὀλίγον ἀφίεται, ὀλίγον ἀγαπᾷ. **48** εἶπεν
δὲ αὐτῇ· ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι. **49** καὶ
ἤρξαντο οἱ συνανακείμενοι λέγειν ἐν ἑαυτοῖσ·
τίσ οὗτόσ ἐστιν, ὃσ καὶ ἁμαρτίασ ἀφίησιν;
50 εἶπεν δὲ πρὸσ τὴν γυναῖκα· ἡ πίστισ
σου σέσωκέν σε, πορεύου εἰσ εἰρήνην.

---

42. μη εχοντ. δε | τισ ουν: add ειπε | αυτον αγαπησει 43. αποκριθ. δε ο σιμων 44. επι τουσ ποδ. μου | θριξιν: add τησ κεφαλησ 45. διελιπε 47. αι αμαρτ. αυτησ αι πολλαι

VIII.

Feminae ministrantes. Parabola de seminatore; de lychno. Mater et fratres. Tempestas in lacu. Daemoniacus Gerasenus. Iairi filia. Mulier sanguine fluens.

1 [75,10] Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καθεξῆσ καὶ
αὐτὸσ διώδευεν κατὰ πόλιν καὶ κώμην
κηρύσσων καὶ εὐαγγελιζόμενοσ τὴν βασι-
λείαν τοῦ θεοῦ, καὶ οἱ δώδεκα σὺν αὐτῷ,
2 καὶ γυναῖκέσ τινεσ αἳ ἦσαν τεθεραπευ-
μέναι ἀπὸ πνευμάτων πονηρῶν καὶ ἀσθενειῶν,
Μαρία ἡ καλουμένη Μαγδαληνή, ἀφʼ ἧσ
δαιμόνια ἑπτὰ ἐξεληλύθει, 3 καὶ Ἰωάννα
γυνὴ Χουζᾶ ἐπιτρόπου Ἡρώδου καὶ Σου-
σάννα καὶ ἕτεραι πολλαί, αἵτινεσ διηκόνουν
αὐτοῖσ ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐταῖσ.
4 [76,2] Συνιόντοσ δὲ ὄχλου πολλοῦ καὶ
τῶν κατὰ πόλιν ἐπιπορευομένων πρὸσ αὐτὸν
εἶπεν διὰ παραβολῆσ· 5 ἐξῆλθεν ὁ σπείρων
τοῦ σπεῖραι τὸν σπόρον αὐτοῦ. καὶ ἐν τῷ
σπείρειν αὐτὸν ὃ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν,
καὶ κατεπατήθη, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρα-
νοῦ κατέφαγεν αὐτό· 6 καὶ ἕτερον κατέπε-
σεν ἐπὶ τὴν πέτραν, καὶ φυὲν ἐξηράνθη
διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἰκμάδα· 7 καὶ ἕτερον
ἔπεσεν ἐν μέσῳ τῶν ἀκανθῶν, καὶ συν-
φυεῖσαι αἱ ἄκανθαι ἀπέπνιξαν αὐτό· 8 καὶ
ἕτερον ἔπεσεν εἰσ τὴν γῆν τὴν ἀγαθήν,
καὶ φυὲν ἐποίησεν καρπὸν ἑκατονταπλασίονα.

VIII. 3. αυτοισ: αυτω | εκ: απο 6. επεσεν 7. συμφυ. 8. επι την γην

VIII. 4—8 Mt 15, 1—9. Mc 4, 1—9.

ταῦτα λέγων ἐφώνει· ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν
ἀκουέτω.

9 Ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
τίσ αὕτη εἴη ἡ παραβολή. **10** ὁ δὲ εἶπεν·
ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆσ βα-
σιλείασ τοῦ θεοῦ, [77,1] τοῖσ δὲ λοιποῖσ ἐν
παραβολαῖσ, ἵνα βλέποντεσ μὴ βλέπωσιν
καὶ ἀκούοντεσ μὴ συνιῶσιν. **11** [78,2] ἔστιν
δὲ αὕτη ἡ παραβολή. ὁ σπόροσ ἐστὶν ὁ
λόγοσ τοῦ θεοῦ. **12** οἱ δὲ παρὰ τὴν ὁδόν
εἰσιν οἱ ἀκούσαντεσ, εἶτα ἔρχεται ὁ διάβο-
λοσ καὶ αἴρει τὸν λόγον ἀπὸ τῆσ καρδίασ
αὐτῶν, ἵνα μὴ πιστεύσαντεσ σωθῶσιν.
13 οἱ δὲ ἐπὶ τὴν πέτραν οἳ ὅταν ἀκούσωσιν
μετὰ χαρᾶσ δέχονται τὸν λόγον, καὶ οὗτοι
ῥίζαν οὐκ ἔχουσιν, οἳ πρὸσ καιρὸν πιστεύουσιν
καὶ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ἀφίστανται. **14** τὸ
δὲ εἰσ τὰσ ἀκάνθασ πεσόν, οὗτοί εἰσιν οἱ
ἀκούσαντεσ, καὶ ὑπὸ μεριμνῶν καὶ πλούτου
καὶ ἡδονῶν τοῦ βίου πορευόμενοι συνπνίγον-
ται καὶ οὐ τελεσφοροῦσιν. **15** τὸ δὲ ἐν τῇ
καλῇ γῇ, οὗτοί εἰσιν οἵτινεσ ἐν καρδίᾳ καλῇ καὶ
ἀγαθῇ ἀκούσαντεσ τὸν λόγον κατέχουσιν καὶ
καρποφοροῦσιν ἐν ὑπομονῇ. **16** [79,2] Οὐδεὶσ
δὲ λύχνον ἅψασ καλύπτει αὐτὸν σκεύει ἢ
ὑποκάτω κλίνησ τίθησιν, ἀλλ᾽ ἐπὶ λυχνίασ

---

9. τισ: praem λεγοντεσ | τισ ειη η παραβο. αυτη
12. οι ακουοντεσ 13. επι τησ πετρασ 14. συμπνιγ.

---

9 s. Mt 13, 10 s. Mc 4, 10—12. **10** Es 6, 9.
11—15 Mt 13, 18—23. Mc 4, 13—20. **16** 11, 33.
Mc 4, 21. Mt 5, 15.

τίθησιν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι βλέπωσιν τὸ
φῶσ. **17** [80,2] οὐ γάρ ἐστιν κρυπτὸν ὃ οὐ
φανερὸν γενήσεται, οὐδὲ ἀπόκρυφον ὃ οὐ
μὴ γνωσθῇ καὶ εἰσ φανερὸν ἔλθῃ. **18** [81,5]
βλέπετε οὖν πῶσ ἀκούετε· ὃσ ἂν γὰρ ἔχῃ,
δοθήσεται αὐτῷ, καὶ ὃσ ἂν μὴ ἔχῃ, καὶ ὃ
δοκεῖ ἔχειν ἀρθήσεται ἀπ᾽ αὐτοῦ.

19 [82,2] Παρεγένετο δὲ πρὸσ αὐτὸν ἡ
μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ οὐκ
ἠδύναντο συντυχεῖν αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον.
20 ἀπηγγέλη δὲ αὐτῷ ὅτι ἡ μήτηρ σου
καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἑστήκασιν ἔξω ἰδεῖν σε
θέλοντεσ. **21** ὁ δὲ ἀποκριθεὶσ εἶπεν πρὸσ
αὐτούσ· μήτηρ μου καὶ ἀδελφοί μου οὗτοί
εἰσιν οἱ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ἀκούοντεσ καὶ
ποιοῦντεσ.

22 [83,2] Ἐγένετο δὲ ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν
καὶ αὐτὸσ ἐνέβη εἰσ πλοῖον καὶ οἱ μαθηταὶ
αὐτοῦ, καὶ εἶπεν πρὸσ αὐτούσ· διέλθωμεν
εἰσ τὸ πέραν τῆσ λίμνησ· καὶ ἀνήχθησαν.
23 πλεόντων δὲ αὐτῶν ἀφύπνωσεν· καὶ
κατέβη λαῖλαψ ἀνέμου εἰσ τὴν λίμνην, καὶ
συνεπληροῦντο καὶ ἐκινδύνευον. **24** προσ-
ελθόντεσ δὲ διήγειραν αὐτὸν λέγοντεσ·
ἐπιστάτα ἐπιστάτα, ἀπολλύμεθα. ὁ δὲ

---

16. επιτιθησιν 17. ο ου γνωσθησεται 18. οσ γαρ αν 19. παρεγενοντο | om αυτου pri 20. και απηγγ. αυτω λεγοντων | οτι: om 21. ποιουντεσ: add αυτον 22. και εγενετο εν

---

17 12, 2. Mc 4, 22. Mt 10, 26. **18** 19, 26. Mc 4, 24. Mt 13, 12. 25, 29. **19—21** Mc 3, 31—35. Mt 12, 46—50. **22—25** Mc 4, 35—41. Mt 8, 23—27.

διεγερθεὶσ ἐπετίμησεν τῷ ἀνέμῳ καὶ τῷ
κλύδωνι τοῦ ὕδατοσ· καὶ ἐπαύσαντο, καὶ
ἐγένετο γαλήνη. **25** εἶπεν δὲ αὐτοῖσ· ποῦ
ἡ πίστισ ὑμῶν; φοβηθέντεσ δὲ ἐθαύμασαν,
λέγοντεσ πρὸσ ἀλλήλουσ· τίσ ἄρα οὗτόσ
ἐστιν, ὅτι καὶ τοῖσ ἀνέμοισ ἐπιτάσσει καὶ
τῷ ὕδατι, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ;

26 Καὶ κατέπλευσαν εἰσ τὴν χώραν τῶν
Γεργεσηνῶν, ἥτισ ἐστὶν ἀντίπερα τῆσ Γαλι-
λαίασ. **27** ἐξελθόντι δὲ αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν
ὑπήντησεν ἀνήρ τισ ἐκ τῆσ πόλεωσ ἔχων
δαιμόνια, καὶ χρόνῳ ἱκανῷ οὐκ ἐνεδύσατο
ἱμάτιον, καὶ ἐν οἰκίᾳ οὐκ ἔμενεν ἀλλ᾽ ἐν
τοῖσ μνήμασιν. **28** ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν,
ἀνακράξασ προσέπεσεν αὐτῷ καὶ φωνῇ
μεγάλῃ εἶπεν· τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ υἱὲ
τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου; δέομαί σου, μή
με βασανίσῃσ. **29** παρήγγελλεν γὰρ τῷ
πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ ἐξελθεῖν ἀπὸ τοῦ
ἀνθρώπου· πολλοῖσ γὰρ χρόνοισ συνηρπάκει
αὐτόν, καὶ ἐδεσμεύετο ἁλύσεσιν καὶ πέδαισ
φυλασσόμενοσ, καὶ διαρήσσων τὰ δεσμὰ
ἠλαύνετο ὑπὸ τοῦ δαιμονίου εἰσ τὰσ ἐρή-
μουσ. **30** ἐπηρώτησεν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦσ
λέγων· τί σοι ὄνομά ἐστιν; ὁ δὲ εἶπεν·
λεγιών, ὅτι εἰσῆλθεν δαιμόνια πολλὰ εἰσ
αὐτόν. **31** καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα μὴ

24. εγερθεισ 25. που: add εστιν 26. γαδαρηνων | αντιπεραν 27. υπηντησεν: add αυτω | οσ ειχε δαιμο. εκ χρονων ικανων, και ιματιον ουκ ενεδιδυσκετο 28. και ανακραξασ 29. ϛ[e] παρηγγειλε | εδεσμειτο | διαρρησσων | δαιμονοσ 30. σοι εστιν ονομα | λεγεων | οτι δαιμο. πολλα εισηλθεν εισ αυτον 31. παρεκαλει

26—39 Mc 5, 1—20. Mt 8, 28—34.

ἐπιτάξῃ αὐτοῖσ εἰσ τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν.
32 ἦν δὲ ἐκεῖ ἀγέλη χοίρων ἱκανῶν βοσκο-
μένων ἐν τῷ ὄρει, καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν
ἵνα ἐπιτρέψῃ αὐτοῖσ εἰσ ἐκείνουσ εἰσελθεῖν.
καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖσ. **33** ἐξελθόντα δὲ
τὰ δαιμόνια ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου εἰσῆλθον
εἰσ τοὺσ χοίρουσ, καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη
κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰσ τὴν λίμνην καὶ
ἀπεπνίγη. **34** ἰδόντεσ δὲ οἱ βόσκοντεσ τὸ
γεγονὸσ ἔφυγον καὶ ἀπήγγειλαν εἰσ τὴν
πόλιν καὶ εἰσ τοὺσ ἀγρούσ. **35** ἐξῆλθον δὲ
ἰδεῖν τὸ γεγονόσ, καὶ ἦλθον πρὸσ τὸν Ἰησοῦν,
καὶ εὗρον καθήμενον τὸν ἄνθρωπον, ἀφ᾽ οὗ
τὰ δαιμόνια ἐξῆλθεν, ἱματισμένον καὶ σω-
φρονοῦντα παρὰ τοὺσ πόδασ τοῦ Ἰησοῦ,
καὶ ἐφοβήθησαν. **36** ἀπήγγειλαν δὲ αὐτοῖσ
οἱ ἰδόντεσ πῶσ ἐσώθη ὁ δαιμονισθείσ.
37 καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν ἅπαν τὸ πλῆθοσ
τῆσ περιχώρου τῶν Γεργεσηνῶν ἀπελθεῖν
ἀπ᾽ αὐτῶν, ὅτι φόβῳ μεγάλῳ συνείχοντο·
84,8 αὐτὸσ δὲ ἐμβὰσ εἰσ πλοῖον ὑπέστρεψεν.
38 ἐδέετο δὲ αὐτοῦ ὁ ἀνὴρ ἀφ᾽ οὗ ἐξελη-
λύθει τὰ δαιμόνια, εἶναι σὺν αὐτῷ· ἀπέ-
λυσεν δὲ αὐτὸν λέγων· **39** ὑπόστρεφε εἰσ
τὸν οἶκόν σου, καὶ διηγοῦ ὅσα σοι ἐποίησεν
ὁ θεόσ. καὶ ἀπῆλθεν, καθ᾽ ὅλην τὴν πόλιν
κηρύσσων ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦσ.

---

32. παρεκαλουν 33. εισηλθεν 34. το γεγενημενον | και απελθοντεσ απηγγ. 35. εξεληλυθει 36. και οι ιδοντεσ 37. γαδαρηνων | εισ το πλοιον 38. λεγων: praem ο ιησουσ 39. οσα εποιησε σοι ο θεοσ

40 [85,2] Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ὑποστρέφειν
τὸν Ἰησοῦν ἀπεδέξατο αὐτὸν ὁ ὄχλοσ·
ἦσαν γὰρ πάντεσ προσδοκῶντεσ αὐτόν.
41 καὶ ἰδοὺ ἦλθεν ἀνὴρ ᾧ ὄνομα Ἰάειροσ,
καὶ αὐτὸσ ἄρχων τῆσ συναγωγῆσ ὑπῆρχεν·
καὶ πεσὼν παρὰ τοὺσ πόδασ Ἰησοῦ παρε-
κάλει αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰσ τὸν οἶκον αὐτοῦ,
42 ὅτι θυγάτηρ μονογενὴσ ἦν αὐτῷ ὡσ
ἐτῶν δώδεκα καὶ αὕτη ἀπέθνησκεν. ἐν δὲ
τῷ ὑπάγειν αὐτὸν οἱ ὄχλοι συνέπνιγον αὐτόν.
43 καὶ γυνὴ οὖσα ἐν ῥύσει αἵματοσ ἀπὸ
ἐτῶν δώδεκα, ἥτισ ἰατροῖσ προσαναλώσασα
ὅλον τὸν βίον οὐκ ἴσχυσεν ἀπ' οὐδενὸσ
θεραπευθῆναι, **44** προσελθοῦσα ὄπισθεν
ἥψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ,
καὶ παραχρῆμα ἔστη ἡ ῥύσισ τοῦ αἵματοσ
αὐτῆσ. **45** καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦσ· τίσ ὁ
ἁψάμενόσ μου; ἀρνουμένων δὲ πάντων
εἶπεν ὁ Πέτροσ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ· ἐπιστάτα,
οἱ ὄχλοι συνέχουσίν σε καὶ ἀποθλίβουσιν.
46 ὁ δὲ Ἰησοῦσ εἶπεν· ἥψατό μου τίσ·
ἐγὼ γὰρ ἔγνων δύναμιν ἐξεληλυθυῖαν ἀπ'
ἐμοῦ. **47** ἰδοῦσα δὲ ἡ γυνὴ ὅτι οὐκ
ἔλαθεν, τρέμουσα ἦλθεν καὶ προσπεσοῦσα
αὐτῷ δι' ἣν αἰτίαν ἥψατο αὐτοῦ ἀπήγγειλεν
ἐνώπιον παντὸσ τοῦ λαοῦ, καὶ ὡσ ἰάθη

---

40. υποστρεψαι 41. του ιησου 43. εισ ιατρουσ | υπ ουδενοσ 45. και οι μετ αυτου | αποθλιβουσιν: add και λεγεισ· τισ ο αψαμενοσ μου 46. εξελθουσαν 47. απηγγειλ. αυτω

40—48 Mc 5, 21—34. Mt 9, 18—22.

παραχρῆμα. **48** ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· θύγατερ,
ἡ πίστισ σου σέσωκέν σε· πορεύου εἰσ
εἰρήνην. **49** Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντοσ ἔρχεταί
τισ παρὰ τοῦ ἀρχισυναγώγου λέγων ὅτι
τέθνηκεν ἡ θυγάτηρ σου, μηκέτι σκύλλε
τὸν διδάσκαλον. **50** ὁ δὲ Ἰησοῦσ ἀκούσασ
ἀπεκρίθη αὐτῷ· μὴ φοβοῦ· μόνον πίστευ-
σον, καὶ σωθήσεται. **51** ἐλθὼν δὲ εἰσ τὴν
οἰκίαν οὐκ ἀφῆκεν εἰσελθεῖν τινὰ σὺν
αὐτῷ εἰ μὴ Πέτρον καὶ Ἰωάννην καὶ
Ἰάκωβον καὶ τὸν πατέρα τῆσ παιδὸσ καὶ
τὴν μητέρα. **52** ἔκλαιον δὲ πάντεσ καὶ
ἐκόπτοντο αὐτήν. ὁ δὲ εἶπεν· μὴ κλαίετε·
οὐκ ἀπέθανεν ἀλλὰ καθεύδει. **53** καὶ κατε-
γέλων αὐτοῦ, εἰδότεσ ὅτι ἀπέθανεν. **54** αὐτὸσ
δὲ κρατήσασ τῆσ χειρὸσ αὐτῆσ ἐφώνησεν
λέγων· ἡ παῖσ, ἐγείρου. **55** καὶ ἐπέστρεψεν
τὸ πνεῦμα αὐτῆσ, καὶ ἀνέστη παραχρῆμα,
καὶ διέταξεν αὐτῇ δοθῆναι φαγεῖν. **56** καὶ
ἐξέστησαν οἱ γονεῖσ αὐτῆσ· ὁ δὲ παρήγγειλεν
αὐτοῖσ μηδενὶ εἰπεῖν τὸ γεγονόσ.

IX.

Legatio apostolorum. Herodes de Iesu. Quinque milia. Confessiones de Iesu. Christi et discipulorum crux. Transfiguratio. Pater cum puero

48. θυγατερ: praem θαρσει 49. λεγων: add αυτω | μηκετι: μη 50. απεκρ. αυτω λεγων | πιστευε 51. εισελθων | τινα συν αυτω: ουδενα | ιακω. και ιωανν. 54. αυτοσ δε: add εκβαλων εξω παντασ και

49—56 Mc 5, 35—43. Mt 9, 23—26.

daemoniaco. Praedicit mortem. Apostolorum am-
bitio et iracundia. Tria sectandi impedimenta.

1 [86,2] Συνκαλεσάμενοσ δὲ τοὺσ δώδεκα
ἔδωκεν αὐτοῖσ δύναμιν καὶ ἐξουσίαν ἐπὶ
πάντα τὰ δαιμόνια καὶ νόσουσ θεραπεύειν
2 καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺσ κηρύσσειν τὴν
βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ ἰᾶσθαι, 3 [87,2] καὶ
εἶπεν πρὸσ αὐτούσ· μηδὲν αἴρετε εἰσ τὴν
ὁδόν, μήτε ῥάβδον μήτε πήραν μήτε ἄρτον
μήτε ἀργύριον, μήτε ἀνὰ δύο χιτῶνασ ἔχειν
4 καὶ εἰσ ἣν ἂν οἰκίαν εἰσέλθητε, ἐκεῖ
μένετε καὶ ἐκεῖθεν ἐξέρχεσθε. 5 [88,2] καὶ
ὅσοι ἂν μὴ δέχωνται ὑμᾶσ, ἐξερχόμενοι
ἀπὸ τῆσ πόλεωσ ἐκείνησ καὶ τὸν κονιορτὸν
ἀπὸ τῶν ποδῶν ὑμῶν ἀποτινάσσετε εἰσ
μαρτύριον ἐπ᾽ αὐτούσ. 6 [89,8] ἐξερχόμενοι
δὲ διήρχοντο κατὰ τὰσ κώμασ εὐαγγελιζό-
μενοι καὶ θεραπεύοντεσ πανταχοῦ.

7 [90,2] Ἤκουσεν δὲ Ἡρώδησ ὁ τετραάρχησ
τὰ γινόμενα πάντα, καὶ διηπόρει διὰ τὸ
λέγεσθαι ὑπό τινων ὅτι Ἰωάννησ ἠγέρθη
ἐκ νεκρῶν, 8 ὑπό τινων δὲ ὅτι Ἡλείασ
ἐφάνη, ἄλλων δὲ ὅτι προφήτησ τισ τῶν
ἀρχαίων ἀνέστη. 9 εἶπεν δὲ Ἡρώδησ·
Ἰωάννην ἐγὼ ἀπεκεφάλισα· τίσ δέ ἐστιν
οὗτοσ περὶ οὗ ἀκούω τοιαῦτα; καὶ ἐζήτει
ἰδεῖν αὐτόν.

IX. 1. συγκαλ. | δωδεκα: add μαθητασ αυτου 2. ιασθαι: add τουσ ασθενουντασ 3. ραβδουσ 5. δεξωνται | αποτιναξατε 7. τετραρχησ | γινομενα: add υπ αυτου | εγηγερται 8. ἡλιασ | τισ: εισ 9. και ειπεν ο ηρωδησ | εγω ακουω

IX. 1—6 Mc 6, 7—13. Mt 10, 1. 5 ss. 7—9 Mc 6, 14—16. Mt 14, 1 s.

10 [91,8] Καὶ ὑποστρέψαντεσ οἱ ἀπόστολοι
διηγήσαντο αὐτῷ ὅσα ἐποίησαν. [92,3] καὶ
παραλαβὼν αὐτοὺσ ὑπεχώρησεν κατ᾽ ἰδίαν
εἰσ πόλιν καλουμένην Βηδσαϊδά. **11** οἱ δὲ
ὄχλοι γνόντεσ ἠκολούθησαν αὐτῷ, καὶ ἀπο-
δεξάμενοσ αὐτοὺσ ἐλάλει αὐτοῖσ περὶ τῆσ
βασιλείασ τοῦ θεοῦ, καὶ τουσ χρείαν ἔχον-
τασ θεραπείασ ἰᾶτο. **12** [93,1] ἡ δὲ ἡμέρα
ἤρξατο κλίνειν· προσελθόντεσ δὲ οἱ δώδεκα
εἶπον αὐτῷ· ἀπόλυσον τὸν ὄχλον, ἵνα πο-
ρευθέντεσ εἰσ τὰσ κύκλῳ κώμασ καὶ ἀγροὺσ
καταλύσωσιν καὶ εὕρωσιν ἐπισιτισμόν, ὅτι
ὧδε ἐν ἐρήμῳ τόπῳ ἐσμέν. **13** εἶπεν δὲ
πρὸσ αὐτούσ· δότε αὐτοῖσ φαγεῖν ὑμεῖσ.
οἱ δὲ εἶπαν· οὐκ εἰσὶν ἡμῖν πλεῖον ἢ ἄρτοι
πέντε καὶ ἰχθύεσ δύο, εἰ μήτι πορευθέντεσ
ἡμεῖσ ἀγοράσωμεν εἰσ πάντα τὸν λαὸν
τοῦτον βρώματα. **14** ἦσαν δὲ ὡσεὶ ἄνδρεσ
πεντακισχίλιοι. εἶπεν δὲ πρὸσ τοὺσ μαθη-
τὰσ αὐτοῦ· κατακλίνατε αὐτοὺσ κλισίασ ἀνὰ
πεντήκοντα. **15** καὶ ἐποίησαν οὕτωσ καὶ
κατέκλιναν ἅπαντασ. **16** λαβὼν δὲ τοὺσ
πέντε ἄρτουσ καὶ τοὺσ δύο ἰχθύασ, ἀνα-
βλέψασ εἰσ τὸν οὐρανὸν εὐλόγησεν αὐτοὺσ
καὶ κατέκλασεν, καὶ ἐδίδου τοῖσ μαθηταῖσ
παραθεῖναι τῷ ὄχλῳ. **17** καὶ ἔφαγον
καὶ ἐχορτάσθησαν πάντεσ, καὶ ἤρθη τὸ

---

10. εισ τοπον ερημον πολεωσ καλουμενησ 11. δεξαμενοσ 12. πορευθ.: απελθοντεσ | και τουσ αγρουσ 13. υμεισ: ante φαγ. pon | ειπον | η πεντ. αρτ. κ. δυο ιχθυεσ 14. δε: γαρ 15. ανεκλιναν 16. παρατιθεναι

10—17 Mc 6, 30—44. Mt 14, 13—21. Io 6, 1—13.

περισσεῦσαν αὐτοῖσ κλασμάτων, κόφινοι
δώδεκα.

18 [94,1] Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν
προσευχόμενον κατὰ μόνασ συνῆσαν αὐτῷ
οἱ μαθηταί, καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺσ λέγων·
τίνα με οἱ ὄχλοι λέγουσιν εἶναι; 19 οἱ δὲ
ἀποκριθέντεσ εἶπαν· Ἰωάννην τὸν βαπτιστήν,
ἄλλοι δὲ Ἡλείαν, ἄλλοι δὲ ὅτι προφήτησ
τισ τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. 20 εἶπεν δὲ
αὐτοῖσ· ὑμεῖσ δὲ τίνα με λέγετε εἶναι;
Πέτροσ δὲ ἀποκριθεὶσ εἶπεν· τὸν Χριστὸν
τοῦ θεοῦ. 21 [95,2] ὁ δὲ ἐπιτιμήσασ αὐτοῖσ
παρήγγειλεν μηδενὶ λέγειν τοῦτο, 22 εἰπὼν
ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ
παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῶν
πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων
καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ
ἐγερθῆναι.

23 [96,2] Ἔλεγεν δὲ πρὸσ πάντασ· εἴ τισ
θέλει ὀπίσω μου ἔρχεσθαι, ἀρνησάσθω
ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καθ᾽
ἡμέραν, καὶ ἀκολουθείτω μοι. 24 ὃσ γὰρ
ἐὰν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει
αὐτήν· ὃσ δ᾽ ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν
αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, οὗτοσ σώσει αὐτήν.
25 τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωποσ κερδήσασ
τὸν κόσμον ὅλον, ἑαυτὸν δὲ ἀπολέσασ ἢ

18. λεγουσιν οι οχλοι ειναι 19. ειπον | ηλιαν 20. αποκριθεισ δε ο πετροσ 21. λεγειν: ειπειν 23. ερχεσθαι: ελθειν | απαρνησασθω 24. γαρ αν

18—22 Mt 16, 13—23. Mc 8, 27—33. (Io 6, 68 ss.)
23—27 Mt 16, 24—28. Mc 8, 34—9, 1.

ζημιωθείσ; 26 [97,2] ὃσ γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ
με καὶ τοὺσ ἐμοὺσ λόγουσ, τοῦτον ὁ υἱὸσ
τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται, ὅταν ἔλθῃ
ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ τοῦ πατρὸσ καὶ τῶν
ἁγίων ἀγγέλων. 27 [98,2] λέγω δὲ ὑμῖν
ἀληθῶσ, εἰσίν τινεσ τῶν αὐτοῦ ἑστηκότων
οἳ οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου ἕωσ ἂν ἴδωσιν
τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.

28 Ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺσ λόγουσ τού-
τουσ, ὡσεὶ ἡμέραι ὀκτώ, καὶ παραλαβὼν
Πέτρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον ἀνέβη
εἰσ τὸ ὄροσ προσεύξασθαι. 29 καὶ ἐγένετο
ἐν τῷ προσεύχεσθαι αὐτὸν τὸ εἶδοσ τοῦ
προσώπου αὐτοῦ ἕτερον καὶ ὁ ἱματισμὸσ
αὐτοῦ λευκὸσ ἐξαστράπτων. 30 καὶ ἰδοὺ
ἄνδρεσ δύο συνελάλουν αὐτῷ, οἵτινεσ ἦσαν
Μωϋσῆσ καὶ Ἡλείασ, 31 οἳ ὀφθέντεσ ἐν
δόξῃ ἔλεγον τὴν ἔξοδον αὐτοῦ ἣν ἤμελλεν
πληροῦν ἐν Ἱερουσαλήμ. 32 ὁ δὲ Πέτροσ
καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν βεβαρημένοι ὕπνῳ·
διαγρηγορήσαντεσ δὲ εἶδαν τὴν δόξαν αὐτοῦ
καὶ τοὺσ δύο ἄνδρασ τοὺσ συνεστῶτασ
αὐτῷ. 33 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαχωρίζεσθαι
αὐτοὺσ ἀπ᾽ αὐτοῦ εἶπεν ὁ Πέτροσ πρὸσ
τὸν Ἰησοῦν· ἐπιστάτα, καλόν ἐστιν ἡμᾶσ
ὧδε εἶναι, καὶ ποιήσωμεν σκηνὰσ τρεῖσ,
μίαν σοὶ καὶ μίαν Μωϋσεῖ καὶ μίαν Ἡλείᾳ,
μὴ εἰδὼσ ὃ λέγει. 34 ταῦτα δὲ αὐτοῦ

27. αυτου: ωδε | γευσονται 28. τον πετρον 30. μωσησ | ηλιασ 31. εμελλεν 32. ειδον 33. μωσει μιαν | ηλια

28—36 Mt 17, 1—8. Mc 9, 2—8.

λέγοντοσ ἐγένετο νεφέλη καὶ ἐπεσκίαζεν
αὐτούσ· ἐφοβήθησαν δὲ ἐν τῷ εἰσελθεῖν
αὐτοὺσ εἰσ τὴν νεφέλην. **35** καὶ φωνὴ
ἐγένετο ἐκ τῆσ νεφέλησ λέγουσα· οὗτόσ
ἐστιν ὁ υἱόσ μου ὁ ἐκλελεγμένοσ, αὐτοῦ
ἀκούετε. **36** καὶ ἐν τῷ γενέσθαι τὴν φωνὴν
εὑρέθη Ἰησοῦσ μόνοσ. καὶ αὐτοὶ ἐσίγησαν
καὶ οὐδενὶ ἀπήγγειλαν ἐν ἐκείναισ ταῖσ
ἡμέραισ οὐδὲν ὧν ἑώρακαν.

37 99,2 Ἐγένετο δὲ τῇ ἑξῆσ ἡμέρᾳ
κατελθόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρουσ συνήν-
τησεν αὐτῷ ὄχλοσ πολύσ. **38** καὶ ἰδοὺ
ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ὄχλου ἐβόησεν λέγων· διδά-
σκαλε, δέομαί σου, ἐπίβλεψαι ἐπὶ τὸν υἱόν
μου, ὅτι μονογενήσ μοι ἐστίν, **39** καὶ ἰδοὺ
πνεῦμα λαμβάνει αὐτὸν καὶ ἐξαίφνησ κράζει
καὶ σπαράσσει αὐτὸν μετὰ ἀφροῦ, καὶ
μόγισ ἀποχωρεῖ ἀπ᾽ αὐτοῦ συντρῖβον αὐτόν.
40 καὶ ἐδεήθην τῶν μαθητῶν σου ἵνα
ἐκβάλωσιν αὐτό, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν.
41 ἀποκριθεὶσ δὲ ὁ Ἰησοῦσ εἶπεν· ὦ γενεὰ
ἄπιστοσ καὶ διεστραμμένη, ἕωσ πότε ἔσο-
μαι πρὸσ ὑμᾶσ καὶ ἀνέξομαι ὑμῶν; προσ-
άγαγε ὧδε τὸν υἱόν σου. **42** ἔτι δὲ προσ-
ερχομένου αὐτοῦ ἔρρηξεν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον
καὶ συνεσπάραξεν· ἐπετίμησεν δὲ ὁ Ἰησοῦσ

---

34. επεσκιασεν | εν τω εκεινουσ εισελθειν 35. εκλε-
λεγμ.: αγαπητοσ 36. ο ιησουσ | εωρακασιν 37. εν
τη εξησ ημ. 38. ανεβοησε | επιβλεψον | εστι μοι
40. εκβαλλωσιν

---

35 2 Pe 1, 17. **37—43** Mt 17, 14—23. Mc 9, 14—29.

τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, καὶ ἰάσατο τὸν
παῖδα καὶ ἀπέδωκεν αὐτὸν τῷ πατρὶ αὐτοῦ.
43 [100,8] ἐξεπλήσσοντο δὲ πάντεσ ἐπὶ τῇ
μεγαλειότητι τοῦ θεοῦ.

[101,2] Πάντων δὲ θαυμαζόντων ἐπὶ πᾶσιν
οἷσ ἐποίει, εἶπεν πρὸσ τοὺσ μαθητὰσ
αὐτοῦ· **44** θέσθε ὑμεῖσ εἰσ τὰ ὦτα ὑμῶν
τοὺσ λόγουσ τούτουσ· ὁ γὰρ υἱὸσ τοῦ
ἀνθρώπου μέλλει παραδίδοσθαι εἰσ χεῖρασ
ἀνθρώπων. **45** οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα
τοῦτο, καὶ ἦν παρακεκαλυμμένον ἀπ᾽ αὐτῶν
ἵνα μὴ αἴσθωνται αὐτό, καὶ ἐφοβοῦντο
ἐρωτῆσαι αὐτὸν περὶ τοῦ ῥήματοσ τούτου.

46 [102,2] Εἰσῆλθεν δὲ διαλογισμὸσ ἐν
αὐτοῖσ, τὸ τίσ ἂν εἴη μείζων αὐτῶν. **47** ὁ
δὲ Ἰησοῦσ εἰδὼσ τὸν διαλογισμὸν τῆσ καρ-
δίασ αὐτῶν, ἐπιλαβόμενοσ παιδίου ἔστησεν
αὐτὸ παρ᾽ ἑαυτῷ, **48** καὶ εἶπεν αὐτοῖσ· ὃσ
ἐὰν δέξηται τοῦτο τὸ παιδίον ἐπὶ τῷ
ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὃσ ἂν ἐμὲ
δέξηται, δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με· ὁ
γὰρ μικρότεροσ ἐν πᾶσιν ὑμῖν ὑπάρχων,
οὗτόσ ἐστιν μέγασ. **49** [103,8] Ἀποκριθεὶσ
δὲ ὁ Ἰωάννησ εἶπεν· ἐπιστάτα, εἴδομέν
τινα ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαι-
μόνια, καὶ ἐκωλύσαμεν αὐτόν, ὅτι οὐκ ἀκο-
λουθεῖ μεθ᾽ ἡμῶν. **50** εἶπεν δὲ πρὸσ αὐτὸν

45. οισ εποιησεν ο ιησουσ 47. ειδωσ: ιδων 48. αν: εαν | εστιν: εσται 49. τα δαιμονια 50. και ειπε πρ. αυτ. ο ιησουσ

43—45 Mc 9, 30—32. Mt 17, 22 s. **46—48** Mc 9, 33—37. Mt 18, 1—5. **48** Mt 10, 40. Io 13, 20. **49—50** Mc 9, 38—40.

Ἰησοῦσ· μὴ κωλύετε· ὃσ γὰρ οὐκ ἔστιν
καθ᾽ ὑμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν ἐστίν.
51 [104,10] Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ συμπλη-
ροῦσθαι τὰσ ἡμέρασ τῆσ ἀναλήμψεωσ
αὐτοῦ, καὶ αὐτὸσ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐστή-
ρισεν τοῦ πορεύεσθαι εἰσ Ἱερουσαλήμ,
52 καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλουσ πρὸ προσώπου
αὐτοῦ. καὶ πορευθέντεσ εἰσῆλθον εἰσ πόλιν
Σαμαριτῶν ὥστε ἑτοιμάσαι αὐτῷ· **53** καὶ
οὐκ ἐδέξαντο αὐτόν, ὅτι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ
ἦν πορευόμενον εἰσ Ἱερουσαλήμ. **54** ἰδόν-
τεσ δὲ οἱ μαθηταὶ Ἰάκωβοσ καὶ Ἰωάννησ
εἶπαν· κύριε, θέλεισ εἴπωμεν πῦρ κατα-
βῆναι ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀναλῶσαι
αὐτούσ; **55** στραφεὶσ δὲ ἐπετίμησεν αὐτοῖσ.
56 καὶ ἐπορεύθησαν εἰσ ἑτέραν κώμην.
57 [105 5] Καὶ πορευομένων αὐτῶν ἐν τῇ
ὁδῷ εἶπέν τισ πρὸσ αὐτόν· ἀκολουθήσω
σοι ὅπου ἂν ἀπέρχῃ. **58** καὶ εἶπεν αὐτῷ
ὁ Ἰησοῦσ· αἱ ἀλώπεκεσ φωλεοὺσ ἔχουσιν
καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεισ,
ὁ δὲ υἱὸσ τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν
κεφαλὴν κλίνῃ. **59** εἶπεν δὲ πρὸσ ἕτερον·
ἀκολούθει μοι. ὁ δὲ εἶπεν· ἐπίτρεψόν μοι

---

50. καθ ημων, υπερ ημων 51. αναληψεωσ | εστηριξε 52. πολιν: κωμην | σαμαρειτων 54. οι μαθητ. αυτου | ειπον | αναλωσαι αυτουσ: add ωσ και ηλιασ εποιησε 55. επετιμ. αυτοισ: add και ειπεν· ουκ οιδατε οιου πνευματοσ εστε υμεισ 56. και επορευθ.: praem ο γαρ υιοσ του ανθρωπου ουκ ηλθε ψυχασ ανθρωπων απολεσαι αλλα σωσαι 57. Και: εγενετο δε | απερχη: add κυριε 59. επιτρεψον: praem κυριε

57—60 Mt 8, 19—22.

πρῶτον ἀπελθόντι θάψαι τὸν πατέρα μου.
60 εἶπεν δὲ αὐτῷ· ἄφεσ τοὺσ νεκροὺσ
θάψαι τοὺσ ἑαυτῶν νεκρούσ, σὺ δὲ ἀπελ-
θὼν διάγγελλε τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.
61 [106,10] εἶπεν δὲ καὶ ἕτεροσ· ἀκολουθήσω
σοι, κύριε· πρῶτον δὲ ἐπίτρεψόν μοι ἀπο-
τάξασθαι τοῖσ εἰσ τὸν οἶκόν μου. **62** εἶπεν
δὲ πρὸσ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦσ· οὐδεὶσ ἐπιβαλὼν
τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' ἄροτρον καὶ βλέπων
εἰσ τὰ ὀπίσω εὔθετόσ ἐστιν τῇ βασιλείᾳ
τοῦ θεοῦ.

X.

Septuaginta apostolorum legatio et reditus. Vae urbibus obstinatis. Iesus exultans spiritu. Quaestio de vita aeterna et proximo. Parabola de Samarita misericorde. Martha et Maria.

1 [107,10] Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ
κύριοσ καὶ ἑτέρουσ ἑβδομήκοντα, καὶ ἀπέ-
στειλεν αὐτοὺσ ἀνὰ δύο πρὸ προσώπου
αὐτοῦ εἰσ πᾶσαν πόλιν καὶ τόπον οὗ ἤμελ-
λεν αὐτὸσ ἔρχεσθαι. **2** [108,5] ἔλεγεν δὲ πρὸσ
αὐτούσ· ὁ μὲν θερισμὸσ πολύσ, οἱ δὲ
ἐργάται ὀλίγοι· δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ
θερισμοῦ ὅπωσ ἐργάτασ ἐκβάλῃ εἰσ τὸν
θερισμὸν αὐτοῦ. **3** [109,5] ὑπάγετε· ἰδοὺ
ἀποστέλλω ὑμᾶσ ὡσ ἄρνασ ἐν μέσῳ λύκων.
4 [110,2] μὴ βαστάζετε βαλλάντιον, μὴ πήραν,

59. απελθοντι πρωτον 60. ειπ. δε αυτω: add ο ιησουσ 62. εισ την βασιλειαν
X. 1. εμελλεν 2. δε: ουν | εκβαλλη εργατασ 3. ιδου εγω 4. βαλαντιον

X. **2** Mt 9, 37 s. **3** Mt 10, 16. **4** ss. 9, 3—5. **4—12** Mt 10, 9—15.

μὴ ὑποδήματα· μηδένα κατὰ τὴν ὁδὸν
ἀσπάσησθε. **5** [111,5] εἰσ ἣν δ᾽ ἂν εἰσέλθητε
οἰκίαν, πρῶτον λέγετε· εἰρήνη τῷ οἴκῳ
τούτῳ. **6** καὶ ἐὰν ᾖ ἐκεῖ υἱὸσ εἰρήνησ,
ἐπαναπαήσεται ἐπ᾽ αὐτὸν ἡ εἰρήνη ὑμῶν·
εἰ δὲ μήγε, ἐφ᾽ ὑμᾶσ ἀνακάμψει. **7** [112,2] ἐν
αὐτῇ δὲ τῇ οἰκίᾳ μένετε, ἔσθοντεσ καὶ
πίνοντεσ τὰ παρ᾽ αὐτῶν· ἄξιοσ γὰρ ὁ
ἐργάτησ τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ. [113,10] μὴ μετα-
βαίνετε ἐξ οἰκίασ εἰσ οἰκίαν. **8** καὶ εἰσ
ἣν ἂν πόλιν εἰσέρχησθε καὶ δέχωνται ὑμᾶσ,
ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν, **9** καὶ θερα-
πεύετε τοὺσ ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖσ, καὶ λέγετε
αὐτοῖσ· ἤγγικεν ἐφ᾽ ὑμᾶσ ἡ βασιλεία τοῦ
θεοῦ. **10** [114,2] εἰσ ἣν δ᾽ ἂν πόλιν εἰσέλθητε
καὶ μὴ δέχωνται ὑμᾶσ, ἐξελθόντεσ εἰσ τὰσ
πλατείασ αὐτῆσ εἴπατε· **11** καὶ τὸν κονιορ-
τὸν τὸν κολληθέντα ἡμῖν ἐκ τῆσ πόλεωσ
ὑμῶν εἰσ τοὺσ πόδασ ἀπομασσόμεθα ὑμῖν·
πλὴν τοῦτο γινώσκετε, ὅτι ἤγγικεν ἡ βασι-
λεία τοῦ θεοῦ. **12** λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι Cοδό-
μοισ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀνεκτότερον ἔσται
ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. **13** [115,5] Οὐαί σοι
Χοραζείν, οὐαί σοι Βηθσαϊδά· ὅτι εἰ ἐν
Τύρῳ καὶ Cιδῶνι ἐγενήθησαν αἱ δυνάμεισ
αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ

---

4. μηδε υποδηματ. | και μηδενα 5. αν οικιαν εισερχησθε 6. και εαν μεν | ς[e] ο υιοσ | επαναπαυσεται 7. εσθιοντεσ | τ. μισθ. αυτου εστι 8. και εισ ην δ αν 10. εισερχησθε 11. om εισ τ. ποδασ | ηγγικεν: add εφ υμασ 13. ς[e] χοραζιν, ς χωραζιν | εγενοντο

13—15 Mt 11, 21—23.

καὶ σποδῷ καθήμενοι μετενόησαν. **14** πλὴν
Τύρῳ καὶ Cιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν τῇ
κρίσει ἢ ὑμῖν. **15** καὶ σὺ Καφαρναούμ,
μὴ ἕωσ οὐρανοῦ ὑψωθήσῃ; ἕωσ ᾄδου κα-
ταβιβασθήσῃ. **16** [116,1] Ὁ ἀκούων ὑμῶν
ἐμοῦ ἀκούει, καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶσ ἐμὲ
ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν ἀθετεῖ τὸν ἀπο-
στείλαντά με.

17 [117,10] Ὑπέστρεψαν δὲ οἱ ἑβδομή-
κοντα μετὰ χαρᾶσ λέγοντεσ· κύριε, καὶ τὰ
δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνόματί
σου. **18** εἶπεν δὲ αὐτοῖσ· ἐθεώρουν τὸν
σατανᾶν ὡσ ἀστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πε-
σόντα. **19** ἰδοὺ δέδωκα ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν
τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφεων καὶ σκορπίων,
καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ,
καὶ οὐδὲν ὑμᾶσ οὐ μὴ ἀδικήσει. **20** πλὴν
ἐν τούτῳ μὴ χαίρετε ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν
ὑποτάσσεται, χαίρετε δὲ ὅτι τὰ ὀνόματα
ὑμῶν ἐνγέγραπται ἐν τοῖσ οὐρανοῖσ.

21 [118,5] Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἠγαλλιάσατο
ἐν τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ καὶ εἶπεν· ἐξομο-
λογοῦμαί σοι πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ
τῆσ γῆσ, ὅτι ἀπέκρυψασ ταῦτα ἀπὸ σοφῶν
καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψασ αὐτὰ νηπίοισ·
ναὶ ὁ πατήρ, ὅτι οὕτωσ ἐγένετο εὐδοκία

---

13. καθημεναι 15. καπερναουμ | η εωσ του ουρ. υψωθεισα 19. ιδ. διδωμι | ς (non ς^e^) αδικηση 20. χαιρετε δε μαλλον | εγραφη 21. εν τω: om εν | πνευμ. τω αγιω: πνευμ. ο ιησουσ

---

16 Mt 10, 40. Io 13, 20. **21** Mt 11, 25—27.

ἔμπροσθέν σου. **22** [119,3] καὶ στραφεὶσ πρὸσ
τοὺσ μαθητὰσ εἶπεν· πάντα μοι παρεδόθη
ὑπὸ τοῦ πατρόσ μου, καὶ οὐδεὶσ γινώσκει
τίσ ἐστιν ὁ υἱὸσ εἰ μὴ ὁ πατήρ, καὶ τίσ
ἐστιν ὁ πατὴρ εἰ μὴ ὁ υἱὸσ καὶ ᾧ ἐὰν
βούληται ὁ υἱὸσ ἀποκαλύψαι. **23** [120,5] Καὶ
στραφεὶσ πρὸσ τοὺσ μαθητὰσ κατ᾽ ἰδίαν
εἶπεν· μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλέποντεσ
ἃ βλέπετε. **24** λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ
προφῆται καὶ βασιλεῖσ ἠθέλησαν ἰδεῖν ἃ
ὑμεῖσ βλέπετε, καὶ οὐκ ἶδαν, καὶ ἀκοῦσαι
ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν.

25 [121,2] Καὶ ἰδοὺ νομικόσ τισ ἀνέστη
ἐκπειράζων αὐτόν, λέγων· διδάσκαλε, τί
ποιήσασ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; **26** ὁ
δὲ εἶπεν πρὸσ αὐτόν· ἐν τῷ νόμῳ τί
γέγραπται; πῶσ ἀναγινώσκεισ; **27** ὁ δὲ
ἀποκριθεὶσ εἶπεν· ἀγαπήσεισ κύριον τὸν
θεόν σου ἐξ ὅλησ τῆσ καρδίασ σου καὶ ἐν
ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ἰσχύϊ σου
καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου, καὶ τὸν πλησίον
σου ὡσ σεαυτόν. **28** εἶπεν δὲ αὐτῷ·
ὀρθῶσ ἀπεκρίθησ· τοῦτο ποίει, καὶ ζήσῃ.
29 [122,10] ὁ δὲ θέλων δικαιῶσαι ἑαυτὸν
εἶπεν πρὸσ τὸν Ἰησοῦν· καὶ τίσ ἐστίν μου
πλησίον; **30** ὑπολαβὼν ὁ Ἰησοῦσ εἶπεν·

---

22. ς[e] om και στραφεισ προσ τουσ μαθητ. ειπεν | παρεδοθ. μοι 24. ουχ ειδον 25. και λεγων 27. εξ ολησ τησ ψυχησ σου και εξ ολησ τησ ισχυοσ σου κ. εξ ολησ τησ διανοιασ σου 29. δικαιουν 30. υπολαβ. δε

---

23 s. Mt 13, 16 s. **25** ss. 18, 18 ss. Mt 22, 35 ss. 19, 16. Mc 12, 28 ss. **27** Deut 6, 5. Lev 19, 18.

ἄνθρωπόσ τισ κατέβαινεν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ
εἰσ Ἱερειχώ, καὶ λησταῖσ περιέπεσεν, οἳ
καὶ ἐκδύσαντεσ αὐτὸν καὶ πληγὰσ ἐπιθέντεσ
ἀπῆλθον, ἀφέντεσ ἡμιθανῆ. **31** κατὰ συγ-
κυρίαν δὲ ἱερεύσ τισ κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ
ἐκείνῃ, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἀντιπαρῆλθεν.
32 ὁμοίωσ δὲ καὶ Λευείτησ γενόμενοσ κατὰ
τὸν τόπον, ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ἀντιπαρῆλθεν
33 Σαμαρίτησ δέ τισ ὁδεύων ἦλθεν κατ᾽
αὐτὸν καὶ ἰδὼν ἐσπλαγχνίσθη. **34** καὶ
προσελθὼν κατέδησεν τὰ τραύματα αὐτοῦ
ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον, ἐπιβιβάσασ δὲ
αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνοσ ἤγαγεν αὐτὸν εἰσ
πανδοκίον καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ. **35** καὶ
ἐπὶ τὴν αὔριον ἐκβαλὼν δύο δηνάρια ἔδωκεν
τῷ πανδοκεῖ καὶ εἶπεν· ἐπιμελήθητι αὐτοῦ,
καὶ ὅ τι ἂν προσδαπανήσῃσ ἐγὼ ἐν τῷ
ἐπανέρχεσθαί με ἀποδώσω σοι. **36** τίσ
τούτων τῶν τριῶν πλησίον δοκεῖ σοι γεγο-
νέναι τοῦ ἐμπεσόντοσ εἰσ τοὺσ λῃστάσ;
37 ὁ δὲ εἶπεν· ὁ ποιήσασ τὸ ἔλεοσ μετ᾽
αὐτοῦ. εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦσ· πορεύου
καὶ σὺ ποίει ὁμοίωσ.

38 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτοὺσ
εἰσῆλθεν εἰσ κώμην τινά· γυνὴ δέ τισ
ὀνόματι Μάρθα ὑπεδέξατο αὐτὸν εἰσ τὴν

30. ιεριχω | ημιθανη: add τυγχανοντα 32. λευϊτησ
33. σαμαρειτησ | ιδων: add αυτον 34. πανδοχειον
35. αυριον: add εξελθων | πανδοχει | ειπεν: add αυτω
36. τισ ουν | δοκει σοι πλησ. γεγον. 37. δε sec: ουν
38. εισ τον οικον αυτησ

38 s. Io 11, 1 ss. 12, 1 ss.

οἰκίαν. **39** καὶ τῇδε ἦν ἀδελφὴ καλουμένη
Μαριάμ, ἣ καὶ παρακαθεσθεῖσα πρὸσ τοὺσ
πόδασ τοῦ κυρίου ἤκουεν τὸν λόγον αὐτοῦ·
40 ἡ δὲ Μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν
διακονίαν. ἐπιστᾶσα δὲ εἶπεν· κύριε, οὐ
μέλει σοι ὅτι ἡ ἀδελφή μου μόνην με
κατέλιπεν διακονεῖν; εἰπὸν οὖν αὐτῇ ἵνα
μοι συναντιλάβηται. **41** ἀποκριθεὶσ δὲ εἶπεν
αὐτῇ ὁ κύριοσ· Μάρθα Μάρθα, μεριμνᾷσ
καὶ θορυβάζῃ περὶ πολλά, **42** ἑνὸσ δέ ἐστιν
χρεία· Μαρία γὰρ τὴν ἀγαθὴν μερίδα
ἐξελέξατο, ἥτισ οὐκ ἀφαιρεθήσεται αὐτῆσ.

XI.

Oratio dominica. Precandi assiduitas et fiducia. Calumnia auxilii diabolici. De redeunte daemone. Generatio signorum avida. Lucerna et lux. Sermones contra Pharisaeos et legis peritos.

1 123,5 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν
τόπῳ τινὶ προσευχόμενον, ὡσ ἐπαύσατο,
εἶπέν τισ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸσ αὐτόν·
κύριε, δίδαξον ἡμᾶσ προσεύχεσθαι, καθὼσ
καὶ Ἰωάννησ ἐδίδαξεν τοὺσ μαθητὰσ αὐτοῦ.
2 εἶπεν δὲ αὐτοῖσ· ὅταν προσεύχησθε,
λέγετε· πάτερ, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου·
ἐλθάτω ἡ βασιλεία σου· **3** τὸν ἄρτον ἡμῶν
τὸν ἐπιούσιον δίδου ἡμῖν τὸ καθ' ἡμέραν·

---

39. μαρια | παρακαθισασα παρα | κυριου: ιησου 40. ειπον: ειπε 41. κυριοσ: ιησουσ | τυρβαζη 42. γαρ: δε | αφαιρ. απ αυτησ

XI. 2. πατερ: add ημων ο εν τοισ ουρανοισ | ελθετω | η βασ. σου: add γενηθητω το θελημα σου ωσ εν ουρανω και επι τησ γησ

XI. **2—4** Mt 6, 9—13.

4 καὶ ἄφεσ ἡμῖν τὰσ ἁμαρτίασ ἡμῶν, καὶ
γὰρ αὐτοὶ ἀφίομεν παντὶ ὀφείλοντι ἡμῖν·
καὶ μὴ εἰσενέγκῃσ ἡμᾶσ εἰσ πειρασμόν.
5 [124,10] Καὶ εἶπεν πρὸσ αὐτούσ· τίσ ἐξ
ὑμῶν ἕξει φίλον, καὶ πορεύσεται πρὸσ αὐτὸν
μεσονυκτίου καὶ εἴπῃ αὐτῷ· φίλε, χρῆσόν
μοι τρεῖσ ἄρτουσ, 6 ἐπειδὴ φίλοσ μου
παρεγένετο ἐξ ὁδοῦ πρόσ με καὶ οὐκ ἔχω
ὃ παραθήσω αὐτῷ. 7 κἀκεῖνοσ ἔσωθεν
ἀποκριθεὶσ εἴπῃ· μή μοι κόπουσ πάρεχε·
ἤδη ἡ θύρα κέκλεισται, καὶ τὰ παιδία μου
μετ' ἐμοῦ εἰσ τὴν κοίτην εἰσίν· οὐ δύνα-
μαι ἀναστὰσ δοῦναί σοι. 8 λέγω ὑμῖν, εἰ
καὶ οὐ δώσει αὐτῷ ἀναστὰσ διὰ τὸ εἶναι
φίλον αὐτοῦ, διά γε τὴν ἀναιδίαν αὐτοῦ
ἐγερθεὶσ δώσει αὐτῷ ὅσων χρῄζει. 9 [125,5]
Κἀγὼ ὑμῖν λέγω, αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται
ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὑρήσετε· κρούετε, καὶ
ἀνοιχθήσεται ὑμῖν. 10 πᾶσ γὰρ ὁ αἰτῶν
λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει, καὶ τῷ
κρούοντι ἀνοιχθήσεται. 11 τίνα δὲ ἐξ
ὑμῶν τὸν πατέρα αἰτήσει ὁ υἱὸσ ἄρτον,
μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; ἢ καὶ ἰχθύν,
μὴ ἀντὶ ἰχθύοσ ὄφιν αὐτῷ ἐπιδώσει;

---

4. αφιεμεν | εισ πειρασμον: add αλλα ρυσαι ημασ απο του πονηρου 8. αυτου φιλον | αναιδειαν 9. ανοιγησεται 10. ανοιγησεται 11. εξ υμων: om εξ | η και: ει και | οφ. επιδ. αυτω

9—13 Mt 7, 7—11.

12 ἢ καὶ αἰτήσει ᾠόν, μὴ ἐπιδώσει αὐτῷ
σκορπίον; 13 εἰ οὖν ὑμεῖσ πονηροὶ ὑπάρ-
χοντεσ οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖσ
τέκνοισ ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὁ
ἐξ οὐρανοῦ δώσει πνεῦμα ἅγιον τοῖσ αἰτοῦ-
σιν αὐτόν.

14 [126,5] Καὶ ἦν ἐκβάλλων δαιμόνιον, καὶ
αὐτὸ ἦν κωφόν· ἐγένετο δὲ τοῦ δαιμονίου
ἐξελθόντοσ ἐλάλησεν ὁ κωφόσ. καὶ ἐθαύ-
μασαν οἱ ὄχλοι· 15 [127,2] τινὲσ δὲ ἐξ αὐτῶν
εἶπον· ἐν Βεελζεβοὺλ τῷ ἄρχοντι τῶν δαι-
μονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια· 16 [128,5] ἕτεροι
δὲ πειράζοντεσ σημεῖον ἐξ οὐρανοῦ ἐζήτουν
παρ' αὐτοῦ. 17 [129,2] αὐτὸσ δὲ εἰδὼσ
αὐτῶν τὰ διανοήματα εἶπεν αὐτοῖσ· πᾶσα
βασιλεία διαμερισθεῖσα ἐφ' ἑαυτὴν ἐρη-
μοῦται, καὶ οἶκοσ ἐπὶ οἶκον πίπτει. 18 εἰ
δὲ καὶ ὁ σατανᾶσ ἐφ' ἑαυτὸν διεμερίσθη,
πῶσ σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; ὅτι
λέγετε ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλειν με τὰ δαι-
μόνια. 19 εἰ δὲ ἐγὼ ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκ-
βάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι
ἐκβάλλουσιν; διὰ τοῦτο αὐτοὶ κριταὶ ἔσονται
ὑμῶν. 20 εἰ δὲ ἐν δακτύλῳ θεοῦ ἐκβάλλω
τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶσ ἡ

12. η και: add εαν | ς (non ς[e]) αιτηση 13. αγαθα δοματα 15. om τω ante αρχοντι 16. παρ αυτ. εζητ. εξ ουραν. 17. εφ εαυτ. διαμερισθ. 19. κριτ. υμων αυτ. εσοντ.

14 s. Mt 9, 32—34. 12, 22 ss. Mc 3. 22. 16 M 12, 38. 16, 1. Mc 8, 11. 17—23 Mt 12, 25—30. Mc 3, 23—27.

βασιλεία τοῦ θεοῦ. **21** Ὅταν ὁ ἰσχυρὸσ
καθωπλισμένοσ φυλάσσῃ τὴν ἑαυτοῦ αὐλήν,
ἐν εἰρήνῃ ἐστὶν τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ·
22 ἐπὰν δὲ ἰσχυρότεροσ αὐτοῦ ἐπελθὼν
νικήσῃ αὐτόν, τὴν πανοπλίαν αὐτοῦ αἴρει,
ἐφ' ᾗ ἐπεποίθει, καὶ τὰ σκῦλα αὐτοῦ δια-
δίδωσιν. **23** ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ
ἐστίν, καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ σκορ-
πίζει. **24** [130,5] Ὅταν τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα
ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι
ἀνύδρων τόπων ζητοῦν ἀνάπαυσιν, καὶ μὴ
εὑρίσκον λέγει· ὑποστρέψω εἰσ τὸν οἶκόν
μου ὅθεν ἐξῆλθον. **25** καὶ ἐλθὸν εὑρίσκει
σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον. **26** τότε
πορεύεται καὶ παραλαμβάνει ἕτερα πνεύματα
πονηρότερα ἑαυτοῦ ἑπτά, καὶ εἰσελθόντα
κατοικεῖ ἐκεῖ, καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ
ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων.

27 [131,10] Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν
ταῦτα ἐπάρασά τισ φωνὴν γυνὴ ἐκ τοῦ
ὄχλου εἶπεν αὐτῷ· μακαρία ἡ κοιλία ἡ
βαστάσασά σε καὶ μαστοὶ οὓσ ἐθήλασασ.
28 αὐτὸσ δὲ εἶπεν· μενοῦν μακάριοι οἱ
ἀκούοντεσ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ φυλάσ-
σοντεσ.

29 [132,5] Τῶν δὲ ὄχλων ἐπαθροιζομένων
ἤρξατο λέγειν· ἡ γενεὰ αὕτη γενεὰ πονηρά

22. ο ισχυροτ. **26.** επτ. ετερ. πνευμ. πονηρ. εαυτ.
27. επ. τισ γυνη φων. 28. μενουνγε | φυλασσοντεσ:
add αυτον 29. om γενεα sec

23 9, 50. Mc 9, 40. **24—26** Mt 12, 43—45
29—32 Mt 12, 38—42.

ἐστιν· σημεῖον ζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δο-
θήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ.
30 καθὼσ γὰρ ἐγένετο Ἰωνᾶσ τοῖσ Νινευεί-
ταισ σημεῖον, οὕτωσ ἔσται καὶ ὁ υἱὸσ τοῦ
ἀνθρώπου τῇ γενεᾷ ταύτῃ. **31** βασίλισσα
νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῶν
ἀνδρῶν τῆσ γενεᾶσ ταύτησ καὶ κατακρινεῖ
αὐτούσ· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆσ
γῆσ ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶνοσ, καὶ
ἰδοὺ πλεῖον Σολομῶνοσ ὧδε. **32** ἄνδρεσ
Νινευεῖται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ
τῆσ γενεᾶσ ταύτησ καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν·
ὅτι μετενόησαν εἰσ τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ, καὶ
ἰδοὺ πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε. **33** [133,2] Οὐδεὶσ
λύχνον ἅψασ εἰσ κρυπτὴν τίθησιν οὐδὲ ὑπὸ
τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ἵνα
οἱ εἰσπορευόμενοι τὸ φέγγοσ βλέπωσιν.
34 [134,5] ὁ λύχνοσ τοῦ σώματόσ ἐστιν ὁ
ὀφθαλμόσ σου. ὅταν ὁ ὀφθαλμόσ σου ἁπλοῦσ
ᾖ, καὶ ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινόν ἐστιν·
ἐπὰν δὲ πονηρὸσ ᾖ, καὶ τὸ σῶμά σου
σκοτεινόν. **35** σκόπει οὖν μὴ τὸ φῶσ τὸ
ἐν σοὶ σκότοσ ἐστίν. **36** εἰ οὖν τὸ σῶμά
σου ὅλον φωτεινόν, μὴ ἔχον τι μέροσ σκο-
τεινόν, ἔσται φωτεινὸν ὅλον ὡσ ὅταν ὁ
λύχνοσ τῇ ἀστραπῇ φωτίζῃ σε.

---

29. επιζητει | ιωνα: add του προφητου 30. σημ. τοισ νινευϊταισ 31. σολομωντοσ 32. ανδρ. νινευϊ 33. ουδεισ δε | ς et ς^{e} 1633. (non 1624.) εισ κρυπτον | ς^{e} αλλα επι 34. om σου prim | οταν ουν

---

31 1 Reg 10, 1. **32** Ion 3, 5. **33** 8, 16. Mt 5, 15. Mc 4, 21. **34** Mt 6, 22 s.

37 [135,5] Ἐν δὲ τῷ λαλῆσαι ἐρωτᾷ αὐτὸν
Φαρισαῖος ὅπως ἀριστήσῃ παρ' αὐτῷ·
εἰσελθὼν δὲ ἀνέπεσεν. 38 ὁ δὲ Φαρισαῖος
ἰδὼν ἐθαύμασεν ὅτι οὐ πρῶτον ἐβαπτίσθη
πρὸ τοῦ ἀρίστου. 39 εἶπεν δὲ ὁ κύριος
πρὸς αὐτόν· νῦν ὑμεῖς οἱ Φαρισαῖοι τὸ
ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ πίνακος
καθαρίζετε, τὸ δὲ ἔσωθεν ὑμῶν γέμει
ἁρπαγῆς καὶ πονηρίας. 40 ἄφρονες, οὐχ
ὁ ποιήσας τὸ ἔξωθεν καὶ τὸ ἔσωθεν
ἐποίησεν; 41 πλὴν τὰ ἐνόντα δότε ἐλεη-
μοσύνην, καὶ ἰδοὺ πάντα καθαρὰ ὑμῖν ἐστίν.
42 [136,5] ἀλλὰ οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις,
ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ πήγα-
νον καὶ πᾶν λάχανον, καὶ παρέρχεσθε τὴν
κρίσιν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ· ταῦτα ἔδει
ποιῆσαι κἀκεῖνα μὴ παρεῖναι. 43 [137,2] οὐαὶ
ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀγαπᾶτε τὴν
πρωτοκαθεδρίαν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ τοὺς
ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς. 44 [138,5] οὐαὶ
ὑμῖν, ὅτι ἐστὲ ὡς τὰ μνημεῖα τὰ ἄδηλα,
καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ περιπατοῦντες ἐπάνω
οὐκ οἴδασιν. 45 [139,5] Ἀποκριθεὶς δέ τις
τῶν νομικῶν λέγει αὐτῷ· διδάσκαλε, ταῦτα
λέγων καὶ ἡμᾶς ὑβρίζεις. 46 ὁ δὲ εἶπεν·
καὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς οὐαί, ὅτι φορτίζετε

37. ηρωτα | φαρισ. τις 42. αλλ ουαι | αφιεναι 44. ουαι υμιν: add γραμματεις και φαρισαιοι υποκριται

39 Mt 23, 25. 42 Mt 23, 23. 43 20, 46. Mt 23, 6 s. 44 Mt 23, 27. 46 Mt 23, 4.

τοὺσ ἀνθρώπουσ φορτία δυσβάστακτα, καὶ
αὐτοὶ ἑνὶ τῶν δακτύλων ὑμῶν οὐ προσ-
ψαύετε τοῖσ φορτίοισ. **47** [140,5] οὐαὶ ὑμῖν,
ὅτι οἰκοδομεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν προφητῶν,
καὶ οἱ πατέρεσ ὑμῶν ἀπέκτειναν αὐτούσ.
48 ἄρα μάρτυρέσ ἐστε καὶ συνευδοκεῖτε
τοῖσ ἔργοισ τῶν πατέρων ὑμῶν, ὅτι αὐτοὶ
μὲν ἀπέκτειναν αὐτούσ, ὑμεῖσ δὲ οἰκοδο-
μεῖτε. **49** [141,5] διὰ τοῦτο καὶ ἡ σοφία
τοῦ θεοῦ εἶπεν· ἀποστελῶ εἰσ αὐτοὺσ προ-
φήτασ καὶ ἀποστόλουσ, καὶ ἐξ αὐτῶν ἀπο-
κτενοῦσιν καὶ ἐκδιώξουσιν, **50** ἵνα ἐκζη-
τηθῇ τὸ αἷμα πάντων τῶν προφητῶν τὸ
ἐκχυννόμενον ἀπὸ καταβολῆσ κόσμου ἀπὸ
τῆσ γενεᾶσ ταύτησ, **51** ἀπὸ αἵματοσ Ἄβελ
ἕωσ αἵματοσ Ζαχαρίου τοῦ ἀπολομένου με-
ταξὺ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ οἴκου· ναὶ
λέγω ὑμῖν, ἐκζητηθήσεται ἀπὸ τῆσ γενεᾶσ
ταύτησ. **52** [142,5] οὐαὶ ὑμῖν τοῖσ νομικοῖσ,
ὅτι ἤρατε τὴν κλεῖδα τῆσ γνώσεωσ· αὐτοὶ οὐκ
εἰσήλθατε καὶ τοὺσ εἰσερχομένουσ ἐκωλύσατε.

53 [143,10] Κἀκεῖθεν ἐξελθόντοσ αὐτοῦ
ἤρξαντο οἱ γραμματεῖσ καὶ οἱ Φαρισαῖοι
δεινῶσ ἐνέχειν καὶ ἀποστοματίζειν αὐτὸν
περὶ πλειόνων, **54** ἐνεδρεύοντεσ, θηρεῦσαί
τι ἐκ τοῦ στόματοσ αὐτοῦ.

48. μαρτ. εστε: μαρτυρειτε | οικοδομειτε: add αυτων τα μνημεια 50. εχχυνομενον 51. απο του αιματ. | εωσ του 52. εισηλθετε 53. κακ. εξελθ. αυτου: λεγοντοσ δε αυτου ταυτα προσ αυτουσ 54. ενεδρευοντεσ: add αυτον και ζητουντεσ | στομ. αυτου: add ινα κατηγορησωσιν αυτου

47 s. Mt 23, 29—31. **49—51** Mt 23, 34—36. **51** Gen 4, 8. 2 Chr 24, 21. **52** Mt 23, 13.

XII.

Fermentum Pharisaeorum. Quis sit timendus. Peccatum in spiritum sanctum. Lis hereditatis. De divite vana meditante. Curae inanes, aeternae divitiae. De servo vigilante et fideli. Dissidia propter Christum. Signa temporum.

1 Ἐν οἷσ ἐπισυναχθεισῶν τῶν μυριάδων
τοῦ ὄχλου, ὥστε καταπατεῖν ἀλλήλουσ,
ἤρξατο λέγειν πρὸσ τοὺσ μαθητὰσ αὐτοῦ
πρῶτον· [144,2] προσέχετε ἑαυτοῖσ ἀπὸ τῆσ
ζύμησ τῶν Φαρισαίων, ἥτισ ἐστὶν ὑπόκρι-
σισ. 2 [145,5] οὐδὲν δὲ συγκεκαλυμμένον
ἐστὶν ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται, καὶ κρυπτὸν
ὃ οὐ γνωσθήσεται. 3 ἀνθ᾽ ὧν ὅσα ἐν τῇ
σκοτίᾳ εἴπατε, ἐν τῷ φωτὶ ἀκουσθήσεται,
καὶ ὃ πρὸσ τὸ οὖσ ἐλαλήσατε ἐν τοῖσ
ταμείοισ, κηρυχθήσεται ἐπὶ τῶν δωμάτων.
4 Λέγω δὲ ὑμῖν τοῖσ φίλοισ μου, μὴ
φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεννόντων τὸ σῶμα
καὶ μετὰ ταῦτα μὴ ἐχόντων περισσότερόν
τι ποιῆσαι. 5 ὑποδείξω δὲ ὑμῖν τίνα
φοβηθῆτε· φοβήθητε τὸν μετὰ τὸ ἀποκτεῖναι
ἔχοντα ἐξουσίαν ἐμβαλεῖν εἰσ τὴν γέενναν.
ναὶ λέγω ὑμῖν, τοῦτον φοβήθητε. 6 οὐχὶ
πέντε στρουθία πωλοῦνται ἀσσαρίων δύο;
καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἐπιλελησμένον
ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. 7 ἀλλὰ καὶ αἱ τρίχεσ
τῆσ κεφαλῆσ ὑμῶν πᾶσαι ἠρίθμηνται.

XII. 1. πρωτον: ς^e coni cum seqq 4. αποκτεινοντων 5. εξουσ. εχοντ. 6. πωλειται

XII. 1 Mt 16, 6. 2 8, 17. Mc 4, 22. Mt 10, 26 s. 4—9 Mt 10, 28—33.

μὴ φοβεῖσθε· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε.
8 λέγω δὲ ὑμῖν, πᾶσ ὃσ ἂν ὁμολογήσῃ ἐν
ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὁ υἱὸσ
τοῦ ἀνθρώπου ὁμολογήσει ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν
τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ· 9 [146,2] ὁ δὲ ἀρνη-
σάμενόσ με ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων ἀπαρ-
νηθήσεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ.
10 [147,2] καὶ πᾶσ ὃσ ἐρεῖ λόγον εἰσ τὸν υἱὸν
τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· τῷ δὲ εἰσ
τὸ ἅγιον πνεῦμα βλασφημήσαντι οὐκ ἀφεθή-
σεται. 11 [148,2] ὅταν δὲ εἰσφέρωσιν ὑμᾶσ
ἐπὶ τὰσ συναγωγὰσ καὶ τὰσ ἀρχὰσ καὶ τὰσ
ἐξουσίασ, μὴ μεριμνήσητε πῶσ ἢ τί ἀπο-
λογήσησθε ἢ τί εἴπητε· 12 τὸ γὰρ ἅγιον
πνεῦμα διδάξει ὑμᾶσ ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἃ
δεῖ εἰπεῖν.

13 [149,10] Εἶπεν δέ τισ ἐκ τοῦ ὄχλου αὐτῷ·
διδάσκαλε, εἰπὲ τῷ ἀδελφῷ μου μερίσασθαι
μετ᾽ ἐμοῦ τὴν κληρονομίαν. 14 ὁ δὲ εἶπεν
αὐτῷ· ἄνθρωπε, τίσ με κατέστησεν κριτὴν
ἢ μεριστὴν ἐφ᾽ ὑμᾶσ; 15 εἶπεν δὲ πρὸσ
αὐτούσ· ὁρᾶτε καὶ φυλάσσεσθε ἀπὸ πάσησ
πλεονεξίασ, ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ
ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἐστὶν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων
αὐτῷ. 16 Εἶπεν δὲ παραβολὴν πρὸσ αὐτοὺσ
λέγων· ἀνθρώπου τινὸσ πλουσίου εὐφόρησεν
ἡ χώρα. 17 καὶ διελογίζετο ἐν ἑαυτῷ

7. μη ουν φοβ. 11. προσφερωσιν | μεριμνατε 13. αυτω εκ του οχλ. 14. κριτην: δικαστην 15. πασησ: τησ | αυτω: αυτου

10 Mt 12, 32. Mc 3, 29. 11 s. Mt 10, 19 s. Mc 13, 11.

λέγων· τί ποιήσω, ὅτι οὐκ ἔχω ποῦ συνάξω
τοὺσ καρπούσ μου; 18 καὶ εἶπεν· τοῦτο
ποιήσω· καθελῶ μου τὰσ ἀποθήκασ καὶ
μείζονασ οἰκοδομήσω, καὶ συνάξω ἐκεῖ
πάντα τὰ γενήματά μου καὶ τὰ ἀγαθά μου,
19 καὶ ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου· ψυχή, ἔχεισ
πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα εἰσ ἔτη πολλά·
ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου. 20 εἶπεν
δὲ αὐτῷ ὁ θεόσ· ἄφρων, ταύτῃ τῇ νυκτὶ
τὴν ψυχήν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ· ἃ δὲ
ἡτοίμασασ, τίνι ἔσται; 21 οὕτωσ ὁ θησαυ-
ρίζων αὑτῷ καὶ μὴ εἰσ θεὸν πλουτῶν.
22 [150,5] Εἶπεν δὲ πρὸσ τοὺσ μαθητὰσ
αὐτοῦ· διὰ τοῦτο ὑμῖν λέγω, μὴ μεριμνᾶτε
τῇ ψυχῇ τί φάγητε μηδὲ τῷ σώματι τί
ἐνδύσησθε. 23 ἡ ψυχὴ πλεῖόν ἐστιν τῆσ
τροφῆσ καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματοσ.
24 κατανοήσατε τοὺσ κόρακασ, ὅτι οὔτε
σπείρουσιν οὔτε θερίζουσιν, οἷσ οὐκ ἔστιν
ταμεῖον οὐδὲ ἀποθήκη, καὶ ὁ θεὸσ τρέφει
αὐτούσ· πόσῳ μᾶλλον ὑμεῖσ διαφέρετε τῶν
πετεινῶν. 25 τίσ δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν
δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ
πῆχυν; 26 εἰ οὖν οὐδὲ ἐλάχιστον δύνασθε,
τί περὶ τῶν λοιπῶν μεριμνᾶτε; 27 κατα-

18. ς[e] (non ς) γεννηματ. 20. ς et ς[e] 1633 (non 1624.) αφρον 21. εαυτω 22. τη ψυχη υμων 24. ου σπειρ. ουδε θερ. 25. πηχυν: add ενα 26. ουτε

22—31 Mt 6, 25—33.

νοήσατε τὰ κρίνα, πῶσ οὔτε νήθει οὔτε
ὑφαίνει· λέγω δὲ ὑμῖν, οὐδὲ Cολομὼν ἐν
πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡσ ἓν
τούτων. **28** εἰ δὲ ἐν ἀγρῷ τὸν χόρτον ὄντα
σήμερον καὶ αὔριον εἰσ κλίβανον βαλλό-
μενον ὁ θεὸσ οὕτωσ ἀμφιέζει, πόσῳ μᾶλ-
λον ὑμᾶσ, ὀλιγόπιστοι. **29** καὶ ὑμεῖσ μὴ
ζητεῖτε τί φάγητε καὶ τί πίητε, καὶ μὴ
μετεωρίζεσθε· **30** ταῦτα γὰρ πάντα τὰ ἔθνη
τοῦ κόσμου ἐπιζητοῦσιν· ὑμῶν δὲ ὁ πατὴρ
οἶδεν ὅτι χρῄζετε τούτων. **31** πλὴν ζητεῖτε
τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, καὶ ταῦτα προστεθή-
σεται ὑμῖν. **32** [151,10] Μὴ φοβοῦ, τὸ μικρὸν
ποίμνιον, ὅτι εὐδόκησεν ὁ πατὴρ ὑμῶν
δοῦναι ὑμῖν τὴν βασιλείαν. **33** [152,2] Πω-
λήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν καὶ δότε ἐλεη-
μοσύνην· [153,5] ποιήσατε ἑαυτοῖσ βαλλάντια
μὴ παλαιούμενα, θησαυρὸν ἀνέκλειπτον ἐν
τοῖσ οὐρανοῖσ, ὅπου κλέπτησ οὐκ ἐγγίζει
οὐδὲ σὴσ διαφθείρει. **34** ὅπου γάρ ἐστιν
ὁ θησαυρὸσ ὑμῶν, ἐκεῖ καὶ ἡ καρδία ὑμῶν
ἔσται. **35** [154,10] Ἔστωσαν ὑμῶν αἱ ὀσφύεσ
περιεζωσμέναι καὶ οἱ λύχνοι καιόμενοι·
36 καὶ ὑμεῖσ ὅμοιοι ἀνθρώποισ προσδεχο-
μένοισ τὸν κύριον ἑαυτῶν, πότε ἀναλύσῃ
ἐκ τῶν γάμων, ἵνα ἐλθόντοσ καὶ κρούσαν-
τοσ εὐθέωσ ἀνοίξωσιν αὐτῷ. **37** [155,5] μα-

27. πωσ αυξανει· ου κοπια ουδε νηθει· 28. ει δε τ. χο. εν τῳ αγρ. σημ. οντα | αμφιεννυσι 29. η τι πιητε 30. επιζητει 31. αυτου: του θεου | ταυτα: add παντα 33. βαλαντια 36. αναλυσει

33 s. Mt 6, 19—21.

κάριοι οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι, οὓσ ἐλθὼν ὁ κύριοσ
εὑρήσει γρηγοροῦντασ· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι
περιζώσεται καὶ ἀνακλινεῖ αὐτοὺσ καὶ παρ-
ελθὼν διακονήσει αὐτοῖσ. **38** κἂν ἐν τῇ
δευτέρᾳ, κἂν ἐν τῇ τρίτῃ φυλακῇ ἔλθῃ καὶ
εὕρῃ οὕτωσ, μακάριοί εἰσιν. **39** [156,2] τοῦτο
δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ᾔδει ὁ οἰκοδεσπότησ
ποίᾳ ὥρᾳ ὁ κλέπτησ ἔρχεται, οὐκ ἂν ἀφῆκεν
διορυχθῆναι τὸν οἶκον αὐτοῦ. **40** καὶ ὑμεῖσ
γίνεσθε ἕτοιμοι, ὅτι ᾗ ὥρᾳ οὐ δοκεῖτε ὁ
υἱὸσ τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.
41 [157,6] Εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Πέτροσ· κύριε,
πρὸσ ἡμᾶσ τὴν παραβολὴν ταύτην λέγεισ
ἢ καὶ πρὸσ πάντασ; **42** καὶ εἶπεν ὁ κύριοσ·
τίσ ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸσ οἰκονόμοσ ὁ φρόνι-
μοσ, ὃν καταστήσει ὁ κύριοσ ἐπὶ τῆσ
θεραπείασ αὐτοῦ τοῦ διδόναι ἐν καιρῷ τὸ
σιτομέτριον; **43** μακάριοσ ὁ δοῦλοσ ἐκεῖνοσ,
ὃν ἐλθὼν ὁ κύριοσ αὐτοῦ εὑρήσει ποιοῦντα
οὕτωσ. **44** ἀληθῶσ λέγω ὑμῖν ὅτι ἐπὶ
πᾶσιν τοῖσ ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει
αὐτόν. **45** [158,5] ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ δοῦλοσ ἐκεῖνοσ
ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· χρονίζει ὁ κύριόσ μου
ἔρχεσθαι, καὶ ἄρξηται τύπτειν τοὺσ παῖδασ
καὶ τὰσ παιδίσκασ, ἐσθίειν τε καὶ πίνειν

38. μακ. εισιν: add οι δουλοι εκεινοι 39. ερχ. εγρηγορησεν αν και ουκ αν αφηκ. | διορυγηναι 40. και υμεισ ουν 42. ειπε δε | και φρονιμοσ

39 s. Mt 24, 43 s. **42—46** Mt 24, 45—51.

καὶ μεθύσκεσθαι· **46** ἥξει ὁ κύριοσ τοῦ
δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ ᾗ οὐ προσδοκᾷ
καὶ ἐν ὥρᾳ ᾗ οὐ γινώσκει, καὶ διχοτομήσει
αὐτόν, καὶ τὸ μέροσ αὐτοῦ μετὰ τῶν
ἀπίστων θήσει. **47** [159,10] ἐκεῖνοσ δὲ ὁ
δοῦλοσ ὁ γνοὺσ τὸ θέλημα τοῦ κυρίου αὐτοῦ
καὶ μὴ ἑτοιμάσασ ἢ ποιήσασ πρὸσ τὸ
θέλημα αὐτοῦ δαρήσεται πολλάσ· **48** ὁ δὲ
μὴ γνούσ, ποιήσασ δὲ ἄξια πληγῶν, δαρή-
σεται ὀλίγασ. παντὶ δὲ ᾧ ἐδόθη πολύ,
πολὺ ζητηθήσεται παρ᾽ αὐτοῦ, καὶ ᾧ παρ-
έθεντο πολύ, περισσότερον αἰτήσουσιν αὐτόν.
49 [160,5] Πῦρ ἦλθον βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν,
καὶ τί θέλω εἰ ἤδη ἀνήφθη. **50** βάπτισμα
δὲ ἔχω βαπτισθῆναι, καὶ πῶσ συνέχομαι
ἕωσ ὅτου τελεσθῇ. **51** δοκεῖτε ὅτι εἰρήνην
παρεγενόμην δοῦναι ἐν τῇ γῇ; οὐχὶ λέγω
ὑμῖν ἀλλ᾽ ἢ διαμερισμόν. **52** ἔσονται γὰρ
ἀπὸ τοῦ νῦν πέντε ἐν ἑνὶ οἴκῳ διαμεμερισ-
μένοι· τρεῖσ ἐπὶ δυσὶν καὶ δύο ἐπὶ τρισὶν
53 διαμερισθήσονται, πατὴρ ἐπὶ υἱῷ καὶ
υἱὸσ ἐπὶ πατρί, μήτηρ ἐπὶ θυγατέρα καὶ
θυγάτηρ ἐπὶ μητέρα, πενθερὰ ἐπὶ τὴν
νύμφην καὶ νύμφη ἐπὶ τὴν πενθεράν.

---

47. του κυρ. εαυτου | η ποι.: μηδε ποι. 49. επι: εισ 50. εωσ ου 52. εν οικω ενι 53. επι τρισιν. [53] διαμερισθησεται | εφ υιω | επι θυγατρι | επι μητρι | επι την νυμφ. αυτησ | πενθεραν: add αυτησ

51—53 Mt 10, 34 s. **53** Mich 7, 6.

54 [161,6] Ἔλεγεν δὲ καὶ τοῖσ ὄχλοισ· ὅταν
ἴδητε νεφέλην ἀνατέλλουσαν ἐπὶ δυσμῶν,
εὐθέωσ λέγετε ὅτι ὄμβροσ ἔρχεται, καὶ
γίνεται οὕτωσ· **55** καὶ ὅταν νότον πνέοντα,
λέγετε ὅτι καύσων ἔσται, καὶ γίνεται.
56 ὑποκριταί, τὸ πρόσωπον τῆσ γῆσ καὶ
τοῦ οὐρανοῦ οἴδατε δοκιμάζειν, τὸν δὲ και-
ρὸν τοῦτον πῶσ οὐ δοκιμάζετε; **57** Τί δὲ
καὶ ἀφ᾽ ἑαυτῶν οὐ κρίνετε τὸ δίκαιον;
58 [162,5] ὡσ γὰρ ὑπάγεισ μετὰ τοῦ ἀντιδίκου
σου ἐπ᾽ ἄρχοντα, ἐν τῇ ὁδῷ δὸσ ἐργασίαν
ἀπηλλάχθαι ἀπ᾽ αὐτοῦ, μήποτε κατασύρῃ
σε πρὸσ τὸν κριτήν, καὶ ὁ κριτήσ σε πα-
ραδώσει τῷ πράκτορι, καὶ ὁ πράκτωρ σε
βαλεῖ εἰσ φυλακήν. **59** λέγω σοι, οὐ μὴ
ἐξέλθῃσ ἐκεῖθεν ἕωσ καὶ τὸ ἔσχατον λεπτὸν
ἀποδῷσ.

XIII.

Galilaeorum caesorum exemplum. Ficus in vinea sterilis. Mulier sabbato sanata. Granum sinapis et fermentum. Angusta porta. Ad Herodem vulpem. Prophetarum interfectrix.

1 [163,10] Παρῆσαν δέ τινεσ ἐν αὐτῷ τῷ
καιρῷ ἀπαγγέλλοντεσ αὐτῷ περὶ τῶν Γαλι-
λαίων, ὧν τὸ αἷμα Πειλᾶτοσ ἔμιξεν μετὰ
τῶν θυσιῶν αὐτῶν. **2** καὶ ἀποκριθεὶσ εἶπεν
αὐτοῖσ· δοκεῖτε ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι οὗτοι ἁμαρ-

---

54. την νεφελην | επι: απο | οτι: om 58. σε παραδω | βαλλη 59. εωσ συ
XIII. 1. πιλατοσ 2. αποκριθεισ: add ο ιησουσ

54—56 Mt 16, 2 s. **58** s. Mt 5, 25 s.

τωλοὶ παρὰ πάντασ τοὺσ Γαλιλαίουσ ἐγέ-
νοντο, ὅτι ταῦτα πεπόνθασιν; 3 οὐχὶ λέγω
ὑμῖν, ἀλλ᾽ ἐὰν μὴ μετανοῆτε, πάντεσ ὁμοίωσ
ἀπολεῖσθε. 4 ἢ ἐκεῖνοι οἱ δεκαοκτώ, ἐφ᾽
οὓσ ἔπεσεν ὁ πύργοσ ἐν τῷ Cιλωὰμ καὶ
ἀπέκτεινεν αὐτούσ, δοκεῖτε ὅτι αὐτοὶ ὀφει-
λέται ἐγένοντο παρὰ πάντασ τοὺσ ἀνθρώ-
πουσ τοὺσ κατοικοῦντασ ἐν Ἱερουσαλήμ;
5 οὐχὶ λέγω ὑμῖν, ἀλλ᾽ ἐὰν μὴ μετανοήσητε,
πάντεσ ὡσαύτωσ ἀπολεῖσθε.

6 [164,10] Ἔλεγεν δὲ ταύτην τὴν παρα-
βολήν. Cυκῆν εἶχέν τισ πεφυτευμένην ἐν
τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν ζητῶν καρ-
πὸν ἐν αὐτῇ καὶ οὐχ εὗρεν. 7 εἶπεν δὲ
πρὸσ τὸν ἀμπελουργόν· ἰδοὺ τρία ἔτη ἀφ᾽
οὗ ἔρχομαι ζητῶν καρπὸν ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ
καὶ οὐχ εὑρίσκω· ἔκκοψον αὐτήν· ἱνατί
καὶ τὴν γῆν καταργεῖ; 8 ὁ δὲ ἀποκριθεὶσ
λέγει αὐτῷ· κύριε, ἄφεσ αὐτὴν καὶ τοῦτο
τὸ ἔτοσ, ἕωσ ὅτου σκάψω περὶ αὐτὴν καὶ
βάλω κόπρια, 9 κἂν μὲν ποιήσῃ καρπὸν
εἰσ τὸ μέλλον· εἰ δὲ μήγε, ἐκκόψεισ αὐτήν.

10 Ἦν δὲ διδάσκων ἐν μιᾷ τῶν συνα-
γωγῶν ἐν τοῖσ σάββασιν. 11 καὶ ἰδοὺ γυνὴ
πνεῦμα ἔχουσα ἀσθενείασ ἔτη δεκαοκτώ,
καὶ ἦν συνκύπτουσα καὶ μὴ δυναμένη
ἀνακύψαι εἰσ τὸ παντελέσ. 12 ἰδὼν δὲ

2. ταυτα: τοιαυτα 3. ομοιωσ: ωσαυτωσ 4. δεκα και οκτω | αυτοι: ουτοι | om τουσ pri 5. μετανοητε | ωσαυτωσ: ομοιωσ 6. εν τ. αμπ. αυτ. πεφυτευμ. | καρπ. ζητ. 7. om αφ ου 8. ς[e] 1624. 1633. κοπρία, ς[e] 1656 et ς κοπριαν 9. ει δε μηγε, εισ το μελλον 11. γυνη: add ην | δεκα και οκτω | συγκυπτ.

αὐτὴν ὁ Ἰησοῦς προσεφώνησεν καὶ εἶπεν
αὐτῇ· γύναι, ἀπολέλυσαι ἀπὸ τῆς ἀσθενείας
σου, **13** καὶ ἐπέθηκεν αὐτῇ τὰς χεῖρας·
καὶ παραχρῆμα ἀνορθώθη, καὶ ἐδόξαζεν
τὸν θεόν. **14** [165,2] ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἀρχι-
συνάγωγος, ἀγανακτῶν ὅτι τῷ σαββάτῳ
ἐθεράπευσεν ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγεν τῷ ὄχλῳ ὅτι
ἓξ ἡμέραι εἰσὶν ἐν αἷς δεῖ ἐργάζεσθαι· ἐν
αὐταῖς οὖν ἐρχόμενοι θεραπεύεσθε καὶ μὴ
τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου. **15** ἀπεκρίθη δὲ
αὐτῷ ὁ κύριος καὶ εἶπεν· ὑποκριταί,
ἕκαστος ὑμῶν τῷ σαββάτῳ οὐ λύει τὸν
βοῦν αὐτοῦ ἢ τὸν ὄνον ἀπὸ τῆς φάτνης
καὶ ἀπαγαγὼν ποτίζει; **16** ταύτην δὲ θυγα-
τέρα Ἀβραὰμ οὖσαν, ἣν ἔδησεν ὁ σατανᾶς
ἰδοὺ δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτη, οὐκ ἔδει λυθῆναι
ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τούτου τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαβ-
βάτου; **17** [166,10] καὶ ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ
κατῃσχύνοντο πάντες οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ,
καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἔχαιρεν ἐπὶ πᾶσιν τοῖς
ἐνδόξοις τοῖς γινομένοις ὑπ᾽ αὐτοῦ.

18 [167,2] Ἔλεγεν οὖν· τίνι ὁμοία ἐστὶν ἡ
βασιλεία τοῦ θεοῦ, καὶ τίνι ὁμοιώσω αὐτήν;
19 ὁμοία ἐστὶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν
ἄνθρωπος ἔβαλεν εἰς κῆπον ἑαυτοῦ, καὶ
ηὔξησεν καὶ ἐγένετο εἰς δένδρον, καὶ τὰ

12. om απο 13. ανωρθωθη 14. om οτι sec | εν ταυταις ουν 15. απεκρι. ουν | υποκριτα 18. ουν: δε 19. δενδρον: add μεγα

XIII. **15** 14, 5. Mt 12, 11. **18** s. Mc 4, 30—32. Mt 13, 31 s.

πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατεσκήνωσεν ἐν τοῖσ
κλάδοισ αὐτοῦ. **20** [168,5] Καὶ πάλιν εἶπεν·
τίνι ὁμοιώσω τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ;
21 ὁμοία ἐστὶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ
ἔκρυψεν εἰσ ἀλεύρου σάτα τρία, ἕωσ οὗ
ἐζυμώθη ὅλον.

22 [169,2] Καὶ διεπορεύετο κατὰ πόλεισ
καὶ κώμασ διδάσκων καὶ πορείαν ποιούμε-
νοσ εἰσ Ἱεροσόλυμα. **23** [170,5] Εἶπεν δέ
τισ αὐτῷ· κύριε, εἰ ὀλίγοι οἱ σωζόμενοι;
ὁ δὲ εἶπεν πρὸσ αὐτούσ· **24** ἀγωνίζεσθε
εἰσελθεῖν διὰ τῆσ στενῆσ θύρασ, ὅτι πολ-
λοί, λέγω ὑμῖν, ζητήσουσιν εἰσελθεῖν καὶ
οὐκ ἰσχύσουσιν. **25** [171,5] ἀφ᾽ οὗ ἂν ἐγερθῇ
ὁ οἰκοδεσπότησ καὶ ἀποκλείσῃ τὴν θύραν,
καὶ ἄρξησθε ἔξω ἑστάναι καὶ κρούειν τὴν
θύραν λέγοντεσ· κύριε ἄνοιξον ἡμῖν, καὶ
ἀποκριθεὶσ ἐρεῖ ὑμῖν· οὐκ οἶδα ὑμᾶσ πόθεν
ἐστέ. **26** τότε ἄρξεσθε λέγειν· ἐφάγομεν
ἐνώπιόν σου καὶ ἐπίομεν, καὶ ἐν ταῖσ πλα-
τείαισ ἡμῶν ἐδίδαξασ. **27** καὶ ἐρεῖ· λέγω
ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶσ πόθεν ἐστέ· ἀπόστητε
ἀπ᾽ ἐμοῦ πάντεσ ἐργάται ἀδικίασ. **28** ἐκεῖ
ἔσται ὁ κλαυθμὸσ καὶ ὁ βρυγμὸσ τῶν ὀδόν-

---

21. ενεκρυψεν 22. ιερουσαλημ 24. θυρασ: πυλησ
25. κυριε κυριε 27. πα. οι εργατ. τησ αδικ.

---

21 Mt 13, 33. **24** Mt 7, 13 s. **25** ss. Mt 25, 10—12.
27 Mt 7, 23. **28** Mt 8, 11 s.

των, [172,5] ὅταν ὄψεσθε Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ
καὶ Ἰακὼβ καὶ πάντασ τοὺσ προφήτασ ἐν
τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ, ὑμᾶσ δὲ ἐκβαλλομέ-
νουσ ἔξω. **29** καὶ ἥξουσιν ἀπὸ ἀνατολῶν
καὶ δυσμῶν καὶ βορρᾶ καὶ νότου, καὶ ἀνα-
κλιθήσονται ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ.
30 [173,2] καὶ ἰδοὺ εἰσὶν ἔσχατοι οἳ ἔσονται
πρῶτοι, καὶ εἰσὶν πρῶτοι οἳ ἔσονται ἔσχατοι.
31 [174,10] Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ προσῆλθάν
τινεσ Φαρισαῖοι λέγοντεσ αὐτῷ· ἔξελθε καὶ
πορεύου ἐντεῦθεν, ὅτι Ἡρώδησ θέλει σε
ἀποκτεῖναι. **32** καὶ εἶπεν αὐτοῖσ· πορευ-
θέντεσ εἴπατε τῇ ἀλώπεκι ταύτῃ· ἰδοὺ
ἐκβάλλω δαιμόνια καὶ ἰάσεισ ἀποτελῶ σή-
μερον καὶ αὔριον, καὶ τῇ τρίτῃ τελειοῦμαι.
33 πλὴν δεῖ με σήμερον καὶ αὔριον καὶ τῇ
ἐχομένῃ πορεύεσθαι, ὅτι οὐκ ἐνδέχεται
προφήτην ἀπολέσθαι ἔξω Ἱερουσαλήμ.
34 [175,5] Ἱερουσαλὴμ Ἱερουσαλήμ, ἡ ἀπο-
κτείνουσα τοὺσ προφήτασ καὶ λιθοβολοῦσα
τοὺσ ἀπεσταλμένουσ πρὸσ αὐτήν, ποσάκισ
ἠθέλησα ἐπισυνάξαι τὰ τέκνα σου ὃν τρόπον
ὄρνιξ τὴν ἑαυτῆσ νοσσιὰν ὑπὸ τὰσ πτέρυ-
γασ, καὶ οὐκ ἠθελήσατε. **35** ἰδοὺ ἀφίεται
ὑμῖν ὁ οἶκοσ ὑμῶν. λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ
ἴδητέ με ἕωσ ἥξει ὅτε εἴπητε· εὐλογημένοσ
ὁ ἐρχόμενοσ ἐν ὀνόματι κυρίου.

---

28. οψησθε 29. και απο βορρα 31. ωρα: ημερα | προσηλθον 32. επιτελω 34. ορνισ 35. ο οικ. υμων: add ερημοσ | αμην δε λεγω υμ. | με ιδητε εωσ αν ηξη

---

30 Mt 19, 30. 20, 16. Mc 10, 31. **34** s. Mt 23, 37—39. **35** Ps 118, 26.

XIV.

Hydropicus sabbato sanatus. De primis locis vitandis et invitandis pauperibus. Parabola de spreto convivio. Christus super omnia diligendus. Exempla turris struendae, regis bellum parantis; salis putidi.

1 [176,10] Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτὸν
εἰσ οἶκόν τινοσ τῶν ἀρχόντων τῶν Φαρι-
σαίων σαββάτῳ φαγεῖν ἄρτον, καὶ αὐτοὶ
ἦσαν παρατηρούμενοι αὐτόν. 2 καὶ ἰδοὺ
ἄνθρωπόσ τισ ἦν ὑδρωπικὸσ ἔμπροσθεν
αὐτοῦ. 3 [177,2] καὶ ἀποκριθεὶσ ὁ Ἰησοῦσ
εἶπεν πρὸσ τοὺσ νομικοὺσ καὶ Φαρισαίουσ
λέγων· ἔξεστιν τῷ σαββάτῳ θεραπεῦσαι ἢ
οὔ; οἱ δὲ ἡσύχασαν. 4 καὶ ἐπιλαβόμενοσ
ἰάσατο αὐτὸν καὶ ἀπέλυσεν. 5 καὶ ἀπο-
κριθεὶσ πρὸσ αὐτοὺσ εἶπεν· τίνοσ ὑμῶν
υἱὸσ ἢ βοῦσ εἰσ φρέαρ πεσεῖται, καὶ οὐκ
εὐθέωσ ἀνασπάσει αὐτὸν ἐν ἡμέρᾳ τοῦ
σαββάτου; 6 καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἀνταποκρι-
θῆναι πρὸσ ταῦτα.
7 [178,10] Ἔλεγεν δὲ πρὸσ τοὺσ κεκλη-
μένουσ παραβολήν, ἐπέχων πῶσ τὰσ πρω-
τοκλισίασ ἐξελέγοντο, λέγων πρὸσ αὐτούσ
8 ὅταν κληθῇσ ὑπό τινοσ εἰσ γάμουσ, μὴ
κατακλιθῇσ εἰσ τὴν πρωτοκλισίαν, μήποτε
ἐντιμότερόσ σου ᾖ κεκλημένοσ ὑπ᾿ αὐτοῦ,
9 καὶ ἐλθὼν ὁ σὲ καὶ αὐτὸν καλέσασ ἐρεῖ
σοι· δὸσ τούτῳ τόπον, καὶ τότε ἄρξῃ μετὰ

XIV. 3. ει εξεστι | θεραπευειν | η ου: om 5. υιοσ: ονοσ | εμπεσειται | εν τη ημερ. 6. ανταποκρ. αυτω 9. μετ αισχ.

XIV. 3 Mt 12, 10. 5 13, 15.

αἰσχύνησ τὸν ἔσχατον τόπον κατέχειν.
10 ἀλλ' ὅταν κληθῇσ, πορευθεὶσ ἀνάπεσε
εἰσ τὸν ἔσχατον τόπον, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ὁ
κεκληκώσ σε ἐρεῖ σοι· φίλε, προσανάβηθι
ἀνώτερον· τότε ἔσται σοι δόξα ἐνώπιον
πάντων τῶν συνανακειμένων σοι. **11** [179,5] ὅτι
πᾶσ ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὁ
ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.

12 [180,10] Ἔλεγεν δὲ καὶ τῷ κεκληκότι
αὐτόν· ὅταν ποιῇσ ἄριστον ἢ δεῖπνον, μὴ
φώνει τοὺσ φίλουσ σου μηδὲ τοὺσ ἀδελ-
φούσ σου μηδὲ τοὺσ συγγενεῖσ σου μηδὲ
γείτονασ πλουσίουσ, μήποτε καὶ αὐτοὶ
ἀντικαλέσωσίν σε καὶ γένηται ἀνταπόδομά
σοι. **13** ἀλλ' ὅταν ποιῇσ δοχήν, κάλει
πτωχούσ, ἀναπήρουσ, χωλούσ, τυφλούσ,
14 καὶ μακάριοσ ἔσῃ, ὅτι οὐκ ἔχουσιν
ἀνταποδοῦναί σοι· ἀνταποδοθήσεται δέ σοι
ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν δικαίων.

15 Ἀκούσασ δέ τισ τῶν συνανακειμένων
ταῦτα εἶπεν αὐτῷ· μακάριοσ ὅστισ φάγεται
ἄρτον ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. **16** [181,5] ὁ
δὲ εἶπεν αὐτῷ· ἄνθρωπόσ τισ ἐποίει δεῖ-
πνον μέγα, καὶ ἐκάλεσεν πολλούσ, **17** καὶ
ἀπέστειλεν τὸν δοῦλον αὐτοῦ τῇ ὥρᾳ τοῦ
δείπνου εἰπεῖν τοῖσ κεκλημένοισ· ἔρχεσθε,

---

10. αναπεσον | ερει: ειπη | om παντων 12. σε αντι-
καλ. | σοι ανταποδ. 14. δε: γαρ 15. οστισ: οσ
16. εποιησε [illegible]

---

11 18, 14. Mt 23, 12. **16** ss. Mt 22, 1 ss.

ὅτι ἤδη ἕτοιμά εἰσιν. **18** καὶ ἤρξαντο ἀπὸ
μιᾶσ πάντεσ παραιτεῖσθαι. ὁ πρῶτοσ εἶπεν
αὐτῷ· ἀγρὸν ἠγόρασα, καὶ ἔχω ἀνάγκην
ἐξελθὼν ἰδεῖν αὐτόν· ἐρωτῶ σε, ἔχε με
παρῃτημένον. **19** καὶ ἕτεροσ εἶπεν· ζεύγη
βοῶν ἠγόρασα πέντε, καὶ πορεύομαι δοκι-
μάσαι αὐτά· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρῃτη-
μένον. **20** καὶ ἕτεροσ εἶπεν· γυναῖκα ἔγημα,
καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι ἐλθεῖν. **21** καὶ
παραγενόμενοσ ὁ δοῦλοσ ἀπήγγειλεν τῷ
κυρίῳ αὐτοῦ ταῦτα. τότε ὀργισθεὶσ ὁ
οἰκοδεσπότησ εἶπεν τῷ δούλῳ αὐτοῦ· ἔξελθε
ταχέωσ εἰσ τὰσ πλατείασ καὶ ῥύμασ τῆσ
πόλεωσ, καὶ τοὺσ πτωχοὺσ καὶ ἀναπήρουσ
καὶ τυφλοὺσ καὶ χωλοὺσ εἰσάγαγε ὧδε.
22 καὶ εἶπεν ὁ δοῦλοσ· κύριε, γέγονεν ὃ
ἐπέταξασ, καὶ ἔτι τόποσ ἐστίν. **23** καὶ
εἶπεν ὁ κύριοσ πρὸσ τὸν δοῦλον· ἔξελθε
εἰσ τὰσ ὁδοὺσ καὶ φραγμοὺσ καὶ ἀνάγκα-
σον εἰσελθεῖν, ἵνα γεμισθῇ μου ὁ οἶκοσ·
24 λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οὐδεὶσ τῶν ἀνδρῶν
ἐκείνων τῶν κεκλημένων γεύσεταί μου τοῦ
δείπνου.

25 [182,5] Συνεπορεύοντο δὲ αὐτῷ ὄχλοι
πολλοί, καὶ στραφεὶσ εἶπεν πρὸσ αὐτούσ·
26 εἴ τισ ἔρχεται πρόσ με καὶ οὐ μισεῖ
τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα καὶ τὴν
γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα καὶ τοὺσ ἀδελφοὺσ

17. εισιν: εστι παντα 18. παραιτεισθ. παντ. | εξελθειν και ιδειν 21. ο δουλοσ: add εκεινοσ | χωλ. και τυφλ. 22. ωσ επεταξ. 23. ο οικ. μου 26. πατερ. εαυτου

26 s. Mt 10, 37 s.

καὶ τὰσ ἀδελφάσ, ἔτι δὲ καὶ τὴν ἑαυτοῦ
ψυχήν, οὐ δύναται εἶναί μου μαθητήσ.
27 ὅστισ οὐ βαστάζει τὸν σταυρὸν ἑαυτοῦ
καὶ ἔρχεται ὀπίσω μου, οὐ δύναται εἶναί
μου μαθητήσ. **28** [183,10] Τίσ γὰρ ἐξ ὑμῶν
θέλων πύργον οἰκοδομῆσαι οὐχὶ πρῶτον
καθίσασ ψηφίζει τὴν δαπάνην, εἰ ἔχει εἰσ
ἀπαρτισμόν; **29** ἵνα μήποτε θέντοσ αὐτοῦ
θεμέλιον καὶ μὴ ἰσχύοντοσ ἐκτελέσαι πάν-
τεσ οἱ θεωροῦντεσ ἄρξωνται αὐτῷ ἐμπαίζειν,
30 λέγοντεσ ὅτι οὗτοσ ὁ ἄνθρωποσ ἤρξατο
οἰκοδομεῖν καὶ οὐκ ἴσχυσεν ἐκτελέσαι.
31 Ἢ τίσ βασιλεὺσ πορευόμενοσ ἑτέρῳ
βασιλεῖ συμβαλεῖν εἰσ πόλεμον οὐχὶ καθίσασ
πρῶτον βουλεύσεται εἰ δυνατόσ ἐστιν ἐν
δέκα χιλιάσιν ὑπαντῆσαι τῷ μετὰ εἴκοσι
χιλιάδων ἐρχομένῳ ἐπ᾽ αὐτόν; **32** εἰ δὲ μήγε,
ἔτι αὐτοῦ πόρρω ὄντοσ πρεσβείαν ἀποστείλασ
ἐρωτᾷ τὰ πρὸσ εἰρήνην. **33** [184,5] οὕτωσ
οὖν πᾶσ ἐξ ὑμῶν ὃσ οὐκ ἀποτάσσεται
πᾶσιν τοῖσ ἑαυτοῦ ὑπάρχουσιν οὐ δύναται
εἶναί μου μαθητήσ. **34** [185,2] Καλὸν οὖν
τὸ ἅλα· ἐὰν δὲ καὶ τὸ ἅλα μωρανθῇ, ἐν
τίνι ἀρτυθήσεται; **35** οὔτε εἰσ γῆν οὔτε
εἰσ κοπρίαν εὔθετόν ἐστιν· ἔξω βάλλουσιν
αὐτό. ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω.

---

26. μου μαθητ. ειναι 27. και οστισ | τον σταυρ. αυτου | μου ειν. μαθητ. 28. τα προσ απαρτ. 29. εμπαιζ. αυτω 31. συμβ. ετε. βασιλ. | βουλευεται | απαντησαι 33. μου ειν. μαθητ. 34. om ουν | το αλασ | om και

---

34 Mt 5, 13. Mc 9, 50.

XV.

Parabolae de ove perdita, de drachma perdita, de filio degenere ad patrem redeunte.

1 [186,2] Ἦσαν δὲ αὐτῷ ἐγγίζοντεσ πάν-
τεσ οἱ τελῶναι καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀκούειν
αὐτοῦ. 2 καὶ διεγόγγυζον οἵ τε Φαρισαῖοι
καὶ οἱ γραμματεῖσ λέγοντεσ ὅτι οὗτοσ ἁμαρ-
τωλοὺσ προσδέχεται καὶ συνεσθίει αὐτοῖσ.
3 [187,5] εἶπεν δὲ πρὸσ αὐτοὺσ τὴν παρα-
βολὴν ταύτην λέγων· 4 τίσ ἄνθρωποσ ἐξ
ὑμῶν ἔχων ἑκατὸν πρόβατα καὶ ἀπολέσασ
ἐξ αὐτῶν ἓν οὐ καταλείπει τὰ ἐνενήκοντα
ἐννέα ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ πορεύεται ἐπὶ τὸ
ἀπολωλόσ, ἕωσ εὕρῃ αὐτό; 5 καὶ εὑρὼν
ἐπιτίθησιν ἐπὶ τοὺσ ὤμουσ αὐτοῦ χαίρων,
6 καὶ ἐλθὼν εἰσ τὸν οἶκον συνκαλεῖ τοὺσ
φίλουσ καὶ τοὺσ γείτονασ, λέγων αὐτοῖσ·
συνχάρητέ μοι, ὅτι εὗρον τὸ πρόβατόν μου
τὸ ἀπολωλόσ. 7 λέγω ὑμῖν ὅτι οὕτωσ χαρὰ
ἐν τῷ οὐρανῷ ἔσται ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ
μετανοοῦντι ἢ ἐπὶ ἐνενήκοντα ἐννέα δι-
καίοισ οἵτινεσ οὐ χρείαν ἔχουσιν μετανοίασ.
8 [188,10] Ἢ τίσ γυνὴ δραχμὰσ ἔχουσα
δέκα, ἐὰν ἀπολέσῃ δραχμὴν μίαν, οὐχὶ
ἅπτει λύχνον καὶ σαροῖ τὴν οἰκίαν καὶ
ζητεῖ ἐπιμελῶσ ἕωσ ὅτου εὕρῃ; 9 καὶ
εὑροῦσα συνκαλεῖ τὰσ φίλασ καὶ γείτονασ
λέγουσα· συνχάρητέ μοι, ὅτι εὗρον τὴν

XV. 1. εγγιζ. αυτω παντ. 2. om τε 4. εν εξ αυτ. | εννενηκοντα | 5. ωμ. εαυτου 6. συγκαλ. et συγχαρ. 7. χαρ. εστ. εν τ. ουρ. | εννενηκοντα 9. συγκαλειται | και τασ γειτον. | συγχαρ.

XV. 1 s. Mt 9, 10 s. 4—7 Mt 18, 12—14.

δραχμὴν ἣν ἀπώλεσα. 10 [189,5] οὕτωσ,
λέγω ὑμῖν, γίνεται χαρὰ ἐνώπιον τῶν ἀγγέ-
λων τοῦ θεοῦ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι.
11 [190,10] Εἶπεν δέ· ἄνθρωπόσ τισ εἶχεν
δύο υἱούσ. 12 καὶ εἶπεν ὁ νεώτεροσ αὐτῶν
τῷ πατρί· πάτερ, δόσ μοι τὸ ἐπιβάλλον
μέροσ τῆσ οὐσίασ. καὶ διεῖλεν αὐτοῖσ τὸν
βίον. 13 καὶ μετ᾽ οὐ πολλὰσ ἡμέρασ
συναγαγὼν ἅπαντα ὁ νεώτεροσ υἱὸσ ἀπε-
δήμησεν εἰσ χώραν μακράν, καὶ ἐκεῖ διε-
σκόρπισεν τὴν οὐσίαν αὐτοῦ ζῶν ἀσώτωσ.
14 δαπανήσαντοσ δὲ αὐτοῦ πάντα ἐγένετο
λιμὸσ ἰσχυρὰ κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην, καὶ
αὐτὸσ ἤρξατο ὑστερεῖσθαι. 15 καὶ πορευ-
θεὶσ ἐκολλήθη ἑνὶ τῶν πολιτῶν τῆσ χώρασ
ἐκείνησ, καὶ ἔπεμψεν αὐτὸν εἰσ τοὺσ ἀγροὺσ
αὐτοῦ βόσκειν χοίρουσ· 16 καὶ ἐπεθύμει
γεμίσαι τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν κερα-
τίων ὧν ἤσθιον οἱ χοῖροι, καὶ οὐδεὶσ ἐδί-
δου αὐτῷ. 17 εἰσ ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν ἔφη·
πόσοι μίσθιοι τοῦ πατρόσ μου περισσεύου-
σιν ἄρτων· ἐγὼ δὲ λιμῷ ὧδε ἀπόλλυμαι.
18 ἀναστὰσ πορεύσομαι πρὸσ τὸν πατέρα
μου καὶ ἐρῶ αὐτῷ· πάτερ, ἥμαρτον εἰσ
τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, 19 οὐκέτι
εἰμὶ ἄξιοσ κληθῆναι υἱόσ σου· ποίησόν με
ὡσ ἕνα τῶν μισθίων σου. 20 καὶ ἀναστὰσ
ἦλθεν πρὸσ τὸν πατέρα αὐτοῦ. ἔτι δὲ αὐτοῦ

10. χαρα γινεται 14. ισχυροσ 17. εφη: ειπε | om ωδε post λιμω 19. και ουκετι 20. πατερ. εαυτου

μακρὰν ἀπέχοντοσ εἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ
αὐτοῦ καὶ ἐσπλαγχνίσθη, καὶ δραμὼν ἐπέ-
πεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ κατεφί-
λησεν αὐτόν. **21** εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ υἱόσ·
πάτερ, ἥμαρτον εἰσ τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν
σου, οὐκέτι εἰμὶ ἄξιοσ κληθῆναι υἱόσ σου.
22 εἶπεν δὲ ὁ πατὴρ πρὸσ τοὺσ δούλουσ
αὐτοῦ· ἐξενέγκατε στολὴν τὴν πρώτην καὶ
ἐνδύσατε αὐτόν, καὶ δότε δακτύλιον εἰσ
τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ ὑποδήματα εἰσ τοὺσ
πόδασ, **23** καὶ φέρετε τὸν μόσχον τὸν
σιτευτόν, θύσατε, καὶ φαγόντεσ εὐφρανθῶ-
μεν, **24** ὅτι οὗτοσ ὁ υἱόσ μου νεκρὸσ ἦν καὶ
ἀνέζησεν, ἦν ἀπολωλὼσ καὶ εὑρέθη. καὶ
ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι. **25** ἦν δὲ ὁ υἱὸσ αὐτοῦ
ὁ πρεσβύτεροσ ἐν ἀγρῷ· καὶ ὡσ ἐρχόμενοσ
ἤγγισεν τῇ οἰκίᾳ, ἤκουσεν συμφωνίασ καὶ
χορῶν, **26** καὶ προσκαλεσάμενοσ ἕνα τῶν
παίδων ἐπυνθάνετο τί εἴη ταῦτα. **27** ὁ δὲ
εἶπεν αὐτῷ ὅτι ὁ ἀδελφόσ σου ἥκει, καὶ
ἔθυσεν ὁ πατήρ σου τὸν μόσχον τὸν σι-
τευτόν, ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν.
28 ὠργίσθη δὲ καὶ οὐκ ἤθελεν εἰσελθεῖν·
ὁ δὲ πατὴρ αὐτοῦ ἐξελθὼν παρεκάλει αὐτόν.
29 ὁ δὲ ἀποκριθεὶσ εἶπεν τῷ πατρί· ἰδοὺ
τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι καὶ οὐδέποτε

---

21. και ουκετι 22. την στολην 23. φερετε: ενεγκαντεσ 24. και απολωλ. ην και 26. παιδων: ς (non ς[e]) add αυτου 28. ο δε: ο ουν

---

24 32.

ἐντολήν σου παρῆλθον, καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε
ἔδωκασ ἔριφον ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου
εὐφρανθῶ· **30** ὅτε δὲ ὁ υἱόσ σου οὗτοσ ὁ
καταφαγών σου τὸν βίον μετὰ πορνῶν
ἦλθεν, ἔθυσασ αὐτῷ τὸν σιτευτὸν μόσχον.
31 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· τέκνον, σὺ πάντοτε
μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα τὰ ἐμὰ σά ἐστιν·
32 εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει, ὅτι
ὁ ἀδελφόσ σου οὗτοσ νεκρὸσ ἦν καὶ ἔζησεν,
ἀπολωλὼσ καὶ εὑρέθη.

XVI.

De vilico iniusto. Aut deo aut mamonae serviendum. De Pharisaeis, Iohanne et lege, divortio. De divite et Lazaro.

1 Ἔλεγεν δὲ καὶ πρὸσ τοὺσ μαθητάσ·
ἄνθρωπόσ τισ ἦν πλούσιοσ ὃσ εἶχεν οἰκο-
νόμον, καὶ οὗτοσ διεβλήθη αὐτῷ ὡσ δια-
σκορπίζων τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. **2** καὶ
φωνήσασ αὐτὸν εἶπεν αὐτῷ· τί τοῦτο ἀκούω
περὶ σοῦ; ἀπόδοσ τὸν λόγον τῆσ οἰκονομίασ
σου· οὐ γὰρ δύνῃ ἔτι οἰκονομεῖν. **3** εἶπεν
δὲ ἐν ἑαυτῷ ὁ οἰκονόμοσ· τί ποιήσω, ὅτι
ὁ κύριόσ μου ἀφαιρεῖται τὴν οἰκονομίαν
ἀπ' ἐμοῦ; σκάπτειν οὐκ ἰσχύω, ἐπαιτεῖν
αἰσχύνομαι. **4** ἔγνων τί ποιήσω, ἵνα ὅταν
μετασταθῶ ἐκ τῆσ οἰκονομίασ δέξωνταί
με εἰσ τοὺσ οἴκουσ ἑαυτῶν. **5** καὶ προσ-
καλεσάμενοσ ἕνα ἕκαστον τῶν χρεοφειλετῶν

---

30. τον μοσχ. τον σιτευτ. 32. ανεζησε· και απολωλ. ην
XVI. 1. μαθητασ: add αυτου 2. δυνησῃ 4. om
εκ | οικ. αυτων 5. χρεωφειλ.

τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ ἔλεγεν τῷ πρώτῳ· πόσον
ὀφείλεισ τῷ κυρίῳ μου; 6 ὁ δὲ εἶπεν·
ἑκατὸν βάτουσ ἐλαίου. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ·
δέξαι σου τὰ γράμματα καὶ καθίσασ
ταχέωσ γράψον πεντήκοντα. 7 ἔπειτα ἑτέρῳ
εἶπεν· σὺ δὲ πόσον ὀφείλεισ; ὁ δὲ εἶπεν·
ἑκατὸν κόρουσ σίτου. λέγει αὐτῷ· δέξαι
σου τὰ γράμματα καὶ γράψον ὀγδοήκοντα.
8 καὶ ἐπῄνεσεν ὁ κύριοσ τὸν οἰκονόμον τῆσ
ἀδικίασ, ὅτι φρονίμωσ ἐποίησεν· ὅτι οἱ
υἱοὶ τοῦ αἰῶνοσ τούτου φρονιμώτεροι ὑπὲρ
τοὺσ υἱοὺσ τοῦ φωτὸσ εἰσ τὴν γενεὰν τὴν
ἑαυτῶν εἰσίν. 9 καὶ ἐγὼ ὑμῖν λέγω,
ἑαυτοῖσ ποιήσατε φίλουσ ἐκ τοῦ μαμωνᾶ
τῆσ ἀδικίασ, ἵνα ὅταν ἐκλίπῃ δέξωνται
ὑμᾶσ εἰσ τὰσ αἰωνίουσ σκηνάσ. 10 ὁ
πιστὸσ ἐν ἐλαχίστῳ καὶ ἐν πολλῷ πιστόσ
ἐστιν, καὶ ὁ ἐν ἐλαχίστῳ ἄδικοσ καὶ ἐν
πολλῷ ἄδικόσ ἐστιν. 11 εἰ οὖν ἐν τῷ
ἀδίκῳ μαμωνᾷ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ
ἀληθινὸν τίσ ὑμῖν πιστεύσει; 12 καὶ εἰ
ἐν τῷ ἀλλοτρίῳ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ
ὑμέτερον τίσ δώσει ὑμῖν; 13 [191,5] οὐδεὶσ
οἰκέτησ δύναται δυσὶ κυρίοισ δουλεύειν· ἢ
γὰρ τὸν ἕνα μισήσει καὶ τὸν ἕτερον ἀγα-
πήσει, ἢ ἑνὸσ ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἑτέρου
καταφρονήσει. οὐ δύνασθε θεῷ δουλεύειν
καὶ μαμωνᾷ.

6. και ειπεν αυτω· δεξ. σ. το γραμμα 7. και λεγει | το γραμμα 9. καγω | ποιησατε εαυτοισ | εκλιπητε 12. υμιν δωσει

XVI. 13 Mt 6, 24.

14 [192,10] Ἤκουον δὲ ταῦτα πάντα οἱ
Φαρισαῖοι φιλάργυροι ὑπάρχοντεσ, καὶ ἐξε-
μυκτήριζον αὐτόν. **15** καὶ εἶπεν αὐτοῖσ·
ὑμεῖσ ἐστὲ οἱ δικαιοῦντεσ ἑαυτοὺσ ἐνώπιον
τῶν ἀνθρώπων, ὁ δὲ θεὸσ γινώσκει τὰσ
καρδίασ ὑμῶν· ὅτι τὸ ἐν ἀνθρώποισ ὑψηλὸν
βδέλυγμα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. **16** [193,5] ὁ
νόμοσ καὶ οἱ προφῆται μέχρι Ἰωάννου·
ἀπὸ τότε ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ εὐαγγελίζεται
καὶ πᾶσ εἰσ αὐτὴν βιάζεται. **17** [194,5] εὐκο-
πώτερον δέ ἐστιν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν
παρελθεῖν ἢ τοῦ νόμου μίαν κεραίαν πεσεῖν
18 [195,2] πᾶσ ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ
καὶ γαμῶν ἑτέραν μοιχεύει, καὶ ὁ ἀπο-
λελυμένην ἀπὸ ἀνδρὸσ γαμῶν μοιχεύει.
19 [196,10] Ἄνθρωποσ δέ τισ ἦν πλούσιοσ,
καὶ ἐνεδιδύσκετο πορφύραν καὶ βύσσον
εὐφραινόμενοσ καθ' ἡμέραν λαμπρῶσ.
20 πτωχὸσ δέ τισ ὀνόματι Λάζαροσ ἐβέ-
βλητο πρὸσ τὸν πυλῶνα αὐτοῦ εἱλκωμένοσ
21 καὶ ἐπιθυμῶν χορτασθῆναι ἀπὸ τῶν
πιπτόντων ἀπὸ τῆσ τραπέζησ τοῦ πλουσίου·
ἀλλὰ καὶ οἱ κύνεσ ἐρχόμενοι ἐπέλειχον τὰ
ἕλκη αὐτοῦ. **22** ἐγένετο δὲ ἀποθανεῖν τὸν
πτωχὸν καὶ ἀπενεχθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν

---

14. και οι φαρισ. 15. τ. θεου: add εστιν 16. μεχρι: εωσ 18. και πασ ο απολελυμ. 20. δε τισ: add ην | οσ εβεβλ. | ηλκωμενοσ 21. απ. των ψιχιων των πιπτοντ. | απελειχον

---

16 Mt 11, 12 s. **17** Mt 5, 18. **18** Mt 5, 32; 19, 9. Mc 10, 11 s.

ἀγγέλων εἰσ τὸν κόλπον Ἀβραάμ· ἀπέθανεν
δὲ καὶ ὁ πλούσιοσ καὶ ἐτάφη. **23** καὶ ἐν
τῷ ᾅδῃ ἐπάρασ τοὺσ ὀφθαλμοὺσ αὐτοῦ,
ὑπάρχων ἐν βασάνοισ, ὁρᾷ Ἀβραὰμ ἀπὸ
μακρόθεν καὶ Λάζαρον ἐν τοῖσ κόλποισ
αὐτοῦ. **24** καὶ αὐτὸσ φωνήσασ εἶπεν·
πάτερ Ἀβραάμ, ἐλέησόν με καὶ πέμψον
Λάζαρον ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου
αὐτοῦ ὕδατοσ καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν
μου, ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ.
25 εἶπεν δὲ Ἀβραάμ· τέκνον, μνήσθητι
ὅτι ἀπέλαβεσ τὰ ἀγαθά σου ἐν τῇ ζωῇ
σου, καὶ Λάζαροσ ὁμοίωσ τὰ κακά· νῦν
δὲ ὧδε παρακαλεῖται, σὺ δὲ ὀδυνᾶσαι.
26 καὶ ἐν πᾶσι τούτοισ μεταξὺ ἡμῶν καὶ
ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται, ὅπωσ οἱ
θέλοντεσ διαβῆναι ἔνθεν πρὸσ ὑμᾶσ μὴ
δύνωνται, μηδὲ οἱ ἐκεῖθεν πρὸσ ἡμᾶσ δια-
περῶσιν. **27** εἶπεν δέ· ἐρωτῶ οὖν σε,
πάτερ, ἵνα πέμψῃσ αὐτὸν εἰσ τὸν οἶκον
τοῦ πατρόσ μου· **28** ἔχω γὰρ πέντε ἀδελ-
φούσ· ὅπωσ διαμαρτύρηται αὐτοῖσ, ἵνα μὴ
καὶ αὐτοὶ ἔλθωσιν εἰσ τὸν τόπον τοῦτον
τῆσ βασάνου. **29** λέγει δὲ Ἀβραάμ· ἔχουσι
Μωϋσέα καὶ τοὺσ προφήτασ· ἀκουσάτω-
σαν αὐτῶν. **30** ὁ δὲ εἶπεν· οὐχί, πάτερ
Ἀβραάμ, ἀλλ' ἐάν τισ ἀπὸ νεκρῶν πορευθῇ
πρὸσ αὐτούσ, μετανοήσουσιν. **31** εἶπεν δὲ
αὐτῷ· εἰ Μωϋσέωσ καὶ τῶν προφητῶν

22. του αβρααμ 23. τον αβρααμ 25. απελαβεσ συ | ωδε: οδε 26. επι πασι | ενθεν: εντευθεν 29. λεγει αυτω αβρ. | μωσεα 31. μωσεωσ

οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ ἐάν τισ ἐκ νεκρῶν
ἀναστῇ πεισθήσονται.

XVII.

De offensionibus, placabilitate, vi fidei, servis inutilibus. Decem leprosi. Regnum dei quando et quomodo sit venturum.

1 [197,2] Εἶπεν δὲ πρὸσ τοὺσ μαθητὰσ
αὐτοῦ· ἀνένδεκτόν ἐστιν τοῦ τὰ σκάνδαλα
μὴ ἐλθεῖν, οὐαὶ δὲ δι' οὗ ἔρχεται· **2** λυσι-
τελεῖ αὐτῷ εἰ λίθοσ μυλικὸσ περίκειται
περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ ἔρριπται εἰσ
τὴν θάλασσαν, ἢ ἵνα σκανδαλίσῃ τῶν
μικρῶν τούτων ἕνα. **3** [198,5] προσέχετε
ἑαυτοῖσ. ἐὰν ἁμάρτῃ ὁ ἀδελφόσ σου, ἐπι-
τίμησον αὐτῷ, καὶ ἐὰν μετανοήσῃ, ἄφεσ
αὐτῷ. **4** [199,5] καὶ ἐὰν ἑπτάκισ τῆσ ἡμέ-
ρασ ἁμαρτήσῃ εἰσ σὲ καὶ ἑπτάκισ ἐπιστρέψῃ
πρόσ σε λέγων· μετανοῶ, ἀφήσεισ αὐτῷ.
5 [200,5] Καὶ εἶπαν οἱ ἀπόστολοι τῷ κυρίῳ·
πρόσθεσ ἡμῖν πίστιν. **6** εἶπεν δὲ ὁ κύριοσ·
εἰ ἔχετε πίστιν ὡσ κόκκον σινάπεωσ, ἐλέ-
γετε ἂν τῇ συκαμίνῳ ταύτῃ· ἐκριζώθητι
καὶ φυτεύθητι ἐν τῇ θαλάσσῃ, καὶ ὑπή-
κουσεν ἂν ὑμῖν. **7** [201,10] Τίσ δὲ ἐξ
ὑμῶν δοῦλον ἔχων ἀροτριῶντα ἢ ποι-
μαίνοντα, ὃσ εἰσελθόντι ἐκ τοῦ ἀγροῦ ἐρεῖ

XVII. 1. om αυτου | του: ς[e] om | μη ελθ. τα σκανδ. 2. μυλοσ ονικοσ | ενα των μικρ. τουτ. 3. εαν: add δε | αμαρτη: add εισ σε 4. αμαρτη | κ. επτακισ τησ ημερασ επιστρ. επι σε 5. ειπον 6. ει ειχετε

XVII. **1** Mt 18, 7. **2** Mt 18, 6. Mc 9, 42. **3** s. Mt 18, 15. 21. 22. **6** Mt 17, 20; 21, 21.

αὐτῷ· εὐθέωσ παρελθὼν ἀνάπεσε; **8** ἀλλ'
οὐχὶ ἐρεῖ αὐτῷ· ἑτοίμασον τί δειπνήσω,
καὶ περιζωσάμενοσ διακόνει μοι ἕωσ φάγω
καὶ πίω, καὶ μετὰ ταῦτα φάγεσαι καὶ
πίεσαι σύ; **9** μὴ ἔχει χάριν τῷ δούλῳ ὅτι
ἐποίησεν τὰ διαταχθέντα; **10** οὕτωσ καὶ
ὑμεῖσ, ὅταν ποιήσητε πάντα τὰ διαταχθέντα
ὑμῖν, λέγετε ὅτι δοῦλοι ἀχρεῖοί ἐσμεν, ὃ
ὠφείλομεν ποιῆσαι πεποιήκαμεν.

11 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ πορεύεσθαι εἰσ
Ἱερουσαλήμ, καὶ αὐτὸσ διήρχετο διὰ μέσον
Σαμαρίασ καὶ Γαλιλαίασ. **12** καὶ εἰσ-
ερχομένου αὐτοῦ εἴσ τινα κώμην ὑπήντη-
σαν αὐτῷ δέκα λεπροὶ ἄνδρεσ, οἳ ἔστησαν
πόρρωθεν, **13** καὶ αὐτοὶ ἦραν φωνὴν λέ-
γοντεσ· Ἰησοῦ ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶσ.
14 καὶ ἰδὼν εἶπεν αὐτοῖσ· πορευθέντεσ ἐπι-
δείξατε ἑαυτοὺσ τοῖσ ἱερεῦσιν. καὶ ἐγένετο
ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτοὺσ ἐκαθαρίσθησαν.
15 εἷσ δὲ ἐξ αὐτῶν, ἰδὼν ὅτι ἰάθη, ὑπέ-
στρεψεν μετὰ φωνῆσ μεγάλησ δοξάζων τὸν
θεόν, **16** καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον παρὰ
τοὺσ πόδασ αὐτοῦ εὐχαριστῶν αὐτῷ· καὶ
αὐτὸσ ἦν Σαμαρίτησ. **17** ἀποκριθεὶσ δὲ ὁ
Ἰησοῦσ εἶπεν· οὐχὶ οἱ δέκα ἐκαθαρίσθησαν;
οἱ ἐννέα ποῦ; **18** οὐχ εὑρέθησαν ὑπο-
στρέψαντεσ δοῦναι δόξαν τῷ θεῷ εἰ μὴ ὁ

7. om αυτω | ευθεωσ· παρελθ. αναπεσαι 9. χαριν εχει | τω δουλω: add εκεινω | τ. διαταχθ.: add αυτω; ου δοκω 10. εσμεν, οτι ο 11. πορευεσθ.: add αυτον | δια μεσου | σαμαρειασ 12. απηντησαν 16. σαμαρειτησ 17. οι δε εννεα

14 Lev 14, 2.

ἀλλογενὴσ οὗτοσ; **19** καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἀνα-
στὰσ πορεύου· ἡ πίστισ σου σέσωκέν σε.
20 [202,5] Ἐπερωτηθεὶσ δὲ ὑπὸ τῶν Φα-
ρισαίων πότε ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ,
ἀπεκρίθη αὐτοῖσ καὶ εἶπεν· οὐκ ἔρχεται ἡ
βασιλεία τοῦ θεοῦ μετὰ παρατηρήσεωσ,
21 οὐδὲ ἐροῦσιν· ἰδοὺ ὧδε ἢ ἐκεῖ· ἰδοὺ
γὰρ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἐντὸσ ὑμῶν ἐστίν.
22 [203,10] Εἶπεν δὲ πρὸσ τοὺσ μαθητάσ·
ἐλεύσονται ἡμέραι ὅτε ἐπιθυμήσετε μίαν
τῶν ἡμερῶν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἰδεῖν,
καὶ οὐκ ὄψεσθε. **23** [204,2] καὶ ἐροῦσιν ὑμῖν·
ἰδοὺ ἐκεῖ, ἰδοὺ ὧδε· μὴ ἀπέλθητε μηδὲ
διώξητε. **24** [205,5] ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ
ἀστράπτουσα ἐκ τῆσ ὑπὸ τὸν οὐρανὸν εἰσ
τὴν ὑπ᾽ οὐρανὸν λάμπει, οὕτωσ ἔσται ὁ
υἱὸσ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ.
25 [206,2] πρῶτον δὲ δεῖ αὐτὸν πολλὰ παθεῖν
καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῆσ γενεᾶσ ταύ-
τησ. **26** [207,5] καὶ καθὼσ ἐγένετο ἐν ταῖσ
ἡμέραισ Νῶε, οὕτωσ ἔσται καὶ ἐν ταῖσ
ἡμέραισ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου· **27** ἤσθιον,
ἔπινον, ἐγάμουν, ἐγαμίζοντο, ἄχρι ἧσ
ἡμέρασ εἰσῆλθεν Νῶε εἰσ τὴν κιβωτόν,
καὶ ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸσ καὶ ἀπώλεσεν
ἅπαντασ. **28** [208,10] ὁμοίωσ καθὼσ ἐγένετο

21. η ιδου εκει 23. ιδου ωδε η ιδου εκει 24. η αστραπτουσα | εκ τησ υπ ουρανον | εσται: add και 26. του νωε | ς^e 1624 et 1633. om του ante υιου (per errorem) 27. εξεγαμιζοντ. 28. ομοιωσ και ωσ

23 Mc 13, 21. Mt 24, 23. 26. **24** Mt 24, 27. **25** 9, 22. **26** Mt 24, 37—39. **27** Gen 7, 7. **28** Gen 18, 20 ss.

ἐν ταῖσ ἡμέραισ Λώτ· ἤσθιον, ἔπινον,
ἠγόραζον, ἐπώλουν, ἐφύτευον, ᾠκοδόμουν·
29 ᾗ δὲ ἡμέρᾳ ἐξῆλθεν Λὼτ ἀπὸ Σοδό-
μων, ἔβρεξεν πῦρ καὶ θεῖον ἀπ' οὐρανοῦ
καὶ ἀπώλεσεν ἅπαντασ. 30 κατὰ τὰ αὐτὰ
ἔσται ᾗ ἡμέρᾳ ὁ υἱὸσ τοῦ ἀνθρώπου ἀπο-
καλύπτεται. 31 [209,2] ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ
ὃσ ἔσται ἐπὶ τοῦ δώματοσ καὶ τὰ σκεύη
αὐτοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ, μὴ καταβάτω ἆραι
αὐτά, καὶ ὁ ἐν ἀγρῷ ὁμοίωσ μὴ ἐπι-
στρεψάτω εἰσ τὰ ὀπίσω. 32 [210,10] μνη-
μονεύετε τῆσ γυναικὸσ Λώτ. 33 [211,3] ὃσ
ἐὰν ζητήσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ περιποιήσα-
σθαι, ἀπολέσει αὐτήν, καὶ ὃσ ἐὰν ἀπολέσει,
ζωογονήσει αὐτήν. 34 [212,5] λέγω ὑμῖν,
ταύτῃ τῇ νυκτὶ ἔσονται δύο ἐπὶ κλίνησ
μιᾶσ, ὁ εἷσ παραλημφθήσεται καὶ ὁ ἕτεροσ
ἀφεθήσεται· 35 ἔσονται δύο ἀλήθουσαι
ἐπὶ τὸ αὐτό, ἡ μία παραλημφθήσεται, ἡ
δὲ ἑτέρα ἀφεθήσεται. 37 [213,5] καὶ ἀπο-
κριθέντεσ λέγουσιν αὐτῷ· ποῦ, κύριε; ὁ δὲ

---

30. κατα ταῦτα 31. εν τω αγρω 33. περιποιησ.: σωσαι | απολεση αυτην 34. παραληφθησεται 35. δυο εσονται | ς (non ς^e) μια pro η μια | παραληφθ. | και η ετερ. | 36. ς^e (non item ς) δυο εσονται εν τω αγρω· ο εισ παραληφθησεται, και ο ετεροσ αφεθησεται

---

29 Gen 19, 24. **31** Mt 24, 17 s. **32** Gen 19, 26. **33** 9, 24. Mc 8, 35. Mt 10, 39. Io 12, 25. **35** Mt 24, 40 s. **37** Mt 24, 28.

εἶπεν αὐτοῖσ· ὅπου τὸ σῶμα, ἐκεῖ καὶ οἱ
ἀετοὶ ἐπισυναχθήσονται.

XVIII.

De iudice et vidua. De Pharisaeo et portitore. Afferuntur infantes. Dives vitam aeternam appetens. De Christi morte. Caecus Hierichunticus.

1 214,10 Ἔλεγεν δὲ παραβολὴν αὐτοῖσ
πρὸσ τὸ δεῖν πάντοτε προσεύχεσθαι αὐτοὺσ
καὶ μὴ ἐνκακεῖν, 2 λέγων· κριτήσ τισ ἦν
ἔν τινι πόλει τὸν θεὸν μὴ φοβούμενοσ καὶ
ἄνθρωπον μὴ ἐντρεπόμενοσ. 3 χήρα δὲ
ἦν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ, καὶ ἤρχετο πρὸσ
αὐτὸν λέγουσα· ἐκδίκησόν με ἀπὸ τοῦ
ἀντιδίκου μου. 4 καὶ οὐκ ἤθελεν ἐπὶ
χρόνον· μετὰ δὲ ταῦτα εἶπεν ἐν ἑαυτῷ·
εἰ καὶ τὸν θεὸν οὐ φοβοῦμαι οὐδὲ ἄνθρωπον ἐντρέπομαι, 5 διά γε τὸ παρέχειν
μοι κόπον τὴν χήραν ταύτην, ἐκδικήσω
αὐτήν, ἵνα μὴ εἰσ τέλοσ ἐρχομένη ὑπωπιάζῃ με. 6 εἶπεν δὲ ὁ κύριοσ· ἀκούσατε
τί ὁ κριτὴσ τῆσ ἀδικίασ λέγει· 7 ὁ δὲ
θεὸσ οὐ μὴ ποιήσῃ τὴν ἐκδίκησιν τῶν
ἐκλεκτῶν αὐτοῦ τῶν βοώντων αὐτῷ ἡμέρασ
καὶ νυκτόσ, καὶ μακροθυμεῖ ἐπ' αὐτοῖσ;
8 λέγω ὑμῖν ὅτι ποιήσει τὴν ἐκδίκησιν
αὐτῶν ἐν τάχει. πλὴν ὁ υἱὸσ τοῦ ἀνθρώπου
ἐλθὼν ἆρα εὑρήσει τὴν πίστιν ἐπὶ τῆσ γῆσ;

---

37. εκει συναχθησονται οι αετοι
XVIII. 1. Ελεγε δε και | om αυτουσ | εκκακειν 3. ςᵉ (non ς) χηρα δε τισ 4. ηθελησεν | και ανθρωπ. ουκ εντρεπ. 7. ποιησει | των βοωντ. προσ αυτον | και μακροθυμων

9 Εἶπεν δὲ καὶ πρός τινασ τοὺσ πε-
ποιθότασ ἐφ᾽ ἑαυτοῖσ ὅτι εἰσὶν δίκαιοι καὶ
ἐξουθενοῦντασ τοὺσ λοιποὺσ τὴν παραβολὴν
ταύτην. **10** ἄνθρωποι δύο ἀνέβησαν εἰσ τὸ
ἱερὸν προσεύξασθαι, ὁ εἷσ Φαρισαῖοσ καὶ ὁ
ἕτεροσ τελώνησ. **11** ὁ Φαρισαῖοσ σταθεὶσ
ταῦτα προσηύχετο· ὁ θεόσ, εὐχαριστῶ σοι
ὅτι οὐκ εἰμὶ ὥσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώ-
πων, ἅρπαγεσ, ἄδικοι, μοιχοί, ἢ καὶ ὡσ
οὗτοσ ὁ τελώνησ· **12** νηστεύω δὶσ τοῦ
σαββάτου, ἀποδεκατεύω πάντα ὅσα κτῶμαι.
13 ὁ δὲ τελώνησ μακρόθεν ἑστὼσ οὐκ
ἤθελεν οὐδὲ τοὺσ ὀφθαλμοὺσ ἐπᾶραι εἰσ
τὸν οὐρανόν, ἀλλ᾽ ἔτυπτεν τὸ στῆθοσ αὐτοῦ
λέγων· ὁ θεόσ, ἱλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ
14 λέγω ὑμῖν, κατέβη οὗτοσ δεδικαιωμένοσ
εἰσ τὸν οἶκον αὐτοῦ ἢ γὰρ ἐκεῖνοσ· [215,5] ὅτι
πᾶσ ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ
ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.

15 [216,2] Προσέφερον δὲ αὐτῷ καὶ τὰ βρέφη
ἵνα αὐτῶν ἅπτηται· ἰδόντεσ δὲ οἱ μαθηταὶ
ἐπετίμων αὐτοῖσ. **16** ὁ δὲ Ἰησοῦσ προσεκαλέ-
σατο αὐτὰ λέγων· ἄφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι
πρόσ με καὶ μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιού-
των ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. **17** [217,2] ἀμὴν
λέγω ὑμῖν, ὃσ ἂν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ
θεοῦ ὡσ παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰσ αὐτήν.

---

11. ταυτα: praem προσ εαυτον **12.** αποδεκατω **13.** και ο τελων. | εισ τ. ουρ. επαραι | εισ το στηθοσ **14.** η εκεινοσ **15.** επετιμησαν **16.** προσκαλεσαμενοσ αυτα ειπεν **17.** οσ εαν

XVIII. **14** 14, 11, Mt 23, 12. **15—17** Mt 19, 13—15. Mc 10, 13—16.

18 218,2 Καὶ ἐπηρώτησέν τισ αὐτὸν ἄρχων
λέγων· διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσασ ζωὴν
αἰώνιον κληρονομήσω; **19** εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ
Ἰησοῦσ· τί με λέγεισ ἀγαθόν; οὐδεὶσ
ἀγαθὸσ εἰ μὴ εἷσ θεόσ. **20** τὰσ ἐντολὰσ
οἶδασ· μὴ μοιχεύσῃσ, μὴ φονεύσῃσ, μὴ
κλέψῃσ, μὴ ψευδομαρτυρήσῃσ, τίμα τὸν
πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου. **21** ὁ δὲ
εἶπεν· ταῦτα πάντα ἐφύλαξα ἐκ νεότητοσ.
22 219,2 ἀκούσασ δὲ ὁ Ἰησοῦσ εἶπεν αὐτῷ·
ἔτι ἕν σοι λείπει· πάντα ὅσα ἔχεισ πώλη-
σον καὶ διάδοσ πτωχοῖσ, καὶ ἕξεισ θησαυ-
ρὸν ἐν οὐρανοῖσ, καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι.
23 220,2 ὁ δὲ ἀκούσασ ταῦτα περίλυποσ
ἐγενήθη· ἦν γὰρ πλούσιοσ σφόδρα. **24** ἰδὼν
δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦσ εἶπεν· πῶσ δυσκόλωσ
οἱ τὰ χρήματα ἔχοντεσ εἰσ τὴν βασιλείαν
τοῦ θεοῦ εἰσπορεύονται· **25** εὐκοπώτερον
γάρ ἐστιν κάμηλον διὰ τρήματοσ βελόνησ
εἰσελθεῖν ἢ πλούσιον εἰσ τὴν βασιλείαν τοῦ
θεοῦ εἰσελθεῖν. **26** εἶπαν δὲ οἱ ἀκούσαν-
τεσ· καὶ τίσ δύναται σωθῆναι; **27** ὁ δὲ
εἶπεν· τὰ ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποισ δυνατὰ
παρὰ τῷ θεῷ ἐστίν. **28** Εἶπεν δὲ Πέτροσ·
ἰδοὺ ἡμεῖσ ἀφέντεσ τὰ ἴδια ἠκολουθήσαμέν

19. ο θεοσ 21. εφυλαξαμην εκ νεοτητοσ μου 22. ακουσ. δε: add ταυτα | εν ουρανω 23. εγενετο 24. αυτον ο ιησ. περιλυπον γενομενον ειπε | εισελευσονται εισ τ. βασ. τ. θε. 25. δια τρυμαλιασ ραφιδοσ 26. ειπον 27. εστιν: post δυνατα 28. ο πετροσ | ημ. αφηκαμεν παντα και ηκολ.

18—27 Mt 19, 16—26. Mc 10, 17—27. **20** Ex 20, 12—16. **28—30** Mt 19, 27—29. Mc 10, 28—30.

σοι. **29** [221,2] ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖσ· ἀμὴν
λέγω ὑμῖν, οὐδείσ ἐστιν ὃσ ἀφῆκεν οἰκίαν
ἢ γυναῖκα ἢ ἀδελφοὺσ ἢ γονεῖσ ἢ τέκνα
εἵνεκεν τῆσ βασιλείασ τοῦ θεοῦ, **30** ὃσ
οὐχὶ μὴ ἀπολάβῃ πολλαπλασίονα ἐν τῷ
καιρῷ τούτῳ, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ
ζωὴν αἰώνιον.

31 [222,2] Παραλαβὼν δὲ τοὺσ δώδεκα
εἶπεν πρὸσ αὐτούσ· ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰσ
Ἱερουσαλήμ, καὶ τελεσθήσεται πάντα τὰ
γεγραμμένα διὰ τῶν προφητῶν τῷ υἱῷ τοῦ
ἀνθρώπου· **32** παραδοθήσεται γὰρ τοῖσ
ἔθνεσιν καὶ ἐμπαιχθήσεται καὶ ὑβρισθήσεται
καὶ ἐμπτυσθήσεται, **33** καὶ μαστιγώσαντεσ
ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ
ἀναστήσεται. **34** [223,10] καὶ αὐτοὶ οὐδὲν
τούτων συνῆκαν, καὶ ἦν τὸ ῥῆμα τοῦτο
κεκρυμμένον ἀπ᾽ αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐγίνωσκον
τὰ λεγόμενα.

35 [224,2] Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγγίζειν αὐτὸν
εἰσ Ἱερειχὼ τυφλόσ τισ ἐκάθητο παρὰ τὴν
ὁδὸν ἐπαιτῶν. **36** ἀκούσασ δὲ ὄχλου δια-
πορευομένου ἐπυνθάνετο τί εἴη τοῦτο.
37 ἀπήγγειλαν δὲ αὐτῷ ὅτι Ἰησοῦσ ὁ
Ναζωραῖοσ παρέρχεται. **38** καὶ ἐβόησεν
λέγων· Ἰησοῦ υἱὲ Δαυείδ, ἐλέησόν με. **39** καὶ
οἱ προάγοντεσ ἐπετίμων αὐτῷ ἵνα σιγήσῃ·

---

29. υμιν: add οτι | η γονεισ η αδελφ. η γυναικ. | ενεκεν 30. οσ ου μη 31. εισ ιεροσολυμα 35. ιεριχω | προσαιτων 38. δαβιδ 39. ινα σιωπηση

31—34 Mt 20, 17—19. Mc 10, 32—34. **35—43** Mt 20, 29—34. Mc 10, 46—52.

αὐτὸσ δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν· υἱὲ Δαυείδ,
ἐλέησόν με. 40 σταθεὶσ δὲ ὁ Ἰησοῦσ ἐκέ-
λευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι πρὸσ αὐτόν. ἐγγίσαν-
τοσ δὲ αὐτοῦ ἐπηρώτησεν αὐτόν· 41 τί σοι
θέλεισ ποιήσω; ὁ δὲ εἶπεν· κύριε ἵνα ἀνα-
βλέψω. 42 καὶ ὁ Ἰησοῦσ εἶπεν αὐτῷ·
ἀνάβλεψον· ἡ πίστισ σου σέσωκέν σε.
43 καὶ παραχρῆμα ἀνέβλεψεν, καὶ ἠκολούθει
αὐτῷ δοξάζων τὸν θεόν. καὶ πᾶσ ὁ λαὸσ
ἰδὼν ἔδωκεν αἶνον τῷ θεῷ.

XIX.

Zacchaeus. De pecunia servis commissa. Solemnis introitus. Iesus deplorat urbem, purgat templum.

1 225,10 Καὶ εἰσελθὼν διήρχετο τὴν
Ἱερειχώ. 2 καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι καλού-
μενοσ Ζακχαῖοσ, καὶ αὐτὸσ ἦν ἀρχιτελώνησ,
καὶ ἦν πλούσιοσ· 3 καὶ ἐζήτει ἰδεῖν τὸν
Ἰησοῦν τίσ ἐστιν, καὶ οὐκ ἠδύνατο ἀπὸ
τοῦ ὄχλου, ὅτι τῇ ἡλικίᾳ μικρὸσ ἦν. 4 καὶ
προδραμὼν εἰσ τὸ ἔμπροσθεν ἀνέβη ἐπὶ
συκομορέαν, ἵνα ἴδῃ αὐτόν, ὅτι ἐκείνησ
ἤμελλεν διέρχεσθαι. 5 καὶ ὡσ ἦλθεν ἐπὶ
τὸν τόπον, ἀναβλέψασ ὁ Ἰησοῦσ εἶπεν πρὸσ
αὐτόν· Ζακχαῖε, σπεύσασ κατάβηθι· σήμε-
ρον γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μεῖναι.
6 καὶ σπεύσασ κατέβη, καὶ ὑπεδέξατο αὐτὸν
χαίρων. 7 καὶ ἰδόντεσ πάντεσ διεγόγγυζον,

---

39. δαβιδ 41. λεγων· τι σοι
XIX. 1. ιεριχω 2. και ουτοσ ην πλουσ. 4. om εισ το | ς (non item ς^e) συκομωραιαν | δι εκεινησ 5. αναβλ. ο ιησουσ: add ειδεν αυτον και 7. απαντεσ

λέγοντεσ ὅτι παρὰ ἁμαρτωλῷ ἀνδρὶ εἰσῆλθεν
καταλῦσαι. **8** σταθεὶσ δὲ Ζακχαῖοσ εἶπεν
πρὸσ τὸν κύριον· ἰδοὺ τὰ ἡμίσειά μου τῶν
ὑπαρχόντων, κύριε, τοῖσ πτωχοῖσ δίδωμι,
καὶ εἴ τινόσ τι ἐσυκοφάντησα, ἀποδίδωμι
τετραπλοῦν. **9** εἶπεν δὲ πρὸσ αὐτὸν ὁ
Ἰησοῦσ ὅτι σήμερον σωτηρία τῷ οἴκῳ τούτῳ
ἐγένετο, καθότι καὶ αὐτὸσ υἱὸσ Ἀβραάμ·
10 [226,5] ἦλθεν γὰρ ὁ υἱὸσ τοῦ ἀνθρώπου
ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλόσ.

11 [227,10] Ἀκουόντων δὲ αὐτῶν ταῦτα
προσθεὶσ εἶπεν παραβολήν, διὰ τὸ ἐγγὺσ
εἶναι Ἱερουσαλὴμ αὐτὸν καὶ δοκεῖν αὐτοὺσ
ὅτι παραχρῆμα μέλλει ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ
ἀναφαίνεσθαι. **12** [228,2] εἶπεν οὖν· ἄνθρω-
πόσ τισ εὐγενὴσ ἐπορεύθη εἰσ χώραν μα-
κράν, λαβεῖν ἑαυτῷ βασιλείαν καὶ ὑπο-
στρέψαι. **13** [229,5] καλέσασ δὲ δέκα δούλουσ
ἑαυτοῦ ἔδωκεν αὐτοῖσ δέκα μνᾶσ, καὶ εἶπεν
πρὸσ αὐτούσ· πραγματεύσασθε ἐν ᾧ ἔρχο-
μαι. **14** οἱ δὲ πολῖται αὐτοῦ ἐμίσουν
αὐτόν, καὶ ἀπέστειλαν πρεσβείαν ὀπίσω
αὐτοῦ λέγοντεσ· οὐ θέλομεν τοῦτον βασι-
λεῦσαι ἐφ' ἡμᾶσ. **15** καὶ ἐγένετο ἐν τῷ
ἐπανελθεῖν αὐτὸν λαβόντα τὴν βασιλείαν,
καὶ εἶπεν φωνηθῆναι αὐτῷ τοὺσ δούλουσ
τούτουσ οἷσ δεδώκει τὸ ἀργύριον, ἵνα γνοῖ

---

8. τα ημιση των υπαρχ. μου | τοισ πτωχοισ: post διδωμι 9. υι. αβρααμ: add εστιν 11. εγγυσ αυτον ειναι ιερουσαλ. 13. εν ω: εωσ 15. οισ εδωκε | γνω

XIX. **10** [Mt 18, 11.] 1 Tim 1, 15. **12** ss. Mt 25, 14—30. Mc 13, 34.

τίσ τί διεπραγματεύσατο. 16 παρεγένετο
δὲ ὁ πρῶτοσ λέγων· κύριε, ἡ μνᾶ σου δέκα
προσηργάσατο μνᾶσ. 17 καὶ εἶπεν αὐτῷ·
εὖγε, ἀγαθὲ δοῦλε, ὅτι ἐν ἐλαχίστῳ πιστὸσ
ἐγένου, ἴσθι ἐξουσίαν ἔχων ἐπάνω δέκα
πόλεων. 18 καὶ ἦλθεν ὁ δεύτεροσ λέγων·
ἡ μνᾶ σου, κύριε, ἐποίησεν πέντε μνᾶσ.
19 εἶπεν δὲ καὶ τούτῳ· καὶ σὺ ἐπάνω γίνου
πέντε πόλεων. 20 καὶ ὁ ἕτεροσ ἦλθεν
λέγων· κύριε, ἰδοὺ ἡ μνᾶ σου, ἣν εἶχον
ἀποκειμένην ἐν σουδαρίῳ· 21 ἐφοβούμην
γάρ σε, ὅτι ἄνθρωποσ αὐστηρὸσ εἶ, αἴρεισ
ὃ οὐκ ἔθηκασ, καὶ θερίζεισ ὃ οὐκ ἔσπειρασ.
22 λέγει αὐτῷ· ἐκ τοῦ στόματόσ σου κρινῶ
σε, πονηρὲ δοῦλε. ᾔδεισ ὅτι ἐγὼ ἄνθρωποσ
αὐστηρόσ εἰμι, αἴρων ὃ οὐκ ἔθηκα, καὶ
θερίζων ὃ οὐκ ἔσπειρα; 23 καὶ διατί οὐκ
ἔδωκάσ μου τὸ ἀργύριον ἐπὶ τράπεζαν;
κἀγὼ ἐλθὼν σὺν τόκῳ ἂν αὐτὸ ἔπραξα.
24 καὶ τοῖσ παρεστῶσιν εἶπεν· ἄρατε ἀπ᾽
αὐτοῦ τὴν μνᾶν καὶ δότε τῷ τὰσ δέκα
μνᾶσ ἔχοντι. 25 καὶ εἶπαν αὐτῷ· κύριε,
ἔχει δέκα μνᾶσ. 26 [230,2] λέγω ὑμῖν
ὅτι παντὶ τῷ ἔχοντι δοθήσεται, ἀπὸ δὲ
τοῦ μὴ ἔχοντοσ καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται.

---

16. προσειργασατο δεκα μνασ 17. ευ 18. κυριε, η μνα σου 19. γινου επανω 20. om ο ante ετεροσ 22. λεγει δε αυτω 23. το αργυρ. μου | επι την τραπεζ. | και εγω ελθ. | αν επραξα αυτο 25. ειπον 26. λεγω γαρ | αρθησεται: add απ αυτου

---

26 8, 18. Mt 13, 12. Mc 4, 25.

27 [231,5] πλὴν τοὺσ ἐχθρούσ μου τούτουσ
τοὺσ μὴ θελήσαντάσ με βασιλεῦσαι ἐπ᾽
αὐτοὺσ ἀγάγετε ὧδε καὶ κατασφάξατε
αὐτοὺσ ἔμπροσθέν μου.

28 [232,2] Καὶ εἰπὼν ταῦτα ἐπορεύετο
ἔμπροσθεν, ἀναβαίνων εἰσ Ἱεροσόλυμα.
29 καὶ ἐγένετο ὡσ ἤγγισεν εἰσ Βηθφαγὴ
καὶ Βηθανίαν πρὸσ τὸ ὄροσ τὸ καλού-
μενον ἐλαιών, ἀπέστειλεν δύο τῶν μαθητῶν
30 εἰπών· ὑπάγετε εἰσ τὴν κατέναντι κώμην,
ἐν ᾗ εἰσπορευόμενοι εὑρήσετε πῶλον δεδε-
μένον, ἐφ᾽ ὃν οὐδεὶσ πώποτε ἀνθρώπων
ἐκάθισεν, καὶ λύσαντεσ αὐτὸν ἀγάγετε.
31 καὶ ἐάν τισ ὑμᾶσ ἐρωτᾷ· διατί λύετε;
οὕτωσ ἐρεῖτε· ὅτι ὁ κύριοσ αὐτοῦ χρείαν
ἔχει. **32** [233,2] ἀπελθόντεσ δὲ οἱ ἀπεσταλ-
μένοι εὗρον καθὼσ εἶπεν αὐτοῖσ. **33** λυόν-
των δὲ αὐτῶν τὸν πῶλον εἶπαν οἱ κύριοι
αὐτοῦ πρὸσ αὐτούσ· τί λύετε τὸν πῶλον;
34 οἱ δὲ εἶπαν· ὅτι ὁ κύριοσ αὐτοῦ χρείαν
ἔχει. **35** καὶ ἤγαγον αὐτὸν πρὸσ τὸν
Ἰησοῦν, καὶ ἐπιρίψαντεσ αὐτῶν τὰ ἱμάτια
ἐπὶ τὸν πῶλον ἐπεβίβασαν τὸν Ἰησοῦν.
36 πορευομένου δὲ αὐτοῦ ὑπεστρώννυον τὰ
ἱμάτια αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ. **37** [234,1] ἐγγίζον-
τοσ δὲ αὐτοῦ ἤδη πρὸσ τῇ καταβάσει τοῦ
ὄρουσ τῶν ἐλαιῶν ἤρξαντο ἅπαν τὸ πλῆθοσ

27. τουτουσ: εκεινουσ | om αυτουσ sec 29. ἐλαιῶν | των μαθητ. αυτου 30. om και ante λυσαντ. 31. ερειτε: add αυτω 33. ειπον 34. ειπον | om οτι 35. επιρριψαντεσ | εαυτ. τα ιματι.

28—38 Mt 21, 1—9. Mc 11, 1—10. Io 12, 12 ss.

τῶν μαθητῶν χαίροντεσ αἰνεῖν τὸν θεὸν
φωνῇ μεγάλῃ περὶ πασῶν ὧν εἶδον δυνά-
μεων, **38** λέγοντεσ· εὐλογημένοσ ὁ βασιλεὺσ
ἐν ὀνόματι κυρίου· ἐν οὐρανῷ εἰρήνη, καὶ
δόξα ἐν ὑψίστοισ. **39** [235,5] Καί τινεσ τῶν
Φαρισαίων ἀπὸ τοῦ ὄχλου εἶπαν πρὸσ αὐτόν·
διδάσκαλε, ἐπιτίμησον τοῖσ μαθηταῖσ σου.
40 καὶ ἀποκριθεὶσ εἶπεν· λέγω ὑμῖν ὅτι
ἐὰν οὗτοι σιωπήσουσιν, οἱ λίθοι κράξουσιν.
41 [236,10] Καὶ ὡσ ἤγγισεν, ἰδὼν τὴν
πόλιν ἔκλαυσεν ἐπ᾿ αὐτήν, λέγων **42** ὅτι
εἰ ἔγνωσ καὶ σὺ καίγε ἐν τῇ ἡμέρᾳ σου
ταύτῃ τὰ πρὸσ εἰρήνην σου· νῦν δὲ ἐκρύβη
ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου. **43** ὅτι ἥξουσιν ἡμέ-
ραι ἐπὶ σέ, καὶ παρεμβαλοῦσιν οἱ ἐχθροί
σου χάρακά σοι καὶ περικυκλώσουσίν σε
καὶ συνέξουσίν σε πάντοθεν, **44** καὶ ἐδα-
φιοῦσίν σε καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοί, [237,2] καὶ
οὐκ ἀφήσουσιν λίθον ἐπὶ λίθον ἐν σοί, ἀνθ᾿
ὧν οὐκ ἔγνωσ τὸν καιρὸν τῆσ ἐπισκοπῆσ σου.
45 [238,1] Καὶ εἰσελθὼν εἰσ τὸ ἱερὸν ἤρξατο
ἐκβάλλειν τοὺσ πωλοῦντασ, **46** λέγων αὐτοῖσ·
γέγραπται· καὶ ἔσται ὁ οἶκόσ μου οἶκοσ
προσευχῆσ· ὑμεῖσ δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε
σπήλαιον λῃστῶν.

---

38. ο ερχομενοσ βασιλευσ | ειρ. εν ουρ. 39. ειπον 40. ειπεν: add αυτοισ | σιωπησωσιν | κεκραξονται 41. επ αυτη 43. περιβαλουσιν 44. επι λιθω | εν σοι: post αφησουσιν 45. τ. πωλουντασ: add εν αυτω και αγοραζοντασ 46. και εσται ο οικ. etc: οτι (ς om, non item ς[e]) ο οικ. μ. οικ. προσευχ. εστιν

---

45 s. Mt 21, 12 s. Mc 11, 15—17. **46** Es 56, 7. Ier 7, 11.

47 [239,1] Καὶ ἦν διδάσκων τὸ καθ' ἡμέ-
ραν ἐν τῷ ἱερῷ· οἱ δὲ ἀρχιερεῖσ καὶ οἱ
γραμματεῖσ ἐζήτουν αὐτὸν ἀπολέσαι καὶ οἱ
πρῶτοι τοῦ λαοῦ, **48** καὶ οὐχ εὕρισκον τὸ
τί ποιήσωσιν· ὁ λαὸσ γὰρ ἅπασ ἐξεκρέμετο
αὐτοῦ ἀκούων.

XX.

Unde sit Iohannis baptismus. De vinitoribus heredis occisoribus. Quaestiones de tributo Caesaris, de muliere septem fratrum, de filio Davidis. De legis peritorum fastu et avaritia.

1 [240,2] Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν
διδάσκοντοσ αὐτοῦ τὸν λαὸν ἐν τῷ ἱερῷ
καὶ εὐαγγελιζομένου ἐπέστησαν οἱ ἱερεῖσ
καὶ οἱ γραμματεῖσ σὺν τοῖσ πρεσβυτέροισ,
2 καὶ εἶπαν λέγοντεσ πρὸσ αὐτόν· εἰπὸν
ἡμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖσ, ἢ τίσ
ἐστιν ὁ δούσ σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην;
3 ἀποκριθεὶσ δὲ εἶπεν πρὸσ αὐτούσ· ἐρω-
τήσω ὑμᾶσ κἀγὼ λόγον, καὶ εἴπατέ μοι·
4 τὸ βάπτισμα τὸ Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν
ἢ ἐξ ἀνθρώπων; **5** οἱ δὲ συνελογίσαντο
πρὸσ ἑαυτοὺσ λέγοντεσ ὅτι ἐὰν εἴπωμεν·
ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ· διατί οὐκ ἐπιστεύσατε
αὐτῷ; **6** ἐὰν δὲ εἴπωμεν· ἐξ ἀνθρώπων, ὁ
λαὸσ ἅπασ καταλιθάσει ἡμᾶσ· πεπεισμένοσ
γάρ ἐστιν Ἰωάννην προφήτην εἶναι. **7** καὶ

48. εξεχρεματο
XX. 1. των ημερων: add εκεινων | ιερεισ: αρχιερεισ 2. ειπον | λεγοντεσ: post πρ. αυτ. | ειπε ημιν 3. ενα λογον 4. om το sec 5. διατι: add ουν 6. πασ ο λαοσ

47 s. Mc 11, 18.
XX. **1—8** Mt 21, 23—27. Mc 11, 27—33.

ἀπεκρίθησαν μὴ εἰδέναι πόθεν. **8** καὶ ὁ
Ἰησοῦσ εἶπεν αὐτοῖσ· οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν
ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

9 [241,2] Ἤρξατο δὲ πρὸσ τὸν λαὸν λέγειν
τὴν παραβολὴν ταύτην. ἄνθρωποσ ἐφύτευ-
σεν ἀμπελῶνα καὶ ἐξέδετο αὐτὸν γεωργοῖσ,
καὶ ἀπεδήμησεν χρόνουσ ἱκανούσ. **10** καὶ
καιρῷ ἀπέστειλεν πρὸσ τοὺσ γεωργοὺσ δοῦ-
λον, ἵνα ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶνοσ
δώσουσιν αὐτῷ· οἱ δὲ γεωργοὶ ἐξαπέστειλαν
αὐτὸν δείραντεσ κενόν. **11** καὶ προσέθετο
ἕτερον πέμψαι δοῦλον· οἱ δὲ κἀκεῖνον
δείραντεσ καὶ ἀτιμάσαντεσ ἐξαπέστειλαν
κενόν. **12** καὶ προσέθετο τρίτον πέμψαι·
οἱ δὲ καὶ τοῦτον τραυματίσαντεσ ἐξέβαλον.
13 εἶπεν δὲ ὁ κύριοσ τοῦ ἀμπελῶνοσ· τί
ποιήσω; πέμψω τὸν υἱόν μου τὸν ἀγαπη-
τόν· ἴσωσ τοῦτον ἐντραπήσονται. **14** ἰδόν-
τεσ δὲ αὐτὸν οἱ γεωργοὶ διελογίζοντο πρὸσ
ἀλλήλουσ λέγοντεσ· οὗτόσ ἐστιν ὁ κληρο-
νόμοσ· ἀποκτείνωμεν αὐτόν, ἵνα ἡμῶν
γένηται ἡ κληρονομία. **15** καὶ ἐκβαλόντεσ
αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνοσ ἀπέκτειναν. τί
οὖν ποιήσει αὐτοῖσ ὁ κύριοσ τοῦ ἀμπελῶνοσ;
16 ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺσ γεωρ-
γοὺσ τούτουσ, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα
ἄλλοισ. ἀκούσαντεσ δὲ εἶπαν· μὴ γένοιτο.

---

9. ανθρωπ. τισ | εξεδοτο 10. και εν καιρω | δωσιν | δειραντ. αυτ. εξαπεστ. κενον 11. πεμψαι ετερ. 12. προσεθετ. πεμψ. τριτ. 13. ιδοντεσ εντραπησοντ. 14. αλληλουσ: εαυτουσ | δευτε αποκτεινωμ. 16. ειπον

9—19 Mt 21, 33—46. Mc 12, 1—12.

17 ὁ δὲ ἐμβλέψασ αὐτοῖσ εἶπεν· τί οὖν
ἐστὶν τὸ γεγραμμένον τοῦτο· λίθον ὃν ἀπε-
δοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντεσ, οὗτοσ ἐγενήθη
εἰσ κεφαλὴν γωνίασ; **18** πᾶσ ὁ πεσὼν ἐπ'
ἐκεῖνον τὸν λίθον συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν
δ' ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν. **19** [242,1] καὶ
ἐζήτησαν οἱ γραμματεῖσ καὶ οἱ ἀρχιερεῖσ
ἐπιβαλεῖν ἐπ' αὐτὸν τὰσ χεῖρασ ἐν αὐτῇ τῇ
ὥρᾳ, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν λαόν· ἔγνωσαν γὰρ
ὅτι πρὸσ αὐτοὺσ εἶπεν τὴν παραβολὴν ταύτην.

20 [243,2] Καὶ παρατηρήσαντεσ ἀπέστειλαν
ἐνκαθέτουσ ὑποκρινομένουσ ἑαυτοὺσ δικαίουσ
εἶναι, ἵνα ἐπιλάβωνται αὐτοῦ λόγου, ὥστε
παραδοῦναι αὐτὸν τῇ ἀρχῇ καὶ τῇ ἐξουσίᾳ
τοῦ ἡγεμόνοσ. **21** καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν
λέγοντεσ· διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ὀρθῶσ
λέγεισ καὶ διδάσκεισ καὶ οὐ λαμβάνεισ
πρόσωπον, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείασ τὴν ὁδὸν τοῦ
θεοῦ διδάσκεισ· **22** ἔξεστιν ἡμᾶσ Καίσαρι
φόρον δοῦναι ἢ οὔ; **23** κατανοήσασ δὲ
αὐτῶν τὴν πανουργίαν εἶπεν πρὸσ αὐτούσ·
24 δείξατέ μοι δηνάριον. τίνοσ ἔχει εἰκόνα
καὶ ἐπιγραφήν; οἱ δὲ εἶπαν· Καίσαροσ.
25 ὁ δὲ εἶπεν πρὸσ αὐτούσ· τοίνυν ἀπόδοτε
τὰ Καίσαροσ Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ

---

19. οι αρχιερ. και οι γραμματ. | ειπεν: post τ. παραβ. ταυτ. 20. εγκαθετ. | ωστε: εισ το 22. ημασ: ημιν 23. πρ. αυτουσ: add τι με πειραζετε 24. επιδειξατε | οι δε ειπαν: αποκριθεντεσ δε ειπον 25. ειπ. αυτοισ· αποδοτ. τοιν.

---

17 Ps 118, 22. **18** [Mt 21, 44.] **20—26** Mt 22, 16—22. Mc 12, 13—17.

θεῷ. **26** καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἐπιλαβέσθαι
αὐτοῦ ῥήματοσ ἐναντίον τοῦ λαοῦ, καὶ θαυμά-
σαντεσ ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει αὐτοῦ ἐσίγησαν.
27 Προσελθόντεσ δέ τινεσ τῶν Σαδδου-
καίων, οἱ ἀντιλέγοντεσ ἀνάστασιν μὴ εἶναι,
ἐπηρώτησαν αὐτὸν **28** λέγοντεσ· διδάσκαλε,
Μωϋσῆσ ἔγραψεν ἡμῖν, ἐάν τινοσ ἀδελφὸσ
ἀποθάνῃ ἔχων γυναῖκα, καὶ οὗτοσ ἄτεκνοσ
ᾖ, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸσ αὐτοῦ τὴν γυναῖκα
καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ.
29 ἑπτὰ οὖν ἀδελφοὶ ἦσαν. καὶ ὁ πρῶτοσ
λαβὼν γυναῖκα ἀπέθανεν ἄτεκνοσ· **30** καὶ
ὁ δεύτεροσ **31** καὶ ὁ τρίτοσ ἔλαβεν αὐτήν,
ὡσαύτωσ δὲ καὶ οἱ ἑπτὰ οὐ κατέλιπον
τέκνα καὶ ἀπέθανον. **32** ὕστερον καὶ ἡ
γυνὴ ἀπέθανεν. **33** ἡ γυνὴ οὖν ἐν τῇ ἀνα-
στάσει τίνοσ αὐτῶν γίνεται γυνή; οἱ γὰρ
ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα. **34** καὶ εἶπεν
αὐτοῖσ ὁ Ἰησοῦσ· οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνοσ τού-
του γαμοῦσιν καὶ γαμίσκονται, **35** οἱ δὲ
καταξιωθέντεσ τοῦ αἰῶνοσ ἐκείνου τυχεῖν
καὶ τῆσ ἀναστάσεωσ τῆσ ἐκ νεκρῶν οὔτε
γαμοῦσιν οὔτε γαμίζονται· **36** οὔτε γὰρ
ἀποθανεῖν ἔτι δύνανται, ἰσάγγελοι γάρ εἰσιν,

---

28. μωσησ | ᾖ: αποθανη 30. και ελαβεν ο δευτερ. την γυναικα, και ουτοσ απεθανεν ατεχνοσ 31. ς^e (non ς) και ου κατελ. 32. υστερ. δε παντων απεθα. και η γυνη 33. η γυνη ουν etc: εν τη ουν αναστασει 34. και αποκριθεισ ειπ. | εκγαμισκοντ. 35. εκγαμισκοντ.

27—38 Mc 12, 18—27. Mt 22, 23—33. **28** Deut 25, 5.

καὶ υἱοί εἰσιν θεοῦ τῆσ ἀναστάσεωσ υἱοὶ
ὄντεσ. **37** ὅτι δὲ ἐγείρονται οἱ νεκροί, καὶ
Μωϋσῆσ ἐμήνυσεν ἐπὶ τῆσ βάτου, ὡσ λέγει
κύριον τὸν θεὸν Ἀβραὰμ καὶ θεὸν Ἰσαὰκ
καὶ θεὸν Ἰακώβ· **38** θεὸσ δὲ οὐκ ἔστιν
νεκρῶν ἀλλὰ ζώντων· πάντεσ γὰρ αὐτῷ
ζῶσιν. **39** ἀποκριθέντεσ δέ τινεσ τῶν γραμ-
ματέων εἶπαν· διδάσκαλε, καλῶσ εἶπασ.
40 [244,2] οὐκέτι γὰρ ἐτόλμων ἐπερωτᾶν αὐτὸν
οὐδέν.

41 [245,2] Εἶπεν δὲ πρὸσ αὐτούσ· πῶσ
λέγουσιν τὸν Χριστὸν εἶναι Δαυεὶδ υἱόν;
42 αὐτὸσ γὰρ Δαυεὶδ λέγει ἐν βίβλῳ ψαλ-
μῶν· εἶπεν ὁ κύριοσ τῷ κυρίῳ μου· κάθου
ἐκ δεξιῶν μου **43** ἕωσ ἂν θῶ τοὺσ ἐχθροὺσ
σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου; **44** Δαυεὶδ
οὖν κύριον αὐτὸν καλεῖ, καὶ πῶσ αὐτοῦ
υἱόσ ἐστιν;

45 [246,2] Ἀκούοντοσ δὲ παντὸσ τοῦ λαοῦ
εἶπεν τοῖσ μαθηταῖσ· **46** προσέχετε ἀπὸ
τῶν γραμματέων τῶν θελόντων περιπατεῖν
ἐν στολαῖσ καὶ φιλούντων ἀσπασμοὺσ ἐν
ταῖσ ἀγοραῖσ καὶ πρωτοκαθεδρίασ ἐν ταῖσ
συναγωγαῖσ καὶ πρωτοκλισίασ ἐν τοῖσ
δείπνοισ, **47** [247,8] οἳ κατεσθίουσιν τὰσ
οἰκίασ τῶν χηρῶν καὶ προφάσει μακρὰ

---

36. του θεου 37. μωσησ | και τον θε. ισ. και τον θε. αβρ. 39. ειπον 40. ουχετ. δε 41. υιον δαβιδ ειναι 42. και αυτοσ δαβιδ 44. δαβιδ | υιοσ αυτου εστ. 45. τοισ μαθ. αυτου 47. ς (non ςᵉ) μακρᾷ

---

37 Ex 3, 6. **40** Mt 22, 46. **41—44** Mt 12, 35—37. Mt 22, 41—45. **42** s. Ps 110, 1. Act 2, 34 s. **45—47** Mt 23, 1. 6. 7. 14. Mc 12, 38—40. **46** 11, 43.

προσεύχονται· οὗτοι λήμψονται περισσότε-
ρον κρίμα.

XXI.

Viduae munusculum. De Hierosolymae desolatione et apostolorum vexationibus, deque repentino Christi adventu.

1 Ἀναβλέψασ δὲ εἶδεν τοὺσ βάλλοντασ
εἰσ τὸ γαζοφυλάκιον τὰ δῶρα αὐτῶν πλου-
σίουσ. 2 εἶδεν δέ τινα χήραν πενιχρὰν
βάλλουσαν ἐκεῖ δύο λεπτά, 3 καὶ εἶπεν·
ἀληθῶσ λέγω ὑμῖν ὅτι ἡ χήρα ἡ πτωχὴ
αὕτη πλείω πάντων ἔβαλεν· 4 ἅπαντεσ
γὰρ οὗτοι ἐκ τοῦ περισσεύοντοσ αὐτοῖσ
ἔβαλον εἰσ τὰ δῶρα, αὕτη δὲ ἐκ τοῦ
ὑστερήματοσ αὐτῆσ ἅπαντα τὸν βίον ὃν
εἶχεν ἔβαλεν.
5 248,2 Καί τινων λεγόντων περὶ τοῦ ἱεροῦ,
ὅτι λίθοισ καλοῖσ καὶ ἀναθέμασιν κεκόσμη-
ται, εἶπεν· 6 ταῦτα ἃ θεωρεῖτε, ἐλεύσονται
ἡμέραι ἐν αἷσ οὐκ ἀφεθήσεται λίθοσ ἐπὶ
λίθῳ, ὃσ οὐ καταλυθήσεται. 7 249,2 ἐπη-
ρώτησαν δὲ αὐτὸν λέγοντεσ· διδάσκαλε, πότε
οὖν ταῦτα ἔσται; καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν
μέλλῃ ταῦτα γίνεσθαι; 8 ὁ δὲ εἶπεν· βλέπετε
μὴ πλανηθῆτε· πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ
ὀνόματί μου, λέγοντεσ· ἐγώ εἰμι, καὶ ὁ καιρὸσ
ἤγγικεν· μὴ πορευθῆτε ὀπίσω αὐτῶν. 9 ὅταν

47. ληψοντ.
XXI. 1. τα δωρ. αυτ. εισ το γαζοφυλ. 2. ειδ. δε και τινα 3. πλειον 4. εισ τ. δωρ. του θεου 5. αναθημασι 8. λεγοντεσ: add οτι | μη: add ουν

XXI. 1—4 Mc 12, 41—44. 5—11 Mt 24, 1—7. Mc 13, 1—8.

δὲ ἀκούσητε πολέμουσ καὶ ἀκαταστασίασ,
μὴ πτοηθῆτε· δεῖ γὰρ ταῦτα γενέσθαι πρῶ-
τον, ἀλλ᾽ οὐκ εὐθέωσ τὸ τέλοσ. **10** τότε
ἔλεγεν αὐτοῖσ· ἐγερθήσεται ἔθνοσ ἐπ᾽ ἔθνοσ
καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν, **11** σεισμοί τε
μεγάλοι καὶ κατὰ τόπουσ λιμοὶ καὶ λοιμοὶ
ἔσονται, φόβητρά τε καὶ σημεῖα ἀπ᾽ οὐρα-
νοῦ μεγάλα ἔσται. **12** [250,1] Πρὸ δὲ τού-
των πάντων ἐπιβαλοῦσιν ἐφ᾽ ὑμᾶσ τὰσ
χεῖρασ αὐτῶν καὶ διώξουσιν, παραδιδόντεσ
εἰσ τὰσ συναγωγὰσ καὶ φυλακάσ, ἀπαγο-
μένουσ ἐπὶ βασιλεῖσ καὶ ἡγεμόνασ ἕνεκεν
τοῦ ὀνόματόσ μου· **13** ἀποβήσεται ὑμῖν εἰσ
μαρτύριον. **14** [251,2] θέτε οὖν ἐν ταῖσ καρ-
δίαισ ὑμῶν μὴ προμελετᾶν ἀπολογηθῆναι·
15 ἐγὼ γὰρ δώσω ὑμῖν στόμα καὶ σοφίαν,
ᾗ οὐ δυνήσονται ἀντιστῆναι ἢ ἀντειπεῖν
ἅπαντεσ οἱ ἀντικείμενοι ὑμῖν. **16** παρα-
δοθήσεσθε δὲ καὶ ὑπὸ γονέων καὶ ἀδελφῶν
καὶ συγγενῶν καὶ φίλων, καὶ θανατώσουσιν
ἐξ ὑμῶν, **17** καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ
πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου. **18** καὶ θρὶξ
ἐκ τῆσ κεφαλῆσ ὑμῶν οὐ μὴ ἀπόληται·
19 ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσασθε τὰσ
ψυχὰσ ὑμῶν. **20** [252,10] Ὅταν δὲ ἴδητε

10. επι εθν. 11. μεγαλοι κατ. τοπ. και 12. απαντων | om τασ ante συναγωγ. | αγομενουσ 13. αποβησ. δε 14. θεσθε | εισ τασ χαρδιασ 15. αντειπειν ουδε αντιστηναι | παντεσ

12 ss. Mt 10, 17 ss. 24, 9. Mc 13, 9—13. **14** 12, 11.
20 ss. Mt 24, 15—19. Mc 13, 14—17.

κυκλουμένην ὑπὸ στρατοπέδων Ἱερουσαλήμ,
τότε γνῶτε ὅτι ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσισ αὐτῆσ.
21 [253,2] τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν
εἰσ τὰ ὄρη, καὶ οἱ ἐν μέσῳ αὐτῆσ ἐκχω-
ρείτωσαν, καὶ οἱ ἐν ταῖσ χώραισ μὴ εἰσ-
ερχέσθωσαν εἰσ αὐτήν, **22** ὅτι ἡμέραι
ἐκδικήσεωσ αὗταί εἰσιν τοῦ πλησθῆναι
πάντα τὰ γεγραμμένα. **23** [254,2] οὐαὶ ταῖσ
ἐν γαστρὶ ἐχούσαισ καὶ ταῖσ θηλαζούσαισ
ἐν ἐκείναισ ταῖσ ἡμέραισ· [255,2] ἔσται γὰρ
ἀνάγκη μεγάλη ἐπὶ τῆσ γῆσ καὶ ὀργὴ τῷ
λαῷ τούτῳ, **24** [256,10] καὶ πεσοῦνται στό-
ματι μαχαίρησ καὶ αἰχμαλωτισθήσονται
εἰσ τὰ ἔθνη πάντα, καὶ Ἱερουσαλὴμ ἔσται
πατουμένη ὑπὸ ἐθνῶν, ἄχρι οὗ πληρωθῶσιν
καιροὶ ἐθνῶν. **25** [257,2] Καὶ ἔσονται σημεῖα
ἐν ἡλίῳ καὶ σελήνῃ καὶ ἄστροισ, καὶ ἐπὶ
τῆσ γῆσ συνοχὴ ἐθνῶν ἐν ἀπορίᾳ ἤχουσ
θαλάσσησ καὶ σάλου, **26** ἀποψυχόντων
ἀνθρώπων ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίασ τῶν
ἐπερχομένων τῇ οἰκουμένῃ· αἱ γὰρ δυνάμεισ
τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. **27** [258,2] καὶ
τότε ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχό-
μενον ἐν νεφέλῃ μετὰ δυνάμεωσ καὶ δόξησ
πολλῆσ. **28** ἀρχομένων δὲ τούτων γίνεσθαι
ἀνακύψατε καὶ ἐπάρατε τὰσ κεφαλὰσ
ὑμῶν, διότι ἐγγίζει ἡ ἀπολύτρωσισ ὑμῶν.

20. την ιερουσαλ. 22. πληρωθηναι 23. ουαι: add δε | οργ. εν τω λαω 24. μαχαιρασ | παντα τα εθν. | αχρι sine ου 25. εσονται: εσται | ηχουσησ

25 ss. Mt 24, 29 s. Mc 13, 24—26.

29 Καὶ εἶπεν παραβολὴν αὐτοῖσ. ἴδετε τὴν
συκῆν καὶ πάντα τὰ δένδρα· **30** ὅταν προ-
βάλωσιν ἤδη; βλέποντεσ ἀφ᾽ ἑαυτῶν γινώ-
σκετε ὅτι ἤδη ἐγγὺσ τὸ θέροσ ἐστίν.
31 οὕτωσ καὶ ὑμεῖσ, ὅταν ἴδητε ταῦτα
γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύσ ἐστιν ἡ βα-
σιλεία τοῦ θεοῦ. **32** ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι
οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη ἕωσ ἂν πάντα
γένηται. **33** ὁ οὐρανὸσ καὶ ἡ γῆ παρελεύ-
σονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρελεύσον-
ται. **34** [259,10] Προσέχετε δὲ ἑαυτοῖσ μή-
ποτε βαρηθῶσιν ὑμῶν αἱ καρδίαι ἐν κραι-
πάλῃ καὶ μέθῃ καὶ μερίμναισ βιωτικαῖσ,
καὶ ἐπιστῇ ἐφ᾽ ὑμᾶσ αἰφνίδιοσ ἡ ἡμέρα
ἐκείνη **35** ὡσ παγίσ· ἐπεισελεύσεται γὰρ
ἐπὶ πάντασ τοὺσ καθημένουσ ἐπὶ πρόσωπον
πάσησ τῆσ γῆσ. **36** ἀγρυπνεῖτε δὲ ἐν
παντὶ καιρῷ δεόμενοι ἵνα κατισχύσητε ἐκ-
φυγεῖν ταῦτα πάντα τὰ μέλλοντα γίνεσθαι,
καὶ σταθῆναι ἔμπροσθεν τοῦ υἱοῦ τοῦ
ἀνθρώπου.

37 Ἦν δὲ τὰσ ἡμέρασ ἐν τῷ ἱερῷ δι-
δάσκων, τὰσ δὲ νύκτασ ἐξερχόμενοσ ηὐλίζετο
εἰσ τὸ ὄροσ τὸ καλούμενον ἐλαιών. **38** καὶ
πᾶσ ὁ λαὸσ ὤρθριζεν πρὸσ αὐτὸν ἐν τῷ
ἱερῷ ἀκούειν αὐτοῦ.

---

33. ου μη παρελθωσι 34. βαρυνθωσιν | αιφνιδ εφ. υμ. επιστ. | εκεινη· [35]ωσ παγισ γαρ επελευσεται 36. δε: ουν | ινα καταξιωθητε εκφ. 37. Ἐλαιῶν

29—33 Mt 24, 32—35. Mc 13, 28—31. **37** s. Mt 21, 17. Io 8, 1 s.

XXII.

Proditoris pactio. Caena paschalis et eucharistia Discipulorum ambitio; Petrus lapsurus. Duo gladii. Agonia, captio et abductio. Petri abnegatio. Irrisio et damnatio coram synedrio.

1 260,1 Ἤγγιζεν δὲ ἡ ἑορτὴ τῶν ἀζύμων
ἡ λεγομένη πάσχα, 2 261,1 καὶ ἐζήτουν οἱ
ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τὸ πῶς ἀνέλω-
σιν αὐτόν· ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν.
3 262,9 Εἰσῆλθεν δὲ σατανᾶς εἰς Ἰούδαν
τὸν καλούμενον Ἰσκαριώτην, ὄντα ἐκ τοῦ
ἀριθμοῦ τῶν δώδεκα, 4 263,2 καὶ ἀπελθὼν
συνελάλησεν τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ στρατη-
γοῖς τὸ πῶς αὐτοῖς παραδῷ αὐτόν. 5 καὶ
ἐχάρησαν, καὶ συνέθεντο αὐτῷ ἀργύριον
δοῦναι· 6 καὶ ἐξωμολόγησεν, καὶ ἐζήτει
εὐκαιρίαν τοῦ παραδοῦναι αὐτὸν ἄτερ ὄχλου
αὐτοῖς.
7 Ἦλθεν δὲ ἡ ἡμέρα τῶν ἀζύμων, ἐν ᾗ
ἔδει θύεσθαι τὸ πάσχα, 8 καὶ ἀπέστειλεν
Πέτρον καὶ Ἰωάννην εἰπών· πορευθέντες
ἑτοιμάσατε ἡμῖν τὸ πάσχα, ἵνα φάγωμεν.
9 οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· ποῦ θέλεις ἑτοιμάσω-
μεν; 10 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἰδοὺ εἰσελθόν-
των ὑμῶν εἰς τὴν πόλιν συναντήσει ὑμῖν
ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων·

XXII. 3. ο σατανας | επικαλουμενον 4. και τοις στρατ. | αυτον παραδω αυτοις 6. αυτοις: ante ατερ pon 9. ειπον

XXII. 1 s. Mc 14, 1 s. Mt 26, 1 ss. 3—6 Mt 26, 14—16. Mc 14, 10 s. 3 Io 13, 2. 27. 7—18 Mt 26, 17—19. Mc 14, 12—16.

ἀκολουθήσατε αὐτῷ εἰσ τὴν οἰκίαν εἰσ ἣν
εἰσπορεύεται, **11** καὶ ἐρεῖτε τῷ οἰκοδεσπότῃ
τῆσ οἰκίασ· λέγει σοι ὁ διδάσκαλοσ· ποῦ
ἔστιν τὸ κατάλυμα ὅπου τὸ πάσχα μετὰ
τῶν μαθητῶν μου φάγω; **12** κἀκεῖνοσ ὑμῖν
δείξει ἀνάγαιον μέγα ἐστρωμένον· ἐκεῖ
ἑτοιμάσατε. **13** ἀπελθόντεσ δὲ εὗρον καθὼσ
εἰρήκει αὐτοῖσ, καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.

14 Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα, ἀνέπεσεν,
καὶ οἱ ἀπόστολοι σὺν αὐτῷ. **15** [264,10] καὶ
εἶπεν πρὸσ αὐτούσ· ἐπιθυμίᾳ ἐπεθύμησα
τοῦτο τὸ πάσχα φαγεῖν μεθ' ὑμῶν πρὸ τοῦ
με παθεῖν· **16** [265,2] λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι
οὐκέτι οὐ μὴ φάγω αὐτὸ ἕωσ ὅτου πλη-
ρωθῇ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. **17** καὶ
δεξάμενοσ ποτήριον εὐχαριστήσασ εἶπεν·
λάβετε τοῦτο καὶ διαμερίσατε εἰσ ἑαυτούσ·
18 λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ πίω ἀπὸ τοῦ
νῦν ἀπὸ τοῦ γενήματοσ τῆσ ἀμπέλου ἕωσ
ὅτου ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἔλθῃ. **19** [266,1] Καὶ
λαβὼν ἄρτον εὐχαριστήσασ ἔκλασεν καὶ ἔδω-
κεν αὐτοῖσ λέγων· τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά
μου τὸ ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον· τοῦτο ποιεῖτε
εἰσ τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. **20** [267,2] καὶ τὸ πο-
τήριον ὡσαύτωσ μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων·

---

10. εισ ην: ου 12. ανωγεον 13. ειρηκεν 14. οι δωδεκα αποστολοι 16. αυτο: εξ αυτου 17. εισ εαυτουσ: εαυτοισ 18. om απο του νυν | γεννηματοσ 20. ωσαυτ. και το ποτηρ.

---

14 ss. Mt 26, 20 ss. Mc 14, 17 ss. **18** Mt 26, 29. Mc 14, 25. **19** s. Mt 26, 26 ss. Mc 14, 22 ss. 1 Co 11, 23—25.

τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ διαθήκη ἐν τῷ
αἵματί μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν ἐκχυννόμενον.
21 [268,2] Πλὴν ἰδοὺ ἡ χεὶρ τοῦ παραδιδόν-
τοσ με μετ᾽ ἐμοῦ ἐπὶ τῆσ τραπέζησ. **22** ὅτι
ὁ υἱὸσ μὲν τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὸ ὡρισμένον
πορεύεται, πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ
δι᾽ οὗ παραδίδοται. **23** [269,1] καὶ αὐτοὶ
ἤρξαντο συνζητεῖν πρὸσ ἑαυτοὺσ τὸ τίσ
ἄρα εἴη ἐξ αὐτῶν ὁ τοῦτο μέλλων πράσσειν.
24 [270,2] Ἐγένετο δὲ καὶ φιλονεικία ἐν
αὐτοῖσ, τὸ τίσ αὐτῶν δοκεῖ εἶναι μείζων.
25 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖσ· οἱ βασιλεῖσ τῶν
ἐθνῶν κυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ ἐξουσιάζον-
τεσ αὐτῶν εὐεργέται καλοῦνται· **26** ὑμεῖσ
δὲ οὐχ οὕτωσ, ἀλλ᾽ ὁ μείζων ἐν ὑμῖν γινέσθω
ὡσ ὁ νεώτεροσ, καὶ ὁ ἡγούμενοσ ὡσ ὁ δια-
κονῶν. **27** [271,10] τίσ γὰρ μείζων, ὁ ἀνα-
κείμενοσ ἢ ὁ διακονῶν; οὐχὶ ὁ ἀνακείμενοσ;
ἐγὼ δὲ ἐν μέσῳ ὑμῶν εἰμὶ ὡσ ὁ διακονῶν.
28 ὑμεῖσ δέ ἐστε οἱ διαμεμενηκότεσ μετ᾽
ἐμοῦ ἐν τοῖσ πειρασμοῖσ μου. **29** κἀγὼ
διατίθεμαι ὑμῖν καθὼσ διέθετό μοι ὁ πατήρ
μου βασιλείαν, **30** ἵνα ἔσθητε καὶ πίνητε
ἐπὶ τῆσ τραπέζησ μου ἐν τῇ βασιλείᾳ μου,
[272,5] καὶ καθήσεσθε ἐπὶ θρόνων κρίνοντεσ

---

20. εκχυνομενον 22. οτι: και | ο μεν υιος | πορευεται: ante κατα 25. συζητ. 26. γενεσθω 27. ειμι εν μεσω υμ. 30. εσθιητε | καθισησθε

---

21 ss. Mt 26, 21 ss. Mc 14, 18 ss, Io 13, 21 ss. **24** 9, 46. **25** ss. Mt 20, 25 ss. Mc 10, 42 ss. **30** Mt 19, 28.

τὰσ δώδεκα φυλὰσ τοῦ Ἰσραήλ. **31** [273,10]
Cίμων Cίμων, ἰδοὺ ὁ σατανᾶσ ἐξῃτήσατο
ὑμᾶσ τοῦ σινιάσαι ὡσ τὸν σῖτον· **32** ἐγὼ
δὲ ἐδεήθην περὶ σοῦ ἵνα μὴ ἐκλίπῃ ἡ
πίστισ σου. [274,9] καὶ σύ ποτε ἐπιστρέψασ
στήρισον τοὺσ ἀδελφούσ σου. **33** [275,1] ὁ
δὲ εἶπεν αὐτῷ· κύριε, μετὰ σοῦ ἕτοιμόσ
εἰμι καὶ εἰσ φυλακὴν καὶ εἰσ θάνατον
πορεύεσθαι. **34** ὁ δὲ εἶπεν· λέγω σοι,
Πέτρε, οὐ φωνήσει σήμερον ἀλέκτωρ ἕωσ
τρὶσ ἀπαρνήσῃ μὴ εἰδέναι με.

35 [276,10] Καὶ εἶπεν αὐτοῖσ· ὅτε ἀπέ-
στειλα ὑμᾶσ ἄτερ βαλλαντίου καὶ πήρασ
καὶ ὑποδημάτων, μή τινοσ ὑστερήσατε; οἱ
δὲ εἶπαν· οὐθενόσ. **36** ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖσ·
ἀλλὰ νῦν ὁ ἔχων βαλλάντιον ἀράτω, ὁμοίωσ
καὶ πήραν, καὶ ὁ μὴ ἔχων πωλησάτω τὸ
ἱμάτιον αὐτοῦ καὶ ἀγορασάτω μάχαιραν.
37 [277,8] λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι τοῦτο τὸ γε-
γραμμένον δεῖ τελεσθῆναι ἐν ἐμοί, τό· καὶ
μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη· καὶ γὰρ τὸ περὶ
ἐμοῦ τέλοσ ἔχει. **38** [278,10] οἱ δὲ εἶπαν·
κύριε, ἰδοὺ μάχαιραι ὧδε δύο. ὁ δὲ εἶπεν
αὐτοῖσ· ἱκανόν ἐστιν.

39 [279,1] Καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη κατὰ τὸ

---

31. σιμ. σιμ.: praem ειπε δε ο κυριοσ 32. εκλειπη | στηριξον 34. ου μη φων. | εωσ: πριν η 35. βαλαντιου | ειπον | ουδενοσ 36. ειπεν ουν αυτοισ | βαλαντιον 37. οτι: add ετι | τα περι εμου 38. ειπον

---

33 s. Mt 26, 33—35. Mc 14, 29—31. Io 13, 36—38.
37 Es 53, 12. **39** Mt 26, 30. Mc 14, 26. Io 18, 1.

ἔθοσ εἰσ τὸ ὄροσ τῶν ἐλαιῶν· ἠκολούθησαν
δὲ αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταί. **40** [280,2] γενό-
μενοσ δὲ ἐπὶ τοῦ τόπου εἶπεν αὐτοῖσ·
προσεύχεσθε μὴ εἰσελθεῖν εἰσ πειρασμόν.
41 [281,1] καὶ αὐτὸσ ἀπεσπάσθη ἀπ᾿ αὐτῶν
ὡσεὶ λίθου βολήν, καὶ θεὶσ τὰ γόνατα
προσηύχετο **42** λέγων· πάτερ, εἰ βούλει
παρενέγκαι τοῦτο τὸ ποτήριον ἀπ᾿ ἐμοῦ·
[282,1] πλὴν μὴ τὸ θέλημα μου ἀλλὰ τὸ σὸν
γινέσθω. **43** [283,10] ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελοσ
ἀπ᾿ οὐρανοῦ ἐνισχύων αὐτόν. **44** καὶ γενό-
μενοσ ἐν ἀγωνίᾳ ἐκτενέστερον προσηύχετο.
καὶ ἐγένετο ὁ ἱδρὼσ αὐτοῦ ὡσεὶ θρόμ-
βοι αἵματοσ καταβαίνοντοσ ἐπὶ τὴν γῆν.
45 [284,2] καὶ ἀναστὰσ ἀπὸ τῆσ προσευχῆσ,
ἐλθὼν πρὸσ τοὺσ μαθητὰσ εὗρεν κοιμω-
μένουσ αὐτοὺσ ἀπὸ τῆσ λύπησ, **46** καὶ
εἶπεν αὐτοῖσ· τί καθεύδετε; ἀναστάντεσ
προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰσ πειρασμόν.

47 [285,1] Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντοσ, ἰδοὺ
ὄχλοσ, καὶ ὁ λεγόμενοσ Ἰούδασ εἷσ τῶν
δώδεκα προήρχετο αὐτούσ, καὶ ἤγγισεν τῷ
Ἰησοῦ φιλῆσαι αὐτόν. **48** [286,2] Ἰησοῦσ δὲ
εἶπεν αὐτῷ· Ἰούδα, φιλήματι τὸν υἱὸν τοῦ
ἀνθρώπου παραδίδωσ; **49** [287,1] ἰδόντεσ δὲ
οἱ περὶ αὐτὸν τὸ ἐσόμενον εἶπαν· κύριε, εἰ

---

39. οι μαθητ. αυτου 42. παρενεγκειν | το ποτηρ. τουτο | γενεσθω 44. εγενετο δε | καταβαινοντεσ 45. ϛ^e τ. μαθητ. αυτου | αυτουσ κοιμωμε. 47. ετι δε | προηρχ. αυτων 48. ο δε ιησουσ 49. ειπον αυτω· κυριε

---

40 ss. Mc 14, 32 ss. Mt 26, 36 ss. **47—53** Mt 26, 47—56. Mc 14, 43—52. Io 18, 1—12.

πατάξομεν ἐν μαχαίρῃ; **50** καὶ ἐπάταξεν
εἷσ τισ ἐξ αὐτῶν τοῦ ἀρχιερέωσ τὸν δοῦ-
λον καὶ ἀφεῖλεν τὸ οὖσ αὐτοῦ τὸ δεξιόν.
51 ἀποκριθεὶσ δὲ ὁ Ἰησοῦσ εἶπεν· ἐᾶτε
ἕωσ τούτου. [288,10] καὶ ἁψάμενοσ τοῦ ὠτίου
ἰάσατο αὐτόν. **52** [289,1] εἶπεν δὲ Ἰησοῦσ
πρὸσ τοὺσ παραγενομένουσ πρὸσ αὐτὸν ἀρ-
χιερεῖσ καὶ στρατηγοὺσ τοῦ ἱεροῦ καὶ πρεσ-
βυτέρουσ· ὡσ ἐπὶ λῃστὴν ἐξεληλύθατε μετὰ
μαχαιρῶν καὶ ξύλων· **53** καθ' ἡμέραν ὄντοσ
μου μεθ' ὑμῶν ἐν τῷ ἱερῷ οὐκ ἐξετείνατε
τὰσ χεῖρασ ἐπ' ἐμέ. ἀλλ' αὕτη ἐστὶν ὑμῶν
ἡ ὥρα καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ σκότουσ.
54 [290,1] Συλλαβόντεσ δὲ αὐτὸν ἤγαγον
καὶ εἰσήγαγον εἰσ τὴν οἰκίαν τοῦ ἀρχιερέωσ·
[291,1] ὁ δὲ Πέτροσ ἠκολούθει μακρόθεν.
55 περιαψάντων δὲ πῦρ ἐν μέσῳ τῆσ αὐλῆσ
καὶ συνκαθισάντων ἐκάθητο ὁ Πέτροσ μέ-
σοσ αὐτῶν. **56** ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν παιδίσκη
τισ καθήμενον πρὸσ τὸ φῶσ καὶ ἀτενίσασα
αὐτῷ εἶπεν· καὶ οὗτοσ σὺν αὐτῷ ἦν.
57 [292,1] ὁ δὲ ἠρνήσατο αὐτὸν λέγων· οὐκ
οἶδα αὐτόν, γύναι. **58** καὶ μετὰ βραχὺ
ἕτεροσ ἰδὼν αὐτὸν ἔφη· καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν
εἶ. ὁ δὲ Πέτροσ ἔφη· ἄνθρωπε, οὐκ εἰμί.

---

49. εν μαχαιρα 50. τον δουλ. του αρχιερ. | αυτου το ουσ 51. ωτιου: add αυτου 52. ο ιησουσ | προσ sec: επ 53. υμων: ante εστιν pon 54. εισηγαγον: add αυτον | ε. τον οικον 55. αψαντων | συγκαθισαντ. αυτων εκαθ. | εν μεσω αυτ. 57. γυναι: ante ουκ οιδ. 58. εφη: ειπεν

---

54 s. Mt 26, 57 s. Mc 14, 55 s. Io 18, 13 ss.
56—62 Mt 26, 69—75. Mc 14, 66—72. Io 18, 25—27.

59 καὶ διαστάσησ ὡσεὶ ὥρασ μιᾶσ ἄλλοσ
τισ διϊσχυρίζετο λέγων· ἐπ' ἀληθείασ καὶ
οὗτοσ μετ' αὐτοῦ ἦν, καὶ γὰρ Γαλιλαῖόσ
ἐστιν. **60** εἶπεν δὲ ὁ Πέτροσ· ἄνθρωπε,
οὐκ οἶδα ὃ λέγεισ. καὶ παραχρῆμα ἔτι
λαλοῦντοσ αὐτοῦ ἐφώνησεν ἀλέκτωρ, **61** [293,2]
καὶ στραφεὶσ ὁ κύριοσ ἐνέβλεψεν τῷ Πέτρῳ·
καὶ ὑπεμνήσθη ὁ Πέτροσ τοῦ λόγου τοῦ
κυρίου, ὡσ εἶπεν αὐτῷ ὅτι πρὶν ἀλέκτορα
φωνῆσαι σήμερον ἀπαρνήσῃ με τρίσ. **62** καὶ
ἐξελθὼν ἔξω ἔκλαυσεν πικρῶσ.

63 [294,1] Καὶ οἱ ἄνδρεσ οἱ συνέχοντεσ
αὐτὸν ἐνέπαιζον αὐτῷ δέροντεσ, **64** καὶ
περικαλύψαντεσ αὐτὸν ἐπηρώτων λέγοντεσ·
προφήτευσον, τίσ ἐστιν ὁ παίσασ σε; **65** καὶ
ἕτερα πολλὰ βλασφημοῦντεσ ἔλεγον εἰσ
αὐτόν.

66 [295,2] Καὶ ὡσ ἐγένετο ἡμέρα, συνήχθη
τὸ πρεσβυτέριον τοῦ λαοῦ ἀρχιερεῖσ τε καὶ
γραμματεῖσ, καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰσ τὸ
συνέδριον αὐτῶν, λέγοντεσ· εἰ σὺ εἶ ὁ
Χριστόσ, εἰπὸν ἡμῖν. **67** [296,10] εἶπεν δὲ
αὐτοῖσ· ἐὰν ὑμῖν εἴπω, οὐ μὴ πιστεύσητε·
68 ἐὰν δὲ ἐρωτήσω, οὐ μὴ ἀποκριθῆτε.
69 [297,1] ἀπὸ τοῦ νῦν δὲ ἔσται ὁ υἱὸσ τοῦ

---

60. ο αλεκτωρ 61. om σημερον 62. εξω: add ο πετροσ 63. αυτον: τον ιησουν 64. περικαλ. αυτον ετυπτον αυτου το προσωπον· και επηρ. αυτον λεγ. 66. ανηγαγον | αυτων: εαυτων | ειπε ημ. 68. εαν δε και | αποκριθητε: add μοι η απολυσητε 69. δε: om

---

63 s. Mt 26, 67 s. Mc 14, 65. **66** Io 18, 24. **67** ss. Mt 26, 63 ss. Mc 14, 61 ss.

ἀνθρώπου καθήμενοσ ἐκ δεξιῶν τῆσ δυνά-
μεωσ τοῦ θεοῦ. **70** [298,10] εἶπαν δὲ πάν-
τεσ· σὺ οὖν εἶ ὁ υἱὸσ τοῦ θεοῦ; ὁ δὲ πρὸσ
αὐτοὺσ ἔφη· ὑμεῖσ λέγετε, ὅτι ἐγώ εἰμι.
71 [299,2] οἱ δὲ εἶπαν· τί ἔτι ἔχομεν μαρτυ-
ρίασ χρείαν; αὐτοὶ γὰρ ἠκούσαμεν ἀπὸ τοῦ
στόματοσ αὐτοῦ.

XXIII.

Christus coram Pilato interrogatur, item coràm Herode; damnatur, ducitur, affigitur cruci. Latro paenitens. Mors et sepultura.

1 [300,1] Καὶ ἀναστὰν ἅπαν τὸ πλῆθοσ
αὐτῶν ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸν Πειλᾶτον.
2 [301,10] ἤρξαντο δὲ κατηγορεῖν αὐτοῦ λέ-
γοντεσ· τοῦτον εὕραμεν διαστρέφοντα τὸ
ἔθνοσ ἡμῶν καὶ κωλύοντα φόρουσ Καίσαρι
διδόναι, καὶ λέγοντα ἑαυτὸν Χριστὸν βασιλέα
εἶναι. **3** [302,1] ὁ δὲ Πειλᾶτοσ ἠρώτησεν
αὐτὸν λέγων· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺσ τῶν Ἰου-
δαίων; ὁ δὲ ἀποκριθεὶσ αὐτῷ ἔφη· σὺ λέ-
γεισ. **4** [303,9] ὁ δὲ Πειλᾶτοσ εἶπεν πρὸσ
τοὺσ ἀρχιερεῖσ καὶ τοὺσ ὄχλουσ· οὐδὲν
εὑρίσκω αἴτιον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ.
5 [304,10] οἱ δὲ ἐπίσχυον λέγοντεσ ὅτι ἀνα-
σείει τὸν λαόν, διδάσκων καθ' ὅλησ τῆσ
Ἰουδαίασ καὶ ἀρξάμενοσ ἀπὸ τῆσ Γαλι-
λαίασ ἕωσ ὧδε. **6** Πειλᾶτοσ δὲ ἀκούσασ

---

70. ειπον 71. ειπον | χρειαν εχομ. μαρτυρ.
XXIII. 1. ηγαγεν | πιλατον 2. ευρομεν | om ημων | καισ. φορ. διδον. | om και ante λεγοντ. 3. πιλατ. | επηρωτησεν 4. πιλατ. 5. om και ante αρξαμ. 6. πιλατ. | ακουσασ: add γαλιλαιαν

XXIII. 1 ss. Mt 27, 2. 11—14. Mc 15, 1 ss. Io 18, 28 ss.

ἐπηρώτησεν εἰ ὁ ἄνθρωπος Γαλιλαῖός ἐστιν,
7 καὶ ἐπιγνοὺς ὅτι ἐκ τῆς ἐξουσίας Ἡρώ-
δου ἐστίν, ἀνέπεμψεν αὐτὸν πρὸς Ἡρώδην,
ὄντα καὶ αὐτὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν ταύταις
ταῖς ἡμέραις. 8 ὁ δὲ Ἡρώδης ἰδὼν τὸν
Ἰησοῦν ἐχάρη λίαν· ἦν γὰρ ἐξ ἱκανῶν χρό-
νων θέλων ἰδεῖν αὐτὸν διὰ τὸ ἀκούειν περὶ
αὐτοῦ, καὶ ἤλπιζέν τι σημεῖον ἰδεῖν ὑπ᾽
αὐτοῦ γινόμενον. 9 ἐπηρώτα δὲ αὐτὸν ἐν
λόγοις ἱκανοῖς· αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀπεκρίνατο
αὐτῷ. 10 [305,2] εἱστήκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς
καὶ οἱ γραμματεῖς εὐτόνως κατηγοροῦντες
αὐτοῦ. 11 [306,10] ἐξουθενήσας δὲ αὐτὸν
καὶ ὁ Ἡρώδης σὺν τοῖς στρατεύμασιν
αὐτοῦ καὶ ἐμπαίξας, περιβαλὼν ἐσθῆτα
λαμπρὰν ἀνέπεμψεν αὐτὸν τῷ Πειλάτῳ.
12 ἐγένοντο δὲ φίλοι ὅ τε Ἡρώδης καὶ ὁ
Πειλᾶτος ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ μετ᾽ ἀλλήλων·
προϋπῆρχον γὰρ ἐν ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς αὐτούς.
13 [307,9] Πειλᾶτος δὲ συνκαλεσάμενος
τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ τὸν
λαὸν 14 εἶπεν πρὸς αὐτούς· προσηνέγκατέ
μοι τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ὡς ἀποστρέφοντα
τὸν λαόν, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἐνώπιον ὑμῶν
ἀνακρίνας οὐθὲν εὗρον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ
τούτῳ αἴτιον ὧν κατηγορεῖτε κατ᾽ αὐτοῦ.
15 [308,10] ἀλλ᾽ οὐδὲ Ἡρώδης· ἀνέπεμψεν
γὰρ αὐτὸν πρὸς ἡμᾶς, καὶ ἰδοὺ οὐδὲν ἄξιον

8. θελων εξ ικανου ιδ. | ακουειν: add πολλα 11. om και pri | περιβαλων: add αυτον | πιλατ. (et. vv 12 et 13) 12. ο τε πιλατ. και ο ηρωδ. | προς εαυτους 13. συγκαλ. 14. ουδεν 15. ανεπεμψα γαρ υμας προς αυτον

θανάτου ἐστὶν πεπραγμένον αὐτῷ. **16** [309,2]
παιδεύσασ οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. **18** [310,1]
ἀνέκραγον δὲ πανπληθεὶ λέγοντεσ· αἶρε
τοῦτον, ἀπόλυσον δὲ ἡμῖν τὸν Βαραββᾶν·
19 ὅστισ ἦν διὰ στάσιν τινὰ γενομένην ἐν
τῇ πόλει καὶ φόνον βληθεὶσ ἐν τῇ φυλακῇ.
20 [311,1] πάλιν δὲ ὁ Πειλᾶτοσ προσεφώνη-
σεν, θέλων ἀπολῦσαι τὸν Ἰησοῦν. **21** οἱ
δὲ ἐπεφώνουν λέγοντεσ· σταύρου σταύρου
αὐτόν. **22** [312,9] ὁ δὲ τρίτον εἶπεν πρὸσ
αὐτούσ· τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν οὗτοσ;
οὐδὲν αἴτιον θανάτου εὗρον ἐν αὐτῷ· παι-
δεύσασ οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. **23** [313,1] οἱ δὲ
ἐπέκειντο φωναῖσ μεγάλαισ αἰτούμενοι αὐτὸν
σταυρωθῆναι, καὶ κατίσχυον αἱ φωναὶ
αὐτῶν. **24** [314,1] καὶ Πειλᾶτοσ ἐπέκρινεν
γενέσθαι τὸ αἴτημα αὐτῶν· **25** ἀπέλυσεν
δὲ τὸν διὰ στάσιν καὶ φόνον βεβλημένον
εἰσ φυλακήν, ὃν ἠτοῦντο, τὸν δὲ Ἰησοῦν
παρέδωκεν τῷ θελήματι αὐτῶν.

26 [315,1] Καὶ ὡσ ἀπήγαγον αὐτόν, ἐπι-
λαβόμενοι Σίμωνά τινα Κυρηναῖον ἐρχόμενον

---

17. αναγκην δε ειχεν απολυειν αυτοισ κατα εορτην ενα 18. ἀνεκραξαν | παμπληθει 19. βεβλημενοσ | εισ φυλακην 20. δε: ουν | πιλατ. 21. σταυρωσον σταυρωσον 23. αι φω. αυτων: add και των αρχιερεων 24. ο δε πιλατ. επεκρι. 25. απελ. δε: add αυτοισ | εισ την φυλακην 26. σιμωνοσ τινοσ κυρηναιου του ερχομενου

---

16 Io 19, 1. [**17** Mt 27, 15. Mc 15, 6. Io 18, 39.]
18—25 Mt 27, 16—26. Mc 15, 7—15. Io 18, 40 ss.
26 Mt 27, 32. Mc 15, 21. Io 19, 17.

ἀπ᾽ ἀγροῦ ἐπέθηκαν αὐτῷ τὸν σταυρὸν φέ-
ρειν ὄπισθεν τοῦ Ἰησοῦ. **27** [316,10] ἠκο-
λούθει δὲ αὐτῷ πολὺ πλῆθοσ τοῦ λαοῦ καὶ
γυναικῶν, αἳ ἐκόπτοντο καὶ ἐθρήνουν αὐτόν.
28 στραφεὶσ δὲ πρὸσ αὐτὰσ Ἰησοῦσ εἶπεν·
θυγατέρεσ Ἱερουσαλήμ, μὴ κλαίετε ἐπ᾽ ἐμέ·
πλὴν ἐφ᾽ ἑαυτὰσ κλαίετε καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα
ὑμῶν. **29** ὅτι ἰδοὺ ἔρχονται ἡμέραι ἐν αἷσ
ἐροῦσιν· μακάριαι αἱ στεῖραι, καὶ αἱ κοιλίαι
αἳ οὐκ ἐγέννησαν, καὶ μαστοὶ οἳ οὐκ ἔθρεψαν.
30 τότε ἄρξονται λέγειν τοῖσ ὄρεσιν· πέσατε
ἐφ᾽ ἡμᾶσ, καὶ τοῖσ βουνοῖσ· καλύψατε
ἡμᾶσ· **31** ὅτι εἰ ἐν τῷ ὑγρῷ ξύλῳ ταῦτα
ποιοῦσιν, ἐν τῷ ξηρῷ τί γένηται; **32** [317,1]
ἤγοντο δὲ καὶ ἕτεροι δύο κακοῦργοι σὺν
αὐτῷ ἀναιρεθῆναι.

33 [318,1] Καὶ ὅτε ἀπῆλθον ἐπὶ τὸν τόπον
τὸν καλούμενον Κρανίον, ἐκεῖ ἐσταύρωσαν
αὐτὸν [319,1] καὶ τοὺσ κακούργουσ, ὃν μὲν
ἐκ δεξιῶν, ὃν δὲ ἐξ ἀριστερῶν. **34** [320,10] ὁ
δὲ Ἰησοῦσ ἔλεγεν· πάτερ, ἄφεσ αὐτοῖσ·
οὐ γὰρ οἴδασιν τί ποιοῦσιν. [321,1] δια-
μεριζόμενοι δὲ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἔβαλον
κλήρουσ. **35** καὶ εἱστήκει ὁ λαὸσ θεωρῶν·
[322,2] ἐξεμυκτήριζον δὲ οἱ ἄρχοντεσ λέγον-
τεσ· ἄλλουσ ἔσωσεν, σωσάτω ἑαυτόν, εἰ

---

27. γυναικων αι: add και 28. ο ιησουσ 29. om αι ante κοιλιαι | εθρεψαν: εθηλασαν 30. πεσετε 34. κληρον 35. εξεμ. δε και | οι αρχοντ. συν αυτοισ

---

30 Hos 10, 8. Apoc 6, 16. **32** Mt 27, 38. Mc 15, 27. Io 19, 18. **33—38** Mt 27, 33 ss. Mc 15, 22 ss. Io 19, 17 ss.

οὗτόσ ἐστιν ὁ Χριστὸσ τοῦ θεοῦ ὁ ἐκλεκτόσ.
36 [323,2] ἐνέπαιξαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ στρα-
τιῶται προσερχόμενοι, ὄξοσ προσφέροντεσ
αὐτῷ **37** καὶ λέγοντεσ· εἰ σὺ εἶ ὁ βα-
σιλεὺσ τῶν Ἰουδαίων, σῶσον σεαυτόν.
38 [324,1] ἦν δὲ καὶ ἐπιγραφὴ ἐπ' αὐτῷ· ὁ
βασιλεὺσ τῶν Ἰουδαίων οὗτοσ. **39** [325,2] Εἷσ
δὲ τῶν κρεμασθέντων κακούργων ἐβλασφήμει
αὐτόν· οὐχὶ σὺ εἶ ὁ Χριστόσ; σῶσον σεαυ-
τὸν καὶ ἡμᾶσ. **40** [326,10] ἀποκριθεὶσ δὲ ὁ
ἕτεροσ ἐπιτιμῶν αὐτῷ ἔφη· οὐδὲ φοβῇ σὺ
τὸν θεόν, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι εἶ;
41 καὶ ἡμεῖσ μὲν δικαίωσ, ἄξια γὰρ ὧν
ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν· οὗτοσ δὲ οὐδὲν
ἄτοπον ἔπραξεν. **42** καὶ ἔλεγεν· Ἰησοῦ,
μνήσθητί μου ὅταν ἔλθῃσ ἐν τῇ βασιλείᾳ
σου. **43** καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἀμήν σοι λέγω,
σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ.
44 [327,2] Καὶ ἦν ἤδη ὡσεὶ ὥρα ἕκτη
καὶ σκότοσ ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν ἕωσ
ὥρασ ἐνάτησ, **45** τοῦ ἡλίου ἐκλιπόντοσ·
[328,2] ἐσχίσθη δὲ τὸ καταπέτασμα τοῦ
ναοῦ μέσον. **46** [329,1] καὶ φωνήσασ φωνῇ

---

35. ο του θεου εκλεκτ. 36. ενεπαιζον | οξοσ: praem και 38. επιγρ. γεγραμμενη επ αυτω γραμμασιν ελληνικοισ και ρωμαϊκοισ και εβραϊκοισ | ουτοσ εστιν ο βασιλ. των ιουδαι. 39. ουχι: λεγων· ει 40. επετιμα αυτ. λεγων 42. τω ιησου· μνη. μου, κυριε 43. ειπεν αυτω: add ο ιησουσ | αμην λεγω σοι 44. ην δε ωσει ωρα | ενατη 45. του ηλ. εκλιποντοσ: και εσκοτισθη ο ηλιοσ· | και εσχισθη

---

39 Mt 27, 44. Mc 15, 32. **44—49** Mt 27, 45—56. Mc 15, 33—41. **46** Ps 30 (31), 6.

μεγάλῃ ὁ Ἰησοῦσ εἶπεν· πάτερ, εἰσ χεῖράσ
σου παρατίθεμαι τὸ πνεῦμά μου. τοῦτο δὲ
εἰπὼν ἐξέπνευσεν. 47 [330,2] ἰδὼν δὲ ὁ ἑκα-
τοντάρχησ τὸ γενόμενον ἐδόξαζεν τὸν θεὸν
λέγων· ὄντωσ ὁ ἄνθρωποσ οὗτοσ δίκαιοσ
ἦν. 48 [331,10] καὶ πάντεσ οἱ συνπαραγενό-
μενοι ὄχλοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν ταύτην, θεωρή-
σαντεσ τὰ γενόμενα, τύπτοντεσ τὰ στήθη
ὑπέστρεφον. 49 εἱστήκεισαν δὲ πάντεσ οἱ
γνωστοὶ αὐτῷ ἀπὸ μακρόθεν, καὶ γυναῖκεσ
αἱ συνακολουθοῦσαι αὐτῷ ἀπὸ τῆσ Γαλι-
λαίασ, ὁρῶσαι ταῦτα.

50 [332,1] Καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι Ἰωσὴφ
βουλευτὴσ ὑπάρχων, καὶ ἀνὴρ ἀγαθὸσ καὶ
δίκαιοσ, 51 οὗτοσ οὐκ ἦν συνκατατιθέμενοσ
τῇ βουλῇ καὶ τῇ πράξει αὐτῶν, ἀπὸ
Ἁριμαθαίασ πόλεωσ τῶν Ἰουδαίων, ὃσ προσ-
εδέχετο τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, 52 οὗτοσ
προσελθὼν τῷ Πειλάτῳ ᾐτήσατο τὸ σῶμα
τοῦ Ἰησοῦ, 53 [333,1] καὶ καθελὼν ἐνετύλιξεν
αὐτὸ σινδόνι, καὶ ἔθηκεν αὐτὸν ἐν μνήματι
λαξευτῷ, οὗ οὐκ ἦν οὐδεὶσ οὐδέπω κείμε-
νοσ. 54 [334,10] καὶ ἡμέρα ἦν παρασκευῆσ,
καὶ σάββατον ἐπέφωσκεν.

55 Κατακολουθήσασαι δὲ γυναῖκεσ, αἵτινεσ

46. παραθησομαι | και ταυτα ειπων 47. εκατονταρχοσ | εδοξασε 48. συμπαραγεν. | θεωρουντεσ | εαυτων τα στηθη 49. οι γνωστ. αυτου | om απο ante μακροθ. | συνακολουθησασαι 50. om και ante ανηρ 51. συγκατατεθειμενοσ | οσ και προσεδεχ. και αυτοσ 52. πιλατ. 53. καθελων: add αυτο | εθηκ. αυτο | ουδεπω ουδεισ 54. παρασκευη | om και ante σαββατ. 55. δε και γυναικ.

49 Io 19, 25. **50—54** Mt 27, 57—60. Mc 15, 42—46. Io 19, 38—42. **55** Mt 27, 61. Mc 15, 47.

ἦσαν συνεληλυθυῖαι ἐκ τῆσ Γαλιλαίασ αὐτῷ,
ἐθεάσαντο τὸ μνημεῖον καὶ ὡσ ἐτέθη τὸ
σῶμα αὐτοῦ, **56** [335,8] ὑποστρέψασαι δὲ
ἡτοίμασαν ἀρώματα καὶ μύρα· καὶ τὸ μὲν
σάββατον ἡσύχασαν κατὰ τὴν ἐντολήν.

XXIV.

Feminae et angeli, item Petrus ad sepulchrum. Viatores Emmauntini. Christus redivivus in mediis discipulis. Ultima mandata et discessio in caelum.

1 [336,1] Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων ὄρθρου
βαθέωσ ἐπὶ τὸ μνῆμα ἦλθον φέρουσαι ἃ
ἡτοίμασαν ἀρώματα. **2** εὗρον δὲ τὸν λίθον
ἀποκεκυλισμένον ἀπὸ τοῦ μνημείου, **3** εἰσ-
ελθοῦσαι δὲ οὐχ εὗρον τὸ σῶμα τοῦ κυρίου
Ἰησοῦ. **4** καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἀπορεῖσθαι
αὐτὰσ περὶ τούτου, καὶ ἰδοὺ ἄνδρεσ δύο
ἐπέστησαν αὐταῖσ ἐν ἐσθῆτι ἀστραπτούσῃ
5 [337,2] ἐμφόβων δὲ γενομένων αὐτῶν καὶ
κλινουσῶν τὰ πρόσωπα εἰσ τὴν γῆν, εἶπαν
πρὸσ αὐτάσ· τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ
τῶν νεκρῶν; **6** οὐκ ἔστιν ὧδε, ἀλλὰ ἠγέρθη
μνήσθητε ὡσ ἐλάλησεν ὑμῖν ἔτι ὢν ἐν τῇ
Γαλιλαίᾳ, **7** λέγων τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου
ὅτι δεῖ παραδοθῆναι εἰσ χεῖρασ ἀνθρώπων
ἁμαρτωλῶν καὶ σταυρωθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ

55. αυτω εκ τησ γαλιλ.
XXIV. 1. βαθεοσ | μνημειον | ηλθον: ante επι το μνημ. | αρωματα: add και τινεσ συν αυταισ 3. και εισελθ. 4. διαπορεισθαι | δυο ανδρ. | εν εσθησεσιν αστραπτουσαισ 5. το προσωπον | ειπον 6. αλλ 7. οτι δει τον υι. του ανθρω.

56 Ex 20, 10.
XXIV. **1** ss. Mt 28, 1 ss. Mc 16, 1 ss. Io 20, 1 ss. **6** s. 18, 32 s.

ἡμέρᾳ ἀναστῆναι. **8** καὶ ἐμνήσθησαν τῶν
ῥημάτων αὐτοῦ, **9** (338,2) καὶ ὑποστρέψασαι
ἀπὸ τοῦ μνημείου ἀπήγγειλαν πάντα ταῦτα
τοῖσ ἕνδεκα καὶ πᾶσιν τοῖσ λοιποῖσ.
10 (339,10) ἦσαν δὲ ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία
καὶ Ἰωάννα καὶ Μαρία ἡ Ἰακώβου, καὶ αἱ
λοιπαὶ σὺν αὐταῖσ ἔλεγον πρὸσ τοὺσ ἀπο-
στόλουσ ταῦτα. **11** καὶ ἐφάνησαν ἐνώπιον
αὐτῶν ὡσεὶ λῆροσ τὰ ῥήματα ταῦτα, καὶ
ἠπίστουν αὐταῖσ.

13 Καὶ ἰδοὺ δύο ἐξ αὐτῶν ἐν αὐτῇ τῇ
ἡμέρᾳ ἦσαν πορευόμενοι εἰσ κώμην ἀπέ-
χουσαν σταδίουσ ἑξήκοντα ἀπὸ Ἱερουσαλήμ,
ᾗ ὄνομα Ἐμμαούσ, **14** καὶ αὐτοὶ ὡμίλουν
πρὸσ ἀλλήλουσ περὶ πάντων τῶν συμβεβη-
κότων τούτων. **15** καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὁμι-
λεῖν αὐτοὺσ καὶ συνζητεῖν, καὶ αὐτὸσ
Ἰησοῦσ ἐγγίσασ συνεπορεύετο αὐτοῖσ· **16** οἱ
δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἐκρατοῦντο τοῦ μὴ ἐπι-
γνῶναι αὐτόν. **17** εἶπεν δὲ πρὸσ αὐτούσ·
τίνεσ οἱ λόγοι οὗτοι, οὓσ ἀντιβάλλετε πρὸσ
ἀλλήλουσ περιπατοῦντεσ; καὶ ἐστάθησαν
σκυθρωποί. **18** ἀποκριθεὶσ δὲ εἷσ, ᾧ ὄνομα
Κλεόπασ, εἶπεν πρὸσ αὐτόν· σὺ μόνοσ παρ-
οικεῖσ Ἱερουσαλὴμ καὶ οὐκ ἔγνωσ τὰ γενό-

9. ταυτα παντα 10. μαρια ιακω. | αι ελεγον 11. ταυτα: αυτων 12. ο δε πετροσ αναστασ εδραμεν επι το μνημειον, και παρακυψασ βλεπει τα οθονια κειμενα μονα, και απηλθε προσ εαυτον, θαυμαζων το γεγονοσ. 13. ησαν πορευομ.: post εξ αυτων 15. συζητ. | ο ιησουσ 17. και εσταθησαν: και εστε 18. ο εισ | εν ιερουσαλημ

12 Io 20, 5 ss. [Mc 16, 12 s.]

μενα ἐν αὐτῇ ἐν ταῖσ ἡμέραισ ταύταισ;
19 καὶ εἶπεν αὐτοῖσ· ποῖα; οἱ δὲ εἶπαν
αὐτῷ· τὰ περὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναζαρηνοῦ, ὃσ
ἐγένετο ἀνὴρ προφήτησ δυνατὸσ ἐν ἔργῳ
καὶ λόγῳ ἐναντίον τοῦ θεοῦ καὶ παντὸσ τοῦ
λαοῦ, 20 ὅπωσ τε παρέδωκαν αὐτὸν οἱ
ἀρχιερεῖσ καὶ οἱ ἄρχοντεσ ἡμῶν εἰσ κρίμα
θανάτου καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. 21 ἡμεῖσ δὲ
ἠλπίζομεν ὅτι αὐτόσ ἐστιν ὁ μέλλων λυτροῦ-
σθαι τὸν Ἰσραήλ· ἀλλά γε καὶ σὺν πᾶσιν
τούτοισ τρίτην ταύτην ἡμέραν ἄγει ἀφ' οὗ
ταῦτα ἐγένετο. 22 ἀλλὰ καὶ γυναῖκέσ τινεσ
ἐξ ἡμῶν ἐξέστησαν ἡμᾶσ, γενόμεναι ὀρθριναὶ
ἐπὶ τὸ μνημεῖον, 23 καὶ μὴ εὑροῦσαι τὸ
σῶμα αὐτοῦ ἦλθον λέγουσαι καὶ ὀπτασίαν
ἀγγέλων ἑωρακέναι, οἳ λέγουσιν αὐτὸν ζῆν.
24 καὶ ἀπῆλθόν τινεσ τῶν σὺν ἡμῖν ἐπὶ τὸ
μνημεῖον, καὶ εὗρον οὕτωσ καθὼσ καὶ αἱ
γυναῖκεσ εἶπον, αὐτὸν δὲ οὐκ εἶδον. 25 καὶ
αὐτὸσ εἶπεν πρὸσ αὐτούσ· ὦ ἀνόητοι καὶ
βραθεῖσ τῇ καρδίᾳ τοῦ πιστεύειν ἐπὶ πᾶσιν
οἷσ ἐλάλησαν οἱ προφῆται. 26 οὐχὶ ταῦτα
ἔδει παθεῖν τὸν Χριστὸν καὶ εἰσελθεῖν εἰσ
τὴν δόξαν αὐτοῦ; 27 καὶ ἀρξάμενοσ ἀπὸ
Μωϋσέωσ καὶ ἀπὸ πάντων τῶν προφητῶν
διερμήνευσεν αὐτοῖσ ἐν πάσαισ ταῖσ γρα-
φαῖσ τὰ περὶ ἑαυτοῦ. 28 καὶ ἤγγισαν εἰσ τὴν
κώμην οὗ ἐπορεύοντο, καὶ αὐτὸσ προσεποιή-

19. ειπον | ναζωραιου 21 om και | αγει: add σημερον
22. ορθριαι 27. μωσεωσ | διηρμηνευεν | ϛ^{e} περι αυτου
28. προσεποιειτο

σατο πορρωτέρω πορεύεσθαι· **29** καὶ παρ-
εβιάσαντο αὐτὸν λέγοντεσ· μεῖνον μεθ' ἡμῶν,
ὅτι πρὸσ ἑσπέραν ἐστὶν καὶ κέκλικεν ἤδη
ἡ ἡμέρα. καὶ εἰσῆλθεν τοῦ μεῖναι σὺν
αὐτοῖσ. **30** καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατακλιθῆναι
αὐτὸν μετ' αὐτῶν, λαβὼν τὸν ἄρτον εὐλόγη-
σεν καὶ κλάσασ ἐπεδίδου αὐτοῖσ· **31** αὐτῶν
δὲ διηνοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοί, καὶ ἐπέγνωσαν
αὐτόν, καὶ αὐτὸσ ἄφαντοσ ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν.
32 καὶ εἶπαν πρὸσ ἀλλήλουσ· οὐχὶ ἡ καρδία
ἡμῶν καιομένη ἦν ἐν ἡμῖν, ὡσ ἐλάλει ἡμῖν
ἐν τῇ ὁδῷ, ὡσ διήνοιγεν ἡμῖν τὰσ γραφάσ;
33 Καὶ ἀναστάντεσ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ὑπέστρεψαν
εἰσ Ἱερουσαλήμ, καὶ εὗρον ἠθροισμένουσ
τοὺσ ἕνδεκα καὶ τοὺσ σὺν αὐτοῖσ, **34** λέγον-
τασ ὅτι ὄντωσ ἠγέρθη ὁ κύριοσ καὶ ὤφθη
Cίμωνι. **35** καὶ αὐτοὶ ἐξηγοῦντο τὰ ἐν τῇ
ὁδῷ καὶ ὡσ ἐγνώσθη αὐτοῖσ ἐν τῇ κλάσει
τοῦ ἄρτου.

36 340,9 Ταῦτα δὲ αὐτῶν λαλούντων αὐτὸσ
ἔστη ἐν μέσῳ αὐτῶν. **37** πτοηθέντεσ δὲ
καὶ ἔμφοβοι γενόμενοι ἐδόκουν πνεῦμα
θεωρεῖν. **38** καὶ εἶπεν αὐτοῖσ· τί τετα-
ραγμένοι ἐστέ, καὶ διατί διαλογισμοὶ ἀνα-
βαίνουσιν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν; **39** ἴδετε
τὰσ χεῖράσ μου καὶ τοὺσ πόδασ μου,

---

29. om ηδη 32. ειπον | και ωσ διηνοιγ. 33. συνηθροισμ. 34. ηγερθ. ο κυρ. οντωσ 36. αυτοσ: add ο ιησουσ | εν μεσ. αυτων: add και λεγει αυτοισ· ειρηνη υμιν 38. εν ταισ καρδιαισ

---

36 Io 20, 19 ss. [Mc 16, 14.]

ὅτι ἐγώ εἰμι αὐτόσ· ψηλαφήσατέ με καὶ
ἴδετε, ὅτι πνεῦμα σάρκασ καὶ ὀστέα οὐκ
ἔχει καθὼσ ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα. **41** [341,9] ἔτι
δὲ ἀπιστούντων αὐτῶν ἀπὸ τῆσ χαρᾶσ καὶ
θαυμαζόντων, εἶπεν αὐτοῖσ· ἔχετέ τι βρώσι-
μον ἐνθάδε; **42** οἱ δὲ ἐπέδωκαν αὐτῷ
ἰχθύοσ ὀπτοῦ μέροσ· **43** καὶ λαβὼν ἐνώπιον
αὐτῶν ἔφαγεν.

44 [342,10] Εἶπεν δὲ πρὸσ αὐτούσ· οὗτοι
οἱ λόγοι μου, οὓσ ἐλάλησα πρὸσ ὑμᾶσ ἔτι
ὢν σὺν ὑμῖν, ὅτι δεῖ πληρωθῆναι πάντα τὰ
γεγραμμένα ἐν τῷ νόμῳ Μωϋσέωσ καὶ προ-
φήταισ καὶ ψαλμοῖσ περὶ ἐμοῦ. **45** τότε
διήνοιξεν αὐτῶν τὸν νοῦν τοῦ συνιέναι τὰσ
γραφάσ, **46** καὶ εἶπεν αὐτοῖσ ὅτι οὕτωσ
γέγραπται παθεῖν τὸν Χριστὸν καὶ ἀναστῆναι
ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, **47** καὶ κηρυ-
χθῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν εἰσ
ἄφεσιν ἁμαρτιῶν εἰσ πάντα τὰ ἔθνη, ἀρξά-
μενοι ἀπὸ Ἱερουσαλήμ. **48** ὑμεῖσ μάρτυρεσ
τούτων. **49** κἀγὼ ἐξαποστέλλω τὴν ἐπαγ-
γελίαν τοῦ πατρόσ μου ἐφ᾽ ὑμᾶσ· ὑμεῖσ δὲ
καθίσατε ἐν τῇ πόλει ἕωσ οὗ ἐνδύσησθε ἐξ
ὕψουσ δύναμιν.

---

39. οτι αυτοσ εγω ειμι | σαρκα 40. και τουτο ειπων επεδειξεν αυτοισ τασ χειρασ και τουσ ποδασ. 42. ιχθυ. οπτου μεροσ: add και απο μελισσιου κηριου 44. ειπ. δε αυτοισ | μου: om | μωσεωσ 46. γεγραπται: add και ουτωσ εδει 47. μεταν. και αφεσ. | αρξαμενον 48. υμεισ δε | εστε μαρτυρεσ 49. και ιδου εγω | αποστελλω | πολει: add ιερουσαλημ | δυναμ. εξ υψουσ

[**40** Io 20, 20.]

50 Ἐξήγαγεν δὲ αὐτοὺσ ἕωσ πρὸσ Βη-
θανίαν, καὶ ἐπάρασ τὰσ χεῖρασ αὐτοῦ εὐλό-
γησεν αὐτούσ. **51** καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν
αὐτὸν αὐτοὺσ διέστη ἀπ' αὐτῶν. **52** καὶ
αὐτοὶ ὑπέστρεψαν εἰσ Ἰερουσαλὴμ μετὰ
χαρᾶσ μεγάλησ, **53** καὶ ἦσαν διαπαντὸσ ἐν
τῷ ἱερῷ αἰνοῦντεσ τὸν θεόν.

---

50. αυτουσ: add εξω | εωσ εισ βηθα. 51. απ αυτων: add και ανεφερετο εισ τον ουρανον 52. αυτοι: add προσκυνησαντεσ αυτον 53. αινουντεσ: add και ευλογουντεσ | τ. θεον: add αμην.

---

50 Act 1, 12. **51** Act 1, 9 ss. [Mc 16, 19.]

ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

I.

Verbum dei caro factum. Iohannis baptistae de
Christo testimonia. De vocatione Andreae et socii,
item Petri, Philippi et Nathanahelis.

1 [1,8] Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγοσ, καὶ ὁ λόγοσ
ἦν πρὸσ τὸν θεόν, καὶ θεὸσ ἦν ὁ λόγοσ.
2 οὗτοσ ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸσ τὸν θεόν. 3 πάντα
δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶσ αὐτοῦ ἐγένετο
οὐδὲ ἕν ὃ γέγονεν. 4 ἐν αὐτῷ ζωή ἐστιν,
καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶσ τῶν ἀνθρώπων. 5 καὶ
τὸ φῶσ ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία
αὐτὸ οὐ κατέλαβεν. 6 [2,3] Ἐγένετο ἄνθρω-
ποσ, ἀπεσταλμένοσ παρὰ θεοῦ, ὄνομα αὐτῷ
Ἰωάννησ· 7 οὗτοσ ἦλθεν εἰσ μαρτυρίαν,
ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτόσ, ἵνα πάντεσ
πιστεύσωσιν δι' αὐτοῦ. 8 οὐκ ἦν ἐκεῖνοσ
τὸ φώσ, ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ
φωτόσ. 9 [3,3] Ἦν τὸ φῶσ τὸ ἀληθινόν, ὃ
φωτίζει πάντα ἄνθρωπον, ἐρχόμενον εἰσ
τὸν κόσμον. 10 ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ
κόσμοσ δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμοσ
αὐτὸν οὐκ ἔγνω. 11 [4,10] εἰσ τὰ ἴδια ἦλθεν,
καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. 12 ὅσοι
δὲ ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖσ ἐξουσίαν
τέκνα θεοῦ γενέσθαι, τοῖσ πιστεύουσιν εἰσ

*ς το κατα ιωαννην (ς add αγιον, non item ς[e]) ευαγγελιον
I. 4. εστιν: ην

I. 6 Mt 3, 1. Mc 1, 4. Lc 3, 2.

τὸ ὄνομα αὐτοῦ, 13 οἳ οὐκ ἐξ αἱμάτων
οὐδὲ ἐκ θελήματοσ σαρκὸσ οὐδὲ ἐκ θελή-
ματοσ ἀνδρὸσ ἀλλ' ἐκ θεοῦ ἐγεννήθησαν.
14 [5,3] καὶ ὁ λόγοσ σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκή
νωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν
αὐτοῦ δόξαν ὡσ μονογενοῦσ παρὰ πατρόσ,
πλήρησ χάριτοσ καὶ ἀληθείασ. 15 [6,1] Ἰωάν-
νησ μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ καὶ κέκραγεν
λέγων· οὗτοσ ἦν ὃν εἶπον· ὁ ὀπίσω μου
ἐρχόμενοσ ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶ-
τόσ μου ἦν. 16 [7,10] ὅτι ἐκ τοῦ πληρώμα-
τοσ αὐτοῦ ἡμεῖσ πάντεσ ἐλάβομεν, καὶ
χάριν ἀντὶ χάριτοσ· 17 ὅτι ὁ νόμοσ διὰ
Μωϋσέωσ ἐδόθη, ἡ χάρισ καὶ ἡ ἀλήθεια
διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο. 18 [8,3] θεὸν
οὐδεὶσ ἑώρακεν πώποτε· ὁ μονογενὴσ υἱὸσ
ὁ ὢν εἰσ τὸν κόλπον τοῦ πατρόσ, ἐκεῖνοσ
ἐξηγήσατο.

19 [9,10] Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ
Ἰωάννου, ὅτε ἀπέστειλαν οἱ Ἰουδαῖοι ἐξ
Ἱεροσολύμων ἱερεῖσ καὶ Λευείτασ ἵνα ἐρω-
τήσωσιν αὐτόν· σὺ τίσ εἶ; 20 καὶ ὡμολό-
γησεν καὶ οὐκ ἠρνήσατο, καὶ ὡμολόγησεν
ὅτι ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ὁ Χριστόσ. 21 καὶ ἠρώ-
τησαν αὐτόν· τί οὖν; Ἡλείασ εἶ; λέγει·
οὐκ εἰμί. ὁ προφήτησ εἶ σύ; καὶ ἀπε-
κρίθη· οὔ. 22 εἶπαν οὖν αὐτῷ· τίσ εἶ;

---

16. οτι: και 17. μωσεωσ 19. λευιτασ 20. ουκ ειμι εγω 21. τι ουν; ηλ. ει: add συ | ηλιασ | και λεγει 22. ειπον

---

15 27, 30. 18 6, 46. 19 5, 33.

ἵνα ἀπόκρισιν δῶμεν τοῖσ πέμψασιν ἡμᾶσ·
τί λέγεισ περὶ σεαυτοῦ; **23** [10,1] ἔφη· ἐγὼ
φωνὴ βοῶντοσ ἐν τῇ ἐρήμῳ· εὐθύνατε τὴν
ὁδὸν κυρίου, καθὼσ εἶπεν Ἡσαΐασ ὁ προ-
φήτησ. **24** [11,10] καὶ ἀπεσταλμένοι ἦσαν
ἐκ τῶν Φαρισαίων, **25** καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν
καὶ εἶπαν αὐτῷ· τί οὖν βαπτίζεισ, εἰ σὺ
οὐκ εἶ ὁ Χριστὸσ οὐδὲ Ἠλείασ οὐδὲ ὁ
προφήτησ; **26** [12,1] ἀπεκρίθη αὐτοῖσ ὁ
Ἰωάννησ λέγων· ἐγὼ βαπτίζω ἐν ὕδατι·
μέσοσ ὑμῶν στήκει, ὃν ὑμεῖσ οὐκ οἴδατε,
27 ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενοσ, οὗ οὐκ εἰμὶ
ἐγὼ ἄξιοσ ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν ἱμάντα τοῦ
ὑποδήματοσ. **28** [13,10] ταῦτα ἐν Βηθανίᾳ
ἐγένετο πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου ἦν ὁ
Ἰωάννησ βαπτίζων.

29 Τῇ ἐπαύριον βλέπει τὸν Ἰησοῦν ἐρχό-
μενον πρὸσ αὐτόν, καὶ λέγει· ἴδε ὁ ἀμνὸσ
τοῦ θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου.
30 [14,1] οὗτόσ ἐστιν ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εἶπον·
ὀπίσω μου ἔρχεται ἀνὴρ ὃσ ἔμπροσθέν μου
γέγονεν, ὅτι πρῶτόσ μου ἦν. **31** κἀγὼ οὐκ
ᾔδειν αὐτόν, ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τῷ Ἰσραήλ,
διὰ τοῦτο ἦλθον ἐγὼ ἐν ὕδατι βαπτίζων.
32 [15,1] καὶ ἐμαρτύρησεν Ἰωάννησ λέγων

24. οι απεσταλμενοι 25. ειπον | ουτε bis | ηλιασ 26. μεσοσ δε | εστηκεν 27. ο οπισω: praem αυτοσ εστιν | ερχομενοσ: add οσ εμπροσθεν μου γεγονεν | εγω: ante ουκ ειμι pon 28. εν βηθαβαρα | om ο ante ιωανν. 29. βλεπει: add ο ιωαννησ 30. υπερ: περι 31. εν τω υδατι

23 Es 40, 3. Mt 3, 3. Mc 1, 5. Lc 3, 4. **26** s. Mc 3, 11. Mc 1, 7 s. Lc 3, 16. **27** 15. Act 13, 25. **28** 10, 40. **29** 36. **30** 15. 27. **32** Mt 3, 16. Mc 1, 10. Lc 3, 22.

ὅτι τεθέαμαι τὸ πνεῦμα καταβαῖνον ὡσ
περιστερὰν ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἔμεινεν ἐπ'
αὐτόν. **33** κἀγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτόν, ἀλλ' ὁ
πέμψασ με βαπτίζειν ἐν ὕδατι, ἐκεῖνόσ μοι
εἶπεν· ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃσ τὸ πνεῦμα καταβαῖνον
καὶ μένον ἐπ' αὐτόν, οὗτόσ ἐστιν ὁ βαπτίζων
ἐν πνεύματι ἁγίῳ. **34** κἀγὼ ἑώρακα, καὶ
μεμαρτύρηκα ὅτι οὗτόσ ἐστιν ὁ υἱὸσ τοῦ
θεοῦ.

35 [16,10] Τῇ ἐπαύριον πάλιν εἱστήκει ὁ
Ἰωάννησ καὶ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο,
36 καὶ ἐμβλέψασ τῷ Ἰησοῦ περιπατοῦντι
λέγει· ἴδε ὁ ἀμνὸσ τοῦ θεοῦ. **37** ἤκουσαν
οἱ δύο μαθηταὶ αὐτοῦ λαλοῦντοσ, καὶ ἠκο-
λούθησαν τῷ Ἰησοῦ. **38** στραφεὶσ ὁ Ἰησοῦσ
καὶ θεασάμενοσ αὐτοὺσ ἀκολουθοῦντασ λέγει
αὐτοῖσ· **39** τί ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ·
ῥαββεί, ὃ λέγεται ἑρμηνευόμενον διδάσκαλε,
ποῦ μένεισ; **40** λέγει αὐτοῖσ· ἔρχεσθε καὶ
ὄψεσθε. ἦλθαν οὖν καὶ εἶδαν ποῦ μένει,
καὶ παρ' αὐτῷ ἔμειναν τὴν ἡμέραν ἐκείνην·
ὥρα ἦν ὡσ δεκάτη. **41** ἦν Ἀνδρέασ ὁ
ἀδελφὸσ Σίμωνοσ Πέτρου εἷσ ἐκ τῶν δύο
τῶν ἀκουσάντων παρὰ Ἰωάννου καὶ ἀκο-
λουθησάντων αὐτῷ· **42** [17,1] εὑρίσκει οὗτοσ
πρῶτοσ τὸν ἀδελφὸν τὸν ἴδιον Σίμωνα καὶ

32. ωσει περιστ. 37. και ηκουσαν | αυτου: ante οι δυο μαθητ. 38. στραφεισ: add δε 39. ειπον | ραββι 40. οψεσθε: ιδετε | ηλθον et ειδον | ουν: om | ωρα δε

36 29.

λέγει αὐτῷ· εὑρήκαμεν τὸν Μεσσίαν, ὅ ἐστιν
μεθερμηνευόμενον Χριστόσ. **43** ἤγαγεν αὐτὸν
πρὸσ τὸν Ἰησοῦν. ἐμβλέψασ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦσ
εἶπεν· σὺ εἶ Cίμων ὁ υἱὸσ Ἰωάννου, σὺ
κληθήσῃ Κηφᾶσ, ὃ ἑρμηνεύεται Πέτροσ.

44 18,10 Τῇ ἐπαύριον ἠθέλησεν ἐξελθεῖν
εἰσ τὴν Γαλιλαίαν καὶ εὑρίσκει Φίλιππον.
καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦσ· ἀκολούθει μοι.
45 ἦν δὲ ὁ Φίλιπποσ ἀπὸ Βηθσαϊδά, ἐκ
τῆσ πόλεωσ Ἀνδρέου καὶ Πέτρου. **46** εὑρίσκει
Φίλιπποσ τὸν Ναθαναὴλ καὶ λέγει αὐτῷ·
ὃν ἔγραψεν Μωϋσῆσ ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ
προφῆται, εὑρήκαμεν, Ἰησοῦν υἱὸν τοῦ
Ἰωσὴφ τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ. **47** εἶπεν αὐτῷ
Ναθαναήλ· ἐκ Ναζαρὲτ δύναταί τι ἀγαθὸν
εἶναι; λέγει αὐτῷ Φίλιπποσ· ἔρχου καὶ
ἴδε. **48** εἶδεν Ἰησοῦσ τὸν Ναθαναὴλ ἐρχό-
μενον πρὸσ αὐτὸν καὶ λέγει περὶ αὐτοῦ·
ἴδε ἀληθῶσ Ἰσραηλείτησ, ἐν ᾧ δόλοσ οὐκ
ἔστιν. **49** λέγει αὐτῷ Ναθαναήλ· πόθεν με
γινώσκεισ; ἀπεκρίθη Ἰησοῦσ καὶ εἶπεν
αὐτῷ· πρὸ τοῦ σε Φίλιππον φωνῆσαι ὄντα
ὑπὸ τὴν συκῆν εἶδόν σε. **50** ἀπεκρίθη
αὐτῷ Ναθαναήλ· ῥαββεί, σὺ εἶ ὁ υἱὸσ
τοῦ θεοῦ, σὺ βασιλεὺσ εἶ τοῦ Ἰσραήλ.
51 ἀπεκρίθη Ἰησοῦσ καὶ εἶπεν αὐτῷ·
ὅτι εἶπόν σοι ὅτι εἶδόν σε ὑποκάτω
τῆσ συκῆσ, πιστεύεισ; μείζω τούτων

42. ο χριστ. 43. και ηγαγ. | εμβλ. δε | ο υι. ιωνα 44. ηθελ. ο ιησουσ | ο ιησουσ: om 46. μωσησ | τον υιον | ςe ναζαρεθ 47. και ειπεν | ςe ναζαρεθ 48. ο ιησουσ | ισραηλιτησ 49. ο ιησουσ 50. απεκρ. ναθα. και λεγει αυτω | ραββι | συ ει ο βασιλ. του 51. om οτι ante ειδον

ὄψῃ. 52 καὶ λέγει αὐτῷ· ἀμὴν ἀμὴν λέγω
ὑμῖν, ὄψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγότα καὶ
τοὺσ ἀγγέλουσ τοῦ θεοῦ ἀναβαίνοντασ καὶ
καταβαίνοντασ ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου.

II.

Canae ex aqua vinum factum. Templi purgatio.
De templo tribus diebus restituendo.

1 Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ γάμοσ ἐγένετο
ἐν Κανᾶ τῆσ Γαλιλαίασ, καὶ ἦν ἡ μήτηρ
τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ· 2 ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ Ἰησοῦσ
καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰσ τὸν γάμον.
3 καὶ οἶνον οὐκ εἶχον, ὅτι συνετελέσθη ὁ
οἶνοσ τοῦ γάμου. εἶτα λέγει ἡ μήτηρ τοῦ
Ἰησοῦ πρὸσ αὐτόν· οἶνοσ οὐκ ἔστιν.
4 λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦσ· τί ἐμοὶ καὶ σοί,
γύναι; οὔπω ἥκει ἡ ὥρα μου. 5 λέγει ἡ
μήτηρ αὐτοῦ τοῖσ διακόνοισ· ὅ τι ἂν λέγῃ
ὑμῖν, ποιήσατε. 6 ἦσαν δὲ ἐκεῖ λίθιναι
ὑδρίαι ἓξ κατὰ τὸν καθαρισμὸν τῶν Ἰου-
δαίων κείμεναι, χωροῦσαι ἀνὰ μετρητὰσ
δύο ἢ τρεῖσ. 7 λέγει αὐτοῖσ ὁ Ἰησοῦσ·
γεμίσατε τὰσ ὑδρίασ ὕδατοσ. καὶ ἐγέμισαν
αὐτὰσ ἕωσ ἄνω. 8 καὶ λέγει αὐτοῖσ·
ἀντλήσατε νῦν καὶ φέρετε τῷ ἀρχιτρικλίνῳ.
οἱ δὲ ἤνεγκαν. 9 ὡσ δὲ ἐγεύσατο ὁ ἀρχι-
τρίκλινοσ τὸ ὕδωρ οἶνον γεγενημένον, καὶ
οὐκ ᾔδει πόθεν ἐστίν, οἱ δὲ διάκονοι ᾔδει-
σαν οἱ ἠντληκότεσ τὸ ὕδωρ, φωνεῖ τὸν

51. οψει 52. απαρτι οψεσθε
II. 3. και οινον ουκ etc: και υστερησαντοσ οινου λεγει η | οιν. ο. εστιν: οινον ουκ εχουσιν 6. υδρι. λιθιν. | κειμεναι: post εξ pon 8. οι δε: και

νυμφίον ὁ ἀρχιτρίκλινοσ 10 καὶ λέγει αὐτῷ·
πᾶσ ἄνθρωποσ πρῶτον τὸν καλὸν οἶνον
τίθησιν, καὶ ὅταν μεθυσθῶσιν τὸν ἐλάσσω·
σὺ τετήρηκασ τὸν καλὸν οἶνον ἕωσ ἄρτι.
11 ταύτην ἐποίησεν ἀρχὴν τῶν σημείων ὁ
Ἰησοῦσ ἐν Κανᾶ τῆσ Γαλιλαίασ καὶ
ἐφανέρωσεν τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐπίστευσαν
εἰσ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. 12 [19,7] Μετὰ
τοῦτο κατέβη εἰσ Καφαρναοὺμ αὐτὸσ καὶ
ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἐκεῖ ἔμειναν οὐ πολ-
λὰσ ἡμέρασ.

13 [20,1] Καὶ ἐγγὺσ ἦν τὸ πάσχα τῶν
Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη εἰσ Ἱεροσόλυμα ὁ
Ἰησοῦσ. 14 [21,1] καὶ εὗρεν ἐν τῷ ἱερῷ τοὺσ
πωλοῦντασ βόασ καὶ πρόβατα καὶ πε-
ριστερὰσ καὶ τοὺσ κερματιστὰσ καθημένουσ,
15 καὶ ποιήσασ φραγέλλιον ἐκ σχοινίων
πάντασ ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, τά τε πρό-
βατα καὶ τοὺσ βόασ, καὶ τῶν κολλυβιστῶν
ἐξέχεεν τὸ κέρμα καὶ τὰσ τραπέζασ ἀνέ-
στρεψεν, 16 καὶ τοῖσ τὰσ περιστερὰσ πω-
λοῦσιν εἶπεν· ἄρατε ταῦτα ἐντεῦθεν, μὴ
ποιεῖτε τὸν οἶκον τοῦ πατρόσ μου οἶκον
ἐμπορίου. 17 [22,10] ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ
αὐτοῦ ὅτι γεγραμμένον ἐστίν· ὁ ζῆλοσ τοῦ
οἴκου σου καταφάγεταί με. 18 [23,4] ἀπε-

10. τοτε τον ελασσω 11. την αρχην 12. καπερναουμ
17. εμνησθ. δε | κατεφαγε

II. 14 ss. Mt 21, 12 ss. Mc 11, 13 ss. Lc 19,
45 s. 17 Ps 68 (69), 10.

κρίθησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπαν αὐτῷ·
τί σημεῖον δεικνύεις ἡμῖν, ὅτι ταῦτα ποιεῖς;
19 [24,10] ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς·
λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον, καὶ ἐν τρισὶν
ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν. 20 εἶπαν οὖν οἱ
Ἰουδαῖοι· τεσσεράκοντα καὶ ἓξ ἔτεσιν οἰκο-
δομήθη ὁ ναὸς οὗτος, καὶ σὺ ἐν τρισὶν
ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν; 21 ἐκεῖνος δὲ ἔλε-
γεν περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ σώματος αὐτοῦ.
22 ὅτε οὖν ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν, ἐμνήσθησαν
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι τοῦτο ἔλεγεν, καὶ
ἐπίστευσαν τῇ γραφῇ καὶ τῷ λόγῳ ὃν εἶπεν
ὁ Ἰησοῦς.

23 Ὡς δὲ ἦν ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐν
τῷ πάσχα ἐν τῇ ἑορτῇ, πολλοὶ ἐπίστευσαν
εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, θεωροῦντες αὐτοῦ τὰ
σημεῖα ἃ ἐποίει· 24 αὐτὸς δὲ Ἰησοῦς οὐκ
ἐπίστευεν αὐτὸν αὐτοῖς διὰ τὸ αὐτὸν γινώ-
σκειν πάντας, 25 καὶ ὅτι οὐ χρείαν εἶχεν
ἵνα τις μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ ἀνθρώπου·
αὐτὸς γὰρ ἐγίνωσκεν τί ἦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.

III.

Colloquium cum Nicodemo de regeneratione vitae aeternae et de exaltatione filii hominis ad instar serpentis aenei. Iesus et Iohannes baptizantes. Sponsus et amicus.

1 Ἦν δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν Φαρισαίων,
Νικόδημος ὄνομα αὐτῷ, ἄρχων τῶν Ἰου-

18. ειπον 19. ο ιησους 20. ειπον | τεσσαρακ. | ωκοδομηθη 22. ελεγεν: add αυτοις | ω ειπεν 23. om τοις 24. ο ιησους | εαυτον αυτοις

19 Mt 26, 61.

δαίων· 2 οὗτοσ ἦλθεν πρὸσ αὐτὸν νυκτὸσ
καὶ εἶπεν αὐτῷ· ῥαββεί, οἴδαμεν ὅτι ἀπὸ
θεοῦ ἐλήλυθασ διδάσκαλοσ· οὐδεὶσ γὰρ
δύναται ταῦτα τὰ σημεῖα ποιεῖν ἃ σὺ ποιεῖσ,
ἐὰν μὴ ᾖ ὁ θεὸσ μετ᾽ αὐτοῦ. 3 ἀπεκρίθη
Ἰησοῦσ καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἀμὴν ἀμὴν λέγω
σοι, ἐὰν μή τισ γεννηθῇ ἄνωθεν, οὐ δύνα-
ται ἰδεῖν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. 4 λέγει
πρὸσ αὐτὸν ὁ Νικόδημοσ· πῶσ δύναται
ἄνθρωποσ γεννηθῆναι γέρων ὤν; μὴ δύναται
εἰσ τὴν κοιλίαν τῆσ μητρὸσ αὐτοῦ δεύτε-
ρον εἰσελθεῖν καὶ γεννηθῆναι; 5 ἀπεκρίθη
Ἰησοῦσ· ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μή τισ
γεννηθῇ ἐξ ὕδατοσ καὶ πνεύματοσ, οὐ δύνα-
ται εἰσελθεῖν εἰσ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.
6 τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆσ σαρκὸσ σάρξ
ἐστιν, καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ πνεύμα-
τοσ πνεῦμά ἐστιν. 7 μὴ θαυμάσῃσ ὅτι
εἶπόν σοι· δεῖ ὑμᾶσ γεννηθῆναι ἄνωθεν.
8 τὸ πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ, καὶ τὴν φω-
νὴν αὐτοῦ ἀκούεισ, ἀλλ᾽ οὐκ οἶδασ πόθεν
ἔρχεται καὶ ποῦ ὑπάγει· οὕτωσ ἐστὶν πᾶσ
ὁ γεγεννημένοσ ἐκ τοῦ πνεύματοσ. 9 ἀπε-
κρίθη Νικόδημοσ καὶ εἶπεν αὐτῷ· πῶσ
δύναται ταῦτα γενέσθαι; 10 ἀπεκρίθη Ἰη-
σοῦσ καὶ εἶπεν αὐτῷ· σὺ εἶ ὁ διδάσκαλοσ

III. 2. προσ τον ιησουν | ραββι | δυναται: post ταυτ. τα σημ. 3. ο ιησουσ 5. ο ιησουσ | των ουρανων: του θεου 6. ϛ[e] 1624. (non amplius 1633.) γεγενημενον 10. ο ιησουσ

III. 2 7, 50. 19, 39.

τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεισ;
11 ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι ὅτι ὃ οἴδαμεν λα-
λοῦμεν καὶ ὃ ἑωράκαμεν μαρτυροῦμεν, καὶ
τὴν μαρτυρίαν ἡμῶν οὐ λαμβάνετε. **12** εἰ
τὰ ἐπίγεια εἶπον ὑμῖν καὶ οὐ πιστεύετε,
πῶσ ἐὰν εἴπω ὑμῖν τὰ ἐπουράνια πιστεύ-
σετε; **13** καὶ οὐδεὶσ ἀναβέβηκεν εἰσ τὸν
οὐρανὸν εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάσ,
ὁ υἱὸσ τοῦ ἀνθρώπου ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ.
14 καὶ καθὼσ Μωϋσῆσ ὕψωσεν τὸν ὄφιν
ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτωσ ὑψωθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν
τοῦ ἀνθρώπου, **15** ἵνα πᾶσ ὁ πιστεύων ἐν
αὐτῷ ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. **16** οὕτωσ γὰρ
ἠγάπησεν ὁ θεὸσ τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν
τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶσ ὁ πιστεύων
εἰσ αὐτὸν μὴ ἀπόληται ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν
αἰώνιον. **17** οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ θεὸσ τὸν
υἱὸν εἰσ τὸν κόσμον ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον,
ἀλλ' ἵνα σωθῇ ὁ κόσμοσ δι' αὐτοῦ. **18** ὁ
πιστεύων εἰσ αὐτὸν οὐ κρίνεται· ὁ μὴ
πιστεύων ἤδη κέκριται, ὅτι μὴ πεπίστευκεν
εἰσ τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦσ υἱοῦ τοῦ
θεοῦ. **19** αὕτη δέ ἐστιν ἡ κρίσισ, ὅτι τὸ
φῶσ ἐλήλυθεν εἰσ τὸν κόσμον καὶ ἠγάπη-
σαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον τὸ σκότοσ ἢ τὸ
φῶσ· ἦν γὰρ αὐτῶν πονηρὰ τὰ ἔργα.
20 πᾶσ γὰρ ὁ φαῦλα πράσσων μισεῖ τὸ
φῶσ καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸσ τὸ φῶσ, ἵνα

---

14. μωσησ 15. εν αυτω: εισ αυτον | εχη: praem μη αποληται αλλ 16. τον υιον: add αυτου 17. τ. υιον: add αυτου 18. ο δε μη πιστ. 19. πονηρα αυτων

---

14 Num 21, 8 s. 8, 28. **17** 12, 47. **18** 5, 24.

μὴ ἐλεγχθῇ τὰ ἔργα αὐτοῦ· **21** ὁ δὲ ποιῶν
τὴν ἀλήθειαν ἔρχεται πρὸσ τὸ φῶσ, ἵνα
φανερωθῇ αὐτοῦ τὰ ἔργα, ὅτι ἐν θεῷ ἐστὶν
εἰργασμένα.

22 Μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦσ καὶ οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ εἰσ τὴν Ἰουδαίαν γῆν, καὶ
ἐκεῖ διέτριβεν μετ' αὐτῶν καὶ ἐβάπτιζεν.
23 [25,3] ἦν δὲ καὶ Ἰωάννησ βαπτίζων ἐν
Αἰνὼν ἐγγὺσ τοῦ Σαλείμ, ὅτι ὕδατα πολλὰ
ἦν ἐκεῖ, καὶ παρεγίνοντο καὶ ἐβαπτίζοντο·
24 [26,4] οὔπω γὰρ ἦν βεβλημένοσ εἰσ τὴν
φυλακὴν Ἰωάννησ. **25** [27,10] ἐγένετο οὖν
ζήτησισ ἐκ τῶν μαθητῶν Ἰωάννου μετὰ
Ἰουδαίου περὶ καθαρισμοῦ. **26** καὶ ἦλθον
πρὸσ τὸν Ἰωάννην καὶ εἶπον αὐτῷ· ῥαββεί,
ὃσ ἦν μετὰ σοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ᾧ σὺ
μεμαρτύρηκασ, ἴδε οὗτοσ βαπτίζει καὶ πάν-
τεσ ἔρχονται πρὸσ αὐτόν. **27** ἀπεκρίθη
Ἰωάννησ καὶ εἶπεν· οὐ δύναται ἄνθρωποσ
λαμβάνειν οὐδέν, ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ
ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. **28** [28,1] αὐτοὶ ὑμεῖσ μοι
μαρτυρεῖτε ὅτι εἶπον· οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ Χρι-
στόσ, ἀλλ' ὅτι ἀπεσταλμένοσ εἰμὶ ἔμπροσθεν
ἐκείνου. **29** [29,10] ὁ ἔχων τὴν νύμφην νυμ-
φίοσ ἐστίν· ὁ δὲ φίλοσ τοῦ νυμφίου, ὁ
ἑστηκὼσ καὶ ἀκούων αὐτοῦ, χαρᾷ χαίρει
διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου. αὕτη οὖν ἡ
χαρὰ ἡ ἐμὴ πεπλήρωται. **30** ἐκεῖνον δεῖ

---

24. ο ιωανν. 25. ιουδαιων 26. ραββι

---

24 Mt 4, 12. **26** 1, 26 ss. **28** 1, 20.

αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι. **31** ὁ ἄνωθεν
ἐρχόμενοσ ἐπάνω πάντων ἐστίν· ὁ ὢν ἐκ τῆσ
γῆσ ἐκ τῆσ γῆσ ἐστὶν καὶ ἐκ τῆσ γῆσ λαλεῖ.
ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμενοσ **32** ὃ ἑώρακεν καὶ
ἤκουσεν μαρτυρεῖ, καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ
οὐδεὶσ λαμβάνει. **33** ὁ λαβὼν αὐτοῦ τὴν
μαρτυρίαν ἐσφράγισεν ὅτι ὁ θεὸσ ἀληθήσ
ἐστιν. **34** ὃν γὰρ ἀπέστειλεν ὁ θεόσ, τὰ
ῥήματα τοῦ θεοῦ λαλεῖ· οὐ γὰρ ἐκ μέτρου
δίδωσιν τὸ πνεῦμα. **35** [30,3] ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ
τὸν υἱόν, καὶ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ
αὐτοῦ. **36** [31,10] ὁ πιστεύων εἰσ τὸν υἱὸν
ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ὁ ἀπειθῶν τῷ υἱῷ οὐκ
ὄψεται ζωήν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ μένει
ἐπ' αὐτόν.

IV.

Colloquium cum muliere Samaritana de aqua viva veroque cultu. Messis. Sichemitarum fides. Absens sanat filium ministri regii Capharnaitici.

1 Ὡσ οὖν ἔγνω ὁ Ἰησοῦσ ὅτι ἤκουσαν
οἱ Φαρισαῖοι ὅτι Ἰησοῦσ πλείονασ μαθητὰσ
ποιεῖ καὶ βαπτίζει ἢ Ἰωάννησ, **2** καίτοιγε
Ἰησοῦσ αὐτὸσ οὐκ ἐβάπτιζεν ἀλλ' οἱ μαθη-
ταὶ αὐτοῦ, **3** [32,7] ἀφῆκεν τὴν Ἰουδαίαν
καὶ ἀπῆλθεν πάλιν εἰσ τὴν Γαλιλαίαν.
4 [33,10] ἔδει δὲ αὐτὸν διέρχεσθαι διὰ τῆσ
Σαμαρίασ. **5** ἔρχεται οὖν εἰσ πόλιν τῆσ

31. ερχομενοσ: add επανω παντων εστι 32. ο εωρ.: praem και | μαρτυρει: praem τουτο 34. διδωσιν: add ο θεοσ 36. ο δε απειθ.
IV. 1. ιησουσ: κυριοσ 4. σαμαρειασ. Item vv sqq

31 8, 23. **36** 1 Io 5, 12.
IV. **1** 3, 22. 26. **5** Gen 33, 19. 48, 22. Ios 24, 32.

Σαμαρίασ λεγομένην Συχάρ, πλησίον τοῦ
χωρίου ὃ ἔδωκεν Ἰακὼβ Ἰωσὴφ τῷ υἱῷ
αὐτοῦ. **6** ἦν δὲ ἐκεῖ πηγὴ τοῦ Ἰακώβ.
ὁ οὖν Ἰησοῦσ κεκοπιακὼσ ἐκ τῆσ ὁδοιπο-
ρίασ ἐκαθέζετο οὕτωσ ἐπὶ τῇ πηγῇ· ὥρα
ἦν ὡσ ἕκτη. **7** ἔρχεται γυνὴ ἐκ τῆσ Σα-
μαρίασ ἀντλῆσαι ὕδωρ. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰη-
σοῦσ· δόσ μοι πεῖν. **8** οἱ γὰρ μαθηταὶ
αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰσ τὴν πόλιν, ἵνα τρο-
φὰσ ἀγοράσωσιν. **9** λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ ἡ
Σαμαρῖτισ· πῶσ σὺ Ἰουδαῖοσ ὢν παρ᾽ ἐμοῦ
πεῖν αἰτεῖσ γυναικὸσ Σαμαρίτιδοσ οὔσησ;
10 ἀπεκρίθη Ἰησοῦσ καὶ εἶπεν αὐτῇ· εἰ
ᾔδεισ τὴν δωρεὰν τοῦ θεοῦ, καὶ τίσ ἐστιν
ὁ λέγων σοι· δόσ μοι πεῖν, σὺ ἂν ᾔτησασ
αὐτὸν καὶ ἔδωκεν ἄν σοι ὕδωρ ζῶν.
11 λέγει αὐτῷ ἡ γυνή· κύριε, οὔτε ἄντλημα
ἔχεισ, καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶν βαθύ· πόθεν
ἔχεισ τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν; **12** μὴ σὺ μείζων
εἶ τοῦ πατρὸσ ἡμῶν Ἰακώβ, ὃσ ἔδωκεν
ἡμῖν τὸ φρέαρ, καὶ αὐτὸσ ἐξ αὐτοῦ ἔπιεν καὶ οἱ
υἱοὶ αὐτοῦ καὶ τὰ θρέμματα αὐτοῦ; **13** ἀπε-
κρίθη Ἰησοῦσ καὶ εἶπεν αὐτῇ· πᾶσ ὁ πίνων
ἐκ τοῦ ὕδατοσ τούτου διψήσει πάλιν· **14** ὃσ
δ᾽ ἂν πίῃ ἐκ τοῦ ὕδατοσ οὗ ἐγὼ δώσω
αὐτῷ, οὐ μὴ διψήσει εἰσ τὸν αἰῶνα, ἀλλὰ

5. ς^e σιχαρ 6. ωσει εκτη 7. πιειν 9. λεγει ουν | σαμαρειτισ et σαμαρειτιδοσ | πιειν | ουσησ γυναικ. σαμαρ.· ου γαρ συγχρωνται ιουδαιοι σαμαρειταισ 10. πιειν 11. ποθεν: add ουν 13. ο ιησουσ 14. διψηση

12 8, 53.

τὸ ὕδωρ ὃ ἐγὼ δώσω αὐτῷ γενήσεται ἐν
αὐτῷ πηγὴ ὕδατοσ ἀλλομένου εἰσ ζωὴν
αἰώνιον. 15 λέγει πρὸσ αὐτὸν ἡ γυνή·
κύριε, δόσ μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ
μηδὲ διέρχωμαι ἐνθάδε ἀντλεῖν. 16 λέγει
αὐτῇ· ὕπαγε φώνησον τὸν ἄνδρα σου καὶ
ἐλθὲ ἐνθάδε. 17 ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ καὶ εἶπεν·
ἄνδρα οὐκ ἔχω. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦσ· καλῶσ
εἶπεσ ὅτι ἄνδρα οὐκ ἔχω· 18 πέντε γὰρ ἄνδρασ
ἔσχεσ, καὶ νῦν ὃν ἔχεισ οὐκ ἔστιν σου ἀνήρ.
τοῦτο ἀληθὲσ εἴρηκασ. 19 λέγει αὐτῷ ἡ
γυνή· κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτησ εἶ σύ.
20 οἱ πατέρεσ ἡμῶν ἐν τῷ ὄρει τούτῳ
προσεκύνησαν· καὶ ὑμεῖσ λέγετε ὅτι ἐν
Ἱεροσλύμοισ ἐστὶν ὁ τόποσ ὅπου προσκυνεῖν
δεῖ. 21 λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦσ· πίστευέ μοι,
γύναι, ὅτι ἔρχεται ὥρα ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει
τούτῳ οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοισ προσκυνήσετε
τῷ πατρί. 22 ὑμεῖσ προσκυνεῖτε ὃ οὐκ
οἴδατε, ἡμεῖσ προσκυνοῦμεν ὃ οἴδαμεν, ὅτι
ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐστίν· 23 ἀλλὰ
ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστίν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ
προσκυνηταὶ προσκυνήσουσιν τῷ πατρὶ ἐν
πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ· καὶ γὰρ ὁ πατὴρ
τοιούτουσ ζητεῖ τοὺσ προσκυνοῦντασ αὐτόν.
24 πνεῦμα ὁ θεόσ, καὶ τοὺσ προσκυνοῦντασ
ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ προσκυνεῖν δεῖ.

---

14. om εγω sec 15. ερχωμαι 16 λεγει αυτη: add ο ιησουσ 17, ειπασ 20. εν τουτ. τω ορει | δει προσκυνειν 21. γυναι, πιστευσον μοι 23. αλλ 24. τουσ προσκυ.: add. αυτον | δει προσκ.

25 λέγει αὐτῷ ἡ γυνή· οἶδα ὅτι Μεσσίας
ἔρχεται, ὁ λεγόμενος Χριστός· ὅταν ἔλθῃ
ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ ἡμῖν ἅπαντα. 26 λέγει
αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· ἐγώ εἰμι, ὁ λαλῶν σοι.
27 Καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦλθαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ,
καὶ ἐθαύμαζον ὅτι μετὰ γυναικὸς ἐλάλει·
οὐδεὶς μέντοι εἶπεν· τί ζητεῖς ἢ τί λαλεῖς
μετ' αὐτῆς; 28 ἀφῆκεν οὖν τὴν ὑδρίαν
αὐτῆς ἡ γυνὴ καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν,
καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώποις· 29 δεῦτε ἴδετε
ἄνθρωπον ὃς εἶπέν μοι πάντα ἃ ἐποίησα·
μήτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός; 30 ἐξῆλθον
ἐκ τῆς πόλεως, καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν.
31 Ἐν τῷ μεταξὺ ἠρώτων αὐτὸν οἱ μαθη-
ταὶ λέγοντες· ῥαββεί, φάγε. 32 ὁ δὲ εἶπεν
αὐτοῖς· ἐγὼ βρῶσιν ἔχω φαγεῖν ἣν ὑμεῖς
οὐκ οἴδατε. 33 ἔλεγον οὖν οἱ μαθηταὶ
πρὸς ἀλλήλους· μή τις ἤνεγκεν αὐτῷ
φαγεῖν; 34 λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐμὸν
βρῶμά ἐστιν ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμ-
ψαντός με καὶ τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον.
35 οὐχ ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἔτι τετράμηνός
ἐστιν καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται; ἰδοὺ λέγω
ὑμῖν, ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν καὶ
θεάσασθε τὰς χώρας, ὅτι λευκαί εἰσιν πρὸς
θερισμόν. 36 ἤδη ὁ θερίζων μισθὸν λαμ-
βάνει καὶ συνάγει καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον,

25. παντα 27. ηλθον | εθαυμασαν 29, παντ. οσα 30. εξηλθ. ουν 31. εν δε τω μετ. | ραββι 33. λεγουσιν 35. τετραμηνον 35. 36. θερισμόν ἤδη. [36] καὶ ὁ θερίζ.

34 5, 30. 17, 4.

ἵνα καὶ ὁ σπείρων ὁμοῦ χαίρῃ καὶ ὁ θερίζων.
37 ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λόγοσ ἐστὶν ἀληθινόσ,
ὅτι ἄλλοσ ἐστὶν ὁ σπείρων καὶ ἄλλοσ ὁ
θερίζων. **38** ἐγὼ ἀπέσταλκα ὑμᾶσ θερίζειν ὃ
οὐχ ὑμεῖσ κεκοπιάκατε· ἄλλοι κεκοπιάκασιν
καὶ ὑμεῖσ εἰσ τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε.
39 Ἐκ δὲ τῆσ πόλεωσ ἐκείνησ πολλοὶ ἐπί-
στευσαν εἰσ αὐτὸν τῶν Σαμαριτῶν διὰ τὸν
λόγον τῆσ γυναικὸσ μαρτυρούσησ ὅτι εἶπέν
μοι πάντα ἃ ἐποίησα. **40** ὡσ οὖν ἦλθον
πρὸσ αὐτὸν οἱ Σαμαρῖται, ἠρώτων αὐτὸν
μεῖναι παρ᾽ αὐτοῖσ· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο
ἡμέρασ. **41** καὶ πολλῷ πλείουσ ἐπίστευσαν
διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ, **42** τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον
ὅτι οὐκέτι διὰ τὴν σὴν λαλιὰν πιστεύομεν·
αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν, καὶ οἴδαμεν ὅτι
οὗτόσ ἐστιν ἀληθῶσ ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου.
43 [34,7] Μετὰ δὲ τὰσ δύο ἡμέρασ ἐξῆλθεν
ἐκεῖθεν εἰσ τὴν Γαλιλαίαν. **44** [35,1] αὐτὸσ
γὰρ Ἰησοῦσ ἐμαρτύρησεν ὅτι προφήτησ ἐν
τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τιμὴν οὐκ ἔχει. **45** [36,10] ὡσ
οὖν ἦλθεν εἰσ τὴν Γαλιλαίαν, ἐδέξαντο
αὐτὸν οἱ Γαλιλαῖοι, πάντα ἑωρακότεσ ἃ
ἐποίησεν ἐν Ἱεροσολύμοισ ἐν τῇ ἑορτῇ·
καὶ αὐτοὶ γὰρ ἦλθον εἰσ τὴν ἑορτήν.
46 ἦλθεν οὖν πάλιν εἰσ τὴν Κανᾶ τῆσ
Γαλιλαίασ, ὅπου ἐποίησεν τὸ ὕδωρ οἶνον.

---

57. εστ. ο αληθινοσ 38. απεστειλα 39. σαμαρειτων | παντ. οσα 40. σαμαρειται 42. κοσμου: add ο χριστοσ 43. ωσ: οτε 46. ο ιησουσ παλιν

---

44 Mt 13, 57. Mc 6, 4. Lc 4, 24. **46** 2, 1 ss.

37,3 Ἦν δέ τισ βασιλικόσ, οὗ ὁ υἱὸσ
ἠσθένει, ἐν Καφαρναούμ· 47 οὗτοσ ἀκούσασ
ὅτι Ἰησοῦσ ἥκει ἐκ τῆσ Ἰουδαίασ εἰσ τὴν
Γαλιλαίαν, ἀπῆλθεν πρὸσ αὐτόν, καὶ ἠρώτα
ἵνα καταβῇ καὶ ἰάσηται αὐτοῦ τὸν υἱόν·
ἤμελλεν γὰρ ἀποθνήσκειν. 48 εἶπεν οὖν
ὁ Ἰησοῦσ πρὸσ αὐτόν· ἐὰν μὴ σημεῖα καὶ
τέρατα ἴδητε, οὐ μὴ πιστεύσητε. 49 λέγει
πρὸσ αὐτὸν ὁ βασιλικόσ· κύριε, κατάβηθι
πρὶν ἀποθανεῖν τὸ παιδίον μου. 50 λέγει
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦσ· πορεύου· ὁ υἱόσ σου ζῇ.
ἐπίστευσεν ὁ ἄνθρωποσ τῷ λόγῳ ὃν εἶπεν
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦσ, καὶ ἐπορεύετο. 51 ἤδη
δὲ αὐτοῦ καταβαίνοντοσ οἱ δοῦλοι ὑπήντη-
σαν αὐτῷ καὶ ἤγγειλαν ὅτι ὁ παῖσ αὐτοῦ ζῇ.
52 ἐπύθετο οὖν τὴν ὥραν παρ' αὐτῶν ἐν ᾗ
κομψότερον ἔσχεν· εἶπον οὖν αὐτῷ ὅτι
ἐχθὲσ ὥραν ἑβδόμην ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ πυρε-
τόσ. 53 ἔγνω οὖν ὁ πατὴρ ὅτι ἐκείνῃ τῇ
ὥρᾳ ἐν ᾗ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦσ· ὁ υἱόσ
σου ζῇ· καὶ ἐπίστευσεν αὐτὸσ καὶ ἡ οἰκία
αὐτοῦ ὅλη. 54 Τοῦτο πάλιν δεύτερον ση-
μεῖον ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦσ ἐλθὼν ἐκ τῆσ
Ἰουδαίασ εἰσ τὴν Γαλιλαίαν.

V.

Aegrotus ad piscinam Bethesda sabbato sanatus.

46. και ην τισ | καπερναουμ 47. και ηρωτ. αυτον 50. και επιστευσεν | ω ειπεν αυτω ιησουσ 51. οι δουλοι: add αυτου | απηντησαν | και απηγγειλαν λεγοντεσ | ο παισ σου ζη 52. παρ αυτων την ωρ. | και ειπον αυτω | χθεσ 53. οτι εν εκεινη | οτι ο υιοσ σου

47 ss. (Mt 8, 5 ss. Lc 7, 1 ss.)

De filio et patre mortuos suscitantibus. De baptistae, dei et Mosis testimoniis.

1 [38,1] Μετὰ ταῦτα ἦν ἡ ἑορτὴ τῶν
Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσό-
λυμα. 2 ἔστιν δὲ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις
ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμβήθρα, τὸ λεγόμενον
Ἑβραϊστὶ Βηθζαθά, πέντε στοὰς ἔχουσα.
3 ἐν ταύταις κατέκειτο πλῆθος τῶν ἀσθενούν-
των, τυφλῶν, χωλῶν, ξηρῶν. 5 ἦν δέ τις
ἄνθρωπος ἐκεῖ τριάκοντα καὶ ὀκτὼ ἔτη ἔχων
ἐν τῇ ἀσθενείᾳ αὐτοῦ· 6 τοῦτον ἰδὼν ὁ
Ἰησοῦς κατακείμενον, καὶ γνοὺς ὅτι πολὺν
ἤδη χρόνον ἔχει, λέγει αὐτῷ· θέλεις ὑγιὴς
γενέσθαι; 7 ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν·
κύριε, ἄνθρωπον οὐκ ἔχω, ἵνα ὅταν ταραχθῇ
τὸ ὕδωρ βάλῃ με εἰς τὴν κολυμβήθραν· ἐν
ᾧ δὲ ἔρχομαι ἐγώ, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ κατα-
βαίνει. 8 λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἔγειρε
ἆρον τὸν κράβαττόν σου καὶ περιπάτει.
9 καὶ ἐγένετο ὑγιὴς ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἦρεν
τὸν κράβαττον αὐτοῦ καὶ περιεπάτει· ἦν

V. 1. ην εορτη | ο ιησους 2. ς[e] 1633. κολυμβήθρᾳ | η επιλεγομενη | βηθεσδα 3. πληθος: add πολυ | ξηρων: add εκδεχομενων την του υδατος κινησιν 4. sic: ἄγγελος γὰρ κατὰ καιρὸν κατέβαινεν ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ καὶ ἐτάρασσε τὸ ὕδωρ· ὁ οὖν πρῶτος ἐμβὰς μετὰ τὴν ταραχὴν τοῦ ὕδατος ὑγιὴς ἐγίνετο, ᾧ δήποτε κατείχετο νοσήματι. 5. om και | om αυτου 7. βαλλη 8. εγειραι | κραββατον 9. κ. ευθεως εγ. υγι. | κραββατον. Item vv sqq

V. 2 Neh 3, 1.

δὲ σάββατον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. **10** ἔλεγον
οὖν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ τεθεραπευμένῳ· σάβ-
βατόν ἐστιν, καὶ οὐκ ἔξεστίν σοι ἆραι τὸν
κράβαττον. **11** [39,10] ἀπεκρίθη αὐτοῖς· ὁ
ποιήσας με ὑγιῆ, ἐκεῖνός μοι εἶπεν· ἆρον
τὸν κράβαττόν σου καὶ περιπάτει. **12** ἠρώ-
τησαν αὐτόν· τίς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ εἰπών
σοι· ἆρον καὶ περιπάτει; **13** ὁ δὲ ἀσθενῶν
οὐκ ᾔδει τίς ἐστιν· ὁ γὰρ Ἰησοῦς ἐξένευσεν
ὄχλου ὄντος ἐν τῷ τόπῳ. **14** μετὰ ταῦτα
εὑρίσκει αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ καὶ
εἶπεν αὐτῷ· ἴδε ὑγιὴς γέγονας· μηκέτι
ἁμάρτανε, ἵνα μὴ χεῖρόν σοί τι γένηται.
15 ἀπῆλθεν ὁ ἄνθρωπος καὶ εἶπεν τοῖς
Ἰουδαίοις ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ ποιήσας
αὐτὸν ὑγιῆ. **16** καὶ διὰ τοῦτο ἐδίωκον οἱ
Ἰουδαῖοι τὸν Ἰησοῦν, ὅτι ταῦτα ἐποίει ἐν
σαββάτῳ. **17** ὁ δὲ ἀπεκρίνατο αὐτοῖς· ὁ
πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται, κἀγὼ
ἐργάζομαι. **18** διὰ τοῦτο μᾶλλον ἐζήτουν
αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι, ὅτι οὐ μόνον
ἔλυεν τὸ σάββατον, ἀλλὰ καὶ πατέρα ἴδιον
ἔλεγεν τὸν θεόν, ἴσον ἑαυτὸν ποιῶν τῷ θεῷ.
19 Ἀπεκρίνατο οὖν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔλεγεν
αὐτοῖς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ δύναται

---

10. om και ante ουκ 12. ηρωτησαν ουν | αρον: add τον κραββατον σου 13. ασθενων: ιαθεισ 14. χειρ. τι σοι 15. ειπεν: ανηγγειλεν 16. τον ιησουν οι ιουδαι., και εζητουν αυτον αποκτειναι 17. ο δε ιησουσ 18. δια τουτο: add ουν 19. ελεγεν: ειπεν

---

10 Exod 20, 10. **14** Deut 18, 15. **15** 6, 3. **16** ss. Mt 14, 22 ss. Mc 6, 45 ss.

ὁ υἱὸσ ποιεῖν ἀφ' ἑαυτοῦ οὐδέν, ἂν μή τι
βλέπῃ τὸν πατέρα ποιοῦντα· ἃ γὰρ ἂν ἐκεῖ-
νοσ ποιῇ, ταῦτα καὶ ὁ υἱὸσ ποιεῖ ὁμοίωσ.
20 ὁ γὰρ πατὴρ φιλεῖ τὸν υἱὸν καὶ πάντα
δείκνυσιν αὐτῷ ἃ αὐτὸσ ποιεῖ, καὶ μείζονα
τούτων δείξει αὐτῷ ἔργα, ἵνα ὑμεῖσ θαυ-
μάζετε. **21** ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἐγείρει
τοὺσ νεκροὺσ καὶ ζωοποιεῖ, οὕτωσ καὶ ὁ
υἱὸσ οὓσ θέλει ζωοποιεῖ. **22** οὐδὲ γὰρ ὁ
πατὴρ κρίνει οὐδένα, ἀλλὰ τὴν κρίσιν πᾶσαν
δέδωκεν τῷ υἱῷ, **23** ἵνα πάντεσ τιμῶσι τὸν
υἱὸν καθὼσ τιμῶσι τὸν πατέρα. [40,1] ὁ μὴ
τιμῶν τὸν υἱὸν οὐ τιμᾷ τὸν πατέρα τὸν
πέμψαντα αὐτόν. **24** [41,10] ἀμὴν ἀμὴν λέγω
ὑμῖν ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων καὶ
πιστεύων τῷ πέμψαντί με ἔχει ζωὴν αἰώνιον,
καὶ εἰσ κρίσιν οὐκ ἔρχεται ἀλλὰ μεταβέβη-
κεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰσ τὴν ζωήν. **25** ἀμὴν
ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν
ἐστίν, ὅτε οἱ νεκροὶ ἀκούσουσιν τῆσ φωνῆσ
τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ καὶ οἱ ἀκούσαντεσ ζήσου-
σιν. **26** ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἔχει ζωὴν ἐν
ἑαυτῷ, οὕτωσ καὶ τῷ υἱῷ ἔδωκεν ζωὴν ἔχειν
ἐν ἑαυτῷ. **27** καὶ ἐξουσίαν ἔδωκεν αὐτῷ κρίσιν
ποιεῖν, ὅτι υἱὸσ ἀνθρώπου ἐστίν. **28** μὴ

---

19. εαν μη | ομοιωσ ποιει 20. θαυμαζητε 25. ακουσονται | ζησονται 26. εδωκε και τω υιω 27. κρισιν: και κρι.

---

22 Act 17, 31. **23** 1 Io 2, 23. **24** 5, 18. 8, 51.

θαυμάζετε τοῦτο, ὅτι ἔρχεται ὥρα ἐν ᾗ
πάντεσ οἱ ἐν τοῖσ μνημείοισ ἀκούσουσιν
τῆσ φωνῆσ αὐτοῦ, **29** καὶ ἐκπορεύσονται οἱ
τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντεσ εἰσ ἀνάστασιν ζωῆσ,
οἱ τὰ φαῦλα πράξαντεσ εἰσ ἀνάστασιν κρί-
σεωσ. **30** οὐ δύναμαι ἐγὼ ποιεῖν ἀπ' ἐμαυ-
τοῦ οὐδέν· καθὼσ ἀκούω κρίνω, καὶ ἡ
κρίσισ ἡ ἐμὴ δικαία ἐστίν, [42,1] ὅτι οὐ ζητῶ
τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ
πέμψαντόσ με. **31** [43,10] ἐὰν ἐγὼ μαρτυρῶ
περὶ ἐμαυτοῦ, ἡ μαρτυρία μου οὐκ ἔστιν
ἀληθήσ· **32** ἄλλοσ ἐστὶν ὁ μαρτυρῶν περὶ
ἐμοῦ, καὶ οἴδατε ὅτι ἀληθήσ ἐστιν ἡ μαρ-
τυρία ἣν μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. **33** ὑμεῖσ
ἀπεστάλκατε πρὸσ Ἰωάννην, καὶ μεμαρτύ-
ρηκεν τῇ ἀληθείᾳ· **34** ἐγὼ δὲ οὐ παρὰ
ἀνθρώπου τὴν μαρτυρίαν λαμβάνω, ἀλλὰ
ταῦτα λέγω ἵνα ὑμεῖσ σωθῆτε. **35** ἐκεῖνοσ
ἦν ὁ λύχνοσ ὁ καιόμενοσ καὶ φαίνων, ὑμεῖσ
δὲ ἠθελήσατε ἀγαλλιαθῆναι πρὸσ ὥραν ἐν
τῷ φωτὶ αὐτοῦ. **36** ἐγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρ-
τυρίαν μείζω τοῦ Ἰωάννου· τὰ γὰρ ἔργα ἃ
δέδωκέν μοι ὁ πατὴρ ἵνα τελειώσω αὐτά,
αὐτὰ τὰ ἔργα ἃ ποιῶ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ
ὅτι ὁ πατήρ με ἀπέσταλκεν. **37** καὶ ὁ
πέμψασ με πατήρ, ἐκεῖνοσ μεμαρτύρηκεν
περὶ ἐμοῦ· [44,3] οὔτε φωνὴν αὐτοῦ πώποτε
ἀκηκόατε, οὔτε εἶδοσ αὐτοῦ ἑωράκατε,

28. ακουσονται 29. οι δε τα φαυλ. 30. του πεμψ. με: add πατροσ 32. και οιδα οτι 35. αγαλλιασθηναι 36. εδωκεν | α εγω ποιω 37. εκεινοσ: αυτοσ | αχηκο. πωποτε

29 Mt 25, 46. **33** 1, 19 ss. **36** 10, 25. 14. 11.

38 [45,10] καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ οὐκ ἔχετε ἐν
ὑμῖν μένοντα, ὅτι ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος,
τούτῳ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε. 39 ἐραυνᾶτε
τὰς γραφάς, ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς
ζωὴν αἰώνιον ἔχειν, καὶ ἐκεῖναί εἰσιν αἱ
μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ· 40 καὶ οὐ θέλετε
ἐλθεῖν πρός με ἵνα ζωὴν ἔχητε. 41 δόξαν
παρὰ ἀνθρώπων οὐ λαμβάνω, 42 ἀλλὰ
ἔγνωκα ὑμᾶς ὅτι οὐκ ἔχετε τὴν ἀγάπην
τοῦ θεοῦ ἐν ἑαυτοῖς. 43 ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν
τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου, καὶ οὐ λαμ-
βάνετέ με· ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι
τῷ ἰδίῳ, ἐκεῖνον λήμψεσθε. 44 πῶς δύνασθε
ὑμεῖς πιστεῦσαι, δόξαν παρὰ ἀλλήλων λαμ-
βάνοντες, καὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ
μόνου θεοῦ οὐ ζητεῖτε; 45 μὴ δοκεῖτε ὅτι
ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς τὸν πατέρα·
ἔστιν ὁ κατηγορῶν ὑμῶν Μωϋσῆς, εἰς ὃν
ὑμεῖς ἠλπίκατε. 46 εἰ γὰρ ἐπιστεύετε
Μωϋσεῖ, ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί· περὶ γὰρ ἐμοῦ
ἐκεῖνος ἔγραψεν. 47 εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου
γράμμασιν οὐ πιστεύετε, πῶς τοῖς ἐμοῖς
ῥήμασιν πιστεύσετε;

VI.

Quinque milium cibatio. Incessio maris. De Christo caelesti pane vitae. De filii hominis carne edenda bibendoque sanguine. Petri professio.

1 [46,1] Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ Ἰησοῦς

38. μενοντα εν υμιν 39. ερευνατε 42. αλλ | ουκ εχετε: ante εν εαυτοις 43. ληψεσθε 45. μωσης 46. μωση

39 Ps 39 (40), 8. 44 12, 43. 46 Gen 3, 15. Deut 18, 15.

πέραν τῆσ θαλάσσησ τῆσ Γαλιλαίασ τῆσ
Τιβεριάδοσ· **2** ἠκολούθει δὲ αὐτῷ ὄχλοσ
πολύσ, ὅτι ἑώρων τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει ἐπὶ
τῶν ἀσθενούντων. **3** [47,3] ἀνῆλθεν δὲ εἰσ
τὸ ὄροσ Ἰησοῦσ, καὶ ἐκεῖ ἐκαθέζετο μετὰ
τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. **4** [48,1] ἦν δὲ ἐγγὺσ
τὸ πάσχα ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων. **5** [49,1] ἐπά-
ρασ οὖν τοὺσ ὀφθαλμοὺσ ὁ Ἰησοῦσ καὶ
θεασάμενοσ ὅτι πολὺσ ὄχλοσ ἔρχεται πρὸσ
αὐτόν, λέγει πρὸσ Φίλιππον· πόθεν ἀγορά-
σωμεν ἄρτουσ ἵνα φάγωσιν οὗτοι; **6** τοῦτο
δὲ ἔλεγεν πειράζων αὐτόν· αὐτὸσ γὰρ ᾔδει
τί ἔμελλεν ποιεῖν. **7** ἀποκρίνεται αὐτῷ ὁ
Φίλιπποσ· διακοσίων δηναρίων ἄρτοι οὐκ
ἀρκοῦσιν αὐτοῖσ, ἵνα ἕκαστοσ βραχύ τι λάβῃ.
8 λέγει αὐτῷ εἷσ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐ-
τοῦ, Ἀνδρέασ ὁ ἀδελφὸσ Σίμωνοσ Πέτρου·
9 ἔστιν παιδάριον ὧδε ὃσ ἔχει πέντε ἄρτουσ
κριθίνουσ καὶ δύο ὀψάρια· ἀλλὰ ταῦτα τί
ἐστιν εἰσ τοσούτουσ; **10** εἶπεν ὁ Ἰησοῦσ·
ποιήσατε τοὺσ ἀνθρώπουσ ἀναπεσεῖν. ἦν
δὲ χόρτοσ πολὺσ ἐν τῷ τόπῳ. ἀνέπεσαν
οὖν οἱ ἄνδρεσ τὸν ἀριθμὸν ὡσ πεντακισχίλιοι.
11 ἔλαβεν οὖν τοὺσ ἄρτουσ ὁ Ἰησοῦσ καὶ
εὐχαρίστησεν καὶ ἔδωκεν τοῖσ ἀνακειμένοισ,
ὁμοίωσ καὶ ἐκ τῶν ὀψαρίων ὅσον ἤθελον.
12 ὡσ δὲ ἐνεπλήσθησαν, λέγει τοῖσ μαθη-

VI. 2. και ηκολουθει αυτω | αυτου τα σημεια 3. ο ιησουσ | εκαθητο 5. ο ιησουσ: ante τουσ οφθ. | πρ. τον φιλιππ. | αγορασομεν 7. απεκριθη | αυτω φιλιππ. | εκαστοσ αυτων 9. παιδαρ. εν | οσ: ο 10. ειπε δε | ανεπεσον | ωσει πεντ. 11. ουν: δε | ευχαριστησασ διεδωκε τοισ μαθηταισ, οι δε μαθηται τοισ ανακειμε.

ταῖσ αὐτοῦ· συναγάγετε τὰ περισσεύσαντα
κλάσματα, ἵνα μή τι ἀπόληται. **13** συνήγα-
γον οὖν, καὶ ἐγέμισαν δώδεκα κοφίνουσ
κλασμάτων ἐκ τῶν πέντε ἄρτων τῶν κριθί-
νων, ἃ ἐπερίσσευσαν τοῖσ βεβρωκόσιν.

14 [50,10] Οἱ οὖν ἄνθρωποι ἰδόντεσ ὃ
ἐποίησεν σημεῖον ἔλεγον ὅτι οὗτόσ ἐστιν
ἀληθῶσ ὁ προφήτησ ὁ εἰσ τὸν κόσμον
ἐρχόμενοσ. **15** Ἰησοῦσ οὖν γνοὺσ ὅτι μέλ-
λουσιν ἔρχεσθαι καὶ ἁρπάζειν αὐτὸν ἵνα
ποιήσωσιν βασιλέα, [51,4] φεύγει πάλιν εἰσ
τὸ ὄροσ αὐτὸσ μόνοσ.

16 Ὡσ δὲ ὀψία ἐγένετο, κατέβησαν οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν θάλασσαν, **17** καὶ
ἐμβάντεσ εἰσ πλοῖον ἤρχοντο πέραν τῆσ
θαλάσσησ εἰσ Καφαρναούμ. κατέλαβεν δὲ
αὐτοὺσ ἡ σκοτία καὶ οὔπω ἐληλύθει Ἰησοῦσ
πρὸσ αὐτούσ, **18** ἥ τε θάλασσα ἀνέμου με-
γάλου πνέοντοσ διηγείρετο. **19** ἐληλακότεσ
οὖν ὡσ στάδια εἴκοσι πέντε ἢ τριάκοντα
θεωροῦσιν τὸν Ἰησοῦν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆσ
θαλάσσησ καὶ ἐγγὺσ τοῦ πλοίου γινόμενον,
καὶ ἐφοβήθησαν. **20** ὁ δὲ λέγει αὐτοῖσ·
ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. **21** ἤθελον οὖν
λαβεῖν αὐτὸν εἰσ τὸ πλοῖον, καὶ εὐθέωσ
ἐγένετο τὸ πλοῖον ἐπὶ τὴν γῆν εἰσ ἣν ὑπῆγον.

22 [52,10] Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλοσ ὁ ἑστηκὼσ

---

13. επερισσευσεν 14. ο εποι. σημ. ο ιησουσ | ο ερχομ. εισ τον κοσμ. 15. ινα ποιησωσ. αυτον βασιλεα | φευγει: ανεχωρησεν 17. εισ το πλοι. | καπερναουμ | κατελαβ. δε etc: και σκοτια ηδη εγεγονει | ουπω: ουκ | πρ. αυτ. ο ιησ. 19. σταδιουσ 21. το πλοι. εγενετο | επι τησ γησ

πέραν τῆσ θαλάσσησ εἶδον ὅτι πλοιάριον
ἄλλο οὐκ ἦν ἐκεῖ εἰ μὴ ἕν, καὶ ὅτι οὐ
συνεισῆλθεν τοῖσ μαθηταῖσ αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦσ
εἰσ τὸ πλοῖον ἀλλὰ μόνοι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
ἀπῆλθον· **23** ἄλλα ἦλθον πλοιάρια ἐκ Τι-
βεριάδοσ ἐγγὺσ τοῦ τόπου ὅπου ἔφαγον τὸν
ἄρτον εὐχαριστήσαντοσ τοῦ κυρίου. **24** ὅτε
οὖν εἶδεν ὁ ὄχλοσ ὅτι Ἰησοῦσ οὐκ ἔστιν
ἐκεῖ οὐδὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐνέβησαν
αὐτοὶ εἰσ τὰ πλοιάρια καὶ ἦλθον εἰσ
Καφαρναοὺμ ζητοῦντεσ τὸν Ἰησοῦν. **25** καὶ
εὑρόντεσ αὐτὸν πέραν τῆσ θαλάσσησ εἶπον
αὐτῷ· ῥαββεί, πότε ὧδε γέγονασ; **26** ἀπε-
κρίθη αὐτοῖσ ὁ Ἰησοῦσ καὶ εἶπεν· ἀμὴν
ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ζητεῖτέ με οὐχ ὅτι εἴδετε
σημεῖα, ἀλλ' ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων
καὶ ἐχορτάσθητε. **27** ἐργάζεσθε μὴ τὴν
βρῶσιν τὴν ἀπολλυμένην, ἀλλὰ τὴν βρῶσιν
τὴν μένουσαν εἰσ ζωὴν αἰώνιον, ἣν ὁ υἱὸσ
τοῦ ἀνθρώπου δίδωσιν ὑμῖν· τοῦτον γὰρ ὁ
πατὴρ ἐσφράγισεν, ὁ θεόσ. **28** εἶπον οὖν
πρὸσ αὐτόν· τί ποιῶμεν ἵνα ἐργαζώμεθα
τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ; **29** ἀπεκρίθη Ἰησοῦσ
καὶ εἶπεν αὐτοῖσ· τοῦτό ἐστιν τὸ ἔργον τοῦ
θεοῦ, ἵνα πιστεύητε εἰσ ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνοσ.
30 [53,4] εἶπον οὖν αὐτῷ· τί οὖν ποιεῖσ σὺ
σημεῖον, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμέν σοι,

---

22. ειδον: ιδων | ει μη εν: add εκεινο εισ ο ενεβησαν οι μαθηται αυτου | εισ το πλοιαριον 23. αλλα: add δε 24. αυτοι etc: και αυτοι εισ τα πλοια | καπερναουμ 25. ραββι 27. υμιν δωσει 28. ς (non $ς^{e}$) τι ποιουμεν 29. ο ιησ. | πιστευσητε

τί ἐργάζῃ; **31** [54,10] οἱ πατέρεσ ἡμῶν τὸ
μάννα ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθώσ ἐστιν
γεγραμμένον· ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν
αὐτοῖσ φαγεῖν. **32** εἶπεν οὖν αὐτοῖσ ὁ
Ἰησοῦσ· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ Μωϋσῆσ
δέδωκεν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ,
ἀλλ' ὁ πατήρ μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον
ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν. **33** ὁ γὰρ
ἄρτοσ ὁ τοῦ θεοῦ ἐστὶν ὁ καταβαίνων ἐκ
τοῦ οὐρανοῦ καὶ ζωὴν διδοὺσ τῷ κόσμῳ.
34 εἶπον οὖν πρὸσ αὐτόν· κύριε, πάντοτε
δὸσ ἡμῖν τὸν ἄρτον τοῦτον. **35** [55,1] εἶπεν
οὖν αὐτοῖσ ὁ Ἰησοῦσ· ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτοσ
τῆσ ζωῆσ· ὁ ἐρχόμενοσ πρὸσ ἐμὲ οὐ μὴ
πεινάσῃ, καὶ ὁ πιστεύων εἰσ ἐμὲ οὐ μὴ
διψήσει πώποτε. **36** ἀλλ' εἶπον ὑμῖν ὅτι καὶ
ἑωράκατε καὶ οὐ πιστεύετε. **37** [56,10] πᾶν ὃ
δίδωσίν μοι ὁ πατὴρ πρὸσ ἐμὲ ἥξει, καὶ τὸν
ἐρχόμενον πρὸσ ἐμὲ οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω,
38 [57,1] ὅτι καταβέβηκα ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ οὐχ
ἵνα ποιήσω τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα
τοῦ πέμψαντόσ με. **39** [58,10] τοῦτο δέ ἐστιν
τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντόσ με, ἵνα πᾶν ὃ
δέδωκέν μοι μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀνα-
στήσω αὐτὸ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. **40** τοῦτο
γάρ ἐστιν τὸ θέλημα τοῦ πατρόσ μου, ἵνα
πᾶσ ὁ θεωρῶν τὸν υἱὸν καὶ πιστεύων εἰσ

32. μωσησ 33. om ο post αρτοσ 35. ειπε δε | προσ με | διψηση 36. εωρακατε: add με 37. τ. ερχομεν. προσ με 38. απο: εκ | ινα ποιω 39. του πεμψ. με: add πατροσ 40. γαρ: δε | τ. πατρ. μου: του πεμψαντοσ με

VI. **31** Ps 78, 24. Exod 16, 15.

αὐτὸν ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον καὶ ἀναστήσω
αὐτὸν ἐγὼ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. **41** [59,1]
Ἐγόγγυζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι
εἶπεν· ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτοσ ὁ καταβὰσ ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ, **42** καὶ ἔλεγον· οὐχ οὗτόσ ἐστιν
Ἰησοῦσ ὁ υἱὸσ Ἰωσήφ, οὗ ἡμεῖσ οἴδαμεν
τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα; πῶσ νῦν λέγει
οὗτοσ ὅτι ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκα;
43 [60,10] ἀπεκρίθη Ἰησοῦσ καὶ εἶπεν αὐτοῖσ·
μὴ γογγύζετε μετ᾽ ἀλλήλων. **44** οὐδεὶσ
δύναται ἐλθεῖν πρόσ με ἐὰν μὴ ὁ πατὴρ ὁ
πέμψασ με ἑλκύσῃ αὐτόν, κἀγὼ ἀναστήσω
αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. **45** ἔστιν γε-
γραμμένον ἐν τοῖσ προφήταισ· καὶ ἔσονται
πάντεσ διδακτοὶ θεοῦ· πᾶσ ὁ ἀκούσασ παρὰ
τοῦ πατρὸσ καὶ μαθὼν ἔρχεται πρὸσ ἐμέ.
46 [61,3] οὐχ ὅτι τὸν πατέρα ἑώρακέν τισ, εἰ
μὴ ὁ ὢν παρὰ τοῦ θεοῦ, οὗτοσ ἑώρακεν τὸν
θεόν. **47** [62,10] ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ
πιστεύων ἔχει ζωὴν αἰώνιον. **48** [63,1] ἐγώ
εἰμι ὁ ἄρτοσ τῆσ ζωῆσ. **49** [64,10] οἱ πα-
τέρεσ ὑμῶν ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ τὸ μάννα
καὶ ἀπέθανον· **50** οὗτόσ ἐστιν ὁ ἄρτοσ ὁ
ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνων, ἵνα τισ ἐξ
αὐτοῦ φάγῃ καὶ μὴ ἀποθάνῃ. **51** [65,1] ἐγώ
εἰμι ὁ ἄρτοσ ὁ ζῶν ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατα-

---

40. εν: om 42. νυν: ουν 43. απεκρι. ουν | ο ιησουσ 44. και εγω | εν: om 45. του θεου | πασ ουν | προσ με 46. τισ εωραχ. | τ. θεον: τ. πατερα 47. ο πιστευων: add εισ εμε 49. το μανν. εν τη ερη.

---

42 Mt 13, 55. pp. Lc 4, 22. **44** 65. **45** Es 54, 13. **49** 31.

βάσ· ἐάν τισ φάγῃ ἐκ τοῦ ἐμοῦ ἄρτου,
ζήσει εἰσ τὸν αἰῶνα· καὶ ὁ ἄρτοσ δὲ ὃν
ἐγὼ δώσω ὑπὲρ τῆσ τοῦ κόσμου ζωῆσ, ἡ
σάρξ μου ἐστίν. **52** [66,10] Ἐμάχοντο οὖν
πρὸσ ἀλλήλουσ οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντεσ· πῶσ
δύναται ἡμῖν οὗτοσ δοῦναι τὴν σάρκα φαγεῖν;
53 εἶπεν οὖν αὐτοῖσ ὁ Ἰησοῦσ· ἀμὴν ἀμὴν
λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ
υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ πίητε αὐτοῦ τὸ
αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖσ. **54** ὁ
τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ
αἷμα ἔχει ζωὴν αἰώνιον, κἀγὼ ἀναστήσω
αὐτὸν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. **55** [67,1] ἡ γὰρ
σάρξ μου ἀληθήσ ἐστιν βρῶσισ, καὶ τὸ
αἷμά μου ἀληθήσ ἐστιν πόσισ. **56** [68,10] ὁ
τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ
αἷμα ἐν ἐμοὶ μένει κἀγὼ ἐν αὐτῷ. **57** καθὼσ
ἀπέστειλέν με ὁ ζῶν πατὴρ κἀγὼ ζῶ διὰ
τὸν πατέρα, καὶ ὁ τρώγων με κἀκεῖνοσ
ζήσει δι' ἐμέ. **58** οὗτόσ ἐστιν ὁ ἄρτοσ ὁ
ἐξ οὐρανοῦ καταβάσ, οὐ καθὼσ ἔφαγον οἱ
πατέρεσ καὶ ἀπέθανον· ὁ τρώγων τοῦτον
τὸν ἄρτον ζήσει εἰσ τὸν αἰῶνα. **59** ταῦτα
εἶπεν ἐν συναγωγῇ διδάσκων ἐν Καφαρναούμ.
60 Πολλοὶ οὖν ἀκούσαντεσ ἐκ τῶν μαθη-

---

51. εκ τουτου του αρτου, ζησεται | ον εγω δωσω, η σαρξ μου εστιν, ην εγω δωσω υπερ τησ του κοσμου ζωησ 52. ουτοσ ημιν 54. και εγω 55. bis αληθωσ 57. ζησεται 58. εξ: εκ του | οι πατερεσ: add υμων το μαννα | ζησεται 59. καπερναουμ

---

58 33.

τῶν αὐτοῦ εἶπον· σκληρόσ ἐστιν ὁ λόγοσ
οὗτοσ· τίσ δύναται αὐτοῦ ἀκούειν; **61** εἰδὼσ
δὲ ὁ Ἰησοῦσ ἐν ἑαυτῷ ὅτι γογγύζουσιν περὶ
τούτου οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖσ·
τοῦτο ὑμᾶσ σκανδαλίζει; **62** [69,1] ἐὰν οὖν
θεωρῆτε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα
ὅπου ἦν τὸ πρότερον; **63** [70,4] τὸ πνεῦμά
ἐστιν τὸ ζωοποιοῦν, ἡ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ
οὐδέν· [71,10] τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λελάληκα
ὑμῖν πνεῦμά ἐστιν καὶ ζωή ἐστιν. **64** ἀλλ᾽
εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινὲσ οἳ οὐ πιστεύουσιν.
[72,4] ᾔδει γὰρ ἐξ ἀρχῆσ ὁ Ἰησοῦσ τίνεσ
εἰσὶν οἱ μὴ πιστεύοντεσ καὶ τίσ ἐστιν ὁ πα-
ραδώσων αὐτόν. **65** [73,10] καὶ ἔλεγεν· διὰ τοῦτο
εἴρηκα ὑμῖν ὅτι οὐδεὶσ δύναται ἐλθεῖν πρόσ
ἐμὲ ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ πατρόσ.
66 Ἐκ τούτου οὖν πολλοὶ τῶν μαθητῶν
αὐτοῦ ἀπῆλθον εἰσ τὰ ὀπίσω καὶ οὐκέτι
μετ᾽ αὐτοῦ περιεπάτουν. **67** εἶπεν οὖν ὁ
Ἰησοῦσ τοῖσ δώδεκα· μὴ καὶ ὑμεῖσ θέλετε
ὑπάγειν; **68** [74,1] ἀπεκρίθη αὐτῷ Σίμων
Πέτροσ· κύριε, πρὸσ τίνα ἀπελευσόμεθα;
ῥήματα ζωῆσ αἰωνίου ἔχεισ· **69** καὶ ἡμεῖσ
πεπιστεύκαμεν καὶ ἐγνώκαμεν ὅτι σὺ εἶ ὁ
ἅγιοσ τοῦ θεοῦ. **70** [75,10] ἀπεκρίθη αὐτοῖσ
ὁ Ἰησοῦσ· οὐκ ἐγὼ ὑμᾶσ τοὺσ δώδεκα
ἐξελεξάμην; καὶ ἐξ ὑμῶν εἷσ διάβολόσ

60. ουτοσ ο λογοσ 63. α εγω λαλω 65. προσ με | πατροσ: add μου 66. om ουν | απηλθον: post πολλοι pon 68. απεκρι. ουν 69. συ ει ο χριστοσ ο υιοσ τ. θε. του ζωντοσ

62 2 Cor 3, 6. **65** 44. **69** 11, 27. Mt 16, 16. **70** 15, 16.

ἐστιν. 71 ἔλεγεν δὲ τὸν Ἰούδαν Σίμωνοσ
Ἰσκαριώτου· οὗτοσ γὰρ ἔμελλεν αὐτὸν παρα-
διδόναι, εἷσ ὢν ἐκ τῶν δώδεκα.

VII.

Iesu fratres increduli. Disserit diebus tabernaculorum festis de doctrina sua. Populi, synedrii et Nicodemi iudicia.

1 Μετὰ ταῦτα περιεπάτει ὁ Ἰησοῦσ ἐν
τῇ Γαλιλαίᾳ· οὐ γὰρ ἤθελεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ
περιπατεῖν, ὅτι ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι
ἀποκτεῖναι. 2 ἦν δὲ ἐγγὺσ ἡ ἑορτὴ τῶν
Ἰουδαίων ἡ σκηνοπηγία. 3 εἶπον οὖν
πρὸσ αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ· μετάβηθι
ἐντεῦθεν καὶ ὕπαγε εἰσ τὴν Ἰουδαίαν, ἵνα
καὶ οἱ μαθηταί σου θεωρήσουσιν τὰ ἔργα
σου ἃ ποιεῖσ· 4 οὐδεὶσ γάρ τι ἐν κρυπτῷ
ποιεῖ καὶ ζητεῖ αὐτὸσ ἐν παρρησίᾳ εἶναι. εἰ
ταῦτα ποιεῖσ, φανέρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ.
5 οὐδὲ γὰρ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίστευον εἰσ
αὐτόν. 6 λέγει αὐτοῖσ ὁ Ἰησοῦσ· ὁ και-
ρὸσ ὁ ἐμὸσ οὔπω πάρεστιν, ὁ δὲ καιρὸσ
ὁ ὑμέτεροσ πάντοτέ ἐστιν ἕτοιμοσ. 7 οὐ
δύναται ὁ κόσμοσ μισεῖν ὑμᾶσ, ἐμὲ δὲ μισεῖ,
ὅτι ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ αὐτοῦ ὅτι τὰ ἔργα
αὐτοῦ πονηρά ἐστιν. 8 ὑμεῖσ ἀνάβητε εἰσ
τὴν ἑορτήν· ἐγὼ οὐκ ἀναβαίνω εἰσ τὴν
ἑορτὴν ταύτην, ὅτι ὁ ἐμὸσ καιρὸσ οὔπω

71. ισκαριωτην | ημελλεν
VII. 1. και περιεπ. ο ιησουσ μετα ταυτα 3. θεωρησωσι 4. εν κρυπτω τι 6. λεγει ουν 8. εισ τ. εορτ pri loc: add ταυτην | ουκ: ουπω | ο καιροσ ο εμοσ

VII. 1 5, 18. 2 Lev 23, 34. 7 15, 18.

πεπλήρωται. **9** ταῦτα εἰπὼν αὐτὸσ ἔμεινεν
ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ. **10** ὡσ δὲ ἀνέβησαν οἱ
ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἰσ τὴν ἑορτήν, τότε καὶ
αὐτὸσ ἀνέβη, οὐ φανερῶσ ἀλλ' ἐν κρυπτῷ.
11 οἱ οὖν Ἰουδαῖοι ἐζήτουν αὐτὸν ἐν τῇ
ἑορτῇ καὶ ἔλεγον· ποῦ ἐστὶν ἐκεῖνοσ; **12** καὶ
γογγυσμὸσ ἦν περὶ αὐτοῦ πολὺσ ἐν τῷ
ὄχλῳ· οἱ μὲν ἔλεγον ὅτι ἀγαθόσ ἐστιν·
ἄλλοι ἔλεγον· οὔ, ἀλλὰ πλανᾷ τὸν ὄχλον.
13 οὐδεὶσ μέντοι παρρησίᾳ ἐλάλει περὶ
αὐτοῦ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων.

14 Ἤδη δὲ τῆσ ἑορτῆσ μεσούσησ ἀνέβη
Ἰησοῦσ εἰσ τὸ ἱερὸν καὶ ἐδίδασκεν. **15** ἐθαύ-
μαζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντεσ· πῶσ οὗτοσ
γράμματα οἶδεν μὴ μεμαθηκώσ; **16** ἀπε-
κρίθη οὖν αὐτοῖσ Ἰησοῦσ καὶ εἶπεν· ἡ
ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἔστιν ἐμὴ ἀλλὰ τοῦ πέμ-
ψαντόσ με· **17** ἐάν τισ θέλῃ τὸ θέλημα
αὐτοῦ ποιεῖν, γνώσεται περὶ τῆσ διδαχῆσ,
πότερον ἐκ θεοῦ ἐστὶν ἢ ἐγὼ ἀπ' ἐμαυτοῦ
λαλῶ. **18** ὁ ἀφ' ἑαυτοῦ λαλῶν τὴν δόξαν
τὴν ἰδίαν ζητεῖ· ὁ δὲ ζητῶν τὴν δόξαν
τοῦ πέμψαντοσ αὐτόν, οὗτοσ ἀληθήσ ἐστιν
καὶ ἀδικία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. **19** οὐ
Μωϋσῆσ δέδωκεν ὑμῖν τὸν νόμον; καὶ
οὐδεὶσ ἐξ ὑμῶν ποιεῖ τὸν νόμον. τί με

---

9. ταυτα: add δε | αυτοσ: αυτοισ 10. εισ τ. εορτην: post ανεβη | αλλ ωσ εν κρυπτ. 12. περι αυτου ην | πολυσ: post γογγυσμοσ | εν τοισ οχλοισ | αλλοι δε 14. ο ιησουσ 15. και εθαυμαζον 16. om ουν | ο ιησουσ 17. εκ του θεου 19. μωσησ

---

13 9, 22. **16** 14, 24. **19** Exod 24, 3 s.

ζητεῖτε ἀποκτεῖναι; **20** ἀπεκρίθη ὁ ὄχλοσ·
δαιμόνιον ἔχεισ· τίσ σε ζητεῖ ἀποκτεῖναι;
21 ἀπεκρίθη Ἰησοῦσ καὶ εἶπεν αὐτοῖσ· ἓν
ἔργον ἐποίησα καὶ πάντεσ θαυμάζετε. **22** ὁ
Μωϋσῆσ δέδωκεν ὑμῖν τὴν περιτομήν, οὐχ
ὅτι ἐκ τοῦ Μωϋσέωσ ἐστίν, ἀλλ᾽ ἐκ τῶν
πατέρων, καὶ ἐν σαββάτῳ περιτέμνετε
ἄνθρωπον. **23** εἰ περιτομὴν λαμβάνει ἄνθρω-
ποσ ἐν σαββάτῳ ἵνα μὴ λυθῇ ὁ νόμοσ ὁ
Μωϋσέωσ, ἐμοὶ χολᾶτε ὅτι ὅλον ἄνθρωπον
ὑγιῆ ἐποίησα ἐν σαββάτῳ; **24** μὴ κρίνετε
κατ᾽ ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε.
25 Ἔλεγον οὖν τινὲσ ἐκ τῶν Ἱεροσολυ-
μειτῶν· οὐχ οὗτόσ ἐστιν ὃν ζητοῦσιν ἀπο-
κτεῖναι; **26** καὶ ἴδε παρρησίᾳ λαλεῖ, καὶ
οὐδὲν αὐτῷ λέγουσιν. μήποτε ἀληθῶσ ἔγνω-
σαν οἱ ἄρχοντεσ ὅτι οὗτόσ ἐστιν ὁ Χρι-
στόσ; **27** ἀλλὰ τοῦτον οἴδαμεν πόθεν ἐστίν·
ὁ δὲ Χριστὸσ ὅταν ἔρχηται, οὐδεὶσ γινώσκει
πόθεν ἐστίν. **28** [76,3] ἔκραξεν οὖν ἐν τῷ
ἱερῷ διδάσκων ὁ Ἰησοῦσ καὶ λέγων· κἀμὲ
οἴδατε καὶ οἴδατε πόθεν εἰμί· καὶ ἀπ᾽
ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλήλυθα, ἀλλ᾽ ἔστιν ἀληθινὸσ
ὁ πέμψασ με, ὃν ὑμεῖσ οὐκ οἴδατε·

---

20. απεκρ. ο οχλ.: add και ειπε 21. ο ιησουσ 22. δια τουτο μωσησ | μωσεωσ 23. μωσεωσ 25. ιεροσολυμιτων 26. εστιν: add αληθωσ 27. ςε ερχεται

---

20 8, 48. 10, 20. **22** Lev 12, 3. Gen 17, 10. **25** 5, 18. **28** 8, 14.

29 ἐγὼ οἶδα αὐτόν, ὅτι παρ᾽ αὐτοῦ εἰμὶ
κἀκεῖνόσ με ἀπέσταλκεν. **30** [77,1] ἐζήτουν οὖν
αὐτὸν πιάσαι, καὶ οὐδεὶσ ἐπέβαλεν ἐπ᾽ αὐτὸν
τὴν χεῖρα, ὅτι οὔπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ.
31 [78,10] Πολλοὶ δὲ ἐπίστευσαν ἐκ τοῦ ὄχλου
εἰσ αὐτόν, καὶ ἔλεγον· ὁ Χριστὸσ ὅταν ἔλθῃ,
μὴ πλείονα σημεῖα ποιήσει ὧν οὗτοσ ποιεῖ;
32 ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι τοῦ ὄχλου γογγύζον-
τοσ περὶ αὐτοῦ ταῦτα, [79,1] καὶ ἀπέστειλαν
ὑπηρέτασ οἱ ἀρχιερεῖσ καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἵνα
πιάσωσιν αὐτόν. **33** [80,10] εἶπεν οὖν ὁ Ἰη-
σοῦσ· ἔτι χρόνον μικρὸν μεθ᾽ ὑμῶν εἰμὶ
καὶ ὑπάγω πρὸσ τὸν πέμψαντά με. **34** [81,10]
ζητήσετέ με καὶ οὐχ εὑρήσετε, καὶ ὅπου
εἰμὶ ἐγὼ ὑμεῖσ οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. **35** εἶπον
οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸσ ἑαυτούσ· ποῦ μέλλει
οὗτοσ πορεύεσθαι, ὅτι οὐχ εὑρήσομεν αὐτόν;
μὴ εἰσ τὴν διασπορὰν τῶν Ἑλλήνων μέλλει
πορεύεσθαι καὶ διδάσκειν τοὺσ Ἕλληνασ;
36 τίσ ἐστιν ὁ λόγοσ οὗτοσ ὃν εἶπεν·
ζητήσετέ με καὶ οὐχ εὑρήσετε, καὶ ὅπου
εἰμὶ ἐγὼ ὑμεῖσ οὐ δύνασθε ἐλθεῖν;

37 Ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ
τῆσ ἑορτῆσ εἱστήκει ὁ Ἰησοῦσ καὶ ἔκραζεν
λέγων· ἐάν τισ διψᾷ, ἐρχέσθω καὶ πινέτω.

---

29. εγω δε | απεστειλεν 31. πολλοι δε εκ του οχλου επιστευσαν | οτι ο χριστ. | μη: μητι | σημεια: add τουτων | ποιει: εποιησεν 32. υπηρετασ: ante ινα pon | οι φαρισ. και οι αρχιερ. 33. ειπεν ουν αυτοισ | μικρ. χρον. 35. ουτοσ μελλει | οτι: add ημεισ 36. ουτοσ ο λογ. 37. εκραξε | ερχεσθω: add προσ με

---

30 8. 20. **33** s. 12, 35. 13, 35.

38 ὁ πιστεύων εἰσ ἐμέ, καθὼσ εἶπεν ἡ
γραφή, ποταμοὶ ἐκ τῆσ κοιλίασ αὐτοῦ
ῥεύσουσιν ὕδατοσ ζῶντοσ. **39** τοῦτο δὲ
εἶπεν περὶ τοῦ πνεύματοσ οὗ ἤμελλον λαμ-
βάνειν οἱ πιστεύοντεσ εἰσ αὐτόν· οὔπω γὰρ
ἦν πνεῦμα, ὅτι Ἰησοῦσ οὐδέπω ἐδοξάσθη.
40 [82,7] Ἐκ τοῦ ὄχλου οὖν ἀκούσαντεσ τῶν
λόγων τούτων ἔλεγον· οὗτόσ ἐστιν ἀληθῶσ
ὁ προφήτησ· **41** ἄλλοι ἔλεγον· οὗτόσ ἐστιν
ὁ Χριστόσ· [83,7] ἄλλοι ἔλεγον· μὴ γὰρ ἐκ
τῆσ Γαλιλαίασ ὁ Χριστὸσ ἔρχεται; **42** οὐχὶ
ἡ γραφὴ εἶπεν ὅτι ἐκ τοῦ σπέρματοσ
Δαυεὶδ καὶ ἀπὸ Βηθλεὲμ τῆσ κώμησ, ὅπου ἦν
Δαυείδ, ὁ Χριστὸσ ἔρχεται; **43** [84,10] σχίσμα
οὖν ἐγένετο ἐν τῷ ὄχλῳ δι᾽ αὐτόν. **44** [85,1] τινὲσ
δὲ ἤθελον ἐξ αὐτῶν πιάσαι αὐτόν, ἀλλ᾽
οὐδεὶσ ἐπέβαλεν ἐπ᾽ αὐτὸν τὰσ χεῖρασ.

45 [86,10] Ἦλθον οὖν οἱ ὑπηρέται πρὸσ
τοὺσ ἀρχιερεῖσ καὶ Φαρισαίουσ, καὶ εἶπον
αὐτοῖσ ἐκεῖνοι· διατί οὐκ ἠγάγετε αὐτόν;
46 ἀπεκρίθησαν οἱ ὑπηρέται· οὐδέποτε ἐλά-
λησεν οὕτωσ ἄνθρωποσ, ὡσ οὗτοσ λαλεῖ ὁ
ἄνθρωποσ. **47** ἀπεκρίθησαν αὐτοῖσ οἱ Φα-
ρισαῖοι· μὴ καὶ ὑμεῖσ πεπλάνησθε; **48** μή
τισ ἐκ τῶν ἀρχόντων ἐπίστευσεν εἰσ αὐτὸν

---

39. ου εμελλον | πνευμα: add αγιον | ο ιησουσ 40. πολλοι ουν εκ του οχλου | των λογ. τουτων: τον λογον 41. αλλοι sec: αλλ. δε 42. δαβιδ 43. εν τω οχλ. εγεν. 46. ουτωσ ελαλ. ανθρωπ. ωσ ουτοσ ο ανθρωπ. 47. απεκριθ. ουν

---

38 Zach 14, 8. Es 58, 11. **39** Ioel 2, 28 (3, 1). **40** 1, 21. **42** Ps 88 (89), 4. Mich 5, 1. Mt 2, 5. **43** 10, 19. **44** 30.

ἢ ἐκ τῶν Φαρισαίων; **49** ἀλλὰ ὁ ὄχλοσ
οὗτοσ ὁ μὴ γινώσκων τὸν νόμον ἐπάρατοί
εἰσιν. **50** λέγει Νικόδημοσ πρὸσ αὐτούσ,
εἷσ ὢν ἐξ αὐτῶν· **51** μὴ ὁ νόμοσ ἡμῶν
κρίνει τὸν ἄνθρωπον ἐὰν μὴ ἀκούσῃ πρῶτον
παρ᾽ αὐτοῦ καὶ γνῷ τί ποιεῖ; **52** ἀπεκρίθη-
σαν καὶ εἶπαν αὐτῷ· μὴ καὶ σὺ ἐκ τῆσ
Γαλιλαίασ εἶ; ἐραύνησον καὶ ἴδε ὅτι προ-
φήτησ ἐκ τῆσ Γαλιλαίασ οὐκ ἐγείρεται.

VIII.

Adultera. Christus de se, suo munere suoque abitu disserit; de vera libertate et servitute. Iudaei progenies diaboli, non Abrahami.

---

49. αλλ | επικαταρατοι 50. προσ αυτουσ: add ο ελθων νυκτοσ προσ αυτον 51. ακουση παρ αυτ. προτερον 52. ειπον | ερευνησον | εγηγερται, atque post hanc vocem add [7,53] καὶ ἐπορεύθη ἕκαστοσ εἰσ τὸν οἶκον αὐτοῦ. [8,1] Ἰησοῦσ δὲ ἐπορεύθη εἰσ τὸ ὄροσ τῶν ἐλαιῶν. [2] ὄρθρου δὲ πάλιν παρεγένετο εἰσ τὸ ἱερόν, καὶ πᾶσ ὁ λαὸσ ἤρχετο πρὸσ αὐτόν, καὶ καθίσασ ἐδίδασκεν αὐτούσ. [3] ἄγουσι δὲ οἱ γραμματεῖσ καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸσ αὐτὸν γυναῖκα ἐν μοιχείᾳ κατειλημμένην, καὶ στήσαντεσ αὐτὴν ἐν μέσῳ [4] λέγουσιν αὐτῷ· διδάσκαλε, αὕτη ἡ γυνὴ κατειλήφθη ἐπαυτοφώρῳ μοιχευομένη. [5] ἐν δὲ τῷ νόμῳ Μωσῆσ ἡμῖν ἐνετείλατο τὰσ τοιαύτασ λιθοβολεῖσθαι· σὺ οὖν τί λέγεισ; [6] τοῦτο δὲ ἔλεγον πειράζοντεσ αὐτόν, ἵνα ἔχωσι

---

50 3, 1. **51** Deut 19, 15 ss.
VIII. [5 Lev 20, 10.]

12 Πάλιν οὖν αὐτοῖσ ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦσ
λέγων· ἐγώ εἰμι τὸ φῶσ τοῦ κόσμου· ὁ
ἀκολουθῶν ἐμοὶ οὐ μὴ περιπατήσῃ ἐν τῇ
σκοτίᾳ, ἀλλ' ἕξει τὸ φῶσ τῆσ ζωῆσ.
13 εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι· σὺ περὶ
σεαυτοῦ μαρτυρεῖσ· ἡ μαρτυρία σου οὐκ
ἔστιν ἀληθήσ. **14** ἀπεκρίθη Ἰησοῦσ καὶ
εἶπεν αὐτοῖσ· κἂν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυ-
τοῦ, ἀληθήσ ἐστιν ἡ μαρτυρία μου, ὅτι οἶδα

κατηγορεῖν αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰησοῦσ κάτω κύψασ τῷ
δακτύλῳ ἔγραφεν εἰσ τὴν γῆν. [7]ὡσ δὲ ἐπέμενον
ἐρωτῶντεσ αὐτόν, ἀνακύψασ εἶπε πρὸσ αὐτούσ· ὁ
ἀναμάρτητοσ ὑμῶν πρῶτοσ τὸν λίθον ἐπ' αὐτῇ βαλέτω.
[8]καὶ πάλιν κάτω κύψασ ἔγραφεν εἰσ τὴν γῆν. [9]οἱ δὲ
ἀκούσαντεσ καὶ ὑπὸ τῆσ συνειδήσεωσ ἐλεγχόμενοι
ἐξήρχοντο εἶσ καθ' εἶσ, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυ-
τέρων ἕωσ τῶν ἐσχάτων, καὶ κατελείφθη μόνοσ ὁ
Ἰησοῦσ καὶ ἡ γυνὴ ἐν μέσῳ ἑστῶσα. [10]ἀνακύψασ
δὲ ὁ Ἰησοῦσ καὶ μηδένα θεασάμενοσ πλὴν τῆσ
γυναικόσ, εἶπεν αὐτῇ· ἡ γυνή, ποῦ εἰσὶν ἐκεῖνοι οἱ
κατήγοροί σου; οὐδείσ σε κατέκρινεν; [11]ἡ δέ εἶπεν·
οὐδείσ, κύριε. εἶπε δὲ αὐτῇ ὁ Ἰησοῦσ· οὐδὲ ἐγώ σε
κατακρίνω· πορεύου καὶ μηκέτι ἁμάρτανε.

VIII. 12. ο ιησουσ αυτοισ ελαλησε | περιπατησει

---

12 9, 5. 12, 46.

πόθεν ἦλθον καὶ ποῦ ὑπάγω· ὑμεῖσ οὐκ
οἴδατε πόθεν ἔρχομαι ἢ ποῦ ὑπάγω.
15 ὑμεῖσ κατὰ τὴν σάρκα κρίνετε, ἐγὼ οὐ
κρίνω οὐδένα. **16** καὶ ἐὰν κρίνω δὲ ἐγώ,
ἡ κρίσισ ἡ ἐμὴ ἀληθινή ἐστιν, ὅτι μόνοσ
οὐκ εἰμί, ἀλλ' ἐγὼ καὶ ὁ πέμψασ με.
17 καὶ ἐν τῷ νόμῳ δὲ τῷ ὑμετέρῳ γεγραμ-
μένον ἐστὶν ὅτι δύο ἀνθρώπων ἡ μαρτυρία
ἀληθήσ ἐστιν. **18** ἐγώ εἰμι ὁ μαρτυρῶν
περὶ ἐμαυτοῦ, καὶ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὁ
πέμψασ με πατήρ. **19** ἔλεγον οὖν αὐτῷ·
ποῦ ἐστὶν ὁ πατήρ σου; [87,3] ἀπεκρίθη
Ἰησοῦσ· οὔτε ἐμὲ οἴδατε οὔτε τὸν πατέρα
μου· εἰ ἐμὲ ᾔδειτε, καὶ τὸν πατέρα μου ἂν
ᾔδειτε. **20** [88,1] ταῦτα τὰ ῥήματα ἐλάλησεν
ἐν τῷ γαζοφυλακίῳ διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ·
καὶ οὐδεὶσ ἐπίασεν αὐτόν, ὅτι οὔπω ἐλη-
λύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ.

21 [89,10] Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖσ· ἐγὼ
ὑπάγω καὶ ζητήσετέ με, καὶ ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ
ὑμῶν ἀποθανεῖσθε· ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖσ
οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. **22** ἔλεγον οὖν οἱ Ἰου-
δαῖοι· μήτι ἀποκτενεῖ ἑαυτόν, ὅτι λέγει·
ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖσ οὐ δύνασθε ἐλθεῖν;
23 καὶ ἔλεγεν αὐτοῖσ· ὑμεῖσ ἐκ τῶν κάτω
ἐστέ, ἐγὼ ἐκ τῶν ἄνω εἰμί· ὑμεῖσ ἐκ τοῦ
κόσμου τούτου ἐστέ, ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ

14. υμεισ δε | και που 16. αληθησ | ο πεμψ. με: add πατηρ 17. γεγρ. εστ.: γεγραπται 19. ο ιησουσ | αν: post ηδειτε 20. ελαλησεν: add ο ιησουσ 21. αυτοισ: add ο ιησουσ 23. ελεγεν: ειπεν

15 7, 24. 3, 17. **16** 16, 32. **17** Deut 19, 15. Mt 18, 16. **19** 14, 7—9. **20** 7, 30. **21** 7, 33 s. **23** 3, 31. 1 Io 4, 5.

κόσμου τούτου. **24** εἶπον οὖν ὑμῖν ὅτι
ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖσ ἁμαρτίασ ὑμῶν· ἐὰν
γὰρ μὴ πιστεύσητε ὅτι ἐγώ εἰμι, ἀποθανεῖσθε
ἐν ταῖσ ἁμαρτίαισ ὑμῶν. **25** ἔλεγον οὖν
αὐτῷ· σὺ τίσ εἶ; εἶπεν αὐτοῖσ ὁ Ἰησοῦσ·
τὴν ἀρχὴν ὅ τι καὶ λαλῶ ὑμῖν. **26** πολλὰ
ἔχω περὶ ὑμῶν λαλεῖν καὶ κρίνειν· ἀλλʼ ὁ
πέμψασ με ἀληθήσ ἐστιν, κἀγὼ ἃ ἤκουσα
παρʼ αὐτοῦ, ταῦτα λαλῶ εἰσ τὸν κόσμον.
27 οὐκ ἔγνωσαν ὅτι τὸν πατέρα αὐτοῖσ
ἔλεγεν. **28** εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦσ· ὅταν
ὑψώσητε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, τότε
γνώσεσθε ὅτι ἐγώ εἰμι, καὶ ἀπʼ ἐμαυτοῦ
ποιῶ οὐδέν, ἀλλὰ καθὼσ ἐδίδαξέν με ὁ
πατήρ, ταῦτα λαλῶ. **29** καὶ ὁ πέμψασ με
μετʼ ἐμοῦ ἐστίν· οὐκ ἀφῆκέν με μόνον, ὅτι
ἐγὼ τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ ποιῶ πάντοτε.

30 Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντοσ πολλοὶ ἐπί-
στευσαν εἰσ αὐτόν. **31** ἔλεγεν οὖν ὁ Ἰησοῦσ
πρὸσ τοὺσ πεπιστευκότασ αὐτῷ Ἰουδαίουσ·
ἐὰν ὑμεῖσ μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ, ἀλη-
θῶσ μαθηταί μου ἐστέ, **32** καὶ γνώσεσθε τὴν
ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶσ.
33 ἀπεκρίθησαν πρὸσ αὐτόν· σπέρμα Ἀβραάμ
ἐσμεν, καὶ οὐδενὶ δεδουλεύκαμεν πώποτε·
πῶσ σὺ λέγεισ ὅτι ἐλεύθεροι γενήσεσθε;

---

25. και ειπεν αυτοισ | ὅ τι: ς (non $ς^{e}$) ὅτι 26. λαλω: λεγω 28. ειπεν ουν αυτοισ ο ιησουσ | ο πατηρ μου | μονον: add ο πατηρ 33. πρ. αυτον: αυτω

---

28 3, 14. 12, 32. **29** 16.

34 ἀπεκρίθη αὐτοῖσ ὁ Ἰησοῦσ· ἀμὴν ἀμὴν
λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶσ ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν
δοῦλόσ ἐστιν τῆσ ἁμαρτίασ. 35 ὁ δὲ δοῦ-
λοσ οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰσ τὸν αἰῶνα·
ὁ υἱὸσ μένει εἰσ τὸν αἰῶνα. 36 ἐὰν οὖν ὁ
υἱὸσ ὑμᾶσ ἐλευθερώσῃ, ὄντωσ ἐλεύθεροι
ἔσεσθε. 37 οἶδα ὅτι σπέρμα Ἀβραάμ
ἐστε· ἀλλὰ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ὅτι ὁ
λόγοσ ὁ ἐμὸσ οὐ χωρεῖ ἐν ὑμῖν. 38 ἃ ἐγὼ
ἑώρακα παρὰ τῷ πατρὶ λαλῶ· καὶ ὑμεῖσ
οὖν ἃ ἠκούσατε παρὰ τοῦ πατρὸσ ποιεῖτε.
39 ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ· ὁ πατὴρ
ἡμῶν Ἀβραάμ ἐστιν. λέγει αὐτοῖσ ὁ Ἰη-
σοῦσ· εἰ τέκνα τοῦ Ἀβραάμ ἐστε, τὰ ἔργα
τοῦ Ἀβραὰμ ἐποιεῖτε· 40 νῦν δὲ ζητεῖτέ
με ἀποκτεῖναι, ἄνθρωπον ὃσ τὴν ἀλήθειαν
ὑμῖν λελάληκα, ἣν ἤκουσα παρὰ τοῦ θεοῦ·
τοῦτο Ἀβραὰμ οὐκ ἐποίησεν. 41 ὑμεῖσ
ποιεῖτε τὰ ἔργα τοῦ πατρὸσ ὑμῶν. εἶπαν
αὐτῷ· ἡμεῖσ ἐκ πορνείασ οὐ γεγεννήμεθα,
ἕνα πατέρα ἔχομεν τὸν θεόν. 42 εἶπεν αὐ-
τοῖσ ὁ Ἰησοῦσ· εἰ ὁ θεὸσ πατὴρ ὑμῶν ἦν,
ἠγαπᾶτε ἂν ἐμέ· ἐγὼ γὰρ ἐκ τοῦ θεοῦ
ἐξῆλθον καὶ ἥκω· οὐδὲ γὰρ ἀπ' ἐμαυτοῦ
ἐλήλυθα, ἀλλ' ἐκεῖνόσ με ἀπέστειλεν. 43 διατί
τὴν λαλιὰν τὴν ἐμὴν οὐ γινώσκετε; ὅτι

---

38. εγω ο εωρα. | πατρι: add μου | κ. υμ. ουν ο | ηκουσατε: εωρακατε | παρα τω πατρι υμων 39. ειπον | εστε: ητε | εποιετε: add αν 41. ειπον ουν 42. ειπεν: add ουν

---

34 Rom 6, 16 s. 36 Gen 21, 10. 39 Mt 3, 9.

οὐ δύνασθε ἀκούειν τὸν λόγον τὸν ἐμόν.
44 ὑμεῖσ ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστὲ καὶ τὰσ
ἐπιθυμίασ τοῦ πατρὸσ ὑμῶν θέλετε ποιεῖν.
ἐκεῖνοσ ἀνθρωποκτόνοσ ἦν ἀπ᾽ ἀρχῆσ καὶ
ἐν τῇ ἀληθείᾳ οὐκ ἕστηκεν, ὅτι οὐκ ἔστιν
ἀλήθεια ἐν αὐτῷ. ὅταν λαλῇ τὸ ψεῦδοσ, ἐκ
τῶν ἰδίων λαλεῖ, ὅτι ψεύστησ ἐστὶν καὶ ὁ
πατὴρ αὐτοῦ. **45** ἐγὼ δὲ ὅτι τὴν ἀλήθειαν
λέγω, οὐ πιστεύετέ μοι. **46** τίσ ἐξ ὑμῶν
ἐλέγχει με περὶ ἁμαρτίασ; εἰ ἀλήθειαν
λέγω, διατί ὑμεῖσ οὐ πιστεύετέ μοι; **47** ὁ
ὢν ἐκ τοῦ θεοῦ τὰ ῥήματα τοῦ θεοῦ ἀκούει·
διὰ τοῦτο ὑμεῖσ οὐκ ἀκούετε, ὅτι ἐκ τοῦ
θεοῦ οὐκ ἐστέ. **48** ἀπεκρίθησαν οἱ Ἰου-
δαῖοι καὶ εἶπαν αὐτῷ· οὐ καλῶσ λέγομεν
ἡμεῖσ ὅτι Σαμαρίτησ εἶ σὺ καὶ δαιμόνιον
ἔχεισ; **49** ἀπεκρίθη Ἰησοῦσ· ἐγὼ δαιμόνιον
οὐκ ἔχω, ἀλλὰ τιμῶ τὸν πατέρα μου, καὶ
ὑμεῖσ ἀτιμάζετέ με. **50** ἐγὼ δὲ οὐ ζητῶ
τὴν δόξαν μου· ἔστιν ὁ ζητῶν καὶ κρίνων.
51 ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐάν τισ τὸν ἐμὸν
λόγον τηρήσῃ, θάνατον οὐ μὴ θεωρήσῃ εἰσ
τὸν αἰῶνα. **52** εἶπαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι·
νῦν ἐγνώκαμεν ὅτι δαιμόνιον ἔχεισ. Ἀβραὰμ
ἀπέθανεν καὶ οἱ προφῆται, καὶ σὺ λέγεισ·
ἐάν τισ τὸν λόγον μου τηρήσῃ, οὐ μὴ

---

44. εκ του: om του | ουχ εστηχ. 46. ει: add δε
48. απεκριθ. ουν | ειπον | σαμαρειτησ 51. τον λογον
τον εμον 52. ειπον ουν

---

44 1 Io 3, 8. **46** 1 Io 3, 5. **47** 18, 37. 1 Io 4, 6.
48 7, 20. Mt 10, 25. **51** 5, 24. 11, 25.

γεύσηται θανάτου εἰσ τὸν αἰῶνα· 53 μὴ
σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸσ ἡμῶν Ἀβραάμ,
ὅστισ ἀπέθανεν; καὶ οἱ προφῆται ἀπέθανον·
τίνα σεαυτὸν ποιεῖσ; 54 ἀπεκρίθη Ἰησοῦσ·
ἐὰν ἐγὼ δοξάσω ἐμαυτόν, ἡ δόξα μου οὐδέν
ἐστιν· ἔστιν ὁ πατήρ μου ὁ δοξάζων με,
ὃν ὑμεῖσ λέγετε ὅτι θεὸσ ἡμῶν ἐστίν,
55 καὶ οὐκ ἐγνώκατε αὐτόν, ἐγὼ δὲ οἶδα
αὐτόν. κἂν εἴπω ὅτι οὐκ οἶδα αὐτόν, ἔσομαι
ὅμοιοσ ὑμῶν ψεύστησ· ἀλλὰ οἶδα αὐτὸν καὶ
τὸν λόγον αὐτοῦ τηρῶ. 56 Ἀβραὰμ ὁ πα-
τὴρ ὑμῶν ἠγαλλιάσατο ἵνα εἴδῃ τὴν ἡμέραν
τὴν ἐμήν, καὶ εἶδεν καὶ ἐχάρη. 57 εἶπαν
οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸσ αὐτόν· πεντήκοντα
ἔτη οὔπω ἔχεισ καὶ Ἀβραὰμ ἑώρακασ;
58 εἶπεν αὐτοῖσ Ἰησοῦσ· ἀμὴν ἀμὴν λέγω
ὑμῖν, πρὶν Ἀβραὰμ γενέσθαι ἐγὼ εἰμί.
59 ἦραν οὖν λίθουσ ἵνα βάλωσιν ἐπ᾽ αὐτόν·
Ἰησοῦσ δὲ ἐκρύβη καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ.

IX.

Opus dei in caecigeno manifestum. Maligna Pharisaeorum iudicia de sanatione sabbato facta; item sanati professio ac fides. Huius mundi caeci et videntes.

1 Καὶ παράγων εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν
ἐκ γενετῆσ. 2 καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ

52. γευσεται 53. σεαυτον: add συ 54. δοξαζω | οτι θεοσ υμων 55. και εαν ειπω | αλλ 56. ινα ιδη 57. ειπον 58. ο ιησουσ 59. εκ του ιερου: add διελθων δια μεσου αυτων, και παρηγεν ουτωσ.

53 4, 12. **56** (Gen 18, 17.) **59** 10, 31.

μαθηταὶ αὐτοῦ λεγοντεσ· ῥαββεί, τίσ ἥμαρ-
τεν, οὗτοσ ἢ οἱ γονεῖσ αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸσ
γεννηθῇ; **3** ἀπεκρίθη Ἰησοῦσ· οὔτε οὗτοσ
ἥμαρτεν οὔτε οἱ γονεῖσ αὐτοῦ, ἀλλ' ἵνα
φανερωθῇ τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ ἐν αὐτῷ.
4 ἡμᾶσ δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμ-
ψαντοσ ἡμᾶσ ἕωσ ἡμέρα ἐστίν· ἔρχεται
νὺξ ὅτε οὐδεὶσ δύναται ἐργάζεσθαι. **5** ὅταν
ἐν τῷ κόσμῳ ὦ, φῶσ εἰμὶ τοῦ κόσμου.
6 ταῦτα εἰπὼν ἔπτυσεν χαμαὶ καὶ ἐποίησεν
πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματοσ, καὶ ἐπέχρισεν
αὐτοῦ τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺσ ὀφθαλμούσ,
7 καὶ εἶπεν αὐτῷ· ὕπαγε νίψαι εἰσ τὴν
κολυμβήθραν τοῦ Cιλωάμ, ὃ ἑρμηνεύεται
ἀπεσταλμένοσ. ἀπῆλθεν οὖν καὶ ἐνίψατο,
καὶ ἦλθεν βλέπων. **8** Οἱ οὖν γείτονεσ καὶ
οἱ θεωροῦντεσ αὐτὸν τὸ πρότερον, ὅτι
προσαίτησ ἦν, ἔλεγον· οὐχ οὗτόσ ἐστιν ὁ
καθήμενοσ καὶ προσαιτῶν; **9** ἄλλοι ἔλεγον
ὅτι οὗτόσ ἐστιν· ἄλλοι ἔλεγον· οὐχί, ἀλλὰ
ὅμοιοσ αὐτῷ ἐστίν. ἐκεῖνοσ ἔλεγεν ὅτι ἐγώ
εἰμι. **10** ἔλεγον οὖν αὐτῷ· πῶσ οὖν ἠνεῴχθη-
σάν σου οἱ ὀφθαλμοί; **11** ἀπεκρίθη ἐκεῖνοσ·
ὁ ἄνθρωποσ ὁ λεγόμενοσ Ἰησοῦσ πηλὸν
ἐποίησεν καὶ ἐπέχρισέν μου τοὺσ ὀφθαλμοὺσ
καὶ εἶπέν μοι ὅτι ὕπαγε εἰσ τὸν Cιλωὰμ

IX. 2. ραββι 3. ο ιησουσ 4. ημασ pri: εμε | ημασ sec: με 6. επε. τον πηλον επι τ. οφθ. του τυφλου 8. προσαιτησ: τυφλοσ 9. αλλοι ελεγ. ουχι αλλα: αλλοι δε οτι 10. om ουν post πωσ | ανεωχθησαν | σου: $ς^{e}$ σοι 11. απεκρ. εκειν. και ειπεν· ανθρωποσ λεγομενοσ | om οτι | εισ την κολυμβηθραν του σιλωαμ

IX. **5** 8, 12. **7** Neh 3, 15.

καὶ νίψαι. ἀπελθὼν οὖν καὶ νιψάμενοσ ἀνέ-
βλεψα. 12 εἶπαν αὐτῷ· ποῦ ἐστὶν ἐκεῖνοσ;
λέγει· οὐκ οἶδα.

13 Ἄγουσιν αὐτὸν πρὸσ τοὺσ Φαρισαίουσ,
τόν ποτε τυφλόν. 14 ἦν δὲ σάββατον ἐν ᾗ
ἡμέρᾳ τὸν πηλὸν ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦσ καὶ
ἀνέῳξεν αὐτοῦ τοὺσ ὀφθαλμούσ. 15 πάλιν οὖν
ἠρώτων αὐτὸν καὶ οἱ Φαρισαῖοι πῶσ ἀνέ-
βλεψεν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖσ· πηλὸν ἐπέθηκέν
μου ἐπὶ τοὺσ ὀφθαλμούσ, καὶ ἐνιψάμην καὶ
βλέπω. 16 ἔλεγον οὖν ἐκ τῶν Φαρισαίων τινέσ·
οὐκ ἔστιν οὗτοσ παρὰ θεοῦ ὁ ἄνθρωποσ, ὅτι
τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ. ἄλλοι ἔλεγον· πῶσ
δύναται ἄνθρωποσ ἁμαρτωλὸσ τοιαῦτα ση-
μεῖα ποιεῖν; καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖσ.
17 λέγουσιν οὖν τῷ τυφλῷ πάλιν· σὺ τί λέγεισ
περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἤνοιξέν σου τοὺσ ὀφθαλμούσ;
ὁ δὲ εἶπεν ὅτι προφήτησ ἐστίν. 18 οὐκ ἐπί-
στευσαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἦν
τυφλὸσ καὶ ἀνέβλεψεν, ἕωσ ὅτου ἐφώνησαν
τοὺσ γονεῖσ αὐτοῦ τοῦ ἀναβλέψαντοσ, 19 καὶ
ἠρώτησαν αὐτοὺσ λέγοντεσ· οὗτόσ ἐστιν ὁ
υἱὸσ ὑμῶν, ὃν ὑμεῖσ λέγετε ὅτι τυφλὸσ ἐγεν-
νήθη; πῶσ οὖν βλέπει ἄρτι; 20 ἀπεκρίθησαν
οὖν οἱ γονεῖσ αὐτοῦ καὶ εἶπαν· οἴδαμεν ὅτι
οὗτόσ ἐστιν ὁ υἱὸσ ἡμῶν καὶ ὅτι τυφλὸσ
ἐγεννήθη· 21 πῶσ δὲ νῦν βλέπει οὐκ οἴδαμεν
ἢ τίσ ἤνοιξεν αὐτοῦ τοὺσ ὀφθαλμοὺσ ἡμεῖσ

11. απελθων δε 12. ειπον ουν 14. εν η ημερ.: οτε
15. επι τουσ οφθαλμ. μου 16. ουτ. ο ανθρω. ουκ εστ.
παρ. του θεου 17. om ουν 18. οτι τυφλ. ην 19. αρτι
βλεπει 20. απεκριθησαν αυτοισ οι | ειπον

17 Lc 7, 16.

οὐκ οἴδαμεν· αὐτὸν ἐρωτήσατε, ἡλικίαν ἔχει,
αὐτὸσ περὶ ἑαυτοῦ λαλήσει. **22** ταῦτα εἶπον
οἱ γονεῖσ αὐτοῦ ὅτι ἐφοβοῦντο τοὺσ Ἰου-
δαίουσ· ἤδη γὰρ συνετέθειντο οἱ Ἰουδαῖοι
ἵνα ἐάν τισ αὐτὸν ὁμολογήσῃ Χριστόν,
ἀποσυνάγωγοσ γένηται. **23** διὰ τοῦτο οἱ
γονεῖσ αὐτοῦ εἶπαν ὅτι ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν
ἐπερωτήσατε. **24** Ἐφώνησαν οὖν τὸν ἄνθρω-
πον ἐκ δευτέρου, ὃσ ἦν τυφλόσ, καὶ εἶπαν
αὐτῷ· δὸσ δόξαν τῷ θεῷ· ἡμεῖσ οἴδαμεν
ὅτι ὁ ἄνθρωποσ οὗτοσ ἁμαρτωλόσ ἐστιν.
25 ἀπεκρίθη οὖν ἐκεῖνοσ· εἰ ἁμαρτωλόσ
ἐστιν οὐκ οἶδα· ἓν οἶδα, ὅτι τυφλὸσ ὢν
ἄρτι βλέπω. **26** εἶπον οὖν αὐτῷ· τί ἐποίησέν
σοι; πῶσ ἤνοιξέν σου τοὺσ ὀφθαλμούσ;
27 απεκρίθη αὐτοῖσ· εἶπον ὑμῖν ἤδη καὶ
οὐκ ἠκούσατε· τί πάλιν θέλετε ἀκούειν; μὴ
καὶ ὑμεῖσ θέλετε αὐτοῦ μαθηταὶ γενέσθαι;
28 ἐλοιδόρησαν αὐτὸν καὶ εἶπαν· σὺ μαθη-
τὴσ εἶ ἐκείνου, ἡμεῖσ δὲ τοῦ Μωϋσέωσ
ἐσμὲν μαθηταί· **29** ἡμεῖσ οἴδαμεν ὅτι Μωϋσεῖ
λελάληκεν ὁ θεόσ, τοῦτον δὲ οὐκ οἴδαμεν
πόθεν ἐστίν. **30** ἀπεκρίθη ὁ ἄνθρωποσ καὶ
εἶπεν αὐτοῖσ· ἐν τούτῳ γὰρ τὸ θαυμαστόν ἐστιν
ὅτι ὑμεῖσ οὐκ οἴδατε πόθεν ἐστίν, καὶ ἤνοιξέν

21. αυτον ερωτησατε: post ηλικ. εχει pon | αυτοσ ηλικ. εχει | περι αὐτου 23. ειπον | ερωτησατε 24. εκ δευτερου: post εφων. ουν | ειπον 25. εκεινοσ: add και ειπεν 26. ουν: δε | αυτω: add παλιν 28. ελοιδορ. ουν | ειπον | ει μαθ. εκειν. | μωσεωσ 29. μωση 30. εν γαρ τουτω | om το | ανεωξε

22 7, 13. 12, 42. **29** Exod 3, 4 ss.

μου τοὺσ ὀφθαλμούσ. **31** οἴδαμεν ὅτι ἁμαρ-
τωλῶν ὁ θεὸσ οὐκ ἀκούει, ἀλλ' ἐάν τισ
θεοσεβὴσ ᾖ καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῇ,
τούτου ἀκούει. **32** ἐκ τοῦ αἰῶνοσ οὐκ
ἠκούσθη ὅτι ἤνοιξέν τισ ὀφθαλμοὺσ τυφλοῦ
γεγεννημένου· **33** εἰ μὴ ἦν οὗτοσ παρὰ
θεοῦ, οὐκ ἠδύνατο ποιεῖν οὐδέν. **34** ἀπε-
κρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ· ἐν ἁμαρτίαισ σὺ
ἐγεννήθησ ὅλοσ, καὶ σὺ διδάσκεισ ἡμᾶσ;
καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω.

35 Ἤκουσεν Ἰησοῦσ ὅτι ἐξέβαλον αὐτὸν
ἔξω, καὶ εὑρὼν αὐτὸν εἶπεν· σὺ πιστεύεισ
εἰσ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; **36** ἀπεκρίθη
ἐκεῖνοσ καὶ εἶπεν· καὶ τίσ ἐστιν, κύριε, ἵνα
πιστεύσω εἰσ αὐτόν; **37** εἶπεν αὐτῷ ὁ
Ἰησοῦσ· καὶ ἑώρακασ αὐτόν, καὶ ὁ λαλῶν
μετὰ σοῦ ἐκεῖνόσ ἐστιν. **38** ὁ δὲ ἔφη·
πιστεύω, κύριε· καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ.
39 καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦσ· εἰσ κρίμα ἐγὼ εἰσ
τὸν κόσμον τοῦτον ἦλθον, ἵνα οἱ μὴ βλέπον-
τεσ βλέπωσιν καὶ οἱ βλέποντεσ τυφλοὶ
γένωνται. **40** ἤκουσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων
οἱ μετ' αὐτοῦ ὄντεσ, καὶ εἶπαν αὐτῷ· μὴ
καὶ ἡμεῖσ τυφλοί ἐσμεν; **41** εἶπεν αὐτοῖσ ὁ
Ἰησοῦσ· εἰ τυφλοὶ ἦτε, οὐκ ἂν εἴχετε
ἁμαρτίαν· νῦν δὲ λέγετε ὅτι βλέπομεν· ἡ
ἁμαρτία ὑμῶν μένει.

---

31. οιδαμ. δε 34. ειπον 35. ο ιησουσ | ειπεν: add αυτω | ανθρωπου: θεου 36. και τισ: om και 37. ειπε δε 40. και ηκουσαν εκ των φαρι. ταυτα οι οντεσ μετ. αυτ. | ειπον 41. η ουν αμαρτ.

X.

Ianua ovium, fures et latrones. Bonus pastor et oves. Sermones festo encaeniorum habiti. Nomen filii dei scripturae auctoritate vindicatum. Verum baptistae testimonium.

1 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ μὴ εἰσερχό-
μενοσ διὰ τῆσ θύρασ εἰσ τὴν αὐλὴν τῶν
προβάτων ἀλλὰ ἀναβαίνων ἀλλαχόθεν, ἐκεῖ-
νοσ κλέπτησ ἐστὶν καὶ λῃστήσ· **2** ὁ δὲ
εἰσερχόμενοσ διὰ τῆσ θύρασ ποιμήν ἐστιν
τῶν προβάτων. **3** τούτῳ ὁ θυρωρὸσ ἀνοίγει,
καὶ τὰ πρόβατα τῆσ φωνῆσ αὐτοῦ ἀκούει,
καὶ τὰ ἴδια πρόβατα φωνεῖ κατ᾽ ὄνομα καὶ
ἐξάγει αὐτά. **4** ὅταν τὰ ἴδια πάντα ἐκβάλῃ,
ἔμπροσθεν αὐτῶν πορεύεται, καὶ τὰ πρό-
βατα αὐτῷ ἀκολουθεῖ, ὅτι οἴδασιν τὴν φω-
νὴν αὐτοῦ· **5** ἀλλοτρίῳ δὲ οὐ μὴ ἀκολουθή-
σουσιν, ἀλλὰ φεύξονται ἀπ᾽ αὐτοῦ, ὅτι οὐκ
οἴδασιν τῶν ἀλλοτρίων τὴν φωνήν. **6** Ταύ-
την τὴν παροιμίαν εἶπεν αὐτοῖσ ὁ Ἰησοῦσ·
ἐκεῖνοι δὲ οὐκ ἔγνωσαν τίνα ἦν ἃ ἐλάλει
αὐτοῖσ. **7** εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦσ· ἀμὴν ἀμὴν
λέγω ὑμῖν ὅτι ἐγώ εἰμι ἡ θύρα τῶν προ-
βάτων. **8** πάντεσ ὅσοι ἦλθον κλέπται εἰσὶν
καὶ λῃσταί, ἀλλ᾽ οὐκ ἤκουσαν αὐτῶν τὰ
πρόβατα. **9** ἐγώ εἰμι ἡ θύρα· δι᾽ ἐμοῦ ἐάν
τισ εἰσέλθῃ, σωθήσεται, καὶ εἰσελεύσεται καὶ
ἐξελεύσεται καὶ νομὴν εὑρήσει. **10** ὁ κλέπτησ

X. 3. φωνει: καλει 4. και οταν | τα ιδ. παντα: τα ιδ. προβατα 5. ακολουθησωσιν 7. ειπεν ουν: add παλιν αυτοισ 8. ηλθον: praem προ εμου

οὐκ ἔρχεται εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ καὶ θύσῃ καὶ
ἀπολέσῃ· ἐγὼ ἦλθον ἵνα ζωὴν ἔχωσιν καὶ
περισσὸν ἔχωσιν. **11** ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ
καλόσ. ὁ ποιμὴν ὁ καλὸσ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ
τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων· **12** ὁ μισθω-
τὸσ καὶ οὐκ ὢν ποιμήν, οὗ οὐκ ἔστιν τὰ
πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμενον
καὶ ἀφίησιν τὰ πρόβατα καὶ φεύγει, καὶ ὁ
λύκοσ ἁρπάζει αὐτὰ καὶ σκορπίζει· **13** ὅτι
μισθωτόσ ἐστιν, καὶ οὐ μέλει αὐτῷ περὶ
τῶν προβάτων. **14** ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ
καλόσ, καὶ γινώσκω τὰ ἐμά, καὶ γινώσκουσί
με τὰ ἐμά, **15** [90,3] καθὼσ γινώσκει με ὁ
πατὴρ κἀγὼ γινώσκω τὸν πατέρα, [91,4] καὶ
τὴν ψυχήν μου τίθημι ὑπὲρ τῶν προβάτων.
16 [92,110] καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω, ἃ οὐκ
ἔστιν ἐκ τῆσ αὐλῆσ ταύτησ· κἀκεῖνα δεῖ
με ἀγαγεῖν, καὶ τῆσ φωνῆσ μου ἀκούσου-
σιν, καὶ γενήσεται μία ποίμνη, εἷσ ποιμήν.
17 διὰ τοῦτό με ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ, ὅτι ἐγὼ
τίθημι τὴν ψυχήν μου, ἵνα πάλιν λάβω
αὐτήν. **18** οὐδεὶσ αἴρει αὐτὴν ἀπ' ἐμοῦ,
ἀλλ' ἐγὼ τίθημι αὐτὴν ἀπ' ἐμαυτοῦ. ἐξου-
σίαν ἔχω θεῖναι αὐτήν, καὶ ἐξουσίαν ἔχω
πάλιν λαβεῖν αὐτήν· ταύτην τὴν ἐντολὴν

---

12. ο μισθωτοσ: add δε | εστιν: εισιν | σκορπιζει: add τα προβατα 13. οτι μισθ. εστιν: praem ο δε μισθωτοσ φευγει 14. γιν. με τα εμα: γινωσκομαι υπο των εμων 16. με δει 17. ο πατ. με

X. 15 Mt 11, 27.

ἔλαβον παρὰ τοῦ πατρόσ μου. **19** σχίσμα
πάλιν ἐγένετο ἐν τοῖσ Ἰουδαίοισ διὰ τοὺσ
λόγουσ τούτουσ. **20** ἔλεγον οὖν πολλοὶ ἐξ
αὐτῶν· δαιμόνιον ἔχει καὶ μαίνεται· τί
αὐτοῦ ἀκούετε; **21** ἄλλοι ἔλεγον· ταῦτα τὰ
ῥήματα οὐκ ἔστιν δαιμονιζομένου· μὴ δαι-
μόνιον δύναται τυφλῶν ὀφθαλμοὺσ ἀνοῖξαι;

22 Ἐγένετο δὲ τὰ ἐνκαίνια ἐν Ἱεροσο-
λύμοισ· χειμὼν ἦν· **23** καὶ περιεπάτει ὁ
Ἰησοῦσ ἐν τῷ ἱερῷ ἐν τῇ στοᾷ Σολομῶνοσ.
24 ἐκύκλωσαν οὖν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ
ἔλεγον αὐτῷ· ἕωσ πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν
αἴρεισ; εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστόσ, εἰπὸν ἡμῖν
παρρησίᾳ. **25** ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦσ· εἶπον
ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετε· τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ
ποιῶ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρόσ μου, ταῦτα
μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ· **26** ἀλλὰ ὑμεῖσ οὐ
πιστεύετε, ὅτι οὐκ ἐστὲ ἐκ τῶν προβάτων
τῶν ἐμῶν. **27** τὰ πρόβατα τὰ ἐμὰ τῆσ
φωνῆσ μου ἀκούουσιν, κἀγὼ γινώσκω αὐτά,
καὶ ἀκολουθοῦσίν μοι, **28** κἀγὼ δίδωμι
αὐτοῖσ ζωὴν αἰώνιον, καὶ οὐ μὴ ἀπόλωνται
εἰσ τὸν αἰῶνα, καὶ οὐχ ἁρπάσει τισ αὐτὰ
ἐκ τῆσ χειρόσ μου. **29** ὁ πατὴρ ὃ δέδωκέν
μοι πάντων μεῖζόν ἐστιν, καὶ οὐδεὶσ δύναται

19. σχισμα ουν 20. ουν: δε 21. ανοιγειν 22. εγκαινια | εν τοισ ιεροσολ. | χειμων: praem και 23. εν τη στ. του σολομωντοσ 24. ειπε ημιν 25. απεκριθη: add αυτοισ 26. αλλ | οτι ουκ: ου γαρ | των εμων: add καθωσ ειπον υμιν 27. ακουει 28. ζω. αιω. διδ. αυτ. 29. ο πατηρ: add μου | ο δεδωκ.: οσ δεδ. | μειζων παντ. εστ.

20 7, 20. **21** 9, 32. **23** Act 3, 11. **25** 5, 36. **26** 8, 45 ss. **27** 3 s.

ἁρπάζειν ἐκ τῆσ χειρὸσ τοῦ πατρόσ. **30** ἐγὼ
καὶ ὁ πατὴρ ἕν ἐσμεν. **31** Ἐβάστασαν
πάλιν λίθουσ οἱ Ἰουδαῖοι ἵνα λιθάσωσιν
αὐτόν. **32** ἀπεκρίθη αὐτοῖσ ὁ Ἰησοῦσ·
πολλὰ ἔργα καλὰ ἔδειξα ὑμῖν ἐκ τοῦ
πατρόσ· διὰ ποῖον αὐτῶν ἔργον ἐμὲ λιθάζετε;
33 ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· περὶ
καλοῦ ἔργου οὐ λιθάζομέν σε ἀλλὰ περὶ
βλασφημίασ, καὶ ὅτι σὺ ἄνθρωποσ ὢν ποιεῖσ
σεαυτὸν θεόν. **34** ἀπεκρίθη αὐτοῖσ ὁ Ἰησοῦσ·
οὐκ ἔστιν γεγραμμένον ἐν τῷ νόμῳ ὑμῶν
ὅτι ἐγὼ εἶπα· θεοί ἐστε; **35** εἰ ἐκείνουσ
εἶπεν θεούσ, πρὸσ οὓσ ὁ λόγοσ ἐγένετο τοῦ
θεοῦ, καὶ οὐ δύναται λυθῆναι ἡ γραφή·
36 ὃν ὁ πατὴρ ἡγίασεν καὶ ἀπέστειλεν εἰσ
τὸν κόσμον, ὑμεῖσ λέγετε ὅτι βλασφημεῖσ,
ὅτι εἶπον· υἱὸσ θεοῦ εἰμί; **37** εἰ οὐ ποιῶ
τὰ ἔργα τοῦ πατρόσ μου, μὴ πιστεύετέ μοι·
38 εἰ δὲ ποιῶ, κἂν ἐμοὶ μὴ πιστεύετε, τοῖσ
ἔργοισ πιστεύετε, ἵνα γνῶτε καὶ γινώσκητε
ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ πατὴρ κἀγὼ ἐν τῷ πατρί.
39 [93,4] Ἐζήτουν οὖν αὐτὸν πιάσαι, καὶ
ἐξῆλθεν ἐκ τῆσ χειρὸσ αὐτῶν.

40 Καὶ ἀπῆλθεν πάλιν πέραν τοῦ Ἰορδάνου
εἰσ τὸν τόπον ὅπου ἦν Ἰωάννησ τὸ πρῶτον

---

29. τ. πατροσ: add μου 31. εβαστασαν: add ουν 32. καλα εργα | πατροσ: add μου | λιθαζ. με 33. απεκρ. α. οι ιουδ. λεγοντεσ 34. οτι: om 35. ο λο. του θε. εγενετ. 36. του θεου 38. μη πιστευητε | τ. εργ. πιστευσατε | και γινωσκητε: κ. πιστευσητε | εν τω πατρι: εν αυτω 39. αυτον: praem παλιν

---

31 8, 59. **34** Ps 81 (82), 6. **39** 7, 30.

βαπτίζων, καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ. 41 [94,10] καὶ
πολλοὶ ἦλθον πρὸσ αὐτὸν καὶ ἔλεγον ὅτι
Ἰωάννησ μὲν σημεῖον ἐποίησεν οὐδέν, πάντα
δὲ ὅσα εἶπεν Ἰωάννησ περὶ τούτου ἀληθῆ ἦν.
42 καὶ πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰσ αὐτὸν ἐκεῖ.

XI.

Lazarus moritur et in vitam revocatur. Caiaphae consilium de uno pro multis occidendo. Iesu secessio.

1 Ἦν δέ τισ ἀσθενῶν, Λάζαροσ ἀπὸ
Βηθανίασ, ἐκ τῆσ κώμησ τῆσ Μαρίασ καὶ
Μάρθασ τῆσ ἀδελφῆσ αὐτῆσ. 2 ἦν δὲ Μαρία
ἡ ἀλείψασα τὸν κύριον μύρῳ καὶ ἐκμάξασα
τοὺσ πόδασ αὐτοῦ ταῖσ θριξὶν αὐτῆσ, ἧσ ὁ
ἀδελφὸσ Λάζαροσ ἠσθένει. 3 ἀπέστειλαν
οὖν αἱ ἀδελφαὶ πρὸσ αὐτὸν λέγουσαι· κύριε,
ἴδε ὃν φιλεῖσ ἀσθενεῖ. 4 ἀκούσασ δὲ ὁ
Ἰησοῦσ εἶπεν· αὕτη ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστιν
πρὸσ θάνατον ἀλλ' ὑπὲρ τῆσ δόξησ τοῦ θεοῦ,
ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸσ τοῦ θεοῦ δι' αὐτῆσ.
5 ἠγάπα δὲ ὁ Ἰησοῦσ τὴν Μάρθαν καὶ τὴν
ἀδελφὴν αὐτῆσ καὶ τὸν Λάζαρον. 6 ὡσ οὖν
ἤκουσεν ὅτι ἀσθενεῖ, τότε μὲν ἔμεινεν ἐν
ᾧ ἦν τόπῳ δύο ἡμέρασ· 7 ἔπειτα μετὰ
τοῦτο λέγει τοῖσ μαθηταῖσ· ἄγωμεν εἰσ τὴν
Ἰουδαίαν πάλιν. 8 λέγουσιν αὐτῷ οἱ μα-
θηταί· ῥαββεί, νῦν ἐζήτουν σε λιθάσαι οἱ
Ἰουδαῖοι, καὶ πάλιν ὑπάγεισ ἐκεῖ; 9 ἀπε-

42. επιστευ. πολλ. εκει εισ αυτον
XI. 1. om τησ ante μαρ. 8. ραββι

XI. 1 Lc 10, 38. 2 12, 3. 8 10, 31.

κρίθη Ἰησοῦσ· οὐχὶ δώδεκα ὧραί εἰσιν τῆσ
ἡμέρασ; ἐάν τισ περιπατῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ,
οὐ προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶσ τοῦ κόσμου τού-
του βλέπει· **10** ἐὰν δέ τισ περιπατῇ ἐν τῇ
νυκτί, προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶσ οὐκ ἔστιν ἐν
αὐτῷ. **11** ταῦτα εἶπεν, καὶ μετὰ τοῦτο
λέγει αὐτοῖσ· Λάζαροσ ὁ φίλοσ ἡμῶν κεκοί-
μηται· ἀλλὰ πορεύομαι ἵνα ἐξυπνίσω αὐτόν.
12 εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ μαθηταί· κύριε, εἰ
κεκοίμηται, σωθήσεται. **13** εἰρήκει δὲ ὁ
Ἰησοῦσ περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ· ἐκεῖνοι
δὲ ἔδοξαν ὅτι περὶ τῆσ κοιμήσεωσ τοῦ
ὕπνου λέγει. **14** τότε οὖν εἶπεν αὐτοῖσ ὁ
Ἰησοῦσ παρρησίᾳ· Λάζαροσ ἀπέθανεν, **15** καὶ
χαίρω δι᾽ ὑμᾶσ, ἵνα πιστεύσητε, ὅτι οὐκ
ἤμην ἐκεῖ· ἀλλὰ ἄγωμεν πρὸσ αὐτόν.
16 εἶπεν οὖν Θωμᾶσ ὁ λεγόμενοσ Δίδυμοσ
τοῖσ συνμαθηταῖσ· ἄγωμεν καὶ ἡμεῖσ ἵνα
ἀποθάνωμεν μετ᾽ αὐτοῦ.

17 Ἐλθὼν οὖν ὁ Ἰησοῦσ εὗρεν αὐτὸν
τέσσαρασ ἡμέρασ ἔχοντα ἐν τῷ μνημείῳ.
18 ἦν δὲ Βηθανία ἐγγὺσ τῶν Ἱεροσολύμων
ὡσ ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε. **19** πολλοὶ δὲ
ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐληλύθεισαν πρὸσ τὰσ
περὶ Μάρθαν καὶ Μαριάμ, ἵνα παρα-
μυθήσωνται αὐτὰσ περὶ τοῦ ἀδελφοῦ. **20** ἡ
οὖν Μάρθα ὡσ ἤκουσεν ὅτι Ἰησοῦσ ἔρχεται,
ὑπήντησεν αὐτῷ· Μαρία δὲ ἐν τῷ οἴκῳ

9. ο ιησουσ | εισ. ωρ. τησ ημερ. 12. ουν οι μαθητ. αυτου 15. αλλ 16. συμμαθητ. 17. τεσσ. ημερ. ηδη 18. η βηθανια 19. και πολλοι εκ | μαριαν | αδελφου: add αυτων 20. ο ιησουσ

ἐκαθέζετο. 21 εἶπεν οὖν ἡ Μάρθα πρὸσ
Ἰησοῦν· κύριε, εἰ ἦσ ὧδε, οὐκ ἂν ἀπέθανεν
ὁ ἀδελφόσ μου. 22 καὶ νῦν οἶδα ὅτι ὅσα
ἂν αἰτήσῃ τὸν θεόν, δώσει σοι ὁ θεόσ.
23 λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦσ· ἀναστήσεται ὁ
ἀδελφόσ σου. 24 λέγει αὐτῷ ἡ Μάρθα· οἶδα
ὅτι ἀναστήσεται ἐν τῇ ἀναστάσει ἐν τῇ ἐσχάτῃ
ἡμέρᾳ. 25 εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦσ· ἐγώ εἰμι ἡ
ἀνάστασισ καὶ ἡ ζωή· ὁ πιστεύων εἰσ ἐμὲ κἂν
ἀποθάνῃ ζήσεται, 26 καὶ πᾶσ ὁ ζῶν καὶ πι-
στεύων εἰσ ἐμὲ οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰσ τὸν αἰῶνα·
πιστεύεισ τοῦτο; 27 λέγει αὐτῷ· ναί, κύριε·
ἐγὼ πεπίστευκα ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστὸσ ὁ υἱὸσ
τοῦ θεοῦ ὁ εἰσ τὸν κόσμον ἐρχόμενοσ. 28 καὶ
τοῦτο εἰποῦσα ἀπῆλθεν καὶ ἐφώνησεν Μαριὰμ
τὴν ἀδελφὴν αὐτῆσ λάθρα εἰποῦσα· ὁ διδά-
σκαλοσ πάρεστιν καὶ φωνεῖ σε. 29 ἐκείνη
ὡσ ἤκουσεν, ἐγείρεται ταχὺ καὶ ἔρχεται πρὸσ
αὐτόν· 30 οὔπω δὲ ἐληλύθει ὁ Ἰησοῦσ εἰσ
τὴν κώμην, ἀλλ᾽ ἦν ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ὑπήν-
τησεν αὐτῷ ἡ Μάρθα. 31 οἱ οὖν Ἰουδαῖοι
οἱ ὄντεσ μετ᾽ αὐτῆσ ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ παρα-
μυθούμενοι αὐτήν, ἰδόντεσ τὴν Μαριὰμ ὅτι
ταχέωσ ἀνέστη καὶ ἐξῆλθεν, ἠκολούθησαν
αὐτῇ, δόξαντεσ ὅτι ὑπάγει εἰσ τὸ μνημεῖον
ἵνα κλαύσῃ ἐκεῖ. 32 ἡ οὖν Μαριὰμ ὡσ ἦλθεν

21. τον ιησουν | ο αδελφ. μου ουκ αν ετεθνηκει
22. αλλα και νυν 24. om η 28. τουτο: ταυτα | μαριαν
31. την μαριαν | δοξαντεσ: λεγοντεσ 32. μαρια

21 32. 25 8, 51. 27 6, 69. 32 21.

ὅπου ἦν Ἰησοῦσ, ἰδοῦσα αὐτὸν ἔπεσεν αὐτοῦ
πρὸσ τοὺσ πόδασ, λέγουσα αὐτῷ· κύριε, εἰ
ἦσ ὧδε, οὐκ ἄν μου ἀπέθανεν ὁ ἀδελφόσ.
33 Ἰησοῦσ οὖν ὡσ εἶδεν αὐτὴν κλαίουσαν
καὶ τοὺσ συνελθόντασ αὐτῇ Ἰουδαίουσ
κλαίοντασ, ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι καὶ
ἐτάραξεν ἑαυτόν, **34** καὶ εἶπεν· ποῦ τεθεί-
κατε αὐτόν; λέγουσιν αὐτῷ· κύριε, ἔρχου
καὶ ἴδε. **35** ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦσ. **36** ἔλεγον
οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· ἴδε πῶσ ἐφίλει αὐτόν.
37 τινὲσ δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον· οὐκ ἐδύνατο
οὗτοσ ὁ ἀνοίξασ τοὺσ ὀφθαλμοὺσ τοῦ τυφλοῦ
ποιῆσαι ἵνα καὶ οὗτοσ μὴ ἀποθάνῃ;
38 Ἰησοῦσ οὖν πάλιν ἐμβριμούμενοσ ἐν
ἑαυτῷ ἔρχεται εἰσ τὸ μνημεῖον· ἦν δὲ
σπήλαιον, καὶ λίθοσ ἐπέκειτο ἐπ᾽ αὐτῷ.
39 λέγει ὁ Ἰησοῦσ· ἄρατε τὸν λίθον. λέγει
αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ τοῦ τετελευτηκότοσ Μάρθα·
κύριε, ἤδη ὄζει· τεταρταῖοσ γάρ ἐστιν.
40 λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦσ· οὐκ εἶπόν σοι ὅτι
ἐὰν πιστεύσῃσ ὄψῃ τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ;
41 ἦραν οὖν τὸν λίθον· ὁ δὲ Ἰησοῦσ ἦρεν
τοὺσ ὀφθαλμοὺσ ἄνω καὶ εἶπεν· πάτερ,
εὐχαριστῶ σοι ὅτι ἤκουσάσ μου. **42** ἐγὼ
δὲ ᾔδειν ὅτι πάντοτέ μου ἀκούεισ· ἀλλὰ
διὰ τὸν ὄχλον τὸν περιεστῶτα εἶπον, ἵνα
πιστεύσωσιν ὅτι σύ με ἀπέστειλασ. **43** καὶ
ταῦτα εἰπὼν φωνῇ μεγάλῃ ἐκραύγασεν·

---

32. ο ιησουσ | εισ τουσ ποδασ αυτου | μου: post απεθα. pon 37. ηδυνατο 38. εμβριμωμενοσ 39. του τεθνηκοτοσ 40. οψει 41. τον λιθον: add ου ην ο τεθνηκωσ κειμενοσ

Λάζαρε, δεῦρο ἔξω. 44 ἐξῆλθεν ὁ τεθνη-
κὼσ δεδεμένοσ τοὺσ πόδασ καὶ τὰσ χεῖρασ
κειρίαισ, καὶ ἡ ὄψισ αὐτοῦ σουδαρίῳ περιε-
δέδετο. λέγει αὐτοῖσ ὁ Ἰησοῦσ· λύσατε
αὐτὸν καὶ ἄφετε αὐτὸν ὑπάγειν.

45 Πολλοὶ οὖν ἐκ τῶν Ἰουδαίων, οἱ
ἐλθόντεσ πρὸσ τὴν Μαριὰμ καὶ θεασάμενοι
ἃ ἐποίησεν, ἐπίστευσαν εἰσ αὐτόν· 46 τινὲσ
δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπῆλθον πρὸσ τοὺσ Φαρισαίουσ
καὶ εἶπαν αὐτοῖσ ἃ ἐποίησεν Ἰησοῦσ.

47 Συνήγαγον οὖν οἱ ἀρχιερεῖσ καὶ οἱ
Φαρισαῖοι συνέδριον, καὶ ἔλεγον· τί ποιοῦ-
μεν, ὅτι οὗτοσ ὁ ἄνθρωποσ πολλὰ ποιεῖ
σημεῖα; 48 ἐὰν ἀφῶμεν αὐτὸν οὕτωσ,
πάντεσ πιστεύσουσιν εἰσ αὐτόν, καὶ ἐλεύ-
σονται οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν καὶ
τὸν τόπον καὶ τὸ ἔθνοσ. 49 εἷσ δέ τισ
ἐξ αὐτῶν Καϊάφασ, ἀρχιερεὺσ ὢν τοῦ ἐνιαυ-
τοῦ ἐκείνου, εἶπεν αὐτοῖσ· ὑμεῖσ οὐκ οἴδατε
οὐδέν, 50 οὐδὲ λογίζεσθε ὅτι συμφέρει
ὑμῖν ἵνα εἷσ ἄνθρωποσ ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ
λαοῦ καὶ μὴ ὅλον τὸ ἔθνοσ ἀπόληται.
51 τοῦτο δὲ ἀφ᾽ ἑαυτοῦ οὐκ εἶπεν, ἀλλὰ
ἀρχιερεὺσ ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου ἐπροφή-
τευσεν ὅτι ἔμελλεν Ἰησοῦσ ἀποθνήσκειν
ὑπὲρ τοῦ ἔθνουσ, 52 καὶ οὐχ ὑπὲρ τοῦ

44. και εξηλθεν | om αυτον sec 45. προσ τ. μαριαν | εποιησεν: add ο ιησουσ 46. ειπον | ο ιησουσ 47. πο. σημ. ποι. 50. διαλογιζεσθε | υμιν: ημιν 51. προεφητευσεν | ο ιησουσ

50 18, 14. **52** 10, 16.

ἔθνουσ μόνον, ἀλλ᾽ ἵνα καὶ τὰ τέκνα τοῦ
θεοῦ τὰ διεσκορπισμένα συναγάγῃ εἰσ ἕν.
53 [95,4] ἀπ᾽ ἐκείνησ οὖν τῆσ ἡμέρασ ἐβου-
λεύσαντο ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν.

54 Ἰησοῦσ οὖν οὐκέτι παρρησίᾳ περιε-
πάτει ἐν τοῖσ Ἰουδαίοισ, ἀλλὰ ἀπῆλθεν
ἐκεῖθεν εἰσ τὴν χώραν ἐγγὺσ τῆσ ἐρήμου,
εἰσ Ἐφραὶμ λεγομένην πόλιν, κἀκεῖ διέ-
τριβεν μετὰ τῶν μαθητῶν. **55** [96,1] ἦν δὲ
ἐγγὺσ τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, [97,10] καὶ
ἀνέβησαν πολλοὶ εἰσ Ἱεροσόλυμα ἐκ τῆσ
χώρασ πρὸ τοῦ πάσχα, ἵνα ἁγνίσωσιν ἑαυ-
τούσ. **56** ἐζήτουν οὖν τὸν Ἰησοῦν καὶ
ἔλεγαν μετ᾽ ἀλλήλων ἐν τῷ ἱερῷ ἑστηκότεσ·
τί δοκεῖ ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ ἔλθῃ εἰσ τὴν
ἑορτήν; **57** δεδώκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖσ καὶ
οἱ Φαρισαῖοι ἐντολὰσ ἵνα ἐάν τισ γνῷ ποῦ
ἐστὶν μηνύσῃ, ὅπωσ πιάσωσιν αὐτόν.

XII.

Iesus Bethaniae unctus. Lazari fama. Solemnis in urbem ingressio. Graeci Iesum visuri; mors grani; vox de caelo; Messias moriturus. Lux caelestis et Iudaeorum pertinacia.

1 Ὁ οὖν Ἰησοῦσ πρὸ ἓξ ἡμερῶν τοῦ
πάσχα ἦλθεν εἰσ Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λά-
ζαροσ, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν Ἰησοῦσ.
2 [98,1] ἐποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ, καὶ
ἡ Μάρθα διηκόνει, ὁ δὲ Λάζαροσ εἷσ ἦν

53. συνεβουλευσαντο 54. εφραϊμ | μαθητων: add αυτου 56. ελεγον 57. δεδωκ. δε και | εντολην
XII. 1. λαζαροσ: add ο τεθνηκωσ | om ιησουσ ad finem

XII. 1 11, 43. 2 Lc 10, 40.

ἐκ τῶν ἀνακειμένων σὺν αὐτῷ. **3** ἡ οὖν
Μαρία λαβοῦσα λίτραν μύρου νάρδου πιστι-
κῆσ πολυτίμου ἤλειψεν τοὺσ πόδασ τοῦ
Ἰησοῦ καὶ ἐξέμαξεν ταῖσ θριξὶν αὐτῆσ τοὺσ
πόδασ αὐτοῦ· ἡ δὲ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ
τῆσ ὀσμῆσ τοῦ μύρου. **4** λέγει δὲ Ἰούδασ
ὁ Ἰσκαριώτησ, εἷσ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ,
ὁ μέλλων αὐτὸν παραδιδόναι· **5** διατί τοῦτο
τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη τριακοσίων δηναρίων
καὶ ἐδόθη πτωχοῖσ; **6** εἶπεν δὲ τοῦτο οὐχ
ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἔμελεν αὐτῷ, ἀλλ᾽
ὅτι κλέπτησ ἦν καὶ τὸ γλωσσόκομον ἔχων
τὰ βαλλόμενα ἐβάσταζεν. **7** εἶπεν οὖν ὁ
Ἰησοῦσ· ἄφεσ αὐτήν, ἵνα εἰσ τὴν ἡμέραν
τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου τηρήσῃ αὐτό· **8** τοὺσ
πτωχοὺσ γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ᾽ ἑαυτῶν,
ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε.

9 [99,10] Ἔγνω οὖν ὁ ὄχλοσ πολὺσ ἐκ τῶν
Ἰουδαίων ὅτι ἐκεῖ ἐστίν, καὶ ἦλθον οὐ διὰ
τὸν Ἰησοῦν μόνον, ἀλλ᾽ ἵνα καὶ τὸν Λάζα-
ρον ἴδωσιν, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. **10** ἐβου-
λεύσαντο δὲ οἱ ἀρχιερεῖσ ἵνα καὶ τὸν Λά-
ζαρον ἀποκτείνωσιν, **11** ὅτι πολλοὶ δι᾽ αὐτὸν
ὑπῆγον τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐπίστευον εἰσ
τὸν Ἰησοῦν.

12 [100,1] Τῇ ἐπαύριον ὄχλοσ πολὺσ ὁ

---

2. εκ: om | συνανακ. αυτω 4. λεγει ουν εισ εκ τ. μαθητ. αυτου, ιουδασ σιμωνοσ ισκαριωτησ 6. εχων: ειχε και 7. ινα: om | τετηρηκεν 9. om ο ante οχλοσ

3 ss. Mt 26, 6—12. Mc 14, 3—8. (Lc 7, 37 ss.) **9** 11, 45 ss. **10** 11, 53. **12** ss. Mt 21, 1 ss. Mc 11, 1 ss. Lc 19, 29 ss.

ἐλθὼν εἰσ τὴν ἑορτήν, ἀκούσαντεσ ὅτι ἔρχε-
ται Ἰησοῦσ εἰσ Ἱεροσόλυμα, **13** ἔλαβον τὰ
βαΐα τῶν φοινίκων καὶ ἐξῆλθον εἰσ ὑπάν-
τησιν αὐτῷ, καὶ ἐκραύγαζον· ὡσαννά,
εὐλογημένοσ ὁ ἐρχόμενοσ ἐν ὀνόματι κυρίου,
καὶ ὁ βασιλεὺσ τοῦ Ἰσραήλ. **14** [101,7] εὑρὼν
δὲ ὁ Ἰησοῦσ ὀνάριον ἐκάθισεν ἐπ᾽ αὐτό,
καθώσ ἐστιν γεγραμμένον· **15** μὴ φοβοῦ,
θυγάτηρ Σιών· ἰδοὺ ὁ βασιλεύσ σου ἔρχεται
καθήμενοσ ἐπὶ πῶλον ὄνου. **16** [102,10] ταῦτα
οὐκ ἔγνωσαν αὐτοῦ οἱ μαθηταὶ τὸ πρῶτον,
ἀλλ᾽ ὅτε ἐδοξάσθη Ἰησοῦσ, τότε ἐμνήσθη-
σαν ὅτι ταῦτα ἦν ἐπ᾽ αὐτῷ γεγραμμένα καὶ
ταῦτα ἐποίησαν αὐτῷ. **17** ἐμαρτύρει οὖν ὁ
ὄχλοσ ὁ ὢν μετ᾽ αὐτοῦ ὅτι τὸν Λάζαρον
ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου καὶ ἤγειρεν
αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. **18** διὰ τοῦτο καὶ ὑπήν-
τησεν αὐτῷ ὁ ὄχλοσ, ὅτι ἤκουσαν τοῦτο
αὐτὸν πεποιηκέναι τὸ σημεῖον. **19** οἱ οὖν
Φαρισαῖοι εἶπαν πρὸσ ἑαυτούσ· θεωρεῖτε
ὅτι οὐκ ὠφελεῖτε οὐδέν· ἴδε ὁ κόσμοσ ὀπίσω
αὐτοῦ ἀπῆλθεν.

20 Ἦσαν δὲ Ἕλληνέσ τινεσ ἐκ τῶν ἀνα-
βαινόντων ἵνα προσκυνήσωσιν ἐν τῇ ἑορτῇ·
21 οὗτοι οὖν προσῆλθον Φιλίππῳ τῷ ἀπὸ
Βηθσαϊδὰ τῆσ Γαλιλαίασ, καὶ ἠρώτων αὐτὸν
λέγοντεσ· κύριε, θέλομεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν.

---

12. ο ιησουσ 13. εκραζον | om και ante ο βασιλ.
15. θυγατερ 16. ταυτα δε | οι μαθητ. αυτ. | ο ιησουσ
17. οτι: ς (non ς^e) οτε 18. ηκουσε 19. ειπον
20. τινεσ ελληνεσ

---

13 Ps 117 (118), 25 s. **15** Zach 9, 9. **17** 11, 43.

22 ἔρχεται Φίλιππος καὶ λέγει τῷ Ἀνδρέᾳ,
ἔρχεται Ἀνδρέας καὶ Φίλιππος καὶ λέγουσιν
τῷ Ἰησοῦ. **23** [103,4] ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπο-
κρίνεται αὐτοῖς λέγων· ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα
δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. **24** [104,10] ἀμὴν
ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου
πεσὼν εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος
μένει· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, πολὺν καρπὸν φέρει.
25 [105,3] ὁ φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολλύει
αὐτήν, καὶ ὁ μισῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ
κόσμῳ τούτῳ εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει
αὐτήν. **26** [106,10] ἐὰν ἐμοί τις διακονῇ,
ἐμοὶ ἀκολουθείτω, καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγώ, ἐκεῖ
καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐμὸς ἔσται· ἐάν τις ἐμοὶ
διακονῇ, τιμήσει αὐτὸν ὁ πατήρ. **27** [107,4] νῦν
ἡ ψυχή μου τετάρακται, καὶ τί εἴπω;
πάτερ, σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης.
[108,10] ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἦλθον εἰς τὴν ὥραν
ταύτην· **28** πάτερ, δόξασόν σου τὸ ὄνομα.
ἦλθεν οὖν φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· καὶ
ἐδόξασα καὶ πάλιν δοξάσω. **29** ὁ οὖν ὄχλος
ὁ ἑστὼς ἀκούσας ἔλεγεν βροντὴν γεγονέναι·
ἄλλοι ἔλεγον· ἄγγελος αὐτῷ λελάληκεν.
30 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· οὐ δι' ἐμὲ
ἡ φωνὴ αὕτη γέγονεν ἀλλὰ δι' ὑμᾶς.
31 νῦν κρίσις ἐστὶν τοῦ κόσμου τούτου·

---

22. ερχ. ανδρε. etc: και παλιν ανδρεας και φιλιππ. λεγουσι τω 23. απεκρινατο 25. απολεσει 26. εμοι διακον. τις | εαν sec: και εαν 29. και ακουσας 30. ο ιησους | αυτη η φωνη

---

25 Mt 10, 39. 16, 25. Lc 17, 33. **28** 17, 4 s.
31 16, 11.

νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβληθήσε-
ται ἔξω, **32** κἀγὼ ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆσ γῆσ,
πάντασ ἑλκύσω πρὸσ ἐμαυτόν. **33** τοῦτο
δὲ ἔλεγεν σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν
ἀποθνήσκειν. **34** ἀπεκρίθη οὖν αὐτῷ ὁ
ὄχλοσ· ἡμεῖσ ἠκούσαμεν ἐκ τοῦ νόμου ὅτι
Χριστὸσ μένει εἰσ τὸν αἰῶνα, καὶ πῶσ
λέγεισ σὺ ὅτι δεῖ ὑψωθῆναι τὸν υἱὸν τοῦ
ἀνθρώπου; τίσ ἐστιν οὗτοσ ὁ υἱὸσ τοῦ
ἀνθρώπου; **35** εἶπεν οὖν αὐτοῖσ ὁ Ἰησοῦσ·
ἔτι μικρὸν χρόνον τὸ φῶσ ἐν ὑμῖν ἐστίν.
περιπατεῖτε ὡσ τὸ φῶσ ἔχετε, ἵνα μὴ σκοτία
ὑμᾶσ καταλάβῃ· καὶ ὁ περιπατῶν ἐν τῇ
σκοτίᾳ οὐκ οἶδεν ποῦ ὑπάγει. **36** ὡσ τὸ
φῶσ ἔχετε, πιστεύετε εἰσ τὸ φῶσ, ἵνα υἱοὶ
φωτὸσ γένησθε.

Ταῦτα ἐλάλησεν Ἰησοῦσ, καὶ ἀπελθὼν
ἐκρύβη ἀπ᾽ αὐτῶν. **37** τοσαῦτα δὲ αὐτοῦ
σημεῖα πεποιηκότοσ ἔμπροσθεν αὐτῶν οὐκ
ἐπίστευον εἰσ αὐτόν, **38** ἵνα ὁ λόγοσ Ἠσαΐου
τοῦ προφήτου πληρωθῇ, ὃν εἶπεν· κύριε, τίσ
ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; καὶ ὁ βραχίων
κυρίου τίνι ἀπεκαλύφθη; **39** 109,1 διὰ τοῦτο
οὐκ ἠδύναντο πιστεύειν, ὅτι πάλιν εἶπεν
Ἠσαΐασ· **40** τετύφλωκεν αὐτῶν τοὺσ ὀφθαλ-
μοὺσ καὶ ἐπώρωσεν αὐτῶν τὴν καρδίαν, ἵνα

34. om ουν | συ λεγεισ 35. εν υμιν: μεθ υμων | ωσ: εωσ 36. ωσ: εωσ | ο ιησουσ 40. πεπωρωκεν

32 3, 14. **33** 18, 32. **34** Ps 88 (89), 29. 109 (110), 4. Dan 7, 14. **35** 7, 33. **36** Lc 16, 8. **38** Es 53, 1. Rom 10, 16. **40** Es 6, 9 s. Mt 13, 14 s. Act 28, 26 s.

μὴ ἴδωσιν τοῖσ ὀφθαλμοῖσ καὶ νοήσωσιν τῇ
καρδίᾳ καὶ στραφῶσιν καὶ ἰάσομαι αὐτούσ.
41 [110,10] ταῦτα εἶπεν Ἡσαΐασ ὅτι εἶδεν
τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐλάλησεν περὶ αὐτοῦ.
42 ὅμωσ μέντοι καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων πολ-
λοὶ ἐπίστευσαν εἰσ αὐτόν, ἀλλὰ διὰ τοὺσ
Φαρισαίουσ οὐχ ὡμολόγουν, ἵνα μὴ ἀπο-
συνάγωγοι γένωνται· **43** ἠγάπησαν γὰρ τὴν
δόξαν τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἤπερ τὴν
δόξαν τοῦ θεοῦ. **44** [111,1] Ἰησοῦσ δὲ ἔκραξεν
καὶ εἶπεν· ὁ πιστεύων εἰσ ἐμὲ οὐ πιστεύει
εἰσ ἐμὲ ἀλλὰ εἰσ τὸν πέμψαντά με, **45** καὶ
ὁ θεωρῶν ἐμὲ θεωρεῖ τὸν πέμψαντά με.
46 [112,10] ἐγὼ φῶσ εἰσ τὸν κόσμον ἐλήλυθα,
ἵνα πᾶσ ὁ πιστεύων εἰσ ἐμὲ ἐν τῇ σκοτίᾳ
μὴ μείνῃ. **47** καὶ ἐάν τίσ μου ἀκούσῃ τῶν
ῥημάτων καὶ μὴ φυλάξῃ, ἐγὼ οὐ κρίνω
αὐτόν· οὐ γὰρ ἦλθον ἵνα κρίνω τὸν κόσμον,
ἀλλ' ἵνα σώσω τὸν κόσμον. **48** ὁ ἀθετῶν
ἐμὲ καὶ μὴ λαμβάνων τὰ ῥήματά μου ἔχει
τὸν κρίνοντα αὐτόν· ὁ λόγοσ ὃν ἐλάλησα,
ἐκεῖνοσ κρινεῖ αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ,
49 ὅτι ἐγὼ ἐξ ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλάλησα, ἀλλ'
ὁ πέμψασ με πατὴρ αὐτόσ μοι ἐντολὴν δέ-
δωκεν τί εἴπω καὶ τί λαλήσω. **50** καὶ οἶδα
ὅτι ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ ζωὴ αἰώνιόσ ἐστιν. ἃ

40. επιστραφωσι | ιασωμαι 41. οτι: οτε 44. αλλ
47. φυλαξη: πιστευση 49. εδωκε

41 (Es 6, 1.) **42** 9, 22. **43** 5, 44. **45** 8, 19.
46 8, 12. **47** 3, 17. **49** 14, 10. **50** 6, 63.

οὖν ἐγὼ λαλῶ, καθὼσ εἴρηκέν μοι ὁ πατήρ,
οὕτωσ λαλῶ.

XIII.

Caena ultima cum lavatione pedum. Notatio proditoris; mandatum novum; Petri confidentia.

1 Πρὸ δὲ τῆσ ἑορτῆσ τοῦ πάσχα εἰδὼσ
ὁ Ἰησοῦσ ὅτι ἦλθεν αὐτοῦ ἡ ὥρα ἵνα με-
ταβῇ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου πρὸσ τὸν πα-
τέρα, ἀγαπήσασ τοὺσ ἰδίουσ τοὺσ ἐν τῷ
κόσμῳ, εἰσ τέλοσ ἠγάπησεν αὐτούσ. **2** [113,9]
καὶ δείπνου γινομένου, τοῦ διαβόλου ἤδη
βεβληκότοσ εἰσ τὴν καρδίαν ἵνα παρα-
δοῖ αὐτὸν Ἰούδασ Σίμωνοσ Ἰσκαριώτησ,
3 [114,3] εἰδὼσ ὅτι πάντα ἔδωκεν αὐτῷ ὁ
πατὴρ εἰσ τὰσ χεῖρασ, [115,10] καὶ ὅτι ἀπὸ
θεοῦ ἐξῆλθεν καὶ πρὸσ τὸν θεὸν ὑπάγει,
4 ἐγείρεται ἐκ τοῦ δείπνου καὶ τίθησιν τὰ
ἱμάτια, καὶ λαβὼν λέντιον διέζωσεν ἑαυτόν·
5 εἶτα βάλλει ὕδωρ εἰσ τὸν νιπτῆρα, καὶ
ἤρξατο νίπτειν τοὺσ πόδασ τῶν μαθητῶν
καὶ ἐκμάσσειν τῷ λεντίῳ ᾧ ἦν διεζωσμένοσ.
6 ἔρχεται οὖν πρὸσ Σίμωνα Πέτρον· λέγει
αὐτῷ· κύριε, σύ μου νίπτεισ τοὺσ πόδασ;
7 ἀπεκρίθη Ἰησοῦσ καὶ εἶπεν αὐτῷ· ὃ ἐγὼ
ποιῶ σὺ οὐκ οἶδασ ἄρτι, γνώσῃ δὲ μετὰ ταῦτα.
8 λέγει αὐτῷ Πέτροσ· οὐ μὴ νίψῃσ μου τοὺσ

50. ουν λαλω εγω

XIII. 1. εληλυθεν 2. γενομενου | ινα παραδ. etc: ιουδα σιμωνοσ ισχαριωτου, ινα αυτον παραδω 3. ειδωσ: add ο ιησουσ | δεδωκεν 6. και λεγει αυτω εκεινοσ 8. τουσ ποδασ μου

XIII. **1** Mt 26, 17 pp. **2** 27. Mt 26, 20 pp. **3** 3, 55.

πόδασ εἰσ τὸν αἰῶνα. ἀπεκρίθη Ἰησοῦσ
αὐτῷ· ἐὰν μὴ νίψω σε, οὐκ ἔχεισ μέροσ
μετ᾽ ἐμοῦ. **9** λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτροσ·
κύριε, μὴ τοὺσ πόδασ μου μόνον ἀλλὰ καὶ
τὰσ χεῖρασ καὶ τὴν κεφαλήν. **10** λέγει αὐτῷ
Ἰησοῦσ· ὁ λελουμένοσ οὐκ ἔχει χρείαν
νίψασθαι, ἀλλ᾽ ἔστιν καθαρὸσ ὅλοσ· καὶ ὑμεῖσ
καθαροί ἐστε, ἀλλ᾽ οὐχὶ πάντεσ. **11** ᾔδει
γὰρ τὸν παραδιδόντα αὐτόν· διὰ τοῦτο εἶπεν
ὅτι οὐχὶ πάντεσ καθαροί ἐστε.

12 Ὅτε οὖν ἔνιψεν τοὺσ πόδασ αὐτῶν
καὶ ἔλαβεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἀνέπεσεν
πάλιν, εἶπεν αὐτοῖσ· γινώσκετε τί πεποίηκα
ὑμῖν; **13** [116,3] ὑμεῖσ φωνεῖτέ με· ὁ διδά-
σκαλοσ καὶ ὁ κύριοσ, καὶ καλῶσ λέγετε·
εἰμὶ γάρ. **14** [117,10] εἰ οὖν ἐγὼ ἔνιψα ὑμῶν
τοὺσ πόδασ ὁ κύριοσ καὶ ὁ διδάσκαλοσ,
καὶ ὑμεῖσ ὀφείλετε ἀλλήλων νίπτειν τοὺσ
πόδασ· **15** ὑπόδειγμα γὰρ δέδωκα ὑμῖν,
ἵνα καθὼσ ἐγὼ ἐποίησα ὑμῖν καὶ ὑμεῖσ
ποιῆτε. **16** [118,3] ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
οὐκ ἔστιν δοῦλοσ μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ,
οὐδὲ ἀπόστολοσ μείζων τοῦ πέμψαντοσ
αὐτόν. **17** εἰ ταῦτα οἴδατε, μακάριοί ἐστε
ἐὰν ποιῆτε αὐτά. **18** [119,10] οὐ περὶ πάν-
των ὑμῶν λέγω· ἐγὼ οἶδα τίνασ ἐξελεξά-
μην· ἀλλ᾽ ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ· ὁ τρώγων

8. απεκριθη αυτω ο ιησουσ 10. ο ιησουσ | ου χρειαν εχει η τουσ ποδασ νιψασθαι 11. om οτι 12. και ανεπεσεν: αναπεσων 14. νιπτειν αλληλων 15. εδωκα 18. τινασ: ουσ

10 15, 3. **11** 6, 64. **16** 15, 20. Mt 10, 24. Lc 6, 40. 22, 27. **18** Ps. 40 (41), 10. Act 1, 16.

μετ' ἐμοῦ τὸν ἄρτον ἐπῆρκεν ἐπ' ἐμὲ τὴν
πτέρναν αὐτοῦ. **19** ἀπάρτι λέγω ὑμῖν πρὸ
τοῦ γενέσθαι, ἵνα πιστεύσητε ὅταν γένηται
ὅτι ἐγώ εἰμι. **20** [120,1] ἀμὴν ἀμὴν λέγω
ὑμῖν, ὁ λαμβάνων ἄν τινα πέμψω ἐμὲ λαμ-
βάνει, ὁ δὲ ἐμὲ λαμβάνων λαμβάνει τὸν
πέμψαντά με.

21 [121,4] Ταῦτα εἰπὼν Ἰησοῦσ ἐταράχθη
τῷ πνεύματι καὶ ἐμαρτύρησεν καὶ εἶπεν·
ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἷσ ἐξ ὑμῶν πα-
ραδώσει με. **22** [122,1] ἔβλεπον εἰσ ἀλλή-
λουσ οἱ μαθηταί, ἀπορούμενοι περὶ τίνοσ
λέγει. **23** [123,10] ἦν ἀνακείμενοσ εἷσ ἐκ τῶν
μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Ἰησοῦ, ὃν
ἠγάπα ὁ Ἰησοῦσ· **24** νεύει οὖν τούτῳ Σίμων
Πέτροσ καὶ λέγει αὐτῷ· εἰπὲ τίσ ἐστιν περὶ
οὗ λέγει. **25** ἐπιπεσὼν οὖν ἐκεῖνοσ οὕτωσ
ἐπὶ τὸ στῆθοσ τοῦ Ἰησοῦ λέγει αὐτῷ· κύριε,
τίσ ἐστιν; **26** ἀποκρίνεται ὁ Ἰησοῦσ· ἐκεῖνόσ
ἐστιν ᾧ ἐγὼ βάψω τὸ ψωμίον καὶ δώσω
αὐτῷ. [124,9] βάψασ οὖν τὸ ψωμίον λαμ-
βάνει καὶ δίδωσιν Ἰούδᾳ Σίμωνοσ Ἰσκαριώ-
του. **27** καὶ μετὰ τὸ ψωμίον, τότε εἰσῆλθεν
εἰσ ἐκεῖνον ὁ σατανᾶσ. [125,10] λέγει οὖν
αὐτῷ Ἰησοῦσ· ὃ ποιεῖσ ποίησον τάχιον.
28 τοῦτο δὲ οὐδεὶσ ἔγνω τῶν ἀνακειμένων

18. επηρεν 19. ινα οταν γεν. πιστευ. 20. εαν τινα 21. ο ιησουσ 22. εβλεπ. ουν 23. ην δε ανακει. | om εκ 24. και λεγει αυτω· ειπε etc: πυθεσθαι τισ αν ειη 25. ουν: δε | om ουτωσ 26. ω εγω βαψασ το ψωμι. επιδωσω | και εμβαψασ το ψωμι. | om λαμβαν. και | ισχαριωτη 27. ο ιησουσ

19 14, 29. **20** Mt 10, 40. Lc 9, 48. **21** ss. Mt 26, 21—25. Mc 14, 18—21. Lc 22, 21—23. **23** 20, 2.

πρὸσ τί εἶπεν αὐτῷ· **29** τινὲσ γὰρ ἐδόκουν,
ἐπεὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχεν Ἰούδασ, ὅτι
λέγει αὐτῷ Ἰησοῦσ· ἀγόρασον ὧν χρείαν
ἔχομεν εἰσ τὴν ἑορτήν, ἢ τοῖσ πτωχοῖσ ἵνα
τι δῷ. **30** λαβὼν οὖν τὸ ψωμίον ἐκεῖνοσ
ἐξῆλθεν εὐθύσ· ἦν δὲ νύξ.

31 Ὅτε οὖν ἐξῆλθεν, λέγει Ἰησοῦσ· νῦν
ἐδοξάσθη ὁ υἱὸσ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ θεὸσ
ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ. **32** εἰ ὁ θεὸσ ἐδοξάσθη
ἐν αὐτῷ, καὶ ὁ θεὸσ δοξάσει αὐτὸν ἐν αὐτῷ,
καὶ εὐθὺσ δοξάσει αὐτόν. **33** τεκνία, ἔτι
μικρὸν μεθ᾽ ὑμῶν εἰμί· ζητήσετέ με, καὶ
καθὼσ εἶπον τοῖσ Ἰουδαίοισ ὅτι ὅπου
ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖσ οὐ δύνασθε ἐλθεῖν, καὶ
ὑμῖν λέγω ἄρτι. **34** ἐντολὴν καινὴν δίδωμι
ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλουσ, καθὼσ ἠγά-
πησα ὑμᾶσ ἵνα καὶ ὑμεῖσ ἀγαπᾶτε ἀλλήλουσ.
35 ἐν τούτῳ γνώσονται πάντεσ ὅτι ἐμοὶ
μαθηταί ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοισ.
36 [126,1] Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτροσ· κύριε,
ποῦ ὑπάγεισ; ἀπεκρίθη Ἰησοῦσ· ὅπου ἐγὼ
ὑπάγω οὐ δύνασαί μοι νῦν ἀκολουθῆσαι, ἀκο-
λουθήσεισ δὲ ὕστερον. **37** λέγει αὐτῷ Πέτροσ·
κύριε, διατί οὐ δύναμαί σοι ἀκολουθῆσαι ἄρτι;
τὴν ψυχήν μου ὑπὲρ σοῦ θήσω. **38** ἀπο-

---

29. ο ιουδασ | ο ιησοσσ 30. ευθεωσ εξηλθεν 31. om ουν (οτε cum ην δε νυξ coniuncto) | λεγει ο ιησ. 32. δοξ. αυ. εν εαυτω 33. υπαγω εγω 36. απεκριθ. αυτω ο ιησ. | om εγω | υστερ. δε ακολουθ. μοι 37. ο πετροσ 38. απεκριθη αυτω ο ιησ.

---

33 7, 33 s. **34** 15, 12. 17. **38** Mt 26, 34. Mc 14, 30. Lc 22, 34.

κρίνεται Ἰησοῦσ· τὴν ψυχήν σου ὑπὲρ ἐμοῦ
θήσεισ; ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἀλέκ-
τωρ φωνήσῃ ἕωσ οὗ ἀρνήσῃ με τρίσ.

XIV.

Mansiones caelestes et Christi abitus ad patrem.
Christus et pater et opera. Promissio paracleti.
Christi unio cum fidelibus. Pax Christi.

1 [127,10] Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία·
πιστεύετε εἰσ τὸν θεόν, καὶ εἰσ ἐμὲ πιστεύετε.
2 ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρόσ μου μοναὶ πολ-
λαί εἰσιν· εἰ δὲ μή, εἶπον ἂν ὑμῖν· ὅτι
πορεύομαι ἑτοιμάσαι τόπον ὑμῖν· **3** καὶ ἐὰν
πορευθῶ καὶ ἑτοιμάσω τόπον ὑμῖν, πάλιν
ἔρχομαι καὶ παραλήμψομαι ὑμᾶσ πρὸσ
ἐμαυτόν, ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγὼ καὶ ὑμεῖσ ἦτε.
4 καὶ ὅπου ἐγὼ ὑπάγω οἴδατε τὴν ὁδόν.
5 Λέγει αὐτῷ Θωμᾶσ· κύριε, οὐκ οἴδαμεν
ποῦ ὑπάγεισ, καὶ πῶσ οἴδαμεν τὴν ὁδόν;
6 λέγει αὐτῷ Ἰησοῦσ· ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸσ
καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή· οὐδεὶσ ἔρχεται
πρὸσ τὸν πατέρα εἰ μὴ δι' ἐμοῦ. **7** εἰ
ἐγνώκατε ἐμέ, καὶ τὸν πατέρα μου γνώσεσθε·
καὶ ἀπάρτι γινώσκετε αὐτὸν καὶ ἑωράκατε
αὐτόν. **8** Λέγει αὐτῷ Φίλιπποσ· κύριε,
δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα, καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν.

---

38. φωνησει | απαρνηση

XIV. 2. om οτι 3. υμιν τοπον | παραληψομαι 4. οιδατε και την οδον οιδατε 5. οιδαμ. την οδον: δυναμεθα την οδ. ειδεναι 6. ο ιησουσ 7. ει εγνωκειτε με | γνωσεσθε: εγνωκειτε αν

XIV. **1** 27. **3** 18, 28. 12, 26. 17, 24. **4** 13, 33. **7** 8, 19.

9 λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦσ· τοσούτῳ χρόνῳ
μεθ' ὑμῶν εἰμί, καὶ οὐκ ἔγνωκάσ με,
Φίλιππε; ὁ ἑωρακὼσ ἐμὲ ἑώρακεν τὸν πα-
τέρα· πῶσ σὺ λέγεισ· δεῖξον ἡμῖν τὸν πα-
τέρα; **10** οὐ πιστεύεισ ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ
καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί ἐστιν; τὰ ῥήματα ἃ
ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐ λαλῶ· ὁ δὲ
πατὴρ ὁ ἐν ἐμοὶ μένων ποιεῖ τὰ ἔργα αὐτοῦ.
11 πιστεύετέ μοι ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ καὶ
ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί· εἰ δὲ μή, διὰ τὰ ἔργα
αὐτὰ πιστεύετε. **12** ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
ὁ πιστεύων εἰσ ἐμέ, τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ
κἀκεῖνοσ ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων
ποιήσει· ὅτι ἐγὼ πρὸσ τὸν πατέρα πορεύο-
μαι, **13** [128,4] καὶ ὅ τι ἂν αἰτήσητε ἐν τῷ
ὀνόματί μου, τοῦτο ποιήσω, ἵνα δοξασθῇ
ὁ πατὴρ ἐν τῷ υἱῷ. **14** ἐάν τι αἰτήσητέ
με ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐγὼ ποιήσω. **15** Ἐὰν
ἀγαπᾶτέ με, τὰσ ἐντολὰσ τὰσ ἐμὰσ τηρή-
σετε. **16** κἀγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα καὶ
ἄλλον παράκλητον δώσει ὑμῖν, ἵνα μεθ' ὑμῶν
ᾖ εἰσ τὸν αἰῶνα, **17** τὸ πνεῦμα τῆσ ἀληθείασ,
ὃ ὁ κόσμοσ οὐ δύναται λαβεῖν, ὅτι οὐ θεωρεῖ
αὐτὸ οὐδὲ γινώσκει αὐτό· ὑμεῖσ γινώσκετε
αὐτό, ὅτι παρ' ὑμῖν μένει καὶ ἐν ὑμῖν ἔσται.
18 οὐκ ἀφήσω ὑμᾶσ ὀρφανούσ, ἔρχομαι

---

9. τοσουτον χρονον | ς (non ς^{e}) με; φιλιππε, | και πωσ 10. εγω λαλω | αυτοσ ποιει τα εργα (sine αυτου) 11. εν εμοι: ς^{e} add εστιν | πιστευετε: add μοι 12. πατερα: add μου 14. με: om 15. τηρησατε 16. και εγω | μενη μεθ υμων 17. υμεισ: add δε

---

9 12, 45. **10** 12, 49. **13** 16, 23. Mc 11, 24. **15** 21. 15, 10. **16** 26. 15, 26.

πρὸσ ὑμᾶσ. **19** ἔτι μικρὸν καὶ ὁ κόσμοσ
με οὐκέτι θεωρεῖ· ὑμεῖσ δὲ θεωρεῖτέ με,
ὅτι ἐγὼ ζῶ καὶ ὑμεῖσ ζήσετε. **20** ἐν ἐκείνῃ
τῇ ἡμέρᾳ γνώσεσθε ὑμεῖσ ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ
πατρί μου καὶ ὑμεῖσ ἐν ἐμοὶ κἀγὼ ἐν ὑμῖν.
21 ὁ ἔχων τὰσ ἐντολάσ μου καὶ τηρῶν
αὐτάσ, ἐκεῖνόσ ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με· [129,1] ὁ
δὲ ἀγαπῶν με ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ πα-
τρόσ μου, κἀγὼ ἀγαπήσω αὐτὸν καὶ ἐμ-
φανίσω αὐτῷ ἐμαυτόν. **22** [130,10] Λέγει
αὐτῷ Ἰούδασ, οὐχ ὁ Ἰσκαριώτησ· κύριε,
καὶ τί γέγονεν ὅτι ἡμῖν μέλλεισ ἐμφανίζειν
σεαυτὸν καὶ οὐχὶ τῷ κόσμῳ; **23** ἀπεκρίθη
Ἰησοῦσ καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἐάν τισ ἀγαπᾷ με,
τὸν λόγον μου τηρήσει, καὶ ὁ πατήρ μου
ἀγαπήσει αὐτόν, καὶ πρὸσ αὐτὸν ἐλευσόμεθα
καὶ μονὴν παρ᾿ αὐτῷ ποιησόμεθα. **24** ὁ
μὴ ἀγαπῶν με τοὺσ λόγουσ μου οὐ τηρεῖ·
[131,1] καὶ ὁ λόγοσ ὃν ἀκούετε οὐκ ἔστιν
ἐμὸσ ἀλλὰ τοῦ πέμψαντόσ με πατρόσ.

25 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν παρ᾿ ὑμῖν μένων·
26 [132,10] ὁ δὲ παράκλητοσ, τὸ πνεῦμα τὸ
ἅγιον ὃ πέμψει ὁ πατὴρ ἐν τῷ ὀνόματί
μου, ἐκεῖνοσ ὑμᾶσ διδάξει πάντα καὶ ὑπο-
μνήσει ὑμᾶσ πάντα ἃ εἶπον ὑμῖν. **27** εἰρήνην
ἀφίημι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν.
οὐ καθὼσ ὁ κόσμοσ δίδωσιν ἐγὼ δίδωμι

---

19. ζησεσθε 21. και εγω 22. om και ante τι 23. ο ιησουσ | ποιησομεν

---

19 16, 16. **24** 7, 16. **26** 16, 13.

ὑμῖν. μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία μηδὲ
δειλιάτω. 28 ἠκούσατε ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν·
ὑπάγω καὶ ἔρχομαι πρὸσ ὑμᾶσ. εἰ ἠγαπᾶτέ
με, ἐχάρητε ἂν ὅτι πορεύομαι πρὸσ τὸν
πατέρα, ὅτι ὁ πατὴρ μείζων μου ἐστίν.
29 καὶ νῦν εἴρηκα ὑμῖν πρὶν γενέσθαι, ἵνα
ὅταν γένηται πιστεύσητε. 30 οὐκέτι πολλὰ
λαλήσω μεθ' ὑμῶν· ἔρχεται γὰρ ὁ τοῦ
κόσμου ἄρχων, καὶ ἐν ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐδέν,
31 ἀλλ' ἵνα γνῷ ὁ κόσμοσ ὅτι ἀγαπῶ τὸν
πατέρα, καὶ καθὼσ ἐνετείλατό μοι ὁ πατήρ,
οὕτωσ ποιῶ. ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν.

XV.

Vitis et palmites. Christi mandatum et summus amor. Amici electi. Mundi odium et culpa. Paracletus.

1 Ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελοσ ἡ ἀληθινή, καὶ
ὁ πατήρ μου ὁ γεωργόσ ἐστιν. 2 πᾶν κλῆμα
ἐν ἐμοὶ μὴ φέρον καρπόν, αἴρει αὐτό, καὶ
πᾶν τὸ καρπὸν φέρον, καθαίρει αὐτὸ ἵνα
καρπὸν πλείονα φέρῃ. 3 ἤδη ὑμεῖσ καθα-
ροί ἐστε διὰ τὸν λόγον ὃν λελάληκα ὑμῖν·
4 μείνατε ἐν ἐμοί, κἀγὼ ἐν ὑμῖν. καθὼσ
τὸ κλῆμα οὐ δύναται καρπὸν φέρειν ἀφ'

28. οτι πορευ.: οτι ειπον· πορευομαι | ο πατηρ: add μου 30. του κοσμου: add τουτου
XV. 2. πλειονα: ante καρπον pon

28 3. 10, 29. 29 13, 19. 30 12, 31. 31 Mt 26, 46. Mc 14, 42.
XV. 3 13, 10.

ἑαυτοῦ ἐὰν μὴ μένῃ ἐν τῇ ἀμπέλῳ, οὕτωσ
οὐδὲ ὑμεῖσ ἐὰν μὴ ἐν ἐμοὶ μένητε. **5** ἐγώ
εἰμι ἡ ἄμπελοσ, ὑμεῖσ τὰ κλήματα. ὁ μέ-
νων ἐν ἐμοὶ κἀγὼ ἐν αὐτῷ, οὗτοσ φέρει
καρπὸν πολύν, ὅτι χωρὶσ ἐμοῦ οὐ δύνασθε
ποιεῖν οὐδέν. **6** ἐὰν μή τισ μένῃ ἐν ἐμοί,
ἐβλήθη ἔξω ὡσ τὸ κλῆμα καὶ ἐξηράνθη,
καὶ συνάγουσιν αὐτὸ καὶ εἰσ τὸ πῦρ βάλ-
λουσιν, καὶ καίεται. **7** [133,4] ἐὰν μείνητε
ἐν ἐμοὶ καὶ τὰ ῥήματά μου ἐν ὑμῖν μείνῃ,
ὃ ἐὰν θέλητε αἰτήσασθε, καὶ γενήσεται ὑμῖν.
8 [134,10] ἐν τούτῳ ἐδοξάσθη ὁ πατήρ μου,
ἵνα καρπὸν πολὺν φέρητε καὶ γενήσεσθε
ἐμοὶ μαθηταί. **9** καθὼσ ἠγάπησέν με ὁ
πατήρ, κἀγὼ ἠγάπησα ὑμᾶσ· μείνατε ἐν
τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ. **10** ἐὰν τὰσ ἐντολάσ
μου τηρήσητε, μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου,
καθὼσ κἀγὼ τοῦ πατρόσ μου τὰσ ἐντολὰσ
τετήρηκα καὶ μένω αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ.
11 ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ
ἐν ὑμῖν ᾖ καὶ ἡ χαρὰ ὑμῶν πληρωθῇ.
12 αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμή, ἵνα ἀγαπᾶτε
ἀλλήλουσ καθὼσ ἠγάπησα ὑμᾶσ. **13** [135,4]
μείζονα ταύτησ ἀγάπην οὐδεὶσ ἔχει ἵνα
τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τῶν φίλων
αὐτοῦ. **14** [136,10] ὑμεῖσ φίλοι μου ἐστέ, ἐὰν
ποιῆτε ἃ ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν. **15** οὐκέτι

---

4. μεινη et μεινητε 6. μεινη | αυτο: αυτα | εισ πυρ 7. αιτησεσθε 10. καγω: εγω | του πατρ. μου: post τ. εντολασ pon 11. ῇ: μεινη 13. ινα: add τισ 14. οσα εγω

---

7 14, 13. **10** 14, 15. **11** 17, 13. **12** 13, 34. **13** 1 Io 3, 16. **14** 8, 31.

λέγω ὑμᾶσ δούλουσ, ὅτι ὁ δοῦλοσ οὐκ οἶδεν
τί ποιεῖ αὐτοῦ ὁ κύριοσ· ὑμᾶσ δὲ εἴρηκα
φίλουσ, ὅτι πάντα ἃ ἤκουσα παρὰ τοῦ πα-
τρόσ μου ἐγνώρισα ὑμῖν. **16** οὐχ ὑμεῖσ με
ἐξελέξασθε, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶσ, καὶ
ἔθηκα ὑμᾶσ ἵνα ὑμεῖσ ὑπάγητε καὶ καρπὸν
φέρητε καὶ ὁ καρπὸσ ὑμῶν μένῃ, [137,4] ἵνα
ὅ τι ἂν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί
μου δῷ ὑμῖν. **17** [138,10] ταῦτα ἐντέλλομαι
ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλουσ.

18 Εἰ ὁ κόσμοσ ὑμᾶσ μισεῖ, γινώσκετε
ὅτι ἐμὲ πρῶτον μεμίσηκεν. **19** εἰ ἐκ τοῦ
κόσμου ἦτε, ὁ κόσμοσ ἂν τὸ ἴδιον ἐφίλει·
ὅτι δὲ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ ἐστέ, ἀλλ' ἐγὼ
ἐξελεξάμην ὑμᾶσ ἐκ τοῦ κόσμου, διὰ τοῦτο
μισεῖ ὑμᾶσ ὁ κόσμοσ. **20** [139,3] μνημονεύετε
τοῦ λόγου οὗ ἐγὼ εἶπον ὑμῖν· οὐκ ἔστιν
δοῦλοσ μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ. [140,10] εἰ
ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶσ διώξουσιν· εἰ τὸν
λόγον μου ἐτήρησαν, καὶ τὸν ὑμέτερον
τηρήσουσιν. **21** [141,1] ἀλλὰ ταῦτα πάντα
ποιήσουσίν εἰσ ὑμᾶσ διὰ τὸ ὄνομά μου,
[142,3] ὅτι οὐκ οἴδασιν τὸν πέμψαντά με.
22 [143,10] εἰ μὴ ἦλθον καὶ ἐλάλησα αὐτοῖσ,
ἁμαρτίαν οὐκ εἴχοσαν· νῦν δὲ πρόφασιν
οὐκ ἔχουσιν περὶ τῆσ ἁμαρτίασ αὐτῶν.
23 [144,1] ὁ ἐμὲ μισῶν καὶ τὸν πατέρα μου

15. υμασ λεγω 18. πρωτον: add υμων 21. εισ υμασ· υμιν 22. αμ. ουκ ειχον

16 6, 70. 14, 13. **17** 13, 34. **18** 7, 7. **20** 13, 16. Mt 10, 24. Lc 6, 40. **21** 16, 3. **22** 9, 41.

μισεῖ. **24** [145,10] εἰ τὰ ἔργα μὴ ἐποίησα ἐν
αὐτοῖσ ἃ οὐδεὶσ ἄλλοσ ἐποίησεν, ἁμαρτίαν
οὐκ εἴχοσαν· νῦν δὲ καὶ ἑωράκασιν καὶ
μεμισήκασιν καὶ ἐμὲ καὶ τὸν πατέρα μου.
25 ἀλλ᾽ ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγοσ ὁ ἐν τῷ νόμῳ
αὐτῶν γεγραμμένοσ ὅτι ἐμίσησάν με δωρεάν.
26 ὅταν ἔλθῃ ὁ παράκλητοσ ὃν ἐγὼ πέμψω
ὑμῖν παρὰ τοῦ πατρόσ, τὸ πνεῦμα τῆσ
ἀληθείασ ὃ παρὰ τοῦ πατρὸσ ἐκπορεύεται,
ἐκεῖνοσ μαρτυρήσει περὶ ἐμοῦ· **27** καὶ ὑμεῖσ
δὲ μαρτυρεῖτε, ὅτι ἀπ᾽ ἀρχῆσ μετ᾽ ἐμοῦ ἐστέ.

XVI.

Persecutiones futurae. Paracletus vindex et institutor. Tristitia in gaudium cedens. Preces Christi nomine factae. Proxima discipulorum fuga.

1 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα μὴ σκαν-
δαλισθῆτε. **2** ἀποσυναγώγουσ ποιήσουσιν
ὑμᾶσ· [146,1] ἀλλ᾽ ἔρχεται ὥρα ἵνα πᾶσ ὁ
ἀποκτείνασ ὑμᾶσ δόξῃ λατρείαν προσφέρειν
τῷ θεῷ. **3** καὶ ταῦτα ποιήσουσιν ὅτι οὐκ
ἔγνωσαν τὸν πατέρα οὐδὲ ἐμέ. **4** ἀλλὰ
ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα
μνημονεύητε αὐτῶν, ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν.
[147,10] ταῦτα δὲ ὑμῖν ἐξ ἀρχῆσ οὐκ εἶπον,
ὅτι μεθ᾽ ὑμῶν ἤμην. **5** νῦν δὲ ὑπάγω

24. πεποιηκεν | ειχον 25. ο γεγραμμ. εν τω νο. αυτ.
26. οταν δε
XVI. 3. ποιησουσιν: add υμιν

24 7, 31. 10, 38. 14, 11. **25** Ps 34 (35), 19. 68 (69) 5.
26 14, 16. 16, 7 s. **27** Act 5, 32.
XVI. **2** 9, 22. **5** 13, 36. 14, 5.

πρὸσ τὸν πέμψαντά με, καὶ οὐδεὶσ ἐξ ὑμῶν
ἐρωτᾷ με· ποῦ ὑπάγεισ; 6 ἀλλ᾽ ὅτι ταῦτα
λελάληκα ὑμῖν, ἡ λύπη πεπλήρωκεν ὑμῶν
τὴν καρδίαν. 7 ἀλλ᾽ ἐγὼ τὴν ἀλήθειαν
λέγω ὑμῖν, συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω.
ἐὰν γὰρ μὴ ἀπέλθω, ὁ παράκλητοσ οὐκ
ἐλεύσεται πρὸσ ὑμᾶσ· ἐὰν δὲ πορευθῶ,
πέμψω αὐτὸν πρὸσ ὑμᾶσ. 8 καὶ ἐλθὼν
ἐκεῖνοσ ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ ἁμαρτίασ
καὶ περὶ δικαιοσύνησ καὶ περὶ κρίσεωσ.
9 περὶ ἁμαρτίασ μέν, ὅτι οὐ πιστεύουσιν εἰσ
ἐμέ· 10 περὶ δικαιοσύνησ δέ, ὅτι πρὸσ τὸν
πατέρα ὑπάγω καὶ οὐκέτι θεωρεῖτέ με·
11 περὶ δὲ κρίσεωσ, ὅτι ὁ ἄρχων τοῦ
κόσμου τούτου κέκριται. 12 ἔτι πολλὰ ἔχω
ὑμῖν λέγειν, ἀλλ᾽ οὐ δύνασθε βαστάζειν
ἄρτι· 13 ὅταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνοσ, τὸ πνεῦμα
τῆσ ἀληθείασ, ὁδηγήσει ὑμᾶσ ἐν τῇ ἀληθείᾳ
πάσῃ· οὐ γὰρ λαλήσει ἀφ᾽ ἑαυτοῦ, ἀλλ᾽ ὅσα
ἀκούει λαλήσει, καὶ τὰ ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ
ὑμῖν. 14 ἐκεῖνοσ ἐμὲ δοξάσει, ὅτι ἐκ
τοῦ ἐμοῦ λήμψεται καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν.
15 [148,3] πάντα ὅσα ἔχει ὁ πατὴρ ἐμά ἐστιν·
[149,10] διὰ τοῦτο εἶπον ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λαμ-
βάνει καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. 16 μικρὸν καὶ

---

10. πατερα: add μου 12. λεγειν υμιν 13. εισ πασαν την αληθειαν | οσα: add αν | ακουση 14. ληψεται 15. λαμβ.: ληψεται

---

11 12, 31. **15** 17, 10. **16** 14, 19.

οὐκέτι θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ
ὄψεσθέ με. **17** Εἶπον οὖν ἐκ τῶν μαθητῶν
αὐτοῦ πρὸσ ἀλλήλουσ· τί ἐστιν τοῦτο ὃ λέγει
ἡμῖν· μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν
μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με; καὶ ὅτι ὑπάγω πρὸσ
τὸν πατέρα; **18** ἔλεγον οὖν· τοῦτο τί ἐστιν
ὃ λέγει τὸ μικρόν; οὐκ οἴδαμεν τί λαλεῖ.
19 ἔγνω Ἰησοῦσ ὅτι ἤθελον αὐτὸν ἐρωτᾶν,
καὶ εἶπεν αὐτοῖσ· περὶ τούτου ζητεῖτε μετ'
ἀλλήλων ὅτι εἶπον· μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ
με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με;
20 ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι κλαύσετε καὶ
θρηνήσετε ὑμεῖσ, ὁ δὲ κόσμοσ χαρήσεται·
ὑμεῖσ λυπηθήσεσθε, ἀλλ' ἡ λύπη ὑμῶν εἰσ
χαρὰν γενήσεται. **21** ἡ γυνὴ ὅταν τίκτῃ
λύπην ἔχει, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα αὐτῆσ· ὅταν
δὲ γεννήσῃ τὸ παιδίον, οὐκέτι μνημονεύει
τῆσ θλίψεωσ διὰ τὴν χαρὰν ὅτι ἐγεννήθη
ἄνθρωποσ εἰσ τὸν κόσμον. **22** καὶ ὑμεῖσ
οὖν νῦν μὲν λύπην ἔχετε· πάλιν δὲ ὄψομαι
ὑμᾶσ, καὶ χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδία, καὶ
τὴν χαρὰν ὑμῶν οὐδεὶσ αἴρει ἀφ' ὑμῶν.
23 καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐμὲ οὐκ ἐρωτήσετε

---

16. ουκετι: ου | οψ. με: add οτι εγω υπαγω προσ τον πατερα 17. υπαγω: praem εγω 19. εγνω: add ουν | ο ιησουσ 20. υμεισ δε λυπηθ. 22. ουν λυπην μεν νυν

---

23 14, 23.

οὐδέν. [150,4] ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἄν τι
αἰτήσητε τὸν πατέρα, δώσει ὑμῖν ἐν τῷ
ὀνόματί μου. **24** ἕωσ ἄρτι οὐκ ἠτήσατε
οὐδὲν ἐν τῷ ὀνόματί μου· αἰτεῖτε, καὶ
λήμψεσθε, ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ᾖ πεπληρωμένη.
25 [151,10] Ταῦτα ἐν παροιμίαισ λελάληκα
ὑμῖν· ἔρχεται ὥρα ὅτε οὐκέτι ἐν παροιμίαισ
λαλήσω ὑμῖν, ἀλλὰ παρρησίᾳ περὶ τοῦ πα-
τρὸσ ἀπαγγελῶ ὑμῖν. **26** ἐν ἐκείνῃ τῇ
ἡμέρᾳ ἐν τῷ ὀνόματί μου αἰτήσεσθε, καὶ
οὐ λέγω ὑμῖν ὅτι ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα
περὶ ὑμῶν· **27** αὐτὸσ γὰρ ὁ πατὴρ φιλεῖ
ὑμᾶσ, ὅτι ὑμεῖσ ἐμὲ πεφιλήκατε καὶ πεπι-
στεύκατε ὅτι ἐγὼ παρὰ τοῦ θεοῦ ἐξῆλθον.
28 ἐξῆλθον ἐκ τοῦ πατρὸσ καὶ ἐλήλυθα εἰσ
τὸν κόσμον· πάλιν ἀφίημι τὸν κόσμον καὶ
πορεύομαι πρὸσ τὸν πατέρα. **29** Λέγουσιν
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· ἴδε νῦν ἐν παρρησίᾳ
λαλεῖσ, καὶ παροιμίαν οὐδεμίαν λέγεισ.
30 νῦν οἴδαμεν ὅτι οἶδασ πάντα καὶ οὐ
χρείαν ἔχεισ ἵνα τίσ σε ἐρωτᾷ· ἐν τούτῳ
πιστεύομεν ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐξῆλθεσ. **31** [152,4]
ἀπεκρίθη αὐτοῖσ Ἰησοῦσ· ἄρτι πιστεύετε;
32 ἰδοὺ ἔρχεται ὥρα καὶ ἐλήλυθεν ἵνα
σκορπισθῆτε ἕκαστοσ εἰσ τὰ ἴδια κἀμὲ
μόνον ἀφῆτε· καὶ οὐκ εἰμὶ μόνοσ, ὅτι ὁ

---

23. λεγω υμιν: add οτι | αν τι: οσα αν | εν τ. ον. μου: post τον πατερα 24. ληψεσθε 25. αλλ ερχεται | αναγγελω 27. παρα του θεου 28. εκ: παρα 29. λεγουσιν αυτω | om εν ante παρρη. 31. ο ιησουσ 32. και νυν εληλυθ. | και εμε

---

24 15, 11. **30** 2, 25. **32** 8, 16. Mt 26, 31. 56.

πατὴρ μετ' ἐμοῦ ἐστίν. **33** [153,10] ταῦτα
λελάληκα ὑμῖν ἵνα ἐν ἐμοὶ εἰρήνην ἔχητε.
ἐν τῷ κόσμῳ θλίψιν ἔχετε· ἀλλὰ θαρσεῖτε,
ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον.

XVII.

Christi precatio sacerdotalis pro se, pro apostolis atque fidelibus omnibus.

1 Ταῦτα ἐλάλησεν Ἰησοῦσ, καὶ ἐπάρασ
τοὺσ ὀφθαλμοὺσ αὐτοῦ εἰσ τὸν οὐρανὸν
εἶπεν· πάτερ, ἐλήλυθεν ἡ ὥρα· δόξασόν σου
τὸν υἱόν, ἵνα ὁ υἱὸσ δοξάσῃ σέ, **2** καθὼσ
ἔδωκασ αὐτῷ ἐξουσίαν πάσησ σαρκόσ, ἵνα
πᾶν ὃ δέδωκασ αὐτῷ δώσῃ αὐτοῖσ ζωὴν
αἰώνιον. **3** αὕτη δέ ἐστιν ἡ αἰώνιοσ ζωή,
ἵνα γινώσκουσιν σὲ τὸν μόνον ἀληθινὸν θεὸν
καὶ ὃν ἀπέστειλασ Ἰησοῦν Χριστόν. **4** ἐγώ
σε ἐδόξασα ἐπὶ τῆσ γῆσ, τὸ ἔργον τελειώσασ
ὃ δέδωκάσ μοι ἵνα ποιήσω· **5** καὶ νῦν
δόξασόν με σύ, πάτερ, παρὰ σεαυτῷ τῇ δόξῃ
ᾗ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ σοί.
6 Ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖσ ἀνθρώ-
ποισ οὓσ ἔδωκάσ μοι ἐκ τοῦ κόσμου. σοὶ
ἦσαν καὶ ἐμοὶ αὐτοὺσ ἔδωκασ, καὶ τὸν λόγον
σου τετήρηκαν· **7** νῦν ἔγνωκαν ὅτι πάντα
ὅσα δέδωκάσ μοι παρὰ σοῦ εἰσίν· **8** ὅτι
τὰ ῥήματα ἃ ἔδωκάσ μοι δέδωκα αὐτοῖσ,

---

33. εχετε: ς[e] εξετε
XVII. 1. ο ιησουσ | επηρε et και ειπεν | ινα και ο υιοσ σου 3. γινωσκωσι 4. ετελειωσα 6. ουσ δεδωκασ | αυτουσ δεδωκασ | τετηρηκασι 7. εισιν: εστιν 8. δεδωκασ

---

33 16, 11.
XVII. **1** 11, 41. **2** 6, 37 pp. Mt 11, 27. **3** 1 Io 5, 20 **4** 5, 36. 4, 34. **8** 25. 16, 30.

καὶ αὐτοὶ ἔλαβον, καὶ ἔγνωσαν ἀληθῶσ ὅτι
παρὰ σοῦ ἐξῆλθον, καὶ ἐπίστευσαν ὅτι σύ
με ἀπέστειλασ. **9** ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ·
οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ, ἀλλὰ περὶ ὧν
δέδωκάσ μοι, ὅτι σοί εἰσιν. **10** καὶ τὰ
ἐμὰ πάντα σά ἐστιν καὶ τὰ σὰ ἐμά, καὶ
δεδόξασμαι ἐν αὐτοῖσ. **11** καὶ οὐκέτι εἰμὶ
ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ αὐτοὶ ἐν τῷ κόσμῳ εἰσίν,
κἀγὼ πρὸσ σὲ ἔρχομαι. πάτερ ἅγιε, τήρησον
αὐτοὺσ ἐν τῷ ὀνόματί σου ᾧ δέδωκάσ μοι,
ἵνα ὦσιν ἓν καθὼσ ἡμεῖσ. **12** ὅτε ἤμην
μετ᾽ αὐτῶν, ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺσ ἐν τῷ
ὀνόματί σου ᾧ δέδωκάσ μοι, καὶ ἐφύλαξα,
καὶ οὐδεὶσ ἐξ αὐτῶν ἀπώλετο εἰ μὴ ὁ υἱὸσ
τῆσ ἀπωλείασ, ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ.
13 νῦν δὲ πρὸσ σὲ ἔρχομαι, καὶ ταῦτα
λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ ἵνα ἔχωσιν τὴν χαρὰν
τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην ἐν ἑαυτοῖσ. **14** ἐγὼ
δέδωκα αὐτοῖσ τὸν λόγον σου, καὶ ὁ κόσμοσ
ἐμίσησεν αὐτούσ, ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ
κόσμου καθὼσ ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου.
15 οὐκ ἐρωτῶ ἵνα ἄρῃσ αὐτοὺσ ἐκ τοῦ
κόσμου, ἀλλ᾽ ἵνα τηρήσῃσ αὐτοὺσ ἐκ τοῦ
πονηροῦ. **16** ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰσὶν
καθὼσ ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου.
17 ἁγίασον αὐτοὺσ ἐν τῇ ἀληθείᾳ· ὁ λόγοσ

---

11. και αυτοι: και ουτοι | και εγω | ω δεδ. μοι: ουσ δεδ. μοι 12. μετ. αυτων: add εν τω κοσμω | ω δεδ. μοι: ουσ δεδ. μοι | om και ante εφυλαξα 13. εν αυτοισ 16. ουκ ειμι: post εκ τ. κοσμ. pon 17. εν τ. αληθεια: add σου

---

9 14, 16. **10** 16, 15. **11** 22. **12** 18, 9. 13, 18. **13** 15, 11. **14** 15, 18 s. **15** Mt 6, 13.

ὁ σὸσ ἀλήθειά ἐστιν. **18** καθὼσ ἐμὲ ἀπέ-
στειλασ εἰσ τὸν κόσμον, κἀγὼ ἀπέστειλα
αὐτοὺσ εἰσ τὸν κόσμον· **19** καὶ ὑπὲρ αὐτῶν
ἁγιάζω ἐμαυτόν, ἵνα ὦσιν καὶ αὐτοὶ ἡγια-
σμένοι ἐν ἀληθείᾳ. **20** Οὐ περὶ τούτων δὲ
ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πιστευόν-
των διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰσ ἐμέ, **21** ἵνα
πάντεσ ἓν ὦσιν, καθὼσ σὺ πατὴρ ἐν ἐμοὶ
κἀγὼ ἐν σοί, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ὦσιν,
ἵνα ὁ κόσμοσ πιστεύῃ ὅτι σύ με ἀπέστειλασ.
22 κἀγὼ τὴν δόξαν ἣν δέδωκάσ μοι δέδωκα
αὐτοῖσ, ἵνα ὦσιν ἓν καθὼσ ἡμεῖσ ἕν·
23 ἐγὼ ἐν αὐτοῖσ καὶ σὺ ἐν ἐμοί, ἵνα ὦσιν
τετελειωμένοι εἰσ ἕν, ἵνα γινώσκῃ ὁ κόσμοσ
ὅτι σύ με ἀπέστειλασ καὶ ἠγάπησασ αὐτοὺσ
καθὼσ ἐμὲ ἠγάπησασ. **24** πατήρ, ὃ δέδω-
κάσ μοι, θέλω ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγὼ κἀκεῖνοι
ὦσιν μετ᾽ ἐμοῦ, ἵνα θεωρῶσιν τὴν δόξαν
τὴν ἐμήν, ἣν δέδωκάσ μοι ὅτι ἠγάπησάσ
με πρὸ καταβολῆσ κόσμου. **25** [154,3] πατὴρ
δίκαιε, καὶ ὁ κόσμοσ σε οὐκ ἔγνω, ἐγὼ δέ
σε ἔγνων, [155,10] καὶ οὗτοι ἔγνωσαν ὅτι σύ
με ἀπέστειλασ· **26** καὶ ἐγνώρισα αὐτοῖσ τὸ
ὄνομά σου καὶ γνωρίσω, ἵνα ἡ ἀγάπη ἣν
ἠγάπησάσ με ἐν αὐτοῖσ ᾖ κἀγὼ ἐν αὐτοῖσ.

---

19. εγω αγιαζω | ινα και αυτοι ωσιν 20. πιστευσοντων 21. πατερ | εν ημιν: add εν | πιστευση 22. και εγω | ημεισ εν: add εσμεν 23. ινα sec: και ινα 24. πατερ | ουσ δεδωκ. μοι | και εκεινοι | ην εδωκασ 25. πατερ

---

19 Heb 2, 11. **22** 11. **25** 8. 16, 3. **26** 15, 9.

XVIII.

Iudae adventus et militum terror. Captio Iesu et Malchi vulneratio. Iudicium apud pontificem et Petri lapsus. Iudicium coram Pilato. Rex veritatis. Barabbas.

1 [156,1] Ταῦτα εἰπὼν Ἰησοῦς ἐξῆλθεν σὺν
τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ πέραν τοῦ χειμάρρου
τοῦ κέδρου, ὅπου ἦν κῆπος, εἰς ὃν εἰσῆλθεν
αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. 2 [157,10] ᾔδει
δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν τὸν
τόπον, ὅτι πολλάκις συνήχθη Ἰησοῦς ἐκεῖ
μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. 3 [158,1] ὁ οὖν
Ἰούδας λαβὼν τὴν σπεῖραν καὶ ἐκ τῶν
ἀρχιερέων καὶ ἐκ τῶν Φαρισαίων ὑπηρέτας
ἔρχεται ἐκεῖ μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων
καὶ ὅπλων. 4 [159,10] Ἰησοῦς οὖν εἰδὼς
πάντα τὰ ἐρχόμενα ἐπ' αὐτὸν ἐξῆλθεν καὶ
λέγει αὐτοῖς· τίνα ζητεῖτε; 5 ἀπεκρίθησαν
αὐτῷ· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. λέγει αὐτοῖς
Ἰησοῦς· ἐγώ εἰμι. εἱστήκει δὲ καὶ Ἰούδας
ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν μετ' αὐτῶν. 6 ὡς οὖν
εἶπεν αὐτοῖς· ἐγώ εἰμι, ἀπῆλθαν εἰς τὰ
ὀπίσω καὶ ἔπεσαν χαμαί. 7 πάλιν οὖν
αὐτοὺς ἐπηρώτησεν· τίνα ζητεῖτε; οἱ δὲ
εἶπον· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. 8 ἀπεκρίθη
Ἰησοῦς· εἶπον ὑμῖν ὅτι ἐγώ εἰμι· εἰ οὖν
ἐμὲ ζητεῖτε, ἄφετε τούτους ὑπάγειν. 9 ἵνα
πληρωθῇ ὁ λόγος ὃν εἶπεν, ὅτι οὓς δέδω-

XVIII. 1. ο ιησους | των κεδρων 2. ο ιησους 3. και φαρισαιων 4. εξελθων ειπεν αυτοις 5. αυτοις ο ιησους 6. οτι εγω ειμ. | απηλθον | επεσον 8. ο ιησους

XVIII. 1 ss. Mt 26, 36 ss. Mc 14, 32 ss. Lc 22, 39 ss. 2 Lc 21, 37. 9 17, 12.

κάσ μοι, οὐκ ἀπώλεσα ἐξ αὐτῶν οὐδένα.
10 [160,1] Σίμων οὖν Πέτροσ ἔχων μάχαιραν
εἵλκυσεν αὐτὴν καὶ ἔπαισεν τὸν τοῦ ἀρχιε-
ρέωσ δοῦλον καὶ ἀπέκοψεν αὐτοῦ τὸ ὠτάριον
τὸ δεξιόν· ἦν δὲ ὄνομα τῷ δούλῳ Μάλχοσ.
11 [161,1] εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦσ τῷ Πέτρῳ·
βάλε τὴν μάχαιραν εἰσ τὴν θήκην. τὸ πο-
τήριον ὃ δέδωκέν μοι ὁ πατήρ, οὐ μὴ πίω
αὐτό;

12 [162,1] Ἡ οὖν σπεῖρα καὶ ὁ χιλίαρχοσ
καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν Ἰουδαίων συνέλαβον
τὸν Ἰησοῦν καὶ ἔδησαν αὐτόν, 13 [163,10] καὶ
ἤγαγον πρὸσ Ἄνναν πρῶτον· ἦν γὰρ πενθερὸσ
τοῦ Καϊάφα, ὃσ ἦν ἀρχιερεὺσ τοῦ ἐνιαυτοῦ
ἐκείνου· 14 ἦν δὲ Καϊάφασ ὁ συμβουλεύσασ
τοῖσ Ἰουδαίοισ ὅτι συμφέρει ἕνα ἄνθρωπον
ἀποθανεῖν ὑπὲρ τοῦ λαοῦ. 15 [164,4] Ἠκολούθει
δὲ τῷ Ἰησοῦ Σίμων Πέτροσ καὶ ἄλλοσ
μαθητήσ. [165,10] ὁ δὲ μαθητὴσ ἐκεῖνοσ ἦν
γνωστὸσ τῷ ἀρχιερεῖ καὶ συνεισῆλθεν τῷ
Ἰησοῦ εἰσ τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέωσ,
16 [166,1] ὁ δὲ Πέτροσ εἱστήκει πρὸσ τῇ θύρᾳ
ἔξω. [167,10] ἐξῆλθεν οὖν ὁ μαθητὴσ ὁ ἄλλοσ ὁ
γνωστὸσ τοῦ ἀρχιερέωσ καὶ εἶπεν τῇ θυρωρῷ,
καὶ εἰσήγαγεν τὸν Πέτρον. 17 [168,1] λέγει

10. το ωτιον 11. τ. μαχαιρ. σου 13. απηγαγον αυτον 14. αποθανειν: απολεσθαι 15. και ο αλλοσ 16. οσ ην γνωστ. τω αρχιερει

10 s. Mt 26, 51 ss. Mc 14, 47. Lc 22, 50 s **11** Mt 26, 42. **12** Mt 26, 57. Mc 14, 53. Lc 22, 54. **14** 11, 50. **15** Mt 26, 58 pp. 20, 2. **17** Mt 26, 69 pp.

οὖν τῷ Πέτρῳ ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρός· μὴ
καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν εἶ τοῦ ἀνθρώπου
τούτου; λέγει ἐκεῖνος· οὐκ εἰμί. **18** [169,10]
εἱστήκεισαν δὲ οἱ δοῦλοι καὶ οἱ ὑπηρέται
ἀνθρακιὰν πεποιηκότες, ὅτι ψῦχος ἦν, καὶ
ἐθερμαίνοντο· ἦν δὲ καὶ ὁ Πέτρος μετ᾽
αὐτῶν ἑστὼς καὶ θερμαινόμενος. **19** Ὁ οὖν
ἀρχιερεὺς ἠρώτησεν τὸν Ἰησοῦν περὶ τῶν
μαθητῶν αὐτοῦ καὶ περὶ τῆς διδαχῆς
αὐτοῦ. **20** [170,1] ἀπεκρίθη αὐτῷ Ἰησοῦς·
ἐγὼ παρρησίᾳ λελάληκα τῷ κόσμῳ· ἐγὼ
πάντοτε ἐδίδαξα ἐν συναγωγῇ καὶ ἐν τῷ
ἱερῷ, ὅπου πάντες οἱ Ἰουδαῖοι συνέρχονται,
καὶ ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν. **21** [171,10] τί
με ἐρωτᾷς; ἐρώτησον τοὺς ἀκηκοότας τί
ἐλάλησα αὐτοῖς· ἴδε οὗτοι οἴδασιν ἃ εἶπον
ἐγώ. **22** [172,1] ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος εἷς
παρεστηκὼς τῶν ὑπηρετῶν ἔδωκεν ῥάπισμα
τῷ Ἰησοῦ εἰπών· οὕτως ἀποκρίνῃ τῷ ἀρχιε-
ρεῖ; **23** [173,10] ἀπεκρίθη αὐτῷ Ἰησοῦς· εἰ
κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ·
εἰ δὲ καλῶς, τί με δέρεις; **24** [174,1] ἀπέ-
στειλεν οὖν αὐτὸν ὁ Ἅννας δεδεμένον πρὸς
Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα. **25** [175,1] Ἦν δὲ
Σίμων Πέτρος ἑστὼς καὶ θερμαινόμενος.

---

17. τω πετρω: post θυρωρος 18. ην δε μετ αυτ. ο πετρ. 20. ο ιησους | ελαλησα | εν τη συναγωγ. | παντες: ς παντοτε, ς^e^ παντοθεν 21. επερωτας; επερωτησον 22. εις των υπηρ. παρεστηκως 23. απ. αυτ. ο ιησ. 24. ς (non ς^e^) om ουν post απεστειλεν

---

20 Mt 26, 55 pp. **25** ss. Mt 26, 71 ss. Mc 14, 70 ss. Lc 22, 58 ss.

εἶπον οὖν αὐτῷ· μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθη-
τῶν αὐτοῦ εἶ; ἠρνήσατο ἐκεῖνοσ καὶ εἶπεν·
οὐκ εἰμί. **26** λέγει εἶσ ἐκ τῶν δούλων τοῦ
ἀρχιερέωσ, συγγενὴσ ὢν οὗ ἀπέκοψεν Πέτροσ
τὸ ὠτίον· οὐκ ἐγώ σε εἶδον ἐν τῷ κήπῳ
μετ' αὐτοῦ; **27** πάλιν οὖν ἠρνήσατο Πέτροσ,
καὶ εὐθέωσ ἀλέκτωρ ἐφώνησεν.

28 176,1 Ἄγουσιν οὖν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ
τοῦ Καϊάφα εἰσ τὸ πραιτώριον· ἦν δὲ πρωΐ·
177,10 καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλθον εἰσ τὸ πραι-
τώριον, ἵνα μὴ μιανθῶσιν ἀλλὰ φάγωσιν τὸ
πάσχα. **29** ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πειλᾶτοσ ἔξω
πρὸσ αὐτοὺσ καὶ φησίν· τίνα κατηγορίαν
φέρετε τοῦ ἀνθρώπου τούτου; **30** ἀπεκρίθη-
σαν καὶ εἶπαν αὐτῷ· εἰ μὴ ἦν οὗτοσ κακὸν
ποιῶν, οὐκ ἄν σοι παρεδώκαμεν αὐτόν.
31 εἶπεν οὖν αὐτοῖσ ὁ Πειλᾶτοσ· λάβετε
αὐτὸν ὑμεῖσ καὶ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν
κρίνατε. εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· ἡμῖν
οὐκ ἔξεστιν ἀποκτεῖναι οὐδένα. **32** ἵνα ὁ
λόγοσ τοῦ Ἰησοῦ πληρωθῇ, ὃν εἶπεν ση-
μαίνων ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνήσκειν.
33 178,1 Εἰσῆλθεν οὖν εἰσ τὸ πραιτώριον
πάλιν ὁ Πειλᾶτοσ καὶ ἐφώνησεν τὸν Ἰησοῦν
καὶ εἶπεν αὐτῷ· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺσ τῶν
Ἰουδαίων; **34** 179,10 ἀπεκρίθη Ἰησοῦσ· ἀφ'

27. ο πετρ. 28. πρωϊα | αλλ ινα φαγ. 29. πιλατ. | om εξω | φησιν: ειπε | φερετε: add κατα 30. ειπον. | κακοποιοσ 31. πιλατ. | κρινατε: add αυτον 33. πιλατ., atque sic ubique 34. απεκριθ. αυτω ο ιησουσ

28 ss. Mt 27, 1 ss. Mc 15, 1 ss. Lc 23, 1 ss.
32 12, 33. Mt 20, 19 pp.

ἑαυτοῦ σὺ τοῦτο λέγεισ, ἢ ἄλλοι σοι εἶπον
περὶ ἐμοῦ; **35** ἀπεκρίθη ὁ Πειλᾶτοσ· μήτι
ἐγὼ Ἰουδαῖόσ εἰμι; τὸ ἔθνοσ τὸ σὸν καὶ οἱ
ἀρχιερεῖσ παρέδωκάν σε ἐμοί· τί ἐποίησασ;
36 ἀπεκρίθη Ἰησοῦσ· ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ
ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. εἰ ἐκ τοῦ κόσμου
τούτου ἦν ἡ βασιλεία ἡ ἐμή, οἱ ὑπηρέται
ἂν οἱ ἐμοὶ ἠγωνίζοντο, ἵνα μὴ παραδοθῶ
τοῖσ Ἰουδαίοισ· νῦν δὲ ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ
οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν. **37** [180,1] εἶπεν οὖν
αὐτῷ ὁ Πειλᾶτοσ· οὐκοῦν βασιλεὺσ εἶ σύ;
ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦσ· σὺ λέγεισ, ὅτι βασι-
λεύσ εἰμι. [181,10] ἐγὼ εἰσ τοῦτο γεγέννημαι
καὶ εἰσ τοῦτο ἐλήλυθα εἰσ τὸν κόσμον, ἵνα
μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ· πᾶσ ὁ ὢν ἐκ τῆσ
ἀληθείασ ἀκούει μου τῆσ φωνῆσ. **38** λέγει
αὐτῷ ὁ Πειλᾶτοσ· τί ἐστιν ἀλήθεια; καὶ
τοῦτο εἰπὼν πάλιν ἐξῆλθεν πρὸσ τοὺσ
Ἰουδαίουσ, [182,9] καὶ λέγει αὐτοῖσ· ἐγὼ οὐδε-
μίαν εὑρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν. **39** [183,4] ἔστιν
δὲ συνήθεια ὑμῖν ἵνα ἕνα ἀπολύσω ὑμῖν ἐν
τῷ πάσχα· βούλεσθε οὖν ἀπολύσω ὑμῖν τὸν
βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; **40** [184,1] ἐκραύγασαν
οὖν πάλιν λέγοντεσ· μὴ τοῦτον, ἀλλὰ τὸν
Βαραββᾶν. ἦν δὲ ὁ Βαραββᾶσ λῃστήσ.

---

36. ο ιησουσ | βασιλ. ειμι εγω. εγω εισ 38. ουδεμ. αιτ. ευρ. εν αυτω 39. απολυσω pri: post υμιν | απολυσω sec: post υμιν 40. ουν παλιν: add παντεσ

---

37 8, 40. 47. **38** 19, 4. **39** s. Mt 27, 15 ss. pp

XIX.

Ecce homo. Pilati potestas. Damnatio. Crucifixio. Titulus in cruce. Tunica inconsutilis. Mater et Iohannes. Consummatum est. Percussio lateris. Ioseph cum Nicodemo sepelit corpus.

1 186,4 Τότε οὖν ἔλαβεν ὁ Πειλᾶτοσ τὸν
Ἰησοῦν καὶ ἐμαστίγωσεν. 2 καὶ οἱ στρα-
τιῶται πλέξαντεσ στέφανον ἐξ ἀκανθῶν
ἐπέθηκαν αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ, καὶ ἱμάτιον
πορφυροῦν περιέβαλον αὐτόν, 3 καὶ ἤρχοντο
πρὸσ αὐτὸν καὶ ἔλεγον· χαῖρε ὁ βασιλεὺσ τῶν
Ἰουδαίων· καὶ ἐδίδοσαν αὐτῷ ῥαπίσματα.
4 186,9 Ἐξῆλθεν πάλιν ὁ Πειλᾶτοσ ἔξω καὶ
λέγει αὐτοῖσ· ἴδε ἄγω ὑμῖν αὐτὸν ἔξω, ἵνα
γνῶτε ὅτι αἰτίαν οὐχ εὑρίσκω. 5 ἐξῆλθεν
οὖν ὁ Ἰησοῦσ ἔξω, φορῶν τὸν ἀκάνθινον
στέφανον καὶ τὸ πορφυροῦν ἱμάτιον. καὶ
λέγει αὐτοῖσ· ἰδοὺ ὁ ἄνθρωποσ. 6 188,1 ὅτε
οὖν ἴδον αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖσ καὶ οἱ ὑπηρέται,
ἐκραύγασαν· σταύρωσον σταύρωσον. 189,10
λέγει αὐτοῖσ ὁ Πειλᾶτοσ· λάβετε αὐτὸν ὑμεῖσ
καὶ σταυρώσατε· 190,9 ἐγὼ γὰρ οὐχ εὑρίσκω
ἐν αὐτῷ αἰτίαν. 7 191,10 ἀπεκρίθησαν οἱ
Ἰουδαῖοι· ἡμεῖσ νόμον ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸν

XIX. 1. πιλατ. 3. om και ηρχοντ. πρ. αυτον | εδιδουν 4. εξηλθ. ουν | εξω ο πιλατ. | εν αυτω ουδεμιαν αιτ. ευρισκ. 5. ιδε 6. ειδον | εκραυγασαν: add λεγοντεσ 7. απεκριθησαν: add αυτω | κατ. τ. νομον ημων

XIX. 1 Lc 23, 16. 2 Mt 27, 26 ss. Mc 15, 15 ss. 4 18, 38. 6 18, 31. Mt 27, 23 ss. 7 10, 33. Mt 26, 63 pp. Lev 24, 16.

νόμον ὀφείλει ἀποθανεῖν, ὅτι υἱὸν θεοῦ
ἑαυτὸν ἐποίησεν. **8** [192,4] Ὅτε οὖν ἤκουσεν
ὁ Πειλᾶτοσ τοῦτον τὸν λόγον, μᾶλλον ἐφο-
βήθη, **9** καὶ εἰσῆλθεν εἰσ τὸ πραιτώριον
πάλιν καὶ λέγει τῷ Ἰησοῦ· πόθεν εἶ σύ; ὁ
δὲ Ἰησοῦσ ἀπόκρισιν οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ.
10 [193,10] λέγει αὐτῷ ὁ Πειλᾶτοσ· ἐμοὶ οὐ
λαλεῖσ; οὐκ οἶδασ ὅτι ἐξουσίαν ἔχω ἀπο-
λῦσαί σε καὶ ἐξουσίαν ἔχω σταυρῶσαί σε;
11 ἀπεκρίθη Ἰησοῦσ· οὐκ ἔχεισ ἐξουσίαν
κατ' ἐμοῦ οὐδεμίαν εἰ μὴ ἦν δεδομένον σοι
ἄνωθεν· διὰ τοῦτο ὁ παραδούσ με σοὶ
μείζονα ἁμαρτίαν ἔχει. **12** ἐκ τούτου ὁ
Πειλᾶτοσ ἐζήτει ἀπολῦσαι αὐτόν· οἱ δὲ
Ἰουδαῖοι ἐκραύγαζον λέγοντεσ· ἐὰν τοῦτον
ἀπολύσῃσ, οὐκ εἶ φίλοσ τοῦ Καίσαροσ·
πᾶσ ὁ βασιλέα ἑαυτὸν ποιῶν ἀντιλέγει τῷ
Καίσαρι. **13** ὁ οὖν Πειλᾶτοσ ἀκούσασ τῶν
λόγων τούτων ἤγαγεν ἔξω τὸν Ἰησοῦν, καὶ
ἐκάθισεν ἐπὶ βήματοσ εἰσ τόπον λεγόμενον
Λιθόστρωτον, Ἑβραϊστὶ δὲ Γαββαθᾶ. **14** ἦν
δὲ παρασκευὴ τοῦ πάσχα, ὥρα ἦν ὡσ ἕκτη.
καὶ λέγει τοῖσ Ἰουδαίοισ· ἴδε ὁ βασιλεὺσ
ὑμῶν. **15** [194,1] ἐκραύγασαν οὖν ἐκεῖνοι· ἆρον
ἆρον, σταύρωσον αὐτόν. [195,10] λέγει αὐτοῖσ

---

7. ϛ^e του θεου | εαυτον: ante υι. θεου 10. λεγει ουν | σταυρωσαι σε, tum απολυσαι σε 11. ο ιησους | ουκ ειχες εξουσ. ουδεμ. κατ εμου | σοι δεδομενον | ο παραδιδους 12. εζητει ο πιλα. | εκραζον | εαυτον: αὐτον 13. τουτον τον λογον | επι του βηματος 14. ωρα δε ωσει 15. εκρ. ουν εκ.: οι δε εκραυγασαν

---

9 Mt 27, 12 pp. Mc 15, 4 s. **14** 31. **15** Lc 23, 18.

ὁ Πειλᾶτοσ· τὸν βασιλέα ὑμῶν σταυρώσω;
ἀπεκρίθησαν οἱ ἀρχιερεῖσ· οὐκ ἔχομεν βα-
σιλέα εἰ μὴ Καίσαρα. **16** [196,1] τότε οὖν
παρέδωκεν αὐτὸν αὐτοῖσ ἵνα σταυρωθῇ.

[197,1] Παρέλαβον οὖν τὸν Ἰησοῦν, **17** καὶ
βαστάζων ἑαυτῷ τὸν σταυρὸν ἐξῆλθεν εἰσ
τὸν λεγόμενον Κρανίου τόπον, ὃ λέγεται
Ἑβραϊστὶ Γολγοθᾶ, **18** ὅπου αὐτὸν ἐσταύ-
ρωσαν, [198,1] καὶ μετ᾽ αὐτοῦ ἄλλουσ δύο
ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ τὸν Ἰησοῦν.
19 [199,1] ἔγραψεν δὲ καὶ τίτλον ὁ Πειλᾶτοσ
καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ· ἦν δὲ γεγραμ-
μένον· Ἰησοῦσ ὁ Ναζωραῖοσ ὁ βασιλεὺσ
τῶν Ἰουδαίων. • **20** [200,10] τοῦτον οὖν τὸν
τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι
ἐγγὺσ ἦν ὁ τόποσ τῆσ πόλεωσ ὅπου ἐσταυ-
ρώθη ὁ Ἰησοῦσ· καὶ ἦν γεγραμμένον
Ἑβραϊστί, Ῥωμαϊστί, Ἑλληνιστί. **21** ἔλεγον
οὖν τῷ Πειλάτῳ οἱ ἀρχιερεῖσ τῶν Ἰουδαίων·
μὴ γράφε· ὁ βασιλεὺσ τῶν Ἰουδαίων, ἀλλ᾽
ὅτι ἐκεῖνοσ εἶπεν· βασιλεύσ εἰμι τῶν Ἰου-
δαίων. **22** ἀπεκρίθη ὁ Πειλᾶτοσ· ὃ γέ-
γραφα, γέγραφα.

23 [201,1] Οἱ οὖν στρατιῶται, ὅτε ἐσταύ-
ρωσαν τὸν Ἰησοῦν, ἔλαβον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ,
καὶ ἐποίησαν τέσσερα μέρη, ἑκάστῳ στρα-
τιώτῃ μέροσ, καὶ τὸν χιτῶνα. ἦν δὲ ὁ

16. παρελαβον δε τον ιησουν και απηγαγον 17. εαυτω: αυτου idque post τον σταυρ. | οσ λεγεται 20. τησ πολεωσ ο τοποσ | εβραϊ. ελλην. ρωμαϊ. 23. τεσσαρα | αρραφοσ

16 ss. Mt 27, 32 ss. Mc 15, 21 ss. Lc 23, 26 ss.
23 s. Mt 27, 35. Mc 15, 24. Lc 23, 34.

χιτὼν ἄραφοσ, ἐκ τῶν ἄνωθεν ὑφαντὸσ δι'
ὅλου. **24** εἶπαν οὖν πρὸσ ἀλλήλουσ· μὴ
σχίσωμεν αὐτόν, ἀλλὰ λάχωμεν περὶ αὐτοῦ,
τίνοσ ἔσται. ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ· διε-
μερίσαντο τὰ ἱματιά μου ἑαυτοῖσ καὶ ἐπὶ
τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον. Οἱ μὲν οὖν
στρατιῶται ταῦτα ἐποίησαν. **25** [202,10] εἱστή-
κεισαν δὲ παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ ἡ
μήτηρ αὐτοῦ καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆσ μητρὸσ
αὐτοῦ, Μαριὰμ ἡ τοῦ Κλωπᾶ, καὶ Μαριὰμ
ἡ Μαγδαληνή. **26** Ἰησοῦσ οὖν ἰδὼν τὴν
μητέρα καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα ὃν
ἠγάπα, λέγει τῇ μητρί· γύναι, ἴδε ὁ υἱόσ
σου. **27** εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ· ἴδε ἡ μή-
τηρ σου. καὶ ἀπ' ἐκείνησ τῆσ ὥρασ ἔλαβεν
αὐτὴν ὁ μαθητὴσ εἰσ τὰ ἴδια. **28** [203,4] Μετὰ
τοῦτο εἰδὼσ ὁ Ἰησοῦσ ὅτι ἤδη πάντα τε-
τέλεσται, ἵνα τελειωθῇ ἡ γραφή, λέγει·
διψῶ. **29** σκεῦοσ ἔκειτο ὄξουσ μεστόν·
σπόγγον οὖν μεστὸν ὄξουσ ὑσσώπῳ περι-
θέντεσ προσήνεγκαν αὐτοῦ τῷ στόματι.
30 [204,1] ὅτε οὖν ἔλαβεν τὸ ὄξοσ, εἶπεν·
τετέλεσται, καὶ κλίνασ τὴν κεφαλὴν παρέδω-
κεν τὸ πνεῦμα.

---

24. ειπον | η γρα. πληρωθ.: add η λεγουσα 25. bis μαρια 26. τη μητρι: add αυτου | ιδου 27. ιδον 28. ηδη: post παντα 29. σκευοσ ουν εκ. οξ. μεστ οι δε πλησαντεσ σπογγον οξουσ και 30. το οξοσ add ο ιησουσ

---

24 Ps 21 (22), 19. **25** Mt 27, 55 pp. **26** 20, 2.
28 Ps 68 (69), 22. **29** Mt 27, 48 pp. **30** Mt 27, 50 pp.

31 205,10 Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, ἐπεὶ παρα-
σκευὴ ἦν, ἵνα μὴ μείνῃ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ
τὰ σώματα ἐν τῷ σαββάτῳ, ἦν γὰρ μεγάλη
ἡ ἡμέρα ἐκείνου τοῦ σαββάτου, ἠρώτησαν
τὸν Πειλᾶτον ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ
σκέλη καὶ ἀρθῶσιν. **32** ἦλθον οὖν οἱ στρα-
τιῶται, καὶ τοῦ μὲν πρώτου κατέαξαν τὰ
σκέλη καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ συνσταυρωθέντοσ
αὐτῷ· **33** ἐπὶ δὲ τὸν Ἰησοῦν ἐλθόντεσ ὡσ
εἶδον ἤδη αὐτὸν τεθνηκότα, οὐ κατέαξαν
αὐτοῦ τὰ σκέλη, **34** ἀλλ᾿ εἶσ τῶν στρατιω-
τῶν λόγχῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἔνυξεν, καὶ
ἐξῆλθεν εὐθὺσ αἷμα καὶ ὕδωρ. **35** καὶ ὁ
ἑωρακὼσ μεμαρτύρηκεν, καὶ ἀληθινὴ αὐτοῦ
ἐστὶν ἡ μαρτυρία, κἀκεῖνοσ οἶδεν ὅτι ἀληθῆ
λέγει, ἵνα καὶ ὑμεῖσ πιστεύητε. **36** ἐγένετο
γὰρ ταῦτα ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ· ὀστοῦν
οὐ συντριβήσεται αὐτοῦ. **37** καὶ πάλιν ἑτέρα
γραφὴ λέγει· ὄψονται εἰσ ὃν ἐξεκέντησαν.
38 206,1 Μετὰ δὲ ταῦτα ἠρώτησεν τὸν
Πειλᾶτον Ἰωσὴφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίασ, ὢν
μαθητὴσ τοῦ Ἰησοῦ κεκρυμμένοσ δὲ
διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἵνα ἄρῃ
τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐπέτρεψεν ὁ
Πειλᾶτοσ. ἦλθον οὖν καὶ ἦραν αὐτόν.

---

31. επει παρασχ. ην: post εν τω σαββατω | εκεινου: ς^e εκεινη 32. συσταυρωθ. 33. αυτον ηδη 34. ευθυσ εξηλθ. 35. om και ante υμεισ | πιστευσητε 38. ο ιωσηφ | ηλθεν et ηρεν | αυτον: το σωμα του ιησου

---

31 Deut 21, 23. Mc 15, 42. **35** 21, 24. **36** Exod 12, 46. Ps 33 (34), 21. **37** Zach 12, 10. **38** ss. Mt 27, 57 ss. Mc 15, 42 ss. Lc 23, 50 ss.

39 [207,10] ἦλθεν δὲ καὶ Νικόδημοσ ὁ ἐλθὼν
πρὸσ αὐτὸν νυκτὸσ τὸ πρῶτον, φέρον μῖγμα
σμύρνησ καὶ ἀλόησ ὡσ λίτρασ ἑκατόν.
40 [208,1] ἔλαβον οὖν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ
καὶ ἔδησαν αὐτὸ ὀθονίοισ μετὰ τῶν ἀρω-
μάτων, καθὼσ ἔθοσ ἐστὶν τοῖσ Ἰουδαίοισ
ἐνταφιάζειν. **41** ἦν δὲ ἐν τῷ τόπῳ ὅπου
ἐσταυρώθη κῆποσ, καὶ ἐν τῷ κήπῳ μνη-
μεῖον καινόν, ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶσ ἐτέθη·
42 ἐκεῖ οὖν διὰ τὴν παρασκευὴν τῶν
Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺσ ἦν τὸ μνημεῖον,
ἔθηκαν τὸν Ἰησοῦν.

XX.

Resurrectio. Maria, Petrus et Iohannes ad sepulchrum. Duo angeli. Hortulanus et Maria. Dominus in mediis discipulis impertiens spiritum. Thomas incredulus. Conclusio.

1 [209,1] Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων Μαριὰμ
ἡ Μαγδαληνὴ ἔρχεται πρωΐ σκοτίασ ἔτι
οὔσησ εἰσ τὸ μνημεῖον, καὶ βλέπει τὸν λίθον
ἠρμένον ἐκ τοῦ μνημείου. **2** [210,10] τρέχει
οὖν καὶ ἔρχεται πρὸσ Cίμωνα Πέτρον καὶ
πρὸσ τὸν ἄλλον μαθητὴν ὃν ἐφίλει ὁ
Ἰησοῦσ, καὶ λέγει αὐτοῖσ· ἦραν τὸν κύριον
ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ οὐκ οἴδαμεν ποῦ
ἔθηκαν αὐτόν. **3** ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πέτροσ
καὶ ὁ ἄλλοσ μαθητήσ, καὶ ἤρχοντο εἰσ τὸ
μνημεῖον. **4** ἔτρεχον δὲ οἱ δύο ὁμοῦ· καὶ
ὁ ἄλλοσ μαθητὴσ προέδραμεν τάχιον τοῦ

39. αυτον: τον ιησουν | ωσ: ωσει
XX. 1. μαρια

XX. **1** Mt 28, 1 ss. Mc 16, 1 ss. Lc 24, 1 ss.
2 13, 23. 18, 15. 19, 26. 21, 7. **3** ss. Lc 24, 12.

Πέτρου καὶ ἦλθεν πρῶτοσ εἰσ τὸ μνημεῖον,
5 καὶ παρακύψασ βλέπει κείμενα τὰ ὀθόνια,
οὐ μέντοι εἰσῆλθεν. 6 ἔρχεται οὖν Σίμων
Πέτροσ ἀκολουθῶν αὐτῷ, καὶ εἰσῆλθεν εἰσ
τὸ μνημεῖον, καὶ θεωρεῖ τὰ ὀθόνια κείμενα,
7 καὶ τὸ σουδάριον, ὃ ἦν ἐπὶ τῆσ κεφαλῆσ
αὐτοῦ, οὐ μετὰ τῶν ὀθονίων κείμενον ἀλλὰ
χωρὶσ ἐντετυλιγμένον εἰσ ἕνα τόπον. 8 τότε
οὖν εἰσῆλθεν καὶ ὁ ἄλλοσ μαθητὴσ ὁ ἐλθὼν
πρῶτοσ εἰσ τὸ μνημεῖον, καὶ εἶδεν καὶ
ἐπίστευσεν· 9 οὐδέπω γὰρ ᾔδεισαν τὴν
γραφήν, ὅτι δεῖ αὐτὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι.
10 ἀπῆλθον οὖν πάλιν πρὸσ αὑτοὺσ οἱ
μαθηταί. 11 [211,1] Μαριὰμ δὲ εἱστήκει
πρὸσ τῷ μνημείῳ ἔξω κλαίουσα. ὡσ οὖν
ἔκλαιεν, παρέκυψεν εἰσ τὸ μνημεῖον, 12 καὶ
θεωρεῖ δύο ἀγγέλουσ ἐν λευκοῖσ καθεζομέ-
νουσ, ἕνα πρὸσ τῇ κεφαλῇ καὶ ἕνα πρὸσ
τοῖσ ποσίν, ὅπου ἔκειτο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ.
13 [212,10] λέγουσιν αὐτῇ ἐκεῖνοι· γύναι, τί
κλαίεισ; λέγει αὐτοῖσ ὅτι ἦραν τὸν κύριόν
μου, καὶ οὐκ οἶδα ποῦ ἔθηκαν αὐτόν.
14 ταῦτα εἰποῦσα ἐστράφη εἰσ τὰ ὀπίσω,
καὶ θεωρεῖ τὸν Ἰησοῦν ἑστῶτα, καὶ οὐκ
ᾔδει ὅτι Ἰησοῦσ ἐστίν. 15 λέγει αὐτῇ
Ἰησοῦσ· γύναι, τί κλαίεισ; τίνα ζητεῖσ;
ἐκείνη δοκοῦσα ὅτι ὁ κηπουρόσ ἐστιν, λέγει

10. προσ εαυτουσ 11. μαρια | προσ το μνημειον | εξω: post κλαιουσα 13. και λεγουσιν 14. και ταυτα | ο ιησουσ 15. ο ιησουσ

14 21, 4. **14—18** [Mc 16, 9 s.]

αὐτῷ· κύριε, εἰ σὺ ἐβάστασας αὐτόν, εἰπέ
μοι ποῦ ἔθηκας αὐτόν, κἀγὼ αὐτὸν ἀρῶ.
16 λέγει αὐτῇ Ἰησοῦς· Μαριάμ. στραφεῖσα
ἐκείνη λέγει αὐτῷ Ἑβραϊστί· Ῥαββουνί, ὃ
λέγεται διδάσκαλε. **17** λέγει αὐτῇ Ἰησοῦς·
μή μου ἅπτου· οὔπω γὰρ ἀναβέβηκα πρὸς
τὸν πατέρα· πορεύου δὲ πρὸς τοὺς ἀδελφούς
μου καὶ εἰπὲ αὐτοῖς· ἀναβαίνω πρὸς τὸν
πατέρα μου καὶ πατέρα ὑμῶν, καὶ θεόν μου
καὶ θεὸν ὑμῶν. **18** ἔρχεται Μαριὰμ ἡ
Μαγδαληνὴ ἀγγέλλουσα τοῖς μαθηταῖς ὅτι
ἑώρακα τὸν κύριον, καὶ ταῦτα εἶπεν αὐτῇ.
19 [213,9] Οὔσης οὖν ὀψίας τῇ ἡμέρᾳ
ἐκείνῃ τῇ μιᾷ σαββάτων, καὶ τῶν θυρῶν
κεκλεισμένων ὅπου ἦσαν οἱ μαθηταὶ διὰ
τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς
καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει αὐτοῖς·
εἰρήνη ὑμῖν. **20** καὶ τοῦτο εἰπὼν ἔδειξεν
τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῖς. [214,10]
ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν κύριον.
21 εἶπεν οὖν αὐτοῖς πάλιν· εἰρήνη ὑμῖν·
καθὼς ἀπέσταλκέν με ὁ πατήρ, κἀγὼ
πέμπω ὑμᾶς. **22** καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐνεφύση-
σεν, καὶ λέγει αὐτοῖς· λάβετε πνεῦμα
ἅγιον. **23** [215,7] ἄν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρ-

---

15. αυτον εθηκας 16. ο ιησους | μαρια | om εβραϊστ. 17. ο ιησους | πατερα pri: add μου 18. μαρια | απαγγελλουσα | εωρακεν 19. των σαββατων | οι μαθηται: add συνηγμενοι 20. εδειξεν αυτοις et πλευραν αυτου 21. παλιν: praem ο ιησους

---

19 Lc 24, 36. [Mc 16, 14.] **20** [Lc 24, 40.] **21** 17, 18. **23** Mt 18, 18.

τίασ, ἀφέωνται αὐτοῖσ· ἄν τινων κρατῆτε,
κεκράτηνται.

24 [216,10] Θωμᾶσ δὲ εἶσ ἐκ τῶν δώδεκα,
ὁ λεγόμενοσ Δίδυμοσ, οὐκ ἦν μετ' αὐτῶν
ὅτε ἦλθεν Ἰησοῦσ. **25** ἔλεγον οὖν αὐτῷ οἱ
ἄλλοι μαθηταί· ἑωράκαμεν τὸν κύριον. ὁ δὲ
εἶπεν αὐτοῖσ· ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖσ χερσὶν
αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων καὶ βάλω μου
τὸν δάκτυλον εἰσ τὸν τόπον τῶν ἥλων καὶ
βάλω μου τὴν χεῖρα εἰσ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ,
οὐ μὴ πιστεύσω. **26** [217,9] Καὶ μεθ' ἡμέρασ
ὀκτὼ πάλιν ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ,
καὶ Θωμᾶσ μετ' αὐτῶν. ἔρχεται ὁ Ἰησοῦσ
τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, καὶ ἔστη εἰσ τὸ
μέσον καὶ εἶπεν· εἰρήνη ὑμῖν. **27** εἶτα
λέγει τῷ Θωμᾷ· φέρε τὸν δάκτυλόν σου
ὧδε καὶ ἴδε τὰσ χεῖράσ μου, καὶ φέρε τὴν
χεῖρά σου καὶ βάλε εἰσ τὴν πλευράν
μου, καὶ μὴ γίνου ἄπιστοσ ἀλλὰ πιστόσ.
28 [218,10] ἀπεκρίθη Θωμᾶσ καὶ εἶπεν αὐτῷ·
ὁ κύριόσ μου καὶ ὁ θεόσ μου. **29** λέγει αὐτῷ
ὁ Ἰησοῦσ· ὅτι ἑώρακάσ με, πεπίστευκασ·
μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντεσ καὶ πιστεύσαντεσ.

30 Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα
ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦσ ἐνώπιον τῶν μαθητῶν,
ἃ οὐκ ἔστιν γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ·
31 ταῦτα δὲ γέγραπται ἵνα πιστεύητε ὅτι

---

23. αφιενται 24. ο ιησουσ 25. τον δακτυλον μου | εισ τ. τυπον τ. ηλων | την χειρα μου 28. και απεκριθη | ο θωμασ | με: add θωμα 30. τ. μαθητων: add αυτου 31. πιστευσητε

---

30 21, 25.

Ἰησοῦσ ἐστὶν ὁ Χριστὸσ ὁ υἱὸσ τοῦ θεοῦ, καὶ ἵνα πιστεύοντεσ ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

XXI.

Tertia redivivi manifestatio ad lacum Tiberiadis. Pisces, Petrus, prandium. Iesus ter Petrum pascere oves iubet. Petrus ab alio cingendus et Iohannes non moriturus. Evangelii auctor.

1 [219,9] Μετὰ ταῦτα ἐφανέρωσεν ἑαυτὸν
πάλιν Ἰησοῦσ τοῖσ μαθηταῖσ ἐπὶ τῆσ
θαλάσσησ τῆσ Τιβεριάδοσ· ἐφανέρωσεν δὲ
οὕτωσ. 2 ἦσαν ὁμοῦ Σίμων Πέτροσ καὶ
Θωμᾶσ ὁ λεγόμενοσ Δίδυμοσ καὶ Ναθαναὴλ
ὁ ἀπὸ Κανᾶ τῆσ Γαλιλαίασ καὶ οἱ τοῦ
Ζεβεδαίου καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ
δύο. 3 λέγει αὐτοῖσ Σίμων Πέτροσ· ὑπάγω
ἁλιεύειν. λέγουσιν αὐτῷ· ἐρχόμεθα καὶ ἡμεῖσ
σὺν σοί. ἐξῆλθον καὶ ἐνέβησαν εἰσ τὸ πλοῖον,
καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἐπίασαν οὐδέν.
4 πρωΐασ δὲ ἤδη γινομένησ ἔστη Ἰησοῦσ
ἐπὶ τὸν αἰγιαλόν· οὐ μέντοι ᾔδεισαν οἱ
μαθηταὶ ὅτι Ἰησοῦσ ἐστίν. 5 λέγει οὖν
αὐτοῖσ Ἰησοῦσ· παιδία, μή τι προσφάγιον
ἔχετε; ἀπεκρίθησαν αὐτῷ· οὔ. 6 λέγει
αὐτοῖσ· βάλετε εἰσ τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου
τὸ δίκτυον, καὶ εὑρήσετε. ἔβαλον οὖν, καὶ
οὐκέτι αὐτὸ ἑλκύσαι ἴσχυον ἀπὸ τοῦ πλήθουσ
τῶν ἰχθύων. 7 [220,10] λέγει οὖν ὁ μαθητὴσ

---

31. ο ιησουσ

XXI. 1. ο ιησουσ 3. ανεβησαν | εισ τ. πλοιον: add ευθυσ 4. γενομενησ | ο ιησουσ | επι: εισ 5. ο ιησουσ 6. ο δε ειπεν αυτοισ | ισχυσαν

XXI. 4 20, 14. 7 20, 2.

ἐκεῖνοσ ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦσ τῷ Πέτρῳ· ὁ
κύριόσ ἐστιν. Σίμων οὖν Πέτροσ, ἀκούσασ
ὅτι ὁ κύριόσ ἐστιν, τὸν ἐπενδύτην διεζώσατο,
ἦν γὰρ γυμνόσ, καὶ ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰσ τὴν
θάλασσαν· 8 οἱ δὲ ἄλλοι μαθηταὶ τῷ
πλοιαρίῳ ἦλθον, οὐ γὰρ ἦσαν μακρὰν ἀπὸ
τῆσ γῆσ ἀλλὰ ὡσ ἀπὸ πηχῶν διακοσίων,
σύροντεσ τὸ δίκτυον τῶν ἰχθύων. 9 [221,9] ὡσ
οὖν ἀπέβησαν εἰσ τὴν γῆν, βλέπουσιν
ἀνθρακιὰν κειμένην καὶ ὀψάριον ἐπικείμενον
καὶ ἄρτον. 10 λέγει αὐτοῖσ ὁ Ἰησοῦσ·
ἐνέγκατε ἀπὸ τῶν ὀψαρίων ὧν ἐπιάσατε νῦν.
11 [222,9] ἀνέβη Σίμων Πέτροσ καὶ εἵλκυσεν
τὸ δίκτυον εἰσ τὴν γῆν μεστὸν ἰχθύων
μεγάλων ἑκατὸν πεντήκοντα τριῶν· καὶ
τοσούτων ὄντων οὐκ ἐσχίσθη τὸ δίκτυον.
12 [223,9] λέγει αὐτοῖσ ὁ Ἰησοῦσ· δεῦτε
ἀριστήσατε. [224,10] οὐδεὶσ δὲ ἐτόλμα τῶν
μαθητῶν ἐξετάσαι αὐτόν· σὺ τίσ εἶ; εἰδότεσ
ὅτι ὁ κύριόσ ἐστιν. 13 [225,9] ἔρχεται Ἰησοῦσ
καὶ λαμβάνει τὸν ἄρτον καὶ δίδωσιν αὐτοῖσ,
καὶ τὸ ὀψάριον ὁμοίωσ. 14 [226,10] τοῦτο
ἤδη τρίτον ἐφανερώθη Ἰησοῦσ τοῖσ μαθη-
ταῖσ ἐγερθεὶσ ἐκ νεκρῶν.

15 Ὅτε οὖν ἠρίστησαν, [227,9] λέγει τῷ
Σίμωνι Πέτρῳ ὁ Ἰησοῦσ· Σίμων Ἰωάννου,
ἀγαπᾷσ με πλέον τούτων; λέγει αὐτῷ· ναὶ
κύριε, σὺ οἶδασ ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ·

8. αλλ 11. επι τησ γησ 13. ερχεται ουν | ο ιησουσ
14. ο ιησουσ | τ. μαθηταισ αυτου 15. ιωνα | πλειον

14 20, 19. 26.

βόσκε τὰ ἀρνία μου. **16** [228,10] λέγει αὐτῷ
πάλιν δεύτερον· Σίμων Ἰωάννου, ἀγαπᾷσ
με; λέγει αὐτῷ· ναὶ κύριε, σὺ οἶδασ ὅτι
φιλῶ σε. [229,9] λέγει αὐτῷ· ποίμαινε τὰ
προβάτιά μου. **17** [230,10] λέγει αὐτῷ τὸ
τρίτον· Σίμων Ἰωάννου, φιλεῖσ με; ἐλυπήθη
ὁ Πέτροσ ὅτι εἶπεν αὐτῷ τὸ τρίτον· φιλεῖσ
με; καὶ λέγει αὐτῷ· κύριε, πάντα σὺ οἶδασ,
σὺ γινώσκεισ ὅτι φιλῶ σε. [231,9] λέγει αὐτῷ·
βόσκε τὰ προβάτιά μου. **18** [232,10] ἀμὴν
ἀμὴν λέγω σοι, ὅτε ἦσ νεώτεροσ, ἐζώννυεσ
σεαυτὸν καὶ περιεπάτεισ ὅπου ἤθελεσ· ὅταν
δὲ γηράσησ, ἐκτενεῖσ τὰσ χεῖράσ σου, καὶ
ἄλλοσ σε ζώσει καὶ οἴσει ὅπου οὐ θέλεισ.
19 τοῦτο δὲ εἶπεν σημαίνων ποίῳ θανάτῳ
δοξάσει τὸν θεόν. καὶ τοῦτο εἰπὼν λέγει
αὐτῷ· ἀκολούθει μοι. **20** ἐπιστραφεὶσ ὁ
Πέτροσ βλέπει τὸν μαθητὴν ὃν ἠγάπα ὁ
Ἰησοῦσ ἀκολουθοῦντα, ὃσ καὶ ἀνέπεσεν ἐν
τῷ δείπνῳ ἐπὶ τὸ στῆθοσ αὐτοῦ καὶ εἶπεν·
κύριε, τίσ ἐστιν ὁ παραδιδούσ σε; **21** τοῦ-
τον οὖν ἰδὼν ὁ Πέτροσ λέγει τῷ Ἰησοῦ·
κύριε, οὗτοσ δὲ τί; **22** λέγει αὐτῷ ὁ
Ἰησοῦσ· ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕωσ ἔρχο-

---

16. ιωνα | προβατα 17. ιωνα | λεγει sec: ειπεν | συ παντα | λεγει αυτω: add ο ιησουσ | προβατα 20. επιστραφεισ δε 21. om ουν

---

17 16, 30. **19** 12, 33. 13, 36. 2 Pe 1, 14. **20** 7. 13, 23 ss.

μαι, τί πρὸσ σέ; σύ μοι ἀκολούθει. **23** ἐξῆλ-
θεν οὖν οὗτοσ ὁ λόγοσ εἰσ τοὺσ ἀδελφοὺσ
ὅτι ὁ μαθητὴσ ἐκεῖνοσ οὐκ ἀποθνήσκει·
καὶ οὐκ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦσ ὅτι οὐκ
ἀποθνήσκει, ἀλλ'· ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν
ἕωσ ἔρχομαι.

24 Οὗτόσ ἐστιν ὁ μαθητὴσ ὁ μαρτυρῶν
περὶ τούτων καὶ γράψασ ταῦτα, καὶ οἴδαμεν
ὅτι ἀληθὴσ αὐτοῦ ἡ μαρτυρία ἐστίν.

---

22. ακολουθει μοι 23. ο λογ. ουτ. | ερχομαι: add τι προσ σε 24. εστιν η μαρτυρια αυτου 25. sic: ἔστι δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ ὅσα ἐποίησεν ὁ ἰησοῦσ, ἅτινα ἐὰν γράφηται καθ' ἕν, οὐδὲ αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον χωρῆσαι τὰ γραφόμενα βιβλία. ἀμήν.

---

24 19, 35. 3 Io 12. [**25** 20, 30.]

ΠΡΑΞΕΙΣ.

I.

Iesus redivivus promisso apostolis sancto spiritu aufertur in caelum. Apostolorum conventus. Petro suasore Matthias Iudae suffectus.

1 Τὸν μὲν πρῶτον λόγον ἐποιησάμην περὶ
πάντων, ὦ Θεόφιλε, ὧν ἤρξατο ὁ Ἰησοῦσ
ποιεῖν τε καὶ διδάσκειν, 2 ἄχρι ἧσ ἡμέρασ
ἐντειλάμενοσ τοῖσ ἀποστόλοισ διὰ πνεύμα-
τοσ ἁγίου οὓσ ἐξελέξατο ἀνελήμφθη· 3 οἷσ
καὶ παρέστησεν ἑαυτὸν ζῶντα μετὰ τὸ
παθεῖν αὐτὸν ἐν πολλοῖσ τεκμηρίοισ, δι᾽
ἡμερῶν τεσσεράκοντα ὀπτανόμενοσ αὐτοῖσ
καὶ λέγων τὰ περὶ τῆσ βασιλείασ τοῦ θεοῦ·
4 καὶ συναλιζόμενοσ παρήγγειλεν αὐτοῖσ
ἀπὸ Ἱεροσολύμων μὴ χωρίζεσθαι, ἀλλὰ πε-
ριμένειν τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρὸσ ἣν
ἠκούσατέ μου· 5 ὅτι Ἰωάννησ μὲν ἐβάπτισεν
ὕδατι, ὑμεῖσ δὲ ἐν πνεύματι βαπτισθήσεσθε
ἁγίῳ οὐ μετὰ πολλὰσ ταύτασ ἡμέρασ. 6 οἱ
μὲν οὖν συνελθόντεσ ἠρώτων αὐτὸν λέγον-
τεσ· κύριε, εἰ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ ἀποκα-

* πραξεισ των αγιων αποστολων.
I. 2. ανεληφθη 3. τεσσαρακοντ. 4. βαπτισθ. εν πνευμ. αγιω 6. επηρωτων

I. 4 Lc 24, 49. 5 Lc 3, 16 ss.

θιστάνεισ τὴν βασιλείαν τῷ Ἰσραήλ; **7** εἶπεν
πρὸσ αὐτούσ· οὐχ ὑμῶν ἐστιν γνῶναι χρό-
νουσ ἢ καιροὺσ οὓσ ὁ πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ
ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ, **8** ἀλλὰ λήμψεσθε δύναμιν
ἐπελθόντοσ τοῦ ἁγίου πνεύματοσ ἐφ' ὑμᾶσ,
καὶ ἔσεσθέ μου μάρτυρεσ ἔν τε Ἱερουσαλὴμ
καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Ϲαμαρίᾳ καὶ
ἕωσ ἐσχάτου τῆσ γῆσ. **9** καὶ ταῦτα εἰπὼν
βλεπόντων αὐτῶν ἐπήρθη, καὶ νεφέλη ὑπέ-
λαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.
10 καὶ ὡσ ἀτενίζοντεσ ἦσαν εἰσ τὸν οὐρανὸν
πορευομένου αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ ἄνδρεσ δύο
παρειστήκεισαν αὐτοῖσ ἐν ἐσθήσεσι λευκαῖσ,
11 οἳ καὶ εἶπαν· ἄνδρεσ Γαλιλαῖοι, τί
ἑστήκατε βλέποντεσ εἰσ τὸν οὐρανόν; οὗτοσ
ὁ Ἰησοῦσ ὁ ἀναλημφθεὶσ ἀφ' ὑμῶν εἰσ
τὸν οὐρανὸν οὕτωσ ἐλεύσεται ὃν τρόπον
ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰσ τὸν οὐρανόν.

12 Τότε ὑπέστρεψαν εἰσ Ἱερουσαλὴμ
ἀπὸ ὄρουσ τοῦ καλουμένου ἐλαιῶνοσ, ὅ ἐστιν
ἐγγὺσ Ἱερουσαλὴμ σαββάτου ἔχον ὁδόν.
13 καὶ ὅτε εἰσῆλθον, εἰσ τὸ ὑπερῷον ἀνέ-
βησαν οὗ ἦσαν καταμένοντεσ, ὅ τε Πέτροσ
καὶ Ἰωάννησ καὶ Ἰάκωβοσ καὶ Ἀνδρέασ,
Φίλιπποσ καὶ Θωμᾶσ, Βαρθολομαῖοσ καὶ
Μαθθαῖοσ, Ἰάκωβοσ Ἀλφαίου καὶ Ϲίμων
ὁ ζηλωτὴσ καὶ Ἰούδασ Ἰακώβου. **14** οὗτοι

7. ειπε δε 8. ληψεσθε | μοι μαρτυρ. | σαμαρεια
10. εν εσθητι λευκη 11. ειπον | εμβλεποντεσ | ανα-
ληφθεισ 13. ανεβησ. εισ το υπερ. | ιαχω. και ιωανν. |
ματθαιοσ

9 Lc 24, 51. **13** Lc 6, 14 ss. pp.

πάντεσ ἦσαν προσκαρτεροῦντεσ ὁμοθυμαδὸν
τῇ προσευχῇ σὺν γυναιξὶν καὶ Μαριὰμ τῇ
μητρὶ τοῦ Ἰησοῦ καὶ τοῖσ ἀδελφοῖσ αὐτοῦ.
15 Καὶ ἐν ταῖσ ἡμέραισ ταύταισ ἀναστὰσ
Πέτροσ ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν εἶπεν· ἦν
τε ὄχλοσ ὀνομάτων ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὡσεὶ ἑκα-
τὸν εἴκοσι· **16** ἄνδρεσ ἀδελφοί, ἔδει πλη-
ρωθῆναι τὴν γραφὴν ἣν προεῖπεν τὸ πνεῦμα
τὸ ἅγιον διὰ στόματοσ Δαυεὶδ περὶ Ἰούδα τοῦ
γενομένου ὁδηγοῦ τοῖσ συλλαβοῦσιν Ἰησοῦν,
17 ὅτι κατηριθμημένοσ ἦν ἐν ἡμῖν καὶ
ἔλαχεν τὸν κλῆρον τῆσ διακονίασ ταύτησ.
18 οὗτοσ μὲν οὖν ἐκτήσατο χωρίον ἐκ
μισθοῦ τῆσ ἀδικίασ, καὶ πρηνὴσ γενόμενοσ
ἐλάκησεν μέσοσ, καὶ ἐξεχύθη πάντα τὰ
σπλάγχνα αὐτοῦ· **19** ὃ καὶ γνωστὸν ἐγένετο
πᾶσι τοῖσ κατοικοῦσιν Ἱερουσαλήμ, ὥστε
κληθῆναι τὸ χωρίον ἐκεῖνο τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ
αὐτῶν Ἀχελδαμάχ, τοῦτ᾽ ἔστιν χωρίον αἵμα-
τοσ. **20** γέγραπται γὰρ ἐν βίβλῳ ψαλμῶν·
γενηθήτω ἡ ἔπαυλισ αὐτοῦ ἔρημοσ καὶ μὴ
ἔστω ὁ κατοικῶν ἐν αὐτῇ, καί· τὴν ἐπι-
σκοπὴν αὐτοῦ λαβέτω ἕτεροσ. **21** δεῖ οὖν
τῶν συνελθόντων ἡμῖν ἀνδρῶν ἐν παντὶ χρόνῳ
ᾧ εἰσῆλθεν καὶ ἐξῆλθεν ἐφ᾽ ἡμᾶσ ὁ κύριοσ
Ἰησοῦσ, **22** ἀρξάμενοσ ἀπὸ τοῦ βαπτίσμα-

---

14. τη προσευχη: add και τη δεησει | μαρια | και συν τοισ 15. αδελφων: μαθητων | ωσει: ωσ | εικοσιν 16. τ. γραφην: add ταυτην | δαβιδ | τον ιησουν 17. ην εν: ην συν 18. εκ του μισθου 19. ο και: om ο | ακελδαμα 20. λαβοι 21. εν ω εισηλθ.

---

18 Mt 27, 5 ss. **20** Ps 68 (69), 26. 108 (109), 8.

τοσ Ἰωάννου ἄχρι τῆσ ἡμέρασ ἧσ ἀνελήμφθη
ἀφ᾽ ἡμῶν, μάρτυρα τῆσ ἀναστάσεωσ αὐτοῦ
σὺν ἡμῖν γενέσθαι ἕνα τούτων. **23** Καὶ
ἔστησαν δύο, Ἰωσὴφ τὸν καλούμενον Βαρ-
σαββᾶν, ὃσ ἐπεκλήθη Ἰοῦστοσ, καὶ Μαθθίαν.
24 καὶ προσευξάμενοι εἶπαν· σὺ κύριε καρ-
διογνῶστα πάντων ἀνάδειξον ὃν ἐξελέξω ἐκ
τούτων τῶν δύο ἕνα **25** λαβεῖν τὸν τόπον
τῆσ διακονίασ ταύτησ καὶ ἀποστολῆσ, ἀφ᾽
ἧσ παρέβη Ἰούδασ πορευθῆναι εἰσ τὸν τόπον
τὸν ἴδιον. **26** καὶ ἔδωκαν κλήρουσ αὐτοῖσ,
καὶ ἔπεσεν ὁ κλῆροσ ἐπὶ Μαθθίαν, καὶ συνκατ-
εψηφίσθη μετὰ τῶν ἕνδεκα ἀποστόλων.

II.

Effusio sancti spiritus et linguarum donum. Petrus docet evenisse quae Iohel et David praedixissent. Tria milia ad fidem transeunt. Credentium communio.

1 Καὶ ἐν τῷ συνπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν
τῆσ πεντηκοστῆσ ἦσαν πάντεσ ὁμοῦ ἐπὶ τὸ
αὐτό. **2** καὶ ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
ἦχοσ ὥσπερ φερομένησ πνοῆσ βιαίασ καὶ
ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν οἶκον οὗ ἦσαν καθή-
μενοι, **3** καὶ ὤφθησαν αὐτοῖσ διαμεριζόμεναι
γλῶσσαι ὡσεὶ πυρόσ, καὶ ἐκάθισεν ἐφ᾽ ἕνα
ἕκαστον αὐτῶν, **4** καὶ ἐπλήσθησαν πάντεσ
πνεύματοσ ἁγίου, καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἑτέραισ

22. αχρι: εωσ | ανεληφθη | γενεσθ. συν ημιν 23. βαρ-σαβαν | ματθιαν 24. ειπον | ον εξελεξω: post ενα pon 25. τοπον: κληρον | αφ: εξ 26. αυτοισ: αυτων | συγκατεψηφ. | ματθιαν

II. 1. συμπληρουσθ. | απαντεσ | ομου: ομοθυμαδον 2. καθεζομενοι 3. εκαθισε τε 4. απαντεσ

25 17.

II. **1** Deut 16, 9 s. **4** 10, 46. 19, 6. 1 Cor 12 ss. [Mc 16. 17.]

γλώσσαισ καθὼσ τὸ πνεῦμα ἐδίδου ἀποφθέγ-
γεσθαι αὐτοῖσ. 5 Ἦσαν δὲ εἰσ Ἱερουσαλὴμ
κατοικοῦντεσ Ἰουδαῖοι, ἄνδρεσ εὐλαβεῖσ
ἀπὸ παντὸσ ἔθνουσ τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν·
6 γενομένησ δὲ τῆσ φωνῆσ ταύτησ συνῆλθεν
τὸ πλῆθοσ καὶ συνεχύθη, ὅτι ἤκουον εἷσ
ἕκαστοσ τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ λαλούντων αὐτῶν.
7 ἐξίσταντο δὲ πάντεσ καὶ ἐθαύμαζον λέ-
γοντεσ· οὐχ ἰδοὺ ἅπαντεσ οὗτοί εἰσιν οἱ
λαλοῦντεσ Γαλιλαῖοι; 8 καὶ πῶσ ἡμεῖσ
ἀκούομεν ἕκαστοσ τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ ἡμῶν
ἐν ᾗ ἐγεννήθημεν, 9 Πάρθοι καὶ Μῆδοι καὶ
Ἐλαμεῖται, καὶ οἱ κατοικοῦντεσ τὴν Μεσο-
ποταμίαν, Ἰουδαίαν τε καὶ Καππαδοκίαν,
Πόντον καὶ τὴν Ἀσίαν, 10 Φρυγίαν τε καὶ
Παμφυλίαν, Αἴγυπτον καὶ τὰ μέρη τῆσ
Λιβύησ τῆσ κατὰ Κυρήνην, καὶ οἱ ἐπιδη-
μοῦντεσ Ῥωμαῖοι, Ἰουδαῖοί τε καὶ προσήλυ-
τοι, 11 Κρῆτεσ καὶ Ἄραβεσ, ἀκούομεν λα-
λούντων αὐτῶν ταῖσ ἡμετέραισ γλώσσαισ τὰ
μεγαλεῖα τοῦ θεοῦ; 12 ἐξίσταντο δὲ πάντεσ
καὶ διηποροῦντο, ἄλλοσ πρὸσ ἄλλον λέγοντεσ·
τί θέλει τοῦτο εἶναι; 13 ἕτεροι δὲ διαχλευάζον-
τεσ ἔλεγον ὅτι γλεύκουσ μεμεστωμένοι εἰσίν.

14 Σταθεὶσ δὲ ὁ Πέτροσ σὺν τοῖσ ἕνδεκα
ἐπῆρεν τὴν φωνὴν αὐτοῦ καὶ ἀπεφθέγξατο
αὐτοῖσ· ἄνδρεσ Ἰουδαῖοι καὶ οἱ κατοικοῦντεσ
Ἱερουσαλὴμ πάντεσ, τοῦτο ὑμῖν γνωστὸν

---

4. αυτοισ αποφθεγγ. 5. εν ιερουσαλ. 7. λεγοντεσ: add προσ αλληλουσ | ουκ ιδου | παντεσ 9. ελαμιται 12. διηπορουν | τι: add αν | θελοι 13. χλευαζοντεσ 14. om ο ante πετρ. | απαντεσ

ἔστω, καὶ ἐνωτίσασθε τὰ ῥήματά μου.
15 οὐ γὰρ ὡσ ὑμεῖσ ὑπολαμβάνετε οὗτοι
μεθύουσιν, ἔστιν γὰρ ὥρα τρίτη τῆσ ἡμέρασ,
16 ἀλλὰ τοῦτό ἐστιν τὸ εἰρημένον διὰ τοῦ
προφήτου Ἰωήλ· 17 καὶ ἔσται ἐν ταῖσ
ἐσχάταισ ἡμέραισ, λέγει ὁ θεόσ, ἐκχεῶ ἀπὸ
τοῦ πνεύματόσ μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα, καὶ
προφητεύσουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγα-
τέρεσ ὑμῶν, καὶ οἱ νεανίσκοι ὑμῶν ὁράσεισ
ὄψονται, καὶ οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν ἐνυπνίοισ
ἐνυπνιασθήσονται· 18 καίγε ἐπὶ τοὺσ δού-
λουσ μου καὶ ἐπὶ τὰσ δούλασ μου ἐν ταῖσ
ἡμέραισ ἐκείναισ ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματόσ
μου, καὶ προφητεύσουσιν. 19 καὶ δώσω
τέρατα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω καὶ σημεῖα ἐπὶ
τῆσ γῆσ κάτω, αἷμα καὶ πῦρ καὶ ἀτμίδα
καπνοῦ. 20 ὁ ἥλιοσ μεταστραφήσεται εἰσ
σκότοσ καὶ ἡ σελήνη εἰσ αἷμα, πρὶν ἐλθεῖν
ἡμέραν κυρίου τὴν μεγάλην. 21 καὶ ἔσται
πᾶσ ὃσ ἂν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα κυρίου
σωθήσεται. 22 Ἄνδρεσ Ἰσραηλεῖται, ἀκού-
σατε τοὺσ λόγουσ τούτουσ· Ἰησοῦν τὸν
Ναζωραῖον, ἄνδρα ἀποδεδειγμένον ἀπὸ τοῦ
θεοῦ εἰσ ὑμᾶσ δυνάμεσι καὶ τέρασι καὶ
σημείοισ, οἷσ ἐποίησεν δι᾽ αὐτοῦ ὁ θεὸσ ἐν
μέσῳ ὑμῶν, καθὼσ αὐτοὶ οἴδατε, 23 τοῦτον
τῇ ὡρισμένῃ βουλῇ καὶ προγνώσει τοῦ θεοῦ

17. ενυπνια 20. πριν η | την ημεραν τ. μεγ. και επιφανη 22. ισραηλιται | απο τ. θεου αποδεδειγμ. | καθωσ και

16 ss. Iohel 2, 28 ss. (3, 1 ss.) 21 Rom 10, 13. 22 10, 38.

ἔκδοτον διὰ χειρὸσ ἀνόμων προσπήξαντεσ
ἀνείλατε, **24** ὃν ὁ θεὸσ ἀνέστησεν λύσασ
τὰσ ὠδῖνασ τοῦ θανάτου, καθότι οὐκ
ἦν δυνατὸν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπ᾿ αὐτοῦ.
25 Δαυεὶδ γὰρ λέγει εἰσ αὐτόν· προορώμην
τὸν κύριόν μου ἐνώπιόν μου διαπαντόσ, ὅτι
ἐκ δεξιῶν μου ἐστίν, ἵνα μὴ σαλευθῶ.
26 διὰ τοῦτο ηὐφράνθη μου ἡ καρδία καὶ
ἠγαλλιάσατο ἡ γλῶσσά μου, ἔτι δὲ καὶ ἡ
σάρξ μου κατασκηνώσει ἐφ᾿ ἐλπίδι, **27** ὅτι
οὐκ ἐνκαταλείψεισ τὴν ψυχήν μου εἰσ ᾅδην
οὐδὲ δώσεισ τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν.
28 ἐγνώρισάσ μοι ὁδοὺσ ζωῆσ, πληρώσεισ
με εὐφροσύνησ μετὰ τοῦ προσώπου σου.
29 Ἄνδρεσ ἀδελφοί, ἐξὸν εἰπεῖν μετὰ παρ-
ρησίασ πρὸσ ὑμᾶσ περὶ τοῦ πατριάρχου
Δαυείδ, ὅτι καὶ ἐτελεύτησεν καὶ ἐτάφη,
καὶ τὸ μνῆμα αὐτοῦ ἔστιν ἐν ἡμῖν ἄχρι τῆσ
ἡμέρασ ταύτησ. **30** προφήτησ οὖν ὑπάρχων
καὶ εἰδὼσ ὅτι ὅρκῳ ὤμοσεν αὐτῷ ὁ θεὸσ
ἐκ καρποῦ τῆσ ὀσφύοσ αὐτοῦ καθίσαι ἐπὶ
τὸν θρόνον αὐτοῦ, **31** προϊδὼν ἐλάλησεν περὶ
τῆσ ἀναστάσεωσ τοῦ Χριστοῦ, ὅτι οὔτε ἐν-
κατελείφθη εἰσ ᾅδην οὔτε ἡ σὰρξ αὐτοῦ εἶδεν
διαφθοράν. **32** τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ἀνέστησεν ὁ

23. εκδοτον: add λαβοντεσ | δια χειρων | ανειλετε 25. δαβιδ | προωρωμην | om μου post τον κυριον 26. ευφρανθη | η καρδ. μου | εφ: επ 27. εγκαταλ. | εισ αδου 29. δαβιδ 30. καθισαι: praem το κατα σαρκα αναστησειν τον χριστον | επι του θρονου 31. ουτε pri: ου | ουτε sec: ουδε | κατελειφθη η ψυχη αυτου εισ αδου

25—28 Ps 15 (16), 8—11. **27** 13, 35. **30** Ps 88 (89), 4. **31** 27. **32** 3, 15. 5, 30. 10, 39.

θεός, οὗ πάντες ἡμεῖς ἐσμὲν μάρτυρες. **33** τῇ
δεξιᾷ οὖν τοῦ θεοῦ ὑψωθεὶς τήν τε ἐπαγγελίαν
τοῦ πνεύματος ἁγίου λαβὼν παρὰ τοῦ πατρὸς
ἐξέχεεν τοῦτο ὃ ὑμεῖς καὶ βλέπετε καὶ ἀκούετε.
34 οὐ γὰρ Δαυεὶδ ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανούς,
λέγει δὲ αὐτός· εἶπεν κύριος τῷ κυρίῳ μου·
κάθου ἐκ δεξιῶν μου, **35** ἕως ἂν θῶ τοὺς
ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου.
36 ἀσφαλῶς οὖν γινωσκέτω πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ
ὅτι καὶ κύριον αὐτὸν καὶ Χριστὸν ἐποίησεν ὁ
θεός, τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε.

37 Ἀκούσαντες δὲ κατενύγησαν τὴν καρ-
δίαν, εἶπόν τε πρὸς τὸν Πέτρον καὶ τοὺς λοιποὺς
ἀποστόλους· τί ποιήσωμεν, ἄνδρες ἀδελφοί;
38 Πέτρος δὲ πρὸς αὐτούς· μετανοήσατε,
φησίν, καὶ βαπτισθήτω ἕκαστος ὑμῶν ἐπὶ τῷ
ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ἄφεσιν τῶν ἁμαρ-
τιῶν ὑμῶν, καὶ λήμψεσθε τὴν δωρεὰν τοῦ
ἁγίου πνεύματος. **39** ὑμῖν γάρ ἐστιν ἡ ἐπαγ-
γελία καὶ τοῖς τέκνοις ὑμῶν καὶ πᾶσιν τοῖς
εἰς μακράν, ὅσους ἂν προσκαλέσηται κύριος
ὁ θεὸς ἡμῶν. **40** ἑτέροις τε λόγοις πλείοσιν
διεμαρτύρατο, καὶ παρεκάλει αὐτοὺς λέγων·
σώθητε ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῆς σκολιᾶς ταύτης.
41 οἱ μὲν οὖν ἀποδεξάμενοι τὸν λόγον αὐτοῦ

---

33. του αγιου πνευματος | ο νυν υμεις | om και ante βλεπετε 34. δαβιδ | ειπ. ο κυριος 36. ς[e] om και ante κυριον | αυτον: post χριστον pon | ο θεος εποιησεν 37. τη καρδια | ποιησομεν 38. φησιν: εφη ante μετανοησ. | των αμαρτι. υμων: om των et υμων | ληψεσθε 40. διεμαρτυρετο | αυτους: om 41. ασμενως αποδεξαμενοι

---

34 Ps 109 (110), 1. Mt 22, 44 ss. He 1, 13. 1 Cor 15, 25. **37** Lc 3, 10. **39** Eph 2, 13. **40** Phil 2, 15.

ἐβαπτίσθησαν, καὶ προσετέθησαν ἐν τῇ
ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ψυχαὶ ὡσεὶ τρισχίλιαι·
42 ἦσαν δὲ προσκαρτεροῦντεσ τῇ διδαχῇ
τῶν ἀποστόλων καὶ τῇ κοινωνίᾳ, τῇ κλάσει
τοῦ ἄρτου καὶ ταῖσ προσευχαῖσ.
43 Ἐγίνετο δὲ πάσῃ ψυχῇ φόβοσ· πολλὰ
δὲ τέρατα καὶ σημεῖα διὰ τῶν ἀποστόλων
ἐγίνετο ἐν Ἱερουσαλήμ, φόβοσ τε ἦν μέγασ
ἐπὶ πάντασ. **44** καὶ πάντεσ δὲ οἱ πιστεύ-
σαντεσ ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ εἶχον ἅπαντα
κοινά, **45** καὶ τὰ κτήματα καὶ τὰσ ὑπάρξεισ
ἐπίπρασκον καὶ διεμέριζον αὐτὰ πᾶσιν,
καθότι ἄν τισ χρείαν εἶχεν· **46** καθ᾽ ἡμέραν
τε προσκαρτεροῦντεσ ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἱερῷ,
κλῶντέσ τε κατ᾽ οἶκον ἄρτον, μετελάμβανον
τροφῆσ ἐν ἀγαλλιάσει καὶ ἀφελότητι καρ-
δίασ, **47** αἰνοῦντεσ τὸν θεὸν καὶ ἔχοντεσ χάριν
πρὸσ ὅλον τὸν λαόν. ὁ δὲ κύριοσ προσετίθει
τοὺσ σωζομένουσ καθ᾽ ἡμέραν ἐπὶ τὸ αὐτό.

III.

Petrus mendicum claudum sanat et stupentem multitudinem ad paenitentiam ac fidem vocat.

1 Πέτροσ δὲ καὶ Ἰωάννησ ἀνέβαινον εἰσ
τὸ ἱερὸν ἐπὶ τὴν ὥραν τῆσ προσευχῆσ τὴν
ἐνάτην. **2** καί τισ ἀνὴρ χωλὸσ ἐκ κοιλίασ
μητρὸσ αὐτοῦ ὑπάρχων ἐβαστάζετο, ὃν

41. εν τη: om εν 42. και τη κλασει 43. εγενετο δε | πολλα τε τερ. | om εν ιερουσαλ. | φοβ. τε ην μεγ. επ. παντασ: om 44. om και ab initio | οι πιστευοντεσ 47. επι το αυτο. 3,1 πετροσ δε: τη εκκλησια. 3,1 Επι το αυτο δε πετροσ
III. 1. vide ante | εννατην

44 s. 4, 32 ss. **47** 5, 14.
III. **2** 14, 8.

ἐτίθουν καθ᾽ ἡμέραν πρὸσ τὴν θύραν τοῦ
ἱεροῦ τὴν λεγομένην ὡραίαν τοῦ αἰτεῖν
ἐλεημοσύνην παρὰ τῶν εἰσπορευομένων εἰσ
τὸ ἱερόν· **3** ὃσ ἰδὼν Πέτρον καὶ Ἰωάννην
μέλλοντασ εἰσιέναι εἰσ τὸ ἱερὸν ἠρώτα
ἐλεημοσύνην λαβεῖν. **4** ἀτενίσασ δὲ Πέτροσ
εἰσ αὐτὸν σὺν τῷ Ἰωάννῃ εἶπεν· βλέψον
εἰσ ἡμᾶσ. **5** ὁ δὲ ἐπεῖχεν αὐτοῖσ προσδο-
κῶν τι παρ᾽ αὐτῶν λαβεῖν. **6** εἶπεν δὲ
Πέτροσ· ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐχ ὑπάρχει
μοι· ὃ δὲ ἔχω, τοῦτό σοι δίδωμι· ἐν τῷ
ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου
περιπάτει. **7** καὶ πιάσασ αὐτὸν τῆσ δεξιᾶσ
χειρὸσ ἤγειρεν αὐτόν· παραχρῆμα δὲ ἐστε-
ρεώθησαν αἱ βάσεισ αὐτοῦ καὶ τὰ σφυδρά,
8 καὶ ἐξαλλόμενοσ ἔστη, καὶ περιεπάτει,
καὶ εἰσῆλθεν σὺν αὐτοῖσ εἰσ τὸ ἱερὸν περι-
πατῶν καὶ ἁλλόμενοσ καὶ αἰνῶν τὸν θεόν.
9 καὶ εἶδεν πᾶσ ὁ λαὸσ αὐτὸν περιπατοῦντα
καὶ αἰνοῦντα τὸν θεόν· **10** ἐπεγίνωσκον δὲ
αὐτόν, ὅτι αὐτὸσ ἦν ὁ πρὸσ τὴν ἐλεημοσύνην
καθήμενοσ ἐπὶ τῇ ὡραίᾳ πύλῃ τοῦ ἱεροῦ,
καὶ ἐπλήσθησαν θάμβουσ καὶ ἐκστάσεωσ
ἐπὶ τῷ συμβεβηκότι αὐτῷ.

11 Κρατοῦντοσ δὲ αὐτοῦ τὸν Πέτρον καὶ
τὸν Ἰωάννην συνέδραμεν πᾶσ ὁ λαὸσ πρὸσ
αὐτοὺσ ἐπὶ τῇ στοᾷ τῇ καλουμένῃ Σολομῶν-

---

6. εγειραι και περιπατει 7. om αυτον post ηγειρ. | αυτου αι βασεισ | σφυρα 9. αυτον πασ ο λαοσ 10. δε: τε | αυτοσ: ουτοσ 11. αυτου: του ιαθεντοσ χωλου | om τον ante ιωανν. | προσ αυτ. πασ ο λα.

---

11 5, 12.

τοσ ἔκθαμβοι. **12** ἰδὼν δὲ ὁ Πέτροσ ἀπε-
κρίνατο πρὸσ τὸν λαόν· ἄνδρεσ Ἰσραηλεῖται,
τί θαυμάζετε ἐπὶ τούτῳ, ἢ ἡμῖν τί ἀτενίζετε
ὡσ ἰδίᾳ δυνάμει ἢ εὐσεβείᾳ πεποιηκόσιν
τοῦ περιπατεῖν αὐτόν; **13** ὁ θεὸσ Ἀβραὰμ
καὶ ὁ θεὸσ Ἰσαὰκ καὶ ὁ θεὸσ Ἰακώβ, ὁ
θεὸσ τῶν πατέρων ἡμῶν, ἐδόξασεν τὸν παῖδα
αὐτοῦ Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖσ μὲν παρεδώκατε
καὶ ἠρνήσασθε κατὰ πρόσωπον Πειλάτου,
κρίναντοσ ἐκείνου ἀπολύειν· **14** ὑμεῖσ δὲ τὸν
ἅγιον καὶ δίκαιον ἠρνήσασθε, καὶ ᾐτήσασθε
ἄνδρα φονέα χαρισθῆναι ὑμῖν, **15** τὸν δὲ
ἀρχηγὸν τῆσ ζωῆσ ἀπεκτείνατε, ὃν ὁ θεὸσ
ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, οὗ ἡμεῖσ μάρτυρέσ ἐσμεν.
16 καὶ ἐπὶ τῇ πίστει τοῦ ὀνόματοσ αὐτοῦ
τοῦτον, ὃν θεωρεῖτε καὶ οἴδατε, ἐστερέωσεν
τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἡ πίστισ ἡ δι' αὐτοῦ
ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ὁλοκληρίαν ταύτην ἀπέ-
ναντι πάντων ὑμῶν. **17** καὶ νῦν, ἀδελφοί,
οἶδα ὅτι κατὰ ἄγνοιαν ἐπράξατε, ὥσπερ καὶ
οἱ ἄρχοντεσ ὑμῶν· **18** ὁ δὲ θεὸσ ἃ προκατ-
ήγγειλεν διὰ στόματοσ πάντων τῶν προ-
φητῶν, παθεῖν τὸν Χριστὸν αὐτοῦ, ἐπλήρωσεν
οὕτωσ. **19** μετανοήσατε οὖν καὶ ἐπιστρέψατε
πρὸσ τὸ ἐξαλειφθῆναι ὑμῶν τὰσ ἁμαρτίασ,
ὅπωσ ἂν ἔλθωσιν καιροὶ ἀναψύξεωσ ἀπὸ
προσώπου τοῦ κυρίου **20** καὶ ἀποστείλῃ

---

12. om ο ante πετρ. | ισραηλιται 13. ο θεοσ sec et tert: om | om μεν | ηρνησασθε αυτον | πιλατου 18. αυτου: post προφητων pon 19. προσ: εισ

---

13 Lc 20, 37 pp. Ex 3, 6. **15** 5, 31. 4, 10.

τὸν προκεχειρισμένον ὑμῖν Χριστὸν Ἰησοῦν,
21 ὃν δεῖ οὐρανὸν μὲν δέξασθαι ἄχρι χρό-
νων ἀποκαταστάσεωσ πάντων ὧν ἐλάλησεν
ὁ θεὸσ διὰ στόματοσ τῶν ἁγίων ἀπ᾽ αἰῶνοσ
αὐτοῦ προφητῶν. **22** Μωϋσῆσ μὲν εἶπεν ὅτι
προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει κύριοσ ὁ θεὸσ
ἡμῶν ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡσ ἐμέ· αὐτοῦ
ἀκούσεσθε κατὰ πάντα ὅσα ἂν λαλήσῃ πρὸσ
ὑμᾶσ. **23** ἔσται δὲ πᾶσα ψυχὴ ἥτισ ἐὰν μὴ
ἀκούσῃ τοῦ προφήτου ἐκείνου ἐξολεθρευθήσε-
ται ἐκ τοῦ λαοῦ. **24** καὶ πάντεσ δὲ οἱ προ-
φῆται ἀπὸ Σαμουὴλ καὶ τῶν καθεξῆσ ὅσοι
ἐλάλησαν, καὶ κατήγγειλαν τὰσ ἡμέρασ ταύ-
τασ. **25** ὑμεῖσ ἐστὲ οἱ υἱοὶ τῶν προφητῶν
καὶ τῆσ διαθήκησ ἧσ διέθετο ὁ θεὸσ πρὸσ
τοὺσ πατέρασ ἡμῶν, λέγων πρὸσ Ἀβραάμ·
καὶ ἐν τῷ σπέρματί σου ἐνευλογηθήσονται
πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῆσ γῆσ. **26** ὑμῖν πρῶ-
τον ἀναστήσασ ὁ θεὸσ τὸν παῖδα αὐτοῦ
ἀπέστειλεν αὐτὸν εὐλογοῦντα ὑμᾶσ ἐν τῷ ἀπο-
στρέφειν ἕκαστον ἀπὸ τῶν πονηριῶν ὑμῶν.

IV.

Petrus et Iohannes capti rursusque coram synedrio causa dicta dimissi cum interdicto. Apostolorum supplicatio; bonorum communitas; Barnabae liberalitas.

1 Λαλούντων δὲ αὐτῶν πρὸσ τὸν λαόν,

20. προκεκηρυγμενον | ιησουν χριστον 21. δια στοματοσ παντων αγι. αυτου προφη. απ αιωνοσ 22. μωσησ | μεν: add γαρ | ειπεν: praem προσ τουσ πατερασ | ο θεοσ υμων 23. ητισ αν | εξολοθρευθ. 24. προκατηγγειλαν 25. εστε υιοι | εν τω: om εν 26. ο θε. αναστ. | τ. παιδ. αυτ. ιησουν

21 Lc 1, 70. **22** Deut 18, 15 ss. **25** Gen 12, 3. 22, 18. Gal 3, 8.

ἐπέστησαν αὐτοῖσ οἱ ἱερεῖς καὶ ὁ στρατηγὸσ
τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ Cαδδουκαῖοι, 2 διαπονού-
μενοι διὰ τὸ διδάσκειν αὐτοὺσ τὸν λαὸν καὶ
καταγγέλλειν ἐν τῷ Ἰησοῦ τὴν ἀνάστασιν
τὴν ἐκ νεκρῶν, 3 καὶ ἐπέβαλον αὐτοῖσ τὰσ
χεῖρασ καὶ ἔθεντο εἰσ τήρησιν εἰσ τὴν
αὔριον· ἦν γὰρ ἑσπέρα ἤδη. 4 πολλοὶ δὲ
τῶν ἀκουσάντων τὸν λόγον ἐπίστευσαν, καὶ
ἐγενήθη ἀριθμὸσ τῶν ἀνδρῶν χιλιάδεσ πέντε.
5 Ἐγένετο δὲ ἐπὶ τὴν αὔριον συναχθῆναι
αὐτῶν τοὺσ ἄρχοντασ καὶ τοὺσ πρεσβυτέρουσ
καὶ τοὺσ γραμματεῖσ εἰσ Ἱερουσαλήμ, 6 καὶ
Ἄννασ ὁ ἀρχιερεὺσ καὶ Καϊάφασ καὶ Ἰωάν-
νησ καὶ Ἀλέξανδροσ καὶ ὅσοι ἦσαν ἐκ γένουσ
ἀρχιερατικοῦ, 7 καὶ στήσαντεσ αὐτοὺσ ἐν
τῷ μέσῳ ἐπυνθάνοντο· ἐν ποίᾳ δυνάμει ἢ
ἐν ποίῳ ὀνόματι τοῦτο ἐποιήσατε ὑμεῖσ;
8 τότε Πέτροσ πλησθεὶσ πνεύματοσ ἁγίου
εἶπεν πρὸσ αὐτούσ· ἄρχοντεσ τοῦ λαοῦ καὶ
πρεσβύτεροι, 9 εἰ ἡμεῖσ σήμερον ἀνακρινό-
μεθα ἐπὶ εὐεργεσίᾳ ἀνθρώπου ἀσθενοῦσ, ἐν
τίνι οὗτοσ σέσωται, 10 γνωστὸν ἔστω πᾶσιν
ὑμῖν καὶ παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραήλ, ὅτι ἐν τῷ
ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου, ὃν
ὑμεῖσ ἐσταυρώσατε, ὃν ὁ θεὸσ ἤγειρεν ἐκ
νεκρῶν, ἐν τούτῳ οὗτοσ παρέστηκεν ἐνώπιον

IV. 4. ο αριθμ. | ωσει χιλιαδ. 5. om τουσ sec et tert 6. και ανναν τον αρχιερεα κ. καϊαφαν κ. ιωαννην κ. αλεξανδρον 7. εποιησ. τουτ. υμεισ 8. πρεσβυτ. του ισραηλ 9. σεσωσται

IV. 3 5, 18. 10 3, 6. 15.

ὑμῶν ὑγιήσ. 11 οὗτόσ ἐστιν ὁ λίθοσ ὁ
ἐξουθενηθεὶσ ὑφ᾽ ὑμῶν τῶν οἰκοδόμων, ὁ
γενόμενοσ εἰσ κεφαλὴν γωνίασ. 12 καὶ οὐκ
ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἡ σωτηρία· οὐδὲ γὰρ
ὄνομά ἐστιν ἕτερον ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τὸ δε-
δομένον ἐν ἀνθρώποισ ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι
ἡμᾶσ. 13 Θεωροῦντεσ δὲ τὴν τοῦ Πέτρου
παρρησίαν καὶ Ἰωάννου, καὶ καταλαβόμενοι
ὅτι ἄνθρωποι ἀγράμματοί εἰσιν καὶ ἰδιῶται,
ἐθαύμαζον, ἐπεγίνωσκόν τε αὐτοὺσ ὅτι σὺν
τῷ Ἰησοῦ ἦσαν, 14 τόν τε ἄνθρωπον βλέ-
ποντεσ σὺν αὐτοῖσ ἑστῶτα τὸν τεθεραπευ-
μένον, οὐδὲν εἶχον ἀντειπεῖν. 15 κελεύσαν-
τεσ δὲ αὐτοὺσ ἔξω τοῦ συνεδρίου ἀπελθεῖν,
συνέβαλλον πρὸσ ἀλλήλουσ 16 λέγοντεσ· τί
ποιήσωμεν τοῖσ ἀνθρώποισ τούτοισ; ὅτι μὲν
γὰρ γνωστὸν σημεῖον γέγονεν δι᾽ αὐτῶν,
πᾶσιν τοῖσ κατοικοῦσιν Ἱερουσαλὴμ φανερόν,
καὶ οὐ δυνάμεθα ἀρνεῖσθαι· 17 ἀλλ᾽ ἵνα μὴ
ἐπὶ πλεῖον διανεμηθῇ εἰσ τὸν λαόν, ἀπειλη-
σώμεθα αὐτοῖσ μηκέτι λαλεῖν ἐπὶ τῷ
ὀνόματι τούτῳ μηδενὶ ἀνθρώπων. 18 καὶ
καλέσαντεσ αὐτοὺσ παρήγγειλαν καθόλου μὴ
φθέγγεσθαι μηδὲ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι
τοῦ Ἰησοῦ. 19 ὁ δὲ Πέτροσ καὶ Ἰωάννησ
ἀποκριθέντεσ εἶπον πρὸσ αὐτούσ· εἰ δίκαιόν
ἐστιν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, ὑμῶν ἀκούειν

11. οικοδομουντων 12. ουτε γαρ 14. τον δε ανθρ. 15. συνεβαλον 16. ποιησομεν | αρνησασθαι 17. απειλη απειλησωμεθ. 18. παρηγγειλαν: add αυτοισ | το καθολου 19. πρ. αυτ. ειπ.

11 Ps 117 (118), 22. Mt 21, 42 pp. **17** 5, 28. 40. **19** 5, 29.

μᾶλλον ἢ τοῦ θεοῦ, κρίνατε· **20** οὐ δυνά-
μεθα γὰρ ἡμεῖσ ἃ εἴδαμεν καὶ ἠκούσαμεν
μὴ λαλεῖν. **21** οἱ δὲ προσαπειλησάμενοι
ἀπέλυσαν αὐτούσ, μηδὲν εὑρίσκοντεσ τὸ πῶσ
κολάσωνται αὐτούσ, διὰ τὸν λαόν, ὅτι πάν-
τεσ ἐδόξαζον τὸν θεὸν ἐπὶ τῷ γεγονότι·
22 ἐτῶν γὰρ ἦν πλειόνων τεσσεράκοντα ὁ
ἄνθρωποσ ἐφ' ὃν γεγόνει τὸ σημεῖον τοῦτο
τῆσ ἰάσεωσ.

23 Ἀπολυθέντεσ δὲ ἦλθον πρὸσ τοὺσ ἰδίουσ
καὶ ἀπήγγειλαν ὅσα πρὸσ αὐτοὺσ οἱ ἀρχιε-
ρεῖσ καὶ οἱ πρεσβύτεροι εἶπαν. **24** οἱ δὲ
ἀκούσαντεσ ὁμοθυμαδὸν ἦραν φωνὴν πρὸσ
τὸν θεὸν καὶ εἶπαν· δέσποτα, σὺ ὁ ποιήσασ
τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν
καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖσ, **25** ὁ τοῦ πατρὸσ
ἡμῶν διὰ πνεύματοσ ἁγίου στόματοσ Δαυεὶδ
παιδόσ σου εἰπών· ἱνατί ἐφρύαξαν ἔθνη καὶ
λαοὶ ἐμελέτησαν κενά; **26** παρέστησαν οἱ
βασιλεῖσ τῆσ γῆσ καὶ οἱ ἄρχοντεσ συνήχθη-
σαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατὰ τοῦ κυρίου καὶ κατὰ
τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ. **27** συνήχθησαν γὰρ
ἐπ' ἀληθείασ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἐπὶ τὸν ἅγιον
παῖδά σου Ἰησοῦν, ὃν ἔχρισασ, Ἡρώδησ
τε καὶ Πόντιοσ Πειλᾶτοσ σὺν ἔθνεσιν καὶ
λαοῖσ Ἰσραήλ, **28** ποιῆσαι ὅσα ἡ χείρ σου
καὶ ἡ βουλή σου προώρισεν γενέσθαι.

---

20. ειδομεν 22. τεσσαρακ. | εγεγονει 23. ειπον 24. ειπον | συ: add ο θεοσ 25. ο δια στοματοσ δαβιδ του παιδ. σου ειπων 27. om εν τη πολ. ταυτη | πιλατοσ

---

24 Ier 39 (32), 17. **25** s. Ps 2, 1 s.

29 καὶ τὰ νῦν, κύριε, ἔπιδε ἐπὶ τὰσ ἀπειλὰσ
αὐτῶν, καὶ δὸσ τοῖσ δούλοισ σου μετὰ παρ-
ρησίασ πάσησ λαλεῖν τὸν λόγον σου **30** ἐν
τῷ τὴν χεῖρά σου ἐκτείνειν σε εἰσ ἴασιν
καὶ σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τοῦ
ὀνόματοσ τοῦ ἁγίου παιδόσ σου Ἰησοῦ.
31 καὶ δεηθέντων αὐτῶν ἐσαλεύθη ὁ τόποσ
ἐν ᾧ ἦσαν συνηγμένοι, καὶ ἐπλήσθησαν
ἅπαντεσ τοῦ ἁγίου πνεύματοσ, καὶ ἐλάλουν
τὸν λόγον τοῦ θεοῦ μετὰ παρρησίασ.

32 Τοῦ δὲ πλήθουσ τῶν πιστευσάντων
ἦν καρδία καὶ ψυχὴ μία, καὶ οὐδὲ εἶσ τι
τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ ἔλεγεν ἴδιον εἶναι,
ἀλλ᾽ ἦν αὐτοῖσ ἅπαντα κοινά. **33** καὶ δυ-
νάμει μεγάλῃ ἀπεδίδουν τὸ μαρτύριον οἱ
ἀπόστολοι τῆσ ἀναστάσεωσ Ἰησοῦ Χριστοῦ
τοῦ κυρίου, χάρισ τε μεγάλη ἦν ἐπὶ πάντασ
αὐτούσ. **34** οὐδὲ γὰρ ἐνδεήσ τισ ἦν ἐν
αὐτοῖσ· ὅσοι γὰρ κτήτορεσ χωρίων ἢ οἰκιῶν
ὑπῆρχον, πωλοῦντεσ ἔφερον τὰσ τιμὰσ τῶν
πιπρασκομένων **35** καὶ ἐτίθουν παρὰ τοὺσ
πόδασ τῶν ἀποστόλων· διεδίδετο δὲ ἑκάστῳ
καθότι ἄν τισ χρείαν εἶχεν. **36** Ἰωσὴφ δὲ
ὁ ἐπικληθεὶσ Βαρνάβασ ἀπὸ τῶν ἀποστόλων,
ὅ ἐστιν μεθερμηνευόμενον υἱὸσ παρακλήσεωσ,
Λευείτησ, Κύπριοσ τῷ γένει, **37** ὑπάρχοντοσ

---

31. απαντ. πνευματ: αγιου 32. η καρδια et η ψυχη
33. μεγαλη δυναμει 34. ην: υπηρχεν 35. διεδιδοτο
36. ιωσησ δε | απο: υπο | λευϊτησ

---

32 ss. 2, 44 s.

αὐτῷ ἀγροῦ, πωλήσασ ἤνεγκεν τὸ χρῆμα καὶ ἔθηκεν πρὸσ τοὺσ πόδασ τῶν ἀποστόλων.

V.

Ananiae et Saphirae mors subita. Apostolorum miracula. Capti ab angelo liberantur; iterum capti atque lege interrogati Gamalihelis consilio dimittuntur.

1 Ἀνὴρ δέ τισ Ἀνανίασ ὀνόματι σὺν
Σαπφείρῃ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ ἐπώλησεν κτῆμα,
2 καὶ ἐνοσφίσατο ἀπὸ τῆσ τιμῆσ, συνειδυίησ
καὶ τῆσ γυναικόσ, καὶ ἐνέγκασ μέροσ τι
παρὰ τοὺσ πόδασ τῶν ἀποστόλων ἔθηκεν.
3 εἶπεν δὲ ὁ Πέτροσ· Ἀνανία, διατί ἐπλή-
ρωσεν ὁ σατανᾶσ τὴν καρδίαν σου, ψεύσα-
σθαί σε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ νοσφίσα-
σθαι ἀπὸ τῆσ τιμῆσ τοῦ χωρίου; 4 οὐχὶ
μένον σοὶ ἔμενεν καὶ πραθὲν ἐν τῇ σῇ
ἐξουσίᾳ ὑπῆρχεν; τί ὅτι ἔθου ἐν τῇ καρδίᾳ
σου τὸ πρᾶγμα τοῦτο; οὐκ ἐψεύσω ἀνθρώ-
ποισ ἀλλὰ τῷ θεῷ. 5 ἀκούων δὲ ὁ Ἀνανίασ
τοὺσ λόγουσ τούτουσ, πεσὼν ἐξέψυξεν.
καὶ ἐγένετο φόβοσ μέγασ ἐπὶ πάντασ τοὺσ
ἀκούοντασ· 6 ἀναστάντεσ δὲ οἱ νεώτεροι
συνέστειλαν αὐτὸν καὶ ἐξενέγκαντεσ ἔθαψαν.
7 Ἐγένετο δὲ ὡσ ὡρῶν τριῶν διάστημα καὶ
ἡ γυνὴ αὐτοῦ μὴ εἰδυῖα τὸ γεγονὸσ εἰσῆλθεν.
8 ἀπεκρίθη δὲ πρὸσ αὐτὴν Πέτροσ· εἰπέ
μοι, εἰ τοσούτου τὸ χωρίον ἀπέδοσθε; ἡ

37. παρα τουσ

V. 2. συνειδυιασ | γυναικοσ: add αυτου 3. om ο ante πετρ. 5. om ο ante ανανιασ | τ. ακουοντασ: add ταυτα 8. προσ αυτην: αυτη | ο πετρ.

δὲ εἶπεν· ναί, τοσούτου. **9** ὁ δὲ Πέτροσ
πρὸσ αὐτήν· τί ὅτι συνεφωνήθη ὑμῖν πει-
ράσαι τὸ πνεῦμα κυρίου; ἰδοὺ οἱ πόδεσ τῶν
θαψάντων τὸν ἄνδρα σου ἐπὶ τῇ θύρᾳ, καὶ
ἐξοίσουσίν σε. **10** ἔπεσεν δὲ παραχρῆμα
πρὸσ τοὺσ πόδασ αὐτοῦ καὶ ἐξέψυξεν·
εἰσελθόντεσ δὲ οἱ νεανίσκοι εὗρον αὐτὴν
νεκράν, καὶ ἐξενέγκαντεσ ἔθαψαν πρὸσ τὸν
ἄνδρα αὐτῆσ. **11** καὶ ἐγένετο φόβοσ μέγασ
ἐφ' ὅλην τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐπὶ πάντασ
τοὺσ ἀκούοντασ ταῦτα.

12 Διὰ δὲ τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων
ἐγίνετο σημεῖα καὶ τέρατα πολλὰ ἐν τῷ
λαῷ· καὶ ἦσαν ὁμοθυμαδὸν ἅπαντεσ ἐν τῇ
στοᾷ Σολομῶντοσ· **13** τῶν δὲ λοιπῶν οὐδεὶσ
ἐτόλμα κολλᾶσθαι αὐτοῖσ, ἀλλ' ἐμεγάλυνεν
αὐτοὺσ ὁ λαόσ· **14** μᾶλλον δὲ προσετίθεντο
πιστεύοντεσ τῷ κυρίῳ, πλήθη ἀνδρῶν τε
καὶ γυναικῶν, **15** ὥστε καὶ εἰσ τὰσ πλα-
τείασ ἐκφέρειν τοὺσ ἀσθενεῖσ καὶ τιθέναι
ἐπὶ κλιναρίων καὶ κραβάττων, ἵνα ἐρχομένου
Πέτρου κἂν ἡ σκιὰ ἐπισκιάσῃ τινὶ αὐτῶν.
16 συνήρχετο δὲ καὶ τὸ πλῆθοσ τῶν πέριξ
πόλεων Ἱερουσαλήμ, φέροντεσ ἀσθενεῖσ καὶ
ὀχλουμένουσ ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων,
οἵτινεσ ἐθεραπεύοντο ἅπαντεσ.

17 Ἀναστὰσ δὲ ὁ ἀρχιερεὺσ καὶ πάντεσ

---

9. ο δε πετρ. ειπε 10. προσ: παρα 12. ς (non ς[e]) εγενετο | εν τω λαω πολλα 15. και εισ τασ: κατα τασ | κλινων χραββατων 16. εισ ιερουσαλημ

V. **12** 3, 11.

οἱ σὺν αὐτῷ, ἡ οὖσα αἵρεσισ τῶν Σαδδου-
καίων, ἐπλήσθησαν ζήλου **18** καὶ ἐπέβαλον
τὰσ χεῖρασ ἐπὶ τοὺσ ἀποστόλουσ καὶ ἔθεντο
αὐτοὺσ ἐν τηρήσει δημοσίᾳ. **19** ἄγγελοσ
δὲ κυρίου διὰ νυκτὸσ ἀνοίξασ τὰσ θύρασ
τῆσ φυλακῆσ ἐξαγαγών τε αὐτοὺσ εἶπεν·
20 πορεύεσθε καὶ σταθέντεσ λαλεῖτε ἐν τῷ
ἱερῷ τῷ λαῷ πάντα τὰ ῥήματα τῆσ ζωῆσ
ταύτησ. **21** ἀκούσαντεσ δὲ εἰσῆλθον ὑπὸ
τὸν ὄρθρον εἰσ τὸ ἱερὸν καὶ ἐδίδασκον.
παραγενόμενοσ δὲ ὁ ἀρχιερεὺσ καὶ οἱ σὺν
αὐτῷ συνεκάλεσαν τὸ συνέδριον καὶ πᾶσαν
τὴν γερουσίαν τῶν υἱῶν Ἰσραήλ, καὶ ἀπέ-
στειλαν εἰσ τὸ δεσμωτήριον ἀχθῆναι αὐτούσ.
22 οἱ δὲ παραγενόμενοι ὑπηρέται οὐχ εὗρον
αὐτοὺσ ἐν τῇ φυλακῇ· ἀναστρέψαντεσ δὲ
ἀπήγγειλαν **23** λέγοντεσ ὅτι τὸ δεσμωτήριον
εὕρομεν κεκλεισμένον ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ
καὶ τοὺσ φύλακασ ἑστῶτασ ἐπὶ τῶν θυρῶν,
ἀνοίξαντεσ δὲ ἔσω οὐδένα εὕρομεν. **24** ὡσ
δὲ ἤκουσαν τοὺσ λόγουσ τούτουσ ὅ τε στρα-
τηγὸσ τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖσ, διηπόρουν
περὶ αὐτῶν, τί ἂν γένοιτο τοῦτο. **25** παρα-
γενόμενοσ δέ τισ ἀπήγγειλεν αὐτοῖσ ὅτι
ἰδοὺ οἱ ἄνδρεσ οὓσ ἔθεσθε ἐν τῇ φυλακῇ
εἰσὶν ἐν τῷ ἱερῷ ἑστῶτεσ καὶ διδάσκοντεσ
τὸν λαόν. **26** Τότε ἀπελθὼν ὁ στρατηγὸσ

---

18. τασ χειρασ: add αυτων 19. δια τησ νυκτ. | ηνοιξε 22. οι δε υπηρε. παραγεν. 23. οτι το μεν | εξω εστωτασ | επι: προ 24. ο τε ιερευσ και ο στρατηγ. τ. ιερ. και οι αρχιερ. 25. απηγγ. αυτ. λεγων

---

18 4, 3.

σὺν τοῖσ ὑπηρέταισ ἦγεν αὐτούσ, οὐ μετὰ
βίασ, ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν, μὴ λιθασθῶ-
σιν· **27** ἀγαγόντεσ δὲ αὐτοὺσ ἔστησαν ἐν
τῷ συνεδρίῳ. καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺσ ὁ
ἀρχιερεὺσ **28** λέγων· παραγγελίᾳ παρηγγεί-
λαμεν ὑμῖν μὴ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι
τούτῳ, καὶ ἰδοὺ πεπληρώκατε τὴν Ἱερουσα-
λὴμ τῆσ διδαχῆσ ὑμῶν, καὶ βούλεσθε ἐπα-
γαγεῖν ἐφ' ἡμᾶσ τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου
τούτου. **29** ἀποκριθεὶσ δὲ Πέτροσ καὶ οἱ
ἀπόστολοι εἶπαν· πειθαρχεῖν δεῖ θεῷ μᾶλλον
ἢ ἀνθρώποισ. **30** ὁ θεὸσ τῶν πατέρων
ἡμῶν ἤγειρεν Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖσ διεχειρίσασθε
κρεμάσαντεσ ἐπὶ ξύλου· **31** τοῦτον ὁ θεὸσ
ἀρχηγὸν καὶ σωτῆρα ὕψωσεν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ
τοῦ δοῦναι μετάνοιαν τῷ Ἰσραὴλ καὶ ἄφεσιν
ἁμαρτιῶν. **32** καὶ ἡμεῖσ ἐσμὲν μάρτυρεσ
τῶν ῥημάτων τούτων, καὶ τὸ πνεῦμα τὸ
ἅγιον ὃ ἔδωκεν ὁ θεὸσ τοῖσ πειθαρχοῦσιν
αὐτῷ. **33** οἱ δὲ ἀκούσαντεσ διεπρίοντο καὶ
ἐβουλεύοντο ἀνελεῖν αὐτούσ. **34** Ἀναστὰσ
δέ τισ ἐν τῷ συνεδρίῳ Φαρισαῖοσ ὀνόματι
Γαμαλιήλ, νομοδιδάσκαλοσ τίμιοσ παντὶ τῷ
λαῷ, ἐκέλευσεν ἔξω βραχὺ τοὺσ ἀνθρώπουσ
ποιῆσαι, **35** εἶπέν τε πρὸσ αὐτούσ· ἄνδρεσ
Ἰσραηλεῖται, προσέχετε ἑαυτοῖσ ἐπὶ τοῖσ
ἀνθρώποισ τούτοισ, τί μέλλετε πράσσειν.

---

26. ηγαγεν | ινα μη λιθ. 28. ου παραγγελια 29. ο πετροσ | ειπον 31. om του 32. αυτου μαρτυρεσ | και το πνευ. δε 34. βραχυ τι | ανθρωπουσ: αποστολουσ 35. ισραηλιται

---

28 4, 17. **29** 4, 19. **31** 3, 15.

36 πρὸ γὰρ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀνέστη
Θευδᾶσ, λέγων εἶναί τινα ἑαυτόν, ᾧ προσ-
εκλίθη ἀνδρῶν ἀριθμὸσ ὡσ τετρακοσίων,
ὃσ ἀνῃρέθη, καὶ πάντεσ ὅσοι ἐπείθοντο
αὐτῷ διελύθησαν καὶ ἐγένοντο εἰσ οὐδέν.
37 μετὰ τοῦτον ἀνέστη Ἰούδασ ὁ Γαλιλαῖοσ
ἐν ταῖσ ἡμέραισ τῆσ ἀπογραφῆσ καὶ ἀπέ-
στησεν λαὸν ὀπίσω αὐτοῦ· κἀκεῖνοσ ἀπώ-
λετο, καὶ πάντεσ ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ
διεσκορπίσθησαν. 38 καὶ τὰ νῦν λέγω ὑμῖν,
ἀπόστητε ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τούτων καὶ
ἄφετε αὐτούσ· ὅτι ἐὰν ᾖ ἐξ ἀνθρώπων ἡ
βουλὴ αὕτη ἢ τὸ ἔργον τοῦτο, καταλυθήσεται·
39 εἰ δὲ ἐκ θεοῦ ἐστίν, οὐ δυνήσεσθε κατα-
λῦσαι αὐτούσ, μήποτε καὶ θεομάχοι εὑρεθῆτε.
40 ἐπείσθησαν δὲ αὐτῷ, καὶ προσκαλεσά-
μενοι τοὺσ ἀποστόλουσ δείραντεσ παρήγ-
γειλαν μὴ λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ,
καὶ ἀπέλυσαν. 41 Οἱ μὲν οὖν ἐπορεύοντο
χαίροντεσ ἀπὸ προσώπου τοῦ συνεδρίου,
ὅτι κατηξιώθησαν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματοσ ἀτι-
μασθῆναι· 42 πᾶσάν τε ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ
καὶ κατ᾽ οἶκον οὐκ ἐπαύοντο διδάσκοντεσ
καὶ εὐαγγελιζόμενοι τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν.

36. ω προσεκολληθη | αριθμ. ανδρων | ωσ: ωσει
37. λαον: add ικανον 38. αφετε: εασατε 39. δυνασθε |
αυτουσ: αυτο 40. απελυσαν αυτουσ 41. οτι υπ. τ.
ονομ. αυτου κατηξιωθ. ατιμ. 42. ευαγγ. ιησουν
τον χρι.

VI.

Eliguntur septem diaconi. Stephanus impietatis accusatur.

1 Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις πληθυνόντων τῶν μαθητῶν ἐγένετο γογγυσμὸς τῶν Ἑλληνιστῶν πρὸς τοὺς Ἑβραίους, ὅτι παρεθεωροῦντο ἐν τῇ διακονίᾳ τῇ καθημερινῇ αἱ χῆραι αὐτῶν.
2 προσκαλεσάμενοι δὲ οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν εἶπαν· οὐκ ἀρεστόν ἐστιν ἡμᾶς καταλείψαντας τὸν λόγον τοῦ θεοῦ διακονεῖν τραπέζαις.
3 ἐπισκέψασθε δέ, ἀδελφοί, ἄνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυρουμένους ἑπτὰ πλήρεις πνεύματος καὶ σοφίας, οὓς καταστήσομεν ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης·
4 ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου προσκαρτερήσομεν.
5 καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλήθους, καὶ ἐξελέξαντο Στέφανον, ἄνδρα πλήρη πίστεως καὶ πνεύματος ἁγίου, καὶ Φίλιππον καὶ Πρόχορον καὶ Νικάνορα καὶ Τίμωνα καὶ Παρμενᾶν καὶ Νικόλαον προσήλυτον Ἀντιοχέα,
6 οὓς ἔστησαν ἐνώπιον τῶν ἀποστόλων, καὶ προσευξάμενοι ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας.

7 Καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ηὔξανεν, καὶ ἐπληθύνετο ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ σφόδρα, πολύς τε ὄχλος τῶν ἱερέων ὑπήκουον τῇ πίστει.

8 Στέφανος δὲ πλήρης χάριτος καὶ δυ-

VI. 2. ειπον 3. δε: ουν | πνευματος: add αγιου | ϛ[e] καταστησωμεν 8. χαριτος: πιστεως

VI. 5 8, 5. 21, 8. 7 12, 24.

νάμεωσ ἐποίει τέρατα καὶ σημεῖα μεγάλα
ἐν τῷ λαῷ. 9 ἀνέστησαν δέ τινεσ τῶν ἐκ
τῆσ συναγωγῆσ τῶν λεγομένων Λιβερτίνων
καὶ Κυρηναίων καὶ Ἀλεξανδρέων καὶ τῶν
ἀπὸ Κιλικίασ καὶ Ἀσίασ συνζητοῦντεσ τῷ
Στεφάνῳ, 10 καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντιστῆναι τῇ
σοφίᾳ καὶ τῷ πνεύματι ᾧ ἐλάλει. 11 τότε
ὑπέβαλον ἄνδρασ λέγοντασ ὅτι ἀκηκόαμεν
αὐτοῦ λαλοῦντοσ ῥήματα βλάσφημα εἰσ
Μωϋσῆν καὶ τὸν θεόν, 12 συνεκίνησάν τε
τὸν λαὸν καὶ τοὺσ πρεσβυτέρουσ καὶ τοὺσ
γραμματεῖσ, καὶ ἐπιστάντεσ συνήρπασαν
αὐτὸν καὶ ἤγαγον εἰσ τὸ συνέδριον, 13 ἔστη-
σάν τε μάρτυρασ ψευδεῖσ λέγοντασ· ὁ ἄν-
θρωποσ οὗτοσ οὐ παύεται λαλῶν ῥήματα
κατὰ τοῦ τόπου τοῦ ἁγίου καὶ τοῦ νόμου·
14 ἀκηκόαμεν γὰρ αὐτοῦ λέγοντοσ ὅτι
Ιησοῦσ ὁ Ναζωραῖοσ οὗτοσ καταλύσει τὸν
τόπον τοῦτον καὶ ἀλλάξει τὰ ἔθη ἃ παρέδω-
κεν ἡμῖν Μωϋσῆσ. 15 καὶ ἀτενίσαντεσ εἰσ
αὐτὸν πάντεσ οἱ καθεζόμενοι ἐν τῷ συνεδρίῳ
εἶδον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεὶ πρόσωπον
ἀγγέλου.

VII.

Stephanus coram synedrio de dei gratia populique contumacia disserens interpellatur et lapidatur.

1 Εἶπεν δὲ ὁ ἀρχιερεύσ· εἰ ταῦτα οὕτωσ
ἔχει; 2 ὁ δὲ ἔφη· ἄνδρεσ ἀδελφοὶ καὶ

9. τησ λεγομενησ | συζητουντ. 11. μωσην 13. λαλων: ante κατα του | ρηματα: add βλασφημα | του αγιου: add τουτου 15. απαντεσ
VII. 1. ει: add αρα

13 21, 28.

πατέρεσ, ἀκούσατε. ὁ θεὸσ τῆσ δόξησ ὤφθη
τῷ πατρὶ ἡμῶν Ἀβραὰμ ὄντι ἐν τῇ Μεσο-
ποταμίᾳ πρὶν ἢ κατοικῆσαι αὐτὸν ἐν Χαρ-
ράν, 3 καὶ εἶπεν πρὸσ αὐτόν· ἔξελθε ἐκ τῆσ
γῆσ σου καὶ ἐκ τῆσ συγγενείασ σου, καὶ
δεῦρο εἰσ τὴν γῆν ἣν ἄν σοι δείξω. 4 τότε
ἐξελθὼν ἐκ γῆσ Χαλδαίων κατῴκησεν ἐν
Χαρράν. κἀκεῖθεν μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν
πατέρα αὐτοῦ μετῴκισεν αὐτὸν εἰσ τὴν γῆν
ταύτην εἰσ ἣν ὑμεῖσ νῦν κατοικεῖτε, 5 καὶ
οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ κληρονομίαν ἐν αὐτῇ οὐδὲ
βῆμα ποδόσ, καὶ ἐπηγγείλατο δοῦναι αὐτῷ
εἰσ κατάσχεσιν αὐτὴν καὶ τῷ σπέρματι
αὐτοῦ μετ᾽ αὐτόν, οὐκ ὄντοσ αὐτῷ τέκνου.
6 ἐλάλησεν δὲ οὕτωσ ὁ θεόσ, ὅτι ἔσται τὸ
σπέρμα αὐτοῦ πάροικον ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ, καὶ
δουλώσουσιν αὐτὸ καὶ κακώσουσιν ἔτη τε-
τρακόσια· 7 καὶ τὸ ἔθνοσ ᾧ ἐὰν δουλεύσου-
σιν κρινῶ ἐγώ, ὁ θεὸσ εἶπεν, καὶ μετὰ
ταῦτα ἐξελεύσονται καὶ λατρεύσουσίν μοι ἐν
τῷ τόπῳ τούτῳ. 8 καὶ ἔδωκεν αὐτῷ δια-
θήκην περιτομῆσ· καὶ οὕτωσ ἐγέννησεν τὸν
Ἰσαὰκ καὶ περιέτεμεν αὐτὸν τῇ ἡμέρᾳ τῇ
ὀγδόῃ, καὶ Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ, καὶ Ἰακὼβ
τοὺσ δώδεκα πατριάρχασ. 9 Καὶ οἱ πα-
τριάρχαι ζηλώσαντεσ τὸν Ἰωσὴφ ἀπέδοντο

3. om την 5. αυτω δουν. εισ κατασχ. αυτην 7. δου-
λευσωσι | ειπ. ο θεοσ 8. και ο ισαακ | ο ιακω.

VII. 3 Gen 12, 1. 4 Gen 12, 5. 5 Gen 12, 7.
6 Gen 15, 13 s. 8 Gen 17, 10. 9 Gen 37, 28. 39, 2.

εἰσ Αἴγυπτον· καὶ ἦν ὁ θεὸσ μετ᾽ αὐτοῦ,
10 καὶ ἐξείλατο αὐτὸν ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων
αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ χάριν καὶ σοφίαν
ἔναντι Φαραὼ βασιλέωσ Αἰγύπτου, καὶ
κατέστησεν αὐτὸν ἡγούμενον ἐπ᾽ Αἴγυπτον
καὶ ἐφ᾽ ὅλον τὸν οἶκον αὐτοῦ. **11** ἦλθεν δὲ
λιμὸσ ἐφ᾽ ὅλην τὴν Αἴγυπτον καὶ Χανάαν
καὶ θλίψισ μεγάλη, καὶ οὐχ εὕρισκον χορ-
τάσματα οἱ πατέρεσ ἡμῶν. **12** ἀκούσασ
δὲ Ἰακὼβ ὄντα σιτία εἰσ Αἴγυπτον ἐξ-
απέστειλεν τοὺσ πατέρασ ἡμῶν πρῶτον·
13 καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ ἀνεγνωρίσθη Ἰωσὴφ
τοῖσ ἀδελφοῖσ αὐτοῦ, καὶ φανερὸν ἐγένετο
τῷ Φαραὼ τὸ γένοσ αὐτοῦ. **14** ἀποστείλασ
δὲ Ἰωσὴφ μετεκαλέσατο Ἰακὼβ τὸν πατέρα
αὐτοῦ καὶ πᾶσαν τὴν συγγένειαν ἐν ψυχαῖσ
ἑβδομήκοντα πέντε. **15** καὶ κατέβη Ἰακὼβ
εἰσ Αἴγυπτον, καὶ ἐτελεύτησεν αὐτὸσ καὶ
οἱ πατέρεσ ἡμῶν, **16** καὶ μετετέθησαν
εἰσ Συχὲμ καὶ ἐτέθησαν ἐν τῷ μνήματι
ᾧ ὠνήσατο Ἀβραὰμ τιμῆσ ἀργυρίου παρὰ
τῶν υἱῶν Ἑμμὼρ ἐν Συχέμ. **17** καθὼσ
δὲ ἤγγιζεν ὁ χρόνοσ τῆσ ἐπαγγελίασ ἧσ
ὡμολόγησεν ὁ θεὸσ τῷ Ἀβραάμ, ηὔξησεν ὁ
λαὸσ καὶ ἐπληθύνθη ἐν Αἰγύπτῳ, **18** ἄχρι

---

10. εξειλετο | εναντιον | εφ ολον: om εφ 11. ολην τ. γην αιγυπτου 12. σιτα | εν αιγυπτω 13. το γενοσ του ιωσηφ 14. ιακωβ: post τ. πατερ. αυτου | συγγενειαν: add αυτου 15. κατεβ. δε 16. ο ωνησατ. | εμμορ | του συχεμ 17. ωμολογ.: ωμοσεν 18. αχρισ

---

10 Gen 41, 40. **11** Gen 41, 54. **12** Gen 42, 45. **13** Gen 45, 4. **14** Gen 45, 9. 46, 27. Deut 10, 22. **15** Gen 49, 33. **16** Ios 24, 32. Gen 49, 30. 23, 17. 33, 19. **17** s. Ex 1, 7 s.

οὗ ἀνέστη βασιλεὺσ ἕτεροσ ἐπ᾽ Αἴγυπτον,
ὃσ οὐκ ᾔδει τὸν Ἰωσήφ. **19** οὗτοσ κατα-
σοφισάμενοσ τὸ γένοσ ἡμῶν ἐκάκωσεν τοὺσ
πατέρασ τοῦ ποιεῖν τὰ βρέφη ἔκθετα αὐτῶν
εἰσ τὸ μὴ ζωογονεῖσθαι. **20** Ἐν ᾧ καιρῷ
ἐγεννήθη Μωϋσῆσ, καὶ ἦν ἀστεῖοσ τῷ θεῷ.
ὃσ ἀνετράφη μῆνασ τρεῖσ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ
πατρόσ **21** ἐκτεθέντοσ δὲ αὐτοῦ ἀνείλατο
αὐτὸν ἡ θυγάτηρ Φαραὼ καὶ ἀνεθρέψατο
αὐτὸν ἑαυτῇ εἰσ υἱόν. **22** καὶ ἐπαιδεύθη
Μωϋσῆσ ἐν πάσῃ σοφίᾳ Αἰγυπτίων· ἦν δὲ
δυνατὸσ ἐν λόγοισ καὶ ἔργοισ αὐτοῦ. **23** ὡσ
δὲ ἐπληροῦτο αὐτῷ τεσσερακονταέτησ χρό-
νοσ, ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἐπι-
σκέψασθαι τοὺσ ἀδελφοὺσ αὐτοῦ τοὺσ υἱοὺσ
Ἰσραήλ. **24** καὶ ἰδών τινα ἀδικούμενον
ἠμύνατο, καὶ ἐποίησεν ἐκδίκησιν τῷ κατα-
πονουμένῳ πατάξασ τὸν Αἰγύπτιον. **25** ἐνό-
μιζεν δὲ συνιέναι τοὺσ ἀδελφοὺσ ὅτι ὁ θεὸσ
διὰ χειρὸσ αὐτοῦ δίδωσιν σωτηρίαν αὐτοῖσ·
οἱ δὲ οὐ συνῆκαν. **26** τῇ τε ἐπιούσῃ
ἡμέρᾳ ὤφθη αὐτοῖσ μαχομένοισ, καὶ συνήλ-
λασσεν αὐτοὺσ εἰσ εἰρήνην εἰπών· ἄνδρεσ,
ἀδελφοί ἐστε· ἱνατί ἀδικεῖτε ἀλλήλουσ;
27 ὁ δὲ ἀδικῶν τὸν πλησίον ἀπώσατο αὐτὸν
εἰπών· τίσ σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ

18. om επ αιγυπτ. 19. τουσ πατερ.: add ημων | εκθετα: post ποιειν 20. μωσησ | του πατροσ: add αυτου 21. εκτεθεντα δε αυτον | ανειλετο 22. μωσησ | om εν ante παση | εν λογ. κ. εν εργ. | αυτου: om 23. τεσσαρακ. 25. τ. αδελφουσ: add αυτου | αυτοισ σωτηριαν 26. τη τε: ς^{e} (non ς) τη δε | συνηλασεν | εστε: add υμεισ

19 Ex 1, 10. **20** ss. Ex 2, 2 ss. **24—29** Ex 2, 11 ss.

δικαστὴν ἐφ᾽ ἡμῶν; **28** μὴ ἀνελεῖν με σὺ
θέλεισ, ὃν τρόπον ἀνεῖλεσ ἐχθὲσ τὸν Αἰγύπ-
τιον; **29** ἔφυγεν δὲ Μωϋσῆσ ἐν τῷ λόγῳ
τούτῳ, καὶ ἐγένετο πάροικοσ ἐν γῇ Μαδιάμ,
οὗ ἐγέννησεν υἱοὺσ δύο. **30** Καὶ πληρωθέν-
των ἐτῶν τεσσεράκοντα ὤφθη αὐτῷ ἐν τῇ
ἐρήμῳ τοῦ ὄρουσ Σινᾶ ἄγγελοσ ἐν φλογὶ
πυρὸσ βάτου. **31** ὁ δὲ Μωϋσῆσ ἰδὼν
ἐθαύμαζεν τὸ ὅραμα· προσερχομένου δὲ
αὐτοῦ κατανοῆσαι ἐγένετο φωνὴ κυρίου·
32 ἐγὼ ὁ θεὸσ τῶν πατέρων σου, ὁ θεὸσ
Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ. ἔντρομοσ
δὲ γενόμενοσ Μωϋσῆσ οὐκ ἐτόλμα κατα-
νοῆσαι. **33** εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ κύριοσ· λῦσον
τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν σου· ὁ γὰρ τόποσ
ἐφ᾽ ᾧ ἕστηκασ γῆ ἁγία ἐστίν. **34** ἰδὼν
εἶδον τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου τοῦ ἐν
Αἰγύπτῳ, καὶ τοῦ στεναγμοῦ αὐτῶν ἤκουσα,
καὶ κατέβην ἐξελέσθαι αὐτούσ· καὶ νῦν δεῦρο
ἀποστείλω σε εἰσ Αἴγυπτον. **35** Τοῦτον τὸν
Μωϋσῆν, ὃν ἠρνήσαντο εἰπόντεσ· τίσ σε
κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστήν; τοῦτον ὁ
θεὸσ καὶ ἄρχοντα καὶ λυτρωτὴν ἀπέσταλκεν
σὺν χειρὶ ἀγγέλου τοῦ ὀφθέντοσ αὐτῷ ἐν τῇ
βάτῳ. **36** οὗτοσ ἐξήγαγεν αὐτοὺσ ποιήσασ τέ-
ρατα καὶ σημεῖα ἐν γῇ Αἰγύπτῳ καὶ ἐν ἐρυθρᾷ

27. εφ ημασ 28. χθεσ 29. μωσησ 30. τεσσαρακ. | αγγελοσ: add κυριου 31. μωσησ | εθαυμασε | εγ. φω. κυριου: add προσ αυτον 32. και ο θεοσ ισ. και ο θεοσ ιακ. | μωσησ 33. εφ: εν 34. αποστελω 35. om και ante αρχοντ. sec | απεσταιλεν | εν χειρι 36. εν γη αιγυπτου

30—34 Ex 3, 2 ss. Mt 22, 32 pp. **35** 27.

θαλάσσῃ καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτη τεσσεράκοντα.
37 οὗτόσ ἐστιν ὁ Μωϋσῆσ ὁ εἴπασ τοῖσ υἱοῖσ
Ἰσραήλ· προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει ὁ θεὸσ
ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡσ ἐμέ. **38** οὗτόσ
ἐστιν ὁ γενόμενοσ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ
ἐρήμῳ μετὰ τοῦ ἀγγέλου τοῦ λαλοῦντοσ αὐτῷ
ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ καὶ τῶν πατέρων ὑμῶν, ὃσ
ἐδέξατο λόγια ζῶντα δοῦναι ἡμῖν, **39** ᾧ οὐκ
ἠθέλησαν ὑπήκοοι γενέσθαι οἱ πατέρεσ ἡμῶν,
ἀλλὰ ἀπώσαντο καὶ ἐστράφησαν ἐν ταῖσ
καρδίαισ αὐτῶν εἰσ Αἴγυπτον, **40** εἰπόντεσ
τῷ Ἀαρών· ποίησον ἡμῖν θεοὺσ οἳ προπο-
ρεύσονται ἡμῶν· ὁ γὰρ Μωϋσῆσ οὗτοσ, ὃσ
ἐξήγαγεν ἡμᾶσ ἐκ γῆσ Αἰγύπτου, οὐκ οἴδα-
μεν τί ἐγένετο αὐτῷ. **41** καὶ ἐμοσχοποίησαν
ἐν ταῖσ ἡμέραισ ἐκείναισ καὶ ἀνήγαγον
θυσίαν τῷ εἰδώλῳ, καὶ εὐφραίνοντο ἐν τοῖσ
ἔργοισ τῶν χειρῶν αὐτῶν. **42** ἔστρεψεν δὲ
ὁ θεὸσ καὶ παρέδωκεν αὐτοὺσ λατρεύειν τῇ
στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ, καθὼσ γέγραπται ἐν
βίβλῳ τῶν προφητῶν· μὴ σφάγια καὶ
θυσίασ προσηνέγκατέ μοι ἔτη τεσσεράκοντα
ἐν τῇ ἐρήμῳ, οἶκοσ Ἰσραήλ, **43** καὶ ἀνε-
λάβετε τὴν σκηνὴν τοῦ Μολὸχ καὶ τὸ ἄστρον
τοῦ θεοῦ Ῥομφάν, τοὺσ τύπουσ οὓσ ἐποιή-
σατε προσκυνεῖν αὐτοῖσ; καὶ μετοικιῶ ὑμᾶσ

---

36. τεσσαρακ. 37. ειπων | κυριοσ ο θεοσ υμων | ωσ εμε: add αυτου ακουσεσθε 39. αλλ | om εν ante ταισ 40. μωσησ | γεγονεν 42. τεσσαρακ. 43. θεου: add υμων | ρεμφαν

---

37 3, 22. Deut 18, 15. **38** Ex 19, 3. **40** Ex 32, 1. **41** Ex 32, 6. **42** Ier 19, 13. **42** s. Am 5, 25. 27.

ἐπέκεινα Βαβυλῶνοσ. **44** Ἡ σκηνὴ τοῦ
μαρτυρίου ἦν τοῖσ πατράσιν ἡμῶν ἐν τῇ
ἐρήμῳ, καθὼσ διετάξατο ὁ λαλῶν τῷ Μωϋσῇ
ποιῆσαι αὐτὴν κατὰ τὸν τύπον ὃν ἑωράκει·
45 ἣν καὶ εἰσήγαγον διαδεξάμενοι οἱ πα-
τέρεσ ἡμῶν μετὰ Ἰησοῦ ἐν τῇ κατασχέσει
τῶν ἐθνῶν, ὧν ἐξέωσεν ὁ θεὸσ ἀπὸ προσώπου
τῶν πατέρων ἡμῶν, ἕωσ τῶν ἡμερῶν Δαυείδ,
46 ὃσ εὗρεν χάριν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ
ἠτήσατο εὑρεῖν σκήνωμα τῷ οἴκῳ Ἰακώβ.
47 Cαλωμὼν δὲ ᾠκοδόμησεν αὐτῷ οἶκον.
48 ἀλλ' οὐχ ὁ ὕψιστοσ ἐν χειροποιήτοισ
κατοικεῖ, καθὼσ ὁ προφήτησ λέγει· **49** ὁ
οὐρανόσ μοι θρόνοσ, ἡ δὲ γῆ ὑποπόδιον
τῶν ποδῶν μου· ποῖον οἶκον οἰκοδομήσετέ
μοι, λέγει κύριοσ, ἢ τίσ τόποσ τῆσ κατα-
παύσεώσ μου; **50** οὐχὶ ἡ χείρ μου ἐποίησεν
ταῦτα πάντα; **51** Cκληροτράχηλοι καὶ ἀπε-
ρίτμητοι καρδίαισ καὶ τοῖσ ὠσίν, ὑμεῖσ ἀεὶ
τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ ἀντιπίπτετε, ὡσ οἱ
πατέρεσ ὑμῶν καὶ ὑμεῖσ. **52** τίνα τῶν προ-
φητῶν οὐκ ἐδίωξαν οἱ πατέρεσ ὑμῶν; καὶ
ἀπέκτειναν τοὺσ προκαταγγείλαντασ περὶ τῆσ
ἐλεύσεωσ τοῦ δικαίου, οὗ νῦν ὑμεῖσ προδόται

---

44. ην εν τοισ | μωση 45. εξωσεν | δαβιδ 46. οικω: θεω 47. σολομων 48. εν χειροποιητ. ναοισ 51. τη χαρδια

---

44 Ex 25, 40. **45** Ios 3, 14. **46** Ps 131 (132), 5. **47** 1 Reg 6, 1. **48** 17, 24. **49** s. Es 66, 1 s.

καὶ φονεῖσ ἐγένεσθε, **53** οἵτινεσ ἐλάβετε τὸν
νόμον εἰσ διαταγὰσ ἀγγέλων, καὶ οὐκ ἐφυ-
λάξατε.

54 Ἀκούοντεσ δὲ ταῦτα διεπρίοντο ταῖσ
καρδίαισ αὐτῶν καὶ ἔβρυχον τοὺσ ὀδόντασ
ἐπ' αὐτόν. **55** ὑπάρχων δὲ πλήρησ πνεύμα-
τοσ ἁγίου, ἀτενίσασ εἰσ τὸν οὐρανὸν εἶδεν
δόξαν θεοῦ καὶ Ἰησοῦν ἑστῶτα ἐκ δεξιῶν
τοῦ θεοῦ, **56** καὶ εἶπεν· ἰδοὺ θεωρῶ τοὺσ
οὐρανοὺσ διηνοιγμένουσ καὶ τὸν υἱὸν τοῦ
ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν ἑστῶτα τοῦ θεοῦ.
57 κράξαντεσ δὲ φωνῇ μεγάλῃ συνέσχον
τὰ ὦτα αὐτῶν καὶ ὥρμησαν ὁμοθυμαδὸν
ἐπ' αὐτόν, **58** καὶ ἐκβαλόντεσ ἔξω τῆσ
πόλεωσ ἐλιθοβόλουν. καὶ οἱ μάρτυρεσ ἀπέ-
θεντο τὰ ἱμάτια αὐτῶν παρὰ τοὺσ πόδασ
νεανίου καλουμένου Σαύλου, **59** καὶ ἐλιθοβό-
λουν τὸν Στέφανον, ἐπικαλούμενον καὶ λέ-
γοντα· κύριε Ἰησοῦ, δέξαι τὸ πνεῦμά μου.
60 θεὶσ δὲ τὰ γόνατα ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ·
κύριε, μὴ στήσῃσ αὐτοῖσ τὴν ἁμαρτίαν
ταύτην. καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐκοιμήθη. **8,1** Σαῦ-
λοσ δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ.

VIII.

Persecutio Hierosolymitana. Philippus Samariam fidem docens. Simon magus coram Petro et Iohanne. Philippus in itinere eunuchum Aethiopem docet et baptizat.

1 Ἐγένετο δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ διωγμὸσ

52. γεγενησθε 56. ανεωγμενουσ

53 Gal 3, 19. Heb 2, 2. **56** Mt 26, 64. **60** Lc 23, 34. 46.

μέγασ ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν τὴν ἐν Ἱεροσο-
λύμοισ· πάντεσ διεσπάρησαν κατὰ τὰσ
χώρασ τῆσ Ἰουδαίασ καὶ Σαμαρίασ πλὴν
τῶν ἀποστόλων. **2** συνεκόμισαν δὲ τὸν
Cτέφανον ἄνδρεσ εὐλαβεῖσ καὶ ἐποίησαν
κοπετὸν μέγαν ἐπ᾽ αὐτῷ. **3** Σαῦλοσ δὲ
ἐλυμαίνετο τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ τοὺσ οἴκουσ
εἰσπορευόμενοσ, σύρων τε ἄνδρασ καὶ γυναῖ-
κασ παρεδίδου εἰσ φυλακήν.

4 Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντεσ διῆλθον εὐαγ-
γελιζόμενοι τὸν λόγον· **5** Φίλιπποσ δὲ κατ-
ελθὼν εἰσ τὴν πόλιν τῆσ Σαμαρίασ ἐκήρυσ-
σεν αὐτοῖσ τὸν Χριστόν. **6** προσεῖχον δὲ
οἱ ὄχλοι τοῖσ λεγομένοισ ὑπὸ τοῦ Φιλίππου
ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἀκούειν αὐτοὺσ καὶ βλέ-
πειν τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει. **7** πολλοὶ γὰρ
τῶν ἐχόντων πνεύματα ἀκάθαρτα, βοῶντα
φωνῇ μεγάλῃ ἐξήρχοντο· πολλοὶ δὲ παρα-
λελυμένοι καὶ χωλοὶ ἐθεραπεύθησαν· **8** ἐγέ-
νετο δὲ πολλὴ χαρὰ ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ.
9 Ἀνὴρ δέ τισ ὀνόματι Cίμων προϋπῆρχεν
ἐν τῇ πόλει μαγεύων καὶ ἐξιστάνων τὸ ἔθνοσ
τῆσ Σαμαρίασ, λέγων εἶναί τινα ἑαυτὸν
μέγαν, **10** ᾧ προσεῖχον πάντεσ ἀπὸ μικροῦ
ἕωσ μεγάλου λέγοντεσ· οὗτόσ ἐστιν ἡ δύνα-
μισ τοῦ θεοῦ ἡ καλουμένη μεγάλη. **11** προσ-
εῖχον δὲ αὐτῷ διὰ τὸ ἱκανῷ χρόνῳ ταῖσ

VIII. 1. παντεσ τε | σαμαρειασ 2. εποιησαντο 5. εισ πολιν | σαμαρειασ 6. προσειχ. τε 7. πολλων | μεγαλ. φων. | εξηρχετο 8. και εγενετ. | χαρα μεγαλη 9. εξιστων | σαμαρειασ 10. om καλουμενη

VIII. **5** 6, 5.

μαγίαισ ἐξεστακέναι αὐτούσ. **12** ὅτε δὲ
ἐπίστευσαν τῷ Φιλίππῳ εὐαγγελιζομένῳ
περὶ τῆσ βασιλείασ τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ὀνόμα-
τοσ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐβαπτίζοντο ἄνδρεσ τε
καὶ γυναῖκεσ. **13** ὁ δὲ Cίμων καὶ αὐτὸσ
ἐπίστευσεν, καὶ βαπτισθεὶσ ἦν προσκαρτε-
ρῶν τῷ Φιλίππῳ, θεωρῶν τε σημεῖα καὶ
δυνάμεισ μεγάλασ γινομένασ ἐξίστατο.
14 ἀκούσαντεσ δὲ οἱ ἐν Ἱεροσολύμοισ ἀπό-
στολοι ὅτι δέδεκται ἡ Cαμαρία τὸν λόγον
τοῦ θεοῦ, ἀπέστειλαν πρὸσ αὐτοὺσ Πέτρον
καὶ Ἰωάννην, **15** οἵτινεσ καταβάντεσ προσ-
ηύξαντο περὶ αὐτῶν ὅπωσ λάβωσιν πνεῦμα
ἅγιον. **16** οὐδέπω γὰρ ἦν ἐπ' οὐδενὶ αὐτῶν
ἐπιπεπτωκόσ, μόνον δὲ βεβαπτισμένοι ὑπῆρ-
χον εἰσ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. **17** τότε
ἐπετίθεσαν τὰσ χεῖρασ ἐπ' αὐτούσ, καὶ
ἐλάμβανον πνεῦμα ἅγιον. **18** ἰδὼν δὲ ὁ
Cίμων ὅτι διὰ τῆσ ἐπιθέσεωσ τῶν χει-
ρῶν τῶν ἀποστόλων δίδοται τὸ πνεῦμα,
προσήνεγκεν αὐτοῖσ χρήματα **19** λέγων·
δότε κἀμοὶ τὴν ἐξουσίαν ταύτην, ἵνα ᾧ ἐὰν
ἐπιθῶ τὰσ χεῖρασ λαμβάνῃ πνεῦμα ἅγιον.
20 Πέτροσ δὲ εἶπεν πρὸσ αὐτόν· τὸ ἀργύριόν
σου σὺν σοὶ εἴη εἰσ ἀπώλειαν, ὅτι τὴν
δωρεὰν τοῦ θεοῦ ἐνόμισασ διὰ χρημάτων
κτᾶσθαι. **21** οὐκ ἔστιν σοι μερὶσ οὐδὲ
κλῆροσ ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ· ἡ γὰρ καρδία

---

11. μαγειαισ 12. τα περι | του ιησ. χριστ. 14. σαμαρεια | τον πετρον 16. ουπω 17. επετιθουν 18. ιδων: θεασαμενοσ | το πνευμα: add το αγιον 19. ς (non ς[e]) ω αν

σου οὐκ ἔστιν εὐθεῖα ἔναντι τοῦ θεοῦ.
22 μετανόησον οὖν ἀπὸ τῆσ κακίασ σου
ταύτησ, καὶ δεήθητι τοῦ κυρίου εἰ ἄρα
ἀφεθήσεταί σοι ἡ ἐπίνοια τῆσ καρδίασ σου·
23 εἰσ γὰρ χολὴν πικρίασ καὶ σύνδεσμον
ἀδικίασ ὁρῶ σε ὄντα. **24** ἀποκριθεὶσ δὲ ὁ
Σίμων εἶπεν· δεήθητε ὑμεῖσ ὑπὲρ ἐμοῦ
πρὸσ τὸν κύριον, ὅπωσ μηδὲν ἐπέλθῃ ἐπ'
ἐμὲ ὧν εἰρήκατε.

25 Οἱ μὲν οὖν διαμαρτυράμενοι καὶ λα-
λήσαντεσ τὸν λόγον τοῦ κυρίου ὑπέστρεφον
εἰσ Ἱεροσόλυμα, πολλάσ τε κώμασ τῶν
Σαμαριτῶν εὐηγγελίζοντο.

26 Ἄγγελοσ δὲ κυρίου ἐλάλησεν πρὸσ
Φίλιππον λέγων· ἀνάστηθι καὶ πορεύου
κατὰ μεσημβρίαν ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν κατα-
βαίνουσαν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰσ Γάζαν·
αὕτη ἐστὶν ἔρημοσ. **27** καὶ ἀναστὰσ ἐπο-
ρεύθη. καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ Αἰθίοψ εὐνοῦχοσ
δυνάστησ Κανδάκησ βασιλίσσησ Αἰθιόπων,
ὃσ ἦν ἐπὶ πάσησ τῆσ γάζησ αὐτῆσ, ἐλη-
λύθει προσκυνήσων εἰσ Ἱερουσαλήμ, **28** ἦν
τε ὑποστρέφων, καὶ καθήμενοσ ἐπὶ τοῦ
ἅρματοσ αὐτοῦ ἀνεγίνωσκεν τὸν προφήτην
Ἠσαΐαν. **29** εἶπεν δὲ τὸ πνεῦμα τῷ Φιλίππῳ·
πρόσελθε καὶ κολλήθητι τῷ ἅρματι τούτῳ.
30 προσδραμὼν δὲ ὁ Φίλιπποσ ἤκουσεν αὐτοῦ

21. εναντι: ενωπιον 22. κυριου: θεου 25. υπεστρεψαν εισ ιερουσαλημ | σαμαρειτων | ευηγγελισαντο 27. τησ βασιλισσησ | οσ εληλυθει 28. και ανεγινωσκε

26 Zeph 2, 4.

ἀναγινώσκοντοσ Ἡσαΐαν τὸν προφήτην, καὶ
εἶπεν· ἆράγε γινώσκεισ ἃ ἀναγινώσκεισ;
31 ὁ δὲ εἶπεν· πῶσ γὰρ ἂν δυναίμην ἐὰν
μή τισ ὁδηγήσει με; παρεκάλεσέν τε τὸν
Φίλιππον ἀναβάντα καθίσαι σὺν αὐτῷ. **32** ἡ
δὲ περιοχὴ τῆσ γραφῆσ ἣν ἀνεγίνωσκεν ἦν
αὕτη· ὡσ πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη, καὶ
ὡσ ἀμνὸσ ἐναντίον τοῦ κείραντοσ αὐτὸν
ἄφωνοσ, οὕτωσ οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ.
33 ἐν τῇ ταπεινώσει ἡ κρίσισ αὐτοῦ ἤρθη·
τὴν γενεὰν αὐτοῦ τίσ διηγήσεται; ὅτι αἴρεται
ἀπὸ τῆσ γῆσ ἡ ζωὴ αὐτοῦ. **34** ἀποκριθεὶσ
δὲ ὁ εὐνοῦχοσ τῷ Φιλίππῳ εἶπεν· δέομαί
σου, περὶ τίνοσ ὁ προφήτησ λέγει τοῦτο;
περὶ ἑαυτοῦ ἢ περὶ ἑτέρου τινόσ; **35** ἀνοίξασ
δὲ ὁ Φίλιπποσ τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ ἀρξάμε-
νοσ ἀπὸ τῆσ γραφῆσ ταύτησ εὐηγγελίσατο
αὐτῷ τὸν Ἰησοῦν. **36** ὡσ δὲ ἐπορεύοντο
κατὰ τὴν ὁδόν, ἦλθον ἐπί τι ὕδωρ, καί
φησιν ὁ εὐνοῦχοσ· ἰδοὺ ὕδωρ· τί κωλύει με
βαπτισθῆναι; **38** καὶ ἐκέλευσεν στῆναι τὸ
ἅρμα, καὶ κατέβησαν ἀμφότεροι εἰσ τὸ
ὕδωρ, ὅ τε Φίλιπποσ καὶ ὁ εὐνοῦχοσ, καὶ
ἐβάπτισεν αὐτόν. **39** ὅτε δὲ ἀνέβησαν ἐκ

---

30. τον προφ. ησαϊ. 31. οδηγηση. 32. χειροντοσ
33. ταπεινωσει: add αυτου | την δε γενεαν 37. εἶπε
δὲ ὁ Φίλιπποσ· εἰ πιστεύεισ ἐξ ὅλησ τῆσ καρδίασ,
ἔξεστιν. ἀποκριθεὶσ δὲ εἶπε· πιστεύω τὸν υἱὸν τοῦ
θεοῦ εἶναι τὸν Ἰησοῦν Χριστόν.

---

32 s. Es 53, 7 s.

τοῦ ὕδατοσ, πνεῦμα κυρίου ἥρπασεν τὸν
Φίλιππον, καὶ οὐκ εἶδεν αὐτὸν οὐκέτι ὁ
εὐνοῦχοσ· ἐπορεύετο γὰρ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ
χαίρων. **40** Φίλιπποσ δὲ εὑρέθη εἰσ Ἄζωτον,
καὶ διερχόμενοσ εὐηγγελίζετο τὰσ πόλεισ
πάσασ ἕωσ τοῦ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰσ Καισαρίαν.

IX.

Saulus saeviens divina voce tactus, Damasci ab Anania baptizatur; insidiantibus Iudaeis fugit Hierosolymam, inde Tarsum. Petrus Lyddae Aeneam sanat, Ioppes Tabitham in vitam revocat.

1 Ὁ δὲ Σαῦλοσ ἔτι ἐνπνέων ἀπειλῆσ καὶ
φόνου εἰσ τοὺσ μαθητὰσ τοῦ κυρίου, προσ
ελθὼν τῷ ἀρχιερεῖ **2** ᾐτήσατο παρʼ αὐτοῦ
ἐπιστολὰσ εἰσ Δαμασκὸν πρὸσ τὰσ συνα-
γωγάσ, ὅπωσ ἄν τινασ εὕρῃ ὄντασ τῆσ ὁδοῦ,
ἄνδρασ τε καὶ γυναῖκασ, δεδεμένουσ ἀγάγῃ
εἰσ Ἰερουσαλήμ. **3** ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι
ἐγένετο αὐτὸν ἐγγίζειν τῇ Δαμασκῷ, ἐξαίφνησ
τε αὐτὸν περιήστραψεν φῶσ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ,
4 καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν ἤκουσεν φωνὴν
λέγουσαν αὐτῷ· Σαοὺλ Σαούλ, τί με διώκεισ;
5 εἶπεν δέ· τίσ εἶ, κύριε; ὁ δέ· ἐγώ εἰμι
Ἰησοῦσ, ὃν σὺ διώκεισ. **6** ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ
εἴσελθε εἰσ τὴν πόλιν, καὶ λαληθήσεταί σοι ὅ τι

40. καισαρειαν
IX. 1. εμπνεων 2. εαν τινασ | τησ οδου οντασ 3. και εξαιφνησ | αυτον: post περιηστρ. (ς[e] περιεστρ.) | εκ: απο 5. ο δε: add κυριοσ ειπε 5. διωκεισ: add σκληρόν σοι πρὸσ κέντρα λακτίζειν. 6. αλλα αναστ.: τρέμων τε καὶ θαμβῶν εἶπε· κύριε, τί με θέλεισ ποιῆσαι; καὶ ὁ κύριοσ πρὸσ αὐτόν· ἀνάστηθι | ο τι: τι

IX. 1 ss. 22, 3 ss. 26, 12 ss. **5** 1 Cor 15, 8.

σε δεῖ ποιεῖν. **7** οἱ δὲ ἄνδρεσ οἱ συνο-
δεύοντεσ αὐτῷ εἱστήκεισαν ἐνεοί, ἀκούοντεσ
μὲν τῆσ φωνῆσ, μηδένα δὲ θεωροῦντεσ.
8 ἠγέρθη δὲ Cαῦλοσ ἀπὸ τῆσ γῆσ, ἠνοιγμέ-
νων δὲ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ οὐδὲν ἔβλεπεν·
χειραγωγοῦντεσ δὲ αὐτὸν εἰσήγαγον εἰσ
Δαμασκόν. **9** καὶ ἦν ἡμέρασ τρεῖσ μὴ
βλέπων, καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲ ἔπιεν.

10 Ἦν δέ τισ μαθητὴσ ἐν Δαμασκῷ
ὀνόματι Ἁνανίασ, καὶ εἶπεν πρὸσ αὐτὸν ἐν
ὁράματι ὁ κύριοσ· Ἁνανία. ὁ δὲ εἶπεν· ἰδοὺ
ἐγώ, κύριε. **11** ὁ δὲ κύριοσ πρὸσ αὐτόν·
ἀναστὰσ πορεύθητι ἐπὶ τὴν ῥύμην τὴν κα-
λουμένην εὐθεῖαν καὶ ζήτησον ἐν οἰκίᾳ
Ἰούδα Cαῦλον ὀνόματι Ταρσέα· ἰδοὺ γὰρ
προσεύχεται, **12** καὶ εἶδεν ἄνδρα Ἁνανίαν
ὀνόματι εἰσελθόντα καὶ ἐπιθέντα αὐτῷ χεῖ-
ρασ, ὅπωσ ἀναβλέψῃ. **13** ἀπεκρίθη δὲ
Ἁνανίασ· κύριε, ἤκουσα ἀπὸ πολλῶν περὶ
τοῦ ἀνδρὸσ τούτου, ὅσα κακὰ τοῖσ ἁγίοισ
σου ἐποίησεν ἐν Ἱερουσαλήμ· **14** καὶ ὧδε
ἔχει ἐξουσίαν παρὰ τῶν ἀρχιερέων δῆσαι
πάντασ τοὺσ ἐπικαλουμένουσ τὸ ὄνομά σου.
15 εἶπεν δὲ πρὸσ αὐτὸν ὁ κύριοσ· πορεύου,
ὅτι σκεῦοσ ἐκλογῆσ ἐστίν μοι οὗτοσ τοῦ
βαστάσαι τὸ ὄνομά μου ἐνώπιον ἐθνῶν τε

---

7. εννεοι 8. ο σαυλοσ | ανεωγμενων | ουδενα 10. ο κυρ. εν οραματ. 12. εν οραματι ανδρα | ονοματι ανανιαν | χειρα 13. ο ανανιασ | ακηκοα | εποιησεν: ante τοισ αγι. σου pon 15. μοι εστιν | τε pri: om

---

14 2.

καὶ βασιλέων υἱῶν τε Ἰσραήλ· **16** ἐγὼ γὰρ
ὑποδείξω αὐτῷ ὅσα δεῖ αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ
ὀνόματός μου παθεῖν. **17** Ἀπῆλθεν δὲ
Ἀνανίας καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ
ἐπιθεὶς ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας εἶπεν· Σαοὺλ
ἀδελφέ, ὁ κύριος ἀπέσταλκέν με, Ἰησοῦς
ὁ ὀφθείς σοι ἐν τῇ ὁδῷ ᾗ ἤρχου, ὅπως
ἀναβλέψῃς καὶ πλησθῇς πνεύματος ἁγίου.
18 καὶ εὐθέως ἀπέπεσαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν
ὀφθαλμῶν ὡς λεπίδες, ἀνέβλεψέν τε, καὶ
ἀναστὰς ἐβαπτίσθη, **19** καὶ λαβὼν τροφὴν
ἐνίσχυσεν.

Ἐγένετο δὲ μετὰ τῶν ἐν Δαμασκῷ μαθη-
τῶν ἡμέρας τινάς, **20** καὶ εὐθέως ἐν ταῖς
συναγωγαῖς ἐκήρυσσεν τὸν Ἰησοῦν, ὅτι
οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. **21** ἐξίσταντο
δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες καὶ ἔλεγον· οὐχ
οὗτός ἐστιν ὁ πορθήσας εἰς Ἱερουσαλὴμ
τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομα τοῦτο, καὶ
ὧδε εἰς τοῦτο ἐληλύθει, ἵνα δεδεμένους
αὐτοὺς ἀγάγῃ ἐπὶ τοὺς ἀρχιερεῖς; **22** Σαῦ-
λος δὲ μᾶλλον ἐνεδυναμοῦτο καὶ συνέχυννεν
Ἰουδαίους τοὺς κατοικοῦντας ἐν Δαμασκῷ,
συμβιβάζων ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός.
23 Ὡς δὲ ἐπληροῦντο ἡμέραι ἱκαναί, συν-
εβουλεύσαντο οἱ Ἰουδαῖοι ἀνελεῖν αὐτόν·
24 ἐγνώσθη δὲ τῷ Σαύλῳ ἡ ἐπιβουλὴ αὐτῶν.
παρετηροῦντο δὲ καὶ τὰς πύλας ἡμέρας τε

18. απεπεσον | αυτου: post απ. τ. οφθαλμ. | ως: ωσει | ανεβλ. τε: add παραχρημα 19. εγενετο δε: add ο σαυλος 20. ιησουν: χριστον 21. εν ιερουσαλημ 22. συνεχυνεν | τους ιουδαιους 24. παρετηρουν τε τας

21 8, 1 ss. 9, 2. **23** ss. 2 Cor 11, 32 s.

καὶ νυκτόσ, ὅπωσ αὐτὸν ἀνέλωσιν· **25** λα-
βόντεσ δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸσ διὰ τοῦ
τείχουσ καθῆκαν αὐτὸν χαλάσαντεσ ἐν
σπυρίδι.

26 Παραγενόμενοσ δὲ εἰσ Ἱερουσαλὴμ
ἐπείραζεν κολλᾶσθαι τοῖσ μαθηταῖσ· καὶ
πάντεσ ἐφοβοῦντο αὐτόν, μὴ πιστεύοντεσ
ὅτι ἐστὶν μαθητήσ. **27** Βαρνάβασ δὲ ἐπι-
λαβόμενοσ αὐτὸν ἤγαγεν πρὸσ τοὺσ ἀπο-
στόλουσ, καὶ διηγήσατο αὐτοῖσ πῶσ ἐν τῇ
ὁδῷ εἶδεν τὸν κύριον καὶ ὅτι ἐλάλησεν
αὐτῷ, καὶ πῶσ ἐν Δαμασκῷ ἐπαρρησιάσατο
ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ. **28** καὶ ἦν μετ'
αὐτῶν εἰσπορευόμενοσ καὶ ἐκπορευόμενοσ
εἰσ Ἱερουσαλήμ, παρρησιαζόμενοσ ἐν τῷ
ὀνόματι τοῦ κυρίου, **29** ἐλάλει τε καὶ
συνεζήτει πρὸσ τοὺσ Ἑλληνιστάσ· οἱ δὲ
ἐπεχείρουν ἀνελεῖν αὐτόν. **30** ἐπιγνόντεσ δὲ
οἱ ἀδελφοὶ κατήγαγον αὐτὸν εἰσ Καισαρίαν,
καὶ ἐξαπέστειλαν αὐτὸν εἰσ Ταρσόν.

31 Ἡ μὲν οὖν ἐκκλησία καθ' ὅλησ τῆσ
Ἰουδαίασ καὶ Γαλιλαίασ καὶ Σαμαρίασ
εἶχεν εἰρήνην, οἰκοδομουμένη καὶ πορευο-
μένη τῷ φόβῳ τοῦ κυρίου, καὶ τῇ παρα-
κλήσει τοῦ ἁγίου πνεύματοσ ἐπληθύνετο.
32 ἐγένετο δὲ Πέτρον διερχόμενον διὰ πάν-

---

25. δε αυτον οι μαθηται νυκτ. καθηκαν δια του τειχ. 26. παραγεν. δε: add ο σαυλοσ | επειρατο 27. του ιησου 28. εν ιερουσαλημ | και παρρησιαζομενοσ | του κυρ. ιησου 29. αυτ. ανελειν 30. καισαρειαν 31. αι μεν ουν εκκλησιαι—ειχον ειρ. οικοδομουμεναι και πορευομεναι—επληθυνοντο | σαμαρειασ

---

26 Gal 1, 18 s. **30** 11, 25.

των κατελθεῖν καὶ πρὸσ τοὺσ ἁγίουσ τοὺσ
κατοικοῦντασ Λύδδα. **33** εὗρεν δὲ ἐκεῖ
ἄνθρωπόν τινα ὀνόματι Αἰνέαν ἐξ ἐτῶν ὀκτὼ
κατακείμενον ἐπὶ κραβάττου, ὃσ ἦν παρα-
λελυμένοσ. **34** καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Πέτροσ·
Αἰνέα, ἰᾶταί σε Ἰησοῦσ Χριστόσ· ἀνάστηθι
καὶ στρῶσον σεαυτῷ. καὶ εὐθέωσ ἀνέστη.
35 καὶ εἶδαν αὐτὸν πάντεσ οἱ κατοικοῦντεσ
Λύδδα καὶ τὸν Σάρωνα, οἵτινεσ ἐπέστρεψαν
ἐπὶ τὸν κύριον.

36 Ἐν Ἰόππῃ δέ τισ ἦν μαθήτρια ὀνό-
ματι Ταβιθά, ἣ διερμηνευομένη λέγεται
Δορκάσ· αὕτη ἦν πλήρησ ἀγαθῶν ἔργων
καὶ ἐλεημοσυνῶν ὧν ἐποίει. **37** ἐγένετο δὲ
ἐν ταῖσ ἡμέραισ ἐκείναισ ἀσθενήσασαν αὐτὴν
ἀποθανεῖν· λούσαντεσ δὲ ἔθηκαν αὐτὴν ἐν
ὑπερῴῳ. **38** ἐγγὺσ δὲ οὔσησ Λύδδασ τῇ
Ἰόππῃ οἱ μαθηταὶ ἀκούσαντεσ ὅτι Πέτροσ
ἐστὶν ἐν αὐτῇ, ἀπέστειλαν δύο ἄνδρασ πρὸσ
αὐτὸν παρακαλοῦντεσ· μὴ ὀκνήσῃσ διελθεῖν
ἕωσ ἡμῶν. **39** ἀναστὰσ δὲ Πέτροσ συνῆλ-
θεν αὐτοῖσ· ὃν παραγενόμενον ἀνήγαγον εἰσ
τὸ ὑπερῷον, καὶ παρέστησαν αὐτῷ πᾶσαι αἱ
χῆραι κλαίουσαι καὶ ἐπιδεικνύμεναι χιτῶνασ
καὶ ἱμάτια, ὅσα ἐποίει μετ᾽ αὐτῶν οὖσα ἡ
Δορκάσ. **40** ἐκβαλὼν δὲ ἔξω πάντασ ὁ
Πέτροσ καὶ θεὶσ τὰ γόνατα προσηύξατο,

32. λυδδαν 33. αινεαν ονοματι | επι κραββατω 34. ιησ. ο χριστ. 35. ειδον | λυδδαν | ς (non ς[e]) σαρωναν 37. αυτην εθηκαν 38. λυδδησ | μη οχνησαι δι. ε. αυτων 40. om και ante θεισ

40 Mt 9, 25.

καὶ ἐπιστρέψασ πρὸσ τὸ σῶμα εἶπεν· Ταβιθὰ ἀνάστηθι. ἡ δὲ ἤνοιξεν τοὺσ ὀφθαλμοὺσ αὐτῆσ, καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον ἀνεκάθισεν.
41 δοὺσ δὲ αὐτῇ χεῖρα ἀνέστησεν αὐτήν· φωνήσασ δὲ τοὺσ ἁγίουσ καὶ τὰσ χήρασ παρέστησεν αὐτὴν ζῶσαν.
42 γνωστὸν δὲ ἐγένετο καθʼ ὅλησ τῆσ Ἰόππησ, καὶ ἐπίστευσαν πολλοὶ ἐπὶ τὸν κύριον.
43 ἐγένετο δὲ ἡμέρασ ἱκανὰσ μεῖναι ἐν Ἰόππῃ παρά τινι Cίμωνι βυρσεῖ.

X.

Cornelius ex angelica visione Caesaream accit Petrum, divinitus et ipsum monitum visis animalibus puris atque impuris. Petro de Christo exponente et ipsi gentiles sancto spiritu imbuuntur.

1 Ἀνὴρ δέ τισ ἐν Καισαρίᾳ ὀνόματι Κορνήλιοσ, ἑκατοντάρχησ ἐκ σπείρησ τῆσ καλουμένησ Ἰταλικῆσ,
2 εὐσεβὴσ καὶ φοβούμενοσ τὸν θεὸν σὺν παντὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ποιῶν ἐλεημοσύνασ πολλὰσ τῷ λαῷ καὶ δεόμενοσ τοῦ θεοῦ διαπαντόσ,
3 εἶδεν ἐν ὁράματι φανερῶσ, ὡσεὶ περὶ ὥραν ἐνάτην τῆσ ἡμέρασ, ἄγγελον τοῦ θεοῦ εἰσελθόντα πρὸσ αὐτὸν καὶ εἰπόντα αὐτῷ· Κορνήλιε.
4 ὁ δὲ ἀτενίσασ αὐτῷ καὶ ἔμφοβοσ γενόμενοσ εἶπεν· τί ἐστιν, κύριε; εἶπεν δὲ αὐτῷ· αἱ προσευχαί σου καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἀνέβησαν εἰσ μνημόσυνον ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ.
5 καὶ

42. πολλ. επιστ. 43. ημε. ιχαν. μειναι: add αυτον
X. 1. δε τισ: add ην | καισαρεια 2. ποιων: add τε 3. περι: om | εννατην 4. εμπροσθ.: ενωπιον

43 10, 6.
X. **3** ss. 30 ss. **5** 11, 13.

νῦν πέμψον ἄνδρασ εἰσ Ἰόππην καὶ μετά-
πεμψαι Cίμωνά τινα ὃσ ἐπικαλεῖται Πέτροσ·
6 οὗτοσ ξενίζεται παρά τινι Cίμωνι βυρσεῖ,
ᾧ ἐστὶν οἰκία παρὰ θάλασσαν. 7 ὡσ δὲ
ἀπῆλθεν ὁ ἄγγελοσ ὁ λαλῶν αὐτῷ, φωνήσασ
δύο τῶν οἰκετῶν καὶ στρατιώτην εὐσεβῆ
τῶν προσκαρτερούντων αὐτῷ, 8 καὶ ἐξηγη-
σάμενοσ ἅπαντα αὐτοῖσ ἀπέστειλεν αὐτοὺσ
εἰσ τὴν Ἰόππην.

9 Τῇ δὲ ἐπαύριον ὁδοιπορούντων αὐτῶν
καὶ τῇ πόλει ἐγγιζόντων ἀνέβη Πέτροσ ἐπὶ
τὸ δῶμα προσεύξασθαι περὶ ὥραν ἕκτην.
10 ἐγένετο δὲ πρόσπεινοσ καὶ ἤθελεν γεύ-
σασθαι· παρασκευαζόντων δὲ αὐτῶν ἐγένετο
ἐπ᾽ αὐτὸν ἔκστασισ, 11 καὶ θεωρεῖ τὸν
οὐρανὸν ἀνεῳγμένον καὶ καταβαῖνον σκεῦόσ
τι ὡσ ὀθόνην μεγάλην, τέσσαρσιν ἀρχαῖσ
καθιέμενον ἐπὶ τῆσ γῆσ, 12 ἐν ᾧ ὑπῆρχεν
πάντα τὰ τετράποδα καὶ ἑρπετὰ τῆσ γῆσ
καὶ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. 13 καὶ ἐγένετο
φωνὴ πρὸσ αὐτόν· ἀναστὰσ Πέτρε θῦσον
καὶ φάγε. 14 ὁ δὲ Πέτροσ εἶπεν· μηδα-
μῶσ, κύριε, ὅτι οὐδέποτε ἔφαγον πᾶν κοινὸν
καὶ ἀκάθαρτον. 15 καὶ φωνὴ πάλιν ἐκ
δευτέρου πρὸσ αὐτόν· ἃ ὁ θεὸσ ἐκαθάρισεν

5. εισ ιοππ. ανδρ. | τινα: om 6. παρ. θαλασσαν: add ουτοσ λαλησει σοι τι σε δει ποιειν 7. αυτω pri: τω κορνηλιω | οικετων: add αυτου 8. αυτοισ απαντα 9. αυτων: εκεινων 10. αυτων: εκεινων | εγενετο sec: επεπεσεν 11. καταβαινον: add επ αυτον | καθιεμενον: praem δεδεμενον και 12. τετραποδα: add και τα θηρια | τησ γησ: post τετραπ. pon | τα ερπετα et τα πετεινα 14. κοιν. η ακαθ.

11 ss. 11, 5 ss.

σὺ μὴ κοίνου. **16** τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ
τρίσ, καὶ εὐθὺσ ἀνελήμφθη τὸ σκεῦοσ εἰσ
τὸν οὐρανόν. **17** ὡσ δὲ ἐν ἑαυτῷ διηπόρει
ὁ Πέτροσ, τί ἂν εἴη τὸ ὅραμα ὃ εἶδεν,
ἰδοὺ οἱ ἄνδρεσ οἱ ἀπεσταλμένοι ὑπὸ τοῦ
Κορνηλίου διερωτήσαντεσ τὴν οἰκίαν τοῦ
Σίμωνοσ ἐπέστησαν ἐπὶ τὸν πυλῶνα, **18** καὶ
φωνήσαντεσ ἐπυνθάνοντο εἰ Σίμων ὁ ἐπικα-
λούμενοσ Πέτροσ ἐνθάδε ξενίζεται. **19** τοῦ
δὲ Πέτρου διενθυμουμένου περὶ τοῦ ὁράμα-
τοσ εἶπεν τὸ πνεῦμα αὐτῷ· ἰδοὺ ἄνδρεσ
ζητοῦντέσ σε· **20** ἀλλὰ ἀναστὰσ κατάβηθι,
καὶ πορεύου σὺν αὐτοῖσ μηδὲν διακρινόμενοσ,
ὅτι ἐγὼ ἀπέσταλκα αὐτούσ. **21** καταβὰσ
δὲ Πέτροσ πρὸσ τοὺσ ἄνδρασ εἶπεν· ἰδοὺ
ἐγώ εἰμι ὃν ζητεῖτε· τίσ ἡ αἰτία δι᾽ ἣν
πάρεστε; **22** οἱ δὲ εἶπαν· Κορνήλιοσ ἑκα-
τοντάρχησ, ἀνὴρ δίκαιοσ καὶ φοβούμενοσ
τὸν θεόν, μαρτυρούμενόσ τε ὑπὸ ὅλου τοῦ
ἔθνουσ τῶν Ἰουδαίων, ἐχρηματίσθη ὑπὸ
ἀγγέλου ἁγίου μεταπέμψασθαί σε εἰσ τὸν
οἶκον αὐτοῦ καὶ ἀκοῦσαι ῥήματα παρὰ σοῦ.
23 εἰσκαλεσάμενοσ οὖν αὐτοὺσ ἐξένισεν.

Τῇ δὲ ἐπαύριον ἀναστὰσ ἐξῆλθεν σὺν
αὐτοῖσ, καί τινεσ τῶν ἀδελφῶν τῶν ἀπὸ
Ἰόππησ συνῆλθον αὐτῷ. **24** τῇ δὲ ἐπαύριον
εἰσῆλθαν εἰσ τὴν Καισαρίαν· ὁ δὲ Κορνήλιοσ

16. ευθυσ: παλιν | ανεληφθη 17. και ιδου | υπο: απο | om του ante σιμωνοσ 19. ενθυμουμενου | αυτω: post ειπεν pon | ανδρεσ: add τρεισ | ζητουσι 20. διοτι 21. πρ. τ. ανδρασ: add τουσ απεσταλμενουσ απο του κορνηλιου προσ αυτον 22. ειπον 23. αναστασ: add ο πετροσ | απο τησ ιοππησ 24. τη δε: και τη | εισηλθον | καισαρειαν

ἦν προσδοκῶν αὐτούσ, συνκαλεσάμενοσ τοὺσ
συγγενεῖσ αὐτοῦ καὶ τοὺσ ἀναγκαίουσ φίλουσ.
25 ὡσ δὲ ἐγένετο τοῦ εἰσελθεῖν τὸν Πέτρον,
συναντήσασ αὐτῷ ὁ Κορνήλιοσ πεσὼν ἐπὶ
τοὺσ πόδασ προσεκύνησεν. **26** ὁ δὲ Πέτροσ
ἤγειρεν αὐτὸν λέγων· ἀνάστηθι· καὶ ἐγὼ
αὐτὸσ ἄνθρωπόσ εἰμι. **27** καὶ συνομιλῶν
αὐτῷ εἰσῆλθεν, καὶ εὑρίσκει συνεληλυθότασ
πολλούσ, **28** ἔφη τε πρὸσ αὐτούσ· ὑμεῖσ
ἐπίστασθε ὡσ ἀθέμιτόν ἐστιν ἀνδρὶ Ἰουδαίῳ
κολλᾶσθαι ἢ προσέρχεσθαι ἀλλοφύλῳ· κἀμοὶ
ἔδειξεν ὁ θεὸσ μηδένα κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον
λέγειν ἄνθρωπον· **29** διὸ καὶ ἀναντιρρήτωσ
ἦλθον μεταπεμφθείσ. πυνθάνομαι οὖν, τίνι
λόγῳ μετεπέμψασθέ με; **30** καὶ ὁ Κορνή-
λιοσ ἔφη· ἀπὸ τετάρτησ ἡμέρασ μέχρι ταύ-
τησ τῆσ ὥρασ ἤμην τὴν ἐνάτην προσευχό-
μενοσ ἐν τῷ οἴκῳ μου, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἔστη
ἐνώπιόν μου ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, **31** καὶ
φησίν· Κορνήλιε, εἰσηκούσθη σου ἡ προσευχὴ
καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἐμνήσθησαν ἐνώπιον
τοῦ θεοῦ. **32** πέμψον οὖν εἰσ Ἰόππην καὶ
μετακάλεσαι Cίμωνα ὃσ ἐπικαλεῖται Πέτροσ·
οὗτοσ ξενίζεται ἐν οἰκίᾳ Cίμωνοσ βυρσέωσ
παρὰ θάλασσαν. **33** ἐξαυτῆσ οὖν ἔπεμψα

24. συγχαλε. 25. om του 26. αυτον ηγειρεν | καγω αυτοσ 28. και εμοι | ο θεοσ εδειξ. 30. ημην: add νηστευων και | ενατην: εννατην ωραν 32. παρ. θαλασσαν: add οσ παραγενομενοσ λαλησει σοι

30 ss. 5 ss.

πρόσ σε, σύ τε καλῶσ ἐποίησασ παραγενό-
μενοσ. νῦν οὖν πάντεσ ἡμεῖσ ἐνώπιον τοῦ
θεοῦ πάρεσμεν ἀκοῦσαι πάντα τὰ προστε-
ταγμένα σοι ὑπὸ τοῦ κυρίου. **34** Ἀνοίξασ
δὲ Πέτροσ τὸ στόμα εἶπεν· ἐπ' ἀληθείασ
καταλαμβάνομαι ὅτι οὐκ ἔστιν προσωπο-
λήμπτησ ὁ θεόσ, **35** ἀλλ' ἐν παντὶ ἔθνει ὁ
φοβούμενοσ αὐτὸν καὶ ἐργαζόμενοσ δικαιο-
σύνην δεκτὸσ αὐτῷ ἐστίν· **36** τὸν λόγον ὃν
ἀπέστειλεν τοῖσ υἱοῖσ Ἰσραὴλ εὐαγγελιζό-
μενοσ εἰρήνην διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ· οὗτόσ
ἐστιν πάντων κύριοσ. **37** ὑμεῖσ οἴδατε τὸ
γενόμενον ῥῆμα καθ' ὅλησ τῆσ Ἰουδαίασ,
ἀρξάμενοσ ἀπὸ τῆσ Γαλιλαίασ μετὰ τὸ
βάπτισμα ὃ ἐκήρυξεν Ἰωάννησ, **38** Ἰησοῦν
τὸν ἀπὸ Ναζαρέθ, ὡσ ἔχρισεν αὐτὸν ὁ θεὸσ
πνεύματι ἁγίῳ καὶ δυνάμει, ὃσ διῆλθεν
εὐεργετῶν καὶ ἰώμενοσ πάντασ τοὺσ κατα-
δυναστευομένουσ ὑπὸ τοῦ διαβόλου, ὅτι ὁ
θεὸσ ἦν μετ' αὐτοῦ· **39** καὶ ἡμεῖσ μάρτυρεσ
πάντων ὧν ἐποίησεν ἔν τε τῇ χώρᾳ τῶν
Ἰουδαίων καὶ ἐν Ἱερουσαλήμ, ὃν καὶ ἀνεῖλαν
κρεμάσαντεσ ἐπὶ ξύλου. **40** τοῦτον ὁ θεὸσ
ἤγειρεν ἐν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ καὶ ἔδωκεν
αὐτὸν ἐμφανῆ γενέσθαι, **41** οὐ παντὶ τῷ
λαῷ, ἀλλὰ μάρτυσιν τοῖσ προκεχειροτονη-
μένοισ ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ἡμῖν οἵτινεσ συνεφά-

33. κυριου: θεου 34. προσωποληπτησ 37. αρξαμενον 38. ς (non item ς^e) ναζαρετ 39. ημεισ: add εσμεν | ον και: om και | ανειλον 40. om εν

34 Rom 2, 11. **37** Mt 4, 17. Lc 23, 5. **39** 2, 32. **41** Lc 24, 43. Io 21, 13.

γομεν καὶ συνεπίομεν αὐτῷ μετὰ τὸ ἀναστῆ-
ναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν· 42 καὶ παρήγγειλεν
ἡμῖν κηρῦξαι τῷ λαῷ καὶ διαμαρτύρασθαι
ὅτι αὐτόσ ἐστιν ὁ ὡρισμένοσ ὑπὸ τοῦ θεοῦ
κριτὴσ ζώντων καὶ νεκρῶν. 43 τούτῳ πάν-
τεσ οἱ προφῆται μαρτυροῦσιν, ἄφεσιν ἁμαρ-
τιῶν λαβεῖν διὰ τοῦ ὀνόματοσ αὐτοῦ πάντα
τὸν πιστεύοντα εἰσ αὐτόν.

44 Ἔτι λαλοῦντοσ τοῦ Πέτρου τὰ ῥήματα
ταῦτα ἐπέπεσεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπὶ
πάντασ τοὺσ ἀκούοντασ τὸν λόγον. 45 καὶ
ἐξέστησαν οἱ ἐκ περιτομῆσ πιστοὶ ὅσοι
συνῆλθαν τῷ Πέτρῳ, ὅτι καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη
ἡ δωρεὰ τοῦ ἁγίου πνεύματοσ ἐκκέχυται·
46 ἤκουον γὰρ αὐτῶν λαλούντων γλώσσαισ
καὶ μεγαλυνόντων τὸν θεόν. τότε ἀπεκρίθη
Πέτροσ· 47 μήτι τὸ ὕδωρ δύναται κωλῦσαί
τισ τοῦ μὴ βαπτισθῆναι τούτουσ, οἵτινεσ
τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔλαβον ὡσ καὶ ὑμεῖσ;
48 προσέταξεν δὲ αὐτοῖσ ἐν τῷ ὀνόματι
Ἰησοῦ Χριστοῦ βαπτισθῆναι. τότε ἠρώτησαν
αὐτὸν ἐπιμεῖναι ἡμέρασ τινάσ.

XI.

Petrus Hierosolymae de visione animalium et Cornelio narrans fidem gentium defendit. Apostoli per Phoenicem, Cyprum et Antiochiam. Barnabas et Saulus. Primi Christiani Antiochiae. Agabus propheta.

1 Ἤκουσαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελ-

45. συνηλθον 46. ο πετροσ 47. κωλυσαι δυν. τισ | ωσ: καθωσ 48. προσετ. τε | αυτοισ: αυτουσ | ιησ. χρι.: του κυριου | βαπτισθηναι: ante εν τω ονομ.

42 17, 31. 43 3, 24. 46 2, 4. 47 8, 36.

φοὶ οἱ ὄντεσ κατὰ τὴν Ἰουδαίαν ὅτι καὶ
τὰ ἔθνη ἐδέξαντο τὸν λόγον τοῦ θεοῦ.
2 ὅτε δὲ ἀνέβη Πέτροσ εἰσ Ἱερουσαλήμ,
διεκρίνοντο πρὸσ αὐτὸν οἱ ἐκ περιτομῆσ,
3 λέγοντεσ ὅτι εἰσῆλθεσ πρὸσ ἄνδρασ ἀκρο-
βυστίαν ἔχοντασ καὶ συνέφαγεσ αὐτοῖσ.
4 ἀρξάμενοσ δὲ Πέτροσ ἐξετίθετο αὐτοῖσ
καθεξῆσ λέγων· 5 ἐγὼ ἤμην ἐν πόλει Ἰόππῃ
προσευχόμενοσ, καὶ εἶδον ἐν ἐκστάσει ὅραμα,
καταβαῖνον σκεῦόσ τι ὡσ ὀθόνην μεγάλην
τέσσαρσιν ἀρχαῖσ καθιεμένην ἐκ τοῦ οὐρα-
νοῦ, καὶ ἦλθεν ἄχρι ἐμοῦ· 6 εἰσ ἣν ἀτενί-
σασ κατενόουν, καὶ εἶδον τὰ τετράποδα
τῆσ γῆσ καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἑρπετὰ καὶ
τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. 7 ἤκουσα δὲ καὶ
φωνῆσ λεγούσησ μοι· ἀναστὰσ Πέτρε θῦσον
καὶ φάγε. 8 εἶπον δέ· μηδαμῶσ, κύριε,
ὅτι κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον οὐδέποτε εἰσῆλθεν
εἰσ τὸ στόμα μου. 9 ἀπεκρίθη δὲ φωνὴ
ἐκ δευτέρου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· ἃ ὁ θεὸσ ἐκα-
θάρισεν σὺ μὴ κοίνου. 10 τοῦτο δὲ ἐγένετο
ἐπὶ τρίσ, καὶ ἀνεσπάσθη πάλιν ἅπαντα εἰσ
τὸν οὐρανόν. 11 καὶ ἰδοὺ ἐξαυτῆσ τρεῖσ
ἄνδρεσ ἐπέστησαν ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἐν ᾗ ἦμεν,
ἀπεσταλμένοι ἀπὸ Καισαρίασ πρόσ με.
12 εἶπεν δὲ τὸ πνεῦμά μοι συνελθεῖν

XI. 2. οτε δε: και οτε | ιεροσολυμά 3. εισηλθ. post ακρο. εχοντ. pon 4. ο πετροσ 5. αχρισ 7. ηκουσα δε sine και 8. παν κοινον 9. απεκρι. δε: add μοι 10. παλιν ανεσπασθη 11. ημεν: ημην | καισαρειασ 12. μοι το πνευμ.

XI. 3 10, 25 ss. 5 ss. 10, 9 ss.

αὐτοῖσ μηδὲν διακρίναντα. ἦλθον δὲ σὺν
ἐμοὶ καὶ οἱ ἓξ ἀδελφοὶ οὗτοι, καὶ εἰσήλθο-
μεν εἰσ τὸν οἶκον τοῦ ἀνδρόσ. **13** ἀπήγγειλεν
δὲ ἡμῖν πῶσ εἶδεν τὸν ἄγγελον ἐν τῷ οἴκῳ
αὐτοῦ σταθέντα καὶ εἰπόντα· ἀπόστειλον
εἰσ Ἰόππην καὶ μετάπεμψαι Σίμωνα τὸν
ἐπικαλούμενον Πέτρον, **14** ὃσ λαλήσει ῥή-
ματα πρόσ σε, ἐν οἷσ σωθήσῃ σὺ καὶ πᾶσ
ὁ οἶκόσ σου. **15** ἐν δὲ τῷ ἄρξασθαί με
λαλεῖν ἐπέπεσεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ'
αὐτοὺσ ὥσπερ καὶ ἐφ' ἡμᾶσ ἐν ἀρχῇ.
16 ἐμνήσθην δὲ τοῦ ῥήματοσ τοῦ κυρίου,
ὡσ ἔλεγεν· Ἰωάννησ μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι,
ὑμεῖσ δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι ἁγίῳ.
17 εἰ οὖν τὴν ἴσην δωρεὰν ἔδωκεν αὐτοῖσ
ὁ θεὸσ ὡσ καὶ ἡμῖν, πιστεύσασιν ἐπὶ τὸν
κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, ἐγὼ τίσ ἤμην δυ-
νατὸσ κωλῦσαι τὸν θεόν; **18** ἀκούσαντεσ δὲ
ταῦτα ἡσύχασαν, καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν
λέγοντεσ· ἄρα καὶ τοῖσ ἔθνεσιν ὁ θεὸσ τὴν
μετάνοιαν εἰσ ζωὴν ἔδωκεν.

19 Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντεσ ἀπὸ τῆσ
θλίψεωσ τῆσ γενομένησ ἐπὶ Στεφάνῳ διῆλ-
θον ἕωσ Φοινίκησ καὶ Κύπρου καὶ Ἀντιο-
χείασ, μηδενὶ λαλοῦντεσ τὸν λόγον εἰ μὴ
μόνον Ἰουδαίοισ. **20** ἦσαν δέ τινεσ ἐξ
αὐτῶν ἄνδρεσ Κύπριοι καὶ Κυρηναῖοι,

---

12. διακρινομενον 13. απηγγ. τε | ειποντα: add αυτω | εισ ιοππην: add ανδρασ 16. om του ante κυριου 17. εγω: add δε 18. εδοξαζον | αρα γε | εδωκ. εισ ζωην

---

13 10, 5. 32. **15** 10, 44. **16** 1, 5. **19** 8, 1. 4.

οἵτινεσ ἐλθόντεσ εἰσ Ἀντιόχειαν ἐλάλουν καὶ
πρὸσ τοὺσ Ἕλληνασ, εὐαγγελιζόμενοι τὸν
κύριον Ἰησοῦν. **21** καὶ ἦν χεὶρ κυρίου μετ᾽
αὐτῶν, πολύσ τε ἀριθμὸσ ὁ πιστεύσασ ἐπέ-
στρεψεν ἐπὶ τὸν κύριον. **22** Ἠκούσθη δὲ
ὁ λόγοσ εἰσ τὰ ὦτα τῆσ ἐκκλησίασ τῆσ
οὔσησ ἐν Ἱερουσαλὴμ περὶ αὐτῶν, καὶ ἐξ-
απέστειλαν Βαρνάβαν ἕωσ Ἀντιοχείασ· **23** ὃσ
παραγενόμενοσ καὶ ἰδὼν τὴν χάριν τὴν τοῦ
θεοῦ ἐχάρη, καὶ παρεκάλει πάντασ τῇ
προθέσει τῆσ καρδίασ προσμένειν τῷ κυρίῳ,
24 ὅτι ἦν ἀνὴρ ἀγαθὸσ καὶ πλήρησ πνεύ-
ματοσ ἁγίου καὶ πίστεωσ. καὶ προσετέθη
ὄχλοσ ἱκανὸσ τῷ κυρίῳ. **25** ἐξῆλθεν δὲ εἰσ
Ταρσὸν ἀναζητῆσαι Σαῦλον, καὶ εὑρὼν
ἤγαγεν εἰσ Ἀντιόχειαν. **26** ἐγένετο δὲ αὐτοῖσ
καὶ ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ
καὶ διδάξαι ὄχλον ἱκανόν, χρηματίσαι τε
πρώτωσ ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺσ μαθητὰσ Χρι-
στιανούσ.

27 Ἐν ταύταισ δὲ ταῖσ ἡμέραισ κατῆλθον
ἀπὸ Ἱεροσολύμων προφῆται εἰσ Ἀντιόχειαν·
28 ἀναστὰσ δὲ εἷσ ἐξ αὐτῶν ὀνόματι
Ἄγαβοσ ἐσήμανεν διὰ τοῦ πνεύματοσ λιμὸν
μεγάλην μέλλειν ἔσεσθαι ἐφ᾽ ὅλην τὴν
οἰκουμένην, ἥτισ ἐγένετο ἐπὶ Κλαυδίου.

20. εισελθοντεσ | ελαλ. και: om και | ελληνιστασ 21. om ο ante πιστευσασ 22. om ουσησ | εν ιεροσολυμοισ | εωσ αντιοχ.: praem διελθειν 23. om την sec 25. εισ ταρσον: add ο βαρναβασ | ευρων: add αυτον | ηγαγεν: add αυτον 26. αυτοισ: αυτουσ | om και ante ενιαυτον | πρωτον 28. μεγαλην: μεγαν | ητισ: οστισ και | κλαυδιου: add καισαροσ

25 9, 30. Gal 2, 11. **28** 21, 10.

29 τῶν δὲ μαθητῶν καθὼσ εὐπορεῖτό τισ,
ὥρισαν ἕκαστοσ αὐτῶν εἰσ διακονίαν πέμψαι
τοῖσ κατοικοῦσιν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἀδελφοῖσ.
30 ὃ καὶ ἐποίησαν ἀποστείλαντεσ πρὸσ τοὺσ
πρεσβυτέρουσ διὰ χειρὸσ Βαρνάβα καὶ
Σαύλου.

XII.

Iacobus occiditur. Petrus ex custodia per angelum liberatus pulsat fores domus Mariae. Herodes subito moritur.

1 Κατ' ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν ἐπέβαλεν ὁ
βασιλεὺσ Ἡρώδησ τὰσ χεῖρασ κακῶσαί
τινασ τῶν ἀπὸ τῆσ ἐκκλησίασ. **2** ἀνεῖλεν
δὲ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννου μαχαίρῃ.
3 ἰδὼν δὲ ὅτι ἀρεστόν ἐστιν τοῖσ Ἰουδαίοισ,
προσέθετο συλλαβεῖν καὶ Πέτρον, ἦσαν δὲ
ἡμέραι τῶν ἀζύμων, **4** ὃν καὶ πιάσασ ἔθετο
εἰσ φυλακήν, παραδοὺσ τέσσαρσιν τετρα-
δίοισ στρατιωτῶν φυλάσσειν αὐτόν, βουλό-
μενοσ μετὰ τὸ πάσχα ἀναγαγεῖν αὐτὸν τῷ
λαῷ. **5** ὁ μὲν οὖν Πέτροσ ἐτηρεῖτο ἐν τῇ
φυλακῇ· προσευχὴ δὲ ἦν ἐκτενῶσ γινομένη
ὑπὸ τῆσ ἐκκλησίασ πρὸσ τὸν θεὸν περὶ
αὐτοῦ. **6** ὅτε δὲ ἤμελλεν προαγαγεῖν αὐτὸν
ὁ Ἡρώδησ, τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἦν ὁ Πέτροσ
κοιμώμενοσ μεταξὺ δύο στρατιωτῶν, δεδε-
μένοσ ἁλύσεσιν δυσίν, φύλακέσ τε πρὸ τῆσ
θύρασ ἐτήρουν τὴν φυλακήν. **7** καὶ ἰδοὺ

---

29. ηυπορειτο
XII. 1. ηρωδησ ο βασιλ. 2. μαχαιρα 3. και ιδων
5. εκτενησ | περι: υπερ 6. εμελλε | αυτον προαγειν

ἄγγελοσ κυρίου ἐπέστη, καὶ φῶσ ἔλαμψεν
ἐν τῷ οἰκήματι· πατάξασ δὲ τὴν πλευρὰν
τοῦ Πέτρου ἤγειρεν αὐτὸν λέγων· ἀνάστα
ἐν τάχει. καὶ ἐξέπεσαν αὐτοῦ αἱ ἁλύσεισ
ἐκ τῶν χειρῶν. **8** εἶπέν τε ὁ ἄγγελοσ πρὸσ
αὐτόν· ζῶσαι καὶ ὑπόδησαι τὰ σανδάλιά
σου. ἐποίησεν δὲ οὕτωσ. καὶ λέγει αὐτῷ·
περιβαλοῦ τὸ ἱμάτιόν σου καὶ ἀκολούθει μοι.
9 καὶ ἐξελθὼν ἠκολούθει, καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι
ἀληθέσ ἐστιν τὸ γινόμενον διὰ τοῦ ἀγγέλου,
ἐδόκει δὲ ὅραμα βλέπειν. **10** διελθόντεσ
δὲ πρώτην φυλακὴν καὶ δευτέραν ἦλθαν
ἐπὶ τὴν πύλην τὴν σιδηρᾶν τὴν φέρουσαν
εἰσ τὴν πόλιν, ἥτισ αὐτομάτη ἠνοίγη αὐτοῖσ,
καὶ ἐξελθόντεσ προῆλθον ῥύμην μίαν, καὶ
εὐθέωσ ἀπέστη ὁ ἄγγελοσ ἀπ' αὐτοῦ.
11 καὶ ὁ Πέτροσ ἐν ἑαυτῷ γενόμενοσ εἶπεν·
νῦν οἶδα ἀληθῶσ ὅτι ἐξαπέστειλεν κύριοσ
τὸν ἄγγελον αὐτοῦ καὶ ἐξείλατό με ἐκ χειρὸσ
Ἡρώδου καὶ πάσησ τῆσ προσδοκίασ τοῦ
λαοῦ τῶν Ἰουδαίων. **12** συνιδών τε ἦλθεν
ἐπὶ τὴν οἰκίαν τῆσ Μαρίασ τῆσ μητρὸσ
Ἰωάννου τοῦ ἐπικαλουμένου Μάρκου, οὗ
ἦσαν ἱκανοὶ συνηθροισμένοι καὶ προσευχόμενοι.
13 κρούσαντοσ δὲ αὐτοῦ τὴν θύραν
τοῦ πυλῶνοσ προσῆλθεν παιδίσκη ὑπακοῦσαι,
ὀνόματι Ῥόδη, **14** καὶ ἐπιγνοῦσα τὴν

---

7. εξεπεσον 8. περιζωσαι 9. ηκολουθει: add αυτω
10. ηλθον | ηνοιχθη 11. γενομ. εν εαυτω | εξειλετο
12. om τησ ante μαριασ 13. αυτου: του πετρου

φωνὴν τοῦ Πέτρου ἀπὸ τῆσ χαρᾶσ οὐκ
ἤνοιξεν τὸν πυλῶνα, εἰσδραμοῦσα δὲ ἀπήγ-
γειλεν ἑστάναι τὸν Πέτρον πρὸ τοῦ πυλῶνοσ.
15 οἱ δὲ πρὸσ αὐτὴν εἶπαν· μαίνῃ. ἡ δὲ
διϊσχυρίζετο οὕτωσ ἔχειν. οἱ δὲ ἔλεγον·
ὁ ἄγγελόσ ἐστιν αὐτοῦ. 16 ὁ δὲ Πέτροσ
ἐπέμενεν κρούων· ἀνοίξαντεσ δὲ εἶδαν
αὐτὸν καὶ ἐξέστησαν. 17 κατασείσασ δὲ
αὐτοῖσ τῇ χειρὶ σιγᾶν διηγήσατο πῶσ ὁ
κύριοσ αὐτὸν ἐξήγαγεν ἐκ τῆσ φυλακῆσ,
εἶπέν τε· ἀπαγγείλατε Ἰακώβῳ καὶ τοῖσ
ἀδελφοῖσ ταῦτα. καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰσ
ἕτερον τόπον. 18 γενομένησ δὲ ἡμέρασ ἦν
τάραχοσ οὐκ ὀλίγοσ ἐν τοῖσ στρατιώταισ,
τί ἄρα ὁ Πέτροσ ἐγένετο. 19 Ἡρώδησ δὲ
ἐπιζητήσασ αὐτὸν καὶ μὴ εὑρών, ἀνακρίνασ
τοὺσ φύλακασ ἐκέλευσεν ἀπαχθῆναι, καὶ
κατελθὼν ἀπὸ τῆσ Ἰουδαίασ εἰσ Και-
σαρίαν διέτριβεν. 20 ἦν δὲ θυμομαχῶν
Τυρίοισ καὶ Σιδωνίοισ· ὁμοθυμαδὸν δὲ
παρῆσαν πρὸσ αὐτόν, καὶ πείσαντεσ Βλάστον
τὸν ἐπὶ τοῦ κοιτῶνοσ τοῦ βασιλέωσ ᾐτοῦντο
εἰρήνην, διὰ τὸ τρέφεσθαι αὐτῶν τὴν χώραν
ἀπὸ τῆσ βασιλικῆσ. 21 τακτῇ δὲ ἡμέρᾳ ὁ
Ἡρώδησ ἐνδυσάμενοσ ἐσθῆτα βασιλικὴν κα-
θίσασ ἐπὶ τοῦ βήματοσ ἐδημηγόρει πρὸσ
αὐτούσ· 22 ὁ δὲ δῆμοσ ἐπεφώνει· θεοῦ

15. ειπον | οι δ' ελ. | αυτου εστιν 16. ειδον 17. διηγη-
σατο: add αυτοισ | ειπον δε 19. την καισαρειαν
20. ην δε: add ο ηρωδησ 21. και καθισασ

φωνὴ καὶ οὐκ ἀνθρώπου. **23** παραχρῆμα
δὲ ἐπάταξεν αὐτὸν ἄγγελοσ κυρίου ἀνθ' ὧν
οὐκ ἔδωκεν τὴν δόξαν τῷ θεῷ, καὶ γενόμε-
νοσ σκωληκόβρωτοσ ἐξέψυξεν.
24 Ὁ δὲ λόγοσ τοῦ θεοῦ ηὔξανεν καὶ
ἐπληθύνετο. **25** Βαρνάβασ δὲ καὶ Σαῦλοσ
ὑπέστρεψαν ἐξ Ἱερουσαλήμ, πληρώσαντεσ
τὴν διακονίαν, συνπαραλαβόντεσ Ἰωάννην
τὸν ἐπικληθέντα Μάρκον.

XIII.

Paulus cum Barnaba et Marco primum iter ad docendos gentiles facit. In Cypro insula excaecato Bariesu Sergius Paulus fidem amplectitur. Pauli oratio Antiochiae Pisidiae habita placet gentibus, a Iudaeis reiicitur.

1 Ἦσαν δὲ ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τὴν οὖσαν
ἐκκλησίαν προφῆται καὶ διδάσκαλοι ὅ τε
Βαρνάβασ καὶ Συμεὼν ὁ καλούμενοσ Νίγερ,
καὶ Λούκιοσ ὁ Κυρηναῖοσ, Μαναήν τε
Ἡρώδου τοῦ τετραάρχου σύντροφοσ καὶ
Σαῦλοσ. **2** λειτουργούντων δὲ αὐτῶν τῷ
κυρίῳ καὶ νηστευόντων εἶπεν τὸ πνεῦμα τὸ
ἅγιον· ἀφορίσατε δή μοι τὸν Βαρνάβαν καὶ
Σαῦλον εἰσ τὸ ἔργον ὃ προσκέκλημαι
αὐτούσ. **3** τότε νηστεύσαντεσ καὶ προσευξά-
μενοι καὶ ἐπιθέντεσ τὰσ χεῖρασ αὐτοῖσ
ἀπέλυσαν. **4** αὐτοὶ μὲν οὖν ἐκπεμφθέντεσ
ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματοσ κατῆλθον εἰσ
Σελευκίαν, ἐκεῖθέν τε ἀπέπλευσαν εἰσ

25. συμπαραλα. | και ιωαννην
XIII. 1. ησαν δε: add τινεσ | τετραρχου 2. τον τε βαρνα. | τον σαυλον 4. αυτοι: ουτοι | του πνευμ. του αγι. | εισ την σελευκειαν | εισ την κυπρ.

XII. **24** 6, 7. **25** 12 ss.

Κύπρον, 5 καὶ γενόμενοι ἐν Σαλαμῖνι κατήγ-
γελλον τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ἐν ταῖσ συναγω-
γαῖσ τῶν Ἰουδαίων· εἶχον δὲ καὶ Ἰωάννην
ὑπηρέτην. 6 διελθόντεσ δὲ ὅλην τὴν νῆσον
ἄχρι Πάφου εὗρον ἄνδρα τινὰ μάγον ψευδο-
προφήτην Ἰουδαῖον, ᾧ ὄνομα Βαριησοῦ,
7 ὃσ ἦν σὺν τῷ ἀνθυπάτῳ Σεργίῳ Παύλῳ,
ἀνδρὶ συνετῷ. οὗτοσ προσκαλεσάμενοσ Βαρ-
νάβαν καὶ Σαῦλον ἐπεζήτησεν ἀκοῦσαι τὸν
λόγον τοῦ θεοῦ· 8 ἀνθίστατο δὲ αὐτοῖσ
Ἐλύμασ ὁ μάγοσ, οὕτωσ γὰρ μεθερμηνεύεται
τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ζητῶν διαστρέψαι τὸν
ἀνθύπατον ἀπὸ τῆσ πίστεωσ. 9 Σαῦλοσ δέ,
ὁ καὶ Παῦλοσ, πλησθεὶσ πνεύματοσ ἁγίου
ἀτενίσασ εἰσ αὐτὸν 10 εἶπεν· ὦ πλήρησ
παντὸσ δόλου καὶ πάσησ ῥᾳδιουργίασ, υἱὲ
διαβόλου, ἐχθρὲ πάσησ δικαιοσύνησ, οὐ
παύσῃ διαστρέφων τὰσ ὁδοὺσ κυρίου τὰσ
εὐθείασ; 11 καὶ νῦν ἰδοὺ χεὶρ κυρίου ἐπὶ
σέ, καὶ ἔσῃ τυφλὸσ μὴ βλέπων τὸν ἥλιον
ἄχρι καιροῦ. παραχρῆμά τε ἔπεσεν ἐπ'
αὐτὸν ἀχλὺσ καὶ σκότοσ, καὶ περιάγων
ἐζήτει χειραγωγούσ. 12 τότε ἰδὼν ὁ ἀνθύ-
πατοσ τὸ γεγονὸσ ἐπίστευσεν, ἐκπλησσόμενοσ
ἐπὶ τῇ διδαχῇ τοῦ κυρίου.

13 Ἀναχθέντεσ δὲ ἀπὸ τῆσ Πάφου οἱ
περὶ Παῦλον ἦλθον εἰσ Πέργην τῆσ Παμ-

6. om ολην | om ανδρα | βαριησουσ 9. και ατενισασ
11. του κυριου | παραχρ. δε | επεπεσεν 13. τον παυλον

XIII. 13 15, 38.

φυλίασ· Ἰωάννησ δὲ ἀποχωρήσασ ἀπ' αὐτῶν
ὑπέστρεψεν εἰσ Ἱεροσόλυμα. **14** αὐτοὶ δὲ
διελθόντεσ ἀπὸ τῆσ Πέργησ παρεγένοντο εἰσ
Ἀντιόχειαν τὴν Πισιδίαν, καὶ ἐλθόντεσ εἰσ
τὴν συναγωγὴν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων
ἐκάθισαν. **15** μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ
νόμου καὶ τῶν προφητῶν ἀπέστειλαν οἱ
ἀρχισυνάγωγοι πρὸσ αὐτοὺσ λέγοντεσ· ἄνδρεσ
ἀδελφοί, εἴ τισ ἐστὶν ἐν ὑμῖν λόγοσ παρα-
κλήσεωσ πρὸσ τὸν λαόν, λέγετε. **16** ἀνα-
στὰσ δὲ Παῦλοσ καὶ κατασείσασ τῇ χειρὶ
εἶπεν· ἄνδρεσ Ἰσραηλεῖται καὶ οἱ φοβού-
μενοι τὸν θεόν, ἀκούσατε. **17** ὁ θεὸσ τοῦ
λαοῦ τούτου Ἰσραὴλ ἐξελέξατο τοὺσ πατέρασ
ἡμῶν, καὶ τὸν λαὸν ὕψωσεν ἐν τῇ παροικίᾳ
ἐν γῇ Αἰγύπτῳ, καὶ μετὰ βραχίονοσ ὑψηλοῦ
ἐξήγαγεν αὐτοὺσ ἐξ αὐτῆσ, **18** καὶ ὡσ τεσ-
σερακονταέτη χρόνον ἐτροφοφόρησεν αὐτοὺσ
ἐν τῇ ἐρήμῳ, **19** καὶ καθελὼν ἔθνη ἑπτὰ
ἐν γῇ Χαναὰν κατεκληρονόμησεν τὴν γῆν
αὐτῶν, **20** ὡσ ἔτεσιν τετρακοσίοισ καὶ πεν-
τήκοντα. καὶ μετὰ ταῦτα ἔδωκεν κριτὰσ
ἕωσ Σαμουὴλ προφήτου. **21** κἀκεῖθεν ᾐτή-
σαντο βασιλέα, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖσ ὁ θεὸσ
τὸν Σαοὺλ υἱὸν Κείσ, ἄνδρα ἐκ φυλῆσ
Βενιαμείν, ἔτη τεσσεράκοντα· **22** καὶ με-

14. τησ πισιδιασ | εισελθοντεσ 15. om τισ | λογοσ εν υμιν παρακλη. 16. ισραηλιται 18. τεσσαρακοντ. | ετροποφορησεν 19. κατεκληροδοτησεν αυτοισ 20. και μετα ταυτα pon ante ωσ ετεσι τετρ. κ. πεντ. | του προφητου 21. κισ | βενιαμιν | τεσσαρακ.

17 ss. 7, 2 ss. **17** Ex 6, 1. **18** 7, 36. Deut 1, 31. **19** Deut 7, 1. Ios 14, 1. **21** 1 Sam 8, 15. 10, 21. **22** 1 Sam 16, 1. Ps 88 (89), 21.

ταστήσασ αὐτὸν ἤγειρεν τὸν Δαυεὶδ αὐτοῖσ
εἰσ βασιλέα, ᾧ καὶ εἶπεν μαρτυρήσασ·
εὗρον Δαυεὶδ τὸν τοῦ Ἰεσσαί, ἄνδρα κατὰ
τὴν καρδίαν μου, ὃσ ποιήσει πάντα τὰ
θελήματά μου. **23** τούτου ὁ θεὸσ ἀπὸ τοῦ
σπέρματοσ κατʼ ἐπαγγελίαν ἤγαγεν τῷ
Ἰσραὴλ σωτῆρα Ἰησοῦν, **24** προκηρύξαντοσ
Ἰωάννου πρὸ προσώπου τῆσ εἰσόδου αὐτοῦ
βάπτισμα μετανοίασ παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραήλ.
25 ὡσ δὲ ἐπλήρου Ἰωάννησ τὸν δρόμον,
ἔλεγεν· τί ἐμὲ ὑπονοεῖτε εἶναι, οὐκ εἰμὶ
ἐγώ· ἀλλʼ ἰδοὺ ἔρχεται μετʼ ἐμὲ οὗ οὐκ
εἰμὶ ἄξιοσ τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν λῦσαι.
26 ἄνδρεσ ἀδελφοί, υἱοὶ γένουσ Ἀβραὰμ
καὶ οἱ ἐν ὑμῖν φοβούμενοι τὸν θεόν, ἡμῖν
ὁ λόγοσ τῆσ σωτηρίασ ταύτησ ἐξαπεστάλη.
27 οἱ γὰρ κατοικοῦντεσ ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ
οἱ ἄρχοντεσ αὐτῶν τοῦτον ἀγνοήσαντεσ καὶ
τὰσ φωνὰσ τῶν προφητῶν τὰσ κατὰ πᾶν
σάββατον ἀναγινωσκομένασ κρίναντεσ ἐπλή-
ρωσαν, **28** καὶ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου
εὑρόντεσ ᾐτήσαντο Πειλᾶτον ἀναιρεθῆναι
αὐτόν· **29** ὡσ δὲ ἐτέλεσαν πάντα τὰ περὶ
αὐτοῦ γεγραμμένα, καθελόντεσ ἀπὸ τοῦ
ξύλου ἔθηκαν εἰσ μνημεῖον. **30** ὁ δὲ θεὸσ
ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, **31** ὃσ ὤφθη ἐπὶ

---

22. αυτοισ τον δαβιδ 23. ηγαγεν: ηγειρε 25. ο ιωανν. | τινα με 26. ημιν: υμιν | απεσταλη 28. πιλατ. 29. απαντα

---

24 Lc 3, 3 pp. **25** Lc 3, 15 pp. **28** Lc 23, 23. **29** Lc 23, 53. **31** 1, 3. 10, 40 s.

ἡμέρας πλείους τοῖς συναναβᾶσιν αὐτῷ ἀπὸ
τῆς Γαλιλαίας εἰς Ἱερουσαλήμ, οἵτινες νῦν
εἰσὶν μάρτυρες αὐτοῦ πρὸς τὸν λαόν. **32** καὶ
ἡμεῖς ὑμᾶς εὐαγγελιζόμεθα τὴν πρὸς τοὺς
πατέρας ἐπαγγελίαν γενομένην, ὅτι ταύτην
ὁ θεὸς ἐκπεπλήρωκεν τοῖς τέκνοις ἡμῶν
ἀναστήσας Ἰησοῦν, **33** ὡς καὶ ἐν τῷ πρώτῳ
ψαλμῷ γέγραπται· υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ
σήμερον γεγέννηκά σε. **34** ὅτι δὲ ἀνέστη-
σεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν μηκέτι μέλλοντα ὑπο-
στρέφειν εἰς διαφθοράν, οὕτως εἴρηκεν ὅτι
δώσω ὑμῖν τὰ ὅσια Δαυεὶδ τὰ πιστά.
35 διότι καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει· οὐ δώσεις
τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν. **36** Δαυεὶδ
μὲν γὰρ ἰδίᾳ γενεᾷ ὑπηρετήσας τῇ τοῦ
θεοῦ βουλῇ ἐκοιμήθη καὶ προσετέθη πρὸς
τοὺς πατέρας αὐτοῦ καὶ εἶδεν διαφθοράν·
37 ὃν δὲ ὁ θεὸς ἤγειρεν, οὐκ εἶδεν διαφθο-
ράν. **38** γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν, ἄν-
δρες ἀδελφοί, ὅτι διὰ τούτου ἡμῖν ἄφεσις
ἁμαρτιῶν καταγγέλλεται· **39** ἀπὸ πάντων
ὧν οὐκ ἠδυνήθητε ἐν νόμῳ Μωϋσέως
δικαιωθῆναι, ἐν τούτῳ πᾶς ὁ πιστεύων
δικαιοῦται. **40** βλέπετε οὖν μὴ ἐπέλθῃ
τὸ εἰρημένον ἐν τοῖς προφήταις· **41** ἴδετε,

---

31. νυν: om 32. τοις τε. αυτων ημιν 33. εν τω ψαλμω τω δευτερω γεγραπτ. 34. δαβιδ 35. διο 36. δαβιδ 39. και απο παντων | εν τω νομω μωσεως 40. επελθη: add εφ υμας

---

33 Ps 2, 7. Heb 1, 5. **34** Es 55, 3. **35** Ps 16, 10. **35** ss. 2, 27 ss. **39** Rom 8, 3. **41** Hab 1, 5.

οἱ καταφρονηταί, καὶ θαυμάσατε καὶ ἀφα-
νίσθητε, ὅτι ἔργον ἐργάζομαι ἐγὼ ἐν ταῖσ
ἡμέραισ ὑμῶν, ἔργον ὃ οὐ μὴ πιστεύσητε
ἐάν τισ ἐκδιηγῆται ὑμῖν.
42 Ἐξιόντων δὲ αὐτῶν παρεκάλουν εἰσ
τὸ μεταξὺ σάββατον λαληθῆναι αὐτοῖσ τὰ
ῥήματα ταῦτα. **43** λυθείσησ δὲ τῆσ συνα-
γωγῆσ ἠκολούθησαν πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων
καὶ τῶν σεβομένων προσηλύτων τῷ Παύλῳ
καὶ τῷ Βαρνάβᾳ, οἵτινεσ προσλαλοῦντεσ
αὐτοῖσ ἔπειθον αὐτοὺσ προσμένειν τῇ χάριτι
τοῦ θεοῦ. **44** τῷ δὲ ἐρχομένῳ σαββάτῳ
σχεδὸν πᾶσα ἡ πόλισ συνήχθη ἀκοῦσαι τὸν
λόγον τοῦ κυρίου. **45** ἰδόντεσ δὲ οἱ Ἰουδαῖοι
τοὺσ ὄχλουσ ἐπλήσθησαν ζήλου, καὶ ἀντέ-
λεγον τοῖσ ὑπὸ Παύλου λαλουμένοισ, ἀντι-
λέγοντεσ καὶ βλασφημοῦντεσ. **46** παρρη-
σιασάμενοί τε ὁ Παῦλοσ καὶ ὁ Βαρνάβασ
εἶπαν· ὑμῖν ἦν ἀναγκαῖον πρῶτον λαληθῆναι
τὸν λόγον τοῦ θεοῦ· ἐπειδὴ ἀπωθεῖσθε
αὐτὸν καὶ οὐκ ἀξίουσ κρίνετε ἑαυτοὺσ τῆσ
αἰωνίου ζωῆσ, ἰδοὺ στρεφόμεθα εἰσ τὰ ἔθνη.
47 οὕτωσ γὰρ ἐντέταλται ἡμῖν ὁ κύριοσ·
τέθεικά σε εἰσ φῶσ ἐθνῶν τοῦ εἶναί σε
εἰσ σωτηρίαν ἕωσ ἐσχάτου τῆσ γῆσ.
48 ἀκούοντα δὲ τὰ ἔθνη ἔχαιρον καὶ
ἐδόξαζον τὸν λόγον τοῦ κυρίου, καὶ ἐπίστευ-

---

41. οτι εργον εγω εργαζ. | ὃ: ῳ̃ 42. εξιοντων δε εκ της συναγωγης των ιουδαιων | παρεκαλουν: add τα εθνη 43. επιμενειν 44. κυριου: θεου 45. τοισ υπο του παυλου λεγομενοισ 46. τε: δε | ειπον | επειδη: add δε

---

47 Es 49, 6. Lc 2, 32.

σαν ὅσοι ἦσαν τεταγμένοι εἰσ ζωὴν αἰώνιον·
49 διεφέρετο δὲ ὁ λόγοσ τοῦ κυρίου καθ'
ὅλησ τῆσ χώρασ. 50 οἱ δὲ Ἰουδαῖοι παρ-
ώτρυναν τὰσ σεβομένασ γυναῖκασ τὰσ
εὐσχήμονασ καὶ τοὺσ πρώτουσ τῆσ πόλεωσ,
καὶ ἐπήγειραν διωγμὸν ἐπὶ τὸν Παῦλον καὶ
Βαρνάβαν, καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺσ ἀπὸ τῶν
ὁρίων αὐτῶν. 51 οἱ δὲ ἐκτιναξάμενοι τὸν
κονιορτὸν τῶν ποδῶν ἐπ' αὐτοὺσ ἦλθον εἰσ
Ἰκόνιον· 52 οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπληροῦντο
χαρᾶσ καὶ πνεύματοσ ἁγίου.

XIV.

Paulus et Barnabas in itinere evangelizantes: Iconio pulsi Lystrae pro diis habentur. A Derbe redeunt Antiochiam.

1 Ἐγένετο δὲ ἐν Ἰκονίῳ κατὰ τὸ αὐτὸ
εἰσελθεῖν αὐτοὺσ εἰσ τὴν συναγωγὴν τῶν
Ἰουδαίων καὶ λαλῆσαι οὕτωσ ὥστε πιστεῦσαι
Ἰουδαίων τε καὶ Ἑλλήνων πολὺ πλῆθοσ.
2 οἱ δὲ ἀπειθήσαντεσ Ἰουδαῖοι ἐπήγειραν
καὶ ἐκάκωσαν τὰσ ψυχὰσ τῶν ἐθνῶν κατὰ
τῶν ἀδελφῶν. 3 ἱκανὸν μὲν οὖν χρόνον
διέτριψαν παρρησιαζόμενοι ἐπὶ τῷ κυρίῳ
τῷ μαρτυροῦντι ἐπὶ τῷ λόγῳ τῆσ χάριτοσ
αὐτοῦ, διδόντοσ σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι
διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν. 4 ἐσχίσθη δὲ τὸ
πλῆθοσ τῆσ πόλεωσ, καὶ οἱ μὲν ἦσαν σὺν
τοῖσ Ἰουδαίοισ, οἱ δὲ σὺν τοῖσ ἀποστόλοισ.

49. δι ολησ 50. και τασ ευσχημ. | τον βαρναβ.
51. ποδων: add αυτων
XIV. 2. απειθουντεσ 3. om επι ante τω λογω | και διδοντι

51 Lc 9, 5.
XIV. **3** 5, 12.

5 ὡσ δὲ ἐγένετο ὁρμὴ τῶν ἐθνῶν τε καὶ
Ἰουδαίων σὺν τοῖσ ἄρχουσιν αὐτῶν ὑβρίσαι
καὶ λιθοβολῆσαι αὐτούσ, 6 συνιδόντεσ κατέ-
φυγον εἰσ τὰσ πόλεισ τῆσ Λυκαονίασ Λύ-
στραν καὶ Δέρβην καὶ τὴν περίχωρον·
7 κἀκεῖ εὐαγγελιζόμενοι ἦσαν.

8 Καί τισ ἀνὴρ ἐν Λύστροισ ἀδύνατοσ
τοῖσ ποσὶν ἐκάθητο, χωλὸσ ἐκ κοιλίασ μη-
τρὸσ αὐτοῦ, ὃσ οὐδέποτε περιεπάτησεν.
9 οὗτοσ ἤκουσεν τοῦ Παύλου λαλοῦντοσ, ὃσ
ἀτενίσασ αὐτῷ καὶ ἰδὼν ὅτι ἔχει πίστιν τοῦ
σωθῆναι, 10 εἶπεν μεγάλῃ φωνῇ· ἀνάστηθι
ἐπὶ τοὺσ πόδασ σου ὀρθόσ. καὶ ἥλατο, καὶ
περιεπάτει. 11 οἵ τε ὄχλοι ἰδόντεσ ὃ
ἐποίησεν Παῦλοσ ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν
Λυκαονιστὶ λέγοντεσ· οἱ θεοὶ ὁμοιωθέντεσ
ἀνθρώποισ κατέβησαν πρὸσ ἡμᾶσ, 12 ἐκά-
λουν τε τὸν Βαρνάβαν Δία, τὸν δὲ Παῦλον
Ἑρμῆν, ἐπειδὴ αὐτὸσ ἦν ὁ ἡγούμενοσ τοῦ
λόγου. 13 ὅ τε ἱερεὺσ τοῦ Διὸσ τοῦ ὄντοσ
πρὸ τῆσ πόλεωσ, ταύρουσ καὶ στέμματα
ἐπὶ τοὺσ πυλῶνασ ἐνέγκασ, σὺν τοῖσ ὄχλοισ
ἤθελεν θύειν. 14 ἀκούσαντεσ δὲ οἱ ἀπό-
στολοι Βαρνάβασ καὶ Παῦλοσ, διαρρήξαντεσ
τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἐξεπήδησαν εἰσ τὸν ὄχλον,
κράζοντεσ 15 καὶ λέγοντεσ· ἄνδρεσ, τί

---

7. ησαν ευαγγελιζ. 8. αδυνατ. εν λυστρ. | μητρ. αυτου: add υπαρχων | ς[e] περιεπεπατηκει, ς περιπεπατηκει 9. ηκουε | πιστιν εχει 10. μεγαλ. τη φων. | ηλλετο 11. οι δε οχλ. | ο παυλοσ 12. τον μεν βαρν. 13. ο δε ιερ. | τησ πολε. αυτων 14. εισεπηδησαν

---

8 3, 2.

ταῦτα ποιεῖτε; καὶ ἡμεῖσ ὁμοιοπαθεῖσ ἐσμὲν
ὑμῖν ἄνθρωποι, εὐαγγελιζόμενοι ὑμᾶσ ἀπὸ
τούτων τῶν ματαίων ἐπιστρέφειν ἐπὶ θεὸν
ζῶντα, ὃσ ἐποίησεν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν
γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν
αὐτοῖσ, **16** ὃσ ἐν ταῖσ παρῳχημέναισ
γενεαῖσ εἴασεν πάντα τὰ ἔθνη πορεύεσθαι
ταῖσ ὁδοῖσ αὐτῶν· **17** καίτοι οὐκ ἀμάρτυρον
αὐτὸν ἀφῆκεν ἀγαθουργῶν, οὐρανόθεν ὑμῖν
ὑετοὺσ διδοὺσ καὶ καιροὺσ καρποφόρουσ,
ἐμπιπλῶν τροφῆσ καὶ εὐφροσύνησ τὰσ καρ-
δίασ ὑμῶν. **18** καὶ ταῦτα λέγοντεσ μόλισ
κατέπαυσαν τοὺσ ὄχλουσ τοῦ μὴ θύειν αὐτοῖσ.
19 Ἐπῆλθαν δὲ ἀπὸ Ἀντιοχείασ καὶ
Ἰκονίου Ἰουδαῖοι, καὶ πείσαντεσ τοὺσ ὄχ-
λουσ καὶ λιθάσαντεσ τὸν Παῦλον ἔσυρον
ἔξω τῆσ πόλεωσ, νομίζοντεσ αὐτὸν τεθνη-
κέναι· **20** κυκλωσάντων δὲ τῶν μαθητῶν
αὐτὸν ἀναστὰσ εἰσῆλθεν εἰσ τὴν πόλιν. καὶ τῇ
ἐπαύριον ἐξῆλθεν σὺν τῷ Βαρνάβᾳ εἰσ Δέρβην·
21 εὐαγγελιζόμενοί τε τὴν πόλιν ἐκείνην καὶ
μαθητεύσαντεσ ἱκανοὺσ ὑπέστρεψαν εἰσ τὴν
Λύστραν καὶ εἰσ Ἰκόνιον καὶ εἰσ Ἀντιό-
χειαν, **22** ἐπιστηρίζοντεσ τὰσ ψυχὰσ τῶν
μαθητῶν, παρακαλοῦντεσ ἐνμένειν τῇ πίστει,
καὶ ὅτι διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶσ εἰσ-
ελθεῖν εἰσ τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. **23** χει-

15. επι τον θε. τον ζωντα 17. καιτοιγε | αμαρτ. εαυτον | αγαθοποιων | υμιν: ημιν | υμων: ημων 19. επηλθον | νομισαντεσ | τεθναναι 20. αυτον των μαθητων 21. ευαγγελισαμενοι | om εισ sec et tert 22. εμμενειν

15 4, 24. **15** ss. 17, 24 ss. **19** 2 Cor 11, 25.

ροτονήσαντεσ δὲ αὐτοῖσ κατ' ἐκκλησίαν
πρεσβυτέρουσ, προσευξάμενοι μετὰ νηστειῶν
παρέθεντο αὐτοὺσ τῷ κυρίῳ, εἰσ ὃν πεπι-
στεύκεισαν. **24** καὶ διελθόντεσ τὴν Πισι-
δίαν ἦλθον εἰσ τὴν Παμφυλίαν, **25** καὶ
λαλήσαντεσ εἰσ τὴν Πέργην τὸν λόγον κατέ-
βησαν εἰσ Ἀτταλίαν, **26** κἀκεῖθεν ἀπέπλευ-
σαν εἰσ Ἀντιόχειαν, ὅθεν ἦσαν παραδεδο-
μένοι τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ εἰσ τὸ ἔργον ὃ
ἐπλήρωσαν. **27** παραγενόμενοι δὲ καὶ συνα-
γαγόντεσ τὴν ἐκκλησίαν, ἀνήγγελλον ὅσα
ἐποίησεν ὁ θεὸσ μετ' αὐτῶν, καὶ ὅτι ἤνοιξεν
τοῖσ ἔθνεσιν θύραν πίστεωσ. **28** διέτριβον
δὲ χρόνον οὐκ ὀλίγον σὺν τοῖσ μαθηταῖσ.

XV.

Conventus apostolorum hierosolymitanus de circumcidendis gentibus. Petri oratio, item Iacobi. Epistula ad Antiochenos datur. Barnabas cum Marco, Paulus cum Sila iter faciunt.

1 Καί τινεσ κατελθόντεσ ἀπὸ τῆσ Ἰου-
δαίασ ἐδίδασκον τοὺσ ἀδελφοὺσ ὅτι ἐὰν μὴ
περιτμηθῆτε τῷ ἔθει τῷ Μωϋσέωσ, οὐ
δύνασθε σωθῆναι. **2** γενομένησ δὲ στάσεωσ
καὶ ζητήσεωσ οὐκ ὀλίγησ τῷ Παύλῳ καὶ
τῷ Βαρνάβᾳ πρὸσ αὐτούσ, ἔταξαν ἀναβαίνειν
Παῦλον καὶ Βαρνάβαν καί τινασ ἄλλουσ ἐξ
αὐτῶν πρὸσ τοὺσ ἀποστόλουσ καὶ πρεσβυ-

23. πρεσβυτ. κατ εκκλησ. 24. om την ante παμφυλ. 25. λαλ. εν περγη | ατταλειαν 27. ανηγγειλαν 28. διετρ. δε εκει

XV. 1. περιτεμνησθε | om τω post εθει 2. γενομ. ουν στασ. και συζητησεως

27 1 Cor 16, 9.

XV. 1 Gal 5, 2. 2 s. Gal 2, 1.

τέρουσ εἰσ Ἱερουσαλὴμ περὶ τοῦ ζητήματοσ
τούτου. **3** οἱ μὲν οὖν προπεμφθέντεσ ὑπὸ
τῆσ ἐκκλησίασ διήρχοντο τήν τε Φοινίκην
καὶ Σαμαρίαν, ἐκδιηγούμενοι τὴν ἐπιστρο-
φὴν τῶν ἐθνῶν, καὶ ἐποίουν χαρὰν μεγάλην
πᾶσιν τοῖσ ἀδελφοῖσ. **4** παραγενόμενοι δὲ
εἰσ Ἱερουσαλὴμ παρεδέχθησαν ὑπὸ τῆσ
ἐκκλησίασ καὶ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν
πρεσβυτέρων, ἀνήγγειλάν τε ὅσα ὁ θεὸσ
ἐποίησεν μετ᾽ αὐτῶν. **5** ἐξανέστησαν δέ
τινεσ τῶν ἀπὸ τῆσ αἱρέσεωσ τῶν Φαρισαίων
πεπιστευκότεσ, λέγοντεσ ὅτι δεῖ περιτέμνειν
αὐτοὺσ παραγγέλλειν τε τηρεῖν τὸν νόμον
Μωϋσέωσ.

6 Συνήχθησαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ
πρεσβύτεροι ἰδεῖν περὶ τοῦ λόγου τούτου.
7 πολλῆσ δὲ ζητήσεωσ γενομένησ ἀναστὰσ
Πέτροσ εἶπεν πρὸσ αὐτούσ· ἄνδρεσ ἀδελφοί,
ὑμεῖσ ἐπίστασθε ὅτι ἀφ᾽ ἡμερῶν ἀρχαίων
ἐν ὑμῖν ἐξελέξατο ὁ θεὸσ διὰ τοῦ στόματόσ
μου ἀκοῦσαι τὰ ἔθνη τὸν λόγον τοῦ εὐαγ-
γελίου καὶ πιστεῦσαι. **8** καὶ ὁ καρδιογνώ-
στησ θεὸσ ἐμαρτύρησεν αὐτοῖσ δοὺσ τὸ
πνεῦμα τὸ ἅγιον καθὼσ καὶ ἡμῖν, **9** καὶ
οὐθὲν διέκρινεν μεταξὺ ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν,
τῇ πίστει καθαρίσασ τὰσ καρδίασ αὐτῶν.
10 νῦν οὖν τί πειράζετε τὸν θεόν, ἐπιθεῖναι

3. om τε | σαμαρειαν 4. απεδεχθησαν 7. συζητησεωσ | ο θεοσ εν ημιν εξελ. 8. δουσ: add αυτοισ 9. ουδεν

7 10, 9 ss. 8 11, 15. 10 28. Gal 5, 1.

ζυγὸν ἐπὶ τὸν τράχηλον τῶν μαθητῶν, ὃν
οὔτε οἱ πατέρεσ ἡμῶν οὔτε ἡμεῖσ ἰσχύσα-
μεν βαστάσαι; **11** ἀλλὰ διὰ τῆσ χάριτοσ
τοῦ κυρίου Ἰησοῦ πιστεύομεν σωθῆναι καθ᾽
ὃν τρόπον κἀκεῖνοι. **12** ἐσίγησεν δὲ πᾶν
τὸ πλῆθοσ, καὶ ἤκουον Βαρνάβα καὶ Παύ-
λου ἐξηγουμένων ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸσ ση-
μεῖα καὶ τέρατα ἐν τοῖσ ἔθνεσιν δι᾽ αὐτῶν.
13 Μετὰ δὲ τὸ σιγῆσαι αὐτοὺσ ἀπεκρίθη
Ἰάκωβοσ λέγων· ἄνδρεσ ἀδελφοί, ἀκούσατέ
μου. **14** Συμεὼν ἐξηγήσατο καθὼσ πρῶτον
ὁ θεὸσ ἐπεσκέψατο λαβεῖν ἐξ ἐθνῶν λαὸν
τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. **15** καὶ τούτῳ συμφω-
νοῦσιν οἱ λόγοι τῶν προφητῶν, καθὼσ
γέγραπται· **16** μετὰ ταῦτα ἀναστρέψω καὶ
ἀνοικοδομήσω τὴν σκηνὴν Δαυεὶδ τὴν
πεπτωκυῖαν, καὶ τὰ κατεστραμμένα αὐτῆσ
ἀνοικοδομήσω καὶ ἀνορθώσω αὐτήν, **17** ὅπωσ
ἂν ἐκζητήσωσιν οἱ κατάλοιποι τῶν ἀνθρώ-
πων τὸν κύριον, καὶ πάντα τὰ ἔθνη ἐφ᾽
οὓσ ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ᾽ αὐτούσ,
λέγει κύριοσ ποιῶν ταῦτα **18** γνωστὰ ἀπ᾽
αἰῶνοσ. **19** διὸ ἐγὼ κρίνω μὴ παρενοχλεῖν
τοῖσ ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ἐπιστρέφουσιν ἐπὶ τὸν
θεόν, **20** ἀλλὰ ἐπιστεῖλαι αὐτοῖσ τοῦ ἀπέ-
χεσθαι τῶν ἀλισγημάτων τῶν εἰδώλων καὶ
τῆσ πορνείασ καὶ τοῦ πνικτοῦ καὶ τοῦ

11. om του | ιησου χριστου 14. επι τω ονομ.. αυτου
16. δαβιδ | κατεσκαμμενα 17. ο ποιων ταυτα παντα
18. γνω. απ αιωνοσ: add εστι τω θεω παντα τα εργα
αυτου 20. απο των αλισγ.

16 s. Am 9, 11 s.

αἵματοσ. 21 Μωϋσῆσ γὰρ ἐκ γενεῶν ἀρ-
χαίων κατὰ πόλιν τοὺσ κηρύσσοντασ αὐτὸν
ἔχει ἐν ταῖσ συναγωγαῖσ κατὰ πᾶν σάββα-
τον ἀναγινωσκόμενοσ.
22 Τότε ἔδοξε τοῖσ ἀποστόλοισ καὶ τοῖσ
πρεσβυτέροισ σὺν ὅλῃ τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐκλεξα-
μένουσ ἄνδρασ ἐξ αὐτῶν πέμψαι εἰσ Ἀν-
τιόχειαν σὺν τῷ Παύλῳ καὶ Βαρνάβᾳ, Ἰού-
δαν τὸν καλούμενον Βαρσαββᾶν καὶ Σίλαν,
ἄνδρασ ἡγουμένουσ ἐν τοῖσ ἀδελφοῖσ,
23 γράψαντεσ διὰ χειρὸσ αὐτῶν· οἱ ἀπό-
στολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἀδελφοὶ τοῖσ κατὰ
τὴν Ἀντιόχειαν καὶ Συρίαν καὶ Κιλικίαν
ἀδελφοῖσ τοῖσ ἐξ ἐθνῶν χαίρειν. 24 ἐπειδὴ
ἠκούσαμεν ὅτι τινὲσ ἐξ ἡμῶν ἐξελθόντεσ
ἐτάραξαν ὑμᾶσ λόγοισ ἀνασκευάζοντεσ τὰσ
ψυχὰσ ὑμῶν, οἷσ οὐ διεστειλάμεθα, 25 ἔδοξεν
ἡμῖν γενομένοισ ὁμοθυμαδόν, ἐκλεξαμένουσ
ἄνδρασ πέμψαι πρὸσ ὑμᾶσ σὺν τοῖσ ἀγα-
πητοῖσ ἡμῶν Βαρνάβᾳ καὶ Παύλῳ, 26 ἀνθρώ-
ποισ παραδεδωκόσι τὰσ ψυχὰσ αὐτῶν ὑπὲρ
τοῦ ὀνόματοσ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ. 27 ἀπεστάλκαμεν οὖν Ἰούδαν καὶ
Σίλαν, καὶ αὐτοὺσ διὰ λόγου ἀπαγγέλλοντασ
τὰ αὐτά. 28 ἔδοξεν γὰρ τῷ πνεύματι τῷ
ἁγίῳ καὶ ἡμῖν, μηδὲν πλέον ἐπιτίθεσθαι
ὑμῖν βάροσ πλὴν τούτων τῶν ἐπάναγκεσ,

21. μωσησ 22. επικαλουμενον | βαρσαβαν 23. δια χειρ. αυτ. ταδε | αδελφοι: praem και οι 24. τασ ψυ. υμων: add λεγοντεσ περιτεμνεσθαι και τηρειν τον νομον 28. τω αγιω πνευματι | των επαναγκ. τουτ.

24 Gal 1, 7. **28** 5, 32.

29 ἀπέχεσθαι εἰδωλοθύτων καὶ αἵματοσ καὶ
πνικτῶν καὶ πορνείασ, ἐξ ὧν διατηροῦντεσ
ἑαυτοὺσ εὖ πράξετε. ἔρρωσθε.

30 Οἱ μὲν οὖν ἀπολυθέντεσ κατῆλθον εἰσ
Ἀντιόχειαν, καὶ συναγαγόντεσ τὸ πλῆθοσ
ἐπέδωκαν τὴν ἐπιστολήν. **31** ἀναγνόντεσ
δὲ ἐχάρησαν ἐπὶ τῇ παρακλήσει. **32** Ἰού-
δασ τε καὶ Σίλασ, καὶ αὐτοὶ προφῆται
ὄντεσ, διὰ λόγου πολλοῦ παρεκάλεσαν τοὺσ
ἀδελφοὺσ καὶ ἐπεστήριξαν· **33** ποιήσαντεσ
δὲ χρόνον ἀπελύθησαν μετ᾽ εἰρήνησ ἀπὸ τῶν
ἀδελφῶν πρὸσ τοὺσ ἀποστείλαντασ αὐτούσ.

35 Παῦλοσ δὲ καὶ Βαρνάβασ διέτριβον ἐν
Ἀντιοχείᾳ, διδάσκοντεσ καὶ εὐαγγελιζόμενοι
μετὰ καὶ ἑτέρων πολλῶν τὸν λόγον τοῦ κυρίου.
36 Μετὰ δέ τινασ ἡμέρασ εἶπεν πρὸσ Βαρνά-
βαν Παῦλοσ· ἐπιστρέψαντεσ δὴ ἐπισκεψώ-
μεθα τοὺσ ἀδελφοὺσ κατὰ πόλιν πᾶσαν ἐν
αἷσ κατηγγείλαμεν τὸν λόγον τοῦ κυρίου,
πῶσ ἔχουσιν. **37** Βαρνάβασ δὲ ἐβούλετο
συνπαραλαβεῖν καὶ τὸν Ἰωάννην τὸν καλού-
μενον Μάρκον· **38** Παῦλοσ δὲ ἠξίου, τὸν
ἀποστάντα ἀπ᾽ αὐτῶν ἀπὸ Παμφυλίασ καὶ
μὴ συνελθόντα αὐτοῖσ εἰσ τὸ ἔργον, μὴ

29. και πνικτου 30. ηλθον 32. τε: ς[e] δε 33. προσ τουσ αποστολουσ 34. εδοξε δε τω σιλα επιμειναι αυτου 36. παυλοσ πρ. βαρναβ. | τ. αδελφ. ημων | πασαν πολιν 37. εβουλευσατο | συμπαραλ. τον ιωανν.

29 1 Cor 8, 1 ss. **38** 13, 13.

συνπαραλαμβάνειν τοῦτον. 39 ἐγένετο δὲ
παροξυσμόσ, ὥστε ἀποχωρισθῆναι αὐτοὺσ
ἀπ᾽ ἀλλήλων, τόν τε Βαρνάβαν παραλαβόντα
τὸν Μάρκον ἐκπλεῦσαι εἰσ Κύπρον.

40 Παῦλοσ δὲ ἐπιλεξάμενοσ Σίλαν ἐξῆλθεν,
παραδοθεὶσ τῇ χάριτι τοῦ κυρίου ὑπὸ τῶν
ἀδελφῶν· 41 διήρχετο δὲ τὴν Συρίαν καὶ
Κιλικίαν ἐπιστηρίζων τὰσ ἐκκλησίασ.

XVI.

Alterum Pauli iter apostolicum. Lystrae adsumit Timotheum. Ex Asia divinitus vocatur in Macedoniam. Lydia et ancilla fatidica. Paulus et Silas Philippis capti carcere mirabiliter aperto et custode baptizato honeste dimittuntur.

1 Κατήντησεν δὲ εἰσ Δέρβην καὶ εἰσ
Λύστραν. καὶ ἰδοὺ μαθητήσ τισ ἦν ἐκεῖ
ὀνόματι Τιμόθεοσ, υἱὸσ γυναικὸσ Ἰουδαίασ
πιστῆσ πατρὸσ δὲ Ἕλληνοσ, 2 ὃσ ἐμαρτυ-
ρεῖτο ὑπὸ τῶν ἐν Λύστροισ καὶ Ἰκονίῳ
ἀδελφῶν. 3 τοῦτον ἠθέλησεν ὁ Παῦλοσ
σὺν αὐτῷ ἐξελθεῖν, καὶ λαβὼν περιέτεμεν
αὐτὸν διὰ τοὺσ Ἰουδαίουσ τοὺσ ὄντασ ἐν
τοῖσ τόποισ ἐκείνοισ· ᾔδεισαν γὰρ ἅπαντεσ
τὸν πατέρα αὐτοῦ ὅτι Ἕλλην ὑπῆρχεν.

4 Ὡσ δὲ διεπορεύοντο τὰσ πόλεισ, παρε-
δίδοσαν αὐτοῖσ φυλάσσειν τὰ δόγματα τὰ
κεκριμένα ὑπὸ τῶν ἀποστόλων καὶ πρεσβυ-
τέρων τῶν ἐν Ἱεροσολύμοισ.

---

38. συμπαραλαβειν 39. δε: ουν 40. κυριου: θεου
XVI. 1. om εισ sec | γυναικοσ: add τινοσ 4. παρεδιδουν | και των πρεσβυτ. | ιερουσαλημ

XVI. 4 15, 20. 29.

5 Αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι ἐστερεοῦντο τῇ
πίστει καὶ ἐπερίσσευον τῷ ἀριθμῷ καθ'
ἡμέραν. 6 διῆλθον δὲ τὴν Φρυγίαν καὶ
Γαλατικὴν χώραν, κωλυθέντεσ ὑπὸ τοῦ ἁγίου
πνεύματοσ λαλῆσαι τὸν λόγον ἐν τῇ Ἀσίᾳ·
7 ἐλθόντεσ δὲ κατὰ τὴν Μυσίαν ἐπείραζον
εἰσ τὴν Βιθυνίαν πορευθῆναι, καὶ οὐκ εἴασεν
αὐτοὺσ τὸ πνεῦμα Ἰησοῦ· 8 παρελθόντεσ
δὲ τὴν Μυσίαν κατέβησαν εἰσ Τρῳάδα.
9 καὶ ὅραμα διὰ νυκτὸσ τῷ Παύλῳ ὤφθη,
ἀνὴρ Μακεδών τισ ἦν ἑστὼσ καὶ παρακα-
λῶν αὐτὸν καὶ λέγων· διαβὰσ εἰσ Μακεδο-
νίαν βοήθησον ἡμῖν. 10 ὡσ δὲ τὸ ὅραμα
εἶδεν, εὐθέωσ ἐζητήσαμεν ἐξελθεῖν εἰσ Μα-
κεδονίαν, συμβιβάζοντεσ ὅτι προσκέκληται
ἡμᾶσ ὁ θεὸσ εὐαγγελίσασθαι αὐτούσ.

11 Ἀναχθέντεσ δὲ ἀπὸ Τρῳάδοσ εὐθυδρο-
μήσαμεν εἰσ Σαμοθράκην, τῇ δὲ ἐπιούσῃ
εἰσ Νέαν πόλιν, 12 κἀκεῖθεν εἰσ Φιλίππουσ,
ἥτισ ἐστὶν πρώτη τῆσ μερίδοσ Μακεδονίασ
πόλισ, κολωνία. ἦμεν δὲ ἐν ταύτῃ τῇ
πόλει διατρίβοντεσ ἡμέρασ τινάσ. 13 τῇ
τε ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐξήλθομεν ἔξω
τῆσ πύλησ παρὰ ποταμὸν οὗ ἐνομίζομεν
προσευχὴν εἶναι, καὶ καθίσαντεσ ἐλαλοῦμεν

6. διελθοντεσ | την γαλατικην 7. om δε | εισ τ. βιθυν.: κατα τ. βιθ. | πορευεσθαι | ιησου: om 9. δια τησ νυκτ. | ωφθη τω παυλω | ανηρ τισ ην μακεδων | om και ante παρακαλ. 10. εισ την μακεδ. | θεοσ: κυριοσ 11. δε: ουν | απο τησ τρω. | τη τε επι. | νεαπολιν 12. εκειθεν τε | τησ μακεδ. 13. πυλησ: πολεωσ | ενομιζετο προσευχη ειναι

6 18, 23.

ταῖσ συνελθούσαισ γυναιξίν. **14** καί τισ
γυνὴ ὀνόματι Λυδία, πορφυρόπωλισ πόλεωσ
Θυατείρων, σεβομένη τὸν θεόν, ἤκουεν, ἧσ
ὁ κύριοσ διήνοιξεν τὴν καρδίαν προσέχειν
τοῖσ λαλουμένοισ ὑπὸ Παύλου. **15** ὡσ δὲ
ἐβαπτίσθη καὶ ὁ οἶκοσ αὐτῆσ, παρεκάλεσεν
λέγουσα· εἰ κεκρίκατέ με πιστὴν τῷ κυρίῳ
εἶναι, εἰσελθόντεσ εἰσ τὸν οἶκόν μου μένετε·
καὶ παρεβιάσατο ἡμᾶσ.

16 Ἐγένετο δὲ πορευομένων ἡμῶν εἰσ
τὴν προσευχήν, παιδίσκην τινὰ ἔχουσαν
πνεῦμα πύθωνα ὑπαντῆσαι ἡμῖν, ἥτισ ἐργα-
σίαν πολλὴν παρεῖχεν τοῖσ κυρίοισ αὐτῆσ
μαντευομένη. **17** αὕτη κατακολουθοῦσα τῷ
Παύλῳ καὶ ἡμῖν ἔκραζεν λέγουσα· οὗτοι
οἱ ἄνθρωποι δοῦλοι τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου
εἰσίν, οἵτινεσ καταγγέλλουσιν ὑμῖν ὁδὸν σω-
τηρίασ. **18** τοῦτο δὲ ἐποίει ἐπὶ πολλὰσ
ἡμέρασ. διαπονηθεὶσ δὲ Παῦλοσ καὶ ἐπι-
στρέψασ τῷ πνεύματι εἶπεν· παραγγέλλω
σοι ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐξελθεῖν ἀπ᾽
αὐτῆσ· καὶ ἐξῆλθεν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ. **19** ἰδόν-
τεσ δὲ οἱ κύριοι αὐτῆσ ὅτι ἐξῆλθεν ἡ ἐλπὶσ
τῆσ ἐργασίασ αὐτῶν, ἐπιλαβόμενοι τὸν
Παῦλον καὶ τὸν Cίλαν εἵλκυσαν εἰσ τὴν ἀγορὰν
ἐπὶ τοὺσ ἄρχοντασ, **20** καὶ προσαγαγόντεσ
αὐτοὺσ τοῖσ στρατηγοῖσ εἶπαν· οὗτοι οἱ

14. υπο του παυλ. 15. μεινατε 16. om την | πυθωνοσ | απαντησαι 17. κατακολουθησασα | υμιν: ς (non ς[e]) ημιν 18. ο παυλ. | εν τω ονομ. 20. ειπον

20 17, 6.

ἄνθρωποι ἐκταράσσουσιν ἡμῶν τὴν πόλιν,
Ἰουδαῖοι ὑπάρχοντεσ, 21 καὶ καταγγέλλου-
σιν ἔθη ἃ οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν παραδέχεσθαι
οὐδὲ ποιεῖν Ῥωμαίοισ οὖσιν. 22 καὶ συνεπέ-
στη ὁ ὄχλοσ κατ' αὐτῶν, καὶ οἱ στρατηγοὶ
περιρήξαντεσ αὐτῶν τὰ ἱμάτια ἐκέλευον
ῥαβδίζειν, 23 πολλάσ τε ἐπιθέντεσ αὐτοῖσ
πληγὰσ ἔβαλον εἰσ φυλακήν, παραγγείλαντεσ
τῷ δεσμοφύλακι ἀσφαλῶσ τηρεῖν αὐτούσ·
24 ὃσ παραγγελίαν τοιαύτην λαβὼν ἔβαλεν
αὐτοὺσ εἰσ τὴν ἐσωτέραν φυλακὴν καὶ τοὺσ
πόδασ ἠσφαλίσατο αὐτῶν εἰσ τὸ ξύλον.
25 κατὰ δὲ τὸ μεσονύκτιον Παῦλοσ καὶ
Σίλασ προσευχόμενοι ὕμνουν τὸν θεόν· ἐπη-
κροῶντο δὲ αὐτῶν οἱ δέσμιοι. 26 ἄφνω δὲ
σεισμὸσ ἐγένετο μέγασ, ὥστε σαλευθῆναι
τὰ θεμέλια τοῦ δεσμωτηρίου· ἠνοίχθησαν
δὲ παραχρῆμα αἱ θύραι πᾶσαι, καὶ πάντων
τὰ δεσμὰ ἀνέθη. 27 ἔξυπνοσ δὲ γενόμενοσ
ὁ δεσμοφύλαξ καὶ ἰδὼν ἀνεῳγμένασ τὰσ
θύρασ τῆσ φυλακῆσ, σπασάμενοσ μάχαιραν
ἤμελλεν ἑαυτὸν ἀναιρεῖν, νομίζων ἐκπεφευ-
γέναι τοὺσ δεσμίουσ. 28 ἐφώνησεν δὲ
φωνῇ μεγάλῃ Παῦλοσ λέγων· μηδὲν πράξῃσ
σεαυτῷ κακόν· ἅπαντεσ γάρ ἐσμεν ἐνθάδε.
29 αἰτήσασ δὲ φῶτα εἰσεπήδησεν, καὶ

---

22. περιρρηξαντεσ 24. λαβων: ειληφωσ | αυτων ησφαλ. 26. ανεωχθησαν | δε: τε 27. εμελλεν 28. ο παυλ.

---

22 2 Cor 11, 25.

ἔντρομοσ γενόμενοσ προσέπεσεν τῷ Παύλῳ
καὶ τῷ Cίλᾳ, **30** καὶ προαγαγὼν αὐτοὺσ
ἔξω ἔφη· κύριοι, τί με δεῖ ποιεῖν ἵνα σωθῶ;
31 οἱ δὲ εἶπαν· πίστευσον ἐπὶ τὸν κύριον
Ἰησοῦν, καὶ σωθήσῃ σὺ καὶ ὁ οἶκόσ σου.
32 καὶ ἐλάλησαν αὐτῷ τὸν λόγον τοῦ κυρίου
σὺν πᾶσιν τοῖσ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. **33** καὶ
παραλαβὼν αὐτοὺσ ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τῆσ
νυκτὸσ ἔλουσεν ἀπὸ τῶν πληγῶν, καὶ ἐβα-
πτίσθη αὐτὸσ καὶ οἱ αὐτοῦ ἅπαντεσ παρα-
χρῆμα, **34** ἀναγαγών τε αὐτοὺσ εἰσ τὸν
οἶκον παρέθηκεν τράπεζαν, καὶ ἠγαλλιάσατο
πανοικεὶ πεπιστευκὼσ τῷ θεῷ. **35** Ἡμέρασ
δὲ γενομένησ ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ τοὺσ
ῥαβδούχουσ λέγοντεσ· ἀπόλυσον τοὺσ ἀνθρώ-
πουσ ἐκείνουσ. **36** ἀπήγγειλεν δὲ ὁ δεσμο-
φύλαξ τοὺσ λόγουσ τούτουσ πρὸσ τὸν Παῦ-
λον, ὅτι ἀπέσταλκαν οἱ στρατηγοὶ ἵνα
ἀπολυθῆτε· νῦν οὖν ἐξελθόντεσ πορεύεσθε
ἐν εἰρήνῃ. **37** ὁ δὲ Παῦλοσ ἔφη πρὸσ
αὐτούσ· δείραντεσ ἡμᾶσ δημοσίᾳ ἀκατα-
κρίτουσ, ἀνθρώπουσ Ῥωμαίουσ ὑπάρχοντασ,
ἔβαλαν εἰσ φυλακήν, καὶ νῦν λάθρα ἡμᾶσ
ἐκβάλλουσιν; οὐ γάρ, ἀλλὰ ἐλθόντεσ αὐτοὶ
ἡμᾶσ ἐξαγαγέτωσαν. **38** ἀπήγγειλάν τε
τοῖσ στρατηγοῖσ οἱ ῥαβδοῦχοι τὰ ῥήματα
ταῦτα. ἐφοβήθησαν δὲ ἀκούσαντεσ ὅτι
Ῥωμαῖοί εἰσιν, **39** καὶ ἐλθόντεσ παρεκάλεσαν

---

31. ειπον | ιησουν: add χριστον 32. συν πασιν: και πασι 33. παντεσ 34. εισ τ. οιχον: add αυτου | πανοικι 36. απεσταλκασιν 37. εβαλον 38. ανηγγειλ. | τε: δε | και εφοβηθ.

αὐτούσ, καὶ ἐξαγαγόντεσ ἠρώτων ἀπελθεῖν
ἀπὸ τῆσ πόλεωσ. 40 ἐξελθόντεσ δὲ ἀπὸ
τῆσ φυλακῆσ εἰσῆλθον πρὸσ τὴν Λυδίαν,
καὶ ἰδόντεσ παρεκάλεσαν τοὺσ ἀδελφούσ,
καὶ ἐξῆλθαν.

XVII.

Paulus cum Sila et Timotheo Thessalonicae in domo Iasonis, deinde Beroeae, tum Athenis. Pauli oratio in Ariopago habita. Dionysius et Damaris.

1 Διοδεύσαντεσ δὲ τὴν Ἀμφίπολιν καὶ τὴν
Ἀπολλωνίαν ἦλθον εἰσ Θεσσαλονίκην, ὅπου
ἦν συναγωγὴ τῶν Ἰουδαίων. 2 κατὰ δὲ
τὸ εἰωθὸσ τῷ Παύλῳ εἰσῆλθεν πρὸσ αὐτούσ,
καὶ ἐπὶ σάββατα τρία διελέξατο αὐτοῖσ
ἀπὸ τῶν γραφῶν, 3 διανοίγων καὶ παρατι-
θέμενοσ ὅτι τὸν Χριστὸν ἔδει παθεῖν καὶ
ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν, καὶ ὅτι οὗτόσ ἐστιν
Χριστὸσ Ἰησοῦσ, ὃν ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν.
4 καί τινεσ ἐξ αὐτῶν ἐπείσθησαν καὶ
προσεκληρώθησαν τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σίλᾳ,
τῶν τε σεβομένων Ἑλλήνων πλῆθοσ πολύ,
γυναικῶν τε τῶν πρώτων οὐκ ὀλίγαι.
5 ζηλώσαντεσ δὲ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ προσλα-
βόμενοι τῶν ἀγοραίων τινὰσ ἄνδρασ πονη-
ροὺσ καὶ ὀχλοποιήσαντεσ ἐθορύβουν τὴν
πόλιν, καὶ ἐπιστάντεσ τῇ οἰκίᾳ Ἰάσονοσ

39. εξελθειν τησ πολεωσ 40. εκ τησ φυλακ. | προσ: εισ | ιδοντ. τουσ αδελφ. παρεκα. αυτουσ | εξηλθον

XVII, 1. om την ante απολλω. | η συναγω. 2. διελεγετο 3. ο χριστ. ιησ. 4. πολυ πληθ. 5. ζηλωσαντεσ δε οι απειθουντεσ ιουδ. και προσλαβ. | επιστανт. τε

40 14.

XVII. **3** 9, 22. Lc 24, 26 s.

ἐζήτουν αὐτοὺσ προαγαγεῖν εἰσ τὸν δῆμον·
6 μὴ εὑρόντεσ δὲ αὐτοὺσ ἔσυρον Ἰάσονα
καί τινασ ἀδελφοὺσ ἐπὶ τοὺσ πολιτάρχασ,
βοῶντεσ ὅτι οἱ τὴν οἰκουμένην ἀναστατώ-
σαντεσ οὗτοι καὶ ἐνθάδε πάρεισιν, 7 οὓσ
ὑποδέδεκται Ἰάσων· καὶ οὗτοι πάντεσ ἀπέ-
ναντι τῶν δογμάτων Καίσαροσ πράσσου-
σιν, βασιλέα ἕτερον λέγοντεσ εἶναι Ἰησοῦν.
8 ἐτάραξαν δὲ τὸν ὄχλον καὶ τοὺσ πολι-
τάρχασ ἀκούοντασ ταῦτα, 9 καὶ λαβόντεσ
τὸ ἱκανὸν παρὰ τοῦ Ἰάσονοσ καὶ τῶν λοι-
πῶν ἀπέλυσαν αὐτούσ.

10 Οἱ δὲ ἀδελφοὶ εὐθέωσ διὰ νυκτὸσ
ἐξέπεμψαν τόν τε Παῦλον καὶ τὸν Cίλαν
εἰσ Βέροιαν, οἵτινεσ παραγενόμενοι εἰσ τὴν
συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων ἀπῄεσαν· 11 οὗτοι
δὲ ἦσαν εὐγενέστεροι τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ,
οἵτινεσ ἐδέξαντο τὸν λόγον μετὰ πάσησ
προθυμίασ, καθ' ἡμέραν ἀνακρίνοντεσ τὰσ
γραφάσ, εἰ ἔχοι ταῦτα οὕτωσ. 12 πολλοὶ
μὲν οὖν ἐξ αὐτῶν ἐπίστευσαν, καὶ τῶν Ἑλλη-
νίδων γυναικῶν τῶν εὐσχημόνων καὶ ἀνδρῶν
οὐκ ὀλίγοι· 13 ὡσ δὲ ἔγνωσαν οἱ ἀπὸ τῆσ
Θεσσαλονίκησ Ἰουδαῖοι ὅτι καὶ ἐν τῇ Βεροίᾳ
κατηγγέλη ὑπὸ τοῦ Παύλου ὁ λόγοσ τοῦ θεοῦ,
ἦλθον κἀκεῖ σαλεύοντεσ καὶ ταράσσοντεσ τοὺσ
ὄχλουσ. 14 εὐθέωσ δὲ τότε τὸν Παῦλον
ἐξαπέστειλαν οἱ ἀδελφοὶ πορεύεσθαι ἕωσ ἐπὶ

5. αγαγειν 6. τον ιασονα 7. πραττουσι | λεγοντεσ ετερ. ειναι 10. δια τησ νυκτοσ 11. το καθ ημερ. 13. om και ταρασσ. 14. εωσ: ωσ

7 Lc 23, 2.

τὴν θάλασσαν· ὑπέμεινάν τε ὅ τε Cίλασ
καὶ ὁ Τιμόθεοσ ἐκεῖ. **15** οἱ δὲ καθιστά-
νοντεσ τὸν Παῦλον ἤγαγον ἕωσ Ἀθηνῶν,
καὶ λαβόντεσ ἐντολὴν πρὸσ τὸν Cίλαν καὶ
τὸν Τιμόθεον, ἵνα ὡσ τάχιστα ἔλθωσιν πρὸσ
αὐτόν, ἐξῄεσαν.

16 Ἐν δὲ ταῖσ Ἀθήναισ ἐκδεχομένου
αὐτοὺσ τοῦ Παύλου, παρωξύνετο τὸ πνεῦμα
αὐτοῦ ἐν αὐτῷ, θεωροῦντοσ κατείδωλον
οὖσαν τὴν πόλιν. **17** διελέγετο μὲν οὖν ἐν
τῇ συναγωγῇ τοῖσ Ἰουδαίοισ καὶ τοῖσ σεβο-
μένοισ καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ κατὰ πᾶσαν ἡμέραν
πρὸσ τοὺσ παρατυγχάνοντασ. **18** τινὲσ δὲ
καὶ τῶν Ἐπικουρίων καὶ Cτοϊκῶν φιλοσό-
φων συνέβαλλον αὐτῷ, καί τινεσ ἔλεγον·
τί ἂν θέλοι ὁ σπερμολόγοσ οὗτοσ λέγειν;
οἱ δέ· ξένων δαιμονίων δοκεῖ καταγγελεὺσ
εἶναι, ὅτι τὸν Ἰησοῦν καὶ τὴν ἀνάστασιν
εὐηγγελίζετο. **19** ἐπιλαβόμενοί τε αὐτοῦ ἐπὶ
τὸν Ἄριον πάγον ἤγαγον, λέγοντεσ· δυνά-
μεθα γνῶναι τίσ ἡ καινὴ αὕτη ἡ ὑπὸ σοῦ
λαλουμένη διδαχή; **20** ξενίζοντα γάρ τινα
εἰσφέρεισ εἰσ τὰσ ἀκοὰσ ἡμῶν· βουλόμεθα
οὖν γνῶναι τίνα θέλει ταῦτα εἶναι. **21** Ἀθη-
ναῖοι δὲ πάντεσ καὶ οἱ ἐπιδημοῦντεσ ξένοι
εἰσ οὐδὲν ἕτερον ηὐκαίρουν ἢ λέγειν τι ἢ

---

14. υπεμενον | τε: δε **15.** καθιστωντεσ | ηγαγον: add αυτον | om τον ante τιμοθ. **16.** θεωρουντι **18.** τιν. δε και: om και | επικουρειων | των στωϊκων | ευηγγελιζετο: praem αυτοισ **19.** αρειον **20.** τι αν θελοι **21.** ευκαιρουν

---

15 18, 5. **19** Mc 1, 27. **20** 2, 12.

ἀκούειν τι καινότερον. 22 Σταθεὶσ δὲ Παῦ-
λοσ ἐν μέσῳ τοῦ Ἀρίου πάγου ἔφη· ἄνδρεσ
Ἀθηναῖοι, κατὰ πάντα ὡσ δεισιδαιμονεστέ-
ρουσ ὑμᾶσ θεωρῶ. 23 διερχόμενοσ γὰρ
καὶ ἀναθεωρῶν τὰ σεβάσματα ὑμῶν εὗρον
καὶ βωμὸν ἐν ᾧ ἐπεγέγραπτο· ἀγνώστῳ θεῷ.
ὃ οὖν ἀγνοοῦντεσ εὐσεβεῖτε, τοῦτο ἐγὼ κατ-
αγγέλλω ὑμῖν. 24 ὁ θεὸσ ὁ ποιήσασ τὸν
κόσμον καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, οὗτοσ οὐρα-
νοῦ καὶ γῆσ ὑπάρχων κύριοσ οὐκ ἐν χειρο-
ποιήτοισ ναοῖσ κατοικεῖ, 25 οὐδὲ ὑπὸ χει-
ρῶν ἀνθρωπίνων θεραπεύεται προσδεόμενόσ
τινοσ, αὐτὸσ διδοὺσ πᾶσιν ζωὴν καὶ πνοὴν
καὶ τὰ πάντα· 26 ἐποίησέν τε ἐξ ἑνὸσ
πᾶν ἔθνοσ ἀνθρώπων κατοικεῖν ἐπὶ παντὸσ
προσώπου τῆσ γῆσ, ὁρίσασ προστεταγμένουσ
καιροὺσ καὶ τὰσ ὁροθεσίασ τῆσ κατοικίασ
αὐτῶν, 27 ζητεῖν τὸν θεόν, εἰ ἄραγε ψηλα-
φήσειαν αὐτὸν καὶ εὕροιεν, καίγε οὐ μακρὰν
ἀπὸ ἑνὸσ ἑκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα. 28 ἐν
αὐτῷ γὰρ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμέν,
ὡσ καί τινεσ τῶν καθ' ὑμᾶσ ποιητῶν εἰρή-
κασιν· τοῦ γὰρ καὶ γένοσ ἐσμέν. 29 γένοσ
οὖν ὑπάρχοντεσ τοῦ θεοῦ οὐκ ὀφείλομεν
νομίζειν, χρυσῷ ἢ ἀργύρῳ ἢ λίθῳ, χαρά-
γματι τέχνησ καὶ ἐνθυμήσεωσ ἀνθρώπου,

---

21. τι και ακουειν καινοτ. 22. ο παυλ. | αρειου 23. ον et τουτον 24. κυριοσ υπαρχ. 25. ανθρωπων | και τα πα.: ς (non ς^e) κατα παντ. 26. εξ ενοσ: add αιματοσ | επι παν το προσωπον | προτεταγμενουσ 27. τ. θεον: τ. κυριον | καιτοιγε

---

24 14, 15. **27** Es 55, 6.

τὸ θεῖον εἶναι ὅμοιον. **30** τοὺσ μὲν οὖν
χρόνουσ τῆσ ἀγνοίασ ὑπεριδὼν ὁ θεὸσ τὰ
νῦν ἀπαγγέλλει τοῖσ ἀνθρώποισ πάντασ
πανταχοῦ μετανοεῖν, **31** καθότι ἔστησεν
ἡμέραν ἐν ᾗ μέλλει κρίνειν τὴν οἰκουμένην
ἐν δικαιοσύνῃ, ἐν ἀνδρὶ ᾧ ὥρισεν, πίστιν
παρασχὼν πᾶσιν ἀναστήσασ αὐτὸν ἐκ
νεκρῶν. **32** ἀκούσαντεσ δὲ ἀνάστασιν νε-
κρῶν, οἱ μὲν ἐχλεύαζον, οἱ δὲ εἶπαν· ἀκουσό-
μεθά σου περὶ τούτου καὶ πάλιν. **33** οὕτωσ
ὁ Παῦλοσ ἐξῆλθεν ἐκ μέσου αὐτῶν. **34** τινὲσ
δὲ ἄνδρεσ κολληθέντεσ αὐτῷ ἐπίστευσαν,
ἐν οἷσ καὶ Διονύσιοσ ὁ Ἀρεοπαγείτησ καὶ
γυνὴ ὀνόματι Δάμαρισ, καὶ ἕτεροι σὺν
αὐτοῖσ.

XVIII.

Paulus Corinthi versatur cum Aquila et Priscilla. Gallion proconsul. Tertium Pauli iter apostolicum. Apollos Ephesi cum Aquila et Priscilla.

1 Μετὰ ταῦτα χωρισθεὶσ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν
ἦλθεν εἰσ Κόρινθον. **2** καὶ εὑρών τινα
Ἰουδαῖον ὀνόματι Ἀκύλαν, Ποντικὸν τῷ
γένει, προσφάτωσ ἐληλυθότα ἀπὸ τῆσ Ἰτα-
λίασ, καὶ Πρίσκιλλαν γυναῖκα αὐτοῦ, διὰ
τὸ τεταχέναι Κλαύδιον χωρίζεσθαι πάντασ
τοὺσ Ἰουδαίουσ ἀπὸ τῆσ Ῥώμησ, προσῆλθεν

---

30. παραγγελλει | παντασ: πασι 31. διοτι 32. ειπον | αχου. σου παλιν περ. τουτου. [33]και ουτωσ 34. αρεοπαγιτησ
XVIII. 1. μετ. δε ταυτ. | χωρισθεισ: add ο παυλοσ 2. διατεταχεναι | εκ τησ ρωμησ

---

30 14, 16.
XVIII. **2** Rom 16, 3. 1 Cor 16, 19 pp.

αὐτοῖσ, 3 καὶ διὰ τὸ ὁμότεχνον εἶναι ἔμενεν
παρ᾽ αὐτοῖσ, καὶ ἠργάζοντο· ἦσαν γὰρ
σκηνοποιοὶ τῇ τέχνῃ. 4 διελέγετο δὲ ἐν τῇ
συναγωγῇ κατὰ πᾶν σάββατον, ἔπειθέν τε
Ἰουδαίουσ καὶ Ἕλληνασ.

5 Ὡσ δὲ κατῆλθον ἀπὸ τῆσ Μακεδονίασ
ὅ τε Σίλασ καὶ ὁ Τιμόθεοσ, συνείχετο τῷ
λόγῳ ὁ Παῦλοσ, διαμαρτυρόμενοσ τοῖσ Ἰου-
δαίοισ εἶναι τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν. 6 ἀντι-
τασσομένων δὲ αὐτῶν καὶ βλασφημούντων
ἐκτιναξάμενοσ τὰ ἱμάτια εἶπεν πρὸσ αὐτούσ·
τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ὑμῶν·
καθαρὸσ ἐγὼ ἀπὸ τοῦ νῦν εἰσ τὰ ἔθνη
πορεύσομαι. 7 καὶ μεταβὰσ ἐκεῖθεν εἰσῆλθεν
εἰσ οἰκίαν τινὸσ ὀνόματι Τιτίου Ἰούστου
σεβομένου τὸν θεόν, οὗ ἡ οἰκία ἦν συνομο-
ροῦσα τῇ συναγωγῇ. 8 Κρίσποσ δὲ ὁ ἀρχι-
συνάγωγοσ ἐπίστευσεν τῷ κυρίῳ σὺν ὅλῳ
τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τῶν Κορινθίων
ἀκούοντεσ ἐπίστευον καὶ ἐβαπτίζοντο. 9 εἶπεν
δὲ ὁ κύριοσ ἐν νυκτὶ δι᾽ ὁράματοσ τῷ Παύλῳ·
μὴ φοβοῦ, ἀλλὰ λάλει καὶ μὴ σιωπήσῃσ,
10 διότι ἐγώ εἰμι μετὰ σοῦ καὶ οὐδεὶσ ἐπιθή-
σεταί σοι τοῦ κακῶσαί σε, διότι λαόσ ἐστίν
μοι πολὺσ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. 11 ἐκάθισεν δὲ

---

3. ειργαζετο | την τεχνην 5. λογω: πνευματι | om ειναι 7. ηλθεν | τιτιου: om 9. δι οραμ. εν νυκτ. 11. εκαθ. τε

---

3 20, 34. 5 17, 15. 18, 28. 6 20, 26. 7 Col 4, 11.
8 1 Cor 1, 14. 9 16, 9. 23, 11.

ἐνιαυτὸν καὶ μῆνασ ἓξ διδάσκων ἐν αὐτοῖσ
τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. **12** Γαλλίωνοσ δὲ
ἀνθυπάτου ὄντοσ τῆσ Ἀχαΐασ κατεπέστησαν
ὁμοθυμαδὸν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Παύλῳ καὶ
ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸ βῆμα, **13** λέγοντεσ
ὅτι παρὰ τὸν νόμον ἀναπείθει οὗτοσ τοὺσ
ἀνθρώπουσ σέβεσθαι τὸν θεόν. **14** μέλλον-
τοσ δὲ τοῦ Παύλου ἀνοίγειν τὸ στόμα εἶπεν
ὁ Γαλλίων πρὸσ τοὺσ Ἰουδαίουσ· εἰ μὲν
ἦν ἀδίκημά τι ἢ ῥᾳδιούργημα πονηρόν, ὦ
Ἰουδαῖοι, κατὰ λόγον ἂν ἀνεσχόμην ὑμῶν·
15 εἰ δὲ ζητήματά ἐστιν περὶ λόγου καὶ
ὀνομάτων καὶ νόμου τοῦ καθ᾽ ὑμᾶσ, ὄψεσθε
αὐτοί· κριτὴσ ἐγὼ τούτων οὐ βούλομαι εἶναι.
16 καὶ ἀπήλασεν αὐτοὺσ ἀπὸ τοῦ βήματοσ.
17 ἐπιλαβόμενοι δὲ πάντεσ Cωσθένην τὸν
ἀρχισυνάγωγον ἔτυπτον ἔμπροσθεν τοῦ βήμα-
τοσ· καὶ οὐδὲν τούτων τῷ Γαλλίωνι ἔμελεν.
18 Ὁ δὲ Παῦλοσ ἔτι προσμείνασ ἡμέρασ
ἱκανάσ, τοῖσ ἀδελφοῖσ ἀποταξάμενοσ ἐξέπλει
εἰσ τὴν Cυρίαν, καὶ σὺν αὐτῷ Πρίσκιλλα
καὶ Ἀκύλασ, κειράμενοσ ἐν Κενχρεαῖσ τὴν
κεφαλήν· εἶχεν γὰρ εὐχήν. **19** κατήντη-
σαν δὲ εἰσ Ἔφεσον, κἀκείνουσ κατέλιπεν
αὐτοῦ, αὐτὸσ δὲ εἰσελθὼν εἰσ τὴν συναγω-
γὴν διελέξατο τοῖσ Ἰουδαίοισ. **20** ἐρωτών-

---

12. ανθυπατευοντοσ 13. ουτοσ αναπειθει 14. ει μεν ουν | αν ηνεσχομην 15. ζητημα | κριτησ: add γαρ 17. παντεσ: add οι ελληνεσ 18. την κεφαλην εν κεγχρεαισ 19. κατηντησε | διελεχθη

---

15 Mt 27, 24. **18** 2.

των δὲ αὐτῶν ἐπὶ πλείονα χρόνον μεῖναι οὐκ
ἐπένευσεν, **21** ἀλλὰ ἀποταξάμενοσ καὶ εἰπών·
πάλιν ἀνακάμψω πρὸσ ὑμᾶσ τοῦ θεοῦ θέλον-
τοσ, ἀνήχθη ἀπὸ τῆσ Ἐφέσου, **22** καὶ κατ-
ελθὼν εἰσ Καισαρίαν, ἀναβὰσ καὶ ἀσπασά-
μενοσ τὴν ἐκκλησίαν κατέβη εἰσ Ἀντιόχειαν,
23 καὶ ποιήσασ χρόνον τινὰ ἐξῆλθεν, διερχό-
μενοσ καθεξῆσ τὴν Γαλατικὴν χώραν καὶ
Φρυγίαν, στηρίζων πάντασ τοὺσ μαθητάσ.
24 Ἰουδαῖοσ δέ τισ Ἀπολλῶσ ὀνόματι,
Ἀλεξανδρεὺσ τῷ γένει, ἀνὴρ λόγιοσ, κατήν-
τησεν εἰσ Ἔφεσον, δυνατὸσ ὢν ἐν ταῖσ
γραφαῖσ. **25** οὗτοσ ἦν κατηχημένοσ τὴν
ὁδὸν τοῦ κυρίου, καὶ ζέων τῷ πνεύματι
ἐλάλει καὶ ἐδίδασκεν ἀκριβῶσ τὰ περὶ τοῦ
Ἰησοῦ, ἐπιστάμενοσ μόνον τὸ βάπτισμα
Ἰωάννου, **26** οὗτόσ τε ἤρξατο παρρησιά-
ζεσθαι ἐν τῇ συναγωγῇ. ἀκούσαντεσ δὲ
αὐτοῦ Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλασ προσελάβοντο
αὐτὸν καὶ ἀκριβέστερον αὐτῷ ἐξέθεντο τὴν
ὁδὸν τοῦ θεοῦ. **27** βουλομένου δὲ αὐτοῦ
διελθεῖν εἰσ τὴν Ἀχαΐαν προτρεψάμενοι οἱ
ἀδελφοὶ ἔγραψαν τοῖσ μαθηταῖσ ἀποδέξασθαι
αὐτόν. ὃσ παραγενόμενοσ συνεβάλετο πολὺ
τοῖσ πεπιστευκόσιν διὰ τῆσ χάριτοσ. **28** εὐτό-
νωσ γὰρ τοῖσ Ἰουδαίοισ διακατηλέγχετο

---

20. μειναι: add παρ αυτοισ 21. αλλ | απεταξατο αυτοισ ειπων· δει με παντωσ την εορτην την ερχομενην ποιησαι εισ ιεροσολυμα | παλιν: add δε | και ανηχθη 22. καισαρειαν 23. επιστηριζων 25. ιησου: κυριου 26. ακυλ. κ. πρισκ. | την του θεου οδον

---

23 16, 6. **24** 1 Cor 3, 5. **25** 19, 3.

δημοσίᾳ ἐπιδεικνὺσ διὰ τῶν γραφῶν εἶναι τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν.

XIX.

Paulus Ephesi docens, baptizans et miracula edens. Schola Tyranni. Scevae filii exorcistae. Libri magici Ephesinorum; seditio duce Demetrio argentario.

1 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν Ἀπολλὼ εἶναι
ἐν Κορίνθῳ Παῦλον διελθόντα τὰ ἀνωτερικὰ
μέρη κατελθεῖν εἰσ Ἔφεσον καὶ εὑρεῖν τινὰσ
μαθητάσ, **2** εἶπέν τε πρὸσ αὐτούσ· εἰ πνεῦμα
ἅγιον ἐλάβετε πιστεύσαντεσ; οἱ δὲ πρὸσ
αὐτόν· ἀλλ᾽ οὐδ᾽ εἰ πνεῦμα ἅγιον ἔστιν ἠκού-
σαμεν. **3** ὁ δὲ εἶπεν· εἰσ τί οὖν ἐβαπτίσθητε;
οἱ δὲ εἶπαν· εἰσ τὸ Ἰωάννου βάπτισμα.
4 εἶπεν δὲ Παῦλοσ· Ἰωάννησ ἐβάπτισεν
βάπτισμα μετανοίασ, τῷ λαῷ λέγων εἰσ τὸν
ἐρχόμενον μετ᾽ αὐτὸν ἵνα πιστεύσωσιν, τοῦτ
ἔστιν εἰσ τὸν Ἰησοῦν. **5** ἀκούσαντεσ δὲ
ἐβαπτίσθησαν εἰσ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ,
6 καὶ ἐπιθέντοσ αὐτοῖσ τοῦ Παύλου χεῖρασ
ἦλθε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ᾽ αὐτούσ, ἐλά-
λουν τε γλώσσαισ καὶ ἐπροφήτευον. **7** ἦσαν
δὲ οἱ πάντεσ ἄνδρεσ ὡσεὶ δώδεκα.

8 Εἰσελθὼν δὲ εἰσ τὴν συναγωγὴν ἐπαρ-
ρησιάζετο ἐπὶ μῆνασ τρεῖσ διαλεγόμενοσ καὶ
πείθων τὰ περὶ τῆσ βασιλείασ τοῦ θεοῦ. **9** ὡσ

XIX. 1. ελθειν | ευρων 2. om τε | οι δε: add ειπον | ουδε 3. ο δε ειπ.: ειπε τε προσ αυτουσ | ειπον 4. ιωαννησ: add μεν | τον χριστον ιησουν 6. τασ χειρασ | προεφητ. 7. ωσει δεκαδυο

XIX. **1** 18, 24. **3** 18, 25. **4** 1, 5. 11, 16. 13, 24. **6** 8, 16 s. 2, 4. **8** 8, 12.

δέ τινεσ ἐσκληρύνοντο καὶ ἠπείθουν κακο-
λογοῦντεσ τὴν ὁδὸν ἐνώπιον τοῦ πλήθουσ,
ἀποστὰσ ἀπ' αὐτῶν ἀφώρισεν τοὺσ μαθη-
τάσ, καθ' ἡμέραν διαλεγόμενοσ ἐν τῇ σχολῇ
Τυράννου. **10** τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ ἔτη
δύο, ὥστε πάντασ τοὺσ κατοικοῦντασ τὴν
Ἀσίαν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ κυρίου, Ἰου-
δαίουσ τε καὶ Ἕλληνασ.

11 Δυνάμεισ τε οὐ τὰσ τυχούσασ ὁ θεὸσ
ἐποίει διὰ τῶν χειρῶν Παύλου, **12** ὥστε καὶ
ἐπὶ τοὺσ ἀσθενοῦντασ ἀποφέρεσθαι ἀπὸ τοῦ
χρωτὸσ αὐτοῦ σουδάρια ἢ σιμικίνθια καὶ
ἀπαλλάσσεσθαι ἀπ' αὐτῶν τὰσ νόσουσ τά τε
πνεύματα τὰ πονηρὰ ἐκπορεύεσθαι. **13** ἐπε-
χείρησαν δέ τινεσ καὶ τῶν περιερχομένων
Ἰουδαίων ἐξορκιστῶν ὀνομάζειν ἐπὶ τοὺσ
ἔχοντασ τὰ πνεύματα τὰ πονηρὰ τὸ ὄνομα
τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, λέγοντεσ· ὁρκίζω ὑμᾶσ
τὸν Ἰησοῦν ὃν Παῦλοσ κηρύσσει. **14** ἦσαν
δέ τινεσ Σκευᾶ Ἰουδαίου ἀρχιερέωσ ἑπτὰ
υἱοὶ τοῦτο ποιοῦντεσ. **15** ἀποκριθὲν δὲ τὸ
πνεῦμα τὸ πονηρὸν εἶπεν αὐτοῖσ· τὸν Ἰησοῦν
γινώσκω καὶ τὸν Παῦλον ἐπίσταμαι· ὑμεῖσ
δὲ τίνεσ ἐστέ; **16** καὶ ἐφαλόμενοσ ὁ ἄνθρω-
ποσ ἐπ' αὐτούσ, ἐν ᾧ ἦν τὸ πνεῦμα τὸ
πονηρόν, κατακυριεύσασ ἀμφοτέρων ἴσχυσεν

9. τυραννου: add τινοσ 10. τ. κυριου: add ιησου 11. εποι. ο θεοσ 12. επιφερεσθαι | εκπορ.: εξερχεσθαι απ αυτων 13. om και post τινεσ | απο των περιερχ. | ορκιζομεν | ο παυλοσ 14. υιοι: ante σκευα ιουδαιου | οι τουτο ποιουντ. 15. αυτοισ: om 16. εφαλλομενοσ | επ αυτ. ο ανθρωπ. | και κατακυριευσασ | αμφοτερων: αυτων

11 5, 12. **12** 5, 15. **13** Lc 9, 49.

κατ᾽ αὐτῶν, ὥστε γυμνοὺσ καὶ τετραυμα-
τισμένουσ ἐκφυγεῖν ἐκ τοῦ οἴκου ἐκείνου.
17 τοῦτο δὲ ἐγένετο γνωστὸν πᾶσιν Ἰουδαίοισ
τε καὶ Ἕλλησιν τοῖσ κατοικοῦσιν τὴν Ἔφε-
σον, καὶ ἐπέπεσεν φόβοσ ἐπὶ πάντασ αὐτούσ,
καὶ ἐμεγαλύνετο τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ,
18 πολλοί τε τῶν πεπιστευκότων ἤρχοντο
ἐξομολογούμενοι καὶ ἀναγγέλλοντεσ τὰσ
πράξεισ αὐτῶν. 19 ἱκανοὶ δὲ τῶν τὰ πε-
ρίεργα πραξάντων συνενέγκαντεσ τὰσ βίβλουσ
κατέκαιον ἐνώπιον πάντων· καὶ συνεψήφισαν
τὰσ τιμὰσ αὐτῶν καὶ εὗρον ἀργυρίου μυριά-
δασ πέντε.

20 Οὕτωσ κατὰ κράτοσ τοῦ κυρίου ὁ
λόγοσ ηὔξανεν καὶ ἴσχυεν.

21 Ὡσ δὲ ἐπληρώθη ταῦτα, ἔθετο ὁ
Παῦλοσ ἐν τῷ πνεύματι διελθὼν τὴν Μακε-
δονίαν καὶ Ἀχαΐαν πορεύεσθαι εἰσ Ἱεροσό-
λυμα, εἰπὼν ὅτι μετὰ τὸ γενέσθαι με ἐκεῖ
δεῖ με καὶ Ῥώμην ἰδεῖν. 22 ἀποστείλασ
δὲ εἰσ Μακεδονίαν δύο τῶν διακονούντων
αὐτῷ, Τιμόθεον καὶ Ἔραστον, αὐτὸσ ἐπέσχεν
χρόνον εἰσ τὴν Ἀσίαν.

23 Ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον
τάραχοσ οὐκ ὀλίγοσ περὶ τῆσ ὁδοῦ. 24 Δη-
μήτριος γάρ τισ ὀνόματι, ἀργυροκόπος,
ποιῶν ναοὺσ ἀργυροῦσ Ἀρτέμιδοσ παρείχετο

20. ο λογοσ του κυριου 21. εισ ιερουσαλημ 22. εισ την μακεδο.

17 5, 11. 20 12, 24. 21 1 Cor 16, 5. 18, 21. 20 22. 23, 11. Rom 15, 23 ss. 22 Rom 16, 23.

τοῖσ τεχνίταισ οὐκ ὀλίγην ἐργασίαν, **25** οὓσ
συναθροίσασ καὶ τοὺσ περὶ τὰ τοιαῦτα ἐρ-
γάτασ εἶπεν· ἄνδρεσ, ἐπίστασθε ὅτι ἐκ
ταύτησ τῆσ ἐργασίασ ἡ εὐπορία ἡμῖν ἐστίν,
26 καὶ θεωρεῖτε καὶ ἀκούετε ὅτι οὐ μόνον
Ἐφέσου ἀλλὰ σχεδὸν πάσησ τῆσ Ἀσίασ ὁ
Παῦλοσ οὗτοσ πείσασ μετέστησεν ἱκανὸν
ὄχλον, λέγων ὅτι οὐκ εἰσὶν θεοὶ οἱ διὰ χει-
ρῶν γινόμενοι. **27** οὐ μόνον δὲ τοῦτο κιν-
δυνεύει ἡμῖν τὸ μέροσ εἰσ ἀπελεγμὸν ἐλθεῖν,
ἀλλὰ καὶ τὸ τῆσ μεγάλησ θεᾶσ ἱερὸν Ἀρτέ-
μιδοσ εἰσ οὐθὲν λογισθῆναι, μέλλειν τε καὶ
καθαιρεῖσθαι τῆσ μεγαλειότητοσ αὐτῆσ, ἣν
ὅλη ἡ Ἀσία καὶ ἡ οἰκουμένη σέβεται.
28 ἀκούσαντεσ δὲ καὶ γενόμενοι πλήρεισ
θυμοῦ ἔκραζον λέγοντεσ· μεγάλη ἡ Ἄρτεμισ
Ἐφεσίων. **29** καὶ ἐπλήσθη ἡ πόλισ τῆσ
συγχύσεωσ, ὥρμησάν τε ὁμοθυμαδὸν εἰσ τὸ
θέατρον, συναρπάσαντεσ Γάϊον καὶ Ἀρίσταρ-
χον Μακεδόνασ, συνεκδήμουσ Παύλου
30 Παύλου δὲ βουλομένου εἰσελθεῖν εἰσ
τὸν δῆμον, οὐκ εἴων αὐτὸν οἱ μαθηταί·
31 τινὲσ δὲ καὶ τῶν Ἀσιαρχῶν, ὄντεσ αὐτῷ
φίλοι, πέμψαντεσ πρὸσ αὐτὸν παρεκάλουν
μὴ δοῦναι ἑαυτὸν εἰσ τὸ θέατρον. **32** ἄλλοι
μὲν οὖν ἄλλο τι ἔκραζον· ἦν γὰρ ἡ ἐκκλησία

---

24. εργασ. ουκ ολιγ. 25. ημιν: ημων 27. αρτεμιδοσ ιερον | εισ ουδεν | τε (et. ς[c]): ς δε | την μεγαλειοτητα 29. η πολισ ολη | om τησ | του παυλου 30. του δε παυλου βουλομ.

---

27 17, 29. **29** 2 Cor 1, 8. Rom 16, 23. 27, 2.

συνκεχυμένη, καὶ οἱ πλείουσ οὐχ ᾔδεισαν
τίνοσ ἕνεκα συνεληλύθεισαν. **33** ἐκ δὲ τοῦ
ὄχλου συνεβίβασαν Ἀλέξανδρον, προβαλόντων
αὐτὸν τῶν Ἰουδαίων· ὁ δὲ Ἀλέξανδροσ
κατασείσασ τὴν χεῖρα ἤθελεν ἀπολογεῖσθαι
τῷ δήμῳ. **34** ἐπιγνόντεσ δὲ ὅτι Ἰουδαῖόσ
ἐστιν, φωνὴ ἐγένετο μία ἐκ πάντων, ὡσ ἐπὶ
ὥρασ δύο κράζοντεσ· μεγάλη ἡ Ἄρτεμισ
Ἐφεσίων. **35** καταστείλασ δὲ ὁ γραμμα-
τεὺσ τὸν ὄχλον φησίν· ἄνδρεσ Ἐφέσιοι, τίσ
γάρ ἐστιν ἀνθρώπων ὃσ οὐ γινώσκει τὴν
Ἐφεσίων πόλιν νεωκόρον οὖσαν τῆσ μεγάλησ
Ἀρτέμιδοσ καὶ τοῦ διοπετοῦσ; **36** ἀναντιρ-
ρήτων οὖν ὄντων τούτων δέον ἐστὶν ὑμᾶσ
κατεσταλμένουσ ὑπάρχειν καὶ μηδὲν προ-
πετὲσ πράσσειν. **37** ἠγάγετε γὰρ τοὺσ ἄν-
δρασ τούτουσ οὔτε ἱεροσύλουσ οὔτε βλασφη-
μοῦντασ τὴν θεὸν ἡμῶν. **38** εἰ μὲν οὖν
Δημήτριοσ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τεχνῖται ἔχουσι
πρόσ τινα λόγον, ἀγοραῖοι ἄγονται καὶ
ἀνθύπατοί εἰσιν, ἐγκαλείτωσαν ἀλλήλοισ.
39 εἰ δέ τι περὶ ἑτέρων ἐπιζητεῖτε, ἐν τῇ
ἐννόμῳ ἐκκλησίᾳ ἐπιλυθήσεται. **40** καὶ γὰρ
κινδυνεύομεν ἐγκαλεῖσθαι στάσεωσ περὶ τῆσ
σήμερον, μηδενὸσ αἰτίου ὑπάρχοντοσ περὶ οὗ
οὐ δυνησόμεθα ἀποδοῦναι λόγον περὶ τῆσ συ-

---

32. συγκεχυμ. | ενεκεν 33. προεβιβασαν | ς^e προβαλλοντων 34. επιγνοντων | κραζοντων 35. ανθρωποσ | τησ μεγαλησ: add θεασ 36. πραττειν 37. την θεαν υμων 38. προσ τινα λογον εχουσι 40. om οὐ | om περι ante τησ συστρ.

στροφῆσ ταύτησ. 41 καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀπέ-
λυσεν τὴν ἐκκλησίαν.

XX.

Paulus per Macedoniam et Graeciam docet. Iturus Hierosolymam Troade Eutycho vitam reddit, item Mileti valedicit presbyteris Ephesinis.

1 Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρυβον
μεταπεμψάμενοσ ὁ Παῦλοσ τοὺσ μαθητὰσ
καὶ παρακαλέσασ, ἀσπασάμενοσ ἐξῆλθεν
πορεύεσθαι εἰσ Μακεδονίαν. 2 διελθὼν δὲ τὰ
μέρη ἐκεῖνα καὶ παρακαλέσασ αὐτοὺσ λόγῳ
πολλῷ ἦλθεν εἰσ τὴν Ἑλλάδα, 3 ποιήσασ
τε μῆνασ τρεῖσ, γενομένησ ἐπιβουλῆσ αὐτῷ
ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων μέλλοντι ἀνάγεσθαι εἰσ
τὴν Συρίαν, ἐγένετο γνώμησ τοῦ ὑποστρέ-
φειν διὰ Μακεδονίασ. 4 συνείπετο δὲ αὐτῷ
Ϲώπατροσ Πύρρου Βεροιαῖοσ, Θεσσαλονι-
κέων δὲ Ἀρίσταρχοσ καὶ Ϲέκουνδοσ καὶ
Γάϊοσ Δερβαῖοσ καὶ Τιμόθεοσ, Ἀσιανοὶ δὲ
Τυχικὸσ καὶ Τρόφιμοσ· 5 οὗτοι δὲ προελθόν-
τεσ ἔμενον ἡμᾶσ ἐν Τρῳάδι· 6 ἡμεῖσ δὲ
ἐξεπλεύσαμεν μετὰ τὰσ ἡμέρασ τῶν ἀζύμων
ἀπὸ Φιλίππων, καὶ ἤλθομεν πρὸσ αὐτοὺσ
εἰσ τὴν Τρῳάδα ἄχρι ἡμερῶν πέντε, ὅπου
διετρίψαμεν ἡμέρασ ἑπτά.

7 Ἐν δὲ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων συνηγμέ-
νων ἡμῶν κλάσαι ἄρτον ὁ Παῦλοσ διελέγετο

XX. 1. μεταπεμψ.: προσκαλεσαμενοσ | om παρακαλεσασ | πορευθηναι | εισ την μακεδο. 3. αυτω επιβουλησ | γνωμη 4. συνειπ. δε αυτω: add αχρι τησ ασιασ | om πυρρου 5. om δε post ουτοι 6. αχρισ | οπου: ου 7. ημων: των μαθητων | του κλασαι

XX. 4 19, 29. 27, 2. Rom 16, 21. 23. Eph 6, 21. 2 Ti 4, 20.

αὐτοῖϲ, μέλλων ἐξιέναι τῇ ἐπαύριον, παρέ-
τεινέν τε τὸν λόγον μέχρι μεσονυκτίου·
8 ἦσαν δὲ λαμπάδεϲ ἱκαναὶ ἐν τῷ ὑπερῴῳ
οὗ ἦμεν συνηγμένοι. **9** καθεζόμενοϲ δέ τιϲ
νεανίαϲ ὀνόματι Εὔτυχοϲ ἐπὶ τῆϲ θυρίδοϲ,
καταφερόμενοϲ ὕπνῳ βαθεῖ, διαλεγομένου
τοῦ Παύλου ἐπὶ πλεῖον, κατενεχθεὶϲ ἀπὸ τοῦ
ὕπνου ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ τριστέγου κάτω καὶ
ἤρθη νεκρόϲ. **10** καταβὰϲ δὲ ὁ Παῦλοϲ
ἐπέπεσεν αὐτῷ καὶ συνπεριλαβὼν εἶπεν· μὴ
θορυβεῖσθε· ἡ γὰρ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν αὐτῷ ἐστίν.
11 ἀναβὰϲ δὲ καὶ κλάσαϲ τὸν ἄρτον καὶ
γευσάμενοϲ, ἐφ᾽ ἱκανόν τε ὁμιλήσαϲ ἄχρι
αὐγῆϲ, οὕτωϲ ἐξῆλθεν. **12** ἤγαγον δὲ τὸν
παῖδα ζῶντα, καὶ παρεκλήθησαν οὐ μετρίωϲ.
13 Ἡμεῖϲ δὲ προελθόντεϲ ἐπὶ τὸ πλοῖον
ἀνήχθημεν ἐπὶ τὴν Ἄσσον, ἐκεῖθεν μέλλον-
τεϲ ἀναλαμβάνειν τὸν Παῦλον· οὕτωϲ γὰρ
διατεταγμένοϲ ἦν, μέλλων αὐτὸϲ πεζεύειν.
14 ὡϲ δὲ συνέβαλλεν ἡμῖν εἰϲ τὴν Ἄσσον,
ἀναλαβόντεϲ αὐτὸν ἤλθομεν εἰϲ Μιτυλήνην.
15 κἀκεῖθεν ἀποπλεύσαντεϲ τῇ ἐπιούσῃ
κατηντήσαμεν ἄντικρυϲ Χίου, τῇ δὲ ἑτέρᾳ
παρεβάλομεν εἰϲ Σάμον, τῇ δὲ ἐχομένῃ ἤλθο-
μεν εἰϲ Μίλητον. **16** κεχρίκει γὰρ ὁ Παῦλοϲ

---

8. ημεν: ησαν 9. καθημενοσ 10. συμπεριλ. 11. om τον ante αρτ. | αχρισ 13. επι την: εισ την | ην διατεταγμ. 14. συνεβαλεν 15. αντικρυ | τη δε εχομενη: και μειναντεσ εν τρωγυλλιω, τη εχομενη 16. εκρινε

---

16 19, 21.

παραπλεῦσαι τὴν Ἔφεσον, ὅπωσ μὴ γένηται
αὐτῷ χρονοτριβῆσαι ἐν τῇ Ἀσίᾳ· ἔσπευδεν
γάρ, εἰ δυνατὸν εἴη αὐτῷ, τὴν ἡμέραν τῆσ
πεντηκοστῆσ γενέσθαι εἰσ Ἱερουσαλήμ.
17 Ἀπὸ δὲ τῆσ Μιλήτου πέμψας εἰσ
Ἔφεσον μετεκαλέσατο τοὺσ πρεσβυτέρουσ
τῆσ ἐκκλησίασ. **18** ὡσ δὲ παρεγένοντο πρὸσ
αὐτόν, εἶπεν αὐτοῖσ· ὑμεῖσ ἐπίστασθε, ἀπὸ
πρώτησ ἡμέρασ ἀφ' ἧσ ἐπέβην εἰσ τὴν
Ἀσίαν, πῶσ μεθ' ὑμῶν τὸν πάντα χρόνον
ἐγενόμην, **19** δουλεύων τῷ κυρίῳ μετὰ πάσησ
ταπεινοφροσύνησ καὶ δακρύων καὶ πειρασμῶν
τῶν συμβάντων μοι ἐν ταῖσ ἐπιβουλαῖσ τῶν
Ἰουδαίων, **20** ὡσ οὐδὲν ὑπεστειλάμην τῶν
συμφερόντων τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν καὶ
διδάξαι ὑμᾶσ δημοσίᾳ καὶ κατ' οἴκουσ,
21 διαμαρτυρόμενοσ Ἰουδαίοισ τε καὶ Ἕλ-
λησιν τὴν εἰσ θεὸν μετάνοιαν καὶ πίστιν εἰσ
τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. **22** καὶ
νῦν ἰδοὺ δεδεμένοσ ἐγὼ τῷ πνεύματι πο-
ρεύομαι εἰσ Ἱερουσαλήμ, τὰ ἐν αὐτῇ συναν-
τήσοντα ἐμοὶ μὴ εἰδώσ, **23** πλὴν ὅτι τὸ
πνεῦμα τὸ ἅγιον κατὰ πόλιν διαμαρτύρεταί
μοι λέγον ὅτι δεσμὰ καὶ θλίψεισ με μένου-
σιν. **24** ἀλλ' οὐδενὸσ λόγου ποιοῦμαι τὴν
ψυχὴν τιμίαν ἐμαυτῷ ὡσ τελειῶσαι τὸν

---

16. ειη: ην | εισ ιεροσολυμα 19. και πολλων δακρυων 21. εισ τον θεον | και πιστ. την εισ 22. εγω δεδεμενοσ | συναντ. μοι 23. om μοι | με: pon post δεσμα 24. αλλ ουδενοσ λογον ποιουμαι ουδε εχω την ψυχην μου τιμ. εμαυτω

---

18 31. **22** 16. **23** 21, 4. 11.

δρόμον μου καὶ τὴν διακονίαν· ἣν ἔλαβον
παρὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, διαμαρτύρασθαι τὸ
εὐαγγέλιον τῆσ χάριτοσ τοῦ θεοῦ. **25** καὶ νῦν
ἰδοὺ ἐγὼ οἶδα ὅτι οὐκέτι ὄψεσθε τὸ πρόσωπόν
μου ὑμεῖσ πάντεσ ἐν οἶσ διῆλθον κηρύσσων
τὴν βασιλείαν. **26** διότι μαρτύρομαι ὑμῖν
ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ ὅτι καθαρόσ εἰμι ἀπὸ
τοῦ αἵματοσ πάντων· **27** οὐ γὰρ ὑπεστειλά-
μην τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι πᾶσαν τὴν βουλὴν τοῦ
θεοῦ ὑμῖν. **28** προσέχετε ἑαυτοῖσ καὶ παντὶ
τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶσ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον
ἔθετο ἐπισκόπουσ, ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν
τοῦ κυρίου, ἣν περιεποιήσατο διὰ τοῦ αἵμα-
τοσ τοῦ ἰδίου. **29** ἐγὼ οἶδα ὅτι εἰσελεύσον-
ται μετὰ τὴν ἄφιξίν μου λύκοι βαρεῖσ εἰσ
ὑμᾶσ, μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου, **30** καὶ ἐξ
ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται ἄνδρεσ λαλοῦντεσ
διεστραμμένα τοῦ ἀποσπᾶν τοὺσ μαθητὰσ
ὀπίσω ἑαυτῶν. **31** διὸ γρηγορεῖτε, μνημο-
νεύοντεσ ὅτι τριετίαν νύκτα καὶ ἡμέραν οὐκ
ἐπαυσάμην μετὰ δακρύων νουθετῶν ἕνα
ἕκαστον. **32** καὶ τὰ νῦν παρατίθεμαι ὑμᾶσ
τῷ θεῷ καὶ τῷ λόγῳ τῆσ χάριτοσ αὐτοῦ,
τῷ δυναμένῳ οἰκοδομῆσαι καὶ δοῦναι τὴν
κληρονομίαν ἐν τοῖσ ἡγιασμένοισ πᾶσιν.
33 ἀργυρίου ἢ χρυσίου ἢ ἱματισμοῦ οὐθενὸσ

24. μου: add μετα χαρασ 25. τ. βασιλειαν: add του θεου 26. διο | ειμι: εγω 27. υμιν: post αναγγειλαι 28. προσεχετε: add ουν | τ. κυριου: τ. θεου | δια του ιδιου αιματοσ 29. εγω γαρ | οιδα: add τουτο 30. εαυτων: αυτων 32. υμασ: add αδελφοι | εποικοδομησαι | δουναι: add υμιν | om την 33. ουδενοσ

28 1 Pet 5, 2. **31** 19, 1. 8. 10.

ἐπεθύμησα· **34** αὐτοὶ γινώσκετε ὅτι ταῖσ
χρείαισ μου καὶ τοῖσ οὖσιν μετ' ἐμοῦ ὑπη-
ρέτησαν αἱ χεῖρεσ αὗται. **35** πάντα ὑπέ-
δειξα ὑμῖν, ὅτι οὕτωσ κοπιῶντασ δεῖ ἀντι-
λαμβάνεσθαι τῶν ἀσθενούντων, μνημονεύειν
τε τῶν λόγων τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, ὅτι αὐτὸσ
εἶπεν· μακάριόν ἐστιν μᾶλλον διδόναι ἢ
λαμβάνειν. **36** καὶ ταῦτα εἰπών, θεὶσ τὰ
γόνατα αὐτοῦ σὺν πᾶσιν αὐτοῖσ προσηύξατο.
37 ἱκανὸσ δὲ κλαυθμὸσ ἐγένετο πάντων,
καὶ ἐπιπεσόντεσ ἐπὶ τὸν τράχηλον τοῦ Παύ-
λου κατεφίλουν αὐτόν, **38** ὀδυνώμενοι μά-
λιστα ἐπὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἰρήκει, ὅτι οὐκέτι
μέλλουσιν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ θεωρεῖν.
προέπεμπον δὲ αὐτὸν εἰσ τὸ πλοῖον.

XXI.

Paulus Mileto Hierosolymam proficiscitur. Caesareae praedicit Agabus Pauli vincula. Hierosolymae a Iacobo excipitur, a Iudaeis templo eiicitur, plebi tumultuanti a Lysia tribuno eripitur.

1 Ὡσ δὲ ἐγένετο ἀναχθῆναι ἡμᾶσ ἀπο-
σπασθέντασ ἀπ' αὐτῶν, εὐθυδρομήσαντεσ
ἤλθομεν εἰσ τὴν Κῶ, τῇ δὲ ἑξῆσ εἰσ τὴν
Ῥόδον, κἀκεῖθεν εἰσ Πάταρα. **2** καὶ εὑρόν-
τεσ πλοῖον διαπερῶν εἰσ Φοινίκην, ἐπιβάν-
τεσ ἀνήχθημεν. **3** ἀναφάναντεσ δὲ τὴν
Κύπρον καὶ καταλιπόντεσ αὐτὴν εὐώνυμον

---

34. αυτοι: add δε 35. διδον. μαλλον 37. εγενετ. κλαυθμ.
XXI. 1. εισ τ. κων 3. ς^{e} αναφανεντεσ

---

34 18, 3. **38** 25.

ἐπλέομεν εἰσ Cυρίαν, καὶ κατήλθομεν εἰσ
Τύρον· ἐκεῖσε γὰρ τὸ πλοῖον ἦν ἀποφορτιζό-
μενον τὸν γόμον. **4** ἀνευρόντεσ δὲ τοὺσ
μαθητὰσ ἐπεμείναμεν αὐτοῦ ἡμέρασ ἑπτά,
οἵτινεσ τῷ Παύλῳ ἔλεγον διὰ τοῦ πνεύμα-
τοσ μὴ ἐπιβαίνειν εἰσ Ἱεροσόλυμα. **5** ὅτε
δὲ ἐγένετο ἡμᾶσ ἐξαρτίσαι τὰσ ἡμέρασ,
ἐξελθόντεσ ἐπορευόμεθα προπεμπόντων ἡμᾶσ
πάντων σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοισ ἕωσ ἔξω
τῆσ πόλεωσ, καὶ θέντεσ τὰ γόνατα ἐπὶ τὸν
αἰγιαλὸν προσευξάμενοι **6** ἀπησπασάμεθα
ἀλλήλουσ, καὶ ἀνέβημεν εἰσ τὸ πλοῖον,
ἐκεῖνοι δὲ ὑπέστρεψαν εἰσ τὰ ἴδια.

7 Ἡμεῖσ δὲ τὸν πλοῦν διανύσαντεσ ἀπὸ
Τύρου κατηντήσαμεν εἰσ Πτολεμαΐδα, καὶ
ἀσπασάμενοι τοὺσ ἀδελφοὺσ ἐμείναμεν ἡμέ-
ραν μίαν παρ᾽ αὐτοῖσ. **8** τῇ δὲ ἐπαύριον
ἐξελθόντεσ ἤλθομεν εἰσ Καισαρίαν, καὶ εἰσ-
ελθόντεσ εἰσ τὸν οἶκον Φιλίππου τοῦ εὐαγ-
γελιστοῦ ὄντοσ ἐκ τῶν ἑπτά, ἐμείναμεν παρ᾽
αὐτῷ. **9** τούτῳ δὲ ἦσαν θυγατέρεσ τέσσαρεσ
παρθένοι προφητεύουσαι. **10** ἐπιμενόντων δὲ
ἡμέρασ πλείουσ κατῆλθέν τισ ἀπὸ τῆσ Ἰου-
δαίασ προφήτησ ὀνόματι Ἄγαβοσ, **11** καὶ
ἐλθὼν πρὸσ ἡμᾶσ καὶ ἄρασ τὴν ζώνην τοῦ

---

3. κατηλθομ.: κατηχθημεν | ην το πλοιον 4. και ανευροντ. | αναβαινειν εισ ιερουσαλημ 5. προσηυξαμεθα. [6] και ασπασαμενοι αλληλ. επεβημ. 8. εξελθοντ σ: add οι περι τον παυλον | ς (non ς[e]) ηλθον | καισαρειαν | του οντοσ 9. θυγατ. παρθε. τεσσαρ. 10. επιμενοντων δε: add ημων

XXI. **4** 20, 23. **8** 6, 5. **10** 11, 28.

Παύλου, δήσασ ἑαυτοῦ τοὺσ πόδασ καὶ τὰσ
χεῖρασ εἶπεν· τάδε λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον·
τὸν ἄνδρα οὗ ἐστὶν ἡ ζώνη αὕτη οὕτωσ
δήσουσιν ἐν Ἱερουσαλὴμ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ
παραδώσουσιν εἰσ χεῖρασ ἐθνῶν. **12** ὡσ δὲ
ἠκούσαμεν ταῦτα, παρεκαλοῦμεν ἡμεῖσ τε
καὶ οἱ ἐντόπιοι τοῦ μὴ ἀναβαίνειν αὐτὸν
εἰσ Ἱερουσαλήμ. **13** τότε ἀπεκρίθη ὁ Παῦ-
λοσ καὶ εἶπεν· τί ποιεῖτε κλαίοντεσ καὶ
συνθρύπτοντέσ μου τὴν καρδίαν; ἐγὼ γὰρ
οὐ μόνον δεθῆναι ἀλλὰ καὶ ἀποθανεῖν εἰσ
Ἱερουσαλὴμ ἑτοίμωσ ἔχω ὑπὲρ τοῦ ὀνόματοσ
τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. **14** μὴ πειθομένου δὲ
αὐτοῦ ἡσυχάσαμεν εἰπόντεσ· τοῦ κυρίου τὸ
θέλημα γινέσθω.

15 Μετὰ δὲ τὰσ ἡμέρασ ταύτασ ἐπι-
σκευασάμενοι ἀνεβαίνομεν εἰσ Ἱεροσόλυμα·
16 συνῆλθον δὲ καὶ τῶν μαθητῶν ἀπὸ Και-
σαρίασ σὺν ἡμῖν, ἄγοντεσ παρ᾽ ᾧ ξενισθῶμεν
Μνάσωνί τινι Κυπρίῳ, ἀρχαίῳ μαθητῇ.

17 Γενομένων δὲ ἡμῶν εἰσ Ἱεροσόλυμα,
ἀσμένωσ ἀπεδέξαντο ἡμᾶσ οἱ ἀδελφοί.
18 τῇ τε ἐπιούσῃ εἰσῄει ὁ Παῦλοσ σὺν
ἡμῖν πρὸσ Ἰάκωβον, πάντεσ τε παρεγένοντο
οἱ πρεσβύτεροι. **19** καὶ ἀσπασάμενοσ αὐτοὺσ
ἐξηγεῖτο καθ᾽ ἓν ἕκαστον ὧν ἐποίησεν ὁ
θεὸσ ἐν τοῖσ ἔθνεσιν διὰ τῆσ διακονίασ
αὐτοῦ. **20** οἱ δὲ ἀκούσαντεσ ἐδόξαζον τὸν

11. δησ. τε αὐτου τασ χειρασ κ. τουσ ποδασ 13. τοτε etc: απεκριθη δε ο παυλ. | om και ειπεν 14. το θελημ. τ. κυρ. γενεσθω 15. αποσκευασαμενοι | εισ ιερουσαλημ 16. καισαρειασ 17. εδεξαντο 18. τη δε επιουση

14 Lc 22, 42.

θεόν, εἶπάν τε αὐτῷ· θεωρεῖσ, ἀδελφέ, πόσαι μυριάδεσ εἰσὶν τῶν πεπιστευκότων, καὶ πάντεσ ζηλωταὶ τοῦ νόμου ὑπάρχουσιν·
21 κατηχήθησαν δὲ περὶ σοῦ ὅτι ἀποστασίαν διδάσκεισ ἀπὸ Μωϋσέωσ τοὺσ κατὰ τὰ ἔθνη πάντασ Ἰουδαίουσ, λέγων μὴ περιτέμνειν αὐτοὺσ τὰ τέκνα μηδὲ τοῖσ ἔθεσιν
περιπατεῖν. 22 τί οὖν ἐστίν; πάντωσ δεῖ συνελθεῖν πλῆθοσ· ἀκούσονται γὰρ ὅτι ἐλή-
λυθασ. 23 τοῦτο οὖν ποίησον ὅ σοι λέγομεν. εἰσὶν ἡμῖν ἄνδρεσ τέσσαρεσ εὐχὴν
ἔχοντεσ ἐφ᾽ ἑαυτῶν· 24 τούτουσ παραλαβὼν ἁγνίσθητι σὺν αὐτοῖσ, καὶ δαπάνησον ἐπ᾽ αὐτοῖσ ἵνα ξυρήσονται τὴν κεφαλήν, καὶ γνώσονται πάντεσ ὅτι ὧν κατήχηνται περὶ σοῦ οὐδέν ἐστιν, ἀλλὰ στοιχεῖσ καὶ αὐτὸσ
φυλάσσων τὸν νόμον. 25 περὶ δὲ τῶν πεπιστευκότων ἐθνῶν ἡμεῖσ ἐπεστείλαμεν κρίναντεσ φυλάσσεσθαι αὐτοὺσ τό τε εἰδωλόθυτον
καὶ αἷμα καὶ πνικτὸν καὶ πορνείαν. 26 τότε
ὁ Παῦλοσ παραλαβὼν τοὺσ ἄνδρασ τῇ ἐχομένῃ ἡμέρᾳ σὺν αὐτοῖσ ἁγνισθεὶσ εἰσῄει εἰσ τὸ ἱερόν, διαγγέλλων τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν

---

20. θεον: κυριον | ειπον τε | μυριαδ. εισιν: add ιουδαιων 21. μωσεωσ 22. δει πληθ. συνελθ. 24. ξυρησωνται | και γνωσι | τον νομ. φυλασσ. 25. φυλασσεσθαι: praem μηδεν τοιουτον τηρειν αυτουσ ει μη | και το αιμα

---

22 1 Cor 14, 15. 24 Num 6, 21. 25 15, 28 s.
26 Num 6, 5 ss.

ἡμερῶν τοῦ ἁγνισμοῦ, ἕωσ οὗ προσηνέχθη
ὑπὲρ ἑνὸσ ἑκάστου αὐτῶν ἡ προσφορά.
27 Ὡσ δὲ ἔμελλον αἱ ἑπτὰ ἡμέραι συν-
τελεῖσθαι, οἱ ἀπὸ τῆσ Ἀσίασ Ἰουδαῖοι θεα-
σάμενοι αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ συνέχεον πάντα
τὸν ὄχλον, καὶ ἐπέβαλαν ἐπ᾽ αὐτὸν τὰσ
χεῖρασ, 28 κράζοντεσ· ἄνδρεσ Ἰσραηλεῖται,
βοηθεῖτε· οὗτόσ ἐστιν ὁ ἄνθρωποσ ὁ κατὰ
τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ νόμου καὶ τοῦ τόπου τού-
του πάντασ πανταχῇ διδάσκων, ἔτι τε καὶ
Ἕλληνασ εἰσήγαγεν εἰσ τὸ ἱερὸν καὶ κεκοίνω-
κεν τὸν ἅγιον τόπον τοῦτον. 29 ἦσαν γὰρ
προεωρακότεσ Τρόφιμον τὸν Ἐφέσιον ἐν τῇ
πόλει σὺν αὐτῷ, ὃν ἐνόμιζον ὅτι εἰσ τὸ
ἱερὸν εἰσήγαγεν ὁ Παῦλοσ. 30 ἐκινήθη τε
ἡ πόλισ ὅλη καὶ ἐγένετο συνδρομὴ τοῦ λαοῦ,
καὶ ἐπιλαβόμενοι τοῦ Παύλου εἷλκον αὐτὸν
ἔξω τοῦ ἱεροῦ, καὶ εὐθέωσ ἐκλείσθησαν αἱ
θύραι. 31 ζητούντων τε αὐτὸν ἀποκτεῖναι
ἀνέβη φάσισ τῷ χιλιάρχῳ τῆσ σπείρησ ὅτι
ὅλη συνχύννεται Ἱερουσαλήμ, 32 ὃσ ἐξαυτῆσ
παραλαβὼν στρατιώτασ καὶ ἑκατοντάρχασ
κατέδραμεν ἐπ᾽ αὐτούσ· οἱ δὲ ἰδόντεσ τὸν
χιλίαρχον καὶ τοὺσ στρατιώτασ ἐπαύσαντο
τύπτοντεσ τὸν Παῦλον. 33 τότε ἐγγίσασ ὁ
χιλίαρχοσ ἐπελάβετο αὐτοῦ καὶ ἐκέλευσεν

---

27. επεβαλον | τασ χει. επ αυτ. 28. ισραηλιται | πανταχου 31. ζητουντ. δε | συγκεχυται 32. εκατονταρχουσ

---

27 24, 18. 28 6, 13. 29 20, 4.

δεθῆναι ἁλύσεσι δυσί, καὶ ἐπυνθάνετο τίσ
εἴη καὶ τί ἐστιν πεποιηκώσ. **34** ἄλλοι δὲ
ἄλλο τι ἐπεφώνουν ἐν τῷ ὄχλῳ· μὴ δυ-
ναμένου δὲ αὐτοῦ γνῶναι τὸ ἀσφαλὲσ διὰ
τὸν θόρυβον, ἐκέλευσεν ἄγεσθαι αὐτὸν εἰσ
τὴν παρεμβολήν. **35** ὅτε δὲ ἐγένετο ἐπὶ
τοὺσ ἀναβαθμούσ, συνέβη βαστάζεσθαι αὐτὸν
ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν διὰ τὴν βίαν τοῦ
ὄχλου· **36** ἠκολούθει γὰρ τὸ πλῆθοσ τοῦ
λαοῦ κράζοντεσ· αἶρε αὐτόν. **37** μέλλων τε
εἰσάγεσθαι εἰσ τὴν παρεμβολὴν ὁ Παῦλοσ
λέγει τῷ χιλιάρχῳ· εἰ ἔξεστίν μοι εἰπεῖν τι
πρὸσ σέ; ὁ δὲ ἔφη· ἑλληνιστὶ γινώσκεισ;
38 οὐκ ἄρα σὺ εἶ ὁ Αἰγύπτιοσ ὁ πρὸ τού-
των τῶν ἡμερῶν ἀναστατώσασ καὶ ἐξαγαγὼν
εἰσ τὴν ἔρημον τοὺσ τετρακισχιλίουσ ἄνδρασ
τῶν σικαρίων; **39** εἶπεν δὲ ὁ Παῦλοσ· ἐγὼ
ἄνθρωποσ μέν εἰμι Ἰουδαῖοσ, Ταρσεύσ, τῆσ
Κιλικίασ οὐκ ἀσήμου πόλεωσ πολίτησ· δέο-
μαι δέ σου, ἐπίτρεψόν μοι λαλῆσαι πρὸσ
τὸν λαόν. **40** ἐπιτρέψαντοσ δὲ αὐτοῦ ὁ
Παῦλοσ ἑστὼσ ἐπὶ τῶν ἀναβαθμῶν κατέσει-
σεν τῇ χειρὶ τῷ λαῷ· πολλῆσ δὲ σιγῆσ
γενομένησ προσεφώνησεν τῇ Ἑβραΐδι δια-
λέκτῳ λέγων·

XXII.

Paulus vinctus ad populum dicit de caelesti sua visione et legatione ad gentes. Civitate romana verbera a se arcet.

1 Ἄνδρεσ ἀδελφοὶ καὶ πατέρεσ, ἀκούσατε

33. τισ αν ειη 34. επεφων.: εβοων | μη δυναμενοσ δε γν. 36. κραζον

36 22, 22. Lc 23, 18. **39** 22, 3. **40** 12, 17.

μου τῆσ πρὸσ ὑμᾶσ νυνὶ ἀπολογίασ. **2** ἀκού-
σαντεσ δὲ ὅτι τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ προσε-
φώνει αὐτοῖσ, μᾶλλον παρέσχον ἡσυχίαν.
καὶ φησίν· **3** ἐγώ εἰμι ἀνὴρ Ἰουδαῖοσ,
γεγεννημένοσ ἐν Ταρσῷ τῆσ Κιλικίασ,
ἀνατεθραμμένοσ δὲ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, παρὰ
τοὺσ πόδασ Γαμαλιὴλ πεπαιδευμένοσ κατὰ
ἀκρίβειαν τοῦ πατρῴου νόμου, ζηλωτὴσ
ὑπάρχων τοῦ θεοῦ καθὼσ πάντεσ ὑμεῖσ ἐστὲ
σήμερον, **4** ὃσ ταύτην τὴν ὁδὸν ἐδίωξα ἄχρι
θανάτου, δεσμεύων καὶ παραδιδοὺσ εἰσ φυ-
λακὰσ ἄνδρασ τε καὶ γυναῖκασ, **5** ὡσ καὶ
ὁ ἀρχιερεὺσ μαρτυρεῖ μοι καὶ πᾶν τὸ πρεσ-
βυτέριον, παρ᾽ ὧν καὶ ἐπιστολὰσ δεξάμενοσ
πρὸσ τοὺσ ἀδελφοὺσ εἰσ Δαμασκὸν ἐπορευό-
μην, ἄξων καὶ τοὺσ ἐκεῖσε ὄντασ δεδεμένουσ
εἰσ Ἰερουσαλὴμ ἵνα τιμωρηθῶσιν. **6** Ἐγένετο
δέ μοι πορευομένῳ καὶ ἐγγίζοντι τῇ Δα-
μασκῷ περὶ μεσημβρίαν ἐξαίφνησ ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ περιαστράψαι φῶσ ἱκανὸν περὶ ἐμέ,
7 ἔπεσά τε εἰσ τὸ ἔδαφοσ καὶ ἤκουσα
φωνῆσ λεγούσησ μοι· Σαοὺλ Σαούλ, τί με
διώκεισ; **8** ἐγὼ δὲ ἀπεκρίθην· τίσ εἶ, κύριε;
εἶπέν τε πρὸσ ἐμέ· ἐγώ εἰμι Ἰησοῦσ ὁ
Ναζωραῖοσ, ὃν σὺ διώκεισ. **9** οἱ δὲ σὺν ἐμοὶ
ὄντεσ τὸ μὲν φῶσ ἐθεάσαντο, τὴν δὲ φωνὴν
οὐκ ἤκουσαν τοῦ λαλοῦντόσ μοι. **10** εἶπον δέ·

XXII. 1. νυν 3. εγω: add μεν 7. επεσον 8. προσ με 9. εθεασαντο: add και εμφοβοι εγενοντο

XXII. **3** 5, 34. **4** 26, 9 ss. 8, 3. **5** 9, 1. **6** ss. 9, 3 ss. 26, 12 ss.

τί ποιήσω, κύριε; ὁ δὲ κύριος εἶπεν πρός
με· ἀναστὰς πορεύου εἰς Δαμασκόν, κἀκεῖ
σοι λαληθήσεται περὶ πάντων ὧν τέτακταί
σοι ποιῆσαι. **11** ὡς δὲ οὐκ ἐνέβλεπον ἀπὸ
τῆς δόξης τοῦ φωτὸς ἐκείνου, χειραγωγού-
μενος ὑπὸ τῶν συνόντων μοι ἦλθον εἰς Δα-
μασκόν. **12** Ἀνανίας δέ τις, ἀνὴρ εὐλαβὴς
κατὰ τὸν νόμον, μαρτυρούμενος ὑπὸ πάντων
τῶν κατοικούντων Ἰουδαίων, **13** ἐλθὼν πρὸς
ἐμὲ καὶ ἐπιστὰς εἶπέν μοι· Σαοὺλ ἀδελφέ,
ἀνάβλεψον. κἀγὼ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἀνέβλεψα
εἰς αὐτόν. **14** ὁ δὲ εἶπεν· ὁ θεὸς τῶν πα-
τέρων ἡμῶν προεχειρίσατό σε γνῶναι τὸ
θέλημα αὐτοῦ καὶ ἰδεῖν τὸν δίκαιον καὶ
ἀκοῦσαι φωνὴν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ,
15 ὅτι ἔσῃ μάρτυς αὐτῷ πρὸς πάντας
ἀνθρώπους ὧν ἑώρακας καὶ ἤκουσας. **16** καὶ
νῦν τί μέλλεις; ἀναστὰς βάπτισαι καὶ ἀπό-
λουσαι τὰς ἁμαρτίας σου, ἐπικαλεσάμενος
τὸ ὄνομα αὐτοῦ. **17** Ἐγένετο δέ μοι ὑπο-
στρέψαντι εἰς Ἱερουσαλὴμ καὶ προσευχο-
μένου μου ἐν τῷ ἱερῷ γενέσθαι με ἐν ἐκ-
στάσει, **18** καὶ ἰδον αὐτὸν λέγοντά μοι·
σπεῦσον καὶ ἔξελθε ἐν τάχει ἐξ Ἱερουσα-
λήμ, διότι οὐ παραδέξονταί σου μαρτυρίαν
περὶ ἐμοῦ. **19** κἀγὼ εἶπον· κύριε, αὐτοὶ

---

12. ευλαβης: ευσεβης 13. προς με 16. αυτου: του κυριου 18. και ιδειν | την μαρτυριαν

---

12 ss. 9, 17 ss. **17** 9, 26.

ἐπίστανται ὅτι ἐγὼ ἤμην φυλακίζων καὶ
δέρων κατὰ τὰσ συναγωγὰσ τοὺσ πιστεύον-
τασ ἐπὶ σέ· **20** καὶ ὅτε ἐξεχύννετο τὸ αἷμα
Στεφάνου τοῦ μάρτυρόσ σου, καὶ αὐτὸσ
ἤμην ἐφεστὼσ καὶ συνευδοκῶν καὶ φυλάσ-
σων τὰ ἱμάτια τῶν ἀναιρούντων αὐτόν.
21 καὶ εἶπεν πρόσ με· πορεύου, ὅτι ἐγὼ εἰσ
ἔθνη μακρὰν ἐξαποστελῶ σε. **22** Ἤκουον
δὲ αὐτοῦ ἄχρι τούτου τοῦ λόγου, καὶ ἐπῆραν
τὴν φωνὴν αὐτῶν λέγοντεσ· αἶρε ἀπὸ τῆσ
γῆσ τὸν τοιοῦτον· οὐ γὰρ καθῆκεν αὐτὸν
ζῆν. **23** κραυγαζόντων δὲ αὐτῶν καὶ ῥιπτούν-
των τὰ ἱμάτια καὶ κονιορτὸν βαλλόντων εἰσ
τὸν ἀέρα, **24** ἐκέλευσεν ὁ χιλίαρχοσ εἰσ-
άγεσθαι αὐτὸν εἰσ τὴν παρεμβολήν, εἴπασ
μάστιξιν ἀνετάζεσθαι αὐτόν, ἵνα ἐπιγνῷ δι᾽
ἣν αἰτίαν οὕτωσ ἐπεφώνουν αὐτῷ. **25** ὡσ
δὲ προέτειναν αὐτὸν τοῖσ ἱμᾶσιν, εἶπεν πρὸσ
τὸν ἑστῶτα ἑκατόνταρχον ὁ Παῦλοσ· εἰ
ἄνθρωπον Ῥωμαῖον καὶ ἀκατάκριτον ἔξεστιν
ὑμῖν μαστίζειν; **26** ἀκούσασ δὲ ὁ ἑκατον-
τάρχησ προσελθὼν τῷ χιλιάρχῳ ἀπήγγειλεν
λέγων· τί μέλλεισ ποιεῖν; ὁ γὰρ ἄνθρωποσ
οὗτοσ Ῥωμαῖόσ ἐστιν. **27** προσελθὼν δὲ ὁ
χιλίαρχοσ εἶπεν αὐτῷ· λέγε μοι, σὺ Ῥωμαῖοσ

---

20. εξεχειτο | συνευδοκων: add τη αναιρεσει αυτου
22. καθηκον 24. εκ. αυτον ο χιλιαρχ. αγεσθαι | ειπων
25. προετεινεν 26. εκατονταρχοσ | απηγγ. τω χιλιαρχω |
λεγων· ορα, τι 27. συ: praem ει

---

20 7, 58. **21** 9, 15. **22** 21, 36. 25, 24. **25** 16, 37.
23, 27.

εἶ; ὁ δὲ ἔφη· ναί. 28 ἀπεκρίθη δὲ ὁ
χιλίαρχοσ· ἐγὼ πολλοῦ κεφαλαίου τὴν πολι-
τείαν ταύτην ἐκτησάμην. ὁ δὲ Παῦλοσ ἔφη·
ἐγὼ δὲ καὶ γεγέννημαι. 29 εὐθέωσ οὖν
ἀπέστησαν ἀπ' αὐτοῦ οἱ μέλλοντεσ αὐτὸν
ἀνετάζειν· καὶ ὁ χιλίαρχοσ δὲ ἐφοβήθη,
ἐπιγνοὺσ ὅτι Ῥωμαῖόσ ἐστιν καὶ ὅτι αὐτὸν
ἦν δεδεκώσ.

XXIII.

Paulus coram synedrio sistitur; verberatus increpat pontificem. Pharisaeorum et Sadducaeorum dissidium. Visio domini. Iudaeorum coniuratione detecta Caesaream abducitur.

30 Τῇ δὲ ἐπαύριον βουλόμενοσ γνῶναι τὸ
ἀσφαλέσ, τὸ τί κατηγορεῖται ὑπὸ τῶν Ἰου-
δαίων, ἔλυσεν αὐτὸν καὶ ἐκέλευσεν συνελθεῖν
τοὺσ ἀρχιερεῖσ καὶ πᾶν τὸ συνέδριον, καὶ
καταγαγὼν τὸν Παῦλον ἔστησεν εἰσ αὐτούσ.
(XXIII.) 1 ἀτενίσασ δὲ τῷ συνεδρίῳ ὁ Παῦ-
λοσ εἶπεν· ἄνδρεσ ἀδελφοί, ἐγὼ πάσῃ συνει-
δήσει ἀγαθῇ πεπολίτευμαι τῷ θεῷ ἄχρι
ταύτησ τῆσ ἡμέρασ. 2 ὁ δὲ ἀρχιερεὺσ
Ἀνανίασ ἐπέταξεν τοῖσ παρεστῶσιν αὐτῷ
τύπτειν αὐτοῦ τὸ στόμα. 3 τότε ὁ Παῦ-
λοσ πρὸσ αὐτὸν εἶπεν· τύπτειν σε μέλλει ὁ
θεόσ, τοῖχε κεκονιαμένε· καὶ σὺ κάθῃ κρίνων
με κατὰ τὸν νόμον, καὶ παρανομῶν κελεύεισ
με τύπτεσθαι; 4 οἱ δὲ παρεστῶτεσ εἶπαν·

28. δε: τε 29. οτι ην αυτον 30. υπο: παρα | ελυσεν αυτον: add απο των δεσμων | συνελθειν: ελθειν | και ολον το συνεδρ. αυτων
XXIII. 1. ο παυλοσ τω συνεδριω 4. ειπον

29 21, 33. 30 23, 28.

τὸν ἀρχιερέα τοῦ θεοῦ λοιδορεῖσ; 5 ἔφη τε
ὁ Παῦλοσ· οὐκ ᾔδειν, ἀδελφοί, ὅτι ἔστιν
ἀρχιερεύσ· γέγραπται γὰρ ὅτι ἄρχοντα τοῦ
λαοῦ σου οὐκ ἐρεῖσ κακῶσ. 6 γνοὺσ δὲ ὁ
Παῦλοσ ὅτι τὸ ἓν μέροσ ἐστὶν Σαδδουκαίων
τὸ δὲ ἕτερον Φαρισαίων, ἔκραζεν ἐν τῷ
συνεδρίῳ· ἄνδρεσ ἀδελφοί, ἐγὼ Φαρισαῖόσ
εἰμι, υἱὸσ Φαρισαίων· περὶ ἐλπίδοσ καὶ
ἀναστάσεωσ νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι. 7 τοῦτο
δὲ αὐτοῦ λαλήσαντοσ ἐγένετο στάσισ τῶν
Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων, καὶ ἐσχίσθη
τὸ πλῆθοσ. 8 Σαδδουκαῖοι μὲν γὰρ λέγου-
σιν μὴ εἶναι ἀνάστασιν μήτε ἄγγελον μήτε
πνεῦμα, Φαρισαῖοι δὲ ὁμολογοῦσιν τὰ ἀμφό-
τερα. 9 ἐγένετο δὲ κραυγὴ μεγάλη, καὶ
ἀναστάντεσ τινὲσ τῶν γραμματέων τοῦ μέ-
ρουσ τῶν Φαρισαίων διεμάχοντο λέγοντεσ·
οὐδὲν κακὸν εὑρίσκομεν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ
τούτῳ· εἰ δὲ πνεῦμα ἐλάλησεν αὐτῷ ἢ
ἄγγελοσ; 10 πολλῆσ δὲ γινομένησ στάσεωσ
φοβηθεὶσ ὁ χιλίαρχοσ μὴ διασπασθῇ ὁ Παῦ-
λοσ ὑπ᾽ αὐτῶν, ἐκέλευσεν τὸ στράτευμα
καταβὰν ἁρπάσαι αὐτὸν ἐκ μέσου αὐτῶν
ἄγειν τε εἰσ τὴν παρεμβολήν. 11 τῇ δὲ
ἐπιούσῃ νυκτὶ ἐπιστὰσ αὐτῷ ὁ κύριοσ

5. om οτι post γεγρ. γαρ 6. εκραξεν | υιοσ φαρισαιου 7. add των ante σαδδουκ. 8. μηδε αγγελ. 9. τινεσ τ. γραμμ.: οι γραμματεισ | αγγελοσ: add μη θεομαχωμεν 10. γενομενησ | φοβηθεισ: ευλαβηθεισ

XXIII. 5 Ex 22, 28. 6 26, 5. 24, 21. 8 Lc 20, 27 ss. 11 18, 9.

εἶπεν· θάρσει· ὡσ γὰρ διεμαρτυρω τὰ περὶ
ἐμοῦ εἰσ Ἱερουσαλήμ, οὕτω σε δεῖ καὶ εἰσ
Ῥώμην μαρτυρῆσαι.

12 Γενομένησ δὲ ἡμέρασ ποιήσαντεσ συ-
στροφὴν οἱ Ἰουδαῖοι ἀνεθεμάτισαν ἑαυτούσ,
λέγοντεσ μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν ἕωσ οὗ
ἀποκτείνωσιν τὸν Παῦλον. 13 ἦσαν δὲ
πλείουσ τεσσεράκοντα οἱ ταύτην τὴν συνω-
μοσίαν ποιησάμενοι, 14 οἵτινεσ προσελθόν-
τεσ τοῖσ ἀρχιερεῦσιν καὶ τοῖσ πρεσβυτέροισ
εἶπαν· ἀναθέματι ἀνεθεματίσαμεν ἑαυτοὺσ
μηδενὸσ γεύσασθαι ἕωσ οὗ ἀποκτείνωμεν
τὸν Παῦλον. 15 νῦν οὖν ὑμεῖσ ἐμφανίσατε
τῷ χιλιάρχῳ σὺν τῷ συνεδρίῳ, ὅπωσ κατα-
γάγῃ αὐτὸν εἰσ ὑμᾶσ ὡσ μέλλοντασ δια-
γινώσκειν ἀκριβέστερον τὰ περὶ αὐτοῦ·
ἡμεῖσ δὲ πρὸ τοῦ ἐγγίσαι αὐτὸν ἕτοιμοί
ἐσμεν τοῦ ἀνελεῖν αὐτόν. 16 Ἀκούσασ δὲ
ὁ υἱὸσ τῆσ ἀδελφῆσ Παύλου τὴν ἐνέδραν,
παραγενόμενοσ καὶ εἰσελθὼν εἰσ τὴν παρεμ-
βολὴν ἀπήγγειλεν τῷ Παύλῳ. 17 προσ-
καλεσάμενοσ δὲ ὁ Παῦλοσ ἕνα τῶν ἑκατον-
ταρχῶν ἔφη· τὸν νεανίαν τοῦτον ἄπαγε
πρὸσ τὸν χιλίαρχον, ἔχει γάρ τι ἀπαγγεῖλαι
αὐτῷ. 18 ὁ μὲν οὖν παραλαβὼν αὐτὸν
ἤγαγεν πρὸσ τὸν χιλίαρχον καὶ φησίν· ὁ
δέσμιοσ Παῦλοσ προσκαλεσάμενόσ με ἠρώ-

11. θαρσει: add παυλε 12. ποιη. τινεσ των ιουδαιων συστροφ. 13. τεσσαρακ. | πεποιηκοτεσ 14. ειπον 15. οπωσ: add αυριον | αυτον καταγαγ. προσ υμ. 16. ς (non ς[e]) το ενεδρον 17. εκατοντάρχων | απαγαγε

12 21. 15 20.

τησεν τοῦτον τὸν νεανίσκον ἀγαγεῖν πρὸσ
σέ, ἔχοντά τι λαλῆσαί σοι. **19** ἐπιλαβόμενοσ
δὲ τῆσ χειρὸσ αὐτοῦ ὁ χιλίαρχοσ καὶ ἀνα-
χωρήσασ κατ᾽ ἰδίαν ἐπυνθάνετο· τί ἐστιν ὃ
ἔχεισ ἀπαγγεῖλαί μοι; **20** εἶπεν δὲ ὅτι οἱ
Ἰουδαῖοι συνέθεντο τοῦ ἐρωτῆσαί σε ὅπωσ
αὔριον τὸν Παῦλον καταγάγησ εἰσ τὸ
συνέδριον ὡσ μέλλων τι ἀκριβέστερον πυν-
θάνεσθαι περὶ αὐτοῦ. **21** σὺ οὖν μὴ πεισθῇσ
αὐτοῖσ· ἐνεδρεύουσιν γὰρ αὐτὸν ἐξ αὐτῶν
ἄνδρεσ πλείουσ τεσσεράκοντα, οἵτινεσ ἀνεθε-
μάτισαν ἑαυτοὺσ μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν
ἕωσ οὗ ἀνέλωσιν αὐτόν, καὶ νῦν εἰσὶν ἕτοιμοι
προσδεχόμενοι τὴν ἀπὸ σοῦ ἐπαγγελίαν.
22 ὁ μὲν οὖν χιλίαρχοσ ἀπέλυσε τὸν νεα-
νίσκον, παραγγείλασ μηδενὶ ἐκλαλῆσαι ὅτι
ταῦτα ἐνεφάνισασ πρὸσ ἐμέ. **23** Καὶ προσ-
καλεσάμενόσ τινασ δύο τῶν ἑκατονταρχῶν
εἶπεν· ἑτοιμάσατε στρατιώτασ διακοσίουσ
ὅπωσ πορευθῶσιν ἕωσ Καισαρίασ, καὶ ἱπ-
πεῖσ ἑβδομήκοντα καὶ δεξιολάβουσ διακο-
σίουσ, ἀπὸ τρίτησ ὥρασ τῆσ νυκτόσ, **24** κτήνη
τε παραστῆσαι, ἵνα ἐπιβιβάσαντεσ τὸν Παῦ-
λον διασώσωσι πρὸσ Φήλικα τὸν ἡγεμόνα,
25 γράψασ ἐπιστολὴν ἔχουσαν τὸν τύπον
τοῦτον· **26** Κλαύδιοσ Λυσίασ τῷ κρατίστῳ

---

18. νεανιαν 20. εισ το συνεδρ. καταγ. τον παυλον | μελλοντεσ 21. τεσσαραχ. | ετοιμ. εισι 22. νεανιαν | προσ με 23. δυο τινασ | εκατοντάρχων | καισαρειασ 25. περιεχουσαν

ἡγεμόνι Φήλικι χαίρειν. **27** τὸν ἄνδρα τοῦ-
τον συλλημφθέντα ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων καὶ
μέλλοντα ἀναιρεῖσθαι ὑπ᾿ αὐτῶν ἐπιστὰσ
σὺν τῷ στρατεύματι ἐξειλάμην, μαθὼν ὅτι
Ῥωμαῖόσ ἐστιν· **28** βουλόμενόσ τε ἐπιγνῶναι
τὴν αἰτίαν δι᾿ ἣν ἐνεκάλουν αὐτῷ, κατήγα-
γον εἰσ τὸ συνέδριον αὐτῶν, **29** ὃν εὗρον
ἐγκαλούμενον περὶ ζητημάτων τοῦ νόμου
αὐτῶν, μηδὲν δὲ ἄξιον θανάτου ἢ δεσμῶν
ἔχοντα ἔγκλημα. **30** μηνυθείσησ δέ μοι
ἐπιβουλῆσ εἰσ τὸν ἄνδρα ἔσεσθαι ἐξ αὐτῶν,
ἔπεμψα πρὸσ σέ, παραγγείλασ καὶ τοῖσ κα-
τηγόροισ λέγειν αὐτοὺσ ἐπὶ σοῦ.

31 Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται κατὰ τὸ δια-
τεταγμένον αὐτοῖσ ἀναλαβόντεσ τὸν Παῦλον
ἤγαγον διὰ νυκτὸσ εἰσ τὴν Ἀντιπατρίδα,
32 τῇ δὲ ἐπαύριον ἐάσαντεσ τοὺσ ἱππεῖσ
ἀπέρχεσθαι σὺν αὐτῷ, ὑπέστρεψαν εἰσ τὴν
παρεμβολήν. **33** οἵτινεσ εἰσελθόντεσ εἰσ τὴν
Καισαρίαν καὶ ἀναδόντεσ τὴν ἐπιστολὴν
τῷ ἡγεμόνι, παρέστησαν καὶ τὸν Παῦλον
αὐτῷ. **34** ἀναγνοὺσ δὲ καὶ ἐπερωτήσασ ἐκ
ποίασ ἐπαρχείασ ἐστίν, καὶ πυθόμενοσ ὅτι
ἀπὸ Κιλικίασ, **35** διακούσομαί σου, ἔφη,
ὅταν καὶ οἱ κατήγοροί σου παραγένωνται,

---

27. συλληφθεντ. | εξειλομην αυτον 28. βουλομ. δε γνωναι | κατηγαγον: add αυτον 29. εγκλη. εχοντ. 30. εισ τον ανδρα μελλειν εσεσθ. υπο των ιουδαιων | εξ αυτων: εξαυτησ | λεγειν τα προσ αυτον επι σου· ερρωσο 31. δια τησ νυκτοσ 32. απερχεσθαι: πορευεσθαι 33. καισαρειαν 34. αναγν. δε: add ο ηγεμων | επαρχιασ

---

27 21, 30. 22, 27. **28** 22, 30. **29** 6, 9.

κελεύσασ ἐν τῷ πραιτωρίῳ τοῦ Ἡρώδου
φυλάσσεσθαι αὐτόν.

XXIV.

Paulus coram Felice accusationem Tertulli Iudaeorumque refutat, item coram Felice et Drusilla disserit.

1 Μετὰ δὲ πέντε ἡμέρασ κατέβη ὁ ἀρ-
χιερεὺσ Ἀνανίασ μετὰ πρεσβυτέρων τινῶν
καὶ ῥήτοροσ Τερτύλλου τινόσ, οἵτινεσ ἐνε-
φάνισαν τῷ ἡγεμόνι κατὰ τοῦ Παύλου.
2 κληθέντοσ δὲ αὐτοῦ ἤρξατο κατηγορεῖν ὁ
Τέρτυλλοσ λέγων· 3 πολλῆσ εἰρήνησ τυγχά-
νοντεσ διὰ σοῦ καὶ διορθωμάτων γινομένων
τῷ ἔθνει τούτῳ διὰ τῆσ σῆσ προνοίασ, πάντη
τε καὶ πανταχοῦ ἀποδεχόμεθα, κράτιστε
Φῆλιξ, μετὰ πάσησ εὐχαριστίασ. 4 ἵνα δὲ
μὴ ἐπὶ πλεῖόν σε ἐνκόπτω, παρακαλῶ ἀκοῦ-
σαί σε ἡμῶν συντόμωσ τῇ σῇ ἐπιεικείᾳ.
5 εὑρόντεσ γὰρ τὸν ἄνδρα τοῦτον λοιμὸν καὶ
κινοῦντα στάσεισ πᾶσιν τοῖσ Ἰουδαίοισ τοῖσ
κατὰ τὴν οἰκουμένην, πρωτοστάτην τε τῆσ
τῶν Ναζωραίων αἱρέσεωσ, 6 ὃσ καὶ τὸ
ἱερὸν ἐπείρασεν βεβηλῶσαι, ὃν καὶ ἐκρατή-
σαμεν, 8 παρ' οὗ δυνήσῃ αὐτὸσ ἀνακρίνασ

---

35. κελευσασ: εκελευσε τε | αυτον: post εκελευσε τε pon

XXIV. 1. μετα των πρεσβυτερων και 3. κατορθωματων 4. εγκοπτω 5. στασιν 6. εκρατησαμεν: add και κατα τον ημετερον νομον ηθελησαμεν κρινειν. [7]κατελθων δε λυσιασ ο χιλιαρχοσ μετα πολλησ βιασ εκ των χειρων ημων απηγαγε. [8]κελευσασ τουσ κατηγορουσ αυτου ερχεσθαι επι σε

XXIV. 1 23, 2. 6 21, 28.

περὶ πάντων τούτων ἐπιγνῶναι ὧν ἡμεῖσ
κατηγοροῦμεν αὐτοῦ. **9** συνεπέθεντο δὲ καὶ
οἱ Ἰουδαῖοι φάσκοντεσ ταῦτα οὕτωσ ἔχειν.
10 Ἀπεκρίθη τε ὁ Παῦλοσ, νεύσαντοσ αὐτῷ
τοῦ ἡγεμόνοσ λέγειν· ἐκ πολλῶν ἐτῶν ὄντα
σε κριτὴν τῷ ἔθνει τούτῳ ἐπιστάμενοσ, εὐθύ-
μωσ τὰ περὶ ἐμαυτοῦ ἀπολογοῦμαι, **11** δυνα-
μένου σου ἐπιγνῶναι ὅτι οὐ πλείουσ εἰσίν
μοι ἡμέραι δώδεκα ἀφ᾽ ἧσ ἀνέβην προσ-
κυνήσων εἰσ Ἱερουσαλήμ. **12** καὶ οὔτε ἐν τῷ
ἱερῷ εὗρόν με προσ τινα διαλεγόμενον ἢ ἐπί-
στασιν ποιοῦντα ὄχλου, οὔτε ἐν ταῖσ συναγω-
γαῖσ οὔτε κατὰ τὴν πόλιν, **13** οὐδὲ παραστῆ-
σαι δύνανταί σοι περὶ ὧν νυνὶ κατηγοροῦσίν
μου. **14** ὁμολογῶ δὲ τοῦτό σοι, ὅτι κατὰ τὴν
ὁδὸν ἣν λέγουσιν αἵρεσιν οὕτωσ λατρεύω τῷ
πατρῴῳ θεῷ, πιστεύων πᾶσι τοῖσ κατὰ τὸν νό-
μον καὶ τοῖσ ἐν τοῖσ προφήταισ γεγραμμένοισ,
15 ἐλπίδα ἔχων πρὸσ τὸν θεόν, ἣν καὶ αὐτοὶ
οὗτοι προσδέχονται, ἀνάστασιν μέλλειν ἔσεσθαι
δικαίων τε καὶ ἀδίκων. **16** ἐν τούτῳ καὶ
αὐτὸσ ἀσκῶ ἀπρόσκοπον συνείδησιν ἔχειν
πρὸσ τὸν θεὸν καὶ τοὺσ ἀνθρώπουσ διαπαντόσ.
17 δι᾽ ἐτῶν δὲ πλειόνων ἐλεημοσύνασ ποιήσων
εἰσ τὸ ἔθνοσ μου παρεγενόμην καὶ προσφοράσ,

---

9. συνεθεντο 10. τε: δε | ευθυμοτερον 11. γνωναι | ημεραι η δεκαδυο | εν ιερουσαλημ 12. επισυστασιν 13. ουδε: ουτε | παραστησαι: ς (non ς[e]) add με | om σοι | νυν 14. ς[e] και εν τοισ προφηταισ, ς και τοισ προφητ. 15. εισ τον θεον | εσεσθαι: add νεκρων 16. εν τον. δε αυτοσ 17. παρεγενομην: post πλειονων

---

11 21, 15. 18. 26. 27. 22, 30. 23, 12. 32. 24, 1. **14** 5. **15** 23, 6. **17** 11, 29 ss. Gal 2, 10.

18 ἐν αἷσ εὗρόν με ἡγνισμένον ἐν τῷ ἱερῷ,
οὐ μετὰ ὄχλου οὐδὲ μετὰ θορύβου, τινὲσ δὲ
ἀπὸ τῆσ Ἀσίασ Ἰουδαῖοι, 19 οὓσ ἔδει ἐπὶ
σοῦ παρεῖναι καὶ κατηγορεῖν, εἴ τι ἔχοιεν
πρὸσ ἐμέ. 20 ἢ αὐτοὶ οὗτοι εἰπάτωσαν τί
εὗρον ἀδίκημα στάντοσ μου ἐπὶ τοῦ συνε-
δρίου, 21 ἢ περὶ μιᾶσ ταύτησ φωνῆσ ἧσ
ἐκέκραξα ἐν αὐτοῖσ ἑστὼσ ὅτι περὶ ἀναστά-
σεωσ νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι σήμερον ἐφ' ὑμῶν.
22 Ἀνεβάλετο δὲ αὐτοὺσ ὁ Φῆλιξ, ἀκρι-
βέστερον εἰδὼσ τὰ περὶ τῆσ ὁδοῦ, εἴπασ·
ὅταν Λυσίασ ὁ χιλίαρχοσ καταβῇ, διαγνώσο-
μαι τὰ καθ' ὑμᾶσ, 23 διαταξάμενοσ τῷ
ἑκατοντάρχῃ τηρεῖσθαι αὐτὸν ἔχειν τε ἄνεσιν
καὶ μηδένα κωλύειν τῶν ἰδίων αὐτοῦ ὑπη-
ρετεῖν αὐτῷ.

24 Μετὰ δὲ ἡμέρασ τινὰσ παραγενόμενοσ
ὁ Φῆλιξ σὺν Δρουσίλλῃ τῇ ἰδίᾳ γυναικὶ
οὔσῃ Ἰουδαίᾳ μετεπέμψατο τὸν Παῦλον,
καὶ ἤκουσεν αὐτοῦ περὶ τῆσ εἰσ Χριστὸν
Ἰησοῦν πίστεωσ. 25 διαλεγομένου δὲ αὐτοῦ
περὶ δικαιοσύνησ καὶ ἐγκρατείασ καὶ τοῦ
κρίματοσ τοῦ μέλλοντοσ ἔμφοβοσ γενόμενοσ
ὁ Φῆλιξ ἀπεκρίθη· τὸ νῦν ἔχον πορεύου,
καιρὸν δὲ μεταλαβὼν μετακαλέσομαί σε,

---

18. εν αισ: εν οισ | $ϛ^{e}$ om δε 19. δει | προσ με 20. ει τι ευρον εν εμοι 21. εκραξα εστωσ εν αυτοισ | υφ υμων 22. ακουσασ δε ταυτα ο φηλιξ ανεβαλ. αυτουσ | ειπων 23. διαταξαμ. τε | τηρεισθαι τον παυλον | υπηρετειν: add η προσερχεσθαι 24. τη γυναικι αυτου | om ιησουν 25. μελλοντοσ: add εσεσθαι

---

18 21, 26 s. **21** 23, 6. **22** 23, 26.

26 ἅμα καὶ ἐλπίζων ὅτι χρήματα δοθήσεται
αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Παύλου· διὸ καὶ πυκνότερον
αὐτὸν μεταπεμπόμενοσ ὡμίλει αὐτῷ. 27 διε-
τίασ δὲ πληρωθείσησ ἔλαβεν διάδοχον ὁ
Φῆλιξ Πόρκιον Φῆστον· θέλων τε χάριτα
καταθέσθαι τοῖσ Ἰουδαίοισ ὁ Φῆλιξ κατέλιπε
τὸν Παῦλον δεδεμένον.

XXV.

Paulus coram Festo et Iudaeis ad Caesarem provocat. Festus Agrippae regi causam Pauli exponit, ipsumque ad Agrippam et Berenicen adducit.

1 Φῆστοσ οὖν ἐπιβὰσ τῇ ἐπαρχείῳ μετὰ
τρεῖσ ἡμέρασ ἀνέβη εἰσ Ἱεροσόλυμα ἀπὸ
Καισαρίασ, 2 ἐνεφάνισάν τε αὐτῷ οἱ ἀρχιε-
ρεῖσ καὶ οἱ πρῶτοι τῶν Ἰουδαίων κατὰ τοῦ
Παύλου, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν 3 αἰτούμενοι
χάριν κατ᾽ αὐτοῦ, ὅπωσ μεταπέμψηται αὐτὸν
εἰσ Ἱερουσαλήμ, ἐνέδραν ποιοῦντεσ ἀνελεῖν
αὐτὸν κατὰ τὴν ὁδόν. 4 ὁ μὲν οὖν Φῆστοσ
ἀπεκρίθη τηρεῖσθαι τὸν Παῦλον εἰσ Καισα-
ρίαν, ἑαυτὸν δὲ μέλλειν ἐν τάχει ἐκπο-
ρεύεσθαι· 5 οἱ οὖν ἐν ὑμῖν, φησίν, δυνατοὶ
συνκαταβάντεσ, εἴ τι ἐστὶν ἐν τῷ ἀνδρὶ
ἄτοπον, κατηγορείτωσαν αὐτοῦ. 6 δια-
τρίψασ δὲ ἐν αὐτοῖσ ἡμέρασ οὐ πλείουσ
ὀκτὼ ἢ δέκα, καταβὰσ εἰσ Καισαρίαν, τῇ
ἐπαύριον καθίσασ ἐπὶ τοῦ βήματοσ ἐκέλευσεν

26. αμα δε και | παυλου: add οπωσ λυση αυτον
27. χαριτασ
XXV. 1. τη επαρχια | καισαρειασ 2. τε: δε | ο αρχιερευσ 4. εν καισαρεια 5. δυνατοι εν υμιν φησιν | συγκαταβ. | ατοπον: τουτω 6. ημερασ πλειουσ η δεκα | καισαρειαν

27 25, 9.
XXV. 3 23, 15 ss.

τὸν Παῦλον ἀχθῆναι. **7** παραγενομένου δὲ
αὐτοῦ περιέστησαν αὐτὸν οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύ-
μων καταβεβηκότεσ Ἰουδαῖοι, πολλὰ καὶ
βαρέα αἰτιώματα καταφέροντεσ, ἃ οὐκ ἴσχυον
ἀποδεῖξαι, **8** τοῦ Παύλου ἀπολογουμένου
ὅτι οὔτε εἰσ τὸν νόμον τῶν Ἰουδαίων οὔτε
εἰσ τὸ ἱερὸν οὔτε εἰσ Καίσαρά τι ἥμαρτον.
9 ὁ Φῆστοσ δὲ θέλων τοῖσ Ἰουδαίοισ χάριν
καταθέσθαι, ἀποκριθεὶσ τῷ Παύλῳ εἶπεν·
θέλεισ εἰσ Ἱεροσόλυμα ἀναβὰσ ἐκεῖ περὶ
τούτων κριθῆναι ἐπ᾽ ἐμοῦ; **10** εἶπεν δὲ ὁ
Παῦλοσ· ἑστὼσ ἐπὶ τοῦ βήματοσ Καίσαρόσ
εἰμι, οὗ με δεῖ κρίνεσθαι. Ἰουδαίουσ οὐδὲν
ἠδίκηκα, ὡσ καὶ σὺ κάλλιον ἐπιγινώσκεισ.
11 εἰ μὲν οὖν ἀδικῶ καὶ ἄξιον θανάτου
πέπραχά τι, οὐ παραιτοῦμαι τὸ ἀποθανεῖν·
εἰ δὲ οὐδέν ἐστιν ὧν οὗτοι κατηγοροῦσίν
μου, οὐδείσ με δύναται αὐτοῖσ χαρίσασθαι·
Καίσαρα ἐπικαλοῦμαι. **12** τότε ὁ Φῆστοσ
συνλαλήσασ μετὰ τοῦ συμβουλίου ἀπεκρίθη·
Καίσαρα ἐπικέκλησαι, ἐπὶ Καίσαρα πορεύσῃ.
13 Ἡμερῶν δὲ διαγενομένων τινῶν Ἀγρίπ-
πασ ὁ βασιλεὺσ καὶ Βερνίκη κατήντησαν
εἰσ Καισαρίαν ἀσπασάμενοι τὸν Φῆστον.
14 ὡσ δὲ πλείουσ ἡμέρασ διέτριβον ἐκεῖ,
ὁ Φῆστοσ τῷ βασιλεῖ ἀνέθετο τὰ κατὰ τὸν

---

7. om αυτον | αιτιαματα | φεροντεσ κατα του παυλου 8. του παυ. απολ.: απολογ. αυτου 9. τοισ ιουδαιοισ θελων | κρινεσθαι 10. επι τ. βημ. καισαρ. εστωσ ειμι | ηδικησα 11. ουν: γαρ 12. συλλαλησασ 13. καισαρειαν | ασπασομενοι

---

9 24, 27. **12** 23, 11. **14** 24, 27.

Παῦλον λέγων· ἀνήρ τισ ἐστὶν καταλελειμ-
μένοσ ὑπὸ Φήλικοσ δέσμιοσ, **15** περὶ οὗ
γενομένου μου εἰσ Ἱεροσόλυμα ἐνεφάνισαν
οἱ ἀρχιερεῖσ καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν Ἰου-
δαίων, αἰτούμενοι κατ᾽ αὐτοῦ καταδίκην·
16 πρὸσ οὓσ ἀπεκρίθην ὅτι οὐκ ἔστιν ἔθοσ
Ῥωμαίοισ χαρίζεσθαί τινα ἄνθρωπον πρὶν
ἢ ὁ κατηγορούμενοσ κατὰ πρόσωπον ἔχοι
τοὺσ κατηγόρουσ τόπον τε ἀπολογίασ λάβοι
περὶ τοῦ ἐγκλήματοσ. **17** συνελθόντων οὖν
αὐτῶν ἐνθάδε ἀναβολὴν μηδεμίαν ποιησά-
μενοσ, τῇ ἑξῆσ καθίσασ ἐπὶ τοῦ βήματοσ
ἐκέλευσα ἀχθῆναι τὸν ἄνδρα· **18** περὶ οὗ
σταθέντεσ οἱ κατήγοροι οὐδεμίαν αἰτίαν ἔφε-
ρον ὧν ἐγὼ ὑπενόουν πονηράν, **19** ζητήματα
δέ τινα περὶ τῆσ ἰδίασ δεισιδαιμονίασ εἶχον
πρὸσ αὐτὸν καὶ περί τινοσ Ἰησοῦ τεθνηκότοσ,
ὃν ἔφασκεν ὁ Παῦλοσ ζῆν. **20** ἀπορούμενοσ
δὲ ἐγὼ τὴν περὶ τούτων ζήτησιν ἔλεγον εἰ
βούλοιτο πορεύεσθαι εἰσ Ἱεροσόλυμα κἀκεῖ
κρίνεσθαι περὶ τούτων. **21** τοῦ δὲ Παύλου
ἐπικαλεσαμένου τηρηθῆναι αὐτὸν εἰσ τὴν
τοῦ Σεβαστοῦ διάγνωσιν, ἐκέλευσα τηρεῖσθαι
αὐτὸν ἕωσ οὗ ἀναπέμψω αὐτὸν πρὸσ Καί-
σαρα. **22** Ἀγρίππασ δὲ πρὸσ τὸν Φῆστον·
ἐβουλόμην καὶ αὐτὸσ τοῦ ἀνθρώπου ἀκοῦσαι.
αὔριον, φησίν, ἀκούσῃ αὐτοῦ.

15. δικην 16. ανθρωπον: add εισ απωλειαν 18. επεφερον | υπενοουν εγω | πονηραν: om 20. εισ την περι τουτου ζητ. | ιερουσαλημ 21. πεμψω 22. πρ. τ. φηστον: add εφη | αυριον: praem ο δε

15 1 s. **16** 11, 5. **17** s. 6 s. **20** 9.

23 Τῇ οὖν ἐπαύριον ἐλθόντοσ τοῦ Ἀγρίππα
καὶ τῆσ Βερνίκησ μετὰ πολλῆσ φαντασίασ,
καὶ εἰσελθόντων εἰσ τὸ ἀκροατήριον σύν τε
χιλιάρχοισ καὶ ἀνδράσιν τοῖσ κατ᾽ ἐξοχὴν
τῆσ πόλεωσ, καὶ κελεύσαντοσ τοῦ Φήστου
ἤχθη ὁ Παῦλοσ. 24 καί φησιν ὁ Φῆστοσ·
Ἀγρίππα βασιλεῦ καὶ πάντεσ οἱ συνπαρόν-
τεσ ἡμῖν ἄνδρεσ, θεωρεῖτε τοῦτον περὶ οὗ
ἅπαν τὸ πλῆθοσ τῶν Ἰουδαίων ἐνέτυχόν
μοι ἔν τε Ἱεροσολύμοισ καὶ ἐνθάδε, βοῶντεσ
μὴ δεῖν αὐτὸν ζῆν μηκέτι. 25 ἐγὼ δὲ
κατελαβόμην μηδὲν ἄξιον αὐτὸν θανάτου
πεπραχέναι, αὐτοῦ δὲ τούτου ἐπικαλεσαμένου
τὸν Σεβαστὸν ἔκρινα πέμπειν. 26 περὶ οὗ
ἀσφαλέσ τι γράψαι τῷ κυρίῳ οὐκ ἔχω· διὸ
προήγαγον αὐτὸν ἐφ᾽ ὑμῶν καὶ μάλιστα ἐπὶ
σοῦ, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ὅπωσ τῆσ ἀνακρίσεωσ
γενομένησ σχῶ τί γράψω· 27 ἄλογον γάρ
μοι δοκεῖ πέμποντα δέσμιον μὴ καὶ τὰσ
κατ᾽ αὐτοῦ αἰτίασ σημᾶναι.

XXVI.

Paulus coram Agrippa et Festo de pristina vita, caelesti visione et fide sua disserit. Agrippa ad fidem inclinat.

1 Ἀγρίππασ δὲ πρὸσ τὸν Παῦλον ἔφη·
ἐπιτρέπεταί σοι περὶ σεαυτοῦ λέγειν. τότε
ὁ Παῦλοσ ἐκτείνασ τὴν χεῖρα ἀπελογεῖτο·

---

23. τοισ χιλιαρχοισ | τοισ κ. εξοχην: add ουσι 24. συμπαρ. | παν | επιβοωντεσ κ. | ζην αυτον 25. καταλαβομενοσ | αυτον: post θανατου | και αυτου δε | πεμπειν: add αυτον 26. τι γραψαι

XXVI. 1. περι: υπερ | απελογειτο εκτ. τ. χειρα

---

24 15. 25 11.

2 περὶ πάντων ὧν ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων,
βασιλεῦ Ἀγρίππα, ἥγημαι ἐμαυτὸν μακάριον
ἐπὶ σοῦ μέλλων σήμερον ἀπολογεῖσθαι,
3 μάλιστα γνώστην σε ὄντα πάντων τῶν
κατὰ Ἰουδαίους ἐθῶν τε καὶ ζητημάτων·
διὸ δέομαι μακροθύμως ἀκοῦσαί μου. 4 τὴν
μὲν οὖν βίωσίν μου τὴν ἐκ νεότητος τὴν
ἀπ᾽ ἀρχῆς γενομένην ἐν τῷ ἔθνει μου ἔν
τε Ἱεροσολύμοις ἴσασι πάντες οἱ Ἰουδαῖοι,
5 προγινώσκοντές με ἄνωθεν, ἐὰν θέλωσι
μαρτυρεῖν, ὅτι κατὰ τὴν ἀκριβεστάτην
αἵρεσιν τῆς ἡμετέρας θρησκίας ἔζησα Φαρι-
σαῖος. 6 καὶ νῦν ἐπ᾽ ἐλπίδι τῆς εἰς τοὺς
πατέρας ἡμῶν ἐπαγγελίας γενομένης ὑπὸ
τοῦ θεοῦ ἕστηκα κρινόμενος, 7 εἰς ἣν τὸ
δωδεκάφυλον ἡμῶν ἐν ἐκτενείᾳ νύκτα καὶ
ἡμέραν λατρεῦον ἐλπίζει καταντῆσαι· περὶ
ἧς ἐλπίδος ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βα-
σιλεῦ. 8 τί ἄπιστον κρίνεται παρ᾽ ὑμῖν εἰ
ὁ θεὸς νεκροὺς ἐγείρει; 9 ἐγὼ μὲν οὖν ἔδοξα
ἐμαυτῷ πρὸς τὸ ὄνομα Ἰησοῦ τοῦ Ναζω-
ραίου δεῖν πολλὰ ἐναντία πρᾶξαι· 10 ὃ καὶ
ἐποίησα ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ πολλούς τε
τῶν ἁγίων ἐγὼ ἐν φυλακαῖς κατέκλεισα,
τὴν παρὰ τῶν ἀρχιερέων ἐξουσίαν λαβών,
ἀναιρουμένων τε αὐτῶν κατήνεγκα ψῆφον,

2. μελλων απολογεισθ. επι σου σημερ. 3. οντα σε | δεομαι: add σου 4. εν τε: om τε 5. θρησκειας 6. εις τους: προς τους | ημων: om 7. βασιλευ αγριππα υπο των ιουδαιων 10. om τε post πολλους | om εν ante φυλακαις

XXVI. 5 22, 3. 23, 6. Phil 3, 5. 6 24, 15. 9 8, 3. 9, 1. 22, 4 s.

11 καὶ κατὰ πάσασ τὰσ συναγωγὰσ πολλά-
κισ τιμωρῶν αὐτοὺσ ἠνάγκαζον βλασφημεῖν,
περισσῶσ τε ἐμμαινόμενοσ αὐτοῖσ ἐδίωκον
ἕωσ καὶ εἰσ τὰσ ἔξω πόλεισ. 12 Ἐν οἷσ
πορευόμενοσ εἰσ τὴν Δαμασκὸν μετ' ἐξου-
σίασ καὶ ἐπιτροπῆσ τῆσ τῶν ἀρχιερέων,
13 ἡμέρασ μέσησ κατὰ τὴν ὁδὸν εἶδον,
βασιλεῦ, οὐρανόθεν ὑπὲρ τὴν λαμπρότητα
τοῦ ἡλίου περιλάμψαν με φῶσ καὶ τοὺσ
σὺν ἐμοὶ πορευομένουσ· 14 πάντων τε κατα-
πεσόντων ἡμῶν εἰσ τὴν γῆν ἤκουσα φωνὴν
λέγουσαν πρόσ με τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ
Σαοὺλ Σαούλ, τί με διώκεισ; σκληρόν σοι
πρὸσ κέντρα λακτίζειν. 15 ἐγὼ δὲ εἶπα·
τίσ εἶ, κύριε; ὁ δὲ κύριοσ εἶπεν· ἐγώ εἰμι
Ἰησοῦσ ὃν σὺ διώκεισ. 16 ἀλλὰ ἀνάστηθι
καὶ στῆθι ἐπὶ τοὺσ πόδασ σου· εἰσ τοῦτο
γὰρ ὤφθην σοι, προχειρίσασθαί σε ὑπηρέτην
καὶ μάρτυρα ὧν τε εἶδεσ ὧν τε ὀφθήσομαί
σοι, 17 ἐξαιρούμενόσ σε ἐκ τοῦ λαοῦ καὶ ἐκ
τῶν ἐθνῶν, εἰσ οὓσ ἐγὼ ἀποστέλλω σε,
18 ἀνοῖξαι ὀφθαλμοὺσ αὐτῶν, τοῦ ἐπιστρέψαι
ἀπὸ σκότουσ εἰσ φῶσ καὶ τῆσ ἐξουσίασ τοῦ
σατανᾶ ἐπὶ τὸν θεόν, τοῦ λαβεῖν αὐτοὺσ
ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καὶ κλῆρον ἐν τοῖσ ἡγιασμέ-
νοισ πίστει τῇ εἰσ ἐμέ. 19 ὅθεν, βασιλεῦ

---

12. εν οισ: add και | τησ παρα των αρχ. 14. παντων δε | φωνην λαλουσαν προσ με και λεγουσαν 15. ειπον | om κυριοσ 17. om εκ sec | εισ ουσ νυν σε αποστ.

---

12. ss. 9, 3 ss. 22, 6 ss. 18 20, 32.

Ἀγρίππα, οὐκ ἐγενόμην ἀπειθὴσ τῇ οὐρανίῳ
ὀπτασίᾳ, **20** ἀλλὰ τοῖσ ἐν Δαμασκῷ πρῶτόν
τε καὶ Ἱεροσολύμοισ πᾶσάν τε τὴν χώραν
τῆσ Ἰουδαίασ καὶ τοῖσ ἔθνεσιν ἀπήγγελλον
μετανοεῖν καὶ ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν θεόν,
ἄξια τῆσ μετανοίασ ἔργα πράσσοντασ.
21 ἕνεκα τούτων με Ἰουδαῖοι συλλαβόμενοι
ὄντα ἐν τῷ ἱερῷ ἐπειρῶντο διαχειρίσασθαι.
22 ἐπικουρίασ οὖν τυχὼν τῆσ ἀπὸ τοῦ θεοῦ
ἄχρι τῆσ ἡμέρασ ταύτησ ἕστηκα μαρτυρό-
μενοσ μικρῷ τε καὶ μεγάλῳ, οὐδὲν ἐκτὸσ
λέγων ὧν τε οἱ προφῆται ἐλάλησαν μελλόν-
των γίνεσθαι καὶ Μωϋσῆσ, **23** εἰ παθητὸσ
ὁ Χριστόσ, εἰ πρῶτοσ ἐξ ἀναστάσεωσ νεκρῶν
φῶσ μέλλει καταγγέλλειν τῷ τε λαῷ καὶ τοῖσ
ἔθνεσιν. **24** ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἀπολογουμένου
ὁ Φῆστοσ μεγάλῃ τῇ φωνῇ φησίν· μαίνῃ,
Παῦλε· τὰ πολλά σε γράμματα εἰσ μανίαν
περιτρέπει. **25** ὁ δὲ Παῦλοσ· οὐ μαίνομαι,
φησίν, κράτιστε Φῆστε, ἀλλὰ ἀληθείασ καὶ
σωφροσύνησ ῥήματα ἀποφθέγγομαι. **26** ἐπί-
σταται γὰρ περὶ τούτων ὁ βασιλεύσ, πρὸσ
ὃν καὶ παρρησιαζόμενοσ λαλῶ· λανθάνειν
γὰρ αὐτόν τι τούτων οὐ πείθομαι οὐθέν· οὐ
γάρ ἐστιν ἐν γωνίᾳ πεπραγμένον τοῦτο. **27** πι-
στεύεισ, βασιλεῦ Ἀγρίππα, τοῖσ προφήταισ;

---

20. om τε post πρωτ. | εισ πασαν τε | ς (non ς[e]) απαγγελλων 21. οι ιουδαιοι | om οντα 22. απο: παρα | μαρτυρουμενοσ | μωσησ 23. om τε 24. εφη 25. om παυλοσ | αλλ 26. ουδεν

---

21 21, 27. **22** 24, 14.

οἶδα ὅτι πιστεύεις. **28** ὁ δὲ Ἀγρίππας πρὸς
τὸν Παῦλον· ἐν ὀλίγῳ με πείθεις Χριστια-
νὸν ποιῆσαι. **29** ὁ δὲ Παῦλος· εὐξάμην ἂν
τῷ θεῷ καὶ ἐν ὀλίγῳ καὶ ἐν μεγάλῳ οὐ
μόνον σὲ ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἀκούοντάς
μου σήμερον γενέσθαι τοιούτους ὁποῖος
κἀγώ εἰμι, παρεκτὸς τῶν δεσμῶν τούτων.
30 ἀνέστη τε ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ ἡγεμὼν ἥ
τε Βερνίκη καὶ οἱ συνκαθήμενοι αὐτοῖς,
31 καὶ ἀναχωρήσαντες ἐλάλουν πρὸς ἀλλή-
λους λέγοντες ὅτι οὐδὲν θανάτου ἢ δεσμῶν
ἄξιόν τι πράσσει ὁ ἄνθρωπος οὗτος. **32** Ἀγρίπ-
πας δὲ τῷ Φήστῳ ἔφη· ἀπολελύσθαι ἐδύ-
νατο ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἰ μὴ ἐπεκέκλητο
Καίσαρα.

XXVII.

Paulus cum comitibus nave Romam deducitur. Magna tempestate iactantur; Paulus nautis animum facit. Naufragi in Melitam insulam se recipiunt.

1 Ὡς δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶς εἰς
τὴν Ἰταλίαν, παρεδίδουν τόν τε Παῦλον καί
τινας ἑτέρους δεσμώτας ἑκατοντάρχῃ ὀνό-
ματι Ἰουλίῳ σπείρης Σεβαστῆς. **2** ἐπι-
βάντες δὲ πλοίῳ Ἀδραμυττηνῷ μέλλοντι
πλεῖν εἰς τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν τόπους,
ἀνήχθημεν, ὄντος σὺν ἡμῖν Ἀριστάρχου
Μακεδόνος Θεσσαλονικέως· **3** τῇ τε ἑτέρᾳ

28. πρ. τ. παυλον: add εφη | ποιησαι: γενεσθαι 29. ο δε παυλος: add ειπεν | ευξαιμην | μεγαλω: πολλω 30. ανεστη δε: και ταυτα ειποντος αυτου ανεστη | συγκαθημ. 31. θανατ. αξι. η δεσμ. | τι: om
XXVII. 2. μελλοντι: μελλοντες | εις τους: om εις

31 23, 29. **32** 25, 11.
XXVII. **2** 19, 29 pp.

κατήχθημεν εἰσ Σιδῶνα, φιλανθρώπωσ τε ὁ
Ἰούλιοσ τῷ Παύλῳ χρησάμενοσ ἐπέτρεψεν
πρὸσ τοὺσ φίλουσ πορευθέντι ἐπιμελείασ
τυχεῖν. **4** κἀκεῖθεν ἀναχθέντεσ ὑπεπλεύσαμεν
τὴν Κύπρον διὰ τὸ τοὺσ ἀνέμουσ εἶναι ἐναν-
τίουσ, **5** τό τε πέλαγοσ τὸ κατὰ τὴν Κιλικίαν
καὶ Παμφυλίαν διαπλεύσαντεσ κατήλθαμεν
εἰσ Μύρρα τῆσ Λυκίασ. **6** Κἀκεῖ εὑρὼν ὁ
ἑκατοντάρχησ πλοῖον Ἀλεξανδρινὸν πλέον εἰσ
τὴν Ἰταλίαν ἐνεβίβασεν ἡμᾶσ εἰσ αὐτό.
7 ἐν ἱκαναῖσ δὲ ἡμέραισ βραδυπλοοῦντεσ
καὶ μόλισ γενόμενοι κατὰ τὴν Κνίδον, μὴ
προσεῶντοσ ἡμᾶσ τοῦ ἀνέμου, ὑπεπλεύσαμεν
τὴν Κρήτην κατὰ Σαλμώνην, **8** μόλισ τε
παραλεγόμενοι αὐτὴν ἤλθομεν εἰσ τόπον τινὰ
καλούμενον Καλοὺσ λιμένασ, ᾧ ἐγγὺσ πόλισ
ἦν Λασαία. **9** ἱκανοῦ δὲ χρόνου διαγενο-
μένου καὶ ὄντοσ ἤδη ἐπισφαλοῦσ τοῦ πλοὸσ
διὰ τὸ καὶ τὴν νηστείαν ἤδη παρεληλυθέναι,
παρῄνει ὁ Παῦλοσ **10** λέγων αὐτοῖσ· ἄνδρεσ,
θεωρῶ ὅτι μετὰ ὕβρεωσ καὶ πολλῆσ ζημίασ
οὐ μόνον τοῦ φορτίου καὶ τοῦ πλοίου ἀλλὰ
καὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν μέλλειν ἔσεσθαι τὸν
πλοῦν. **11** ὁ δὲ ἑκατοντάρχησ τῷ κυβερ-
νήτῃ καὶ τῷ ναυκλήρῳ μᾶλλον ἐπείθετο ἢ
τοῖσ ὑπὸ Παύλου λεγομένοισ. **12** ἀνευθέτου
δὲ τοῦ λιμένοσ ὑπάρχοντοσ πρὸσ παραχει-
μασίαν, οἱ πλείονεσ ἔθεντο βουλὴν ἀναχθῆναι

---

3. om τουσ ante φιλ. per errorem | πορευθεντα 5. κατηλθομεν | μυρα 6. εκατονταρχοσ 8. ην πολισ 10. φορτου 11. εκατονταρχοσ | επειθετ. μαλλον | υπο του παυλου 12. πλειουσ

ἐκεῖθεν, εἴπωσ δύναιντο καταντήσαντεσ εἰσ
Φοίνικα παραχειμάσαι, λιμένα τῆσ Κρήτησ
βλέποντα κατὰ λίβα καὶ κατὰ χῶρον.
13 ὑποπνεύσαντοσ δὲ νότου δόξαντεσ τῆσ
προθέσεωσ κεκρατηκέναι, ἄραντεσ ἆσσον
παρελέγοντο τὴν Κρήτην. **14** μετ᾽ οὐ πολὺ
δὲ ἔβαλεν κατ᾽ αὐτῆσ ἄνεμοσ τυφωνικὸσ ὁ
καλούμενοσ εὐρακύλων· **15** συναρπασθέντοσ
δὲ τοῦ πλοίου καὶ μὴ δυναμένου ἀντ-
οφθαλμεῖν τῷ ἀνέμῳ ἐπιδόντεσ ἐφερόμεθα.
16 νησίον δέ τι ὑποδραμόντεσ καλούμενον
Κλαῦδα ἰσχύσαμεν μόλισ περικρατεῖσ γε-
νέσθαι τῆσ σκάφησ, **17** ἣν ἄραντεσ βοηθείαισ
ἐχρῶντο, ὑποζωννύντεσ τὸ πλοῖον· φοβού-
μενοί τε μὴ εἰσ τὴν Σύρτιν ἐκπέσωσιν,
χαλάσαντεσ τὸ σκεῦοσ, οὕτωσ ἐφέροντο.
18 σφοδρῶσ δὲ χειμαζομένων ἡμῶν τῇ
ἑξῆσ ἐκβολὴν ἐποιοῦντο, **19** καὶ τῇ τρίτῃ
αὐτόχειρεσ τὴν σκευὴν τοῦ πλοίου ἔριψαν·
20 μήτε δὲ ἡλίου μήτε ἄστρων ἐπιφαινόν-
των ἐπὶ πλείονασ ἡμέρασ, χειμῶνόσ τε οὐκ
ὀλίγου ἐπικειμένου, λοιπὸν περιῃρεῖτο ἐλπὶσ
πᾶσα τοῦ σώζεσθαι ἡμᾶσ. **21** πολλῆσ τε
ἀσιτίασ ὑπαρχούσησ, τότε σταθεὶσ ὁ Παῦ-
λοσ ἐν μέσῳ αὐτῶν εἶπεν· ἔδει μέν, ὦ
ἄνδρεσ, πειθαρχήσαντάσ μοι μὴ ἀνάγεσθαι

12. κακειθεν 14. ευροκλυδων 16. κλαυδην | μολισ: ante ισχυσαμ. 19. ερριψαμεν 20. πασα ελπισ 21. πολλησ δε

21 10.

ἀπὸ τῆσ Κρήτησ κερδῆσαί τε τὴν ὕβριν
ταύτην καὶ τὴν ζημίαν. **22** καὶ τὰ νῦν
παραινῶ ὑμᾶσ εὐθυμεῖν· ἀποβολὴ γὰρ ψυχῆσ
οὐδεμία ἔσται ἐξ ὑμῶν πλὴν τοῦ πλοίου.
23 παρέστη γάρ μοι ταύτῃ τῇ νυκτὶ τοῦ
θεοῦ οὗ εἰμὶ ἐγώ, ᾧ καὶ λατρεύω, ἄγγελοσ
24 λέγων· μὴ φοβοῦ, Παῦλε· Καίσαρί σε
δεῖ παραστῆναι, καὶ ἰδοὺ κεχάρισταί σοι ὁ
θεὸσ πάντασ τοὺσ πλέοντασ μετὰ σοῦ.
25 διὸ εὐθυμεῖτε, ἄνδρεσ· πιστεύω γὰρ τῷ
θεῷ ὅτι οὕτωσ ἔσται καθʼ ὃν τρόπον λελά-
ληταί μοι. **26** εἰσ νῆσον δέ τινα δεῖ ἡμᾶσ
ἐκπεσεῖν.

27 Ὡσ δὲ τεσσαρεσκαιδεκάτη νὺξ ἐγέ-
νετο διαφερομένων ἡμῶν ἐν τῷ Ἀδρίᾳ, κατὰ
μέσον τῆσ νυκτὸσ ὑπενόουν οἱ ναῦται προσ-
άγειν τινὰ αὐτοῖσ χώραν. **28** καὶ βολίσαν-
σαντεσ εὗρον ὀργυιὰσ εἴκοσι, βραχὺ δὲ
διαστήσαντεσ καὶ πάλιν βολίσαντεσ εὗρον
ὀργυιὰσ δεκαπέντε· **29** φοβούμενοί τε μή-
που κατὰ τραχεῖσ τόπουσ ἐκπέσωμεν, ἐκ
πρύμνησ ῥίψαντεσ ἀγκύρασ τέσσαρασ εὔχοντο
ἡμέραν γενέσθαι **30** τῶν δὲ ναυτῶν ζη-
τούντων φυγεῖν ἐκ τοῦ πλοίου καὶ χαλα-
σάντων τὴν σκάφην εἰσ τὴν θάλασσαν προ-
φάσει ὡσ ἐκ πρῴρησ ἀγκύρασ μελλόντων
ἐκτείνειν, **31** εἶπεν ὁ Παῦλοσ τῷ ἑκατον-

---

23. τη νυκτι ταυτη | αγγελοσ: ante του θεου | om εγω
29. μηπωσ | κατα: εισ | εκπεσωσιν | ευχοντο 30. πρω-
ρασ | αγκυρασ: post μελλοντ.

---

24 23, 11.

τάρχῃ καὶ τοῖσ στρατιώταισ· ἐὰν μὴ οὗτοι
μείνωσιν ἐν τῷ πλοίῳ, ὑμεῖσ σωθῆναι οὐ
δύνασθε. **32** τότε ἀπέκοψαν οἱ στρατιῶται
τὰ σχοινία τῆσ σκάφησ καὶ εἴασαν αὐτὴν
ἐκπεσεῖν. **33** Ἄχρι δὲ οὗ ἡμέρα ἔμελλεν
γίνεσθαι, παρεκάλει ὁ Παῦλοσ ἅπαντασ με-
ταλαβεῖν τροφῆσ λέγων· τεσσαρεσκαιδεκά-
την σήμερον ἡμέραν προσδοκῶντεσ ἄσιτοι
διατελεῖτε, μηθὲν προσλαβόμενοι. **34** διὸ
παρακαλῶ ὑμᾶσ μεταλαβεῖν τροφῆσ· τοῦτο
γὰρ πρὸσ τῆσ ὑμετέρασ σωτηρίασ ὑπάρχει·
οὐδενὸσ γὰρ ὑμῶν θρὶξ ἀπὸ τῆσ κεφαλῆσ
ἀπολεῖται. **35** εἴπασ δὲ ταῦτα καὶ λαβὼν
ἄρτον εὐχαρίστησεν τῷ θεῷ ἐνώπιον πάν-
των καὶ κλάσασ ἤρξατο ἐσθίειν. **36** εὔθυμοι
δὲ γενόμενοι πάντεσ καὶ αὐτοὶ προσελάβοντο
τροφῆσ. **37** ἤμεθα δὲ αἱ πᾶσαι ψυχαὶ ἐν
τῷ πλοίῳ διακόσιαι ἑβδομήκοντα ἕξ. **38** κο-
ρεσθέντεσ δὲ τροφῆσ ἐκούφιζον τὸ πλοῖον
ἐκβαλλόμενοι τὸν σῖτον εἰσ τὴν θάλασσαν.
39 Ὅτε δὲ ἡμέρα ἐγένετο, τὴν γῆν οὐκ
ἐπεγίνωσκον, κόλπον δέ τινα κατενόουν
ἔχοντα αἰγιαλόν, εἰσ ὃν ἐβουλεύοντο εἰ δύ-
ναιντο ἐξῶσαι τὸ πλοῖον. **40** καὶ τὰσ ἀγκύ-
ρασ περιελόντεσ εἴων εἰσ τὴν θάλασσαν,
ἅμα ἀνέντεσ τὰσ ζευκτηρίασ τῶν πηδαλίων,

---

32. απεκοψαν: post οι στρατ. 33. ημερα: post εμελλ. | μηδεν 34. προσλαβειν | απο τησ: εκ τησ | απολειται: πεσειται 35. ειπων 37. ημεν | εν τω πλοιω: ante αι πασ. ψυ. 39. εβουλευσαντο

---

34 1 Sam. 14, 45. Lc 21, 18.

καὶ ἐπάραντεσ τὸν ἀρτέμωνα τῇ πνεούσῃ
κατεῖχον εἰσ τὸν αἰγιαλόν. **41** περιπεσόν-
τεσ δὲ εἰσ τόπον διθάλασσον ἐπέκειλαν τὴν
ναῦν, καὶ ἡ μὲν πρῷρα ἐρείσασα ἔμεινεν
ἀσάλευτοσ, ἡ δὲ πρύμνα ἐλύετο ὑπὸ τῆσ
βίασ. **42** τῶν δὲ στρατιωτῶν βουλὴ ἐγένετο
ἵνα τοὺσ δεσμώτασ ἀποκτείνωσιν, μή τισ
ἐκκολυμβήσασ διαφύγῃ· **43** ὁ δὲ ἑκατον-
τάρχησ βουλόμενοσ διασῶσαι τὸν Παῦλον
ἐκώλυσεν αὐτοὺσ τοῦ βουλήματοσ, ἐκέλευσέν
τε τοὺσ δυναμένουσ κολυμβᾶν ἀπορίψαντασ
πρώτουσ ἐπὶ τὴν γῆν ἐξιέναι, **44** καὶ τοὺσ
λοιποὺσ οὓσ μὲν ἐπὶ σανίσιν, οὓσ δὲ ἐπί
τινων τῶν ἀπὸ τοῦ πλοίου. καὶ οὕτωσ ἐγένετο
πάντασ διασωθῆναι ἐπὶ τὴν γῆν.

XXVIII.

Naufragi apud Melitenses excepti. Vipera. Sanationes. Veniunt Syracusas, Puteolos, Tres tabernas, Romam. Paulus Iudaeos suam et Christi causam docet. Manet biennio captivus.

1 Καὶ διασωθέντεσ τότε ἐπέγνωμεν ὅτι
Μελίτη ἡ νῆσοσ καλεῖται. **2** οἵ τε βάρβα-
ροι παρεῖχαν οὐ τὴν τυχοῦσαν φιλανθρω-
πίαν ἡμῖν· ἅψαντεσ γὰρ πυρὰν προσελά-
βοντο πάντασ ἡμᾶσ διὰ τὸν ὑετὸν τὸν ἐφε-
στῶτα καὶ διὰ τὸ ψῦχοσ. **3** συστρέψαντοσ
δὲ τοῦ Παύλου φρυγάνων τι πλῆθοσ καὶ
ἐπιθέντοσ ἐπὶ τὴν πυράν, ἔχιδνα ἀπὸ τῆσ

---

40. αρτεμονα 41. επωκειλαν | υπο τησ βιασ: add των κυματων 42. διαφυγοι 43. εκατονταρχοσ | απορριψ.

XXVIII. 1. επεγνωσαν 2. οι δε βαρβ. | παρειχον | αναψαντεσ 3. τι: om | απο: ex

θέρμησ ἐξελθοῦσα καθῆψεν τῆσ χειρὸσ
αὐτοῦ. **4** ὡσ δὲ εἶδον οἱ βάρβαροι κρεμά-
μενον τὸ θηρίον ἐκ τῆσ χειρὸσ αὐτοῦ, πρὸσ
ἀλλήλουσ ἔλεγον· πάντωσ φονεύσ ἐστιν ὁ
ἄνθρωποσ οὗτοσ, ὃν διασωθέντα ἐκ τῆσ
θαλάσσησ ἡ δίκη ζῆν οὐκ εἴασεν. **5** ὁ μὲν
οὖν ἀποτινάξασ τὸ θηρίον εἰσ τὸ πῦρ ἔπαθεν
οὐδὲν κακόν· **6** οἱ δὲ προσεδόκων αὐτὸν
μέλλειν ἐμπιπρᾶσθαι ἢ καταπίπτειν ἄφνω
νεκρόν. ἐπὶ πολὺ δὲ αὐτῶν προσδοκώντων
καὶ θεωρούντων μηδὲν ἄτοπον εἰσ αὐτὸν
γινόμενον, μεταβαλλόμενοι ἔλεγον αὐτὸν εἶναι
θεόν. **7** Ἐν δὲ τοῖσ περὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον
ὑπῆρχεν χωρία τῷ πρώτῳ τῆσ νήσου ὀνό-
ματι Ποπλίῳ, ὃσ ἀναδεξάμενοσ ἡμᾶσ τρεῖσ
ἡμέρασ φιλοφρόνωσ ἐξένισεν. **8** ἐγένετο δὲ
τὸν πατέρα τοῦ Ποπλίου πυρετοῖσ καὶ δυσεν-
τερίῳ συνεχόμενον κατακεῖσθαι, πρὸσ ὃν ὁ
Παῦλοσ εἰσελθὼν καὶ προσευξάμενοσ, ἐπιθεὶσ
τὰσ χεῖρασ αὐτῷ ἰάσατο αὐτόν. **9** τούτου
δὲ γενομένου καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ἐν τῇ νήσῳ
ἔχοντεσ ἀσθενείασ προσήρχοντο καὶ ἐθερα-
πεύοντο, **10** οἳ καὶ πολλαῖσ τιμαῖσ ἐτίμησαν
ἡμᾶσ καὶ ἀναγομένοισ ἐπέθεντο τὰ πρὸσ
τὰσ χρείασ.

11 Μετὰ δὲ τρεῖσ μῆνασ ἀνήχθημεν
ἐν πλοίῳ παρακεχειμακότι ἐν τῇ νήσῳ,

---

3. διεξελθουσα 4. ελεγ. πρ. αλληλ. 6. πιμπρασθαι | θεον αυτον ειναι 8. δυσεντερια 9. δε: ουν | εν τη νησω: post εχοντ. ασθεν. 10. προσ την χρειαν

Ἀλεξανδρινῷ, παρασήμῳ Διοσκούροισ. 12 καὶ
καταχθέντεσ εἰσ Συρακούσασ ἐπεμείναμεν
ἡμέρασ τρεῖσ, 13 ὅθεν περιελθόντεσ κατηντήσαμεν εἰσ Ῥήγιον. καὶ μετὰ μίαν ἡμέραν ἐπιγενομένου νότου δευτεραῖοι ἤλθομεν εἰσ
Ποτιόλουσ, 14 οὗ εὑρόντεσ ἀδελφοὺσ παρεκλήθημεν παρ' αὐτοῖσ ἐπιμεῖναι ἡμέρασ ἑπτά· καὶ οὕτωσ εἰσ τὴν Ῥώμην ἤλθαμεν.
15 κἀκεῖθεν οἱ ἀδελφοὶ ἀκούσαντεσ τὰ περὶ ἡμῶν ἦλθαν εἰσ ἀπάντησιν ἡμῖν ἄχρι Ἀππίου φόρου καὶ Τριῶν ταβερνῶν, οὓσ ἰδὼν ὁ Παῦλοσ εὐχαριστήσασ τῷ θεῷ ἔλαβε θάρσοσ.
16 Ὅτε δὲ εἰσήλθομεν εἰσ τὴν Ῥώμην, ἐπετράπη τῷ Παύλῳ μένειν καθ' ἑαυτὸν σὺν τῷ φυλάσσοντι αὐτὸν στρατιώτῃ. 17 ἐγένετο δὲ μετὰ ἡμέρασ τρεῖσ συνκαλέσασθαι αὐτὸν τοὺσ ὄντασ τῶν Ἰουδαίων πρώτουσ· συνελθόντων δὲ αὐτῶν ἔλεγεν πρὸσ αὐτούσ· ἐγώ, ἄνδρεσ ἀδελφοί, οὐδὲν ἐναντίον ποιήσασ τῷ λαῷ ἢ τοῖσ ἔθεσι τοῖσ πατρῴοισ, δέσμιοσ ἐξ Ἱεροσολύμων παρεδόθην εἰσ τὰσ χεῖρασ τῶν Ῥωμαίων, 18 οἵτινεσ ἀνακρίναντέσ με ἐβούλοντο ἀπολῦσαι διὰ τὸ μηδεμίαν αἰτίαν

14. επ αυτοισ | ηλθομεν 15. εξηλθον | αχρισ 16. ηλθομεν | om την | επετραπη τ. παυλω: ο εκατονταρχοσ παρεδωκε τουσ δεσμιουσ τω στρατοπεδαρχη, τω δε παυλω επετραπη 17. συγκαλε. | αυτον: τον παυλον | εγω: post ανδρ. αδελφ.

XXVIII. 17—19 25, 8 ss.

θανάτου ὑπάρχειν ἐν ἐμοί· **19** ἀντιλεγόντων
δὲ τῶν Ἰουδαίων ἠναγκάσθην ἐπικαλέσασθαι
Καίσαρα, οὐχ ὡσ τοῦ ἔθνουσ μου ἔχων τι
κατηγορεῖν. **20** διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν
παρεκάλεσα ὑμᾶσ ἰδεῖν καὶ προσλαλῆσαι·
εἵνεκεν γὰρ τῆσ ἐλπίδοσ τοῦ Ἰσραὴλ τὴν
ἅλυσιν ταύτην περίκειμαι. **21** οἱ δὲ πρὸσ
αὐτὸν εἶπαν· ἡμεῖσ οὔτε γράμματα περὶ
σοῦ ἐδεξάμεθα ἀπὸ τῆσ Ἰουδαίασ, οὔτε
παραγενόμενόσ τισ τῶν ἀδελφῶν ἀπήγγειλεν
ἢ ἐλάλησέν τι περὶ σοῦ πονηρόν. **22** ἀξιοῦ-
μεν δὲ παρὰ σοῦ ἀκοῦσαι ἃ φρονεῖσ· περὶ
μὲν γὰρ τῆσ αἱρέσεωσ ταύτησ γνωστὸν ἡμῖν
ἐστὶν ὅτι πανταχοῦ ἀντιλέγεται. **23** ταξά-
μενοι δὲ αὐτῷ ἡμέραν ἦλθον πρὸσ αὐτὸν
εἰσ τὴν ξενίαν πλείονεσ, οἷσ ἐξετίθετο δια-
μαρτυρόμενοσ τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, πείθων
τε αὐτοὺσ περὶ τοῦ Ἰησοῦ ἀπό τε τοῦ νόμου
Μωϋσέωσ καὶ τῶν προφητῶν, ἀπὸ πρωῒ
ἕωσ ἑσπέρασ. **24** καὶ οἱ μὲν ἐπείθοντο τοῖσ
λεγομένοισ, οἱ δὲ ἠπίστουν· **25** ἀσύμφωνοί
τε ὄντεσ πρὸσ ἀλλήλουσ ἀπελύοντο εἰπόντοσ
τοῦ Παύλου ῥῆμα ἕν, ὅτι καλῶσ τὸ πνεῦμα
τὸ ἅγιον ἐλάλησεν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου
πρὸσ τοὺσ πατέρασ ὑμῶν **26** λέγων· πο-
ρεύθητι πρὸσ τὸν λαὸν τοῦτον καὶ εἰπόν· ἀκοῇ

19. κατηγορησαι 20. ενεκεν 21. ειπον | περι σου: post εδεξαμ. 22. εστιν ημιν 23. ηλθον: ηκον | τα περι του ιησ. | μωσεωσ 25. τε: δε | υμων: ημων 26. λεγον | και ειπε

20 26, 6 s. **26** s. Es 6, 9 s. Mt 13, 14 s. Mc 4, 12. Lc 8, 10. Io 12, 40.

ἀκούσετε καὶ οὐ μὴ συνῆτε, καὶ βλέποντεσ
βλέψετε καὶ οὐ μὴ ἴδητε· **27** ἐπαχύνθη
γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖσ
ὠσὶν βαρέωσ ἤκουσαν, καὶ τοὺσ ὀφθαλμοὺσ
αὐτῶν ἐκάμμυσαν· μήποτε ἴδωσιν τοῖσ
ὀφθαλμοῖσ καὶ τοῖσ ὠσὶν ἀκούσωσιν καὶ τῇ
καρδίᾳ συνῶσιν καὶ ἐπιστρέψωσιν, καὶ ἰάσο-
μαι αὐτούσ. **28** γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν
ὅτι τοῖσ ἔθνεσιν ἀπεστάλη τοῦτο τὸ σωτή-
ριον τοῦ θεοῦ· αὐτοὶ καὶ ἀκούσονται.

30 Ἐνέμεινεν δὲ διετίαν ὅλην ἐν ἰδίῳ
μισθώματι, καὶ ἀπεδέχετο πάντασ τοὺσ
εἰσπορευομένουσ πρὸσ αὐτόν, **31** κηρύσσων
τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ διδάσκων τὰ
περὶ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ μετὰ πάσησ παρ-
ρησίασ ἀκωλύτωσ.

---

27. ιασωμαι 28. om τουτο 29. καὶ ταῦτα αὐτοῦ εἰπόντοσ ἀπῆλθον οἱ ἰουδαῖοι, πολλὴν ἔχοντεσ ἐν ἑαυτοῖσ συζήτησιν. 30. εμεινεν | δε: add ο παυλοσ 31. ιησου: add χριστου

---

28 13, 46. **30** 16.

ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ.

I.

De evangelio. Laus Romanae ecclesiae et desiderium visendi. Ex fide iustitia. Lux naturae. Et gentes et Iudaei irae dei obnoxii.

1 Παῦλοσ δοῦλοσ Χριστοῦ Ἰησοῦ, κλη-
τὸσ ἀπόστολοσ ἀφωρισμένοσ εἰσ εὐαγγέλιον
θεοῦ, **2** ὃ προεπηγγείλατο διὰ τῶν προφη-
τῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖσ ἁγίαισ, **3** περὶ τοῦ
υἱοῦ αὐτοῦ τοῦ γενομένου ἐκ σπέρματοσ
Δαυεὶδ κατὰ σάρκα, **4** τοῦ ὁρισθέντοσ υἱοῦ
θεοῦ ἐν δυνάμει κατὰ πνεῦμα ἁγιωσύνησ ἐξ
ἀναστάσεωσ νεκρῶν, Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ
κυρίου ἡμῶν, **5** δι' οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ
ἀποστολὴν εἰσ ὑπακοὴν πίστεωσ ἐν πᾶσιν
τοῖσ ἔθνεσιν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματοσ αὐτοῦ, **6** ἐν
οἷσ ἐστὲ καὶ ὑμεῖσ κλητοὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ,
7 πᾶσιν τοῖσ οὖσιν ἐν Ῥώμῃ ἀγαπητοῖσ
θεοῦ, κλητοῖσ ἁγίοισ. χάρισ ὑμῖν καὶ εἰρήνη
ἀπὸ θεοῦ πατρὸσ ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ
Χριστοῦ.

ς et ς^{e} παυλου του αποστολου η προσ ρωμαιουσ επιστολη
I. 1. ιησου Χριστου 3. δαβιδ

I. **1** 1 Cor 1, 1 ss. **2** Tit 1, 2. **3** 2 Tim 2, 8. **6** s. 1 Cor 1, 2 s. 1 Thess. 1, 1 pp.

8 Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου
διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ περὶ πάντων ὑμῶν, ὅτι
ἡ πίστισ ὑμῶν καταγγέλλεται ἐν ὅλῳ τῷ
κόσμῳ. 9 μάρτυσ γάρ μου ἐστὶν ὁ θεόσ,
ᾧ λατρεύω ἐν τῷ πνεύματί μου ἐν τῷ
εὐαγγελίῳ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὡσ ἀδιαλείπτωσ
μνείαν ὑμῶν ποιοῦμαι 10 πάντοτε ἐπὶ τῶν
προσευχῶν μου, δεόμενοσ εἴπωσ ἤδη ποτὲ
εὐοδωθήσομαι ἐν τῷ θελήματι τοῦ θεοῦ
ἐλθεῖν πρὸσ ὑμᾶσ. 11 ἐπιποθῶ γὰρ ἰδεῖν
ὑμᾶσ, ἵνα τι μεταδῶ χάρισμα ὑμῖν πνευμα-
τικὸν εἰσ τὸ στηριχθῆναι ὑμᾶσ, 12 τοῦτο
δέ ἐστιν συνπαρακληθῆναι ἐν ὑμῖν διὰ τῆσ
ἐν ἀλλήλοισ πίστεωσ, ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ.
13 οὐ θέλω δὲ ὑμᾶσ ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι
πολλάκισ προεθέμην ἐλθεῖν πρὸσ ὑμᾶσ, καὶ
ἐκωλύθην ἄχρι τοῦ δεῦρο, ἵνα τινὰ καρπὸν
σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν καθὼσ καὶ ἐν τοῖσ λοιποῖσ
ἔθνεσιν. 14 Ἕλλησίν τε καὶ βαρβάροισ,
σοφοῖσ τε καὶ ἀνοήτοισ ὀφειλέτησ εἰμί·
15 οὕτωσ τὸ κατ' ἐμὲ πρόθυμον καὶ ὑμῖν
τοῖσ ἐν Ῥώμῃ εὐαγγελίσασθαι. 16 οὐ
γὰρ ἐπαισχύνομαι τὸ εὐαγγέλιον· δύνα-
μισ γὰρ θεοῦ ἐστὶν εἰσ σωτηρίαν παντὶ
τῷ πιστεύοντι, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ
Ἕλληνι. 17 δικαιοσύνη γὰρ θεοῦ ἐν αὐτῷ

8. περι: υπερ 12. συμπαρακλ. 13. καρπον τινα 16. το ευαγγελ. του χριστου

8 1 Cor 1, 4. 1 Thess 1, 2. 9 Phil 1, 8. 10 Eph 1, 16. 11 15, 23. 32. 13 15, 22. 16 1 Cor 1, 24. Rom 2, 9. 17 3, 21 s. Hab 2, 4. Gal 3, 11. Heb 10, 38.

ἀποκαλύπτεται ἐκ πίστεωσ εἰσ πίστιν, κα-
θὼσ γέγραπται· ὁ δὲ δίκαιοσ ἐκ πίστεωσ
ζήσεται.

18 Ἀποκαλύπτεται γὰρ ὀργὴ θεοῦ ἀπ' οὐρα-
νοῦ ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν ἀνθρώπων
τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατεχόντων,
19 διότι τὸ γνωστὸν τοῦ θεοῦ φανερόν ἐστιν ἐν
αὐτοῖσ· ὁ θεὸσ γὰρ αὐτοῖσ ἐφανέρωσεν. 20 τὰ
γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεωσ κόσμου τοῖσ
ποιήμασιν νοούμενα καθορᾶται, ἥ τε ἀΐδιοσ
αὐτοῦ δύναμισ καὶ θειότησ, εἰσ τὸ εἶναι
αὐτοὺσ ἀναπολογήτουσ, 21 διότι γνόντεσ τὸν
θεὸν οὐχ ὡσ θεὸν ἐδόξασαν ἢ ηὐχαρίστη-
σαν, ἀλλ' ἐματαιώθησαν ἐν τοῖσ διαλογισμοῖσ
αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετοσ αὐτῶν
καρδία. 22 φάσκοντεσ εἶναι σοφοὶ ἐμω-
ράνθησαν, 23 καὶ ἤλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ
ἀφθάρτου θεοῦ ἐν ὁμοιώματι εἰκόνοσ φθαρ-
τοῦ ἀνθρώπου καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων
καὶ ἑρπετῶν.

24 Διὸ παρέδωκεν αὐτοὺσ ὁ θεὸσ ἐν
ταῖσ ἐπιθυμίαισ τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰσ
ἀκαθαρσίαν τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα

---

19. ο γαρ θεοσ 21. ευχαριστησαν 24. διο: add και

---

18 Eph 5, 6. 22 1 Cor 1, 20. Ier 10, 14.

αὐτῶν ἐν αὐτοῖσ, **25** οἵτινεσ μετήλλαξαν
τὴν ἀλήθειαν τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει, καὶ
ἐσεβάσθησαν καὶ ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ
τὸν κτίσαντα, ὅσ ἐστιν εὐλογητὸσ εἰσ τοὺσ
αἰῶνας, ἀμήν. **26** διὰ τοῦτο παρέδωκεν
αὐτοὺσ ὁ θεὸσ εἰσ πάθη ἀτιμίασ· αἵ τε
γὰρ θήλειαι αὐτῶν μετήλλαξαν τὴν φυσικὴν
χρῆσιν εἰσ τὴν παρὰ φύσιν, **27** ὁμοίωσ τε
καὶ οἱ ἄρρενεσ ἀφέντεσ τὴν φυσικὴν χρῆ-
σιν τῆσ θηλείασ ἐξεκαύθησαν ἐν τῇ ὀρέξει
αὐτῶν εἰσ ἀλλήλουσ, ἄρρενεσ ἐν ἄρρεσιν τὴν
ἀσχημοσύνην κατεργαζόμενοι καὶ τὴν ἀντι-
μισθίαν ἣν ἔδει τῆσ πλάνησ αὐτῶν ἐν ἑαυ-
τοῖσ ἀπολαμβάνοντεσ. **28** καὶ καθὼσ οὐκ
ἐδοκίμασαν τὸν θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει,
παρέδωκεν αὐτοὺσ ὁ θεὸσ εἰσ ἀδόκιμον νοῦν,
ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα, **29** πεπληρωμέ-
νουσ πάσῃ ἀδικίᾳ πονηρίᾳ κακίᾳ πλεονεξίᾳ,
μεστοὺσ φθόνου φόνου ἔριδοσ δόλου κα-
κοηθείασ, **30** ψιθυριστάσ, καταλάλουσ, θεο-
στυγεῖσ, ὑβριστάσ, ὑπερηφάνουσ, ἀλαζό-
νασ, ἐφευρετὰσ κακῶν, γονεῦσιν ἀπειθεῖσ,
31 ἀσυνέτουσ, ἀσυνθέτουσ, ἀστόργουσ, ἀνε-
λεήμονας, **32** οἵτινεσ τὸ δικαίωμα τοῦ θεοῦ
ἐπιγνόντεσ, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντεσ

---

24. εν εαυτοισ 27. ς^e αρσενεσ bis et εν αρσεσιν
29. αδικια: add πορνεια | πονηρια πλεονεξια κακια
31. αστοργουσ: add ασπονδουσ

---

25 9, 5. 2 Cor 11, 31. **29** ss. Gal 5, 19 ss. 1 Cor
6, 9 ss. 2 Cor 12, 20. Eph 5, 3 ss. 2 Tim 3, 2 ss.

ἄξιοι θανάτου εἰσίν, οὐ μόνον αὐτὰ ποιοῦ-
σιν, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσιν τοῖσ πράσσουσιν.

II.

Imminet dei iudicium iustum. Iudaei frustra lege gloriantur et circumcisione.

1 Διὸ ἀναπολόγητοσ εἶ, ὦ ἄνθρωπε πᾶσ
ὁ κρίνων. ἐν ᾧ γὰρ κρίνεισ τὸν ἕτερον,
σεαυτὸν κατακρίνεισ· τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεισ
ὁ κρίνων. 2 οἴδαμεν γὰρ ὅτι τὸ κρίμα τοῦ
θεοῦ ἐστὶν κατὰ ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺσ τὰ τοι-
αῦτα πράσσοντασ. 3 λογίζῃ δὲ τοῦτο, ὦ
ἄνθρωπε ὁ κρίνων τοὺσ τὰ τοιαῦτα πράσ-
σοντασ καὶ ποιῶν αὐτά, ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ τὸ
κρίμα τοῦ θεοῦ; 4 ἢ τοῦ πλούτου τῆσ χρη-
στότητοσ αὐτοῦ καὶ τῆσ ἀνοχῆσ καὶ τῆσ
μακροθυμίασ καταφρονεῖσ, ἀγνοῶν ὅτι τὸ
χρηστὸν τοῦ θεοῦ εἰσ μετάνοιάν σε ἄγει;
5 κατὰ δὲ τὴν σκληρότητά σου καὶ ἀμε-
τανόητον καρδίαν θησαυρίζεισ σεαυτῷ ὀρ-
γὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆσ καὶ ἀποκαλύψεωσ δι-
καιοκρισίασ τοῦ θεοῦ, 6 ὃσ ἀποδώσει ἑκά-
στῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ, 7 τοῖσ μὲν καθ'
ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ δόξαν καὶ τιμὴν
καὶ ἀφθαρσίαν ζητοῦσιν ζωὴν αἰώνιον·
8 τοῖσ δὲ ἐξ ἐριθείασ καὶ ἀπειθοῦσι τῇ
ἀληθείᾳ, πειθομένοισ δὲ τῇ ἀδικίᾳ, ὀργὴ

II. 2. οιδαμ. δε 8. απειθουσι: add μεν | θυμοσ κ. οργη

II. 1 14, 10. 4 2 Petr 3, 15. 8 Phil 1, 16.

καὶ θυμόσ. 9 θλίψισ καὶ στενοχωρία ἐπὶ
πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου
τὸ κακόν, Ἰουδαίου τε πρῶτον καὶ Ἕλλη-
νοσ· 10 δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ
τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε πρῶ-
τον καὶ Ἕλληνι.

11 Οὐ γάρ ἐστιν προσωπολημψία παρὰ
τῷ θεῷ. 12 ὅσοι γὰρ ἀνόμωσ ἥμαρτον,
ἀνόμωσ καὶ ἀπολοῦνται· καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ
ἥμαρτον, διὰ νόμου κριθήσονται· 13 οὐ γὰρ
οἱ ἀκροαταὶ νόμου δίκαιοι παρὰ τῷ θεῷ,
ἀλλ' οἱ ποιηταὶ νόμου δικαιωθήσονται.
14 ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα
φύσει τὰ τοῦ νόμου ποιῶσιν, οὗτοι νόμον
μὴ ἔχοντεσ ἑαυτοῖσ εἰσὶν νόμοσ, 15 οἵτινεσ
ἐνδείκνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν ἐν
ταῖσ καρδίαισ αὐτῶν, συνμαρτυρούσησ αὐτῶν
τῆσ συνειδήσεωσ καὶ μεταξὺ ἀλλήλων τῶν
λογισμῶν κατηγορούντων ἢ καὶ ἀπολογου-
μένων, 16 ἐν ἡμέρᾳ ὅτε κρινεῖ ὁ θεὸσ τὰ
κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὸ εὐαγγέ-
λιόν μου διὰ Χριστοῦ Ἰησοῦ. 17 εἰ δὲ
σὺ Ἰουδαῖοσ ἐπονομάζῃ καὶ ἐπαναπαύῃ
νόμῳ καὶ καυχᾶσαι ἐν θεῷ 18 καὶ γι-
νώσκεισ τὸ θέλημα καὶ δοκιμάζεισ τὰ
διαφέροντα κατηχούμενοσ ἐκ τοῦ νόμου,

11. προσωποληψια 13. bis του νομου 14. ποιη
15. συμμαρτυρ. 16. δια ιησου χριστου 17. ει δε:
ς^e ἰδὲ, ς ιδε | τω νομω

9 1, 16. 11 Eph 6, 9 ss. 13 Iac 1, 22. 15 Heb
8, 10. Rom 9, 1. 16 16, 25. 18 Phil 1, 10.

19 πέποιθάσ τε σεαυτὸν ὁδηγὸν εἶναι τυ-
φλῶν, φῶσ τῶν ἐν σκότει, **20** παιδευτὴν
ἀφρόνων, διδάσκαλον νηπίων, ἔχοντα τὴν
μόρφωσιν τῆσ γνώσεωσ καὶ τῆσ ἀληθείασ
ἐν τῷ νόμῳ· **21** ὁ οὖν διδάσκων ἕτερον σεαυ-
τὸν οὐ διδάσκεισ; ὁ κηρύσσων μὴ κλέπτειν,
κλέπτεισ; **22** ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν μοι-
χεύεισ; ὁ βδελυσσόμενοσ τὰ εἴδωλα ἱερο-
συλεῖσ; **23** ὃσ ἐν νόμῳ καυχᾶσαι, διὰ τῆσ
παραβάσεωσ τοῦ νόμου τὸν θεὸν ἀτιμάζεισ;
24 τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ θεοῦ δι' ὑμᾶσ βλα-
σφημεῖται ἐν τοῖσ ἔθνεσιν, καθὼσ γέγραπται.
25 περιτομὴ μὲν γὰρ ὠφελεῖ ἐὰν νόμον
πράσσῃσ· ἐὰν δὲ παραβάτησ νόμου ᾖσ, ἡ
περιτομή σου ἀκροβυστία γέγονεν. **26** ἐὰν
οὖν ἡ ἀκροβυστία τὰ δικαιώματα τοῦ νό-
μου φυλάσσῃ, οὐχ ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰσ
περιτομὴν λογισθήσεται; **27** καὶ κρινεῖ ἡ
ἐκ φύσεωσ ἀκροβυστία τὸν νόμον τελοῦσα
σὲ τὸν διὰ γράμματοσ καὶ περιτομῆσ παρα-
βάτην νόμου. **28** οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερῷ
Ἰουδαῖόσ ἐστιν, οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανερῷ
ἐν σαρκὶ περιτομή· **29** ἀλλ' ὁ ἐν τῷ κρυ-
πτῷ Ἰουδαῖοσ, καὶ περιτομὴ καρδίασ ἐν

---

26. ουχι η

---

19 Mt 15, 14. **24** Es 52, 6. **25** 1 Cor 7, 19.

πνεύματι οὐ γράμματι, οὗ ὁ ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων ἀλλ᾽ ἐκ τοῦ θεοῦ.

III.

Valent dei dicta Iudaeis concredita. Omnes pariter sontes dei gratia servat fide Christo expiatori habita. Legem fides non destruit.

1 Τί οὖν τὸ περισσὸν τοῦ Ἰουδαίου, ἢ
τίς ἡ ὠφέλεια τῆς περιτομῆς; 2 πολὺ
κατὰ πάντα τρόπον. πρῶτον μὲν γὰρ ὅτι
ἐπιστεύθησαν τὰ λόγια τοῦ θεοῦ. 3 τί γὰρ
εἰ ἠπίστησάν τινες; μὴ ἡ ἀπιστία αὐτῶν
τὴν πίστιν τοῦ θεοῦ καταργήσει; 4 μὴ
γένοιτο· γινέσθω δὲ ὁ θεὸς ἀληθής, πᾶς
δὲ ἄνθρωπος ψεύστης, καθάπερ γέγραπται·
ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις σου καὶ
νικήσεις ἐν τῷ κρίνεσθαί σε. 5 εἰ δὲ ἡ
ἀδικία ἡμῶν θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησιν,
τί ἐροῦμεν; μὴ ἄδικος ὁ θεὸς ὁ ἐπιφέρων
τὴν ὀργήν; κατὰ ἄνθρωπον λέγω. 6 μὴ
γένοιτο· ἐπεὶ πῶς κρινεῖ ὁ θεὸς τὸν κόσ-
μον; 7 εἰ δὲ ἡ ἀλήθεια τοῦ θεοῦ ἐν τῷ
ἐμῷ ψεύσματι ἐπερίσσευσεν εἰς τὴν δόξαν
αὐτοῦ, τί ἔτι κἀγὼ ὡς ἁμαρτωλὸς κρί-
νομαι; 8 καὶ μὴ καθὼς βλασφημούμεθα
καὶ καθώς φασίν τινες ἡμᾶς λέγειν ὅτι

III. 3. τί γάρ; εἰ ἠπίστ. τινες, μὴ etc 4. καθως γεγρ. | νικησης 7. ει γαρ η

III. 4 Tit 1, 2. Ps 115 (116), 2. Ps 50 (51), 6. 5 6, 19. Gal 3, 15. 8 6, 1.

ποιήσωμεν τὰ κακὰ ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθά;
ὧν τὸ κρίμα ἔνδικόν ἐστιν.

9 Τί οὖν; προεχόμεθα; οὐ πάντωσ· προη-
τιασάμεθα γὰρ Ἰουδαίουσ τε καὶ Ἕλληνασ
πάντασ ὑφ᾽ ἁμαρτίαν εἶναι, 10 καθὼσ γέ-
γραπται ὅτι οὐκ ἔστιν δίκαιοσ οὐδὲ εἷσ,
11 οὐκ ἔστιν ὁ συνιῶν, οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν
τὸν θεόν· 12 πάντεσ ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρεώ-
θησαν· οὐκ ἔστιν ὁ ποιῶν χρηστότητα, οὐκ
ἔστιν ἕωσ ἑνόσ. 13 τάφοσ ἀνεῳγμένοσ ὁ
λάρυγξ αὐτῶν, ταῖσ γλώσσαισ αὐτῶν ἐδο-
λιοῦσαν, ἰὸσ ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χείλη αὐτῶν.
14 ὧν τὸ στόμα ἀρᾶσ καὶ πικρίασ γέμει.
15 ὀξεῖσ οἱ πόδεσ αὐτῶν ἐκχέαι αἷμα,
16 σύντριμμα καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖσ ὁδοῖσ
αὐτῶν, 17 καὶ ὁδὸν εἰρήνησ οὐκ ἔγνωσαν.
18 οὐκ ἔστιν φόβοσ θεοῦ ἀπέναντι τῶν
ὀφθαλμῶν αὐτῶν. 19 οἴδαμεν δὲ ὅτι ὅσα
ὁ νόμοσ λέγει τοῖσ ἐν τῷ νόμῳ λαλεῖ, ἵνα
πᾶν στόμα φραγῇ καὶ ὑπόδικοσ γένηται
πᾶσ ὁ κόσμοσ τῷ θεῷ. 20 διότι ἐξ ἔργων
νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον
αὐτοῦ· διὰ γὰρ νόμου ἐπίγνωσισ ἁμαρτίασ.

---

12. ηχρειωθησαν | om ὁ

---

9 11, 32. Gal 3, 22. 10 ss. Ps 13 (14), 1—3.
13 Ps 5, 10. 139 (140), 4. 14 Ps 9, 28. (10, 7.) 15 ss.
Es 59, 7 s. 18 Ps 35 (36), 2. 20 Ps 142 (143), 2.
Gal 2, 16. Rom 7, 7.

21 Νυνὶ δὲ χωρὶσ νόμου δικαιοσύνη θεοῦ
πεφανέρωται, μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου
καὶ τῶν προφητῶν, **22** δικαιοσύνη δὲ θεοῦ
διὰ πίστεωσ Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰσ πάντασ
τοὺσ πιστεύοντασ. οὐ γάρ ἐστιν διαστολή·
23 πάντεσ γὰρ ἥμαρτον καὶ ὑστεροῦνται
τῆσ δόξησ τοῦ θεοῦ, **24** δικαιούμενοι δωρεὰν
τῇ αὐτοῦ χάριτι διὰ τῆσ ἀπολυτρώσεωσ
τῆσ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, **25** ὃν προέθετο ὁ
θεὸσ ἱλαστήριον διὰ πίστεωσ ἐν τῷ αὐτοῦ
αἵματι, εἰσ ἔνδειξιν τῆσ δικαιοσύνησ αὐτοῦ,
διὰ τὴν πάρεσιν τῶν προγεγονότων ἁμαρτη-
μάτων **26** ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ θεοῦ, πρὸσ
τὴν ἔνδειξιν τῆσ δικαιοσύνησ αὐτοῦ ἐν τῷ
νῦν καιρῷ, εἰσ τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον καὶ
δικαιοῦντα τὸν ἐκ πίστεωσ Ἰησοῦ.
27 Ποῦ οὖν ἡ καύχησισ; ἐξεκλείσθη.
διὰ ποίου νόμου; τῶν ἔργων; οὐχί, ἀλλὰ
διὰ νόμου πίστεωσ. **28** λογιζόμεθα γὰρ
δικαιοῦσθαι πίστει ἄνθρωπον χωρὶσ ἔργων
νόμου. **29** ἢ Ἰουδαίων ὁ θεὸσ μόνον; οὐχὶ
καὶ ἐθνῶν; ναὶ καὶ ἐθνῶν, **30** εἴπερ εἷσ ὁ

---

22. εισ παντασ: add και επι παντασ 25. δια τησ πιστεωσ 26. προσ ενδειξιν 28. γαρ: ουν | πιστει δικαι. ανθρωπ. 29. ουχι δε και 30. επειπερ

---

21 1, 17. **22** 10, 12. **25** 1 Ioh 2, 2. **28** Gal 2, 16.
29 Eph 4, 6.

θεὸσ ὃσ δικαιώσει περιτομὴν ἐκ πίστεωσ
καὶ ἀκροβυστίαν διὰ τῆσ πίστεωσ. 31 νό-
μον οὖν καταργοῦμεν διὰ τῆσ πίστεωσ; μὴ
γένοιτο, ἀλλὰ νόμον ἱστάνομεν.

IV.

Ipse Abrahamus ex fide iustus. Gratia dei erga Abrahamum nondum circumcisum.

1 Τί οὖν ἐροῦμεν εὑρηκέναι Ἀβραὰμ τὸν
προπάτορα ἡμῶν κατὰ σάρκα; 2 εἰ γὰρ
Ἀβραὰμ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα,
ἀλλʼ οὐ πρὸσ θεόν. 3 τί γὰρ ἡ γραφὴ
λέγει; ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ
ἐλογίσθη αὐτῷ εἰσ δικαιοσύνην. 4 τῷ δὲ
ἐργαζομένῳ ὁ μισθὸσ οὐ λογίζεται κατὰ
χάριν ἀλλὰ κατὰ ὀφείλημα· 5 τῷ δὲ μὴ
ἐργαζομένῳ, πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιοῦντα
τὸν ἀσεβῆν, λογίζεται ἡ πίστισ αὐτοῦ εἰσ
δικαιοσύνην. 6 καθάπερ καὶ Δαυεὶδ λέγει
τὸν μακαρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου ᾧ ὁ θεὸσ
λογίζεται δικαιοσύνην χωρὶσ ἔργων· 7 μα-
κάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι καὶ ὧν ἐπε-
καλύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι· 8 μακάριοσ ἀνὴρ
οὗ οὐ μὴ λογίσηται κύριοσ ἁμαρτίαν. 9 ὁ

---

31. ιστωμεν
IV. 1. ευρηκεναι: post αβρ. τ. πατερα (sic ς) ημων 2. τον θεον 4. το οφειλημα 5. ασεβη 6. δαβιδ 8. ω ου μη

IV. 3 Gen 15, 6. Gal 3, 6. Iac 2, 23. 7 Ps 31 (32), 1 s. 9 3.

μακαρισμὸσ οὖν οὗτοσ ἐπὶ τὴν περιτομὴν
ἢ καὶ ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν; λέγομεν γάρ·
ἐλογίσθη τῷ Ἀβραὰμ ἡ πίστισ εἰσ δικαιο-
σύνην. 10 πῶσ οὖν ἐλογίσθη; ἐν περιτομῇ
ὄντι ἢ ἐν ἀκροβυστίᾳ; οὐκ ἐν περιτομῇ ἀλλ'
ἐν ἀκροβυστίᾳ. 11 καὶ σημεῖον ἔλαβεν περι-
τομῆσ σφραγῖδα τῆσ δικαιοσύνησ τῆσ πί-
στεωσ τῆσ ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ, εἰσ τὸ εἶναι
αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων δι'
ἀκροβυστίασ, εἰσ τὸ λογισθῆναι αὐτοῖσ
δικαιοσύνην, 12 καὶ πατέρα περιτομῆσ τοῖσ
οὐκ ἐκ περιτομῆσ μόνον ἀλλὰ καὶ τοῖσ
στοιχοῦσιν τοῖσ ἴχνεσιν τῆσ ἐν ἀκροβυστίᾳ
πίστεωσ τοῦ πατρὸσ ἡμῶν Ἀβραάμ. 13 οὐ
γὰρ διὰ νόμου ἡ ἐπαγγελία τῷ Ἀβραὰμ ἢ
τῷ σπέρματι αὐτοῦ, τὸ κληρονόμον αὐτὸν
εἶναι κόσμου, ἀλλὰ διὰ δικαιοσύνησ πί-
στεωσ. 14 εἰ γὰρ οἱ ἐκ νόμου κληρονόμοι,
κεκένωται ἡ πίστισ καὶ κατήργηται ἡ
ἐπαγγελία. 15 ὁ γὰρ νόμοσ ὀργὴν κατ-
εργάζεται· οὗ δὲ οὐκ ἔστιν νόμοσ, οὐδὲ
παράβασισ. 16 διὰ τοῦτο ἐκ πίστεωσ, ἵνα
κατὰ χάριν, εἰσ τὸ εἶναι βεβαίαν τὴν ἐπαγ-

---

9. λεγομ. γαρ οτι 11. λογισθ. και αυτοισ | την δικαιο-
συνην 12. τησ εν τη ακροβ. 13. του κοσμου 15. ου
γαρ ουκ

---

11 Gen 17, 11. **13** Gen 22, 17 pp. **14** Gal 3, 18.

γελίαν παντὶ τῷ σπέρματι, οὐ τῷ ἐκ τοῦ νό-
μου μόνον ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ πίστεως Ἀβραάμ,
ὅς ἐστιν πατὴρ πάντων ἡμῶν, **17** καθὼς
γέγραπται ὅτι πατέρα πολλῶν ἐθνῶν τέθεικά
σε, κατέναντι οὗ ἐπίστευσεν θεοῦ τοῦ ζωο-
ποιοῦντος τοὺς νεκροὺς καὶ καλοῦντος τὰ
μὴ ὄντα ὡς ὄντα, **18** ὃς παρ' ἐλπίδα ἐπ'
ἐλπίδι ἐπίστευσεν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν
πατέρα πολλῶν ἐθνῶν κατὰ τὸ εἰρημένον·
οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα σου, **19** καὶ μὴ
ἀσθενήσας τῇ πίστει κατενόησεν τὸ ἑαυτοῦ
σῶμα νενεκρωμένον, ἑκατονταέτης που ὑπάρ-
χων, καὶ τὴν νέκρωσιν τῆς μήτρας Σάρ-
ρας· **20** εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ θεοῦ
οὐ διεκρίθη τῇ ἀπιστίᾳ, ἀλλ' ἐνεδυναμώθη
τῇ πίστει, δοὺς δόξαν τῷ θεῷ, **21** καὶ πλη-
ροφορηθεὶς ὅτι ὃ ἐπήγγελται δυνατός ἐστιν
καὶ ποιῆσαι. **22** διὸ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ
εἰς δικαιοσύνην. **23** οὐκ ἐγράφη δὲ δι'
αὐτὸν μόνον ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ, **24** ἀλλὰ
καὶ δι' ἡμᾶς, οἷς μέλλει λογίζεσθαι τοῖς
πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν ἐγείραντα Ἰησοῦν τὸν
κύριον ἡμῶν ἐκ νεκρῶν, **25** ὃς παρεδόθη διὰ

---

19. ου κατενοησε | ηδη νενεκρωμενον

---

17 Gen 17, 5. **18** Gen 15, 5. **19** Gen 17, 17. **20** Ioh 9, 24. **23** Gen 15, 6. **25** Es 53, 12.

τὰ παραπτώματα ἡμῶν καὶ ἠγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν.

V.

Salus iustorum ex fide. Christus pro nobis et mortuus est et vivit. Ut per Adamum mors, ita per Christum vita.

1 Δικαιωθέντεσ οὖν ἐκ πίστεωσ εἰρήνην
ἔχωμεν πρὸσ τὸν θεὸν διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ, 2 δι᾽ οὗ καὶ τὴν προσαγω-
γὴν ἐσχήκαμεν τῇ πίστει εἰσ τὴν χάριν
ταύτην ἐν ᾗ ἑστήκαμεν, καὶ καυχώμεθα ἐπ᾽
ἐλπίδι τῆσ δόξησ τοῦ θεοῦ. 3 οὐ μόνον δέ,
ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα ἐν ταῖσ θλίψεσιν, εἰδό-
τεσ ὅτι ἡ θλίψισ ὑπομονὴν κατεργάζεται,
4 ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμήν, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα·
5 ἡ δὲ ἐλπὶσ οὐ καταισχύνει, ὅτι ἡ ἀγάπη
τοῦ θεοῦ ἐκκέχυται ἐν ταῖσ καρδίαισ ἡμῶν
διὰ πνεύματοσ ἁγίου τοῦ δοθέντοσ ἡμῖν.
6 ἔτι γὰρ Χριστόσ, ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν
ἔτι, κατὰ καιρὸν ὑπὲρ ἀσεβῶν ἀπέθανεν·
7 μόλισ γὰρ ὑπὲρ δικαίου τισ ἀποθανεῖται·
ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα τισ καὶ τολμᾷ ἀπο-
θανεῖν· 8 συνίστησιν δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην
εἰσ ἡμᾶσ ὁ θεὸσ ὅτι ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων
ἡμῶν Χριστὸσ ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανεν· 9 πολλῷ
οὖν μᾶλλον δικαιωθέντεσ νῦν ἐν τῷ αἵματι
αὐτοῦ σωθησόμεθα δι᾽ αὐτοῦ ἀπὸ τῆσ ὀργῆσ.

V. 1. εχομεν 6. om ετι sec

V. 2 Eph 2, 18. 3, 12. 1 Petr 5, 12. 3 Iac 1, 3.

10 εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντεσ κατηλλάγημεν τῷ θεῷ
διὰ τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῷ
μᾶλλον καταλλαγέντεσ σωθησόμεθα ἐν τῇ
ζωῇ αὐτοῦ, **11** οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ
καυχώμενοι ἐν τῷ θεῷ διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι᾽ οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν
ἐλάβομεν.

12 Διὰ τοῦτο ὥσπερ δι᾽ ἑνὸσ ἀνθρώπου
ἡ ἁμαρτία εἰσ τὸν κόσμον εἰσῆλθεν, καὶ διὰ
τῆσ ἁμαρτίασ ὁ θάνατοσ, καὶ οὕτωσ εἰσ
πάντασ ἀνθρώπουσ ὁ θάνατοσ διῆλθεν, ἐφ᾽
ᾧ πάντεσ ἥμαρτον· **13** ἄχρι γὰρ νόμου ἁμαρ-
τία ἦν ἐν κόσμῳ, ἁμαρτία δὲ οὐκ ἐλλογεῖται
μὴ ὄντοσ νόμου· **14** ἀλλὰ ἐβασίλευσεν ὁ
θάνατοσ ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι Μωϋσέωσ καὶ ἐπὶ
τοὺσ μὴ ἁμαρτήσαντασ ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι
τῆσ παραβάσεωσ Ἀδάμ, ὅσ ἐστιν τύποσ τοῦ
μέλλοντοσ. **15** ἀλλ᾽ οὐχ ὡσ τὸ παράπτωμα,
οὕτωσ καὶ τὸ χάρισμα· εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸσ
παραπτώματι οἱ πολλοὶ ἀπέθανον, πολλῷ
μᾶλλον ἡ χάρισ τοῦ θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ ἐν
χάριτι τῇ τοῦ ἑνὸσ ἀνθρώπου Ἰησοῦ Χρι-
στοῦ εἰσ τοὺσ πολλοὺσ ἐπερίσσευσεν. **16** καὶ
οὐχ ὡσ δι᾽ ἑνὸσ ἁμαρτήσαντοσ τὸ δώρημα·
τὸ μὲν γὰρ κρίμα ἐξ ἑνὸσ εἰσ κατάκριμα,

---

14. αλλ | μωσεωσ

---

12 1 Cor 15, 21. **13** 4, 15. **14** 1 Cor 15, 45.

τὸ δὲ χάρισμα ἐκ πολλῶν παραπτωμάτων
εἰσ δικαίωμα. 17 εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸσ παρα-
πτώματι ὁ θάνατοσ ἐβασίλευσεν διὰ τοῦ ἑνόσ,
πολλῷ μᾶλλον οἱ τὴν περισσείαν τῆσ χάρι-
τοσ καὶ τῆσ δωρεᾶσ τῆσ δικαιοσύνησ λαμ-
βάνοντεσ ἐν ζωῇ βασιλεύσουσιν διὰ τοῦ ἑνὸσ
Ἰησοῦ Χριστοῦ. 18 Ἄρα οὖν ὡσ δι' ἑνὸσ
παραπτώματοσ εἰσ πάντασ ἀνθρώπουσ εἰσ
κατάκριμα, οὕτωσ καὶ δι' ἑνὸσ δικαιώματοσ
εἰσ πάντασ ἀνθρώπουσ εἰσ δικαίωσιν ζωῆσ·
19 ὥσπερ γὰρ διὰ τῆσ παρακοῆσ τοῦ ἑνὸσ
ἀνθρώπου ἁμαρτωλοὶ κατεστάθησαν οἱ πολ-
λοί, οὕτωσ καὶ διὰ τῆσ ὑπακοῆσ τοῦ ἑνὸσ
δίκαιοι κατασταθήσονται οἱ πολλοί. 20 νό-
μοσ δὲ παρεισῆλθεν ἵνα πλεονάσῃ τὸ πα-
ράπτωμα· οὗ δὲ ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία,
ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρισ, 21 ἵνα ὥσπερ
ἐβασίλευσεν ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θανάτῳ, οὕτωσ
καὶ ἡ χάρισ βασιλεύσῃ διὰ δικαιοσύνησ εἰσ
ζωὴν αἰώνιον διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου
ἡμῶν.

VI.

Nactos per Christum vitam mortuos peccato esse; vindicatis in libertatem deo serviendum.

1 Τί οὖν ἐροῦμεν; ἐπιμένωμεν τῇ ἁμαρ-
τίᾳ, ἵνα ἡ χάρισ πλεονάσῃ; 2 μὴ γένοιτο.

VI. 1. επιμενουμεν

---

18 1 Cor 15, 22. 20 Gal 3, 19.

οἵτινες ἀπεθάνομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι
ζήσομεν ἐν αὐτῇ; 3 ἢ ἀγνοεῖτε ὅτι ὅσοι
ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸν
θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; 4 συνετάφη-
μεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν
θάνατον, ἵνα ὥσπερ ἠγέρθη Χριστὸς ἐκ
νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρός, οὕτως
καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν.
5 εἰ γὰρ σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι
τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστά-
σεως ἐσόμεθα, 6 τοῦτο γινώσκοντες, ὅτι ὁ
παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος συνεσταυρώθη, ἵνα
καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας, τοῦ
μηκέτι δουλεύειν ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ· 7 ὁ
γὰρ ἀποθανὼν δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρ-
τίας. 8 εἰ δὲ ἀπεθάνομεν σὺν Χριστῷ,
πιστεύομεν ὅτι καὶ συνζήσομεν αὐτῷ, 9 εἰ-
δότες ὅτι Χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν
οὐκέτι ἀποθνήσκει· θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι
κυριεύει. 10 ὃ γὰρ ἀπέθανεν, τῇ ἁμαρτίᾳ
ἀπέθανεν ἐφάπαξ· ὃ δὲ ζῇ, ζῇ τῷ θεῷ.
11 οὕτως καὶ ὑμεῖς λογίζεσθε ἑαυτοὺς εἶναι
νεκροὺς μὲν τῇ ἁμαρτίᾳ, ζῶντας δὲ τῷ θεῷ
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. 12 Μὴ οὖν βασιλευέτω ἡ

8. συζησομεν 11. ειναι: post νεκρ. μεν | εν χρι. ιησου: add τω κυριω ημων

VI. 3 Gal 3, 27. 4 Col 2, 12. 5 Phil 3, 10. 6 Eph 4, 22. 8 2 Tim 2, 11.

ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ ὑμῶν σώματι εἰσ το
ὑπακούειν ταῖσ ἐπιθυμίαισ αὐτοῦ, **13** μηδὲ
παριστάνετε τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα ἀδικίασ
τῇ ἁμαρτίᾳ, ἀλλὰ παραστήσατε ἑαυτοὺσ τῷ
θεῷ ὡσεὶ ἐκ νεκρῶν ζῶντασ καὶ τὰ μέλη
ὑμῶν ὅπλα δικαιοσύνησ τῷ θεῷ. **14** ἁμαρτία
γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει· οὐ γάρ ἐστε υπο
νόμον ἀλλὰ ὑπὸ χάριν.

15 Τί οὖν; ἁμαρτήσωμεν, ὅτι οὐκ ἐσμὲν
ὑπὸ νόμον ἀλλὰ ὑπὸ χάριν; μὴ γένοιτο.
16 οὐκ οἴδατε ὅτι ᾧ παριστάνετε ἑαυτοὺσ
δούλουσ εἰσ ὑπακοήν, δοῦλοί ἐστε ᾧ ὑπα-
κούετε, ἤτοι ἁμαρτίασ εἰσ θάνατον ἢ ὑπα-
κοῆσ εἰσ δικαιοσύνην; **17** χάρισ δὲ τῷ
θεῷ ὅτι ἦτε δοῦλοι τῆσ ἁμαρτίασ, ὑπηκού-
σατε δὲ ἐκ καρδίασ εἰσ ὃν παρεδόθητε τύ-
πον διδαχῆσ, **18** ἐλευθερωθέντεσ δὲ ἀπὸ
τῆσ ἁμαρτίασ ἐδουλώθητε τῇ δικαιοσύνῃ.
19 ἀνθρώπινον λέγω διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆσ
σαρκὸσ ὑμῶν. ὥσπερ γὰρ παρεστήσατε τὰ
μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ τῇ
ἀνομίᾳ εἰσ τὴν ἀνομίαν, οὕτωσ νῦν παρα-
στήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ δικαιοσύνῃ

---

12. υπακ. αυτῃ εν ταισ επιθυμιαισ αυτου 13. ωσει: ωσ 14. αλλ 15. αμαρτησομεν

---

13 19. **14** Gal 5 18. **16** Ioh 8, 34. **18** 1 Cor 7, 22.

εἰσ ἁγιασμόν. 20 ὅτε γὰρ δοῦλοι ἦτε τῆσ
ἁμαρτίασ, ἐλεύθεροι ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ.
21 τίνα οὖν καρπὸν εἴχετε τότε; ἐφ' οἷσ
νῦν ἐπαισχύνεσθε· τὸ γὰρ τέλοσ ἐκείνων
θάνατοσ. 22 νυνὶ δὲ ἐλευθερωθέντεσ ἀπὸ
τῆσ ἁμαρτίασ, δουλωθέντεσ δὲ τῷ θεῷ,
ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰσ ἁγιασμόν, τὸ
δὲ τέλοσ ζωὴν αἰώνιον. 23 τὰ γὰρ ὀψώνια
τῆσ ἁμαρτίασ θάνατοσ· τὸ δὲ χάρισμα τοῦ
θεοῦ ζωὴ αἰώνιοσ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ
κυρίῳ ἡμῶν.

VII.

Lege mortua Christo obstricti sumus. Lex sancta ex imbecillitate hominum mors facta. Caro rationi repugnans. Homo peccati servus.

1 Ἢ ἀγνοεῖτε, ἀδελφοί, γινώσκουσιν γὰρ
νόμον λαλῶ, ὅτι ὁ νόμοσ κυριεύει τοῦ ἀνθρώ-
που ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ; 2 ἡ γὰρ ὕπαν-
δροσ γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ δέδεται νόμῳ·
ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνήρ, κατήργηται ἀπὸ
τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρόσ. 3 ἄρα οὖν ζῶντοσ
τοῦ ἀνδρὸσ μοιχαλὶσ χρηματίσει ἐὰν γένηται
ἀνδρὶ ἑτέρῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνήρ, ἐλευ-
θέρα ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶναι
αὐτὴν μοιχαλίδα γενομένην ἀνδρὶ ἑτέρῳ.
4 ὥστε, ἀδελφοί μου, καὶ ὑμεῖσ ἐθανατώθητε

21. τότε, ἐφ' οἷσ νῦν ἐπαισχ.;
VII. 2. ς^e om (per errorem) του νομου

21 8, 6. Phil 3, 19. 22 1 Petr 1, 9.
VII. 2 1 Cor 7, 39.

τῷ νόμῳ διὰ τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ,
εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς ἑτέρῳ, τῷ ἐκ νεκρῶν
ἐγερθέντι, ἵνα καρποφορήσωμεν τῷ θεῷ.
5 ὅτε γὰρ ἦμεν ἐν τῇ σαρκί, τὰ παθήματα
τῶν ἁμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου ἐνηργεῖτο
ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν εἰς τὸ καρποφορῆσαι
τῷ θανάτῳ· **6** νυνὶ δὲ κατηργήθημεν ἀπὸ
τοῦ νόμου, ἀποθανόντες ἐν ᾧ κατειχόμεθα,
ὥστε δουλεύειν ἡμᾶς ἐν καινότητι πνεύμα-
τος καὶ οὐ παλαιότητι γράμματος.

7 Τί οὖν ἐροῦμεν; ὁ νόμος ἁμαρτία; μὴ
γένοιτο· ἀλλὰ τὴν ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνων εἰ
μὴ διὰ νόμου· τήν τε γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ
ᾔδειν εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν· οὐκ ἐπιθυμή-
σεις. **8** ἀφορμὴν δὲ λαβοῦσα ἡ ἁμαρτία
διὰ τῆς ἐντολῆς κατηργάσατο ἐν ἐμοὶ πᾶ-
σαν ἐπιθυμίαν· χωρὶς γὰρ νόμου ἁμαρτία
νεκρά. **9** ἐγὼ δὲ ἔζων χωρὶς νόμου ποτέ·
ἐλθούσης δὲ τῆς ἐντολῆς ἡ ἁμαρτία ἀνέζη-
σεν, **10** ἐγὼ δὲ ἀπέθανον, καὶ εὑρέθη μοι
ἡ ἐντολὴ ἡ εἰς ζωήν, αὕτη εἰς θάνατον.
11 ἡ γὰρ ἁμαρτία ἀφορμὴν λαβοῦσα διὰ
τῆς ἐντολῆς ἐξηπάτησέν με καὶ δι᾽ αὐτῆς
ἀπέκτεινεν. **12** ὥστε ὁ μὲν νόμος ἅγιος,
καὶ ἡ ἐντολὴ ἁγία καὶ δικαία καὶ ἀγαθή.

---

6. ςe αποθανοντοσ sine teste 8. κατειργασατο

---

6 2 Cor 3, 6. **7** Ex 20, 17. **8** 4, 15. Ioh 15, 22.

13 τὸ οὖν ἀγαθὸν ἐμοὶ ἐγένετο θάνατοσ;
μὴ γένοιτο, ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία, ἵνα φανῇ
ἁμαρτία, διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι κατεργαζομένη
θάνατον, ἵνα γένηται καθ' ὑπερβολὴν ἁμαρ-
τωλὸσ ἡ ἁμαρτία διὰ τῆσ ἐντολῆσ. **14** οἴδα-
μεν γὰρ ὅτι ὁ νόμοσ πνευματικόσ ἐστιν·
ἐγὼ δὲ σάρκινόσ εἰμι, πεπραμένοσ ὑπὸ τὴν
ἁμαρτίαν. **15** ὃ γὰρ κατεργάζομαι οὐ γι-
νώσκω· οὐ γὰρ ὃ θέλω τοῦτο πράσσω, ἀλλ'
ὃ μισῶ τοῦτο ποιῶ. **16** εἰ δὲ ὃ οὐ θέλω
τοῦτο ποιῶ, σύνφημι τῷ νόμῳ ὅτι καλόσ·
17 νυνὶ δὲ οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ
ἀλλὰ ἡ ἐνοικοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. **18** οἶδα
γὰρ ὅτι οὐκ οἰκεῖ ἐν ἐμοί, τοῦτ' ἔστιν ἐν
τῇ σαρκί μου, ἀγαθόν. τὸ γὰρ θέλειν παρά-
κειταί μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι τὸ καλὸν
οὔ· **19** οὐ γὰρ ὃ θέλω ποιῶ ἀγαθόν, ἀλλὰ
ὃ οὐ θέλω κακὸν τοῦτο πράσσω. **20** εἰ
δὲ ὃ οὐ θέλω ἐγὼ τοῦτο ποιῶ, οὐκέτι ἐγὼ
κατεργάζομαι αὐτὸ ἀλλὰ ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ
ἁμαρτία. **21** εὑρίσκω ἄρα τὸν νόμον, τῷ
θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν τὸ καλόν, ὅτι ἐμοὶ
τὸ κακὸν παράκειται· **22** συνήδομαι γὰρ
τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον,
23 βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖσ μέλεσίν
μου ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοόσ
μου καὶ αἰχμαλωτίζοντά με ἐν τῷ νόμῳ
τῆσ ἁμαρτίασ τῷ ὄντι ἐν τοῖσ μέλεσίν μου.

13. εγενετο: γεγονε 14. σαρκικοσ 16. συμφη. 17. αλλ | οικουσα 18. οὐ: ουχ ευρισκω 19. αλλ 20. αλλ 23. με τω νομω τησ

15 19. **17** 20.

24 ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος· τίς με ῥύ-
σεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου;
25 χάρις τῷ θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ
κυρίου ἡμῶν· ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ νοῒ
δουλεύω νόμῳ θεοῦ, τῇ δὲ σαρκὶ νόμῳ
ἁμαρτίας.

VIII.

Caro et lex atque spiritus Christi vivificans. Filii dei coheredes Christi. Creatura gemens. Spiritus pro sanctis postulans. Unio delectorum dei cum Christo patrono.

1 Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα τοῖς ἐν
Χριστῷ Ἰησοῦ. 2 ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύ-
ματος τῆς ζωῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἠλευ-
θέρωσέν σε ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας
καὶ τοῦ θανάτου. 3 τὸ γὰρ ἀδύνατον τοῦ
νόμου, ἐν ᾧ ἠσθένει διὰ τῆς σαρκός, ὁ θεὸς
τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν πέμψας ἐν ὁμοιώματι σαρ-
κὸς ἁμαρτίας καὶ περὶ ἁμαρτίας κατέκρινεν
τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί, 4 ἵνα τὸ δι-
καίωμα τοῦ νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν τοῖς
μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν ἀλλὰ κατὰ
πνεῦμα. 5 οἱ γὰρ κατὰ σάρκα ὄντες τὰ
τῆς σαρκὸς φρονοῦσιν, οἱ δὲ κατὰ πνεῦμα
τὰ τοῦ πνεύματος· 6 τὸ γὰρ φρόνημα τῆς

---

25. ευχαριστω τω θεω | μεν νοϊ
VIII. 1. εν χρι. ιησου: add μη κατα σαρκα περιπατουσιν αλλα κατα πνευμα 2. σε: με

---

25 1 Cor 15, 57.
VIII. 3 Phil 2, 7.

σαρκὸσ θάνατοσ, τὸ δὲ φρόνημα τοῦ πνεύ-
ματοσ ζωὴ καὶ εἰρήνη. 7 διότι τὸ φρόνημα
τῆσ σαρκὸσ ἔχθρα εἰσ θεόν· τῷ γὰρ νόμῳ
τοῦ θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται· οὐδὲ γὰρ δύνα-
ται. 8 οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντεσ θεῷ ἀρέσαι
οὐ δύνανται. 9 ὑμεῖσ δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκὶ
ἀλλὰ ἐν πνεύματι, εἴπερ πνεῦμα θεοῦ οἰκεῖ
ἐν ὑμῖν. εἰ δέ τισ πνεῦμα Χριστοῦ οὐκ
ἔχει, οὗτοσ οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. 10 εἰ δὲ
Χριστὸσ ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν διὰ
ἁμαρτίαν, τὸ δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιο-
σύνην. 11 εἰ δὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐγείραντοσ
τὸν Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγεί-
ρασ ἐκ νεκρῶν Χριστὸν Ἰησοῦν ζωοποιήσει
καὶ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν διὰ τοῦ ἐνοι-
κοῦντοσ αὐτοῦ πνεύματοσ ἐν ὑμῖν.

12 Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, ὀφειλέται ἐσμὲν οὐ
τῇ σαρκὶ τοῦ κατὰ σάρκα ζῆν. 13 εἰ γὰρ
κατὰ σάρκα ζῆτε, μέλλετε ἀποθνήσκειν· εἰ
δὲ πνεύματι τὰσ πράξεισ τοῦ σώματοσ
θανατοῦτε, ζήσεσθε. 14 ὅσοι γὰρ πνεύματι
θεοῦ ἄγονται, οὗτοι υἱοί εἰσιν θεοῦ. 15 οὐ
γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλίασ πάλιν εἰσ
φόβον, ἀλλὰ ἐλάβετε πνεῦμα υἱοθεσίασ, ἐν

9. αλλ 10. δι αμαρτ. 11. τον ιησουν: om τον | χρι. ιησουν: τον χριστον | εκ νεκρων: ante ζωοποιησει pon | ς (non ς[e]) δια το ενοικουν αυτου πνευμα 14. εισιν υιοι θεου 15. δουλειασ | αλλ

9 1 Cor 3, 16. **11** 1 Cor 6, 14. **14** Gal 5, 18. 2 Tim 1, 7. **15** Gal 4, 6.

ᾧ κράζομεν· Ἀββᾶ ὁ πατήρ. 16 αὐτὸ τὸ
πνεῦμα συνμαρτυρεῖ τῷ πνεύματι ἡμῶν ὅτι
ἐσμὲν τέκνα θεοῦ. 17 εἰ δὲ τέκνα, καὶ
κληρονόμοι· κληρονόμοι μὲν θεοῦ, συνκλη-
ρονόμοι δὲ Χριστοῦ, εἴπερ συνπάσχομεν ἵνα
καὶ συνδοξασθῶμεν.

18 Λογίζομαι γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια τὰ πα-
θήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸσ τὴν μέλλουσαν
δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰσ ἡμᾶσ. 19 ἡ γὰρ
ἀποκαραδοκία τῆσ κτίσεωσ τὴν ἀποκάλυψιν
τῶν υἱῶν τοῦ θεοῦ ἀπεκδέχεται. 20 τῇ γὰρ
ματαιότητι ἡ κτίσισ ὑπετάγη, οὐχ ἑκοῦσα,
ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα, ἐφ' ἐλπίδι 21 διότι
καὶ αὐτὴ ἡ κτίσισ ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ
τῆσ δουλίασ τῆς φθορᾶσ εἰσ τὴν ἐλευθε-
ρίαν τῆσ δόξησ τῶν τέκνων τοῦ θεοῦ.
22 οἴδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα ἡ κτίσισ συνστε-
νάζει καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν· 23 οὐ
μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ
πνεύματοσ ἔχοντεσ, ἡμεῖσ καὶ αὐτοὶ ἐν ἑαυ-
τοῖσ στενάζομεν υἱοθεσίαν ἀπεκδεχόμενοι,
τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώματοσ ἡμῶν. 24 τῇ
γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν· ἐλπὶσ δὲ βλεπομένη
οὐκ ἔστιν ἐλπίσ· ὃ γὰρ βλέπει τισ, τί καὶ

16. συμμαρτ. 17. συγκληρο. | συμπασχ. 20. επ ελπιδ.
21. οτι | δουλειασ 22. συστεναζ. 23. εχοντ. και ημεισ
αυτοι

17 Gal 4, 7. 23 2 Cor 5, 2.

ἐλπίζει; **25** εἰ δὲ ὃ οὐ βλέπομεν ἐλπίζομεν,
δι᾿ ὑπομονῆσ ἀπεκδεχόμεθα.

26 Ὡσαύτωσ δὲ καὶ τὸ πνεῦμα συναντι-
λαμβάνεται τῇ ἀσθενείᾳ ἡμῶν. τὸ γὰρ τί
προσευξώμεθα καθὸ δεῖ οὐκ οἴδαμεν, ἀλλὰ
αὐτὸ τὸ πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει στεναγμοῖσ
ἀλαλήτοισ· **27** ὁ δὲ ἐραυνῶν τὰσ καρδίασ
οἶδεν τί τὸ φρόνημα τοῦ πνεύματοσ, ὅτι
κατὰ θεὸν ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἁγίων. **28** οἴδα-
μεν δὲ ὅτι τοῖσ ἀγαπῶσιν τὸν θεὸν πάντα
συνεργεῖ εἰσ ἀγαθόν, τοῖσ κατὰ πρόθεσιν
κλητοῖσ οὖσιν. **29** ὅτι οὓσ προέγνω, καὶ
προώρισεν συμμόρφουσ τῆσ εἰκόνοσ τοῦ υἱοῦ
αὐτοῦ, εἰσ τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν
πολλοῖσ ἀδελφοῖσ· **30** οὓσ δὲ προώρισεν,
τούτουσ καὶ ἐκάλεσεν· καὶ οὓσ ἐκάλεσεν,
τούτουσ καὶ ἐδικαίωσεν· οὓσ δὲ ἐδικαίωσεν,
τούτουσ καὶ ἐδόξασεν.

31 Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸσ ταῦτα; εἰ ὁ θεὸσ
ὑπὲρ ἡμῶν, τίσ καθ᾿ ἡμῶν; **32** ὅσ γε τοῦ
ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ ὑπὲρ ἡμῶν
πάντων παρέδωκεν αὐτόν, πῶσ οὐχὶ καὶ
σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίσεται; **33** τίσ
ἐγκαλέσει κατὰ ἐκλεκτῶν θεοῦ; θεὸσ ὁ δι-

26. ταισ ασθενειαισ | αλλ | υπερεντυγχανει: add υπερ ημων 27. ερευνων 32. αλλ

26 34.

καιῶν· **34** τίσ ὁ κατακρίνων; Χριστὸσ Ἰη-
σοῦσ ὁ ἀποθανών, μᾶλλον δὲ ἐγερθείσ, ὅσ
ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, ὃσ καὶ ἐντυγχάνει
ὑπὲρ ἡμῶν. **35** τίσ ἡμᾶσ χωρίσει ἀπὸ τῆσ
ἀγάπησ τοῦ Χριστοῦ; θλῖψισ ἢ στενοχωρία
ἢ διωγμὸσ ἢ λιμὸσ ἢ γυμνότησ ἢ κίνδυνοσ
ἢ μάχαιρα; **36** καθὼσ γέγραπται ὅτι ἕνεκεν
σοῦ θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν, ἐλο-
γίσθημεν ὡσ πρόβατα σφαγῆσ. **37** ἀλλ' ἐν
τούτοισ πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπή-
σαντοσ ἡμᾶσ. **38** πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε
θάνατοσ οὔτε ζωή, οὔτε ἄγγελοι οὔτε ἀρχαί,
οὔτε ἐνεστῶτα οὔτε μέλλοντα, οὔτε δυνάμεισ
39 οὔτε ὕψωμα οὔτε βάθοσ οὔτε τισ κτίσισ
ἑτέρα δυνήσεται ἡμᾶσ χωρίσαι ἀπὸ τῆσ
ἀγάπησ τοῦ θεοῦ τῆσ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ
κυρίῳ ἡμῶν.

IX.

De Israhele dolor. Dei promissa stant. Vera proles Abrahami. Libera dei gratia. Iacob et Esau. Moses et Pharao. Figuli imago. Vaticinia in electionem gentium et Israhelis offensionem.

1 Ἀλήθειαν λέγω ἐν Χριστῷ, οὐ ψεύδο-
μαι, συνμαρτυρούσησ μοι τῆσ συνειδήσεώσ
μου ἐν πνεύματι ἁγίῳ, **2** ὅτι λύπη μοί
ἐστιν μεγάλη καὶ ἀδιάλειπτοσ ὀδύνη τῇ

34. χριστοσ sine ιησ. | μαλλ. δε και | οσ και εστιν 36. ενεκα 38. ουτε δυναμεισ: ante ουτ. ενεστ. ουτ. μελλ.
IX. 1. συμμαρτ.

34 1 Petr 3, 22. **35** 39. **36** Ps 43 (44), 23. 2 Cor 4, 11.
IX. **1** 1 Tim 2, 7.

καρδίᾳ μου. 3 ηὐχόμην γὰρ ἀνάθεμα εἶναι
αὐτὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελ-
φῶν μου τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα,
4 οἵτινές εἰσιν Ἰσραηλεῖται, ὧν ἡ υἱοθεσία
καὶ ἡ δόξα καὶ αἱ διαθῆκαι καὶ ἡ νομο-
θεσία καὶ ἡ λατρεία καὶ αἱ ἐπαγγελίαι,
5 ὧν οἱ πατέρες, καὶ ἐξ ὧν ὁ Χριστὸς τὸ
κατὰ σάρκα. ὁ ὢν ἐπὶ πάντων θεὸς εὐλο-
γητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμην. 6 Οὐχ οἷον
δὲ ὅτι ἐκπέπτωκεν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. οὐ
γὰρ πάντες οἱ ἐξ Ἰσραήλ, οὗτοι Ἰσραήλ·
7 οὐδ᾽ ὅτι εἰσὶν σπέρμα Ἀβραάμ, πάντες
τέκνα, ἀλλ᾽· ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι
σπέρμα· 8 τοῦτ᾽ ἔστιν, οὐ τὰ τέκνα τῆς
σαρκὸς ταῦτα τέκνα τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τὰ
τέκνα τῆς ἐπαγγελίας λογίζεται εἰς σπέρμα.
9 ἐπαγγελίας γὰρ ὁ λόγος οὗτος· κατὰ τὸν
καιρὸν τοῦτον ἐλεύσομαι καὶ ἔσται τῇ Σάρρᾳ
υἱός. 10 οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ Ῥεβέκκα
ἐξ ἑνὸς κοίτην ἔχουσα, Ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς
ἡμῶν· 11 μήπω γὰρ γεννηθέντων μηδὲ
πραξάντων τι ἀγαθὸν ἢ φαῦλον, ἵνα ἡ κατ᾽
ἐκλογὴν πρόθεσις τοῦ θεοῦ μένῃ, οὐκ ἐξ
ἔργων ἀλλ᾽ ἐκ τοῦ καλοῦντος, 12 ἐρρέθη

---

3. αυτ. εγω αναθ. ειν. 4. ισραηλιται 5. σαρκα, ὁ ὢν
11. φαυλον: κακον | του θεου προθεσις 12. ερρηθη

---

5 1, 25. 7 Gen 21, 12. Heb 11, 18. 8 Gal 4, 28,
9 Gen 18, 10. 10 Gen 25, 21. 12 Gen 25, 23.

αὐτῇ ὅτι ὁ μείζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι,
13 καθὼσ γέγραπται· τὸν Ἰακὼβ ἠγάπησα,
τὸν δὲ Ἠσαῦ ἐμίσησα.

14 Τί οὖν ἐροῦμεν; μὴ ἀδικία παρὰ τῷ
θεῷ; μὴ γένοιτο. 15 τῷ Μωϋσεῖ γὰρ λέ-
γει· ἐλεήσω ὃν ἂν ἐλεῶ, καὶ οἰκτειρήσω
ὃν ἂν οἰκτείρω. 16 ἄρα οὖν οὐ τοῦ θέλον-
τοσ οὐδὲ τοῦ τρέχοντοσ, ἀλλὰ τοῦ ἐλεῶντοσ
θεοῦ. 17 λέγει γὰρ ἡ γραφὴ τῷ Φαραὼ
ὅτι εἰσ αὐτὸ τοῦτο ἐξήγειρά σε, ὅπωσ ἐν-
δείξωμαι ἐν σοὶ τὴν δύναμίν μου, καὶ ὅπωσ
διαγγελῇ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῇ.
18 ἄρα οὖν ὃν θέλει ἐλεεῖ, ὃν δὲ θέλει σκλη-
ρύνει. 19 Ἐρεῖσ μοι οὖν· τί ἔτι μέμφεται;
τῷ γὰρ βουλήματι αὐτοῦ τίσ ἀνθέστηκεν;
20 ὦ ἄνθρωπε, μενοῦνγε σὺ τίσ εἶ ὁ ἀντα-
ποκρινόμενοσ τῷ θεῷ; μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα
τῷ πλάσαντι· τί με ἐποίησασ οὕτωσ;
21 ἢ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺσ τοῦ
πηλοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράματοσ ποιῆσαι
ὃ μὲν εἰσ τιμὴν σκεῦοσ, ὃ δὲ εἰσ ἀτιμίαν;
22 εἰ δὲ θέλων ὁ θεὸσ ἐνδείξασθαι τὴν
ὀργὴν καὶ γνωρίσαι τὸ δυνατὸν αὐτοῦ ἤνεγκεν
ἐν πολλῇ μακροθυμίᾳ σκεύη ὀργῆσ κατηρ-
τισμένα εἰσ ἀπώλειαν, 23 καὶ ἵνα γνωρίσῃ

15. τω γαρ μωση 16. ελεουντοσ 19. ουν μοι | ς^e om γαρ 20. μενουνγε ω ανθρ.

13 Mal 1, 2 s. 15 Ex 33, 19. 17 Ex 9, 16. 18 Ex 7, 3. 20 Es 45, 9. 29, 16.

τὸν πλοῦτον τῆσ δόξησ αὐτοῦ ἐπὶ σκεύη
ἐλέουσ, ἃ προητοίμασεν εἰσ δόξαν; **24** οὓσ
καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶσ οὐ μόνον ἐξ Ἰουδαίων
ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθνῶν, **25** ὡσ καὶ ἐν τῷ Ὡσηὲ
λέγει· καλέσω τὸν οὐ λαόν μου λαόν μου
καὶ τὴν οὐκ ἠγαπημένην ἠγαπημένην,
26 καὶ ἔσται ἐν τῷ τόπῳ οὗ ἐρρέθη αὐτοῖσ·
οὐ λαόσ μου ὑμεῖσ, ἐκεῖ κληθήσονται υἱοὶ
θεοῦ ζῶντοσ. **27** Ἡσαΐασ δὲ κράζει ὑπὲρ
τοῦ Ἰσραήλ· ἐὰν ᾖ ὁ ἀριθμὸσ τῶν υἱῶν
Ἰσραὴλ ὡσ ἡ ἄμμοσ τῆσ θαλάσσησ, τὸ
ὑπόλειμμα σωθήσεται. **28** λόγον γὰρ συν-
τελῶν καὶ συντέμνων ποιήσει κύριοσ ἐπὶ τῆσ
γῆσ. **29** καὶ καθὼσ προείρηκεν Ἡσαΐασ·
εἰ μὴ κύριοσ Σαβαὼθ ἐνκατέλιπεν ἡμῖν
σπέρμα, ὡσ Σόδομα ἂν ἐγενήθημεν καὶ ὡσ
Γόμορρα ἂν ὡμοιώθημεν.

30 Τί οὖν ἐροῦμεν; ὅτι ἔθνη τὰ μὴ
διώκοντα δικαιοσύνην κατέλαβεν δικαιοσύ-
νην, δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ πίστεωσ,
31 Ἰσραὴλ δὲ διώκων νόμον δικαιοσύνησ

---

26. ερρηθη 27. καταλειμμα 28. συντεμνων: add εν δικαιοσυνη, οτι λογον συντετμημενον 29. εγκατελ.

---

25 Hos 2, 25. **26** Hos 1, 10. **27** Es 10, 22 s.
29 Es 1, 9.

εἰσ νόμον οὐκ ἔφθασεν. **32** διατί; ὅτι οὐκ
ἐκ πίστεωσ ἀλλ᾽ ὡσ ἐξ ἔργων· προσέκοψαν
τῷ λίθῳ τοῦ προσκόμματοσ, **33** καθὼσ
γέγραπται· ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιὼν λίθον προσ-
κόμματοσ καὶ πέτραν σκανδάλου, καὶ ὁ
πιστεύων ἐπ᾽ αὐτῷ οὐ καταισχυνθήσεται.

X.

Iudaeorum iustitia. Verae fidei ratio. Fide omnes salvi. Vaticinia de Iudaeis ac gentibus.

1 Ἀδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία τῆσ ἐμῆσ
καρδίασ καὶ ἡ δέησισ πρὸσ τὸν θεὸν ὑπὲρ
αὐτῶν εἰσ σωτηρίαν. **2** μαρτυρῶ γὰρ αὐ-
τοῖσ ὅτι ζῆλον θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ᾽ οὐ κατ᾽
ἐπίγνωσιν· **3** ἀγνοοῦντεσ γὰρ τὴν τοῦ θεοῦ
δικαιοσύνην καὶ τὴν ἰδίαν δικαιοσύνην ζη-
τοῦντεσ στῆσαι, τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ
οὐχ ὑπετάγησαν. **4** τέλοσ γὰρ νόμου Χρι-
στὸσ εἰσ δικαιοσύνην παντὶ τῷ πιστεύοντι.
5 Μωϋσῆσ γὰρ γράφει ὅτι τὴν δικαιοσύνην
τὴν ἐκ νόμου ὁ ποιήσασ ἄνθρωποσ ζήσεται
ἐν αὐτῇ. **6** ἡ δὲ ἐκ πίστεωσ δικαιοσύνη
οὕτωσ λέγει· μὴ εἴπῃσ ἐν τῇ καρδίᾳ σου·
τίσ ἀναβήσεται εἰσ τὸν οὐρανόν; τοῦτ᾽ ἔστιν

31. εισ νομον: add δικαιοσυνησ 32. εξ εργων: add νομου | προσεκοψ. γαρ 33. και πασ ο πιστ.
X. 1. η δεησ. η προσ | υπερ αυτων: υπ. του ισραηλ | εστιν εισ σωτηριαν 5. μωσησ | οτι: post νομου | εκ του νομου | ο ποιησασ: add αυτα | εν αυτη: εν αυτοισ 6. ς[e] om τη

33 Es 8, 14. 28, 16. Rom 10, 11.
X. **3** Phil 3, 9. **5** Lev 18, 5. **6** ss. Deut 30, 11—14.

Χριστὸν καταγαγεῖν· 7 ἤ· τίς καταβήσεται
εἰς τὴν ἄβυσσον; τοῦτ' ἔστιν Χριστὸν ἐκ
νεκρῶν ἀναγαγεῖν. 8 ἀλλὰ τί λέγει; ἐγγύς
σου τὸ ῥῆμά ἐστιν, ἐν τῷ στόματί σου καὶ
ἐν τῇ καρδίᾳ σου· τοῦτ' ἔστιν τὸ ῥῆμα τῆς
πίστεως ὃ κηρύσσομεν. 9 ὅτι ἐὰν ὁμολο-
γήσῃς ἐν τῷ στόματί σου κύριον Ἰησοῦν,
καὶ πιστεύσῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ
θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ·
10 καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην,
στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν. 11 λέ-
γει γὰρ ἡ γραφή· πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ
οὐ καταισχυνθήσεται. 12 οὐ γάρ ἐστιν
διαστολὴ Ἰουδαίου τε καὶ Ἕλληνος· ὁ γὰρ
αὐτὸς κύριος πάντων, πλουτῶν εἰς πάντας
τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτόν. 13 πᾶς γὰρ
ὃς ἂν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα κυρίου σω-
θήσεται. 14 πῶς οὖν ἐπικαλέσωνται εἰς
ὃν οὐκ ἐπίστευσαν; πῶς δὲ πιστεύσωσιν
οὗ οὐκ ἤκουσαν; πῶς δὲ ἀκούσονται χωρὶς
κηρύσσοντος; 15 πῶς δὲ κηρύξωσιν ἐὰν
μὴ ἀποσταλῶσιν; καθὼς γέγραπται· ὡς
ὡραῖοι οἱ πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων τὰ
ἀγαθά.

---

14. επικαλεσονται | πιστευσουσιν | ακουσουσιν 15. κηρυξουσιν | των ευαγγελιζομενων ειρηνην των ευαγγελιζ. τα αγαθα

---

11 9, 33. Es 28, 16. 12 3, 22. 13 Iohel 2, 32. (3, 5.) Act 2, 21. 15 Es 52, 7.

16 Ἀλλʼ οὐ πάντεϲ ὑπήκουϲαν τῷ εὐαγ-
γελίῳ. Ἠϲαΐαϲ γὰρ λέγει· κύριε, τίϲ ἐπί-
ϲτευϲεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; 17 ἄρα ἡ πίϲτιϲ
ἐξ ἀκοῆϲ, ἡ δὲ ἀκοὴ διὰ ῥήματοϲ Χριϲτοῦ.
18 ἀλλὰ λέγω, μὴ οὐκ ἤκουϲαν; μενοῦνγε·
εἰϲ πᾶϲαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγοϲ αὐ-
τῶν, καὶ εἰϲ τὰ πέρατα τῆϲ οἰκουμένηϲ τὰ
ῥήματα αὐτῶν. 19 ἀλλὰ λέγω, μὴ Ἰϲραὴλ
οὐκ ἔγνω; πρῶτοϲ Μωϋϲῆϲ λέγει· ἐγὼ
παραζηλώϲω ὑμᾶϲ ἐπʼ οὐκ ἔθνει, ἐπʼ ἔθνει
ἀϲυνέτῳ παροργιῶ ὑμᾶϲ. 20 Ἠϲαΐαϲ δὲ
ἀποτολμᾷ καὶ λέγει· εὑρέθην τοῖϲ ἐμὲ μὴ
ζητοῦϲιν, ἐμφανὴϲ ἐγενόμην τοῖϲ ἐμὲ μὴ
ἐπερωτῶϲιν. 21 πρὸϲ δὲ τὸν Ἰϲραὴλ λέγει·
ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξεπέταϲα τὰϲ χεῖράϲ μου
πρὸϲ λαὸν ἀπειθοῦντα καὶ ἀντιλέγοντα.

XI

Iudaeorum pars electi, pars reiecti. Incredulitas Iudaeorum salus gentium; sed aliquando omnis Israhel salvus.

1 Λέγω οὖν, μὴ ἀπώϲατο ὁ θεὸϲ τὸν
λαὸν αὐτοῦ; μὴ γένοιτο· καὶ γὰρ ἐγὼ Ἰϲ-
ραηλείτηϲ εἰμί, ἐκ ϲπέρματοϲ Ἀβραάμ, φυ-
λῆϲ Βενιαμείν. 2 οὐκ ἀπώϲατο ὁ θεὸϲ τὸν

---

17. χριϲτου: θεου 19. μη ουκ εγνω ιϲραηλ | μωϲηϲ | επι εθνει
XI. 1. ιϲραηλιτηϲ | βενιαμιν

---

16 Es 53, 1. Ioh 12, 38. 18 Ps 18 (19), 5. 19 Deut 32, 21. 20 s. Es 65, 1 s.
XI. 1 Ps 93 (94), 14.

λαὸν αὐτοῦ ὃν προέγνω. ἢ οὐκ οἴδατε ἐν
Ἠλείᾳ τί λέγει ἡ γραφή, ὡσ ἐντυγχάνει
τῷ θεῷ κατὰ τοῦ Ἰσραήλ; **3** κύριε, τοὺσ
προφήτασ σου ἀπέκτειναν, τὰ θυσιαστήριά
σου κατέσκαψαν, κἀγὼ ὑπελείφθην μόνοσ
καὶ ζητοῦσιν τὴν ψυχήν μου. **4** ἀλλὰ τί
λέγει αὐτῷ ὁ χρηματισμόσ; κατέλιπον ἐμαυτῷ
ἑπτακισχιλίουσ ἄνδρασ, οἵτινεσ οὐκ ἔκαμψαν
γόνυ τῇ Βάαλ. **5** οὕτωσ οὖν καὶ ἐν τῷ
νῦν καιρῷ λεῖμμα κατ᾽ ἐκλογὴν χάριτοσ
γέγονεν· **6** εἰ δὲ χάριτι, οὐκέτι ἐξ ἔργων,
ἐπεὶ ἡ χάρισ οὐκέτι γίνεται χάρισ. **7** Τί οὖν;
ὃ ἐπιζητεῖ Ἰσραήλ, τοῦτο οὐκ ἐπέτυχεν, ἡ δὲ
ἐκλογὴ ἐπέτυχεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἐπωρώθησαν,
8 καθάπερ γέγραπται· ἔδωκεν αὐτοῖσ ὁ θεὸσ
πνεῦμα κατανύξεωσ, ὀφθαλμοὺσ τοῦ μὴ
βλέπειν καὶ ὦτα τοῦ μὴ ἀκούειν, ἕωσ τῆσ
σήμερον ἡμέρασ. **9** καὶ Δαυεὶδ λέγει· γενη-
θήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰσ παγίδα καὶ εἰσ
θήραν καὶ εἰσ σκάνδαλον καὶ εἰσ ἀνταπό-
δομα αὐτοῖσ, **10** σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλ-
μοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ τὸν νῶτον
αὐτῶν διαπαντὸσ σύνκαμψον.

11 Λέγω οὖν, μὴ ἔπταισαν ἵνα πέσωσιν;

---

2. ηλια | ισραηλ: add λεγων 3. και τα θυσιαστ. 6. ουχε. γινετ. χαρισ: add ει δε εξ εργων, ουχετι εστι χαρισ, επει το εργον ουχετι εστιν εργον 7. τουτο. τουτου 8. χαθωσ γεγρ. 9. δαβιδ 10. συγκαμψον

---

3 1 Reg 19, 10. **4** 1 Reg 19, 18. **8** Es 29, 11. Deut 29, 4. **9** Ps 68 (69), 23. **11** 10, 19.

μὴ γένοιτο; ἀλλὰ τῷ αὐτῶν παραπτώματι
ἡ σωτηρία τοῖσ ἔθνεσιν, εἰσ τὸ παραζηλῶ-
σαι αὐτούσ. 12 εἰ δὲ τὸ παράπτωμα αὐ-
τῶν πλοῦτοσ κόσμου καὶ τὸ ἥττημα αὐτῶν
πλοῦτοσ ἐθνῶν, πόσῳ μᾶλλον τὸ πλήρωμα
αὐτῶν. 13 ὑμῖν δὲ λέγω τοῖσ ἔθνεσιν.
ἐφ᾽ ὅσον μὲν οὖν εἰμὶ ἐγὼ ἐθνῶν ἀπόστολοσ,
τὴν διακονίαν μου δοξάζω, 14 εἴπωσ πα-
ραζηλώσω μου τὴν σάρκα καὶ σώσω τινὰσ
ἐξ αὐτῶν. 15 εἰ γὰρ ἡ ἀποβολὴ αὐτῶν
καταλλαγὴ κόσμου, τίσ ἡ πρόσλημψισ εἰ
μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν; 16 εἰ δὲ ἡ ἀπαρχὴ
ἁγία, καὶ τὸ φύραμα· καὶ εἰ ἡ ῥίζα ἁγία,
καὶ οἱ κλάδοι.

17 Εἰ δέ τινεσ τῶν κλάδων ἐξεκλάσθη-
σαν, σὺ δὲ ἀγριέλαιοσ ὢν ἐνεκεντρίσθησ ἐν
αὐτοῖσ καὶ συνκοινωνὸσ τῆσ ῥίζησ τῆσ πιό-
τητοσ τῆσ ἐλαίασ ἐγένου, 18 μὴ κατα-
καυχῶ τῶν κλάδων· εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι,
οὐ σὺ τὴν ῥίζαν βαστάζεισ ἀλλὰ ἡ ῥίζα σέ.
19 ἐρεῖσ οὖν· ἐξεκλάσθησαν κλάδοι ἵνα
ἐγὼ ἐνκεντρισθῶ. 20 καλῶσ· τῇ ἀπιστίᾳ
ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ τῇ πίστει ἕστηκασ.
μὴ ὑψηλὰ φρόνει, ἀλλὰ φοβοῦ· 21 εἰ γὰρ

---

13. υμιν γαρ | μεν ουν: om ουν 15. προσληψισ 17. συγκοινωνοσ | τησ ριζ. και τησ 18. αλλ 19. οι κλαδοι | εγκεντρι. 20. υψηλοφρονει

ὁ θεὸσ τῶν κατὰ φύσιν κλάδων οὐκ ἐφεί-
σατο, οὐδὲ σοῦ φείσεται. **22** ἴδε οὖν χρη-
στότητα καὶ ἀποτομίαν θεοῦ· ἐπὶ μὲν τοὺσ
πεσόντασ ἀποτομία, ἐπὶ δὲ σὲ χρηστότησ
θεοῦ, ἐὰν ἐπιμένῃσ τῇ χρηστότητι, ἐπεὶ καὶ
σὺ ἐκκοπήσῃ. **23** κἀκεῖνοι δέ, ἐὰν μὴ ἐπι-
μένωσιν τῇ ἀπιστίᾳ, ἐνκεντρισθήσονται·
δυνατὸσ γάρ ἐστιν ὁ θεὸσ πάλιν ἐνκεντρίσαι
αὐτούσ. **24** εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆσ κατὰ φύσιν
ἐξεκόπησ ἀγριελαίου καὶ παρὰ φύσιν ἐνεκεν-
τρίσθησ εἰσ καλλιέλαιον, πόσῳ μᾶλλον οὗτοι
οἱ κατὰ φύσιν ἐνκεντρισθήσονται τῇ ἰδίᾳ
ἐλαίᾳ.

25 Οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶσ ἀγνοεῖν, ἀδελφοί,
τὸ μυστήριον τοῦτο, ἵνα μὴ ἦτε παρ' ἑαυ-
τοῖσ φρόνιμοι, ὅτι πώρωσισ ἀπὸ μέρουσ τῷ
Ἰσραὴλ γέγονεν ἄχρισ οὗ τὸ πλήρωμα τῶν
ἐθνῶν εἰσέλθῃ, **26** καὶ οὕτωσ πᾶσ Ἰσραὴλ
σωθήσεται, καθὼσ γέγραπται· ἥξει ἐκ Σιὼν
ὁ ῥυόμενοσ, ἀποστρέψει ἀσεβείασ ἀπὸ Ἰα-
κώβ. **27** καὶ αὕτη αὐτοῖσ ἡ παρ' ἐμοῦ
διαθήκη, ὅταν ἀφέλωμαι τὰσ ἁμαρτίασ
αὐτῶν. **28** κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον ἐχθροὶ
δι' ὑμᾶσ, κατὰ δὲ τὴν ἐκλογὴν ἀγαπητοὶ
διὰ τοὺσ πατέρασ· **29** ἀμεταμέλητα γὰρ τὰ
χαρίσματα καὶ ἡ κλῆσισ τοῦ θεοῦ. **30** ὥσπερ
γὰρ ὑμεῖσ ποτὲ ἠπειθήσατε τῷ θεῷ, νῦν δὲ

21. μηπωσ ουδε σου φεισηται 22. αποτομιαν | χρηστοτητα | om θεου sec | επιμεινησ 23. και εκεινοι επιμεινωσι | εγκεντρ. 26. και αποστρεψει 30. ωσπ γαρ και

23 14, 4. **26** Es 59, 20 s, 27, 9. **27** Ier 31, 33 s.

ἠλεήθητε τῇ τούτων ἀπειθείᾳ, 31 οὕτωσ
καὶ οὗτοι νῦν ἠπείθησαν τῷ ὑμετέρῳ ἐλέει
ἵνα καὶ αὐτοὶ νῦν ἐλεηθῶσιν· 32 συνέκλεισεν
γὰρ ὁ θεὸσ τοὺσ πάντασ εἰσ ἀπείθειαν ἵνα
τοὺσ πάντασ ἐλεήσῃ. 33 Ὦ βάθοσ πλού-
του καὶ σοφίασ καὶ γνώσεωσ θεοῦ· ὡσ
ἀνεξεραύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ καὶ ἀνεξ-
ιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ. 34 τίσ γὰρ ἔγνω
νοῦν κυρίου; ἢ τίσ σύμβουλοσ αὐτοῦ ἐγένετο;
35 ἢ τίσ προέδωκεν αὐτῷ, καὶ ἀνταποδο-
θήσεται αὐτῷ; 36 ὅτι ἐξ αὐτοῦ καὶ δι'
αὐτοῦ καὶ εἰσ αὐτὸν τὰ πάντα· αὐτῷ ἡ
δόξα εἰσ τοὺσ αἰῶνασ, ἀμήν.

XII.

Sancte vivendum gratiaeque donis variis recte utendum. Amori, modestiae, mansuetudini studendum.

1 Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶσ, ἀδελφοί, διὰ τῶν
οἰκτιρμῶν τοῦ θεοῦ, παραστῆσαι τὰ σώματα
ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν ἁγίαν τῷ θεῷ εὐάρεστον,
τὴν λογικὴν λατρείαν ὑμῶν· 2 καὶ μὴ
συνσχηματίζεσθε τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ
μεταμορφοῦσθε τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοόσ,

31. νυν sec: om 33. ανεξερευνητα
XII. 1. ευαρεστ. τ. θεω 2. συσχημ. | του νοοσ: add υμων

32 Gal 3, 22. **34** Es 40, 13. 1 Cor 2, 16. **35** Ioh 41, 2. Es 40, 14. **36** 1 Cor 8, 6. Col 1, 16. Rom 16, 27.
XII. **2** Eph 5, 10. 17.

εἰσ τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶσ τί τὸ θέλημα τοῦ
θεοῦ, τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον.
3 λέγω γὰρ διὰ τῆσ χάριτοσ τῆσ δοθείσησ
μοι παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν, μὴ ὑπερφρονεῖν
παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ φρονεῖν εἰσ τὸ
σωφρονεῖν, ἑκάστῳ ὡσ ὁ θεὸσ ἐμέρισεν μέ-
τρον πίστεωσ. 4 καθάπερ γὰρ ἐν ἑνὶ σώ-
ματι πολλὰ μέλη ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα
οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πρᾶξιν, 5 οὕτωσ οἱ πολ-
λοὶ ἓν σῶμά ἐσμεν ἐν Χριστῷ, τὸ δὲ καθ'
εἷσ ἀλλήλων μέλη, 6 ἔχοντεσ δὲ χαρίσματα
κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν διάφορα·
εἴτε προφητείαν, κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆσ
πίστεωσ· 7 εἴτε διακονίαν, ἐν τῇ διακονίᾳ·
εἴτε ὁ διδάσκων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ· 8 εἴτε
ὁ παρακαλῶν, ἐν τῇ παρακλήσει· ὁ μετα-
διδοὺσ ἐν ἁπλότητι, ὁ προϊστάμενοσ ἐν
σπουδῇ, ὁ ἐλεῶν ἐν ἱλαρότητι.

9 Ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτοσ. ἀποστυγοῦντεσ
τὸ πονηρόν, κολλώμενοι τῷ ἀγαθῷ, 10 τῇ
φιλαδελφίᾳ εἰσ ἀλλήλουσ φιλόστοργοι, τῇ
τιμῇ ἀλλήλουσ προηγούμενοι, 11 τῇ σπουδῇ
μὴ ὀκνηροί, τῷ πνεύματι ζέοντεσ, τῷ

---

4. μελη πολλ. 5. το δε: ο δε

---

3 1 Cor 7, 17. 4 1 Cor 12, 12. 5 1 Cor 12, 27. Eph 4, 25. 6 Eph 4, 11. 11 14, 18. 16, 18.

κυρίῳ δουλεύοντες, 12 τῇ ἐλπίδι χαίροντες, τῇ
θλίψει ὑπομένοντες, τῇ προσευχῇ προσκαρ-
τεροῦντες, 13 ταῖς χρείαις τῶν ἁγίων κοινω-
νοῦντες, τὴν φιλοξενίαν διώκοντες. 14 εὐλο-
γεῖτε τοὺς διώκοντας ὑμᾶς, εὐλογεῖτε καὶ
μὴ καταρᾶσθε. 15 χαίρειν μετὰ χαιρόν-
των, κλαίειν μετὰ κλαιόντων. 16 τὸ αὐτὸ
εἰς ἀλλήλους φρονοῦντες, μὴ τὰ ὑψηλὰ
φρονοῦντες ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς συναπαγό-
μενοι· μὴ γίνεσθε φρόνιμοι παρ ἑαυτοῖς.
17 μηδενὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόντες,
προνοούμενοι καλὰ ἐνώπιον πάντων ἀνθρώ-
πων, 18 εἰ δυνατόν, τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ
πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες, 19 μὴ ἑαυ-
τοὺς ἐκδικοῦντες, ἀγαπητοί, ἀλλὰ δότε
τόπον τῇ ὀργῇ· γέγραπται γάρ· ἐμοὶ ἐκ-
δίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει κύριος.
20 ἀλλὰ ἐὰν πεινᾷ ὁ ἐχθρός σου, ψώμιζε
αὐτόν· ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτόν· τοῦτο γὰρ
ποιῶν ἄνθρακας πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τὴν
κεφαλὴν αὐτοῦ. 21 μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κα-
κοῦ, ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν.

XIII.

Magistratibus parendum, suum cuique amanter tribuendum, vigilandum.

1 Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις

11. τω κυριω: ς (non ς[e]) τ. καιρω 15. και κλαιειν
20. αλλα εαν: εαν ουν

12 Col 4, 2. **14** Mt 5, 44. 1 Cor 4, 12. **16** 15, 5. **17** 2 Cor 8, 21. Prov 3, 4. **19** Deut 32, 35. Heb 10, 30. **20** Prov 25, 21 s.
XIII. **1** 1 Petr 2, 13 s.

ὑποτασσέσθω. οὐ γὰρ ἔστιν ἐξουσία εἰ μὴ
ὑπὸ θεοῦ, αἱ δὲ οὖσαι ὑπὸ θεοῦ τεταγμέναι
εἰσίν. 2 ὥστε ὁ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ
τῇ τοῦ θεοῦ διαταγῇ ἀνθέστηκεν· οἱ δὲ
ἀνθεστηκότες ἑαυτοῖς κρίμα λήμψονται.
3 οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶν φόβος τῷ
ἀγαθῷ ἔργῳ ἀλλὰ τῷ κακῷ. θέλεις δὲ μὴ
φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν; τὸ ἀγαθὸν ποίει,
καὶ ἕξεις ἔπαινον ἐξ αὐτῆς· 4 θεοῦ γὰρ
διάκονός ἐστιν σοὶ εἰς τὸ ἀγαθόν. ἐὰν δὲ
τὸ κακὸν ποιῇς, φοβοῦ· οὐ γὰρ εἰκῇ τὴν
μάχαιραν φορεῖ· θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν
ἔκδικος εἰς ὀργὴν τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι.
5 διὸ ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι, οὐ μόνον διὰ
τὴν ὀργὴν ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν.
6 διὰ τοῦτο γὰρ καὶ φόρους τελεῖτε· λει-
τουργοὶ γὰρ θεοῦ εἰσὶν εἰς αὐτὸ τοῦτο
προσκαρτεροῦντες. 7 ἀπόδοτε πᾶσιν τὰς
ὀφειλάς, τῷ τὸν φόρον τὸν φόρον, τῷ τὸ
τέλος τὸ τέλος, τῷ τὸν φόβον τὸν φόβον,
τῷ τὴν τιμὴν τὴν τιμήν. 8 Μηδενὶ μηδὲν
ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ ἀλλήλους ἀγαπᾶν· ὁ γὰρ
ἀγαπῶν τὸν ἕτερον νόμον πεπλήρωκεν. 9 τὸ
γὰρ οὐ μοιχεύσεις, οὐ φονεύσεις, οὐ κλέψεις,

XIII. 1. ει μη απο θεου | αι δε ουσαι: add εξουσιαι | υπο του θεου 2. ληψονται 3. των αγαθων εργων αλλα των κακων 7. αποδοτε: add ουν 8. αγαπαν αλληλους 9. ου κλεψεις: add ου ψευδομαρτυρησεις

8 Mt 22, 37 ss. 9 Ex 20, 13 ss. Lev 19, 18. Gal. 5, 14. Iac 2, 8.

οὐκ ἐπιθυμήσεισ, καὶ εἴ τισ ἑτέρα ἐντολή,
ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ ἀνακεφαλαιοῦται, ἐν τῷ·
ἀγαπήσεισ τὸν πλησίον σου ὡσ σεαυτόν.
10 ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον κακὸν οὐκ ἐργάζε-
ται· πλήρωμα οὖν νόμου ἡ ἀγάπη. **11** Καὶ
τοῦτο εἰδότεσ τὸν καιρόν, ὅτι ὥρα ἤδη ὑμᾶσ
ἐξ ὕπνου ἐγερθῆναι· νῦν γὰρ ἐγγύτερον
ἡμῶν ἡ σωτηρία ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν. **12** ἡ
νὺξ προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν. ἀπο-
θώμεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκότουσ, ἐνδυσώ-
μεθα δὲ τὰ ὅπλα τοῦ φωτόσ. **13** ὡσ ἐν
ἡμέρᾳ εὐσχημόνωσ περιπατήσωμεν, μὴ κώ-
μοισ καὶ μέθαισ, μὴ κοίταισ καὶ ἀσελγείαισ,
μὴ ἔριδι καὶ ζήλῳ, **14** ἀλλὰ ἐνδύσασθε τὸν
κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ τῆσ σαρκὸσ
πρόνοιαν μὴ ποιεῖσθε εἰσ ἐπιθυμίασ.

XIV.

Imbecillis parcendum. Cavenda offensio in ciborum ac dierum usu. Non temere iudicandum; Christus iudex. Sequenda cuique conscientia fidei.

1 Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσ-
λαμβάνεσθε, μὴ εἰσ διακρίσεισ διαλογισμῶν.
2 ὃσ μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα, ὁ δὲ
ἀσθενῶν λάχανα ἐσθίει. **3** ὁ ἐσθίων τὸν
μὴ ἐσθίοντα μὴ ἐξουθενείτω· ὁ δὲ μὴ
ἐσθίων τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω· ὁ θεὸσ γὰρ

9. τουτω τω λογω | ωσ εαυτον 11. ημασ ηδη εξ υπνου 12. και ενδυσωμεθα 14. αλλ
XIV. 3. και ο μη εσθ.

10 1 Cor 13, 4. **11** 1 Thess 5, 6 ss. Eph 5, 11. 14. **14** Gal 3, 27.
XIV. **1** 15, 1. 7. **3** 15, 7.

αὐτὸν προσελάβετο. 4 σὺ τίσ εἶ ὁ κρίνων
ἀλλότριον οἰκέτην; τῷ ἰδίῳ κυρίῳ στήκει ἢ
πίπτει· σταθήσεται δέ, δυνατεῖ γὰρ ὁ κύριοσ
στῆσαι αὐτόν. 5 ὃσ μὲν γὰρ κρίνει ἡμέραν
παρ' ἡμέραν, ὃσ δὲ κρίνει πᾶσαν ἡμέραν·
ἕκαστοσ ἐν τῷ ἰδίῳ νοΐ πληροφορείσθω.
6 ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν κυρίῳ φρονεῖ· καὶ
ὁ ἐσθίων κυρίῳ ἐσθίει, εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ
θεῷ· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων κυρίῳ οὐκ ἐσθίει
καὶ εὐχαριστεῖ τῷ θεῷ. 7 οὐδεὶσ γὰρ
ἡμῶν ἑαυτῷ ζῇ, καὶ οὐδεὶσ ἑαυτῷ ἀπο-
θνήσκει· 8 ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ κυρίῳ
ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τῷ κυρίῳ
ἀποθνήσκομεν. ἐάν τε οὖν ζῶμεν ἐάν τε
ἀποθνήσκωμεν, τοῦ κυρίου ἐσμέν. 9 εἰσ
τοῦτο γὰρ Χριστὸσ ἀπέθανεν καὶ ἔζησεν,
ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ.
10 σὺ δὲ τί κρίνεισ τὸν ἀδελφόν σου; ἢ
καὶ σὺ τί ἐξουθενεῖσ τὸν ἀδελφόν σου;
πάντεσ γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ
θεοῦ. 11 γέγραπται γάρ· ζῶ ἐγώ, λέγει
κύριοσ, ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ καὶ
πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται τῷ θεῷ.

---

4. δυνατοσ γαρ εστιν ο θεοσ στ. αυτ. 5. om γαρ 6. χυριω φρονει: add και ο μη φρονων την ημεραν κυριω ου φρονει | om και ante ο εσθιων 9. χριστ. και απεθανε και ανεστη και ανεζησεν 10. τω βηματ. του χριστου

---

4 10. Iac 4, 12. Rom 11, 23. 9 2 Cor 5, 15. 1 Thess 4, 14. 10 2 Cor 5, 10. 11 Es 45, 23. Phil 2, 10 s.

12 ἄρα οὖν ἕκαστοσ ἡμῶν περὶ ἑαυτοῦ λό-
γον δώσει τῷ θεῷ.
13 Μηκέτι οὖν ἀλλήλουσ κρίνωμεν, ἀλλὰ
τοῦτο κρίνατε μᾶλλον, τὸ μὴ τιθέναι πρόσ-
κομμα τῷ ἀδελφῷ ἢ σκάνδαλον. **14** οἶδα
καὶ πέπεισμαι ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ ὅτι οὐδὲν
κοινὸν δι' ἑαυτοῦ, εἰ μὴ τῷ λογιζομένῳ τι
κοινὸν εἶναι, ἐκείνῳ κοινόν. **15** εἰ γὰρ διὰ
βρῶμα ὁ ἀδελφόσ σου λυπεῖται, οὐκέτι κατὰ
ἀγάπην περιπατεῖσ. μὴ τῷ βρώματί σου
ἐκεῖνον ἀπόλλυε, ὑπὲρ οὗ Χριστὸσ ἀπέθανεν.
16 μὴ βλασφημείσθω οὖν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν.
17 οὐ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ βρῶσισ
καὶ πόσισ, ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ
χαρὰ ἐν πνεύματι ἁγίῳ· **18** ὁ γὰρ ἐν τούτῳ
δουλεύων τῷ Χριστῷ εὐάρεστοσ τῷ θεῷ καὶ
δόκιμοσ τοῖσ ἀνθρώποισ. **19** ἄρα οὖν τὰ
τῆσ εἰρήνησ διώκομεν καὶ τὰ τῆσ οἰκοδο-
μῆσ τῆσ εἰσ ἀλλήλουσ. **20** μὴ ἕνεκεν βρώ-
ματοσ κατάλυε τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ. πάντα
μὲν καθαρά, ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ
διὰ προσκόμματοσ ἐσθίοντι· **21** καλὸν τὸ
μὴ φαγεῖν κρέα μηδὲ πιεῖν οἶνον μηδὲ ἐν

---

15. ει γαρ: ει δε 18. εν τουτοισ 19. διωκωμεν

---

12 Mt 12, 36. **15** 1 Cor 8, 11. **17** 1 Cor 8, 8. **20** Tit 1, 15. **21** 1 Cor 8, 13.

ᾧ ὁ ἀδελφόσ σου προσκόπτει. **22** σὺ πίστιν
ἣν ἔχεισ κατὰ σεαυτὸν ἔχε ἐνώπιον τοῦ θεοῦ.
μακάριοσ ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ δοκι-
μάζει· **23** ὁ δὲ διακρινόμενοσ ἐὰν φάγῃ
κατακέκριται, ὅτι οὐκ ἐκ πίστεωσ· πᾶν δὲ
ὃ οὐκ ἐκ πίστεωσ ἁμαρτία ἐστίν.

XV.

Mutuae aedificationi studendum, unanimiter deus colendus. De epistulae severitate. Romanos visurus est. De collecta Hierosolymam perferenda.

1 Ὀφείλομεν δὲ ἡμεῖσ οἱ δυνατοὶ τὰ
ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν καὶ
μὴ ἑαυτοῖσ ἀρέσκειν. **2** ἕκαστοσ ἡμῶν τῷ
πλησίον ἀρεσκέτω εἰσ τὸ ἀγαθὸν πρὸσ οἰκο-
δομήν· **3** καὶ γὰρ ὁ Χριστὸσ οὐχ ἑαυτῷ
ἤρεσεν, ἀλλὰ καθὼσ γέγραπται· οἱ ὀνειδισμοὶ
τῶν ὀνειδιζόντων σε ἐπέπεσαν ἐπ᾽ ἐμέ.
4 ὅσα γὰρ προεγράφη, εἰσ τὴν ἡμετέραν
διδασκαλίαν ἐγράφη, ἵνα διὰ τῆσ ὑπομονῆσ
καὶ διὰ τῆσ παρακλήσεωσ τῶν γραφῶν τὴν
ἐλπίδα ἔχωμεν. **5** ὁ δὲ θεὸσ τῆσ ὑπομονῆσ
καὶ τῆσ παρακλήσεωσ δῴη ὑμῖν τὸ αὐτὸ
φρονεῖν ἐν ἀλλήλοισ κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν,
6 ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν ἑνὶ στόματι δοξάζητε
τὸν θεὸν καὶ πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ. **7** διὸ προσλαμβάνεσθε ἀλλήλουσ,

---

21. προσκοπτει: add η σκανδαλιζεται η ασθενει 22. ην εχεισ: om ην | ς (non ς[e]) κατα σαυτον
XV. 2. εκαστοσ: add γαρ 3. επεπεσον 4. εγραφη προεγραφη | om δια sec

---

XV. **1** 14, 1. **3** Ps 68 (69), 10. **7** 14, 1.

καθὼσ καὶ ὁ Χριστὸσ προσελάβετο ὑμᾶσ εἰσ
δόξαν τοῦ θεοῦ. 8 λέγω γὰρ Χριστὸν διά-
κονον γεγενῆσθαι περιτομῆσ ὑπὲρ ἀληθείασ
θεοῦ, εἰσ τὸ βεβαιῶσαι τὰσ ἐπαγγελίασ τῶν
πατέρων, 9 τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέουσ δοξάσαι
τὸν θεόν, καθὼσ γέγραπται· διὰ τοῦτο ἐξο-
μολογήσομαί σοι ἐν ἔθνεσιν καὶ τῷ ὀνόματί
σου ψαλῶ. 10 καὶ πάλιν λέγει· εὐφράνθητε
ἔθνη μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. 11 καὶ πάλιν·
αἰνεῖτε πάντα τὰ ἔθνη τὸν κύριον, καὶ
ἐπαινεσάτωσαν αὐτὸν πάντεσ οἱ λαοί. 12 καὶ
πάλιν Ἡσαΐασ λέγει· ἔσται ἡ ῥίζα τοῦ
Ἰεσσαὶ καὶ ὁ ἀνιστάμενοσ ἄρχειν ἐθνῶν,
ἐπ᾽ αὐτῷ ἔθνη ἐλπιοῦσιν. 13 ὁ δὲ θεὸσ
τῆσ ἐλπίδοσ πληρώσαι ὑμᾶσ πάσησ χαρᾶσ
καὶ εἰρήνησ ἐν τῷ πιστεύειν, εἰσ τὸ περισ-
σεύειν ὑμᾶσ ἐν τῇ ἐλπίδι ἐν δυνάμει πνεύ-
ματοσ ἁγίου.

14 Πέπεισμαι δέ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐ-
τὸσ ἐγὼ περὶ ὑμῶν, ὅτι καὶ αὐτοὶ μεστοί
ἐστε ἀγαθωσύνησ, πεπληρωμένοι πάσησ τῆσ
γνώσεωσ, δυνάμενοι καὶ ἀλλήλουσ νουθετεῖν.
15 τολμηρότερον δὲ ἔγραψα ὑμῖν, ἀπὸ μέ-
ρουσ, ὡσ ἐπαναμιμνήσκων ὑμᾶσ διὰ τὴν
χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι ἀπὸ τοῦ θεοῦ 16 εἰσ
τὸ εἶναί με λειτουργὸν Χριστοῦ Ἰησοῦ εἰσ

---

7. υμασ: ημασ | om του 8. γαρ: δε | χριστον: ιησουν χρι. 11. τον κυριον παντα τ. εθν. | επαινεσατε 14. om τησ post πασησ 15. εγρα. υμιν: add αδελφοι | υπο του θεου 16. ιησου χριστου

---

9 2 Sam 22, 50. Ps 17 (18), 50. 10 Deut 32, 43. 11 Ps 116 (117), 1. 12 Es 11, 10. Mt 12, 21.

τὰ ἔθνη, ἱερουργοῦντα τὸ εὐαγγέλιον τοῦ
θεοῦ, ἵνα γένηται ἡ προσφορὰ τῶν ἐθνῶν
εὐπρόσδεκτοσ, ἡγιασμένη ἐν πνεύματι ἁγίῳ.
17 ἔχω οὖν τὴν καύχησιν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ
τὰ πρὸσ τὸν θεόν· **18** οὐ γὰρ τολμήσω
τι λαλεῖν ὧν οὐ κατειργάσατο Χριστὸσ δι'
ἐμοῦ εἰσ ὑπακοὴν ἐθνῶν, λόγῳ καὶ ἔργῳ,
19 ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων, ἐν
δυνάμει πνεύματοσ θεοῦ, ὥστε με ἀπὸ
Ἱερουσαλὴμ καὶ κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ
πεπληρωκέναι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ.
20 οὕτωσ δὲ φιλοτιμούμενον, εὐαγγελίζεσθαι
οὐχ ὅπου ὠνομάσθη Χριστόσ, ἵνα μὴ ἐπ'
ἀλλότριον θεμέλιον οἰκοδομῶ, **21** ἀλλὰ καθὼσ
γέγραπται· οἷσ οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ
ὄψονται, καὶ οἳ οὐκ ἀκηκόασιν συνήσουσιν.
22 Διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην τὰ πολλὰ τοῦ
ἐλθεῖν πρὸσ ὑμᾶσ, **23** νυνὶ δὲ μηκέτι τόπον
ἔχων ἐν τοῖσ κλίμασι τούτοισ, ἐπιποθίαν δὲ
ἔχων τοῦ ἐλθεῖν πρὸσ ὑμᾶσ ἀπὸ πολλῶν
ἐτῶν, **24** ὡσ ἂν πορεύωμαι εἰσ τὴν Σπα-
νίαν· ἐλπίζω γὰρ διαπορευόμενοσ θεά-
σασθαι ὑμᾶσ καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆ-
ναι ἐκεῖ, ἐὰν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ μέρουσ

---

17. om την | om τον ante θεον 18. τι: ante ων
24. ωσ εαν | σπανιαν: add ελευσομαι προσ υμασ

---

21 Es 52, 15. **23** Act 19, 21. **24** 28.

ἐμπλησθῶ. **25** νυνὶ δὲ πορεύομαι εἰσ Ἱε-
ρουσαλὴμ διακονῶν τοῖσ ἁγίοισ. **26** ηὐδό-
κησαν γὰρ Μακεδονία καὶ Ἀχαΐα κοινωνίαν
τινὰ ποιήσασθαι εἰσ τοὺσ πτωχοὺσ τῶν
ἁγίων τῶν ἐν Ἱερουσαλήμ. **27** ηὐδόκησαν
γάρ, καὶ ὀφειλέται εἰσὶν αὐτῶν· εἰ γὰρ τοῖσ
πνευματικοῖσ αὐτῶν ἐκοινώνησαν τὰ ἔθνη,
ὀφείλουσιν καὶ ἐν τοῖσ σαρκικοῖσ λειτουρ-
γῆσαι αὐτοῖσ. **28** τοῦτο οὖν ἐπιτελέσασ
καὶ σφραγισάμενοσ αὐτοῖσ τὸν καρπὸν τοῦ-
τον, ἀπελεύσομαι δι' ὑμῶν εἰσ Σπανίαν·
29 οἶδα δὲ ὅτι ἐρχόμενοσ πρὸσ ὑμᾶσ ἐν
πληρώματι εὐλογίασ Χριστοῦ ἐλεύσομαι.
30 παρακαλῶ δὲ ὑμᾶσ, ἀδελφοί, διὰ τοῦ
κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ διὰ τῆσ
ἀγάπησ τοῦ πνεύματοσ, συναγωνίσασθαί μοι
ἐν ταῖσ προσευχαῖσ ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸσ τὸν
θεόν, **31** ἵνα ῥυσθῶ ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων
ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ ἡ διακονία μου ἡ εἰσ
Ἱερουσαλὴμ εὐπρόσδεκτοσ τοῖσ ἁγίοισ γένη-
ται, **32** ἵνα ἐλθὼν ἐν χαρᾷ πρὸσ ὑμᾶσ διὰ
θελήματοσ θεοῦ συναναπαύσωμαι ὑμῖν. **33** ὁ
δὲ θεὸσ τῆσ εἰρήνησ μετὰ πάντων ὑμῶν·
ἀμήν.

---

26. ευδοκησαν 27. ευδοκησαν | οφ. αυτων εισιν 28. την σπανιαν 29. χριστου: praem του ευαγγελιου του 31. και ινα η διακ. | γενηται τοισ αγιοισ 32. ινα εν χαρα ελθω, posteaque και συναναπ.

---

25 Act 20, 16. 21, 17. **26** 1 Cor 16. 2 Cor 8, 9. **27** 1 Cor 9 11. **30** Col 4, 12.

XVI.

Phoebe commendatur. Salutationes variae. Vitanda dissidia. Doxologia.

1 Cυνίστημι δὲ ὑμῖν Φοίβην τὴν ἀδελ-
φὴν ἡμῶν, οὖσαν διάκονον τῆσ ἐκκλησίασ
τῆσ ἐν Κενχρεαῖσ, 2 ἵνα αὐτὴν προσδέξησθε
ἐν κυρίῳ ἀξίωσ τῶν ἁγίων καὶ παραστῆτε
αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρῄζῃ πράγματι· καὶ
γὰρ αὐτὴ προστάτισ πολλῶν ἐγενήθη καὶ
ἐμοῦ αὐτοῦ.

3 Ἀσπάσασθε Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν τοὺσ
συνεργούσ μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, 4 οἵτινεσ
ὑπὲρ τῆσ ψυχῆσ μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον
ὑπέθηκαν, οἷσ οὐκ ἐγὼ μόνοσ εὐχαριστῶ
ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν,
5 καὶ τὴν κατ᾽ οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν.
ἀσπάσασθε Ἐπαινετὸν τὸν ἀγαπητόν μου,
ὅσ ἐστιν ἀπαρχὴ τῆσ Ἀσίασ εἰσ Χριστόν.
6 ἀσπάσασθε Μαριάμ, ἥτισ πολλὰ ἐκοπία-
σεν εἰσ ὑμᾶσ. 7 ἀσπάσασθε Ἀνδρόνικον καὶ
Ἰουνίαν τοὺσ συγγενεῖσ μου καὶ συναιχμαλώ-
τουσ μου, οἵτινέσ εἰσιν ἐπίσημοι ἐν τοῖσ ἀπο-
στόλοισ, οἳ καὶ πρὸ ἐμοῦ γέγοναν ἐν Χριστῷ.
8 ἀσπάσασθε Ἀμπλίατον τὸν ἀγαπητόν μου ἐν
κυρίῳ. 9 ἀσπάσασθε Οὐρβανὸν τὸν συνεργὸν
ἡμῶν ἐν Χριστῷ καὶ Cτάχυν τὸν ἀγαπητόν
μου. 10 ἀσπάσασθε Ἀπελλῆν τὸν δόκιμον ἐν

XVI. 1. κεγχρεαισ 2. αὐτή: αὔτη | εγ. και αυτου εμου 3. πρισκιλλαν 5. ασιασ: αχαϊασ 6. εισ ημασ 7. γεγονασιν 8. αμπλιαν

XVI. 1 Act 18, 2. 5 1 Cor 16, 19. 15.

Χριστῷ. ἀσπάσασθε τοὺσ ἐκ τῶν Ἀριστο-
βούλου. 11 ἀσπάσασθε Ἡρωδίωνα τὸν συγ-
γενῆ μου. ἀσπάσασθε τοὺσ ἐκ τῶν Ναρ-
κίσσου τοὺσ ὄντασ ἐν κυρίῳ. 12 ἀσπάσασθε
Τρύφαιναν καὶ Τρυφῶσαν τὰσ κοπιώσασ ἐν
κυρίῳ. ἀσπάσασθε Περσίδα τὴν ἀγαπητήν,
ἥτισ πολλὰ ἐκοπίασεν ἐν κυρίῳ. 13 ἀσπά-
σασθε Ῥοῦφον τὸν ἐκλεκτὸν ἐν κυρίῳ καὶ
τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ. 14 ἀσπάσασθε
Ἀσύνκριτον, Φλέγοντα, Ἑρμῆν, Πατρόβαν,
Ἑρμᾶν, καὶ τοὺσ σὺν αὐτοῖσ ἀδελφούσ·
15 ἀσπάσασθε Φιλόλογον καὶ Ἰουλίαν, Νηρέα
καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, καὶ Ὀλυμπᾶν, καὶ
τοὺσ σὺν αὐτοῖσ πάντασ ἁγίουσ. 16 ἀσπά-
σασθε ἀλλήλουσ ἐν φιλήματι ἁγίῳ. ἀσπάζον-
ται ὑμᾶσ αἱ ἐκκλησίαι πᾶσαι τοῦ Χριστοῦ.
17 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶσ, ἀδελφοί, σκο-
πεῖν τοὺσ τὰσ διχοστασίασ καὶ τὰ σκάν-
δαλα παρὰ τὴν διδαχὴν ἣν ὑμεῖσ ἐμάθετε
ποιοῦντασ, καὶ ἐκκλίνετε ἀπ᾽ αὐτῶν· 18 οἱ
γὰρ τοιοῦτοι τῷ κυρίῳ ἡμῶν Χριστῷ οὐ
δουλεύουσιν ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ, καὶ
διὰ τῆσ χρηστολογίασ καὶ εὐλογίασ ἐξαπα-
τῶσιν τὰσ καρδίασ τῶν ἀκάκων. 19 ἡ γὰρ
ὑμῶν ὑπακοὴ εἰσ πάντασ ἀφίκετο· ἐφ᾽ ὑμῖν
οὖν χαίρω, θέλω δὲ ὑμᾶσ σοφοὺσ εἶναι εἰσ

---

11. ς et ς[e] 1624. ηροδιωνα 14. ασυγκριτ. | ερμαν πατροβ. ερμην 16. om πασαι 17. εκκλινατε 18. κυριω ημων ιησου χριστω 19. χαιρω ουν το εφ υμιν | σοφουσ: add μεν

---

13 (Mc 15, 21.) 16 1 Cor 16, 20. 2 Cor 13, 12. 1 Thess. 5, 26. 1 Pe 5, 14. 18 Phil 3, 19.

τὸ ἀγαθόν, ἀκεραίουσ δὲ εἰσ τὸ κακόν.
20 ὁ δὲ θεὸσ τῆσ εἰρήνησ συντρίψει τὸν
σατανᾶν ὑπὸ τοὺσ πόδασ ὑμῶν ἐν τάχει.
Ἡ χάρισ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ μεθ
ὑμῶν.
21 Ἀσπάζεται ὑμᾶσ Τιμόθεοσ ὁ συνεργόσ
μου, καὶ Λούκιοσ καὶ Ἰάσων καὶ Cωσί-
πατροσ οἱ συγγενεῖσ μου. 22 ἀσπάζομαι
ὑμᾶσ ἐγὼ Τέρτιοσ ὁ γράψασ τὴν ἐπιστολὴν
ἐν κυρίῳ. 23 ἀσπάζεται ὑμᾶσ Γάϊοσ ὁ
ξένοσ μου καὶ ὅλησ τῆσ ἐκκλησίασ. ἀσπά-
ζεται ὑμᾶσ Ἔραστοσ ὁ οἰκονόμοσ τῆσ πό-
λεωσ καὶ Κούαρτοσ ὁ ἀδελφόσ.
25 Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶσ στηρίξαι κατὰ
τὸ εὐαγγέλιόν μου καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ
Χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρό-
νοισ αἰωνίοισ σεσιγημένου, 26 φανερωθέντοσ
δὲ νῦν διά τε γραφῶν προφητικῶν κατ᾽
ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου θεοῦ εἰσ ὑπακοὴν
πίστεωσ εἰσ πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντοσ,
27 μόνῳ σοφῷ θεῷ, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ
ἡ δόξα εἰσ τοὺσ αἰῶνασ τῶν αἰώνων· ἀμήν.

---

20. ιησου: add χριστου | μεθ υμων: ς[e] add αμην 21. ασπαζονται 23. και τησ εκκλ. ολησ 24. η χαρισ του κυριου ημων ιησου χριστου μετα παντων υμων· αμην 27. των αιωνων: om

21 (Act 13, 1. 17, 5. 20, 4.) **23** (Act 20, 4. 19, 22. 1 Cor 1, 14. 2 Tim 4, 20.) **25** iud 24 s. Eph 3, 20 s. **27** 1 Tim 1, 17. Rom 11, 36 pp.

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α̅.

I.

Salutatio. Gratiarum actio pro Corinthiorum fide. Abiiciendae factiones. Salus per Christum parta non nititur humana sapientia aut arte.

1 Παῦλοσ κλητὸσ ἀπόστολοσ Χριστοῦ
Ἰησοῦ διὰ θελήματοσ θεοῦ καὶ Σωσθένησ
ὁ ἀδελφὸσ 2 τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ τῇ
οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ, ἡγιασμένοισ ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ, κλητοῖσ ἁγίοισ, σὺν πᾶσιν τοῖσ ἐπι-
καλουμένοισ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν παντὶ τόπῳ, αὐτῶν καὶ
ἡμῶν. 3 χάρισ ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ
πατρὸσ ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
4 Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντοτε περὶ
ὑμῶν ἐπὶ τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ τῇ δοθείσῃ
ὑμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, 5 ὅτι ἐν παντὶ
ἐπλουτίσθητε ἐν αὐτῷ, ἐν παντὶ λόγῳ καὶ
πάσῃ γνώσει, 6 καθὼσ τὸ μαρτύριον τοῦ
Χριστοῦ ἐβεβαιώθη ἐν ὑμῖν, 7 ὥστε ὑμᾶσ
μὴ ὑστερεῖσθαι ἐν μηδενὶ χαρίσματι, ἀπεκ-
δεχομένουσ τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ, 8 ὃσ καὶ βεβαιώσει ὑμᾶσ

---

* ς η προσ τουσ κορινθιουσ επιστ. πρωτη, ς[e] παυλου του αποστολου η προσ κορινθ. επιστ. πρωτη.

I. 1. ιησου χριστου 2. αυτων τε και

I. 1 ss. 2 Cor 1, 1 s. 1 Act 18, 17. 5 2 Cor 8, 7. 8 1 Thess 5, 23 s.

ἕως τέλους ἀνεγκλήτους ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ
κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. 9 πιστὸς ὁ
θεός, δι' οὗ ἐκλήθητε εἰς κοινωνίαν τοῦ
υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.
10 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ
ὀνόματος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,
ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες καὶ μὴ ᾖ ἐν
ὑμῖν σχίσματα, ἦτε δὲ κατηρτισμένοι ἐν τῷ
αὐτῷ νοῒ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ γνώμῃ. 11 ἐδη-
λώθη γάρ μοι περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί μου,
ὑπὸ τῶν Χλόης, ὅτι ἔριδες ἐν ὑμῖν εἰσίν.
12 λέγω δὲ τοῦτο, ὅτι ἕκαστος ὑμῶν λέγει·
ἐγὼ μέν εἰμι Παύλου, ἐγὼ δὲ Ἀπολλώ, ἐγὼ
δὲ Κηφᾶ, ἐγὼ δὲ Χριστοῦ. 13 μεμέρισται
ὁ Χριστός; μὴ Παῦλος ἐσταυρώθη ὑπὲρ
ὑμῶν, ἢ εἰς τὸ ὄνομα Παύλου ἐβαπτίσθητε;
14 εὐχαριστῶ ὅτι οὐδένα ὑμῶν ἐβάπτισα εἰ
μὴ Κρίσπον καὶ Γάϊον· 15 ἵνα μή τις
εἴπῃ ὅτι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα ἐβαπτίσθητε.
16 ἐβάπτισα δὲ καὶ τὸν Στεφανᾶ οἶκον·
λοιπὸν οὐκ οἶδα εἴ τινα ἄλλον ἐβάπτισα·
17 οὐ γὰρ ἀπέστειλέν με Χριστὸς βαπτίζειν
ἀλλὰ εὐαγγελίζεσθαι, οὐκ ἐν σοφίᾳ λόγου,

---

14. ευχαριστω: add τω θεω 15. εβαπτισα 17. αλλ

---

10 Phil 2, 2. **12** 3, 4. **14** Act 18, 8. Rom 16, 23.
16 16, 15.

ἵνα μὴ κενωθῇ ὁ σταυρὸσ τοῦ Χριστοῦ.
18 ὁ λόγοσ γὰρ ὁ τοῦ σταυροῦ τοῖσ μὲν
ἀπολλυμένοισ μωρία ἐστίν, τοῖσ δὲ σωζομέ-
νοισ ἡμῖν δύναμισ θεοῦ ἐστίν. **19** γέγραπται
γάρ· ἀπολῶ τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν, καὶ
τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν ἀθετήσω. **20** ποῦ
σοφόσ; ποῦ γραμματεύσ; ποῦ συνζητητὴσ
τοῦ αἰῶνοσ τούτου; οὐχὶ ἐμώρανεν ὁ θεὸσ
τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου; **21** ἐπειδὴ γὰρ ἐν
τῇ σοφίᾳ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔγνω ὁ κόσμοσ διὰ
τῆσ σοφίασ τὸν θεόν, εὐδόκησεν ὁ θεὸσ
διὰ τῆσ μωρίασ τοῦ κηρύγματοσ σῶσαι
τοὺσ πιστεύοντασ· **22** ἐπειδὴ καὶ Ἰουδαῖοι
σημεῖα αἰτοῦσιν καὶ Ἕλληνεσ σοφίαν ζητοῦ-
σιν, **23** ἡμεῖσ δὲ κηρύσσομεν Χριστὸν ἐσταυ-
ρωμένον, Ἰουδαίοισ μὲν σκάνδαλον, ἔθνεσιν
δὲ μωρίαν, **24** αὐτοῖσ δὲ τοῖσ κλητοῖσ,
Ἰουδαίοισ τε καὶ Ἕλλησιν, Χριστὸν θεοῦ
δύναμιν καὶ θεοῦ σοφίαν· **25** ὅτι τὸ μωρὸν
τοῦ θεοῦ σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων ἐστίν,
καὶ τὸ ἀσθενὲσ τοῦ θεοῦ ἰσχυρότερον τῶν
ἀνθρώπων.

26 Βλέπετε γὰρ τὴν κλῆσιν ὑμῶν, ἀδελ-
φοί, ὅτι οὐ πολλοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα, οὐ
πολλοὶ δυνατοί, οὐ πολλοὶ εὐγενεῖσ· **27** ἀλλὰ

---

20. συζητητ. | τ. κοσμου: add τουτου 22. σημειον
23. εθνεσι: ελλησι 25. ισχυρ. τ. ανθρ. εστι

---

18 2 Cor 2, 15. **19** Es 29, 14.

τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ θεὸσ ἵνα
καταισχύνῃ τοὺσ σοφούσ, καὶ τὰ ἀσθενῆ
τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ θεὸσ ἵνα καταισχύνῃ
τὰ ἰσχυρά, **28** καὶ τὰ ἀγενῆ τοῦ κόσμου
καὶ τὰ ἐξουθενημένα ἐξελέξατο ὁ θεόσ, τὰ
μὴ ὄντα, ἵνα τὰ ὄντα καταργήσῃ, **29** ὅπωσ
μὴ καυχήσηται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον τοῦ
θεοῦ. **30** ἐξ αὐτοῦ δὲ ὑμεῖσ ἐστὲ ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ, ὃσ ἐγενήθη σοφία ἡμῖν ἀπὸ θεοῦ
δικαιοσύνη τε καὶ ἁγιασμὸσ καὶ ἀπολύτρω-
σισ, **31** ἵνα καθὼσ γέγραπται· ὁ καυχώμε-
νοσ ἐν κυρίῳ καυχάσθω.

II.

Christi doctrina simplex, sed caelesti plena vi et spiritu, nec humane sed spiritu iudicanda.

1 Κἀγὼ ἐλθὼν πρὸσ ὑμᾶσ, ἀδελφοί,
ἦλθον οὐ καθ' ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίασ
καταγγέλλων ὑμῖν τὸ μαρτύριον τοῦ θεοῦ.
2 οὐ γὰρ ἔκρινα εἰδέναι τι ἐν ὑμῖν εἰ μὴ
Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ τοῦτον ἐσταυρωμένον.
3 κἀγὼ ἐν ἀσθενείᾳ καὶ ἐν φόβῳ καὶ ἐν
τρόμῳ πολλῷ ἐγενόμην πρὸσ ὑμᾶσ, **4** καὶ
ὁ λόγοσ μου καὶ τὸ κήρυγμά μου οὐκ ἐν
πειθοῖσ σοφίασ λόγοισ, ἀλλ' ἐν ἀποδείξει
πνεύματοσ καὶ δυνάμεωσ, **5** ἵνα ἡ πίστισ

---

27. τουσ σοφ. ͯκαταισχ. 28. και τα μη οντ. 29. ς[e] 1624. καυχησεται | του θεου: αυτου 30. ημιν σοφια
II. 2. εκρινα: add του 3. και εγω 4. ανθρωπινησ σοφιασ

---

29 Eph 2, 9. **31** Ier 9, 23. 2 Cor 10, 17.
II. **4** 13. **5** 1 Thess 1, 5.

ὑμῶν μὴ ᾖ ἐν σοφίᾳ ἀνθρώπων ἀλλ' ἐν
δυνάμει θεοῦ.
6 Σοφίαν δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις,
σοφίαν δὲ οὐ τοῦ αἰῶνος τούτου οὐδὲ τῶν
ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου τῶν καταργου-
μένων· 7 ἀλλὰ λαλοῦμεν θεοῦ σοφίαν ἐν
μυστηρίῳ τὴν ἀποκεκρυμμένην, ἣν προώρισεν
ὁ θεὸς πρὸ τῶν αἰώνων εἰς δόξαν ἡμῶν,
8 ἣν οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τού-
του ἔγνωκεν· εἰ γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν
κύριον τῆς δόξης ἐσταύρωσαν. 9 ἀλλὰ
καθὼς γέγραπται· ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδεν
καὶ οὖς οὐκ ἤκουσεν καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀν-
θρώπου οὐκ ἀνέβη, ἃ ἡτοίμασεν ὁ θεὸς τοῖς
ἀγαπῶσιν αὐτόν. 10 ἡμῖν δὲ ἀπεκάλυψεν
ὁ θεὸς διὰ τοῦ πνεύματος. τὸ γὰρ πνεῦμα
πάντα ἐραυνᾷ, καὶ τὰ βάθη τοῦ θεοῦ.
11 τίς γὰρ οἶδεν ἀνθρώπων τὰ τοῦ ἀνθρώ-
που εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν
αὐτῷ; οὕτως καὶ τὰ τοῦ θεοῦ οὐδεὶς
ἔγνωκεν εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ.
12 ἡμεῖς δὲ οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου ἐλά-
βομεν ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ θεοῦ, ἵνα
εἰδῶμεν τὰ ὑπὸ τοῦ θεοῦ χαρισθέντα ἡμῖν,
13 ἃ καὶ λαλοῦμεν οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρω-
πίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν διδακτοῖς
πνεύματος, πνευματικοῖς πνευματικὰ συν-

7. σοφιαν θεου 10. ο θεος απεκαλ. | δια τ. πνευμ. αυτου | ερευνα 11. εγνωκεν: οιδεν 13. πνευματος: add αγιου | συγκρι.

7 Eph 3, 5. Rom 16, 25. 9 Es 64, 4. 11 Mt 11, 27. 13 4.

κρίνοντεσ. **14** ψυχικὸσ δὲ ἄνθρωποσ οὐ
δέχεται τὰ τοῦ πνεύματοσ τοῦ θεοῦ· μωρία
γὰρ αὐτῷ ἐστίν, καὶ οὐ δύναται γνῶναι, ὅτι
πνευματικῶσ ἀνακρίνεται. **15** ὁ δὲ πνευ-
ματικὸσ ἀνακρίνει πάντα, αὐτὸσ δὲ ὑπ᾽
οὐδενὸσ ἀνακρίνεται. **16** τίσ γὰρ ἔγνω νοῦν
κυρίου, ὃσ συμβιβάσει αὐτόν; ἡμεῖσ δὲ νοῦν
Χριστοῦ ἔχομεν.

III.

Corinthiorum imbecillitas dissidiis conspicua. Unus Christus fundamentum, Christiani templum dei. Sapientia mundi.

1 Κἀγώ, ἀδελφοί, οὐκ ἠδυνήθην λαλῆ-
σαι ὑμῖν ὡσ πνευματικοῖσ ἀλλ᾽ ὡσ σαρκί-
νοισ, ὡσ νηπίοισ ἐν Χριστῷ. **2** γάλα ὑμᾶσ
ἐπότισα, οὐ βρῶμα· οὔπω γὰρ ἐδύνασθε.
ἀλλ᾽ οὐδὲ ἔτι νῦν δύνασθε· **3** ἔτι γὰρ σαρ-
κικοί ἐστε. ὅπου γὰρ ἐν ὑμῖν ζῆλοσ καὶ
ἔρισ, οὐχὶ σαρκικοί ἐστε καὶ κατὰ ἄνθρωπον
περιπατεῖτε; **4** ὅταν γὰρ λέγῃ τισ· ἐγὼ μέν
εἰμι Παύλου, ἕτεροσ δέ· ἐγὼ Ἀπολλώ, οὐκ
ἄνθρωποί ἐστε; **5** τί οὖν ἐστὶν Ἀπολ-
λῶσ; τί δέ ἐστιν Παῦλοσ; διάκονοι δι᾽
ὧν ἐπιστεύσατε, καὶ ἑκάστῳ ὡσ ὁ κύριοσ
ἔδωκεν. **6** ἐγὼ ἐφύτευσα, Ἀπολλῶσ ἐπό-

15. αναχρινει μεν
III. 1. και εγω | σαρχικοισ 2. και ου βρω. | ηδυνασθε | αλλ ουτε 3. ζηλ. και ερισ: add και διχοστασιαι 4. ουκ: ουχι | ανθρωποι: σαρκικοι 5. τι bis: τισ | παυλ. et απολλ. hoc ordine | εστιν sec: om | αλλ η διακονοι

14 Ioh 14, 17. **16** Es 40, 13. Rom 11, 34.
III. **1** s. Heb 5, 12 s. 1 Pet 2, 2. **3** s. 1, 11 ss. 11, 18. Gal 5, 20. 2 Cor 12, 20. **5** 7, 17. Rom 12, 3.

τισεν, ἀλλὰ ὁ θεὸσ ηὔξανεν· **7** ὥστε οὔτε
ὁ φυτεύων ἔστιν τι οὔτε ὁ ποτίζων, ἀλλ᾽ ὁ
αὐξάνων θεόσ. **8** ὁ φυτεύων δὲ καὶ ὁ πο-
τίζων ἕν εἰσιν, ἕκαστοσ δὲ τὸν ἴδιον μισθὸν
λήμψεται κατὰ τὸν ἴδιον κόπον. **9** θεοῦ
γάρ ἐσμεν συνεργοί· θεοῦ γεώργιον, θεοῦ
οἰκοδομή ἐστε.

10 Κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖ-
σάν μοι ὡσ σοφὸσ ἀρχιτέκτων θεμέλιον
ἔθηκα, ἄλλοσ δὲ ἐποικοδομεῖ. ἕκαστοσ δὲ
βλεπέτω πῶσ ἐποικοδομεῖ. **11** θεμέλιον
γὰρ ἄλλον οὐδεὶσ δύναται θεῖναι παρὰ τὸν
κείμενον, ὅσ ἐστιν Ἰησοῦσ Χριστόσ. **12** εἰ
δέ τισ ἐποικοδομεῖ ἐπὶ τὸν θεμέλιον χρυσίον,
ἀργύριον, λίθουσ τιμίουσ, ξύλα, χόρτον, κα-
λάμην, **13** ἑκάστου τὸ ἔργον φανερὸν γενή-
σεται· ἡ γὰρ ἡμέρα δηλώσει, ὅτι ἐν
πυρὶ ἀποκαλύπτεται, καὶ ἑκάστου τὸ ἔργον
ὁποῖόν ἐστιν τὸ πῦρ αὐτὸ δοκιμάσει. **14** εἴ
τινοσ τὸ ἔργον μενεῖ ὃ ἐποικοδόμησεν,
μισθὸν λήμψεται· **15** εἴ τινοσ τὸ ἔργον κα-
τακαήσεται, ζημιωθήσεται, αὐτὸσ δὲ σω-
θήσεται, οὕτωσ δὲ ὡσ διὰ πυρόσ.

---

6. αλλ 8. ληψεται 10. τεθεικα 11. ιησ. ο χριστ. 12. επι τ. θεμελιον: add τουτον | χρυσον | αργυρον 13. om αυτο 14. μένει | εποικοδομησε | ληψεται

---

11 Eph 2, 20. 15 Iud, 23.

16 Οὐκ οἴδατε ὅτι ναὸσ θεοῦ ἐστὲ καὶ
τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν; **17** εἴ
τισ τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ φθείρει, φθερεῖ τοῦ-
τον ὁ θεόσ· ὁ γὰρ ναὸσ τοῦ θεοῦ ἅγιόσ
ἐστιν, οἵτινέσ ἐστε ὑμεῖσ. **18** Μηδεὶσ ἑαυ-
τὸν ἐξαπατάτω· εἴ τισ δοκεῖ σοφὸσ εἶναι
ἐν ὑμῖν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, μωρὸσ γενέσθω,
ἵνα γένηται σοφόσ. **19** ἡ γὰρ σοφία τοῦ
κόσμου τούτου μωρία παρὰ τῷ θεῷ ἐστίν.
γέγραπται γάρ· ὁ δρασσόμενοσ τοὺσ σοφοὺσ
ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν. **20** καὶ πάλιν·
κύριοσ γινώσκει τοὺσ διαλογισμοὺσ τῶν σο-
φῶν, ὅτι εἰσὶν μάταιοι. **21** ὥστε μηδεὶσ
καυχάσθω ἐν ἀνθρώποισ· πάντα γὰρ ὑμῶν
ἐστίν, **22** εἴτε Παῦλοσ εἴτε Ἀπολλῶσ εἴτε
Κηφᾶσ, εἴτε κόσμοσ εἴτε ζωὴ εἴτε θάνατοσ,
εἴτε ἐνεστῶτα εἴτε μέλλοντα, πάντα ὑμῶν,
23 ὑμεῖσ δὲ Χριστοῦ, Χριστὸσ δὲ θεοῦ.

IV.

Ministri Christi. Paulus apostolus et quos generavit Corinthii. Timotheus Pauli praecursor.

1 Οὕτωσ ἡμᾶσ λογιζέσθω ἄνθρωποσ ὡσ
ὑπηρέτασ Χριστοῦ καὶ οἰκονόμουσ μυστη-
ρίων θεοῦ. **2** ὧδε λοιπὸν ζητεῖται ἐν τοῖσ
οἰκονόμοισ ἵνα πιστόσ τισ εὑρεθῇ. **3** ἐμοὶ

---

22. παντα υμων: add εστιν
IV. 2. ωδε: ὃ δὲ

---

16 6, 19. 2 Cor 6, 16. Eph 2, 21. **19** Ioh 5, 13.
20 Ps 93 (94), 11.
IV. **1** 1 Pet 4, 10.

δὲ εἰσ ἐλάχιστόν ἐστιν ἵνα ὑφ᾽ ὑμῶν ἀνα
κριθῶ ἢ ὑπὸ ἀνθρωπίνησ ἡμέρασ· ἀλλ᾽ οὐδὲ
ἐμαυτὸν ἀνακρίνω· **4** οὐδὲν γὰρ ἐμαυτῷ
σύνοιδα, ἀλλ᾽ οὐκ ἐν τούτῳ δεδικαίωμαι·
ὁ δὲ ἀνακρίνων με κύριόσ ἐστιν. **5** ὥστε
μὴ πρὸ καιροῦ τι κρίνετε, ἕωσ ἂν ἔλθῃ ὁ
κύριοσ, ὃσ καὶ φωτίσει τὰ κρυπτὰ τοῦ
σκότουσ καὶ φανερώσει τὰσ βουλὰσ τῶν
καρδιῶν· καὶ τότε ὁ ἔπαινοσ γενήσεται
ἑκάστῳ ἀπὸ τοῦ θεοῦ.

6 Ταῦτα δέ, ἀδελφοί, μετεσχημάτισα
εἰσ ἐμαυτὸν καὶ Ἀπολλῶν δι᾽ ὑμᾶσ, ἵνα ἐν
ἡμῖν μάθητε τὸ μὴ ὑπὲρ ἃ γέγραπται, ἵνα
μὴ εἷσ ὑπὲρ τοῦ ἑνὸσ φυσιοῦσθε κατὰ τοῦ
ἑτέρου. **7** τίσ γάρ σε διακρίνει; τί δὲ
ἔχεισ ὃ οὐκ ἔλαβεσ; εἰ δὲ καὶ ἔλαβεσ, τί
καυχᾶσαι ὡσ μὴ λαβών; **8** ἤδη κεκορε-
σμένοι ἐστέ· ἤδη ἐπλουτήσατε· χωρὶσ ἡμῶν
ἐβασιλεύσατε· καὶ ὄφελόν γε ἐβασιλεύσατε,
ἵνα καὶ ἡμεῖσ ὑμῖν συνβασιλεύσωμεν.
9 δοκῶ γάρ, ὁ θεὸσ ἡμᾶσ τοὺσ ἀποστόλουσ
ἐσχάτουσ ἀπέδειξεν, ὡσ ἐπιθανατίουσ, ὅτι
θέατρον ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ καὶ ἀγγέλοισ
καὶ ἀνθρώποισ. **10** ἡμεῖσ μωροὶ διὰ Χρι-

---

6. απολλω | υπερ ο | γεγραπται: add φρονειν 8. συμ-
βασιλ. 9. δοκω γαρ: add οτι

---

5 Rom 2, 29. **6** Rom 12, 3. **9** Rom 8, 36.

στόν, ὑμεῖσ δὲ φρόνιμοι ἐν Χριστῷ· ἡμεῖσ
ἀσθενεῖσ, ὑμεῖσ δὲ ἰσχυροί· ὑμεῖσ ἔνδοξοι,
ἡμεῖσ δὲ ἄτιμοι. 11 ἄχρι τῆσ ἄρτι ὥρασ
καὶ πεινῶμεν καὶ διψῶμεν καὶ γυμνι-
τεύομεν καὶ κολαφιζόμεθα καὶ ἀστατοῦμεν
12 καὶ κοπιῶμεν ἐργαζόμενοι ταῖσ ἰδίαισ
χερσίν· λοιδορούμενοι εὐλογοῦμεν, διωκό-
μενοι ἀνεχόμεθα, 13 δυσφημούμενοι παρα-
καλοῦμεν, ὡσ περικαθάρματα τοῦ κόσμου
ἐγενήθημεν, πάντων περίψημα ἕωσ ἄρτι.

14 Οὐκ ἐντρέπων ὑμᾶσ γράφω ταῦτα,
ἀλλ' ὡσ τέκνα μου ἀγαπητὰ νουθετῶν.
15 ἐὰν γὰρ μυρίουσ παιδαγωγοὺσ ἔχητε ἐν
Χριστῷ, ἀλλ' οὐ πολλοὺσ πατέρασ· ἐν γὰρ
Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶσ
ἐγέννησα. 16 παρακαλῶ οὖν ὑμᾶσ, μιμη-
ταί μου γίνεσθε. 17 διὰ τοῦτο αὐτὸ ἔπεμψα
ὑμῖν Τιμόθεον, ὅσ ἐστίν μου τέκνον ἀγα-
πητὸν καὶ πιστὸν ἐν κυρίῳ, ὃσ ὑμᾶσ ἀνα-
μνήσει τὰσ ὁδούσ μου τὰσ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ,
καθὼσ πανταχοῦ ἐν πάσῃ ἐκκλησίᾳ δι-
δάσκω. 18 ὡσ μὴ ἐρχομένου δέ μου πρὸσ
ὑμᾶσ ἐφυσιώθησάν τινεσ· 19 ἐλεύσομαι δὲ
ταχέωσ πρὸσ ὑμᾶσ, ἐὰν ὁ κύριοσ θελήσῃ;
καὶ γνώσομαι οὐ τὸν λόγον τῶν πεφυσιω-

---

11. γυμνητευομεν 13. βλασφημουμενοι 14. νουθετω
17. om αυτο | τεκν. μου | om ιησου

---

11 2 Cor 11, 27 s. 14 1 Thess 2, 11. 16 11, 1.
17 16, 10. 19 16, 7. Iac 4, 15.

μένων ἀλλὰ τὴν δύναμιν· **20** οὐ γὰρ ἐν
λόγῳ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ἀλλ᾽ ἐν δυνά-
μει. **21** τί θέλετε; ἐν ῥάβδῳ ἔλθω πρὸσ
ὑμᾶσ, ἢ ἐν ἀγάπῃ πνεύματί τε πραΰτητοσ;

V.

Contra flagitiosum coniugium. Contra mala consortia.

1 Ὅλωσ ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ
τοιαύτη πορνεία ἥτισ οὐδὲ ἐν τοῖσ ἔθνεσιν,
ὥστε γυναῖκά τινα τοῦ πατρὸσ ἔχειν. **2** καὶ
ὑμεῖσ πεφυσιωμένοι ἐστέ, καὶ οὐχὶ μᾶλλον
ἐπενθήσατε, ἵνα ἀρθῇ ἐκ μέσου ὑμῶν ὁ τὸ
ἔργον τοῦτο πράξασ; **3** ἐγὼ μὲν γὰρ ἀπὼν
τῷ σώματι, παρὼν δὲ τῷ πνεύματι, ἤδη
κέκρικα ὡσ παρὼν τὸν οὕτωσ τοῦτο κατερ-
γασάμενον, **4** ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου
Ἰησοῦ συναχθέντων ὑμῶν καὶ τοῦ ἐμοῦ
πνεύματοσ σὺν τῇ δυνάμει τοῦ κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ **5** παραδοῦναι τὸν τοιοῦτον
τῷ σατανᾷ εἰσ ὄλεθρον τῆσ σαρκόσ, ἵνα τὸ
πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου
Ἰησοῦ. **6** Οὐ καλὸν τὸ καύχημα ὑμῶν.
οὐκ οἴδατε ὅτι μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα
ζυμοῖ; **7** ἐκκαθάρατε τὴν παλαιὰν ζύμην,
ἵνα ἦτε νέον φύραμα, καθώσ ἐστε ἄζυμοι·
καὶ γὰρ τὸ πάσχα ἡμῶν ἐτύθη Χριστόσ.

---

21. πραοτητοσ

V. 1. εθνεσιν: add ονομαζεται 2. εξαρθη | πραξασ: ποιησασ 3. ωσ απων 4. κυριου: add ημων | ιησου pri: add χριστου | ιησου sec: add χριστου 7. εκκαθαρατ. ουν | το πα. ημων: add υπερ ημων | ς[e] εθυθη

V. **1** Lev 18, 7 s. **3** Col 2, 5. **5** 1, 8. **6** Gal 5, 9.

8 ὥστε ἑορτάζωμεν μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ
μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας, ἀλλ'
ἐν ἀζύμοις εἰλικρινίας καὶ ἀληθείας.
9 Ἔγραψα ὑμῖν ἐν τῇ ἐπιστολῇ μὴ
συναναμίγνυσθαι πόρνοις, **10** οὐ πάντως
τοῖς πόρνοις τοῦ κόσμου τούτου ἢ τοῖς
πλεονέκταις καὶ ἅρπαξιν ἢ εἰδωλολάτραις,
ἐπεὶ ὠφείλετε ἄρα ἐκ τοῦ κόσμου ἐξελθεῖν.
11 νυνὶ δὲ ἔγραψα ὑμῖν μὴ συναναμίγνυσθαι
ἐάν τις ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος ᾖ πόρνος ἢ
πλεονέκτης ἢ εἰδωλολάτρης ἢ λοίδορος ἢ
μέθυσος ἢ ἅρπαξ, τῷ τοιούτῳ μηδὲ συν-
εσθίειν. **12** τί γάρ μοι τοὺς ἔξω κρίνειν;
οὐχὶ τοὺς ἔσω ὑμεῖς κρίνετε; **13** τοὺς δὲ
ἔξω ὁ θεὸς κρινεῖ. ἐξάρατε τὸν πονηρὸν
ἐξ ὑμῶν αὐτῶν.

VI.

Contra lites, inprimis coram exteris. Ipsorum corporum sanctitas Christianis colenda.

1 Τολμᾷ τις ὑμῶν πρᾶγμα ἔχων πρὸς
τὸν ἕτερον κρίνεσθαι ἐπὶ τῶν ἀδίκων καὶ

---

8. ειλικρινειασ 10. και ου παντωσ | η αρπαξιν | οφειλετε 11. ᾖ: ς (non ςᵉ) ῆ 12. γαρ μοι: add και 13. κρίνει | και εξαρειτε

---

13 Deut 17, 7.

οὐχὶ ἐπὶ τῶν ἁγίων; 2 ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι
οἱ ἅγιοι τὸν κόσμον κρινοῦσιν; καὶ εἰ ἐν
ὑμῖν κρίνεται ὁ κόσμοσ, ἀνάξιοί ἐστε κρι-
τηρίων ἐλαχίστων; 3 οὐκ οἴδατε ὅτι ἀγγέ-
λουσ κρινοῦμεν, μήτιγε βιωτικά; 4 βιωτικὰ
μὲν οὖν κριτήρια ἐὰν ἔχητε, τοὺσ ἐξουθενη-
μένουσ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, τούτουσ καθίζετε;
5 πρὸσ ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω. οὕτωσ οὐκ
ἔνι ἐν ὑμῖν οὐδεὶσ σοφόσ, ὃσ δυνήσεται
διακρῖναι ἀνὰ μέσον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ;
6 ἀλλὰ ἀδελφὸσ μετὰ ἀδελφοῦ κρίνεται,
καὶ τοῦτο ἐπὶ ἀπίστων; 7 ἤδη μὲν ὅλωσ
ἥττημα ὑμῖν ἐστὶν ὅτι κρίματα ἔχετε
μεθ' ἑαυτῶν. διατί οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε;
διατί οὐχὶ μᾶλλον ἀποστερεῖσθε; 8 ἀλλὰ
ὑμεῖσ ἀδικεῖτε καὶ ἀποστερεῖτε, καὶ τοῦτο
ἀδελφούσ. 9 ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι ἄδικοι θεοῦ
βασιλείαν οὐ κληρονομήσουσιν; μὴ πλανᾶσθε·
οὔτε πόρνοι οὔτε εἰδωλολάτραι οὔτε μοιχοὶ
οὔτε μαλακοὶ οὔτε ἀρσενοκοῖται 10 οὔτε
κλέπται οὔτε πλεονέκται, οὐ μέθυσοι, οὐ
λοίδοροι, οὐχ ἅρπαγεσ βασιλείαν θεοῦ κλη-
ρονομήσουσιν. 11 καὶ ταῦτά τινεσ ἦτε·

VI. 2. om η 5. ενι: εστιν | σοφοσ ουδε εισ 7. ηδη μεν: add ουν | εν υμιν εστ. 8. τουτο: ταυτα 9. βασιλ. θεου 10. ουτε μεθυσοι | ου κληρονομησ.

VI. 5 15, 34. 9 s. Gal 5, 19 ss. Rom 1, 29 ss.

ἀλλὰ ἀπελούσασθε, ἀλλὰ ἡγιάσθητε, ἀλλὰ
ἐδικαιώθητε ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου
Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἐν τῷ πνεύματι τοῦ
θεοῦ ἡμῶν.

12 Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ᾽ οὐ πάντα
συμφέρει· πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ᾽ οὐκ ἐγὼ
ἐξουσιασθήσουμαι ὑπό τινοσ. 13 τὰ βρώ-
ματα τῇ κοιλίᾳ, καὶ ἡ κοιλία τοῖσ βρώμασιν·
ὁ δὲ θεὸσ καὶ ταύτην καὶ ταῦτα καταργήσει.
τὸ δὲ σῶμα οὐ τῇ πορνείᾳ ἀλλὰ τῷ κυρίῳ,
καὶ ὁ κύριοσ τῷ σώματι· 14 ὁ δὲ θεὸσ καὶ
τὸν κύριον ἤγειρεν καὶ ἡμᾶσ ἐξεγερεῖ διὰ
τῆσ δυνάμεωσ αὐτοῦ. 15 οὐκ οἴδατε ὅτι
τὰ σώματα ὑμῶν μέλη Χριστοῦ ἐστίν;
ἄρασ οὖν τὰ μέλη τοῦ Χριστοῦ ποιήσω
πόρνησ μέλη; μὴ γένοιτο. 16 ἢ οὐκ οἴδατε
ὅτι ὁ κολλώμενοσ τῇ πόρνῃ ἓν σῶμά ἐστιν;
ἔσονται γάρ, φησίν, οἱ δύο εἰσ σάρκα μίαν.
17 ὁ δὲ κολλώμενοσ τῷ κυρίῳ ἓν πνεῦμά
ἐστιν. 18 φεύγετε τὴν πορνείαν. πᾶν ἁμάρ-
τημα ὃ ἐὰν ποιήσῃ ἄνθρωποσ ἐκτὸσ τοῦ
σώματόσ ἐστιν· ὁ δὲ πορνεύων εἰσ τὸ ἴδιον
σῶμα ἁμαρτάνει. 19 ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι τὸ
σῶμα ὑμῶν ναὸσ τοῦ ἐν ὑμῖν ἁγίου πνεύ-
ματόσ ἐστιν, οὗ ἔχετε ἀπὸ θεοῦ, καὶ
οὐκ ἐστὲ ἑαυτῶν; 20 ἠγοράσθητε γὰρ

---

11. αλλ εδικ. | om χριστου 14. ημασ: ς[e] υμασ

---

12 10, 23. 14 Rom 8, 11. 2 Cor 4, 14. 15 12, 27. 16 Gen 2, 24. Mt 19, 5. Eph 5, 31. 19 3, 16. 2 Cor 6, 16. 20 7, 23.

-τιμῆσ· δοξάσατε δὴ τὸν θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν.

VII.

De coniugio, caelibatu, viduitate, divortio, coniugio dispari. De circumcisione. De servis. De virginibus. Continentia commendatur. De nuptis et innuptis, filia nubili, nuptiis iteratis.

1 Περὶ δὲ ὧν ἐγράψατε, καλὸν ἀνθρώπῳ
γυναικὸσ μὴ ἅπτεσθαι· 2 διὰ δὲ τὰσ πορ-
νείασ ἕκαστοσ τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐχέτω,
καὶ ἑκάστη τὸν ἴδιον ἄνδρα ἐχέτω. 3 τῇ
γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴν ὀφειλὴν ἀποδιδότω,
ὁμοίωσ δὲ καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρί. 4 ἡ γυνὴ
τοῦ ἰδίου σώματοσ οὐκ ἐξουσιάζει ἀλλὰ ὁ
ἀνήρ· ὁμοίωσ δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ τοῦ ἰδίου σώ-
ματοσ οὐκ ἐξουσιάζει ἀλλὰ ἡ γυνή. 5 μὴ
ἀποστερεῖτε ἀλλήλουσ, εἰ μήτι ἂν ἐκ συμ-
φώνου πρὸσ καιρὸν ἵνα σχολάσητε τῇ
προσευχῇ καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἦτε, ἵνα
μὴ πειράζῃ ὑμᾶσ ὁ σατανᾶσ διὰ τὴν ἀκρα-
σίαν ὑμῶν. 6 τοῦτο δὲ λέγω κατὰ συν-
γνώμην, οὐ κατ᾽ ἐπιταγήν. 7 θέλω δὲ πάν-
τασ ἀνθρώπουσ εἶναι ὡσ καὶ ἐμαυτόν· ἀλλὰ
ἕκαστοσ ἴδιον ἔχει χάρισμα ἐκ θεοῦ, ὁ μὲν
οὕτωσ, ὁ δὲ οὕτωσ.
8 Λέγω δὲ τοῖσ ἀγάμοισ καὶ ταῖσ χήραισ,
καλὸν αὐτοῖσ ἐὰν μείνωσιν ὡσ κἀγώ· 9 εἰ

20. σωματι υμων: add και εν τω πνευματι υμων, ατινα εστι του θεου

VII. 1. εγραψατε: add μοι 3. την οφειλομενην ευνοιαν αποδ. 4. αλλ ο et αλλ η 5. σχολαζητε | τη νηστεια και τη προσευχ. | ητε: ς[e] συνερχεσθε, ς συνερχησθε 6. συγγνωμην 7. δε: γαρ | αλλ εκαστ. | χαρισμ. εχει | οσ μεν et οσ δε 8. αυτοισ: add εστιν

VII. 5 Ex, 19, 15.

δὲ οὐκ ἐγκρατεύονται, γαμησάτωσαν· κρεῖτ-
τον γάρ ἐστιν γαμεῖν ἢ πυροῦσθαι. **10** τοῖσ
δὲ γεγαμηκόσιν παραγγέλλω, οὐκ ἐγὼ ἀλλὰ
ὁ κύριοσ, γυναῖκα ἀπὸ ἀνδρὸσ μὴ χωρισθῆναι,
11 ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῇ, μενέτω ἄγαμοσ
ἢ τῷ ἀνδρὶ καταλλαγήτω, καὶ ἄνδρα γυ-
ναῖκα μὴ ἀφιέναι. **12** τοῖσ δὲ λοιποῖσ λέγω
ἐγώ, οὐχ ὁ κύριοσ, εἴ τισ ἀδελφὸσ γυναῖκα
ἔχει ἄπιστον καὶ αὕτη συνευδοκεῖ οἰκεῖν
μετ' αὐτοῦ, μὴ ἀφιέτω αὐτήν· **13** καὶ γυνὴ
εἴ τισ ἔχει ἄνδρα ἄπιστον καὶ οὗτοσ συνευ-
δοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτῆσ, μὴ ἀφιέτω τὸν
ἄνδρα. **14** ἡγίασται γὰρ ὁ ἀνὴρ ὁ ἄπιστοσ
ἐν τῇ γυναικί, καὶ ἡγίασται ἡ γυνὴ ἡ ἄπι-
στοσ ἐν τῷ ἀδελφῷ· ἐπεὶ ἄρα τὰ τέκνα
ὑμῶν ἀκάθαρτά ἐστιν, νῦν δὲ ἅγιά ἐστιν.
15 εἰ δὲ ὁ ἄπιστοσ χωρίζεται, χωριζέσθω·
οὐ δεδούλωται ὁ ἀδελφὸσ ἢ ἡ ἀδελφὴ ἐν τοῖσ
τοιούτοισ. ἐν δὲ εἰρήνῃ κέκληκεν ὑμᾶσ ὁ θεόσ.
16 τί γὰρ οἶδασ, γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα σώσεισ;
ἢ τί οἶδασ, ἄνερ, εἰ τὴν γυναῖκα σώσεισ;
17 εἰ μὴ ἑκάστῳ ὡσ μεμέρικεν ὁ κύριοσ,
ἕκαστον ὡσ κέκληκεν ὁ θεόσ, οὕτωσ περι-

---

9. κρεισσον | γαμησαι 10. αλλ 12. εγω λεγω | αὕτη: αὐτὴ 13. ητισ εχει | ουτοσ: αυτοσ | τον ανδρα: αυτον 14. αδελφω: ανδρι 15. υμασ: ημασ 17. εμερισεν ο θεοσ | κεκληκ. ο κυριοσ

---

10 Mt 5, 32. **17** 3, 5. Rom 12, 3.

πατείτω. καὶ οὕτωσ ἐν ταῖσ ἐκκλησίαισ
πάσαισ διατάσσομαι. 18 περιτετμημένοσ
τισ ἐκλήθη; μὴ ἐπισπάσθω· ἐν ἀκροβυστίᾳ
κέκληταί τισ; μὴ περιτεμνέσθω. 19 ἡ πε-
ριτομὴ οὐδέν ἐστιν, καὶ ἡ ἀκροβυστία οὐδέν
ἐστιν, ἀλλὰ τήρησισ ἐντολῶν θεοῦ. 20 ἕκα-
στοσ ἐν τῇ κλήσει ᾗ ἐκλήθη, ἐν ταύτῃ
μενέτω. 21 δοῦλοσ ἐκλήθησ; μή σοι μελέτω·
ἀλλ' εἰ καὶ δύνασαι ἐλεύθεροσ γενέσθαι,
μᾶλλον χρῆσαι. 22 ὁ γὰρ ἐν κυρίῳ κληθεὶσ
δοῦλοσ ἀπελεύθεροσ κυρίου ἐστίν· ὁμοίωσ
ὁ ἐλεύθεροσ κληθεὶσ δοῦλόσ ἐστιν Χριστοῦ.
23 τιμῆσ ἠγοράσθητε· μὴ γίνεσθε δοῦλοι
ἀνθρώπων. 24 ἕκαστοσ ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἀδελ-
φοί, ἐν τούτῳ μενέτω παρὰ θεῷ.

25 Περὶ δὲ τῶν παρθένων ἐπιταγὴν κυ-
ρίου οὐκ ἔχω, γνώμην δὲ δίδωμι ὡσ ἠλεη-
μένοσ ὑπὸ κυρίου πιστὸσ εἶναι. 26 νομίζω
οὖν τοῦτο καλὸν ὑπάρχειν διὰ τὴν ἐνεστῶ-
σαν ἀνάγκην, ὅτι καλὸν ἀνθρώπῳ τὸ οὕτωσ
εἶναι. 27 δέδεσαι γυναικί; μὴ ζήτει λύσιν·
λέλυσαι ἀπὸ γυναικόσ; μὴ ζήτει γυναῖκα.
28 ἐὰν δὲ καὶ γαμήσῃσ, οὐχ ἥμαρτεσ, καὶ
ἐὰν γήμῃ ἡ παρθένοσ, οὐχ ἥμαρτεν· θλίψιν

---

18. εν ακροβ. τισ εκληθη 22. ομοιωσ: add και
24. παρα τω θεω 28. γημησ

---

19 Gal 5, 6. 6, 15. 20 24. 22 Rom 6, 18. 23 6, 20.

δὲ τῇ σαρκὶ ἕξουσιν οἱ τοιοῦτοι, ἐγὼ δὲ
ὑμῶν φείδομαι. **29** τοῦτο δέ φημι, ἀδελ-
φοί, ὁ καιρὸσ συνεσταλμένοσ ἐστίν· τὸ λοι-
πὸν ἵνα καὶ οἱ ἔχοντεσ γυναῖκασ ὡσ μὴ
ἔχοντεσ ὦσιν, **30** καὶ οἱ κλαίοντεσ ὡσ μὴ
κλαίοντεσ, καὶ οἱ χαίροντεσ ὡσ μὴ χαίρον-
τεσ, καὶ οἱ ἀγοράζοντεσ ὡσ μὴ κατέχοντεσ,
31 καὶ οἱ χρώμενοι τὸν κόσμον ὡσ μὴ
καταχρώμενοι· παράγει γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ
κόσμου τούτου. **32** θέλω δὲ ὑμᾶσ ἀμερί-
μνουσ εἶναι. ὁ ἄγαμοσ μεριμνᾷ τὰ τοῦ
κυρίου, πῶσ ἀρέσῃ τῷ κυρίῳ· **33** ὁ δὲ γα-
μήσασ μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶσ ἀρέσῃ
τῇ γυναικί. **34** καὶ μεμέρισται καὶ ἡ γυνὴ
καὶ ἡ παρθένοσ· ἡ ἄγαμοσ μεριμνᾷ τὰ τοῦ
κυρίου, ἵνα ᾖ ἁγία καὶ τῷ σώματι καὶ τῷ
πνεύματι· ἡ δὲ γαμήσασα μεριμνᾷ τὰ τοῦ
κόσμου, πῶσ ἀρέσῃ τῷ ἀνδρί. **35** τοῦτο
δὲ πρὸσ τὸ ὑμῶν αὐτῶν σύμφορον λέγω,
οὐχ ἵνα βρόχον ὑμῖν ἐπιβάλω, ἀλλὰ πρὸσ τὸ
εὔσχημον καὶ εὐπάρεδρον τῷ κυρίῳ ἀπερι-
σπάστωσ. **36** εἰ δέ τισ ἀσχημονεῖν ἐπὶ τὴν
παρθένον αὐτοῦ νομίζει, ἐὰν ᾖ ὑπέρακμοσ,
καὶ οὕτωσ ὀφείλει γίνεσθαι, ὃ θέλει ποιείτω·

---

29. ο καιροσ: $ς^{e}$ praem οτι | $ς^{e}$ συνεσταλμ. το λοιπ. εστι· ,ς συνεσταλμενοσ· το λοιπ. εστι | $ς^{e}$ om οι 31. τω κοσμω τουτω 32. αρεσει 33. αρεσει 34. om και ante μεμεριστ. | om και ante η γυνη | om bis τω | αρεσει 35. συμφερον | ευπροσεδρον

---

31 1 Ioh 2, 17.

οὐχ ἁμαρτάνει, γαμείτωσαν. **37** ὃσ δὲ ἕστη-
κεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἑδραῖοσ, μὴ ἔχων
ἀνάγκην, ἐξουσίαν δὲ ἔχει περὶ τοῦ ἰδίου
θελήματοσ, καὶ τοῦτο κέκρικεν ἐν τῇ ἰδίᾳ
καρδίᾳ, τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ παρθένον, καλῶσ
ποιήσει. **38** ὥστε καὶ ὁ γαμίζων τὴν ἑαυ-
τοῦ παρθένον καλῶσ ποιεῖ, καὶ ὁ μὴ γα-
μίζων κρεῖσσον ποιήσει. **39** γυνὴ δέδεται
ἐφ᾽ ὅσον χρόνον ζῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆσ· ἐὰν δὲ
κοιμηθῇ ὁ ἀνήρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ᾧ θέλει
γαμηθῆναι, μόνον ἐν κυρίῳ. **40** μακαριω-
τέρα δέ ἐστιν ἐὰν οὕτωσ μείνῃ, κατὰ τὴν
ἐμὴν γνώμην· δοκῶ δὲ κἀγὼ πνεῦμα θεοῦ
ἔχειν.

VIII.

In carnibus victimarum edendis aliorum offensio vitanda.

1 Περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων οἴδαμεν ὅτι
πάντεσ γνῶσιν ἔχομεν. ἡ γνῶσισ φυσιοῖ, ἡ
δὲ ἀγάπη οἰκοδομεῖ. **2** εἴ τισ δοκεῖ ἐγνω-
κέναι τι, οὔπω ἔγνω καθὼσ δεῖ γνῶναι·
3 εἰ δέ τισ ἀγαπᾷ τὸν θεόν, οὗτοσ ἔγνω-
σται ὑπ᾽ αὐτοῦ. **4** περὶ τῆσ βρώσεωσ
οὖν τῶν εἰδωλοθύτων οἴδαμεν ὅτι οὐδὲν
εἴδωλον ἐν κόσμῳ, καὶ ὅτι οὐδεὶσ θεὸσ
εἰ μὴ εἷσ. **5** καὶ γὰρ εἴπερ εἰσὶν λεγό-

---

37. εδραιοσ: post εστηκεν | om αυτου | εν τη καρδια αυτου | του τηρειν | ποιει 38. εκγαμιζων | om την εαυτ. παρθ. | ο δε μη εκγαμιζ. κρει. ποιει 39. δεδεται: add νομω | ο ανηρ sec: add αυτησ
VIII. 2. ει: add δε | εγνωκεναι: ειδεναι | ουδεπω ουδεν εγνωκε 4. ουδεισ θεοσ: add ετεροσ

---

39 Rom 7, 2.
VIII. **2** Gal 6, 3.

μενοι θεοὶ εἴτε ἐν οὐρανῷ εἴτε ἐπὶ γῆσ,
ὥσπερ εἰσὶν θεοὶ πολλοὶ καὶ κύριοι πολλοί,
6 ἀλλ' ἡμῖν εἷσ θεὸσ ὁ πατήρ, ἐξ οὗ τὰ
πάντα καὶ ἡμεῖσ εἰσ αὐτόν, καὶ εἷσ κύ-
ριοσ Ἰησοῦσ Χριστόσ, δι' οὗ τὰ πάντα καὶ
ἡμεῖσ δι' αὐτοῦ. **7** ἀλλ' οὐκ ἐν πᾶσιν ἡ
γνῶσισ· τινὲσ δὲ τῇ συνηθείᾳ ἕωσ ἄρτι
τοῦ εἰδώλου ὡσ εἰδωλόθυτον ἐσθίουσιν, καὶ
ἡ συνείδησισ αὐτῶν ἀσθενὴσ οὖσα μολύνε-
ται. **8** βρῶμα δὲ ἡμᾶσ οὐ παραστήσει τῷ
θεῷ· οὔτε ἐὰν φάγωμεν περισσεύομεν, οὔτε
ἐὰν μὴ φάγωμεν ὑστερούμεθα. **9** βλέπετε
δὲ μήπωσ ἡ ἐξουσία ὑμῶν αὕτη πρόσ-
κομμα γένηται τοῖσ ἀσθενέσιν. **10** ἐὰν
γάρ τισ ἴδῃ σὲ τὸν ἔχοντα γνῶσιν ἐν εἰδω-
λίῳ κατακείμενον, οὐχὶ ἡ συνείδησισ αὐ-
τοῦ ἀσθενοῦσ ὄντοσ οἰκοδομηθήσεται εἰσ
τὸ τὰ εἰδωλόθυτα ἐσθίειν; **11** ἀπόλλυται
γὰρ ὁ ἀσθενῶν ἐν τῇ σῇ γνώσει, ὁ ἀδελ-
φὸσ δι' ὃν Χριστὸσ ἀπέθανεν. **12** οὕτωσ
δὲ ἁμαρτάνοντεσ εἰσ τοὺσ ἀδελφοὺσ καὶ
τύπτοντεσ αὐτῶν τὴν συνείδησιν ἀσθενοῦ-
σαν εἰσ Χριστὸν ἁμαρτάνετε. **13** διόπερ εἰ
βρῶμα σκανδαλίζει τὸν ἀδελφόν μου, οὐ

---

5. επι τησ γησ 7. συνηθεια: συνειδησει | εωσ αρτι: post του ειδωλου 8. παριστησι | ουτε pri: add γαρ 9. ασθενουσιν 10. ειδωλειω 11. και υπολειται | εν τη: επι τη | ο αδελφ.: αδελφ. idque post ασθενων

---

6 Rom 11, 36. **9** Rom 14, 15. **11** Rom 14, 13. **13** Rom 14, 21.

μὴ φάγω κρέα εἰσ τὸν αἰῶνα, ἵνα μὴ τὸν
ἀδελφόν μου σκανδαλίσω.

IX.

Paulus de se suoque apostolatu ac iure suo. Abstinuit a mercede docendi debita, omnibus se accommodavit Christi causa. Certamen laudis.

1 Οὐκ εἰμὶ ἐλεύθεροσ; οὐκ εἰμὶ ἀπόστο-
λοσ; οὐχὶ Ἰησοῦν τὸν κύριον ἡμῶν ἑόρακα;
οὐ τὸ ἔργον μου ὑμεῖσ ἐστὲ ἐν κυρίῳ; 2 εἰ
ἄλλοισ οὐκ εἰμὶ ἀπόστολοσ, ἀλλά γε ὑμῖν
εἰμί· ἡ γὰρ σφραγίσ μου τῆσ ἀποστολῆσ
ὑμεῖσ ἐστὲ ἐν κυρίῳ. 3 ἡ ἐμὴ ἀπολογία
τοῖσ ἐμὲ ἀνακρίνουσίν ἐστιν αὕτη. 4 μὴ
οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν φαγεῖν καὶ πεῖν;
5 μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν ἀδελφὴν γυναῖκα
περιάγειν, ὡσ καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι καὶ
οἱ ἀδελφοὶ τοῦ κυρίου καὶ Κηφᾶσ; 6 ἢ
μόνοσ ἐγὼ καὶ Βαρνάβασ οὐκ ἔχομεν ἐξου-
σίαν μὴ ἐργάζεσθαι; 7 τίσ στρατεύεται
ἰδίοισ ὀψωνίοισ ποτέ; τίσ φυτεύει ἀμπε-
λῶνα καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει; ἢ
τίσ ποιμαίνει ποίμνην καὶ ἐκ τοῦ γάλακτοσ
τῆσ ποίμνησ οὐκ ἐσθίει; 8 μὴ κατὰ ἄν-
θρωπον ταῦτα λαλῶ, ἢ καὶ ὁ νόμοσ ταῦτα
οὐ λέγει; 9 ἐν γὰρ τῷ Μωϋσέωσ νόμῳ
γέγραπται· οὐ κημώσεισ βοῦν ἀλοῶντα.

IX. 1. Ουκ ε. αποστολοσ; ο. ε. ελευθερ. | ιησουν χριστον | εωρακα 2. μου τησ: τησ εμησ | ς[e] 1633. επιστολησ 3. αυτη εστι 4. πιειν 6. εξουσ. του μη 7. εκ του καρπου αυτου 8. η ουχι και ο νομ. ταυτ. λεγει 9. μωσεωσ | φιμωσεισ

IX. 1 19. 15, 8. 2 2 Cor 3, 2. 6 Act 4, 36. 9 Deut 25, 4. 1 Tim 5, 18.

μὴ τῶν βοῶν μέλει τῷ θεῷ; **10** ἢ δι’
ἡμᾶϲ πάντωϲ λέγει; δι’ ἡμᾶϲ γὰρ ἐγράφη,
ὅτι ὀφείλει ἐπ’ ἐλπίδι ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾶν,
καὶ ὁ ἀλοῶν ἐπ’ ἐλπίδι τοῦ μετέχειν. **11** Εἰ
ἡμεῖϲ ὑμῖν τὰ πνευματικὰ ἐϲπείραμεν, μέγα
εἰ ἡμεῖϲ ὑμῶν τὰ ϲαρκικὰ θερίϲομεν;
12 εἰ ἄλλοι τῆϲ ὑμῶν ἐξουϲίαϲ μετέχουϲιν,
οὐ μᾶλλον ἡμεῖϲ; ἀλλ’ οὐκ ἐχρηϲάμεθα τῇ
ἐξουϲίᾳ ταύτῃ, ἀλλὰ πάντα ϲτέγομεν ἵνα
μή τινα ἐκκοπὴν δῶμεν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ
Χριϲτοῦ. **13** οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ τὰ ἱερὰ
ἐργαζόμενοι τὰ ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐϲθίουϲιν; οἱ
τῷ θυϲιαϲτηρίῳ παρεδρεύοντεϲ τῷ θυϲια-
ϲτηρίῳ ϲυμμερίζονται; **14** οὕτωϲ καὶ ὁ
κύριοϲ διέταξεν τοῖϲ τὸ εὐαγγέλιον καταγ-
γέλλουϲιν ἐκ τοῦ εὐαγγελίου ζῆν· **15** ἐγὼ
δὲ οὐ κέχρημαι οὐδενὶ τούτων. οὐκ ἔγραψα
δὲ ταῦτα ἵνα οὕτωϲ γένηται ἐν ἐμοί· κα-
λὸν γάρ μοι μᾶλλον ἀποθανεῖν ἢ τὸ καύ-
χημά μου οὐδεὶϲ κενώϲει. **16** ἐὰν γὰρ
εὐαγγελίζωμαι, οὐκ ἔϲτιν μοι καύχημα·
ἀνάγκη γάρ μοι ἐπίκειται· οὐαὶ γάρ μοί
ἐϲτιν ἐὰν μὴ εὐαγγελίζωμαι. **17** εἰ γὰρ
ἑκὼν τοῦτο πράϲϲω, μιϲθὸν ἔχω· εἰ δὲ
ἄκων, οἰκονομίαν πεπίϲτευμαι. **18** τίϲ οὖν

---

10. οτι επ ελπιδι οφειλει ο αροτρ. | ο αλ. τηϲ ελπιδοϲ αυτου μετεχειν επ ελπιδι 12. τ. εξουϲι. υμων | εγκοπην τινα 13. om τα sec | προϲεδρευοντεϲ 15. ουδενι εχρηϲαμην | ουδειϲ: ινα τιϲ | κενωϲη 16. ουαι δε

---

11 Rom 15, 27. **13** Deut 18, 1. Num 18, 31.
14 Mt 10, 10. Lc 10, 7.

μου ἐστὶν ὁ μισθόσ; ἵνα εὐαγγελιζόμενοσ
ἀδάπανον θήσω τὸ εὐαγγέλιον, εἰσ τὸ μὴ
καταχρήσασθαι τῇ ἐξουσίᾳ μου ἐν τῷ εὐαγ-
γελίῳ. **19** Ἐλεύθεροσ γὰρ ὢν ἐκ πάντων
πᾶσιν ἐμαυτὸν ἐδούλωσα, ἵνα τοὺσ πλείονασ
κερδήσω· **20** καὶ ἐγενόμην τοῖσ Ἰουδαίοισ
ὡσ Ἰουδαῖοσ, ἵνα Ἰουδαίουσ κερδήσω· τοῖσ
ὑπὸ νόμον ὡσ ὑπὸ νόμον, μὴ ὢν αὐτὸσ
ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺσ ὑπὸ νόμον κερδήσω·
21 τοῖσ ἀνόμοισ ὡσ ἄνομοσ, μὴ ὢν ἄνο-
μοσ θεοῦ ἀλλ' ἔννομοσ Χριστοῦ, ἵνα κερ-
δάνω τοὺσ ἀνόμουσ· **22** ἐγενόμην τοῖσ
ἀσθενέσιν ἀσθενήσ, ἵνα τοὺσ ἀσθενεῖσ κερ-
δήσω· τοῖσ πᾶσιν γέγονα πάντα, ἵνα πάν-
τωσ τινὰσ σώσω. **23** πάντα δὲ ποιῶ διὰ
τὸ εὐαγγέλιον, ἵνα συνκοινωνὸσ αὐτοῦ γένω-
μαι. **24** οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἐν σταδίῳ τρέ-
χοντεσ πάντεσ μὲν τρέχουσιν, εἷσ δὲ λαμ-
βάνει τὸ βραβεῖον; οὕτωσ τρέχετε ἵνα κατα-
λάβητε. **25** πᾶσ δὲ ὁ ἀγωνιζόμενοσ πάντα
ἐγκρατεύεται, ἐκεῖνοι μὲν οὖν ἵνα φθαρτὸν
στέφανον λάβωσιν, ἡμεῖσ δὲ ἄφθαρτον

---

18. μοι εστιν | το ευαγγελ. του χριστου 20. om μη ων αυτ. υπο νομ. 21. θεω et χριστω | κερδησω | om τουσ 22. ωσ ασθενησ | τα παντα 23. παντα: τουτο | συγκοινω.

---

20 Act 16, 3. 21, 26. **21** Act 11, 3. Gal 2, 3. **22** Rom 11, 14. **25** 2 Tim 4, 8. Iac 1, 12.

26 ἐγὼ τοίνυν οὕτωσ τρέχω ὡσ οὐκ ἀδή-
λωσ, οὕτωσ πυκτεύω ὡσ οὐκ ἀέρα δέρων·
27 ἀλλ᾿ ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα καὶ δου-
λαγωγῶ, μήπωσ ἄλλοισ κηρύξασ αὐτὸσ
ἀδόκιμοσ γένωμαι.

X.

Iudaeorum in deserto interitus exemplum severitatis divinae. Caena sacra cum epulis profanis non convenit. Cautio vescendi carnibus immolatis.

1 Οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶσ ἀγνοεῖν, ἀδελφοί,
ὅτι οἱ πατέρεσ ἡμῶν πάντεσ ὑπὸ τὴν νε-
φέλην ἦσαν καὶ πάντεσ διὰ τῆσ θαλάσσησ
διῆλθον, **2** καὶ πάντεσ εἰσ τὸν Μωϋσῆν
ἐβαπτίσθησαν ἐν τῇ νεφέλῃ καὶ ἐν τῇ θα-
λάσσῃ, **3** καὶ πάντεσ τὸ αὐτὸ πνευματικὸν
βρῶμα ἔφαγον, **4** καὶ πάντεσ τὸ αὐτὸ
πνευματικὸν ἔπιον πόμα· ἔπινον γὰρ ἐκ
πνευματικῆσ ἀκολουθούσησ πέτρασ, ἡ πέ-
τρα δὲ ἦν ὁ Χριστόσ· **5** ἀλλ᾿ οὐκ ἐν τοῖσ
πλείοσιν αὐτῶν εὐδόκησεν ὁ θεόσ· κατε-
στρώθησαν γὰρ ἐν τῇ ἐρήμῳ. **6** ταῦτα δὲ
τύποι ἡμῶν ἐγενήθησαν, εἰσ τὸ μὴ εἶναι
ἡμᾶσ ἐπιθυμητὰσ κακῶν, καθὼσ κἀκεῖνοι
ἐπεθύμησαν. **7** μηδὲ εἰδωλολάτραι γίνεσθε,
καθώσ τινεσ αὐτῶν, ὥσπερ γέγραπται·
ἐκάθισεν ὁ λαὸσ φαγεῖν καὶ πεῖν, καὶ ἀνέ-
στησαν παίζειν. **8** μηδὲ πορνεύωμεν, καθώσ

27. ϛ (non ϛ[e]) δουλαγαγω (ex err.)
X. 1. γαρ: δε 2. μωσην | εβαπτισαντο 3. βρωμ. πνευματ. εφαγ. 4. πομ. πνευματ. επι. | η δε πετρα 7. ωσπερ: ωσ | πιειν

X. **1** Ex 13, 21. 14, 22. **2** Num 9, 15 ss. **3** Ex 16, 15. **4** Ex 17, 6. **5** Num 14, 30. 26, 64 s. **6** 11. Num 11, 4. **7** Ex 32, 6. **8** Num 25, 1. 9.

τινεσ αὐτῶν ἐπόρνευσαν καὶ ἔπεσαν μιᾷ
ἡμέρᾳ εἰκοσιτρεῖσ χιλιάδεσ. **9** μηδὲ ἐκπει-
ράζωμεν τὸν κύριον, καθώσ τινεσ αὐτῶν
ἐξεπείρασαν καὶ ὑπὸ τῶν ὄφεων ἀπώλλυντο.
10 μηδὲ γογγύζετε, καθάπερ τινὲσ αὐτῶν
ἐγόγγυσαν καὶ ἀπώλοντο ὑπὸ τοῦ ὀλοθρευ-
τοῦ. **11** ταῦτα δὲ τυπικῶσ συνέβαινεν ἐκεί-
νοισ, ἐγράφη δὲ πρὸσ νουθεσίαν ἡμῶν, εἰσ
οὓσ τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατήντηκεν.
12 ὥστε ὁ δοκῶν ἑστάναι βλεπέτω μὴ
πέσῃ. **13** πειρασμὸσ ὑμᾶσ οὐκ εἴληφεν εἰ
μὴ ἀνθρώπινοσ· πιστὸσ δὲ ὁ θεόσ, ὃσ οὐκ
ἐάσει ὑμᾶσ πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δύνασθε,
ἀλλὰ ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν
ἔκβασιν τοῦ δύνασθαι ὑπενεγκεῖν.

14 Διόπερ, ἀγαπητοί μου, φεύγετε ἀπὸ
τῆσ εἰδωλολατρείασ. **15** ὡσ φρονίμοισ λέγω·
κρίνατε ὑμεῖσ ″ φημι. **16** τὸ ποτήριον
τῆσ εὐλογίασ ὃ εὐλογοῦμεν, οὐχὶ κοινωνία
τοῦ αἵματοσ τοῦ Χριστοῦ ἐστίν; τὸν ἄρτον
ὃν κλῶμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ σώματοσ
τοῦ Χριστοῦ ἐστίν; **17** ὅτι εἷσ ἄρτοσ,
ἓν σῶμα οἱ πολλοί ἐσμεν· οἱ γὰρ πάντεσ

---

8. επεσον | εν μια 9. τ. κυριον: τ. χριστον | καθωσ και | επειρασαν | απωλοντο 10. καθωσ και 11. ταυτα δε παντα | τυπικωσ: τυποι | συνεβαινον | κατηντησεν 13. υπενεγκειν: praem υμασ

---

9 Num 21, 5 s. **10** Num 14, 2. 37. **11** Rom 15, 4. Heb 9, 26. **13** 1, 9. **14** 1 Ioh 5, 21. **16** 11, 24 ss. **17** 12, 12. Rom 12, 5.

ἐκ τοῦ ἑνὸς ἄρτου μετέχομεν. **18** βλέπετε
τὸν Ἰσραὴλ κατὰ σάρκα· οὐχ οἱ ἐσθίοντες
τὰς θυσίας κοινωνοὶ τοῦ θυσιαστηρίου εἰσίν;
19 τί οὖν φημί; ὅτι εἰδωλόθυτόν τι ἐστίν;
ἢ ὅτι εἴδωλόν τι ἐστίν; **20** ἀλλ' ὅτι ἃ θύου-
σιν, δαιμονίοις καὶ οὐ θεῷ θύουσιν· οὐ θέλω
δὲ ὑμᾶς κοινωνοὺς τῶν δαιμονίων γίνεσθαι.
21 οὐ δύνασθε ποτήριον κυρίου πίνειν καὶ
ποτήριον δαιμονίων· οὐ δύνασθε τραπέζης
κυρίου μετέχειν καὶ τραπέζης δαιμονίων.
22 ἢ παραζηλοῦμεν τὸν κύριον; μὴ ἰσχυρό-
τεροι αὐτοῦ ἐσμέν;

23 Πάντα ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμ-
φέρει· πάντα ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα οἰκο-
δομεῖ. **24** μηδεὶς τὸ ἑαυτοῦ ζητείτω ἀλλὰ
τὸ τοῦ ἑτέρου. **25** πᾶν τὸ ἐν μακέλλῳ
πωλούμενον ἐσθίετε μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ
τὴν συνείδησιν· **26** τοῦ κυρίου γὰρ ἡ γῆ
καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς. **27** εἴ τις καλεῖ
ὑμᾶς τῶν ἀπίστων καὶ θέλετε πορεύε-
σθαι, πᾶν τὸ παρατιθέμενον ὑμῖν ἐσθίετε
μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν.

---

18. ουχι 19. οτι ειδωλον, tum οτι ειδωλοθυτ. 20. οτι α θυει τα εθνη | δαιμ. θυει και ου θεω 23. bis παντα μοι εξεστιν 24. ετερου: add εκαστος 26. του γαρ κυρ. 27. ει δε τις

---

18 Lev 7, 6. **19** 8, 4. **22** Deut 32, 21. **23** 6, 12
24 Phil 2, 4. **26** Ps 23 (24), 1. **27** Lc 10, 7.

28 ἐὰν δέ τισ ὑμῖν εἴπῃ· τοῦτο ἱερόθυτόν
ἐστιν, μὴ ἐσθίετε δι᾽ ἐκεῖνον τὸν μηνύ-
σαντα καὶ τὴν συνείδησιν. 29 συνείδησιν
δὲ λέγω οὐχὶ τὴν ἑαυτοῦ ἀλλὰ τὴν τοῦ
ἑτέρου. ἱνατί γὰρ ἡ ἐλευθερία μου κρίνεται
ὑπὸ ἄλλησ συνειδήσεωσ; 30 εἰ ἐγὼ χάριτι
μετέχω, τί βλασφημοῦμαι ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εὐχα-
ριστῶ; 31 εἴτε οὖν ἐσθίετε εἴτε πίνετε εἴτε
τι ποιεῖτε, πάντα εἰσ δόξαν θεοῦ ποιεῖτε.
32 ἀπρόσκοποι καὶ Ἰουδαίοισ γίνεσθε καὶ
Ἕλλησιν καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ, 33 κα-
θὼσ κἀγὼ πάντα πᾶσιν ἀρέσκω, μὴ ζητῶν
τὸ ἐμαυτοῦ σύμφορον ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν,
ἵνα σωθῶσιν. (XI.) 1 Μιμηταί μου γίνεσθε,
καθὼσ κἀγὼ Χριστοῦ.

XI.

Viro orandum capite nudo, mulieri velato. De agapis. De institutione usuque caenae sacrae.

2 Ἐπαινῶ δὲ ὑμᾶσ, ὅτι πάντα μου μέ-
μνησθε καὶ καθὼσ παρέδωκα ὑμῖν τὰσ
παραδόσεισ κατέχετε. 3 θέλω δὲ ὑμᾶσ
εἰδέναι ὅτι παντὸσ ἀνδρὸσ ἡ κεφαλὴ ὁ

28. ειδωλοθυτον | συνειδησιν: add του γαρ κυριου η γη και το πληρωμα αυτησ 30. ει: add δε 32. απροσκ. γινεσθ. και ιουδ. 33. συμφερον
XI. 2. δε υμασ: add αδελφοι

31 Col 3, 17.
XI. 1 4, 16. 3 Eph 5, 23.

Χριστόσ ἐστιν, κεφαλὴ δὲ γυναικὸσ ὁ ἀνήρ,
κεφαλὴ δὲ τοῦ Χριστοῦ ὁ θεόσ. **4** πᾶσ
ἀνὴρ προσευχόμενοσ ἢ προφητεύων κατὰ
κεφαλῆσ ἔχων καταισχύνει τὴν κεφαλὴν
αὐτοῦ. **5** πᾶσα δὲ γυνὴ προσευχομένη ἢ
προφητεύουσα ἀκατακαλύπτῳ τῇ κεφαλῇ
καταισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτῆσ· ἓν γάρ
ἐστιν καὶ τὸ αὐτὸ τῇ ἐξυρημένῃ. **6** εἰ γὰρ
οὐ κατακαλύπτεται γυνή, καὶ κειράσθω· εἰ
δὲ αἰσχρὸν γυναικὶ τὸ κείρασθαι ἢ ξυρᾶσθαι,
κατακαλυπτέσθω. **7** ἀνὴρ μὲν γὰρ οὐκ
ὀφείλει κατακαλύπτεσθαι τὴν κεφαλήν, εἰκὼν
καὶ δόξα θεοῦ ὑπάρχων· ἡ γυνὴ δὲ δόξα
ἀνδρόσ ἐστιν. **8** οὐ γάρ ἐστιν ἀνὴρ ἐκ
γυναικόσ, ἀλλὰ γυνὴ ἐξ ἀνδρόσ· **9** καὶ
γὰρ οὐκ ἐκτίσθη ἀνὴρ διὰ τὴν γυναῖκα,
ἀλλὰ γυνὴ διὰ τὸν ἄνδρα. **10** διὰ τοῦτο
ὀφείλει ἡ γυνὴ ἐξουσίαν ἔχειν ἐπὶ τῆσ κε-
φαλῆσ διὰ τοὺσ ἀγγέλουσ. **11** πλὴν οὔτε
γυνὴ χωρὶσ ἀνδρὸσ οὔτε ἀνὴρ χωρὶσ γυναι-
κὸσ ἐν κυρίῳ· **12** ὥσπερ γὰρ ἡ γυνὴ ἐκ
τοῦ ἀνδρόσ, οὕτωσ καὶ ὁ ἀνὴρ διὰ τῆσ
γυναικόσ, τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ. **13** ἐν
ὑμῖν αὐτοῖσ κρίνατε· πρέπον ἐστὶν γυ-
ναῖκα ἀκατακάλυπτον τῷ θεῷ προσεύχε-
σθαι; **14** οὐδὲ ἡ φύσισ αὐτὴ διδάσκει
ὑμᾶσ ὅτι ἀνὴρ μὲν ἐὰν κομᾷ ἀτιμία αὐτῷ
ἐστίν, **15** γυνὴ δὲ ἐὰν κομᾷ, δόξα αὐτῇ

5. om του 5. την κεφ. εαυτησ 7. om η ante γυνη
11. ουτε γυν. χωρ. ανδροσ: post ουτε ανηρ χω. γυν.
14. ουδε: praem ἢ | αυτη η φυσισ

9 Gen 2, 23. 18.

ἐστίν; ὅτι ἡ κόμη ἀντὶ περιβολαίου δέδοται
αὐτῇ.

16 Εἰ δέ τισ δοκεῖ φιλόνεικοσ εἶναι,
ἡμεῖσ τοιαύτην συνήθειαν οὐκ ἔχομεν, οὐδὲ
αἱ ἐκκλησίαι τοῦ θεοῦ.

17 Τοῦτο δὲ παραγγέλλων οὐκ ἐπαινῶ
ὅτι οὐκ εἰσ τὸ κρεῖσσον ἀλλὰ εἰσ τὸ ἧσσον
συνέρχεσθε. 18 πρῶτον μὲν γὰρ συνερχο-
μένων ὑμῶν ἐν ἐκκλησίᾳ ἀκούω σχίσματα
ἐν ὑμῖν ὑπάρχειν, καὶ μέροσ τι πιστεύω.
19 δεῖ γὰρ καὶ αἱρέσεισ ἐν ὑμῖν εἶναι, ἵνα
οἱ δόκιμοι φανεροὶ γένωνται ἐν ὑμῖν.
20 συνερχομένων οὖν ὑμῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ οὐκ
ἔστιν κυριακὸν δεῖπνον φαγεῖν· 21 ἕκαστοσ
γὰρ τὸ ἴδιον δεῖπνον προλαμβάνει ἐν τῷ
φαγεῖν, καὶ ὃσ μὲν πεινᾷ, ὃσ δὲ μεθύει.
22 μὴ γὰρ οἰκίασ οὐκ ἔχετε εἰσ τὸ ἐσθίειν
καὶ πίνειν; ἢ τῆσ ἐκκλησίασ τοῦ θεοῦ κα-
ταφρονεῖτε, καὶ καταισχύνετε τοὺσ μὴ ἔχον-
τασ; τί εἴπω ὑμῖν; ἐπαινέσω ὑμᾶσ; ἐν τούτῳ
οὐκ ἐπαινῶ. 23 Ἐγὼ γὰρ παρέλαβον ἀπὸ
τοῦ κυρίου, ὃ καὶ παρέδωκα ὑμῖν, ὅτι ὁ κύ-
ριοσ Ἰησοῦσ ἐν τῇ νυκτὶ ᾗ παρεδίδετο ἔλαβεν
ἄρτον 24 καὶ εὐχαριστήσασ ἔκλασεν καὶ
εἶπεν· τοῦτό μου ἐστὶν τὸ σῶμα τὸ ὑπὲρ ὑμῶν·

---

17. κρειττον | αλλ | ηττον 18. εν τη εκκλησια 22. υμιν ειπω | ὑμᾶσ ἐν τούτῳ; 23. παρεδιδοτο 24. ειπεν: add λαβετε φαγετε | το υπ. υμων: add κλωμενον

---

17 22. 18 1, 11. 3, 3. 23 15, 3. 23 ss. Lc 22, 19 s. Mt 26, 26 ss. Mc 14, 22 ss.

τοῦτο ποιεῖτε εἰσ τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν.
25 ὡσαύτωσ καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δει-
πνῆσαι, λέγων· τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ
διαθήκη ἐστὶν ἐν τῷ ἐμῷ αἵματι· τοῦτο
ποιεῖτε, ὁσάκισ ἐὰν πίνητε, εἰσ τὴν ἐμὴν
ἀνάμνησιν. **26** ὁσάκισ γὰρ ἐὰν ἐσθίητε τὸν
ἄρτον τοῦτον καὶ τὸ ποτήριον πίνητε, τὸν
θάνατον τοῦ κυρίου καταγγέλλετε, ἄχρι οὗ
ἔλθῃ. **27** ὥστε ὃσ ἂν ἐσθίῃ τὸν ἄρτον ἢ
πίνῃ τὸ ποτήριον τοῦ κυρίου ἀναξίωσ, ἔνο-
χοσ ἔσται τοῦ σώματοσ καὶ τοῦ αἵματοσ
τοῦ κυρίου. **28** δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωποσ
ἑαυτόν, καὶ οὕτωσ ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω
καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω· **29** ὁ γὰρ
ἐσθίων καὶ πίνων κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ
πίνει μὴ διακρίνων τὸ σῶμα. **30** διὰ τοῦτο
ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖσ καὶ ἄρρωστοι καὶ
* κοιμῶνται ἱκανοί. **31** εἰ δὲ ἑαυτοὺσ διε-
κρίνομεν, οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα· **32** κρινόμενοι
δὲ ὑπὸ τοῦ κυρίου παιδευόμεθα, ἵνα μὴ
σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν. **33** ὥστε,
ἀδελφοί μου, συνερχόμενοι εἰσ τὸ φαγεῖν
ἀλλήλουσ ἐκδέχεσθε. **34** εἴ τισ πεινᾷ, ἐν

---

25. εαν: αν 26. εαν: αν | το ποτηριον: add τουτο | αχρισ ου αν 27. τον αρτον: add τουτον | om του ante αιματοσ 29. και πινων: add αναξιωσ | το σωμα: add του κυριου 31. ει δε: ει γαρ 32. υπο κυριου 34. ει δε τισ

---

25 Ex 24, 8.

οἴκῳ ἐσθιέτω, ἵνα μὴ εἰσ κρίμα συνέρχησθε.
τὰ δὲ λοιπὰ ὡσ ἂν ἔλθω διατάξομαι.

XII.

Donorum spiritus sancti varietas et unitas. Multa membra in corpore uno.

1 Περὶ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοί, οὐ
θέλω ὑμᾶσ ἀγνοεῖν. 2 οἴδατε ὅτι ὅτε ἔθνη
ἦτε πρὸσ τὰ εἴδωλα τὰ ἄφωνα ὡσ ἂν
ἤγεσθε ἀπαγόμενοι. 3 διὸ γνωρίζω ὑμῖν
ὅτι οὐδεὶσ ἐν πνεύματι θεοῦ λαλῶν λέγει·
ἀνάθεμα Ἰησοῦσ, καὶ οὐδεὶσ δύναται εἰπεῖν·
κύριοσ Ἰησοῦσ, εἰ μὴ ἐν πνεύματι ἁγίῳ.
4 Διαιρέσεισ δὲ χαρισμάτων εἰσίν, τὸ δὲ
αὐτὸ πνεῦμα· 5 καὶ διαιρέσεισ διακονιῶν
εἰσίν, καὶ ὁ αὐτὸσ κύριοσ· 6 καὶ διαιρέ-
σεισ ἐνεργημάτων εἰσίν, ὁ δὲ αὐτὸσ θεὸσ
ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶσιν. 7 ἑκάστῳ
δὲ δίδοται ἡ φανέρωσισ τοῦ πνεύματοσ πρὸσ
τὸ συμφέρον. 8 ᾧ μὲν γὰρ διὰ τοῦ πνεύ-
ματοσ δίδοται λόγοσ σοφίασ, ἄλλῳ δὲ λόγοσ
γνώσεωσ κατὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, 9 ἑτέρῳ
πίστισ ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι, ἄλλῳ δὲ
χαρίσματα ἰαμάτων ἐν τῷ ἑνὶ πνεύματι,
10 ἄλλῳ δὲ ἐνεργήματα δυνάμεων, ἄλλῳ δὲ
προφητεία, ἄλλῳ δὲ διάκρισισ πνευμάτων,
ἑτέρῳ γένη γλωσσῶν, ἄλλῳ δὲ ἑρμηνεία

XII. 2. om οτε 3. αναθεμ. ιησουν et κυριον ιησουν 6. θεοσ: praem εστι 9. ετερω: add δε | εν τω ενι: εν τω αυτω 10. διακρισεισ | ετερω: add δε

XII. 3 1 Ioh 4, 2 s. 4 Rom 12, 6.

γλωσσῶν· **11** πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ
ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ ἑκά-
στῳ καθὼσ βούλεται.

12 Καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἕν ἐστιν καὶ
μέλη πολλὰ ἔχει, πάντα δὲ τὰ μέλη τοῦ
σώματοσ πολλὰ ὄντα ἕν ἐστιν σῶμα, οὕτωσ
καὶ ὁ Χριστόσ· **13** καὶ γὰρ ἐν ἑνὶ πνεύ-
ματι ἡμεῖσ πάντεσ εἰσ ἓν σῶμα ἐβαπτί-
σθημεν, εἴτε Ἰουδαῖοι εἴτε Ἕλληνεσ, εἴτε
δοῦλοι εἴτε ἐλεύθεροι, καὶ πάντεσ ἓν πνεῦμα
ἐποτίσθημεν. **14** καὶ γὰρ τὸ σῶμα οὐκ
ἔστιν ἓν μέλοσ ἀλλὰ πολλά. **15** ἐὰν εἴπῃ
ὁ πούσ· ὅτι οὐκ εἰμὶ χείρ, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ
σώματοσ, οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ
τοῦ σώματοσ. **16** καὶ ἐὰν εἴπῃ τὸ οὖσ·
ὅτι οὐκ εἰμὶ ὀφθαλμόσ, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ
σώματοσ, οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ
σώματοσ. **17** εἰ ὅλον τὸ σῶμα ὀφθαλμόσ,
ποῦ ἡ ἀκοή; εἰ ὅλον ἀκοή, ποῦ ἡ ὄσφρη-
σισ; **18** νυνὶ δὲ ὁ θεὸσ ἔθετο τὰ μέλη,
ἓν ἕκαστον αὐτῶν ἐν τῷ σώματι καθὼσ
ἠθέλησεν. **19** εἰ δὲ ἦν τὰ πάντα ἓν μέλοσ,
ποῦ τὸ σῶμα; **20** νῦν δὲ πολλὰ μὲν μέλη,
ἓν δὲ σῶμα. **21** οὐ δύναται δὲ ὁ ὀφθαλ-
μὸσ εἰπεῖν τῇ χειρί· χρείαν σου οὐκ ἔχω,
ἢ πάλιν ἡ κεφαλὴ τοῖσ ποσίν· χρείαν ὑμῶν

---

12. εχει πολλα | του σωματοσ: add του ενοσ 13. εν πνευμα: praem εισ 15 et 16. bis ad finem habet σώματοσ; 21. om ο ante οφθαλμ.

---

12 27. 6, 15. Rom 12, 4 s. **13** Gal 3, 28.

οὐκ ἔχω· **22** ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον τὰ δο-
κοῦντα μέλη τοῦ σώματοσ ἀσθενέστερα
ὑπάρχειν ἀναγκαῖά ἐστιν, **23** καὶ ἃ δοκοῦ-
μεν ἀτιμότερα εἶναι τοῦ σώματοσ, τούτοισ
τιμὴν περισσοτέραν περιτίθεμεν, καὶ τὰ
ἀσχήμονα ἡμῶν εὐσχημοσύνην περισσοτέραν
ἔχει, **24** τὰ δὲ εὐσχήμονα ἡμῶν οὐ χρείαν
ἔχει. ἀλλὰ ὁ θεὸσ συνεκέρασεν τὸ σῶμα,
τῷ ὑστερουμένῳ περισσοτέραν δοὺσ τιμήν,
25 ἵνα μὴ ᾖ σχίσματα ἐν τῷ σώματι,
ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ὑπὲρ ἀλλήλων μεριμνῶσιν
τὰ μέλη. **26** καὶ εἴτε πάσχει ἓν μέλοσ,
συνπάσχει πάντα τὰ μέλη· εἴτε δοξάζε-
ται μέλοσ, συνχαίρει πάντα τὰ μέλη.
27 ὑμεῖσ δέ ἐστε σῶμα Χριστοῦ καὶ μέλη
ἐκ μέρουσ. **28** καὶ οὓσ μὲν ἔθετο ὁ θεὸσ
ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστόλουσ, δεύ-
τερον προφήτασ, τρίτον διδασκάλουσ, ἔπειτα
δυνάμεισ, ἔπειτα χαρίσματα ἰαμάτων, ἀντι-
λήμψεισ, κυβερνήσεισ, γένη γλωσσῶν.
29 μὴ πάντεσ ἀπόστολοι; μὴ πάντεσ προ-
φῆται; μὴ πάντεσ διδάσκαλοι; μὴ πάντεσ
δυνάμεισ; **30** μὴ πάντεσ χαρίσματα ἔχου-
σιν ἰαμάτων; μὴ πάντεσ γλώσσαισ λα-
λοῦσιν; μὴ πάντεσ διερμηνεύουσιν; **31** ζη-

---

23. ς[e] 1624. ατιμωτερα 24. αλλ | τω υστερουντι 25. σχισμα 26. συμπασχ. et συγχαιρ. | δοξαζ. εν μελοσ 28. επειτα sec: ειτα | αντιληψεισ

---

28 9. 10. Eph 4, 11. **31** 14, 1.

λοῦτε δὲ τὰ χαρίσματα τὰ μείζονα· καὶ ἔτι
καθ᾽ ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι.

XIII.

Caritas praestat omnibus, ipsis fide et spe maior.

1 Ἐὰν ταῖσ γλώσσαισ τῶν ἀνθρώπων
λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω,
γέγονα χαλκὸσ ἠχῶν ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον.
2 καὶ ἐὰν ἔχω προφητείαν καὶ εἰδῶ τὰ
μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν,
καὶ ἐὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν ὥστε ὄρη
μεθιστάναι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐθέν εἰμι.
3 καὶ ἐὰν ψωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά
μου, καὶ ἐὰν παραδῶ τὸ σῶμά μου ἵνα
καυθήσομαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐθὲν
ὠφελοῦμαι. 4 ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρη-
στεύεται ἡ ἀγάπη, οὐ ζηλοῖ ἡ ἀγάπη, οὐ
περπερεύεται, οὐ φυσιοῦται, 5 οὐκ ἀσχη-
μονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆσ, οὐ παροξύνεται,
οὐ λογίζεται τὸ κακόν, 6 οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ
ἀδικίᾳ, συνχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ· 7 πάντα
στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα
ὑπομένει.

8 Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε πίπτει· εἴτε δὲ
προφητεῖαι, καταργηθήσονται· εἴτε γλῶσ-
σαι, παύσονται· εἴτε γνῶσισ, καταργηθή-
σεται. 9 ἐκ μέρουσ γὰρ γινώσκομεν καὶ ἐκ

31. μειζονα: κρειττονα
XIII. 2. μεθιστανειν | ς^{e} ουδεν 3. ς^{e} ψωμιζω | ουδεν | καυθησωμαι 4. χρηστεύεται· ἡ ἀγ. οὐ περπερεύεται, ου 6. συγχαιρ. 8. εκπιπτει

XIII. **2** 14, 3 ss. **5** 10, 24. Phil 2, 4. **9** 12.

μέρουσ προφητεύομεν· **10** ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ
τέλειον, τὸ ἐκ μέρουσ καταργηθήσεται.
11 ὅτε ἤμην νήπιοσ, ἐλάλουν ὡσ νήπιοσ,
ἐφρόνουν ὡσ νήπιοσ, ἐλογιζόμην ὡσ νήπιοσ·
ὅτε γέγονα ἀνήρ, κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου.
12 βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγ-
ματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸσ πρόσωπον·
ἄρτι γινώσκω ἐκ μέρουσ, τότε δὲ ἐπιγνώ-
σομαι καθὼσ καὶ ἐπεγνώσθην. **13** νυνὶ δὲ
μένει πίστισ, ἐλπίσ, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα·
μείζων δὲ τούτων ἡ ἀγάπη.

XIV.

Donum linguarum et donum prophetiae. De donorum gratiae in conventibus sacris usu et abusu. Mulieri tacendum in ecclesia.

1 Διώκετε τὴν ἀγάπην, ζηλοῦτε δὲ τὰ
πνευματικά, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε.
2 ὁ γὰρ λαλῶν γλώσσῃ οὐκ ἀνθρώποισ λα-
λεῖ ἀλλὰ θεῷ· οὐδεὶσ γὰρ ἀκούει, πνεύματι
δὲ λαλεῖ μυστήρια· **3** ὁ δὲ προφητεύων
ἀνθρώποισ λαλεῖ οἰκοδομὴν καὶ παράκλησιν
καὶ παραμυθίαν. **4** ὁ λαλῶν γλώσσῃ ἑαυ-
τὸν οἰκοδομεῖ· ὁ δὲ προφητεύων ἐκκλησίαν
οἰκοδομεῖ. **5** θέλω δὲ πάντασ ὑμᾶσ λαλεῖν
γλώσσαισ, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε·
μείζων δὲ ὁ προφητεύων ἢ ὁ λαλῶν

10. τοτε το εκ 11. ωσ νηπ. ελαλ., ωσ νηπ. εφρο., ωσ νηπ. ελογι. | οτε sec: add δε
XIV. 2. τω θεω 5. μειζ. γαρ

12 8, 3.
XIV. 1 12, 31. 5 13.

γλώσσαισ, ἐκτὸσ εἰ μὴ διερμηνεύῃ, ἵνα ἡ
ἐκκλησία οἰκοδομὴν λάβῃ. **6** νῦν δέ, ἀδελ-
φοί, ἐὰν ἔλθω πρὸσ ὑμᾶσ γλώσσαισ λαλῶν,
τί ὑμᾶσ ὠφελήσω, ἐὰν μὴ ὑμῖν λαλήσω
ἢ ἐν ἀποκαλύψει ἢ ἐν γνώσει ἢ ἐν προ-
φητείᾳ ἢ διδαχῇ; **7** ὅμωσ τὰ ἄψυχα
φωνὴν διδόντα, εἴτε αὐλὸσ εἴτε κιθάρα,
ἐὰν διαστολὴν τοῖσ φθόγγοισ μὴ δῷ, πῶσ
γνωσθήσεται τὸ αὐλούμενον ἢ τὸ κιθαρι-
ζόμενον; **8** καὶ γὰρ ἐὰν ἄδηλον σάλπιγξ
φωνὴν δῷ, τίσ παρασκευάσεται εἰσ πόλε-
μον; **9** οὕτωσ καὶ ὑμεῖσ διὰ τῆσ γλώσσησ
ἐὰν μὴ εὔσημον λόγον δῶτε, πῶσ γνωσθή-
σεται τὸ λαλούμενον; ἔσεσθε γὰρ εἰσ ἀέρα
λαλοῦντεσ. **10** τοσαῦτα εἰ τύχοι γένη φω-
νῶν εἰσὶν ἐν κόσμῳ, καὶ οὐδὲν ἄφωνον·
11 ἐὰν οὖν μὴ εἰδῶ τὴν δύναμιν τῆσ φω-
νῆσ, ἔσομαι τῷ λαλοῦντι βάρβαροσ καὶ ὁ
λαλῶν ἐν ἐμοὶ βάρβαροσ. **12** οὕτωσ καὶ
ὑμεῖσ, ἐπεὶ ζηλωταί ἐστε πνευμάτων, πρὸσ
τὴν οἰκοδομὴν τῆσ ἐκκλησίασ ζητεῖτε ἵνα
περισσεύητε. **13** διὸ ὁ λαλῶν γλώσσῃ
προσευχέσθω ἵνα διερμηνεύῃ. **14** ἐὰν γὰρ
προσεύχωμαι γλώσσῃ, τὸ πνεῦμά μου

---

6. νυνι | η εν διδαχ. 8. φων. σαλπ. 10. εισιν: εστιν | ουδεν: add αυτων 13. διοπερ | τω νοι: ς^{e} 1624. om τω per err.

προσεύχεται, ὁ δὲ νοῦσ μου ἄκαρπόσ ἐστιν.
15 τί οὖν ἐστίν; προσεύξομαι τῷ πνεύματι,
προσεύξομαι δὲ καὶ τῷ νοΐ· ψαλῶ τῷ πνεύ-
ματι, ψαλῶ δὲ καὶ τῷ νοΐ. 16 ἐπεὶ ἐὰν
εὐλογῇσ πνεύματι, ὁ ἀναπληρῶν τὸν τόπον
τοῦ ἰδιώτου πῶσ ἐρεῖ τὸ ἀμὴν ἐπὶ τῇ σῇ
εὐχαριστίᾳ; ἐπειδὴ τί λέγεισ οὐκ οἶδεν·
17 σὺ μὲν γὰρ καλῶσ εὐχαριστεῖσ, ἀλλ᾽ ὁ
ἕτεροσ οὐκ οἰκοδομεῖται. 18 εὐχαριστῶ
τῷ θεῷ, πάντων ὑμῶν μᾶλλον γλώσσῃ λαλῶ·
19 ἀλλὰ ἐν ἐκκλησίᾳ θέλω πέντε λόγουσ τῷ
νοΐ μου λαλῆσαι, ἵνα καὶ ἄλλουσ κατηχήσω,
ἢ μυρίουσ λόγουσ ἐν γλώσσῃ.

20 Ἀδελφοί, μὴ παιδία γίνεσθε ταῖσ
φρεσίν, ἀλλὰ τῇ κακίᾳ νηπιάζετε, ταῖσ δὲ
φρεσὶν τέλειοι γίνεσθε. 21 ἐν τῷ νόμῳ
γέγραπται ὅτι ἐν ἑτερογλώσσοισ καὶ ἐν χεί-
λεσιν ἑτέρων λαλήσω τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ
οὐδ᾽ οὕτωσ εἰσακούσονταί μου, λέγει κύριοσ.
22 ὥστε αἱ γλῶσσαι εἰσ σημεῖόν εἰσιν οὐ
τοῖσ πιστεύουσιν ἀλλὰ τοῖσ ἀπίστοισ, ἡ δὲ
προφητεία οὐ τοῖσ ἀπίστοισ ἀλλὰ τοῖσ
πιστεύουσιν. 23 ἐὰν οὖν συνέλθῃ ἡ ἐκ-
κλησία ὅλη ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ πάντεσ λαλῶσιν

---

16. ευλογησησ | τω πνευματι 18. τω θεω: add μου | γλωσσαισ | λαλων 19. αλλ | τω νοϊ: δια του νοοσ 21. ετερων: ετεροισ 23. παντ. γλωσσ. λαλωσιν

---

21 Es 28, 11 s.

γλώσσαις, εἰσέλθωσιν δὲ ἰδιῶται ἢ ἄπιστοι,
οὐκ ἐροῦσιν ὅτι μαίνεσθε; **24** ἐὰν δὲ πάν-
τες προφητεύωσιν, εἰσέλθῃ δέ τις ἄπιστος
ἢ ἰδιώτης, ἐλέγχεται ὑπὸ πάντων, ἀνακρί-
νεται ὑπὸ πάντων, **25** τὰ κρυπτὰ τῆς καρ-
δίας αὐτοῦ φανερὰ γίνεται, καὶ οὕτως
πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον προσκυνήσει τῷ θεῷ,
ἀπαγγέλλων ὅτι ὄντως θεὸς ἐν ὑμῖν ἐστίν.
26 Τί οὖν ἐστίν, ἀδελφοί; ὅταν συν-
έρχησθε, ἕκαστος ψαλμὸν ἔχει, διδαχὴν
ἔχει, ἀποκάλυψιν ἔχει, γλῶσσαν ἔχει, ἑρμη-
νείαν ἔχει· πάντα πρὸς οἰκοδομὴν γινέσθω.
27 εἴτε γλώσσῃ τις λαλεῖ, κατὰ δύο ἢ τὸ
πλεῖστον τρεῖς, καὶ ἀνὰ μέρος, καὶ εἷς διερ-
μηνευέτω· **28** ἐὰν δὲ μὴ ᾖ διερμηνευτής,
σιγάτω ἐν ἐκκλησίᾳ, ἑαυτῷ δὲ λαλείτω καὶ
τῷ θεῷ. **29** προφῆται δὲ δύο ἢ τρεῖς λαλεί-
τωσαν, καὶ οἱ ἄλλοι διακρινέτωσαν· **30** ἐὰν
δὲ ἄλλῳ ἀποκαλυφθῇ καθημένῳ, ὁ πρῶτος
σιγάτω. **31** δύνασθε γὰρ καθ᾽ ἕνα πάντες
προφητεύειν, ἵνα πάντες μανθάνωσιν καὶ
πάντες παρακαλῶνται. **32** καὶ πνεύματα
προφητῶν προφήταις ὑποτάσσεται· **33** οὐ
γάρ ἐστιν ἀκαταστασίας ὁ θεὸς ἀλλὰ
εἰρήνης.

---

25. τα κρυπτα: praem και ουτω | ο θεος οντως
26. εκαστος: add υμων | γλωσσ. εχει, αποκα. εχει |
γενεσθω 33. αλλ

---

26 Eph 4, 12. 33 Rom 15, 33.

Ὡς ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις τῶν ἁγίων,
34 αἱ γυναῖκες ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν· οὐ γὰρ ἐπιτρέπεται αὐταῖς λαλεῖν, ἀλλὰ ὑποτασσέσθωσαν, καθὼς καὶ ὁ νόμος
λέγει. 35 εἰ δέ τι μαθεῖν θέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοὺς ἰδίους ἄνδρας ἐπερωτάτωσαν· αἰσχρὸν γάρ ἐστιν γυναικὶ λαλεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ.
36 ἢ ἀφ' ὑμῶν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐξῆλθεν, ἢ εἰς ὑμᾶς μόνους κατήντησεν;

37 Εἴ τις δοκεῖ προφήτης εἶναι ἢ πνευματικός, ἐπιγινωσκέτω ἃ γράφω ὑμῖν, ὅτι
κυρίου ἐστίν· 38 εἰ δέ τις ἀγνοεῖ, ἀγνοεῖται.
39 ὥστε, ἀδελφοί μου, ζηλοῦτε τὸ προφητεύειν, καὶ τὸ λαλεῖν μὴ κωλύετε γλώσσαις·
40 πάντα δὲ εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν γινέσθω.

XV.

Christi resurrectio fundamentum fidei nostrae. Mors ultimus hostis. Baptisma pro mortuis. Resurrectio mortuorum. Novum corpus caeleste. Mysterium de subita immutatione superstitum.

1 Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον ὃ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, ὃ καὶ παρελάβετε, ἐν ᾧ καὶ ἑστήκατε,
2 δι' οὗ καὶ σώζεσθε, τίνι λόγῳ εὐηγγελισάμην ὑμῖν εἰ κατέχετε, ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκῇ ἐπιστεύσατε

33. ως εν πασαις etc: cum antecedd coniung 34. αι γυναικες: add υμων | επιτετραπται | αλλ | υποτασσεσθαι 35. γυναιξιν εν εκκλ. λαλειν 37. του κυριου | εστιν: εισιν εντολαι 38. αγνοειτω 39. om μου | μη κωλυετε: post γλωσσ. pon 40. om δε

34 1 Tim 2, 11 s. Gen 3, 16.
XV. 1 Gal 1, 11.

3 παρέδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοιϲ, ὃ καὶ
παρέλαβον, ὅτι Χριϲτὸϲ ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν
ἁμαρτιῶν ἡμῶν κατὰ τὰϲ γραφάϲ, **4** καὶ
ὅτι ἐτάφη, καὶ ὅτι ἐγήγερται τῇ ἡμέρᾳ τῇ
τρίτῃ κατὰ τὰϲ γραφάϲ, **5** καὶ ὅτι ὤφθη
Κηφᾷ, ἔπειτα τοῖϲ δώδεκα. **6** ἔπειτα ὤφθη
ἐπάνω πεντακοϲίοιϲ ἀδελφοῖϲ ἐφάπαξ, ἐξ
ὧν οἱ πλείονεϲ μένουϲιν ἕωϲ ἄρτι, τινὲϲ δὲ
ἐκοιμήθηϲαν. **7** ἔπειτα ὤφθη Ἰακώβῳ,
ἔπειτα τοῖϲ ἀποϲτόλοιϲ πᾶϲιν. **8** ἔϲχατον
δὲ πάντων ὡϲπερεὶ τῷ ἐκτρώματι ὤφθη
κἀμοί. **9** ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ ἐλάχιϲτοϲ τῶν
ἀποϲτόλων, ὃϲ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸϲ καλεῖϲθαι
ἀπόϲτολοϲ, διότι ἐδίωξα τὴν ἐκκληϲίαν τοῦ
θεοῦ· **10** χάριτι δὲ θεοῦ εἰμὶ ὅ εἰμι, καὶ ἡ
χάριϲ αὐτοῦ ἡ εἰϲ ἐμὲ οὐ κενὴ ἐγενήθη,
ἀλλὰ περιϲϲότερον αὐτῶν πάντων ἐκοπίαϲα,
οὐκ ἐγὼ δὲ ἀλλὰ ἡ χάριϲ τοῦ θεοῦ ϲὺν
ἐμοί. **11** εἴτε οὖν ἐγὼ εἴτε ἐκεῖνοι, οὕτωϲ
κηρύϲϲομεν καὶ οὕτωϲ ἐπιϲτεύϲατε.

12 Εἰ δὲ Χριϲτὸϲ κηρύϲϲεται ὅτι ἐκ νε-
κρῶν ἐγήγερται, πῶϲ λέγουϲιν ἐν ὑμῖν τινὲϲ

XV. 4. τη τριτη ημερα 5. επειτα: ειτα 6. πλειουϲ | τινεϲ δε: add και 7. επειτα sec loc: ειτα 10. αλλ η χαρ. | η ϲυν εμοι 12. τινεϲ εν υμιν

---

3 11, 23. 3 s. Lc 24, 26 s. Es 53, 8 ss. Ps 15, (16), 10. 5 Lc 24, 34. 36. 8 Act 9, 4. 9 Eph 5, 8 Act 9, 1 ss.

ὅτι ἀνάστασισ νεκρῶν οὐκ ἔστιν; **13** εἰ δὲ
ἀνάστασισ νεκρῶν οὐκ ἔστιν, οὐδὲ Χριστὸσ
ἐγήγερται· **14** εἰ δὲ Χριστὸσ οὐκ ἐγήγερ-
ται, κενὸν ἄρα καὶ τὸ κήρυγμα ἡμῶν, κενὴ
καὶ ἡ πίστισ ὑμῶν· **15** εὑρισκόμεθα δὲ
καὶ ψευδομάρτυρεσ τοῦ θεοῦ, ὅτι ἐμαρτυ-
ρήσαμεν κατὰ τοῦ θεοῦ ὅτι ἤγειρεν τὸν
Χριστόν, ὃν οὐκ ἤγειρεν εἴπερ ἄρα νεκροὶ
οὐκ ἐγείρονται. **16** εἰ γὰρ νεκροὶ οὐκ ἐγεί-
ρονται, οὐδὲ Χριστὸσ ἐγήγερται· **17** εἰ δὲ
Χριστὸσ οὐκ ἐγήγερται, ματαία ἡ πίστισ
ὑμῶν, ἔτι ἐστὲ ἐν ταῖσ ἁμαρτίαισ ὑμῶν,
18 ἄρα καὶ οἱ κοιμηθέντεσ ἐν Χριστῷ ἀπώ-
λοντο. **19** εἰ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ ἐν Χριστῷ
ἠλπικότεσ ἐσμὲν μόνον, ἐλεεινότεροι πάντων
ἀνθρώπων ἐσμέν. **20** Νυνὶ δὲ Χριστὸσ
ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοι-
μημένων. **21** ἐπειδὴ γὰρ δι' ἀνθρώπου
θάνατοσ, καὶ δι' ἀνθρώπου ἀνάστασισ νε-
κρῶν. **22** ὥσπερ γὰρ ἐν τῷ Ἀδὰμ πάντεσ
ἀποθνήσκουσιν, οὕτωσ καὶ ἐν τῷ Χριστῷ
πάντεσ ζωοποιηθήσονται. **23** ἕκαστοσ δὲ
ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι· ἀπαρχὴ Χριστόσ,
ἔπειτα οἱ τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ
αὐτοῦ, **24** εἶτα τὸ τέλοσ, ὅταν παραδι-
δοῖ τὴν βασιλείαν τῷ θεῷ καὶ πατρί,

---

14. αρα και: om και | κενη δε και 19. εν χριστω: post ηλπ. εσμεν 20. τ. κεκοιμημενων: add εγενετο 21. ο θανατοσ 23. om του ex err. (sed ς^e correxit 1656.) 24. παραδω

---

13 s. **16** s. **20** Col 1, 8. **21** s. Rom 5, 12 ss.

ὅταν καταργήσῃ πᾶσαν ἀρχὴν καὶ πᾶσαν
ἐξουσίαν καὶ δύναμιν. 25 δεῖ γὰρ αὐτὸν
βασιλεύειν ἄχρι οὗ θῇ πάντας τοὺς ἐχθροὺς
ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. 26 ἔσχατος ἐχθρὸς
καταργεῖται ὁ θάνατος. 27 πάντα γὰρ ὑπέ-
ταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. ὅταν δὲ εἴπῃ
ὅτι πάντα ὑποτέτακται, δῆλον ὅτι ἐκτὸς
τοῦ ὑποτάξαντος αὐτῷ τὰ πάντα· 28 ὅταν
δὲ ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα, τότε καὶ αὐτὸς
ὁ υἱὸς ὑποταγήσεται τῷ ὑποτάξαντι αὐτῷ
τὰ πάντα, ἵνα ᾖ ὁ θεὸς τὰ πάντα ἐν πᾶσιν.

29 Ἐπεὶ τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι
ὑπὲρ τῶν νεκρῶν; εἰ ὅλως νεκροὶ οὐκ ἐγεί-
ρονται, τί καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ αὐτῶν;
30 τί καὶ ἡμεῖς κινδυνεύομεν πᾶσαν ὥραν;
31 καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκω, νὴ τὴν ὑμε-
τέραν καύχησιν, ἀδελφοί, ἣν ἔχω ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν. 32 εἰ κατὰ ἄνθρω-
πον ἐθηριομάχησα ἐν Ἐφέσῳ, τί μοι τὸ
ὄφελος; εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, φάγωμεν
καὶ πίωμεν, αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν.
33 μὴ πλανᾶσθε· φθείρουσιν ἤθη χρηστὰ
ὁμιλίαι κακαί. 34 ἐκνήψατε δικαίως καὶ
μὴ ἁμαρτάνετε· ἀγνωσίαν γὰρ θεοῦ τινὲς
ἔχουσιν· πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λαλῶ.

---

25. αχρις ου αν 29. νεκρῶν, εἰ | υπερ αυτων: υπ. των νεκρων 31. υμετεραν: ς (non ς^c) ημετεραν | αδελφοι: om 33. χρῆσθ' 34. λαλω: λεγω

---

25 Ps 109 (110), 1. Mt 22, 44. Heb 10, 13 pp. 27 Ps 8, 7 (6). Eph 1, 22. Heb 2, 8. 31 Rom 8, 36. 32 Es 22, 13. 34 6, 5.

35 Ἀλλὰ ἐρεῖ τισ· πῶσ ἐγείρονται οἱ νε-
κροί; ποίῳ δὲ σώματι ἔρχονται; **36** ἄφρων,
σὺ ὃ σπείρεισ, οὐ ζωοποιεῖται ἐὰν μὴ ἀπο-
θάνῃ· **37** καὶ ὃ σπείρεισ, οὐ τὸ σῶμα τὸ
γενησόμενον σπείρεισ, ἀλλὰ γυμνὸν κόκκον
εἰ τύχοι σίτου ἤ τινοσ τῶν λοιπῶν· **38** ὁ
δὲ θεὸσ δίδωσιν αὐτῷ σῶμα καθὼσ ἠθέλη-
σεν, καὶ ἑκάστῳ τῶν σπερμάτων ἴδιον
σῶμα. **39** οὐ πᾶσα σὰρξ ἡ αὐτὴ σάρξ,
ἀλλὰ ἄλλη μὲν ἀνθρώπων, ἄλλη δὲ σὰρξ
κτηνῶν, ἄλλη δὲ σὰρξ πτηνῶν, ἄλλη δὲ
ἰχθύων. **40** καὶ σώματα ἐπουράνια, καὶ
σώματα ἐπίγεια· ἀλλὰ ἑτέρα μὲν ἡ τῶν
ἐπουρανίων δόξα, ἑτέρα δὲ ἡ τῶν ἐπιγείων.
41 ἄλλη δόξα ἡλίου, καὶ ἄλλη δόξα σελή-
νησ, καὶ ἄλλη δόξα ἀστέρων· ἀστὴρ γὰρ
ἀστέροσ διαφέρει ἐν δόξῃ. **42** οὕτωσ καὶ
ἡ ἀνάστασισ τῶν νεκρῶν. σπείρεται ἐν
φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ· **43** σπείρε-
ται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγείρεται ἐν δόξῃ· σπείρε-
ται ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται ἐν δυνάμει.
44 σπείρεται σῶμα ψυχικόν, ἐγείρεται σῶμα
πνευματικόν. εἰ ἔστιν σῶμα ψυχικόν, ἔστιν
καὶ πνευματικόν. **45** οὕτωσ καὶ γέγραπται·

---

35. αλλ 36. αφρον 38. αυτω διδωσι | το ιδιον 39. αλλη μεν: add σαρξ | om σαρξ ante πτηνων | πτηνων—ιχθυων: ιχθ.—πτην. 40. αλλ 44. ει ante εστ. σωμα: om | εστιν και: και εστι σωμα

---

45 Gen 2, 7.

ἐγένετο ὁ πρῶτοσ ἄνθρωποσ Ἀδὰμ εἰσ
ψυχὴν ζῶσαν, ὁ ἔσχατοσ Ἀδὰμ εἰσ πνεῦμα
ζωοποιοῦν. **46** ἀλλ' οὐ πρῶτον τὸ πνευμα-
τικὸν ἀλλὰ τὸ ψυχικόν, ἔπειτα τὸ πνευμα-
τικόν. **47** ὁ πρῶτοσ ἄνθρωποσ ἐκ γῆσ
χοϊκόσ, ὁ δεύτεροσ ἄνθρωποσ ἐξ οὐρανοῦ.
48 οἷοσ ὁ χοϊκόσ, τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοί,
καὶ οἷοσ ὁ ἐπουράνιοσ, τοιοῦτοι καὶ οἱ
ἐπουράνιοι· **49** καὶ καθὼσ ἐφορέσαμεν τὴν
εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, φορέσωμεν καὶ τὴν εἰκόνα
τοῦ ἐπουρανίου.

50 Τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοί, ὅτι σὰρξ
καὶ αἷμα βασιλείαν θεοῦ κληρονομῆσαι οὐ
δύναται, οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν
κληρονομεῖ. **51** ἰδοὺ μυστήριον ὑμῖν λέγω·
πάντεσ οὐ κοιμηθησόμεθα, πάντεσ δὲ ἀλλα-
γησόμεθα, **52** ἐν ἀτόμῳ, ἐν ῥιπῇ ὀφθαλ-
μοῦ, ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι· σαλπίσει γάρ,
καὶ οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται ἄφθαρτοι καὶ
ἡμεῖσ ἀλλαγησόμεθα. **53** δεῖ γὰρ τὸ φθαρ-
τὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν καὶ τὸ
θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν. **54** ὅταν
δὲ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀφθαρσίαν
καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀθανασίαν,
τότε γενήσεται ὁ λόγοσ ὁ γεγραμμένοσ

---

47. ο δευτ. ανθρωποσ: add ο κυριοσ 49. φορεσομεν
50. δυνανται 51. παντεσ: add μεν

---

50 6, 9 s. **52** 1 Thess 4, 15 s. **54** Es 25, 8.

κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νῖκος. 55 ποῦ
σου θάνατε τὸ νῖκος; ποῦ σου θάνατε τὸ
κέντρον; 56 τὸ δὲ κέντρον τοῦ θανάτου ἡ
ἁμαρτία, ἡ δὲ δύναμις τῆς ἁμαρτίας ὁ
νόμος. 57 τῷ δὲ θεῷ χάρις τῷ διδόντι
ἡμῖν τὸ νῖκος διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ. 58 ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί,
ἑδραῖοι γίνεσθε, ἀμετακίνητοι, περισσεύοντες
ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ κυρίου πάντοτε, εἰδότες ὅτι
ὁ κόπος ὑμῶν οὐκ ἔστιν κενὸς ἐν κυρίῳ.

XVI.

De stipe pro sanctis colligenda. De Timotheo, Apollo, domo Stephanae. Salutationes.

1 Περὶ δὲ τῆς λογίας τῆς εἰς τοὺς
ἁγίους, ὥσπερ διέταξα ταῖς ἐκκλησίαις
τῆς Γαλατίας, οὕτως καὶ ὑμεῖς ποιήσατε.
2 κατὰ μίαν σαββάτου ἕκαστος ὑμῶν παρ'
ἑαυτῷ τιθέτω θησαυρίζων ὅ τι ἂν εὐοδῶται,
ἵνα μὴ ὅταν ἔλθω τότε λογίαι γίνωνται.
3 ὅταν δὲ παραγένωμαι, οὓς ἐὰν δοκιμά-
σητε, δι' ἐπιστολῶν τούτους πέμψω ἀπε-
νεγκεῖν τὴν χάριν ὑμῶν εἰς Ἱερουσαλήμ·
4 ἐὰν δὲ ᾖ ἄξιον τοῦ κἀμὲ πορεύεσθαι, σὺν
ἐμοὶ πορεύσονται. 5 ἐλεύσομαι δὲ πρὸς ὑμᾶς
ὅταν Μακεδονίαν διέλθω· Μακεδονίαν γὰρ

55. νικος—κεντρ.: κεντρ.—νικ. | θανατε bis: altero loco αδη et id quidem ante το νικος
XVI. 2. σαββατων 3. δι' ἐπιστολῶν cum antecedd coni

55 Hos 13, 14. 56 Rom 5, 12, 20.
XVI. 1 Rom 15, 26. 5 Act 19, 21. 20, 2 s.

διέρχομαι, 6 πρὸς ὑμᾶς δὲ τυχὸν παρα-
μενῶ ἢ καὶ παραχειμάσω, ἵνα ὑμεῖς με
προπέμψητε οὗ ἐὰν πορεύωμαι. 7 οὐ θέλω
γὰρ ὑμᾶς ἄρτι ἐν παρόδῳ ἰδεῖν· ἐλπίζω
γὰρ χρόνον τινὰ ἐπιμεῖναι πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν
ὁ κύριος ἐπιτρέψῃ. 8 ἐπιμενῶ δὲ ἐν Ἐφέσῳ
ἕως τῆς πεντηκοστῆς· 9 θύρα γάρ μοι
ἀνέῳγεν μεγάλη καὶ ἐνεργής, καὶ ἀντικεί-
μενοι πολλοί.

10 Ἐὰν δὲ ἔλθῃ Τιμόθεος, βλέπετε ἵνα
ἀφόβως γένηται πρὸς ὑμᾶς· τὸ γὰρ ἔργον
κυρίου ἐργάζεται ὡς κἀγώ· 11 μή τις οὖν
αὐτὸν ἐξουθενήσῃ. προπέμψατε δὲ αὐτὸν
ἐν εἰρήνῃ, ἵνα ἔλθῃ πρός με· ἐκδέχομαι
γὰρ αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν.

12 Περὶ δὲ Ἀπολλῶ τοῦ ἀδελφοῦ, πολλὰ
παρεκάλεσα αὐτὸν ἵνα ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς μετὰ
τῶν ἀδελφῶν· καὶ πάντως οὐκ ἦν θέλημα
ἵνα νῦν ἔλθῃ, ἐλεύσεται δὲ ὅταν εὐκαιρήσῃ.

13 Γρηγορεῖτε, στήκετε ἐν τῇ πίστει,
ἀνδρίζεσθε, κραταιοῦσθε. 14 πάντα ὑμῶν
ἐν ἀγάπῃ γινέσθω.

15 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί· οἴδατε
τὴν οἰκίαν Στεφανᾶ, ὅτι ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς
Ἀχαΐας καὶ εἰς διακονίαν τοῖς ἁγίοις ἔταξαν

---

7. ελπιζ. δε | επιτρεπη 10. και εγω

---

7 4, 19. 8 Act 19, 8. 9 2 Cor 2, 12. 10 4, 17. Act 19, 22. 11 1 Tim 4, 12. 12 3, 5. Act 19, 1. 15 1, 16. Rom 16, 5.

ἑαυτούς· **16** ἵνα καὶ ὑμεῖς ὑποτάσσησθε
τοῖς τοιούτοις καὶ παντὶ τῷ συνεργοῦντι
καὶ κοπιῶντι. **17** χαίρω δὲ ἐπὶ τῇ παρου-
σίᾳ Στεφανᾶ καὶ Φορτουνάτου καὶ Ἀχαϊκοῦ,
ὅτι τὸ ὑμέτερον ὑστέρημα οὗτοι ἀνεπλήρω-
σαν· **18** ἀνέπαυσαν γὰρ τὸ ἐμὸν πνεῦμα
καὶ τὸ ὑμῶν. ἐπιγινώσκετε οὖν τοὺς τοιού-
τους.

19 Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τῆς
Ἀσίας. ἀσπάζεται ὑμᾶς ἐν κυρίῳ πολλὰ
Ἀκύλας καὶ Πρίσκα σὺν τῇ κατ' οἶκον
αὐτῶν ἐκκλησίᾳ. **20** ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ
ἀδελφοὶ πάντες. ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν
φιλήματι ἁγίῳ.

21 Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου
22 εἴ τις οὐ φιλεῖ τὸν κύριον, ἤτω ἀνάθεμα.
μαρὰν ἀθά. **23** ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ
μεθ' ὑμῶν. **24** ἡ ἀγάπη μου μετὰ πάντων
ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

---

17. φουρτουνατου | το υμων υστερημ. 19. ασπαζεται: -ζονται | πρισκιλλα 22. τον κυριον: add ιησουν χριστον 23. ιησου: add χριστου 24. add in fine αμην

---

17 2 Cor 11, 9. **19** Act 18, 2. Rom 16, 5. **20** Rom 16, 16 ss. **21** 2 Thess 3, 17. Col 4, 18. **23** Rom 16, 24.

ΠΡΟϹ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥϹ Β̅.

I.

Pauli calamitates deo iuvante perlatae. Consilium revisendi Corinthios. Promissa dei rata in Christo.

1 Παῦλοσ ἀπόστολοσ Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ
θελήματοσ θεοῦ καὶ Τιμόθεοσ ὁ ἀδελφὸσ
τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ
σὺν τοῖσ ἁγίοισ πᾶσιν τοῖσ οὖσιν ἐν ὅλῃ τῇ
Ἀχαΐᾳ. **2** χάρισ ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ
πατρὸσ ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

3 Εὐλογητὸσ ὁ θεὸσ καὶ πατὴρ τοῦ κυ-
ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῶν
οἰκτιρμῶν καὶ θεὸσ πάσησ παρακλήσεωσ,
4 ὁ παρακαλῶν ἡμᾶσ ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει
ἡμῶν, εἰσ τὸ δύνασθαι ἡμᾶσ παρακαλεῖν
τοὺσ ἐν πάσῃ θλίψει διὰ τῆσ παρακλήσεωσ
ἧσ παρακαλούμεθα αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ θεοῦ,
5 ὅτι καθὼσ περισσεύει τὰ παθήματα τοῦ
Χριστοῦ εἰσ ἡμᾶσ, οὕτωσ διὰ τοῦ Χριστοῦ
περισσεύει καὶ ἡ παράκλησισ ἡμῶν. **6** εἴτε
δὲ θλιβόμεθα, ὑπὲρ τῆσ ὑμῶν παρακλήσεωσ
καὶ σωτηρίασ· εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ
τῆσ ὑμῶν παρακλήσεωσ τῆσ ἐνεργουμένησ ἐν
ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν παθημάτων ὧν καὶ ἡμεῖσ
πάσχομεν. καὶ ἡ ἐλπὶσ ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ

* ς^e παυλου του αποστολου η πρ. κορινθιουσ επιστ. δευτερα, ς η προσ τουσ κορ. δευτερα

I. 1. ιησου χριστου 5. δια του χριστου: om του 6. ειτε δε θλιβ. υπ. τ. υμ. παρακλ. και σωτηρι. τησ ενεργουμενησ usque ων και ημεισ πασχομεν, tum ponit ειτε παρακαλουμ. υπερ τ. υμ. υπομο. και σωτηριασ, a quibus pergit και η ελπ. ημ. βεβαι. υπερ υμων

I. **1** s. 1 Cor 1, 1 pp. **3** Eph 1, 3. Rom 15, 5. **5** Col 1, 24.

ὑμῶν, 7 εἰδότεσ ὅτι ὡσ κοινωνοί ἐστε τῶν
παθημάτων, οὕτωσ καὶ τῆσ παρακλήσεωσ.
8 Οὐ γὰρ θέλομεν ὑμᾶσ ἀγνοεῖν, ἀδελφοί,
περὶ τῆσ θλίψεωσ ἡμῶν τῆσ γενομένησ ἐν
τῇ Ἀσίᾳ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ὑπὲρ δύναμιν
ἐβαρήθημεν, ὥστε ἐξαπορηθῆναι ἡμᾶσ καὶ
τοῦ ζῆν· 9 ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖσ τὸ ἀπό-
κριμα τοῦ θανάτου ἐσχήκαμεν, ἵνα μὴ πε-
ποιθότεσ ὦμεν ἐφ' ἑαυτοῖσ ἀλλ' ἐπὶ τῷ θεῷ
τῷ ἐγείροντι τοὺσ νεκρούσ, 10 ὃσ ἐκ τηλι-
κούτου θανάτου ἐρρύσατο ἡμᾶσ καὶ ῥύσεται,
εἰσ ὃν ἠλπίκαμεν ὅτι καὶ ἔτι ῥύσεται,
11 συνυπουργούντων καὶ ὑμῶν ὑπὲρ ἡμῶν
τῇ δεήσει, ἵνα ἐκ πολλῶν προσώπων τὸ εἰσ
ἡμᾶσ χάρισμα διὰ πολλῶν εὐχαριστηθῇ ὑπὲρ
ἡμῶν. 12 ἡ γὰρ καύχησισ ἡμῶν αὕτη ἐστίν,
τὸ μαρτύριον τῆσ συνειδήσεωσ ἡμῶν ὅτι ἐν
ἁγιότητι καὶ εἰλικρινίᾳ τοῦ θεοῦ, οὐκ ἐν
σοφίᾳ σαρκικῇ ἀλλ' ἐν χάριτι θεοῦ ἀνεστρά-
φημεν ἐν τῷ κόσμῳ, περισσοτέρωσ δὲ πρὸσ
ὑμᾶσ. 13 οὐ γὰρ ἄλλα γράφομεν ὑμῖν ἀλλ'
ἢ ἃ ἀναγινώσκετε ἢ καὶ ἐπιγινώσκετε·
ἐλπίζω δὲ ὅτι ἕωσ τέλουσ ἐπιγνώσεσθε,

---

8. περι: υπερ | τησ γενομενησ: add ημιν | εβαρηθημεν υπερ δυναμ. 10. και ρυσεται: κ. ρυεται 12. αγιοτητι: απλοτητι | ειλικρινεια | om του 13. οτι και εωσ

---

7 Phil 3, 10. 10 2 Tim 4, 18. 11 Rom 15, 30.
12 1 Cor 2, 4 s.

14 καθὼσ καὶ ἐπέγνωτε ἡμᾶσ ἀπὸ μέρουσ,
ὅτι καύχημα ὑμῶν ἐσμὲν καθάπερ καὶ ὑμεῖσ
ἡμῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ.
15 Καὶ ταύτῃ τῇ πεποιθήσει ἐβουλόμην
πρότερον πρὸσ ὑμᾶσ ἐλθεῖν, ἵνα δευτέραν
χάριν σχῆτε, **16** καὶ δι᾽ ὑμῶν διελθεῖν εἰσ
Μακεδονίαν, καὶ πάλιν ἀπὸ Μακεδονίασ
ἐλθεῖν πρὸσ ὑμᾶσ καὶ ὑφ᾽ ὑμῶν προπεμ-
φθῆναι εἰσ τὴν Ἰουδαίαν. **17** τοῦτο οὖν
βουλόμενοσ μήτι ἄρα τῇ ἐλαφρίᾳ ἐχρησά-
μην; ἢ ἃ βουλεύομαι κατὰ σάρκα βου-
λεύομαι, ἵνα ᾖ παρ᾽ ἐμοὶ τὸ ναὶ ναὶ καὶ τὸ
οὒ οὔ; **18** πιστὸσ δὲ ὁ θεὸσ ὅτι ὁ λόγοσ
ἡμῶν ὁ πρὸσ ὑμᾶσ οὐκ ἔστιν ναὶ καὶ οὔ.
19 ὁ τοῦ θεοῦ γὰρ υἱὸσ Χριστὸσ Ἰησοῦσ
ὁ ἐν ὑμῖν δι᾽ ἡμῶν κηρυχθείσ, δι᾽ ἐμοῦ καὶ
Σιλουανοῦ καὶ Τιμοθέου, οὐκ ἐγένετο ναὶ
καὶ οὔ, ἀλλὰ ναὶ ἐν αὐτῷ γέγονεν. **20** ὅσαι
γὰρ ἐπαγγελίαι θεοῦ, ἐν αὐτῷ τὸ ναί· διὸ
καὶ δι᾽ αὐτοῦ τὸ ἀμὴν τῷ θεῷ πρὸσ δόξαν
δι᾽ ἡμῶν. **21** ὁ δὲ βεβαιῶν ἡμᾶσ σὺν ὑμῖν
εἰσ Χριστὸν καὶ χρίσασ ἡμᾶσ θεόσ, **22** ὁ
καὶ σφραγισάμενοσ ἡμᾶσ καὶ δοὺσ τὸν
ἀραβῶνα τοῦ πνεύματοσ ἐν ταῖσ καρδίαισ
ἡμῶν.

23 Ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν θεὸν ἐπικαλοῦ-

---

14. om ημων post κυριου 15. προτερον: pon post πρ. υμ. ελθειν | εχητε 17. βουλευομενοσ 18. ουκ εστιν: ουκ εγενετο 19. ο γαρ του θεου | ιησουσ χριστοσ 20. οτι κ. δι αυτου: και εν αυτω 22. αρραβωνα

---

14 1 Cor 1, 8. **16** 1 Cor 16, 5. **17** Mt 5, 37. Iac 5, 12. **18** 1 Cor 1, 9. **21** 1 Cor 1, 8. **22** 5, 5.

μαι ἐπὶ τὴν ἐμὴν ψυχήν, ὅτι φειδόμενοσ
ὑμῶν οὐκέτι ἦλθον εἰσ Κόρινθον· 24 οὐχ
ὅτι κυριεύομεν ὑμῶν τῆσ πίστεωσ, ἀλλὰ
συνεργοί ἐσμεν τῆσ χαρᾶσ ὑμῶν· τῇ γὰρ
πίστει ἑστήκατε.

II.

Parcendo Corinthiis distulit reditum. De incesto homine qui resipuerat. Pauli itinera et successus.

1 Ἔκρινα δὲ ἐμαυτῷ τοῦτο, τὸ μὴ πάλιν
ἐν λύπῃ πρὸσ ὑμᾶσ ἐλθεῖν. 2 εἰ γὰρ ἐγὼ
λυπῶ ὑμᾶσ, καὶ τίσ ὁ εὐφραίνων με εἰ μὴ
ὁ λυπούμενοσ ἐξ ἐμοῦ; 3 καὶ ἔγραψα τοῦτο
αὐτὸ ἵνα μὴ ἐλθὼν λύπην σχῶ ἀφ' ὧν ἔδει
με χαίρειν, πεποιθὼσ ἐπὶ πάντασ ὑμᾶσ
ὅτι ἡ ἐμὴ χαρὰ πάντων ὑμῶν ἐστίν. 4 ἐκ
γὰρ πολλῆσ θλίψεωσ καὶ συνοχῆσ καρδίασ
ἔγραψα ὑμῖν διὰ πολλῶν δακρύων, οὐχ ἵνα
λυπηθῆτε, ἀλλὰ τὴν ἀγάπην ἵνα γνῶτε ἣν
ἔχω περισσοτέρωσ εἰσ ὑμᾶσ.

5 Εἰ δέ τισ λελύπηκεν, οὐκ ἐμὲ λελύπη-
κεν, ἀλλὰ ἀπὸ μέρουσ, ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ,
πάντασ ὑμᾶσ. 6 ἱκανὸν τῷ τοιούτῳ ἡ ἐπι-
τιμία αὕτη ἡ ὑπὸ τῶν πλειόνων, 7 ὥστε
τοὐναντίον μᾶλλον ὑμᾶσ χαρίσασθαι καὶ
παρακαλέσαι, μήπωσ τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ
καταποθῇ ὁ τοιοῦτοσ. 8 διὸ παρακαλῶ

II. 1. ελθ. εν λυπῃ προσ υμασ 2. και τισ: add εστιν 3. εγραψα: add υμιν | σχω: εχω 5. αλλ

II. 3 Phil 2, 27. 6 1 Cor 5, 3 ss.

ὑμᾶσ κυρῶσαι εἰσ αὐτὸν ἀγάπην· 9 εἰσ
τοῦτο γὰρ καὶ ἔγραψα, ἵνα γνῶ τὴν δοκιμὴν
ὑμῶν, εἰ εἰσ πάντα ὑπήκοοί ἐστε. 10 ᾧ δέ
τι χαρίζεσθε, κἀγώ· καὶ γὰρ ἐγὼ ὃ κεχά-
ρισμαι, εἴ τι κεχάρισμαι, δι᾽ ὑμᾶσ ἐν
προσώπῳ Χριστοῦ, 11 ἵνα μὴ πλεονεκτη-
θῶμεν ὑπὸ τοῦ σατανᾶ· οὐ γὰρ αὐτοῦ τὰ
νοήματα ἀγνοοῦμεν.

12 Ἐλθὼν δὲ εἰσ τὴν Τρῳάδα εἰσ τὸ
εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, καὶ θύρασ μοι
ἀνεῳγμένησ ἐν κυρίῳ, 13 οὐκ ἔσχηκα ἄνεσιν
τῷ πνεύματί μου τῷ μὴ εὑρεῖν με Τίτον
τὸν ἀδελφόν μου, ἀλλὰ ἀποταξάμενοσ αὐτοῖσ
ἐξῆλθον εἰσ Μακεδονίαν.

14 Τῷ δὲ θεῷ χάρισ τῷ πάντοτε θριαμ-
βεύοντι ἡμᾶσ ἐν τῷ Χριστῷ καὶ τὴν ὀσμὴν
τῆσ γνώσεωσ αὐτοῦ φανεροῦντι δι᾽ ἡμῶν
ἐν παντὶ τόπῳ· 15 ὅτι Χριστοῦ εὐωδία
ἐσμὲν τῷ θεῷ ἐν τοῖσ σωζομένοισ, καὶ ἐν
τοῖσ ἀπολλυμένοισ, 16 οἷσ μὲν ὀσμὴ ἐκ
θανάτου εἰσ θάνατον, οἷσ δὲ ὀσμὴ ἐκ ζωῆσ
εἰσ ζωήν. καὶ πρὸσ ταῦτα τίσ ἱκανόσ;
17 οὐ γάρ ἐσμεν ὡσ οἱ πολλοὶ καπηλεύον-
τεσ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀλλ᾽ ὡσ ἐξ εἰλικρι-
νίασ, ἀλλ᾽ ὡσ ἐκ θεοῦ κατέναντι θεοῦ ἐν
Χριστῷ λαλοῦμεν.

---

10. καγω: και εγω | εἴ τι κεχάρισμαι, ᾧ κεχάρισμαι
16. εκ bis: om 17. ειλικρινειασ | κατενωπιον του θεου

---

12 Act 16, 8. 13 7, 5 ss. 14 Col 2, 15.

III.

Ipsi Corinthii commendatio Pauli. Littera et spiritus. Velum Mosis in Christo sublatum.

1 Ἀρχόμεθα πάλιν ἑαυτοὺσ συνιστάνειν;
ἢ μὴ χρῄζομεν ὥσ τινεσ συστατικῶν ἐπι-
στολῶν πρὸσ ὑμᾶσ ἢ ἐξ ὑμῶν; 2 ἡ ἐπι-
στολὴ ἡμῶν ὑμεῖσ ἐστέ, ἐνγεγραμμένη ἐν
ταῖσ καρδίαισ ἡμῶν, γινωσκομένη καὶ ἀνα-
γινωσκομένη ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων, 3 φα-
νερούμενοι ὅτι ἐστὲ ἐπιστολὴ Χριστοῦ δια-
κονηθεῖσα ὑφ᾽ ἡμῶν, ἐνγεγραμμένη οὐ μέ-
λανι ἀλλὰ πνεύματι θεοῦ ζῶντοσ, οὐκ ἐν
πλαξὶν λιθίναισ, ἀλλ᾽ ἐν πλαξὶν καρδίαισ
σαρκίναισ. 4 πεποίθησιν δὲ τοιαύτην ἔχο-
μεν διὰ τοῦ Χριστοῦ πρὸσ τὸν θεόν, 5 οὐχ
ὅτι ἀφ᾽ ἑαυτῶν ἱκανοί ἐσμεν λογίσασθαί τι
ὡσ ἐξ ἑαυτῶν, ἀλλ᾽ ἡ ἱκανότησ ἡμῶν ἐκ
τοῦ θεοῦ, 6 ὃσ καὶ ἱκάνωσεν ἡμᾶσ διακό-
νουσ καινῆσ διαθήκησ, οὐ γράμματοσ ἀλλὰ
πνεύματοσ· τὸ γὰρ γράμμα ἀποκτέννει, τὸ
δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ. 7 εἰ δὲ ἡ διακονία
τοῦ θανάτου ἐν γράμμασιν ἐντετυπωμένη
λίθοισ ἐγενήθη ἐν δόξῃ, ὥστε μὴ δύνασθαι
ἀτενίσαι τοὺσ υἱοὺσ Ἰσραὴλ εἰσ τὸ πρόσωπον
Μωϋσέωσ διὰ τὴν δόξαν τοῦ προσώπου
αὐτοῦ τὴν καταργουμένην, 8 πῶσ οὐχὶ μᾶλ-

III. 1. η μη: ει μη | εξ υμων: add συστατικων 2. εγγεγραμμ. 3. εγγεγραμμ. | ςe αλλα εν | καρδιαισ: καρδιασ 5. αφ εαυτων: post ικαν. εσμεν 6. αποκτεινει 7. εν λιθοισ | μωσεωσ

III. 1 5, 12. 2 1 Cor 9, 2. 3 Ex 31, 18. 6 Ioh 6 63. 7 Ex 34, 29 ss.

λον ἡ διακονία τοῦ πνεύματοσ ἔσται ἐν
δόξῃ; **9** εἰ γὰρ τῇ διακονίᾳ τῆσ κατακρί-
σεωσ δόξα, πολλῷ μᾶλλον περισσεύει ἡ δια-
κονία τῆσ δικαιοσύνησ δόξῃ. **10** καὶ γὰρ
οὐ δεδόξασται τὸ δεδοξασμένον ἐν τούτῳ
τῷ μέρει εἵνεκεν τῆσ ὑπερβαλλούσησ δόξησ.
11 εἰ γὰρ τὸ καταργούμενον διὰ δόξησ,
πολλῷ μᾶλλον τὸ μένον ἐν δόξῃ.

12 Ἔχοντεσ οὖν τοιαύτην ἐλπίδα πολλῇ
παρρησίᾳ χρώμεθα, **13** καὶ οὐ καθάπερ
Μωϋσῆσ ἐτίθει κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσωπον
ἑαυτοῦ, πρὸσ τὸ μὴ ἀτενίσαι τοὺσ υἱοὺσ
Ἰσραὴλ εἰσ τὸ τέλοσ τοῦ καταργουμένου.
14 ἀλλ' ἐπωρώθη τὰ νοήματα αὐτῶν. ἄχρι
γὰρ τῆσ σήμερον ἡμέρασ τὸ αὐτὸ κάλυμμα
ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῆσ παλαιᾶσ διαθήκησ
μένει, μὴ ἀνακαλυπτόμενον ὅτι ἐν Χριστῷ
καταργεῖται· **15** ἀλλ' ἕωσ σήμερον ἡνίκα ἂν
ἀναγινώσκηται Μωϋσῆσ κάλυμμα ἐπὶ τὴν
καρδίαν αὐτῶν κεῖται· **16** ἡνίκα δὲ ἐὰν
ἐπιστρέψῃ πρὸσ κύριον, περιαιρεῖται τὸ κά-
λυμμα. **17** ὁ δὲ κύριοσ τὸ πνεῦμά ἐστιν·
οὗ δὲ τὸ πνεῦμα κυρίου, ἐλευθερία. **18** ἡμεῖσ
δὲ πάντεσ ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ τὴν
δόξαν κυρίου κατοπτριζόμενοι τὴν αὐτὴν
εἰκόνα μεταμορφούμεθα ἀπὸ δόξησ εἰσ
δόξαν, καθάπερ ἀπὸ κυρίου πνεύματοσ.

9. τη διακονια: η διακονια | δοξη: praem εν 10. ουδε δεδοξασται | ενεκεν 13. μωσησ 14. om ημερασ | ὅτι· ὅ,τι 15. om αν | αναγινωσκεται | μωσησ 16. ηνικα δ' αν 17. ελευθερια: praem εκει

13 Ex 34, 33.

IV.

Evangelium alteris apertum, alteris tectum. Calamitates omnes victae spe aeternae gloriae.

1 Διὰ τοῦτο ἔχοντες τὴν διακονίαν ταύ-
την, καθὼς ἠλεήθημεν, οὐκ ἐγκακοῦμεν,
2 ἀλλὰ ἀπειπάμεθα τὰ κρυπτὰ τῆς αἰσχύ-
νης, μὴ περιπατοῦντες ἐν πανουργίᾳ μηδὲ
δολοῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τῇ φα-
νερώσει τῆς ἀληθείας συνιστάντες ἑαυτοὺς
πρὸς πᾶσαν συνείδησιν ἀνθρώπων ἐνώπιον
τοῦ θεοῦ. **3** εἰ δὲ καὶ ἔστιν κεκαλυμμένον
τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις
ἐστὶν κεκαλυμμένον, **4** ἐν οἷς ὁ θεὸς τοῦ
αἰῶνος τούτου ἐτύφλωσεν τὰ νοήματα τῶν
ἀπίστων εἰς τὸ μὴ αὐγάσαι τὸν φωτισμὸν
τοῦ εὐαγγελίου τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ, ὅς
ἐστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ. **5** οὐ γὰρ ἑαυτοὺς
κηρύσσομεν ἀλλὰ Χριστὸν Ἰησοῦν κύριον,
ἑαυτοὺς δὲ δούλους ὑμῶν διὰ Ἰησοῦν.
6 ὅτι ὁ θεὸς ὁ εἰπών· ἐκ σκότους φῶς
λάμψει, ὃς ἔλαμψεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν
πρὸς φωτισμὸν τῆς γνώσεως τῆς δόξης
τοῦ θεοῦ ἐν προσώπῳ Χριστοῦ.
7 Ἔχομεν δὲ τὸν θησαυρὸν τοῦτον ἐν
ὀστρακίνοις σκεύεσιν, ἵνα ἡ ὑπερβολὴ τῆς
δυνάμεως ᾖ τοῦ θεοῦ καὶ μὴ ἐξ ἡμῶν, **8** ἐν
παντὶ θλιβόμενοι ἀλλ' οὐ στενοχωρούμενοι,

IV. 1. εκκακουμεν 2. αλλ | συνιστωντες 4. αυγασαι: add αυτοις 6. λαμψαι | εν προσωπ. ιησου χριστ.

IV. 4 Col 1, 15. 6 Gen 1, 3.

ἀπορούμενοι ἀλλ᾽ οὐκ ἐξαπορούμενοι, 9 διω-
κόμενοι ἀλλ᾽ οὐκ ἐγκαταλειπόμενοι, κατα-
βαλλόμενοι ἀλλ᾽ οὐκ ἀπολλύμενοι, 10 πάν-
τοτε τὴν νέκρωσιν τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι
περιφέροντεσ, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ ἐν
τοῖσ σώμασιν ἡμῶν φανερωθῇ. 11 ἀεὶ γὰρ
ἡμεῖσ οἱ ζῶντεσ εἰσ θάνατον παραδιδόμεθα
διὰ Ἰησοῦν, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ φα-
νερωθῇ ἐν τῇ θνητῇ σαρκὶ ἡμῶν. 12 ὥστε
ὁ θάνατοσ ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν
ὑμῖν. 13 ἔχοντεσ δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆσ
πίστεωσ, κατὰ τὸ γεγραμμένον· ἐπίστευσα,
διὸ καὶ ἐλάλησα, καὶ ἡμεῖσ πιστεύομεν,
διὸ καὶ λαλοῦμεν, 14 εἰδότεσ ὅτι ὁ ἐγείρασ
τον κύριον Ἰησοῦν καὶ ἡμᾶσ σὺν Ἰησοῦ
ἐγερεῖ καὶ παραστήσει σὺν ὑμῖν. 15 τὰ
γὰρ πάντα δι᾽ ὑμᾶσ, ἵνα ἡ χάρισ πλεονά-
σασα διὰ τῶν πλειόνων τὴν εὐχαριστίαν
περισσεύσῃ εἰσ τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ.

16 Διὸ οὐκ ἐγκακοῦμεν, ἀλλ᾽ εἰ καὶ ὁ
ἔξω ἡμῶν ἄνθρωποσ διαφθείρεται, ἀλλ᾽ ὁ
ἔσω ἡμῶν ἀνακαινοῦται ἡμέρᾳ καὶ ἡμέρᾳ.
17 τὸ γὰρ παραυτίκα ἐλαφρὸν τῆσ θλίψεωσ
ἡμῶν καθ᾽ ὑπερβολὴν εἰσ ὑπερβολὴν αἰώνιον
βάροσ δόξησ κατεργάζεται ἡμῖν, 18 μὴ

---

10. τ. νεκρ. του κυριου ιησου | εν τω σωματι ημων 12. ωστε ο μεν 13. διο και: om και 14. συν ιησου: δια ιησου 16. εκκακουμεν | ο εσω ημων: ο εσωθεν (sine ημ.)

---

11 Rom 8, 36. 13 Ps 115 (116), 10. 14 1 Cor 6, 14.

σκοπούντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα ἀλλὰ τὰ
μὴ βλεπόμενα· τὰ γὰρ βλεπόμενα πρόσκαιρα,
τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα αἰώνια.

V.

Vestis nova caelestis terrenae superinduenda. Desiderium vitae aeternae. De expiatione et reconciliatione.

1 Οἴδαμεν γὰρ ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίγειοσ ἡμῶν
οἰκία τοῦ σκήνουσ καταλυθῇ, οἰκοδομὴν ἐκ
θεοῦ ἔχομεν, οἰκίαν ἀχειροποίητον αἰώνιον
ἐν τοῖσ οὐρανοῖσ. **2** καὶ γὰρ ἐν τούτῳ στε-
νάζομεν, τὸ οἰκητήριον ἡμῶν τὸ ἐξ οὐρανοῦ
ἐπενδύσασθαι ἐπιποθοῦντεσ, **3** εἴγε καὶ ἐν-
δυσάμενοι οὐ γυμνοὶ εὑρεθησόμεθα. **4** καὶ
γὰρ οἱ ὄντεσ ἐν τῷ σκήνει στενάζομεν βα-
ρούμενοι, ἐφ' ᾧ οὐ θέλομεν ἐκδύσασθαι ἀλλ'
ἐπενδύσασθαι, ἵνα καταποθῇ τὸ θνητὸν ὑπὸ
τῆσ ζωῆσ. **5** ὁ δὲ κατεργασάμενοσ ἡμᾶσ
εἰσ αὐτὸ τοῦτο θεόσ, ὁ δοὺσ ἡμῖν τὸν
ἀραβῶνα τοῦ πνεύματοσ. **6** θαρροῦντεσ οὖν
πάντοτε καὶ εἰδότεσ ὅτι ἐνδημοῦντεσ ἐν τῷ
σώματι ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ κυρίου· **7** διὰ
πίστεωσ γὰρ περιπατοῦμεν, οὐ διὰ εἴδουσ·
8 θαρροῦμεν δὲ καὶ εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκ-
δημῆσαι ἐκ τοῦ σώματοσ καὶ ἐνδημῆσαι
πρὸσ τὸν κύριον. **9** διὸ καὶ φιλοτιμούμεθα,

V. 4. εφ ω: ς (non ς[e]) επειδη 5. ο και δουσ | αρραβωνα

V. **2** Rom 8, 23. **4** 1 Cor 15, 53. **5** 1, 22. Eph 1, 15 s. **8** Phil 1, 23.

εἴτε ἐνδημοῦντεσ εἴτε ἐκδημοῦντεσ, εὐάρε-
στοι αὐτῷ εἶναι. 10 τοὺσ γὰρ πάντασ ἡμᾶσ
φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματοσ
τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κομίσηται ἕκαστοσ τὰ διὰ
τοῦ σώματοσ πρὸσ ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν
εἴτε φαῦλον.

11 Εἰδότεσ οὖν τὸν φόβον τοῦ κυρίου
ἀνθρώπουσ πείθομεν, θεῷ δὲ πεφανερώμεθα·
ἐλπίζω δὲ καὶ ἐν ταῖσ συνειδήσεσιν ὑμῶν
πεφανερῶσθαι. 12 οὐ γὰρ πάλιν ἑαυτοὺσ
συνιστάνομεν ὑμῖν, ἀλλὰ ἀφορμὴν διδόντεσ
ὑμῖν καυχήματοσ ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα ἔχητε
πρὸσ τοὺσ ἐν προσώπῳ καυχωμένουσ καὶ
μὴ ἐν καρδίᾳ. 13 εἴτε γὰρ ἐξέστημεν, θεῷ·
εἴτε σωφρονοῦμεν, ὑμῖν. 14 ἡ γὰρ ἀγάπη
τοῦ Χριστοῦ συνέχει ἡμᾶσ, 15 κρίναντασ
τοῦτο, ὅτι εἷσ ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν· ἄρα
οἱ πάντεσ ἀπέθανον· καὶ ὑπὲρ πάντων ἀπέ-
θανεν ἵνα οἱ ζῶντεσ μηκέτι ἑαυτοῖσ ζῶσιν
ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ αὐτῶν ἀποθανόντι καὶ ἐγερ-
θέντι. 16 ὥστε ἡμεῖσ ἀπὸ τοῦ νῦν οὐδένα
οἴδαμεν κατὰ σάρκα· εἰ καὶ ἐγνώκαμεν
κατὰ σάρκα Χριστόν, ἀλλὰ νῦν οὐκέτι γινώ-
σκομεν. 17 ὥστε εἴ τισ ἐν Χριστῷ, καινὴ
κτίσισ· τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, ἰδοὺ γέγονεν

---

10. φαυλον: κακον 12. ου γαρ παλιν | και ου καρδια
15. οτι ει εισ 16. ει δε και

---

10 Rom 14, 10. Eph 6, 8. Ioh 5, 29. 12 3, 1.
17 Gal 6, 15.

καινά. 18 τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ τοῦ
καταλλάξαντοσ ἡμᾶσ ἑαυτῷ διὰ Χριστοῦ
καὶ δόντοσ ἡμῖν τὴν διακονίαν τῆσ καταλ-
λαγῆσ, 19 ὡσ ὅτι θεὸσ ἦν ἐν Χριστῷ
κόσμον καταλλάσσων ἑαυτῷ, μὴ λογιζόμενοσ
αὐτοῖσ τὰ παραπτώματα αὐτῶν καὶ θέμενοσ
ἐν ἡμῖν τὸν λόγον τῆσ καταλλαγῆσ. 20 ὑπὲρ
Χριστοῦ οὖν πρεσβεύομεν ὡσ τοῦ θεοῦ
παρακαλοῦντοσ δι᾽ ἡμῶν· δεόμεθα ὑπὲρ
Χριστοῦ, καταλλάγητε τῷ θεῷ. 21 τὸν
μὴ γνόντα ἁμαρτίαν ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν
ἐποίησεν, ἵνα ἡμεῖσ γενώμεθα δικαιοσύνη
θεοῦ ἐν αὐτῷ.

VI.

Ministri dei in omnibus rebus deo se probantes. Christus et Beliar. Sancti dei et profani.

1 Συνεργοῦντεσ δὲ καὶ παρακαλοῦμεν μὴ
εἰσ κενὸν τὴν χάριν τοῦ θεοῦ δέξασθαι
ὑμᾶσ· — 2 λέγει γάρ· καιρῷ δεκτῷ ἐπήκουσά
σου καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίασ ἐβοήθησά σοι·
ἰδοὺ νῦν καιρὸσ εὐπρόσδεκτοσ, ἰδοὺ νῦν
ἡμέρα σωτηρίασ· — 3 μηδεμίαν ἐν μηδενὶ
διδόντεσ προσκοπήν, ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ δια-
κονία, 4 ἀλλ᾽ ἐν παντὶ συνιστάντεσ ἑαυτοὺσ
ὡσ θεοῦ διάκονοι, ἐν ὑπομονῇ πολλῇ, ἐν

17. καινα: add τα παντα 18. δια ιησου χριστου
21. τον γαρ μη | γινωμεθα
VI. 4. συνιστωντεσ

20 Eph 6, 20. 21 1 Pet 2, 22 ss.
VI. 2 Es 49, 8. 4 4, 2.

θλίψεσιν, ἐν ἀνάγκαισ, ἐν στενοχωρίαισ,
5 ἐν πληγαῖσ, ἐν φυλακαῖσ, ἐν ἀκαταστα-
σίαισ, ἐν κόποισ, ἐν ἀγρυπνίαισ, ἐν νηστείαισ,
6 ἐν ἁγνότητι, ἐν γνώσει, ἐν μακροθυμίᾳ,
ἐν χρηστότητι, ἐν πνεύματι ἁγίῳ, ἐν ἀγάπῃ
ἀνυποκρίτῳ, 7 ἐν λόγῳ ἀληθείασ, ἐν δυνά-
μει θεοῦ· διὰ τῶν ὅπλων τῆσ δικαιοσύνησ
τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν, 8 διὰ δόξησ
καὶ ἀτιμίασ, διὰ δυσφημίασ καὶ εὐφημίασ·
ὡσ πλάνοι καὶ ἀληθεῖσ, 9 ὡσ ἀγνοούμενοι
καὶ ἐπιγινωσκόμενοι, ὡσ ἀποθνήσκοντεσ
καὶ ἰδοὺ ζῶμεν, ὡσ παιδευόμενοι καὶ μὴ
θανατούμενοι, 10 ὡσ λυπούμενοι ἀεὶ δὲ
χαίροντεσ, ὡσ πτωχοὶ πολλοὺσ δὲ πλουτί-
ζοντεσ, ὡσ μηδὲν ἔχοντεσ καὶ πάντα κατέ-
χοντεσ.

11 Τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέῳγεν πρὸσ ὑμᾶσ,
Κορίνθιοι, ἡ καρδία ἡμῶν πεπλάτυνται·
12 οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν ἡμῖν, στενοχωρεῖσθε
δὲ ἐν τοῖσ σπλάγχνοισ ὑμῶν· 13 τὴν δὲ
αὐτὴν ἀντιμισθίαν, ὡσ τέκνοισ λέγω, πλα-
τύνθητε καὶ ὑμεῖσ.

14 Μὴ γίνεσθε ἑτεροζυγοῦντεσ ἀπίστοισ·
τίσ γὰρ μετοχὴ δικαιοσύνῃ καὶ ἀνομίᾳ;

---

5 11, 23 ss. 6 Rom 12, 9. 9 1 Cor 15, 31.
13 1 Cor 4, 14. 14 Eph 5, 8. 11.

ἢ τίσ κοινωνία φωτὶ πρὸσ σκότοσ; 15 τίσ
δὲ συμφώνησισ Χριστοῦ πρὸσ Βελίαρ, ἢ τίσ
μερὶσ πιστῷ μετὰ ἀπίστου; 16 τίσ δὲ συν-
κατάθεσισ ναῷ θεοῦ μετὰ εἰδώλων; ἡμεῖσ
γὰρ ναὸσ θεοῦ ἐσμὲν ζῶντοσ, καθὼσ εἶπεν
ὁ θεὸσ ὅτι ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖσ καὶ ἐνπερι-
πατήσω, καὶ ἔσομαι αὐτῶν θεὸσ καὶ αὐτοὶ
ἔσονταί μου λαόσ. 17 Διὸ ἐξέλθατε ἐκ μέ-
σου αὐτῶν καὶ ἀφορίσθητε, λέγει κύριοσ,
καὶ ἀκαθάρτου μὴ ἅπτεσθε· κἀγὼ εἰσδέξο-
μαι ὑμᾶσ, 18 καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰσ πατέρα,
καὶ ὑμεῖσ ἔσεσθέ μοι εἰσ υἱοὺσ καὶ θυγα-
τέρας, λέγει κύριοσ παντοκράτωρ.

(VII.) 1 Ταύτασ οὖν ἔχοντεσ τὰσ ἐπαγ-
γελίας, ἀγαπητοί, καθαρίσωμεν ἑαυτοὺσ ἀπὸ
παντὸσ μολυσμοῦ σαρκὸσ καὶ πνεύματοσ,
ἐπιτελοῦντεσ ἁγιωσύνην ἐν φόβῳ θεοῦ.

VII.

Titi nuntium de Corinthiis. Tristitia salutaris ex priore reprehensione.

2 Χωρήσατε ἡμᾶσ· οὐδένα ἠδικήσαμεν,
οὐδένα ἐφθείραμεν, οὐδένα ἐπλεονεκτήσαμεν.
3 πρὸσ κατάκρισιν οὐ λέγω· προείρηκα γὰρ
ὅτι ἐν ταῖσ καρδίαισ ἡμῶν ἐστὲ εἰσ τὸ
συναποθανεῖν καὶ συνζῆν. 4 πολλή μοι παρ-

14. η τισ: τισ δε 15. χριστου: χριστω | ϛ[e] βελιαλ 16. συγκατ. | ημεισ et εσμεν: υμεισ et εστε | εμπεριπ. | μου: μοι 17. εξελθετε
VII. 3. ου προσ κατακρι. | συζην

15 1 Cor 10, 20. **16** 1 Cor 3, 16. Lev 26, 11 ss. Heb 8, 10. **17** Es 52, 11. Zeph 3, 19 s. **18** Ier 31, 9. 2 Sam 7, 14.

ρησία πρὸς ὑμᾶς, πολλή μοι καύχησις ὑπὲρ
ὑμῶν· πεπλήρωμαι τῇ παρακλήσει, ὑπερ-
περισσεύομαι τῇ χαρᾷ ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει
ἡμῶν. **5** Καὶ γὰρ ἐλθόντων ἡμῶν εἰς Μα-
κεδονίαν οὐδεμίαν ἔσχηκεν ἄνεσιν ἡ σὰρξ
ἡμῶν, ἀλλ' ἐν παντὶ θλιβόμενοι· ἔξωθεν
μάχαι, ἔσωθεν φόβοι. **6** ἀλλ' ὁ παρακαλῶν
τοὺς ταπεινοὺς παρεκάλεσεν ἡμᾶς ὁ θεὸς
ἐν τῇ παρουσίᾳ Τίτου· **7** οὐ μόνον δὲ ἐν
τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ παρα-
κλήσει ᾗ παρεκλήθη ἐφ' ὑμῖν, ἀναγγέλλων
ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἐπιπόθησιν, τὸν ὑμῶν ὀδυρ-
μόν, τὸν ὑμῶν ζῆλον ὑπὲρ ἐμοῦ, ὥστε με
μᾶλλον χαρῆναι. **8** ὅτι εἰ καὶ ἐλύπησα
ὑμᾶς ἐν τῇ ἐπιστολῇ οὐ μεταμέλομαι· εἰ
καὶ μετεμελόμην, βλέπω γὰρ ὅτι ἡ ἐπι-
στολὴ ἐκείνη εἰ καὶ πρὸς ὥραν ἐλύπησεν
ὑμᾶς, **9** νῦν χαίρω, οὐχ ὅτι ἐλυπήθητε,
ἀλλ' ὅτι ἐλυπήθητε εἰς μετάνοιαν· ἐλυπή-
θητε γὰρ κατὰ θεόν, ἵνα ἐν μηδενὶ ζημιω-
θῆτε ἐξ ἡμῶν. **10** ἡ γὰρ κατὰ θεὸν λύπη
μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον ἐργά-
ζεται· ἡ δὲ τοῦ κόσμου λύπη θάνατον κατ-
εργάζεται. **11** ἰδοὺ γὰρ αὐτὸ τοῦτο τὸ
κατὰ θεὸν λυπηθῆναι πόσην κατηργάσατο
ὑμῖν σπουδήν, ἀλλὰ ἀπολογίαν, ἀλλὰ ἀγα-
νάκτησιν, ἀλλὰ φόβον, ἀλλὰ ἐπιπόθησιν,

---

10. εργαζεται: κατεργαζ. 11. λυπηθηναι: add υμας | κατειργασατ.

VII. **5** 2, 12. **9** 2, 4.

ἀλλὰ ζῆλον, ἀλλὰ ἐκδίκησιν. ἐν παντὶ συνε-
στήσατε ἑαυτοὺσ ἁγνοὺσ εἶναι τῷ πράγματι.
12 ἄρα εἰ καὶ ἔγραψα ὑμῖν, οὐκ ἕνεκεν τοῦ
ἀδικήσαντοσ οὐδὲ ἕνεκεν τοῦ ἀδικηθέντοσ,
ἀλλ' ἕνεκεν τοῦ φανερωθῆναι τὴν σπουδὴν
ὑμῶν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν πρὸσ ὑμᾶσ ἐνώπιον
τοῦ θεοῦ. **13** διὰ τοῦτο παρακεκλήμεθα.
ἐπὶ δὲ τῇ παρακλήσει ἡμῶν περισσοτέρωσ
μᾶλλον ἐχάρημεν ἐπὶ τῇ χαρᾷ Τίτου, ὅτι
ἀναπέπαυται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἀπὸ πάντων
ὑμῶν· **14** ὅτι εἴ τι αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν κεκαύ-
χημαι, οὐ κατῃσχύνθην, ἀλλ' ὡσ πάντα ἐν
ἀληθείᾳ ἐλαλήσαμεν ὑμῖν, οὕτωσ καὶ ἡ
καύχησισ ἡμῶν ἐπὶ Τίτου ἀλήθεια ἐγενήθη.
15 καὶ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ περισσοτέρωσ
εἰσ ὑμᾶσ ἐστὶν ἀναμιμνησκομένου τὴν πάν-
των ὑμῶν ὑπακοήν, ὡσ μετὰ φόβου καὶ
τρόμου ἐδέξασθε αὐτόν. **16** χαίρω ὅτι ἐν
παντὶ θαρρῶ ἐν ὑμῖν.

VIII.

Macedonum exemplo commendat stipem pro sanctis colligendam. Item commendat Titum collectionis causa venturum.

1 Γνωρίζομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὴν χά-
ριν τοῦ θεοῦ τὴν δεδομένην ἐν ταῖσ ἐκκλη-
σίαισ τῆσ Μακεδονίασ, **2** ὅτι ἐν πολλῇ

11. ἀλλ εκδικ. | εν τω πραγμ. 12. ουκ: ουχ | εινεκεν ter | ς[e] ημων την υπ. υμων 13. επι δε τη: om δε h. l. et pon post περισσ. | τη παρακλ. υμων 14. η επι τιτου 16. χαιρω: ς[e] add ουν

14 9, 2. **15** Eph 6, 5.

δοκιμῇ θλίψεωσ ἡ περισσεία τῆσ χαρᾶσ
αὐτῶν **καὶ** ἡ κατὰ βάθουσ πτωχεία αὐτῶν
ἐπερίσσευσεν εἰσ τὸ πλοῦτοσ τῆσ ἁπλότητοσ
αὐτῶν· **3** ὅτι κατὰ δύναμιν, μαρτυρῶ, καὶ
παρὰ δύναμιν αὐθαίρετοι, **4** μετὰ πολλῆσ
παρακλήσεωσ δεόμενοι ἡμῶν τὴν χάριν καὶ
τὴν κοινωνίαν τῆσ διακονίασ τῆσ εἰσ τοὺσ
ἁγίουσ, **5** καὶ οὐ καθὼσ ἠλπίσαμεν, ἀλλὰ
ἑαυτοὺσ ἔδωκαν πρῶτον τῷ κυρίῳ καὶ ἡμῖν
διὰ θελήματοσ θεοῦ, **6** εἰσ τὸ παρακαλέσαι
ἡμᾶσ Τίτον, ἵνα καθὼσ προενήρξατο οὕτωσ
καὶ ἐπιτελέσῃ εἰσ ὑμᾶσ καὶ τὴν χάριν
ταύτην. **7** ἀλλ' ὥσπερ ἐν παντὶ περισ-
σεύετε, πίστει καὶ λόγῳ καὶ γνώσει καὶ
πάσῃ σπουδῇ καὶ τῇ ἐξ ὑμῶν ἐν ἡμῖν
ἀγάπῃ, ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ τῇ χάριτι περισ-
σεύητε. **8** οὐ κατ' ἐπιταγὴν λέγω, ἀλλὰ
διὰ τῆσ ἑτέρων σπουδῆσ καὶ τὸ τῆσ ὑμε-
τέρασ ἀγάπησ γνήσιον δοκιμάζων· **9** γι-
νώσκετε γὰρ τὴν χάριν τοῦ κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι δι' ὑμᾶσ ἐπτώχευσεν
πλούσιοσ ὤν, ἵνα ὑμεῖσ τῇ ἐκείνου πτωχείᾳ
πλουτήσητε. **10** καὶ γνώμην ἐν τούτῳ δί-
δωμι· τοῦτο γὰρ ὑμῖν συμφέρει, οἵτινεσ οὐ

VIII. 2. τον πλουτον 3. παρα: υπερ 4. εισ τουσ αγιουσ: add δεξασθαι ημασ 5. αλλ 8. υμετερασ: ς^e ημετερασ

VIII. **4** 9, 1. **5** Rom 15, 32. **7** 1 Cor 1, 5. **8** 1 Cor 7, 6.

μόνον τὸ ποιῆσαι ἀλλὰ καὶ τὸ θέλειν προ-
ενήρξασθε ἀπὸ πέρυσι· 11 νυνὶ δὲ καὶ τὸ
ποιῆσαι ἐπιτελέσατε, ὅπωσ καθάπερ ἡ προ-
θυμία τοῦ θέλειν, οὕτωσ καὶ τὸ ἐπιτελέσαι
ἐκ τοῦ ἔχειν. 12 εἰ γὰρ ἡ προθυμία πρό-
κειται, καθὸ ἂν ἔχῃ εὐπρόσδεκτοσ, οὐ καθὸ
οὐκ ἔχει. 13 οὐ γὰρ ἵνα ἄλλοισ ἄνεσισ,
ὑμῖν θλίψισ, ἀλλ᾽ ἐξ ἰσότητοσ· ἐν τῷ νῦν
καιρῷ τὸ ὑμῶν περίσσευμα εἰσ τὸ ἐκείνων
ὑστέρημα, 14 ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περίσ-
σευμα γένηται εἰσ τὸ ὑμῶν ὑστέρημα,
ὅπωσ γένηται ἰσότησ, 15 καθὼσ γέγραπται·
ὁ τὸ πολὺ οὐκ ἐπλεόνασεν, καὶ ὁ τὸ ὀλίγον
οὐκ ἠλαττόνησεν.

16 Χάρισ δὲ τῷ θεῷ τῷ διδόντι τὴν αὐτὴν
σπουδὴν ὑπὲρ ὑμῶν ἐν τῇ καρδίᾳ Τίτου,
17 ὅτι τὴν μὲν παράκλησιν ἐδέξατο, σπου-
δαιότεροσ δὲ ὑπάρχων αὐθαίρετοσ ἐξῆλθεν
πρὸσ ὑμᾶσ. 18 συνεπέμψαμεν δὲ τὸν ἀδελ-
φὸν μετ᾽ αὐτοῦ, οὗ ὁ ἔπαινοσ ἐν τῷ εὐαγ-
γελίῳ διὰ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν, 19 οὐ
μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ χειροτονηθεὶσ ὑπὸ τῶν
ἐκκλησιῶν συνέκδημοσ ἡμῶν σὺν τῇ χάριτι
ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ᾽ ἡμῶν πρὸσ τὴν
αὐτοῦ τοῦ κυρίου δόξαν καὶ προθυμίαν ἡμῶν,

---

12. αν: εαν | εχη τισ 13. υμιν: add δε 18. μετ αυτου τ. αδελφ. 19. προθυμ. υμων

---

15 Ex 16, 18. 16 1 Cor 15, 57 ss.

20 στελλόμενοι τοῦτο, μή τισ ἡμᾶσ μω-
μήσηται ἐν τῇ ἁδρότητι ταύτῃ τῇ διακο-
νουμένῃ ὑφ' ἡμῶν· 21 προνοοῦμεν γὰρ καλὰ
οὐ μόνον ἐνώπιον κυρίου ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον
ἀνθρώπων. 22 συνεπέμψαμεν δὲ αὐτοῖσ
τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν, ὃν ἐδοκιμάσαμεν ἐν
πολλοῖσ πολλάκισ σπουδαῖον ὄντα, νυνὶ δὲ
πολὺ σπουδαιότερον πεποιθήσει πολλῇ τῇ
εἰσ ὑμᾶσ. 23 εἴτε ὑπὲρ Τίτου, κοινωνὸσ
ἐμὸσ καὶ εἰσ ὑμᾶσ συνεργόσ· εἴτε ἀδελφοὶ
ἡμῶν, ἀπόστολοι ἐκκλησιῶν, δόξα Χριστοῦ.
24 τὴν οὖν ἔνδειξιν τῆσ ἀγάπησ ὑμῶν καὶ
ἡμῶν καυχήσεωσ ὑπὲρ ὑμῶν εἰσ αὐτοὺσ
ἐνδεικνύμενοι εἰσ πρόσωπον τῶν ἐκκλησιῶν.

IX.

Collectio prompte instituenda. De beneficentiae praemiis.

1 Περὶ μὲν γὰρ τῆσ διακονίασ τῆσ εἰσ
τοὺσ ἁγίουσ περισσόν μοι ἐστὶν τὸ γράφειν
ὑμῖν· 2 οἶδα γὰρ τὴν προθυμίαν ὑμῶν ἣν
ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι Μακεδόσιν, ὅτι Ἀχαΐα
παρεσκεύασται ἀπὸ πέρυσι, καὶ τὸ ὑμῶν
ζῆλοσ ἠρέθισεν τοὺσ πλείονασ. 3 ἔπεμψα
δὲ τοὺσ ἀδελφούσ, ἵνα μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν
τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κενωθῇ ἐν τῷ μέρει τούτῳ,
ἵνα καθὼσ ἔλεγον παρεσκευασμένοι ἦτε,

21. προνοουμενοι καλα 24. ενδειξασθε | και εισ προσωπ.
IX. 2. ο εξ υμων ζηλοσ

20 6, 3. **21** Rom 12, 17. **24** 7, 14.
IX. **1** 8, 4. **2** 8, 10. **3** 8, 18 ss.

4 μήπωσ ἐὰν ἔλθωσιν σὺν ἐμοὶ Μακεδόνεσ
καὶ εὕρωσιν ὑμᾶσ ἀπαρασκευάστουσ κατ-
αισχυνθῶμεν ἡμεῖσ, ἵνα μὴ λέγωμεν ὑμεῖσ,
ἐν τῇ ὑποστάσει ταύτῃ. 5 ἀναγκαῖον οὖν
ἡγησάμην παρακαλέσαι τοὺσ ἀδελφοὺσ ἵνα
προέλθωσιν εἰσ ὑμᾶσ καὶ προκαταρτίσωσιν
τὴν προεπηγγελμένην εὐλογίαν ὑμῶν, ταύ-
την ἑτοίμην εἶναι οὕτωσ ὡσ εὐλογίαν, μὴ
ὡσ πλεονεξίαν.

6 Τοῦτο δέ, ὁ σπείρων φειδομένωσ φει-
δομένωσ καὶ θερίσει, καὶ ὁ σπείρων ἐπ'
εὐλογίαισ ἐπ' εὐλογίαισ καὶ θερίσει. 7 ἕκα-
στοσ καθὼσ προῄρηται τῇ καρδίᾳ, μὴ ἐκ
λύπησ ἢ ἐξ ἀνάγκησ· ἱλαρὸν γὰρ δότην
ἀγαπᾷ ὁ θεόσ. 8 δυνατεῖ δὲ ὁ θεὸσ πᾶσαν
χάριν περισσεῦσαι εἰσ ὑμᾶσ, ἵνα ἐν παντὶ
πάντοτε πᾶσαν αὐτάρκειαν ἔχοντεσ περισ-
σεύητε εἰσ πᾶν ἔργον ἀγαθόν, 9 καθὼσ
γέγραπται· ἐσκόρπισεν, ἔδωκεν τοῖσ πένη-
σιν, ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰσ τὸν αἰῶνα.
10 ὁ δὲ ἐπιχορηγῶν σπέρμα τῷ σπείροντι
καὶ ἄρτον εἰσ βρῶσιν χορηγήσει καὶ πλη-
θυνεῖ τὸν σπόρον ὑμῶν καὶ αὐξήσει τὰ
γενήματα τῆσ δικαιοσύνησ ὑμῶν· 11 ἐν
παντὶ πλουτιζόμενοι εἰσ πᾶσαν ἁπλότητα,
ἥτισ κατεργάζεται δι' ἡμῶν εὐχαριστίαν
τῷ θεῷ. 12 ὅτι ἡ διακονία τῆσ λειτουργίασ

4. ταυτη: add τησ καυχησεωσ 5. προκατηγγελμ. | και μη ωσ | ωσπερ πλεονεξ. 7. προαιρειται 8. δυνατοσ 10. χορηγησαι et πληθυναι et αυξησαι | γεννηματα

4 11, 17. 6 Gal 6, 7 s. 7 Prov 22, 8. 9 Ps 111 (112), 9. 10 Es 55, 10. 12 Phil 2, 30.

ταύτηϲ οὐ μόνον ἐϲτὶν προϲαναπληροῦϲα
τὰ ὑϲτερήματα τῶν ἁγίων, ἀλλὰ καὶ περιϲ-
ϲεύουϲα διὰ πολλῶν εὐχαριϲτιῶν τῷ θεῷ·
13 διὰ τῆϲ δοκιμῆϲ τῆϲ διακονίαϲ ταύτηϲ
δοξάζοντεϲ τὸν θεὸν ἐπὶ τῇ ὑποταγῇ τῆϲ
ὁμολογίαϲ ὑμῶν εἰϲ τὸ εὐαγγέλιον τοῦ
Χριϲτοῦ καὶ ἁπλότητι τῆϲ κοινωνίαϲ εἰϲ
αὐτοὺϲ καὶ εἰϲ πάνταϲ, **14** καὶ αὐτῶν
δεήϲει ὑπὲρ ὑμῶν, ἐπιποθούντων ὑμᾶϲ διὰ
τὴν ὑπερβάλλουϲαν χάριν τοῦ θεοῦ ἐφ᾽ ὑμῖν.
15 χάριϲ τῷ θεῷ ἐπὶ τῇ ἀνεκδιηγήτῳ
αὐτοῦ δωρεᾷ.

X.

Apostolus idem praesens et absens. Vera gloria.

1 Αὐτὸϲ δὲ ἐγὼ Παῦλοϲ παρακαλῶ ὑμᾶϲ
διὰ τῆϲ πραΰτητοϲ καὶ ἐπιεικείαϲ τοῦ Χρι-
ϲτοῦ, ὃϲ κατὰ πρόϲωπον μὲν ταπεινὸϲ ἐν
ὑμῖν, ἀπὼν δὲ θαρρῶ εἰϲ ὑμᾶϲ· **2** δέομαι
δὲ τὸ μὴ παρὼν θαρρῆϲαι τῇ πεποιθήϲει
ᾗ λογίζομαι τολμῆϲαι ἐπί τιναϲ τοὺϲ λογι-
ζομένουϲ ἡμᾶϲ ὡϲ κατὰ ϲάρκα περιπατοῦν-
ταϲ. **3** ἐν ϲαρκὶ γὰρ περιπατοῦντεϲ οὐ κατὰ
ϲάρκα ϲτρατευόμεθα, **4** τὰ γὰρ ὅπλα τῆϲ
ϲτρατιᾶϲ ἡμῶν οὐ ϲαρκικὰ ἀλλὰ δυνατὰ
τῷ θεῷ πρὸϲ καθαίρεϲιν ὀχυρωμάτων, **5** λο-
γιϲμοὺϲ καθαιροῦντεϲ καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαι-

15. χαριϲ δε
X. 1. πραοτητοϲ 4. ϲτρατειαϲ

15 8, 16.
X. 1 Rom 12, 1.

ρόμενον κατὰ τῆσ γνώσεωσ τοῦ θεοῦ, καὶ
αἰχμαλωτίζοντεσ πᾶν νόημα εἰσ τὴν ὑπα-
κοὴν τοῦ Χριστοῦ, **6** καὶ ἐν ἑτοίμῳ ἔχον-
τεσ ἐκδικῆσαι πᾶσαν παρακοήν, ὅταν πλη-
ρωθῇ ὑμῶν ἡ ὑπακοή.
7 Τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε; εἴ τισ
πέποιθεν ἑαυτῷ Χριστοῦ εἶναι, τοῦτο λογι-
ζέσθω πάλιν ἐφ' ἑαυτοῦ, ὅτι καθὼσ αὐτὸσ
Χριστοῦ, οὕτωσ καὶ ἡμεῖσ. **8** ἐάν τε γὰρ
περισσότερόν τι καυχήσομαι περὶ τῆσ ἐξου-
σίασ ἡμῶν, ἧσ ἔδωκεν ὁ κύριοσ εἰσ οἰκο-
δομὴν καὶ οὐκ εἰσ καθαίρεσιν ὑμῶν, οὐκ
αἰσχυνθήσομαι, **9** ἵνα μὴ δόξω ὡσ ἂν ἐκ-
φοβεῖν ὑμᾶσ διὰ τῶν ἐπιστολῶν. **10** ὅτι
αἱ ἐπιστολαὶ μέν, φησίν, βαρεῖαι καὶ ἰσχυ-
ραί, ἡ δὲ παρουσία τοῦ σώματοσ ἀσθενὴσ
καὶ ὁ λόγοσ ἐξουθενημένοσ. **11** τοῦτο λο-
γιζέσθω ὁ τοιοῦτοσ, ὅτι οἷοί ἐσμεν τῷ λόγῳ
δι' ἐπιστολῶν ἀπόντεσ, τοιοῦτοι καὶ παρόν-
τεσ τῷ ἔργῳ. **12** οὐ γὰρ τολμῶμεν ἐνκρῖ-
ναι ἢ συνκρῖναι ἑαυτούσ τισιν τῶν ἑαυτοὺσ
συνιστανόντων· ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖσ ἑαυ-
τοὺσ μετροῦντεσ καὶ συνκρίνοντεσ ἑαυτοὺσ
ἑαυτοῖσ οὐ συνιᾶσιν. **13** ἡμεῖσ δὲ οὐκ εἰσ
τὰ ἄμετρα καυχησόμεθα, ἀλλὰ κατὰ τὸ
μέτρον τοῦ κανόνοσ, οὗ ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ
θεὸσ μέτρου, ἐφικέσθαι ἄχρι καὶ ὑμῶν.

---

7. εφ: αφ | και ημεισ: add χριστου 8. και περισσοτ. | καυχησωμαι | ο κυριοσ: add ημιν 10. αι μεν επιστολαι 12. εγκρι- et συγκρι- | ου συνιουσιν 13. ουκ: ουχι

---

8 12, 6. 13, 10. **13** Rom 12, 3.

14 οὐ γὰρ ὡσ μὴ ἐφικνούμενοι εἰσ ὑμᾶσ
ὑπερεκτείνομεν ἑαυτούσ, ἄχρι γὰρ καὶ ὑμῶν
ἐφθάσαμεν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ,
15 οὐκ εἰσ τὰ ἄμετρα καυχώμενοι ἐν ἀλλο-
τρίοισ κόποισ, ἐλπίδα δὲ ἔχοντεσ αὐξανο-
μένησ τῆσ πίστεωσ ὑμῶν ἐν ὑμῖν μεγαλυν-
θῆναι κατὰ τὸν κανόνα ἡμῶν εἰσ περισσείαν,
16 εἰσ τὰ ὑπερέκεινα ὑμῶν εὐαγγελίσασθαι,
οὐκ ἐν ἀλλοτρίῳ κανόνι εἰσ τὰ ἕτοιμα καυ-
χήσασθαι. **17** ὁ δὲ καυχώμενοσ ἐν κυρίῳ
καυχάσθω· **18** οὐ γὰρ ὁ ἑαυτὸν συνιστά-
νων, ἐκεῖνόσ ἐστιν δόκιμοσ, ἀλλ᾽ ὃν ὁ κύ-
ριοσ συνίστησιν.

XI.

De Pauli circa Corinthios studiis et non accepta mercede. Adversus calumniatores gloriatur virtutes et aerumnas.

1 Ὄφελον ἀνείχεσθέ μου μικρόν τι ἀφρο-
σύνησ· ἀλλὰ καὶ ἀνέχεσθέ μου. **2** ζηλῶ
γὰρ ὑμᾶσ θεοῦ ζήλῳ, ἡρμοσάμην γὰρ ὑμᾶσ
ἑνὶ ἀνδρὶ παρθένον ἁγνὴν παραστῆσαι τῷ
Χριστῷ· **3** φοβοῦμαι δὲ μήπωσ ὡσ ὁ ὄφισ
ἐξηπάτησεν Εὔαν ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτοῦ,
φθαρῇ τὰ νοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆσ ἁπλό-
τητοσ τῆσ εἰσ Χριστόν. **4** εἰ μὲν γὰρ ὁ
ἐρχόμενοσ ἄλλον Ἰησοῦν κηρύσσει ὃν οὐκ

---

18. συνιστων
XI. 1. ς[e] ηνειχεσθε | μικρ. τι: ς (non ς[e]) om τι | ς[e] τησ αφροσυνησ, ς τη αφροσυνη 3. ευαν εξηπατ. | ουτω φθαρη

---

17 1 Cor 1, 31. Ier 9, 23.
XI. **2** Eph 5, 26 s. **3** Eph 3, 4. **4** Gal 1, 6 ss.

ἐκηρύξαμεν, ἢ πνεῦμα ἕτερον λαμβάνετε
ὃ οὐκ ἐλάβετε, ἢ εὐαγγέλιον ἕτερον ὃ
οὐκ ἐδέξασθε, καλῶσ ἀνείχεσθε· **5** λογίζο-
μαι γὰρ μηδὲν ὑστερηκέναι τῶν ὑπερλίαν
ἀποστόλων. **6** εἰ δὲ καὶ ἰδιώτησ τῷ λόγῳ,
ἀλλ' οὐ τῇ γνώσει, ἀλλ' ἐν παντὶ φανερώ-
σαντεσ ἐν πᾶσιν εἰσ ὑμᾶσ. **7** ἢ ἁμαρτίαν
ἐποίησα ἐμαυτὸν ταπεινῶν ἵνα ὑμεῖσ ὑψω-
θῆτε, ὅτι δωρεὰν τὸ τοῦ θεοῦ εὐαγγέλιον
εὐηγγελισάμην ὑμῖν; **8** ἄλλασ ἐκκλησίασ
ἐσύλησα λαβὼν ὀψώνιον πρὸσ τὴν ὑμῶν
διακονίαν, καὶ παρὼν πρὸσ ὑμᾶσ καὶ ὑστε-
ρηθεὶσ οὐ κατενάρκησα οὐθενόσ· **9** τὸ γὰρ
ὑστέρημά μου προσανεπλήρωσαν οἱ ἀδελφοὶ
ἐλθόντεσ ἀπὸ Μακεδονίασ· καὶ ἐν παντὶ
ἀβαρῆ ἐμαυτὸν ὑμῖν ἐτήρησα καὶ τηρήσω.
10 ἔστιν ἀλήθεια Χριστοῦ ἐν ἐμοί, ὅτι ἡ
καύχησισ αὕτη οὐ φραγήσεται εἰσ ἐμὲ ἐν
τοῖσ κλίμασιν τῆσ Ἀχαΐασ. **11** διατί; ὅτι
οὐκ ἀγαπῶ ὑμᾶσ; ὁ θεὸσ οἶδεν. **12** ὃ δὲ
ποιῶ, καὶ ποιήσω, ἵνα ἐκκόψω τὴν ἀφορ-
μὴν τῶν θελόντων ἀφορμήν, ἵνα ἐν ᾧ
καυχῶνται εὑρεθῶσιν καθὼσ καὶ ἡμεῖσ.
13 οἱ γὰρ τοιοῦτοι ψευδαπόστολοι, ἐργάται
δόλιοι, μετασχηματιζόμενοι εἰσ ἀποστόλουσ

---

4. ηνειχεσθε 6. φανερωθεντεσ 8. ουδενοσ 9. υμιν εμαυτον 10. ς (non ς^e) ου σφραγισεται

---

5 12, 11. **8** 12, 13. **9** Act 18, 5.

Χριστοῦ. **14** καὶ οὐ θαῦμα· αὐτὸσ γὰρ ὁ
σατανᾶσ μετασχηματίζεται εἰσ ἄγγελον φω-
τόσ. **15** οὐ μέγα οὖν εἰ καὶ οἱ διάκονοι
αὐτοῦ μετασχηματίζονται ὡσ διάκονοι δι-
καιοσύνησ· ὧν τὸ τέλοσ ἔσται κατὰ τὰ
ἔργα αὐτῶν.

16 Πάλιν λέγω, μή τίσ με δόξῃ ἄφρονα
εἶναι· εἰ δὲ μήγε, κἂν ὡσ ἄφρονα δέξασθέ
με, ἵνα κἀγὼ μικρόν τι καυχήσωμαι. **17** ὃ
λαλῶ, οὐ κατὰ κύριον λαλῶ, ἀλλ' ὡσ ἐν
ἀφροσύνῃ, ἐν ταύτῃ τῇ ὑποστάσει τῆσ
καυχήσεωσ. **18** ἐπεὶ πολλοὶ καυχῶνται κατὰ
σάρκα, κἀγὼ καυχήσομαι. **19** ἡδέωσ γὰρ
ἀνέχεσθε τῶν ἀφρόνων φρόνιμοι ὄντεσ·
20 ἀνέχεσθε γὰρ εἴ τισ ὑμᾶσ καταδουλοῖ,
εἴ τισ κατεσθίει, εἴ τισ λαμβάνει, εἴ τισ
ἐπαίρεται, εἴ τισ εἰσ πρόσωπον ὑμᾶσ δέρει.
21 κατὰ ἀτιμίαν λέγω, ὡσ ὅτι ἡμεῖσ ἠσθε-
νήκαμεν· ἐν ᾧ δ' ἄν τισ τολμᾷ, ἐν ἀφρο-
σύνῃ λέγω, τολμῶ κἀγώ. **22** Ἑβραῖοί
εἰσιν; κἀγώ. Ἰσραηλεῖταί εἰσιν; κἀγώ.
σπέρμα Ἀβραάμ εἰσιν; κἀγώ. **23** διάκονοι
Χριστοῦ εἰσίν; παραφρονῶν λαλῶ, ὑπὲρ
ἐγώ· ἐν κόποισ περισσοτέρωσ, ἐν πληγαῖσ
περισσοτέρωσ, ἐν φυλακαῖσ ὑπερβαλλόντωσ,

---

14. ου θαυμαστον 16. μικρον τι καγω 17. ου λαλω κατ. κυρ. 18. κατ. την σαρκα 20. υμασ εισ προσωπον 21. ησθενησαμεν 22. ς (non ς[e]) quater εισιν, 22. ισραηλιται 23. εν πληγ. υπερβαλλ., εν φυλακ. περισσ.

ἐν θανάτοις πολλάκις· 24 ὑπὸ Ἰουδαίων
πεντάκις τεσσεράκοντα παρὰ μίαν ἔλαβον,
25 τρὶς ἐραβδίσθην, ἅπαξ ἐλιθάσθην, τρὶς
ἐναυάγησα, νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πε-
ποίηκα. 26 ὁδοιπορίαις πολλάκις, κινδύ-
νοις ποταμῶν, κινδύνοις λῃστῶν, κινδύνοις
ἐκ γένους, κινδύνοις ἐξ ἐθνῶν, κινδύνοις ἐν
πόλει, κινδύνοις ἐν ἐρημίᾳ, κινδύνοις ἐν θα-
λάσσῃ, κινδύνοις ἐν ψευδαδέλφοις, 27 κόπῳ
καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις πολλάκις, ἐν λιμῷ
καὶ δίψει, ἐν νηστείαις πολλάκις, ἐν ψύχει
καὶ γυμνότητι. 28 χωρὶς τῶν παρεκτὸς ἡ
ἐπίστασίς μοι ἡ καθ' ἡμέραν, ἡ μέριμνα
πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν. 29 τίς ἀσθενεῖ,
καὶ οὐκ ἀσθενῶ; τίς σκανδαλίζεται, καὶ
οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι; 30 εἰ καυχᾶσθαι δεῖ,
τὰ τῆς ἀσθενείας μου καυχήσομαι. 31 ὁ
θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ οἶδεν,
ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ὅτι οὐ
ψεύδομαι. 32 ἐν Δαμασκῷ ὁ ἐθνάρχης
Ἀρέτα τοῦ βασιλέως ἐφρούρει τὴν πόλιν

---

24. τεσσαρακ. 25. ερραβδισθ. 27. εν κοπω 28. επισυστασις | μοι: μου 31. του κυριου: add ημων | ιησου: add χριστου 32. δαμασκη. πολιν

---

24 Deut 25, 3. 25 Act 16, 22. 14, 19. 27, 41. 2 Tim 3, 11. 25 ss. 6, 4 ss. 30 12, 5. 31 Rom 1, 25. 9, 5. Gal 1, 20.

Δαμασκηνῶν πιάσαι με, 33 καὶ διὰ θυρίδοσ
ἐν σαργάνῃ ἐχαλάσθην διὰ τοῦ τείχουσ καὶ
ἐξέφυγον τὰσ χεῖρασ αὐτοῦ.

XII.

Visa Pauli caelestia. Sudes in carne. Pauli liberalitas in Corinthios; propediem venturi cura.

1 Καυχᾶσθαι δεῖ, οὐ συμφέρον μέν, ἐλεύ-
σομαι δὲ εἰσ ὀπτασίασ καὶ ἀποκαλύψεισ
κυρίου. 2 οἶδα ἄνθρωπον ἐν Χριστῷ πρὸ
ἐτῶν δεκατεσσάρων, εἴτε ἐν σώματι οὐκ
οἶδα, εἴτε ἐκτὸσ τοῦ σώματοσ οὐκ οἶδα, ὁ
θεὸσ οἶδεν, ἁρπαγέντα τὸν τοιοῦτον ἕωσ
τρίτου οὐρανοῦ. 3 καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον
ἄνθρωπον, εἴτε ἐν σώματι εἴτε χωρὶσ τοῦ
σώματοσ οὐκ οἶδα, ὁ θεὸσ οἶδεν, 4 ὅτι
ἡρπάγη εἰσ τὸν παράδεισον καὶ ἤκουσεν
ἄρρητα ῥήματα, ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λα-
λῆσαι. 5 ὑπὲρ τοῦ τοιούτου καυχήσομαι,
ὑπὲρ δὲ ἐμαυτοῦ οὐ καυχήσομαι εἰ μὴ ἐν
ταῖσ ἀσθενείαισ μου. 6 ἐὰν γὰρ θελήσω
καυχήσασθαι, οὐκ ἔσομαι ἄφρων, ἀλήθειαν
γὰρ ἐρῶ· φείδομαι δέ, μή τισ εἰσ ἐμὲ λο-
γίσηται ὑπὲρ ὃ βλέπει με ἢ ἀκούει ἐξ

32. πιασαι με: add θελων
XII. 1. καυχ. δει: καυχ. δη | ου συμφερει μοι | ελευσομ. γαρ 3. χωρισ: εκτοσ 6. ακουει: add τι

33 Act 9, 25.
XII. 1 11, 30. 3 11, 11. 5 9. 11, 30.

ἐμοῦ. 7 καὶ τῇ ὑπερβολῇ τῶν ἀποκαλύψεων
ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι, ἐδόθη μοι σκόλοψ τῇ
σαρκί, ἄγγελος σατανᾶ, ἵνα με κολαφίζῃ,
ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι. 8 ὑπὲρ τούτου τρὶς
τὸν κύριον παρεκάλεσα, ἵνα ἀποστῇ ἀπ᾿
ἐμοῦ. 9 καὶ εἴρηκέν μοι· ἀρκεῖ σοι ἡ χά-
ρις μου· ἡ γὰρ δύναμις ἐν ἀσθενείᾳ τε-
λεῖται. ἥδιστα οὖν μᾶλλον καυχήσομαι ἐν
ταῖς ἀσθενείαις μου, ἵνα ἐπισκηνώσῃ ἐπ᾿
ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ. 10 διὸ εὐδοκῶ
ἐν ἀσθενείαις, ἐν ὕβρεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν
διωγμοῖς καὶ στενοχωρίαις, ὑπὲρ Χριστοῦ·
ὅταν γὰρ ἀσθενῶ, τότε δυνατός εἰμι.
11 Γέγονα ἄφρων· ὑμεῖς με ἠναγκάσατε.
ἐγὼ γὰρ ὤφειλον ὑφ᾿ ὑμῶν συνίστασθαι·
οὐδὲν γὰρ ὑστέρησα τῶν ὑπερλίαν ἀποστό-
λων, εἰ καὶ οὐδέν εἰμι. 12 τὰ μὲν σημεῖα
τοῦ ἀποστόλου κατηργάσθη ἐν ὑμῖν ἐν πάσῃ
ὑπομονῇ σημείοις τε καὶ τέρασιν καὶ δυ-
νάμεσιν. 13 τί γάρ ἐστιν ὃ ἡσσώθητε ὑπὲρ
τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας, εἰ μὴ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ
οὐ κατενάρκησα ὑμῶν; χαρίσασθέ μοι τὴν
ἀδικίαν ταύτην. 14 ἰδοὺ τρίτον τοῦτο ἑτοί-
μως ἔχω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐ κατα-
ναρκήσω· οὐ γὰρ ζητῶ τὰ ὑμῶν ἀλλὰ ὑμᾶς.

---

7. σαταν 9. δυναμις: add μου | τελειουται 10. και στενοχ.: εν στενοχ. 11. αφρων: add καυχωμενος 12. κατειργασθη | εν σημειοις και 13. ηττηθητε 14. om τουτο | καταναρκησω: add υμων | αλλ υμας

---

11 6. 11, 5. **12** 1 Cor 9, 2. **13** 11, 8. **14** 13, 1.

οὐ γὰρ ὀφείλει τὰ τέκνα τοῖσ γονεῦσιν θη-
σαυρίζειν, ἀλλὰ οἱ γονεῖσ τοῖσ τέκνοισ.
15 ἐγὼ δὲ ἥδιστα δαπανήσω καὶ ἐκδαπα-
νηθήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν. εἰ περισ-
σοτέρωσ ὑμᾶσ ἀγαπῶ, ἧσσον ἀγαπῶμαι;

16 Ἔστω δέ, ἐγὼ οὐ κατεβάρησα ὑμᾶσ·
ἀλλὰ ὑπάρχων πανοῦργοσ δόλῳ ὑμᾶσ ἔλαβον.
17 μή τινα ὧν ἀπέσταλκα πρὸσ ὑμᾶσ, δι'
αὐτοῦ ἐπλεονέκτησα ὑμᾶσ; 18 παρεκάλεσα
Τίτον καὶ συναπέστειλα τὸν ἀδελφόν· μήτι
ἐπλεονέκτησεν ὑμᾶσ Τίτοσ; οὐ τῷ αὐτῷ
πνεύματι περιεπατήσαμεν; οὐ τοῖσ αὐτοῖσ
ἴχνεσιν;

19 Πάλαι δοκεῖτε ὅτι ὑμῖν ἀπολογούμεθα.
κατέναντι θεοῦ ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν· τὰ δὲ
πάντα, ἀγαπητοί, ὑπὲρ τῆσ ὑμῶν οἰκοδομῆσ.
20 φοβοῦμαι γὰρ μήπωσ ἐλθὼν οὐχ οἵουσ
θέλω εὕρω ὑμᾶσ κἀγὼ εὑρεθῶ ὑμῖν οἷον
οὐ θέλετε, μήπωσ ἔρισ, ζῆλοσ, θυμοί, ἐρι-
θεῖαι, καταλαλιαί, ψιθυρισμοί, φυσιώσεισ,
ἀκαταστασίαι· 21 μὴ πάλιν ἐλθόντοσ μου
ταπεινώσει με ὁ θεόσ μου πρὸσ ὑμᾶσ, καὶ
πενθήσω πολλοὺσ τῶν προημαρτηκότων καὶ

---

14. αλλ οι 15. ει: add και | αγαπω: αγαπων (sequitur ἀγαπῶμαι.) | ηττον 16. αλλ 19. παλαι: παλιν | ς ἀπολογούμεθα; | κατενωπιον του θεου 20. ερεισ | ζηλοι 21. ελθοντα με ταπεινωση ο

---

18 8, 6. 18. 20 1 Cor 3, 3 pp. 21 13, 2.

μὴ μετανοησάντων ἐπὶ τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ πορνείᾳ καὶ ἀσελγείᾳ ᾗ ἔπραξαν.

XIII.

Apostoli propediem venturi Corinthum de disciplina severa hortatio.

1 Τρίτον τοῦτο ἔρχομαι πρὸσ ὑμᾶσ· ἐπὶ
στόματοσ δύο μαρτύρων καὶ τριῶν σταθήσε-
ται πᾶν ῥῆμα. 2 προείρηκα καὶ προλέγω,
ὡσ παρὼν τὸ δεύτερον καὶ ἀπὼν νῦν, τοῖσ
προημαρτηκόσιν καὶ τοῖσ λοιποῖσ πᾶσιν, ὅτι
ἐὰν ἔλθω εἰσ τὸ πάλιν οὐ φείσομαι. 3 ἐπεὶ
δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντοσ Χρι-
στοῦ, ὃσ εἰσ ὑμᾶσ οὐκ ἀσθενεῖ ἀλλὰ δυνα-
τεῖ ἐν ὑμῖν. 4 καὶ γὰρ ἐσταυρώθη ἐξ
ἀσθενείασ, ἀλλὰ ζῇ ἐκ δυνάμεωσ θεοῦ· καὶ
γὰρ ἡμεῖσ ἀσθενοῦμεν ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ ζήσο-
μεν σὺν αὐτῷ ἐκ δυνάμεωσ θεοῦ εἰσ ὑμᾶσ.
5 ἑαυτοὺσ πειράζετε εἰ ἐστὲ ἐν τῇ πίστει,
ἑαυτοὺσ δοκιμάζετε· ἢ οὐκ ἐπιγινώσκετε
ἑαυτοὺσ ὅτι Χριστὸσ Ἰησοῦσ ἐν ὑμῖν; εἰ
μήτι ἀδόκιμοί ἐστε. 6 ἐλπίζω δὲ ὅτι γνώ-
σεσθε ὅτι ἡμεῖσ οὐκ ἐσμὲν ἀδόκιμοι. 7 εὐχό-
μεθα δὲ πρὸσ τὸν θεὸν μὴ ποιῆσαι ὑμᾶσ
κακὸν μηδέν, οὐχ ἵνα ἡμεῖσ δόκιμοι φανῶ-
μεν, ἀλλ' ἵνα ὑμεῖσ τὸ καλὸν ποιῆτε, ἡμεῖσ

XIII. 2. απων νυν: add γραφω 4. και γαρ pri: add ει | ϛ^e και γαρ και ημεισ | ζησομεθα 5. ιησουσ χριστοσ | εν υμιν: add εστιν 7. ευχομαι

XIII. 1 12, 14. Deut 19, 15.

δὲ ὡσ ἀδόκιμοι ὦμεν. 8 οὐ γὰρ δυνάμεθά
τι κατὰ τῆσ ἀληθείασ, ἀλλὰ ὑπὲρ τῆσ ἀλη-
θείασ. 9 χαίρομεν γὰρ ὅταν ἡμεῖσ ἀσθενῶ-
μεν, ὑμεῖσ δὲ δυνατοὶ ἦτε· τοῦτο καὶ εὐχό-
μεθα, τὴν ὑμῶν κατάρτισιν. 10 διὰ τοῦτο
ταῦτα ἀπὼν γράφω, ἵνα παρὼν μὴ ἀποτό-
μωσ χρήσωμαι κατὰ τὴν ἐξουσίαν· ἣν ὁ
κύριοσ ἔδωκέν μοι εἰσ οἰκοδομὴν καὶ οὐκ
εἰσ καθαίρεσιν.

11 Λοιπόν, ἀδελφοί, χαίρετε, καταρτί-
ζεσθε, παρακαλεῖσθε, τὸ αὐτὸ φρονεῖτε,
εἰρηνεύετε, καὶ ὁ θεὸσ τῆσ ἀγάπησ καὶ
εἰρήνησ ἔσται μεθ' ὑμῶν. 12 ἀσπάσασθε
ἀλλήλουσ ἐν ἁγίῳ φιλήματι. ἀσπάζονται
ὑμᾶσ οἱ ἅγιοι πάντεσ.

13 Ἡ χάρισ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ
καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ καὶ ἡ κοινωνία τοῦ
ἁγίου πνεύματοσ μετὰ πάντων ὑμῶν.

---

8. αλλ υπερ 9. τουτο δε και 10. εδωκ. μοι ο κυρ.
13. υμων: add αμην

---

10 10, 8. 11 Rom 15, 33. 12 Rom 16, 16 pp.

ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ.

I.

Gravis salutatio. Galatarum carpit defectum a divina evangelii veritate. De pristina sua vita et apostolatu exponit.

1 Παῦλοσ ἀπόστολοσ, οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων
οὐδὲ δι' ἀνθρώπου, ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ
καὶ θεοῦ πατρὸσ τοῦ ἐγείραντοσ αὐτὸν ἐκ
νεκρῶν, **2** καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ πάντεσ ἀδελφοί,
ταῖσ ἐκκλησίαισ τῆσ Γαλατίασ. **3** χάρισ
ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸσ καὶ
κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, **4** τοῦ δόντοσ
ἑαυτὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ὅπωσ
ἐξέληται ἡμᾶσ ἐκ τοῦ αἰῶνοσ τοῦ ἐνεστῶτοσ πονηροῦ κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ καὶ
πατρὸσ ἡμῶν, **5** ᾧ ἡ δόξα εἰσ τοὺσ αἰῶνασ
τῶν αἰώνων· ἀμήν.

6 Θαυμάζω ὅτι οὕτωσ ταχέωσ μετατίθεσθε ἀπὸ τοῦ καλέσαντοσ ὑμᾶσ ἐν χάριτι
Χριστοῦ εἰσ ἕτερον εὐαγγέλιον, **7** ὃ οὐκ
ἔστιν ἄλλο, εἰ μή τινέσ εἰσιν οἱ ταράσσοντεσ ὑμᾶσ καὶ θέλοντεσ μεταστρέψαι τὸ
εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. **8** ἀλλὰ καὶ ἐὰν
ἡμεῖσ ἢ ἄγγελοσ ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίσηται
παρ' ὃ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω.

---

* ς η προσ γαλατασ επιστολη παυλου, ς[e] παυλου του αποστολου η προσ γαλ. επιστολη

I. 4. περι: υπερ | του ενεστωτοσ αιωνοσ 8. ευαγγελιζηται υμιν

I. **2** Act 16, 6. **3** Rom 1, 7 ss. **4** 2, 20. Tit 2, 14. **5** Rom 16, 27 ss. **7** 5, 10.

9 ὡσ προειρήκαμεν, καὶ ἄρτι πάλιν λέγω,
εἴ τισ ὑμᾶσ εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελά-
βετε, ἀνάθεμα ἔστω. 10 ἄρτι γὰρ ἀνθρώ-
πουσ πείθω ἢ τὸν θεόν; ἢ ζητῶ ἀνθρώποισ
ἀρέσκειν; εἰ ἔτι ἀνθρώποισ ἤρεσκον, Χρι-
στοῦ δοῦλοσ οὐκ ἂν ἤμην.
11 Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγ-
γέλιον τὸ εὐαγγελισθὲν ὑπ' ἐμοῦ ὅτι οὐκ
ἔστιν κατὰ ἄνθρωπον· 12 οὐδὲ γὰρ ἐγὼ
παρὰ ἀνθρώπου παρέλαβον αὐτὸ οὔτε ἐδι-
δάχθην, ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεωσ Ἰησοῦ Χρι-
στοῦ. 13 ἠκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀναστρο-
φήν ποτε ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ, ὅτι καθ'
ὑπερβολὴν ἐδίωκον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ
καὶ ἐπόρθουν αὐτήν· 14 καὶ προέκοπτον
ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολλοὺσ συνηλικιώ-
τασ ἐν τῷ γένει μου, περισσοτέρωσ ζηλωτὴσ
ὑπάρχων τῶν πατρικῶν μου παραδόσεων.
15 ὅτε δὲ εὐδόκησεν ὁ ἀφορίσασ με ἐκ
κοιλίασ μητρόσ μου καὶ καλέσασ διὰ τῆσ
χάριτοσ αὐτοῦ 16 ἀποκαλύψαι τὸν υἱὸν
αὐτοῦ ἐν ἐμοί, ἵνα εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν ἐν
τοῖσ ἔθνεσιν, εὐθέωσ οὐ προσανεθέμην σαρκὶ
καὶ αἵματι, 17 οὐδὲ ἀνῆλθον εἰσ Ἱεροσό-
λυμα πρὸσ τοὺσ πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλουσ, ἀλλὰ

---

10. ει: add γαρ 15. ο αφορισασ: praem ο θεοσ
17. αλλ

---

13 Act 8, 3. 9, 21. 14 Act 22, 3.

ἀπῆλθον εἰσ Ἀραβίαν, καὶ πάλιν ὑπέστρεψα
εἰσ Δαμασκόν. 18 ἔπειτα μετὰ τρία ἔτη
ἀνῆλθον εἰσ Ἱεροσόλυμα ἱστορῆσαι Κηφᾶν,
καὶ ἐπέμεινα πρὸσ αὐτὸν ἡμέρασ δεκαπέντε·
19 ἕτερον δὲ τῶν ἀποστόλων οὐκ εἶδον εἰ
μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ κυρίου. 20 ἃ
δὲ γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ὅτι
οὐ ψεύδομαι. 21 ἔπειτα ἦλθον εἰσ τὰ κλί-
ματα τῆσ Ϲυρίασ καὶ τῆσ Κιλικίασ.
22 ἤμην δὲ ἀγνοούμενοσ τῷ προσώπῳ ταῖσ
ἐκκλησίαισ τῆσ Ἰουδαίασ ταῖσ ἐν Χριστῷ,
23 μόνον δὲ ἀκούοντεσ ἦσαν ὅτι ὁ διώκων
ἡμᾶσ ποτὲ νῦν εὐαγγελίζεται τὴν πίστιν ἥν
ποτε ἐπόρθει, 24 καὶ ἐδόξαζον ἐν ἐμοὶ τὸν
θεόν.

II.

De apostolorum conventu hierosolymitano et Pauli cum Petro controversia antiochena. De lege et fide.

1 Ἔπειτα διὰ δεκατεσσάρων ἐτῶν πάλιν
ἀνέβην εἰσ Ἱεροσόλυμα μετὰ Βαρνάβα,
συνπαραλαβὼν καὶ Τίτον· 2 ἀνέβην δὲ
κατὰ ἀποκάλυψιν, καὶ ἀνεθέμην αὐτοῖσ τὸ
εὐαγγέλιον ὃ κηρύσσω ἐν τοῖσ ἔθνεσιν, κατ'
ἰδίαν δὲ τοῖσ δοκοῦσιν, μήπωσ εἰσ κενὸν
τρέχω ἢ ἔδραμον. 3 ἀλλ' οὐδὲ Τίτοσ ὁ σὺν
ἐμοί, Ἕλλην ὤν, ἠναγκάσθη περιτμηθῆναι,

---

18. ετη τρια | κηφαν: πετρον
II. 1. συμπαραλ.

---

18 Act 9, 26. 21 Act 9, 30. 15, 41.
II. 2 Act 15, 2. 11, 30. Phil 2, 16.

4 διὰ δὲ τοὺσ παρεισάκτουσ ψευδαδέλφουσ,
οἵτινεσ παρεισῆλθον κατασκοπῆσαι τὴν
ἐλευθερίαν ἡμῶν ἣν ἔχομεν ἐν Χριστῷ Ἰη-
σοῦ, ἵνα ἡμᾶσ καταδουλώσουσιν· 5 οἷσ
οὐδὲ πρὸσ ὥραν εἴξαμεν τῇ ὑποταγῇ, ἵνα
ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγγελίου διαμείνῃ πρὸσ
ὑμᾶσ. 6 ἀπὸ δὲ τῶν δοκούντων εἶναί τι,
ὁποῖοί ποτε ἦσαν οὐδέν μοι διαφέρει·
πρόσωπον ὁ θεὸσ ἀνθρώπου οὐ λαμβάνει·
ἐμοὶ γὰρ οἱ δοκοῦντεσ οὐδὲν προσανέθεντο,
7 ἀλλὰ τοὐναντίον ἰδόντεσ ὅτι πεπίστευμαι
τὸ εὐαγγέλιον τῆσ ἀκροβυστίασ καθὼσ Πέ-
τροσ τῆσ περιτομῆσ, 8 ὁ γὰρ ἐνεργήσασ
Πέτρῳ εἰσ ἀποστολὴν τῆσ περιτομῆσ ἐνήργη-
σεν καὶ ἐμοὶ εἰσ τὰ ἔθνη, 9 καὶ γνόντεσ
τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι, Ἰάκωβοσ καὶ
Κηφᾶσ καὶ Ἰωάννησ, οἱ δοκοῦντεσ στῦλοι
εἶναι, δεξιὰσ ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ Βαρνάβᾳ
κοινωνίασ, ἵνα ἡμεῖσ εἰσ τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ
εἰσ τὴν περιτομήν· 10 μόνον τῶν πτωχῶν
ἵνα μνημονεύωμεν, ὃ καὶ ἐσπούδασα αὐτὸ
τοῦτο ποιῆσαι.

11 Ὅτε δὲ ἦλθεν Κηφᾶσ εἰσ Ἀντιόχειαν,

---

4. καταδουλωσωνται 6. θεοσ pro ο θεοσ 11. κηφασ: πετροσ

---

6 Rom 2, 11. 9 Act 15, 12 ss. 10 Act 11, 29 s.
11 Act 15, 35.

κατὰ πρόσωπον αὐτῷ ἀντέστην, ὅτι κατε-
γνωσμένοσ ἦν. 12 πρὸ τοῦ γὰρ ἐλθεῖν
τινὰσ ἀπὸ Ἰακώβου μετὰ τῶν ἐθνῶν συνή-
σθιεν· ὅτε δὲ ἦλθον, ὑπέστελλεν καὶ ἀφώ-
ριζεν ἑαυτόν, φοβούμενοσ τοὺσ ἐκ περιτο-
μῆσ· 13 καὶ συνυπεκρίθησαν αὐτῷ καὶ οἱ
λοιποὶ Ἰουδαῖοι, ὥστε καὶ Βαρνάβασ συν-
απήχθη αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει. 14 ἀλλ' ὅτε
εἶδον ὅτι οὐκ ὀρθοποδοῦσιν πρὸσ τὴν ἀλή-
θειαν τοῦ εὐαγγελίου, εἶπον τῷ Κηφᾷ ἔμ-
προσθεν πάντων· εἰ σὺ Ἰουδαῖοσ ὑπάρχων
ἐθνικῶσ καὶ οὐχ Ἰουδαϊκῶσ ζῇσ, πῶσ τὰ
ἔθνη ἀναγκάζεισ ἰουδαΐζειν; 15 ἡμεῖσ φύσει
Ἰουδαῖοι καὶ οὐκ ἐξ ἐθνῶν ἁμαρτωλοί,
16 εἰδότεσ δὲ ὅτι οὐ δικαιοῦται ἄνθρωποσ
ἐξ ἔργων νόμου ἐὰν μὴ διὰ πίστεωσ Χρι-
στοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἡμεῖσ εἰσ Χριστὸν Ἰησοῦν
ἐπιστεύσαμεν, ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεωσ
Χριστοῦ καὶ οὐκ ἐξ ἔργων νόμου, ὅτι ἐξ
ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σάρξ.
17 εἰ δὲ ζητοῦντεσ δικαιωθῆναι ἐν Χριστῷ
εὑρέθημεν καὶ αὐτοὶ ἁμαρτωλοί, ἆρα Χρι-
στὸσ ἁμαρτίασ διάκονοσ; μὴ γένοιτο. 18 εἰ
γὰρ ἃ κατέλυσα ταῦτα πάλιν οἰκοδομῶ,
παραβάτην ἐμαυτὸν συνιστάνω. 19 ἐγὼ γὰρ

---

14. κηφα: πετρω | ζησ και ουκ ιουδαϊκωσ | πωσ: τι
16. ἁμαρτωλοί· [16]εἰδότεσ | δε: om | ιησου χριστου |
οτι: διοτι | εξ εργ. νομ. post ου δικαι. 18. συνιστημι

---

12 Act 11, 3. 16 3, 11. Rom 3, 20. Ps 142 (143), 2.

διὰ νόμου νόμῳ ἀπέθανον ἵνα θεῷ ζήσω.
20 Χριστῷ συνεσταύρωμαι· ζῶ δὲ οὐκέτι
ἐγώ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστόσ· ὃ δὲ νῦν ζῶ
ἐν σαρκί, ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ
θεοῦ τοῦ ἀγαπήσαντόσ με καὶ παραδόντοσ
ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ. **21** οὐκ ἀθετῶ τὴν χά-
ριν τοῦ θεοῦ· εἰ γὰρ διὰ νόμου δικαιοσύνη,
ἄρα Χριστὸσ δωρεὰν ἀπέθανεν.

III.

Spiritus ex fide. Abrahami fides ac filii. Dei promissio, lex, Christus. Lex educator. Christiani et Abraham.

1 Ὦ ἀνόητοι Γαλάται, τίσ ὑμᾶσ ἐβά-
σκανεν, οἷσ κατ᾽ ὀφθαλμοὺσ Ἰησοῦσ Χρι-
στὸσ προεγράφη ἐσταυρωμένοσ; **2** τοῦτο
μόνον θέλω μαθεῖν ἀφ᾽ ὑμῶν, ἐξ ἔργων
νόμου τὸ πνεῦμα ἐλάβετε ἢ ἐξ ἀκοῆσ πί-
στεωσ; **3** οὕτωσ ἀνόητοί ἐστε; ἐναρξάμενοι
πνεύματι νῦν σαρκὶ ἐπιτελεῖσθε; **4** τοσαῦτα
ἐπάθετε εἰκῇ; εἴγε καὶ εἰκῇ. **5** ὁ οὖν
ἐπιχορηγῶν ὑμῖν τὸ πνεῦμα καὶ ἐνεργῶν
δυνάμεισ ἐν ὑμῖν, ἐξ ἔργων νόμου ἢ ἐξ
ἀκοῆσ πίστεωσ; **6** καθὼσ Ἀβραὰμ ἐπί-

III. 1. εβασκανεν: add τη αληθεια μη πειθεσθαι | προεγραφη: add εν υμιν

20 1, 4. Eph 5, 2.
III. **2** 5. Rom 10, 17. **6** Gen 15, 6. Rom 4, 3. Iac 2, 23.

στευσεν τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰσ
δικαιοσύνην. 7 γινώσκετε ἄρα ὅτι οἱ ἐκ
πίστεωσ, οὗτοι υἱοί εἰσιν Ἀβραάμ. 8 προϊ-
δοῦσα δὲ ἡ γραφὴ ὅτι ἐκ πίστεωσ δικαιοῖ
τὰ ἔθνη ὁ θεόσ, προευηγγελίσατο τῷ Ἀβραὰμ
ὅτι ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πάντα τὰ ἔθνη.
9 ὥστε οἱ ἐκ πίστεωσ εὐλογοῦνται σὺν τῷ
πιστῷ Ἀβραάμ. 10 ὅσοι γὰρ ἐξ ἔργων
νόμου εἰσίν, ὑπὸ κατάραν εἰσίν· γέγραπται
γὰρ ὅτι ἐπικατάρατοσ πᾶσ ὃσ οὐκ ἐμμένει
πᾶσιν τοῖσ γεγραμμένοισ ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ
νόμου τοῦ ποιῆσαι αὐτά. 11 ὅτι δὲ ἐν
νόμῳ οὐδεὶσ δικαιοῦται παρὰ τῷ θεῷ δῆλον,
ὅτι ὁ δίκαιοσ ἐκ πίστεωσ ζήσεται· 12 ὁ
δὲ νόμοσ οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεωσ, ἀλλὰ ὁ
ποιήσασ αὐτὰ ζήσεται ἐν αὐτοῖσ. 13 Χρι-
στὸσ ἡμᾶσ ἐξηγόρασεν ἐκ τῆσ κατάρασ τοῦ
νόμου γενόμενοσ ὑπὲρ ἡμῶν κατάρα, ὅτι
γέγραπται· ἐπικατάρατοσ πᾶσ ὁ κρεμάμενοσ
ἐπὶ ξύλου, 14 ἵνα εἰσ τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία
τοῦ Ἀβραὰμ γένηται ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα
τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματοσ λάβωμεν
διὰ τῆσ πίστεωσ.

15 Ἀδελφοί, κατὰ ἄνθρωπον λέγω. ὅμωσ

---

7. εισιν υιοι 8. ς[e] ευλογηθησονται 10. οτι: om | εμμ. εν πασι 12. αλλ | ο ποιησ. αυτα ανθρωποσ 13. οτι γεγρ.: γεγρ. γαρ

---

8 Gen 12, 3. Act 3, 25. 10 Deut 27, 26. 11 Hab 2, 4. Heb 10, 38. Rom 1, 17. 12 Lev 18, 5. Rom 10, 5. 13 4, 5. Deut 21, 23. 15 Rom 3, 5 ss.

ἀνθρώπου κεκυρωμένην διαθήκην οὐδεὶς
ἀθετεῖ ἢ ἐπιδιατάσσεται. 16 τῷ δὲ Ἀβραὰμ
ἐρρέθησαν αἱ ἐπαγγελίαι καὶ τῷ σπέρματι
αὐτοῦ. οὐ λέγει· καὶ τοῖς σπέρμασιν, ὡς
ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ' ὡς ἐφ' ἑνός· καὶ τῷ σπερ-
ματί σου, ὅς ἐστιν Χριστός. 17 τοῦτο δὲ
λέγω· διαθήκην προκεκυρωμένην ὑπὸ τοῦ
θεοῦ ὁ μετὰ τετρακόσια καὶ τριάκοντα ἔτη
γεγονὼς νόμος οὐκ ἀκυροῖ, εἰς τὸ καταργῆ-
σαι τὴν ἐπαγγελίαν. 18 εἰ γὰρ ἐκ νόμου
ἡ κληρονομία, οὐκέτι ἐξ ἐπαγγελίας· τῷ δὲ
Ἀβραὰμ δι' ἐπαγγελίας κεχάρισται ὁ θεός.
19 τί οὖν ὁ νόμος; τῶν παραβάσεων χά-
ριν προσετέθη, ἄχρις οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρμα
ᾧ ἐπήγγελται, διαταγεὶς δι' ἀγγέλων, ἐν
χειρὶ μεσίτου. 20 ὁ δὲ μεσίτης ἑνὸς οὐκ
ἔστιν, ὁ δὲ θεὸς εἷς ἐστίν. 21 ὁ οὖν νόμος
κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ θεοῦ; μὴ γένοιτο.
εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος ὁ δυνάμενος ζωοποιῆ-
σαι, ὄντως ἐκ νόμου ἦν ἂν ἡ δικαιοσύνη·
22 ἀλλὰ συνέκλεισεν ἡ γραφὴ τὰ πάντα
ὑπὸ ἁμαρτίαν ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως

---

16. ερρηθησαν 17. υπο τ. θεου: add εισ χριστον | ετη: ante τετραχ. χ. τρι. 21. αν εκ νομου ην

---

16 8. Gen 22, 18 pp. **17** Ex 12, 41. **18** Rom 4, 14. **19** Rom 5, 20. Heb 2, 2. Act 7, 53. **20** 1 Tim 2, 5. **22** Rom 11, 32.

Ἰησοῦ Χριστοῦ δοθῇ τοῖσ πιστεύουσιν.
23 πρὸ τοῦ δὲ ἐλθεῖν τὴν πίστιν ὑπὸ νόμον
ἐφρουρούμεθα συνκλειόμενοι εἰσ τὴν μέλ-
λουσαν πίστιν ἀποκαλυφθῆναι. 24 ὥστε ὁ
νόμοσ παιδαγωγὸσ ἡμῶν γέγονεν εἰσ Χρι-
στόν, ἵνα ἐκ πίστεωσ δικαιωθῶμεν· 25 ἐλ-
θούσησ δὲ τῆσ πίστεωσ οὐκέτι ὑπὸ παιδα-
γωγόν ἐσμεν. 26 πάντεσ γὰρ υἱοὶ θεοῦ
ἐστὲ διὰ τῆσ πίστεωσ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ·
27 ὅσοι γὰρ εἰσ Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χρι-
στὸν ἐνεδύσασθε. 28 οὐκ ἔνι Ἰουδαῖοσ
οὐδὲ Ἕλλην, οὐκ ἔνι δοῦλοσ οὐδὲ ἐλεύθεροσ,
οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ· ἅπαντεσ γὰρ ὑμεῖσ
εἰσ ἐστὲ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. 29 εἰ δὲ ὑμεῖσ
Χριστοῦ, ἄρα τοῦ Ἀβραὰμ σπέρμα ἐστέ,
κατὰ ἐπαγγελίαν κληρονόμοι.

IV.

Heres parvulus. Servi legis et dei filii. Pristini amoris recordatio. Hagar et Sara duo foedera.

1 Λέγω δέ, ἐφ᾽ ὅσον χρόνον ὁ κληρονό-
μοσ νήπιόσ ἐστιν, οὐδὲν διαφέρει δούλου
κύριοσ πάντων ὤν, 2 ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπουσ
ἐστὶν καὶ οἰκονόμουσ ἄχρι τῆσ προθεσμίασ
τοῦ πατρόσ. 3 οὕτωσ καὶ ἡμεῖσ, ὅτε ἦμεν

23. συγκεκλεισμενοι 28. παντεσ 29. και κατ επαγγελ.
IV. 3. ημεν

23 1 Pet 1, 5. 27 Rom 6, 3. 13, 14. 28 s. 1 Cor 12, 13. Col 3, 11. 29 Rom 9, 7 s.
IV. 3 9. Col 2, 20.

νήπιοι, ὑπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου ἤμεθα
δεδουλωμένοι· **4** ὅτε δὲ ἦλθεν τὸ πλήρωμα
τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸσ τὸν υἱὸν
αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικόσ, γενόμενον
ὑπὸ νόμον, **5** ἵνα τοὺσ ὑπὸ νόμον ἐξαγο-
ράσῃ, ἵνα τὴν υἱοθεσίαν ἀπολάβωμεν. **6** ὅτι
δέ ἐστε υἱοί, ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸσ τὸ πνεῦμα
τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰσ τὰσ καρδίασ ἡμῶν,
κρᾶζον· Ἀββᾶ ὁ πατήρ. **7** ὥστε οὐκέτι εἶ
δοῦλοσ ἀλλὰ υἱόσ· εἰ δὲ υἱόσ, καὶ κληρο-
νόμοσ διὰ θεοῦ.

8 Ἀλλὰ τότε μὲν οὐκ εἰδότεσ θεὸν ἐδου-
λεύσατε τοῖσ φύσει μὴ οὖσιν θεοῖσ· **9** νῦν
δὲ γνόντεσ θεόν, μᾶλλον δὲ γνωσθέντεσ ὑπὸ
θεοῦ, πῶσ ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ
καὶ πτωχὰ στοιχεῖα, οἷσ πάλιν ἄνωθεν δου-
λεῦσαι θέλετε; **10** ἡμέρασ παρατηρεῖσθε
καὶ μῆνασ καὶ καιροὺσ καὶ ἐνιαυτούσ;
11 φοβοῦμαι ὑμᾶσ μήπωσ εἰκῇ κεκοπίακα
εἰσ ὑμᾶσ.

12 Γίνεσθε ὡσ ἐγώ, ὅτι κἀγὼ ὡσ ὑμεῖσ,
ἀδελφοί, δέομαι ὑμῶν. οὐδέν με ἠδική-
σατε· **13** οἴδατε δὲ ὅτι δι᾽ ἀσθένειαν τῆσ
σαρκὸσ εὐηγγελισάμην ὑμῖν τὸ πρότερον,
14 καὶ τὸν πειρασμὸν ὑμῶν ἐν τῇ σαρκί

---

6. εισ τ. καρδ. υμων 7. αλλ υιοσ | δια θεου: θεου δια χριστου 8. μη φυσει ουσι 9. δουλευειν 14. τον πειρασμ. μου τον

---

4 Eph 1, 10. Rom 1, 3. **5** 3, 13. **6** Rom 8, 15. **7** Rom 8, 17. **10** Col 2, 16. Rom 14, 5.

μου οὐκ ἐξουθενήσατε οὐδὲ ἐξεπτύσατε,
ἀλλὰ ὡσ ἄγγελον θεοῦ ἐδέξασθέ με, ὡσ
Χριστὸν Ἰησοῦν. **15** ποῦ οὖν ὁ μακαρισμὸσ
ὑμῶν; μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν ὅτι εἰ δυνατὸν
τοὺσ ὀφθαλμοὺσ ὑμῶν ἐξορύξαντεσ ἐδώκατέ
μοι. **16** ὥστε ἐχθρὸσ ὑμῶν γέγονα ἀλη-
θεύων ὑμῖν; **17** ζηλοῦσιν ὑμᾶσ οὐ καλῶσ,
ἀλλὰ ἐκκλεῖσαι ὑμᾶσ θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺσ
ζηλοῦτε. **18** καλὸν δὲ ζηλοῦσθαι ἐν καλῷ
πάντοτε, καὶ μὴ μόνον ἐν τῷ παρεῖναί με
πρὸσ ὑμᾶσ. **19** τέκνα μου, οὓσ πάλιν
ὠδίνω μέχρισ οὗ μορφωθῇ Χριστὸσ ἐν ὑμῖν,
20 ἤθελον δὲ παρεῖναι πρὸσ ὑμᾶσ ἄρτι καὶ
ἀλλάξαι τὴν φωνήν μου, ὅτι ἀποροῦμαι
ἐν ὑμῖν.

21 Λέγετέ μοι, οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντεσ
εἶναι, τὸν νόμον οὐκ ἀκούετε; **22** γέγραπται
γὰρ ὅτι Ἀβραὰμ δύο υἱοὺσ ἔσχεν, ἕνα ἐκ
τῆσ παιδίσκησ καὶ ἕνα ἐκ τῆσ ἐλευθέρασ.
23 ἀλλʼ ὁ μὲν ἐκ τῆσ παιδίσκησ κατὰ
σάρκα γεγέννηται, ὁ δὲ ἐκ τῆσ ἐλευθέρασ
διὰ τῆσ ἐπαγγελίασ. **24** ἅτινά ἐστιν ἀλλη-
γορούμενα· αὗται γάρ εἰσιν δύο διαθῆκαι,
μία μὲν ἀπὸ ὄρουσ Σινᾶ, εἰσ δουλίαν

---

14. αλλ 15. που: τισ | ουν: add ην | αν εδωκατε 17. ς^e εκκλεισ. ημασ 18. το ζηλουσθαι 19. τεκνια | αχρισ ου 24. αι δυο | δουλειαν

---

19 1 Cor 4, 15. **22** Gen 21, 2. 9. **23** Rom 9, 9.

γεννῶσα, ἥτισ ἐστὶν Ἄγαρ. **25** τὸ γὰρ Σινᾶ
ὄροσ ἐστὶν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ· συνστοιχεῖ δὲ τῇ
νῦν Ἱερουσαλήμ, δουλεύει γὰρ μετὰ τῶν
τέκνων αὐτῆσ. **26** ἡ δὲ ἄνω Ἱερουσαλὴμ
ἐλευθέρα ἐστίν, ἥτισ ἐστὶν μήτηρ ἡμῶν·
27 γέγραπται γάρ· εὐφράνθητι στεῖρα ἡ οὐ
τίκτουσα, ῥῆξον καὶ βόησον ἡ οὐκ ὠδίνουσα,
ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆσ ἐρήμου μᾶλλον ἢ
τῆσ ἐχούσησ τὸν ἄνδρα. **28** ὑμεῖσ δέ,
ἀδελφοί, κατὰ Ἰσαὰκ ἐπαγγελίασ τέκνα
ἐστέ. **29** ἀλλ' ὥσπερ τότε ὁ κατὰ σάρκα
γεννηθεὶσ ἐδίωκεν τὸν κατὰ πνεῦμα, οὕτωσ
καὶ νῦν. **30** ἀλλὰ τί λέγει ἡ γραφή; ἔκβαλε
τὴν παιδίσκην καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆσ· οὐ γὰρ
μὴ κληρονομήσει ὁ υἱὸσ τῆσ παιδίσκησ
μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆσ ἐλευθέρασ. **31** διό,
ἀδελφοί, οὐκ ἐσμὲν παιδίσκησ τέκνα ἀλλὰ
τῆσ ἐλευθέρασ.

V.

Standum christiana libertate contra iudaizantes seductores. Libertatis lex impletur fide, caritate, morum sanctitate.

1 Τῇ ἐλευθερίᾳ ἡμᾶσ Χριστὸσ ἠλευθέρωσεν. στήκετε οὖν καὶ μὴ πάλιν ζυγῷ δουλίασ ἐνέχεσθε.

2 Ἴδε ἐγὼ Παῦλοσ λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν

25. το γαρ αγαρ | συστοιχ. | δουλευει δε 26. ημων: παντων ημ. 28. υμεισ et εστε: ημεισ et εσμεν 30. κληρονομηση 31. διο: αρα
V. 1. τη ελευθερια ουν η χριστ. ημασ ηλ. στηκετε και | δουλειασ 2. ἰδὲ

26 Heb 12, 22. Apoc 3, 12. **27** Es 54, 1. **28** Rom 9, 7 s. **30** Gen 21, 10. 12.

περιτέμνησθε, Χριστὸσ ὑμᾶσ οὐδὲν ὠφελή-
σει. **3** μαρτύρομαι δὲ πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ
περιτεμνομένῳ ὅτι ὀφειλέτησ ἐστὶν ὅλον τὸν
νόμον ποιῆσαι. **4** κατηργήθητε ἀπὸ Χρι-
στοῦ οἵτινεσ ἐν νόμῳ δικαιοῦσθε, τῆσ χά-
ριτοσ ἐξεπέσατε. **5** ἡμεῖσ γὰρ πνεύματι
ἐκ πίστεωσ ἐλπίδα δικαιοσύνησ ἀπεκδεχό-
μεθα. **6** ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περι-
τομή τι ἰσχύει οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ πί-
στισ δι᾽ ἀγάπησ ἐνεργουμένη.

7 Ἐτρέχετε καλῶσ· τίσ ὑμᾶσ ἐνέκοψεν
ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι; **8** ἡ πεισμονὴ οὐκ
ἐκ τοῦ καλοῦντοσ ὑμᾶσ. **9** μικρὰ ζύμη
ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ. **10** ἐγὼ πέποιθα
εἰσ ὑμᾶσ ἐν κυρίῳ ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρονή-
σετε· ὁ δὲ ταράσσων ὑμᾶσ βαστάσει τὸ
κρίμα, ὅστισ ἐὰν ᾖ. **11** ἐγὼ δέ, ἀδελφοί,
εἰ περιτομὴν ἔτι κηρύσσω, τί ἔτι διώκομαι;
ἄρα κατήργηται τὸ σκάνδαλον τοῦ σταυροῦ.
12 ὄφελον καὶ ἀποκόψονται οἱ ἀναστατοῦν-
τεσ ὑμᾶσ.

13 Ὑμεῖσ γὰρ ἐπ᾽ ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε,
ἀδελφοί· μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰσ ἀφορ-
μὴν τῇ σαρκί, ἀλλὰ διὰ τῆσ ἀγάπησ δου-

---

4. απο του χριστου 7. ανεκοψε | τη αληθεια 10. οστισ αν

V. **3** Iac 2, 10. **6** 6, 15. 1 Cor 7, 19. **7** 3, 1.
1 Cor 7, 6. **9** 1 Cor 5, 6.

λεύετε ἀλλήλοις. 14 ὁ γὰρ πᾶς νόμος ἐν
ἑνὶ λόγῳ πεπλήρωται, ἐν τῷ· ἀγαπήσεις τὸν
πλησίον σου ὡς σεαυτόν. 15 εἰ δὲ ἀλλή-
λους δάκνετε καὶ κατεσθίετε, βλέπετε μὴ
ὑπ' ἀλλήλων ἀναλωθῆτε.

16 Λέγω δέ, πνεύματι περιπατεῖτε καὶ
ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ τελέσητε. 17 ἡ
γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος,
τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός· ταῦτα γὰρ
ἀλλήλοις ἀντίκειται, ἵνα μὴ ἃ ἐὰν θέλητε
ταῦτα ποιῆτε. 18 εἰ δὲ πνεύματι ἄγεσθε,
οὐκ ἐστὲ ὑπὸ νόμον. 19 φανερὰ δέ ἐστιν
τὰ ἔργα τῆς σαρκός, ἅτινά ἐστιν πορνεία,
ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια, 20 εἰδωλολατρεία,
φαρμακεία, ἔχθραι, ἔρις, ζῆλος, θυμοί,
ἐριθεῖαι, διχοστασίαι, αἱρέσεις, 21 φθόνοι,
μέθαι, κῶμοι, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις, ἃ προ-
λέγω ὑμῖν καθὼς προεῖπον, ὅτι οἱ τὰ
τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν θεοῦ οὐ κλη-
ρονομήσουσιν. 22 ὁ δὲ καρπὸς τοῦ πνεύ-
ματός ἐστιν ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, μακρο-
θυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις,
23 πραΰτης, ἐγκράτεια· κατὰ τῶν τοιού-
των οὐκ ἔστιν νόμος. 24 οἱ δὲ τοῦ
Χριστοῦ Ἰησοῦ τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν
σὺν τοῖς παθήμασιν καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις.

14. πληρουται | εαυτον 15. υπο αλληλ. 17. ταυτα δε αντικ. αλλ. 19. πορνεια: praem μοιχεια 20. ερεις | ζηλοι 21. φθονοι: add φονοι | καθως: add και 23. πραοτης 24. om ιησου

14 Lev 19, 18. Mt 22, 39. Rom 13, 8 s. 18 Rom 8, 14. 6, 14. 19 ss. Rom 1, 29 ss. 22 Eph 5, 9.

25 εἰ ζῶμεν πνεύματι, πνεύματι καὶ στοι-
χῶμεν. 26 μὴ γινώμεθα κενόδοξοι, ἀλλή-
λουσ προκαλούμενοι, ἀλλήλοισ φθονοῦντεσ.

VI.

Errantibus fratribus consulendum. Seminatio carnalium et spiritalium. De falsorum doctorum ambitione. Gloriandum cruce Christi. Stigmata Iesu.

1 Ἀδελφοί, ἐὰν καὶ προλημφθῇ ἄνθρω-
ποσ ἔν τινι παραπτώματι, ὑμεῖσ οἱ πνευ-
ματικοὶ καταρτίζετε τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύ-
ματι πραΰτητοσ, σκοπῶν σεαυτόν, μὴ καὶ
σὺ πειρασθῇσ. 2 ἀλλήλων τὰ βάρη βαστά-
ζετε, καὶ οὕτωσ ἀναπληρώσετε τὸν νόμον
τοῦ Χριστοῦ. 3 εἰ γὰρ δοκεῖ τισ εἶναί τι
μηδὲν ὤν, φρεναπατᾷ ἑαυτόν. 4 τὸ δὲ
ἔργον ἑαυτοῦ δοκιμαζέτω ἕκαστοσ, καὶ τότε
εἰσ ἑαυτὸν μόνον τὸ καύχημα ἕξει καὶ οὐκ
εἰσ τὸν ἕτερον· 5 ἕκαστοσ γὰρ τὸ ἴδιον
φορτίον βαστάσει.

6 Κοινωνείτω δὲ ὁ κατηχούμενοσ τὸν
λόγον τῷ κατηχοῦντι ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖσ.
7 μὴ πλανᾶσθε, θεὸσ οὐ μυκτηρίζεται.
ὃ γὰρ ἐὰν σπείρῃ ἄνθρωποσ, τοῦτο καὶ
θερίσει· 8 ὅτι ὁ σπείρων εἰσ τὴν σάρκα
ἑαυτοῦ ἐκ τῆσ σαρκὸσ θερίσει φθοράν, ὁ δὲ

VI. 1. προληφθη | πραοτητοσ 2. αναπληρωσατε 3. εαυτ. φρεναπατ.

VI. 1 Rom 15, 1. 4 1 Cor 11, 28. 7 Iac 1, 16 ss. 2 Cor 9, 6.

σπείρων εἰσ τὸ πνεῦμα ἐκ τοῦ πνεύματοσ
θερίσει ζωὴν αἰώνιον. 9 τὸ δὲ καλὸν ποι-
οῦντεσ μὴ ἐνκακῶμεν· καιρῷ γὰρ ἰδίῳ θερί-
σομεν μὴ ἐκλυόμενοι. 10 ἄρα οὖν ὡσ και-
ρὸν ἔχωμεν, ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸσ
πάντασ, μάλιστα δὲ πρὸσ τοὺσ οἰκείουσ τῆσ
πίστεωσ.

11 Ἴδετε πηλίκοισ ὑμῖν γράμμασιν ἔγραψα
τῇ ἐμῇ χειρί. 12 ὅσοι θέλουσιν εὐπροσω-
πῆσαι ἐν σαρκί, οὗτοι ἀναγκάζουσιν ὑμᾶσ
περιτέμνεσθαι, μόνον ἵνα τῷ σταυρῷ τοῦ
Χριστοῦ μὴ διώκονται. 13 οὐδὲ γὰρ οἱ
περιτεμνόμενοι αὐτοὶ νόμον φυλάσσουσιν,
ἀλλὰ θέλουσιν ὑμᾶσ περιτέμνεσθαι ἵνα ἐν
τῇ ὑμετέρᾳ σαρκὶ καυχήσωνται. 14 ἐμοὶ
δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι εἰ μὴ ἐν τῷ
σταυρῷ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,
δι᾽ οὗ ἐμοὶ κόσμοσ ἐσταύρωται κἀγὼ κόσμῳ·
15 οὔτε γὰρ περιτομή τι ἐστὶν οὔτε ἀκρο-
βυστία, ἀλλὰ καινὴ κτίσισ. 16 καὶ ὅσοι
τῷ κανόνι τούτῳ στοιχήσουσιν, εἰρήνη ἐπ᾽
αὐτοὺσ καὶ ἔλεοσ, καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ τοῦ
θεοῦ. 17 τοῦ λοιποῦ κόπουσ μοι μηδεὶσ

---

9. εκκακωμεν 10. εχομεν 12. μη: post ινα pon | διωκωνται | χριστου: add ιησου 14. τω κοσμω 15. εν γαρ χριστω ιησου ουτε περ. τι ισχυει

---

9 2 Thess 3, 13. 2 Cor 4, 16. 15 5, 6. 1 Cor 7, 19. 2 Cor 5, 17. 16 Phil 3, 16.

παρεχέτω· ἐγὼ γὰρ τὰ στίγματα τοῦ Ἰησοῦ
ἐν τῷ σώματί μου βαστάζω.
18 Ἡ χάρισ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματοσ ὑμῶν, ἀδελ-
φοί· ἀμήν.

---

17. του κυριου ιησου

---

18. Phil 25. 2 Tim 4, 22.

ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ.

I.

Beneficia dei in electos celebrat. Precatur ut perveniant ad intellegendam miram per Christum salutem ipsiusque Christi caelestem maiestatem.

1 Παῦλοσ ἀπόστολοσ Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ
θελήματοσ θεοῦ τοῖσ ἁγίοισ τοῖσ οὖσιν
[ἐν Ἐφέσῳ] καὶ πιστοῖσ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.
2 χάρισ ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸσ
ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

3 Εὐλογητὸσ ὁ θεὸσ καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ εὐλογήσασ ἡμᾶσ
ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματικῇ ἐν τοῖσ ἐπου-
ρανίοισ ἐν Χριστῷ, **4** καθὼσ ἐξελέξατο
ἡμᾶσ ἐν αὐτῷ πρὸ καταβολῆσ κόσμου,
εἶναι ἡμᾶσ ἁγίουσ καὶ ἀμώμουσ κατενώπιον
αὐτοῦ, ἐν ἀγάπῃ **5** προορίσασ ἡμᾶσ εἰσ
υἱοθεσίαν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰσ αὐτόν,
κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ θελήματοσ αὐτοῦ,
6 εἰσ ἔπαινον δόξησ τῆσ χάριτοσ αὐτοῦ,
ἧσ ἐχαρίτωσεν ἡμᾶσ ἐν τῷ ἠγαπημένῳ,
7 ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵμα-
τοσ αὐτοῦ, τὴν ἄφεσιν τῶν παραπτωμάτων,

---

* ς πρ. εφεσιουσ επιστολη παυλου, ς[e] παυλου του αποστολου η πρ. εφεσ. επιστ.

I. 1. ιησου χριστου | εν εφεσω: ℵ* B* Or om 3. εν χριστω: ς (non ς[e]) om εν 6. ησ: εν η

I. 1 s. Col 1, 1 s. **3** 2 Cor 1, 3. **4** Col 1, 22. **7** Col 1, 14.

κατὰ τὸ πλοῦτοσ τῆσ χάριτοσ αὐτοῦ, 8 ἧσ
ἐπερίσσευσεν εἰσ ἡμᾶσ ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ
φρονήσει 9 γνωρίσασ ἡμῖν τὸ μυστήριον
τοῦ θελήματοσ αὐτοῦ, κατὰ τὴν εὐδοκίαν
αὐτοῦ, ἣν προέθετο ἐν αὐτῷ 10 εἰσ οἰκο-
νομίαν τοῦ πληρώματοσ τῶν καιρῶν, ἀνα-
κεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ Χριστῷ,
τὰ ἐπὶ τοῖσ οὐρανοῖσ καὶ τὰ ἐπὶ τῆσ γῆσ,
ἐν αὐτῷ, 11 ἐν ᾧ καὶ ἐκληρώθημεν προορι-
σθέντεσ κατὰ πρόθεσιν τοῦ τὰ πάντα ἐνερ-
γοῦντοσ κατὰ τὴν βουλὴν τοῦ θελήματοσ
αὐτοῦ, 12 εἰσ τὸ εἶναι ἡμᾶσ εἰσ ἔπαινον
δόξησ αὐτοῦ, τοὺσ προηλπικότασ ἐν τῷ
Χριστῷ· 13 ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖσ, ἀκούσαντεσ
τὸν λόγον τῆσ ἀληθείασ, τὸ εὐαγγέλιον τῆσ
σωτηρίασ ὑμῶν, ἐν ᾧ καὶ πιστεύσαντεσ
ἐσφραγίσθητε τῷ πνεύματι τῆσ ἐπαγγελίασ
τῷ ἁγίῳ, 14 ὅσ ἐστιν ἀρραβὼν τῆσ κληρο-
νομίασ ἡμῶν εἰσ ἀπολύτρωσιν τῆσ περι-
ποιήσεωσ, εἰσ ἔπαινον τῆσ δόξησ αὐτοῦ.

15 Διὰ τοῦτο κἀγώ, ἀκούσασ τὴν καθ᾽
ὑμᾶσ πίστιν ἐν τῷ κυρίῳ Ἰησοῦ καὶ τὴν
ἀγάπην τὴν εἰσ πάντασ τοὺσ ἁγίουσ, 16 οὐ
παύομαι εὐχαριστῶν ὑπὲρ ὑμῶν μνείαν
ποιούμενοσ ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, 17 ἵνα
ὁ θεὸσ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,

---

7. τον πλουτον 10. τα τε εν τοισ ουρ. 12. τησ δοξησ
16. μνειαν υμων ποιουμενοσ

---

9 3, 3. Col 1, 26. **10** Gal 4, 4. Col 1, 16. 19 s.
11 3, 11. **13** 4, 30. 2 Cor 1, 22 pp. **15** Col 1, 9.
16 1 Thess 1, 2. Rom 1, 9 s.

ὁ πατὴρ τῆσ δόξησ, δῴη ὑμῖν πνεῦμα σο-
φίασ καὶ ἀποκαλύψεωσ ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ
18 πεφωτισμένουσ τοὺσ ὀφθαλμοὺσ τῆσ
καρδίασ ὑμῶν, εἰσ τὸ εἰδέναι ὑμᾶσ τίσ
ἐστιν ἡ ἐλπὶσ τῆσ κλήσεωσ αὐτοῦ, τίσ ὁ
πλοῦτοσ τῆσ δόξησ τῆσ κληρονομίασ αὐτοῦ
ἐν τοῖσ ἁγίοισ, **19** καὶ τί τὸ ὑπερβάλλον
μέγεθοσ τῆσ δυνάμεωσ αὐτοῦ εἰσ ἡμᾶσ
τοὺσ πιστεύοντασ κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ
κράτουσ τῆσ ἰσχύοσ αὐτοῦ, **20** ἣν ἐνήργη-
κεν ἐν τῷ Χριστῷ ἐγείρασ αὐτὸν ἐκ νεκρῶν
καὶ καθίσασ αὐτὸν ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖσ
ἐπουρανίοισ **21** ὑπεράνω πάσησ ἀρχῆσ καὶ
ἐξουσίασ καὶ δυνάμεωσ καὶ κυριότητοσ καὶ
παντὸσ ὀνόματοσ ὀνομαζομένου οὐ μόνον ἐν
τῷ αἰῶνι τούτῳ ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι,
22 καὶ πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺσ πόδασ
αὐτοῦ, καὶ αὐτὸν ἔδωκεν κεφαλὴν ὑπὲρ
πάντα τῇ ἐκκλησίᾳ, **23** ἥτισ ἐστὶν τὸ σῶμα
αὐτοῦ, τὸ πλήρωμα τοῦ τὰ πάντα ἐν πᾶσιν
πληρουμένου.

II.

Christus peccatorum salus ex gratia et fide. Ipsi gentiles ad pacem Christi vocati.

1 Καὶ ὑμᾶσ ὄντασ νεκροὺσ τοῖσ παραπτώ-
μασιν καὶ ταῖσ ἁμαρτίαισ ὑμῶν, **2** ἐν αἷσ
ποτὲ περιεπατήσατε κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦ

---

18. καρδιασ: διανοιασ | και τισ ο πλουτοσ 20. ενηργησεν | καθισασ: εκαθισεν | αυτον sec: om 23. om τα

---

18 1 Pet 1, 13. Col 1, 27. **20** 2, 6. **21** Col 2, 10. **22** 1 Cor 15, 27. Heb 2, 8. Ps 8, 7 (6). **23** Col 1, 18.
II. **1** Col 2, 13. **2** Col 3, 7. 6.

κόσμου τούτου, κατὰ τὸν ἄρχοντα τῆσ ἐξου-
σίασ τοῦ ἀέροσ, τοῦ πνεύματοσ τοῦ νῦν
ἐνεργοῦντοσ ἐν τοῖσ υἱοῖσ τῆσ ἀπειθείασ,
3 ἐν οἷσ καὶ ἡμεῖσ πάντεσ ἀνεστράφημέν
ποτε ἐν ταῖσ ἐπιθυμίαισ τῆσ σαρκὸσ ἡμῶν,
ποιοῦντεσ τὰ θελήματα τῆσ σαρκὸσ καὶ
τῶν διανοιῶν, καὶ ἤμεθα τέκνα φύσει ὀργῆσ
ὡσ καὶ οἱ λοιποί· **4** ὁ δὲ θεὸσ πλούσιοσ
ὢν ἐν ἐλέει, διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην αὐτοῦ
ἣν ἠγάπησεν ἡμᾶσ, **5** καὶ ὄντασ ἡμᾶσ
νεκροὺσ τοῖσ παραπτώμασιν συνεζωοποίησεν
τῷ Χριστῷ, — χάριτί ἐστε σεσωσμένοι —
6 καὶ συνήγειρεν καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖσ
ἐπουρανίοισ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, **7** ἵνα ἐν-
δείξηται ἐν τοῖσ αἰῶσιν τοῖσ ἐπερχομένοισ
τὸ ὑπερβάλλον πλοῦτοσ τῆσ χάριτοσ αὐτοῦ
ἐν χρηστότητι ἐφ᾽ ἡμᾶσ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.
8 τῇ γὰρ χάριτί ἐστε σεσωσμένοι διὰ πί-
στεωσ, καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ἡμῶν, θεοῦ τὸ
δῶρον· **9** οὐκ ἐξ ἔργων, ἵνα μή τισ καυχή-
σηται· **10** αὐτοῦ γάρ ἐσμεν ποίημα, κτισθέν-
τεσ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐπὶ ἔργοισ ἀγαθοῖσ,
οἷσ προητοίμασεν ὁ θεὸσ ἵνα ἐν αὐτοῖσ
περιπατήσωμεν.

11 Διὸ μνημονεύετε ὅτι ποτὲ ὑμεῖσ τὰ
ἔθνη ἐν σαρκί, οἱ λεγόμενοι ἀκροβυστία ὑπὸ

II. 3. ημεν 7. τον υπερβαλλοντα πλουτον 8. δια της πιστεωσ 11. υμεις ποτε

---

5 Col 2, 13. 6 1, 20. 10 Col 1, 10. 11 Rom 2, 26.

τῆσ λεγομένησ περιτομῆσ ἐν σαρκὶ χειρο-
ποιήτου, **12** ὅτι ἦτε τῷ καιρῷ ἐκείνῳ χω-
ρὶσ Χριστοῦ ἀπηλλοτριωμένοι τῆσ πολιτείασ
τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ξένοι τῶν διαθηκῶν τῆσ
ἐπαγγελίασ, ἐλπίδα μὴ ἔχοντεσ καὶ ἄθεοι
ἐν τῷ κόσμῳ· **13** νυνὶ δὲ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ
ὑμεῖσ οἵ ποτε ὄντεσ μακρὰν ἐγενήθητε ἐγ-
γὺσ ἐν τῷ αἵματι τοῦ Χριστοῦ. **14** αὐτὸσ
γάρ ἐστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσασ τὰ
ἀμφότερα ἓν καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ
λύσασ, **15** τὴν ἔχθραν, ἐν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ
τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν δόγμασιν κατ-
αργήσασ, ἵνα τοὺσ δύο κτίσῃ ἐν αὑτῷ
εἰσ ἕνα καινὸν ἄνθρωπον ποιῶν εἰρήνην,
16 καὶ ἀποκαταλλάξῃ τοὺσ ἀμφοτέρουσ ἐν
ἑνὶ σώματι τῷ θεῷ διὰ τοῦ σταυροῦ,
ἀποκτείνασ τὴν ἔχθραν ἐν αὐτῷ. **17** καὶ
ἐλθὼν εὐηγγελίσατο εἰρήνην ὑμῖν τοῖσ μα-
κρὰν καὶ εἰρήνην τοῖσ ἐγγύσ, **18** ὅτι δι'
αὐτοῦ ἔχομεν τὴν προσαγωγὴν οἱ ἀμφότεροι
ἐν ἑνὶ πνεύματι πρὸσ τὸν πατέρα. **19** ἄρα
οὖν οὐκέτι ἐστὲ ξένοι καὶ πάροικοι, ἀλλὰ
ἐστὲ συνπολῖται τῶν ἁγίων καὶ οἰκεῖοι τοῦ
θεοῦ, **20** ἐποικοδομηθέντεσ ἐπὶ τῷ θεμε-
λίῳ τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν, ὄντοσ

---

12. εν τω καιρ. εκ. 13. εγγυσ εγενηθ. 15. λύσασ· [15]τὴν ἔχθραν ἐν τ. σ. αὐτοῦ, | εν εαυτω 17. ειρηνην sec: om 19. αλλα sine εστε | συμπολ.

---

12 Rom 9, 4. Heb 11, 13. **15** Col 2, 14. **16** Col 1, 20. 22. **17** Es 57, 19. **18** 3, 12. Rom 5, 2.

ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ, **21** ἐν
ᾧ πᾶσα οἰκοδομὴ συναρμολογουμένη αὔξει
εἰσ ναὸν ἅγιον ἐν κυρίῳ, **22** ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖσ
συνοικοδομεῖσθε εἰσ κατοικητήριον τοῦ θεοῦ
ἐν πνεύματι.

III.

Mysterium de salute gentium. Paulus gentium apostolus. Evangelii sublimitas, Christi in animis habitatio.

1 Τούτου χάριν ἐγὼ Παῦλοσ ὁ δέσμιοσ
τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ ὑμῶν τῶν ἐθνῶν —
2 εἴγε ἠκούσατε τὴν οἰκονομίαν τῆσ χάρι-
τοσ τοῦ θεοῦ τῆσ δοθείσησ μοι εἰσ ὑμᾶσ,
3 ὅτι κατὰ ἀποκάλυψιν ἐγνωρίσθη μοι τὸ
μυστήριον, καθὼσ προέγραψα ἐν ὀλίγῳ,
4 πρὸσ ὃ δύνασθε ἀναγινώσκοντεσ νοῆσαι
τὴν σύνεσίν μου ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ Χρι-
στοῦ, **5** ὃ ἑτέραισ γενεαῖσ οὐκ ἐγνωρίσθη
τοῖσ υἱοῖσ τῶν ἀνθρώπων ὡσ νῦν ἀπεκα-
λύφθη τοῖσ ἁγίοισ ἀποστόλοισ αὐτοῦ καὶ
προφήταισ ἐν πνεύματι, **6** εἶναι τὰ ἔθνη
συνκληρονόμα καὶ σύνσωμα καὶ συνμέτοχα
τῆσ ἐπαγγελίασ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ
εὐαγγελίου, **7** οὗ ἐγενήθην διάκονοσ κατὰ
τὴν δωρεὰν τῆσ χάριτοσ τοῦ θεοῦ τῆσ
δοθείσησ μοι κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆσ δυ-
νάμεωσ αὐτοῦ. **8** ἐμοὶ τῷ ἐλαχιστοτέρῳ

20. ιησου χριστου 21. πασα η οικοδ.
III. 1. του χριστου: add ιησου 3. εγνωρισε 5. εν ετεραισ 6. συγκλη. | συσσωμ. | συμμετο. | επαγγελιασ: add αυτου | εν τω χριστω δια 7. εγενομην | την δοθεισαν

21 4, 16. 1 Cor 3, 16. **22** 1 Pet 2, 5.
III. **1** 4, 1. **3** 1, 9. Gal 1, 12. **4** Col 4, 3. **5** 2, 20. Col 1, 26. **7** Col 1, 25. **8** 1 Cor 15, 9. **8** s. Col 1, 27 s.

πάντων ἁγίων ἐδόθη ἡ χάρισ αὕτη, τοῖσ
ἔθνεσιν εὐαγγελίσασθαι τὸ ἀνεξιχνίαστον
πλοῦτοσ τοῦ Χριστοῦ, **9** καὶ φωτίσαι τίσ
ἡ οἰκονομία τοῦ μυστηρίου τοῦ ἀποκεκρυμ-
μένου ἀπὸ τῶν αἰώνων ἐν τῷ θεῷ τῷ τὰ
πάντα κτίσαντι, **10** ἵνα γνωρισθῇ νῦν ταῖσ
ἀρχαῖσ καὶ ταῖσ ἐξουσίαισ ἐν τοῖσ ἐπου-
ρανίοισ διὰ τῆσ ἐκκλησίασ ἡ πολυποίκιλοσ
σοφία τοῦ θεοῦ, **11** κατὰ πρόθεσιν τῶν
αἰώνων ἣν ἐποίησεν ἐν τῷ Χριστῷ Ἰησοῦ
τῷ κυρίῳ ἡμῶν, **12** ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν παρ-
ρησίαν καὶ προσαγωγὴν ἐν πεποιθήσει διὰ
τῆσ πίστεωσ αὐτοῦ.

13 Διὸ αἰτοῦμαι μὴ ἐνκακεῖν ἐν ταῖσ
θλίψεσίν μου ὑπὲρ ὑμῶν, ἥτισ ἐστὶν δόξα
ὑμῶν. **14** τούτου χάριν κάμπτω τὰ γόνατα
μου πρὸσ τὸν πατέρα, **15** ἐξ οὗ πᾶσα πα-
τριὰ ἐν οὐρανοῖσ καὶ ἐπὶ γῆσ ὀνομάζεται,
16 ἵνα δῷ ὑμῖν κατὰ τὸ πλοῦτοσ τῆσ
δόξησ αὐτοῦ δυνάμει κραταιωθῆναι διὰ τοῦ
πνεύματοσ αὐτοῦ εἰσ τὸν ἔσω ἄνθρωπον,
17 κατοικῆσαι τὸν Χριστὸν διὰ τῆσ πί-
στεωσ ἐν ταῖσ καρδίαισ ὑμῶν, **18** ἐν ἀγάπῃ

---

8. παντων: add των | εν τοισ εθν. | τον ανεξιχν. πλουτον 9. φωτισαι: add παντασ | οικονομια: κοινωνια | κτισαντι: add δια ιησου χριστου 11. εν χριστ. ιησ. 12. και την προσαγ. 13. εκκακειν 14. τ. πατερα: add του κυριου ημων ιησου χριστου 16. δωη | τον πλουτον

---

11 1, 11. **12** 2, 18. Rom 5, 2. **16** Col 1, 11.

ἐρριζωμένοι καὶ τεθεμελιωμένοι, ἵνα ἐξισχύ-
σητε καταλαβέσθαι σὺν πᾶσιν τοῖσ ἁγίοισ
τί τὸ πλάτοσ καὶ μῆκοσ καὶ βάθοσ καὶ
ὕψοσ, **19** γνῶναί τε τὴν ὑπερβάλλουσαν
τῆσ γνώσεωσ ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, ἵνα
πληρωθῆτε εἰσ πᾶν τὸ πλήρωμα τοῦ θεοῦ.
20 Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑπὲρ πάντα ποιῆσαι
ὑπερεκπερισσοῦ ὧν αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν
κατὰ τὴν δύναμιν τὴν ἐνεργουμένην ἐν
ἡμῖν, **21** αὐτῷ ἡ δόξα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰσ πάσασ τὰσ γενεὰσ
τοῦ αἰῶνοσ τῶν αἰώνων· ἀμήν.

IV.

Unitas servanda fidei in varietate munerum gratiae. Ecclesia corpus Christi. Nova vita integris moribus conspicua.

1 Παρακαλῶ οὖν ὑμασ ἐγὼ ὁ δέσμιοσ
ἐν κυρίῳ, ἀξίωσ περιπατῆσαι τῆσ κλήσεωσ
ἧσ ἐκλήθητε, **2** μετὰ πάσησ ταπεινοφροσύ-
νησ καὶ πραΰτητοσ, μετὰ μακροθυμίασ,
ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ, **3** σπουδάζον-
τεσ τηρεῖν τὴν ἑνότητα τοῦ πνεύματοσ ἐν
τῷ συνδέσμῳ τῆσ εἰρήνησ. **4** ἓν σῶμα καὶ
ἓν πνεῦμα, καθὼσ καὶ ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλ-
πίδι τῆσ κλήσεωσ ὑμῶν· **5** εἷσ κύριοσ, μία

---

21. om και post εκκλησια
IV. 2. πραοτητοσ

---

20 s. Rom 16, 25 ss.
IV. **1** 3, 1. Col 1, 10. **2** Col 3, 12 ss. **5** 1 Cor 8, 6. 12, 5 s. 1 Tim 2, 5.

πίστισ, ἓν βάπτισμα· 6 εἷσ θεὸσ καὶ πα-
τὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων καὶ διὰ πάντων
καὶ ἐν πᾶσιν. 7 ἑνὶ δὲ ἑκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη
ἡ χάρισ κατὰ τὸ μέτρον τῆσ δωρεᾶσ τοῦ
Χριστοῦ. 8 διὸ λέγει· ἀναβὰσ εἰσ ὕψοσ
ᾐχμαλώτευσεν αἰχμαλωσίαν, ἔδωκεν δόματα
τοῖσ ἀνθρώποισ. 9 τὸ δὲ ἀνέβη τί ἐστιν
εἰ μὴ ὅτι καὶ κατέβη εἰσ τὰ κατώτερα μέρη
τῆσ γῆσ; 10 ὁ καταβὰσ αὐτόσ ἐστιν καὶ ὁ
ἀναβὰσ ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρανῶν, ἵνα
πληρώσῃ τὰ πάντα. 11 καὶ αὐτὸσ ἔδωκεν
τοὺσ μὲν ἀποστόλουσ, τοὺσ δὲ προφήτασ,
τοὺσ δὲ εὐαγγελιστάσ, τοὺσ δὲ ποιμένασ
καὶ διδασκάλουσ, 12 πρὸσ τὸν καταρτισμὸν
τῶν ἁγίων εἰσ ἔργον διακονίασ, εἰσ οἰκοδο-
μὴν τοῦ σώματοσ τοῦ Χριστοῦ, 13 μέχρι
καταντήσωμεν οἱ πάντεσ εἰσ τὴν ἑνότητα
τῆσ πίστεωσ καὶ τῆσ ἐπιγνώσεωσ τοῦ
υἱοῦ τοῦ θεοῦ, εἰσ ἄνδρα τέλειον, εἰσ μέ-
τρον ἡλικίασ τοῦ πληρώματοσ τοῦ Χριστοῦ,
14 ἵνα μηκέτι ὦμεν νήπιοι, κλυδωνιζόμενοι
καὶ περιφερόμενοι παντὶ ἀνέμῳ τῆσ διδα-
σκαλίασ ἐν τῇ κυβίᾳ τῶν ἀνθρώπων, ἐν
πανουργίᾳ πρὸσ τὴν μεθοδίαν τῆσ πλάνησ,

---

6. πασιν: add υμιν 8. εδωκεν: praem και 9. κατεβη: add πρωτον 14. κυβεια | μεθοδειαν

---

8 Ps 67 (68), 19. 11 1 Cor 12, 28.

15 ἀληθεύοντεσ δὲ ἐν ἀγάπῃ αὐξήσωμεν
εἰσ αὐτὸν τὰ πάντα, ὅσ ἐστιν ἡ κεφαλή,
Χριστόσ, 16 ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα συναρμο-
λογούμενον καὶ συνβιβαζόμενον διὰ πάσησ
ἁφῆσ τῆσ ἐπιχορηγίασ κατ' ἐνέργειαν ἐν
μέτρῳ ἑνὸσ ἑκάστου μέρουσ τὴν αὔξησιν
τοῦ σώματοσ ποιεῖται εἰσ οἰκοδομὴν αὑτοῦ
ἐν ἀγάπῃ.
17 Τοῦτο οὖν λέγω καὶ μαρτύρομαι ἐν
κυρίῳ, μηκέτι ὑμᾶσ περιπατεῖν καθὼσ καὶ
τὰ ἔθνη περιπατεῖ ἐν ματαιότητι τοῦ νοὸσ
αὐτῶν, 18 ἐσκοτωμένοι τῇ διανοίᾳ ὄντεσ,
ἀπηλλοτριωμένοι τῆσ ζωῆσ τοῦ θεοῦ, διὰ
τὴν ἄγνοιαν τὴν οὖσαν ἐν αὐτοῖσ, διὰ τὴν
πώρωσιν τῆσ καρδίασ αὐτῶν, 19 οἵτινεσ
ἀπηλγηκότεσ ἑαυτοὺσ παρέδωκαν τῇ ἀσελ-
γείᾳ εἰσ ἐργασίαν ἀκαθαρσίασ πάσησ ἐν
πλεονεξίᾳ. 20 ὑμεῖσ δὲ οὐχ οὕτωσ ἐμάθετε
τὸν Χριστόν, 21 εἴγε αὐτὸν ἠκούσατε καὶ
ἐν αὐτῷ ἐδιδάχθητε καθώσ ἐστιν ἀλήθεια
ἐν τῷ Ἰησοῦ, 22 ἀποθέσθαι ὑμᾶσ κατὰ τὴν
προτέραν ἀναστροφὴν τὸν παλαιὸν ἄνθρω-
πον τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰσ ἐπιθυμίασ
τῆσ ἀπάτησ, 23 ἀνανεοῦσθαι δὲ τῷ πνεύ-
ματι τοῦ νοὸσ ὑμῶν 24 καὶ ἐνδύσασθαι
τὸν καινὸν ἄνθρωπον τὸν κατὰ θεὸν κτι-

15. ο χριστοσ 16. συμβιβ. | εισ οικ. εαυτου 17. τα λοιπα εθνη 18. εσκοτισμενοι

15 1, 22. 5, 23. Col 1, 18. 16 Col 2, 19. 18 Col 1, 21. 22 Col 3, 9. 24 Col 3, 10.

σθέντα ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι τῆσ
ἀληθείασ.
25 Διὸ ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδοσ λαλεῖτε
ἀλήθειαν ἕκαστοσ μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ,
ὅτι ἐσμὲν ἀλλήλων μέλη. 26 ὀργίζεσθε καὶ
μὴ ἁμαρτάνετε· ὁ ἥλιοσ μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ
παροργισμῷ ὑμῶν, 27 μηδὲ δίδοτε τόπον
τῷ διαβόλῳ. 28 ὁ κλέπτων μηκέτι κλε-
πτέτω, μᾶλλον δὲ κοπιάτω ἐργαζόμενοσ ταῖσ
ἰδίαισ χερσὶν τὸ ἀγαθόν, ἵνα ἔχῃ μεταδιδόναι
τῷ χρείαν ἔχοντι. 29 πᾶσ λόγοσ σαπρὸσ
ἐκ τοῦ στόματοσ ὑμῶν μὴ ἐκπορευέσθω,
ἀλλὰ εἴ τισ ἀγαθὸσ πρὸσ οἰκοδομὴν τῆσ
χρείασ, ἵνα δῷ χάριν τοῖσ ἀκούουσιν. 30 καὶ
μὴ λυπεῖτε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τοῦ θεοῦ
ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε εἰσ ἡμέραν ἀπολυτρώ-
σεωσ. 31 πᾶσα πικρία καὶ θυμὸσ καὶ ὀργὴ
καὶ κραυγὴ καὶ βλασφημία ἀρθήτω ἀφ᾽
ὑμῶν σὺν πάσῃ κακίᾳ. 32 γίνεσθε δὲ εἰσ
ἀλλήλουσ χρηστοί, εὔσπλαγχνοι, χαριζόμενοι
ἑαυτοῖσ καθὼσ καὶ ὁ θεὸσ ἐν Χριστῷ ἐχα-
ρίσατο ὑμῖν.

V.

Amore deus et Christus imitandi. Vitae puritati studendum. Fructus lucis. Prudenter ac pie versandum. Ad uxores et maritos. Mysterium matrimonii.

1 Γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ θεοῦ, ὡσ

25. ς (non $ς^{e}$) αλληλοιν 26. τω παροργισμω 27. μητε 28. το αγαθον ταισ χερσιν 29. αλλ

25 Zach 8, 16. 26 Ps 4, 5 (4). 30 1, 13. 31 Col 3, 8. 32 Col 3, 12 s.

τέκνα ἀγαπητά, **2** καὶ περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ,
καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν ὑμᾶς καὶ
παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν προσφορὰν
καὶ θυσίαν τῷ θεῷ εἰς ὀσμὴν εὐωδίας.

3 Πορνεία δὲ καὶ ἀκαθαρσία πᾶσα ἢ
πλεονεξία μηδὲ ὀνομαζέσθω ἐν ὑμῖν, καθὼς
πρέπει ἁγίοις, **4** καὶ αἰσχρότης ἢ μωρο-
λογία ἢ εὐτραπελία, ἃ οὐκ ἀνῆκεν, ἀλλὰ
μᾶλλον εὐχαριστία· **5** τοῦτο γὰρ ἴστε γινώ-
σκοντες, ὅτι πᾶς πόρνος ἢ ἀκάθαρτος ἢ
πλεονέκτης, ὅ ἐστιν εἰδωλολάτρης, οὐκ ἔχει
κληρονομίαν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Χριστοῦ
καὶ θεοῦ. **6** μηδεὶς ὑμᾶς ἀπατάτω κενοῖς
λόγοις· διὰ ταῦτα γὰρ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ
θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας. **7** μὴ
οὖν γίνεσθε συνμέτοχοι αὐτῶν. **8** ἦτε γάρ
ποτε σκότος, νῦν δὲ φῶς ἐν κυρίῳ· ὡς
τέκνα φωτὸς περιπατεῖτε, — **9** ὁ γὰρ καρ-
πὸς τοῦ φωτὸς ἐν πάσῃ ἀγαθωσύνῃ καὶ
δικαιοσύνῃ καὶ ἀληθείᾳ, — **10** δοκιμάζοντες
τί ἐστιν εὐάρεστον τῷ κυρίῳ, **11** καὶ μὴ
συνκοινωνεῖτε τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις
τοῦ σκότους, μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε. **12** τὰ
γὰρ κρυφῇ γινόμενα ὑπ᾽ αὐτῶν αἰσχρόν
ἐστιν καὶ λέγειν· **13** τὰ δὲ πάντα ἐλεγχό-
μενα ὑπὸ τοῦ φωτὸς φανεροῦται· πᾶν γὰρ

V. 2. ηγαπ. ημας 3. πασα ακαθαρσ. 4. και μωρολογ. | τα ουκ ανηκοντα 5. ιστε: εστε | οσ εστ. ειδ. 7. συμμετ. 9. φωτοσ: πνευματοσ 11. συγκοι.

V. **2** Gal 2, 20. **3** Col 3, 5. 15. **5** Gal 5, 21. 1 Cor 6, 9 s. **6** 2 Thess 2, 3. Col 3, 6. Rom 1, 18. **8** 1 Thess 5, 5. **9** Gal 5, 22. **10** Rom 12, 2.

τὸ φανερούμενον φῶς ἐστίν. 14 διὸ λέγει·
ἔγειρε ὁ καθεύδων καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν
νεκρῶν, καὶ ἐπιφαύσει σοι ὁ Χριστός.
15 Βλέπετε οὖν ἀκριβῶς πῶς περιπατεῖτε,
μὴ ὡς ἄσοφοι ἀλλ' ὡς σοφοί, 16 ἐξαγο-
ραζόμενοι τὸν καιρόν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραί
εἰσιν. 17 διὰ τοῦτο μὴ γίνεσθε ἄφρονες,
ἀλλὰ συνίετε τί τὸ θέλημα τοῦ κυρίου.
18 καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστὶν
ἀσωτία, ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν πνεύματι,
19 λαλοῦντες ἑαυτοῖς ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις
καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, ᾄδοντες καὶ ψάλ-
λοντες τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ κυρίῳ, 20 εὐχα-
ριστοῦντες πάντοτε ὑπὲρ πάντων ἐν ὀνόματι
τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ θεῷ
καὶ πατρί, 21 ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις
ἐν φόβῳ Χριστοῦ. 22 αἱ γυναῖκες τοῖς
ἰδίοις ἀνδράσιν ὡς τῷ κυρίῳ, 23 ὅτι ἀνήρ
ἐστιν κεφαλὴ τῆς γυναικὸς ὡς καὶ ὁ Χρι-
στὸς κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας, αὐτὸς σωτὴρ
τοῦ σώματος. 24 ἀλλὰ ὡς ἡ ἐκκλησία
ὑποτάσσεται τῷ Χριστῷ, οὕτως καὶ αἱ
γυναῖκες τοῖς ἀνδράσιν ἐν παντί. 25 Οἱ
ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας, καθὼς καὶ
ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἑαυ-
τὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς, 26 ἵνα αὐτὴν

14. εγειραι 15. ακριβως: post πως 17. συνιεντες 19. εν τη καρδια 21. χριστου: θεου 22. ανδρασιν: add υποτασσεσθε 23. ο ανηρ | και αυτος εστι 24. αλλ | ωσπερ | τοις ιδιοις ανδρα. 25. γυναικας: add εαυτων

14 [Es 60, 1. 26, 19.] 15 Col 4, 5. 19 s. Col 3, 16 s. 22 Col 3, 18. 1 Pet 3, 1. 23 1, 22. 1 Cor 11, 3. 25 Col 3, 19. 1 Pet 3, 7.

ἁγιάσῃ καθαρίσας τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος
ἐν ῥήματι, 27 ἵνα παραστήσῃ αὐτὸς ἑαυτῷ
ἔνδοξον τὴν ἐκκλησίαν, μὴ ἔχουσαν σπῖλον
ἢ ῥυτίδα ἤ τι τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἵνα ᾖ
ἁγία καὶ ἄμωμος. 28 οὕτως ὀφείλουσιν οἱ
ἄνδρες ἀγαπᾶν τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας ὡς
τὰ ἑαυτῶν σώματα. ὁ ἀγαπῶν τὴν ἑαυτοῦ
γυναῖκα ἑαυτὸν ἀγαπᾷ· 29 οὐδεὶς γάρ ποτε
τὴν ἑαυτοῦ σάρκα ἐμίσησεν, ἀλλὰ ἐκτρέφει
καὶ θάλπει αὐτήν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς
τὴν ἐκκλησίαν, 30 ὅτι μέλη ἐσμὲν τοῦ σώ-
ματος αὐτοῦ· 31 ἀντὶ τούτου καταλείψει
ἄνθρωπος τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα καὶ
προσκολληθήσεται τῇ γυναικί, καὶ ἔσονται
οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. 32 τὸ μυστήριον
τοῦτο μέγα ἐστίν, ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χρι-
στὸν καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. 33 πλὴν καὶ
ὑμεῖς οἱ καθ' ἕνα ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ
γυναῖκα οὕτως ἀγαπάτω ὡς ἑαυτόν, ἡ δὲ
γυνὴ ἵνα φοβῆται τὸν ἄνδρα.

VI.

Liberis et parentibus. Servis et dominis. Armatura dei; militia Christi. Tychicus. Votum.

1 Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν
ὑμῶν ἐν κυρίῳ· τοῦτο γάρ ἐστιν δίκαιον.
2 τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα,

27. αυτος: αυτην 29. αλλ | χριστος: κυριος 30. τ. σωματ. αυτου: add εκ της σαρκος αυτου και εκ των οστεων αυτου 31. πατερα: add αυτου | προς την γυναικα αυτου

27 2 Cor 11, 2. Col 1, 22. 31 Gen 2, 24. Mt 19, 5. 1 Cor 6, 15 s.
VI. 1 Col 3, 20. 2 Ex 20, 12.

ἥτισ ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη ἐν ἐπαγγελίᾳ,
3 ἵνα εὖ σοι γένηται καὶ ἔσῃ μακροχρόνιοσ
ἐπὶ τῆσ γῆσ. 4 Καὶ οἱ πατέρεσ, μὴ παρορ-
γίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἀλλὰ ἐκτρέφετε αὐτὰ
ἐν παιδίᾳ καὶ νουθεσίᾳ κυρίου.

5 Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε τοῖσ κατὰ σάρκα
κυρίοισ μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἐν ἁπλότητι
καρδίασ ὑμῶν ὡσ τῷ Χριστῷ, 6 μὴ κατ'
ὀφθαλμοδουλίαν ὡσ ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ'
ὡσ δοῦλοι Χριστοῦ ποιοῦντεσ τὸ θέλημα
τοῦ θεοῦ ἐκ ψυχῆσ, 7 μετ' εὐνοίασ δουλεύ-
οντεσ ὡσ τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποισ,
8 εἰδότεσ ὅτι ἕκαστοσ ἐάν τι ποιήσῃ ἀγαθόν,
τοῦτο κομίσεται παρὰ κυρίου, εἴτε δοῦλοσ
εἴτε ἐλεύθεροσ. 9 Καὶ οἱ κύριοι, τὰ αὐτὰ
ποιεῖτε πρὸσ αὐτούσ, ἀνιέντεσ τὴν ἀπειλήν,
εἰδότεσ ὅτι καὶ αὐτῶν καὶ ὑμῶν ὁ κύριόσ
ἐστιν ἐν οὐρανοῖσ καὶ προσωποληµψία οὐκ
ἔστιν παρ' αὐτῷ.

10 Τοῦ λοιποῦ, ἐνδυναμοῦσθε ἐν κυρίῳ
καὶ ἐν τῷ κράτει τῆσ ἰσχύοσ αὐτοῦ. 11 ἐν-
δύσασθε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ πρὸσ τὸ
δύνασθαι ὑμᾶσ στῆναι πρὸσ τὰσ μεθοδίασ
τοῦ διαβόλου, 12 ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ
πάλη πρὸσ αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸσ τὰσ
ἀρχάσ, πρὸσ τὰσ ἐξουσίασ, πρὸσ τοὺσ

VI. 4. αλλ | παιδεια 5. τοισ κυρ. κατ. σα. | τησ καρδ. 6. οφθαλμοδουλειαν | του χριστου 7. om ωσ 8. ο εαν τι εκαστ. ποι. | κομιειται | του κυριου 9. κ. αυτ. κ. υμων: και υμων αυτων | προσωποληψια 10. το λοιπον, αδελφοι μου 11. μεθοδειασ

4 Col 3, 21. 5 Col 3, 22. 2 Cor 7, 15. Phil 2, 12. 6 ss. Col 3, 23 ss. 9 Col 4, 1. 3, 25.

κοσμοκράτορασ τοῦ σκότουσ τούτου, πρὸσ
τὰ πνευματικὰ τῆσ πονηρίασ ἐν τοῖσ ἐπου-
ρανίοισ. 13 διὰ τοῦτο ἀναλάβετε τὴν παν-
οπλίαν τοῦ θεοῦ, ἵνα δυνηθῆτε ἀντιστῆναι
ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ καὶ ἅπαντα κατερ-
γασάμενοι στῆναι. 14 στῆτε οὖν περιζω-
σάμενοι τὴν ὀσφὺν ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ, καὶ
ἐνδυσάμενοι τὸν θώρακα τῆσ δικαιοσύνησ,
15 καὶ ὑποδησάμενοι τοὺσ πόδασ ἐν ἑτοι-
μασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου τῆσ εἰρήνησ, 16 ἐν
πᾶσιν ἀναλαβόντεσ τὸν θυρεὸν τῆσ πίστεωσ,
ἐν ᾧ δυνήσεσθε πάντα τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ
τὰ πεπυρωμένα σβέσαι. 17 καὶ τὴν περι-
κεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου δέξασθε, καὶ τὴν
μάχαιραν τοῦ πνεύματοσ, ὅ ἐστιν ῥῆμα
θεοῦ, 18 διὰ πάσησ προσευχῆσ καὶ δεήσεωσ
προσευχόμενοι ἐν παντὶ καιρῷ ἐν πνεύματι,
καὶ εἰσ αὐτὸ ἀγρυπνοῦντεσ ἐν πάσῃ προσ-
καρτερήσει καὶ δεήσει περὶ πάντων τῶν
ἁγίων, 19 καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ, ἵνα μοι δοθῇ
λόγοσ ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματόσ μου, ἐν παρ-
ρησίᾳ γνωρίσαι τὸ μυστήριον τοῦ εὐαγγελίου,
20 ὑπὲρ οὗ πρεσβεύω ἐν ἁλύσει, ἵνα ἐν αὐτῷ
παρρησιάσωμαι ὡσ δεῖ με λαλῆσαι.

21 Ἵνα δὲ καὶ ὑμεῖσ εἰδῆτε τὰ κατ'
ἐμέ, τί πράσσω, πάντα γνωρίσει ὑμῖν Τυχι-
κὸσ ὁ ἀγαπητὸσ ἀδελφὸσ καὶ πιστὸσ διά-

12. του σκοτουσ του αιωνοσ τουτου 16. επι πασιν 18. εισ αυτο: add τουτο 19. δοθειη 21. και υμεισ: post ειδητε | υμιν γνωρισει

14–17 1 Thess 5, 8. 19 s. Col 4, 3 s. 21 Col 4, 7 s.

κονοσ ἐκ κυρίῳ, **22** ὃν ἔπεμψα πρὸσ ὑμᾶσ
εἰσ αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν
καὶ παρακαλέσῃ τὰσ καρδίασ ὑμῶν.

23 Εἰρήνη τοῖσ ἀδελφοῖσ καὶ ἀγάπη μετὰ
πίστεωσ ἀπὸ θεοῦ πατρὸσ καὶ κυρίου Ἰησοῦ
Χριστοῦ. **24** ἡ χάρισ μετὰ πάντων τῶν
ἀγαπώντων τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χρι-
στὸν ἐν ἀφθαρσίᾳ.

---

24. εν αφθ. : add αμη

ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ.

1.

Salutem Philippensium grate et amanter curat. Fructus vinculorum Pauli. Ecclesiae causa praestat vivere quam mori. Pro Christo patiendum.

1 Παῦλοσ καὶ Τιμόθεοσ δοῦλοι Χριστοῦ
Ἰησοῦ πᾶσιν τοῖσ ἁγίοισ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ
τοῖσ οὖσιν ἐν Φιλίπποισ σὺν ἐπισκόποισ
καὶ διακόνοισ. 2 χάρισ ὑμῖν καὶ εἰρήνη
ἀπὸ θεοῦ πατρὸσ ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ
Χριστοῦ.

3 Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου ἐπὶ πάσῃ τῇ
μνείᾳ ὑμῶν 4 πάντοτε ἐν πάσῃ δεήσει
μου ὑπὲρ πάντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶσ τὴν
δέησιν ποιούμενοσ 5 ἐπὶ τῇ κοινωνίᾳ ὑμῶν
εἰσ τὸ εὐαγγέλιον ἀπὸ τῆσ πρώτησ ἡμέρασ
ἄχρι τοῦ νῦν, 6 πεποιθὼσ αὐτὸ τοῦτο, ὅτι
ὁ ἐναρξάμενοσ ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθὸν ἐπιτε-
λέσει ἄχρι ἡμέρασ Χριστοῦ Ἰησοῦ, 7 καθώσ
ἐστιν δίκαιον ἐμοὶ τοῦτο φρονεῖν ὑπὲρ πάν-
των ὑμῶν, διὰ τὸ ἔχειν με ἐν τῇ καρδίᾳ
ὑμᾶσ, ἔν τε τοῖσ δεσμοῖσ μου καὶ ἐν τῇ
ἀπολογίᾳ καὶ βεβαιώσει τοῦ εὐαγγελίου
συνκοινωνούσ μου τῆσ χάριτοσ πάντασ ὑμᾶσ
ὄντασ. 8 μάρτυσ γάρ μου ὁ θεόσ, ὡσ ἐπι-

I. 1. ιησου χριστου 5. om τησ 6. αχρισ | ιησου χριστου 7. om εν tert | συγκοιν. 8. γαρ μου: add εστιν

I. 1 2 Cor 1, 1 pp. Act 16, 12 ss. 2 Rom 1, 7 pp. 3 Rom 1, 8. 8 Rom 1, 9.

ποθῶ πάντασ ὑμᾶσ ἐν σπλάγχνοισ Χριστοῦ
Ἰησοῦ. 9 καὶ τοῦτο προσεύχομαι, ἵνα ἡ
ἀγάπη ὑμῶν ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον περισ-
σεύῃ ἐν ἐπιγνώσει καὶ πάσῃ αἰσθήσει,
10 εἰσ τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶσ τὰ διαφέροντα,
ἵνα ἦτε εἰλικρινεῖσ καὶ ἀπρόσκοποι εἰσ
ἡμέραν Χριστοῦ, 11 πεπληρωμένοι καρπὸν
δικαιοσύνησ τὸν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰσ
δόξαν καὶ ἔπαινον θεοῦ.

12 Γινώσκειν δὲ ὑμᾶσ βούλομαι, ἀδελ-
φοί, ὅτι τὰ κατ' ἐμὲ μᾶλλον εἰσ προκοπὴν
τοῦ εὐαγγελίου ἐλήλυθεν, 13 ὥστε τοὺσ
δεσμούσ μου φανεροὺσ ἐν Χριστῷ γενέσθαι
ἐν ὅλῳ τῷ πραιτωρίῳ καὶ τοῖσ λοιποῖσ
πᾶσιν, 14 καὶ τοὺσ πλείονασ τῶν ἀδελφῶν
ἐν κυρίῳ πεποιθότασ τοῖσ δεσμοῖσ μου πε-
ρισσοτέρωσ τολμᾶν ἀφόβωσ τὸν λόγον τοῦ
θεοῦ λαλεῖν. 15 τινὲσ μὲν καὶ διὰ φθόνον
καὶ ἔριν, τινὲσ δὲ καὶ δι' εὐδοκίαν τὸν
Χριστὸν κηρύσσουσιν· 16 οἱ μὲν ἐξ ἀγάπησ,
εἰδότεσ ὅτι εἰσ ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου
κεῖμαι, 17 οἱ δὲ ἐξ ἐριθείασ τὸν Χριστὸν
καταγγέλλουσιν οὐχ ἁγνῶσ, οἰόμενοι θλίψιν
ἐγείρειν τοῖσ δεσμοῖσ μου. 18 τί γάρ; πλὴν
ὅτι παντὶ τρόπῳ, εἴτε προφάσει εἴτε ἀληθείᾳ,
Χριστὸσ καταγγέλλεται, καὶ ἐν τούτῳ χαίρω

8. ιησου χριστου 11. καρπων δικ. των 14. τον λογον sine του θεου 16. 17. οι μεν εξ εριθειασ usque δεσμ. μου, [17] οι δε εξ αγαπ. usque κειμαι | εγειρειν: επιφερειν 18. πλην οτι: om οτι

10 Rom 2, 18.

ἀλλὰ καὶ χαρήσομαι· 19 οἶδα γὰρ ὅτι τοῦτό
μοι ἀποβήσεται εἰσ σωτηρίαν διὰ τῆσ ὑμῶν
δεήσεωσ καὶ ἐπιχορηγίασ τοῦ πνεύματοσ
Ἰησοῦ Χριστοῦ, 20 κατὰ τὴν ἀποκαρα-
δοκίαν καὶ ἐλπίδα μου ὅτι ἐν οὐδενὶ
αἰσχυνθήσομαι, ἀλλ᾽ ἐν πάσῃ παρρησίᾳ ὡσ
πάντοτε καὶ νῦν μεγαλυνθήσεται Χριστὸσ
ἐν τῷ σώματί μου, εἴτε διὰ ζωῆσ εἴτε διὰ
θανάτου. 21 Ἐμοὶ γὰρ τὸ ζῆν Χριστὸσ
καὶ τὸ ἀποθανεῖν κέρδοσ. 22 εἰ δὲ τὸ ζῆν
ἐν σαρκί, τοῦτό μοι καρπὸσ ἔργου, καὶ τί
αἱρήσομαι οὐ γνωρίζω. 23 συνέχομαι δὲ
ἐκ τῶν δύο, τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων εἰσ τὸ
ἀναλῦσαι καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι· πολλῷ γὰρ
μᾶλλον κρεῖσσον· 24 τὸ δὲ ἐπιμένειν τῇ
σαρκὶ ἀναγκαιότερον δι᾽ ὑμᾶσ. 25 καὶ τοῦτο
πεποιθὼσ οἶδα, ὅτι μενῶ καὶ παραμενῶ
πᾶσιν ὑμῖν εἰσ τὴν ὑμῶν προκοπὴν καὶ
χαρὰν τῆσ πίστεωσ, 26 ἵνα τὸ καύχημα
ὑμῶν περισσεύῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐν ἐμοὶ
διὰ τῆσ ἐμῆσ παρουσίασ πάλιν πρὸσ ὑμᾶσ.
27 Μόνον ἀξίωσ τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Χρι-
στοῦ πολιτεύεσθε, ἵνα εἴτε ἐλθὼν καὶ ἰδὼν
ὑμᾶσ εἴτε ἀπὼν ἀκούω τὰ περὶ ὑμῶν, ὅτι
στήκετε ἐν ἑνὶ πνεύματι, μιᾷ ψυχῇ συνα-
θλοῦντεσ τῇ πίστει τοῦ εὐαγγελίου, 28 καὶ
μὴ πτυρόμενοι ἐν μηδενὶ ὑπὸ τῶν ἀντικει-

---

23. δε: γαρ | γαρ: ς (non item ς^e) om 24. εν τη σαρκι 25. συμπαραμενω 27. ακουσω

μένων, ἥτισ ἐστὶν αὐτοῖσ ἔνδειξισ ἀπωλείασ,
ὑμῶν δὲ σωτηρίασ, καὶ τοῦτο ἀπὸ θεοῦ·
29 ὅτι ὑμῖν ἐχαρίσθη τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ, οὐ
μόνον τὸ εἰσ αὐτὸν πιστεύειν ἀλλὰ καὶ τὸ
ὑπὲρ αὐτοῦ πάσχειν, 30 τὸν αὐτὸν ἀγῶνα
ἔχοντεσ οἷον εἴδετε ἐν ἐμοὶ καὶ νῦν ἀκούετε
ἐν ἐμοί.

II.

Diligendum exemplo Christi. Christi humilitas et gloria. Salus omni studio curanda. Timothei et Epaphroditi laudes.

1 Εἴ τισ οὖν παράκλησισ ἐν Χριστῷ, εἴ
τι παραμύθιον ἀγάπησ, εἴ τισ κοινωνία
πνεύματοσ, εἴ τισ σπλάγχνα καὶ οἰκτιρμοί,
2 πληρώσατέ μου τὴν χαρὰν ἵνα τὸ αὐτὸ
φρονῆτε, τὴν αὐτὴν ἀγάπην ἔχοντεσ, σύν-
ψυχοι, τὸ ἓν φρονοῦντεσ, 3 μηδὲν κατ'
ἐριθείαν μηδὲ κατὰ κενοδοξίαν, ἀλλὰ τῇ
ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλουσ ἡγούμενοι ὑπερ-
έχοντασ ἑαυτῶν, 4 μὴ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστοι
σκοποῦντεσ, ἀλλὰ καὶ τὰ ἑτέρων ἕκαστοι.
5 τοῦτο φρονεῖτε ἐν ὑμῖν ὃ καὶ ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ, 6 ὃσ ἐν μορφῇ θεοῦ ὑπάρχων
οὐχ ἁρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἴσα θεῷ,
7 ἀλλὰ ἑαυτὸν ἐκένωσεν μορφὴν δούλου
λαβών, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενοσ
καὶ σχήματι εὑρεθεὶσ ὡσ ἄνθρωποσ, 8 ἐτα-

28. ητισ αυτοισ μεν εστιν | υμιν δε 30. ιδετε
II. 1. ει τινα σπλα. 2. συμψυχ. 3. κατα εριθ. | μηδε: ή | κατα sec: om 4. εκαστοσ pri loc | σκοπειτε | εκαστοσ sec loc 5. τουτο: add γαρ | φρονεισθω 7. αλλ εαυτ.

II. 2 3, 16. 4 1 Cor 10, 24. 7 Rom 8, 3.

πείνωσεν ἑαυτὸν γενόμενος ὑπήκοος μέχρι
θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. **9** διὸ καὶ
ὁ θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσεν καὶ ἐχαρίσατο
αὐτῷ τὸ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα, **10** ἵνα
ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ
ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων,
11 καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται ὅτι
κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν θεοῦ
πατρός.

12 Ὥστε, ἀγαπητοί μου, καθὼς πάντοτε
ὑπηκούσατε, μὴ ὡς ἐν τῇ παρουσίᾳ μου
μόνον ἀλλὰ νῦν πολλῷ μᾶλλον ἐν τῇ ἀπουσίᾳ
μου, μετὰ φόβου καὶ τρόμου τὴν ἑαυτῶν
σωτηρίαν κατεργάζεσθε· **13** θεὸς γάρ ἐστιν
ὁ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ θέλειν καὶ τὸ
ἐνεργεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας. **14** πάντα
ποιεῖτε χωρὶς γογγυσμῶν καὶ διαλογισμῶν,
15 ἵνα γένησθε ἄμεμπτοι καὶ ἀκέραιοι,
τέκνα θεοῦ ἄμωμα μέσον γενεᾶς σκολιᾶς
καὶ διεστραμμένης, ἐν οἷς φαίνεσθε ὡς
φωστῆρες ἐν κόσμῳ, **16** λόγον ζωῆς ἐπέ-
χοντες, εἰς καύχημα ἐμοὶ εἰς ἡμέραν Χρι-
στοῦ, ὅτι οὐκ εἰς κενὸν ἔδραμον οὐδὲ εἰς
κενὸν ἐκοπίασα. **17** ἀλλὰ εἰ καὶ σπένδομαι
ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ λειτουργίᾳ τῆς πίστεως

---

9. om το pri 11. εξομολογησηται 13. ο θεος 15. αμωμητα | εν μεσω 17. αλλ

---

10 Es 45, 23. Rom 14, 11. **12** Eph 6, 5. **14** 1 Pet 4, 9. **16** Gal 2, 2. 2 Tim 4, 6. **18** 3, 1. 4, 4.

ὑμῶν, χαίρω καὶ συνχαίρω πᾶσιν ὑμῖν·
18 τὸ δὲ αὐτὸ καὶ ὑμεῖσ χαίρετε καὶ συν-
χαίρετέ μοι.

19 Ἐλπίζω δὲ ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ Τιμόθεον
ταχέωσ πέμψαι ὑμῖν, ἵνα κἀγὼ εὐψυχῶ
γνοὺσ τὰ περὶ ὑμῶν. 20 οὐδένα γὰρ ἔχω
ἰσόψυχον, ὅστισ γνησίωσ τὰ περὶ ὑμῶν
μεριμνήσει· 21 οἱ πάντεσ γὰρ τὰ ἑαυτῶν
ζητοῦσιν, οὐ τὰ Χριστοῦ Ἰησοῦ. 22 τὴν
δὲ δοκιμὴν αὐτοῦ γινώσκετε, ὅτι ὡσ πατρὶ
τέκνον σὺν ἐμοὶ ἐδούλευσεν εἰσ τὸ εὐαγγέ-
λιον. 23 τοῦτον μὲν οὖν ἐλπίζω πέμψαι
ὡσ ἂν ἀφίδω τὰ περὶ ἐμὲ ἐξαυτῆσ· 24 πέ-
ποιθα δὲ ἐν κυρίῳ ὅτι καὶ αὐτὸσ ταχέωσ
ἐλεύσομαι.

25 Ἀναγκαῖον δὲ ἡγησάμην, Ἐπαφρόδι-
τον τὸν ἀδελφὸν καὶ συνεργὸν καὶ συνστρα-
τιώτην μου, ὑμῶν δὲ ἀπόστολον καὶ λει-
τουργὸν τῆσ χρείασ μου, πέμψαι πρὸσ
ὑμᾶσ, 26 ἐπειδὴ ἐπιποθῶν ἦν πάντασ
ὑμᾶσ καὶ ἀδημονῶν, διότι ἠκούσατε ὅτι
ἠσθένησεν. 27 καὶ γὰρ ἠσθένησεν παρα-
πλήσιον θανάτῳ· ἀλλὰ ὁ θεὸσ ἠλέησεν αὐτόν,
οὐκ αὐτὸν δὲ μόνον ἀλλὰ καὶ ἐμέ, ἵνα μὴ
λύπην ἐπὶ λύπην σχῶ. 28 σπουδαιοτέρωσ
οὖν ἔπεμψα αὐτόν, ἵνα ἰδόντεσ αὐτὸν πάλιν

17. συγχαιρ. 18. το δ' αυτο | συγχαιρ. 21. ου τα του
23. απιδω 25. συστρατ. 27. αλλ | αυτον ηλεησ. | επι
λυπη

22 1 Tim 1, 2.

χαρῆτε κἀγὼ ἀλυπότεροσ ὦ. **29** προσ-
δέχεσθε οὖν αὐτὸν ἐν κυρίῳ μετὰ πάσησ
χαρᾶσ, καὶ τοὺσ τοιούτουσ ἐντίμουσ ἔχετε,
30 ὅτι διὰ τὸ ἔργον Χριστοῦ μέχρι θανάτου
ἤγγισεν παραβολευσάμενοσ τῇ ψυχῇ, ἵνα
ἀναπληρώσῃ τὸ ὑμῶν ὑστέρημα τῆσ πρόσ
με λειτουργίασ.

III.

Contra iudaizantes Pauli adversarios. Fiducia carnis. Severum Pauli studium atque spes caelestis.

1 Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί μου, χαίρετε ἐν
κυρίῳ. τὰ αὐτὰ γράφειν ὑμῖν ἐμοὶ μὲν οὐκ
ὀκνηρόν, ὑμῖν δὲ ἀσφαλέσ. **2** βλέπετε τοὺσ
κύνασ, βλέπετε τοὺσ κακοὺσ ἐργάτασ, βλέ-
πετε τὴν κατατομήν. **3** ἡμεῖσ γάρ ἐσμεν
ἡ περιτομή, οἱ πνεύματι θεοῦ λατρεύοντεσ
καὶ καυχώμενοι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ οὐκ
ἐν σαρκὶ πεποιθότεσ, **4** καίπερ ἐγὼ ἔχων
πεποίθησιν καὶ ἐν σαρκί. εἴ τισ δοκεῖ ἄλ-
λοσ πεποιθέναι ἐν σαρκί, ἐγὼ μᾶλλον,
5 περιτομῇ ὀκταήμεροσ, ἐκ γένουσ Ἰσραήλ,
φυλῆσ Βενιαμείν, Ἑβραῖοσ ἐξ Ἑβραίων,
κατὰ νόμον Φαρισαῖοσ, **6** κατὰ ζῆλοσ διώ-
κων τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ δικαιοσύνην τὴν
ἐν νόμῳ γενόμενοσ ἄμεμπτοσ. **7** ἅτινα ἦν

---

30. του χριστου | παραβουλευσαμενοσ
III. 3. θεου: θεω 5. ς^e 1624 et ς περιτομή | βενιαμιν 6. ζηλον 7. ατινα: praem αλλ

---

30 1 Cor 16, 17.
III. **1** 2, 18. 4, 4. **5** Rom 11, 1. **6** Gal 1, 13 s.

μοι κέρδη, ταῦτα ἥγημαι διὰ τὸν Χριστὸν
ζημίαν. 8 ἀλλὰ μενοῦνγε καὶ ἡγοῦμαι πάντα
ζημίαν εἶναι διὰ τὸ ὑπερέχον τῆσ γνώσεωσ
Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου μου, δι' ὃν τὰ
πάντα ἐζημιώθην, καὶ ἡγοῦμαι σκύβαλα
ἵνα Χριστὸν κερδήσω, 9 καὶ εὑρεθῶ ἐν
αὐτῷ, μὴ ἔχων ἐμὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ
νόμου, ἀλλὰ τὴν διὰ πίστεωσ Χριστοῦ, τὴν
ἐκ θεοῦ δικαιοσύνην, ἐπὶ τῇ πίστει, 10 τοῦ
γνῶναι αὐτὸν καὶ τὴν δύναμιν τῆσ ἀναστά-
σεωσ αὐτοῦ καὶ κοινωνίαν παθημάτων αὐ-
τοῦ, συνμορφιζόμενοσ τῷ θανάτῳ αὐτοῦ,
11 εἴπωσ καταντήσω εἰσ τὴν ἐξανάστασιν
τὴν ἐκ νεκρῶν.

12 Οὐχ ὅτι ἤδη ἔλαβον ἢ ἤδη τετελείω-
μαι, διώκω δὲ εἰ καταλάβω, ἐφ' ᾧ καὶ
κατελήμφθην ὑπὸ Χριστοῦ Ἰησοῦ. 13 ἀδελ-
φοί, ἐγὼ ἐμαυτὸν οὔπω λογίζομαι κατειλη-
φέναι· 14 ἓν δέ, τὰ μὲν ὀπίσω ἐπιλανθανό-
μενοσ, τοῖσ δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενοσ,
κατὰ σκοπὸν διώκω εἰσ τὸ βραβεῖον τῆσ
ἄνω κλήσεωσ τοῦ θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.
15 ὅσοι οὖν τέλειοι, τοῦτο φρονῶμεν· καὶ
εἴ τι ἑτέρωσ φρονεῖτε, καὶ τοῦτο ὁ θεὸσ

8. σκυβαλα: add ειναι 10. την κοινωνιαν | των παθημάτων | συμμορφουμενοσ 11. την εκ: των 12. διωκ. δε ει και | κατεληφθην | του χριστου ιησου 13. ουπω: ου 14. εισ το: επι το

10 Gal 6, 17.

ὑμῖν ἀποκαλύψει· 16 πλὴν εἰσ ὃ ἐφθάσα-
μεν, τῷ αὐτῷ στοιχεῖν.

17 Συνμιμηταί μου γίνεσθε, ἀδελφοί,
σκοπεῖτε τοὺσ οὕτω περιπατοῦντασ καθὼσ
ἔχετε τύπον ἡμᾶσ. 18 πολλοὶ γὰρ περιπα-
τοῦσιν, οὓσ πολλάκισ ἔλεγον ὑμῖν, νῦν δὲ
καὶ κλαίων λέγω, τοὺσ ἐχθροὺσ τοῦ σταυ-
ροῦ τοῦ Χριστοῦ, 19 ὧν τὸ τέλοσ ἀπώλεια,
ὧν ὁ θεὸσ ἡ κοιλία καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ
αἰσχύνῃ αὐτῶν, οἱ τὰ ἐπίγεια φρονοῦντεσ.
20 ἡμῶν γὰρ τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖσ
ὑπάρχει, ἐξ οὗ καὶ σωτῆρα ἀπεκδεχόμεθα
κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, 21 ὃσ μετασχημα-
τίσει τὸ σῶμα τῆσ ταπεινώσεωσ ἡμῶν σύν-
μορφον τῷ σώματι τῆσ δόξησ αὐτοῦ, κατὰ
τὴν ἐνέργειαν τοῦ δύνασθαι αὐτὸν καὶ ὑπο-
τάξαι αὐτῷ τὰ πάντα.

IV.

Cohortationes. Philippensium munificentia laudatur.
Vota et salutationes.

1 Ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ ἐπι-
πόθητοι, χαρὰ καὶ στέφανόσ μου, οὕτωσ
στήκετε ἐν κυρίῳ, ἀγαπητοί.

2 Εὐοδίαν παρακαλῶ καὶ Συντυχὴν πα-
ρακαλῶ τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν κυρίῳ. 3 ναὶ
ἐρωτῶ καὶ σέ, γνήσιε σύνζυγε, συνλαμβάνου
αὐταῖσ, αἵτινεσ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ συνήθλη-
σάν μοι μετὰ καὶ Κλήμενοσ καὶ τῶν

16. στοιχειν: add κανονι, το αυτο φρονειν 17. συμ-μιμητ. 21. εισ το γινεσθαι αυτο συμμορφον | εαυτω
IV. 2. ς (non ς[e]) ευωδιαν | συντύχην 3. ναι: και | συζυγε γνησιε | συλλαμβ.

λοιπῶν συνεργῶν μου, ὧν τὰ ὀνόματα ἐν
βίβλῳ ζωῆσ.
4 Χαίρετε ἐν κυρίῳ πάντοτε· πάλιν ἐρῶ,
χαίρετε. 5 τὸ ἐπιεικὲσ ὑμῶν γνωσθήτω
πᾶσιν ἀνθρώποισ· ὁ κύριοσ ἐγγύσ. 6 μηδὲν
μεριμνᾶτε, ἀλλʼ ἐν παντὶ τῇ προσευχῇ καὶ
τῇ δεήσει μετὰ εὐχαριστίασ τὰ αἰτήματα
ὑμῶν γνωριζέσθω πρὸσ τὸν θεόν. 7 καὶ ἡ
εἰρήνη τοῦ θεοῦ ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν
φρουρήσει τὰσ καρδίασ ὑμῶν καὶ τὰ νοή-
ματα ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.
8 Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί, ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ,
ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια, ὅσα ἁγνά, ὅσα
προσφιλῆ, ὅσα εὔφημα, εἴ τισ ἀρετὴ καὶ
εἴ τισ ἔπαινοσ, ταῦτα λογίζεσθε· 9 ἃ καὶ
ἐμάθετε καὶ παρελάβετε καὶ ἠκούσατε καὶ
εἴδετε ἐν ἐμοί, ταῦτα πράσσετε, καὶ ὁ θεὸσ
τῆσ εἰρήνησ ἔσται μεθʼ ὑμῶν.
10 Ἐχάρην δὲ ἐν κυρίῳ μεγάλωσ ὅτι
ἤδη ποτὲ ἀνεθάλετε τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν·
ἐφʼ ᾧ καὶ ἐφρονεῖτε, ἠκαιρεῖσθε δέ. 11 οὐχ
ὅτι καθʼ ὑστέρησιν λέγω· ἐγὼ γὰρ ἔμαθον
ἐν οἷσ εἰμὶ αὐτάρκησ εἶναι. 12 οἶδα καὶ
ταπεινοῦσθαι, οἶδα καὶ περισσεύειν· ἐν παντὶ
καὶ ἐν πᾶσιν μεμύημαι, καὶ χορτάζεσθαι
καὶ πεινᾶν, καὶ περισσεύειν καὶ ὑστερεῖσθαι.
13 πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με.

---

12. οιδα δε ταπειν. 13. ενδυναμ. με: add χριστω

IV. 4 3, 1. 1 Thess 5, 16. 9 Rom 15, 33 pp.
13 1 Tim 1, 12.

14 πλὴν καλῶσ ἐποιήσατε συνκοινωνήσαν-
τέσ μου τῇ θλίψει. 15 οἴδατε δὲ καὶ ὑμεῖσ,
Φιλιππήσιοι, ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ εὐαγγελίου,
ὅτε ἐξῆλθον ἀπὸ Μακεδονίασ, οὐδεμία μοι
ἐκκλησία ἐκοινώνησεν εἰσ λόγον δόσεωσ καὶ
λήμψεωσ εἰ μὴ ὑμεῖσ μόνοι, 16 ὅτι καὶ ἐν
Θεσσαλονίκῃ καὶ ἅπαξ καὶ δὶσ εἰσ τὴν
χρείαν μοι ἐπέμψατε. 17 οὐχ ὅτι ἐπιζητῶ
τὸ δόμα, ἀλλὰ ἐπιζητῶ τὸν καρπὸν τὸν
πλεονάζοντα εἰσ λόγον ὑμῶν. 18 ἀπέχω δὲ
πάντα καὶ περισσεύω, πεπλήρωμαι δεξά-
μενοσ παρὰ Ἐπαφροδίτου τὰ παρ' ὑμῶν,
ὀσμὴν εὐωδίασ, θυσίαν δεκτὴν εὐάρεστον
τῷ θεῷ. 19 ὁ δὲ θεόσ μου πληρώσει πᾶ-
σαν χρείαν ὑμῶν κατὰ τὸ πλοῦτοσ αὐτοῦ
ἐν δόξῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. 20 τῷ δὲ θεῷ
καὶ πατρὶ ἡμῶν ἡ δόξα εἰσ τοὺσ αἰῶνασ
τῶν αἰώνων, ἀμήν.

21 Ἀσπάσασθε πάντα ἅγιον ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ. ἀσπάζονται ὑμᾶσ οἱ σὺν ἐμοὶ ἀδελ-
φοί. 22 ἀσπάζονται ὑμᾶσ πάντεσ οἱ ἅγιοι,
μάλιστα δὲ οἱ ἐκ τῆσ Καίσαροσ οἰκίασ.

23 Ἡ χάρισ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ
μετὰ τοῦ πνεύματοσ ὑμῶν.

---

14. συγκ. 15. ληψεωσ 17. αλλ 19. τον πλουτον
23. του κυρ. ημων | μετα παντων υμων. αμην

---

15 2 Cor 11, 9. 22 1, 13. 23 Gal 6, 18.

ΠΡΟϹ ΚΟΛΟϹϹΑЄΙϹ.

I.

Laudat Colossenses ab Epaphra doctos hortaturque ut proficiant. Divina Christi redemptoris omnium dignitas. Paulus laboribus suis laetans.

1 Παῦλοσ ἀπόστολοσ Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ
θελήματοσ θεοῦ καὶ Τιμόθεοσ ὁ ἀδελφὸσ
2 τοῖσ ἐν Κολοσσαῖσ ἁγίοισ καὶ πιστοῖσ
ἀδελφοῖσ ἐν Χριστῷ. χάρισ ὑμῖν καὶ εἰρήνη
ἀπὸ θεοῦ πατρὸσ ἡμῶν.

3 Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ καὶ πατρὶ τοῦ
κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ πάντοτε περὶ
ὑμῶν προσευχόμενοι, **4** ἀκούσαντεσ τὴν
πίστιν ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ τὴν
ἀγάπην ἣν ἔχετε εἰσ πάντασ τοὺσ ἁγίουσ
5 διὰ τὴν ἐλπίδα τὴν ἀποκειμένην ὑμῖν ἐν
τοῖσ οὐρανοῖσ, ἣν προηκούσατε ἐν τῷ λόγῳ
τῆσ ἀληθείασ τοῦ εὐαγγελίου **6** τοῦ παρόν-
τοσ εἰσ ὑμᾶσ καθὼσ καὶ ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ
ἐστίν, καρποφορούμενον καὶ αὐξανόμενον
καθὼσ καὶ ἐν ὑμῖν, ἀφ᾽ ἧσ ἡμέρασ ἠκού-
σατε καὶ ἐπέγνωτε τὴν χάριν τοῦ θεοῦ

ς η προσ κολασσαεισ επιστολη παυλου, ς^{e} παυλου του αποστολου η πρ. κολοσσαεισ επιστ.

I. 1. ιησου χριστου 2. ς (non ς^{e}) κολασσαισ | πατρ. ημων: add και κυριου ιησου χριστου 4. ην εχετε: την 6. εστιν: και εστι | om και αυξανομ.

I. **1** s. Eph 1, 1 pp. **3** Phil 1, 5. **4—9** Eph 1, 15 s. Phil 5. **5** Eph 1, 13. 2 Cor 6, 7.

ἐν ἀληθείᾳ· **7** καθὼσ ἐμάθετε ἀπὸ Ἐπαφρᾶ
τοῦ ἀγαπητοῦ συνδούλου ἡμῶν, ὅσ ἐστιν
πιστὸσ ὑπὲρ ὑμῶν διάκονοσ τοῦ Χριστοῦ,
8 ὁ καὶ δηλώσασ ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἀγάπην
ἐν πνεύματι. **9** Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖσ, ἀφ᾽
ἧσ ἡμέρασ ἠκούσαμεν, οὐ παυόμεθα ὑπὲρ
ὑμῶν προσευχόμενοι καὶ αἰτούμενοι ἵνα πλη-
ρωθῆτε τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ θελήματοσ αὐτοῦ
ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ συνέσει πνευματικῇ,
10 περιπατῆσαι ἀξίωσ τοῦ κυρίου εἰσ πᾶσαν
ἀρεσκίαν, ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ καρποφο-
ροῦντεσ καὶ αὐξανόμενοι τῇ ἐπιγνώσει τοῦ
θεοῦ, **11** ἐν πάσῃ δυνάμει δυναμούμενοι κατὰ
τὸ κράτοσ τῆσ δόξησ αὐτοῦ εἰσ πᾶσαν ὑπο-
μονὴν καὶ μακροθυμίαν, μετὰ χαρᾶσ **12** εὐχα-
ριστοῦντεσ τῷ πατρὶ τῷ ἱκανώσαντι ὑμᾶσ
εἰσ τὴν μερίδα τοῦ κλήρου τῶν ἁγίων ἐν
τῷ φωτί, **13** ὃσ ἐρύσατο ἡμᾶσ ἐκ τῆσ
ἐξουσίασ τοῦ σκότουσ καὶ μετέστησεν εἰσ
τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ τῆσ ἀγάπησ αὐτοῦ,
14 ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν, τὴν ἄφεσιν
τῶν ἁμαρτιῶν, **15** ὅσ ἐστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ
τοῦ ἀοράτου, πρωτότοκοσ πάσησ κτίσεωσ,
16 ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα ἐν τοῖσ
οὐρανοῖσ καὶ ἐπὶ τῆσ γῆσ, τὰ ὁρατὰ καὶ
τὰ ἀόρατα, εἴτε θρόνοι εἴτε κυριότητεσ εἴτε

---

7. καθωσ και 10. περιπατησαι: add υμασ | αρεσκειαν | εισ την επιγνωσιν 11. post χαρασ interpg 12. υμασ: ημασ 13. ερρυσατο 14. τ. απολυτρωσιν: add δια του αιματοσ αυτου 16. τα παντ. τα εν | και τα επι

---

7 4, 12. **9** Eph 1, 8. **10** 1 Thess 2, 12. Eph 4, 1. **14** Eph 1, 7. **15** 2 Cor 4, 4. **16** 20. Eph 1, 10.

ἀρχαὶ εἴτε ἐξουσίαι. τὰ πάντα δι᾽ αὐτοῦ
καὶ εἰσ αὐτὸν ἔκτισται, 17 καὶ αὐτόσ ἐστιν
πρὸ πάντων καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστη-
κεν, 18 καὶ αὐτόσ ἐστιν ἡ κεφαλὴ τοῦ σώ-
ματοσ, τῆσ ἐκκλησίασ· ὅσ ἐστιν ἀρχή,
πρωτότοκοσ ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα γένηται ἐν
πᾶσιν αὐτὸσ πρωτεύων, 19 ὅτι ἐν αὐτῷ
εὐδόκησεν πᾶν τὸ πλήρωμα κατοικῆσαι
20 καὶ δι᾽ αὐτοῦ ἀποκαταλλάξαι τὰ πάντα
εἰσ αὐτόν, εἰρηνοποιήσασ διὰ τοῦ αἵματοσ
τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ, δι᾽ αὐτοῦ, εἴτε τὰ ἐπὶ
τῆσ γῆσ εἴτε τὰ ἐν τοῖσ οὐρανοῖσ. 21 καὶ
ὑμᾶσ ποτὲ ὄντασ ἀπηλλοτριωμένουσ καὶ
ἐχθροὺσ τῇ διανοίᾳ ἐν τοῖσ ἔργοισ τοῖσ
πονηροῖσ, νυνὶ δὲ ἀποκατήλλαξεν 22 ἐν τῷ
σώματι τῆσ σαρκὸσ αὐτοῦ διὰ τοῦ θανάτου,
παραστῆσαι ὑμᾶσ ἁγίουσ καὶ ἀμώμουσ καὶ
ἀνεγκλήτουσ κατενώπιον αὐτοῦ, 23 εἴγε
ἐπιμένετε τῇ πίστει τεθεμελιωμένοι καὶ
ἑδραῖοι καὶ μὴ μετακινούμενοι ἀπὸ τῆσ
ἐλπίδοσ τοῦ εὐαγγελίου οὗ ἠκούσατε, τοῦ
κηρυχθέντοσ ἐν πάσῃ κτίσει τῇ ὑπὸ τὸν
οὐρανόν, οὗ ἐγενόμην ἐγὼ Παῦλοσ διάκονοσ.

24 Νῦν χαίρω ἐν τοῖσ παθήμασιν ὑπὲρ
ὑμῶν, καὶ ἀνταναπληρῶ τὰ ὑστερήματα τῶν
θλίψεων τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ σαρκί μου ὑπὲρ
τοῦ σώματοσ αὐτοῦ, ὅ ἐστιν ἡ ἐκκλησία,

23. εν παση τη 24. παθημασι μου

18 Eph 1, 23. 1 Cor 15, 20. 19 2, 9. 21 Eph 4, 18. 2, 16. 22 Eph 5, 27. 1, 4. 23 Eph 3, 7.

25 ἧσ ἐγενόμην ἐγὼ διάκονοσ κατὰ τὴν
οἰκονομίαν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι εἰσ
ὑμᾶσ πληρῶσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, 26 τὸ
μυστήριον τὸ ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν
αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν, νῦν δὲ ἐφανε-
ρώθη τοῖσ ἁγίοισ αὐτοῦ, 27 οἷσ ἠθέλησεν
ὁ θεὸσ γνωρίσαι τί τὸ πλοῦτοσ τῆσ δόξησ
τοῦ μυστηρίου τούτου ἐν τοῖσ ἔθνεσιν, ὅσ
ἐστιν Χριστὸσ ἐν ὑμῖν, ἡ ἐλπὶσ τῆσ δόξησ,
28 ὃν ἡμεῖσ καταγγέλλομεν νουθετοῦντεσ
πάντα ἄνθρωπον καὶ διδάσκοντεσ πάντα
ἄνθρωπον ἐν πάσῃ σοφίᾳ, ἵνα παραστήσω-
μεν πάντα ἄνθρωπον τέλειον ἐν Χριστῷ·
29 εἰσ ὃ καὶ κοπιῶ ἀγωνιζόμενοσ κατὰ τὴν
ἐνέργειαν αὐτοῦ τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἐμοὶ
ἐν δυνάμει.

II.

Contra falsos doctores. Cum Christo sepulti iidem reviximus. Deleto chirographo nobis contrario iam a placitis humanis recedendum.

1 Θέλω γὰρ ὑμᾶσ εἰδέναι ἡλίκον ἀγῶνα
ἔχω ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικίᾳ καὶ
ὅσοι οὐχ ἑόρακαν τὸ πρόσωπόν μου ἐν
σαρκί, 2 ἵνα παρακληθῶσιν αἱ καρδίαι
αὐτῶν, συμβιβασθέντεσ ἐν ἀγάπῃ καὶ εἰσ
πᾶν πλοῦτοσ τῆσ πληροφορίασ τῆσ συνέ-
σεωσ, εἰσ ἐπίγνωσιν τοῦ μυστηρίου τοῦ θεοῦ,

26. νυνι 27. τισ ο πλουτοσ 28. χριστω: add ιησου II. 1. υπερ: περι | λαοδικεια | εωρακασι 2. συμβιβασθεντων | παντα πλουτον | του θεου και πατροσ και του χριστου

25 s. Eph 3, 2 ss. 27 Eph 1, 18. 29 1 Tim 4, 10. II. 1 4, 13. 2 1, 27.

Χριστοῦ, 3 ἐν ᾧ εἰσὶν πάντεσ οἱ θησαυροὶ
τῆσ σοφίασ καὶ γνώσεωσ ἀπόκρυφοι. 4 τοῦτο
λέγω ἵνα μηδεὶσ ὑμᾶσ παραλογίζηται ἐν
πιθανολογίᾳ. 5 εἰ γὰρ καὶ τῇ σαρκὶ ἄπειμι,
ἀλλὰ τῷ πνεύματι σὺν ὑμῖν εἰμί, χαίρων
καὶ βλέπων ὑμῶν τὴν τάξιν καὶ τὸ στε-
ρέωμα τῆσ εἰσ Χριστὸν πίστεωσ ὑμῶν.
6 Ὡσ οὖν παρελάβετε τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν
τὸν κύριον, ἐν αὐτῷ περιπατεῖτε, 7 ἐρριζω-
μένοι καὶ ἐποικοδομούμενοι ἐν αὐτῷ καὶ
βεβαιούμενοι τῇ πίστει καθὼσ ἐδιδάχθητε,
περισσεύοντεσ ἐν εὐχαριστίᾳ. 8 βλέπετε μή
τισ ὑμᾶσ ἔσται ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆσ
φιλοσοφίασ καὶ κενῆσ ἀπάτησ κατὰ τὴν
παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ στοι-
χεῖα τοῦ κόσμου καὶ οὐ κατὰ Χριστόν,
9 ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα
τῆσ θεότητοσ σωματικῶσ, 10 καὶ ἐστὲ ἐν
αὐτῷ πεπληρωμένοι, ὅσ ἐστιν ἡ κεφαλὴ
πάσησ ἀρχῆσ καὶ ἐξουσίασ, 11 ἐν ᾧ καὶ
περιετμήθητε περιτομῇ ἀχειροποιήτῳ, ἐν
τῇ ἀπεκδύσει τοῦ σώματοσ τῆσ σαρκόσ, ἐν
τῇ περιτομῇ τοῦ Χριστοῦ, 12 συνταφέντεσ
αὐτῷ ἐν τῷ βαπτίσματι, ἐν ᾧ καὶ συνη-
γέρθητε διὰ τῆσ πίστεωσ τῆσ ἐνεργείασ
τοῦ θεοῦ τοῦ ἐγείραντοσ αὐτὸν ἐκ νεκρῶν·
13 καὶ ὑμᾶσ νεκροὺσ ὄντασ τοῖσ παραπτώ-

---

3. και τησ γνωσεωσ 4. ινα μη τισ 7. εν τη πιστει | εν αυτη εν ευχαριστ. 11. του σωματοσ: add των αμαρτιων 12. εκ των νεκρ. 13. εν τοισ παραπτωμ.

4 8. 5 1 Cor 5, 3. 9 1, 19. 10 Eph 1, 21. 12 Rom 6, 4. Eph 1, 19 s. 13 Eph 2, 1. 5.

μασιν καὶ τῇ ἀκροβυστίᾳ τῆσ σαρκὸσ ὑμῶν,
συνεζωοποίησεν ὑμᾶσ σὺν αὐτῷ, χαρισάμε-
νοσ ἡμῖν πάντα τὰ παραπτώματα· 14 ἐξα-
λείψασ τὸ καθ' ἡμῶν χειρόγραφον τοῖσ
δόγμασιν ὃ ἦν ὑπεναντίον ἡμῖν, καὶ αὐτὸ
ἦρκεν ἐκ τοῦ μέσου, προσηλώσασ αὐτὸ τῷ
σταυρῷ· 15 ἀπεκδυσάμενοσ τὰσ ἀρχὰσ καὶ
τὰσ ἐξουσίασ ἐδειγμάτισεν ἐν παρρησίᾳ,
θριαμβεύσασ αὐτοὺσ ἐν αὐτῷ.

16 Μὴ οὖν τισ ὑμᾶσ κρινέτω ἐν βρώσει
ἢ ἐν πόσει ἢ ἐν μέρει ἑορτῆσ ἢ νουμη-
νίασ ἢ σαββάτων, 17 ἅ ἐστιν σκιὰ τῶν
μελλόντων, τὸ δὲ σῶμα τοῦ Χριστοῦ. 18 μη-
δεὶσ ὑμᾶσ καταβραβευέτω θέλων ἐν ταπει-
νοφροσύνῃ καὶ θρησκίᾳ τῶν ἀγγέλων, ἃ
ἑόρακεν ἐμβατεύων, εἰκῆ φυσιούμενοσ ὑπὸ
τοῦ νοὸσ τῆσ σαρκὸσ αὐτοῦ, 19 καὶ οὐ
κρατῶν τὴν κεφαλήν, ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα
διὰ τῶν ἁφῶν καὶ συνδέσμων ἐπιχορη-
γούμενον καὶ συνβιβαζόμενον αὔξει τὴν
αὔξησιν τοῦ θεοῦ. 20 Εἰ ἀπεθάνετε σὺν
Χριστῷ ἀπὸ τῶν στοιχείων τοῦ κόσμου, τί

---

13. om υμασ sec | ημιν : ςᵉ υμιν 15. ἐν αὐτῷ 18. θρησκεια | α μη εωρακεν 19. συμβιβαζ. 20. ει: add ουν | συν τω χρι.

---

14 Eph 2, 15. 17 Heb 10, 1. 8, 5. 19 Eph 4, 15 s.

ὡσ ζῶντεσ ἐν κόσμῳ δογματίζεσθε· 21 μὴ
ἅψῃ μηδὲ γεύσῃ μηδὲ θίγῃσ, 22 ἅ ἐστιν
πάντα εἰσ φθορὰν τῇ ἀποχρήσει, κατὰ τὰ
ἐντάλματα καὶ διδασκαλίασ τῶν ἀνθρώπων;
23 ἅτινά ἐστιν λόγον μὲν ἔχοντα σοφίασ ἐν
ἐθελοθρησκίᾳ καὶ ταπεινοφροσύνῃ καὶ ἀφειδίᾳ σώματοσ, οὐκ ἐν τιμῇ τινὶ πρὸσ πλησμονὴν τῆσ σαρκόσ.

III.

Electis dei caelestia sectanda novusque nova vita homo induendus. Officia coniugum, liberorum, patrum, servorum, dominorum.

1 Єἰ οὖν συνηγέρθητε τῷ Χριστῷ, τὰ
ἄνω ζητεῖτε, οὗ ὁ Χριστόσ ἐστιν ἐν δεξιᾷ
τοῦ θεοῦ καθήμενοσ· 2 τὰ ἄνω φρονεῖτε,
μὴ τὰ ἐπὶ τῆσ γῆσ. 3 ἀπεθάνετε γάρ, καὶ
ἡ ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται σὺν τῷ Χριστῷ ἐν
τῷ θεῷ· 4 ὅταν ὁ Χριστὸσ φανερωθῇ, ἡ
ζωὴ ὑμῶν, τότε καὶ ὑμεῖσ σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ.

5 Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη τὰ ἐπὶ τῆσ
γῆσ, πορνείαν, ἀκαθαρσίαν, πάθοσ, ἐπιθυμίαν κακήν, καὶ τὴν πλεονεξίαν ἥτισ ἐστὶν
εἰδωλολατρεία, 6 δι' ἃ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ
θεοῦ. 7 ἐν οἷσ καὶ ὑμεῖσ περιεπατήσατέ

---

23. εθελοθρησκεια
III. 4. η ζωη ημων 5. τα μελη υμων 6. του θεου: add επι τουσ υιουσ τησ απειθειασ

21 Lev 5, 2. 22 Mt 15, 9.
III. 5 Eph 5, 3. 6 Eph 5, 6. Rom 1, 18. 7 s Eph 2, 3. 4, 31.

ποτε, ὅτε ἐζῆτε ἐν τούτοις· 8 νυνὶ δὲ
ἀπόθεσθε καὶ ὑμεῖς τὰ πάντα, ὀργὴν θυμὸν
κακίαν βλασφημίαν αἰσχρολογίαν ἐκ τοῦ
στόματος ὑμῶν, 9 μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλή-
λους, ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον
σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ 10 καὶ ἐνδυσά-
μενοι τὸν νέον τὸν ἀνακαινούμενον εἰς ἐπί-
γνωσιν κατ᾽ εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν,
11 ὅπου οὐκ ἔνι Ἕλλην καὶ Ἰουδαῖος, περι-
τομὴ καὶ ἀκροβυστία, βάρβαρος, Σκύθης,
δοῦλος, ἐλεύθερος, ἀλλὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσιν
Χριστός.

12 Ἐνδύσασθε οὖν ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ θεοῦ
ἅγιοι καὶ ἠγαπημένοι σπλάγχνα οἰκτιρμοῦ,
χρηστότητα, ταπεινοφροσύνην, πραΰτητα,
μακροθυμίαν, 13 ἀνεχόμενοι ἀλλήλων καὶ
χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, ἐάν τις πρός τινα ἔχῃ
μομφήν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἐχαρίσατο
ὑμῖν οὕτως καὶ ὑμεῖς, 14 ἐπὶ πᾶσιν δὲ
τούτοις τὴν ἀγάπην, ὅ ἐστιν σύνδεσμος τῆς
τελειότητος. 15 καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ Χριστοῦ
βραβευέτω ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, εἰς ἣν
καὶ ἐκλήθητε ἐν ἑνὶ σώματι· καὶ εὐχάρι-
στοι γίνεσθε. 16 ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ
ἐνοικείτω ἐν ὑμῖν πλουσίως, ἐν πάσῃ σο-
φίᾳ διδάσκοντες καὶ νουθετοῦντες ἑαυτούς,

---

7. εν τουτοις: εν αυτοις 11. τα παντα 12. οικτιρμων | πραοτητα 14. ητις εστι 15. τ. χριστου: τ. θεου

---

9 Eph 4, 22 ss. 11 Gal 3, 28. 12 ss. Eph 4, 2 ss. 32. 15 Phil 4, 7. 16 Eph 5, 19 ss.

ψαλμοῖς ὕμνοις ᾠδαῖς πνευματικαῖς, ἐν τῇ
χάριτι ᾄδοντες ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν τῷ
θεῷ, 17 καὶ πᾶν ὅ τι ἂν ποιῆτε ἐν λόγῳ
ἢ ἐν ἔργῳ, πάντα ἐν ὀνόματι κυρίου Ἰησοῦ,
εὐχαριστοῦντες τῷ θεῷ πατρὶ δι' αὐτοῦ.

18 Αἱ γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε τοῖς ἀνδρά-
σιν, ὡς ἀνῆκεν ἐν κυρίῳ. 19 οἱ ἄνδρες,
ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας καὶ μὴ πικραίνεσθε
πρὸς αὐτάς. 20 τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς
γονεῦσιν κατὰ πάντα· τοῦτο γὰρ εὐάρεστόν
ἐστιν ἐν κυρίῳ. 21 οἱ πατέρες, μὴ ἐρεθίζετε
τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ ἀθυμῶσιν. 22 οἱ δοῦ-
λοι, ὑπακούετε κατὰ πάντα τοῖς κατὰ σάρκα
κυρίοις, μὴ ἐν ὀφθαλμοδουλίαις ὡς ἀνθρω-
πάρεσκοι, ἀλλ' ἐν ἁπλότητι καρδίας φοβού-
μενοι τὸν κύριον. 23 ὃ ἐὰν ποιῆτε, ἐκ ψυχῆς
ἐργάζεσθε ὡς τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις,
24 εἰδότες ὅτι ἀπὸ κυρίου ἀπολήμψεσθε τὴν
ἀνταπόδοσιν τῆς κληρονομίας. τῷ κυρίῳ Χρι-
στῷ δουλεύετε· 25 ὁ γὰρ ἀδικῶν κομιεῖται
ὃ ἠδίκησεν, καὶ οὐκ ἔστιν προσωπολημψία.

---

16. ψαλμοις και υμνοις και ωδαις | εν χαριτι | εν τη καρδια υμ. τω κυριω 17. πατρι: praem και 18. τ. ιδιοις ανδρασιν 20. εστιν ευαρεστον τω κυριω 22. εν οφθαλμοδουλειαις | φοβ. τον θεον 23. και παν ο,τι εαν 24. αποληψεσθε | τω γαρ κυριω 25. ο δε αδικ. | προσωποληψια

---

17 23. 18 Eph 5, 22. 1 Pet 3, 1. 19 Eph 5, 25. 1 Pet 3, 7. 20 s. Eph 6, 1. 4. 22 Eph 6, 5. Tit 2, 9. 1 Pet 2, 18. 23 ss. Eph 6, 7 ss.

(IV.) 1 οἱ κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα τοῖσ δούλοισ παρέχεσθε, εἰδότεσ ὅτι καὶ ὑμεῖσ ἔχετε κύριον ἐν οὐρανῷ.

IV.

Precandum. Prudenter versandum. Tychicus et Onesimus. Salutationes. Epistula ex Laodicea.

2 Τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε, γρηγοροῦντεσ ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ, 3 προσευχόμενοι ἅμα καὶ περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ θεὸσ ἀνοίξῃ ἡμῖν θύραν τοῦ λόγου λαλῆσαι τὸ μυστήριον τοῦ Χριστοῦ, δι' ὃ καὶ δέδεμαι,
4 ἵνα φανερώσω αὐτὸ ὡσ δεῖ με λαλῆσαι.
5 Ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε πρὸσ τοὺσ ἔξω, τὸν καιρὸν ἐξαγοραζόμενοι. 6 ὁ λόγοσ ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι, ἅλατι ἠρτυμένοσ, εἰδέναι πῶσ δεῖ ὑμᾶσ ἑνὶ ἑκάστῳ ἀποκρίνεσθαι.

7 Τὰ κατ' ἐμὲ πάντα γνωρίσει ὑμῖν Τυχικὸσ ὁ ἀγαπητὸσ ἀδελφὸσ καὶ πιστὸσ διάκονοσ καὶ σύνδουλοσ ἐν κυρίῳ, 8 ὃν ἔπεμψα πρὸσ ὑμᾶσ εἰσ αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν καὶ παρακαλέσῃ τὰσ καρδίασ ὑμῶν, 9 σὺν Ὀνησίμῳ τῷ πιστῷ καὶ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ, ὅσ ἐστιν ἐξ ὑμῶν· πάντα ὑμῖν γνωριοῦσιν τὰ ὧδε.

10 Ἀσπάζεται ὑμᾶσ Ἀρίσταρχοσ ὁ συναιχμάλωτόσ μου, καὶ Μάρκοσ ὁ ἀνεψιὸσ

IV. 1. εν ουρανοισ 8. ινα γνω τα πε. υμων

IV. 2 s. Eph 6, 18 s. 5 Eph 5, 15 s. 6 Eph 4, 29. 7 s. Eph 6, 21 s. 9 Phil 10. 10 Act 27, 2. 15, 37.

Βαρνάβα, περὶ οὗ ἐλάβετε ἐντολάσ, — ἐὰν
ἔλθῃ πρὸσ ὑμᾶσ, δέξασθε αὐτόν, — **11** καὶ
Ἰησοῦσ ὁ λεγόμενοσ Ἰοῦστοσ, οἱ ὄντεσ ἐκ
περιτομῆσ οὗτοι μόνοι συνεργοὶ εἰσ τὴν
βασιλείαν τοῦ θεοῦ, οἵτινεσ ἐγενήθησάν μοι
παρηγορία. **12** ἀσπάζεται ὑμᾶσ Ἐπαφρᾶσ
ὁ ἐξ ὑμῶν, δοῦλοσ Χριστοῦ Ἰησοῦ, πάντοτε
ἀγωνιζόμενοσ ὑπὲρ ὑμῶν ἐν ταῖσ προσευ-
χαῖσ, ἵνα σταθῆτε τέλειοι καὶ πεπληροφορη-
μένοι ἐν παντὶ θελήματι τοῦ θεοῦ. **13** μαρ-
τυρῶ γὰρ αὐτῷ ὅτι ἔχει πολὺν πόνον ὑπὲρ
ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικίᾳ καὶ τῶν ἐν
Ἱεραπόλει. **14** ἀσπάζεται ὑμᾶσ Λουκᾶσ ὁ
ἰατρὸσ ὁ ἀγαπητὸσ καὶ Δημᾶσ. **15** ἀσπά-
σασθε τοὺσ ἐν Λαοδικίᾳ ἀδελφοὺσ καὶ
Νυμφᾶν καὶ τὴν κατ᾽ οἶκον αὐτῶν ἐκκλη-
σίαν. **16** καὶ ὅταν ἀναγνωσθῇ παρ᾽ ὑμῖν
ἡ ἐπιστολή, ποιήσατε ἵνα καὶ ἐν τῇ Λαο-
δικέων ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθῇ, καὶ τὴν ἐκ
Λαοδικίασ ἵνα καὶ ὑμεῖσ ἀναγνῶτε. **17** καὶ
εἴπατε Ἀρχίππῳ· βλέπε τὴν διακονίαν ἣν
παρέλαβεσ ἐν κυρίῳ, ἵνα αὐτὴν πληροῖσ.

18 Ὁ ἀσπασμὸσ τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου.
μνημονεύετέ μου τῶν δεσμῶν. ἡ χάρισ
μεθ᾽ ὑμῶν.

---

11. περιτομῆσ· οὗτοι 12. non interpg ante δοὺλοσ | om ιησου | στητε | πεπληρωμενοι 13. εχει ζηλον πολυν | λαοδικεια 15. λαοδικεια | κατ οικ. αυτου 16. λαοδικειασ 18. μεθ υμων: add αμην

---

12 1, 7. Phil 23. **13** 2, 1. **14** Phil 24. **15** Rom 16, 5. **17** Phil 2. **18** 2 Thess 3, 17.

ΠΡΟϹ ΘΕϹϹΑΛΟΝΙΚΕΙϹ Α.

I.

Thessalonicenses egregium fidei exemplar facti.

1 Παῦλοσ καὶ Cιλουανὸσ καὶ Τιμόθεοσ
τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν θεῷ πατρὶ
καὶ κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ. χάρισ ὑμῖν καὶ
εἰρήνη.
2 Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ
πάντων ὑμῶν, μνείαν ποιούμενοι ἐπὶ τῶν
προσευχῶν ἡμῶν, 3 ἀδιαλείπτωσ μνημο-
νεύοντεσ ὑμῶν τοῦ ἔργου τῆσ πίστεωσ καὶ
τοῦ κόπου τῆσ ἀγάπησ καὶ τῆσ ὑπομονῆσ
τῆσ ἐλπίδοσ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-
στοῦ ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸσ
ἡμῶν, 4 εἰδότεσ, ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι ὑπὸ
τοῦ θεοῦ, τὴν ἐκλογὴν ὑμῶν, 5 ὅτι τὸ εὐαγ-
γέλιον ἡμῶν οὐκ ἐγενήθη εἰσ ὑμᾶσ ἐν λόγῳ
μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν δυνάμει καὶ ἐν πνεύ-
ματι ἁγίῳ καὶ πληροφορίᾳ πολλῇ, καθὼσ
οἴδατε οἷοι ἐγενήθημεν ἐν ὑμῖν δι' ὑμᾶσ.
6 καὶ ὑμεῖσ μιμηταὶ ἡμῶν ἐγενήθητε καὶ
τοῦ κυρίου, δεξάμενοι τὸν λόγον ἐν θλίψει

---

*ς η του αγιου παυλου πρ. θεσσαλονικ. πρωτη επιστολη, ς[e] παυλου του αποστολου η προσ θεσσ. επιστ. πρωτη

I. 1. ειρηνη: add απο θεου πατροσ ημων και κυριου ιησου χριστου 2. μνειαν: add υμων 4. υπο θεου 5. και εν πληροφ.

I. 1 2 Thess 1, 1 s. Act 17, 1. 2 Col 1, 3. 2 Thess 1, 3 pp. 4 2 Thess 2, 13. 5 1 Cor 4, 20. 6 2 Thess 3, 7 ss.

πολλῇ μετὰ χαρᾶσ πνεύματοσ ἁγίου, 7 ὥστε
γενέσθαι ὑμᾶσ τύπον πᾶσιν τοῖσ πιστεύουσιν
ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ. 8 ἀφ'
ὑμῶν γὰρ ἐξήχηται ὁ λόγοσ τοῦ κυρίου οὐ
μόνον ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ,
ἀλλὰ ἐν παντὶ τόπῳ ἡ πίστισ ὑμῶν ἡ πρὸσ
τὸν θεὸν ἐξελήλυθεν, ὥστε μὴ χρείαν ἔχειν
ἡμᾶσ λαλεῖν τι· 9 αὐτοὶ γὰρ περὶ ἡμῶν
ἀπαγγέλλουσιν ὁποίαν εἴσοδον ἔσχομεν πρὸσ
ὑμᾶσ, καὶ πῶσ ἐπεστρέψατε πρὸσ τὸν θεὸν
ἀπὸ τῶν εἰδώλων δουλεύειν θεῷ ζῶντι καὶ
ἀληθινῷ, 10 καὶ ἀναμένειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ
ἐκ τῶν οὐρανῶν, ὃν ἤγειρεν ἐκ τῶν νεκρῶν,
Ἰησοῦν τὸν ῥυόμενον ἡμᾶσ ἐκ τῆσ ὀργῆσ
τῆσ ἐρχομένησ.

II.

Sincera et liberalis Pauli institutio. Fide constantes invitis popularibus. Visendi desiderium.

1 Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, ἀδελφοί, τὴν εἴσο-
δον ἡμῶν τὴν πρὸσ ὑμᾶσ, ὅτι οὐ κενὴ γέ-
γονεν, 2 ἀλλὰ προπαθόντεσ καὶ ὑβρισθέντεσ
καθὼσ οἴδατε ἐν Φιλίπποισ, ἐπαρρησιασά-
μεθα ἐν τῷ θεῷ ἡμῶν λαλῆσαι πρὸσ ὑμᾶσ
τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ ἐν πολλῷ ἀγῶνι.
3 ἡ γὰρ παράκλησισ ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνησ
οὐδὲ ἐξ ἀκαθαρσίασ οὐδὲ ἐν δόλῳ, 4 ἀλλὰ
καθὼσ δεδοκιμάσμεθα ὑπὸ τοῦ θεοῦ πιστευ-

7. τυπουσ | om εν sec 8. om εν τη sec loco | αλλα και εν | ημασ εχειν 9. εχομεν 10. εκ νεκρων | απο τησ οργ.
II. 2. αλλα και προπαθ. 3. ουτε εν δολ.

9 Act 14, 15.
II. 2 Act 16, 12 ss. 4 Gal 1, 10.

θῆναι τὸ εὐαγγέλιον οὕτωσ λαλοῦμεν, οὐχ
ὡσ ἀνθρώποισ ἀρέσκοντεσ, ἀλλὰ θεῷ τῷ
δοκιμάζοντι τὰσ καρδίασ ἡμῶν. 5 οὔτε
γάρ ποτε ἐν λόγῳ κολακίασ ἐγενήθημεν,
καθὼσ οἴδατε, οὔτε ἐν προφάσει πλεονεξίασ,
θεὸσ μάρτυσ, 6 οὔτε ζητοῦντεσ ἐξ ἀνθρώ-
πων δόξαν, οὔτε ἀφ' ὑμῶν οὔτε ἀπ' ἄλλων,
δυνάμενοι ἐν βάρει εἶναι ὡσ Χριστοῦ ἀπό-
στολοι· 7 ἀλλὰ ἐγενήθημεν ἤπιοι ἐν μέσῳ
ὑμῶν, ὡσ ἐὰν τροφὸσ θάλπῃ τὰ ἑαυτῆσ
τέκνα, 8 οὕτωσ ὁμειρόμενοι ὑμῶν εὐδοκοῦ-
μεν μεταδοῦναι ὑμῖν οὐ μόνον τὸ εὐαγγέλιον
τοῦ θεοῦ ἀλλὰ καὶ τὰσ ἑαυτῶν ψυχάσ, διότι
ἀγαπητοὶ ἡμῖν ἐγενήθητε. 9 μνημονεύετε
γάρ, ἀδελφοί, τὸν κόπον ἡμῶν καὶ τὸν
μόχθον· νυκτὸσ καὶ ἡμέρασ ἐργαζόμενοι
πρὸσ τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα ὑμῶν ἐκηρύξα-
μεν εἰσ ὑμᾶσ τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ.
10 ὑμεῖσ μάρτυρεσ καὶ ὁ θεόσ, ὡσ ὁσίωσ
καὶ δικαίωσ καὶ ἀμέμπτωσ ὑμῖν τοῖσ πι-
στεύουσιν ἐγενήθημεν, **11** καθάπερ οἴδατε
ὡσ ἕνα ἕκαστον ὑμῶν ὡσ πατὴρ τέκνα
ἑαυτοῦ παρακαλοῦντεσ ὑμᾶσ καὶ παραμυ-
θούμενοι, **12** καὶ μαρτυρόμενοι εἰσ τὸ περι-
πατεῖν ὑμᾶσ ἀξίωσ τοῦ θεοῦ τοῦ καλοῦντοσ
ὑμᾶσ εἰσ τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν.

---

4. αλλα τω θεω 5. κολακειασ 7. αλλ εγεν. | ωσ αν τρο. 8. ιμειρομενοι | γεγενησθε 9. νυκτοσ: add γαρ 12. μαρτυρουμενοι | περιπατησαι

---

5 Phil 1, 8. **6** Ioh 5, 41. 44. **9** 2 Thess 3, 8. **12** Col 1, 10. Eph 4, 1.

13 Καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖσ εὐχαριστοῦ-
μεν τῷ θεῷ ἀδιαλείπτωσ, ὅτι παραλαβόντεσ
λόγον ἀκοῆσ παρ᾽ ἡμῶν τοῦ θεοῦ ἐδέξασθε
οὐ λόγον ἀνθρώπων ἀλλὰ καθώσ ἐστιν ἀλη-
θῶσ λόγον θεοῦ, ὃσ καὶ ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν
τοῖσ πιστεύουσιν. **14** ὑμεῖσ γὰρ μιμηταὶ
ἐγενήθητε, ἀδελφοί, τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ θεοῦ
τῶν οὐσῶν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἐν Χριστῷ Ἰη-
σοῦ, ὅτι τὰ αὐτὰ ἐπάθετε καὶ ὑμεῖσ ὑπὸ
τῶν ἰδίων συμφυλετῶν, καθὼσ καὶ αὐτοὶ
ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, **15** τῶν καὶ τὸν κύριον
ἀποκτεινάντων Ἰησοῦν καὶ τοὺσ προφήτασ,
καὶ ἡμᾶσ ἐκδιωξάντων καὶ θεῷ μὴ ἀρε-
σκόντων καὶ πᾶσιν ἀνθρώποισ ἐναντίων,
16 κωλυόντων ἡμᾶσ τοῖσ ἔθνεσιν λαλῆσαι
ἵνα σωθῶσιν, εἰσ τὸ ἀναπληρῶσαι αὐτῶν
τὰσ ἁμαρτίασ πάντοτε. ἔφθασεν δὲ ἐπ᾽
αὐτοὺσ ἡ ὀργὴ εἰσ τέλοσ.

17 Ἡμεῖσ δέ, ἀδελφοί, ἀπορφανισθέντεσ
ἀφ᾽ ὑμῶν πρὸσ καιρὸν ὥρασ προσώπῳ οὐ
καρδίᾳ, περισσοτέρωσ ἐσπουδάσαμεν τὸ
πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν ἐν πολλῇ ἐπιθυμίᾳ.
18 διότι ἠθελήσαμεν ἐλθεῖν πρὸσ ὑμᾶσ, ἐγὼ
μὲν Παῦλοσ καὶ ἅπαξ καὶ δίσ, καὶ ἐνέ-
κοψεν ἡμᾶσ ὁ σατανᾶσ. **19** τίσ γὰρ ἡμῶν
ἐλπὶσ ἢ χαρὰ ἢ στέφανοσ καυχήσεωσ ἢ
οὐχὶ καὶ ὑμεῖσ ἔμπροσθεν τοῦ κυρίου ἡμῶν

---

13. om Και ante δια τουτο 14. τα αυτα: ταὐτά
15. τουσ ιδιουσ προφητασ | ημασ: ς (non item ς[e])
υμασ ex errore 18. διο

---

13 1, 2.

Ἰησοῦ ἐν τῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ; **20** ὑμεῖς
γάρ ἐστε ἡ δόξα ἡμῶν καὶ ἡ χαρά.

III.

Impeditus ab itinere Paulus iterum misit Timotheum. Laetatur nuntiatis. Votum.

1 Διὸ μηκέτι στέγοντες ηὐδοκήσαμεν
καταλειφθῆναι ἐν Ἀθήναις μόνοι, **2** καὶ
ἐπέμψαμεν Τιμόθεον, τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν καὶ
διάκονον τοῦ θεοῦ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ
Χριστοῦ, εἰς τὸ στηρίξαι ὑμᾶς καὶ παρα-
καλέσαι ὑπὲρ τῆς πίστεως ὑμῶν **3** τὸ μη-
δένα σαίνεσθαι ἐν ταῖς θλίψεσιν ταύταις.
αὐτοὶ γὰρ οἴδατε ὅτι εἰς τοῦτο κείμεθα·
4 καὶ γὰρ ὅτε πρὸς ὑμᾶς ἦμεν, προελέγο-
μεν ὑμῖν ὅτι μέλλομεν θλίβεσθαι, καθὼς
καὶ ἐγένετο καὶ οἴδατε. **5** διὰ τοῦτο κἀγὼ
μηκέτι στέγων ἔπεμψα εἰς τὸ γνῶναι τὴν
πίστιν ὑμῶν, μήπως ἐπείρασεν ὑμᾶς ὁ πει-
ράζων καὶ εἰς κενὸν γένηται ὁ κόπος ἡμῶν.
6 Ἄρτι δὲ ἐλθόντος Τιμοθέου πρὸς ἡμᾶς
ἀφ᾽ ὑμῶν καὶ εὐαγγελισαμένου ἡμῖν τὴν
πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην ὑμῶν, καὶ ὅτι ἔχετε
μνείαν ἡμῶν ἀγαθὴν πάντοτε, ἐπιποθοῦντες
ἡμᾶς ἰδεῖν καθάπερ καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς, **7** διὰ
τοῦτο παρεκλήθημεν, ἀδελφοί, ἐφ᾽ ὑμῖν ἐπὶ
πάσῃ τῇ ἀνάγκῃ καὶ θλίψει ἡμῶν διὰ τῆς

19. ιησου: add χριστου
III. 1. ευδοκησαμεν 2. και διακονον του θε. και συνεργον ημων | παρακαλεσαι: add υμας | υπερ: περι 3. το: τω 7. θλιψ. κ. αναγκ.

III. 1 Act 17, 16. 2 Rom 16, 21. 6 Act 18, 5.

ὑμῶν πίστεωσ, **8** ὅτι νῦν ζῶμεν ἐὰν ὑμεῖσ
στήκετε ἐν κυρίῳ. **9** τίνα γὰρ εὐχαριστίαν
δυνάμεθα τῷ θεῷ ἀνταποδοῦναι περὶ ὑμῶν
ἐπὶ πάσῃ τῇ χαρᾷ ᾗ χαίρομεν δι' ὑμᾶσ
ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ ἡμῶν, **10** νυκτὸσ καὶ
ἡμέρασ ὑπερεκπερισσοῦ δεόμενοι εἰσ τὸ
ἰδεῖν ὑμῶν τὸ πρόσωπον καὶ καταρτίσαι τὰ
ὑστερήματα τῆσ πίστεωσ ὑμῶν;

11 Αὐτὸσ δὲ ὁ θεὸσ καὶ πατὴρ ἡμῶν καὶ
ὁ κύριοσ ἡμῶν Ἰησοῦσ κατευθύναι τὴν ὁδὸν
ἡμῶν πρὸσ ὑμᾶσ· **12** ὑμᾶσ δὲ ὁ κύριοσ
πλεονάσαι καὶ περισσεύσαι τῇ ἀγάπῃ εἰσ
ἀλλήλουσ καὶ εἰσ πάντασ, καθάπερ καὶ
ἡμεῖσ εἰσ ὑμᾶσ, **13** εἰσ τὸ στηρίξαι ὑμῶν
τὰσ καρδίασ ἀμέμπτουσ ἐν ἁγιωσύνῃ ἔμ-
προσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸσ ἡμῶν ἐν τῇ
παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ μετὰ
πάντων τῶν ἁγίων αὐτοῦ, ἀμήν.

IV.

In castitate et caritate pergendum. De mortuis et superstitibus redeunte Christo.

1 Λοιπὸν οὖν, ἀδελφοί, ἐρωτῶμεν ὑμᾶσ
καὶ παρακαλοῦμεν ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ, ἵνα
καθὼσ παρελάβετε παρ' ἡμῶν τὸ πῶσ δεῖ
ὑμᾶσ περιπατεῖν καὶ ἀρέσκειν θεῷ, καθὼσ
καὶ περιπατεῖτε, ἵνα περισσεύητε μᾶλ-
λον. **2** οἴδατε γὰρ τίνασ παραγγελίασ
ἐδώκαμεν ὑμῖν διὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ.

---

8. στηκητε 11. ιησουσ: add χριστοσ 13. ιησου: add χριστου | om αμην
IV. 1. το λοιπον | om ινα pri | om καθωσ κ. περιπατ.

3 τοῦτο γάρ ἐστιν θέλημα τοῦ θεοῦ, ὁ
ἁγιασμὸσ ὑμῶν, ἀπέχεσθαι ὑμᾶσ ἀπὸ τῆσ
πορνείασ, 4 εἰδέναι ἕκαστον ὑμῶν τὸ ἑαυ-
τοῦ σκεῦοσ κτᾶσθαι ἐν ἁγιασμῷ καὶ τιμῇ,
5 μὴ ἐν πάθει ἐπιθυμίασ καθάπερ καὶ τὰ
ἔθνη τὰ μὴ εἰδότα τὸν θεόν, 6 τὸ μὴ ὑπερ-
βαίνειν καὶ πλεονεκτεῖν ἐν τῷ πράγματι τὸν
ἀδελφὸν αὐτοῦ, διότι ἔκδικοσ κύριοσ περὶ
πάντων τούτων, καθὼσ καὶ προείπαμεν
ὑμῖν καὶ διεμαρτυράμεθα. 7 οὐ γὰρ ἐκά-
λεσεν ἡμᾶσ ὁ θεὸσ ἐπὶ ἀκαθαρσίᾳ ἀλλὰ ἐν
ἁγιασμῷ. 8 τοιγαροῦν ὁ ἀθετῶν οὐκ ἄνθρω-
πον ἀθετεῖ ἀλλὰ τὸν θεὸν τὸν καὶ διδόντα
τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἅγιον εἰσ ὑμᾶσ.

9 Περὶ δὲ τῆσ φιλαδελφίασ οὐ χρείαν
ἔχετε γράφειν ὑμῖν· αὐτοὶ γὰρ ὑμεῖσ θεο-
δίδακτοί ἐστε εἰσ τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλουσ·
10 καὶ γὰρ ποιεῖτε αὐτὸ εἰσ πάντασ τοὺσ
ἀδελφοὺσ ἐν ὅλῃ τῇ Μακεδονίᾳ. παρακα-
λοῦμεν δὲ ὑμᾶσ, ἀδελφοί, περισσεύειν μᾶλ-
λον 11 καὶ φιλοτιμεῖσθαι ἡσυχάζειν καὶ
πράσσειν τὰ ἴδια καὶ ἐργάζεσθαι ταῖσ χερ-
σὶν ὑμῶν, καθὼσ ὑμῖν παρηγγείλαμεν,
12 ἵνα περιπατῆτε εὐσχημόνωσ πρὸσ τοὺσ
ἔξω καὶ μηδενὸσ χρείαν ἔχητε.

---

6. ο κυριοσ 7. αλλ 8. δοντα | εισ ημασ 10. εν ολη: praem τουσ 11. ταισ ιδιαισ χερσ. υμων

IV. 3 5, 18. 5 Eph 2, 12. 8 Lc 10, 16. 9 5, 1. Ioh 6, 45. 11 2 Thess 3, 12. Eph 4, 28. 12 Col 4, 5.

13 Οὐ θέλομεν δὲ ὑμᾶσ ἀγνοεῖν, ἀδελ-
φοί, περὶ τῶν κοιμωμένων, ἵνα μὴ λυπῆσθε
καθὼσ καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντεσ ἐλπίδα.
14 εἰ γὰρ πιστεύομεν ὅτι Ἰησοῦσ ἀπέθανεν
καὶ ἀνέστη, οὕτωσ καὶ ὁ θεὸσ τοὺσ κοιμη-
θέντασ διὰ τοῦ Ἰησοῦ ἄξει σὺν αὐτῷ.
15 τοῦτο γὰρ ὑμῖν λέγομεν ἐν λόγῳ κυρίου,
ὅτι ἡμεῖσ οἱ ζῶντεσ οἱ περιλειπόμενοι εἰσ
τὴν παρουσίαν τοῦ κυρίου οὐ μὴ φθάσωμεν
τοὺσ κοιμηθέντασ, 16 ὅτι αὐτὸσ ὁ κύριοσ
ἐν κελεύσματι, ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου καὶ ἐν
σάλπιγγι θεοῦ καταβήσεται ἀπ᾽ οὐρανοῦ,
καὶ οἱ νεκροὶ ἐν Χριστῷ ἀναστήσονται πρῶ-
τον, 17 ἔπειτα ἡμεῖσ οἱ ζῶντεσ οἱ περιλει-
πόμενοι ἅμα σὺν αὐτοῖσ ἁρπαγησόμεθα ἐν
νεφέλαισ εἰσ ἀπάντησιν τοῦ κυρίου εἰσ
ἀέρα· καὶ οὕτωσ πάντοτε σὺν κυρίῳ ἐσό-
μεθα. 18 ὥστε παρακαλεῖτε ἀλλήλουσ ἐν
τοῖσ λόγοισ τούτοισ.

V.

Dies subito ventura; filiis lucis vigilandum est. Praesides colendi. Admonitiones variae. Vota.

1 Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν,
ἀδελφοί, οὐ χρείαν ἔχετε ὑμῖν γράφεσθαι·

---

13. θελω | κεκοιμημενων

---

13 Col 2, 12. **14** 1 Cor 6, 14. Rom 8, 11. **15** s. 1 Cor 15, 51 s. 23.
V. **1** 4, 9. Mt 24, 36.

2 αὐτοὶ γὰρ ἀκριβῶσ οἴδατε ὅτι ἡμέρα
κυρίου ὡσ κλέπτησ ἐν νυκτὶ οὕτωσ ἔρχεται.
3 ὅταν λέγωσιν· εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια, τότε
αἰφνίδιοσ αὐτοῖσ ἐπίσταται ὄλεθροσ ὥσπερ
ἡ ὠδὶν τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ, καὶ οὐ μὴ
ἐκφύγωσιν. **4** ὑμεῖσ δέ, ἀδελφοί, οὐκ ἐστὲ
ἐν σκότει, ἵνα ἡ ἡμέρα ὑμᾶσ ὡσ κλέπτησ
καταλάβῃ· **5** πάντεσ γὰρ ὑμεῖσ υἱοὶ φωτόσ
ἐστε καὶ υἱοὶ ἡμέρασ· οὐκ ἐσμὲν νυκτὸσ
οὐδὲ σκότουσ· **6** ἄρα οὖν μὴ καθεύδωμεν
ὡσ οἱ λοιποί, ἀλλὰ γρηγορῶμεν καὶ νήφωμεν.
7 οἱ γὰρ καθεύδοντεσ νυκτὸσ καθεύδουσιν,
καὶ οἱ μεθυσκόμενοι νυκτὸσ μεθύουσιν·
8 ἡμεῖσ δὲ ἡμέρασ ὄντεσ νήφωμεν, ἐνδυ-
σάμενοι θώρακα πίστεωσ καὶ ἀγάπησ καὶ
περικεφαλαίαν ἐλπίδα σωτηρίασ, **9** ὅτι οὐκ
ἔθετο ἡμᾶσ ὁ θεὸσ εἰσ ὀργὴν ἀλλὰ εἰσ
περιποίησιν σωτηρίασ διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ, **10** τοῦ ἀποθανόντοσ περὶ
ἡμῶν, ἵνα εἴτε γρηγορῶμεν εἴτε καθεύδω-
μεν ἅμα σὺν αὐτῷ ζήσωμεν. **11** διὸ παρα-
καλεῖτε ἀλλήλουσ καὶ οἰκοδομεῖτε εἷσ τὸν
ἕνα, καθὼσ καὶ ποιεῖτε

V. 2. η ημερα 3. οταν γαρ | εφισταται 5. om γαρ 6. ωσ και οι 9. αλλ 10. περι: υπερ

---

2 2 Pet 3, 10. **5** Eph 5, 8. **8** Eph 6, 14. 17, **10** 2 Cor 5, 15.

12 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶσ, ἀδελφοί, εἰδέναι
τοὺσ κοπιῶντασ ἐν ὑμῖν καὶ προϊσταμένουσ
ὑμῶν ἐν κυρίῳ καὶ νουθετοῦντασ ὑμᾶσ,
13 καὶ ἡγεῖσθαι αὐτοὺσ ὑπερεκπερισσῶσ ἐν
ἀγάπῃ διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν. εἰρηνεύετε ἐν
αὐτοῖσ. **14** παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶσ, ἀδελ-
φοί, νουθετεῖτε τοὺσ ἀτάκτουσ, παραμυθεῖσθε
τοὺσ ὀλιγοψύχουσ, ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενῶν,
μακροθυμεῖτε πρὸσ πάντασ. **15** ὁρᾶτε μή
τισ κακὸν ἀντὶ κακοῦ τινὶ ἀποδοῖ, ἀλλὰ
πάντοτε τὸ ἀγαθὸν διώκετε εἰσ ἀλλήλουσ καὶ
εἰσ πάντασ. **16** πάντοτε χαίρετε, **17** ἀδια-
λείπτωσ προσεύχεσθε, **18** ἐν παντὶ εὐχαρι-
στεῖτε· τοῦτο γὰρ θέλημα θεοῦ ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ εἰσ ὑμᾶσ. **19** τὸ πνεῦμα μὴ ζβέννυτε,
20 προφητείασ μὴ ἐξουθενεῖτε· **21** πάντα
δὲ δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατέχετε· **22** ἀπὸ
παντὸσ εἴδουσ πονηροῦ ἀπέχεσθε. **23** Αὐτὸσ
δὲ ὁ θεὸσ τῆσ εἰρήνησ ἁγιάσαι ὑμᾶσ ὁλο-
τελεῖσ, καὶ ὁλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα καὶ
ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτωσ ἐν τῇ
παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
τηρηθείη. **24** πιστὸσ ὁ καλῶν ὑμᾶσ, ὃσ
καὶ ποιήσει.

25 Ἀδελφοί, προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν.
26 ἀσπάσασθε τοὺσ ἀδελφοὺσ πάντασ ἐν

---

13. υπερεκπερισσου | εν εαυτοισ 15. αποδω | και εισ αλληλ. 19. σβεννυτε 21. om δε

---

12 1 Tim 5, 17. **13** Mc 9, 50. **15** Rom 12, 17. 1 Pet 3, 9. **16** Phil 4, 4. **18** 4, 3. **23** Heb 13, 20 s. **24** 2 Thess 3, 3. **25** 2 Thess 3, 1. **25** Rom 16, 16 pp.

φιλήματι ἁγίῳ. 27 ἐνορκίζω ὑμᾶσ τὸν κύ-
ριον, ἀναγνωσθῆναι τὴν ἐπιστολὴν πᾶσιν
τοῖσ ἀδελφοῖσ.
28 Ἡ χάρισ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν.

---

27. ορκιζω | τοισ αγιοισ αδελφ. 28. μεθ υμων: add αμην

---

28 Rom 16, 24 pp.

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Β̄

I.

Laudat fidem Thessalonicensium. Et piis et impiis remunerator Christus.

1 Παῦλοσ καὶ Σιλουανὸσ καὶ Τιμόθεοσ
τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν θεῷ πατρὶ
ἡμῶν καὶ κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ. 2 χάρισ
ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸσ ἡμῶν καὶ
κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

3 Εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ θεῷ πάντοτε
περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί, καθὼσ ἄξιόν ἐστιν,
ὅτι ὑπεραυξάνει ἡ πίστισ ὑμῶν καὶ πλεονά-
ζει ἡ ἀγάπη ἑνὸσ ἑκάστου πάντων ὑμῶν
εἰσ ἀλλήλουσ, 4 ὥστε αὐτοὺσ ἡμᾶσ ἐν ὑμῖν
ἐνκαυχᾶσθαι ἐν ταῖσ ἐκκλησίαισ τοῦ θεοῦ
ὑπὲρ τῆσ ὑπομονῆσ ὑμῶν καὶ πίστεωσ ἐν
πᾶσιν τοῖσ διωγμοῖσ ὑμῶν καὶ ταῖσ θλίψε-
σιν αἷσ ἀνέχεσθε, 5 ἔνδειγμα τῆσ δικαίασ
κρίσεωσ τοῦ θεοῦ, εἰσ τὸ καταξιωθῆναι
ὑμᾶσ τῆσ βασιλείασ τοῦ θεοῦ, ὑπὲρ ἧσ καὶ
πάσχετε, 6 εἴπερ δίκαιον παρὰ θεῷ ἀντα-
ποδοῦναι τοῖσ θλίβουσιν ὑμᾶσ θλίψιν 7 καὶ
ὑμῖν τοῖσ θλιβομένοισ ἄνεσιν μεθ᾽ ἡμῶν,
ἐν τῇ ἀποκαλύψει τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ἀπ᾽

---

* ς[e] παυλου του αποστολου η προσ θεσσαλον. επιστολη δευτερα, ς η πρ. θεσσαλ. επιστ. δευτερ.
I. 4. ωστ. ημασ αυτουσ | καυχασθαι

I. 1 1 Thess 1, 1 s. 3 2, 13. 1 Thess 1, 2.
7 1 Thess 3, 13.

οὐρανοῦ μετʼ ἀγγέλων δυνάμεωσ αὐτοῦ 8 ἐν
πυρὶ φλογόσ, διδόντοσ ἐκδίκησιν τοῖσ μὴ
εἰδόσιν θεὸν καὶ τοῖσ μὴ ὑπακούουσιν τῷ
εὐαγγελίῳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ, 9 οἵτι-
νεσ δίκην τίσουσιν ὄλεθρον αἰώνιον ἀπὸ
προσώπου τοῦ κυρίου καὶ ἀπὸ τῆσ δόξησ
τῆσ ἰσχύοσ αὐτοῦ, 10 ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξα-
σθῆναι ἐν τοῖσ ἁγίοισ αὐτοῦ καὶ θαυμα-
σθῆναι ἐν πᾶσιν τοῖσ πιστεύσασιν, ὅτι ἐπι-
στεύθη τὸ μαρτύριον ἡμῶν ἐφʼ ὑμᾶσ, ἐν τῇ
ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. 11 Εἰσ ὃ καὶ προσευχόμεθα
πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἵνα ὑμᾶσ ἀξιώσῃ τῆσ
κλήσεωσ ὁ θεὸσ ἡμῶν καὶ πληρώσῃ πᾶσαν
εὐδοκίαν ἀγαθωσύνησ καὶ ἔργον πίστεωσ ἐν
δυνάμει, 12 ὅπωσ ἐνδοξασθῇ τὸ ὄνομα τοῦ
κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ἐν ὑμῖν καὶ ὑμεῖσ ἐν
αὐτῷ κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ
κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

II.

Christi adventum praecedet Antichristus. Perseverandum bona fide.

1 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶσ, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆσ
παρουσίασ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-
στοῦ καὶ ἡμῶν ἐπισυναγωγῆσ ἐπʼ αὐτόν,
2 εἰσ τὸ μὴ ταχέωσ σαλευθῆναι ὑμᾶσ ἀπὸ
τοῦ νοὸσ μηδὲ θροεῖσθαι, μήτε διὰ πνεύ-
ματοσ μήτε διὰ λόγου μήτε διʼ ἐπιστολῆσ

8. ιησου χριστου 10. πιστευουσιν 12. ιησου pri: add χριστου
II. 2. μητε θροεισθ.

8 Act 7, 30.
II. 2 1 Thess 5, 2 s.

ὡσ δι ἡμῶν, ὡσ ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα
τοῦ κυρίου. **3** μή τισ ὑμᾶσ ἐξαπατήσῃ
κατὰ μηδένα τρόπον, ὅτι ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ
ἀποστασία πρῶτον καὶ ἀποκαλυφθῇ ὁ ἄνθρω-
ποσ τῆσ ἀνομίασ, ὁ υἱὸσ τῆσ ἀπωλείασ,
4 ὁ ἀντικείμενοσ καὶ ὑπεραιρόμενοσ ἐπὶ
πάντα λεγόμενον θεὸν ἢ σέβασμα, ὥστε
αὐτὸν εἰσ τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ καθίσαι, ἀπο-
δεικνύντα ἑαυτὸν ὅτι ἐστὶν θεόσ.

5 Οὐ μνημονεύετε ὅτι ἔτι ὢν πρὸσ ὑμᾶσ
ταῦτα ἔλεγον ὑμῖν; **6** καὶ νῦν τὸ κατέχον
οἴδατε, εἰσ τὸ ἀποκαλυφθῆναι αὐτὸν ἐν τῷ
αὐτοῦ καιρῷ. **7** τὸ γὰρ μυστήριον ἤδη ἐν-
εργεῖται τῆσ ἀνομίασ, μόνον ὁ κατέχων ἄρτι
ἕωσ ἐκ μέσου γένηται· **8** καὶ τότε ἀπο-
καλυφθήσεται ὁ ἄνομοσ, ὃν ὁ κύριοσ Ἰη-
σοῦσ ἀνελεῖ τῷ πνεύματι τοῦ στόματοσ
αὐτοῦ καὶ καταργήσει τῇ ἐπιφανείᾳ τῆσ
παρουσίασ αὐτοῦ, **9** οὗ ἐστὶν ἡ παρουσία
κατ᾽ ἐνέργειαν τοῦ σατανᾶ ἐν πάσῃ δυνάμει
καὶ σημείοισ καὶ τέρασιν ψεύδουσ **10** καὶ
ἐν πάσῃ ἀπάτῃ ἀδικίασ τοῖσ ἀπολλυμένοισ,
ἀνθ᾽ ὧν τὴν ἀγάπην τῆσ ἀληθείασ οὐκ ἐδέ-
ξαντο εἰσ τὸ σωθῆναι αὐτούσ. **11** καὶ διὰ

---

2. η ημερα του χριστου 3. ανομιασ: αμαρτιασ 4. καθισαι: praem ωσ θεον 6. εν τω εαυτου καιρ. 8. ο κυριοσ omisso ιησουσ | ανελει: αναλωσει 10. τησ αδικιασ | εν τοισ απολλυμ.

---

3 Eph 5, 6. **4** Dan 11, 36. **5** Act 17, 1. **8** Es 11, 4. **10** 2 Cor 2, 15. 4, 3.

τοῦτο πέμπει αὐτοῖς ὁ θεὸς ἐνέργειαν πλά-
νης εἰς τὸ πιστεῦσαι αὐτοὺς τῷ ψεύδει,
12 ἵνα κριθῶσιν ἅπαντες οἱ μὴ πιστεύσαν-
τες τῇ ἀληθείᾳ ἀλλὰ εὐδοκήσαντες τῇ
ἀδικίᾳ.

13 Ἡμεῖς δὲ ὀφείλομεν εὐχαριστεῖν τῷ
θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοὶ ἠγαπημέ-
μένοι ὑπὸ κυρίου, ὅτι εἵλατο ὑμᾶς ὁ θεὸς
ἀπ' ἀρχῆς εἰς σωτηρίαν ἐν ἁγιασμῷ πνεύ-
ματος καὶ πίστει ἀληθείας, 14 εἰς ὃ καὶ
ἐκάλεσεν ὑμᾶς διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἡμῶν,
εἰς περιποίησιν δόξης τοῦ κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ. 15 ἄρα οὖν, ἀδελφοί,
στήκετε, καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις ἃς
ἐδιδάχθητε εἴτε διὰ λόγου εἴτε δι' ἐπιστο-
λῆς ἡμῶν· 16 αὐτὸς δὲ ὁ κύριος ἡμῶν
Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ ὁ θεὸς ὁ πατὴρ ἡμῶν,
ὁ ἀγαπήσας ἡμᾶς καὶ δοὺς παράκλησιν
αἰωνίαν καὶ ἐλπίδα ἀγαθὴν ἐν χάριτι, 17 πα-
ρακαλέσαι ὑμῶν τὰς καρδίας καὶ στηρίξαι
ἐν παντὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ ἀγαθῷ.

III.

Precandum pro evangelio. Cavendi fratribus dissoluti ac desides. Nota genuinae epistulae.

1 Τὸ λοιπὸν προσεύχεσθε, ἀδελφοί, περὶ
ἡμῶν, ἵνα ὁ λόγος τοῦ κυρίου τρέχῃ καὶ
δοξάζηται καθὼς καὶ πρὸς ὑμᾶς, 2 καὶ

11. πεμψει 12. παντες | αλλ | εν τη αδικια 13. ειλετο 14. om και 16. και πατηρ ημων 17. στηριξαι: add υμας | λογω κ. εργω

17 1 Thess 3, 13.
III. 1 1 Thess 5, 25. Col 4, 3 pp.

ἵνα ῥυσθῶμεν ἀπὸ τῶν ἀτόπων καὶ πονη-
ρῶν ἀνθρώπων· οὐ γὰρ πάντων ἡ πίστισ.
3 πιστὸσ δέ ἐστιν ὁ κύριοσ ὃσ στηρίξει
ὑμᾶσ καὶ φυλάξει ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. **4** πε-
ποίθαμεν δὲ ἐν κυρίῳ ἐφ' ὑμᾶσ, ὅτι ἃ
παραγγέλλομεν ποιεῖτε καὶ ποιήσετε. **5** ὁ δὲ
κύριοσ κατευθύναι ὑμῶν τὰσ καρδίασ εἰσ
τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ καὶ εἰσ τὴν ὑπομονὴν
τοῦ Χριστοῦ.

6 Παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, ἐν
ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,
στέλλεσθαι ὑμᾶσ ἀπὸ παντὸσ ἀδελφοῦ ἀτά-
κτωσ περιπατοῦντοσ καὶ μὴ κατὰ τὴν παρά-
δοσιν ἣν παρελάβοσαν παρ' ἡμῶν. **7** αὐτοὶ
γὰρ οἴδατε πῶσ δεῖ μιμεῖσθαι ἡμᾶσ, ὅτι
οὐκ ἠτακτήσαμεν ἐν ὑμῖν, **8** οὐδὲ δωρεὰν
ἄρτον ἐφάγομεν παρά τινοσ, ἀλλ' ἐν κόπῳ
καὶ μόχθῳ νυκτὸσ καὶ ἡμέρασ ἐργαζόμενοι
πρὸσ τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα ὑμῶν· **9** οὐχ
ὅτι οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν, ἀλλ' ἵνα ἑαυτοὺσ
τύπον δῶμεν ὑμῖν εἰσ τὸ μιμεῖσθαι ἡμᾶσ.
10 καὶ γὰρ ὅτε ἦμεν πρὸσ ὑμᾶσ, τοῦτο
παρηγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι εἴ τισ οὐ θέλει
ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω. **11** ἀκούομεν
γάρ τινασ περιπατοῦντασ ἐν ὑμῖν ἀτάκτωσ,
μηδὲν ἐργαζομένουσ ἀλλὰ περιεργαζομένουσ·

III. 4. παραγγελλομεν: add υμιν | και ποιειτε 5. om την ante υπομο. 6. παρελαβε 8. νυκτα και ημεραν

4 Gal 5, 10. **6** Rom 16, 17. 1 Cor 5, 11. **7** 1 Thess 1, 6. **8** 1 Thess 2, 9. **9** 1 Cor 9, 4. Phil 3, 17.

12 τοῖσ δὲ τοιούτοισ παραγγέλλομεν καὶ
παρακαλοῦμεν ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ ἵνα
μετὰ ἡσυχίασ ἐργαζόμενοι τὸν ἑαυτῶν ἄρτον
ἐσθίωσιν. 13 ὑμεῖσ δέ, ἀδελφοί, μὴ ἐγκα-
κήσητε καλοποιοῦντεσ. 14 εἰ δέ τισ οὐχ
ὑπακούει τῷ λόγῳ ἡμῶν διὰ τῆσ ἐπιστολῆσ,
τοῦτον σημειοῦσθε· μὴ συναναμίγνυσθε αὐτῷ,
ἵνα ἐντραπῇ· 15 καὶ μὴ ὡσ ἐχθρὸν ἡγεῖσθε,
ἀλλὰ νουθετεῖτε ὡσ ἀδελφόν. 16 αὐτὸσ δὲ
ὁ κύριοσ τῆσ εἰρήνησ δῴη ὑμῖν τὴν εἰρήνην
διαπαντὸσ ἐν παντὶ τρόπῳ. ὁ κύριοσ μετὰ
πάντων ὑμῶν.

17 Ὁ ἀσπασμὸσ τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου,
ὅ ἐστιν σημεῖον ἐν πάσῃ ἐπιστολῇ· οὕτωσ
γράφω. 18 ἡ χάρισ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰη-
σοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν.

---

12. δια του κυριου ημων ιησου χριστου 13. εκκακη-
σητε 14. και μη συναναμ. 18. μετ. πα. υμων, αμην

---

13 Gal 6, 9. **14** 1 Cor 5, 11. **16** 1 Thess 5, 23 ss.
17 Col 4, 18 pp. **18** 1 Thess 5, 28 pp.

ΠΡΟϹ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Ā.

I.

Evangelii simplicitas a doctrinae vanitate tuenda. Lex et Christi gratia. Pauli exemplum. Hymenaeus et Alexander.

1 Παῦλοσ ἀπόστολοσ Χριστοῦ Ἰησοῦ κατ'
ἐπιταγὴν θεοῦ σωτῆροσ ἡμῶν καὶ Χριστοῦ
Ἰησοῦ τῆσ ἐλπίδοσ ἡμῶν **2** Τιμοθέῳ γνη-
σίῳ τέκνῳ ἐν πίστει. χάρισ, ἔλεοσ, εἰρήνη
ἀπὸ θεοῦ πατρὸσ καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ
κυρίου ἡμῶν.

3 Καθὼσ παρεκάλεσά σε προσμεῖναι ἐν
Ἐφέσῳ, πορευόμενοσ εἰσ Μακεδονίαν, ἵνα
παραγγείλῃσ τισὶν μὴ ἑτεροδιδασκαλεῖν
4 μηδὲ προσέχειν μύθοισ καὶ γενεαλογίαισ
ἀπεράντοισ, αἵτινεσ ἐκζητήσεισ παρέχουσιν
μᾶλλον ἢ οἰκονομίαν θεοῦ τὴν ἐν πίστει·
5 τὸ δὲ τέλοσ τῆσ παραγγελίασ ἐστὶν ἀγάπη
ἐκ καθαρᾶσ καρδίασ καὶ συνειδήσεωσ ἀγα-
θῆσ καὶ πίστεωσ ἀνυποκρίτου, **6** ὧν τινὲσ
ἀστοχήσαντεσ ἐξετράπησαν εἰσ ματαιολογίαν,
7 θέλοντεσ εἶναι νομοδιδάσκαλοι, μὴ νοοῦν-
τεσ μήτε ἃ λέγουσιν μήτε περὶ τίνων δια-

ς* η προσ τιμοθ. επιστολη πρωτη, ς[e] παυλου του αποστολου η πρ. τιμοθ. επιστ. πρωτ.

I. αποστολ. ιησου χριστου | και κυριου ιησου χριστου 2. πατροσ: add ημων 4. ζητησεισ | οικονομιαν: ς[e] οικοδομιαν

I. **1** 2 Tim 1, 1 pp. 2, 3. **3** Act 20, 1. **4** Tit 1, 14. 3, 9.

βεβαιοῦνται. 8 οἴδαμεν δὲ ὅτι καλὸσ ὁ
νόμοσ, ἐάν τισ αὐτῷ νομίμωσ χρῆται,
9 εἰδὼσ τοῦτο, ὅτι δικαίῳ νόμοσ οὐ κεῖται,
ἀνόμοισ δὲ καὶ ἀνυποτάκτοισ, ἀσεβέσι καὶ
ἁμαρτωλοῖσ, ἀνοσίοισ καὶ βεβήλοισ, πατρο-
λῴαισ καὶ μητρολῴαισ, ἀνδροφόνοισ, 10 πόρ-
νοισ, ἀρσενοκοίταισ, ἀνδραποδισταῖσ, ψεύ-
σταισ, ἐπιόρκοισ, καὶ εἴ τι ἕτερον τῇ ὑγιαι-
νούσῃ διδασκαλίᾳ ἀντίκειται, 11 κατὰ τὸ
εὐαγγέλιον τῆσ δόξησ τοῦ μακαρίου θεοῦ,
ὃ ἐπιστεύθην ἐγώ. 12 χάριν ἔχω τῷ ἐν-
δυναμώσαντί με Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ
ἡμῶν, ὅτι πιστόν με ἡγήσατο θέμενοσ εἰσ
διακονίαν, 13 τὸ πρότερον ὄντα βλάσφημον
καὶ διώκτην καὶ ὑβριστήν· ἀλλὰ ἠλεήθην,
ὅτι ἀγνοῶν ἐποίησα ἐν ἀπιστίᾳ, 14 ὑπερ-
επλεόνασεν δὲ ἡ χάρισ τοῦ κυρίου ἡμῶν
μετὰ πίστεωσ καὶ ἀγάπησ τῆσ ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ. 15 πιστὸσ ὁ λόγοσ καὶ πάσησ
ἀποδοχῆσ ἄξιοσ, ὅτι Χριστὸσ Ἰησοῦσ
ἦλθεν εἰσ τὸν κόσμον ἁμαρτωλοὺσ σῶσαι,
ὧν πρῶτόσ εἰμι ἐγώ· 16 ἀλλὰ διὰ τοῦτο
ἠλεήθην, ἵνα ἐν ἐμοὶ πρώτῳ ἐνδείξηται
Ἰησοῦσ Χριστὸσ τὴν ἅπασαν μακρο-
θυμίαν, πρὸσ ὑποτύπωσιν τῶν μελλόν-

---

9. πατραλωαισ κ. μητραλωαισ 12. και χαριν εχω
13. τον προτερον | αλλ 16. πασαν

---

8 Rom 7, 12. 14. 12 Phil 4, 13. 13 1 Cor 15, 9.
Gal 1, 13 ss. 15 4, 9. Mt 18, 11.

των πιστεύειν ἐπ' αὐτῷ εἰσ ζωὴν αἰώνιον.
17 τῷ δὲ βασιλεῖ τῶν αἰώνων, ἀφθάρτῳ
ἀοράτῳ μόνῳ θεῷ, τιμὴ καὶ δόξα εἰσ τοὺσ
αἰῶνασ τῶν αἰώνων· ἀμήν.

18 Ταύτην τὴν παραγγελίαν παρατίθεμαί
σοι, τέκνον Τιμόθεε, κατὰ τὰσ προαγούσασ
ἐπὶ σὲ προφητείασ, ἵνα στρατεύσῃ ἐν αὐταῖσ
τὴν καλὴν στρατείαν, 19 ἔχων πίστιν καὶ
ἀγαθὴν συνείδησιν, ἥν τινεσ ἀπωσάμενοι
περὶ τὴν πίστιν ἐναυάγησαν· 20 ὧν ἐστὶν
Ὑμέναιοσ καὶ Ἀλέξανδροσ, οὓσ παρέδωκα
τῷ σατανᾷ, ἵνα παιδευθῶσιν μὴ βλασφημεῖν.

II.

Preces publicae. Deus unus et unus mediator.
Decor precantium. Mulier in ecclesia.

1 Παρακαλῶ οὖν πρῶτον πάντων ποιεῖ-
σθαι δεήσεισ, προσευχάσ, ἐντεύξεισ, εὐχα-
ριστίασ, ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων, 2 ὑπὲρ
βασιλέων καὶ πάντων τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄν-
των, ἵνα ἤρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν
ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι. 3 τοῦτο
καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ σωτῆ-
ροσ ἡμῶν θεοῦ, 4 ὃσ πάντασ ἀνθρώπουσ
θέλει σωθῆναι καὶ εἰσ ἐπίγνωσιν ἀληθείασ

---

17. μονω: add σοφω 18. στρατευη
II. 3. τουτο γαρ

---

17 Rom 16, 27. Iud 25 pp. 20 2 Tim 2, 17.
1 Cor 5, 5.
II. 4 2 Pet 3, 9. 2 Tim 3, 7.

ἐλθεῖν. 5 εἷσ γὰρ θεόσ, εἷσ καὶ μεσίτησ
θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἄνθρωποσ Χριστὸσ
Ἰησοῦσ, 6 ὁ δοὺσ ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ
πάντων, τὸ μαρτύριον καιροῖσ ἰδίοισ, 7 εἰσ
ὃ ἐτέθην ἐγὼ κήρυξ καὶ ἀπόστολοσ, ἀλή-
θειαν λέγω, οὐ ψεύδομαι, διδάσκαλοσ ἐθνῶν
ἐν πίστει καὶ ἀληθείᾳ.

8 Βούλομαι οὖν προσεύχεσθαι τοὺσ ἄν-
δρασ ἐν παντὶ τόπῳ ἐπαίροντασ ὁσίουσ
χεῖρασ χωρὶσ ὀργῆσ καὶ διαλογισμοῦ·
9 ὡσαύτωσ γυναῖκασ ἐν καταστολῇ κοσμίῳ,
μετὰ αἰδοῦσ καὶ σωφροσύνησ κοσμεῖν ἑαυ-
τάσ, μὴ ἐν πλέγμασιν καὶ χρυσῷ ἢ μαρ-
γαρίταισ ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ, 10 ἀλλ᾽ ὃ
πρέπει γυναιξὶν ἐπαγγελλομέναισ θεοσέβειαν,
δι᾽ ἔργων ἀγαθῶν. 11 Γυνὴ ἐν ἡσυχίᾳ
μανθανέτω ἐν πάσῃ ὑποταγῇ· 12 διδάσκειν
δὲ γυναικὶ οὐκ ἐπιτρέπω, οὐδὲ αὐθεντεῖν
ἀνδρόσ, ἀλλ᾽ εἶναι ἐν ἡσυχίᾳ. 13 Ἀδὰμ
γὰρ πρῶτοσ ἐπλάσθη, εἶτα Εὔα. 14 καὶ
Ἀδὰμ οὐκ ἠπατήθη, ἡ δὲ γυνὴ ἐξαπατη-
θεῖσα ἐν παραβάσει γέγονεν, 15 σωθήσεται
δὲ διὰ τῆσ τεκνογονίασ, ἐὰν μείνωσιν ἐν
πίστει καὶ ἀγάπῃ καὶ ἁγιασμῷ μετὰ σω-
φροσύνησ.

---

7. λεγω: add εν χριστω 9. ωσαυτωσ και τασ γυναικ. | πλεγμ. η χρυσω 12. γυναικι δε διδασκειν 14. απατηθεισα

5 Gal 3, 20. 6 Tit 2, 14. 7 2 Tim 1, 11. Rom 9, 1. 9 1 Pet 3, 3 ss. 13 1 Cor 11, 9. Gen 2, 7. 22. 14 Gen 3, 6.

III.

Episcopi et diaconi. Mysterium pietatis.

1 Πιστὸσ ὁ λόγοσ· εἴ τισ ἐπισκοπῆσ
ὀρέγεται, καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ. 2 δεῖ οὖν
τὸν ἐπίσκοπον ἀνεπίλημπτον εἶναι, μιᾶσ γυ-
ναικὸσ ἄνδρα, νηφάλιον, σώφρονα, κόσμιον,
φιλόξενον, διδακτικόν, 3 μὴ πάροινον, μὴ
πλήκτην, ἀλλὰ ἐπιεικῆ, ἄμαχον, ἀφιλάργυ-
ρον, 4 τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶσ προϊστάμενον,
τέκνα ἔχοντα ἐν ὑποταγῇ μετὰ πάσησ
σεμνότητοσ, — 5 εἰ δέ τισ τοῦ ἰδίου οἴκου
προστῆναι οὐκ οἶδεν, πῶσ ἐκκλησίασ θεοῦ
ἐπιμελήσεται; — 6 μὴ νεόφυτον, ἵνα μὴ
τυφωθεὶσ εἰσ κρίμα ἐμπέσῃ τοῦ διαβόλου.
7 δεῖ δὲ καὶ μαρτυρίαν καλὴν ἔχειν ἀπὸ τῶν
ἔξωθεν, ἵνα μὴ εἰσ ὀνειδισμὸν ἐμπέσῃ καὶ
παγίδα τοῦ διαβόλου. 8 Διακόνουσ ὡσαύ-
τωσ σεμνούσ, μὴ διλόγουσ, μὴ οἴνῳ πολλῷ
προσέχοντασ, μὴ αἰσχροκερδεῖσ, 9 ἔχον-
τασ τὸ μυστήριον τῆσ πίστεωσ ἐν καθαρᾷ
συνειδήσει. 10 καὶ οὗτοι δὲ δοκιμαζέσθω-
σαν πρῶτον, εἶτα διακονείτωσαν ἀνέγκλη-
τοι ὄντεσ. 11 γυναῖκασ ὡσαύτωσ σεμνάσ,
μὴ διαβόλουσ, νηφαλίουσ, πιστὰσ ἐν πᾶσιν.

III. 2. ανεπιληπτον | ς (non ς^{e}) νηφαλεον 3. μη πληκτην: add μη αισχροκερδη | αλλ 7. δει δε: add αυτον 11. ς (non ς^{e}) νηφαλεουσ

III. 1 1, 15. 2 Tit 1, 6 ss. 5 5, 8. 7 2 Tim 2, 26. 11 Tit 2, 3.

12 διάκονοι ἔστωσαν μιᾶσ γυναικὸσ ἄνδρεσ,
τέκνων καλῶσ προϊστάμενοι καὶ τῶν ἰδίων
οἴκων. 13 οἱ γὰρ καλῶσ διακονήσαντεσ
βαθμὸν ἑαυτοῖσ καλὸν περιποιοῦνται καὶ
πολλὴν παρρησίαν ἐν πίστει τῇ ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ.

14 Ταῦτά σοι γράφω ἐλπίζων ἐλθεῖν πρὸσ
σὲ τάχιον· 15 ἐὰν δὲ βραδύνω, ἵνα εἰδῇσ
πῶσ δεῖ ἐν οἴκῳ θεοῦ ἀναστρέφεσθαι, ἥτισ
ἐστὶν ἐκκλησία θεοῦ ζῶντοσ, στῦλοσ καὶ
ἑδραίωμα τῆσ ἀληθείασ. 16 καὶ ὁμολογου-
μένωσ μέγα ἐστὶν τὸ τῆσ εὐσεβείασ μυ-
στήριον· ὃσ ἐφανερώθη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη
ἐν πνεύματι, ὤφθη ἀγγέλοισ, ἐκηρύχθη ἐν
ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ, ἀνελήμφθη ἐν
δόξῃ.

IV.

Falsi doctores venturi. Timotheo iuveni dantur praecepta.

1 Τὸ δὲ πνεῦμα ῥητῶσ λέγει ὅτι ἐν ὑστέ-
ροισ καιροῖσ ἀποστήσονταί τινεσ τῆσ πί-
στεωσ, προσέχοντεσ πνεύμασιν πλάνοισ καὶ
διδασκαλίαισ δαιμονίων, 2 ἐν ὑποκρίσει
ψευδολόγων, κεκαυστηριασμένων τὴν ἰδίαν
συνείδησιν, 3 κωλυόντων γαμεῖν, ἀπέχεσθαι
βρωμάτων, ἃ ὁ θεὸσ ἔκτισεν εἰσ μετάλημ-
ψιν μετὰ εὐχαριστίασ τοῖσ πιστοῖσ καὶ ἐπε-

16. οσ: θεοσ
IV. 2. κεκαυτηριασμ. 3. μεταληψιν

IV. 1 2 Tim 3, 1 ss. 2 Tit 1, 15.

γνωκόσι τὴν ἀλήθειαν. **4** ὅτι πᾶν κτίσμα
θεοῦ καλόν, καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον μετὰ
εὐχαριστίασ λαμβανόμενον· **5** ἁγιάζεται γὰρ
διὰ λόγου θεοῦ καὶ ἐντεύξεωσ.

6 Ταῦτα ὑποτιθέμενοσ τοῖσ ἀδελφοῖσ
καλὸσ ἔσῃ διάκονοσ Χριστοῦ Ἰησοῦ, ἐντρε-
φόμενοσ τοῖσ λόγοισ τῆσ πίστεωσ καὶ τῆσ
καλῆσ διδασκαλίασ ᾗ παρηκολούθηκασ·
7 τοὺσ δὲ βεβήλουσ καὶ γραώδεισ μύθουσ
παραιτοῦ. γύμναζε δὲ σεαυτὸν πρὸσ εὐσέ-
βειαν. **8** ἡ γὰρ σωματικὴ γυμνασία πρὸσ
ὀλίγον ἐστὶν ὠφέλιμοσ· ἡ δὲ εὐσέβεια πρὸσ
πάντα ὠφέλιμόσ ἐστιν, ἐπαγγελίαν ἔχουσα
ζωῆσ τῆσ νῦν καὶ τῆσ μελλούσησ. **9** πιστὸσ
ὁ λόγοσ καὶ πάσησ ἀποδοχῆσ ἄξιοσ. **10** εἰσ
τοῦτο γὰρ κοπιῶμεν καὶ ἀγωνιζόμεθα, ὅτι
ἠλπίκαμεν ἐπὶ θεῷ ζῶντι, ὅσ ἐστιν σωτὴρ
πάντων ἀνθρώπων, μάλιστα πιστῶν.

11 Παράγγελλε ταῦτα καὶ δίδασκε
12 μηδείσ σου τῆσ νεότητοσ καταφρονείτω,
ἀλλὰ τύποσ γίνου τῶν πιστῶν, ἐν λόγῳ, ἐν
ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πίστει, ἐν ἁγνείᾳ.
13 ἕωσ ἔρχομαι πρόσεχε τῇ ἀναγνώσει, τῇ
παρακλήσει, τῇ διδασκαλίᾳ. **14** μὴ ἀμέλει
τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματοσ, ὃ ἐδόθη σοι διὰ
προφητείασ μετὰ ἐπιθέσεωσ τῶν χειρῶν τοῦ
πρεσβυτερίου. **15** ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοισ

---

6. ιησου χριστου 10. και κοπιωμεν και ονειδιζομεθα οτι 12. εν αγαπη: add εν πνευματι

---

6 2 Tim 3, 10. **8** 2 Tim 1, 1. **9** 1, 15. **10** Col 1. 29. **12** Tit 2, 15. 7. **13** 16.

ἴσθι, ἵνα σου ἡ προκοπὴ φανερὰ ἦ πᾶσιν.
16 ἔπεχε σεαυτῷ καὶ τῇ διδασκαλίᾳ, ἐπί-
μενε αὐτοῖσ· τοῦτο γὰρ ποιῶν καὶ σεαυτὸν
σώσεισ καὶ τοὺσ ἀκούοντάσ σου.

V.

Praecipitur de admonitionibus. De viduabus eligendis, de presbyteris, de peccantibus.

1 Πρεσβυτέρῳ μὴ ἐπιπλήξῃσ ἀλλὰ παρα-
κάλει ὡσ πατέρα, νεωτέρουσ ὡσ ἀδελφούσ,
2 πρεσβυτέρασ ὡσ μητέρασ, νεωτέρασ ὡσ
ἀδελφὰσ ἐν πάσῃ ἁγνείᾳ. 3 Χήρασ τίμα
τὰσ ὄντωσ χήρασ. 4 εἰ δέ τισ χήρα τέκνα
ἢ ἔκγονα ἔχει, μανθανέτωσαν πρῶτον τὸν
ἴδιον οἶκον εὐσεβεῖν καὶ ἀμοιβὰσ ἀποδιδόναι
τοῖσ προγόνοισ· τοῦτο γάρ ἐστιν ἀπόδεκτον
ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. 5 ἡ δὲ ὄντωσ χήρα καὶ
μεμονωμένη ἤλπικεν ἐπὶ θεὸν καὶ προσ-
μένει ταῖσ δεήσεσιν καὶ ταῖσ προσευχαῖσ
νυκτὸσ καὶ ἡμέρασ· 6 ἡ δὲ σπαταλῶσα
ζῶσα τέθνηκεν. 7 καὶ ταῦτα παράγγελλε
ἵνα ἀνεπίλημπτοι ὦσιν. 8 εἰ δέ τισ τῶν
ἰδίων καὶ μάλιστα οἰκείων οὐ προνοεῖται,
τὴν πίστιν ἤρνηται καὶ ἔστιν ἀπίστου
χείρων.

9 Χήρα καταλεγέσθω μὴ ἔλαττον ἐτῶν
ἑξήκοντα γεγονυῖα, ἑνὸσ ἀνδρὸσ γυνή, 10 ἐν

---

15. εν πασιν
V. 4. εστι καλον και αποδεκτ. 5. επι τον θεον
7. ανεπιληπτοι 8. των οικειων | προνοει

V. 4 2, 3. 9 3, 2. Tit 1, 6.

ἔργοιϲ καλοῖϲ μαρτυρουμένη, εἰ ἐτεκνοτρό-
φησεν, εἰ ἐξενοδόχησεν, εἰ ἁγίων πόδαϲ
ἔνιψεν, εἰ θλιβομένοιϲ ἐπήρκεσεν, εἰ παντὶ
ἔργῳ ἀγαθῷ ἐπηκολούθησεν. **11** νεωτέραϲ
δὲ χήραϲ παραιτοῦ· ὅταν γὰρ καταστρη-
νιάσωσιν τοῦ Χριστοῦ, γαμεῖν θέλουσιν,
12 ἔχουσαι κρίμα ὅτι τὴν πρώτην πίστιν
ἠθέτησαν· **13** ἅμα δὲ καὶ ἀργαὶ μανθά-
νουσιν περιερχόμεναι τὰϲ οἰκίαϲ, οὐ μόνον
δὲ ἀργαὶ ἀλλὰ καὶ φλύαροι καὶ περίεργοι,
λαλοῦσαι τὰ μὴ δέοντα. **14** βούλομαι οὖν
νεωτέραϲ γαμεῖν, τεκνογονεῖν, οἰκοδεσποτεῖν,
μηδεμίαν ἀφορμὴν διδόναι τῷ ἀντικειμένῳ
λοιδορίαϲ χάριν· **15** ἤδη γάρ τινεϲ ἐξετρά-
πησαν ὀπίσω τοῦ σατανᾶ. **16** εἴ τιϲ πιστὴ
ἔχει χήραϲ, ἐπαρκείσθω αὐταῖϲ, καὶ μὴ
βαρείσθω ἡ ἐκκλησία, ἵνα ταῖϲ ὄντωϲ χή-
ραιϲ ἐπαρκέσῃ.

17 Οἱ καλῶϲ προεστῶτεϲ πρεσβύτεροι
διπλῆϲ τιμῆϲ ἀξιούσθωσαν, μάλιστα οἱ κο-
πιῶντεϲ ἐν λόγῳ καὶ διδασκαλίᾳ. **18** λέγει
γὰρ ἡ γραφή· βοῦν ἀλοῶντα οὐ φιμώσειϲ,
καί· ἄξιοϲ ὁ ἐργάτηϲ τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ.
19 κατὰ πρεσβυτέρου κατηγορίαν μὴ παρα-

---

16. πιστοϲ η πιστη | επαρκειτω

---

17 1 Thess 5, 12 s. **18** 1 Cor 9, 9. Deut 25, 4.
Lc 10, 7. Mt 10, 10. **19** Deut 19, 15.

δέχου, ἐκτὸσ εἰ μὴ ἐπὶ δύο ἢ τριῶν μαρ-
τύρων. 20 Τοὺσ ἁμαρτάνοντασ ἐνώπιον
πάντων ἔλεγχε, ἵνα καὶ οἱ λοιποὶ φόβον
ἔχωσιν.

21 Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ
Χριστοῦ Ἰησοῦ καὶ τῶν ἐκλεκτῶν ἀγγέλων
ἵνα ταῦτα φυλάξῃσ χωρὶσ προκρίματοσ,
μηδὲν ποιῶν κατὰ πρόσκλισιν. 22 Χεῖρασ
ταχέωσ μηδενὶ ἐπιτίθει, μηδὲ κοινώνει
ἁμαρτίαισ ἀλλοτρίαισ. σεαυτὸν ἁγνὸν τήρει.
23 μηκέτι ὑδροπότει, ἀλλὰ οἴνῳ ὀλίγῳ χρῶ
διὰ τὸν στόμαχον καὶ τὰσ πυκνάσ σου
ἀσθενείασ. 24 Τινῶν ἀνθρώπων αἱ ἁμαρ-
τίαι πρόδηλοί εἰσιν προάγουσαι εἰσ κρίσιν,
τισὶν δὲ καὶ ἐπακολουθοῦσιν· 25 ὡσαύτωσ
καὶ τὰ ἔργα τὰ καλὰ πρόδηλα, καὶ τὰ
ἄλλωσ ἔχοντα κρυβῆναι οὐ δύνανται.

VI.

De servis, falsis doctoribus, avaris; de certamine hominis dei; de officiis divitum.

1 Ὅσοι εἰσὶν ὑπὸ ζυγὸν δοῦλοι, τοὺσ
ἰδίουσ δεσπότασ πάσησ τιμῆσ ἀξίουσ ἡγεί-
σθωσαν, ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ καὶ ἡ
διδασκαλία βλασφημῆται. 2 οἱ δὲ πιστοὺσ
ἔχοντεσ δεσπότασ μὴ καταφρονείτωσαν, ὅτι
ἀδελφοί εἰσιν, ἀλλὰ μᾶλλον δουλευέτωσαν,

---

21. και κυριου ιησου χριστου 23. αλλ | στομαχον: add σου 25. τα καλα εργα προδηλ. εστι | δυναται

---

21 2 Tim 4, 1.
VI. 1 Tit 2, 9 pp. Tit 2, 5.

ὅτι πιστοί εἰσιν καὶ ἀγαπητοὶ οἱ τῆσ
εὐεργεσίασ ἀντιλαμβανόμενοι.
Ταῦτα δίδασκε καὶ παρακάλει. 3 εἴ τισ
ἑτεροδιδασκαλεῖ καὶ μὴ προσέχεται ὑγιαί-
νουσιν λόγοισ τοῖσ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ καὶ τῇ κατ᾽ εὐσέβειαν διδασκαλίᾳ,
4 τετύφωται, μηδὲν ἐπιστάμενοσ, ἀλλὰ νο-
σῶν περὶ ζητήσεισ καὶ λογομαχίασ, ἐξ ὧν
γίνεται φθόνοσ, ἔρισ, βλασφημίαι, ὑπόνοιαι
πονηραί, 5 διαπαρατριβαὶ διεφθαρμένων
ἀνθρώπων τὸν νοῦν καὶ ἀπεστερημένων τῆσ
ἀληθείασ, νομιζόντων πορισμὸν εἶναι τὴν
εὐσέβειαν. 6 ἔστιν δὲ πορισμὸσ μέγασ ἡ
εὐσέβεια μετὰ αὐταρκείασ. 7 οὐδὲν γὰρ
εἰσηνέγκαμεν εἰσ τὸν κόσμον, ὅτι οὐδὲ ἐξε-
νεγκεῖν τι δυνάμεθα· 8 ἔχοντεσ δὲ διατρο-
φὰσ καὶ σκεπάσματα, τούτοισ ἀρκεσθησό-
μεθα. 9 οἱ δὲ βουλόμενοι πλουτεῖν ἐμ-
πίπτουσιν εἰσ πειρασμὸν καὶ παγίδα καὶ
ἐπιθυμίασ πολλὰσ ἀνοήτουσ καὶ βλαβεράσ,
αἵτινεσ βυθίζουσιν τοὺσ ἀνθρώπουσ εἰσ
ὄλεθρον καὶ ἀπώλειαν. 10 ῥίζα γὰρ πάντων
τῶν κακῶν ἐστὶν ἡ φιλαργυρία, ἧσ τινὲσ
ὀρεγόμενοι ἀπεπλανήθησαν ἀπὸ τῆσ πίστεωσ
καὶ ἑαυτοὺσ περιέπειραν ὀδύναισ πολλαῖσ.
11 Cὺ δέ, ὦ ἄνθρωπε θεοῦ, ταῦτα φεῦγε·

VI. 3. προσερχεται 5. παραδιατριβαι | ευσεβειαν: add αφιστασο απο των τοιουτων 7. οτι: praem δηλον 11. του θεου

5 2 Tim 3, 8. 11 2 Tim 3, 17.

δίωκε δὲ δικαιοσύνην, εὐσέβειαν, πίστιν,
ἀγάπην, ὑπομονήν, πραϋπαθίαν. **12** ἀγω-
νίζου τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆσ πίστεωσ, ἐπι-
λαβοῦ τῆσ αἰωνίου ζωῆσ, εἰσ ἣν ἐκλήθησ
καὶ ὡμολόγησασ τὴν καλὴν ὁμολογίαν
ἐνώπιον πολλῶν μαρτύρων. **13** παραγγέλλω
ἐνώπιον θεοῦ τοῦ ζωογονοῦντοσ τὰ πάντα
καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ μαρτυρήσαντοσ ἐπὶ
Ποντίου Πειλάτου τὴν καλὴν ὁμολογίαν,
14 τηρῆσαί σε τὴν ἐντολὴν ἄσπιλον ἀνεπί-
λημπτον μέχρι τῆσ ἐπιφανείασ τοῦ κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, **15** ἣν καιροῖσ ἰδίοισ
δείξει ὁ μακάριοσ καὶ μόνοσ δυνάστησ, ὁ
βασιλεὺσ τῶν βασιλευόντων καὶ κύριοσ τῶν
κυριευόντων, **16** ὁ μόνοσ ἔχων ἀθανασίαν,
φῶσ οἰκῶν ἀπρόσιτον, ὃν εἶδεν οὐδεὶσ
ἀνθρώπων οὐδὲ ἰδεῖν δύναται· ᾧ τιμὴ καὶ
κράτοσ αἰώνιον, ἀμήν.

17 Τοῖσ πλουσίοισ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι παρ-
άγγελλε μὴ ὑψηλὰ φρονεῖν, μηδὲ ἠλπικέναι
ἐπὶ πλούτου ἀδηλότητι, ἀλλ᾽ ἐπὶ θεῷ τῷ
παρέχοντι ἡμῖν πάντα πλουσίωσ εἰσ ἀπό-
λαυσιν, **18** ἀγαθοεργεῖν, πλουτεῖν ἐν ἔργοισ
καλοῖσ, εὐμεταδότουσ εἶναι, κοινωνικούσ,
19 ἀποθησαυρίζοντασ ἑαυτοῖσ θεμέλιον κα-
λὸν εἰσ τὸ μέλλον, ἵνα ἐπιλάβωνται τῆσ
ὄντωσ ζωῆσ.

---

11. πραϋπαθιαν: πραοτητα **12.** εισ ην: add και **13.** παραγγελλω σοι | του θεου | ζωοποιουντοσ | πιλατου **14.** ανεπιληπτον **17.** υψηλοφρονειν | αλλ εν τω θεω τω ζωντι | πλουσιωσ παντα **19.** οντωσ: αιωνιου

---

13 Rom 4, 17. **14** Tit 2, 13. **16** 2 Tim 4, 18.

20 Ὦ Τιμόθεε, τὴν παραθήκην φύλαξον,
ἐκτρεπόμενοϲ τὰϲ βεβήλουϲ κενοφωνίαϲ
καὶ ἀντιθέϲειϲ τῆϲ ψευδωνύμου γνώϲεωϲ,
21 ἥν τινεϲ ἐπαγγελλόμενοι περὶ τὴν πίϲτιν
ἠϲτόχηϲαν.
Ἡ χάριϲ μεθ᾽ ὑμῶν.

---

20. παρακαταθηκην 21. μεθ υμων: μετα σου. αμην.

---

20 2 Tim 1, 14. 2, 16. **21** 2 Tim 2, 18.

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β̄.

I.

Cohortatio et laus Timothei. Lois et Eunice. Fides strenue servanda et sana doctrina. Onesiphori domus.

1 Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ
θελήματος θεοῦ κατ' ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ 2 Τιμοθέῳ ἀγαπητῷ
τέκνῳ. χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πα-
τρὸς καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.
3 Χάριν ἔχω τῷ θεῷ, ᾧ λατρεύω ἀπὸ
προγόνων ἐν καθαρᾷ συνειδήσει, ὡς ἀδιά-
λειπτον ἔχω τὴν περὶ σοῦ μνείαν ἐν ταῖς
δεήσεσίν μου νυκτὸς καὶ ἡμέρας, 4 ἐπι-
ποθῶν σε ἰδεῖν, μεμνημένος σου τῶν δα-
κρύων ἵνα χαρᾶς πληρωθῶ, 5 ὑπόμνησιν
λαβὼν τῆς ἐν σοὶ ἀνυποκρίτου πίστεως,
ἥτις ἐνῴκησεν πρῶτον ἐν τῇ μάμμῃ σου
Λωΐδι καὶ τῇ μητρί σου Εὐνίκῃ, πέπεισμαι
δὲ ὅτι καὶ ἐν σοί. 6 Δι' ἣν αἰτίαν ἀνα-
μιμνήσκω σε ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα τοῦ
θεοῦ, ὅ ἐστιν ἐν σοὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως
τῶν χειρῶν μου. 7 οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ

---

*ς η προς τιμοθ. επιστ. δευτερα, ς^e παυλου του αποστολου η πρ. τιμοθ. επιστ. δευτερ.

I. 1. ιησου χριστου 5. λαμβανων | ς (non ς^e) ευνεικη

I. **1** s. 1 Tim 1, 1 s. 2 Cor 1, 1. **3** Act 24, 14. Rom 1, 9. **6** 1 Tim 4, 14. **7** Rom 8, 15.

θεὸσ πνεῦμα δειλίασ, ἀλλὰ δυνάμεωσ καὶ
ἀγάπησ καὶ σωφρονισμοῦ. 8 μὴ οὖν ἐπαι-
σχυνθῇσ τὸ μαρτύριον τοῦ κυρίου ἡμῶν μηδὲ
ἐμὲ τὸν δέσμιον αὐτοῦ, ἀλλὰ συνκακοπά-
θησον τῷ εὐαγγελίῳ κατὰ δύναμιν θεοῦ,
9 τοῦ σώσαντοσ ἡμᾶσ καὶ καλέσαντοσ κλή-
σει ἁγίᾳ, οὐ κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν ἀλλὰ κατὰ
ἰδίαν πρόθεσιν καὶ χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ πρὸ χρόνων αἰωνίων,
10 φανερωθεῖσαν δὲ νῦν διὰ τῆσ ἐπιφα-
νείασ τοῦ σωτῆροσ ἡμῶν Χριστοῦ Ἰησοῦ,
καταργήσαντοσ μὲν τὸν θάνατον, φωτίσαν-
τοσ δὲ ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ εὐαγ-
γελίου, 11 εἰσ ὃ ἐτέθην ἐγὼ κήρυξ καὶ
ἀπόστολοσ καὶ διδάσκαλοσ· 12 δι᾽ ἣν αἰτίαν
καὶ ταῦτα πάσχω, ἀλλ᾽ οὐκ ἐπαισχύνομαι·
οἶδα γὰρ ᾧ πεπίστευκα, καὶ πέπεισμαι ὅτι
δυνατόσ ἐστιν τὴν παραθήκην μου φυλάξαι
εἰσ ἐκείνην τὴν ἡμέραν. 13 ὑποτύπωσιν
ἔχε ὑγιαινόντων λόγων ὧν παρ᾽ ἐμοῦ ἤκου-
σασ ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ τῇ ἐν Χριστῷ
Ἰησοῦ· 14 τὴν καλὴν παραθήκην φύλαξον
διὰ πνεύματοσ ἁγίου τοῦ ἐνοικοῦντοσ ἐν
ἡμῖν.

15 Οἶδασ τοῦτο, ὅτι ἀπεστράφησάν με
πάντεσ οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὧν ἐστὶν Φύγελοσ

8. συγκακοπαθησον 9. αλλα κατ 10. ιησου χριστου 11. διδασκαλοσ: add εθνων 12. ς[e] 1633. παρακαταθηκην 15. φυγελλοσ

9 s. Tit 1, 2 s. **11** 1 Tim 2, 7. **14** 1 Tim 6, 20. Rom 8, 11. **15** 4, 10. 16.

καὶ Ἑρμογένησ. 16 δῴη ἔλεοσ ὁ κύριοσ
τῷ Ὀνησιφόρου οἴκῳ, ὅτι πολλάκισ με ἀνέ-
ψυξεν καὶ τὴν ἅλυσίν μου οὐκ ἐπαισχύνθη,
17 ἀλλὰ γενόμενοσ ἐν Ῥώμῃ σπουδαίωσ
ἐζήτησέν με καὶ εὗρεν. 18 δῴη αὐτῷ ὁ
κύριοσ εὑρεῖν ἔλεοσ παρὰ κυρίου ἐν ἐκείνῃ
τῇ ἡμέρᾳ. καὶ ὅσα ἐν Ἐφέσῳ διηκόνησεν,
βέλτιον σὺ γινώσκεισ.

II.

Corona militiae Christi. Verbum veritatis recte tractandum. Contra Hymenaeum aliosque vana docentes. Servi domini mores.

1 Cὺ οὖν, τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ
χάριτι τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, 2 καὶ ἃ ἤκου-
σασ παρ' ἐμοῦ διὰ πολλῶν μαρτύρων, ταῦτα
παράθου πιστοῖσ ἀνθρώποισ, οἵτινεσ ἱκανοὶ
ἔσονται καὶ ἑτέρουσ διδάξαι. 3 συνκακο-
πάθησον ὡσ καλὸσ στρατιώτησ Χριστοῦ
Ἰησοῦ. 4 οὐδεὶσ στρατευόμενοσ ἐμπλέκεται
ταῖσ τοῦ βίου πραγματίαισ, ἵνα τῷ στρα-
τολογήσαντι ἀρέσῃ. 5 ἐὰν δὲ καὶ ἀθλῇ τισ,
οὐ στεφανοῦται ἐὰν μὴ νομίμωσ ἀθλήσῃ.
6 τὸν κοπιῶντα γεωργὸν δεῖ πρῶτον τῶν
καρπῶν μεταλαμβάνειν. 7 νόει ὃ λέγω·
δώσει γάρ σοι ὁ κύριοσ σύνεσιν ἐν πᾶσιν.
8 Μνημόνευε Ἰησοῦν Χριστὸν ἐγηγερμένον
ἐκ νεκρῶν, ἐκ σπέρματοσ Δαυείδ, κατὰ τὸ

15. ἑρμογεν. 16. επησχυνθη 17. σπουδαιοτερον
II. 3. συ ουν κακοπαθησον | ιησου χριστου 4. πραγματειαισ 7. α λεγω | δωη

16 4, 19.
II. 3 1, 8. 4, 5. 8 1 Cor 15, 12. Rom 1, 3.

εὐαγγέλιόν μου, 9 ἐν ᾧ κακοπαθῶ μέχρι
δεσμῶν ὡσ κακοῦργοσ, ἀλλὰ ὁ λόγοσ τοῦ
θεοῦ οὐ δέδεται. 10 διὰ τοῦτο πάντα ὑπο-
μένω διὰ τοὺσ ἐκλεκτούσ, ἵνα καὶ αὐτοὶ
σωτηρίασ τύχωσιν τῆσ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ
μετὰ δόξησ αἰωνίου. 11 Πιστὸσ ὁ λόγοσ·
εἰ γὰρ συναπεθάνομεν, καὶ συνζήσομεν·
12 εἰ ὑπομένομεν, καὶ συνβασιλεύσομεν· εἰ
ἀρνησόμεθα, κἀκεῖνοσ ἀρνήσεται ἡμᾶσ·
13 εἰ ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖνοσ πιστὸσ μένει,
ἀρνήσασθαι γὰρ ἑαυτὸν οὐ δύναται.

14 Ταῦτα ὑπομίμνησκε, διαμαρτυρόμε-
νοσ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ μὴ λογομαχεῖν, ἐπ'
οὐδὲν χρήσιμον, ἐπὶ καταστροφῇ τῶν ἀκου-
όντων. 15 σπούδασον σεαυτὸν δόκιμον πα-
ραστῆσαι τῷ θεῷ, ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον,
ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆσ ἀληθείασ.
16 τὰσ δὲ βεβήλουσ κενοφωνίασ περιΐστασο·
ἐπὶ πλεῖον γὰρ προκόψουσιν ἀσεβείασ,
17 καὶ ὁ λόγοσ αὐτῶν ὡσ γάγγραινα νομὴν
ἕξει. ὧν ἐστὶν Ὑμέναιοσ καὶ Φιλητόσ,
18 οἵτινεσ περὶ τὴν ἀλήθειαν ἠστόχησαν,
λέγοντεσ ἀνάστασιν ἤδη γεγονέναι, καὶ ἀνα-
τρέπουσιν τήν τινων πίστιν. 19 ὁ μέντοι

9. αλλ 11. συζησομεν 12. συμβασιλευσομεν | αρνουμεθα 13. om γαρ 14. θεου: κυριου | εισ ουδεν 17. φίλητοσ 18. την αναστασιν

9 Act 28, 30 s. 11 1 Tim 4, 9. Rom 6, 8. 12 Rom 8, 17. Mt 10, 33. 16 Tit 3, 9. 17 3, 13. 1 Tim 1, 20. 18 1 Tim 6, 21. 19 Num 16, 5. 26.

στερεὸσ θεμέλιοσ τοῦ θεοῦ ἕστηκεν, ἔχων
τὴν σφραγῖδα ταύτην· ἔγνω κύριοσ τοὺσ
ὄντασ αὐτοῦ, καί· ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίασ
πᾶσ ὁ ὀνομάζων τὸ ὄνομα κυρίου. 20 ἐν
μεγάλῃ δὲ οἰκίᾳ οὐκ ἔστιν μόνον σκεύη
χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ
ὀστράκινα, καὶ ἃ μὲν εἰσ τιμὴν ἃ δὲ εἰσ
ἀτιμίαν· 21 ἐὰν οὖν τισ ἐκκαθάρῃ ἑαυτὸν
ἀπὸ τούτων, ἔσται σκεῦοσ εἰσ τιμήν, ἡγια-
σμένον, εὔχρηστον τῷ δεσπότῃ, εἰσ πᾶν
ἔργον ἀγαθὸν ἡτοιμασμένον. 22 τὰσ δὲ νεω-
τερικὰσ ἐπιθυμίασ φεῦγε, δίωκε δὲ δικαιο-
σύνην, πίστιν, ἀγάπην, εἰρήνην μετὰ τῶν
ἐπικαλουμένων τὸν κύριον ἐκ καθαρᾶσ καρ-
δίασ. 23 τὰσ δὲ μωρὰσ καὶ ἀπαιδεύτουσ
ζητήσεισ παραιτοῦ, εἰδὼσ ὅτι γεννῶσιν μά-
χασ· 24 δοῦλον δὲ κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι
ἀλλὰ ἤπιον εἶναι πρὸσ πάντασ, διδακτικόν,
ἀνεξίκακον, 25 ἐν πραΰτητι παιδεύοντα
τοὺσ ἀντιδιατιθεμένουσ, μήποτε δῴη αὐτοῖσ
ὁ θεὸσ μετάνοιαν εἰσ ἐπίγνωσιν ἀληθείασ,
26 καὶ ἀνανήψωσιν ἐκ τῆσ τοῦ διαβόλου
παγίδοσ, ἐζωγρημένοι ὑπ' αὐτοῦ εἰσ τὸ
ἐκείνου θέλημα.

---

19. το ονομ. χριστου 21. και ευχρηστον 24. αλλ
25. πραοτητι | δω

---

20 1 Cor 3, 12. Rom 9, 21. 22 1 Tim 6, 11.
23 1 Tim 4, 7. 26 1 Tim 3, 7.

III.

Temporis novissimi malitia ac miseries. Timotheus fidelis Pauli sectator. Scriptura inspirata.

1 Τοῦτο δὲ γίνωσκε, ὅτι ἐν ἐσχάταις
ἡμέραις ἐνστήσονται καιροὶ χαλεποί. 2 ἔσον-
ται γὰρ οἱ ἄνθρωποι φίλαυτοι, φιλάργυροι,
ἀλαζόνες, ὑπερήφανοι, βλάσφημοι, γονεῦσιν
ἀπειθεῖς, ἀχάριστοι, ἀνόσιοι, 3 ἄστοργοι,
ἄσπονδοι, διάβολοι, ἀκρατεῖς, ἀνήμεροι,
ἀφιλάγαθοι, 4 προδόται, προπετεῖς, τετυ-
φωμένοι, φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι,
5 ἔχοντες μόρφωσιν εὐσεβείας τὴν δὲ δύ-
ναμιν αὐτῆς ἠρνημένοι· καὶ τούτους ἀπο-
τρέπου. 6 ἐκ τούτων γάρ εἰσιν οἱ ἐνδύ-
νοντες εἰς τὰς οἰκίας καὶ αἰχμαλωτίζοντες
γυναικάρια σεσωρευμένα ἁμαρτίαις, ἀγόμενα
ἐπιθυμίαις ποικίλαις, 7 πάντοτε μανθάνοντα
καὶ μηδέποτε εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν
δυνάμενα. 8 ὃν τρόπον δὲ Ἰαννῆς καὶ
Ἰαμβρῆς ἀντέστησαν Μωϋσεῖ, οὕτως καὶ
οὗτοι ἀνθίστανται τῇ ἀληθείᾳ, ἄνθρωποι κατ-
εφθαρμένοι τὸν νοῦν, ἀδόκιμοι περὶ τὴν πίστιν.
9 ἀλλ᾽ οὐ προκόψουσιν ἐπὶ πλεῖον· ἡ γὰρ ἄνοια
αὐτῶν ἔκδηλος ἔσται πᾶσιν, ὡς καὶ ἡ ἐκεί-
νων ἐγένετο. 10 Σὺ δὲ παρηκολούθησάς μου

III. 6. αιχμαλωτευοντες | τα γυναικαρ. 10. παρηκολουθηκας

III. 1 1 Tim 4, 1. 2 ss. Rom 1, 29 ss. 7 1 Tim 2, 4. 8 Ex 7, 11. 1 Tim 6, 5. 9 1 Tim 5, 24. 10 1 Tim 4, 6.

τῇ διδασκαλίᾳ, τῇ ἀγωγῇ, τῇ προθέσει, τῇ
πίστει, τῇ μακροθυμίᾳ, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπο-
μονῇ, **11** τοῖσ διωγμοῖσ, τοῖσ παθήμασιν,
οἷά μοι ἐγένετο ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐν Ἰκονίῳ,
ἐν Λύστροισ· οἵουσ διωγμοὺσ ὑπήνεγκα, καὶ
ἐκ πάντων με ἐρύσατο ὁ κύριοσ. **12** καὶ
πάντεσ δὲ οἱ θέλοντεσ ζῆν εὐσεβῶσ ἐν Χρι-
στῷ Ἰησοῦ διωχθήσονται. **13** πονηροὶ δὲ
ἄνθρωποι καὶ γόητεσ προκόψουσιν ἐπὶ τὸ
χεῖρον, πλανῶντεσ καὶ πλανώμενοι. **14** σὺ
δὲ μένε ἐν οἷσ ἔμαθεσ καὶ ἐπιστώθησ, εἰδὼσ
παρὰ τίνων ἔμαθεσ, **15** καὶ ὅτι ἀπὸ βρέ-
φουσ ἱερὰ γράμματα οἶδασ τὰ δυνάμενά σε
σοφίσαι εἰσ σωτηρίαν διὰ πίστεωσ τῆσ ἐν
Χριστῷ Ἰησοῦ. **16** πᾶσα γραφὴ θεόπνευ-
στοσ καὶ ὠφέλιμοσ πρὸσ διδασκαλίαν, πρὸσ
ἐλεγμόν, πρὸσ ἐπανόρθωσιν, πρὸσ παιδίαν
τὴν ἐν δικαιοσύνῃ, **17** ἵνα ἄρτιοσ ᾖ ὁ τοῦ
θεοῦ ἄνθρωποσ, πρὸσ πᾶν ἔργον ἀγαθὸν
ἐξηρτισμένοσ.

IV.

Contra malos standum et ministerio apostoli strenue fungendum. Mortem et coronam praesentit. De sociis. De paenula et membranis. De prima defensione. Salutationes.

1 Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ
Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ μέλλοντοσ κρίνειν ζῶν-

11. ερρυσατο 12. ευσεβωσ ζην 14. παρα τινοσ 15. τα ιερα γραμμ. 16. ελεγχον | παιδειαν
IV. 1. διαμαρτυρ. ουν εγω | του κυριου ιησου χριστου

11 Act 13, 50. 14, 2. 19. **14** Act 16, 1 ss. **17** 1 Tim 6, 11.
IV. **1** 1 Tim 5, 21. Tit 2, 13.

τασ καὶ νεκρούσ, καὶ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ
καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, 2 κήρυξον τὸν
λόγον, ἐπίστηθι εὐκαίρωσ ἀκαίρωσ, ἔλεγξον,
παρακάλεσον, ἐπιτίμησον, ἐν πάσῃ μακρο-
θυμίᾳ καὶ διδαχῇ. 3 ἔσται γὰρ καιρὸσ
ὅτε τῆσ ὑγιαινούσησ διδασκαλίασ οὐκ ἀνέ-
ξονται, ἀλλὰ κατὰ τὰσ ἰδίασ ἐπιθυμίασ ἑαυ-
τοῖσ ἐπισωρεύσουσιν διδασκάλουσ κνηθόμε-
νοι τὴν ἀκοήν, 4 καὶ ἀπὸ μὲν τῆσ ἀληθείασ
τὴν ἀκοὴν ἀποστρέψουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺσ
μύθουσ ἐκτραπήσονται. 5 σὺ δὲ νῆφε ἐν
πᾶσιν, κακοπάθησον, ἔργον ποίησον εὐαγ-
γελιστοῦ, τὴν διακονίαν σου πληροφόρησον.
6 Ἐγὼ γὰρ ἤδη σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸσ
τῆσ ἀναλύσεώσ μου ἐφέστηκεν. 7 τὸν κα-
λὸν ἀγῶνα ἠγώνισμαι, τὸν δρόμον τετέλεκα,
τὴν πίστιν τετήρηκα· 8 λοιπὸν ἀπόκειταί
μοι ὁ τῆσ δικαιοσύνησ στέφανοσ, ὃν ἀπο-
δώσει μοι ὁ κύριοσ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ
δίκαιοσ κριτήσ, οὐ μόνον δὲ ἐμοὶ ἀλλὰ καὶ
πᾶσι τοῖσ ἠγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ.
9 Σπούδασον ἐλθεῖν πρόσ με ταχέωσ.
10 Δημᾶσ γάρ με ἐγκατέλιπεν ἀγαπήσασ
τὸν νῦν αἰῶνα, καὶ ἐπορεύθη εἰσ Θεσσαλο-
νίκην, Κρήσκησ εἰσ Γαλλίαν, Τίτοσ εἰσ

---

1. και την. κατα την 2. επιτιμησον παρακαλεσον
3. τασ επιθυμ. τασ ιδιασ 6. τησ εμησ αναλυσεωσ
7. τον αγωνα τον καλον 10. γαλλιαν: γαλατιαν

---

5 2, 3. 6 Phil 2, 17. 7 1 Tim 6, 12. 8 Iac 1, 12.
10 s. Col 4, 14. 10.

Δαλματίαν· 11 Λουκᾶσ ἐστὶν μόνοσ μετ'
ἐμοῦ. Μάρκον ἀναλαβὼν ἄγε μετὰ σεαυ-
τοῦ· ἔστιν γάρ μοι εὔχρηστοσ εἰσ διακονίαν.
12 Τυχικὸν δὲ ἀπέστειλα εἰσ Ἔφεσον.
13 τὸν φελόνην, ὃν ἀπέλιπον ἐν Τρῳάδι
παρὰ Κάρπῳ, ἐρχόμενοσ φέρε, καὶ τὰ
βιβλία, μάλιστα τὰσ μεμβράνασ. 14 Ἀλέξαν-
δρὸσ ὁ χαλκεὺσ πολλά μοι κακὰ ἐνεδείξατο·
ἀποδώσει αὐτῷ ὁ κύριοσ κατὰ τὰ ἔργα
αὐτοῦ. 15 ὃν καὶ σὺ φυλάσσου· λίαν γὰρ
ἀντέστη τοῖσ ἡμετέροισ λόγοισ. 16 ἐν τῇ
πρώτῃ μου ἀπολογίᾳ οὐδείσ μοι παρεγένετο,
ἀλλὰ πάντεσ με ἐγκατέλιπον· μὴ αὐτοῖσ
λογισθείη· 17 ὁ δὲ κύριόσ μοι παρέστη
καὶ ἐνεδυνάμωσέν με, ἵνα δι' ἐμοῦ τὸ
κήρυγμα πληροφορηθῇ καὶ ἀκούσωσιν πάντα
τὰ ἔθνη, καὶ ἐρύσθην ἐκ στόματοσ λέοντοσ.
18 ῥύσεταί με ὁ κύριοσ ἀπὸ παντὸσ ἔργου
πονηροῦ καὶ σώσει εἰσ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ
τὴν ἐπουράνιον· ᾧ ἡ δόξα εἰσ τοὺσ αἰῶνασ
τῶν αἰώνων, ἀμήν.

19 Ἄσπασαι Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν καὶ
τὸν Ὀνησιφόρου οἶκον. 20 Ἔραστοσ ἔμει-
νεν ἐν Κορίνθῳ, Τρόφιμον δὲ ἀπέλιπον ἐν

---

13. ς (non ς[e]) φαιλονην 14. αποδωη 15. ανθεστηκε 16. συμπαρεγενετο 17. ακουση | ερρυσθην 18. και ρυσεται

---

14 1 Tim 1, 20. Act 19, 33. 18 3, 11. 19 1, 16. Act 18, 2 pp. 20 Rom 16, 23. Act 21, 29.

Μιλήτῳ ἀσθενοῦντα. 21 σπούδασον πρὸ
χειμῶνοσ ἐλθεῖν. ἀσπάζεταί σε Εὔβουλοσ
καὶ Πούδησ καὶ Λίνοσ καὶ Κλαυδία καὶ οἱ
ἀδελφοὶ πάντεσ.

22 Ὁ κύριοσ μετὰ τοῦ πνεύματόσ σου.
ἡ χάρισ μεθ' ὑμῶν.

22. ο κυριοσ: add ιησουσ χριστοσ | μεθ υμων: add αμην

22 Phil 25. Phil 4, 23.

ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ.

I.

Deus spem salutis non mentiens. Tito Cretae agenda. Cretenses mendaces. Puris pura omnia.

1 Παῦλοσ δοῦλοσ θεοῦ, ἀπόστολοσ δὲ
Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ πίστιν ἐκλεκτῶν θεοῦ
καὶ ἐπίγνωσιν ἀληθείασ τῆσ κατ' εὐσέβειαν
2 ἐπ' ἐλπίδι ζωῆσ αἰωνίου, ἣν ἐπηγγείλατο
ὁ ἀψευδὴσ θεὸσ πρὸ χρόνων αἰωνίων, 3 ἐφα-
νέρωσεν δὲ καιροῖσ ἰδίοισ τὸν λόγον αὐτοῦ
ἐν κηρύγματι, ὃ ἐπιστεύθην ἐγὼ κατ' ἐπι-
ταγὴν τοῦ σωτῆροσ ἡμῶν θεοῦ, 4 Τίτῳ
γνησίῳ τέκνῳ κατὰ κοινὴν πίστιν. χάρισ καὶ
εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸσ καὶ Χριστοῦ Ἰη-
σοῦ τοῦ σωτῆροσ ἡμῶν.

5 Τούτου χάριν ἀπέλιπόν σε ἐν Κρήτῃ,
ἵνα τὰ λείποντα ἐπιδιορθώσῃ καὶ καταστή-
σῃσ κατὰ πόλιν πρεσβυτέρουσ, ὡσ ἐγώ σοι
διεταξάμην, 6 εἴ τισ ἐστὶν ἀνέγκλητοσ,
μιᾶσ γυναικὸσ ἀνήρ, τέκνα ἔχων πιστά, μὴ

---

* παυλου του αποστολου η προσ τιτον επιστολη

I. 4. και ειρηνη: ελεοσ ειρηνη | και κυριου ιησου χριστου 5. κατελιπον

I. 1 Rom 1, 1 pp. 2 2 Tim 1, 9 s. 3 1 Tim 1, 11. 4 1 Tim 1, 2. 2 Tim 1, 2. 2 Io 3 pp. 5 Act 14, 23.

ἐν κατηγορίᾳ ἀσωτίασ ἢ ἀνυπότακτα. 7 δεῖ
γὰρ τὸν ἐπίσκοπον ἀνέγκλητον εἶναι ὠσ
θεοῦ οἰκονόμον, μὴ αὐθάδη, μὴ ὀργίλον, μὴ
πάροινον, μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ,
8 ἀλλὰ φιλόξενον, φιλάγαθον, σώφρονα, δί-
καιον, ὅσιον, ἐγκρατῆ, 9 ἀντεχόμενον τοῦ
κατὰ τὴν διδαχὴν πιστοῦ λόγου, ἵνα δυνα-
τὸσ ᾖ καὶ παρακαλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ
ὑγιαινούσῃ καὶ τοὺσ ἀντιλέγοντασ ἐλέγχειν.
10 Εἰσὶν γὰρ πολλοὶ ἀνυπότακτοι, ματαιο-
λόγοι καὶ φρεναπάται, μάλιστα οἱ ἐκ τῆσ
περιτομῆσ, 11 οὓσ δεῖ ἐπιστομίζειν, οἵτι-
νεσ ὅλουσ οἴκουσ ἀνατρέπουσιν διδάσκοντεσ
ἃ μὴ δεῖ αἰσχροῦ κέρδουσ χάριν. 12 εἶπέν
τισ ἐξ αὐτῶν ἴδιοσ αὐτῶν προφήτησ·
Κρῆτεσ ἀεὶ ψεῦσται, κακὰ θηρία, γαστέρεσ
ἀργαί. 13 ἡ μαρτυρία αὕτη ἐστὶν ἀληθήσ.
δι᾽ ἣν αἰτίαν ἔλεγχε αὐτοὺσ ἀποτόμωσ, ἵνα
ὑγιαίνωσιν ἐν τῇ πίστει, 14 μὴ προσ-
έχοντεσ Ἰουδαϊκοῖσ μύθοισ καὶ ἐντολαῖσ
ἀνθρώπων ἀποστρεφομένων τὴν ἀλήθειαν.
15 πάντα καθαρὰ τοῖσ καθαροῖσ· τοῖσ δὲ
μεμιαμμένοισ καὶ ἀπίστοισ οὐδὲν καθαρόν,
ἀλλὰ μεμίανται αὐτῶν καὶ ὁ νοῦσ καὶ ἡ
συνείδησισ. 16 θεὸν ὁμολογοῦσιν εἰδέναι,
τοῖσ δὲ ἔργοισ ἀρνοῦνται, βδελυκτοὶ ὄντεσ

10. πολλοι και ανυποτακτ. | εκ περιτομησ 15. παντα: add μεν | μεμιασμενοισ

7 ss. 1 Tim 5, 2 ss. 15 Rom 14, 14. 20.

καὶ ἀπειθεῖσ καὶ πρὸσ πᾶν ἔργον ἀγαθὸν
ἀδόκιμοι.

II.

Senibus, anibus, iuvenibus, servis. Gratia salutaris omnibus.

1 Cὺ δὲ λάλει ἃ πρέπει τῇ ὑγιαινούσῃ
διδασκαλίᾳ. **2** πρεσβύτασ νηφαλίουσ εἶναι,
σεμνούσ, σώφρονασ, ὑγιαίνοντασ τῇ πίστει,
τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ· **3** πρεσβύτιδασ
ὡσαύτωσ ἐν καταστήματι ἱεροπρεπεῖσ, μὴ
διαβόλουσ, μηδὲ οἴνῳ πολλῷ δεδουλωμένασ,
καλοδιδασκάλουσ, **4** ἵνα σωφρονίζουσιν
τὰσ νέασ φιλάνδρουσ εἶναι, φιλοτέκνουσ,
5 σώφρονασ, ἁγνάσ, οἰκουργούσ, ἀγαθάσ,
ὑποτασσομένασ τοῖσ ἰδίοισ ἀνδράσιν, ἵνα
μὴ ὁ λόγοσ τοῦ θεοῦ βλασφημῆται. **6** Τοὺσ
νεωτέρουσ ὡσαύτωσ παρακάλει σωφρονεῖν
7 περὶ πάντα, σεαυτὸν παρεχόμενοσ τύπον
καλῶν ἔργων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ἀφθορίαν,
σεμνότητα, **8** λόγον ὑγιῆ ἀκατάγνωστον, ἵνα
ὁ ἐξ ἐναντίασ ἐντραπῇ μηδὲν ἔχων λέγειν περὶ
ἡμῶν φαῦλον. **9** Δούλουσ ἰδίοισ δεσπόταισ
ὑποτάσσεσθαι, ἐν πᾶσιν εὐαρέστουσ εἶναι,
μὴ ἀντιλέγοντασ, **10** μὴ νοσφιζομένουσ,
ἀλλὰ πᾶσαν πίστιν ἐνδεικνυμένουσ ἀγαθήν,

II. 3. μη οινω 4. σωφρονιζωσι 5. οικουρους 6. σωφρονεῖν, περὶ πάντα σεαυτὸν 7. αδιαφθοριαν | σεμνοτητα: add αφθαρσιαν 8. εχων περι υμων λεγ. φαυλ. 10. πιστίν πασαν

II. **3** 1 Tim 2, 9. 3, 11. **4** 1 Tim 5, 14. **5** 1 Petr 5, 1. **7** 1 Tim 4, 12. **9** 1 Tim 6, 1. Eph 6, 5. 1 Pet 2, 18.

ἵνα τὴν διδασκαλίαν τὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν
θεοῦ κοσμῶσιν ἐν πᾶσιν.

11 Ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις τοῦ θεοῦ σω-
τήριος πᾶσιν ἀνθρώποις, 12 παιδεύουσα
ἡμᾶς, ἵνα ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν καὶ
τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας σωφρόνως καὶ δι-
καίως καὶ εὐσεβῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν
αἰῶνι, 13 προσδεχόμενοι τὴν μακαρίαν ἐλ-
πίδα καὶ ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τοῦ μεγά-
λου θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ Ἰησοῦ,
14 ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν ἵνα λυ-
τρώσηται ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνομίας καὶ
καθαρίσῃ ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον, ζηλωτὴν
καλῶν ἔργων.

15 Ταῦτα λάλει καὶ παρακάλει καὶ ἔλεγχε
μετὰ πάσης ἐπιταγῆς· μηδείς σου περι-
φρονείτω.

III.

Regeneratos Christi quae deceant. De haeretico.
Mandata varia.

1 Ὑπομίμνησκε αὐτοὺς ἀρχαῖς ἐξουσίαις
ὑποτάσσεσθαι, πειθαρχεῖν, πρὸς πᾶν ἔργον
ἀγαθὸν ἑτοίμους εἶναι, 2 μηδένα βλασφη-
μεῖν, ἀμάχους εἶναι, ἐπιεικεῖς, πᾶσαν ἐν-
δεικνυμένους πραΰτητα πρὸς πάντας ἀνθρώ-
πους. 3 ἦμεν γάρ ποτε καὶ ἡμεῖς ἀνόητοι,
ἀπειθεῖς, πλανώμενοι, δουλεύοντες ἐπιθυ-
μίαις καὶ ἡδοναῖς ποικίλαις, ἐν κακίᾳ καὶ

10. om την post διδασκαλ. | ημων et. ς[e]: ς υμων
11. η σωτηριος 13. ιησου χριστου
III. 1. αρχαις και εξουσ. 2. πραοτητα

14 Gal 1, 4. 1 Tim 2, 6. 15 1 Tim 4, 11 s.
III. 1 s. Rom 13, 1 ss. 2 Tim 3, 17. 2, 24 s.

φθόνῳ διάγοντεσ, στυγητοί, μισοῦντεσ ἀλλή-
λουσ· 4 ὅτε δὲ ἡ χρηστότησ καὶ ἡ φιλαν-
θρωπία ἐπεφάνη τοῦ σωτῆροσ ἡμῶν θεοῦ,
5 οὐκ ἐξ ἔργων τῶν ἐν δικαιοσύνῃ ἃ ἐποιή-
σαμεν ἡμεῖσ, ἀλλὰ κατὰ τὸ αὐτοῦ ἔλεοσ
ἔσωσεν ἡμᾶσ διὰ λουτροῦ παλινγενεσίασ καὶ
ἀνακαινώσεωσ πνεύματοσ ἁγίου, 6 οὗ ἐξέ-
χεεν ἐφ᾽ ἡμᾶσ πλουσίωσ διὰ Ἰησοῦ Χρι-
στοῦ τοῦ σωτῆροσ ἡμῶν, 7 ἵνα δικαιωθέντεσ
τῇ ἐκείνου χάριτι κληρονόμοι γενηθῶμεν
κατ᾽ ἐλπίδα ζωῆσ αἰωνίου. 8 πιστὸσ ὁ
λόγοσ, καὶ περὶ τούτων βούλομαί σε δια-
βεβαιοῦσθαι, ἵνα φροντίζωσιν καλῶν ἔργων
προΐστασθαι οἱ πεπιστευκότεσ θεῷ. ταῦτά
ἐστιν καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖσ ἀνθρώποισ·
9 μωρὰσ δὲ ζητήσεισ καὶ γενεαλογίασ καὶ
ἔριν καὶ μάχασ νομικὰσ περιΐστασο· εἰσὶν
γὰρ ἀνωφελεῖσ καὶ μάταιοι. 10 αἱρετικὸν
ἄνθρωπον μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νουθεσίαν
παραιτοῦ, 11 εἰδὼσ ὅτι ἐξέστραπται ὁ
τοιοῦτοσ καὶ ἁμαρτάνει ὢν αὐτοκατάκριτοσ.
12 Ὅταν πέμψω Ἀρτεμᾶν πρὸσ σὲ ἢ
Τυχικόν, σπούδασον ἐλθεῖν πρόσ με εἰσ
Νικόπολιν· ἐκεῖ γὰρ κέκρικα παραχειμάσαι.
13 Ζηνᾶν τὸν νομικὸν καὶ Ἀπολλὼν σπου-

5. ἃ: ὧν | τον αυτου ελεον | παλιγγενεσιασ 7. γενω-
μεθα 8. τω θεω | τα καλα 9. εριν: ερεισ 13. απολλω

4 2, 11. **5** 2 Tim 1, 9. **8** 1 Tim 4, 9. 2, 3.
9 1 Tim 1, 4 ss. **12** 2 Tim 4, 9. **13** Act 18, 24.

δαίωσ πρόπεμψον, ἵνα μηδὲν αὐτοῖσ λίπῃ.
14 μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι κα-
λῶν ἔργων προΐστασθαι εἰσ τὰσ ἀναγκαίασ
χρείασ, ἵνα μὴ ὦσιν ἄκαρποι.
15 Ἀσπάζονταί σε οἱ μετ᾽ ἐμοῦ πάντεσ.
ἄσπασαι τοὺσ φιλοῦντασ ἡμᾶσ ἐν πίστει.
Ἡ χάρισ μετὰ πάντων ὑμῶν.

---

15. λειπη 15. παντων υμων: add αμην

---

15 Rom 16, 24 pp.

ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ.

Philemoni, Appiae, Archippo. Laudat Philemonem et orat ut Onesimo servo fugitivo veniam det. Praenuntiat se rediturum.

1 Παῦλοσ δέσμιοσ Χριστοῦ Ἰησοῦ καὶ
Τιμόθεοσ ὁ ἀδελφὸσ Φιλήμονι τῷ ἀγαπητῷ
καὶ συνεργῷ ἡμῶν **2** καὶ Ἀπφίᾳ τῇ
ἀδελφῇ καὶ Ἀρχίππῳ τῷ συνστρατιώτῃ
ἡμῶν καὶ τῇ κατ' οἶκόν σου ἐκκλησίᾳ.
3 χάρισ ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸσ
ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

4 Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντοτε μνείαν
σου ποιούμενοσ ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου,
5 ἀκούων σου τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν
ἣν ἔχεισ πρὸσ τὸν κύριον Ἰησοῦν καὶ εἰσ
πάντασ τοὺσ ἁγίουσ, **6** ὅπωσ ἡ κοινωνία
τῆσ πίστεώσ σου ἐνεργὴσ γένηται ἐν ἐπι-
γνώσει παντὸσ ἀγαθοῦ τοῦ ἐν ὑμῖν εἰσ
Χριστόν. **7** χαρὰν γὰρ πολλὴν ἔσχον καὶ
παράκλησιν ἐπὶ τῇ ἀγάπῃ σου, ὅτι τὰ
σπλάγχνα τῶν ἁγίων ἀναπέπαυται διὰ σοῦ,
ἀδελφέ. **8** Διὸ πολλὴν ἐν Χριστῷ παρρη-

---

* παυλου του αποστολου η προσ φιλημονα επιστολη
2. αδελφη: αγαπητη | συστρατιωτη 6. εισ χριστον: add ιησουν 7. ς (non ς[e]) χαριν | γαρ εχομεν πολλην

---

1 9. **2** Col 4, 17. **3** Rom 1, 7 pp. **4** Eph 1, 15 pp.

σίαν ἔχων ἐπιτάσσειν σοι τὸ ἀνῆκον, **9** διὰ
τὴν ἀγάπην μᾶλλον παρακαλῶ· τοιοῦτοσ ὢν
ὡσ Παῦλοσ πρεσβύτησ, νυνὶ δὲ καὶ δέσμιοσ
Χριστοῦ Ἰησοῦ, **10** παρακαλῶ σε περὶ τοῦ
ἐμοῦ τέκνου, ὃν ἐγέννησα ἐν τοῖσ δεσμοῖσ,
Ὀνήσιμον, **11** τόν ποτέ σοι ἄχρηστον, νυνὶ
δὲ καὶ σοὶ καὶ ἐμοὶ εὔχρηστον, ὃν ἀνέπεμψά
σοι, **12** αὐτόν, τοῦτ᾽ ἔστιν τὰ ἐμὰ σπλάγ-
χνα. **13** ὃν ἐγὼ ἐβουλόμην πρὸσ ἐμαυτὸν
κατέχειν, ἵνα ὑπὲρ σοῦ μοι διακονῇ ἐν τοῖσ
δεσμοῖσ τοῦ εὐαγγελίου, **14** χωρὶσ δὲ τῆσ
σῆσ γνώμησ οὐδὲν ἠθέλησα ποιῆσαι, ἵνα
μὴ ὡσ κατὰ ἀνάγκην τὸ ἀγαθόν σου ᾖ ἀλλὰ
κατὰ ἑκούσιον· **15** τάχα γὰρ διὰ τοῦτο
ἐχωρίσθη πρὸσ ὥραν, ἵνα αἰώνιον αὐτὸν
ἀπέχῃσ, **16** οὐκ ἔτι ὡσ δοῦλον ἀλλὰ ὑπὲρ
δοῦλον, ἀδελφὸν ἀγαπητόν, μάλιστα ἐμοί,
πόσῳ δὲ μᾶλλον σοὶ καὶ ἐν σαρκὶ καὶ ἐν
κυρίῳ· **17** εἰ οὖν με ἔχεισ κοινωνόν, προσ-
λαβοῦ αὐτὸν ὡσ ἐμέ. **18** εἰ δέ τι ἠδίκησέν
σε ἢ ὀφείλει, τοῦτο ἐμοὶ ἐλλόγα. **19** ἐγὼ
Παῦλοσ ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί, ἐγὼ ἀποτίσω·
ἵνα μὴ λέγω σοι ὅτι καὶ σεαυτόν μοι προσ-
οφείλεισ. **20** ναί, ἀδελφέ, ἐγώ σου ὀναίμην

---

9. δεσμ. ιησ. χρι. 10. δεσμοισ: add μου 11. και σοι: om και | σοι sec: om 12. αυτον: praem συ δε | σπλαγχνα: add προσλαβου 13. διακονη μοι 16. αλλ υπερ 17. εμε 18. ελλογει

---

10 1 Cor 4, 15.

ἐν κυρίῳ· ἀνάπαυσόν μου τὰ σπλάγχνα ἐν
Χριστῷ.

21 Πεποιθὼς τῇ ὑπακοῇ σου ἔγραψά
σοι, εἰδὼς ὅτι καὶ ὑπὲρ ἃ λέγω ποιήσεις.
22 ἅμα δὲ καὶ ἑτοίμαζέ μοι ξενίαν· ἐλπίζω
γὰρ ὅτι διὰ τῶν προσευχῶν ὑμῶν χαρισθή-
σομαι ὑμῖν.

23 Ἀσπάζεταί σε Ἐπαφρᾶς ὁ συναιχμά-
λωτός μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, 24 Μάρκος,
Ἀρίσταρχος, Δημᾶς, Λουκᾶς, οἱ συνεργοί
μου.

25 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ
μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν.

---

20. χριστω: κυριω 21. υπερ ο λεγ. 23. ασπαζονται
25. του κυριου: add ημων | πνευμ. υμων: ς ℵ add
αμην

---

23 Col 1, 7. **24** Act 12, 12. 27, 2. 2 Tim 4, 10 s.
Col 4, 14.

ΠΡΟϹ ЄΒΡΑΙΟΥϹ.

I.

Deus ultimum hominibus impertivit filium suum, omnium summum, longe maiorem ipsis angelis.

1 Πολυμερῶσ καὶ πολυτρόπωσ πάλαι ὁ
θεὸσ λαλήσασ τοῖσ πατράσιν ἐν τοῖσ προ-
φήταισ ἐπ᾽ ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν τούτων
ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν υἱῷ, 2 ὃν ἔθηκεν κληρο-
νόμον πάντων, δι᾽ οὗ καὶ ἐποίησεν τοὺσ
αἰῶνασ, 3 ὃσ ὢν ἀπαύγασμα τῆσ δόξησ
καὶ χαρακτὴρ τῆσ ὑποστάσεωσ αὐτοῦ φέ-
ρων τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι τῆσ δυνάμεωσ
αὐτοῦ, καθαρισμὸν τῶν ἁμαρτιῶν ποιησά-
μενοσ ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆσ μεγαλωσύνησ
ἐν ὑψηλοῖσ, 4 τοσούτῳ κρείττων γενόμενοσ
τῶν ἀγγέλων ὅσῳ διαφορώτερον παρ᾽ αὐ-
τοὺσ κεκληρονόμηκεν ὄνομα. 5 τίνι γὰρ
εἶπέν ποτε τῶν ἀγγέλων· υἱόσ μου εἶ σύ,
ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε; καὶ πάλιν· ἐγὼ
ἔσομαι αὐτῷ εἰσ πατέρα καὶ αὐτὸσ ἔσται
μοι εἰσ υἱόν; 6 ὅταν δὲ πάλιν εἰσαγάγῃ
τὸν πρωτότοκον εἰσ τὴν οἰκουμένην, λέγει·
καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντεσ ἄγγε-
λοι θεοῦ. 7 καὶ πρὸσ μὲν τοὺσ ἀγγέλουσ

---

*ς η προσ εβραιουσ επιστ. παυλου, item ς[e] omisso παυλου

I. 1. επ εσχατων 2. και τουσ αιω. εποι. 3. καθαρισμον: praem δι εαυτου | τ. αμαρτιων: add ημων | ποιησαμενοσ: pon ante τ. αμαρτ. ημων

I. **3** 8, 1 ss. **5** 5, 5. Ps 2, 7. 2 Sam 7, 14. **6** Ps 96 (97), 7. **7** Ps 103 (104), 4.

λέγει· ὁ ποιῶν τοὺσ ἀγγέλουσ αὐτοῦ πνεύ-
ματα καὶ τοὺσ λειτουργοὺσ αὐτοῦ πυρὸσ
φλόγα, **8** πρὸσ δὲ τὸν υἱόν· ὁ θρόνοσ σου
ὁ θεὸσ εἰσ τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνοσ, καὶ ἡ
ῥάβδοσ τῆσ εὐθύτητοσ ῥάβδοσ τῆσ βασι-
λείασ σου. **9** ἠγάπησασ δικαιοσύνην καὶ
ἐμίσησασ ἀδικίαν· διὰ τοῦτο ἔχρισέν σε, ὁ
θεόσ, ὁ θεόσ σου ἔλαιον ἀγαλλιάσεωσ παρὰ
τοὺσ μετόχουσ σου. **10** καί· σὺ κατ᾽ ἀρχὰσ
κύριε τὴν γῆν ἐθεμελίωσασ, καὶ ἔργα τῶν
χειρῶν σου εἰσὶν οἱ οὐρανοί· **11** αὐτοὶ ἀπο-
λοῦνται, σὺ δὲ διαμένεισ· καὶ πάντεσ ὡσ
ἱμάτιον παλαιωθήσονται, **12** καὶ ὡσεὶ περι-
βόλαιον ἀλλάξεισ αὐτοὺσ καὶ ἀλλαγήσονται,
σὺ δὲ ὁ αὐτὸσ εἶ καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ
ἐκλείψουσιν. **13** πρὸσ τίνα δὲ τῶν ἀγγέλων
εἴρηκέν ποτε· κάθου ἐκ δεξιῶν μου ἕωσ
ἂν θῶ τοὺσ ἐχθρούσ σου ὑποπόδιον τῶν πο-
δῶν σου; **14** οὐχὶ πάντεσ εἰσὶν λειτουργικὰ
πνεύματα εἰσ διακονίαν ἀποστελλόμενα διὰ
τοὺσ μέλλοντασ κληρονομεῖν σωτηρίαν;

II.

Dei filio parendum magis quam legi per angelos traditae. Christus homo factus fratrum causa passus.

1 Διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρωσ προσέχειν
ἡμᾶσ τοῖσ ἀκουσθεῖσιν, μήποτε παραρυῶμεν.

---

8. αιωνοσ· ραβδοσ ευθυτητ. η ραβδ. 9. αδικιαν: ανομιαν 12. αλλαξεισ: ελιξεισ
II. 1. ημασ προσεχ. | παραρρυωμεν

---

8 Ps 44 (45), 6 s. **10** Ps 101 (102), 26—28. **13** Ps 109 (110), 1. Mt 22, 44 pp.

2 εἰ γὰρ ὁ δι' ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος
ἐγένετο βέβαιος, καὶ πᾶσα παράβασις καὶ
παρακοὴ ἔλαβεν ἔνδικον μισθαποδοσίαν,
3 πῶς ἡμεῖς ἐκφευξόμεθα τηλικαύτης ἀμε-
λήσαντες σωτηρίας; ἥτις ἀρχὴν λαβοῦσα
λαλεῖσθαι διὰ τοῦ κυρίου, ὑπὸ τῶν ἀκου-
σάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη, 4 συνεπιμαρ-
τυροῦντος τοῦ θεοῦ σημείοις τε καὶ τέρασιν
καὶ ποικίλαις δυνάμεσιν καὶ πνεύματος
ἁγίου μερισμοῖς κατὰ τὴν αὐτοῦ θέλησιν.
5 Οὐ γὰρ ἀγγέλοις ὑπέταξεν τὴν οἰκου-
μένην τὴν μέλλουσαν, περὶ ἧς λαλοῦμεν.
6 διεμαρτύρατο δέ που τὶς λέγων· τί ἐστιν
ἄνθρωπος ὅτι μιμνήσκῃ αὐτοῦ; ἢ υἱὸς
ἀνθρώπου ὅτι ἐπισκέπτῃ αὐτόν; 7 ἠλάτ-
τωσας αὐτὸν βραχύ τι παρ' ἀγγέλους, δόξῃ
καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτόν, 8 πάντα
ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ. ἐν
τῷ γὰρ ὑποτάξαι αὐτῷ τὰ πάντα οὐδὲν
ἀφῆκεν αὐτῷ ἀνυπότακτον· νῦν δὲ οὔπω
ὁρῶμεν αὐτῷ τὰ πάντα ὑποτεταγμένα. 9 τὸν
δὲ βραχύ τι παρ' ἀγγέλους ἠλαττωμένον
βλέπομεν Ἰησοῦν διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανά-
του δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφανωμένον, ὅπως

---

7. εστεφαν. αυτον: add και κατεστησας αυτον επι τα εργα των χειρων σου 8. εν γαρ τω

II. 2 Gal 3, 19. Act 7, 53. **6—8** Ps 8, 5—7. **8** 1 Cor 15, 37. Eph 1, 22.

χάριτι θεοῦ ὑπὲρ παντὸσ γεύσηται θανάτου.
10 ἔπρεπεν γὰρ αὐτῷ, δι᾽ ὃν τὰ πάντα καὶ
δι᾽ οὗ τὰ πάντα, πολλοὺσ υἱοὺσ εἰσ δόξαν
ἀγαγόντα τὸν ἀρχηγὸν τῆσ σωτηρίασ αὐτῶν
διὰ παθημάτων τελειῶσαι. 11 ὅ τε γὰρ
ἁγιάζων καὶ οἱ ἁγιαζόμενοι ἐξ ἑνὸσ πάντεσ·
δι᾽ ἣν αἰτίαν οὐκ ἐπαισχύνεται ἀδελφοὺσ
αὐτοὺσ καλεῖν, 12 λέγων· ἀπαγγελῶ τὸ
ὄνομά σου τοῖσ ἀδελφοῖσ μου, ἐν μέσῳ
ἐκκλησίασ ὑμνήσω σε. 13 καὶ πάλιν· ἐγὼ
ἔσομαι πεποιθὼσ ἐπ᾽ αὐτῷ. καὶ πάλιν· ἰδοὺ
ἐγὼ καὶ τὰ παιδία ἅ μοι ἔδωκεν ὁ θεόσ.
14 ἐπεὶ οὖν τὰ παιδία κεκοινώνηκεν αἵμα-
τοσ καὶ σαρκόσ, καὶ αὐτὸσ παραπλησίωσ
μετέσχεν τῶν αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου
καταργήσῃ τὸν τὸ κράτοσ ἔχοντα τοῦ θανά-
του, τοῦτ᾽ ἔστιν τὸν διάβολον, 15 καὶ ἀπαλ-
λάξῃ τούτουσ ὅσοι φόβῳ θανάτου διὰ παν-
τὸσ τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δουλίασ. 16 οὐ
γὰρ δήπου ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται, ἀλλὰ
σπέρματοσ Ἀβραὰμ ἐπιλαμβάνεται. 17 ὅθεν
ὤφειλεν κατὰ πάντα τοῖσ ἀδελφοῖσ ὁμοιω-
θῆναι, ἵνα ἐλεήμων γένηται καὶ πιστὸσ ἀρ-
χιερεὺσ τὰ πρὸσ τὸν θεόν, εἰσ τὸ ἱλάσκε-
σθαι τὰσ ἁμαρτίασ τοῦ λαοῦ. 18 ἐν ᾧ γὰρ

---

15. δουλειασ

---

10 Rom 11, 36. 11 Ioh 20, 17. Mt 28, 10. 12 Ps 21 (22), 23. 13 2 Sam 22, 3. Es 8, 17 s. 14 1 Cor 15, 26. 2 Tim 1, 10.

πέπονθεν αὐτὸσ πειρασθείσ, δύναται τοῖσ
πειραζομένοισ βοηθῆσαι.

III.

Christus Moyse maior. Moyses non impune spretus, multo minus Christus.

1 Ὅθεν, ἀδελφοὶ ἅγιοι, κλήσεωσ ἐπουρα-
νίου μέτοχοι, κατανοήσατε τὸν ἀπόστολον
καὶ ἀρχιερέα τῆσ ὁμολογίασ ἡμῶν Ἰησοῦν,
2 πιστὸν ὄντα τῷ ποιήσαντι αὐτόν, ὡσ καὶ
Μωϋσῆσ ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. 3 πλείονοσ
γὰρ οὗτοσ δόξησ παρὰ Μωϋσῆν ἠξίωται,
καθ᾽ ὅσον πλείονα τιμὴν ἔχει τοῦ οἴκου ὁ
κατασκευάσασ αὐτόν. 4 πᾶσ γὰρ οἶκοσ κα-
τασκευάζεται ὑπό τινοσ, ὁ δὲ πάντα κατα-
σκευάσασ θεόσ. 5 καὶ Μωϋσῆσ μὲν πι-
στὸσ ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ὡσ θεράπων
εἰσ μαρτύριον τῶν λαληθησομένων, 6 Χρι-
στὸσ δὲ ὡσ υἱὸσ ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ, οὗ
οἶκόσ ἐσμεν ἡμεῖσ, ἐὰν τὴν παρρησίαν καὶ
τὸ καύχημα τῆσ ἐλπίδοσ μέχρι τέλουσ βε-
βαίαν κατάσχωμεν.

7 Διό, καθὼσ λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον·
σήμερον ἐὰν τῆσ φωνῆσ αὐτοῦ ἀκούσητε,
8 μὴ σκληρύνητε τὰσ καρδίασ ὑμῶν ὡσ ἐν
τῷ παραπικρασμῷ κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ
πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ, 9 οὗ ἐπείρασαν οἱ
πατέρεσ ὑμῶν ἐν δοκιμασίᾳ καὶ εἶδον τὰ

III. 1. χριστον ιησουν 2. μωσησ 3. γαρ δοξησ ουτοσ | μωσην 4. τα παντα 5. μωσησ 6. εανπερ 9. επειρασαν: add με | εν δοκιμασια: εδοκιμασαν με

III. 2 3. Num 12, 7. 6 14. 7—10 Ps 94 (95). 8—11. 8 s. Ex 17, 7. Num 14, 22 s.

ἔργα μου τεσσεράκοντα ἔτη. **10** διὸ προσ-
ώχθισα τῇ γενεᾷ ταύτῃ καὶ εἶπον· ἀεὶ
πλανῶνται τῇ καρδίᾳ· αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνω-
σαν τὰσ ὁδούσ μου, **11** ὡσ ὤμοσα ἐν τῇ
ὀργῇ μου· εἰ εἰσελεύσονται εἰσ τὴν κατά-
παυσίν μου. **12** βλέπετε, ἀδελφοί, μήποτε
ἔσται ἔν τινι ὑμῶν καρδία πονηρὰ ἀπιστίασ
ἐν τῷ ἀποστῆναι ἀπὸ θεοῦ ζῶντοσ, **13** ἀλλὰ
παρακαλεῖτε ἑαυτοὺσ καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν,
ἄχρισ οὗ τὸ σήμερον καλεῖται, ἵνα μὴ σκλη-
ρυνθῇ τισ ἐξ ὑμῶν ἀπάτῃ τῆσ ἁμαρτίασ·
14 μέτοχοι γὰρ τοῦ Χριστοῦ γεγόναμεν,
ἐάνπερ τὴν ἀρχὴν τῆσ ὑποστάσεωσ μέχρι
τέλουσ βεβαίαν κατάσχωμεν. **15** ἐν τῷ
λέγεσθαι· σήμερον ἐὰν τῆσ φωνῆσ αὐτοῦ
ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰσ καρδίασ ὑμῶν
ὡσ ἐν τῷ παραπικρασμῷ· **16** τίνεσ γὰρ
ἀκούσαντεσ παρεπίκραναν; ἀλλ᾽ οὐ πάντεσ
οἱ ἐξελθόντεσ ἐξ Αἰγύπτου διὰ Μωϋσέωσ;
17 τίσιν δὲ προσώχθισεν τεσσεράκοντα ἔτη;
οὐχὶ τοῖσ ἁμαρτήσασιν; ὧν τὰ κῶλα ἔπεσεν
ἐν τῇ ἐρήμῳ. **18** τίσιν δὲ ὤμοσεν μὴ
εἰσελεύσεσθαι εἰσ τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ εἰ
μὴ τοῖσ ἀπειθήσασιν; **19** καὶ βλέπομεν ὅτι
οὐκ ἠδυνήθησαν εἰσελθεῖν δι᾽ ἀπιστίαν.

---

9. τεσσαρακοντ. 10. ταυτη: εκεινη 16. τίνεσ: τινὲσ, posteaque παρεπίκραναν, ἀλλ᾽ et μωσέωσ 17. τεσσαρακοντ.

---

11 4, 3. **17** Num 14, 22 ss. **19** 4, 6.

IV.

Requies promissa Iudaeis data credentibus per Christum. Verbi divini vis. De Christo pontifice.

1 Φοβηθῶμεν οὖν μήποτε καταλειπο-
μένησ ἐπαγγελίασ εἰσελθεῖν εἰσ τὴν κατά-
παυσιν αὐτοῦ δοκῇ τισ ἐξ ὑμῶν ὑστερη-
κέναι. 2 καὶ γάρ ἐσμεν εὐηγγελισμένοι κα-
θάπερ κἀκεῖνοι· ἀλλ᾽ οὐκ ὠφέλησεν ὁ λόγοσ
τῆσ ἀκοῆσ ἐκείνουσ μὴ συνκεκερασμένοσ
τῇ πίστει τοῖσ ἀκούσασιν. 3 εἰσερχόμεθα
γὰρ εἰσ τὴν κατάπαυσιν οἱ πιστεύσαντεσ,
καθὼσ εἴρηκεν· ὡσ ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου·
εἰ εἰσελεύσονται εἰσ τὴν κατάπαυσίν μου,
καίτοι τῶν ἔργων ἀπὸ καταβολῆσ κόσμου
γενηθέντων. 4 εἴρηκεν γάρ που περὶ τῆσ
ἑβδόμησ οὕτωσ· καὶ κατέπαυσεν ὁ θεὸσ ἐν
τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων
αὐτοῦ. 5 καὶ ἐν τούτῳ πάλιν· εἰ εἰσελεύσον-
ται εἰσ τὴν κατάπαυσίν μου. 6 ἐπεὶ οὖν
ἀπολείπεται τινὰσ εἰσελθεῖν εἰσ αὐτήν, καὶ
οἱ πρότερον εὐαγγελισθέντεσ οὐκ εἰσῆλθον
δι᾽ ἀπείθειαν, 7 πάλιν τινὰ ὁρίζει ἡμέραν,
σήμερον, ἐν Δαυεὶδ λέγων μετὰ τοσοῦτον
χρόνον, καθὼσ προείρηται· σήμερον ἐὰν τῆσ
φωνῆσ αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰσ
καρδίασ ὑμῶν. 8 εἰ γὰρ αὐτοὺσ Ἰησοῦσ
κατέπαυσεν, οὐκ ἂν περὶ ἄλλησ ἐλάλει μετὰ

IV. 2. συγκεχραμενοσ 7. δαβιδ | ειρηται

IV: 3 3, 11. Ps 94 (95), 11. 4 Gen 2, 2. 6 3, 19.
7 3, 15. Ps 94 (95), 8. 8 Ios 22, 4.

ταῦτα ἡμέρασ. **9** ἄρα ἀπολείπεται σαββα-
τισμὸσ τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ. **10** ὁ γὰρ εἰσ-
ελθὼν εἰσ τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ καὶ αὐτὸσ
κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὥσπερ
ἀπὸ τῶν ἰδίων ὁ θεόσ.

11 Σπουδάσωμεν οὖν εἰσελθεῖν εἰσ ἐκείνην
τὴν κατάπαυσιν, ἵνα μὴ ἐν τῷ αὐτῷ τισ
ὑποδείγματι πέσῃ τῆσ ἀπειθείασ. **12** ζῶν
γὰρ ὁ λόγοσ τοῦ θεοῦ καὶ ἐνεργὴσ καὶ το-
μώτεροσ ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον
καὶ διϊκνούμενοσ ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆσ καὶ
πνεύματοσ, ἁρμῶν τε καὶ μυελῶν, καὶ κρι-
τικὸσ ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίασ·
13 καὶ οὐκ ἔστιν κτίσισ ἀφανὴσ ἐνώπιον
αὐτοῦ, πάντα δὲ γυμνὰ καὶ τετραχηλισμένα
τοῖσ ὀφθαλμοῖσ αὐτοῦ, πρὸσ ὃν ἡμῖν ὁ λόγοσ.

14 Ἔχοντεσ οὖν ἀρχιερέα μέγαν διεληλ-
λυθότα τοὺσ οὐρανούσ, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ
θεοῦ, κρατῶμεν τῆσ ὁμολογίασ. **15** οὐ γὰρ
ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον συνπαθῆσαι
ταῖσ ἀσθενείαισ ἡμῶν, πεπειρασμένον δὲ
κατὰ πάντα καθ’ ὁμοιότητα χωρὶσ ἁμαρ-
τίασ. **16** προσερχώμεθα οὖν μετὰ παρρη-
σίασ τῷ θρόνῳ τῆσ χάριτοσ, ἵνα λάβωμεν
ἔλεοσ καὶ χάριν εὕρωμεν εἰσ εὔκαιρον
βοήθειαν.

---

12. ψυχησ: add τε 15. συμπαθ. | ς (non ςe) πεπειραμενον 16. ελεον

---

14 8, 1. 3, 1. **15** 2, 17 s. 5, 2. **16** 10, 22.

V.

Christus pontifex in aeternum, sacerdos sicut Melchisedech. Grandis sermo, sed lacte parvulorum opus est.

1 Πᾶσ γὰρ ἀρχιερεὺσ ἐξ ἀνθρώπων λαμ-
βανόμενοσ ὑπὲρ ἀνθρώπων καθίσταται τὰ
πρὸσ τὸν θεόν, ἵνα προσφέρῃ δῶρά τε καὶ
θυσίασ ὑπὲρ ἁμαρτιῶν, 2 μετριοπαθεῖν δυ-
νάμενοσ τοῖσ ἀγνοοῦσιν καὶ πλανωμένοισ,
ἐπεὶ καὶ αὐτὸσ περίκειται ἀσθένειαν, 3 καὶ
δι' αὐτὴν ὀφείλει, καθὼσ περὶ τοῦ λαοῦ,
οὕτωσ καὶ περὶ ἑαυτοῦ προσφέρειν περὶ
ἁμαρτιῶν. 4 καὶ οὐχ ἑαυτῷ τισ λαμβάνει
τὴν τιμήν, ἀλλὰ καλούμενοσ ὑπὸ τοῦ θεοῦ,
καθώσπερ καὶ Ἀαρών. 5 οὕτωσ καὶ ὁ
Χριστὸσ οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασεν γενηθῆναι
ἀρχιερέα, ἀλλ' ὁ λαλήσασ πρὸσ αὐτόν· υἱόσ
μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε·
6 καθὼσ καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει· σὺ ἱερεὺσ εἰσ
τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ.
7 ὃσ ἐν ταῖσ ἡμέραισ τῆσ σαρκὸσ αὐτοῦ
δεήσεισ τε καὶ ἱκετηρίασ πρὸσ τὸν δυνάμε-
νον σώζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου μετὰ κραυγῆσ
ἰσχυρᾶσ καὶ δακρύων προσενέγκασ καὶ εἰσ-
ακουσθεὶσ ἀπὸ τῆσ εὐλαβείασ, 8 καίπερ ὢν
υἱόσ, ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθεν τὴν ὑπακοήν,
9 καὶ τελειωθεὶσ ἐγένετο πᾶσιν τοῖσ ὑπα-
κούουσιν αὐτῷ αἴτιοσ σωτηρίασ αἰωνίου,

V. 3. δια ταυτην | υπερ αμαρτιων 4. ἀλλα ο καλουμενοσ | καθαπερ και ο ααρ. 9. πασιν: post τοισ υπακ. αυτ.

V. **1** 8, 5. 9, 9. **2** 4, 15. **4** Ex 28, 1. **5** Ps 2, 7. **6** 7, 17. Ps 109 (110), 4.

10 προσαγορευθεὶσ ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἀρχιερεὺσ
κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ.
11 Περὶ οὗ πολὺσ ἡμῖν ὁ λόγοσ καὶ
δυσερμήνευτοσ λέγειν, ἐπεὶ νωθροὶ γεγόνατε
ταῖσ ἀκοαῖσ. 12 καὶ γὰρ ὀφείλοντεσ εἶναι
διδάσκαλοι διὰ τὸν χρόνον, πάλιν χρείαν
ἔχετε τοῦ διδάσκειν ὑμᾶσ τίνα τὰ στοιχεῖα
τῆσ ἀρχῆσ τῶν λογίων τοῦ θεοῦ, καὶ γεγό-
νατε χρείαν ἔχοντεσ γάλακτοσ, οὐ στερεᾶσ
τροφῆσ. 13 πᾶσ γὰρ ὁ μετέχων γάλακτοσ
ἄπειροσ λόγου δικαιοσύνησ, νήπιοσ γάρ ἐστιν·
14 τελείων δέ ἐστιν ἡ στερεὰ τροφή, τῶν
διὰ τὴν ἕξιν τὰ αἰσθητήρια γεγυμνασμένα
ἐχόντων πρὸσ διάκρισιν καλοῦ τε καὶ κακοῦ.

VI.

Tarditate omni deposita ad perfecta nitendum. Defectio irreparabilis. Fides Abrahami et iusiurandum dei.

1 Διὸ ἀφέντεσ τὸν τῆσ ἀρχῆσ τοῦ Χρι-
στοῦ λόγον ἐπὶ τὴν τελειότητα φερώμεθα,
μὴ πάλιν θεμέλιον καταβαλλόμενοι μετα-
νοίασ ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, καὶ πίστεωσ ἐπὶ
θεόν, 2 βαπτισμῶν διδαχῆσ, ἐπιθέσεώσ τε
χειρῶν, ἀναστάσεώσ τε νεκρῶν, καὶ κρίμα-
τοσ αἰωνίου. 3 καὶ τοῦτο ποιήσομεν, ἐάνπερ

---

12. και ου στερεασ

---

12 Gal 4, 3. 1 Cor 3, 2.
VI. 3 Iac 4, 15.

ἐπιτρέπῃ ὁ θεόσ. **4** ἀδύνατον γὰρ τοὺσ
ἅπαξ φωτισθέντασ γευσαμένουσ τε τῆσ δω-
ρεᾶσ τῆσ ἐπουρανίου καὶ μετόχουσ γενηθέν-
τασ πνεύματοσ ἁγίου **5** καὶ καλὸν γευσα-
μένουσ θεοῦ ῥῆμα δυνάμεισ τε μέλλοντοσ
αἰῶνοσ, **6** καὶ παραπεσόντασ, πάλιν ἀνα-
καινίζειν εἰσ μετάνοιαν, ἀνασταυροῦντασ
ἑαυτοῖσ τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καὶ παραδειγμα-
τίζοντασ. **7** γῆ γὰρ ἡ πιοῦσα τὸν ἐπʼ αὐτῆσ
ἐρχόμενον πολλάκισ ὑετὸν καὶ τίκτουσα βο-
τάνην εὔθετον ἐκείνοισ διʼ οὓσ καὶ γεωρ-
γεῖται, μεταλαμβάνει εὐλογίασ ἀπὸ τοῦ θεοῦ·
8 ἐκφέρουσα δὲ ἀκάνθασ καὶ τριβόλουσ
ἀδόκιμοσ καὶ κατάρασ ἐγγύσ, ἧσ τὸ τέλοσ
εἰσ καῦσιν.

9 Πεπείσμεθα δὲ περὶ ὑμῶν, ἀγαπητοί,
τὰ κρείσσονα καὶ ἐχόμενα σωτηρίασ, εἰ καὶ
οὕτωσ λαλοῦμεν. **10** οὐ γὰρ ἄδικοσ ὁ θεὸσ
ἐπιλαθέσθαι τοῦ ἔργου ὑμῶν καὶ τῆσ ἀγά-
πησ ἧσ ἐνεδείξασθε εἰσ τὸ ὄνομα αὐτοῦ,
διακονήσαντεσ τοῖσ ἁγίοισ καὶ διακονοῦντεσ.
11 ἐπιθυμοῦμεν δὲ ἕκαστον ὑμῶν τὴν αὐ-
τὴν ἐνδείκνυσθαι σπουδὴν πρὸσ τὴν πληρο-
φορίαν τῆσ ἐλπίδοσ ἄχρι τέλουσ, **12** ἵνα
μὴ νωθροὶ γένησθε, μιμηταὶ δὲ τῶν διὰ
πίστεωσ καὶ μακροθυμίασ κληρονομούντων
τὰσ ἐπαγγελίασ. **13** τῷ γὰρ Ἀβραὰμ ἐπαγ-
γειλάμενοσ ὁ θεόσ, ἐπεὶ κατʼ οὐδενὸσ εἶχεν

VI. 7. πολλαχισ ερχομενον 9. κρειττονα 10. και του κοπου τησ αγαπησ

10 1 Thess 1, 3. **13** s. Gen 22, 16 s.

μείζονοϲ ὀμόϲαι, ὤμοϲεν καθ' ἑαυτοῦ,
14 λέγων· εἰ μὴν εὐλογῶν εὐλογήϲω ϲε
καὶ πληθύνων πληθυνῶ ϲε· 15 καὶ οὕτωϲ
μακροθυμήϲαϲ ἐπέτυχεν τῆϲ ἐπαγγελίαϲ.
16 ἄνθρωποι γὰρ κατὰ τοῦ μείζονοϲ ὀμ-
νύουϲιν, καὶ πάϲηϲ αὐτοῖϲ ἀντιλογίαϲ πέραϲ
εἰϲ βεβαίωϲιν ὁ ὅρκοϲ· 17 ἐν ᾧ περιϲϲό-
τερον βουλόμενοϲ ὁ θεὸϲ ἐπιδεῖξαι τοῖϲ
κληρονόμοιϲ τῆϲ ἐπαγγελίαϲ τὸ ἀμετάθετον
τῆϲ βουλῆϲ αὐτοῦ ἐμεϲίτευϲεν ὅρκῳ, 18 ἵνα
διὰ δύο πραγμάτων ἀμεταθέτων, ἐν οἷϲ
ἀδύνατον ψεύϲαϲθαι τὸν θεόν, ἰϲχυρὰν πα-
ράκληϲιν ἔχωμεν οἱ καταφυγόντεϲ κρατῆϲαι
τῆϲ προκειμένηϲ ἐλπίδοϲ, 19 ἣν ὡϲ ἄγκυ-
ραν ἔχομεν τῆϲ ψυχῆϲ ἀϲφαλῆ τε καὶ βε-
βαίαν καὶ εἰϲερχομένην εἰϲ τὸ ἐϲώτερον τοῦ
καταπετάϲματοϲ, 20 ὅπου πρόδρομοϲ ὑπὲρ
ἡμῶν εἰϲῆλθεν Ἰηϲοῦϲ, κατὰ τὴν τάξιν Μελ-
χιϲεδὲκ ἀρχιερεὺϲ γενόμενοϲ εἰϲ τὸν αἰῶνα.

VII.

Melchisedech Abrahamo Levitisque maior, item Christus pontifex noster perfectus in aeternum.

1 Οὗτοϲ γὰρ ὁ Μελχιϲεδέκ, βαϲιλεὺϲ
Cαλήμ, ἱερεὺϲ τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίϲτου, ὁ
ϲυναντήϲαϲ Ἀβραὰμ ὑποϲτρέφοντι ἀπὸ τῆϲ
κοπῆϲ τῶν βαϲιλέων καὶ εὐλογήϲαϲ αὐτόν,
2 ᾧ καὶ δεκάτην ἀπὸ πάντων ἐμέριϲεν
Ἀβραάμ, πρῶτον μὲν ἑρμηνευόμενοϲ βαϲι-

14. ει μην: ἦ μὴν 16. ανθρωποι μεν γαρ 18. ψευϲαϲθαι θεον
VII. 1. ϛ[e] om του ante υψιϲτου

VII. 1 Gen 14, 18 ss. 2 4.

λεὺσ δικαιοσύνησ, ἔπειτα δὲ καὶ βασιλεὺσ
Cαλήμ, ὅ ἐστιν βασιλεὺσ εἰρήνησ, 3 ἀπάτωρ,
ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγητοσ, μήτε ἀρχὴν ἡμε-
ρῶν μήτε ζωῆσ τέλοσ ἔχων, ἀφωμοιωμένοσ
δὲ τῷ υἱῷ τοῦ θεοῦ, μένει ἱερεὺσ εἰσ τὸ
διηνεκέσ.

4 Θεωρεῖτε δὲ πηλίκοσ οὗτοσ, ᾧ καὶ δε-
κάτην Ἀβραὰμ ἔδωκεν ἐκ τῶν ἀκροθινίων
ὁ πατριάρχησ. 5 καὶ οἱ μὲν ἐκ τῶν υἱῶν
Λευεὶ τὴν ἱερατείαν λαμβάνοντεσ ἐντολὴν
ἔχουσιν ἀποδεκατοῖν τὸν λαὸν κατὰ τὸν νό-
μον, τοῦτ᾽ ἔστιν τοὺσ ἀδελφοὺσ αὐτῶν, καί-
περ ἐξεληλυθότασ ἐκ τῆσ ὀσφύοσ Ἀβραάμ·
6 ὁ δὲ μὴ γενεαλογούμενοσ ἐξ αὐτῶν δε-
δεκάτωκεν Ἀβραάμ, καὶ τὸν ἔχοντα τὰσ
ἐπαγγελίασ εὐλόγηκεν. 7 χωρὶσ δὲ πάσησ
ἀντιλογίασ τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονοσ
εὐλογεῖται. 8 καὶ ὧδε μὲν δεκάτασ ἀπο-
θνήσκοντεσ ἄνθρωποι λαμβάνουσιν, ἐκεῖ δὲ
μαρτυρούμενοσ ὅτι ζῇ. 9 καὶ ὡσ ἔποσ
εἰπεῖν, δι᾽ Ἀβραὰμ καὶ Λευεὶσ ὁ δεκάτασ
λαμβάνων δεδεκάτωται· 10 ἔτι γὰρ ἐν τῇ
ὀσφύϊ τοῦ πατρὸσ ἦν ὅτε συνήντησεν αὐτῷ
Μελχισεδέκ.

11 Εἰ μὲν οὖν τελείωσισ διὰ τῆσ Λευει-
τικῆσ ἱερωσύνησ ἦν, ὁ λαὸσ γὰρ ἐπ᾽ αὐτῆσ
νενομοθέτηται, τίσ ἔτι χρεία κατὰ τὴν τάξιν

5. αποδεκατουν 6. τον αβρααμ 9. δια αβρααμ | λευϊ
10. ο μελχισεδεκ 11. λευιτικησ | επ αυτη | νενομο-
θετητο

5 Num 18, 21 ss.

Μελχισεδὲκ ἕτερον ἀνίστασθαι ἱερέα καὶ οὐ
κατὰ τὴν τάξιν Ἀαρὼν λέγεσθαι; 12 με-
τατιθεμένησ γὰρ τῆσ ἱερωσύνησ ἐξ ἀνάγκησ
καὶ νόμου μετάθεσισ γίνεται. 13 ἐφ᾽ ὃν
γὰρ λέγεται ταῦτα, φυλῆσ ἑτέρασ μετέσχη-
κεν, ἀφ᾽ ἧσ οὐδεὶσ προσέσχηκεν τῷ θυσια-
στηρίῳ· 14 πρόδηλον γὰρ ὅτι ἐξ Ἰούδα
ἀνατέταλκεν ὁ κύριοσ ἡμῶν, εἰσ ἣν φυλὴν
περὶ ἱερέων οὐδὲν Μωϋσῆσ ἐλάλησεν. 15 καὶ
περισσότερον ἔτι κατάδηλόν ἐστιν, εἰ κατὰ
τὴν ὁμοιότητα Μελχισεδὲκ ἀνίσταται ἱερεὺσ
ἕτεροσ, 16 ὃσ οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆσ σαρ-
κίνησ γέγονεν ἀλλὰ κατὰ δύναμιν ζωῆσ
ἀκαταλύτου. 17 μαρτυρεῖται γὰρ ὅτι σὺ
ἱερεὺσ εἰσ τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελ-
χισεδέκ.

18 Ἀθέτησισ μὲν γὰρ γίνεται προαγούσησ
ἐντολῆσ διὰ τὸ αὐτῆσ ἀσθενὲσ καὶ ἀνω-
φελέσ, 19 οὐδὲν γὰρ ἐτελείωσεν ὁ νόμοσ,
ἐπεισαγωγὴ δὲ κρείττονοσ ἐλπίδοσ, δι᾽ ἧσ
ἐγγίζομεν τῷ θεῷ. 20 καὶ καθ᾽ ὅσον οὐ
χωρὶσ ὁρκωμοσίασ, — οἱ μὲν γὰρ χωρὶσ
ὁρκωμοσίασ εἰσὶν ἱερεῖσ γεγονότεσ, 21 ὁ δὲ
μετὰ ὁρκωμοσίασ διὰ τοῦ λέγοντοσ πρὸσ
αὐτόν· ὤμοσεν κύριοσ, καὶ οὐ μεταμεληθή-

---

14. ουδεν περι ιερωσυνησ | μωσησ 16. σαρκικησ
17. μαρτυρει

---

15 5, 6. 17 Ps 109 (110), 4.

σεται· σὺ ἱερεὺσ εἰσ τὸν αἰῶνα· — 22 κατὰ
τοσοῦτο καὶ κρείττονοσ διαθήκησ γέγονεν
ἔγγυοσ Ἰησοῦσ. 23 καὶ οἱ μὲν πλείονέσ
εἰσιν γεγονότεσ ἱερεῖσ διὰ τὸ θανάτῳ κω-
λύεσθαι παραμένειν· 24 ὁ δὲ διὰ τὸ μένειν
αὐτὸν εἰσ τὸν αἰῶνα ἀπαράβατον ἔχει τὴν
ἱερωσύνην, 25 ὅθεν καὶ σώζειν εἰσ τὸ παν-
τελὲσ δύναται τοὺσ προσερχομένουσ δι' αὐτοῦ
τῷ θεῷ, πάντοτε ζῶν εἰσ τὸ ἐντυγχάνειν
ὑπὲρ αὐτῶν.

26 Τοιοῦτοσ γὰρ ὑμῖν καὶ ἔπρεπεν
ἀρχιερεύσ, ὅσιοσ, ἄκακοσ, ἀμίαντοσ, κεχω-
ρισμένοσ ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ ὑψηλό-
τεροσ τῶν οὐρανῶν γενόμενοσ, 27 ὃσ οὐκ
ἔχει καθ' ἡμέραν ἀνάγκην, ὥσπερ οἱ ἀρχιε-
ρεῖσ, πρότερον ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἁμαρτιῶν
θυσίασ ἀναφέρειν, ἔπειτα τῶν τοῦ λαοῦ·
τοῦτο γὰρ ἐποίησεν ἐφάπαξ ἑαυτὸν προσ-
ενέγκασ. 28 ὁ νόμοσ γὰρ ἀνθρώπουσ καθί-
στησιν ἀρχιερεῖσ ἔχοντασ ἀσθένειαν, ὁ λόγοσ
δὲ τῆσ ὁρκωμοσίασ τῆσ μετὰ τὸν νόμον
υἱὸν εἰσ τὸν αἰῶνα τετελειωμένον.

VIII.

Caelestis pontifex noster mediator novi cum deo foederis multo melioris vetere.

1 Κεφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖσ λεγομένοισ,
τοιοῦτον ἔχομεν ἀρχιερέα ὃσ ἐκάθισεν ἐν
δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆσ μεγαλωσύνησ ἐν τοῖσ

21. εισ τον αιωνα: add κατα την ταξιν μελχισεδεκ 22. κατα τοσουτον κρειττονοσ 26. om και ante επρεπεν 27. ανενεγκασ

22 8, 6. 27 5, 3. 9, 7. 12.

οὐρανοῖσ, 2 τῶν ἁγίων λειτουργὸσ καὶ τῆσ
σκηνῆσ τῆσ ἀληθινῆσ, ἣν ἔπηξεν ὁ κύριοσ,
οὐκ ἄνθρωποσ. 3 πᾶσ γὰρ ἀρχιερεὺσ εἰσ
τὸ προσφέρειν δῶρά τε καὶ θυσίασ καθίστα-
ται, ὅθεν ἀναγκαῖον ἔχειν τι καὶ τοῦτον ὃ
προσενέγκῃ. 4 εἰ μὲν οὖν ἦν ἐπὶ γῆσ,
οὐδ᾽ ἂν ἦν ἱερεύσ, ὄντων τῶν προσφερόντων
κατὰ νόμον τὰ δῶρα, 5 οἵτινεσ ὑποδείγματι
καὶ σκιᾷ λατρεύουσιν τῶν ἐπουρανίων, κα-
θὼσ κεχρημάτισται Μωϋσῆσ μέλλων ἐπιτε-
λεῖν τὴν σκηνήν· ὅρα γάρ φησιν ποιήσεισ
πάντα κατὰ τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν
τῷ ὄρει· 6 νυνὶ δὲ διαφορωτέρασ τέτυχεν
λειτουργίασ, ὅσῳ καὶ κρείττονόσ ἐστιν δια-
θήκησ μεσίτησ, ἥτισ ἐπὶ κρείττοσιν ἐπαγ-
γελίαισ νενομοθέτηται. 7 Εἰ γὰρ ἡ πρώτη
ἐκείνη ἦν ἄμεμπτοσ, οὐκ ἂν δευτέρασ ἐζη-
τεῖτο τόποσ. 8 μεμφόμενοσ γὰρ αὐτοὺσ
λέγει· ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει κύριοσ,
καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ
τὸν οἶκον Ἰούδα διαθήκην καινήν, 9 οὐ κατὰ
τὴν διαθήκην ἣν ἐποίησα τοῖσ πατράσιν
αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου τῆσ χειρὸσ

VIII. 2. και ουκ ανθρωπ. 4. ουν: γαρ | οντων των ιερεων των προσφεροντ. | κατα τον νομον 5. μωσησ | ποιησησ 6. τετευχε 8. αυτουσ: αυτοισ 9. μου: ϛe 1624. om

---

VIII. 3 5, 1. 5 10, 1. Ex 25, 40. Act. 7, 44. 6 7, 22. 8—11 Ier 31 (38), 31—34.

αὐτῶν ἐξαγαγεῖν αὐτοὺσ ἐκ γῆσ Αἰγύπτου,
ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου,
κἀγὼ ἠμέλησα αὐτῶν, λέγει κύριοσ. **10** ὅτι
αὕτη ἡ διαθήκη ἣν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ
Ἰσραὴλ μετὰ τὰσ ἡμέρασ ἐκείνασ, λέγει
κύριοσ, διδοὺσ νόμουσ μου εἰσ τὴν διάνοιαν
αὐτῶν, καὶ ἐπὶ καρδίαν αὐτῶν ἐπιγράψω
αὐτούσ, καὶ ἔσομαι αὐτοῖσ εἰσ θεὸν καὶ
αὐτοὶ ἔσονταί μοι εἰσ λαόν. **11** καὶ οὐ μὴ
διδάξωσιν ἕκαστοσ τὸν πολίτην αὐτοῦ καὶ
ἕκαστοσ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέγων· γνῶθι
τὸν κύριον, ὅτι πάντεσ εἰδήσουσίν με ἀπὸ
μικροῦ ἕωσ μεγάλου αὐτῶν. **12** ὅτι ἵλεωσ
ἔσομαι ταῖσ ἀδικίαισ αὐτῶν, καὶ τῶν ἁμαρ-
τιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι. **13** ἐν τῷ
λέγειν καινὴν πεπαλαίωκεν τὴν πρώτην· τὸ
δὲ παλαιούμενον καὶ γηράσκον ἐγγὺσ ἀφα-
νισμοῦ.

IX.

Comparantur sanctuarium vetus et caelum sanctuarium Christi. Imperfecta Mosaica et perfecta Christi expiatio.

1 Εἶχε μὲν οὖν καὶ ἡ πρώτη δικαιώματα
λατρείασ τό τε ἅγιον κοσμικόν. **2** σκηνὴ
γὰρ κατεσκευάσθη ἡ πρώτη, ἐν ᾗ ἥ τε
λυχνία καὶ ἡ τράπεζα καὶ ἡ πρόθεσισ τῶν
ἄρτων, ἥτισ λέγεται ἅγια. **3** μετὰ δὲ τὸ

---

10. επι καρδιασ αυτ. 11. πολιτην: πλησιον | απο μικρου: add αυτων 12. αμαρτιων αυτων: add και των ανομιων αυτων
IX. 1. η πρωτη: add σκηνη 2. ς (non ς[e]) ἁγία

---

10 10, 16. 2 Cor 6, 16. **12** 10, 17. **13** 8.
IX **2** ss. Ex 25 ss. 40, 3 ss.

δεύτερον καταπέτασμα σκηνὴ ἡ λεγομένη
ἅγια ἁγίων, 4 χρυσοῦν ἔχουσα θυμιατήριον
καὶ τὴν κιβωτὸν τῆσ διαθήκησ περικεκα-
λυμμένην πάντοθεν χρυσίῳ, ἐν ᾗ στάμνοσ
χρυσῆ ἔχουσα τὸ μάννα καὶ ἡ ῥάβδοσ
Ἀαρὼν ἡ βλαστήσασα καὶ αἱ πλάκεσ τῆσ
διαθήκησ, 5 ὑπεράνω δὲ αὐτῆσ Χερουβεὶν
δόξησ κατασκιάζοντα τὸ ἱλαστήριον· περὶ
ὧν οὐκ ἔστιν νῦν λέγειν κατὰ μέροσ. 6 Τού-
των δὲ οὕτωσ κατεσκευασμένων εἰσ μὲν τὴν
πρώτην σκηνὴν διαπαντὸσ εἰσίασιν οἱ ἱερεῖσ
τὰσ λατρείασ ἐπιτελοῦντεσ, 7 εἰσ δὲ τὴν
δευτέραν ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ μόνοσ ὁ ἀρχιε-
ρεύσ, οὐ χωρὶσ αἵματοσ ὃ προσφέρει ὑπὲρ
ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων,
8 τοῦτο δηλοῦντοσ τοῦ πνεύματοσ τοῦ ἁγίου,
μήπω πεφανερῶσθαι τὴν τῶν ἁγίων ὁδὸν
ἔτι τῆσ πρώτησ σκηνῆσ ἐχούσησ στάσιν,
9 ἥτισ παραβολὴ εἰσ τὸν καιρὸν τὸν ἐνεστη-
κότα, καθ᾽ ἣν δῶρά τε καὶ θυσίαι προσ-
φέρονται μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδησιν
τελειῶσαι τὸν λατρεύοντα, 10 μόνον ἐπὶ
βρώμασιν καὶ πόμασιν καὶ διαφόροισ βαπτι-
σμοῖσ, δικαιώματα σαρκὸσ μέχρι καιροῦ
διορθώσεωσ ἐπικείμενα.
11 Χριστὸσ δὲ παραγενόμενοσ ἀρχιερεὺσ
τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, διὰ τῆσ μείζονοσ

5. χερουβιμ 9. καθ ην: καθ ον 10. βαπτισμοισ: add και] δικαιωμασι

5 Ezech 10, 4. 9 5, 1. 11 10, 1.

καὶ τελειοτέρασ σκηνῆσ οὐ χειροποιήτου,
τοῦτ᾽ ἔστιν οὐ ταύτησ τῆσ κτίσεωσ, **12** οὐδὲ
δι᾽ αἵματοσ τράγων καὶ μόσχων, διὰ δὲ
τοῦ ἰδίου αἵματοσ εἰσῆλθεν ἐφάπαξ εἰσ τὰ
ἅγια, αἰωνίαν λύτρωσιν εὑράμενοσ. **13** εἰ
γὰρ τὸ αἷμα τράγων καὶ ταύρων καὶ σπο-
δὸσ δαμάλεωσ ῥαντίζουσα τοὺσ κεκοινωμέ-
νουσ ἁγιάζει πρὸσ τὴν τῆσ σαρκὸσ καθαρό-
τητα, **14** πόσῳ μᾶλλον τὸ αἷμα τοῦ Χρι-
στοῦ, ὃσ διὰ πνεύματοσ αἰωνίου ἑαυτὸν
προσήνεγκεν ἄμωμον τῷ θεῷ, καθαριεῖ τὴν
συνείδησιν ὑμῶν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων εἰσ τὸ
λατρεύειν θεῷ ζῶντι.

15 Καὶ διὰ τοῦτο διαθήκησ καινῆσ με-
σίτησ ἐστίν, ὅπωσ θανάτου γενομένου εἰσ
ἀπολύτρωσιν τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ
παραβάσεων τὴν ἐπαγγελίαν λάβωσιν οἱ κε-
κλημένοι τῆσ αἰωνίου κληρονομίασ. **16** ὅπου
γὰρ διαθήκη, θάνατον ἀνάγκη φέρεσθαι τοῦ
διαθεμένου· **17** διαθήκη γὰρ ἐπὶ νεκροῖσ
βεβαία, ἐπεὶ μήποτε ἰσχύει ὅτε ζῇ ὁ δια-
θέμενοσ. **18** ὅθεν οὐδ᾽ ἡ πρώτη χωρὶσ
αἵματοσ ἐνκεκαίνισται. **19** λαληθείσησ γὰρ
πάσησ ἐντολῆσ κατὰ νόμον ὑπὸ Μωϋσέωσ

---

12. ϛ[e] 1624. ευρομενοσ 13. ταυρων και τραγων
18. εγκεκαινιστ. 19. μωσεωσ

---

14 1 Thess 1, 9. **15** 12, 24. **18** s. Ex 24, 3 ss.
19 Num 19, 6.

παντὶ τῷ λαῷ, λαβὼν τὸ αἷμα τῶν μόσχων
καὶ τῶν τράγων μετὰ ὕδατοσ καὶ ἐρίου
κοκκίνου καὶ ὑσσώπου, αὐτό τε τὸ βιβλίον
καὶ πάντα τὸν λαὸν ἐράντισεν, 20 λέγων·
τοῦτο τὸ αἷμα τῆσ διαθήκησ ἧσ ἐνετείλατο
πρὸσ ὑμᾶσ ὁ θεόσ. 21 καὶ τὴν σκηνὴν δὲ
καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆσ λειτουργίασ τῷ
αἵματι ὁμοίωσ ἐράντισεν. 22 καὶ σχεδὸν
ἐν αἵματι πάντα καθαρίζεται κατὰ τὸν νό-
μον, καὶ χωρὶσ αἱματεκχυσίασ οὐ γίνεται
ἄφεσισ. 23 ἀνάγκη οὖν τὰ μὲν ὑποδείγματα
τῶν ἐν τοῖσ οὐρανοῖσ τούτοισ καθαρίζεσθαι,
αὐτὰ δὲ τὰ ἐπουράνια κρείττοσιν θυσίαισ
παρὰ ταύτασ. 24 οὐ γὰρ εἰσ χειροποίητα
εἰσῆλθεν ἅγια Χριστόσ, ἀντίτυπα τῶν
ἀληθινῶν, ἀλλ᾽ εἰσ αὐτὸν τὸν οὐρανόν, νῦν
ἐμφανισθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ θεοῦ ὑπὲρ
ἡμῶν, 25 οὐδ᾽ ἵνα πολλάκισ προσφέρῃ
ἑαυτόν, ὥσπερ ὁ ἀρχιερεὺσ εἰσέρχεται εἰσ
τὰ ἅγια κατ᾽ ἐνιαυτὸν ἐν αἵματι ἀλλοτρίῳ·
26 ἐπεὶ ἔδει αὐτὸν πολλάκισ παθεῖν ἀπὸ
καταβολῆσ κόσμου, νυνὶ δὲ ἅπαξ ἐπὶ συντε-
λείᾳ τῶν αἰώνων εἰσ ἀθέτησιν τῆσ ἁμαρτίασ
διὰ τῆσ θυσίασ αὐτοῦ πεφανέρωται 27 καὶ
καθ᾽ ὅσον ἀπόκειται τοῖσ ἀνθρώποισ ἅπαξ
ἀποθανεῖν, μετὰ δὲ τοῦτο κρίσισ, 28 οὕτωσ

19. om των ante τραγων | ερραντισε 21. ερραντισε
24. ο χριστοσ 26. νυνι : νυν | om τησ ante αμαρτιασ

20 Ex 24, 8. Mt 26, 28. 22 Lev 17, 11.

καὶ ὁ Χριστόσ, ἅπαξ προσενεχθεὶσ εἰσ τὸ
πολλῶν ἀνενεγκεῖν ἁμαρτίασ, ἐκ δευτέρου
χωρὶσ ἁμαρτίασ ὀφθήσεται τοῖσ αὐτὸν ἀπεκ-
δεχομένοισ εἰσ σωτηρίαν.

X.

Lex umbra novi foederis. Piacula legis et verum piaculum Christi. Sacrificia abolita. Defectionis grave crimen et supplicium. Constantis fidei laus.

1 Cκιὰν γὰρ ἔχων ὁ νόμοσ τῶν μελλόν-
των ἀγαθῶν, οὐκ αὐτὴν τὴν εἰκόνα τῶν
πραγμάτων, κατ᾿ ἐνιαυτὸν ταῖσ αὐταῖσ θυσίαισ
αἷσ προσφέρουσιν εἰσ τὸ διηνεκὲσ οὐδέποτε
δύναται τοὺσ προσερχομένουσ τελειῶσαι·
2 ἐπεὶ οὐκ ἂν ἐπαύσαντο προσφερόμεναι,
διὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἔτι συνείδησιν ἁμαρ-
τιῶν τοὺσ λατρεύοντασ ἅπαξ κεκαθαρισμέ-
νουσ; 3 ἀλλ᾿ ἐν αὐταῖσ ἀνάμνησισ ἁμαρτιῶν
κατ᾿ ἐνιαυτόν· 4 ἀδύνατον γὰρ αἷμα ταύ-
ρων καὶ τράγων ἀφαιρεῖν ἁμαρτίασ. 5 διὸ
εἰσερχόμενοσ εἰσ τὸν κόσμον λέγει· θυσίαν
καὶ προσφορὰν οὐκ ἠθέλησασ, σῶμα δὲ κατ-
ηρτίσω μοι, 6 ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρ-
τίασ οὐκ ηὐδόκησασ· 7 τότε εἶπον· ἰδοὺ
ἥκω, ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται περὶ
ἐμοῦ, τοῦ ποιῆσαι ὁ θεὸσ τὸ θέλημά σου.
8 ἀνώτερον λέγων ὅτι θυσίασ καὶ προσφορὰσ
καὶ ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίασ οὐκ

28. om και post ουτωσ
X. 1. αισ: ασ 2. ουκ: ς^{e} om | κεκαθαρμενουσ
6. ευδοκησασ 8. θυσιαν και προσφοραν | ευδοκησασ

X. 1 8, 5. 9, 9 ss. Col 2, 17. 5—7 Ps 39 (40), 7—9.

ἠθέλησασ οὐδὲ ηὐδόκησασ, αἵτινεσ κατὰ
νόμον προσφέρονται, 9 τότε εἴρηκεν· ἰδοὺ
ἥκω τοῦ ποιῆσαι τὸ θέλημά σου. ἀναιρεῖ
τὸ πρῶτον ἵνα τὸ δεύτερον στήσῃ, 10 ἐν
ᾧ θελήματι ἡγιασμένοι ἐσμὲν διὰ τῆσ προσ-
φορᾶσ τοῦ σώματοσ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐφάπαξ.
11 Καὶ πᾶσ μὲν ἱερεὺσ ἕστηκεν καθ᾽
ἡμέραν λειτουργῶν καὶ τὰσ αὐτὰσ πολλάκισ
προσφέρων θυσίασ, αἵτινεσ οὐδέποτε δύναν-
ται περιελεῖν ἁμαρτίασ· 12 οὗτοσ δὲ μίαν
ὑπὲρ ἁμαρτιῶν προσενέγκασ θυσίαν εἰσ τὸ
διηνεκὲσ ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, 13 τὸ
λοιπὸν ἐκδεχόμενοσ ἕωσ τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ
αὐτοῦ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ. 14 μιᾷ
γὰρ προσφορᾷ τετελείωκεν εἰσ τὸ διηνεκὲσ
τοὺσ ἁγιαζομένουσ. 15 μαρτυρεῖ δὲ ἡμῖν
καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· μετὰ γὰρ τὸ
εἰρηκέναι· 16 αὕτη ἡ διαθήκη ἣν διαθή-
σομαι πρὸσ αὐτοὺσ μετὰ τὰσ ἡμέρασ ἐκεί-
νασ, λέγει κύριοσ· διδοὺσ νόμουσ μου ἐπὶ
καρδίασ αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τὴν διάνοιαν αὐτῶν
ἐπιγράψω αὐτούσ, 17 καὶ τῶν ἁμαρτιῶν
αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνη-
σθήσομαι ἔτι. 18 ὅπου δὲ ἄφεσισ τούτων,
οὐκέτι προσφορὰ περὶ ἁμαρτίασ.
19 Ἔχοντεσ οὖν, ἀδελφοί, παρρησίαν εἰσ

8. κα. τον νομ. 9. του ποιησαι: add ο θεοσ 10. εσμεν οι δια | του ιησου χριστ. 12. ουτοσ: αυτοσ 15. προειρηκεναι 16. επι των διανοιων 17. μνησθω

12 12, 2 ss. 1, 13. 13 Ps 109 (110), 1. 16 8, 10. Ier 31, 33. 17 8, 12. Ier 31, 34. 19 Eph 3, 12.

τὴν εἴσοδον τῶν ἁγίων ἐν τῷ αἵματι Ἰη-
σοῦ, 20 ἣν ἐνεκαίνισεν ἡμῖν ὁδὸν πρόσφα-
τον καὶ ζῶσαν διὰ τοῦ καταπετάσματος,
τοῦτ' ἔστιν τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, 21 καὶ ἱερέα
μέγαν ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, 22 προσ-
ερχώμεθα μετὰ ἀληθινῆς καρδίας ἐν πλη-
ροφορίᾳ πίστεως, ῥεραντισμένοι τὰς καρδίας
ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς 23 καὶ λελου-
σμένοι τὸ σῶμα ὕδατι καθαρῷ, κατέχωμεν
τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐλπίδος ἀκλινῆ, πιστὸς
γὰρ ὁ ἐπαγγειλάμενος, 24 καὶ κατανοῶμεν
ἀλλήλους εἰς παροξυσμὸν ἀγάπης καὶ κα-
λῶν ἔργων, 25 μὴ ἐγκαταλείποντες τὴν
ἐπισυναγωγὴν ἑαυτῶν, καθὼς ἔθος τισίν,
ἀλλὰ παρακαλοῦντες, καὶ τοσούτῳ μᾶλλον
ὅσῳ βλέπετε ἐγγίζουσαν τὴν ἡμέραν.

26 Ἑκουσίως γὰρ ἁμαρτανόντων ἡμῶν
μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας
οὐκέτι περὶ ἁμαρτιῶν ἀπολείπεται θυσία,
27 φοβερὰ δέ τις ἐκδοχὴ κρίσεως καὶ πυ-
ρὸς ζῆλος ἐσθίειν μέλλοντος τοὺς ὑπεναν-
τίους. 28 ἀθετήσας τις νόμον Μωϋσέως
χωρὶς οἰκτιρμῶν ἐπὶ δυσὶν ἢ τρισὶν μάρτυ-
σιν ἀποθνήσκει· 29 πόσῳ δοκεῖτε χείρο-
νος ἀξιωθήσεται τιμωρίας ὁ τὸν υἱὸν τοῦ

---

22. ερραντισμενοι | πονηρᾶς· [23]καὶ 23. λελουμενοι
28. μωσεως

---

22 4, 16. 26 6, 4 ss. 28 Deut 17, 6.

θεοῦ καταπατήσασ καὶ τὸ αἷμα τῆσ δια-
θήκησ κοινὸν ἡγησάμενοσ, ἐν ᾧ ἡγιάσθη,
καὶ τὸ πνεῦμα τῆσ χάριτοσ ἐνυβρίσασ.
30 οἴδαμεν γὰρ τὸν εἰπόντα· ἐμοὶ ἐκδίκη-
σισ, ἐγὼ ἀνταποδώσω· καὶ πάλιν· κρινεῖ
κύριοσ τὸν λαὸν αὐτοῦ. **31** φοβερὸν τὸ
ἐμπεσεῖν εἰσ χεῖρασ θεοῦ ζῶντοσ.

32 Ἀναμιμνήσκεσθε δὲ τὰσ πρότερον
ἡμέρασ, ἐν αἷσ φωτισθέντεσ πολλὴν ἄθλη-
σιν ὑπεμείνατε παθημάτων, **33** τοῦτο μὲν
ὀνειδισμοῖσ τε καὶ θλίψεσιν θεατριζόμενοι,
τοῦτο δὲ κοινωνοὶ τῶν οὕτωσ ἀναστρεφομέ-
νων γενηθέντεσ. **34** καὶ γὰρ τοῖσ δεσμίοισ
συνεπαθήσατε, καὶ τὴν ἁρπαγὴν τῶν ὑπαρ-
χόντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶσ προσεδέξασθε,
γινώσκοντεσ ἔχειν ἑαυτοὺσ κρείσσονα ὕπαρ-
ξιν καὶ μένουσαν. **35** μὴ ἀποβάλητε οὖν
τὴν παρρησίαν ὑμῶν, ἥτισ ἔχει μεγάλην
μισθαποδοσίαν. **36** ὑπομονῆσ γὰρ ἔχετε
χρείαν ἵνα τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ ποιήσαντεσ
κομίσησθε τὴν ἐπαγγελίαν. **37** ἔτι γὰρ
μικρὸν ὅσον ὅσον, ὁ ἐρχόμενοσ ἥξει καὶ οὐ
χρονίσει· **38** ὁ δὲ δίκαιόσ μου ἐκ πίστεωσ
ζήσεται, καὶ ἐὰν ὑποστείληται, οὐκ εὐδο-
κεῖ ἡ ψυχή μου ἐν αὐτῷ. **39** ἡμεῖσ δὲ

---

30. ανταποδωσω: λεγει κυριοσ | κυριοσ κρινει 34. τ. δεσμοισ μου | εαυτουσ: εν εαυτοισ | κρειττονα | υπαρξιν: add εν ουρανοισ 35. μισθαποδ. μεγαλ. 37. χρονιει 38. om μου post δικαιοσ

---

30 Deut 32, 35 s. Rom 12, 19. Ps 134 (135), 14. **37** s. Hab 2. 3 s. Rom 1, 17 pp.

οὐκ ἐσμὲν ὑποστολῆσ εἰσ ἀπώλειαν, ἀλλὰ πίστεωσ εἰσ περιποίησιν ψυχῆσ.

XI.

Fidei ratio et exempla: Abel, Enoch, Noe, Abraham, Sarra; patriarchae, Ioseph, Moyses atque alii.

1 Ἔστιν δὲ πίστισ ἐλπιζομένων ὑπόστα-
σισ, πραγμάτων ἔλεγχοσ οὐ βλεπομένων.
2 ἐν ταύτῃ γὰρ ἐμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύ-
τεροι. 3 Πίστει νοοῦμεν κατηρτίσθαι τοὺσ
αἰῶνασ ῥήματι θεοῦ, εἰσ τὸ μὴ ἐκ φαινο-
μένων τὸ βλεπόμενον γεγονέναι. 4 Πίστει
πλείονα θυσίαν Ἄβελ παρὰ Κάϊν προσήνεγκεν
τῷ θεῷ, δι᾽ ἧσ ἐμαρτυρήθη εἶναι δίκαιοσ,
μαρτυροῦντοσ ἐπὶ τοῖσ δώροισ αὐτοῦ τοῦ θεοῦ,
καὶ δι᾽ αὐτῆσ ἀποθανὼν ἔτι λαλεῖ. 5 Πίστει
Ἑνὼχ μετετέθη τοῦ μὴ ἰδεῖν θάνατον, καὶ
οὐχ ηὑρίσκετο διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ θεόσ.
πρὸ γὰρ τῆσ μεταθέσεωσ μεμαρτύρηται
εὐηρεστηκέναι τῷ θεῷ· 6 χωρὶσ δὲ πίστεωσ
ἀδύνατον εὐαρεστῆσαι· πιστεῦσαι γὰρ δεῖ
τὸν προσερχόμενον θεῷ, ὅτι ἔστιν καὶ τοῖσ
ἐκζητοῦσιν αὐτὸν μισθαποδότησ γίνεται.

XI. 3. τα βλεπομενα 4. λαλειται 5. ευρισκετο | μεταθεσεωσ: add αυτου 6. τω θεω

XI. 3 Gen 1, 3. 4 Gen 4, 4 ss. 5 Gen 5, 24.

7 Πίστει χρηματισθεὶσ Νῶε περὶ τῶν μη-
δέπω βλεπομένων, εὐλαβηθεὶσ κατεσκεύασεν
κιβωτὸν εἰσ σωτηρίαν τοῦ οἴκου αὐτοῦ, δι'
ἧσ κατέκρινεν τὸν κόσμον, καὶ τῆσ κατὰ
πίστιν δικαιοσύνησ ἐγένετο κληρονόμοσ.
8 Πίστει καλούμενοσ Ἀβραὰμ ὑπήκουσεν
ἐξελθεῖν εἰσ τόπον ὃν ἤμελλεν λαμβάνειν εἰσ
κληρονομίαν, καὶ ἐξῆλθεν μὴ ἐπιστάμενοσ
ποῦ ἔρχεται. 9 πίστει παρῴκησεν εἰσ γῆν
τῆσ ἐπαγγελίασ ὡσ ἀλλοτρίαν, ἐν σκηναῖσ
κατοικήσασ, μετὰ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ τῶν
συνκληρονόμων τῆσ ἐπαγγελίασ τῆσ αὐτῆσ·
10 ἐξεδέχετο γὰρ τὴν τοὺσ θεμελίουσ ἔχου-
σαν πόλιν, ἧσ τεχνίτησ καὶ δημιουργὸσ ὁ
θεόσ. 11 Πίστει καὶ αὐτὴ Σάρρα δύναμιν
εἰσ καταβολὴν σπέρματοσ ἔλαβεν καὶ παρὰ
καιρὸν ἡλικίασ, ἐπεὶ πιστὸν ἡγήσατο τὸν
ἐπαγγειλάμενον. 12 διὸ καὶ ἀφ' ἑνὸσ ἐγεν-
νήθησαν, καὶ ταῦτα νενεκρωμένου, καθὼσ
τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει καὶ ὡσ
ἡ ἄμμοσ ἡ παρὰ τὸ χεῖλοσ τῆσ θαλάσσησ
ἡ ἀναρίθμητοσ.

13 Κατὰ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντεσ,
μὴ κομισάμενοι τὰσ ἐπαγγελίασ, ἀλλὰ πόρ-
ρωθεν αὐτὰσ ἰδόντεσ καὶ ἀσπασάμενοι, καὶ

8. τον τοπον 9. την γην | συγκληρ. 11. ηλικιασ: add ετεκεν 12. και ωσει αμμοσ 13. κομισαμενοι: λαβοντεσ | ιδοντεσ: add και πεισθεντεσ

7 Gen 6, 8 ss. 8 Gen 12, 1 ss. 11 Gen 17, 19. 12 Gen 15, 5. 22, 17. 13 Gen 23, 4. Ps 38 (39), 13.

ὁμολογήσαντεσ ὅτι ξένοι καὶ παρεπίδημοί
εἰσιν ἐπὶ τῆσ γῆσ. 14 οἱ γὰρ τοιαῦτα λέ-
γοντεσ ἐμφανίζουσιν ὅτι πατρίδα ἐπιζητοῦ-
σιν. 15 καὶ εἰ μὲν ἐκείνησ μνημονεύουσιν
ἀφ' ἧσ ἐξέβησαν, εἶχον ἂν καιρὸν ἀνακάμ-
ψαι· 16 νῦν δὲ κρείττονοσ ὀρέγονται, τοῦτ'
ἔστιν ἐπουρανίου. διὸ οὐκ ἐπαισχύνεται αὐ-
τοὺσ ὁ θεὸσ θεὸσ ἐπικαλεῖσθαι αὐτῶν·
ἡτοίμασεν γὰρ αὐτοῖσ πόλιν.

17 Πίστει προσενήνοχεν Ἀβραὰμ τὸν
Ἰσαὰκ πειραζόμενοσ, καὶ τὸν μονογενῆ
προσέφερεν ὁ τὰσ ἐπαγγελίασ ἀναδεξάμενοσ,
18 πρὸσ ὃν ἐλαλήθη ὅτι ἐν Ἰσαὰκ κληθή-
σεταί σοι σπέρμα, 19 λογισάμενοσ ὅτι καὶ
ἐκ νεκρῶν ἐγείρειν δυνατὸσ ὁ θεόσ· ὅθεν
αὐτὸν καὶ ἐν παραβολῇ ἐκομίσατο. 20 πί-
στει περὶ μελλόντων εὐλόγησεν Ἰσαὰκ τὸν
Ἰακὼβ καὶ τὸν Ἠσαῦ. 21 πίστει Ἰακὼβ
ἀποθνήσκων ἕκαστον τῶν υἱῶν Ἰωσὴφ
εὐλόγησεν καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ τὸ ἄκρον
τῆσ ῥάβδου αὐτοῦ. 22 πίστει Ἰωσὴφ τε-
λευτῶν περὶ τῆσ ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ
ἐμνημόνευσεν καὶ περὶ τῶν ὀστέων αὐτοῦ
ἐνετείλατο.

23 Πίστει Μωϋσῆσ γεννηθεὶσ ἐκρύβη τρί-

15. εμνημονευον | εξεβησαν: εξηλθον 16. νυνι δε
23 sq. μωσησ

16 Ex 3, 6. 17 Gen 22, 1 ss. 18 Gen 21, 12. Rom 9, 7. 20 Gen 27, 28. 21 Gen 48, 15 ss. 47, 31. 22 Gen 50, 24. 23 Ex 2, 2 s.

μηνον ὑπὸ τῶν πατέρων αὐτοῦ, διότι εἶδον
ἀστεῖον τὸ παιδίον, καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ
διάταγμα τοῦ βασιλέωσ. 24 πίστει Μωϋ-
σῆσ μέγασ γενόμενοσ ἠρνήσατο λέγεσθαι
υἱὸσ θυγατρὸσ Φαραώ, 25 μᾶλλον ἑλόμενοσ
συνκακουχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ ἢ πρόσ-
καιρον ἔχειν ἁμαρτίασ ἀπόλαυσιν, 26 μεί-
ζονα πλοῦτον ἡγησάμενοσ τῶν Αἰγύπτου
θησαυρῶν τὸν ὀνειδισμὸν τοῦ Χριστοῦ·
ἀπέβλεπεν γὰρ εἰσ τὴν μισθαποδοσίαν.
27 πίστει κατέλιπεν Αἴγυπτον, μὴ φοβηθεὶσ
τὸν θυμὸν τοῦ βασιλέωσ· τὸν γὰρ ἀόρατον
ὡσ ὁρῶν ἐκαρτέρησεν. 28 πίστει πεποίηκεν
τὸ πάσχα καὶ τὴν πρόσχυσιν τοῦ αἵματοσ,
ἵνα μὴ ὁ ὀλοθρεύων τὰ πρωτότοκα θίγῃ
αὐτῶν. 29 πίστει διέβησαν τὴν ἐρυθρὰν
θάλασσαν ὡσ διὰ ξηρᾶσ γῆσ, ἧσ πεῖραν
λαβόντεσ οἱ Αἰγύπτιοι κατεπόθησαν. 30 πί-
στει τὰ τείχη Ἰερειχὼ ἔπεσαν κυκλωθέντα
ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρασ. 31 πίστει Ῥαὰβ ἡ πόρνη
οὐ συναπώλετο τοῖσ ἀπειθήσασιν, δεξαμένη
τοὺσ κατασκόπουσ μετ᾿ εἰρήνησ.

32 Καὶ τί ἔτι λέγω; ἐπιλείψει με γὰρ
διηγούμενον ὁ χρόνοσ περὶ Γεδεών, Βαράκ,
Σαμψών, Ἰεφθάε, Δαυείδ τε καὶ Σαμουὴλ

25. συγκακ. 26. των εν αιγυπτω 29. om γησ
30. ιεριχω | επεσε 32. επιλ. γαρ με | βαρακ τε και
σαμψ. και ιεφθ. | δαβιδ

27 Ex 12, 41. **28** Ex 12, 11 ss. **29** Ex 14, 22 ss.
30 Ios 6, 20. **31** Ios 2, 1. 6, 17. Iac 2, 25. **32** Iud
6, 4. 6, 13. 11 ss.

καὶ τῶν προφητῶν, 33 οἳ διὰ πίστεωσ
κατηγωνίσαντο βασιλείασ, ἠργάσαντο δι-
καιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν
στόματα λεόντων, 34 ἔσβεσαν δύναμιν πυ-
ρόσ, ἔφυγον στόματα μαχαίρησ, ἐδυναμώ-
θησαν ἀπὸ ἀσθενείασ, ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ
ἐν πολέμῳ, παρεμβολὰσ ἔκλιναν ἀλλοτρίων·
35 ἔλαβον γυναῖκεσ ἐξ ἀναστάσεωσ τοὺσ
νεκροὺσ αὐτῶν· ἄλλοι δὲ ἐτυμπανίσθησαν,
οὐ προσδεξάμενοι τὴν ἀπολύτρωσιν, ἵνα
κρείττονοσ ἀναστάσεωσ τύχωσιν· 36 ἕτεροι
δὲ ἐμπαιγμῶν καὶ μαστίγων πεῖραν ἔλαβον,
ἔτι δὲ δεσμῶν καὶ φυλακῆσ· 37 ἐλιθάσθη-
σαν, ἐπειράσθησαν, ἐπρίσθησαν, ἐν φόνῳ
μαχαίρησ ἀπέθανον, περιῆλθον ἐν μηλω-
ταῖσ, ἐν αἰγείοισ δέρμασιν, ὑστερούμενοι,
θλιβόμενοι, κακουχούμενοι, 38 ὧν οὐκ ἦν
ἄξιοσ ὁ κόσμοσ, ἐπὶ ἐρημίαισ πλανώμενοι
καὶ ὄρεσιν καὶ σπηλαίοισ καὶ ταῖσ ὀπαῖσ
τῆσ γῆσ. 39 καὶ οὗτοι πάντεσ μαρτυρη-
θέντεσ διὰ τῆσ πίστεωσ οὐκ ἐκομίσαντο
τὴν ἐπαγγελίαν, 40 τοῦ θεοῦ περὶ ἡμῶν
κρεῖττόν τι προβλεψαμένου, ἵνα μὴ χωρὶσ
ἡμῶν τελειωθῶσιν.

---

33. ειργασαντο 34. μαχαιρασ | ενεδυναμωθησαν
37. επρισθησ. επειρασθ. | μαχαιρασ 38. επι: εν

---

33 Dan 6, 22. 3, 27. 35 1 Reg 17, 17. 2 Reg 4, 17.
2 Macc 6, 18 ss. 7, 7.

XII.

Christus fidei dux. Castigatione dei paterna proficit pietas. Sera Esavi paenitentia. Sinai et Sion caelestis. Novi foederis ratio et dignitas.

1 Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖσ, τοσοῦτον ἔχοντεσ
περικείμενον ἡμῖν νέφοσ μαρτύρων, ὄγκον
ἀποθέμενοι πάντα καὶ τὴν εὐπερίστατον
ἁμαρτίαν, δι᾽ ὑπομονῆσ τρέχωμεν τὸν προ-
κείμενον ἡμῖν ἀγῶνα, 2 ἀφορῶντεσ εἰσ τὸν
τῆσ πίστεωσ ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν,
ὃσ ἀντὶ τῆσ προκειμένησ αὐτῷ χαρᾶσ ὑπέ-
μεινεν σταυρὸν αἰσχύνησ καταφρονήσασ, ἐν
δεξιᾷ τε τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ κεκάθικεν.
3 ἀναλογίσασθε γὰρ τὸν τοιαύτην ὑπομε-
μενηκότα ὑπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν εἰσ ἑαυτὸν
ἀντιλογίαν, ἵνα μὴ κάμητε ταῖσ ψυχαῖσ
ὑμῶν ἐκλυόμενοι.

4 Οὔπω μέχρισ αἵματοσ ἀντικατέστητε
πρὸσ τὴν ἁμαρτίαν ἀνταγωνιζόμενοι, 5 καὶ
ἐκλέλησθε τῆσ παρακλήσεωσ, ἥτισ ὑμῖν ὡσ
υἱοῖσ διαλέγεται· υἱέ μου, μὴ ὀλιγώρει παι-
δίασ κυρίου, μηδὲ ἐκλύου ὑπ᾽ αὐτοῦ ἐλεγ-
χόμενοσ· 6 ὃν γὰρ ἀγαπᾷ κύριοσ παιδεύει,
μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται.
7 εἰσ παιδίαν ὑπομένετε, ὡσ υἱοῖσ ὑμῖν
προσφέρεται ὁ θεόσ. τίσ γὰρ υἱὸσ ὃν οὐ

XII. 2. εκαθισεν 5. εισ αυτον 5. παιδειασ 7. εισ παιδιαν: ει παιδειαν | τισ γαρ: add εστιν

XII. 2 3, 1. 8, 1 ss. 5 s. Prov 3, 11 s.

παιδεύει πατήρ; 8 εἰ δὲ χωρίσ ἐστε παι-
δίασ, ἧσ μέτοχοι γεγόνασιν πάντεσ, ἄρα
νόθοι καὶ οὐχ υἱοί ἐστε. 9 εἶτα τοὺσ μὲν
τῆσ σαρκὸσ ἡμῶν πατέρασ εἴχομεν παιδευ-
τὰσ καὶ ἐνετρεπόμεθα· οὐ πολὺ μᾶλλον ὑπο-
ταγησόμεθα τῷ πατρὶ τῶν πνευμάτων καὶ
ζήσομεν; 10 οἱ μὲν γὰρ πρὸσ ὀλίγασ ἡμέ-
ρασ κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖσ ἐπαίδευον, ὁ
δὲ ἐπὶ τὸ συμφέρον εἰσ τὸ μεταλαβεῖν τῆσ
ἁγιότητοσ αὐτοῦ. 11 πᾶσα μὲν παιδία
πρὸσ μὲν τὸ παρὸν οὐ δοκεῖ χαρᾶσ εἶναι
ἀλλὰ λύπησ, ὕστερον δὲ καρπὸν εἰρηνικὸν
τοῖσ δι᾽ αὐτῆσ γεγυμνασμένοισ ἀποδίδωσιν
δικαιοσύνησ.

12 Διὸ τὰσ παρειμένασ χεῖρασ καὶ τὰ
παραλελυμένα γόνατα ἀπορθώσατε, 13 καὶ
τροχιὰσ ὀρθὰσ ποιεῖτε τοῖσ ποσὶν ὑμῶν,
ἵνα μὴ τὸ χωλὸν ἐκτραπῇ, ἰαθῇ δὲ μᾶλλον.
14 εἰρήνην διώκετε μετὰ πάντων καὶ τὸν
ἁγιασμόν, οὗ χωρὶσ οὐδεὶσ ὄψεται τὸν
κύριον, 15 ἐπισκοποῦντεσ μή τισ ὑστερῶν
ἀπὸ τῆσ χάριτοσ τοῦ θεοῦ, μή τισ ῥίζα
πικρίασ ἄνω φύουσα ἐνοχλῇ καὶ διὰ ταύτησ
μιανθῶσιν οἱ πολλοί, 16 μή τισ πόρνοσ ἢ
βέβηλοσ ὡσ Ἠσαῦ, ὃσ ἀντὶ βρώσεωσ μιᾶσ

8. παιδειασ | εστε και ουχ υιοι 9. πολυ: πολλω
11. πασα δε παιδεια 13. ποιησατε 15. om οι ante
πολλοι

12 Es 35, 3. 13 Prov 4, 26. 15 Deut 29, 18.
16 Gen 25, 31 ss.

ἀπέδοτο τὰ πρωτοτόκια ἑαυτοῦ. 17 ἴστε
γὰρ ὅτι καὶ μετέπειτα θέλων κληρονομῆσαι
τὴν εὐλογίαν ἀπεδοκιμάσθη· μετανοίας γὰρ
τόπον οὐχ εὗρεν, καίπερ μετὰ δακρύων
ἐκζητήσας αὐτήν.

18 Οὐ γὰρ προσεληλύθατε ψηλαφωμένῳ
καὶ κεκαυμένῳ πυρὶ καὶ γνόφῳ καὶ ζόφῳ
καὶ θυέλλῃ 19 καὶ σάλπιγγος ἤχῳ καὶ
φωνῇ ῥημάτων, ἧς οἱ ἀκούσαντες παρῃ-
τήσαντο μὴ προστεθῆναι αὐτοῖς λόγον·
20 οὐκ ἔφερον γὰρ τὸ διαστελλόμενον· κἂν
θηρίον θίγῃ τοῦ ὄρους, λιθοβοληθήσεται·
21 καί, οὕτω φοβερὸν ἦν τὸ φανταζόμενον,
Μωϋσῆς εἶπεν· ἔκφοβός εἰμι καὶ ἔντρομος·
22 ἀλλὰ προσεληλύθατε Σιὼν ὄρει καὶ πόλει
θεοῦ ζῶντος Ἱερουσαλὴμ ἐπουρανίῳ, καὶ
μυριάσιν ἀγγέλων 23 πανηγύρει, καὶ ἐκ-
κλησίᾳ πρωτοτόκων ἀπογεγραμμένων ἐν
οὐρανοῖς, καὶ κριτῇ θεῷ πάντων, καὶ πνεύ-
μασι δικαίων τετελειωμένων, 24 καὶ δια-
θήκης νέας μεσίτῃ Ἰησοῦ, καὶ αἵματι ῥαν-
τισμοῦ κρεῖττον λαλοῦντι παρὰ τὸν Ἄβελ.
25 βλέπετε μὴ παραιτήσησθε τὸν λαλοῦντα·

---

16. εαυτου: αυτου 18. ψηλαφωμενω: add ορει | ζοφω: σκοτω 20. λιθοβοληθησεται: add η βολιδι κατατοξευθησεται 21. μωσησ 22. ςe ἀγγέλων, [23] πανηγύρει καὶ 23. εν ουραν. απογεγραμμ. 24. κρειττονα

---

17 Gen 27, 30 ss. 18 Deut 4, 11. 19 Ex 19, 16. 20 Ex 19, 12 s. 21 Deut 9, 19. 24 9, 15.

εἰ γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ ἐξέφυγον ἐπὶ γῆσ παραι-
τησάμενοι τὸν χρηματίζοντα, πολὺ μᾶλλον
ἡμεῖσ οἱ τὸν ἀπ᾽ οὐρανῶν ἀποστρεφόμενοι,
26 οὗ ἡ φωνὴ τὴν γῆν ἐσάλευσεν τότε,
νῦν δὲ ἐπήγγελται λέγων· ἔτι ἅπαξ ἐγὼ
σείσω οὐ μόνον τὴν γῆν ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρα-
νόν. **27** τὸ δὲ ἔτι ἅπαξ δηλοῖ τὴν τῶν
σαλευομένων μετάθεσιν ὡσ πεποιημένων,
ἵνα μείνῃ τὰ μὴ σαλευόμενα. **28** διὸ βασι-
λείαν ἀσάλευτον παραλαμβάνοντεσ ἔχομεν
χάριν, δι᾽ ἧσ λατρεύωμεν εὐαρέστωσ τῷ
θεῷ, μετὰ εὐλαβείασ καὶ δέουσ· **29** καὶ γὰρ
ὁ θεὸσ ἡμῶν πῦρ καταναλίσκον.

XIII.

Admonitiones variae. Christus unus et idem. Piaculum Christi valet; deserenda Iudaeorum ara. Vota et salutationes.

1 Ἡ φιλαδελφία μενέτω. **2** τῆσ φιλο-
ξενίασ μὴ ἐπιλανθάνεσθε· διὰ ταύτησ γὰρ
ἔλαθόν τινεσ ξενίσαντεσ ἀγγέλουσ. **3** μι-
μνήσκεσθε τῶν δεσμίων ὡσ συνδεδεμένοι,
τῶν κακουχουμένων ὡσ καὶ αὐτοὶ ὄντεσ ἐν
σώματι. **4** τίμιοσ ὁ γάμοσ ἐν πᾶσιν καὶ ἡ
κοίτη ἀμίαντοσ· πόρνουσ γὰρ καὶ μοιχοὺσ
κρινεῖ ὁ θεόσ. **5** ἀφιλάργυροσ ὁ τρόποσ,
ἀρκούμενοι τοῖσ παροῦσιν· αὐτὸσ γὰρ εἴρηκεν·

25. εφυγον τον επι τησ γησ παραιτ. χρηματιζ. | πολλω μαλλ. 26. σειω 27. των σαλευομ. την μεταθ. 28. μετα αιδουσ και ευλαβ.
XIII. 4. γαρ: δε

26 Hagg 2, 6. **29** Deut 4, 24.
XIII. **2** Gen 18, 3. **5** Ios 1, 5.

οὐ μή σε ἀνῶ οὐδ' οὐ μή σε ἐγκαταλείπω,
6 ὥστε θαρροῦντασ ἡμᾶσ λέγειν· κύριοσ
ἐμοὶ βοηθόσ, οὐ φοβηθήσομαι· τί ποιήσει
μοι ἄνθρωποσ;
7 Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν,
οἵτινεσ ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ,
ὧν ἀναθεωροῦντεσ τὴν ἔκβασιν τῆσ ἀναστρο-
φῆσ μιμεῖσθε τὴν πίστιν. 8 Ἰησοῦσ Χρι-
στὸσ ἐχθὲσ καὶ σήμερον ὁ αὐτὸσ καὶ εἰσ
τοὺσ αἰῶνασ. 9 διδαχαῖσ ποικίλαισ καὶ
ξέναισ μὴ παραφέρεσθε· καλὸν γὰρ χάριτι
βεβαιοῦσθαι τὴν καρδίαν, οὐ βρώμασιν, ἐν
οἷσ οὐκ ὠφελήθησαν οἱ περιπατοῦντεσ.
10 Ἔχομεν θυσιαστήριον ἐξ οὗ φαγεῖν
οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ τῇ σκηνῇ λατρεύον-
τεσ. 11 ὧν γὰρ εἰσφέρεται ζώων τὸ αἷμα
περὶ ἁμαρτίασ εἰσ τὰ ἅγια διὰ τοῦ ἀρχιε-
ρέωσ, τούτων τὰ σώματα κατακαίεται ἔξω
τῆσ παρεμβολῆσ. 12 διὸ καὶ Ἰησοῦσ, ἵνα
ἁγιάσῃ διὰ τοῦ ἰδίου αἵματοσ τὸν λαόν, ἔξω
τῆσ πύλησ ἔπαθεν. 13 τοίνυν ἐξερχώμεθα
πρὸσ αὐτὸν ἔξω τῆσ παρεμβολῆσ τὸν ὀνει-
δισμὸν αὐτοῦ φέροντεσ· 14 οὐ γὰρ ἔχομεν ὧδε
μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζη-
τοῦμεν. 15 Δι' αὐτοῦ οὖν ἀναφέρωμεν θυ-
σίαν αἰνέσεωσ διαπαντὸσ τῷ θεῷ, τοῦτ' ἔστιν

5. εγκαταλιπω 6. και ου φοβηθησ. 8. χθεσ 9. περι-
φερεσθε | περιπατησαντεσ

6 Ps 117 (118), 6. 12 Lev 4, 12. Mt 27, 32 ss.
15 Ps 49 (50), 14. Hos 14, 3.

καρπὸν χειλέων ὁμολογούντων τῷ ὀνόματι
αὐτοῦ. 16 τῆσ δὲ εὐποιΐασ καὶ κοινωνίασ
μὴ ἐπιλανθάνεσθε· τοιαύταισ γὰρ θυσίαισ
εὐαρεστεῖται ὁ θεόσ.

17 Πείθεσθε τοῖσ ἡγουμένοισ ὑμῶν καὶ
ὑπείκετε· αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν
ψυχῶν ὑμῶν ὡσ λόγον ἀποδώσοντεσ· ἵνα
μετὰ χαρᾶσ τοῦτο ποιῶσιν καὶ μὴ στενάζον-
τεσ· ἀλυσιτελὲσ γὰρ ὑμῖν τοῦτο.

18 Προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν· πειθόμεθα
γὰρ ὅτι καλὴν συνείδησιν ἔχομεν, ἐν πᾶσιν
καλῶσ θέλοντεσ ἀναστρέφεσθαι. 19 περισ-
σοτέρωσ δὲ παρακαλῶ τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα
τάχιον ἀποκατασταθῶ ὑμῖν.

20 Ὁ δὲ θεὸσ τῆσ εἰρήνησ, ὁ ἀναγαγὼν
ἐκ νεκρῶν τὸν ποιμένα τῶν προβάτων τὸν
μέγαν ἐν αἵματι διαθήκησ αἰωνίου, τὸν
κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν, 21 καταρτίσαι ὑμᾶσ
ἐν παντὶ ἀγαθῷ εἰσ τὸ ποιῆσαι τὸ θέλημα
αὐτοῦ, ποιῶν ἐν ἡμῖν τὸ εὐάρεστον ἐνώπιον
αὐτοῦ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰσ
τοὺσ αἰῶνασ τῶν αἰώνων· ἀμήν.

22 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶσ, ἀδελφοί, ἀνέ-
χεσθε τοῦ λόγου τῆσ παρακλήσεωσ· καὶ γὰρ
διὰ βραχέων ἐπέστειλα ὑμῖν. 23 γινώσκετε
τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν Τιμόθεον ἀπολελυμένον,

18. πεποιθαμεν 21. αγαθω: praem εργω | εν υμιν
23. om ημων

20 s. 1 Thess 5, 23. 21 Rom 16, 27 sc.

μεθ' οὗ ἐὰν τάχιον ἔρχηται ὄψομαι ὑμᾶσ.
24 ἀσπάσασθε πάντασ τοὺσ ἡγουμένουσ
ὑμῶν καὶ πάντασ τοὺσ ἁγίουσ. ἀσπάζονται
ὑμᾶσ οἱ ἀπὸ τῆσ Ἰταλίασ.
25 Ἡ χάρισ μετὰ πάντων ὑμῶν.

---

25. υμων: add αμην

---

25 Eph 6, 24 ıc.

ΙΑΚΩΒΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

I.

Utile temptari. Sapientiam deum roga. Opes pereunt. Homo delicti, deus boni auctor. Legem audi et fac. Linguam doma.

1 Ἰάκωβοσ θεοῦ καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χρι-
στοῦ δοῦλοσ ταῖσ δώδεκα φυλαῖσ ταῖσ ἐν
τῇ διασπορᾷ χαίρειν.
2 Πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε, ἀδελφοί μου,
ὅταν πειρασμοῖσ περιπέσητε ποικίλοισ, 3 γι-
νώσκοντεσ ὅτι τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆσ πί-
στεωσ κατεργάζεται ὑπομονήν. 4 ἡ δὲ ὑπο-
μονὴ ἔργον τέλειον ἐχέτω, ἵνα ἦτε τέλειοι καὶ
ὁλόκληροι, ἐν μηδενὶ λειπόμενοι. 5 εἰ δέ τισ
ὑμῶν λείπεται σοφίασ, αἰτείτω παρὰ τοῦ
διδόντοσ θεοῦ πᾶσιν ἁπλῶσ καὶ μὴ ὀνειδί-
ζοντοσ, καὶ δοθήσεται αὐτῷ. 6 αἰτείτω δὲ
ἐν πίστει, μηδὲν διακρινόμενοσ· ὁ γὰρ δια-
κρινόμενοσ ἔοικεν κλύδωνι θαλάσσησ ἀνεμι-
ζομένῳ καὶ ῥιπιζομένῳ. 7 μὴ γὰρ οἰέσθω
ὁ ἄνθρωποσ ἐκεῖνοσ ὅτι λήμψεταί τι παρὰ
τοῦ κυρίου, 8 ἀνὴρ δίψυχοσ, ἀκατάστατοσ
ἐν πάσαισ ταῖσ ὁδοῖσ αὐτοῦ. 9 Καυχάσθω

---

*ς ιαχωβου χαθολιχη επιστολη, ς[e] ιαχωβου του αποστολου επιστολη χαθολιχη.
I. 7. ληψεται

I. 2 s. 1 Pet 1, 6 s. Rom 5 3 s. 6 Mt 21, 21.

δὲ ὁ ἀδελφὸσ ὁ ταπεινὸσ ἐν τῷ ὕψει αὐτοῦ,
10 ὁ δὲ πλούσιοσ ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ,
ὅτι ὡσ ἄνθοσ χόρτου παρελεύσεται. 11 ἀνέ-
τειλεν γὰρ ὁ ἥλιοσ σὺν τῷ καύσωνι καὶ
ἐξήρανεν τὸν χόρτον, καὶ τὸ ἄνθοσ αὐτοῦ
ἐξέπεσεν καὶ ἡ εὐπρέπεια τοῦ προσώπου
ἀπώλετο· οὕτωσ καὶ ὁ πλούσιοσ ἐν ταῖσ
πορείαισ αὐτοῦ μαρανθήσεται.

12 Μακάριοσ ἀνὴρ ὃσ ὑπομένει πειρα-
σμόν, ὅτι δόκιμοσ γενόμενοσ λήμψεται τὸν
στέφανον τῆσ ζωῆσ, ὃν ἐπηγγείλατο τοῖσ
ἀγαπῶσιν αὐτόν. 13 μηδεὶσ πειραζόμενοσ
λεγέτω ὅτι ἀπὸ θεοῦ πειράζομαι. ὁ γὰρ
θεὸσ ἀπείραστόσ ἐστιν κακῶν, πειράζει δὲ
αὐτὸσ οὐδένα. 14 ἕκαστοσ δὲ πειράζεται
ὑπὸ τῆσ ἰδίασ ἐπιθυμίασ ἐξελκόμενοσ καὶ
δελεαζόμενοσ· 15 εἶτα ἡ ἐπιθυμία συλλα-
βοῦσα τίκτει ἁμαρτίαν, ἡ δὲ ἁμαρτία ἀπο-
τελεσθεῖσα ἀποκύει θάνατον.

16 Μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί.
17 πᾶσα δόσισ ἀγαθὴ καὶ πᾶν δώρημα
τέλειον ἄνωθέν ἐστιν καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ
πατρὸσ τῶν φώτων, παρ᾽ ᾧ οὐκ ἔνι παραλ-
λαγὴ ἢ τροπῆσ ἀποσκίασμα. 18 βουληθεὶσ
ἀπεκύησεν ἡμᾶσ λόγῳ ἀληθείασ, εἰσ τὸ εἶναι
ἡμᾶσ ἀπαρχήν τινα τῶν αὐτοῦ κτισμάτων.

12. ληψεται | επηγγειλάτο: add ο κυριοσ 13. του θεου

10 1 Pet 1, 24. Es 40, 6 s. 12 5, 11. 2 Tim 4, 8.
13 1 Cor 10, 13. 15 Rom 6, 23. 18 Rom 8, 23.

19 Ἴστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί· ἔστω
δὲ πᾶσ ἄνθρωποσ ταχὺσ εἰσ τὸ ἀκοῦσαι,
βραδὺσ εἰσ τὸ λαλῆσαι, βραδὺσ εἰσ ὀργήν.
20 ὀργὴ γὰρ ἀνδρὸσ δικαιοσύνην θεοῦ οὐκ
ἐργάζεται. **21** διὸ ἀποθέμενοι πᾶσαν ῥυ-
παρίαν καὶ περισσείαν κακίασ ἐν πραΰτητι
δέξασθε τὸν ἔμφυτον λόγον τὸν δυνάμενον
σῶσαι τὰσ ψυχὰσ ὑμῶν. **22** γίνεσθε δὲ
ποιηταὶ λόγου, καὶ μὴ μόνον ἀκροαταὶ
παραλογιζόμενοι ἑαυτούσ. **23** ὅτι εἴ τισ
ἀκροατὴσ λόγου ἐστὶν καὶ οὐ ποιητήσ,
οὗτοσ ἔοικεν ἀνδρὶ κατανοοῦντι τὸ πρόσωπον
τῆσ γενέσεωσ αὐτοῦ ἐν ἐσόπτρῳ· **24** κατ-
ενόησεν γὰρ ἑαυτὸν καὶ ἀπελήλυθεν, καὶ
εὐθέωσ ἐπελάθετο ὁποῖοσ ἦν. **25** ὁ δὲ πα-
ρακύψασ εἰσ νόμον τέλειον τὸν τῆσ ἐλευ-
θερίασ καὶ παραμείνασ, οὐκ ἀκροατὴσ ἐπι-
λησμονῆσ γενόμενοσ ἀλλὰ ποιητὴσ ἔργου,
οὗτοσ μακάριοσ ἐν τῇ ποιήσει αὐτοῦ ἔσται.
26 εἴ τισ δοκεῖ θρησκὸσ εἶναι, μὴ χαλινα-
γωγῶν γλῶσσαν αὐτοῦ ἀλλὰ ἀπατῶν καρ-
δίαν αὐτοῦ, τούτου μάταιοσ ἡ θρησκία.
27 θρησκία καθαρὰ καὶ ἀμίαντοσ παρὰ
θεῷ καὶ πατρὶ αὕτη ἐστίν, ἐπισκέπτεσθαι
ὀρφανοὺσ καὶ χήρασ ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν,
ἄσπιλον ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου.

---

19. ιστε: ωστε | εστω δε: om δε 20. ου κατεργαζεται 23. ουχ αχροατησ: praem ουτοσ 26. θρησχ. ειναι: add εν υμιν | αλλ | θρησχεια 27. θρησχεια | τω θεω

---

21 1 Pet 2, 1. 23 Mt 7, 26.

II.

Ne postponas divitibus pauperes. Diligendo proximum lex tota expletur. Fides probanda factis. Abraham et Raab.

1 Ἀδελφοί μου, μὴ ἐν προσωποληιψίαις
ἔχετε τὴν πίστιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ τῆς δόξης. 2 ἐὰν γὰρ εἰσέλθῃ
εἰς συναγωγὴν ὑμῶν ἀνὴρ χρυσοδακτύλιος
ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, εἰσέλθῃ δὲ καὶ πτωχὸς
ἐν ῥυπαρᾷ ἐσθῆτι, 3 καὶ ἐπιβλέψητε ἐπὶ
τὸν φοροῦντα τὴν ἐσθῆτα τὴν λαμπρὰν καὶ
εἴπητε· σὺ κάθου ὧδε καλῶς, καὶ τῷ πτωχῷ
εἴπητε· σὺ στῆθι ἐκεῖ ἢ κάθου ὑπὸ τὸ
ὑποπόδιόν μου, 4 οὐ διεκρίθητε ἐν ἑαυτοῖς
καὶ ἐγένεσθε κριταὶ διαλογισμῶν πονηρῶν;
5 Ἀκούσατε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. οὐχ
ὁ θεὸς ἐξελέξατο τοὺς πτωχοὺς τῷ κόσμῳ
πλουσίους ἐν πίστει καὶ κληρονόμους τῆς
βασιλείας ἧς ἐπηγγείλατο τοῖς ἀγαπῶσιν
αὐτόν; 6 ὑμεῖς δὲ ἠτιμάσατε τὸν πτωχόν.
οὐχ οἱ πλούσιοι καταδυναστεύουσιν ὑμᾶς,
καὶ αὐτοὶ ἕλκουσιν ὑμᾶς εἰς κριτήρια; 7 οὐκ
αὐτοὶ βλασφημοῦσιν τὸ καλὸν ὄνομα τὸ ἐπι-
κληθὲν ἐφ' ὑμᾶς; 8 εἰ μέντοι νόμον τελεῖτε
βασιλικὸν κατὰ τὴν γραφήν· ἀγαπήσεις τὸν
πλησίον σου ὡς σεαυτόν, καλῶς ποιεῖτε·
9 εἰ δὲ προσωποληιμπτεῖτε, ἁμαρτίαν ἐργά-

II. 1. προσωποληψιαις 2. εις την 3. κ. ειπητε: add αυτω | η καθου: add ωδε 4. ου διεκριθητε: praem και 5. τω κοσμω: του κοσμου τουτου 6. καταδυν. υμων 9. προσωποληπτειτε

II. 5 1 Cor 1, 27 s. 8 Lev 19, 18. Mt 22, 39.

ζεσθε, ἐλεγχόμενοι ὑπὸ τοῦ νόμου ὡσ παρα-
βάται. 10 ὅστισ γὰρ ὅλον τὸν νόμον τη-
ρήσῃ, πταίσῃ δὲ ἐν ἑνί, γέγονεν πάντων
ἔνοχοσ. 11 ὁ γὰρ εἰπών· μὴ μοιχεύσῃσ,
εἶπεν καί· μὴ φονεύσῃσ· εἰ δὲ οὐ μοιχεύεισ,
φονεύεισ δέ, γέγονασ παραβάτησ νόμου.
12 οὕτωσ λαλεῖτε καὶ οὕτωσ ποιεῖτε ὡσ
διὰ νόμου ἐλευθερίασ μέλλοντεσ κρίνεσθαι.
13 ἡ γὰρ κρίσισ ἀνέλεοσ τῷ μὴ ποιήσαντι
ἔλεοσ· κατακαυχᾶται ἔλεοσ κρίσεωσ.

14 Τί τὸ ὄφελοσ, ἀδελφοί μου, ἐὰν πί-
στιν λέγῃ τισ ἔχειν, ἔργα δὲ μὴ ἔχῃ; μὴ
δύναται ἡ πίστισ σῶσαι αὐτόν; 15 ἐὰν ἀδελ-
φὸσ ἢ ἀδελφὴ γυμνοὶ ὑπάρχωσιν καὶ λει-
πόμενοι τῆσ ἐφημέρου τροφῆσ, 16 εἴπῃ δέ
τισ αὐτοῖσ ἐξ ὑμῶν· ὑπάγετε ἐν εἰρήνῃ,
θερμαίνεσθε καὶ χορτάζεσθε, μὴ δῶτε δὲ
αὐτοῖσ τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματοσ, τί τὸ
ὄφελοσ; 17 οὕτωσ καὶ ἡ πίστισ, ἐὰν μὴ
ἔχῃ ἔργα, νεκρά ἐστιν καθ' ἑαυτήν. 18 ἀλλ'
ἐρεῖ τισ· σὺ πίστιν ἔχεισ, κἀγὼ ἔργα ἔχω·
δεῖξόν μοι τὴν πίστιν σου χωρὶσ τῶν ἔρ-
γων, κἀγώ σοι δείξω ἐκ τῶν ἔργων μου

10. τηρησει et πταισει 11. ει δε ου μοιχευσεισ, φονευσεισ δε 13. ανιλεωσ | και καταχαυχ. 15 εαν: add δε | λειπομενοι: add ωσιν 17. εχη: post εργα 18. χωρισ των: εκ των | εργων pri: add σου | δειξω σοι

11 Ex 20, 13 ss. 17 26. 18 Mt 7, 20.

τὴν πίστιν. 19 σὺ πιστεύεισ ὅτι εἷσ ἐστὶν
ὁ θεόσ; καλῶσ ποιεῖσ· καὶ τὰ δαιμόνια
πιστεύουσιν καὶ φρίσσουσιν. 20 θέλεισ δὲ
γνῶναι, ὦ ἄνθρωπε κενέ, ὅτι ἡ πίστισ χω-
ρὶσ τῶν ἔργων ἀργή ἐστιν; 21 Ἀβραὰμ ὁ
πατὴρ ἡμῶν οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἀνε-
νέγκασ Ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυ-
σιαστήριον; 22 βλέπεισ ὅτι ἡ πίστισ συν-
εργεῖ τοῖσ ἔργοισ αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ἔργων
ἡ πίστισ ἐτελειώθη, 23 καὶ ἐπληρώθη ἡ
γραφὴ ἡ λέγουσα· ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραὰμ
τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰσ δικαιοσύ-
νην, καὶ φίλοσ θεοῦ ἐκλήθη. 24 ὁρᾶτε ὅτι
ἐξ ἔργων δικαιοῦται ἄνθρωποσ καὶ οὐκ ἐκ
πίστεωσ μόνον. 25 ὁμοίωσ δὲ καὶ Ῥαὰβ
ἡ πόρνη οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ὑποδεξα-
μένη τοὺσ ἀγγέλουσ καὶ ἑτέρᾳ ὁδῷ ἐκ-
βαλοῦσα; 26 ὥσπερ γὰρ τὸ σῶμα χωρὶσ
πνεύματοσ νεκρόν ἐστιν, οὕτωσ καὶ ἡ πί-
στισ χωρὶσ ἔργων νεκρά ἐστιν.

III.

Adversus docendi libidinem. Linguae usus difficilis. De vera sapientia.

1 Μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελ-
φοί μου, εἰδότεσ ὅτι μεῖζον κρίμα λημψό-

18. την πιστιν: add μου 19. οτι ο θεοσ εισ εστιν
20. αργη: νεκρα 22. συνηργει 24. ορατε: add τοινυν
26. χωρισ των εργ.
III. 1. λημψομεθα

19 1 Cor 8, 4. 21 Gen 22, 9. Heb 11, 17. 23 Gen 15, 6. Rom 4, 3. Gal 3, 6. 24 Rom 3, 28. 25 Ios 2, 1. 15. 6, 17. Heb 11, 31.

μεθα. 2 πολλὰ γὰρ πταίομεν ἅπαντεσ· εἴ
τισ ἐν λόγῳ οὐ πταίει, οὗτοσ τέλειοσ ἀνήρ,
δυνατὸσ χαλιναγωγῆσαι καὶ ὅλον τὸ σῶμα.
3 εἰ δὲ τῶν ἵππων τοὺσ χαλινοὺσ εἰσ τὰ
στόματα βάλλομεν εἰσ τὸ πείθεσθαι αὐτοὺσ
ἡμῖν, καὶ ὅλον τὸ σῶμα αὐτῶν μετάγομεν·
4 ἰδοὺ καὶ τὰ πλοῖα, τηλικαῦτα ὄντα καὶ
ὑπὸ ἀνέμων σκληρῶν ἐλαυνόμενα, μετά-
γεται ὑπὸ ἐλαχίστου πηδαλίου ὅπου ἡ
ὁρμὴ τοῦ εὐθύνοντοσ βούλεται· 5 οὕτωσ
καὶ ἡ γλῶσσα μικρὸν μέλοσ ἐστὶν καὶ με-
γάλα αὐχεῖ. ἰδοὺ ἡλίκον πῦρ ἡλίκην ὕλην
ἀνάπτει 6 ἡ γλῶσσα. πῦρ, ὁ κόσμοσ τῆσ
ἀδικίασ, ἡ γλῶσσα καθίσταται ἐν τοῖσ μέ-
λεσιν ἡμῶν, καὶ σπιλοῦσα ὅλον τὸ σῶμα καὶ
φλογίζουσα τὸν τροχὸν τῆσ γενέσεωσ καὶ
φλογιζομένη ὑπὸ τῆσ γεέννησ. 7 πᾶσα
γὰρ φύσισ θηρίων τε καὶ πετεινῶν ἑρπετῶν
τε καὶ ἐναλίων δαμάζεται καὶ δεδάμασται
τῇ φύσει τῇ ἀνθρωπίνῃ, 8 τὴν δὲ γλῶσσαν
οὐδεὶσ δύναται δαμάσαι ἀνθρώπων· ἀκατά-
στατον κακόν, μεστὴ ἰοῦ θανατηφόρου. 9 ἐν
αὐτῇ εὐλογοῦμεν τὸν κύριον καὶ πατέρα,
καὶ ἐν αὐτῇ καταρώμεθα τοὺσ ἀνθρώπουσ
τοὺσ καθ' ὁμοίωσιν θεοῦ γεγονότασ· 10 ἐκ
τοῦ αὐτοῦ στόματοσ ἐξέρχεται εὐλογία καὶ
κατάρα. οὐ χρή, ἀδελφοί μου, ταῦτα οὕτωσ

3. ει δε: ιδου | εισ το: προσ το | σκληρ. ανεμ. | οπου: add αν | βουληται 5. μεγαλαυχει | ηλικον: ολιγον 6. και η γλωσσα et ante και plene interpg | ουτωσ η γλωσσ. καθιστ. | και σπιλουσα: η σπιλ. 8. δυνατ. ανθρωπ. δαμασαι | ακατασχετον 9. κυριον: θεον

III. 8 Ps 139 (140), 3.

γίνεσθαι. 11 μήτι ἡ πηγὴ ἐκ τῆσ αὐτῆσ
ὀπῆσ βρύει τὸ γλυκὺ καὶ τὸ πικρόν; 12 μὴ
δύναται, ἀδελφοί μου, συκῆ ἐλαίασ ποιῆσαι
ἢ ἄμπελοσ σῦκα; οὔτε ἁλυκὸν γλυκὺ ποιῆσαι
ὕδωρ.

13 Τίσ σοφὸσ καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν;
δειξάτω ἐκ τῆσ καλῆσ ἀναστροφῆσ τὰ ἔργα
αὐτοῦ ἐν πραΰτητι σοφίασ. 14 εἰ δὲ ζῆλον
πικρὸν ἔχετε καὶ ἐριθείαν ἐν τῇ καρδίᾳ
ὑμῶν, μὴ κατακαυχᾶσθε τῆσ ἀληθείασ καὶ
ψεύδεσθε. 15 οὐκ ἔστιν αὕτη ἡ σοφία
ἄνωθεν κατερχομένη, ἀλλὰ ἐπίγειοσ, ψυχική,
δαιμονιώδησ. 16 ὅπου γὰρ ζῆλοσ καὶ
ἐριθεία, ἐκεῖ ἀκαταστασία καὶ πᾶν φαῦλον
πρᾶγμα. 17 ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία πρῶτον
μὲν ἁγνή ἐστιν, ἔπειτα εἰρηνική, ἐπιεικήσ,
εὐπειθήσ, μεστὴ ἐλέουσ καὶ καρπῶν ἀγαθῶν,
ἀδιάκριτοσ, ἀνυπόκριτοσ. 18 καρπὸσ δὲ
δικαιοσύνησ ἐν εἰρήνῃ σπείρεται τοῖσ ποιοῦσιν
εἰρήνην.

IV.

Fugienda vana libido. Adversus obtrectationem et fiduciam sui.

1 Πόθεν πόλεμοι καὶ πόθεν μάχαι ἐν

12. post συκα; add ουτωσ | ουτε αλ. γλυκυ: ουδεμια πηγη αλυκον και γλυκυ 14. τησ αληθ. και ψευ.: και ψευδεσθε κατα τησ αληθειασ 15. αλλ 17. και ανυποκριτοσ 18. τησ δικαιοσυνησ
IV. 1. om ποθεν sec

15 1, 17.
IV. 1 1 Pet 2, 11. Rom 7, 23.

ὑμῖν; οὐκ ἐντεῦθεν, ἐκ τῶν ἡδονῶν ὑμῶν
τῶν στρατευομένων ἐν τοῖσ μέλεσιν ὑμῶν;
2 ἐπιθυμεῖτε, καὶ οὐκ ἔχετε· φονεύετε καὶ
ζηλοῦτε, καὶ οὐ δύνασθε ἐπιτυχεῖν· μάχεσθε
καὶ πολεμεῖτε. καὶ οὐκ ἔχετε διὰ τὸ μὴ
αἰτεῖσθαι ὑμᾶσ· **3** αἰτεῖτε καὶ οὐ λαμβάνετε,
διότι κακῶσ αἰτεῖσθε, ἵνα ἐν ταῖσ ἡδοναῖσ
ὑμῶν δαπανήσητε, **4** μοιχαλίδεσ. οὐκ οἴδατε
ὅτι ἡ φιλία τοῦ κόσμου ἔχθρα ἐστὶν τῷ
θεῷ; ὃσ ἐὰν οὖν βουληθῇ φίλοσ εἶναι τοῦ
κόσμου, ἐχθρὸσ τοῦ θεοῦ καθίσταται. **5** ἢ
δοκεῖτε ὅτι κενῶσ ἡ γραφὴ λέγει; πρὸσ
φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα ὃ κατῴκισεν ἐν
ἡμῖν, **6** μείζονα δὲ δίδωσιν χάριν. διὸ
λέγει· ὁ θεὸσ ὑπερηφάνοισ ἀντιτάσσεται,
ταπεινοῖσ δὲ δίδωσιν χάριν. **7** ὑποτάγητε
οὖν τῷ θεῷ· ἀντίστητε δὲ τῷ διαβόλῳ,
καὶ φεύξεται ἀφ' ὑμῶν· **8** ἐγγίσατε τῷ
θεῷ, καὶ ἐγγιεῖ ὑμῖν. καθαρίσατε χεῖρασ,
ἁμαρτωλοί, καὶ ἁγνίσατε καρδίασ, δίψυχοι.
9 ταλαιπωρήσατε καὶ πενθήσατε, κλαύσατε·
ὁ γέλωσ ὑμῶν εἰσ πένθοσ μεταστραφήτω
καὶ ἡ χαρὰ εἰσ κατήφειαν. **10** ταπεινώθητε
ἐνώπιον κυρίου, καὶ ὑψώσει ὑμᾶσ.

---

2. και ουκ εχ. δια: ουκ εχ. δε δια 4. μοιχοι και μοιχαλιδεσ, ουκ | εστ. τω θεω: του θεου εστιν | οσ αν 5. λέγει· πρὸσ φθόνον—ἐν ἡμῖν; | κατωκησεν 7. om δε 9. και κλαυσατε 10. του κυριου

---

2 Mt 7, 7. **4** Rom 8, 7. **6** Prov 3, 34. 1 Pet 5, 5. **7** 1 Pet 5, 6 ss. **8** Zach 1, 3

11 Μὴ καταλαλεῖτε ἀλλήλων, ἀδελφοί.
ὁ καταλαλῶν ἀδελφοῦ ἢ κρίνων τὸν ἀδελ-
φὸν αὐτοῦ καταλαλεῖ νόμου καὶ κρίνει
νόμον· εἰ δὲ νόμον κρίνεις, οὐκ εἶ ποιητὴς
νόμου ἀλλὰ κριτής. **12** εἷς ἐστὶν ὁ νομο-
θέτης καὶ κριτής, ὁ δυνάμενος σῶσαι καὶ
ἀπολέσαι· σὺ δὲ τίς εἶ, ὁ κρίνων τὸν πλησίον;
13 Ἄγε νῦν οἱ λέγοντες· σήμερον ἢ αὔριον
πορευσόμεθα εἰς τήνδε τὴν πόλιν καὶ ποιή-
σομεν ἐκεῖ ἐνιαυτὸν καὶ ἐμπορευσόμεθα καὶ
κερδήσομεν, **14** οἵτινες οὐκ ἐπίστασθε τὸ
τῆς αὔριον· ποία γὰρ ἡ ζωὴ ὑμῶν; ἀτμὶς
γάρ ἐστε ἡ πρὸς ὀλίγον φαινομένη, ἔπειτα
καὶ ἀφανιζομένη· **15** ἀντὶ τοῦ λέγειν ὑμᾶς·
ἐὰν ὁ κύριος θελήσῃ καὶ ζήσομεν, καὶ
ποιήσομεν τοῦτο ἢ ἐκεῖνο. **16** νῦν δὲ
καυχᾶσθε ἐν ταῖς ἀλαζονίαις ὑμῶν· πᾶσα
καύχησις τοιαύτη πονηρά ἐστιν. **17** εἰδότι
οὖν καλὸν ποιεῖν καὶ μὴ ποιοῦντι, ἁμαρτία
αὐτῷ ἐστίν.

V.

Cohortatio ad divites. Patientia piorum. Non iurandum. Aegrotorum cura, precum vis. De lapsis.

1 Ἄγε νῦν οἱ πλούσιοι, κλαύσατε ὀλολύ-
ζοντες ἐπὶ ταῖς ταλαιπωρίαις ὑμῶν ταῖς
ἐπερχομέναις. **2** ὁ πλοῦτος ὑμῶν σέσηπεν,

11. η κρινων: και κρι. 12. om και κριτης | om δε post συ | ο κρινων: ος κρινεις | πλησιον: ετερον 13. η αυριον: ς (non ς^e) και αυρ. | ς (non ς^e) πορευσωμεθα et ποιησωμεν, item εμπορευσωμεθα και κερδησωμεν | ενιαυτον: add ενα 14. εστε: εστιν | επειτα δε αφανιζ. 15. ζησωμεν | ς (non ς^e) και ποιησωμεν 16. αλαζονειαις

12 Rom 2, 1. 14, 4. 17 Lc 12, 47.

καὶ τὰ ἱμάτια ὑμῶν σητόβρωτα γέγονεν,
3 ὁ χρυσὸσ ὑμῶν καὶ ὁ ἄργυροσ κατίωται,
καὶ ὁ ἰὸσ αὐτῶν εἰσ μαρτύριον ὑμῖν ἔσται
καὶ φάγεται τὰσ σάρκασ ὑμῶν ὡσ πῦρ.
ἐθησαυρίσατε ἐν ἐσχάταισ ἡμέραισ. 4 ἰδοὺ
ὁ μισθὸσ τῶν ἐργατῶν τῶν ἀμησάντων τὰσ
χώρασ ὑμῶν ὁ ἀφυστερημένοσ ἀφ' ὑμῶν
κράζει, καὶ αἱ βοαὶ τῶν θερισάντων εἰσ τὰ
ὦτα κυρίου σαβαὼθ εἰσελήλυθαν. 5 ἐτρυ-
φήσατε ἐπὶ τῆσ γῆσ καὶ ἐσπαταλήσατε,
ἐθρέψατε τὰσ καρδίασ ὑμῶν ἐν ἡμέρᾳ σφα-
γῆσ. 6 κατεδικάσατε, ἐφονεύσατε τὸν δί-
καιον· οὐκ ἀντιτάσσεται ὑμῖν.

7 Μακροθυμήσατε οὖν, ἀδελφοί, ἕωσ τῆσ
παρουσίασ τοῦ κυρίου. ἰδοὺ ὁ γεωργὸσ ἐκ-
δέχεται τὸν τίμιον καρπὸν τῆσ γῆσ, μακρο-
θυμῶν ἐπ' αὐτῷ ἕωσ λάβῃ πρόϊμον καὶ
ὄψιμον· 8 μακροθυμήσατε καὶ ὑμεῖσ, στη-
ρίξατε τὰσ καρδίασ ὑμῶν, ὅτι ἡ παρουσία
τοῦ κυρίου ἤγγικεν. 9 μὴ στενάζετε κατ'
ἀλλήλων, ἀδελφοί, ἵνα μὴ κριθῆτε· ἰδοὺ ὁ
κριτὴσ πρὸ τῶν θυρῶν ἕστηκεν. 10 ὑπό-
δειγμα λάβετε, ἀδελφοί, τῆσ κακοπαθείασ
καὶ τῆσ μακροθυμίασ τοὺσ προφήτασ, οἳ
ἐλάλησαν ἐν τῷ ὀνόματι κυρίου. 11 ἰδοὺ

V. 4. απεστερημενοσ | εισεληλυθασιν 5. ωσ εν ημερ. 7. εωσ αν λαβη υετον πρωϊμον 9. κατακριθητε | ο κριτησ: om ο 10. λαβ. τησ κακ. αδελφοι μου και τησ | om εν

V. 3 Ps 20 (21), 10. 8 2 Thess 2, 1 s. 10 2 Pet 1, 21. 11 Ps 102 (103), 8.

μακαρίζομεν τοὺσ ὑπομείναντασ· τὴν ὑπο-
μονὴν Ἰὼβ ἠκούσατε καὶ τὸ τέλοσ κυρίου
εἴδετε, ὅτι πολύσπλαγχνόσ ἐστιν ὁ κύριοσ
καὶ οἰκτίρμων.

12 Πρὸ πάντων δέ, ἀδελφοί μου, μὴ
ὀμνύετε, μήτε τὸν οὐρανὸν μήτε τὴν γῆν
μήτε ἄλλον τινὰ ὅρκον· ἤτω δὲ ὑμῶν τὸ
ναὶ ναί, καὶ τὸ οὒ οὔ, ἵνα μὴ ὑπὸ κρίσιν
πέσητε.

13 Κακοπαθεῖ τισ ἐν ὑμῖν; προσευχέσθω·
εὐθυμεῖ τισ; ψαλλέτω. **14** ἀσθενεῖ τισ ἐν
ὑμῖν; προσκαλεσάσθω τοὺσ πρεσβυτέρουσ
τῆσ ἐκκλησίασ, καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ'
αὐτόν, ἀλείψαντεσ ἐλαίῳ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ
κυρίου. **15** καὶ ἡ εὐχὴ τῆσ πίστεωσ σώσει
τὸν κάμνοντα, καὶ ἐγερεῖ αὐτὸν ὁ κύριοσ·
κἂν ἁμαρτίασ ᾖ πεποιηκώσ, ἀφεθήσεται
αὐτῷ. **16** ἐξομολογεῖσθε οὖν ἀλλήλοισ τὰσ
ἁμαρτίασ, καὶ εὔχεσθε ὑπὲρ ἀλλήλων, ὅπωσ
ἰαθῆτε· πολὺ ἰσχύει δέησισ δικαίου ἐνερ-
γουμένη. **17** Ἡλείασ ἄνθρωποσ ἦν ὁμοιο-
παθὴσ ἡμῖν, καὶ προσευχῇ προσηύξατο τοῦ
μὴ βρέξαι, καὶ οὐκ ἔβρεξεν ἐπὶ τῆσ γῆσ
ἐνιαυτοὺσ τρεῖσ καὶ μῆνασ ἕξ· **18** καὶ πάλιν
προσηύξατο, καὶ ὁ οὐρανὸσ ἔδωκεν ὑετὸν
καὶ ἡ γῆ ἐβλάστησεν τὸν καρπὸν αὐτῆσ.

---

11. υπομενοντασ 12. υπο κρισιν (et. ς[e]): ς εισ υποκρισιν 14. αλειψαντεσ: add αυτον 16. ουν: om | τασ αμαρτ.: τα παραπτωματα 17. ηλιασ 18. υετον εδωκε

---

12 Mt 5, 34 ss. 23, 16. **16** Ioh 9, 31. **17** 1 Reg 18, 1. Lc 4, 25.

19 Ἀδελφοί μου, ἐάν τισ ἐν ὑμῖν πλανηθῇ
ἀπὸ τῆσ ἀληθείασ καὶ ἐπιστρέψῃ τισ αὐτόν,
20 γινωσκέτω ὅτι ὁ ἐπιστρέψασ ἁμαρτωλὸν
ἐκ πλάνησ ὁδοῦ αὐτοῦ σώσει ψυχὴν αὐτοῦ
ἐκ θανάτου καὶ καλύψει πλῆθοσ ἁμαρτιῶν.

---

19. om μου 20. ψυχην αυτου: om αυτ.

---

16 Mt 18, 15. **20** 1 Pet 4, 8.

ΠΕΤΡΟΥ Ā.

I.

Salus et spes nostra Christus. Adversa fidem probant. Prophetae ad nos. Redemptis care regeneratisque verbo dei sancte vivendum.

1 Πέτροσ ἀπόστολοσ Ἰησοῦ Χριστοῦ
ἐκλεκτοῖσ παρεπιδήμοισ διασπορᾶσ Πόντου,
Γαλατίασ, Καππαδοκίασ, Ἀσίασ καὶ Βιθυ-
νίασ, 2 κατὰ πρόγνωσιν θεοῦ πατρόσ, ἐν
ἁγιασμῷ πνεύματοσ, εἰσ ὑπακοὴν καὶ ῥαν-
τισμὸν αἵματοσ Ἰησοῦ Χριστοῦ. χάρισ ὑμῖν
καὶ εἰρήνη πληθυνθείη.
3 Εὐλογητὸσ ὁ θεὸσ καὶ πατὴρ τοῦ κυ-
ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ κατὰ τὸ πολὺ
αὐτοῦ ἔλεοσ ἀναγεννήσασ ἡμᾶσ εἰσ ἐλπίδα
ζῶσαν δι' ἀναστάσεωσ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκ
νεκρῶν, 4 εἰσ κληρονομίαν ἄφθαρτον καὶ
ἀμίαντον καὶ ἀμάραντον, τετηρημένην ἐν
οὐρανοῖσ εἰσ ὑμᾶσ 5 τοὺσ ἐν δυνάμει θεοῦ
φρουρουμένουσ διὰ πίστεωσ εἰσ σωτηρίαν
ἑτοίμην ἀποκαλυφθῆναι ἐν καιρῷ ἐσχάτῳ.
6 ἐν ᾧ ἀγαλλιᾶσθε, ὀλίγον ἄρτι εἰ δέον

---

* ς^e πετρου του αποστολου επιστολη καθολικη πρωτη, ς πετρου καθολικη επιστ. πρωτη
I. 3. ς^e (ex errore) αναγενν. υμασ 4. εισ ημασ 6. ει δεον: add εστιν

I. 3 Eph 1, 3, Tit 3, 5. 7. 5 Rom 8, 18. 6 s. Iac 1, 2 s.

λυπηθέντεσ ἐν ποικίλοισ πειρασμοῖσ, 7 ἵνα
τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆσ πίστεωσ πολυτιμό-
τερον χρυσίου τοῦ ἀπολλυμένου, διὰ πυρὸσ
δὲ δοκιμαζομένου, εὑρεθῇ εἰσ ἔπαινον καὶ
δόξαν καὶ τιμὴν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χρι-
στοῦ, 8 ὃν οὐκ ἰδόντεσ ἀγαπᾶτε, εἰσ ὃν
ἄρτι μὴ ὁρῶντεσ πιστεύοντεσ δὲ ἀγαλλιᾶσθε
χαρᾷ ἀνεκλαλήτῳ καὶ δεδοξασμένῃ, 9 κο-
μιζόμενοι τὸ τέλοσ τῆσ πίστεωσ ὑμῶν σω-
τηρίαν ψυχῶν. 10 περὶ ἧσ σωτηρίασ ἐξε-
ζήτησαν καὶ ἐξηραύνησαν προφῆται οἱ περὶ
τῆσ εἰσ ὑμᾶσ χάριτοσ προφητεύσαντεσ,
11 ἐραυνῶντεσ εἰσ τίνα ἢ ποῖον καιρὸν
ἐδήλου τὸ ἐν αὐτοῖσ πνεῦμα Χριστοῦ προ-
μαρτυρόμενον τὰ εἰσ Χριστὸν παθήματα καὶ
τὰσ μετὰ ταῦτα δόξασ· 12 οἷσ ἀπεκαλύφθη
ὅτι οὐχ ἑαυτοῖσ ὑμῖν δὲ διηκόνουν αὐτά, ἃ
νῦν ἀνηγγέλη ὑμῖν διὰ τῶν εὐαγγελισαμένων
ὑμᾶσ ἐν πνεύματι ἁγίῳ ἀποσταλέντι ἀπ'
οὐρανοῦ, εἰσ ἃ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρα-
κύψαι.

13 Διὸ ἀναζωσάμενοι τὰσ ὀσφύασ τῆσ
διανοίασ ὑμῶν, νήφοντεσ, τελείωσ ἐλπίσατε
ἐπὶ τὴν φερομένην ὑμῖν χάριν ἐν ἀποκα-
λύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ. 14 ὡσ τέκνα ὑπα-

---

7. πολυ τιμιωτερον | και τιμην και δοξαν 8. ιδοντεσ: ειδοτεσ 10. εξηρευνησαν 11. ερευνωντεσ 12. ημιν δε

---

14 Rom 12, 2.

κοῆς, μὴ συσχηματιζόμενοι ταῖς πρότερον
ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν ἐπιθυμίαις, **15** ἀλλὰ
κατὰ τὸν καλέσαντα ὑμᾶς ἅγιον καὶ αὐτοὶ
ἅγιοι ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ γενήθητε, **16** διότι
γέγραπται· ἅγιοι ἔσεσθε, διότι ἐγὼ ἅγιος.
17 καὶ εἰ πατέρα ἐπικαλεῖσθε τὸν ἀπροσω-
πολήμπτως κρίνοντα κατὰ τὸ ἑκάστου ἔρ-
γον, ἐν φόβῳ τὸν τῆς παροικίας ὑμῶν
χρόνον ἀναστράφητε, **18** εἰδότες ὅτι οὐ
φθαρτοῖς, ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ, ἐλυτρώθητε
ἐκ τῆς ματαίας ὑμῶν ἀναστροφῆς πατρο-
παραδότου, **19** ἀλλὰ τιμίῳ αἵματι ὡς ἀμνοῦ
ἀμώμου καὶ ἀσπίλου Χριστοῦ, **20** προεγνω-
σμένου μὲν πρὸ καταβολῆς κόσμου, φανε-
ρωθέντος δὲ ἐπ᾽ ἐσχάτου τῶν χρόνων δι᾽
ὑμᾶς **21** τοὺς δι᾽ αὐτοῦ πιστοὺς εἰς θεὸν
τὸν ἐγείραντα αὐτὸν ἐκ νεκρῶν καὶ δόξαν
αὐτῷ δόντα, ὥστε τὴν πίστιν ὑμῶν καὶ
ἐλπίδα εἶναι εἰς θεόν.

22 Τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἡγνικότες ἐν τῇ
ὑπακοῇ τῆς ἀληθείας εἰς φιλαδελφίαν ἀνυ-
πόκριτον, ἐκ καρδίας ἀλλήλους ἀγαπήσατε
ἐκτενῶς, **23** ἀναγεγεννημένοι οὐκ ἐκ σπορᾶς
φθαρτῆς ἀλλὰ ἀφθάρτου, διὰ λόγου ζῶντος

---

16. εσεσθε: γενεσθε | οτι εγω αγιος ειμι 17. απροσωποληπτως 20. εσχατων 21. πιστους: πιστευοντας 22. της αληθειας: add δια πνευματος | εκ καθαρας καρδιας

---

16 Lev 11, 44. 19, 2.

θεοῦ καὶ μένοντος. **24** διότι πᾶσα σὰρξ
ὡς χόρτος, καὶ πᾶσα δόξα αὐτῆς ὡς
ἄνθος χόρτου· ἐξηράνθη ὁ χόρτος, καὶ τὸ
ἄνθος ἐξέπεσεν· **25** τὸ δὲ ῥῆμα κυρίου
μένει εἰς τὸν αἰῶνα. τοῦτο δέ ἐστιν τὸ
ῥῆμα τὸ εὐαγγελισθὲν εἰς ὑμᾶς.

II.

Lapides vivi. Gens dei sancta. Vita pura gentium causa. Parendum praepositis. Patiendum ad exemplum Christi.

1 Ἀποθέμενοι οὖν πᾶσαν κακίαν καὶ
πάντα δόλον καὶ ὑποκρίσεις καὶ φθόνους
καὶ πάσας καταλαλιάς, **2** ὡς ἀρτιγέννητα
βρέφη τὸ λογικὸν ἄδολον γάλα ἐπιποθήσατε,
ἵνα ἐν αὐτῷ αὐξηθῆτε εἰς σωτηρίαν, **3** εἰ
ἐγεύσασθε ὅτι χρηστὸς ὁ κύριος. **4** πρὸς
ὃν προσερχόμενοι, λίθον ζῶντα, ὑπὸ ἀνθρώ-
πων μὲν ἀποδεδοκιμασμένον παρὰ δὲ θεῷ
ἐκλεκτόν, ἔντιμον, **5** καὶ αὐτοὶ ὡς λίθοι
ζῶντες ἐποικοδομεῖσθε οἶκος πνευματικός,
εἰς ἱεράτευμα ἅγιον, ἀνενέγκαι πνευματικὰς
θυσίας εὐπροσδέκτους θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χρι-
στοῦ. **6** διότι περιέχει ἐν γραφῇ· ἰδοὺ
τίθημι ἐν Σιὼν λίθον ἀκρογωνιαῖον ἐκλεκτὸν

23. μενοντος: add εις τον αιωνα 24. αυτης: ανθρωπου | και τ. ανθος: add αυτου
II. 2. om εις σωτηριαν 3. ειπερ 5. οικοδομεισθε | om εις ante ιερατευμ. | τω θεω 6. διο και περ., εν τη γραφη

24 Es 40, 6 ss. Iac 1, 10 s.
II. **1** Iac 1, 21. **3** Ps 35 (34), 9 (8). **5** Eph 2, 22. Rom 12, 1. **6** Es 28, 16. Rom 9, 33.

ἔντιμον, καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ μὴ
καταισχυνθῇ. 7 ὑμῖν οὖν ἡ τιμὴ τοῖσ πι-
στεύουσιν· ἀπιστοῦσιν δέ, λίθον ὃν ἀπεδο-
κίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντεσ, οὗτοσ ἐγενήθη
εἰσ κεφαλὴν γωνίασ καὶ λίθοσ προσκόμμα-
τοσ καὶ πέτρα σκανδάλου, 8 οἳ προσκό-
πτουσιν τῷ λόγῳ ἀπειθοῦντεσ, εἰσ ὃ καὶ
ἐτέθησαν. 9 ὑμεῖσ δὲ γένοσ ἐκλεκτόν, βα-
σίλειον ἱεράτευμα, ἔθνοσ ἅγιον, λαὸσ εἰσ
περιποίησιν, ὅπωσ τὰσ ἀρετὰσ ἐξαγγείλητε
τοῦ ἐκ σκότουσ ὑμᾶσ καλέσαντοσ εἰσ τὸ
θαυμαστὸν αὐτοῦ φῶσ· 10 οἵ ποτε οὐ λαόσ,
νῦν δὲ λαὸσ θεοῦ, οἱ οὐκ ἠλεημένοι, νῦν δὲ
ἐλεηθέντεσ.

11 Ἀγαπητοί, παρακαλῶ ὡσ παροίκουσ
καὶ παρεπιδήμουσ ἀπέχεσθαι τῶν σαρκικῶν
ἐπιθυμιῶν, αἵτινεσ στρατεύονται κατὰ τῆσ
ψυχῆσ, 12 τὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν ἐν τοῖσ
ἔθνεσιν ἔχοντεσ καλήν, ἵνα ἐν ᾧ καταλα-
λοῦσιν ὑμῶν ὡσ κακοποιῶν, ἐκ τῶν καλῶν
ἔργων ἐποπτεύοντεσ δοξάσωσιν τὸν θεὸν ἐν
ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆσ.

13 Ὑποτάγητε πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει
διὰ τὸν κύριον, εἴτε βασιλεῖ ὡσ ὑπερ-
έχοντι, 14 εἴτε ἡγεμόσιν ὡσ δι' αὐτοῦ

7. απειθουσι δε 11. post ωσ παροι. κ. παρεπι. interpg
12. εποπτευσαντεσ 13. υποταγητε ουν

7 Ps 117 (118), 22. Mt 21, 42. Es 8, 14. 8 Rom 9, 32 s. 9 Ex 19, 6. Es 43, 20 s. 10 Hos 2, 23. Rom 9, 25 s. 11 Iac 4, 1. Rom 7, 23. 12 3, 16. 2. 13 Rom 13, 1 ss.

πεμπομένοισ εἰσ ἐκδίκησιν κακοποιῶν, ἔπαι-
νον δὲ ἀγαθοποιῶν· 15 ὅτι οὕτωσ ἐστὶν τὸ
θέλημα τοῦ θεοῦ, ἀγαθοποιοῦντασ φιμοῦν
τὴν τῶν ἀφρόνων ἀνθρώπων ἀγνωσίαν·
16 ὡσ ἐλεύθεροι, καὶ μὴ ὡσ ἐπικάλυμμα
ἔχοντεσ τῆσ κακίασ τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ᾽
ὡσ θεοῦ δοῦλοι. 17 πάντασ τιμήσατε, τὴν
ἀδελφότητα ἀγαπᾶτε, τὸν θεὸν φοβεῖσθε,
τὸν βασιλέα τιμᾶτε. 18 Οἱ οἰκέται, ὑπο-
τασσόμενοι ἐν παντὶ φόβῳ τοῖσ δεσπόταισ,
οὐ μόνον τοῖσ ἀγαθοῖσ καὶ ἐπιεικέσιν ἀλλὰ
καὶ τοῖσ σκολιοῖσ. 19 τοῦτο γὰρ χάρισ, εἰ
διὰ συνείδησιν θεοῦ ὑποφέρει τισ λύπασ
πάσχων ἀδίκωσ. 20 ποῖον γὰρ κλέοσ εἰ
ἁμαρτάνοντεσ καὶ κολαφιζόμενοι ὑπομενεῖτε;
ἀλλ᾽ εἰ ἀγαθοποιοῦντεσ καὶ πάσχοντεσ ὑπο-
μενεῖτε, τοῦτο χάρισ παρὰ θεῷ. 21 εἰσ
τοῦτο γὰρ ἐκλήθητε, ὅτι καὶ Χριστὸσ ἔπα-
θεν ὑπὲρ ὑμῶν, ὑμῖν ὑπολιμπάνων ὑπο-
γραμμὸν ἵνα ἐπακολουθήσητε τοῖσ ἴχνεσιν
αὐτοῦ, 22 ὃσ ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ
εὑρέθη δόλοσ ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ, 23 ὃσ
λοιδορούμενοσ οὐκ ἀντελοιδόρει, πάσχων οὐκ
ἠπείλει, παρεδίδου δὲ τῷ κρίνοντι δικαίωσ,
24 ὃσ τὰσ ἁμαρτίασ ἡμῶν αὐτὸσ ἀνήνεγκεν
ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ξύλον, ἵνα ταῖσ

14. εισ εκδιχ. μεν 16. δουλοι θεου 21. υμων υμιν: ς (non ς^e) ημων ημιν

16 Gal 5, 13. 18 Eph 6, 5. Col 3, 22. 21 3, 18. 4, 1. Ioh 13, 15. 22 ss. Es 53, 4 ss. 24 Col 1, 22.

ἁμαρτίαις ἀπογενόμενοι τῇ δικαιοσύνῃ ζή-
σωμεν, οὗ τῷ μώλωπι αὐτοῦ ἰάθητε. 25 ἦτε
γὰρ ὡς πρόβατα πλανώμενοι, ἀλλ᾽ ἐπεστρά-
φητε νῦν ἐπὶ τὸν ποιμένα καὶ ἐπίσκοπον
τῶν ψυχῶν ὑμῶν.

III.

Ad uxores et maritos. Commendantur caritas, temperantia, patientia. Christi passio et descensus ad inferos. Vis baptismi.

1 Ὁμοίως γυναῖκες, ὑποτασσόμεναι τοῖς
ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα καὶ εἴ τινες ἀπειθοῦσιν
τῷ λόγῳ, διὰ τῆς τῶν γυναικῶν ἀναστρο-
φῆς ἄνευ λόγου κερδηθήσονται, 2 ἐποπτεύ-
σαντες τὴν ἐν φόβῳ ἁγνὴν ἀναστροφὴν
ὑμῶν. 3 ὧν ἔστω οὐχ ὁ ἔξωθεν ἐμπλοκῆς
τριχῶν καὶ περιθέσεως χρυσίων ἢ ἐνδύσεως
ἱματίων κόσμος, 4 ἀλλ᾽ ὁ κρυπτὸς τῆς
καρδίας ἄνθρωπος ἐν τῷ ἀφθάρτῳ τοῦ
πραέως καὶ ἡσυχίου πνεύματος, ὅ ἐστιν
ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πολυτελές. 5 οὕτως γάρ
ποτε καὶ αἱ ἅγιαι γυναῖκες αἱ ἐλπίζουσαι
εἰς θεὸν ἐκόσμουν ἑαυτάς, ὑποτασσόμεναι
τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, 6 ὡς Σάρρα ὑπήκου-
σεν τῷ Ἀβραάμ, κύριον αὐτὸν καλοῦσα, ἧς
ἐγενήθητε τέκνα ἀγαθοποιοῦσαι καὶ μὴ
φοβούμεναι μηδεμίαν πτόησιν. 7 Οἱ ἄν-

25. πλανωμενα
III. 1. αι γυναικες | κερδηθησωνται 4. πραεος 5. επι τον θεον

III. 1 Eph 5, 22. Col 3, 18. 3 1 Tim 2, 9 s. 4 Eph 3, 16. 6 Gen 18, 12. 7 Eph 5, 25. 1 Cor 7, 3.

δρεσ ὁμοίωσ, συνοικοῦντεσ κατὰ γνῶσιν ὡσ
ἀσθενεστέρῳ σκεύει τῷ γυναικείῳ, ἀπονέ-
μοντεσ τιμὴν ὡσ καὶ συνκληρονόμοισ χάρι-
τοσ ζωῆσ, εἰσ τὸ μὴ ἐνκόπτεσθαι τὰσ
προσευχὰσ ὑμῶν.

8 Τὸ δὲ τέλοσ πάντεσ ὁμόφρονεσ, συμ-
παθεῖσ, φιλάδελφοι, εὔσπλαγχνοι, ταπεινό-
φρονεσ, **9** μὴ ἀποδιδόντεσ κακὸν ἀντὶ κακοῦ
ἢ λοιδορίαν ἀντὶ λοιδορίασ, τοὐναντίον δὲ
εὐλογοῦντεσ, ὅτι εἰσ τοῦτο ἐκλήθητε ἵνα
εὐλογίαν κληρονομήσητε. **10** ὁ γὰρ θέλων
ζωὴν ἀγαπᾶν καὶ ἰδεῖν ἡμέρασ ἀγαθὰσ
παυσάτω τὴν γλῶσσαν ἀπὸ κακοῦ καὶ χείλη
τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον, **11** ἐκκλινάτω ἀπὸ
κακοῦ καὶ ποιησάτω ἀγαθόν, ζητησάτω
εἰρήνην καὶ διωξάτω αὐτήν, **12** ὅτι ὀφθαλ-
μοὶ κυρίου ἐπὶ δικαίουσ καὶ ὦτα αὐτοῦ εἰσ
δέησιν αὐτῶν, πρόσωπον δὲ κυρίου ἐπὶ
ποιοῦντασ κακά.

13 Καὶ τίσ ὁ κακώσων ὑμᾶσ ἐὰν τοῦ
ἀγαθοῦ ζηλωταὶ γένησθε; **14** ἀλλ᾽ εἰ καὶ
πάσχοιτε διὰ δικαιοσύνην, μακάριοι. τὸν δὲ
φόβον αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε μηδὲ ταραχθῆτε,
15 κύριον δὲ τὸν Χριστὸν ἁγιάσατε ἐν
ταῖσ καρδίαισ ὑμῶν, ἕτοιμοι ἀεὶ πρὸσ
ἀπολογίαν παντὶ τῷ αἰτοῦντι ὑμᾶσ λόγον

7. συγκληρονομοι | εκκοπτ. 8. φιλοφρονεσ 9. οτι: praem ειδοτεσ 10. γλω. αυτου | χειλ. αυτου 12. οι οφθ. 13. ζηλωται: μιμηται 15. χριστον: θεον | ετοιμοι: add δε

9 Rom 12, 17. **10—12** Ps 33 (34), 12—16. **11** Heb 12, 14. **14** 2, 20. 4, 14. Es 8, 12 s.

περὶ τῆσ ἐν ὑμῖν ἐλπίδοσ, ἀλλὰ μετὰ
πραΰτητοσ καὶ φόβου, 16 συνείδησιν ἔχον-
τεσ ἀγαθήν, ἵνα ἐν ᾧ καταλαλεῖσθε καται-
σχυνθῶσιν οἱ ἐπηρεάζοντεσ ὑμῶν τὴν ἀγα-
θὴν ἐν Χριστῷ ἀναστροφήν. 17 κρεῖττον
γὰρ ἀγαθοποιοῦντασ, εἰ θέλοι τὸ θέλημα
τοῦ θεοῦ, πάσχειν ἢ κακοποιοῦντασ. 18 ὅτι
καὶ Χριστὸσ ἅπαξ περὶ ἁμαρτιῶν ἀπέθανεν,
δίκαιοσ ὑπὲρ ἀδίκων, ἵνα ἡμᾶσ προσαγάγῃ
τῷ θεῷ, θανατωθεὶσ μὲν σαρκί, ζωοποιηθεὶσ
δὲ πνεύματι, 19 ἐν ᾧ καὶ τοῖσ ἐν φυλακῇ
πνεύμασιν πορευθεὶσ ἐκήρυξεν, 20 ἀπειθή-
σασίν ποτε ὅτε ἀπεξεδέχετο ἡ τοῦ θεοῦ
μακροθυμία ἐν ἡμέραισ Νῶε κατασκευαζο-
μένησ κιβωτοῦ, εἰσ ἣν ὀλίγοι, τοῦτ᾽ ἔστιν
ὀκτὼ ψυχαί, διεσώθησαν δι᾽ ὕδατοσ. 21 ὃ
καὶ ὑμᾶσ ἀντίτυπον νῦν σώζει βάπτισμα,
οὐ σαρκὸσ ἀπόθεσισ ῥύπου, ἀλλὰ συνειδή-
σεωσ ἀγαθῆσ ἐπερώτημα εἰσ θεόν, δι᾽
ἀναστάσεωσ Ἰησοῦ Χριστοῦ, 22 ὅσ ἐστιν
ἐν δεξιᾷ θεοῦ, πορευθεὶσ εἰσ οὐρανόν, ὑπο-
ταγέντων αὐτῷ ἀγγέλων καὶ ἐξουσιῶν καὶ
δυνάμεων.

---

15. om αλλα 16. εν ω καταλαλωσιν υμων ωσ κακοποιων 17. ει θελει 18. απεθανεν: επαθεν | τω πνευματι 20. απαξ εξεδεχετο | ολιγαι 21. ὃ: ςe ᾧ | και ημασ 22. του θεου

---

16 2, 12. 17 2, 20. 18 2, 21. 4, 1. 1 Tim 3, 16. 19 Eph 4, 9. 20 Mt 24, 37 ss. Gen 7, 13. 22 Eph 1, 20. Heb 12, 2.

IV.

Deo nova vita dicanda et fratribus. Gaudendum calamitatum probatione.

1 Χριστοῦ οὖν παθόντοσ σαρκὶ καὶ ὑμεῖσ
τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ὁπλίσασθε, ὅτι ὁ παθὼν
σαρκὶ πέπαυται ἁμαρτίασ, 2 εἰσ τὸ μηκέτι
ἀνθρώπων ἐπιθυμίαισ ἀλλὰ θελήματι θεοῦ
τὸν ἐπίλοιπον ἐν σαρκὶ βιῶσαι χρόνον.
3 ἀρκετὸσ γὰρ ὁ παρεληλυθὼσ χρόνοσ τὸ
βούλημα τῶν ἐθνῶν κατειργάσθαι, πεπορευ-
μένουσ ἐν ἀσελγείαισ, ἐπιθυμίαισ, οἰνοφλυ-
γίαισ, κώμοισ, πότοισ καὶ ἀθεμίτοισ εἰδω-
λολατρείαισ, 4 ἐν ᾧ ξενίζονταί, μὴ συντρε-
χόντων ὑμῶν εἰσ τὴν αὐτὴν τῆσ ἀσωτίασ
ἀνάχυσιν, βλασφημοῦντεσ, 5 οἳ ἀποδώσου-
σιν λόγον τῷ ἑτοίμωσ ἔχοντι κρῖναι ζῶντασ
καὶ νεκρούσ. 6 εἰσ τοῦτο γὰρ καὶ νεκροῖσ
εὐηγγελίσθη, ἵνα κριθῶσι μὲν κατὰ ἀνθρώ-
πουσ σαρκί, ζῶσι δὲ κατὰ θεὸν πνεύματι.
7 Πάντων δὲ τὸ τέλοσ ἤγγικεν. σωφρο-
νήσατε οὖν καὶ νήψατε εἰσ προσευχάσ,
8 πρὸ πάντων τὴν εἰσ ἑαυτοὺσ ἀγάπην
ἐκτενῆ ἔχοντεσ, ὅτι ἀγάπη καλύπτει πλῆθοσ

IV. 1. παθοντοσ: add υπερ ημων | ο παθ. εν σαρκι 3. αρκε. γαρ: add ημιν | χρονοσ: add του βιου | βουλημα: θελημα | κατεργασασθαι 7. εισ τασ προσευχασ 8. προ παντ. δε | ς^e η αγαπη | καλυψει

IV. 1 3, 18. 2. 21. 24. 1 s. Rom 6, 6 s. 6 3, 19. 7 Iac 5, 8. 8 Iac 5, 20. Prov 10, 12.

ἁμαρτιῶν, 9 φιλόξενοι εἰσ ἀλλήλουσ ἄνευ
γογγυσμοῦ, 10 ἕκαστοσ καθὼσ ἔλαβεν χά-
ρισμα, εἰσ ἑαυτοὺσ αὐτὸ διακονοῦντεσ ὡσ
καλοὶ οἰκονόμοι ποικίλησ χάριτοσ θεοῦ·
11 εἴ τισ λαλεῖ, ὡσ λόγια θεοῦ, εἴ τισ δια-
κονεῖ, ὡσ ἐξ ἰσχύοσ ἧσ χορηγεῖ ὁ θεόσ,
ἵνα ἐν πᾶσιν δοξάζηται ὁ θεὸσ διὰ Ἰησοῦ
Χριστοῦ, ᾧ ἐστὶν ἡ δόξα καὶ τὸ κράτοσ
εἰσ τοὺσ αἰῶνασ τῶν αἰώνων· ἀμήν.

12 Ἀγαπητοί, μὴ ξενίζεσθε τῇ ἐν ὑμῖν
πυρώσει πρὸσ πειρασμὸν ὑμῖν γινομένῃ, ὡσ
ξένου ὑμῖν συμβαίνοντοσ, 13 ἀλλὰ καθὸ
κοινωνεῖτε τοῖσ τοῦ Χριστοῦ παθήμασιν
χαίρετε, ἵνα καὶ ἐν τῇ ἀποκαλύψει τῆσ
δόξησ αὐτοῦ χαρῆτε ἀγαλλιώμενοι. 14 εἰ
ὀνειδίζεσθε ἐν ὀνόματι Χριστοῦ, μακάριοι,
ὅτι τὸ τῆσ δόξησ καὶ τὸ τοῦ θεοῦ πνεῦμα
ἐφ' ὑμᾶσ ἀναπαύεται. 15 μὴ γάρ τισ ὑμῶν
πασχέτω ὡσ φονεὺσ ἢ κλέπτησ ἢ κακοποιὸσ
ἢ ὡσ ἀλλοτριεπίσκοποσ· 16 εἰ δὲ ὡσ
Χριστιανόσ, μὴ αἰσχυνέσθω, δοξαζέτω δὲ
τὸν θεὸν ἐν τῷ ὀνόματι τούτῳ. 17 ὅτι
καιρὸσ τοῦ ἄρξασθαι τὸ κρίμα ἀπὸ τοῦ

---

9. γογγυσμων 13. καθο: ς^e^ καθωσ 14. αναπαυεται: add κατα μεν αυτουσ βλασφημειται, κατα δε υμασ δοξαζεται 15. αλλοτριοεπισκοποσ 16. ονοματι: μερει 17. ο καιροσ

---

9 Heb 13, 2. Phil 2, 14. 10 Rom 12, 6. 11 5, 11. Col 3, 17. 13 Rom 8, 17. 2 Cor 1, 7. 14 3, 14. Mt 5, 10. 15 2, 20.

οἴκου τοῦ θεοῦ· εἰ δὲ πρῶτον ἀφ᾽ ἡμῶν,
τί τὸ τέλος τῶν ἀπειθούντων τῷ τοῦ θεοῦ
εὐαγγελίῳ; **18** καὶ εἰ ὁ δίκαιος μόλις
σώζεται, ὁ ἀσεβὴς καὶ ὁ ἁμαρτωλὸς ποῦ
φανεῖται; **19** ὥστε καὶ οἱ πάσχοντες κατὰ
τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ πιστῷ κτίστῃ παρα-
τιθέσθωσαν τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἐν ἀγαθο-
ποιΐᾳ.

V.

Presbyterorum ceterorumque officia. Diabolo resistendum. Vota et salutationes.

1 Πρεσβυτέρους οὖν τοὺς ἐν ὑμῖν παρα-
καλῶ ὁ συνπρεσβύτερος καὶ μάρτυς τῶν
τοῦ Χριστοῦ παθημάτων, ὁ καὶ τῆς μελ-
λούσης ἀποκαλύπτεσθαι δόξης κοινωνός·
2 ποιμάνατε τὸ ἐν ὑμῖν ποίμνιον τοῦ θεοῦ,
μὴ ἀναγκαστῶς ἀλλὰ ἑκουσίως κατὰ θεόν,
μηδὲ αἰσχροκερδῶς ἀλλὰ προθύμως, **3** μηδ᾽
ὡς κατακυριεύοντες τῶν κλήρων ἀλλὰ τύποι
γινόμενοι τοῦ ποιμνίου· **4** καὶ φανερωθέν-
τος τοῦ ἀρχιποίμενος κομιεῖσθε τὸν ἀμα-
ράντινον τῆς δόξης στέφανον.

5 Ὁμοίως νεώτεροι ὑποτάγητε πρεσβυ-
τέροις, πάντες δὲ ἀλλήλοις τὴν ταπεινοφρο-
σύνην ἐγκομβώσασθε, ὅτι ὁ θεὸς ὑπερηφά-
νοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσιν

18. και αμαρτωλος 19. ως πιστω κτιστη | αυτων: εαυτων

V. 1. ουν: om | συμπρεσβ. 2. μη αναγκαστως: praem επισκοπουντες | αλλ | om κατα θεον 5. αλληλοις: add υποτασσομενοι

18 Prov 11, 31. **19** 3, 17.

V. **2** Act 20, 28. Tit 1, 7. 11. **5** Eph 5, 21. Prov 5, 34. Iac 4, 6.

χάριν. **6** ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ τὴν κρα-
ταιὰν χεῖραν τοῦ θεοῦ, ἵνα ὑμᾶσ ὑψώσῃ ἐν
καιρῷ, **7** πᾶσαν τὴν μέριμναν ὑμῶν ἐπι-
ρίψαντεσ ἐπ᾽ αὐτόν, ὅτι αὐτῷ μέλει περὶ
ὑμῶν.

8 Νήψατε, γρηγορήσατε. ὁ ἀντίδικοσ
ὑμῶν διάβολοσ ὡσ λέων ὠρυόμενοσ περι-
πατεῖ ζητῶν τίνα καταπιεῖν· **9** ᾧ ἀντίστητε
στερεοὶ τῇ πίστει, εἰδότεσ τὰ αὐτὰ τῶν
παθημάτων τῇ ἐν τῷ κόσμῳ ὑμῶν ἀδελφό-
τητι ἐπιτελεῖσθαι. **10** ὁ δὲ θεὸσ πάσησ
χάριτοσ, ὁ καλέσασ ὑμᾶσ εἰσ τὴν αἰώνιον
αὐτοῦ δόξαν ἐν Χριστῷ, ὀλίγον παθόντασ
αὐτὸσ καταρτίσει, στηρίξει, σθενώσει, θεμε-
λιώσει. **11** αὐτῷ τὸ κράτοσ εἰσ τοὺσ αἰῶνασ
τῶν αἰώνων, ἀμήν.

12 Διὰ Σιλουανοῦ ὑμῖν τοῦ πιστοῦ ἀδελ-
φοῦ, ὡσ λογίζομαι, δι᾽ ὀλίγων ἔγραψα,
παρακαλῶν καὶ ἐπιμαρτυρῶν ταύτην εἶναι
ἀληθῆ χάριν τοῦ θεοῦ, εἰσ ἣν στῆτε.
13 ἀσπάζεται ὑμᾶσ ἡ ἐν Βαβυλῶνι συνεκ-
λεκτὴ καὶ Μάρκοσ ὁ υἱόσ μου. **14** ἀσπά-
σασθε ἀλλήλουσ ἐν φιλήματι ἀγάπησ.

Εἰρήνη ὑμῖν πᾶσιν τοῖσ ἐν Χριστῷ.

---

6. χειρα 7. επιρριψαντεσ 8. οτι ο αντιδιx. | τινα καταπιη 9. om τω 10. υμασ: ημασ | εν χριστω ιησου | καταρτισαι υμασ, στηριξαι, σθενωσαι, θεμελιωσαι 11. το κρατοσ: praem η δοξα και 12. εστηκατε 14. εν χριστω: add ιησου· αμην

---

7 Ps 54 (55), 22. **9** Iac 4, 7. **10** Heb 13, 21. **11** 4, 11. **14** Rom 16, 16. 2 Cor 13, 12.

ΠΕΤΡΟΥ Β.

I.

Augenda virtutis studia. Petrus brevi moriturus, testis transfigurationis. Verbum propheticum.

1 Συμεὼν Πέτροσ δοῦλοσ καὶ ἀπόστολοσ
Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῖσ ἰσότιμον ἡμῖν λαχοῦ-
σιν πίστιν ἐν δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ ἡμῶν
καὶ σωτῆροσ Ἰησοῦ Χριστοῦ. **2** χάρισ ὑμῖν
καὶ εἰρήνη πληθυνθείη ἐν ἐπιγνώσει τοῦ
θεοῦ καὶ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

3 Ὡσ τὰ πάντα ἡμῖν τῆσ θείασ δυνά-
μεωσ αὐτοῦ τὰ πρὸσ ζωὴν καὶ εὐσέβειαν
δεδωρημένησ διὰ τῆσ ἐπιγνώσεωσ τοῦ κα-
λέσαντοσ ἡμᾶσ ἰδίᾳ δόξῃ καὶ ἀρετῇ, **4** δι᾽
ὧν τὰ τίμια ἡμῖν καὶ μέγιστα ἐπαγγέλματα
δεδώρηται, ἵνα διὰ τούτων γένησθε θείασ
κοινωνοὶ φύσεωσ, ἀποφυγόντεσ τῆσ ἐν τῷ
κόσμῳ ἐν ἐπιθυμίᾳ φθορᾶσ. **5** καὶ αὐτὸ
τοῦτο δὲ σπουδὴν πᾶσαν παρεισενέγκαντεσ
ἐπιχορηγήσατε ἐν τῇ πίστει ὑμῶν τὴν ἀρε-
τήν, ἐν δὲ τῇ ἀρετῇ τὴν γνῶσιν, **6** ἐν δὲ τῇ
γνώσει τὴν ἐγκράτειαν, ἐν δὲ τῇ ἐγκρατείᾳ
τὴν ὑπομονήν, ἐν δὲ τῇ ὑπομονῇ τὴν

---

* ς επιστολη πετρου καθολικη δευτερα, ς[e] πετρου του αποστολου επιστολη καθολικη δευτερα

I. 1. σωτηροσ: ς[e] add ημων 3. om τα ante παντα | ημασ δια δοξησ και αρετησ 4. τα μεγιστ. ημιν και τιμι. | εν κοσμω

I. 1 Act 15, 14. **2** 1 Pet 1, 2. Iud 2, 2. 20. 3, 18.

εὐσέβειαν, 7 ἐν δὲ τῇ εὐσεβείᾳ τὴν φιλα-
δελφίαν, ἐν δὲ τῇ φιλαδελφίᾳ τὴν ἀγάπην.
8 ταῦτα γὰρ ὑμῖν ὑπάρχοντα καὶ πλεονά-
ζοντα οὐκ ἀργοὺσ οὐδὲ ἀκάρπουσ καθίστη-
σιν εἰσ τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
ἐπίγνωσιν· 9 ᾧ γὰρ μὴ πάρεστιν ταῦτα,
τυφλόσ ἐστιν μυωπάζων, λήθην λαβὼν τοῦ
καθαρισμοῦ τῶν πάλαι αὐτοῦ ἁμαρτημάτων.
10 διὸ μᾶλλον, ἀδελφοί, σπουδάσατε βεβαίαν
ὑμῶν τὴν κλῆσιν καὶ ἐκλογὴν ποιεῖσθαι·
ταῦτα γὰρ ποιοῦντεσ οὐ μὴ πταίσητέ ποτε.
11 οὕτωσ γὰρ πλουσίωσ ἐπιχορηγηθήσεται
ὑμῖν ἡ εἴσοδοσ εἰσ τὴν αἰώνιον βασιλείαν
τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆροσ Ἰησοῦ
Χριστοῦ.

12 Διὸ μελλήσω ἀεὶ ὑμᾶσ ὑπομιμνήσκειν
περὶ τούτων, καίπερ εἰδότασ καὶ ἐστηριγμέ-
νουσ ἐν τῇ παρούσῃ ἀληθείᾳ. 13 δίκαιον
δὲ ἡγοῦμαι, ἐφ᾽ ὅσον εἰμὶ ἐν τούτῳ τῷ
σκηνώματι, διεγείρειν ὑμᾶσ ἐν ὑπομνήσει,
14 εἰδὼσ ὅτι ταχινή ἐστιν ἡ ἀπόθεσισ τοῦ
σκηνώματόσ μου, καθὼσ καὶ ὁ κύριοσ ἡμῶν
Ἰησοῦσ Χριστὸσ ἐδήλωσέν μοι. 15 σπου-
δάσω δὲ καὶ ἑκάστοτε ἔχειν ὑμᾶσ μετὰ
τὴν ἐμὴν ἔξοδον τὴν τούτων μνήμην ποιεῖ-
σθαι. 16 οὐ γὰρ σεσοφισμένοισ μύθοισ
ἐξακολουθήσαντεσ ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν τὴν τοῦ
κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δύναμιν καὶ

9. αμαρτιων 12. ουκ αμελησω | αει: post υμασ pon

12 Iud 5. 13 3, 1. 14 Io 21, 19.

παρουσίαν, ἀλλ' ἐπόπται γενηθέντεσ τῆσ
ἐκείνου μεγαλειότητοσ. 17 λαβὼν γὰρ παρὰ
θεοῦ πατρὸσ τιμὴν καὶ δόξαν φωνῆσ ἐνε-
χθείσησ αὐτῷ τοιᾶσδε ὑπὸ τῆσ μεγαλοπρε-
ποῦσ δόξησ· οὗτόσ ἐστιν ὁ υἱόσ μου ὁ ἀγα-
πητόσ, εἰσ ὃν ἐγὼ εὐδόκησα. 18 καὶ ταύ-
την τὴν φωνὴν ἡμεῖσ ἠκούσαμεν ἐξ οὐρανοῦ
ἐνεχθεῖσαν σὺν αὐτῷ ὄντεσ ἐν τῷ ὄρει τῷ
ἁγίῳ. 19 καὶ ἔχομεν βεβαιότερον τὸν προ-
φητικὸν λόγον, ᾧ καλῶσ ποιεῖτε προσέχον-
τεσ ὡσ λύχνῳ φαίνοντι ἐν αὐχμηρῷ τόπῳ,
ἕωσ οὗ ἡμέρα διαυγάσῃ καὶ φωσφόροσ
ἀνατείλῃ ἐν ταῖσ καρδίαισ ὑμῶν, 20 τοῦτο
πρῶτον γινώσκοντεσ, ὅτι πᾶσα προφητεία
γραφῆσ ἰδίασ ἐπιλύσεωσ οὐ γίνεται. 21 οὐ
γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ἠνέχθη ποτὲ προ-
φητεία, ἀλλὰ ὑπὸ πνεύματοσ ἁγίου φερό-
μενοι ἐλάλησαν ἀπὸ θεοῦ ἄνθρωποι.

II.

Falsi doctores venturi. Exempla poenae quae manet effrenatos seductores. Crimen defectionis a fide.

1 Ἐγένοντο δὲ καὶ ψευδοπροφῆται ἐν
τῷ λαῷ, ὡσ καὶ ἐν ὑμῖν ἔσονται ψευδοδι-
δάσκαλοι, οἵτινεσ παρεισάξουσιν αἱρέσεισ
ἀπωλείασ, καὶ τὸν ἀγοράσαντα αὐτοὺσ
δεσπότην ἀρνούμενοι, ἐπάγοντεσ ἑαυτοῖσ

---

21. αλλ | ελαλ. οι αγιοι θε. ανθρωπ.

---

17 Mt 17, 5. 3, 17. 18 Mt 17, 1.
II. 1 Mt 24, 4. Iud 4.

ταχινὴν ἀπώλειαν, 2 καὶ πολλοὶ ἐξακολου-
θήσουσιν αὐτῶν ταῖσ ἀσελγείαισ, δι' οὓσ ἡ
ὁδὸσ τῆσ ἀληθείασ βλασφημηθήσεται, 3 καὶ
ἐν πλεονεξίᾳ πλαστοῖσ λόγοισ ὑμᾶσ ἐμπο-
ρεύσονται, οἷσ τὸ κρίμα ἔκπαλαι οὐκ ἀργεῖ,
καὶ ἡ ἀπώλεια αὐτῶν οὐ νυστάζει. 4 εἰ
γὰρ ὁ θεὸσ ἀγγέλων ἁμαρτησάντων οὐκ
ἐφείσατο, ἀλλὰ σιροῖσ ζόφου ταρταρώσασ
παρέδωκεν εἰσ κρίσιν τηρουμένουσ, 5 καὶ
ἀρχαίου κόσμου οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ ὄγδοον
Νῶε δικαιοσύνησ κήρυκα ἐφύλαξεν, κατα-
κλυσμὸν κόσμῳ ἀσεβῶν ἐπάξασ, 6 καὶ
πόλεισ Σοδόμων καὶ Γομόρρασ τεφρώσασ
καταστροφῇ κατέκρινεν, ὑπόδειγμα μελλόν-
των ἀσεβεῖν τεθεικώσ, 7 καὶ δίκαιον Λὼτ
καταπονούμενον ὑπὸ τῆσ τῶν ἀθέσμων ἐν
ἀσελγείᾳ ἀναστροφῆσ ἐρρύσατο· 8 βλέμ-
ματι γὰρ καὶ ἀκοῇ ὁ δίκαιοσ ἐνκατοικῶν
ἐν αὐτοῖσ ἡμέραν ἐξ ἡμέρασ ψυχὴν δικαίαν
ἀνόμοισ ἔργοισ ἐβασάνιζεν· 9 οἶδεν κύριοσ
εὐσεβεῖσ ἐκ πειρασμῶν ῥύεσθαι, ἀδίκουσ
δὲ εἰσ ἡμέραν κρίσεωσ κολαζομένουσ τηρεῖν,

II. 2. ασελγειαισ: απωλειαισ 4. σειραισ | τετηρημενουσ 5. αλλ 8. εγκατοικ. 9. πειρασμου

---

4 9 Iud 6. 5 3, 6. 1 Pet 3, 20. Gen 7. 6 Iud 7. Gen 19.

10 μάλιστα δὲ τοὺσ ὀπίσω σαρκὸσ ἐν ἐπι-
θυμίᾳ μιασμοῦ πορευομένουσ καὶ κυριότητοσ
καταφρονοῦντασ. τολμηταὶ αὐθάδεισ, δόξασ
οὐ τρέμουσιν βλασφημοῦντεσ, 11 ὅπου
ἄγγελοι ἰσχύϊ καὶ δυνάμει μείζονεσ ὄντεσ
οὐ φέρουσιν κατ' αὐτῶν παρὰ κυρίῳ βλάσ-
φημον κρίσιν· 12 οὗτοι δέ, ὡσ ἄλογα ζῶα
γεγενημένα φυσικὰ εἰσ ἅλωσιν καὶ φθοράν,
ἐν οἷσ ἀγνοοῦσιν βλασφημοῦντεσ, ἐν τῇ φθορᾷ
αὐτῶν καὶ φθαρήσονται 13 κομιούμενοι μι-
σθὸν ἀδικίασ, ἡδονὴν ἡγούμενοι τὴν ἐν
ἡμέρᾳ τρυφήν, σπῖλοι καὶ μῶμοι ἐντρυφῶντεσ
ἐν ταῖσ ἀπάταισ αὐτῶν συνευωχούμενοι ὑμῖν,
14 ὀφθαλμοὺσ ἔχοντεσ μεστοὺσ μοιχαλίδοσ
καὶ ἀκαταπαύστουσ ἁμαρτίασ, δελεάζοντεσ
ψυχὰσ ἀστηρίκτουσ, καρδίαν γεγυμνασμέ-
νην πλεονεξίασ ἔχοντεσ, κατάρασ τέκνα·
15 καταλείποντεσ εὐθεῖαν ὁδὸν ἐπλανήθησαν,
ἐξακολουθήσαντεσ τῇ ὁδῷ τοῦ Βαλαὰμ
τοῦ Βοσόρ, ὃσ μισθὸν ἀδικίασ ἠγάπησεν,
16 ἔλεγξιν δὲ ἔσχεν ἰδίασ παρανομίασ·
ὑποζύγιον ἄφωνον ἐν ἀνθρώπου φωνῇ
φθεγξάμενον ἐκώλυσεν τὴν τοῦ προφήτου
παραφρονίαν. 17 οὗτοί εἰσιν πηγαὶ ἄνυδροι

---

12. γεγενημ. (ς^e γεγεννημενα) post φυσικα pon | και φθαρ.: καταφθαρ. 14. πλεονεξιαισ 15. καταλιποντεσ | την ευθειαν

---

10 Iud 8. 11 Iud 9. 12 Iud 10. 13 Iud 12. 15 Iud 11. Num 22, 5 ss. 17 Iud 13.

καὶ ὁμίχλαι ὑπὸ λαίλαπος ἐλαυνόμεναι, οἷς
ὁ ζόφος τοῦ σκότους τετήρηται. **18** ὑπέρ-
ογκα γὰρ ματαιότητος φθεγγόμενοι δελεά-
ζουσιν ἐν ἐπιθυμίαις σαρκὸς ἀσελγείαις
τοὺς ὀλίγως ἀποφεύγοντας, τοὺς ἐν πλάνῃ
ἀναστρεφομένους, **19** ἐλευθερίαν αὐτοῖς
ἐπαγγελλόμενοι, αὐτοὶ δοῦλοι ὑπάρχοντες
τῆς φθορᾶς· ᾧ γάρ τις ἥττηται, τούτῳ
δεδούλωται. **20** εἰ γὰρ ἀποφυγόντες τὰ
μιάσματα τοῦ κόσμου ἐν ἐπιγνώσει τοῦ
κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ,
τούτοις δὲ πάλιν ἐμπλακέντες ἡττῶνται,
γέγονεν αὐτοῖς τὰ ἔσχατα χείρονα τῶν πρώ-
των. **21** κρεῖσσον γὰρ ἦν αὐτοῖς μὴ ἐπ-
εγνωκέναι τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης, ἢ
ἐπιγνοῦσιν ὑποστρέψαι ἐκ τῆς παραδοθείσης
αὐτοῖς ἁγίας ἐντολῆς. **22** συμβέβηκεν αὐ-
τοῖς τὸ τῆς ἀληθοῦς παροιμίας· κύων ἐπι-
στρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέραμα, καί· ὗς
λουσαμένη εἰς κυλισμὸν βορβόρου.

III.

Incendium mundi et instauratio; adventus Christi subitus. Novi caeli. De difficultate epistularum Pauli.

1 Ταύτην ἤδη, ἀγαπητοί, δευτέραν ὑμῖν

---

17. και ομιχλαι: νεφελαι | τετηρηται: praem εις αιωνα 18. ς^e εν ασελγ. | ολιγως: οντως | αποφυγοντας 19. τουτω και δεδουλ. 20. om ημων 21. κρειττον | επιστρεψαι 22. συμβεβηκε δε | κυλισμα

---

18 Iud 16. **20** 1, 2. 3, 18. Mt 12, 45. **22** Prov 26, 11.
III. **1** 1, 13.

γράφω ἐπιστολήν, ἐν αἷσ διεγείρω ὑμῶν ἐν
ὑπομνήσει τὴν εἰλικρινῆ διάνοιαν, 2 μνη-
σθῆναι τῶν προειρημένων ῥημάτων ὑπὸ τῶν
ἁγίων προφητῶν καὶ τῆσ τῶν ἀποστόλων
ὑμῶν ἐντολῆσ τοῦ κυρίου καὶ σωτῆροσ,
3 τοῦτο πρῶτον γινώσκοντεσ, ὅτι ἐλεύσονται
ἐπ᾽ ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ἐν ἐμπαιγμονῇ
ἐμπαῖκται κατὰ τὰσ ἰδίασ αὐτῶν ἐπιθυμίασ
πορευόμενοι 4 καὶ λέγοντεσ· ποῦ ἐστὶν ἡ
ἐπαγγελία τῆσ παρουσίασ αὐτοῦ; ἀφ᾽ ἧσ
γὰρ οἱ πατέρεσ ἐκοιμήθησαν, πάντα οὕτωσ
διαμένει ἀπ᾽ ἀρχῆσ κτίσεωσ. 5 λανθάνει
γὰρ αὐτοὺσ τοῦτο θέλοντασ ὅτι οὐρανοὶ ἦσαν
ἔκπαλαι καὶ γῆ ἐξ ὕδατοσ καὶ δι᾽ ὕδατοσ
συνεστῶσα τῷ τοῦ θεοῦ λόγῳ, 6 δι᾽ ὧν ὁ
τότε κόσμοσ ὕδατι κατακλυσθεὶσ ἀπώλετο·
7 οἱ δὲ νῦν οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ τῷ αὐτῷ
λόγῳ τεθησαυρισμένοι εἰσίν, πυρὶ τηρούμε-
νοι εἰσ ἡμέραν κρίσεωσ καὶ ἀπωλείασ τῶν
ἀσεβῶν ἀνθρώπων. 8 ἓν δὲ τοῦτο μὴ λαν-
θανέτω ὑμᾶσ, ἀγαπητοί, ὅτι μία ἡμέρα
παρὰ κυρίῳ ὡσ χίλια ἔτη καὶ χίλια ἔτη ὡσ
ἡμέρα μία. 9 οὐ βραδύνει κύριοσ τῆσ
ἐπαγγελίασ, ὥσ τινεσ βραδυτῆτα ἡγοῦνται,
ἀλλὰ μακροθυμεῖ δι᾽ ὑμᾶσ, μὴ βουλόμενόσ

III. 2. υμων: ημων 3. επ εσχατου | om εν εμπαιγμονη 7. τω αυτω: ς (non ς^e) αυτου 9. ο κυριοσ | δι υμασ: εισ ημασ

2 Iud 17. **3** 1, 20. Iud 18. **6** Gen 7, 21. **7** Iud 15. **8** Ps 89 (90), 4. **9** 1 Tim 2, 4.

τινασ ἀπολέσθαι ἀλλὰ πάντασ εἰσ μετάνοιαν
χωρῆσαι.
10 Ἥξει δὲ ἡμέρα κυρίου ὡσ κλέπτησ,
ἐν ᾗ οὐρανοὶ ῥοιζηδὸν παρελεύσονται, στοι-
χεῖα δὲ καυσούμενα λυθήσεται, καὶ γῆ καὶ
τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα κατακαήσεται. 11 τού-
των οὖν πάντων λυομένων ποταποὺσ δεῖ
ὑπάρχειν ὑμᾶσ ἐν ἁγίαισ ἀναστροφαῖσ καὶ
εὐσεβείαισ, 12 προσδοκῶντασ καὶ σπεύδον-
τασ τὴν παρουσίαν τῆσ τοῦ θεοῦ ἡμέρασ,
δι' ἣν οὐρανοὶ πυρούμενοι λυθήσονται καὶ
στοιχεῖα καυσούμενα τήκεται. 13 καινοὺσ
δὲ οὐρανοὺσ καὶ καινὴν γῆν κατὰ τὰ ἐπαγ-
γέλματα αὐτοῦ προσδοκῶμεν, ἐν οἷσ δι-
καιοσύνη κατοικεῖ.
14 Διό, ἀγαπητοί, ταῦτα προσδοκῶντεσ
σπουδάσατε ἄσπιλοι καὶ ἀμώμητοι αὐτῷ
εὑρεθῆναι ἐν εἰρήνῃ, 15 καὶ τὴν τοῦ κυρίου
ἡμῶν μακροθυμίαν σωτηρίαν ἡγεῖσθε, καθὼσ
καὶ ὁ ἀγαπητὸσ ἡμῶν ἀδελφὸσ Παῦλοσ
κατὰ τὴν δοθεῖσαν αὐτῷ σοφίαν ἔγραψεν
ὑμῖν, 16 ὡσ καὶ ἐν πάσαισ ταῖσ ἐπιστο-
λαῖσ λαλῶν ἐν αὐταῖσ περὶ τούτων, ἐν αἷσ
ἐστὶν δυσνόητά τινα, ἃ οἱ ἀμαθεῖσ καὶ

---

10. η ημερα | κλεπτησ: add εν νυκτι | οι ουρανοι | λυθησονται 13. γην καινην | κατα το επαγγελμα 15. αυτω δοθεισαν 16. εν αισ: εν οισ

---

10 1 Thess 5, 2. 13 Es 65, 17. 66, 22. Apoc 21, 1.
15 Rom 2, 4.

ἀστήρικτοι στρεβλοῦσιν ὡσ καὶ τὰσ λοιπὰσ
γραφὰσ πρὸσ τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀπώλειαν.
17 ὑμεῖσ οὖν, ἀγαπητοί, προγινώσκοντεσ
φυλάσσεσθε ἵνα μὴ τῇ τῶν ἀθέσμων πλάνῃ
συναπαχθέντεσ ἐκπέσητε τοῦ ἰδίου στη-
ριγμοῦ, 18 αὐξάνετε δὲ ἐν χάριτι καὶ γνώ-
σει τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆροσ Ἰησοῦ
Χριστοῦ. αὐτῷ ἡ δόξα καὶ νῦν καὶ εἰσ
ἡμέραν αἰῶνοσ.

---

18. αιωνοσ: add αμην

---

17 Iud 20. **18** 2, 20. Iud 25. 1 Pet 5, 11.

ΙΩΑΝΝΟΥ Ᾱ.

I.

Testimonium de verbo vitae. Deus lux et ambulantes in luce. Christi sanguis a peccato emundans.

1 Ὃ ἦν ἀπ᾽ ἀρχῆσ, ὃ ἀκηκόαμεν, ὃ
ἑωράκαμεν τοῖσ ὀφθαλμοῖσ ἡμῶν, ὃ ἐθεα-
σάμεθα καὶ αἱ χεῖρεσ ἡμῶν ἐψηλάφησαν,
περὶ τοῦ λόγου τῆσ ζωῆσ· 2 καὶ ἡ ζωὴ
ἐφανέρωθη, καὶ ἑωράκαμεν καὶ μαρτυροῦ-
μεν καὶ ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν τὴν ζωὴν τὴν
αἰώνιον, ἥτισ ἦν πρὸσ τὸν πατέρα καὶ ἐφα-
νερώθη ἡμῖν· 3 ὃ ἑωράκαμεν καὶ ἀκη-
κόαμεν, ἀπαγγέλλομεν καὶ ὑμῖν, ἵνα καὶ
ὑμεῖσ κοινωνίαν ἔχητε μεθ᾽ ἡμῶν. καὶ ἡ
κοινωνία δὲ ἡ ἡμετέρα μετὰ τοῦ πατρὸσ
καὶ μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.
4 καὶ ταῦτα γράφομεν ἡμεῖσ ἵνα ἡ χαρὰ
ἡμῶν ᾖ πεπληρωμένη.

5 Καὶ ἔστιν αὕτη ἡ ἀγγελία ἣν ἀκηκόα-
μεν ἀπ᾽ αὐτοῦ καὶ ἀναγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι
ὁ θεὸσ φῶσ ἐστὶν καὶ σκοτία ἐν αὐτῷ οὐκ
ἔστιν οὐδεμία. 6 ἐὰν εἴπωμεν ὅτι κοινω-
νίαν ἔχομεν μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ σκότει

---

* ς επιστολη ιωαννου καθολικη πρωτη, ς[e] ιωαννου του αποστολου επιστ. καθολικ. πρωτη

I. 3. και υμιν: om και 4. ημεισ: υμιν | ς[e] η χαρα υμων 5. αυτη εστιν | η επαγγελια

I. **1** 2, 13. **2** Io 1, 1. 2. 14. **4** Io 15, 11. 16, 24. 2 Io 12. **5** 2, 25. 3, 11.

περιπατῶμεν, ψευδόμεθα καὶ οὐ ποιοῦμεν
τὴν ἀλήθειαν· 7 ἐὰν δὲ ἐν τῷ φωτὶ περι-
πατῶμεν ὡσ αὐτόσ ἐστιν ἐν τῷ φωτί, κοι-
νωνίαν ἔχομεν μετ' ἀλλήλων καὶ τὸ αἷμα
Ἰησοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καθαρίζει ἡμᾶσ ἀπὸ
πάσησ ἁμαρτίασ. 8 ἐὰν εἴπωμεν ὅτι ἁμαρ-
τίαν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺσ πλανῶμεν καὶ ἡ
ἀλήθεια οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν. 9 ἐὰν ὁμολο-
γῶμεν τὰσ ἁμαρτίασ ἡμῶν, πιστόσ ἐστιν
καὶ δίκαιοσ, ἵνα ἀφῇ ἡμῖν τὰσ ἁμαρτίασ
καὶ καθαρίσῃ ἡμᾶσ ἀπὸ πάσησ ἀδικίασ.
10 ἐὰν εἴπωμεν ὅτι οὐχ ἡμαρτήκαμεν,
ψεύστην ποιοῦμεν αὐτόν, καὶ ὁ λόγοσ αὐτοῦ
οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν.

II.

Christus expiator et patronus noster. Caritatis mutuae mandatum. Amor mundi. Antichristi multi. Mendacii summa et veritatis unctio.

1 Τεκνία μου, ταῦτα γράφω ὑμῖν ἵνα μὴ
ἁμάρτητε. καὶ ἐάν τισ ἁμάρτῃ, παράκλητον
ἔχομεν πρὸσ τὸν πατέρα, Ἰησοῦν Χριστὸν
δίκαιον· 2 καὶ αὐτὸσ ἱλασμόσ ἐστιν περὶ
τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, οὐ περὶ τῶν ἡμε-
τέρων δὲ μόνον ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλου τοῦ
κόσμου. 3 καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι
ἐγνώκαμεν αὐτόν, ἐὰν τὰσ ἐντολὰσ αὐτοῦ
τηρῶμεν. 4 ὁ λέγων ὅτι ἔγνωκα αὐτόν,

7. ιησου: add χριστου
II. 4. om οτι

7 Eph 5, 8. Heb 9, 14. **9** 1 Thess 5, 24. **10** 2, 14. Io 5, 38.
II. **1** Io 14, 16. **2** 4, 10. Io 11, 51 s. **3** Io 15, 10. **4** 4, 20.

καὶ τὰσ ἐντολὰσ αὐτοῦ μὴ τηρῶν, ψεύστησ
ἐστίν, καὶ ἐν τούτῳ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν·
5 ὃσ δ' ἂν τηρῇ αὐτοῦ τὸν λόγον, ἀληθῶσ
ἐν τούτῳ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ τετελείωται.
ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ ἐσμέν.
6 ὁ λέγων ἐν αὐτῷ μένειν ὀφείλει καθὼσ
ἐκεῖνοσ περιεπάτησεν καὶ αὐτὸσ οὕτωσ
περιπατεῖν.

7 Ἀγαπητοί, οὐκ ἐντολὴν καινὴν γράφω
ὑμῖν, ἀλλ' ἐντολὴν παλαιάν, ἣν εἴχετε ἀπ'
ἀρχῆσ· ἡ ἐντολὴ ἡ παλαιά ἐστιν ὁ λόγοσ
ὃν ἠκούσατε. 8 πάλιν ἐντολὴν καινὴν γράφω
ὑμῖν, ὅ ἐστιν ἀληθὲσ ἐν αὐτῷ καὶ ἐν ὑμῖν,
ὅτι ἡ σκοτία παράγεται καὶ τὸ φῶσ τὸ
ἀληθινὸν ἤδη φαίνει. 9 ὁ λέγων ἐν τῷ
φωτὶ εἶναι καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῶν
ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶν ἕωσ ἄρτι. 10 ὁ ἀγα-
πῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῷ φωτὶ μένει,
καὶ σκάνδαλον οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ· 11 ὁ δὲ
μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῇ σκοτίᾳ
ἐστὶν καὶ ἐν τῇ σκοτίᾳ περιπατεῖ, καὶ οὐκ
οἶδεν ποῦ ὑπάγει, ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσεν
τοὺσ ὀφθαλμοὺσ αὐτοῦ.

12 Γράφω ὑμῖν, τεκνία, ὅτι ἀφέωνται
ὑμῖν αἱ ἁμαρτίαι διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ.
13 γράφω ὑμῖν, πατέρεσ, ὅτι ἐγνώκατε τὸν
ἀπ' ἀρχῆσ. γράφω ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι νενι-

7. αγαπητοι: αδελφοι | ηκουσατε: add απ αρχησ

5 4, 12. Io 13, 35. 14, 21 etc. 6 Io 13, 15. 7 2 Io 5 s. Mt 5, 43. 8 Io 13, 34. 9 4, 20. 11 5, 14. Io 12, 35. 13 1, 1. 5, 18.

κήκατε τὸν πονηρόν. ἔγραψα ὑμῖν, παιδία,
ὅτι ἐγνώκατε τὸν πατέρα. 14 ἔγραψα ὑμῖν,
πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς.
ἔγραψα ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι ἰσχυροί ἐστε
καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐν ὑμῖν μένει καὶ
νενικήκατε τὸν πονηρόν. 15 μὴ ἀγαπᾶτε
τὸν κόσμον μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ. ἐάν τις
ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ
πατρὸς ἐν αὐτῷ, 16 ὅτι πᾶν τὸ ἐν τῷ
κόσμῳ, ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς καὶ ἡ ἐπι-
θυμία τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἡ ἀλαζονία τοῦ
βίου, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ πατρός, ἀλλὰ ἐκ
τοῦ κόσμου ἐστίν. 17 καὶ ὁ κόσμος παρά-
γεται καὶ ἡ ἐπιθυμία αὐτοῦ· ὁ δὲ ποιῶν τὸ
θέλημα τοῦ θεοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα.

18 Παιδία, ἐσχάτη ὥρα ἐστίν, καὶ κα-
θὼς ἠκούσατε ὅτι ἀντίχριστος ἔρχεται, καὶ
νῦν ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγόνασιν· ὅθεν γι-
νώσκομεν ὅτι ἐσχάτη ὥρα ἐστίν. 19 ἐξ
ἡμῶν ἐξῆλθαν, ἀλλ' οὐκ ἦσαν ἐξ ἡμῶν· εἰ
γὰρ ἦσαν ἐξ ἡμῶν, μεμενήκεισαν ἂν μεθ'
ἡμῶν· ἀλλ' ἵνα φανερωθῶσιν ὅτι οὐκ εἰσὶν
πάντες ἐξ ἡμῶν. 20 καὶ ὑμεῖς χρῖσμα
ἔχετε ἀπὸ τοῦ ἁγίου, καὶ οἴδατε πάντες.
21 οὐκ ἔγραψα ὑμῖν ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν
ἀλήθειαν, ἀλλ' ὅτι οἴδατε αὐτήν, καὶ ὅτι
πᾶν ψεῦδος ἐκ τῆς ἀληθείας οὐκ ἔστιν.

---

13. εγραψα: γραφω 16. αλαζονεια | αλλ εκ 18. ο αντιχρι. 19. εξηλθον 20. οιδατ. παντα

---

14 1, 10. 15 Iac 4, 4. 18 2, 22. 4, 3. 2 Io 7. 1 Pet 4, 7. 19 Act 20, 30. 1 Cor 11, 19. 20 27.

22 τίσ ἐστιν ὁ ψεύστησ εἰ μὴ ὁ ἀρνούμενοσ
ὅτι Ἰησοῦσ οὐκ ἔστιν ὁ Χριστόσ; οὗτόσ
ἐστιν ὁ ἀντίχριστοσ, ὁ ἀρνούμενοσ τὸν πα-
τέρα καὶ τὸν υἱόν. **23** πᾶσ ὁ ἀρνούμενοσ
τὸν υἱὸν οὐδὲ τὸν πατέρα ἔχει· ὁ ὁμολογῶν
τὸν υἱὸν καὶ τὸν πατέρα ἔχει. **24** ὑμεῖσ ὃ
ἠκούσατε ἀπ ἀρχῆσ, ἐν ὑμῖν μενέτω. ἐὰν
ἐν ὑμῖν μείνῃ ὃ ἀπ᾽ ἀρχῆσ ἠκούσατε, καὶ
ὑμεῖσ ἐν τῷ υἱῷ καὶ ἐν τῷ πατρὶ μενεῖτε.
25 καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία ἣν αὐτὸσ
ἐπηγγείλατο ἡμῖν, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον.

26 Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν περὶ τῶν πλα-
νώντων ὑμᾶσ. **27** καὶ ὑμεῖσ τὸ χρῖσμα ὃ
ἐλάβετε ἀπ᾽ αὐτοῦ, μένει ἐν ὑμῖν, καὶ οὐ
χρείαν ἔχετε ἵνα τισ διδάσκῃ ὑμᾶσ, ἀλλ᾽
ὡσ τὸ αὐτοῦ χρῖσμα διδάσκει ὑμᾶσ περὶ
πάντων, καὶ ἀληθέσ ἐστιν καὶ οὐκ ἔστιν
ψεῦδοσ, καὶ καθὼσ ἐδίδαξεν ὑμᾶσ μένετε
ἐν αὐτῷ.

28 Καὶ νῦν, τεκνία, μένετε ἐν αὐτῷ, ἵνα
ἐὰν φανερωθῇ σχῶμεν παρρησίαν καὶ μὴ
αἰσχυνθῶμεν ἀπ᾽ αὐτοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ
αὐτοῦ. **29** ἐὰν εἰδῆτε ὅτι δίκαιόσ ἐστιν,
γινώσκετε ὅτι καὶ πᾶσ ὁ ποιῶν τὴν δικαιο-
σύνην ἐξ αὐτοῦ γεγέννηται

---

23. om ο ομολ. τ. υιον και τ. πατ. εχει 24. υμεισ: add ουν 27. εν υμιν μενει | το αυτου: το αυτο | μενετε: μενειτε 28. ινα οταν | εχωμεν 29. οτι και: om και | ς (non ς[e]) γεγενηται

---

22 18. 2 Pet 2, 1. **23** 2 Io 9. Io 5, 25. 15, 23. **25** 5, 11. **27** 20. Io 14, 26. **28** 4, 17. Eph 3, 12. **29** 3, 7. 9.

III.

Dei filii spe beati, sceleris puri, amantes fratrum; mundo invisi. Amor proximi et dei. Deus maior corde nostro.

1 Ἴδετε ποταπὴν ἀγάπην δέδωκεν ἡμῖν
ὁ πατὴρ ἵνα τέκνα θεοῦ κληθῶμεν, καὶ
ἐσμέν. διὰ τοῦτο ὁ κόσμοσ οὐ γινώσκει
ἡμᾶσ, ὅτι οὐκ ἔγνω αὐτόν.

2 Ἀγαπητοί, νῦν τέκνα θεοῦ ἐσμέν, καὶ
οὔπω ἐφανερώθη τί ἐσόμεθα. οἴδαμεν ὅτι
ἐὰν φανερωθῇ ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα, ὅτι
ὀψόμεθα αὐτὸν καθώσ ἐστιν. 3 καὶ πᾶσ ὁ
ἔχων τὴν ἐλπίδα ταύτην ἐπ' αὐτῷ ἁγνίζει
ἑαυτόν, καθὼσ ἐκεῖνοσ ἁγνόσ ἐστιν. 4 πᾶσ
ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὴν ἀνομίαν
ποιεῖ, καὶ ἡ ἁμαρτία ἐστὶν ἡ ἀνομία. 5 καὶ
οἴδατε ὅτι ἐκεῖνοσ ἐφανερώθη ἵνα τὰσ ἁμαρ-
τίασ ἄρῃ, καὶ ἁμαρτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν.
6 πᾶσ ὁ ἐν αὐτῷ μένων οὐχ ἁμαρτάνει·
πᾶσ ὁ ἁμαρτάνων οὐχ ἑώρακεν αὐτὸν οὐδὲ
ἔγνωκεν αὐτόν.

7 Τεκνία, μηδεὶσ πλανάτω ὑμᾶσ. ὁ ποιῶν
τὴν δικαιοσύνην δίκαιόσ ἐστιν, καθὼσ ἐκεῖ-
νοσ δίκαιόσ ἐστιν· 8 ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρ-
τίαν ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστίν, ὅτι ἀπ' ἀρχῆσ
ὁ διάβολοσ ἁμαρτάνει. εἰσ τοῦτο ἐφανερώθη
ὁ υἱὸσ τοῦ θεοῦ, ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ δια-
βόλου. 9 πᾶσ ὁ γεγεννημένοσ ἐκ τοῦ θεοῦ

III. 1. om και εσμεν 2. οιδαμεν: add δε 5. τασ αμαρτ. ημων

III. 1 Io 17, 25. 2 Col 3, 4. 4 5, 17. 1 Pet 2, 24. 22. 6 2, 3. 3 Io 11. 8 Io 8, 44. 9 5, 18. 1.

ἁμαρτίαν οὐ ποιεῖ, ὅτι σπερμα αὐτοῦ ἐν
αὐτῷ μένει· καὶ οὐ δύναται ἁμαρτάνειν, ὅτι
ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται. **10** ἐν τούτῳ φα-
νερά ἐστιν τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ καὶ τὰ τέκνα
τοῦ διαβόλου· πᾶσ ὁ μὴ ποιῶν δικαιοσύνην
οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ θεοῦ, καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν
τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. **11** ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ
ἀγγελία ἣν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆσ, ἵνα ἀγα-
πῶμεν ἀλλήλουσ, **12** οὐ καθὼσ Κάϊν ἐκ
τοῦ πονηροῦ ἦν καὶ ἔσφαξεν τὸν ἀδελφὸν
αὐτοῦ· καὶ χάριν τίνοσ ἔσφαξεν αὐτόν;
ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ ἦν, τὰ δὲ τοῦ
ἀδελφοῦ αὐτοῦ δίκαια.

13 Καὶ μὴ θαυμάζετε, ἀδελφοί, εἰ μισεῖ
ὑμᾶσ ὁ κόσμοσ. **14** ἡμεῖσ οἴδαμεν ὅτι με-
ταβεβήκαμεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰσ τὴν ζωήν,
ὅτι ἀγαπῶμεν τοὺσ ἀδελφούσ· ὁ μὴ ἀγαπῶν
μένει ἐν τῷ θανάτῳ. **15** πᾶσ ὁ μισῶν τὸν
ἀδελφὸν αὐτοῦ ἀνθρωποκτόνοσ ἐστίν, καὶ
οἴδατε ὅτι πᾶσ ἀνθρωποκτόνοσ οὐκ ἔχει ζωὴν
αἰώνιον ἐν ἑαυτῷ μένουσαν. **16** ἐν τούτῳ
ἐγνώκαμεν τὴν ἀγάπην, ὅτι ἐκεῖνοσ ὑπὲρ
ἡμῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔθηκεν· καὶ ἡμεῖσ
ὀφείλομεν ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν τὰσ ψυχὰσ
θεῖναι. **17** ὃσ δ' ἂν ἔχῃ τὸν βίον τοῦ κό-
σμου καὶ θεωρῇ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ χρείαν
ἔχοντα καὶ κλείσῃ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ ἀπ'

13. και μη: om και | αδελφοι: add μου 14. ο μη αγαπων: add τον αδελφον 15. εν αυτω 16. τιθεναι

10 Io 8, 47. **11** 1, 5. 2, 7 s. **12** Gen 4, 8. **13** Io 15, 18 s. **14** Io 5, 24. **15** 2, 10 s. Mt 5, 21 s. **16** Io 15, 12 s. **12** Iac 2, 15 s.

αὐτοῦ, πῶσ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ μένει ἐν
αὐτῷ;

18 Τεκνία, μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ μηδὲ τῇ
γλώσσῃ, ἀλλὰ ἐν ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ. 19 καὶ
ἐν τούτῳ γνωσόμεθα ὅτι ἐκ τῆσ ἀληθείασ
ἐσμέν, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ πείσομεν τὰσ
καρδίασ ἡμῶν· 20 ὅτι ἐὰν καταγινώσκῃ
ἡμῶν ἡ καρδία, ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ θεὸσ
τῆσ καρδίασ ἡμῶν, καὶ γινώσκει πάντα.

21 Ἀγαπητοί, ἐὰν ἡ καρδία ἡμῶν μὴ
καταγινώσκῃ ἡμῶν, παρρησίαν ἔχομεν πρὸσ
τὸν θεόν, 22 καὶ ὃ ἐὰν αἰτῶμεν λαμβάνο-
μεν ἀπ' αὐτοῦ, ὅτι τὰσ ἐντολὰσ αὐτοῦ τη-
ροῦμεν καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιον αὐτοῦ ποιοῦ-
μεν. 23 καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ,
ἵνα πιστεύωμεν τῷ ὀνόματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ
Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἀγαπῶμεν ἀλλήλουσ
καθὼσ ἔδωκεν ἐντολὴν ἡμῖν. 24 καὶ ὁ
τηρῶν τὰσ ἐντολὰσ αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει καὶ
αὐτὸσ ἐν αὐτῷ· καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν
ὅτι μένει ἐν ἡμῖν, ἐκ τοῦ πνεύματοσ οὗ
ἡμῖν ἔδωκεν.

IV.

Falsi spiritus cavendi. Dei amor erga nos amore fratrum imitandus.

1 Ἀγαπητοί, μὴ παντὶ πνεύματι πι-
στεύετε, ἀλλὰ δοκιμάζετε τὰ πνεύματα εἰ

18. τεκνια μου | om τη | αλλ | om εν 19. γνωσομεθα: γινωσκομεν 22. απ: παρ 23. πιστευσωμεν | ημιν: om

21 2, 28. 4, 17. 22 5, 14. Mt 21, 22. Io 9, 31. 23 3, 11. 24 4, 13. Rom 8, 9. 2 Cor 1, 22. IV. 1 2 Io 7. 2 Pet 2, 1.

ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν, ὅτι πολλοὶ ψευδοπρο-
φῆται ἐξεληλύθασιν εἰσ τὸν κόσμον. 2 ἐν
τούτῳ γινώσκετε τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ· πᾶν
πνεῦμα ὃ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ
ἐληλυθότα ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν, 3 καὶ πᾶν
πνεῦμα ὃ μὴ ὁμολογεῖ τὸν Ἰησοῦν, ἐκ τοῦ
θεοῦ οὐκ ἔστιν· καὶ τοῦτό ἐστιν τὸ τοῦ
ἀντιχρίστου, ὃ ἀκηκόατε ὅτι ἔρχεται, καὶ
νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἐστὶν ἤδη.

4 Ὑμεῖσ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστέ, τεκνία, καὶ
νενικήκατε αὐτούσ, ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ ἐν
ὑμῖν ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ. 5 αὐτοὶ ἐκ τοῦ
κόσμου εἰσίν· διὰ τοῦτο ἐκ τοῦ κόσμου λα-
λοῦσιν καὶ ὁ κόσμοσ αὐτῶν ἀκούει. 6 ἡμεῖσ
ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμέν· ὁ γινώσκων τὸν θεὸν
ἀκούει ἡμῶν, ὃσ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ θεοῦ
οὐκ ἀκούει ἡμῶν. ἐκ τούτου γινώσκομεν τὸ
πνεῦμα τῆσ ἀληθείασ καὶ τὸ πνεῦμα τῆσ
πλάνησ.

7 Ἀγαπητοί, ἀγαπῶμεν ἀλλήλουσ, ὅτι ἡ
ἀγάπη ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν, καὶ πᾶσ ὁ ἀγα-
πῶν ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται καὶ γινώσκει
τὸν θεόν. 8 ὁ μὴ ἀγαπῶν οὐκ ἔγνω τὸν
θεόν, ὅτι ὁ θεὸσ ἀγάπη ἐστίν. 9 ἐν τούτῳ
ἐφανερώθη ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐν ἡμῖν, ὅτι
τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἀπέσταλκεν ὁ
θεὸσ εἰσ τὸν κόσμον, ἵνα ζήσωμεν δι' αὐτοῦ.

IV. 3. τον ιησουν χριστον additque εν σαρκι εληλυθοτα

---

3 15. 2, 22. **5** Io 3, 31. 15, 19. **6** Io 8, 47. **7** 3, 11. **8** 16. **9** Rom 5 8. Io 3, 16.

10 ἐν τούτῳ ἐστὶν ἡ ἀγάπη, οὐχ ὅτι ἡμεῖς
ἠγαπήσαμεν τὸν θεόν, ἀλλ᾽ ὅτι αὐτὸς ἠγά-
πησεν ἡμᾶς καὶ ἀπέστειλεν τὸν υἱὸν αὐτοῦ
ἱλασμὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν.

11 Ἀγαπητοί, εἰ οὕτως ὁ θεὸς ἠγάπησεν
ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ἀλλήλους ἀγα-
πᾶν. **12** θεὸν οὐδεὶς πώποτε τεθέαται·
ἐὰν ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν
μένει καὶ ἡ ἀγάπη αὐτοῦ τετελειωμένη ἐν
ἡμῖν ἐστίν. **13** ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι
ἐν αὐτῷ μένομεν καὶ αὐτὸς ἐν ἡμῖν, ὅτι
ἐκ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ δέδωκεν ἡμῖν.
14 καὶ ἡμεῖς τεθεάμεθα καὶ μαρτυροῦμεν
ὅτι ὁ πατὴρ ἀπέσταλκεν τὸν υἱὸν σωτῆρα
τοῦ κόσμου. **15** ὃς ἂν ὁμολογήσῃ ὅτι
Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ θεὸς ἐν
αὐτῷ μένει καὶ αὐτὸς ἐν τῷ θεῷ. **16** καὶ
ἡμεῖς ἐγνώκαμεν καὶ πεπιστεύκαμεν τὴν
ἀγάπην ἣν ἔχει ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν. ὁ θεὸς
ἀγάπη ἐστίν, καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ ἐν
τῷ θεῷ μένει καὶ ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ μένει.

17 Ἐν τούτῳ τετελείωται ἡ ἀγάπη μεθ᾽
ἡμῶν, ἵνα παρρησίαν ἔχωμεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ
τῆς κρίσεως, ὅτι καθὼς ἐκεῖνός ἐστιν καὶ
ἡμεῖς ἐσμὲν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. **18** φό-
βος οὐκ ἔστιν ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἀλλ᾽ ἡ τελεία
ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον, ὅτι ὁ φόβος

12. τετελ. εστιν εν ημιν 16. om μενει post ο θε. εν αυτ.

10 19. 2, 2. **12** Io 1, 18. **14** 1, 1. **15** 4, 2. 5, 1. **16** Io 6, 69.

κόλασιν ἔχει, ὁ δὲ φοβούμενος οὐ τετελείω-
ται ἐν τῇ ἀγάπῃ. **19** ἡμεῖς ἀγαπῶμεν, ὅτι
αὐτὸς πρῶτος ἠγάπησεν ἡμᾶς. **20** ἐάν τις
εἴπῃ ὅτι ἀγαπῶ τὸν θεόν, καὶ τὸν ἀδελφὸν
αὐτοῦ μισῇ, ψεύστης ἐστίν· ὁ γὰρ μὴ ἀγα-
πῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ὃν ἑώρακεν, τὸν
θεὸν ὃν οὐχ ἑώρακεν οὐ δύναται ἀγαπᾶν.
21 καὶ ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔχομεν ἀπ'
αὐτοῦ, ἵνα ὁ ἀγαπῶν τὸν θεὸν ἀγαπᾷ καὶ
τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

V.

Fide et obsequio deum diligi. Tres de Christo testes qui unum sunt. Fiducia precandi. Frater peccans non ad mortem. Deus verus.

1 Πᾶς ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ
Χριστός, ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται, καὶ πᾶς
ὁ ἀγαπῶν τὸν γεννήσαντα ἀγαπᾷ καὶ τὸν
γεγεννημένον ἐξ αὐτοῦ. **2** ἐν τούτῳ γινώ-
σκομεν ὅτι ἀγαπῶμεν τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ,
ὅταν τὸν θεὸν ἀγαπῶμεν καὶ τὰς ἐντολὰς
αὐτοῦ ποιῶμεν. **3** αὕτη γάρ ἐστιν ἡ ἀγάπη
τοῦ θεοῦ, ἵνα τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν·
καὶ αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ βαρεῖαι οὐκ εἰσίν,
4 ὅτι πᾶν τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ θεοῦ νικᾷ
τὸν κόσμον· καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ νίκη ἡ νική-
σασα τὸν κόσμον, ἡ πίστις ἡμῶν. **5** τίς
ἐστιν ὁ νικῶν τὸν κόσμον εἰ μὴ ὁ πιστεύων
ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ;

19. αγαπωμεν: add αυτον 20. ου δυνατ.: πως δυνατ.
V. 2. ποιωμεν: τηρωμεν

21 5, 1 s.
V. **3** 2, 5. 2 Io 6. Io 14, 15. **4** Io 16, 33. **5** 4, 15.

6 Οὗτόσ ἐστιν ὁ ἐλθὼν δι' ὕδατοσ καὶ
αἵματοσ, Ἰησοῦσ Χριστόσ· οὐκ ἐν τῷ ὕδατι
μόνον, ἀλλ' ἐν τῷ ὕδατι καὶ ἐν τῷ αἵματι·
καὶ τὸ πνεῦμά ἐστιν τὸ μαρτυροῦν, ὅτι τὸ
πνεῦμά ἐστιν ἡ ἀλήθεια. **7** ὅτι τρεῖσ εἰσὶν
οἱ μαρτυροῦντεσ, **8** τὸ πνεῦμα καὶ τὸ ὕδωρ
καὶ τὸ αἷμα, καὶ οἱ τρεῖσ εἰσ τὸ ἕν εἰσιν.
9 εἰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀνθρώπων λαμβά-
νομεν, ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ μείζων ἐστίν,
ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ, ὅτι
μεμαρτύρηκεν περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. **10** ὁ
πιστεύων εἰσ τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ ἔχει τὴν
μαρτυρίαν ἐν αὐτῷ· ὁ μὴ πιστεύων τῷ θεῷ
ψεύστην πεποίηκεν αὐτόν, ὅτι οὐ πεπίστευ-
κεν εἰσ τὴν μαρτυρίαν ἣν μεμαρτύρηκεν ὁ
θεὸσ περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. **11** καὶ αὕτη
ἐστὶν ἡ μαρτυρία, ὅτι ζωὴν αἰώνιον ἔδωκεν
ἡμῖν ὁ θεόσ, καὶ αὕτη ἡ ζωὴ ἐν τῷ υἱῷ
αὐτοῦ ἐστίν. **12** ὁ ἔχων τὸν υἱὸν ἔχει τὴν
ζωήν· ὁ μὴ ἔχων τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ τὴν
ζωὴν οὐκ ἔχει.

13 Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν ἵνα εἰδῆτε ὅτι
ζωὴν ἔχετε αἰώνιον, τοῖσ πιστεύουσιν εἰσ τὸ

---

6. ιησ. ο χριστ. | εν tert: om 7 et 8. μαρτυρουντεσ: add ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ πατήρ, ὁ λόγοσ καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα· καὶ οὗτοι οἱ τρεῖσ ἕν εἰσι. [8] καὶ τρεῖσ εἰσὶν οἱ μαρτυροῦντεσ ἐν τῇ γῇ 9. οτι sec: ην 10. εν εαυτω 13. ταυτ. εγρ. υμιν: add τοισ πιστευουσιν εισ το ονομα του υιου του θεου | τοισ πιστευουσιν: και ινα πιστευητε

---

9 Io 5, 36. **11** 2, 25. **12** Io 3, 36. **13** Io 20, 31.

ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ. **14** καὶ αὕτη
ἐστὶν ἡ παρρησία ἣν ἔχομεν πρὸσ αὐτόν,
ὅτι ἐάν τι αἰτώμεθα κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ
ἀκούει ἡμῶν. **15** καὶ ἐὰν οἴδαμεν ὅτι ἀκούει
ἡμῶν ὃ ἐὰν αἰτώμεθα, οἴδαμεν ὅτι ἔχομεν
τὰ αἰτήματα ἃ ᾐτήκαμεν ἀπ᾽ αὐτοῦ. **16** ἐάν
τισ ἴδῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἁμαρτάνοντα
ἁμαρτίαν μὴ πρὸσ θάνατον, αἰτήσει, καὶ
δώσει αὐτῷ ζωήν, τοῖσ ἁμαρτάνουσιν μὴ
πρὸσ θάνατον. ἔστιν ἁμαρτία πρὸσ θάνατον·
οὐ περὶ ἐκείνησ λέγω ἵνα ἐρωτήσῃ. **17** πᾶσα
ἀδικία ἁμαρτία ἐστίν, καὶ ἔστιν ἁμαρτία
οὐ πρὸσ θάνατον.

18 Οἴδαμεν ὅτι πᾶσ ὁ γεγεννημένοσ ἐκ
τοῦ θεοῦ οὐχ ἁμαρτάνει, ἀλλ᾽ ὁ γεννηθεὶσ
ἐκ τοῦ θεοῦ τηρεῖ αὐτόν, καὶ ὁ πονηρὸσ
οὐχ ἅπτεται αὐτοῦ. **19** οἴδαμεν ὅτι ἐκ τοῦ
θεοῦ ἐσμέν, καὶ ὁ κόσμοσ ὅλοσ ἐν τῷ πο-
νηρῷ κεῖται. **20** οἴδαμεν δὲ ὅτι ὁ υἱὸσ τοῦ
θεοῦ ἥκει, καὶ δέδωκεν ἡμῖν διάνοιαν ἵνα
γινώσκομεν τὸν ἀληθινόν· καὶ ἐσμὲν ἐν τῷ
ἀληθινῷ, ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστῷ·
οὗτόσ ἐστιν ὁ ἀληθινὸσ θεὸσ καὶ ζωὴ
αἰώνιοσ.

21 Τεκνία, φυλάξατε ἑαυτὰ ἀπὸ τῶν
εἰδώλων.

---

14. ς (non ςe) ακου. υμων per errorem 15. ο αν | απ: παρ 18. τηρει εαυτον 20. ινα γινωσκωμεν | και η ζωη 21. φυλ. εαυτουσ | ειδωλων: add αμην

---

14 3, 22. Io 14, 13. **18** 3, 9. **19** 4, 4. **21** 1 Cor 10, 14.

ΙΩΑΝΝΟΥ Β̄.

Laudatur Cyria cum liberis. In caritate persistendum. Cavendi seductores. Spes visendi.

1 Ὁ πρεσβύτερος ἐκλεκτῇ Κυρίᾳ καὶ
τοῖς τέκνοις αὐτῆς, οὓς ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν
ἀληθείᾳ, καὶ οὐκ ἐγὼ μόνος ἀλλὰ καὶ πάν-
τες οἱ ἐγνωκότες τὴν ἀλήθειαν, 2 διὰ τὴν
ἀλήθειαν τὴν μένουσαν ἐν ἡμῖν, καὶ μεθ᾽
ἡμῶν ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα. 3 ἔσται μεθ᾽
ἡμῶν χάρις ἔλεος εἰρήνη παρὰ θεοῦ πατρὸς
καὶ παρὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ
πατρός, ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἀγάπῃ.
4 Ἐχάρην λίαν ὅτι εὕρηκα ἐκ τῶν τέκνων
σου περιπατοῦντας ἐν ἀληθείᾳ καθὼς ἐντο-
λὴν ἐλάβομεν παρὰ τοῦ πατρός. 5 καὶ νῦν
ἐρωτῶ σε, Κυρία, οὐχ ὡς ἐντολὴν καινὴν
γράφων σοι, ἀλλὰ ἣν εἴχαμεν ἀπ᾽ ἀρχῆς,
ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους. 6 καὶ αὕτη ἐστὶν
ἡ ἀγάπη, ἵνα περιπατῶμεν κατὰ τὰς ἐντολὰς
αὐτοῦ· αὕτη ἡ ἐντολή ἐστιν, ἵνα καθὼς ἠκού-
σατε ἀπ᾽ ἀρχῆς, ἵνα ἐν αὐτῇ περιπατῆτε.
7 ὅτι πολλοὶ πλάνοι ἐξῆλθον εἰς τὸν κόσμον,

---

* ς^e ιωαννου του αποστολου επιστ. καθολικη δευτερα, ς επιστολη ιωαννου δευτερα

1. κυρίᾳ, item post 3. ς^e μεθ υμων | κυριου ιησ. χρι. 5. γραφω (ς^e -φων) σοι καινην | ειχομεν 6. αυτη εστιν η εντολη | ινα καθως: om h. l. ινα 7. εισηλθον

---

3 1 Tim 1, 2. 2 Tim 1, 2. Tit 1, 4. **4** 3 Io 2. **5** 1 Io 2, 7. **6** 1 Io 5, 3. **7** 1 Io 2, 18 s. 4, 1 s.

οἱ μὴ ὁμολογοῦντεσ Ἰησοῦν Χριστὸν ἐρχό-
μενον ἐν σαρκί· οὗτόσ ἐστιν ὁ πλάνοσ καὶ
ὁ ἀντίχριστοσ. **8** βλέπετε ἑαυτούσ, ἵνα μὴ
ἀπολέσητε ἃ εἰργάσασθε, ἀλλὰ μισθὸν πλήρη
ἀπολάβητε. **9** πᾶσ ὁ προάγων καὶ μὴ μέ-
νων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ Χριστοῦ θεὸν οὐκ
ἔχει· ὁ μένων ἐν τῇ διδαχῇ, οὗτοσ καὶ τὸν
πατέρα καὶ τὸν υἱὸν ἔχει. **10** εἴ τισ ἔρχε-
ται πρὸσ ὑμᾶσ καὶ ταύτην τὴν διδαχὴν οὐ
φέρει, μὴ λαμβάνετε αὐτὸν εἰσ οἰκίαν, καὶ
χαίρειν αὐτῷ μὴ λέγετε· **11** ὁ λέγων γὰρ
αὐτῷ χαίρειν κοινωνεῖ τοῖσ ἔργοισ αὐτοῦ
τοῖσ πονηροῖσ.

12 Πολλὰ ἔχων ὑμῖν γράφειν οὐκ ἐβου-
λήθην διὰ χάρτου καὶ μέλανοσ, ἀλλὰ ἐλπίζω
γενέσθαι πρὸσ ὑμᾶσ καὶ στόμα πρὸσ στόμα
λαλῆσαι, ἵνα ἡ χαρὰ ἡμῶν πεπληρωμένη ᾖ.
13 ἀσπάζεταί σε τὰ τέκνα τῆσ ἀδελφῆσ
σου τῆσ ἐκλεκτῆσ.

---

8. απολεσωμεν et απολαβωμεν | ειργασαμεθα 9. προαγων: παραβαινων | διδαχη sec: add του χριστου 11. ο γαρ λεγων 12. ηβουληθην | γενεσθαι: ελθειν | η πεπληρωμ. 13. τησ εκλεκτησ: add αμην

---

9 1 Io 2, 23. **12** 3 Io 13. 1 Io 1, 4.

ΙΩΑΝΝΟΥ Γ.

Caii hospitalitas laudatur. Diotrephes et Demetrius.

1 Ὁ πρεσβύτεροσ Γαΐῳ τῷ ἀγαπητῷ,
ὃν ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ.
2 Ἀγαπητέ, περὶ πάντων εὔχομαί σε
εὐοδοῦσθαι καὶ ὑγιαίνειν, καθὼσ εὐοδοῦταί
σου ἡ ψυχή. **3** ἐχάρην. λίαν ἐρχομένων
ἀδελφῶν καὶ μαρτυρούντων σου τῇ ἀληθείᾳ,
καθὼσ σὺ ἐν ἀληθείᾳ περιπατεῖσ. **4** μειζο-
τέραν τούτων οὐκ ἔχω χαράν, ἵνα ἀκούω
τὰ ἐμὰ τέκνα ἐν τῇ ἀληθείᾳ περιπατοῦντα.
5 Ἀγαπητέ, πιστὸν ποιεῖσ ὃ ἐὰν ἐργάσῃ
εἰσ τοὺσ ἀδελφοὺσ καὶ τοῦτο ξένουσ, **6** οἳ
ἐμαρτύρησάν σου τῇ ἀγάπῃ ἐνώπιον ἐκκλη-
σίασ, οὓσ καλῶσ ποιήσεισ προπέμψασ ἀξίωσ
τοῦ θεοῦ. **7** ὑπὲρ γὰρ τοῦ ὀνόματοσ ἐξῆλ-
θαν μηδὲν λαμβάνοντεσ ἀπὸ τῶν ἐθνικῶν.
8 ἡμεῖσ οὖν ὀφείλομεν ὑπολαμβάνειν τοὺσ
τοιούτουσ, ἵνα συνεργοὶ γινώμεθα τῇ ἀλη-
θείᾳ. **9** ἔγραψά τι τῇ ἐκκλησίᾳ· ἀλλ' ὁ
φιλοπρωτεύων αὐτῶν Διοτρεφὴσ οὐκ ἐπιδέ-

---

* ς επιστολη ιωαννου τριτη, ςe ιωαννου του αποστολου επιστολη καθολικη τριτη
3. εχαρην: add γαρ 5. και τουτο: και εισ τουσ 7. τ. ονοματοσ: ςe add αυτου | εξηλθον | απο τ. εθνων 8. απολαμβανειν 9. τι: om

---

1 Act 19, 29. 20, 4. Rom 16, 23. 1 Cor 1, 15.
3 2 Io 4.

χεται ἡμᾶσ. 10 διὰ τοῦτο, ἐὰν ἔλθω, ὑπο-
μνήσω αὐτοῦ τὰ ἔργα ἃ ποιεῖ λόγοισ πονη-
ροῖσ φλυαρῶν ἡμᾶσ, καὶ μὴ ἀρκούμενοσ ἐπὶ
τούτοισ οὔτε αὐτὸσ ἐπιδέχεται τοὺσ ἀδελ-
φοὺσ καὶ τοὺσ βουλομένουσ κωλύει καὶ τῆσ
ἐκκλησίασ ἐκβάλλει.

11 Ἀγαπητέ, μὴ μιμοῦ τὸ κακὸν ἀλλὰ
τὸ ἀγαθόν. ὁ ἀγαθοποιῶν ἐκ τοῦ θεοῦ
ἐστίν· ὁ κακοποιῶν οὐχ ἑώρακεν τὸν θεόν.
12 Δημητρίῳ μεμαρτύρηται ὑπὸ πάντων
καὶ ὑπὸ αὐτῆσ τῆσ ἀληθείασ· καὶ ἡμεῖσ
δὲ μαρτυροῦμεν, καὶ οἶδασ ὅτι ἡ μαρτυρία
ἡμῶν ἀληθήσ ἐστιν.

13 Πολλὰ εἶχον γράψαι σοι, ἀλλ' οὐ θέλω
διὰ μέλανοσ καὶ καλάμου σοι γράφειν·
14 ἐλπίζω δὲ εὐθέωσ σε ἰδεῖν, καὶ στόμα
πρὸσ στόμα λαλήσομεν. 15 εἰρήνη σοι.
ἀσπάζονταί σε οἱ φίλοι· ἀσπάζου τοὺσ φί-
λουσ κατ' ὄνομα.

---

10. εκ τησ εκκλησιασ 11. ο δε κακοποι. 12. υπ αυτησ | οιδασ: οιδατε 12. γραψαι σοι: γραφειν sine σοι | γραφειν: γραψαι 14. ιδειν σε

---

11 1 Io 3, 10. 12 Io 21, 24. 13 2 Io 12.

ΙΟΥΔΑ.

Adversus licentiam peccandi. Exempla poenae fidei desertae: Iudaei, angeli, Sodoma. Michahel et Satan. Enochi et apostolorum dicta. Consulendum deceptis. Deo gloria.

1 Ἰούδασ Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλοσ, ἀδελ-
φὸσ δὲ Ἰακώβου, τοῖσ ἐν θεῷ πατρὶ ἠγα-
πημένοισ καὶ Ἰησοῦ Χριστῷ τετηρημένοισ
κλητοῖσ. 2 ἔλεοσ ὑμῖν καὶ εἰρήνη καὶ ἀγάπη
πληθυνθείη.

3 Ἀγαπητοί, πᾶσαν σπουδὴν ποιούμενοσ
γράφειν ὑμῖν περὶ τῆσ κοινῆσ ἡμῶν σωτη-
ρίασ, ἀνάγκην ἔσχον γράψαι ὑμῖν παρακα-
λῶν ἐπαγωνίζεσθαι τῇ ἅπαξ παραδοθείσῃ
τοῖσ ἁγίοισ πίστει. 4 παρεισέδυσαν γάρ
τινεσ ἄνθρωποι, οἱ πάλαι προγεγραμμένοι
εἰσ τοῦτο τὸ κρίμα, ἀσεβεῖσ, τὴν τοῦ θεοῦ
ἡμῶν χάριτα μετατιθέντεσ εἰσ ἀσέλγειαν
καὶ τὸν μόνον δεσπότην καὶ κύριον ἡμῶν
Ἰησοῦν Χριστὸν ἀρνούμενοι.

5 Ὑπομνῆσαι δὲ ὑμᾶσ βούλομαι, εἰδότασ
ἅπαξ πάντα, ὅτι κύριοσ λαὸν ἐκ γῆσ Αἰγύ-
πτου σώσασ τὸ δεύτερον τοὺσ μὴ πιστεύ-
σαντασ ἀπώλεσεν, 6 ἀγγέλουσ τε τοὺσ μὴ

---

* ς et ς^{e} ιουδα του αποστολου επιστολη καθολικη
1. ηγαπημενοισ: ηγιασμενοισ 3. ημων: om 4. χαριν | δεσποτην: add θεον 5. ειδοτασ: add υμασ | παντα: τουτο | οτι ο κυριοσ

---

2 2 Pet 1, 2. **4** 2 Pet 2, 1 ss. **5** Num 14, 35 ss. **6** 2 Pe 2, 4.

τηρήσαντασ τὴν ἑαυτῶν ἀρχὴν ἀλλὰ ἀπολι-
πόντασ τὸ ἴδιον οἰκητήριον εἰσ κρίσιν με-
γάλησ ἡμέρασ δεσμοῖσ ἀϊδίοισ ὑπὸ ζόφον
τετήρηκεν· 7 ὡσ Σόδομα καὶ Γόμορρα καὶ
αἱ περὶ αὐτὰσ πόλεισ, τὸν ὅμοιον τρόπον
τούτοισ ἐκπορνεύσασαι καὶ ἀπελθοῦσαι ὀπίσω
σαρκὸσ ἑτέρασ, πρόκεινται δεῖγμα πυρὸσ
αἰωνίου δίκην ὑπέχουσαι. 8 ὁμοίωσ μέν-
τοι καὶ οὗτοι ἐνυπνιαζόμενοι σάρκα μὲν
μιαίνουσιν, κυριότητα δὲ ἀθετοῦσιν, δόξασ
δὲ βλασφημοῦσιν. 9 ὁ δὲ Μιχαὴλ ὁ ἀρχ-
άγγελοσ, ὅτε τῷ διαβόλῳ διακρινόμενοσ διε-
λέγετο περὶ τοῦ Μωϋσέωσ σώματοσ, οὐκ
ἐτόλμησεν κρίσιν ἐπενεγκεῖν βλασφημίασ,
ἀλλὰ εἶπεν· ἐπιτιμήσαι σοι κύριοσ. 10 οὗ-
τοι δὲ ὅσα μὲν οὐκ οἴδασιν βλασφημοῦσιν,
ὅσα δὲ φυσικῶσ ὡσ τὰ ἄλογα ζῶα ἐπίσταν-
ται, ἐν τούτοισ φθείρονται. 11 οὐαὶ αὐτοῖσ,
ὅτι τῇ ὁδῷ τοῦ Κάϊν ἐπορεύθησαν, καὶ τῇ
πλάνῃ τοῦ Βαλαὰμ μισθοῦ ἐξεχύθησαν, καὶ
τῇ ἀντιλογίᾳ τοῦ Κορὲ ἀπώλοντο. 12 Οὗτοί
εἰσιν οἱ ἐν ταῖσ ἀγάπαισ ὑμῶν σπιλά-
δεσ, συνευωχούμενοι ἀφόβωσ, ἑαυτοὺσ ποι-
μαίνοντεσ, νεφέλαι ἄνυδροι ὑπὸ ἀνέμων πα-
ραφερόμεναι, δένδρα φθινοπωρινὰ ἄκαρπα
δὶσ ἀποθανόντα ἐκριζωθέντα, 13 κύματα

7. ομοι. τουτοισ τροπ. 9. μωσεωσ | αλλ ειπ. 12. om οι ante εν ταισ | περιφερομεναι

7 Gen 19. 2 Pet 2, 6. **8** 2 Pet 2, 10. **9** Dan 12, 1. Deut 34, 5. 2 Pet 2, 11. Zach 3, 2. **10** 2 Pet 2, 12. **11** Gen 4, 8. Num 22, 16. 2 Pet 2, 15. **12** 2 Pet 2, 13. 17. **13** Es 57, 20.

ἄγρια θαλάσσησ ἐπαφρίζοντα τὰσ ἑαυτῶν
αἰσχύνασ, ἀστέρεσ πλανῆται, οἷσ ὁ ζόφοσ
τοῦ σκότουσ εἰσ αἰῶνα τετήρηται. **14** ἐπρο-
φήτευσεν δὲ καὶ τούτοισ ἕβδομοσ ἀπὸ Ἀδὰμ
Ἐνὼχ λέγων· ἰδοὺ ἦλθεν κύριοσ ἐν ἁγίαισ
μυριάσιν αὐτοῦ, **15** ποιῆσαι κρίσιν κατὰ
πάντων καὶ ἐλέγξαι πάντασ τοὺσ ἀσεβεῖσ
αὐτῶν περὶ πάντων τῶν ἔργων ἀσεβείασ
αὐτῶν ὧν ἠσέβησαν καὶ περὶ πάντων τῶν
σκληρῶν λόγων ὧν ἐλάλησαν κατ᾿ αὐτοῦ
ἁμαρτωλοὶ ἀσεβεῖσ. **16** οὗτοί εἰσιν γογγυσταὶ
μεμψίμοιροι, κατὰ τὰσ ἐπιθυμίασ αὐτῶν
πορευόμενοι, καὶ τὸ στόμα αὐτῶν λαλεῖ ὑπέρ-
ογκα, θαυμάζοντεσ πρόσωπα ὠφελείασ χάριν.

17 Ὑμεῖσ δέ, ἀγαπητοί, μνήσθητε τῶν
ῥημάτων τῶν προειρημένων ὑπὸ τῶν ἀπο-
στόλων τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,
18 ὅτι ἔλεγον ὑμῖν· ἐπ᾿ ἐσχάτου τοῦ χρό-
νου ἔσονται ἐμπαῖκται κατὰ τὰσ ἑαυτῶν
ἐπιθυμίασ πορευόμενοι τῶν ἀσεβειῶν. **19** οὗ-
τοί εἰσιν οἱ ἀποδιορίζοντεσ, ψυχικοί, πνεῦμα
μὴ ἔχοντεσ. **20** ὑμεῖσ δέ, ἀγαπητοί, ἐποι-
κοδομοῦντεσ ἑαυτοὺσ τῇ ἁγιωτάτῃ ὑμῶν
πίστει, ἐν πνεύματι ἁγίῳ προσευχόμενοι,
21 ἑαυτοὺσ ἐν ἀγάπῃ θεοῦ τηρήσατε,
προσδεχόμενοι τὸ ἔλεοσ τοῦ κυρίου ἡμῶν

13. εισ τον αιωνα 14. προεφητευσε | εν μυριασιν αγιαισ αυτου 15. εξελεγξαι | παντ. τ. ασεβεισ: add αυτων | λογων: om 18. υμιν: add οτι | εν εσχατω χρονω 19. οι αποδιοριζ.: ςᵉ add εαυτουσ 20. εποικοδ. εαυτ. post πιστει pon

14 Gen 5, 18. **16** 2 Pet 2, 18. **17** 2 Pet 3, 2
18 2 Pet 3, 3. 2, 10. **20** 2 Pet 3, 17.

ʼΙησοῦ Χριστοῦ εἰσ ζωὴν αἰώνιον. **22** καὶ
οὓσ μὲν ἐλέγχετε διακρινομένουσ, **23** οὓσ
δὲ σώζετε ἐκ πυρὸσ ἁρπάζοντεσ, οὓσ δὲ
ἐλεᾶτε ἐν φόβῳ, μισοῦντεσ καὶ τὸν ἀπὸ
τῆσ σαρκὸσ ἐσπιλωμένον χιτῶνα.

24 Τῷ δὲ δυναμένῳ φυλάξαι ὑμᾶσ ἀπταί-
στουσ καὶ στῆσαι κατενώπιον τῆσ δόξησ
αὐτοῦ ἀμώμουσ ἐν ἀγαλλιάσει, **25** μόνῳ
θεῷ σωτῆρι ἡμῶν διὰ ʼΙησοῦ Χριστοῦ τοῦ
κυρίου ἡμῶν δόξα μεγαλωσύνη κράτοσ καὶ
ἐξουσία πρὸ παντὸσ τοῦ αἰῶνοσ καὶ νῦν καὶ
εἰσ πάντασ τοὺσ αἰῶνασ· ἀμήν.

---

22. ελεγχετε: ελεειτε | διακρινομενοι 23. ουσ δε εν φοβω σωζετε εκ του πυροσ αρπαζοντεσ | om ουσ δε ελεατ. εν φοβω 24. υμασ (el. ς[e]): ς αυτουσ 25. μονω: add σοφω | om δια ιησ. χρι. του κυρ. ημ. | και μεγαλωσυνη | om προ παντ. του αιωνοσ

---

24 s. Rom 16, 25 ss. **25** 1 Tim 1, 17. 2 Pet 3, 18.

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ.

I.

Iohannes septem ecclesiis dicit salutem. Patmi divinitus tactus. Visio filii hominis cum septem candelabris et stellis.

1 Ἀποκάλυψισ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἣν ἔδω-
κεν αὐτῷ ὁ θεόσ, δεῖξαι τοῖσ δούλοισ αὐτοῦ
ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει, καὶ ἐσήμανεν ἀπο-
στείλασ διὰ τοῦ ἀγγέλου αὐτοῦ τῷ δούλῳ
αὐτοῦ Ἰωάννῃ, **2** ὃσ ἐμαρτύρησεν τὸν λό-
γον τοῦ θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ
Χριστοῦ, ὅσα ἴδεν. **3** μακάριοσ ὁ ἀναγι-
νώσκων καὶ οἱ ἀκούοντεσ τὸν λόγον τῆσ
προφητείασ καὶ τηροῦντεσ τὰ ἐν αὐτῇ γε-
γραμμένα· ὁ γὰρ καιρὸσ ἐγγύσ.
4 Ἰωάννησ ταῖσ ἑπτὰ ἐκκλησίαισ ταῖσ
ἐν τῇ Ἀσίᾳ· χάρισ ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ ὁ
ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενοσ, καὶ ἀπὸ τῶν
ἑπτὰ πνευμάτων ἃ ἐνώπιον τοῦ θρόνου αὐ-
τοῦ, **5** καὶ ἀπὸ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ μάρτυσ
ὁ πιστόσ, ὁ πρωτότοκοσ τῶν νεκρῶν καὶ ὁ
ἄρχων τῶν βασιλέων τῆσ γῆσ. τῷ ἀγαπῶντι
ἡμᾶσ καὶ λύσαντι ἡμᾶσ ἐκ τῶν ἁμαρτιῶν

---

* αποκαλυψισ ιωαννου του θεολογου

I. 2. οσα: add τε | ειδε 3. τουσ λογουσ 4. απο του ο ων | α εστιν ενωπιον 5. ο πρωτ. εκ των | τω αγαπησαντι | λυσαντι: λουσαντι | εκ των: απο των

I. **1** 22, 6. **2** 9. 6, 9. **3** 22, 10. **5** Col 1, 18.

ἡμῶν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ, **6** καὶ ἐποίησεν
ἡμᾶσ βασιλείαν, ἱερεῖσ τῷ θεῷ καὶ πατρὶ
αὐτοῦ, αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτοσ εἰσ
τοὺσ αἰῶνασ τῶν αἰώνων· ἀμήν.

7 Ἰδοὺ ἔρχεται μετὰ τῶν νεφελῶν, καὶ
ὄψεται αὐτὸν πᾶσ ὀφθαλμὸσ καὶ οἵτινεσ
αὐτὸν ἐξεκέντησαν, καὶ κόψονται ἐπ' αὐτὸν
πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆσ γῆσ. ναί, ἀμήν. **8** ἐγώ
εἰμι τὸ ἄλφα καὶ τὸ ω, λέγει κύριοσ ὁ
θεόσ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενοσ, ὁ
παντοκράτωρ.

9 Ἐγὼ Ἰωάννησ, ὁ ἀδελφὸσ ὑμῶν καὶ
συνκοινωνὸσ ἐν τῇ θλίψει καὶ βασιλείᾳ καὶ
ὑπομονῇ ἐν Ἰησοῦ, ἐγενόμην ἐν τῇ νήσῳ
τῇ καλουμένῃ Πάτμῳ διὰ τὸν λόγον τοῦ
θεοῦ καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ. **10** ἐγε-
νόμην ἐν πνεύματι ἐν τῇ κυριακῇ ἡμέρᾳ,
καὶ ἤκουσα ὀπίσω μου φωνὴν μεγάλην ὡσ
σάλπιγγοσ **11** λεγούσησ· ὃ βλέπεισ γράψον
εἰσ βιβλίον καὶ πέμψον ταῖσ ἑπτὰ ἐκκλη-
σίαισ, εἰσ Ἔφεσον καὶ εἰσ Ζμύρναν καὶ εἰσ
Πέργαμον καὶ εἰσ Θυάτειρα καὶ εἰσ Σάρ-
δεισ καὶ εἰσ Φιλαδελφίαν καὶ εἰσ Λαοδι-
κίαν. **12** καὶ ἐπέστρεψα βλέπειν τὴν φω-

6. ημασ βασιλεισ και ιερεισ 8. τὸ Α καὶ τὸ Ω | ω: add αρχη και τελοσ | κυριοσ ο θεοσ: ο κυριοσ 9. ο και αδελφ. | συγκοινων. | και εν τη βασιλεια | εν ιησου: ιησου χριστου | μαρτυρ. ιησου χριστου 11. ο βλεπεισ: praem εγω ειμι το Α και το Ω, ο πρωτοσ και ο εσχατοσ, και | om επτα | εκκλησιαισ: add ταισ εν ασια | σμυρναν | φιλαδελφειαν | λαοδικειαν

6 5, 10. Ex 19, 6. Es 61, 6. **7** Zach 12, 10 ss. Dan 7, 13. **8** 21, 6 zc. Es 44, 6. **9** 22, 8. 2 Thess 3, 5. **10** 4, 1 s. **11** 2, 1. 8. 12. 18. 3, 1. 7. 14.

νὴν ἥτισ ἐλάλει μετ᾿ ἐμοῦ· καὶ ἐπιστρέψασ
εἶδον ἑπτὰ λυχνίασ χρυσᾶσ, **13** καὶ ἐν μέσῳ
τῶν λυχνιῶν ὅμοιον υἱὸν ἀνθρώπου, ἐνδεδυ-
μένον ποδήρη καὶ περιεζωσμένον πρὸσ τοῖσ
μασθοῖσ ζώνην χρυσᾶν· **14** ἡ δὲ κεφαλὴ
αὐτοῦ καὶ αἱ τρίχεσ λευκαὶ ὡσ ἔριον λευ-
κὸν ὡσ χιών, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡσ
φλὸξ πυρόσ, **15** καὶ οἱ πόδεσ αὐτοῦ ὅμοιοι
χαλκολιβάνῳ ὡσ ἐν καμίνῳ πεπυρωμένῳ,
καὶ ἡ φωνὴ αὐτοῦ ὡσ φωνὴ ὑδάτων πολ-
λῶν, **16** καὶ ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ αὐτοῦ
ἀστέρασ ἑπτά, καὶ ἐκ τοῦ στόματοσ αὐτοῦ
ῥομφαία δίστομοσ ὀξεῖα ἐκπορευομένη, καὶ
ἡ ὄψισ αὐτοῦ ὡσ ὁ ἥλιοσ φαίνει ἐν τῇ
δυνάμει αὐτοῦ. **17** καὶ ὅτε εἶδον αὐτόν,
ἔπεσα πρὸσ τοὺσ πόδασ αὐτοῦ ὡσ νεκρόσ,
καὶ ἔθηκεν τὴν δεξιὰν αὐτοῦ ἐπ᾿ ἐμὲ λέγων·
μὴ φοβοῦ· ἐγώ εἰμι ὁ πρῶτοσ καὶ ὁ ἔσχα-
τοσ **18** καὶ ὁ ζῶν, καὶ ἐγενόμην νεκρὸσ καὶ
ἰδοὺ ζῶν εἰμὶ εἰσ τοὺσ αἰῶνασ τῶν αἰώνων,
καὶ ἔχω τὰσ κλεῖσ τοῦ θανάτου καὶ τοῦ ᾅδου.
19 γράψον οὖν ἃ εἶδεσ καὶ ἅ εἰσὶν καὶ ἃ
μέλλει γενέσθαι μετὰ ταῦτα, **20** τὸ μυστή-
ριον τῶν ἑπτὰ ἀστέρων οὓσ εἶδεσ ἐπὶ τῆσ
δεξιᾶσ μου, καὶ τὰσ ἑπτὰ λυχνίασ τὰσ χρυ-
σᾶσ. οἱ ἑπτὰ ἀστέρεσ ἄγγελοι τῶν ἑπτὰ

12. ελαλησε 13. των επτα λυχνιων | υιω | μαστοισ | χρυσην 14. λευκαι ωσει 15. πεπυρωμενοι 16. δεξια αυτου χειρι 17. την δεξ. αυτ. χειρα | λεγων: add μοι 18. αιωνων: add αμην | του αδου κ. του θανατου 19. om ουν | γενεσθαι 20. αστερων ων | και αι επτα λυχνιαι ασ ειδεσ

13 Dan 7, 13. 10, 5. **15** Dan 10, 6. **16** Ex 1, 24. Es 49, 2. Iud 5, 31. **17** 2, 8. Es 48, 12.

ἐκκλησιῶν εἰσίν, καὶ αἱ λυχνίαι αἱ ἑπτὰ
ἑπτὰ ἐκκλησίαι εἰσίν.

II.

Epistula I. ad Ephesios. Nicolaitae. II. ad Smyrnenses. III. ad Pergamenos. Antipas, Balaam, Nicolaitae. IV. ad Thyatirenos. Hiezabel. Instat poena nisi resipiscant.

1 Τῷ ἀγγέλῳ τῆσ ἐν Ἐφέσῳ ἐκκλησίασ
γράψον· τάδε λέγει ὁ κρατῶν τοὺσ ἑπτὰ
ἀστέρασ ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, ὁ περιπατῶν ἐν
μέσῳ τῶν ἑπτὰ λυχνιῶν τῶν χρυσῶν· **2** οἶδα
τὰ ἔργα σου καὶ τὸν κόπον καὶ τὴν ὑπομονήν σου, καὶ ὅτι οὐ δύνῃ βαστάσαι κακούσ, καὶ ἐπείρασασ τοὺσ λέγοντασ ἑαυτοὺσ
ἀποστόλουσ καὶ οὐκ εἰσίν, καὶ εὗρεσ αὐτοὺσ ψευδεῖσ· **3** καὶ ὑπομονὴν ἔχεισ, καὶ
ἐβάστασασ διὰ τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐ κεκοπίακεσ. **4** ἀλλὰ ἔχω κατὰ σοῦ ὅτι τὴν ἀγάπην σου τὴν πρώτην ἀφῆκεσ. **5** μνημόνευε
οὖν πόθεν πέπτωκεσ, καὶ μετανόησον καὶ
τὰ πρῶτα ἔργα ποίησον· εἰ δὲ μή, ἔρχομαί
σοι καὶ κινήσω τὴν λυχνίαν σου ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆσ, ἐὰν μὴ μετανοήσῃσ. **6** ἀλλὰ
τοῦτο ἔχεισ, ὅτι μισεῖσ τὰ ἔργα τῶν Νικολαϊτῶν, ἃ κἀγὼ μισῶ. **7** ὁ ἔχων οὖσ ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖσ ἐκκλησίαισ·
τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ φαγεῖν ἐκ τοῦ ξύλου

II. 1. εν εφεσω: εφεσινησ 2. κοπον: add σου | επειρασω | λεγοντασ: φασκοντ. | εαυτουσ ειναι αποστολουσ 3. εβαστασασ και υπομον. εχεισ | και δια το ονομ. μου κεκοπιακασ και ου κεκμηκασ 4. αλλ. εχω | αφηκασ 5. εκπεπτωκασ | ερχομ. σοι: ς[e] add ταχυ, ς τάχει

II. **1** 1, 16. 13. **4** 14. 20. **6** 15. **7** 11 ις. 22, 2.

τῆσ ζωῆσ, ὅ ἐστιν ἐν τῷ παραδείσῳ τοῦ
θεοῦ.

8 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆσ ἐν Ζμύρνῃ ἐκκλη-
σίασ γράψον· τάδε λέγει ὁ πρῶτοσ καὶ ὁ
ἔσχατοσ, ὃσ ἐγένετο νεκρὸσ καὶ ἔζησεν·
9 οἶδά σου τὴν θλίψιν καὶ τὴν πτωχείαν,
ἀλλὰ πλούσιοσ εἶ, καὶ τὴν βλασφημίαν ἐκ
τῶν λεγόντων Ἰουδαίουσ εἶναι ἑαυτούσ, καὶ
οὐκ εἰσὶν ἀλλὰ συναγωγὴ τοῦ σατανᾶ. 10 μη-
δὲν φοβοῦ ἃ μέλλεισ πάσχειν. ἰδοὺ μέλλει
βαλεῖν ὁ διάβολοσ ἐξ ὑμῶν εἰσ φυλακὴν
ἵνα πειρασθῆτε, καὶ ἕξετε θλίψιν ἡμερῶν
δέκα. γίνου πιστὸσ ἄχρι θανάτου, καὶ δώσω
σοι τὸν στέφανον τῆσ ζωῆσ. 11 ὁ ἔχων
οὖσ ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖσ ἐκ-
κλησίαισ· ὁ νικῶν οὐ μὴ ἀδικηθῇ ἐκ τοῦ
θανάτου τοῦ δευτέρου.

12 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆσ ἐν Περγάμῳ ἐκ-
κλησίασ γράψον· τάδε λέγει ὁ ἔχων τὴν
ῥομφαίαν τὴν δίστομον τὴν ὀξεῖαν· 13 οἶδα
ποῦ κατοικεῖσ· ὅπου ὁ θρόνοσ τοῦ σατανᾶ·
καὶ κρατεῖσ τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐκ ἠρνήσω
τὴν πίστιν μου ἐν ταῖσ ἡμέραισ Ἀντείπασ
ὁ μάρτυσ μου ὁ πιστόσ μου, ὃσ ἀπεκτάνθη
παρ' ὑμῖν, ὅπου ὁ σατανᾶσ κατοικεῖ. 14 ἀλλ'

7. εν μεσω του παραδεισου 8. τησ εκκλησιασ σμυρναιων 9. οιδα σου: add τα εργα και | αλλ. πλουσ.: πλουσ. δε | εκ των: om εκ 10. βαλειν | εξ υμων ο διαβ. 13. οιδα: add τα εργα σου και | εν ταισ: praem και | ημεραισ: add εν αισ | αντιπασ | om μου post πιστοσ | κατοικ. ο σατ.

8 1 17 s. 2c. 10 Iac 1, 12. 11 20, 6. 12 1, 16. 14 Num 25, 2. 31, 16.

ἔχω κατὰ σοῦ ὀλίγα, ὅτι ἔχεισ ἐκεῖ κρατοῦν-
τασ τὴν διδαχὴν Βαλαάμ, ὃσ ἐδίδασκεν τῷ
Βαλὰκ βαλεῖν σκάνδαλον ἐνώπιον τῶν υἱῶν
Ἰσραήλ, φαγεῖν εἰδωλόθυτα καὶ πορνεῦσαι,
15 οὕτωσ ἔχεισ καὶ σὺ κρατοῦντασ τὴν
διδαχὴν τῶν Νικολαϊτῶν ὁμοίωσ. 16 μετα-
νόησον· εἰ δὲ μή, ἔρχομαί σοι ταχὺ καὶ
πολεμήσω μετ᾽ αὐτῶν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ
στόματόσ μου. 17 ὁ ἔχων οὖσ ἀκουσάτω
τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖσ ἐκκλησίαισ· τῷ
νικοῦντι δώσω αὐτῷ τοῦ μάννα τοῦ κεκρυμ-
μένου, καὶ δώσω αὐτῷ ψῆφον λευκήν, καὶ
ἐπὶ τὴν ψῆφον ὄνομα καινὸν γεγραμμένον,
ὃ οὐδεὶσ οἶδεν εἰ μὴ ὁ λαμβάνων.

18 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆσ ἐν Θυατείροισ ἐκ-
κλησίασ γράψον· τάδε λέγει ὁ υἱὸσ τοῦ θεοῦ,
ὁ ἔχων τοὺσ ὀφθαλμοὺσ αὐτοῦ ὡσ φλὸξ
πυρόσ, καὶ οἱ πόδεσ αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολι-
βάνῳ· 19 οἶδά σου τὰ ἔργα καὶ τὴν ἀγά-
πην καὶ τὴν πίστιν καὶ τὴν διακονίαν καὶ
τὴν ὑπομονήν, καὶ τὰ ἔργα σου τὰ ἔσχατα
πλείονα τῶν πρώτων. 20 ἀλλ᾽ ἔχω κατὰ
σοῦ ὅτι ἀφεῖσ τὴν γυναῖκα Ἰεζάβελ, ἡ λέ-
γουσα αὐτὴν προφῆτιν καὶ διδάσκει καὶ
πλανᾷ τοὺσ ἐμοὺσ δούλουσ πορνεῦσαι

14. ϛ^e τον βαλακ 15. ομοιωσ: ο μισω 17. νικωντι | δωσω αυτω: add φαγειν | απο του μαννα | οιδεν: εγνω 18. φλοξ: φλογα 19. και την αγαπ. κ. τ. διακο. κ. τ. πιστ. | υπομονην: add σου | και τα εσχατ. 20. κατα σου: add ολιγα | αφεισ: εασ | ιεζαβηλ | την λεγουσαν εαυτην | και διδ. κ. πλανα: διδασκειν κ. πλανασθαι | τουσ: om

16 3, 5. 17 5, 12. 19, 12. 18 19, 12. 20 1 Regg 16, 31.

καὶ φαγεῖν εἰδωλόθυτα. 21 καὶ ἔδωκα αὐτῇ
χρόνον ἵνα μετανοήσῃ, καὶ οὐ θέλει μετα-
νοῆσαι ἐκ τῆσ πορνείασ αὐτῆσ. 22 ἰδοὺ
βάλλω αὐτὴν εἰσ κλίνην, καὶ τοὺσ μοιχεύον-
τασ μετ᾽ αὐτῆσ εἰσ θλῖψιν μεγάλην, ἐὰν μὴ
μετανοήσουσιν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῆσ. 23 καὶ
τὰ τέκνα αὐτῆσ ἀποκτενῶ ἐν θανάτῳ, καὶ
γνώσονται πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ
ἐραυνῶν νεφροὺσ καὶ καρδίασ, καὶ δώσω
ὑμῖν ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα ὑμῶν. 24 ὑμῖν δὲ
λέγω τοῖσ λοιποῖσ τοῖσ ἐν Θυατείροισ, ὅσοι
οὐκ ἔχουσιν τὴν διδαχὴν ταύτην, οἵτινεσ
οὐκ ἔγνωσαν τὰ βαθέα τοῦ σατανᾶ, ὡσ λέ-
γουσιν· οὐ βάλλω ἐφ᾽ ὑμᾶσ ἄλλο βάροσ·
25 πλὴν ὃ ἔχετε κρατήσατε ἄχρι οὗ ἂν
ἥξω. 26 καὶ ὁ νικῶν καὶ ὁ τηρῶν ἄχρι
τέλουσ τὰ ἔργα μου, δώσω αὐτῷ ἐξουσίαν
ἐπὶ τῶν ἐθνῶν, 27 καὶ ποιμανεῖ αὐτοὺσ ἐν
ῥάβδῳ σιδηρᾷ ὡσ τὰ σκεύη τὰ κεραμικὰ
συντρίβεται, ὡσ κἀγὼ εἴληφα παρὰ τοῦ
πατρόσ μου, 28 καὶ δώσω αὐτῷ τὸν ἀστέρα
τὸν πρωϊνόν. 29 ὁ ἔχων οὖσ ἀκουσάτω τί
τὸ πνεῦμα λέγει ταῖσ ἐκκλησίαισ.

---

20. ειδωλο. φαγειν 21. και ου θελ. μετ. εκ τ. π. αυτησ: εκ τ. πορν. αυτησ, και ου μετενοησεν 22. ιδου: add εγω | μετανοησωσιν | εργων αυτων 23. ερευνων 24. και λοιποισ | και οιτινεσ | βαθη | βαλω 25. αχρισ

---

23 Ps 7, 10. **25** 3, 11. **26** Ps 2, 8 s. **27** 12, 5. **28** 22, 16.

III.

Epistula V. ad Sardianos. VI. ad Philadelphenos. Nomen novae Hierusalem. VII. ad Laodicenos. Tepidi.

1 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆσ ἐν Cάρδεσιν ἐκ-
κλησίασ γράψον· τάδε λέγει ὁ ἔχων τὰ ἑπτὰ
πνεύματα τοῦ θεοῦ καὶ τοὺσ ἑπτὰ ἀστέρασ·
οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι ὄνομα ἔχεισ ὅτι ζῇσ,
καὶ νεκρὸσ εἶ. **2** γίνου γρηγορῶν, καὶ στή-
ρισον τὰ λοιπὰ ἃ ἔμελλον ἀποθανεῖν. οὐ γὰρ
εὕρηκά σου τὰ ἔργα πεπληρωμένα ἐνώπιον
τοῦ θεοῦ μου. **3** μνημόνευε οὖν πῶσ εἴλη-
φασ καὶ ἤκουσασ, καὶ τήρει καὶ μετανόη-
σον. ἐὰν οὖν μὴ γρηγορήσῃσ, ἥξω ὡσ
κλέπτησ, καὶ οὐ μὴ γνώσῃ ποίαν ὥραν ἥξω
ἐπὶ σέ. **4** ἀλλὰ ὀλίγα ἔχεισ ὀνόματα ἐν
Cάρδεσιν ἃ οὐκ ἐμόλυναν τὰ ἱμάτια αὐτῶν,
καὶ περιπατήσουσιν μετ᾽ ἐμοῦ ἐν λευκοῖσ,
ὅτι ἄξιοί εἰσιν. **5** ὁ νικῶν οὕτωσ περιβα-
λεῖται ἐν ἱματίοισ λευκοῖσ, καὶ οὐ μὴ ἐξα-
λείψω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τῆσ βίβλου τῆσ
ζωῆσ, καὶ ὁμολογήσω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνώ-
πιον τοῦ πατρόσ μου καὶ ἐνώπιον τῶν ἀγγέ-
λων αὐτοῦ. **6** ὁ ἔχων οὖσ ἀκουσάτω τί τὸ
πνεῦμα λέγει ταῖσ ἐκκλησίαισ.
7 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆσ ἐν Φιλαδελφίᾳ

III. 1. ς (non ς^e) om επτα prim | το ονομα 2. στηριξον | μελλει | om μου 3. ηξω pri: add επι σε | γνωσ 4. om αλλα | και εν σαρδ. 5. ουτωσ: ουτοσ | εξομολογησομαι 7. φιλαδελφεια

III. **1** 1, 4. 16. 2, 2 sc. **3** 16, 15. 1 Thess 5, 2. Mt 24, 42. **5** Mt 10, 32. Lc 12, 8. **6** 2, 7 sc. **7** Es 22, 22. Iob 12, 14.

ἐκκλησίας γράψον· τάδε λέγει ὁ ἅγιος ὁ
ἀληθινός, ὁ ἔχων τὴν κλεῖν τοῦ Δαυείδ, ὁ
ἀνοίγων καὶ οὐδεὶς κλείσει, καὶ κλείων καὶ
οὐδεὶς ἀνοίξει· **8** οἶδά σου τὰ ἔργα· ἰδοὺ
δέδωκα ἐνώπιόν σου θύραν ἠνεῳγμένην, ἣν
οὐδεὶς δύναται κλεῖσαι αὐτήν· ὅτι μικρὰν
ἔχεις δύναμιν, καὶ ἐτήρησάς μου τὸν λόγον
καὶ οὐκ ἠρνήσω τὸ ὄνομά μου. **9** ἰδοὺ διδῶ
ἐκ τῆς συναγωγῆς τοῦ σατανᾶ τῶν λεγόν-
των ἑαυτοὺς Ἰουδαίους εἶναι, καὶ οὐκ
εἰσὶν ἀλλὰ ψεύδονται· ἰδοὺ ποιήσω αὐτοὺς
ἵνα ἥξουσιν καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιον
τῶν ποδῶν σου, καὶ γνῶσιν ὅτι ἐγὼ ἠγά-
πησά σε. **10** ὅτι ἐτήρησας τὸν λόγον τῆς
ὑπομονῆς μου, κἀγώ σε τηρήσω ἐκ τῆς
ὥρας τοῦ πειρασμοῦ τῆς μελλούσης ἔρχε-
σθαι ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ὅλης, πειράσαι
τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. **11** ἔρχο-
μαι ταχύ· κράτει ὃ ἔχεις, ἵνα μηδεὶς λάβῃ
τὸν στέφανόν σου. **12** ὁ νικῶν, ποιήσω
αὐτὸν στῦλον ἐν τῷ ναῷ τοῦ θεοῦ μου, καὶ
ἔξω οὐ μὴ ἐξέλθῃ ἔτι, καὶ γράψω ἐπ' αὐτὸν
τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ μου καὶ τὸ ὄνομα τῆς
πόλεως τοῦ θεοῦ μου, τῆς καινῆς Ἱερου-
σαλὴμ ἡ καταβαίνουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ
τοῦ θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομά μου τὸ καινόν.

---

7. κλειδα | δαβιδ | κλεισει: κλειει | και κλειων: και κλειει | ανοιξει: ανοιγει 8. ανεωγμενην | ην ουδεις: και ουδ. 9. διδωμι | ηξωσι | προσκυνησωσι 11. ερχομαι: praem ιδου | ναω: $ς^{e}$ 1624. λαω | $ς^{e}$ η καταβαινει

---

8 2, 2. 15. **9** 2, 9. Es 45, 14. **11** 22, 7. 2, 25.
12 Es 56, 5. Apoc 21, 2. 2, 17. Gal 4, 26.

13 ὁ ἔχων οὖσ ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα
λέγει ταῖσ ἐκκλησίαισ.

14 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆσ ἐν Λαοδικίᾳ ἐκ-
κλησίασ γράψον· τάδε λέγει ὁ ἀμήν, ὁ
μάρτυσ ὁ πιστὸσ καὶ ἀληθινόσ, ἡ ἀρχὴ τῆσ
κτίσεωσ τοῦ θεοῦ· **15** οἶδά σου τὰ ἔργα,
ὅτι οὔτε ψυχρὸσ εἶ οὔτε ζεστόσ. ὄφελον
ψυχρὸσ ἦσ ἢ ζεστόσ. **16** οὕτωσ ὅτι χλιαρὸσ
εἶ, καὶ οὔτε ζεστὸσ οὔτε ψυχρόσ, μέλλω σε
ἐμέσαι ἐκ τοῦ στόματόσ μου. **17** ὅτι λέ-
γεισ ὅτι πλούσιόσ εἰμι καὶ πεπλούτηκα καὶ
οὐδὲν χρείαν ἔχω, καὶ οὐκ οἶδασ ὅτι σὺ εἶ
ὁ ταλαίπωροσ καὶ ἐλεεινὸσ καὶ πτωχὸσ καὶ
τυφλὸσ καὶ γυμνόσ, **18** συμβουλεύω σοι
ἀγοράσαι παρ᾽ ἐμοῦ χρυσίον πεπυρωμένον
ἐκ πυρὸσ ἵνα πλουτήσῃσ, καὶ ἱμάτια λευκὰ
ἵνα περιβάλῃ καὶ μὴ φανερωθῇ ἡ αἰσχύνη
τῆσ γυμνότητόσ σου, καὶ κολλύριον ἔγχρι-
σαι τοὺσ ὀφθαλμούσ σου ἵνα βλέπῃσ.
19 ἐγὼ ὅσουσ ἐὰν φιλῶ ἐλέγχω καὶ παι-
δεύω· ζήλευε οὖν καὶ μετανόησον. **20** ἰδοὺ
ἕστηκα ἐπὶ τὴν θύραν καὶ κρούω· ἐάν τισ
ἀκούσῃ τῆσ φωνῆσ μου καὶ ἀνοίξῃ τὴν
θύραν, καὶ εἰσελεύσομαι πρὸσ αὐτὸν καὶ
δειπνήσω μετ᾽ αὐτοῦ καὶ αὐτὸσ μετ᾽ ἐμοῦ.
21 ὁ νικῶν, δώσω αὐτῷ καθίσαι μετ᾽ ἐμοῦ
ἐν τῷ θρόνῳ μου, ὡσ κἀγὼ ἐνίκησα καὶ

14. τησ εκκλησιασ λαοδικεων 15. ἧσ: ειησ 16. ψυχρ. ουτε ζεστ. 17. ουδενοσ 18. κολλουριον | εγχρισον 19. ζηλωσον 20. om και ante ελευσ.

14 19, 11. Col 1, 15. **15** 2, 2 sc. **19** Heb 12, 6. Prov 3, 12. **20** Cant 5, 2. **21** Mt 19, 28.

ἐκάθισα μετὰ τοῦ πατρόσ μου ἐν τῷ θρόνῳ
αὐτοῦ. **22** ὁ ἔχων οὖσ ἀκουσάτω τί τὸ
πνεῦμα λέγει ταῖσ ἐκκλησίαισ.

IV.

Aperitur theatrum caeleste. Dei thronus cum XXIV presbyteris et IV Cherubim.

1 Μετὰ ταῦτα ἴδον, καὶ ἰδοὺ θύρα ἠνεῳ-
γμένη ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἡ φωνὴ ἡ πρώτη
ἣν ἤκουσα ὡσ σάλπιγγοσ λαλούσησ μετ᾽
ἐμοῦ, λέγων· ἀνάβα ὧδε, καὶ δείξω σοι ἃ
δεῖ γενέσθαι μετὰ ταῦτα. **2** εὐθέωσ ἐγε-
νόμην ἐν πνεύματι· καὶ ἰδοὺ θρόνοσ ἔκειτο
ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τὸν θρόνον καθήμε-
νοσ, **3** καὶ ὁ καθήμενοσ ὅμοιοσ ὁράσει
λίθῳ ἰάσπιδι καὶ σαρδίῳ, καὶ ἶρισ κυκλόθεν
τοῦ θρόνου ὅμοιοσ ὁράσει σμαραγδίνῳ.
4 καὶ κυκλόθεν τοῦ θρόνου θρόνουσ εἴκοσι
τέσσαρασ, καὶ ἐπὶ τοὺσ θρόνουσ εἴκοσι
τέσσαρασ πρεσβυτέρουσ καθημένουσ περιβε-
βλημένουσ ἐν ἱματίοισ λευκοῖσ, καὶ ἐπὶ τὰσ
κεφαλὰσ αὐτῶν στεφάνουσ χρυσοῦσ. **5** καὶ
ἐκ τοῦ θρόνου ἐκπορεύονται ἀστραπαὶ καὶ
φωναὶ καὶ βρονταί· καὶ ἑπτὰ λαμπάδεσ
πυρὸσ καιόμεναι ἐνώπιον τοῦ θρόνου, ἅ
εἰσιν τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ· **6** καὶ

IV. 1. ειδον | λεγουσα 2. και ευθεωσ | επι του θρονου 3. καθημενοσ: add ην | σαρδινω | ς^e ομοια 4. θρονουσ: θρονοι | εικοσι και | κ. επι τ. θρονουσ ειδον τουσ εικ. και τεσσ. | και εσχον επι τασ 5. βροντ. κ. φων. | αι εισι

IV. **1** 1, 10. 1, 1. 22, 6. **2** Ez 1, 26 ss. **3** 21, 11. 10, 1. **4** 11, 16. 3, 4 s. **5** 8, 5. 11, 19. 5, 6. **6** 15, 2. Ez 1, 22. Ex 24, 10.

ἐνώπιον τοῦ θρόνου ὡσ θάλασσα ὑαλίνη
ὁμοία κρυστάλλῳ· καὶ ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου
καὶ κύκλῳ τοῦ θρόνου τέσσερα ζῶα γέμοντα
ὀφθαλμῶν ἔνπροσθεν καὶ ὄπισθεν. 7 καὶ
τὸ ζῶον τὸ πρῶτον ὅμοιον λέοντι, καὶ τὸ
δεύτερον ζῶον ὅμοιον μόσχῳ, καὶ τὸ τρίτον
ζῶον ἔχων τὸ πρόσωπον ὡσ ἀνθρώπου, καὶ
τὸ τέταρτον ζῶον ὅμοιον ἀετῷ πετομένῳ.
8 καὶ τὰ τέσσερα ζῶα, ἓν καθ' ἓν αὐτῶν
ἔχων ἀνὰ πτέρυγασ ἕξ, κυκλόθεν καὶ ἔσω-
θεν γέμουσιν ὀφθαλμῶν, καὶ ἀνάπαυσιν οὐκ
ἔχουσιν ἡμέρασ καὶ νυκτὸσ λέγοντεσ· ἅγιοσ
ἅγιοσ ἅγιοσ κύριοσ ὁ θεὸσ ὁ παντοκράτωρ
ὁ ἦν καὶ ὁ ὢν καὶ ὁ ἐρχόμενοσ. 9 καὶ
ὅταν δώσουσιν τὰ ζῶα δόξαν καὶ τιμὴν καὶ
εὐχαριστίαν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ
τῷ ζῶντι εἰσ τοὺσ αἰῶνασ τῶν αἰώνων,
10 πεσοῦνται οἱ εἴκοσι τέσσαρεσ πρεσβύτε-
ροι ἐνώπιον τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου,
καὶ προσκυνήσουσιν τῷ ζῶντι εἰσ τοὺσ
αἰῶνασ τῶν αἰώνων, καὶ βαλοῦσιν τοὺσ
στεφάνουσ αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ θρόνου, λέ-
γοντεσ· 11 ἄξιοσ εἶ, ὁ κύριοσ καὶ ὁ θεὸσ
ἡμῶν, λαβεῖν τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν καὶ
τὴν δύναμιν, ὅτι σὺ ἔκτισασ τὰ πάντα, καὶ
διὰ τὸ θέλημά σου ἦσαν καὶ ἐκτίσθησαν.

---

6. om ωσ | τεσσαρα | εμπροσθ. 7. εχον | ωσ ανθρωποσ | πετωμενω 8. om τα | εν καθ εαυτο | εχων: ειχον | γεμοντα | λεγοντα 9. επι του θρονου 10. εικοσι και | προσκυνουσι | βαλλουσι 11. ο κυριοσ και ο θε. ημων: nil nisi κυριε | ησαν: εισι

---

7 Ez 1, 10. **8** Es 6, 3. Apoc 1, 8. **9** 21, 5. 15, 7. **11** 5, 12 s. 10, 6.

V.

Liber VII sigillorum aperiendus traditur agno.
Agnus celebratur caelestibus canticis.

1 Καὶ εἶδον ἐπὶ τὴν δεξιὰν τοῦ καθη-
μένου ἐπὶ τοῦ θρόνου βιβλίον γεγραμμένον
ἔσωθεν καὶ ὄπισθεν, κατεσφραγισμένον σφρα-
γῖσιν ἑπτά. 2 καὶ εἶδον ἄγγελον ἰσχυρὸν
κηρύσσοντα ἐν φωνῇ μεγάλῃ· τίσ ἄξιοσ
ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον καὶ λῦσαι τὰσ σφραγῖδασ
αὐτοῦ; 3 καὶ οὐδεὶσ ἐδύνατο ἐν τῷ οὐρανῷ
οὔτε ἐπὶ τῆσ γῆσ οὔτε ὑποκάτω τῆσ γῆσ
ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον οὔτε βλέπειν αὐτό. 4 καὶ
ἔκλαιον πολύ, ὅτι οὐδεὶσ ἄξιοσ εὑρέθη
ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον οὔτε βλέπειν αὐτό.
5 καὶ εἷσ ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγει μοι·
μὴ κλαῖε· ἰδοὺ ἐνίκησεν ὁ λέων ὁ ἐκ τῆσ
φυλῆσ Ἰούδα, ἡ ῥίζα Δαυείδ, ἀνοῖξαι τὸ
βιβλίον καὶ τὰσ ἑπτὰ σφραγῖδασ αὐτοῦ.

6 Καὶ εἶδον ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν
τεσσάρων ζώων καὶ ἐν μέσῳ τῶν πρεσβυ-
τέρων ἀρνίον ἑστηκὼσ ὡσ ἐσφαγμένον, ἔχων
κέρατα ἑπτὰ καὶ ὀφθαλμοὺσ ἑπτά, οἵ εἰσιν
τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ ἀπεσταλμένα
εἰσ πᾶσαν τὴν γῆν. 7 καὶ ἦλθεν καὶ εἴλη-
φεν ἐκ τῆσ δεξιᾶσ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ
θρόνου. 8 καὶ ὅτε ἔλαβεν τὸ βιβλίον, τὰ

V. 1. om εν | αξιοσ: praem εστιν 3. ηδυνατο | ουδε επ. τ. γησ | ουδε υποκατω | ουδε βλεπ. 4. και εγω εκλ. | πολλα | ανοιξαι: add και αναγνωναι 5. ο λε. ο ων εκ | δαβιδ | τασ επτα σφρ.: praem λυσαι 6. και ειδον: add και ιδου | εστηκοσ | εχον | του θεου πνευματ. | τα απεσταλμ. 7. ειληφεν: add το βιβλιον

V. 1 Ez 2, 9 s. 3 13. 5 4, 4. Gen 49, 9 s. 6 7, 17. 1, 4. 4, 5. Zach 4, 10. 8 4, 8 ss. 14, 2.

τέσσερα ζῷα καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρεσ πρεσ-
βύτεροι ἔπεσαν ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, ἔχοντεσ
ἕκαστοσ κιθάραν καὶ φιάλασ χρυσᾶσ γεμού-
σασ θυμιαμάτων, αἵ εἰσιν αἱ προσευχαὶ τῶν
ἁγίων. **9** καὶ ᾄδουσιν ᾠδὴν καινὴν λέγον-
τεσ· ἄξιοσ εἶ λαβεῖν τὸ βιβλίον καὶ ἀνοῖξαι
τὰσ σφραγῖδασ αὐτοῦ, ὅτι ἐσφάγησ καὶ
ἠγόρασασ τῷ θεῷ ἐν τῷ αἵματί σου ἐκ
πάσησ φυλῆσ καὶ γλώσσησ καὶ λαοῦ καὶ
ἔθνουσ, **10** καὶ ἐποίησασ αὐτοὺσ τῷ θεῷ
ἡμῶν βασιλείαν καὶ ἱερεῖσ, καὶ βασιλεύσου
σιν ἐπὶ τῆσ γῆσ. **11** καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα
ὡσ φωνὴν ἀγγέλων πολλῶν κύκλῳ τοῦ θρόνου
καὶ τῶν ζῴων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ ἦν
ὁ ἀριθμὸσ αὐτῶν μυριάδεσ μυριάδων καὶ χι-
λιάδεσ χιλιάδων, **12** λέγοντεσ φωνῇ μεγάλῃ·
ἄξιόσ ἐστιν τὸ ἀρνίον τὸ ἐσφαγμένον λαβεῖν
τὴν δύναμιν καὶ πλοῦτον καὶ σοφίαν καὶ
ἰσχὺν καὶ τιμὴν καὶ δόξαν καὶ εὐλογίαν.
13 καὶ πᾶν κτίσμα ὃ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐπὶ
τῆσ γῆσ καὶ ὑποκάτω τῆσ γῆσ καὶ ἐπὶ τῆσ
θαλάσσησ καὶ τὰ ἐν αὐτοῖσ πάντα καὶ
ἤκουσα λέγοντασ· τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ
θρόνῳ καὶ τῷ ἀρνίῳ ἡ εὐλογία καὶ ἡ τιμὴ
καὶ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτοσ εἰσ τοὺσ αἰῶνασ

---

8. τεσσαρα | κιθαρασ | αι εισιν 9. τω θεω: add ημασ 10. αυτουσ: ημασ | βασιλειαν: βασιλεισ | βασιλευσομεν 11. om ωσ | κυκλοθεν | ς (non ς^e) om μυριαδεσ μυριαδων και 12. αξιον 13. κτισμ. ο: add εστιν | εν τη γη | επι τ. θαλασσησ: add α εστιν | παντα, ηκουσα λεγοντασ | επι του θρονου

---

9 4, 11. **10** 1, 6. **11** 9, 16. Dan 7, 10. **12** 4, 11. **13** 7, 10.

τῶν αἰώνων. 14 καὶ τὰ τέσσερα ζῷα
ἔλεγον· ἀμήν, καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεσαν
καὶ προσεκύνησαν.

VI.

Solvit agnus sigilla priora VI. Significat primum victoriam Christi, ea quae sequuntur caedes et calamitates, sextum rerum omnium conversionem.

1 Καὶ ἴδον ὅτε ἤνοιξεν τὸ ἀρνίον μίαν
ἐκ τῶν ἑπτὰ σφραγίδων, καὶ ἤκουσα ἑνὸσ
ἐκ τῶν τεσσάρων ζώων λέγοντοσ ὡσ φωνὴ
βροντῆσ· ἔρχου. 2 καὶ ἴδον, καὶ ἰδοὺ
ἵπποσ λευκόσ, καὶ ὁ καθήμενοσ ἐπ᾽ αὐτὸν
ἔχων τόξον, καὶ ἐδόθη αὐτῷ στέφανοσ, καὶ
ἐξῆλθεν νικῶν καὶ ἵνα νικήσῃ.

3 Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγῖδα τὴν
δευτέραν, ἤκουσα τοῦ δευτέρου ζώου λέγον-
τοσ· ἔρχου. 4 καὶ ἐξῆλθεν ἄλλοσ ἵπποσ
πυρρόσ, καὶ τῷ καθημένῳ ἐπ᾽ αὐτὸν ἐδόθη
αὐτῷ λαβεῖν τὴν εἰρήνην ἐκ τῆσ γῆσ καὶ
ἵνα ἀλλήλουσ σφάξουσιν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ
μάχαιρα μεγάλη.

5 Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγῖδα τὴν τρί-
την, ἤκουσα τοῦ τρίτου ζώου λέγοντοσ·
ἔρχου. καὶ ἴδον, καὶ ἰδοὺ ἵπποσ μέλασ, καὶ
ὁ καθήμενοσ ἐπ᾽ αὐτὸν ἔχων ζυγὸν ἐν τῇ

14. τεσσαρα | και οι: add εικοσιτεσσαρεσ | προσεκυνησαν: add ζωντι εισ τουσ αιωνασ των αιωνων

VI. 1. ειδον | om επτα | ωσ φωνησ | ερχου: add και βλεπε 2. ς ειδον | επ αυτω 3. την δευτερ. σφραγιδ. | ερχου: add και βλεπε 4. επ αυτω | εκ τησ: απο τησ | σφαξωσι 5. την τριτην σφραγ. | ερχου: add και βλεπε | και ειδον | επ αυτω

14 19, 4.

VI. 2 Zach 6 1 ss.

χειρὶ αὐτοῦ. **6** καὶ ἤκουσα ὡσ φωνὴν ἐν
μέσῳ τῶν τεσσάρων ζώων λέγουσαν· χοῖνιξ
σίτου δηναρίου, καὶ τρεῖσ χοίνικεσ κριθῶν
δηναρίου· καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸν οἶνον μὴ
ἀδικήσῃσ.

7 Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγῖδα τὴν τε-
τάρτην, ἤκουσα φωνὴν τοῦ τετάρτου ζώου
λέγοντοσ· ἔρχου. **8** καὶ ἴδον, καὶ ἰδοὺ ἵπ-
ποσ χλωρόσ, καὶ ὁ καθήμενοσ ἐπάνω αὐτοῦ,
ὄνομα αὐτῷ θάνατοσ, καὶ ὁ ᾅδησ ἠκολούθει
μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἐδόθη αὐτοῖσ ἐξουσία ἐπὶ
τὸ τέταρτον τῆσ γῆσ, ἀποκτεῖναι ἐν ῥομ-
φαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν θανάτῳ καὶ ὑπὸ
τῶν θηρίων τῆσ γῆσ.

9 Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν πέμπτην σφρα-
γῖδα, ἴδον ὑποκάτω τοῦ θυσιαστηρίου τὰσ
ψυχὰσ τῶν ἐσφαγμένων διὰ τὸν λόγον τοῦ
θεοῦ καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν ἣν εἶχον.
10 καὶ ἔκραξαν φωνῇ μεγάλῃ λέγοντεσ· ἕωσ
πότε, ὁ δεσπότησ ὁ ἅγιοσ καὶ ἀληθινόσ, οὐ
κρίνεισ καὶ ἐκδικεῖσ τὸ αἷμα ἡμῶν ἐκ τῶν
κατοικούντων ἐπὶ τῆσ γῆσ; **11** καὶ ἐδόθη
αὐτοῖσ ἑκάστῳ στολὴ λευκή, καὶ ἐρρέθη
αὐτοῖσ ἵνα ἀναπαύσωνται ἔτι χρόνον μικρόν,
ἕωσ πληρώσωσιν καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν καὶ

---

6. om ωσ | κριθησ 7. λεγουσαν | ερχου: add και βλεπε 8. και ειδον | ο θανατοσ | ακολουθει | αποκτειναι ante επι το τετ. τ. γησ pon 9. ειδον 10. εκραζον | και ο αληθινοσ | εκ των: απο των 11. εδοθησαν et στολαι λευκαι | αυτοισ εκαστω: εκαστοισ | εωσ ου πληρωσονται

---

6 Ez 5, 1. **8** 20, 14. Ez 14, 21. **9** 20, 4. 1, 9 *sc.*
10 3, 7. **11** 11, 7. 13, 7.

οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν οἱ μέλλοντεσ ἀποκτέν-
νεσθαι ὡσ καὶ αὐτοί.

12 Καὶ ἴδον ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγῖδα
τὴν ἕκτην, καὶ σεισμὸσ μέγασ ἐγένετο, καὶ
ὁ ἥλιοσ μέλασ ἐγένετο ὡσ σάκκοσ τρίχινοσ,
καὶ ἡ σελήνη ὅλη ἐγένετο ὡσ αἷμα, **13** καὶ
οἱ ἀστέρεσ τοῦ οὐρανοῦ ἔπεσαν εἰσ τὴν γῆν,
ὡσ συκῆ βάλλουσα τοὺσ ὀλύνθουσ αὐτῆσ
ὑπὸ ἀνέμου μεγάλου σειομένη, **14** καὶ ὁ
οὐρανὸσ ἀπεχωρίσθη ὡσ βιβλίον ἑλισσόμε-
νον, καὶ πᾶν ὄροσ καὶ νῆσοσ ἐκ τῶν τόπων
αὐτῶν ἐκινήθησαν. **15** καὶ οἱ βασιλεῖσ τῆσ
γῆσ καὶ οἱ μεγιστᾶνεσ καὶ οἱ χιλίαρχοι καὶ
οἱ πλούσιοι καὶ οἱ ἰσχυροὶ καὶ πᾶσ δοῦλοσ
καὶ ἐλεύθεροσ ἔκρυψαν ἑαυτοὺσ εἰσ τὰ σπή-
λαια καὶ εἰσ τὰσ πέτρασ τῶν ὀρέων, **16** καὶ
λέγουσιν τοῖσ ὄρεσιν καὶ ταῖσ πέτραισ·
πέσετε ἐφ' ἡμᾶσ καὶ κρύψατε ἡμᾶσ ἀπὸ
προσώπου τοῦ καθημένου ἐπὶ τῷ θρόνῳ καὶ
ἀπὸ τῆσ ὀργῆσ τοῦ ἀρνίου, **17** ὅτι ἦλθεν
ἡ ἡμέρα ἡ μεγάλη τῆσ ὀργῆσ αὐτῶν, καὶ
τίσ δύναται σταθῆναι;

VII.

Eximuntur universa miserie CXLIV milia de tribu-

---

11. αποκτεινεσθαι 12. ειδον | και ιδου σεισμοσ | εγενετ. μελασ | om ολη 13. βαλλει | μεγαλου ανεμου 14. om ο ante ουρανοσ | ειλισσομενον 15. και οι πλουσ. κ. οι χιλιαρχ. | ισχυροι: δυνατοι | και πασ ελευθεροσ 16. επι του θρονου 17. τησ οργ. αυτου

---

12 16, 18. Ez 32, 7 s. **13** Es 34, 4. Mt 24, 29. **15** Es 24, 21. 2, 10. **16** Hos 10, 8. Luc 23, 30.

bus Israhel. Pii exteri in albis celebrantes deum
et agnum.

1 Καὶ μετὰ τοῦτο ἴδον τέσσαρασ ἀγγέ-
λουσ ἑστῶτασ ἐπὶ τὰσ τέσσαρασ γωνίασ τῆσ
γῆσ, κρατοῦντασ τοὺσ τέσσαρασ ἀνέμουσ
τῆσ γῆσ, ἵνα μὴ πνέῃ ἄνεμοσ ἐπὶ τῆσ γῆσ
μήτε ἐπὶ τῆσ θαλάσσησ μήτε ἐπὶ πᾶν δέν-
δρον. **2** καὶ ἴδον ἄλλον ἄγγελον ἀναβαίνοντα
ἀπὸ ἀνατολῆσ ἡλίου, ἔχοντα σφραγῖδα θεοῦ
ζῶντοσ, καὶ ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ τοῖσ τέσ-
σαρσιν ἀγγέλοισ οἷσ ἐδόθη αὐτοῖσ ἀδικῆσαι
τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, **3** λέγων· μὴ
ἀδικήσητε τὴν γῆν μήτε τὴν θάλασσαν
μήτε τὰ δένδρα, ἄχρι σφραγίσωμεν τοὺσ
δούλουσ τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ τῶν μετώπων
αὐτῶν. **4** καὶ ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν τῶν
ἐσφραγισμένων, ἑκατὸν τεσσεράκοντα τέσ-
σαρεσ χιλιάδεσ ἐσφραγισμένοι ἐκ πάσησ
φυλῆσ υἱῶν Ἰσραήλ· **5** ἐκ φυλῆσ Ἰούδα
δώδεκα χιλιάδεσ ἐσφραγισμένοι, ἐκ φυλῆσ
Ῥουβὴν δώδεκα χιλιάδεσ, ἐκ φυλῆσ Γὰδ
δώδεκα χιλιάδεσ, **6** ἐκ φυλῆσ Ἀσὴρ δώ-
δεκα χιλιάδεσ, ἐκ φυλῆσ Νεφθαλεὶμ δώ-
δεκα χιλιάδεσ, ἐκ φυλῆσ Μανασσῆ δώδεκα
χιλιάδεσ, **7** ἐκ φυλῆσ Συμεὼν δώδεκα
χιλιάδεσ, ἐκ φυλῆσ Λευεὶ δώδεκα χιλιάδεσ,

VII. 1. μετα ταυτα | ειδον 2. ειδον | αναβαντα 3. αχρισ ου | σφραγιζωμεν 4. ρμδ' χιλιαδ. 5—8. δωδεκα ubique: ιβ' | εσφραγισμενοι bis tantum: ubique post χιλιαδ. add, i. e. duodecies 7. λευϊ

VII. **1** 20, 8. Zach 6, 5. **3** 13, 16. Ez 9, 4. **4** 14, 1. **5** Gen 49, 8.

ἐκ φυλῆσ Ἰσσάχαρ δώδεκα χιλιάδεσ, **8** ἐκ
φυλῆσ Ζαβουλὼν δώδεκα χιλιάδεσ, ἐκ
φυλῆσ Ἰωσὴφ δώδεκα χιλιάδεσ, ἐκ φυλῆσ
Βενιαμεὶν δώδεκα χιλιάδεσ ἐσφραγισμένοι.
9 Μετὰ ταῦτα ἴδον, καὶ ἰδοὺ ὄχλοσ πο-
λύσ, ὃν ἀριθμῆσαι αὐτὸν οὐδεὶσ ἐδύνατο,
ἐκ παντὸσ ἔθνουσ καὶ φυλῶν καὶ λαῶν καὶ
γλωσσῶν, ἑστῶτεσ ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ
ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, περιβεβλημένουσ στο-
λὰσ λευκάσ, καὶ φοίνικασ ἐν ταῖσ χερσὶν
αὐτῶν· **10** καὶ κράζουσιν φωνῇ μεγάλῃ
λέγοντεσ· ἡ σωτηρία τῷ θεῷ ἡμῶν τῷ
καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ καὶ τῷ ἀρνίῳ.
11 καὶ πάντεσ οἱ ἄγγελοι εἱστήκεισαν κύκλῳ
τοῦ θρόνου καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν
τεσσάρων ζώων, καὶ ἔπεσαν ἐνώπιον τοῦ
θρόνου ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν καὶ προσ-
εκύνησαν τῷ θεῷ, **12** λέγοντεσ· ἀμήν, ἡ
εὐλογία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ σοφία καὶ ἡ
εὐχαριστία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δύναμισ καὶ
ἡ ἰσχὺσ τῷ θεῷ ἡμῶν εἰσ τοὺσ αἰῶνασ
τῶν αἰώνων, ἀμήν. **13** καὶ ἀπεκρίθη εἷσ ἐκ
τῶν πρεσβυτέρων λέγων μοι· οὗτοι οἱ περι-
βεβλημένοι τὰσ στολὰσ τὰσ λευκὰσ τίνεσ
εἰσὶν καὶ πόθεν ἦλθον; **14** καὶ εἴρηκα αὐτῷ·
κύριέ μου, σὺ οἶδασ. καὶ εἶπέν μοι· οὗτοί

7. ς ισαχαρ, ς^e ισασχάρ 8. βενιαμιν 9. ειδον | ηδυ-
νατο | περιβεβλημενοι | φοινικεσ 10. κραζοντεσ | ς^e τω
θεω ημ. τω καθ. επι του θρονου, ς τω καθημ. επι
τ. θρονου του θεου ημων 11. εστηκέσαν | επεσον |
επι προσωπον αὐτ. 14. om μου

9 13, 5. 9. **10** 5, 13. 19, 1. **11** 11, 16. **12** 5, 12.
14 Io 21, 15.

εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι ἐκ τῆς θλίψεως τῆς με-
γάλης, καὶ ἔπλυναν τὰς στολὰς αὐτῶν καὶ
ἐλεύκαναν αὐτὰς ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἀρνίου.
15 διὰ τοῦτό εἰσιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ
θεοῦ, καὶ λατρεύουσιν αὐτῷ ἡμέρας καὶ
νυκτὸς ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ, καὶ ὁ καθήμενος
ἐπὶ τῷ θρόνῳ σκηνώσει ἐπ᾽ αὐτούς. 16 οὐ
πεινάσουσιν ἔτι οὐδὲ διψήσουσιν ἔτι, οὐδὲ
μὴ πέσῃ ἐπ᾽ αὐτοὺς ὁ ἥλιος οὐδὲ πᾶν
καῦμα, 17 ὅτι τὸ ἀρνίον τὸ ἀνὰ μέσον τοῦ
θρόνου ποιμανεῖ αὐτοὺς καὶ ὁδηγήσει αὐτοὺς
ἐπὶ ζωῆς πηγὰς ὑδάτων, καὶ ἐξαλείψει ὁ
θεὸς πᾶν δάκρυον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

VIII.

Sigillum VII. Angeli VII cum VII tubis calamitatum. Canunt priores quattuor.

1 Καὶ ὅταν ἤνοιξεν τὴν σφραγῖδα τὴν
ἑβδόμην, ἐγένετο σιγὴ ἐν τῷ οὐρανῷ ὡς
ἡμίωρον. 2 καὶ ἴδον τοὺς ἑπτὰ ἀγγέλους
οἳ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἑστήκασιν, καὶ ἐδόθη-
σαν αὐτοῖς ἑπτὰ σάλπιγγες. 3 καὶ ἄλλος
ἄγγελος ἦλθεν καὶ ἐστάθη ἐπὶ τοῦ θυσια-
στηρίου ἔχων λιβανωτὸν χρυσοῦν, καὶ ἐδόθη
αὐτῷ θυμιάματα πολλά, ἵνα δώσει ταῖς
προσευχαῖς τῶν ἁγίων πάντων ἐπὶ τὸ θυσια-
στήριον τὸ χρυσοῦν τὸ ἐνώπιον τοῦ θρόνου.

---

14. ελευκ. αυτας: ελευκ. στολας αυτων 17. ζωης: ζωσας | εκ των: απο των
VIII. 1. οταν: οτε | ημιωριον 2. ειδον 3. επι το θυσιαστηριον | ινα δωση

16 Es 49, 10. 17 21, 4. Es 25, 8.
VIII. 2 1, 4. Tob 12, 15. Luc 1, 19. 3 5, 8.

4 καὶ ἀνέβη ὁ καπνὸσ τῶν θυμιαμάτων
ταῖσ προσευχαῖσ τῶν ἁγίων ἐκ χειρὸσ τοῦ
ἀγγέλου ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. **5** καὶ εἴληφεν
ὁ ἄγγελοσ τὸν λιβανωτόν, καὶ ἐγέμισεν
αὐτὸν ἐκ τοῦ πυρὸσ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ
ἔβαλεν εἰσ τὴν γῆν· καὶ ἐγένοντο βρονταὶ
καὶ φωναὶ καὶ ἀστραπαὶ καὶ σεισμόσ.

6 Καὶ οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι οἱ ἔχοντεσ τὰσ
ἑπτὰ σάλπιγγασ ἡτοίμασαν αὐτοὺσ ἵνα σαλ-
πίσωσιν. **7** Καὶ ὁ πρῶτοσ ἐσάλπισεν· καὶ
ἐγένετο χάλαζα καὶ πῦρ μεμιγμένον ἐν αἵματι
καὶ ἐβλήθη εἰσ τὴν γῆν· καὶ τὸ τρίτον τῆσ
γῆσ κατεκάη, καὶ τὸ τρίτον τῶν δένδρων
κατεκάη, καὶ πᾶσ χόρτοσ χλωρὸσ κατεκάη.

8 Καὶ ὁ δεύτεροσ ἄγγελοσ ἐσάλπισεν·
καὶ ὡσ ὄροσ μέγα πυρὶ καιόμενον ἐβλήθη
εἰσ τὴν θάλασσαν· καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον
τῆσ θαλάσσησ αἷμα, **9** καὶ ἀπέθανεν τὸ
τρίτον τῶν κτισμάτων τῶν ἐν τῇ θαλάσσῃ,
τὰ ἔχοντα ψυχάσ, καὶ τὸ τρίτον τῶν πλοίων
διεφθάρησαν.

10 Καὶ ὁ τρίτοσ ἄγγελοσ ἐσάλπισεν· καὶ
ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀστὴρ μέγασ καιό-
μενοσ ὡσ λαμπάσ, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ τρί-
τον τῶν ποταμῶν καὶ ἐπὶ τὰσ πηγὰσ τῶν
ὑδάτων. **11** καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀστέροσ

---

5. ς (non ς[e]) το λιβανωτον et αυτο | φωναι κ. βρονται κ. αστραπ. 6. om οι ante εχοντεσ | εαυτουσ 7. ο πρωτ. αγγελοσ | μεμιγμενα | om εν ante αιματι | om και το τριτ. τησ γησ κατεκαη 9. διεφθαρη 10. om των ante υδατ.

---

5 4, 5. 11, 19. **7** Ex 9, 24. Es 28, 2. **8** Ier 51, 25. **10** Es 14, 12. Dan 8, 10.

λέγεται ὁ ἄψινθοσ. καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον
τῶν ὑδάτων εἰσ ἄψινθον, καὶ πολλοὶ τῶν
ἀνθρώπων ἀπέθανον ἐκ τῶν ὑδάτων, ὅτι
ἐπικράνθησαν.
12 Καὶ ὁ τέταρτοσ ἄγγελοσ ἐσάλπισεν·
καὶ ἐπλήγη τὸ τρίτον τοῦ ἡλίου καὶ τὸ τρί-
τον τῆσ σελήνησ καὶ τὸ τρίτον τῶν ἀστέ-
ρων, ἵνα σκοτισθῇ τὸ τρίτον αὐτῶν καὶ ἡ
ἡμέρα μὴ φάνῃ τὸ τρίτον αὐτῆσ, καὶ ἡ νὺξ
ὁμοίωσ. 13 καὶ ἴδον, καὶ ἤκουσα ἑνὸσ
ἀετοῦ πετομένου ἐν μεσουρανήματι λέγοντοσ
φωνῇ μεγάλῃ· οὐαὶ οὐαὶ οὐαὶ τοὺσ κατοι-
κοῦντασ ἐπὶ τῆσ γῆσ ἐκ τῶν λοιπῶν φωνῶν
τῆσ σάλπιγγοσ τῶν τριῶν ἀγγέλων τῶν μελ-
λόντων σαλπίζειν.

IX.

Tubae quinta et sexta. Locustae ex abysso, indicantes hostium copias cum rege Abaddon. Soluti angeli IV cum exercitu homines perdituro.

1 Καὶ ὁ πέμπτοσ ἄγγελοσ ἐσάλπισεν· καὶ
ἴδον ἀστέρα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεπτωκότα εἰσ
τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἡ κλεὶσ τοῦ
φρέατοσ τῆσ ἀβύσσου. 2 καὶ ἤνοιξεν τὸ
φρέαρ τῆσ ἀβύσσου· καὶ ἀνέβη καπνὸσ ἐκ
τοῦ φρέατοσ ὡσ καπνὸσ καμίνου μεγάλησ,
καὶ ἐσκοτώθη ὁ ἥλιοσ καὶ ὁ ἀὴρ ἐκ τοῦ
καπνοῦ τοῦ φρέατοσ. 3 καὶ ἐκ τοῦ καπνοῦ

11. om ο ante αψινθοσ | γινεται | ς (non ςᵉ) om των υδατ. | om των ante ανθρωπ. 12. μη φαινη 13. ειδον | αετου: αγγελου | πετωμενου | τοισ κατοικουσιν
IX. 1. ειδον 2. εσχοτισθη

12 Am 8, 9. 13 14, 6.
IX. 1 8, 10. 20, 1. 2 Iohel 2, 10.

ἐξῆλθον ἀκρίδεσ εἰσ τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη
αὐτοῖσ ἐξουσία ὡσ ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ
σκορπίοι τῆσ γῆσ. **4** καὶ ἐρρέθη αὐτοῖσ ἵνα
μὴ ἀδικήσουσιν τὸν χόρτον τῆσ γῆσ οὐδὲ
πᾶν χλωρὸν οὐδὲ πᾶν δένδρον, εἰ μὴ τοὺσ
ἀνθρώπουσ οἵτινεσ οὐκ ἔχουσιν τὴν σφρα-
γῖδα τοῦ θεοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων. **5** καὶ
ἐδόθη αὐτοῖσ ἵνα μὴ ἀποκτείνωσιν αὐτούσ,
ἀλλ' ἵνα βασανισθήσονται μῆνασ πέντε·
καὶ ὁ βασανισμὸσ αὐτῶν ὡσ βασανισμὸσ
σκορπίου, ὅταν παίσῃ ἄνθρωπον. **6** καὶ
ἐν ταῖσ ἡμέραισ ἐκείναισ ζητήσουσιν οἱ
ἄνθρωποι τὸν θάνατον καὶ οὐ μὴ εὑρήσου-
σιν αὐτόν, καὶ ἐπιθυμήσουσιν ἀποθανεῖν καὶ
φεύγει ὁ θάνατοσ ἀπ' αὐτῶν. **7** καὶ τὰ
ὁμοιώματα τῶν ἀκρίδων ὅμοιοι ἵπποισ ἡτοι-
μασμένοισ εἰσ πόλεμον, καὶ ἐπὶ τὰσ κεφα-
λὰσ αὐτῶν ὡσ στέφανοι ὅμοιοι χρυσῷ, καὶ
τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὡσ πρόσωπα ἀνθρώπων,
8 καὶ εἶχαν τρίχασ ὡσ τρίχασ γυναικῶν,
καὶ οἱ ὀδόντεσ αὐτῶν ὡσ λεόντων ἦσαν,
9 καὶ εἶχον θώρακασ ὡσ θώρακασ σιδηροῦσ,
καὶ ἡ φωνὴ τῶν πτερύγων αὐτῶν ὡσ φωνὴ
ἁρμάτων ἵππων πολλῶν τρεχόντων εἰσ πόλε-
μον. **10** καὶ ἔχουσιν οὐρὰσ ὁμοίασ σκορ-
πίοισ καὶ κέντρα, καὶ ἐν ταῖσ οὐραῖσ αὐτῶν
ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἀδικῆσαι τοὺσ ἀνθρώπουσ

3. αυταισ 4. αυταισ | αδικησωσι | ανθρωπουσ: add μονουσ | μετωπων: add αυτων 5. αυταισ | βασανισθωσι 6. ου μη: ουχ | φευξεται 7. ομοια 8. ειχον 10. κεντρα, και εν: κεντρα ην εν | εν ταισ ουρ. αυτων: add και

4 7, 2 s. 6 Iob 3, 21. 7 Iohel 2, 4. 8 Iohel 1, 6. 9 Iohel 2, 5.

μῆνασ πέντε· 11 ἔχουσιν ἐπ' αὐτῶν βασιλέα
τὸν ἄγγελον τῆσ ἀβύσσου, ᾧ ὄνομα αὐτῷ
Ἑβραϊστὶ Ἀβαδδών, καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ
ὄνομα ἔχει Ἀπολλύων. 12 Ἡ οὐαὶ ἡ μία
ἀπῆλθεν· ἰδοὺ ἔρχεται ἔτι δύο οὐαὶ μετὰ
ταῦτα.

13 Καὶ ὁ ἕκτοσ ἄγγελοσ ἐσάλπισεν· καὶ
ἤκουσα φωνὴν μίαν ἐκ τῶν τεσσάρων κε-
ράτων τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ χρυσοῦ τοῦ
ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, 14 λέγοντα τῷ ἕκτῳ
ἀγγέλῳ, ὁ ἔχων τὴν σάλπιγγα· λῦσον τοὺσ
τέσσαρασ ἀγγέλουσ τοὺσ δεδεμένουσ ἐπὶ τῷ
ποταμῷ τῷ μεγάλῳ Εὐφράτῃ. 15 καὶ ἐλύ-
θησαν οἱ τέσσαρεσ ἄγγελοι οἱ ἡτοιμασμένοι
εἰσ τὴν ὥραν καὶ ἡμέραν καὶ μῆνα καὶ
ἐνιαυτόν, ἵνα ἀποκτείνωσιν τὸ τρίτον τῶν
ἀνθρώπων. 16 καὶ ὁ ἀριθμὸσ τῶν στρα-
τευμάτων τοῦ ἱππικοῦ δισμυριάδεσ μυριά-
δων· ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν. 17 καὶ
οὕτωσ ἴδον τοὺσ ἵππουσ ἐν τῇ ὁράσει καὶ
τοὺσ καθημένουσ ἐπ' αὐτῶν, ἔχοντασ θώρα-
κασ πυρίνουσ καὶ ὑακινθίνουσ καὶ θειώδεισ·
καὶ αἱ κεφαλαὶ τῶν ἵππων ὡσ κεφαλαὶ λεόν-
των, καὶ ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν ἐκπο-
ρεύεται πῦρ καὶ καπνὸσ καὶ θεῖον. 18 ἀπὸ
τῶν τριῶν πληγῶν τούτων ἀπεκτάνθησαν τὸ

11. και εχουσιν | εφ αυτων βασ. | om ω 12. ερχονται 14. λεγουσαν | ο εχων: οσ ειχε 16. om των | δυο μυριαδεσ | ηκουσα: praem και 17. ειδον 18. απο: υπο | om πληγων

11 Iob 28, 22. **12** 11, 14. **14** 7, 1. 16, 12. **17** Iohel 2, 3.

τρίτον τῶν ἀνθρώπων, ἐκ τοῦ πυρὸσ καὶ τοῦ
καπνοῦ καὶ τοῦ θείου τοῦ ἐκπορευομένου ἐκ
τῶν στομάτων αὐτῶν. **19** ἡ γὰρ ἐξουσία
τῶν ἵππων ἐν τῷ στόματι αὐτῶν ἐστὶν καὶ
ἐν ταῖσ οὐραῖσ αὐτῶν· αἱ γὰρ οὐραὶ αὐτῶν
ὅμοιαι ὄφεσιν, ἔχουσαι κεφαλάσ, καὶ ἐν
αὐταῖσ ἀδικοῦσιν. **20** καὶ οἱ λοιποὶ τῶν
ἀνθρώπων, οἳ οὐκ ἀπεκτάνθησαν ἐν ταῖσ
πληγαῖσ ταύταισ, οὐδὲ μετενόησαν ἐκ τῶν
ἔργων τῶν χειρῶν αὐτῶν, ἵνα μὴ προσκυνή-
σουσιν τὰ δαιμόνια καὶ τὰ εἴδωλα τὰ χρυσᾶ
καὶ τὰ ἀργυρᾶ καὶ τὰ χαλκᾶ καὶ τὰ λίθινα
καὶ τὰ ξύλινα, ἃ οὔτε βλέπειν δύνανται οὔτε
ἀκούειν οὔτε περιπατεῖν, **21** καὶ οὐ μετε-
νόησαν ἐκ τῶν φόνων αὐτῶν οὔτε ἐκ τῶν
φαρμακιῶν αὐτῶν οὔτε ἐκ τῆσ πορνείασ
αὐτῶν οὔτε ἐκ τῶν κλεμμάτων αὐτῶν.

X.

Angelus cum libro aperto. Mysterii perfectio instat. Iohannes devorat librum angeli.

1 Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἰσχυρὸν κατα-
βαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, περιβεβλημένον
νεφέλην, καὶ ἡ ἶρισ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ,
καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡσ ὁ ἥλιοσ, καὶ
οἱ πόδεσ αὐτοῦ ὡσ στῦλοι πυρόσ, **2** καὶ

18. και εκ του καπν. | και εκ του θει. 19. αι γαρ εξουσιαι αυτων et εισιν | om και εν τ. ουραισ αυτων 20. ουτε μετενοησ. | προσκυνησωσι | om τα ante ειδωλ. | δυναται 21. φαρμακειων
X. 1. om η ante ιρισ | επι τησ κεφαλησ | om αυτου prim 2. και ειχεν

20 16, 11. Ps 134 (135), 15 sc.
X. 1 5, 2. 4, 3.

ἔχων ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ βιβλαρίδιον ἠνεῳγ-
μένον. καὶ ἔθηκεν τὸν πόδα αὐτοῦ τὸν δε-
ξιὸν ἐπὶ τῆσ θαλάσσησ, τὸν δὲ εὐώνυμον
ἐπὶ τῆσ γῆσ, 3 καὶ ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ
ὥσπερ λέων μυκᾶται. καὶ ὅτε ἔκραξεν,
ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ τὰσ ἑαυτῶν φω-
νάσ. 4 καὶ ὅτε ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταί,
ἔμελλον γράφειν, καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ λέγουσαν· σφράγισον ἃ ἐλάλησαν
αἱ ἑπτὰ βρονταί, καὶ μὴ αὐτὰ γράψησ.
5 καὶ ὁ ἄγγελοσ, ὃν εἶδον ἑστῶτα ἐπὶ τῆσ
θαλάσσησ καὶ ἐπὶ τῆσ γῆσ, ἦρεν τὴν χεῖρα
αὐτοῦ τὴν δεξιὰν εἰσ τὸν οὐρανόν, 6 καὶ
ὤμοσεν ἐν τῷ ζῶντι εἰσ τοὺσ αἰῶνασ τῶν
αἰώνων, ὃσ ἔκτισεν τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἐν
αὐτῷ καὶ τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ καὶ τὴν
θάλασσαν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, ὅτι χρόνοσ
οὐκέτι ἔσται, 7 ἀλλ' ἐν ταῖσ ἡμέραισ τῆσ
φωνῆσ τοῦ ἑβδόμου ἀγγέλου, ὅταν μέλλῃ
σαλπίζειν, καὶ ἐτελέσθη τὸ μυστήριον τοῦ
θεοῦ, ὡσ εὐηγγέλισεν τοὺσ ἑαυτοῦ δούλουσ
τοὺσ προφήτασ. 8 καὶ ἡ φωνὴ ἣν ἤκουσα
ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πάλιν λαλοῦσαν μετ' ἐμοῦ
καὶ λέγουσαν· ὕπαγε λάβε τὸ βιβλαρίδιον
τὸ ἠνεῳγμένον ἐν τῇ χειρὶ τοῦ ἀγγέλου τοῦ

2. ανεωγμενον | επι την θαλασσαν et επι την γην 4. αι επτ. βρονται: add τασ φωνασ εαυτων | λεγουσαν: add μοι | μη αυτα: μη ταυτα 5. om την δεξιαν 6. ουκ εσται ετι 7. αλλα εν | τελεσθη | τοισ εαυτου δουλοισ τοισ προφηταισ 8. λαλουσα et λεγουσα | om του ante αγγελου

4 Dan 8, 26. 5 Dan 12, 7. 6 14, 7. 7 Am 3, 7.

ἑστῶτοσ ἐπὶ τῆσ θαλάσσησ καὶ ἐπὶ τῆσ
γῆσ. **9** καὶ ἀπῆλθα πρὸσ τὸν ἄγγελον, λέ-
γων αὐτῷ δοῦναί μοι τὸ βιβλαρίδιον. καὶ
λέγει μοι· λάβε καὶ κατάφαγε αὐτό, καὶ
πικρανεῖ σου τὴν κοιλίαν, ἀλλ' ἐν τῷ στό-
ματί σου ἔσται γλυκὺ ὡσ μέλι. **10** καὶ
ἔλαβον τὸ βιβλαρίδιον ἐκ τῆσ χειρὸσ τοῦ
ἀγγέλου καὶ κατέφαγον αὐτό, καὶ ἦν ἐν τῷ
στόματί μου ὡσ μέλι γλυκύ· καὶ ὅτε ἔφαγον
αὐτό, ἐπικράνθη ἡ κοιλία μου. **11** καὶ
λέγουσίν μοι· δεῖ σε πάλιν προφητεῦσαι ἐπὶ
λαοῖσ καὶ ἐπὶ ἔθνεσιν καὶ γλώσσαισ καὶ
βασιλεῦσιν πολλοῖσ.

XI.

Metiendum templum. Duo testes necati a bestia reviviscunt et in caelum ascendunt. Tuba VII. Hymnus. Templum dei in caelo.

1 Καὶ ἐδόθη μοι κάλαμοσ ὅμοιοσ ῥάβδῳ,
λέγων· ἔγειρε καὶ μέτρησον τὸν ναὸν τοῦ
θεοῦ καὶ τὸ θυσιαστήριον καὶ τοὺσ προσ-
κυνοῦντασ ἐν αὐτῷ. **2** καὶ τὴν αὐλὴν τὴν
ἔξωθεν τοῦ ναοῦ ἔκβαλε ἔξωθεν καὶ μὴ αὐτὴν
μετρήσησ, ὅτι ἐδόθη τοῖσ ἔθνεσιν, καὶ τὴν
πόλιν τὴν ἁγίαν πατήσουσιν μῆνασ τεσσερά-
κοντα δύο. **3** καὶ δώσω τοῖσ δυσὶν μάρ-
τυσίν μου, καὶ προφητεύσουσιν ἡμέρασ
χιλίασ διακοσίασ ἑξήκοντα περιβεβλημένοι

9. απηλθον | δοσ μοι 10. βιβλιον | επικρανθη: εγεμισθη 11. λεγει

XI. 1. λεγων: ς^e (non ς) praem και ο αγγελοσ ειστηκει | εγειραι 2. εξωθεν ante του ναου: εσωθεν | εκβαλε εξω | τεσσαρακοντ.

9 Ez 2, 8 ss. 3, 1 ss.
XI. 1 21, 15. Ez 40, 3. 2 13, 5.

σάκκουσ. **4** οὗτοί εἰσιν αἱ δύο ἐλαῖαι καὶ
αἱ δύο λυχνίαι αἱ ἐνώπιον τοῦ κυρίου τῆσ
γῆσ ἑστῶτεσ. **5** καὶ εἴ τισ αὐτοὺσ θέλει
ἀδικῆσαι, πῦρ ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ στόματοσ
αὐτῶν καὶ κατεσθίει τοὺσ ἐχθροὺσ αὐτῶν·
καὶ εἴ τισ θελήσῃ αὐτοὺσ ἀδικῆσαι, οὕτωσ
δεῖ αὐτὸν ἀποκτανθῆναι. **6** οὗτοι ἔχουσιν
ἐξουσίαν κλεῖσαι τὸν οὐρανόν, ἵνα μὴ ὑετὸσ
βρέχῃ τὰσ ἡμέρασ τῆσ προφητείασ αὐτῶν,
καὶ ἐξουσίαν ἔχουσιν ἐπὶ τῶν ὑδάτων στρέ-
φειν αὐτὰ εἰσ αἷμα καὶ πατάξαι τὴν γῆν
ἐν πάσῃ πληγῇ ὁσάκισ ἐὰν θελήσωσιν.
7 καὶ ὅταν τελέσωσιν τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν,
τὸ θηρίον τὸ ἀναβαῖνον ἐκ τῆσ ἀβύσσου
ποιήσει μετ' αὐτῶν πόλεμον καὶ νικήσει
αὐτοὺσ καὶ ἀποκτενεῖ αὐτούσ. **8** καὶ τὸ
πτῶμα αὐτῶν ἐπὶ τῆσ πλατείασ τῆσ πόλεωσ
τῆσ μεγάλησ, ἥτισ καλεῖται πνευματικῶσ
Ϲόδομα καὶ Αἴγυπτοσ, ὅπου καὶ ὁ κύριοσ
αὐτῶν ἐσταυρώθη. **9** καὶ βλέπουσιν ἐκ
τῶν λαῶν καὶ φυλῶν καὶ γλωσσῶν καὶ
ἐθνῶν τὸ πτῶμα αὐτῶν ἡμέρασ τρεῖσ καὶ
ἥμισυ, καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν οὐκ ἀφίουσιν
τεθῆναι εἰσ μνῆμα. **10** καὶ οἱ κατοικοῦντεσ

4. αι sec: om | τ. κυριου: τ. θεου | εστωσαι 5. θελει: θελη | θελησῃ: θελη 6. βρεχ. υετοσ εν ημεραισ αυτων τησ προφ. | om εν ante παση 7. πολεμ. μετ αυτων 8. τα πτωματα | om τησ ante πολεωσ | αυτων sec: ημων 9. βλεψουσιν | τα πτωματα | αφησουσι | μνηματα

4 Zach 4, 2 ss. **5** 2 Reg 1, 10. **6** 1 Reg 17, 1. Ex 7, 19. **7** 13, 1. Dan 7, 7. **10** Esth 9, 22.

ἐπὶ τῆσ γῆσ χαίρουσιν ἐπʼ αὐτοῖσ καὶ
εὐφραίνονται, καὶ δῶρα πέμπουσιν ἀλλήλοισ,
ὅτι οὗτοι οἱ δύο προφῆται ἐβασάνισαν τοὺσ
κατοικοῦντασ ἐπὶ τῆσ γῆσ. **11** καὶ μετὰ
τὰσ τρεῖσ ἡμέρασ καὶ ἥμισυ πνεῦμα ζωῆσ
ἐκ τοῦ θεοῦ εἰσῆλθεν ἐν αὐτοῖσ, καὶ ἔστη-
σαν ἐπὶ τοὺσ πόδασ αὐτῶν, καὶ φόβοσ μέ-
γασ ἐπέπεσεν ἐπὶ τοὺσ θεωροῦντασ αὐτούσ.
12 καὶ ἤκουσαν φωνὴν μεγάλην ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ λέγουσαν αὐτοῖσ· ἀνάβατε ὧδε· καὶ
ἀνέβησαν εἰσ τὸν οὐρανὸν ἐν τῇ νεφέλῃ, καὶ
ἐθεώρησαν αὐτοὺσ οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν. **13** καὶ
ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐγένετο σεισμὸσ μέγασ,
καὶ τὸ δέκατον τῆσ πόλεωσ ἔπεσεν, καὶ
ἀπεκτάνθησαν ἐν τῷ σεισμῷ ὀνόματα ἀνθρώ-
πων χιλιάδεσ ἑπτά, καὶ οἱ λοιποὶ ἔμφοβοι
ἐγένοντο καὶ ἔδωκαν δόξαν τῷ θεῷ τοῦ
οὐρανοῦ. **14** Ἡ οὐαὶ ἡ δευτέρα ἀπῆλθεν·
ἰδοὺ ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη ἔρχεται ταχύ.

15 Καὶ ὁ ἕβδομοσ ἄγγελοσ ἐσάλπισεν·
καὶ ἐγένοντο φωναὶ μεγάλαι ἐν τῷ οὐρανῷ,
λέγοντεσ· ἐγένετο ἡ βασιλεία τοῦ κόσμου
τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ,
καὶ βασιλεύσει εἰσ τοὺσ αἰῶνασ τῶν αἰώνων.
16 καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρεσ πρεσβύτεροι οἱ
ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, οἳ κάθηνται ἐπὶ τοὺσ

---

10. χαρουσιν | ευφρανθησονται | πεμψουσιν 11. μετα τασ τρεισ | εν αυτοισ: επ αυτουσ | επεσεν 12. φωνην μεγαλην et λεγουσαν | αναβητε 15. λεγουσαι | εγενοντο αι βασιλειαι 16. εικοσ. και τεσσαρ. | οι καθηνται: καθημενοι

---

11 Ez 37, 5. **13** 16, 18. **14** 9, 12. **15** 10, 7. 12, 10. Dan 2, 44. **16** 4, 4 sc.

θρόνουσ αὐτῶν, ἔπεσαν ἐπὶ τὰ πρόσωπα
αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ, 17 λέγον-
τεσ· εὐχαριστοῦμέν σοι, κύριε ὁ θεὸσ ὁ
παντοκράτωρ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν, καὶ ὅτι εἴλη-
φασ τὴν δύναμίν σου τὴν μεγάλην καὶ
ἐβασίλευσασ, 18 καὶ τὰ ἔθνη ὠργίσθησαν,
καὶ ἦλθεν ἡ ὀργή σου καὶ ὁ καιρὸσ τῶν
νεκρῶν κριθῆναι καὶ δοῦναι τὸν μισθὸν τοῖσ
δούλοισ σου τοῖσ προφήταισ καὶ τοῖσ ἁγίοισ
καὶ τοῖσ φοβουμένοισ τὸ ὄνομά σου, τοῖσ
μικροῖσ καὶ τοῖσ μεγάλοισ, καὶ διαφθεῖραι
τοὺσ διαφθείροντασ τὴν γῆν. 19 καὶ ἠνοίγη
ὁ ναὸσ τοῦ θεοῦ ὁ ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ὤφθη
ἡ κιβωτὸσ τῆσ διαθήκησ αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ
αὐτοῦ, καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ
βρονταὶ καὶ σεισμὸσ καὶ χάλαζα μεγάλη.

XII.

Mulier Messiam pariens et draco. Draco victus a Michahele persequitur mulierem eiusque semen.

1 Καὶ σημεῖον μέγα ὤφθη ἐν τῷ οὐρανῷ,
γυνὴ περιβεβλημένη τὸν ἥλιον, καὶ ἡ σελήνη
ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆσ, καὶ ἐπὶ τῆσ
κεφαλῆσ αὐτῆσ στέφανοσ ἀστέρων δώδεκα,
2 καὶ ἐν γαστρὶ ἔχουσα, καὶ κράζει ὠδί-
νουσα καὶ βασανιζομένη τεκεῖν. 3 καὶ ὤφθη
ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἰδοὺ δρά-

17. ο ην: add και ο ερχομενοσ | om και ante οτι
19. om ο ante εν τω
XII. 2. και εν: om και

17 4, 8. 18 19, 2. 19 8, 5. 16, 18. 21.
XII. 1 15, 1. 2 Mich 4, 10. 3 13, 1. Ex 29, 3.

κων πυρρὸσ μέγασ, ἔχων κεφαλὰσ ἑπτὰ καὶ
κέρατα δέκα, καὶ ἐπὶ τὰσ κεφαλὰσ αὐτοῦ
ἑπτὰ διαδήματα, **4** καὶ ἡ οὐρὰ αὐτοῦ σύρει
τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ, καὶ
ἔβαλεν αὐτοὺσ εἰσ τὴν γῆν. καὶ ὁ δράκων
ἕστηκεν ἐνώπιον τῆσ γυναικὸσ τῆσ μελλού-
σησ τεκεῖν, ἵνα ὅταν τέκῃ τὸ τέκνον αὐτῆσ
καταφάγῃ. **5** καὶ ἔτεκεν υἱὸν ἄρσεν, ὃσ
μέλλει ποιμαίνειν πάντα τὰ ἔθνη ἐν ῥάβδῳ
σιδηρᾷ· καὶ ἡρπάσθη τὸ τέκνον αὐτῆσ πρὸσ
τὸν θεὸν καὶ πρὸσ τὸν θρόνον αὐτοῦ. **6** καὶ
ἡ γυνὴ ἔφυγεν εἰσ τὴν ἔρημον, ὅπου ἔχει
ἐκεῖ τόπον ἡτοιμασμένον ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἵνα
ἐκεῖ τρέφουσιν αὐτὴν ἡμέρασ χιλίασ δια-
κοσίασ ἑξήκοντα. **7** καὶ ἐγένετο πόλεμοσ
ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ Μιχαὴλ καὶ οἱ ἄγγελοι
αὐτοῦ πολεμῆσαι μετὰ τοῦ δράκοντοσ. καὶ
ὁ δράκων ἐπολέμησεν καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ,
8 καὶ οὐκ ἴσχυσαν, οὐδὲ τόποσ εὑρέθη
αὐτῶν ἔτι ἐν τῷ οὐρανῷ. **9** καὶ ἐβλήθη ὁ
δράκων ὁ μέγασ, ὁ ὄφισ ὁ ἀρχαῖοσ, ὁ κα-
λούμενοσ διάβολοσ καὶ ὁ σατανᾶσ, ὁ πλανῶν
τὴν οἰκουμένην ὅλην, ἐβλήθη εἰσ τὴν γῆν,
καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ μετ᾽ αὐτοῦ ἐβλήθησαν.
10 καὶ ἤκουσα φωνὴν μεγάλην ἐν τῷ
οὐρανῷ λέγουσαν· ἄρτι ἐγένετο ἡ σωτηρία

3. μεγασ πυρροσ | διαδημ. επτα 5. αρρενα | om προσ sec 6. εκει sec: om | τρεφωσιν 7. επολεμησαν | μετα: κατα 10. λεγουσ. εν τ. ουρ.

5 2, 27. 19, 15. Ps 2, 9. **6** Dan 12, 11. **7** Dan 12, 1. **9** 20, 2. Gen 3, 1. **10** 11, 15. 19, 1.

καὶ ἡ δύναμισ καὶ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ
ἡμῶν καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ,
ὅτι ἐβλήθη ὁ κατήγωρ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν,
ὁ κατηγορῶν αὐτοὺσ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἡμῶν
ἡμέρασ καὶ νυκτόσ. **11** καὶ αὐτοὶ ἐνίκησαν
αὐτὸν διὰ τὸ αἷμα τοῦ ἀρνίου καὶ διὰ τὸν
λόγον τῆσ μαρτυρίασ αὐτῶν, καὶ οὐκ ἠγά-
πησαν τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἄχρι θανάτου.
12 διὰ τοῦτο εὐφραίνεσθε, οὐρανοὶ καὶ οἱ
ἐν αὐτοῖσ σκηνοῦντεσ· οὐαὶ τὴν γῆν καὶ
τὴν θάλασσαν, ὅτι κατέβη ὁ διάβολοσ πρὸσ
ὑμᾶσ ἔχων θυμὸν μέγαν, εἰδὼσ ὅτι ὀλίγον
καιρὸν ἔχει.

13 Καὶ ὅτε εἶδεν ὁ δράκων ὅτι ἐβλήθη
εἰσ τὴν γῆν, ἐδίωξεν τὴν γυναῖκα ἥτισ ἔτε-
κεν τὸν ἄρσενα. **14** καὶ ἐδόθησαν τῇ γυ-
ναικὶ αἱ δύο πτέρυγεσ τοῦ ἀετοῦ τοῦ μεγά-
λου, ἵνα πέτηται εἰσ τὴν ἔρημον εἰσ τὸν
τόπον αὐτῆσ, ὅπου τρέφεται ἐκεῖ καιρὸν καὶ
καιροὺσ καὶ ἥμισυ καιροῦ ἀπὸ προσώπου
τοῦ ὄφεωσ. **15** καὶ ἔβαλεν ὁ ὄφισ ἐκ τοῦ
στόματοσ αὐτοῦ ὀπίσω τῆσ γυναικὸσ ὕδωρ
ὡσ ποταμόν, ἵνα αὐτὴν ποταμοφόρητον
ποιήσῃ. **16** καὶ ἐβοήθησεν ἡ γῆ τῇ γυ-
ναικί, καὶ ἤνοιξεν ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆσ
καὶ κατέπιεν τὸν ποταμὸν ὃν ἔβαλεν ὁ δρά-

---

10. κατεβληθη | κατηγοροσ | αυτουσ: αυτων 12. την γην etc: τοισ κατοικουσι την γην και την θαλασσαν 13. αρρενα 14. om αι ante δυο 15. εκ τ. στοματ. αυτ. post οπισω τ. γυν. pon | αυτην: ταυτην

---

12 18, 20. **13** 4. **14** Es 40, 31. Dan 7, 25. **15** 17, 15.

κων ἐκ τοῦ στόματοσ αὐτοῦ.
17 καὶ ὠργίσθη ὁ δράκων ἐπὶ τῇ γυναικί, καὶ ἀπῆλθεν ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν λοιπῶν τοῦ σπέρματοσ αὐτῆσ τῶν τηρούντων τὰσ ἐντολὰσ τοῦ θεοῦ καὶ ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ.

XIII.

Monstrum impietatis surgit, deum spernens, sanctos debellans. Monstrum alterum suadens prioris cultum. Numerus monstri 666.

XI₁. **18** Καὶ ἐστάθην ἐπὶ τὴν ἄμμον τῆσ
θαλάσσησ.
1 καὶ εἶδον ἐκ τῆσ θαλάσσησ
θηρίον ἀναβαῖνον, ἔχον κέρατα δέκα καὶ
κεφαλὰσ ἑπτά, καὶ ἐπὶ τῶν κεράτων αὐτοῦ
δέκα διαδήματα, καὶ ἐπὶ τὰσ κεφαλὰσ αὐτοῦ ὀνόματα βλασφημίασ.
2 καὶ τὸ θηρίον
ὃ εἶδον ἦν ὅμοιον παρδάλει, καὶ οἱ πόδεσ
αὐτοῦ ὡσ ἄρκου, καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ ὡσ
στόμα λεόντων· καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ δράκων
τὴν δύναμιν αὐτοῦ καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ
καὶ ἐξουσίαν μεγάλην.
3 καὶ μίαν ἐκ
τῶν κεφαλῶν αὐτοῦ ὡσ ἐσφαγμένην εἰσ
θάνατον, καὶ ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ
ἐθεραπεύθη. καὶ ἐθαύμασεν ὅλη ἡ γῆ
ὀπίσω τοῦ θηρίου,
4 καὶ προσεκύνησαν
τῷ δράκοντι, ὅτι ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν

17. ιησου: του ιησου χριστου
XIII. 1. κεφ. επτ. κ. κερατ. δεκα | ονομα 2. αρκτου | λεοντοσ 3. και ειδον μιαν των κεφ. | ς (non ς[e]) εθαυμασθη εν ολη τη γη 4. τον δρακοντα οσ εδωκ. εξουσιαν

17 14, 12. 19, 10.
XIII. **1** 11, 7. 12, 3. 17, 3. Dan 7, 3 ss. **3** 17, 8. **4** 18, 18.

τῷ θηρίῳ, καὶ προσεκύνησαν τῷ θηρίῳ λέ-
γοντεσ· τίσ ὅμοιοσ τῷ θηρίῳ, καὶ τίσ δύ-
ναται πολεμῆσαι μετ' αὐτοῦ; **5** καὶ ἐδόθη
αὐτῷ στόμα λαλοῦν μεγάλα καὶ βλασφημίασ,
καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ποιῆσαι μῆνασ
τεσσεράκοντα δύο. **6** καὶ ἤνοιξεν τὸ στόμα
αὐτοῦ εἰσ βλασφημίασ πρὸσ τὸν θεόν,
βλασφημῆσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὴν σκη-
νὴν αὐτοῦ, τοὺσ ἐν τῷ οὐρανῷ σκηνοῦντασ.
7 καὶ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι πόλεμον μετὰ
τῶν ἁγίων καὶ νικῆσαι αὐτούσ, καὶ ἐδόθη
αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ πᾶσαν φυλὴν καὶ λαὸν
καὶ γλῶσσαν καὶ ἔθνοσ. **8** καὶ προσκυνή-
σουσιν αὐτὸν πάντεσ οἱ κατοικοῦντεσ ἐπὶ
τῆσ γῆσ, οὗ οὐ γέγραπται τὸ ὄνομα αὐτοῦ
ἐν τῷ βιβλίῳ τῆσ ζωῆσ τοῦ ἀρνίου τοῦ
ἐσφαγμένου ἀπὸ καταβολῆσ κόσμου. **9** εἴ
τισ ἔχει οὖσ, ἀκουσάτω. **10** εἴ τισ εἰσ
αἰχμαλωσίαν, εἰσ αἰχμαλωσίαν ὑπάγει· εἴ
τισ ἐν μαχαίρῃ ἀποκτενεῖ, δεῖ αὐτὸν ἐν
μαχαίρῃ ἀποκτανθῆναι. ὧδέ ἐστιν ἡ ὑπο-
μονὴ καὶ ἡ πίστισ τῶν ἁγίων.
11 Καὶ εἶδον ἄλλο θηρίον ἀναβαῖνον ἐκ
τῆσ γῆσ, καὶ εἶχεν κέρατα δύο ὅμοια ἀρνίῳ

---

4. προσεκ. το θηριον | om και ante τισ 5. ποιησαι: ς[e] praem πολεμον | τεσσαρακοντ. 6. εισ βλασφημιαν | και τουσ εν 7. πολεμ. ποιησ. | om και λαον 8. προσκυν. αυτω | οὗ οὐ: ὧν οὐ posteaque om αυτου | τα ονοματα | εν τη βιβλω | om του ante εσφαγμενου 10. ει τισ αιχμαλωσιαν συναγει, εισ αιχμαλωσιαν υπαγει | εν μαχαιρα

---

5 11, 2. **7** 11. 7. 7, 9. **8** 17, 8. **9** 2, 7 ꝛc. **10** Ier 15, 2. Apoc 14, 12.

καὶ ἐλάλει ὡσ δράκων. **12** καὶ τὴν ἐξου-
σίαν τοῦ πρώτου θηρίου πᾶσαν ποιεῖ ἐνώ-
πιον αὐτοῦ. καὶ ποιεῖ τὴν γῆν καὶ τοὺσ ἐν
αὐτῇ κατοικοῦντασ ἵνα προσκυνήσουσιν τὸ
θηρίον τὸ πρῶτον, οὗ ἐθεραπεύθη ἡ πληγὴ
τοῦ θανάτου αὐτοῦ. **13** καὶ ποιεῖ σημεῖα
μεγάλα, ἵνα καὶ πῦρ ποιῇ καταβαίνειν ἐκ
τοῦ οὐρανοῦ εἰσ τὴν γῆν ἐνώπιον τῶν
ἀνθρώπων. **14** καὶ πλανᾷ τοὺσ κατοικοῦν-
τασ ἐπὶ τῆσ γῆσ διὰ τὰ σημεῖα ἃ ἐδόθη
αὐτῷ ποιῆσαι ἐνώπιον τοῦ θηρίου, λέγων
τοῖσ κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆσ γῆσ ποιῆσαι εἰκόνα
τῷ θηρίῳ, ὃσ ἔχει τὴν πληγὴν τῆσ μαχαί-
ρησ καὶ ἔζησεν. **15** καὶ ἐδόθη αὐτῷ δοῦναι
πνεῦμα τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου, ἵνα καὶ λα-
λήσῃ ἡ εἰκὼν τοῦ θηρίου, καὶ ποιήσῃ ὅσοι
ἐὰν μὴ προσκυνήσωσιν τῇ εἰκόνι τοῦ θη-
ρίου ἀποκτανθῶσιν. **16** καὶ ποιεῖ πάντασ,
τοὺσ μικροὺσ καὶ τοὺσ μεγάλουσ, καὶ τοὺσ
πλουσίουσ καὶ τοὺσ πτωχούσ, καὶ τοὺσ ἐλευ-
θέρουσ καὶ τοὺσ δούλουσ, ἵνα δῶσιν αὐτοῖσ
χάραγμα ἐπὶ τῆσ χειρὸσ αὐτῶν τῆσ δεξιᾶσ
ἢ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῶν, **17** ἵνα μή τισ
δύνηται ἀγοράσαι ἢ πωλῆσαι εἰ μὴ ὁ ἔχων
τὸ χάραγμα τὸ ὄνομα τοῦ θηρίου ἢ τὸν
ἀριθμὸν τοῦ ὀνόματοσ αὐτοῦ. **18** ὧδε

12. τουσ κατοικουντ. εν αυτη | ινα προσκυνησωσι 14. οσ: ο | μαχαιρασ 15. οσοι αν | προσκυνησωσι | την εικονα | ινα αποκτανθωσι 16. ινα δωση | επι των μετωπων 17. και ινα μη | το χαραγμ. η το ονομ. τ. θηριου

12 7. 4. 3. **14** 5. **15** 14, 9. Dan 3, 5 s. **16** 19. 18. 20. 14, 9. **17** 14, 11. 15, 2. **18** 17, 9.

ἡ σοφία ἐστίν. ὁ ἔχων νοῦν ψηφισάτω τὸν ἀριθμὸν τοῦ θηρίου· ἀριθμὸς γὰρ ἀνθρώπου ἐστίν, καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτοῦ χξϛ΄.

XIV.

Agnus surgit cum piis signatis. Tres angeli praecones. Evangelium aeternum. Calix irae dei. Beati mortui in domino. Angeli metentes et vindemiantes.

1 Καὶ ἴδον, καὶ ἰδοὺ τὸ ἀρνίον ἑστὸς
ἐπὶ τὸ ὄρος Σιών, καὶ μετ᾽ αὐτοῦ ἑκατὸν
τεσσεράκοντα τέσσαρες χιλιάδες ἔχουσαι τὸ
ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐ-
τοῦ γεγραμμένον ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν.
2 καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὡς
φωνὴν ὑδάτων πολλῶν καὶ ὡς φωνὴν βρον-
τῆς μεγάλης, καὶ ἡ φωνὴ ἣν ἤκουσα ὡς
κιθαρῳδῶν κιθαριζόντων ἐν ταῖς κιθάραις
αὐτῶν· **3** καὶ ᾄδουσιν ᾠδὴν καινὴν ἐνώπιον
τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τῶν τεσσάρων
ζώων καὶ τῶν πρεσβυτέρων· καὶ οὐδεὶς
ἐδύνατο μαθεῖν τὴν ᾠδὴν εἰ μὴ αἱ ἑκατὸν
τεσσεράκοντα τέσσαρες χιλιάδες, οἱ ἠγορα-
σμένοι ἀπὸ τῆς γῆς. **4** οὗτοί εἰσιν οἳ μετὰ
γυναικῶν οὐκ ἐμολύνθησαν· παρθένοι γάρ
εἰσιν. οὗτοι οἱ ἀκολουθοῦντες τῷ ἀρνίῳ
ὅπου ἂν ὑπάγῃ. οὗτοι ἠγοράσθησαν ἀπὸ τῶν
ἀνθρώπων ἀπαρχὴ τῷ θεῷ καὶ τῷ ἀρνίῳ,

XIV. 1. ειδον | om το ante αρνι. | εστηκος | τεσσαρακοντ. | om αυτου και το ονομ. 2. και η φωνη ην: και φωνην | om ως ante κιθ. 3. ως ωδην | ηδυνατο | τεσσαρακοντ. 4. ουτοι sec: add εισιν

XIV. 1 5, 6. 7, 3 s. 2 1, 15. 19, 6. 4 5, 9. Ps 32 (33), 3.

5 καὶ ἐν τῷ στόματι αὐτῶν οὐχ εὑρέθη
ψεῦδοσ· ἄμωμοι γάρ εἰσιν.
6 Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον πετόμενον ἐν
μεσουρανήματι, ἔχοντα εὐαγγέλιον αἰώνιον
εὐαγγελίσαι ἐπὶ τοὺσ καθημένουσ ἐπὶ τῆσ
γῆσ καὶ ἐπὶ πᾶν ἔθνοσ καὶ φυλὴν καὶ γλῶσ-
σαν καὶ λαόν, 7 λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ·
φοβήθητε τὸν θεὸν καὶ δότε αὐτῷ δόξαν,
ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα τῆσ κρίσεωσ αὐτοῦ, καὶ
προσκυνήσατε τῷ ποιήσαντι τὸν οὐρανὸν καὶ
τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πηγὰσ ὑδά-
των. 8 Καὶ ἄλλοσ ἄγγελοσ δεύτεροσ ἠκο-
λούθησεν λέγων· ἔπεσεν ἔπεσεν Βαβυλὼν ἡ
μεγάλη, ἣ ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆσ
πορνείασ αὐτῆσ πεπότικεν πάντα τὰ ἔθνη.
9 Καὶ ἄλλοσ ἄγγελοσ τρίτοσ ἠκολούθησεν
αὐτοῖσ λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ· εἴ τισ προσ-
κυνεῖ τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ
λαμβάνει χάραγμα ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ
ἢ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ, 10 καὶ αὐτὸσ πίε-
ται ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ
κεκερασμένου ἀκράτου ἐν τῷ ποτηρίῳ τῆσ
ὀργῆσ αὐτοῦ, καὶ βασανισθήσεται ἐν πυρὶ
καὶ θείῳ ἐνώπιον ἀγγέλων ἁγίων καὶ ἐνώπιον

---

5. ψευδοσ: δολοσ | εισιν: add ενωπιον του θρονου του θεου 6. πετωμενον | ευαγγελισαι τουσ κατοικουντασ | om επι ante παν 7. λεγοντα | om την ante θαλ. 8. om δευτεροσ | βαβ. η πολισ η μεγαλη οτι εκ του | om τα post παντα 9. και τριτ. αγγελ. (sine αλλοσ) | το θηρ. προσκυνει 10. των αγιων αγγελων

---

5 Zeph 3, 13. **6** 8, 13. 13, 7. **8** 18, 2 s. Es 21, 9. Dan 4, 27. Ier 51 (28), 7. **10** Ps 74 (75), 9.

τοῦ ἀρνίου. **11** καὶ ὁ καπνὸσ τοῦ βασα-
νισμοῦ αὐτῶν εἰσ αἰῶνασ αἰώνων ἀναβαίνει,
καὶ οὐκ ἔχουσιν ἀνάπαυσιν ἡμέρασ καὶ
νυκτὸσ οἱ προσκυνοῦντεσ τὸ θηρίον καὶ τὴν
εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ εἴ τισ λαμβάνει τὸ χά-
ραγμα τοῦ ὀνόματοσ αὐτοῦ. **12** ὧδε ἡ
ὑπομονὴ τῶν ἁγίων ἐστίν, οἱ τηροῦντεσ τὰσ
ἐντολὰσ τοῦ θεοῦ καὶ τὴν πίστιν Ἰησοῦ.
13 καὶ ἤκουσα φωνῆσ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λε-
γούσησ· γράψον· μακάριοι οἱ νεκροὶ οἱ ἐν
κυρίῳ ἀποθνήσκοντεσ ἀπάρτι. ναί, λέγει τὸ
πνεῦμα, ἵνα ἀναπαήσονται ἐκ τῶν κόπων αὐ-
τῶν· τὰ γὰρ ἔργα αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ᾽ αὐτῶν.
14 Καὶ ἴδον, καὶ ἰδοὺ νεφέλη λευκή,
καὶ ἐπὶ τὴν νεφέλην καθήμενον ὅμοιον υἱὸν
ἀνθρώπου, ἔχων ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ
στέφανον χρυσοῦν καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ
δρέπανον ὀξύ. **15** καὶ ἄλλοσ ἄγγελοσ ἐξῆλ-
θεν ἐκ τοῦ ναοῦ, κράζων ἐν φωνῇ μεγάλῃ
τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῆσ νεφέλησ· πέμψον τὸ
δρέπανόν σου καὶ θέρισον, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα
θερίσαι, ὅτι ἐξηράνθη ὁ θερισμὸσ τῆσ γῆσ.
16 καὶ ἔβαλεν ὁ καθήμενοσ ἐπὶ τῆσ νεφέ-
λησ τὸ δρέπανον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ
ἐθερίσθη ἡ γῆ. **17** καὶ ἄλλοσ ἄγγελοσ
ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ,

---

11. αναβαινει ante εισ αιω. pon 12. om η ante υπομονη | οι τηρουντεσ: praem ωδε 13. λεγουσησ: add μοι | αναπαυσωνται | τα δε εργ. 14. και ειδον | καθημενοσ ομοιοσ | υιω 15. ναου: add αυτου | εν μεγαλη φωνη | ηλθεν: add σοι | του θερισαι 16. επι την νεφελην

---

11 Es 34, 10. **12** 13, 10. 12, 17. **13** 19, 9. **14** 1, 13. Dan 7, 13. **15** Iohel 3, 13 (18).

ἔχων καὶ αὐτὸσ δρέπανον ὀξύ· **18** καὶ
ἄλλοσ ἄγγελοσ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου,
ἔχων ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ πυρόσ, καὶ ἐφώνη-
σεν φωνῇ μεγάλῃ τῷ ἔχοντι τὸ δρέπανον
τὸ ὀξὺ λέγων· πέμψον σου τὸ δρέπανον τὸ
ὀξὺ καὶ τρύγησον τοὺσ βότρυασ τῆσ ἀμ-
πέλου τῆσ γῆσ, ὅτι ἤκμασαν αἱ σταφυλαὶ
αὐτῆσ. **19** καὶ ἔβαλεν ὁ ἄγγελοσ τὸ δρέ-
πανον αὐτοῦ εἰσ τὴν γῆν, καὶ ἐτρύγησεν
τὴν ἄμπελον τῆσ γῆσ καὶ ἔβαλεν εἰσ τὴν
ληνὸν τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τὸν μέγαν.
20 καὶ ἐπατήθη ἡ ληνὸσ ἔξωθεν τῆσ πό-
λεωσ, καὶ ἐξῆλθεν αἷμα ἐκ τῆσ ληνοῦ ἄχρι
τῶν χαλινῶν τῶν ἵππων, ἀπὸ σταδίων χι-
λίων ἑξακοσίων.

XV.

Victorum bestiae hymnus. Angeli VII cum VII phialis irae.

1 Καὶ ἴδον ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ
μέγα καὶ θαυμαστόν, ἀγγέλουσ ἑπτὰ ἔχον-
τασ πληγὰσ ἑπτὰ τὰσ ἐσχάτασ, ὅτι ἐν αὐ-
ταῖσ ἐτελέσθη ὁ θυμὸσ τοῦ θεοῦ. **2** καὶ
ἴδον ὡσ θάλασσαν ὑαλίνην μεμιγμένην πυρί,
καὶ τοὺσ νικῶντασ ἐκ τοῦ θηρίου καὶ ἐκ
τῆσ εἰκόνοσ αὐτοῦ καὶ ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ
ὀνόματοσ αὐτοῦ ἑστῶτασ ἐπὶ τὴν θάλασσαν
τὴν ὑαλίνην, ἔχοντασ κιθάρασ τοῦ θεοῦ.

18. φωνη: κραυγη | ς (non ς[e]) om τησ αμπελου 19. εισ ante την γην: επι | την μεγαλην 20. εξω τησ πολ.

XV. 1. ειδον | αυτου και: add εκ του χαραγματοσ αυτου

19 19, 15. Es 63, 3.

XV. **1** 12, 1. 17, 1. **2** 4, 6. 12, 11. 5, 8.

3 καὶ ᾄδουσιν τὴν ᾠδὴν Μωϋσέως τοῦ
δούλου τοῦ θεοῦ καὶ τὴν ᾠδὴν τοῦ ἀρνίου,
λέγοντες· μεγάλα καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα
σου, κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ· δίκαιαι
καὶ ἀληθιναὶ αἱ ὁδοί σου, ὁ βασιλεὺς τῶν
ἐθνῶν· **4** τίς οὐ μὴ φοβηθῇ, κύριε, καὶ
δοξάσει τὸ ὄνομά σου; ὅτι μόνος ὅσιος,
ὅτι πάντα τὰ ἔθνη ἥξουσιν καὶ προσκυνή-
σουσιν ἐνώπιόν σου, ὅτι τὰ δικαιώματά σου
ἐφανερώθησαν.

5 Καὶ μετὰ ταῦτα ἴδον, καὶ ἠνοίγη ὁ
ναὸς τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ἐν τῷ οὐ-
ρανῷ, **6** καὶ ἐξῆλθον οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι οἱ
ἔχοντες τὰς ἑπτὰ πληγὰς ἐκ τοῦ ναοῦ, ἐν-
δεδυμένοι λίνον καθαρὸν λαμπρὸν καὶ περιε-
ζωσμένοι περὶ τὰ στήθη ζώνας χρυσᾶς.
7 καὶ ἓν ἐκ τῶν τεσσάρων ζῴων ἔδωκεν
τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις ἑπτὰ φιάλας χρυσᾶς
γεμούσας τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. **8** καὶ ἐγε-
μίσθη ὁ ναὸς καπνοῦ ἐκ τῆς δόξης τοῦ
θεοῦ καὶ ἐκ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, καὶ
οὐδεὶς ἐδύνατο εἰσελθεῖν εἰς τὸν ναὸν ἄχρι
τελεσθῶσιν αἱ ἑπτὰ πληγαὶ τῶν ἑπτὰ
ἀγγέλων.

---

3. μωσεως | om του pri | εθνων: αγιων 4. φοβηθη σε | δοξαση 5. ειδον | και ιδου ηνοιγη 6. om οι sec | καθαρον και 8. ηδυνατο

---

3 Ex 15, 1. Ps 110 (111), 2. 144 (145), 17. **4** Ier 10, 7. **6** 19, 8. 1, 13. Ez 9, 2. **7** 4, 9. Ez 22, 31. **8** Es 6, 4. Ex 40, 35.

XVI.

Effunduntur phialae irae septem; totidem in terris plagae fiunt.

1 Καὶ ἤκουσα μεγάλησ φωνῆσ λεγούσησ
τοῖσ ἑπτὰ ἀγγέλοισ· ὑπάγετε ἐκχέετε τὰσ
ἑπτὰ φιάλασ τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ εἰσ τὴν
γῆν. 2 Καὶ ἀπῆλθεν ὁ πρῶτοσ καὶ ἐξέχεεν
τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰσ τὴν γῆν· καὶ ἐγένετο
ἕλκοσ κακὸν καὶ πονηρὸν ἐπὶ τοὺσ ἀνθρώ-
πουσ τοὺσ ἔχοντασ τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου
καὶ τοὺσ προσκυνοῦντασ τῇ εἰκόνι αὐτοῦ.
3 Καὶ ὁ δεύτεροσ ἐξέχεεν τὴν φιάλην
αὐτοῦ εἰσ τὴν θάλασσαν· καὶ ἐγένετο αἷμα
ὡσ νεκροῦ, καὶ πᾶσα ψυχὴ ζωῆσ ἀπέθανεν,
τὰ ἐν τῇ θαλάσσῃ.
4 Καὶ ὁ τρίτοσ ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐ-
τοῦ εἰσ τοὺσ ποταμοὺσ καὶ τὰσ πηγὰσ τῶν
ὑδάτων· καὶ ἐγένετο αἷμα. 5 καὶ ἤκουσα
τοῦ ἀγγέλου τῶν ὑδάτων λέγοντοσ· δίκαιοσ
εἶ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν, ὁ ὅσιοσ, ὅτι ταῦτα
ἔκρινασ, 6 ὅτι αἵματα ἁγίων καὶ προφητῶν
ἐξέχεαν, καὶ αἷμα αὐτοῖσ ἔδωκασ πεῖν·
ἄξιοί εἰσιν. 7 καὶ ἤκουσα τοῦ θυσιαστη-
ρίου λέγοντοσ· ναί, κύριε ὁ θεὸσ ὁ παντο-
κράτωρ, ἀληθιναὶ καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεισ σου.

XVI. 1. φων. μεγ. | εκχεατε | om επτα sec 2. εισ: επι | επι τουσ: εισ τουσ | τουσ τη εικονι αυτ. προσκυ. 3. ο δευτ. αγγελοσ | ζωησ: ζωσα | om τα 4. ο τριτ. αγγελοσ | κ. εισ τασ 5. δικ. κυριε ει | ην και ο οσιοσ 6. αιμα | πιειν | αξι. γαρ 7. αλλου εκ του θυσιαστ.

XVI. 1 ss. Ex 7—10. 1 15, 7. 2 13, 17. 5 11, 6. 6, 10. 7 19, 2. 15 3.

8 Καὶ ὁ τέταρτοσ ἐξέχεεν τὴν φιάλην
αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἥλιον, καὶ ἐδόθη αὐτῷ καυ-
ματίσαι τοὺσ ἀνθρώπουσ ἐν πυρί. **9** καὶ
ἐκαυματίσθησαν οἱ ἄνθρωποι καῦμα μέγα,
καὶ ἐβλασφήμησαν τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ τοῦ
ἔχοντοσ τὴν ἐξουσίαν ἐπὶ τὰσ πληγὰσ ταύ-
τασ, καὶ οὐ μετενόησαν δοῦναι αὐτῷ δόξαν.
10 Καὶ ὁ πέμπτοσ ἐξέχεεν τὴν φιάλην
αὐτοῦ ἐπὶ τὸν θρόνον τοῦ θηρίου· καὶ ἐγέ-
νετο ἡ βασιλεία αὐτοῦ ἐσκοτωμένη, καὶ
ἐμασῶντο τὰσ γλώσσασ αὐτῶν ἐκ τοῦ πόνου,
11 καὶ ἐβλασφήμησαν τὸν θεὸν τοῦ οὐρα-
νοῦ ἐκ τῶν πόνων αὐτῶν καὶ ἐκ τῶν ἑλκῶν
αὐτῶν, καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων
αὐτῶν.
12 Καὶ ὁ ἕκτοσ ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐ-
τοῦ ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν μέγαν Εὐφράτην·
καὶ ἐξηράνθη τὸ ὕδωρ αὐτοῦ, ἵνα ἑτοι-
μασθῇ ἡ ὁδὸσ τῶν βασιλέων τῶν ἀπὸ
ἀνατολῆσ ἡλίου. **13** καὶ εἶδον ἐκ τοῦ στό-
ματοσ τοῦ δράκοντοσ καὶ ἐκ τοῦ στόματοσ
τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τοῦ στόματοσ τοῦ ψευ-
δοπροφήτου πνεύματα τρία ἀκάθαρτα ὡσ
βάτραχοι· **14** εἰσὶν γὰρ πνεύματα δαιμο-
νίων ποιοῦντα σημεῖα, ἃ ἐκπορεύεται ἐπὶ

---

8. ο τεταρτ. αγγελοσ 9. om την 10. ο πεμπτ. αγ-
γελοσ | εμασσωντο 12. ο εκτ. αγγελοσ | ανατολων
13. ειδον | ακ. ομοια βατραχοισ 14. δαιμονων | ς (non ς[e])
σημ. εκπορευεσθαι επι

---

9 13, 6. **10** 13, 2. **12** 9, 14. Es 11, 15 s.
14 1 Reg 22, 21 s.

τοὺσ βασιλεῖσ τῆσ οἰκουμένησ ὅλησ, συνα-
γαγεῖν αὐτοὺσ εἰσ τὸν πόλεμον τῆσ ἡμέρασ
τῆσ μεγάλησ τοῦ θεοῦ τοῦ παντοκράτοροσ.
15 ἰδοὺ ἔρχομαι ὡσ κλέπτησ· μακάριοσ ὁ
γρηγορῶν καὶ τηρῶν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἵνα
μὴ γυμνὸσ περιπατῇ καὶ βλέπωσιν τὴν
ἀσχημοσύνην αὐτοῦ. **16** καὶ συνήγαγεν
αὐτοὺσ εἰσ τὸν τόπον τὸν καλούμενον
Ἑβραϊστὶ Ἁρμαγεδών.

17 Καὶ ὁ ἕβδομοσ ἐξέχεεν τὴν φιάλην
αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἀέρα· καὶ ἐξῆλθεν φωνὴ
μεγάλη ἐκ τοῦ ναοῦ ἀπὸ τοῦ θρόνου λέ-
γουσα· γέγονεν. **18** καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ
καὶ φωναὶ καὶ βρονταί, καὶ σεισμὸσ ἐγένετο
μέγασ, οἷοσ οὐκ ἐγένετο ἀφ᾽ οὗ ἄνθρωποσ
ἐγένετο ἐπὶ τῆσ γῆσ, τηλικοῦτοσ σεισμὸσ
οὕτω μέγασ. **19** καὶ ἐγένετο ἡ πόλισ ἡ
μεγάλη εἰσ τρία μέρη, καὶ αἱ πόλεισ τῶν
ἐθνῶν ἔπεσαν. καὶ Βαβυλὼν ἡ μεγάλη
ἐμνήσθη ἐνώπιον τοῦ θεοῦ δοῦναι αὐτῇ τὸ
ποτήριον τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆσ ὀργῆσ
αὐτοῦ. **20** καὶ πᾶσα νῆσοσ ἔφυγεν, καὶ
ὄρη οὐχ εὑρέθησαν. **21** καὶ χάλαζα μεγάλη
ὡσ ταλαντιαία καταβαίνει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
ἐπὶ τοὺσ ἀνθρώπουσ· καὶ ἐβλασφήμησαν οἱ
ἄνθρωποι τὸν θεὸν ἐκ τῆσ πληγῆσ τῆσ

---

14. τησ γησ και τησ οικ. ολησ | om των | τησ ημε. εκεινησ **16.** Αρμαγεδδων **17.** ο εβδ. αγγελοσ | επι: εισ | εκ του: απο του | του ναου του ουρανου **18.** και εγ. φων. κ. βρ. κ. αστρ. | οι ανθρωποι εγενοντο **19.** επεσον

---

15 3, 3. Luc 12, 37. **16** Zach 12, 11. **17** 21, 6. **18** 4, 5 sc. **19** 14, 8. 10. 17, 5. Es 51, 22.

χαλάζησ, ὅτι μεγάλη ἐστὶν ἡ πληγὴ αὐτῆσ σφόδρα.

XVII.

Meretrix vehens bellua septem capitum et decem cornuum, ebria sanguine, nomine Babylon magna.

1 Καὶ ἦλθεν εἷσ ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων
τῶν ἐχόντων τὰσ ἑπτὰ φιάλασ, καὶ ἐλάλη-
σεν μετ᾽ ἐμοῦ λέγων· δεῦρο, δείξω σοι τὸ
κρίμα τῆσ πόρνησ τῆσ μεγάλησ τῆσ καθη-
μένησ ἐπὶ τῶν ὑδάτων τῶν πολλῶν, **2** μεθ᾽
ἧσ ἐπόρνευσαν οἱ βασιλεῖσ τῆσ γῆσ, καὶ
ἐμεθύσθησαν οἱ κατοικοῦντεσ τὴν γῆν ἐκ
τοῦ οἴνου τῆσ πορνείασ αὐτῆσ. **3** καὶ ἀπή-
νεγκέν με εἰσ ἔρημον ἐν πνεύματι. καὶ
εἶδον γυναῖκα καθημένην ἐπὶ θηρίον κόκκι-
νον, γέμοντα ὀνόματα βλασφημίασ, ἔχοντα
κεφαλὰσ ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα. **4** καὶ ἡ
γυνὴ ἦν περιβεβλημένη πορφυροῦν καὶ κόκ-
κινον, καὶ κεχρυσωμένη χρυσῷ καὶ λίθῳ
τιμίῳ καὶ μαργαρίταισ, ἔχουσα ποτήριον
χρυσοῦν ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆσ γέμων βδελυγμά-
των καὶ τὰ ἀκάθαρτα τῆσ πορνείασ αὐτῆσ,
5 καὶ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῆσ ὄνομα γεγραμ-
μένον· μυστήριον, Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ἡ μή-
τηρ τῶν πορνῶν καὶ τῶν βδελυγμάτων τῆσ
γῆσ. **6** καὶ εἶδα τὴν γυναῖκα μεθύουσαν ἐκ

XVII. 1. λεγων μοι | επι των υδατων των πολλων 2. εκ τ. οιν. τ. πο. αυτ. οι κατ. τ. γην 3. γεμον ονοματων | εχον 4. ἦν: ἡ | πορφυρα και κοκκινω | χρυσ. ποτ. | γεμον | βδελυγμ. ακαθαρτητοσ τησ 6. ειδον

XVII. **1** 15, 1. Ier 51, 13. Nah 3, 4. **2** 18, 9. **3** 21, 10. 13, 1. Es 21, 1. **4** 18, 16. Ier 51, 7, **5** 14, 8 ꝛc.

τοῦ αἵματος τῶν ἁγίων καὶ ἐκ τοῦ αἵματος
τῶν μαρτύρων Ἰησοῦ, καὶ ἐθαύμασα ἰδὼν
αὐτὴν θαῦμα μέγα. 7 Καὶ εἶπέν μοι ὁ
ἄγγελος· διατί ἐθαύμασας; ἐγώ σοι ἐρῶ
τὸ μυστήριον τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ θηρίου
τοῦ βαστάζοντος αὐτὴν τοῦ ἔχοντος τὰς
ἑπτὰ κεφαλὰς καὶ τὰ δέκα κέρατα. 8 τὸ
θηρίον ὃ εἶδες ἦν καὶ οὐκ ἔστιν, καὶ μέλλει
ἀναβαίνειν ἐκ τῆς ἀβύσσου καὶ εἰς ἀπώ-
λειαν ὑπάγειν· καὶ θαυμάσονται οἱ κατοι-
κοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν οὐ γέγραπται τὸ
ὄνομα ἐπὶ τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς ἀπὸ κατα-
βολῆς κόσμου, βλεπόντων τὸ θηρίον ὅτι ἦν
καὶ οὐκ ἔστιν καὶ παρέσται. 9 ὧδε ὁ
νοῦς ὁ ἔχων σοφίαν. αἱ ἑπτὰ κεφαλαὶ ἑπτὰ
ὄρη εἰσίν, ὅπου ἡ γυνὴ κάθηται ἐπ᾽ αὐτῶν,
10 καὶ βασιλεῖς ἑπτά εἰσιν· οἱ πέντε ἔπε-
σαν, ὁ εἷς ἔστιν, ὁ ἄλλος οὔπω ἦλθεν, καὶ
ὅταν ἔλθῃ ὀλίγον αὐτὸν δεῖ μεῖναι. 11 καὶ
τὸ θηρίον ὃ ἦν καὶ οὐκ ἔστιν, καὶ αὐτὸς
ὄγδοός ἐστιν, καὶ ἐκ τῶν ἑπτά ἐστιν, καὶ
εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει. 12 καὶ τὰ δέκα κέ-
ρατα ἃ εἶδες δέκα βασιλεῖς εἰσίν, οἵτινες
βασιλείαν οὔπω ἔλαβον, ἀλλὰ ἐξουσίαν ὡς
βασιλεῖς μίαν ὥραν λαμβάνουσιν μετὰ τοῦ
θηρίου. 13 οὗτοι μίαν γνώμην ἔχουσιν,

---

8. om το pri | τα ονοματα | βλεποντες | και παρεσται: καιπερ εστιν 9. ορη εισ. επτ. 10. και ο εις 12. αλλ

---

8 11. 13, 8. 9 13, 1. 18. 10 20, 5. 12 Dan 7. 24.

καὶ τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν τῷ
θηρίῳ διδόασιν. **14** οὗτοι μετὰ τοῦ ἀρνίου
πολεμήσουσιν καὶ τὸ ἀρνίον νικήσει αὐτούσ,
ὅτι κύριοσ κυρίων ἐστὶν καὶ βασιλεὺσ βασι-
λέων, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ κλητοὶ καὶ ἐκλε-
κτοὶ καὶ πιστοί. **15** καὶ λέγει μοι· τὰ
ὕδατα ἃ εἶδεσ, οὗ ἡ πόρνη κάθηται, λαοὶ
καὶ ὄχλοι εἰσὶν καὶ ἔθνη καὶ γλῶσσαι.
16 καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδεσ καὶ τὸ
θηρίον, οὗτοι μισήσουσιν τὴν πόρνην, καὶ
ἠρημωμένην ποιήσουσιν αὐτὴν καὶ γυμνήν,
καὶ τὰσ σάρκασ αὐτῆσ φάγονται, καὶ αὐτὴν
κατακαύσουσιν πυρί· **17** ὁ γὰρ θεὸσ ἔδω-
κεν εἰσ τὰσ καρδίασ αὐτῶν ποιῆσαι τὴν
γνώμην αὐτοῦ καὶ ποιῆσαι μίαν γνώμην
καὶ δοῦναι τὴν βασιλείαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ,
ἄχρι τελεσθήσονται οἱ λόγοι τοῦ θεοῦ.
18 καὶ ἡ γυνὴ ἣν εἶδεσ ἔστιν ἡ πόλισ ἡ
μεγάλη ἡ ἔχουσα βασιλείαν ἐπὶ τῶν βασι-
λέων τῆσ γῆσ.

XVIII.

Babylonis meretricis magnae lapsus nuntiatur. Pii inde exire iubentur. Lugentes et laetantes de lapsu. Execratio angeli.

1 Μετὰ ταῦτα εἶδον ἄλλον ἄγγελον κα-
ταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα ἐξουσίαν
μεγάλην, καὶ ἡ γῆ ἐφωτίσθη ἐκ τῆσ δόξησ

13. την εξουσ. εαυτων τ. θ. διαδιδωσουσιν 16. α ειδ. επι το θηρ. | εν πυρι 17. αχρι τελεσθη τα ρηματα τ. θε.
XVIII. 1. Και μετα | om αλλον

14 19, 16. **15** Es 8, 7. **16** 18, 8. **17** 10, 7. **18** 16, 19.
XVIII. **1** 10, 1.

αὐτοῦ. **2** καὶ ἔκραξεν ἐν ἰσχυρᾷ φωνῇ λέ-
γων· ἔπεσεν ἔπεσεν Βαβυλὼν ἡ μεγάλη,
καὶ ἐγένετο κατοικητήριον δαιμονίων καὶ
φυλακὴ παντὸσ πνεύματοσ ἀκαθάρτου καὶ
φυλακὴ παντὸσ ὀρνέου ἀκαθάρτου καὶ με-
μισημένου, **3** ὅτι ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ
τῆσ πορνείασ αὐτῆσ πέπωκαν πάντα τὰ
ἔθνη, καὶ οἱ βασιλεῖσ τῆσ γῆσ μετ᾽ αὐτῆσ
ἐπόρνευσαν, καὶ οἱ ἔμποροι τῆσ γῆσ ἐκ τῆσ
δυνάμεωσ τοῦ στρήνουσ αὐτῆσ ἐπλούτησαν.
4 καὶ ἤκουσα ἄλλην φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
λέγουσαν· ἐξέλθατε ὁ λαόσ μου ἐξ αὐτῆσ,
ἵνα μὴ συνκοινωνήσητε ταῖσ ἁμαρτίαισ
αὐτῆσ, καὶ ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆσ ἵνα μὴ
λάβητε, **5** ὅτι ἐκολλήθησαν αὐτῆσ αἱ ἁμαρ-
τίαι ἄχρι τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐμνημόνευσεν ὁ
θεὸσ τὰ ἀδικήματα αὐτῆσ. **6** ἀπόδοτε αὐτῇ
ὡσ καὶ αὐτὴ ἀπέδωκεν, καὶ διπλώσατε τὰ
διπλᾶ κατὰ τὰ ἔργα αὐτῆσ· ἐν τῷ ποτηρίῳ
ᾧ ἐκέρασεν κεράσατε αὐτῇ διπλοῦν· **7** ὅσα
ἐδόξασεν αὐτὴν καὶ ἐστρηνίασεν, τοσοῦτον
δότε αὐτῇ βασανισμὸν καὶ πένθοσ. ὅτι ἐν
τῇ καρδίᾳ αὐτῆσ λέγει ὅτι κάθημαι βασί-
λισσα καὶ χήρα οὐκ εἰμὶ καὶ πένθοσ οὐ
μὴ ἴδω, **8** διὰ τοῦτο ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἥξου-

---

2. εκραξ. εν ισχυι φωνη μεγαλη | δαιμονων 3. πεπωκε
4. εξ αυτησ ο λα. μου | συγκοιν. | ινα μη λαβ. εκ τ.
πληγ. α. 5. εκολλ.: ηκολουθησαν 6. απεδ. υμιν |
διπλωσ. αυτη διπλα 7. εδοξ. εαυτην | om οτι sec

---

2 14, 8. Es 34, 11 ss. 13, 21 s. **3** 14, 8. 17, 2.
Ier 51 (28), 7. Nah 3, 4. **4** Ier 51 (28), 6. 9. **6** Ps
136 (137), 8. **7** s. Es 47, 7—9.

σιν αἱ πληγαὶ αὐτῆσ, θάνατοσ καὶ πένθοσ
καὶ λιμόσ, καὶ ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται·
ὅτι ἰσχυρὸσ κύριοσ ὁ θεὸσ ὁ κρίνασ αὐτήν.
9 Καὶ κλαύσονται καὶ κόψονται ἐπ᾽ αὐ-
τὴν οἱ βασιλεῖσ τῆσ γῆσ οἱ μετ᾽ αὐτῆσ
πορνεύσαντεσ καὶ στρηνιάσαντεσ, ὅταν βλέ-
πωσιν τὸν καπνὸν τῆσ πυρώσεωσ αὐτῆσ,
10 ἀπὸ μακρόθεν ἑστηκότεσ διὰ τὸν φόβον
τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆσ, λέγοντεσ· οὐαὶ οὐαί,
ἡ πόλισ ἡ μεγάλη, Βαβυλὼν ἡ πόλισ ἡ
ἰσχυρά, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἦλθεν ἡ κρίσισ σου.
11 καὶ οἱ ἔμποροι τῆσ γῆσ κλαίουσιν καὶ
πενθοῦσιν ἐπ᾽ αὐτήν, ὅτι τὸν γόμον αὐτῶν
οὐδεὶσ ἀγοράζει οὐκέτι, **12** γόμον χρυσοῦ
καὶ ἀργύρου καὶ λίθου τιμίου καὶ μαργαριτῶν
καὶ βυσσίνου καὶ πορφύρασ καὶ σιρικοῦ καὶ
κοκκίνου, καὶ πᾶν ξύλον θύϊνον καὶ πᾶν
σκεῦοσ ἐλεφάντινον καὶ πᾶν σκεῦοσ ἐκ
ξύλου τιμιωτάτου καὶ χαλκοῦ καὶ σιδήρου
καὶ μαρμάρου, **13** καὶ κιννάμωμον καὶ
ἄμωμον καὶ θυμιάματα καὶ μύρον καὶ λί-
βανον καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον καὶ σεμίδαλιν
καὶ σῖτον καὶ κτήνη καὶ πρόβατα, καὶ
ἵππων καὶ ῥεδῶν καὶ σωμάτων, καὶ ψυχὰσ

---

8. ο κρινων 9. κλαυσονται: add αυτην | επ αυτη
10. εν μια 11. επ αυτη 12. βυσσου | μαργαριτου |
σηρικου 13. κιναμωμον | om κ. αμωμ.

---

9 s. Ez 26, 16. 27, 30. **10** 16. 19. **11** Ez 27, 36.
12 17, 4. Ez 27, 5 ss.

ἀνθρώπων. **14** καὶ ἡ ὀπώρα σου τῆσ ἐπι-
θυμίασ τῆσ ψυχῆσ ἀπῆλθεν ἀπὸ σοῦ, καὶ
πάντα τὰ λιπαρὰ καὶ τὰ λαμπρὰ ἀπώλοντο
ἀπὸ σοῦ, καὶ οὐκέτι οὐ μὴ αὐτὰ εὑρήσουσιν.
15 οἱ ἔμποροι τούτων, οἱ πλουτήσαντεσ ἀπ'
αὐτῆσ, ἀπὸ μακρόθεν στήσονται διὰ τὸν
φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆσ κλαίοντεσ καὶ
πενθοῦντεσ, **16** λέγοντεσ· οὐαὶ οὐαί, ἡ πό-
λισ ἡ μεγάλη, ἡ περιβεβλημένη βύσσινον
καὶ πορφυροῦν καὶ κόκκινον, καὶ κεχρυσω-
μένη ἐν χρυσῷ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ μαρ-
γαρίτῃ, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη ὁ τοσοῦτοσ
πλοῦτοσ. **17** καὶ πᾶσ κυβερνήτησ καὶ πᾶσ
ὁ ἐπὶ τόπον πλέων καὶ ναῦται καὶ ὅσοι τὴν
θάλασσαν ἐργάζονται, ἀπὸ μακρόθεν ἔστη-
σαν **18** καὶ ἔκραζον βλέποντεσ τὸν καπνὸν
τῆσ πυρώσεωσ αὐτῆσ λέγοντεσ· τίσ ὁμοία
τῇ πόλει τῇ μεγάλῃ; **19** καὶ ἔβαλον
χοῦν ἐπὶ τὰσ κεφαλὰσ αὐτῶν καὶ ἔκραζον
κλαίοντεσ καὶ πενθοῦντεσ, λέγοντεσ· οὐαὶ
οὐαί, ἡ πόλισ ἡ μεγάλη, ἐν ᾗ ἐπλούτησαν
πάντεσ οἱ ἔχοντεσ τὰ πλοῖα ἐν τῇ θαλάσσῃ
ἐκ τῆσ τιμιότητοσ αὐτῆσ, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ

---

14. η οπ. τ. επ. τ. ψ. σου | απωλοντο: απηλθεν | ουκετι ου μη ευρησησ αυτα 16. και λεγ. | ς^e (non ς) χεχρυσωμενοι | μαργαριταισ 17. ο ε. τοπ. πλεων: επι των πλοιων ο ομιλοσ 18. εκρα. ορωντεσ 19. om τα

---

15 Ez 27, 30. **17** Ez 27, 27. **18** Es 34, 10. **19** Ez 27, 30.

ἠρημώθη. 20 εὐφραίνου ἐπ' αὐτῇ, οὐρανὲ καὶ
οἱ ἅγιοι καὶ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ προφῆται,
ὅτι ἔκρινεν ὁ θεὸς τὸ κρίμα ὑμῶν ἐξ
αὐτῆς.
21 Καὶ ἦρεν εἷς ἄγγελος ἰσχυρὸς λίθον
ὡς μύλον μέγαν, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν θάλασσαν λέγων· οὕτως ὁρμήματι βληθήσεται
Βαβυλὼν ἡ μεγάλη πόλις, καὶ οὐ μὴ εὑρεθῇ ἔτι.
22 καὶ φωνὴ κιθαρῳδῶν καὶ
μουσικῶν καὶ αὐλητῶν καὶ σαλπιστῶν οὐ
μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ πᾶς τεχνίτης
πάσης τέχνης οὐ μὴ εὑρεθῇ ἐν σοὶ ἔτι,
καὶ φωνὴ μύλου οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι,
23 καὶ φῶς λύχνου οὐ μὴ φάνῃ ἐν σοὶ ἔτι,
καὶ φωνὴ νυμφίου καὶ νύμφης οὐ μὴ
ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι, ὅτι οἱ ἔμποροί σου
ἦσαν οἱ μεγιστᾶνες τῆς γῆς, ὅτι ἐν τῇ
φαρμακίᾳ σου ἐπλανήθησαν πάντα τὰ ἔθνη,
24 καὶ ἐν αὐτῇ αἵματα προφητῶν καὶ ἁγίων
εὑρέθη καὶ πάντων τῶν ἐσφαγμένων ἐπὶ
τῆς γῆς.

XIX.

Hymnus caelestium de deo iusto iudice. Agni

---

20. επ αυτην | om και οι ante αποστ. 23. φαρμακεια
24. αιμα

---

20 Es 44, 23. 21 Ier 51 (28), 63 s. 22 Es 24 8.
Ier 25, 10. 23 Es 23, 8. Ier 16, 9.

nuptiae parantur. Christus cum suis vincit bestiam eiusque cultores. Epulum avium.

1 Μετὰ ταῦτα ἤκουσα ὡς φωνὴν μεγά-
λην ὄχλου πολλοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ λεγόντων·
ἀλληλούϊα, ἡ σωτηρία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ
δύναμις τοῦ θεοῦ ἡμῶν, 2 ὅτι ἀληθιναὶ
καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις αὐτοῦ, ὅτι ἔκρινεν
τὴν πόρνην τὴν μεγάλην ἥτις ἔφθειρεν τὴν
γῆν ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς, καὶ ἐξεδίκησεν
τὸ αἷμα τῶν δούλων αὐτοῦ ἐκ χειρὸς αὐτῆς.
3 καὶ δεύτερον εἴρηκαν· ἀλληλούϊα, καὶ ὁ
καπνὸς αὐτῆς ἀναβαίνει εἰς τοὺς αἰῶνας
τῶν αἰώνων. 4 καὶ ἔπεσαν οἱ πρεσβύτεροι
οἱ εἴκοσι τέσσαρες καὶ τὰ τέσσερα ζῶα,
καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ τῷ καθημένῳ
ἐπὶ τῷ θρόνῳ λέγοντες· ἀμὴν ἀλληλούϊα.
5 καὶ φωνὴ ἐκ τοῦ θρόνου ἐξῆλθεν λέ-
γουσα· αἰνεῖτε τῷ θεῷ ἡμῶν, πάντες οἱ
δοῦλοι αὐτοῦ, οἱ φοβούμενοι αὐτόν, οἱ
μικροὶ καὶ οἱ μεγάλοι. 6 καὶ ἤκουσα ὡς
φωνὴν ὄχλου πολλοῦ καὶ ὡς φωνὴν ὑδάτων
πολλῶν καὶ ὡς φωνὴν βροντῶν ἰσχυρῶν,
λεγόντων· ἀλληλούϊα, ὅτι ἐβασίλευσεν κύριος
ὁ θεὸς ἡμῶν ὁ παντοκράτωρ. 7 χαίρωμεν

XIX. 1. Και μετα | ς (non ς^{e}) om ως | οχλ. πολλ. μεγ. | λεγοντος | η δοξ. και η τιμη κ. η δυν. κυριω τω θεω ημ. 2. εκ της χειρος 4. επεσον | εικοσι και | τεσσαρα | επι του θρονου 5. τον θεον | και οι φοβουμ. | και οι μικρ. 6. ς (non ς^{e}) λεγοντας | om ημων

XIX. 1 12, 10. Ps 103 (104), 35. 2 16, 7. Deut 32, 43. 3 Es 34, 10. 4 Ps 105 (106), 48. 5 Ps 133 (134), 1. 6 14, 2. Ez 1, 24. 7 Ps 117 (118), 24.

καὶ ἀγαλλιῶμεν, καὶ δῶμεν τὴν δόξαν
αὐτῷ, ὅτι ἦλθεν ὁ γάμοσ τοῦ ἀρνίου καὶ ἡ
γυνὴ αὐτοῦ ἡτοίμασεν ἑαυτήν, 8 καὶ ἐδόθη
αὐτῇ ἵνα περιβάληται βύσσινον λαμπρὸν
καθαρόν. τὸ γὰρ βύσσινον τὰ δικαιώματα
τῶν ἁγίων ἐστίν. 9 καὶ λέγει μοι· γράψον·
μακάριοι οἱ εἰσ τὸ δεῖπνον τοῦ γάμου τοῦ
ἀρνίου κεκλημένοι. καὶ λέγει μοι· οὗτοι οἱ
λόγοί ἀληθινοὶ τοῦ θεοῦ εἰσίν. 10 καὶ
ἔπεσα ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν αὐτοῦ προσκυ-
νῆσαι αὐτῷ. καὶ λέγει μοι· ὅρα μή· σύν-
δουλόσ σου εἰμὶ καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν
ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ τῷ θεῷ
προσκύνησον. ἡ γὰρ μαρτυρία Ἰησοῦ ἐστὶν
τὸ πνεῦμα τῆσ προφητείασ.

11 Καὶ εἶδον τὸν οὐρανὸν ἠνεῳγμένον,
καὶ ἰδοὺ ἵπποσ λευκόσ, καὶ ὁ καθήμενοσ
ἐπ᾽ αὐτὸν καλούμενοσ πιστὸσ καὶ ἀληθινόσ,
καὶ ἐν δικαιοσύνῃ κρίνει καὶ πολεμεῖ. 12 οἱ
δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ φλὸξ πυρόσ, καὶ ἐπὶ
τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ διαδήματα πολλά, ἔχων
ὄνομα γεγραμμένον ὃ οὐδεὶσ οἶδεν εἰ μὴ αὐ-
τόσ, 13 καὶ περιβεβλημένοσ ἱμάτιον περιρε-

---

7. αγαλλιωμεθα 8. βυσσ. καθαρ. και λαμπρ. | εστι των αγι. 9. εισι του θεου 10. επεσον | bis του Ιησου 11. ανεωγμενον 12. ως φλοξ 13. ιμ. βεβαμμενον αιμ.

---

8 14. 15, 6. **9** 14, 13. 21. 5. 22, 6. **10** 12, 17. **11** 6, 2. **12** 12, 3. 2, 17. **13** Es 63, 1 ss.

ραμμένον αἵματι, καὶ κέκληται τὸ ὄνομα
αὐτοῦ ὁ λόγοσ τοῦ θεοῦ. **14** καὶ τὰ στρα-
τεύματα ἐν τῷ οὐρανῷ ἠκολούθει αὐτῷ ἐφ'
ἵπποισ λευκοῖσ, ἐνδεδυμένοι βύσσινον λευκὸν
καθαρόν. **15** καὶ ἐκ τοῦ στόματοσ αὐτοῦ
ἐκπορεύεται ῥομφαία ὀξεῖα, ἵνα ἐν αὐτῇ
πατάξῃ τὰ ἔθνη· καὶ αὐτὸσ ποιμανεῖ αὐτοὺσ
ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ καὶ αὐτὸσ πατεῖ τὴν λη-
νὸν τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆσ ὀργῆσ τοῦ θεοῦ
τοῦ παντοκράτοροσ. **16** καὶ ἔχει ἐπὶ τὸ
ἱμάτιον καὶ ἐπὶ τὸν μηρὸν αὐτοῦ ὄνομα
γεγραμμένον· βασιλεὺσ βασιλέων καὶ κύριοσ
κυρίων.

17 Καὶ εἶδον ἕνα ἄγγελον ἑστῶτα ἐν τῷ
ἡλίῳ, καὶ ἔκραξεν ἐν φωνῇ μεγάλῃ λέγων
πᾶσιν τοῖσ ὀρνέοισ τοῖσ πετομένοισ ἐν μεσου-
ρανήματι· δεῦτε συνάχθητε εἰσ τὸ δεῖπνον
τὸ μέγα τοῦ θεοῦ, **18** ἵνα φάγητε σάρκασ
βασιλέων καὶ σάρκασ χιλιάρχων καὶ σάρκασ
ἰσχυρῶν καὶ σάρκασ ἵππων καὶ τῶν καθη-
μένων ἐπ' αὐτῶν, καὶ σάρκασ πάντων
ἐλευθέρων τε καὶ δούλων καὶ μικρῶν καὶ
μεγάλων. **19** Καὶ ἴδον τὸ θηρίον καὶ τοὺσ
βασιλεῖσ τῆσ γῆσ καὶ τὰ στρατεύματα αὐ-
τῶν συνηγμένα ποιῆσαι τὸν πόλεμον μετὰ
τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου καὶ μετὰ τοῦ

---

13. καλειται 14. ς[e] (non ς) τα εν τω | λευκ. και καθ. 15. πατασση | και τησ οργησ 16. το ονομα 17. om εν | πετωμενοισ | δευτε και συναγεσθε | δειπν. του μεγαλου θε. 18. om τε 19. ειδον | om τον

---

15 1, 16. 2, 12. 12, 5. 14, 19. Ps 2, 9. Es 63, 3. **16** [17], 14. **17** Es 39, 17 ss. **19** 17. 12. 16, 14.

στρατεύματοσ αὐτοῦ. **20** καὶ ἐπιάσθη τὸ
θηρίον καὶ μετ᾽ αὐτοῦ ὁ ψευδοπροφήτησ ὁ
ποιήσασ τὰ σημεῖα ἐνώπιον αὐτοῦ, ἐν οἷσ
ἐπλάνησεν τοὺσ λαβόντασ τὸ χάραγμα τοῦ
θηρίου καὶ τοὺσ προσκυνοῦντασ τῇ εἰκόνι
αὐτοῦ· ζῶντεσ ἐβλήθησαν οἱ δύο εἰσ τὴν
λίμνην τοῦ πυρὸσ τῆσ καιομένησ ἐν θείῳ.
21 καὶ οἱ λοιποὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῇ ῥομ-
φαίᾳ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου τῇ
ἐξελθούσῃ ἐκ τοῦ στόματοσ αὐτοῦ, καὶ
πάντα τὰ ὄρνεα ἐχορτάσθησαν ἐκ τῶν σαρ-
κῶν αὐτων.

XX.

Dracone ligato resurgunt sancti ad regnum mille annorum. Gog et Magog. Diabolo perdito fit iudicium extremum.

1 Καὶ ἴδον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ, ἔχοντα τὴν κλεῖν τῆσ ἀβύσσου καὶ
ἅλυσιν μεγάλην ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ. **2** καὶ
ἐκράτησεν τὸν δράκοντα, ὁ ὄφισ ὁ ἀρχαῖοσ,
ὅ ἐστιν ὁ διάβολοσ καὶ ὁ σατανᾶσ, καὶ
ἔδησεν αὐτὸν χίλια ἔτη, **3** καὶ ἔβαλεν αὐτὸν
εἰσ τὴν ἄβυσσον, καὶ ἔκλεισεν καὶ ἐσφρά-
γισεν ἐπάνω αὐτοῦ, ἵνα μὴ πλανήσῃ ἔτι τὰ
ἔθνη, ἄχρι τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη· μετὰ
ταῦτα δεῖ αὐτὸν λυθῆναι μικρὸν χρόνον.

---

20. μετ αυτου: μετα τουτου | την καιομενην | εν τω θειω 21. εξελθ.: εκπορευομενη
XX. 1. ειδον | την κλειδα 2. τον οφιν τον αρχαιον | οσ εστι διαβολ. και σατα. 3. εκλεισ. αυτον | τα εθν. ετι | και μετα

---

20 16, 13. 20, 10. Es 30, 33.
XX. **1** 18,11. 9, 1. **2** 12, 9. Es 24, 22. **3** 17, 10.

4 Καὶ ἴδον θρόνουσ, καὶ ἐκάθισαν ἐπʼ
αὐτούσ, καὶ κρίμα ἐδόθη αὐτοῖσ, καὶ τὰσ
ψυχὰσ τῶν πεπελεκισμένων διὰ τὴν μαρ-
τυρίαν Ἰησοῦ καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ,
καὶ οἵτινεσ οὐ προσεκύνησαν τὸ θηρίον οὐδὲ
τὴν εἰκόνα αὐτοῦ καὶ οὐκ ἔλαβον τὸ χά-
ραγμα ἐπὶ τὸ μέτωπον καὶ ἐπὶ τὴν χεῖρα
αὐτῶν· καὶ ἔζησαν καὶ ἐβασίλευσαν μετὰ
τοῦ Χριστοῦ χίλια ἔτη. 5 οἱ λοιποὶ τῶν
νεκρῶν οὐκ ἔζησαν ἄχρι τελεσθῇ τὰ χίλια
ἔτη. αὕτη ἡ ἀνάστασισ ἡ πρώτη. 6 μα-
κάριοσ καὶ ἅγιοσ ὁ ἔχων μέροσ ἐν τῇ ἀνα-
στάσει τῇ πρώτῃ· ἐπὶ τούτων ὁ δεύτεροσ
θάνατοσ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν, ἀλλὰ ἔσονται
ἱερεῖσ τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ βα-
σιλεύσουσιν μετʼ αὐτοῦ τὰ χίλια ἔτη.

7 Καὶ ὅταν τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη, λυθή-
σεται ὁ σατανᾶσ ἐκ τῆσ φυλακῆσ αὐτοῦ,
8 καὶ ἐξελεύσεται πλανῆσαι τὰ ἔθνη τὰ ἐν
ταῖσ τέσσαρσιν γωνίαισ τῆσ γῆσ, τὸν Γὼγ
καὶ Μαγώγ, συναγαγεῖν αὐτοὺσ εἰσ τὸν
πόλεμον, ὧν ὁ ἀριθμὸσ αὐτῶν ὡσ ἡ ἄμμοσ
τῆσ θαλάσσησ. 9 καὶ ἀνέβησαν ἐπὶ τὸ
πλάτοσ τῆσ γῆσ, καὶ ἐκύκλευσαν τὴν παρεμ-
βολὴν τῶν ἁγίων καὶ τὴν πόλιν τὴν ἠγα-
πημένην· καὶ κατέβη πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ

4. ειδον | τω θηριω ουτε | ς[e] (non ς) τη εικονι | μετωπ. αυτων | ς (non ς[e]) μετα Χριστ. | τα χιλια 5. οι δε | ανεζησαν εωσ τελ. 6. ο θαν. ο δευτ. | αλλ | om τα 8. κ. τον μαγωγ | εισ πολεμον | om αυτων 9. εκυκλωσαν | απο του θεου εκ του ουρ.

4 Dan 7, 9. 22. 27. 6 Es 61, 6. 8 Es 38, 39. 9 21, 2.

καὶ κατέφαγεν αὐτούσ· 10 καὶ ὁ διάβολοσ
ὁ πλανῶν αὐτοὺσ ἐβλήθη εἰσ τὴν λίμνην
τοῦ πυρὸσ καὶ τοῦ θείου, ὅπου καὶ τὸ θηρίον
καὶ ὁ ψευδοπροφήτησ, καὶ βασανισθήσον-
ται ἡμέρασ καὶ νυκτὸσ εἰσ τοὺσ αἰῶνασ
τῶν αἰώνων.

11 Καὶ εἶδον θρόνον μέγαν λευκὸν καὶ
τὸν καθήμενον ἐπ' αὐτόν, οὗ ἀπὸ τοῦ
προσώπου ἔφυγεν ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανόσ, καὶ
τόποσ οὐχ εὑρέθη αὐτοῖσ. 12 καὶ εἶδον
τοὺσ νεκροὺσ τοὺσ μεγάλουσ καὶ τοὺσ μι-
κροὺσ ἑστῶτασ ἐνώπιον τοῦ θρόνου, καὶ
βιβλία ἠνοίχθησαν· καὶ ἄλλο βιβλίον ἠνοίχθη,
ὅ ἐστιν τῆσ ζωῆσ· καὶ ἐκρίθησαν οἱ νεκροὶ
ἐκ τῶν γεγραμμένων ἐν τοῖσ βιβλίοισ κατὰ
τὰ ἔργα αὐτῶν. 13 καὶ ἔδωκεν ἡ θάλασσα
τοὺσ νεκροὺσ τοὺσ ἐν αὐτῇ, καὶ ὁ θάνατοσ
καὶ ὁ ᾅδησ ἔδωκαν τοὺσ νεκροὺσ τοὺσ ἐν
αὐτοῖσ, καὶ ἐκρίθησαν ἕκαστοσ κατὰ τὰ
ἔργα αὐτῶν. 14 καὶ ὁ θάνατοσ καὶ ὁ ᾅδησ
ἐβλήθησαν εἰσ τὴν λίμνην τοῦ πυρόσ. οὗτοσ
ὁ θάνατοσ ὁ δεύτερόσ ἐστιν, ἡ λίμνη τοῦ
πυρόσ. 15 καὶ εἴ τισ οὐχ εὑρέθη ἐν τῇ
βίβλῳ τῆσ ζωῆσ γεγραμμένοσ, ἐβλήθη εἰσ
τὴν λίμνην τοῦ πυρόσ.

---

10. om του sec | οπου το 11. λευκ. μεγ. | επ αυτου | om του 12. τ. νεκρ. μικρ, κ. μεγ. | θρονου: θεου | ηνεωχθησαν | βιβλ. αλλο ηνεωχθη 13. τουσ εν αυτη νεκρουσ | τουσ εν αυτοισ νεκρ. 14. ουτ. εστιν ο δευτ. θανατοσ | om η λιμν. τ. πυροσ

---

10 19, 20. **11** Dan 7, 9 s. **12** Mal 3, 16. **13** 6, 8. **14** 21, 8. **15** 3, 5 κ.

XXI.

Novum caelum, nova terra. Novae Hierusalem, sponsae agni, splendor caelestis. Duodecim portae et fundamenta, Nullum templum, lumen caeleste.

1 Καὶ εἶδον οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν και-
νήν· ὁ γὰρ πρῶτοσ οὐρανὸσ καὶ ἡ πρώτη
γῆ ἀπῆλθαν, καὶ ἡ θάλασσα οὐκ ἔστιν ἔτι.
2 καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν Ἱερουσαλὴμ
καινὴν εἶδον καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἡτοιμασμένην ὡσ νύμφην
κεκοσμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆσ. 3 καὶ
ἤκουσα φωνῆσ μεγάλησ ἐκ τοῦ θρόνου λε-
γούσησ· ἰδοὺ ἡ σκηνὴ τοῦ θεοῦ μετὰ τῶν
ἀνθρώπων, καὶ σκηνώσει μετ᾽ αὐτῶν, καὶ
αὐτοὶ λαοὶ αὐτοῦ ἔσονται, καὶ αὐτὸσ ὁ
θεὸσ ἔσται μετ᾽ αὐτῶν, 4 καὶ ἐξαλείψει
πᾶν δάκρυον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν,
καὶ θάνατοσ οὐκ ἔσται ἔτι, οὔτε πένθοσ
οὔτε κραυγὴ οὔτε πόνοσ οὐκ ἔσται ἔτι,
ὅτι τὰ πρῶτα ἀπῆλθαν. 5 καὶ εἶπεν ὁ
καθήμενοσ ἐπὶ τῷ θρόνῳ· ἰδοὺ καινὰ
ποιῶ πάντα. καὶ λέγει· γράψον, ὅτι οὗτοι
οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοί εἰσιν. 6 καὶ
εἶπέν μοι· γέγοναν. ἐγὼ τὸ ἄλφα καὶ

XXI. 1. παρηλθε 2. και εγω ιωαννησ ειδον την πολ. τ. αγ. ιερ. καιν. κατ. απο τ. θεου εκ τ. ουρ. 3. θρονου: ουρανου | μετ αυτων: add θεοσ αυτων 4. εξαλειψ. ο θεοσ | απο των οφθ. | ο θανατ. | απηλθον 5. επι του θρονου | καιν. παντ. ποιω | λεγ. μοι | αληθ. κ. πιστ. 6. γεγονε. εγω ειμι το Α

XXI. 1 Es 65, 17. 66, 22. 2 Pet 3, 13. 2 3, 12. Heb 12, 22. 3 Ez 37, 27. 2 Cor 6, 16. 4 7, 17. Es 25, 8. 5 Es 43, 19. 2 Cor 5, 17. Apoc 19, 9' 22, 6. 6 16, 17. 22, 13.

τὸ ω, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλοσ. ἐγὼ τῷ δι-
ψῶντι δώσω αὐτῷ ἐκ τῆσ πηγῆσ τοῦ ὕδα-
τοσ τῆσ ζωῆσ δωρεάν. **7** ὁ νικῶν κληρο-
νομήσει ταῦτα, καὶ ἔσομαι αὐτῷ θεὸσ καὶ
αὐτὸσ ἔσται μοι υἱόσ. **8** τοῖσ δὲ δειλοῖσ
καὶ ἀπίστοισ καὶ ἐβδελυγμένοισ καὶ φονεῦ-
σιν καὶ πόρνοισ καὶ φαρμακοῖσ καὶ εἰδωλο-
λάτραισ καὶ πᾶσιν τοῖσ ψευδέσιν τὸ μέροσ
αὐτῶν ἐν τῇ λίμνῃ τῇ καιομένῃ πυρὶ καὶ
θείῳ, ὅ ἐστιν ὁ θάνατοσ ὁ δεύτεροσ.

9 Καὶ ἦλθεν εἷσ ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων
τῶν ἐχόντων τὰσ ἑπτὰ φιάλασ τῶν γεμόν-
των τῶν ἑπτὰ πληγῶν τῶν ἐσχάτων, καὶ
ἐλάλησεν μετ᾽ ἐμοῦ λέγων· δεῦρο, δείξω σοι
τὴν νύμφην τὴν γυναῖκα τοῦ ἀρνίου. **10** καὶ
ἀπήνεγκέν με ἐν πνεύματι ἐπὶ ὄροσ μέγα
καὶ ὑψηλόν, καὶ ἔδειξέν μοι τὴν πόλιν τὴν
ἁγίαν Ἱερουσαλὴμ καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, **11** ἔχουσαν τὴν δόξαν
τοῦ θεοῦ· ὁ φωστὴρ αὐτῆσ ὅμοιοσ λίθῳ
τιμιωτάτῳ, ὡσ λίθῳ ἰάσπιδι κρυσταλλίζοντι·
12 ἔχουσα τεῖχοσ μέγα καὶ ὑψηλόν, ἔχουσα
πυλῶνασ δώδεκα, καὶ ἐπὶ τοῖσ πυλῶσιν

---

6. om αυτω 7. ταυτα: παντα | ο υιοσ 8. τοισ δε δ.: δειλοισ δε | φαρμακευσι | ο δευτ. θανατ. 9. ηλθε προσ με εισ των επτα | τασ γεμουσασ των | την νυμφ. του αρν. την γυν. 10. ἐπ᾽ | πολιν: add την μεγαλην 11. και ο φωστ. 12. εχουσαν τε τειχοσ et εχουσαν

---

8 22, 15. 20, 10. 14. **9** 15, 1. 17, 1. 19, 7. **10** 17, 3. Ez 40, 2. **11** Ez 48, 31 ss.

ἀγγέλουσ δώδεκα, καὶ ὀνόματα ἐπιγεγραμ-
μένα, ἅ ἐστιν τῶν δώδεκα φυλῶν υἱῶν
Ἰσραήλ. **13** ἀπὸ ἀνατολῆσ πυλῶνεσ τρεῖσ,
καὶ ἀπὸ βορρᾶ πυλῶνεσ τρεῖσ, καὶ ἀπὸ νότου
πυλῶνεσ τρεῖσ, καὶ ἀπὸ δυσμῶν πυλῶνεσ
τρεῖσ. **14** καὶ τὸ τεῖχοσ τῆσ πόλεωσ ἔχων
θεμελίουσ δώδεκα, καὶ ἐπ᾽ αὐτῶν δώδεκα
ὀνόματα τῶν δώδεκα ἀποστόλων τοῦ ἀρνίου.
15 καὶ ὁ λαλῶν μετ᾽ ἐμοῦ εἶχεν μέτρον κά-
λαμον χρυσοῦν, ἵνα μετρήσῃ τὴν πόλιν καὶ
τοὺσ πυλῶνασ αὐτῆσ καὶ τὸ τεῖχοσ αὐτῆσ.
16 καὶ ἡ πόλισ τετράγωνοσ κεῖται, καὶ τὸ
μῆκοσ αὐτῆσ ὅσον τὸ πλάτοσ. καὶ ἐμέ-
τρησεν τὴν πόλιν τῷ καλάμῳ ἐπὶ σταδίων
δώδεκα χιλιάδων· τὸ μῆκοσ καὶ τὸ πλά-
τοσ καὶ τὸ ὕψοσ αὐτῆσ ἴσα ἐστίν. **17** καὶ
ἐμέτρησεν τὸ τεῖχοσ αὐτῆσ ἑκατὸν τεσσερά-
κοντα τεσσάρων πηχῶν, μέτρον ἀνθρώπου,
ὅ ἐστιν ἀγγέλου. **18** καὶ ἡ ἐνδώμησισ τοῦ
τείχουσ αὐτῆσ ἴασπισ, καὶ ἡ πόλισ χρυ-
σίον καθαρὸν ὅμοιον ὑάλῳ καθαρῷ. **19** οἱ
θεμέλιοι τοῦ τείχουσ τῆσ πόλεωσ παντὶ λίθῳ
τιμίῳ κεκοσμημένοι· ὁ θεμέλιοσ ὁ πρῶτοσ
ἴασπισ, ὁ δεύτεροσ σάπφειροσ, ὁ τρίτοσ χαλ-

---

12. των υιων 13. απ ανατ. | και ter om 14. εχον | και εν αυτοισ ονομ. των 15. om μετρον 16. τοσουτον εστιν οσον και | ς^e επι σταδιουσ 17. τεσσαρακοντα 18. και ην η ενδομησισ | ομοια 19. και οι θεμελ.

---

15 Ez 40, 3. **16** Ez 41, 21. **18** Zach 2, 5. **19** Ez 54, 11 ss. Ex 28, 17 ss.

κηδών, ὁ τέταρτος σμάραγδος, **20** ὁ πέμ-
πτος σαρδόνυξ, ὁ ἕκτος σάρδιον, ὁ ἕβδομος
χρυσόλιθος, ὁ ὄγδοος βήρυλλος, ὁ ἔνατος
τοπάζιον, ὁ δέκατος χρυσόπρασος, ὁ ἑνδέ-
κατος ὑάκινθος, ὁ δωδέκατος ἀμέθυστος.
21 καὶ οἱ δώδεκα πυλῶνες δώδεκα μαργα-
ρῖται· ἀνὰ εἷς ἕκαστος τῶν πυλώνων ἦν ἐξ
ἑνὸς μαργαρίτου. καὶ ἡ πλατεῖα τῆς πόλεως
χρυσίον καθαρὸν ὡς ὕαλος διαυγής. **22** καὶ
ναὸν οὐκ εἶδον ἐν αὐτῇ· ὁ γὰρ κύριος ὁ
θεὸς ὁ παντοκράτωρ ναὸς αὐτῆς ἐστίν, καὶ
τὸ ἀρνίον. **23** καὶ ἡ πόλις οὐ χρείαν ἔχει
τοῦ ἡλίου οὐδὲ τῆς σελήνης, ἵνα φαίνωσιν
αὐτῇ· ἡ γὰρ δόξα τοῦ θεοῦ ἐφώτισεν αὐ-
τήν, καὶ ὁ λύχνος αὐτῆς τὸ ἀρνίον. **24** καὶ
περιπατήσουσιν τὰ ἔθνη διὰ τοῦ φωτὸς αὐ-
τῆς, καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς φέρουσιν τὴν
δόξαν αὐτῶν εἰς αὐτήν, **25** καὶ οἱ πυλῶ-
νες αὐτῆς οὐ μὴ κλεισθῶσιν ἡμέρας, νὺξ
γὰρ οὐκ ἔσται ἐκεῖ, **26** καὶ οἴσουσιν τὴν
δόξαν καὶ τὴν τιμὴν τῶν ἐθνῶν εἰς αὐτήν.
27 καὶ οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτὴν πᾶν κοινὸν
καὶ ὁ ποιῶν βδέλυγμα καὶ ψεῦδος, εἰ μὴ
οἱ γεγραμμένοι ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ
ἀρνίου.

---

20. σαρδιος 21. διαυγης: διαφανης 23. φαινωσιν εν 24. και τα εθν. των σωζομενων εν τω φωτι αυτης περιπατησουσι | τ. δοξ. και την τιμην αυτων 27. παν κοινουν και ποιουν

---

21 12. **23** 22, 5. Es 60, 19. **24** Es 60, 3 ss. **27** Es 52, 1.

XXII.

Flumen arborque vitae. Beatitas aeterna. Iohannes testis fidus. Promissa et comminationes dei. Verba fida et sancte tuenda. Christi adventus certus.

1 Καὶ ἔδειξέν μοι ποταμὸν ὕδατοσ ζωῆσ
λαμπρὸν ὡσ κρύσταλλον, ἐκπορευόμενον ἐκ
τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου. **2** ἐν
μέσῳ τῆσ πλατείασ αὐτῆσ καὶ τοῦ ποταμοῦ
ἐντεῦθεν καὶ ἐκεῖθεν ξύλον ζωῆσ ποιῶν
καρποὺσ δώδεκα, κατὰ μῆνα ἕκαστον ἀπο-
διδοὺσ τὸν καρπὸν αὐτοῦ, καὶ τὰ φύλλα
τοῦ ξύλου εἰσ θεραπείαν τῶν ἐθνῶν. **3** καὶ
πᾶν κατάθεμα οὐκ ἔσται ἔτι. καὶ ὁ θρόνοσ
τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου ἐν αὐτῇ ἔσται,
καὶ οἱ δοῦλοι αὐτοῦ λατρεύσουσιν αὐτῷ
4 καὶ ὄψονται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ τὸ
ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν.
5 καὶ νὺξ οὐκ ἔσται ἔτι, καὶ οὐκ ἔχουσιν
χρείαν φωτὸσ λύχνου καὶ φωτὸσ ἡλίου,
ὅτι κύριοσ ὁ θεὸσ φωτιεῖ ἐπ᾽ αὐτούσ, καὶ
βασιλεύσουσιν εἰσ τοὺσ αἰῶνασ τῶν αἰώνων.
6 καὶ εἶπέν μοι· οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ
ἀληθινοί, καὶ ὁ κύριοσ ὁ θεὸσ τῶν πνευμά-
των τῶν προφητῶν ἀπέστειλεν τὸν ἄγγελον
αὐτοῦ δεῖξαι τοῖσ δούλοισ αὐτοῦ ἃ δεῖ γε-
νέσθαι ἐν τάχει. **7** καὶ ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ.

XXII. 1. καθαρον ποταμον 2. εντ. κ. εντευθεν | ποιουν | κατ. μην. ενα εκαστ. αποδιδουν 5. καταναθεμα 5. ετι: εκει | χρει. ουκ εχ. λυχν. | φωτιζει αυτουσ 6. om ὁ pri | πνευμ. των: αγιων 7. om και

XXII. 1 Ez 47, 1. **2** 2, 7. Ez 47, 7. **3** Zach 14, 11. **4** 7, 3. **5** 21, 23. 25. Dan 7, 27. **6** 21, 5. 1, 1. **7** 3, 11.

μακάριος ὁ τηρῶν τοὺς λόγους τῆς προφη-
τείας τοῦ βιβλίου τούτου.

8 Κἀγὼ Ἰωάννης ὁ βλέπων καὶ ἀκούων
ταῦτα· καὶ ὅτε ἤκουσα καὶ ἔβλεψα, ἔπεσα
προσκυνῆσαι ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν τοῦ ἀγ-
γέλου τοῦ δεικνύντος μοι ταῦτα. **9** καὶ
λέγει μοι· ὅρα μή· σύνδουλός σου εἰμὶ
καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν προφητῶν καὶ
τῶν τηρούντων τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου
τούτου· τῷ θεῷ προσκύνησον. **10** καὶ λέγει
μοι· μὴ σφραγίσῃς τοὺς λόγους τῆς προ-
φητείας τοῦ βιβλίου τούτου· ὁ καιρὸς γὰρ
ἐγγύς ἐστιν. **11** ὁ ἀδικῶν ἀδικησάτω ἔτι,
καὶ ὁ ῥυπαρὸς ῥυπανθήτω ἔτι, καὶ ὁ δίκαιος
δικαιοσύνην ποιησάτω ἔτι, καὶ ὁ ἅγιος
ἁγιασθήτω ἔτι.

12 Ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ, καὶ ὁ μισθός
μου μετ' ἐμοῦ, ἀποδοῦναι ἑκάστῳ ὡς τὸ
ἔργον ἐστὶν αὐτοῦ. **13** ἐγὼ τὸ ἄλφα καὶ
τὸ ω, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ
τέλος. **14** μακάριοι οἱ πλύνοντες τὰς στο-
λὰς αὐτῶν, ἵνα ἔσται ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἐπὶ
τὸ ξύλον τῆς ζωῆς καὶ τοῖς πυλῶσιν εἰσ-
έλθωσιν εἰς τὴν πόλιν. **15** ἔξω οἱ κύνες

---

8. Και εγω | ο βλεπ. ταυτα και ακουων | ς^e (non ς) επεσον | δεικνυοντος 9. σου γαρ ειμι 10. οτι ο καιρος 11. ο ρυπων ρυπωσατω | ο δικαι. δικαιωθητω ετι 12. και ιδου | το εργ. αυτου εσται 13. εγω ειμι το Α και το Ω, αρχη και τελος, ο πρωτος και ο εσχατος 14. μαχ. οι ποιουντες τας εντολας αυτου, ινα 15. εξω δε

---

8 19, 10. **10** 10, 4. Dan 12, 4. **12** Es 40, 10. **13** 1, 8. 21, 6. 7. 14. **15** 21, 8. Phil 3, 2.

καὶ οἱ φαρμακοὶ καὶ οἱ πόρνοι καὶ οἱ φονεῖσ
καὶ οἱ εἰδωλολάτραι καὶ πᾶσ ποιῶν καὶ
φιλῶν ψεῦδοσ. 16 ἐγὼ Ἰησοῦσ ἔπεμψα
τὸν ἄγγελόν μου μαρτυρῆσαι ὑμῖν ταῦτα ἐπὶ
ταῖσ ἐκκλησίαισ. ἐγώ εἰμι ἡ ῥίζα καὶ τὸ
γένοσ Δαυείδ, ὁ ἀστὴρ ὁ λαμπρὸσ ὁ πρωϊνόσ.
17 καὶ τὸ πνεῦμα καὶ ἡ νύμφη λέγουσιν·
ἔρχου. καὶ ὁ ἀκούων εἰπάτω· ἔρχου. καὶ
ὁ διψῶν ἐρχέσθω, ὁ θέλων λαβέτω ὕδωρ
ζωῆσ δωρεάν.

18 Μαρτυρῶ ἐγὼ παντὶ τῷ ἀκούοντι τοὺσ
λόγουσ τῆσ προφητείασ τοῦ βιβλίου τούτου·
ἐάν τισ ἐπιθῇ ἐπ' αὐτά, ἐπιθήσει ἐπ' αὐ-
τὸν ὁ θεὸσ τὰσ πληγὰσ τὰσ γεγραμμένασ
ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ· 19 καὶ ἐάν τισ ἀφέλῃ
ἀπὸ τῶν λόγων τοῦ βιβλίου τῆσ προφητείασ
ταύτησ, ἀφελεῖ ὁ θεὸσ τὸ μέροσ αὐτοῦ ἀπὸ
τοῦ ξύλου τῆσ ζωῆσ καὶ ἐκ τῆσ πόλεωσ
τῆσ ἁγίασ, τῶν γεγραμμένων ἐν τῷ βιβλίῳ
τούτῳ.

20 Λέγει ὁ μαρτυρῶν ταῦτα· ναί, ἔρχο-
μαι ταχύ. Ἀμήν, ἔρχου κύριε Ἰησοῦ.

21 Ἡ χάρισ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ μετὰ
πάντων.

15. πασ ο φιλ. κ. ποι. 16. του δαβιδ | ο πρωϊνοσ: και ορθρινοσ 17. ελθε bis pro ερχου | ελθετω pro ερχ. | και ο θελων λαμβανετω το 18. συμμαρτυρουμαι γαρ παντι ακου. | επιτιθη προσ ταυτα | ο θε. επ αυτ. | om τω 19. αφαιρη απ. των λογων βιβλου | αφαιρησει | απο του ξυλου: απο βιβλου | και των γεγραμμ. | om τω 20. Αμην· ναι ερχου 21. του κυρι. ημων ιησου χριστου μετ. παντων υμων. Αμην.

16 5, 5. 2, 28. Es 11, 1. **17** Es 55, 1. **18** 15, 1 ss. **19** Deut 4, 2. **20** 7, 17. **21** Heb 13, 25 zc.

Lipsiae: Impressit F. A. Brockhaus.

40 Ö. v. Ferro 50

Zur Erläuterung
der Acta, Briefe und Apocalypse.

Paul. Missionsreisen.
1.
2.
3.
4.

Dacien
Taurien
Moesien
Danubius od. Ister
Pontus Euxinus
Thracien
Macedon.
Philippi
Thessalon.
Byzant.
Sinope
Paphlagonien
Bithynien
Pontus
Lemnos
Troas
Mysien
Pergam.
Galatien
Cappadocien
Mytilene
Thyat.
Sard.
Philad.
Antiochia
Athenae
Corinthus
Ephes.
Colossæ
Phrygien
Lycaonien
Iconium
Derbe
Lystra
Pisid.
Perge
Pamphyl.
Tarsus
Milet.
Patmos
Samos
Cilicien
Cnid.
Rhod.
Lycia
Myra
Seleuc.
Antiochia
Euphrat
Mesopotam.
Creta
Phoenix
Salmone
Lasea
Cypern
Paphos
Salamis
nach Rom
Mittell. Meer
Sidon
Tyrus
Ptolemais
Caesarea
Damascus
Syrien
Jerusalem
Alexandria
Nil Münd.
Arabien
Memphis
Sinai
Aegypten

40 50

Verlag von Hermann Mendelssohn, Leipzig.

F. A. Brockhaus' Geogr.-artist. Anstalt, Leipzig.